

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02497

BAYM DNYEPEL

Zalman Shneour

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ג. שְׁנִיאָוֶר

בֵּין דְּנֵי עַפְּעָר

צְוֹוִיִּיטָעָר טִיְיל "עֲמֵי-הָאָרֶצִים"

וּרְיוֹלָנוּ - 1939

פָּאָרָלָאָג "טָאָמָאָר"

PRINTED IN POLAND

Z. Szneur — „Bajm Dnieper“
Wydawnictwo „Tomor“ Wilno, Bakszta 8, m. 1
P. K. O. k-to Nr. 65.509
„Drukarnia Wydawnicza“, Wilno, Kwaszlna 23

בִּין־הַדְּנִים עַפְעָמָר

צָוְרֵר וּזְאַסְעָדָעַ...

(אנשטייט אַה קְרִמָּה)

צוווי וואסערן זייןען דא אין שקלאָו. פון טיפע וועלדער
קיהםן זיי אָן, צעגיסען זיך און געהמען אָרום די גאנצע שטאמט
אין צוווי פֿלייצענדיגע אָרעםס.

דעָר רעכטער אָרעם — די אָזערע. אַ שטילע, אַ צעשוואר
מענע. הוייבט זיך אָן ווי אַ שמאל טיכעלע און ענדיגט זיך
ברײַט און גֶּאָט, ווי אַ דרייעַקְינָעַר שפֿיגָעַל, מיט טראָסטינָעַס
און אַיאָר אַרומנָזווים.

דעָר צוֹיִיטער אָרעם — דעָר דְּנִיעָפָעַר. אַ מוסקעלַדִּיגָעַר,
אַ האָרט-שטראָמִינָעַר, אַ ברומִיג-זִינְגָּנְדִּיגָעַר און גַּלְּיִיכְמָאָסִינָעַר,
צוֹוישען הוַיְכָע זַמְדִינָע בְּרַעֲגָעַס.

בַּיְיַי דעָר גְּרוֹיסָעַר מִיהָה, פֿאָרְן פֿאָרְקָעְדָּעוּן צָום אִידִי.
שְׁעָן בִּתְ-עַלְמִין, — דָּאָרטָעַן בָּאָגָעָגָעַן זיך בִּידָע וּזְאַסְעָרַן.
גִּיבָּעַן זיך אַפְּ שְׁלוּם.

די מאָנסְבִּילְשָׁע קָאָלְטָע וּזְאַסְעָר-לְאָפָע פּוֹן דְּנִיעָפָעַר בעהמאַט
אָן די וּיְיכִילְכָּא, לְעַבְּלִיכָּע הָאנְטָן פּוֹן דעָר וּוַיְבָעַרְשָׁעַר אָזָעָר.
פִּין דעָר דָּאָזִיגָעַר קְרֻעְפְּטִינָעַר בָּאָרִיהָרָנוּגָע וּזְקָעַן זיך אוּף
בַּיְיַי דְּנָעַן צְנוּהָדִינָעַר צָעַשׂ וּזְמָעַנָּעַר וּזְאַסְעָר-וּוַיְיַב אַיחָרָע פֿאָרְ
טְּאִיעַטָּע לִיְדָעַנְשָׁאָפָּטָן, בְּרוֹזָעַן אוּף. וּזְאָרְפָּט זיך זיך שְׁזָרְמִישׁ,
קָאָפְ-אָפְ, מיט צְעַשׂ וּבְעַרְטָע שְׁוִימִינָע קוֹדְלָעַס, דָוָרָךְ דעָר
הַרְעַבְּלִיעַ פּוֹן מִיהָה, אַין שְׁוִיס פִּין דְּנִיעָפָעַר, אוּף זִין מָגָּן
דעָר מָאָנְסְבִּילְשָׁעַר בְּרוֹסְט, אַין זַמְדִינָעַן טָאָל אַרְיִין.

אייהר לַיְדָעָנָשָׂפְטְלִיכָּעֶר אִימְפָעֶט גַּעַת נֵיט פָאַרְלָאָרָעֶן.
ער דראעת דִּי גּוֹיִסְעַ שְׁעַפְעַלְרָאָד פָּונְ דָעַר גּוֹיִסְעַ זַעַקְסַ-
שְׁטָאַקְיִגְעַר מִיהָל. מַאֲהַלְתַ בְּרוּיט פָאָר גַּאנְץ שְׁקָלָאוּ אָוּן פָאָר
אלָעַ אַרְוּמִינְגַע דָעַרְפָּעַר.

צְוִישָׁעַן אָט דִּי בִּידָע פָאַרְלִיבְטָע וּוְאָסְעָרַן האָט זַיךְ דָאָס
שְׁטָעַדְטָעַל צְעַלְיִיגְט אַיְן דָעַר לְעָגַן אָוּן אַיְן דָעַר בְּרִיטַ-
אָוּן בְּתִי-מַדְרָשִׁים טַוְלִיעַן זַיךְ צַוְ דָעַר שְׁטִילְעַר אַזְעַרְעַ. פָאָר
אייהרע קָאַפְרִיזְעַן האָט מעַן קִין מוֹרָא נֵיט. מעַן פָאַרְטְּרוּיטַ
אייהר גְּרוֹנוֹט אָוּן מעַן שְׁפִיגְעַלְתַ זַיךְ אַיְן אַיְהָם. מעַן וּוַיִּסְטַ
אָפִילּוּ אייהר וּוַיְלְדָעּוּן בִּי דָעַר מִיהָל אַיְן גַּעַזְוִימַט אָוּן וּוּצְרַטַּ
גְּרֻעְגָּעַלְתַ דָוְךְ מַעֲנִישִׁישׁ הַעַנְתָּן.

נֵיט צְוִויַ אַיְן בִּים דָנְיַעְפָּעַר. אַפְגָעַרְקָט פָוּן הוַיְכָעַן בְּרָעַגְ
שְׁטָעַהָעַן דָא דִי אִידְישַׁع חַיּוֹקָעַ. קוּיְמָעַנְס אַיְבָעַר קוּיְמָעַנְס
כְּאָפָעַן קְרוּם אַקְוֵק אַיְן האַסְטִיגְעַן שְׁטָרָאָם אַרְיִין. פָעַנְסְטָעַר
זַעַחְעַן אַיְהָם אַיְנְגָאַנְגָעַן נִישְׁט אָוּן פָוְנְדָעַסְטּוּוֹעַגְעַן גַּלְאַצְעַן זַיִ
צּוּם דָנְיַעְפָּעַר מִיט פָאַרְדָאַכְטַ: «מִיר גַּעַדְעַנְקָעַן נָאָךְ פָוּן קְדוּמָוִינִים
וּוֹאָס דַוְ קָאָנְסָט אַפְטָאָן נָאָךְ פָסָחַ, בְּשַׁעַת אַגּוּוֹסְעַר, וּוֹעֵן דִיְין
קְרִיהָע צְעִוּשָׁעַט זַיךְ. לְאַמִּיר זַיִן גּוֹטָעַ פְּרִינְטַ, נָאָר פָוּן דָעַר-
וּוַיִּתְגַּס...»

לְעַבְעַן זַיךְ צְוִויַ אִידְעַלְעַק צְוִישָׁעַן דִי צְוִויַ וּוּצְעַרְעַן, וּוִי
אוֹיְף אַהֲלָב-אַיְנוֹעַלְ; אַרְבָּעַטָעַן אָוּן הַגְּנָדְלָעַן. פְּלִזְמָרְלָעַ
שְׁטָעַלְעַן אָן דִי פְּלִים אָוּן שְׁפִילְעַן חַתוּנְקָעַ. מַוְהָלִים בּוַיְמָלָעַן דִי
מוֹהָלִי-מַעְטָעַרְלָעַ. אַיְנָגְלָעַק לוֹיְפָעַן אָיְן חָדָר. מִיְדָעַלְעַק שְׁפִילְעַן
זַיךְ אָיְן זַעַמְדָעַלְעַ.

אוֹן שְׁוִין פָוּן קִינְדוֹיוִין אָן נַעַמְמָעַן זַיִן אָיְן זַיךְ אַרְיִין
דָעַם פָוּן בִּידָע וּוּצְעַרְעַן: דִי רֹהִיגִיקִיט פָוּן דָעַר אַזְעַרְעַ,
די שְׁטוֹרָאַמִּיגְקִיטַ פָוּן דָנְיַעְפָּעַר. אָוּן נַפְשָׁות וּוּקְסָעַן דָאָרָט אוֹיסַ-
נַאֲכַגְיִבְקָעַ זַיךְ זַיִן אַזְעַרְעַ, לְעַבְלָעַכְעַ אַזְיִי זַיִן: שְׁעַמְעוֹדִיקָעַ
בָּאנְקָקָוּעַטְשָׁעַר, פְּרוּמִינְקָעַ יְעַנְטָעַשְׁקָעַ, שְׁרַעַקְעַוּדִיקָעַ קְרֻעְמָעַרְ-
לָעַן, וּוֹאָס האָבָן מַוְרָא פָאָר אַסְטְרָאַזְוָנִיקָ.

אַפְבָעַר אוֹיְף יְוָנְגָאַטְשָׁעַס וּוּקְסָעַן דָאָרָט אוֹיסַ.

בְּרוּזְעַנְדִּיגָעַ
זַיִן דָעַר דָנְיַעְפָּעַר, וּוּלְכָעַ רִיסְטָן זַיךְ אַיְן דָעַר פְּרָעָם, וּוּלְכָעַ

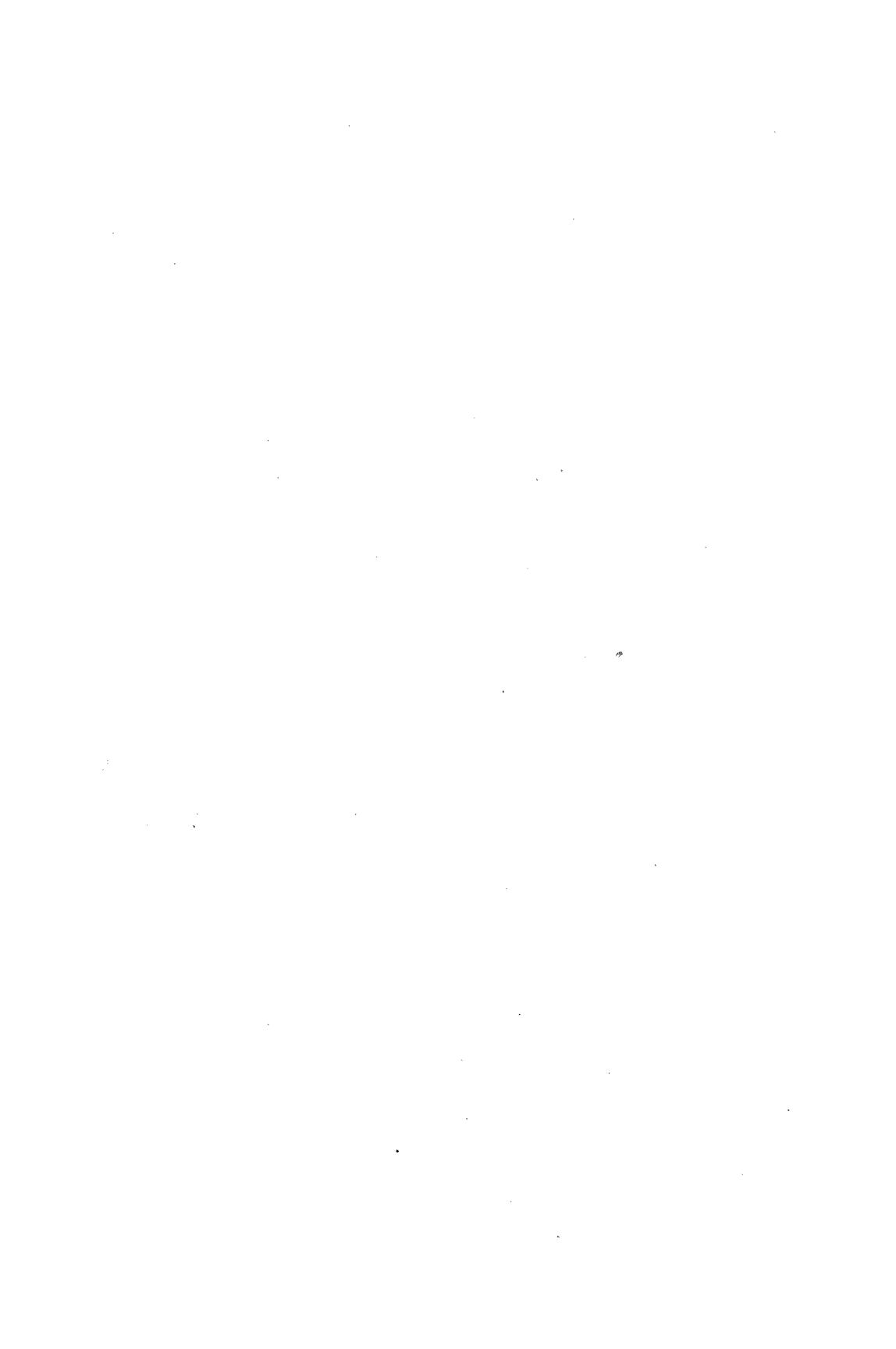
זונען קיינמאָל ניט צופרידען מיט זיך אַלְיאַן און מיט וועלכע
אנדערט זונען קיינמאָל ניט זיכער: אַפִּיקוֹרֶסִים, גְּלִיקוֹכָעֶר,
רעוואָלוֹצִיאָנֶרֶן, דִּיכְטָעֶר...

וועמַען עס דערעסט די פּוֹלִיקִיַּס פֿוֹן אָזְעָרֶץ, דער לְוִיפְט
צום דְּנוֹעַפְעָר. אָן ווּרְסָאֵין מִיד פֿוֹן האָסְטִיגְעָן דְּנוֹעַפְעָר,
פֿוֹן קָאַכְּגָן לְעַבְעָן אָרוֹם זִינְגָּעָן פְּרִיטְסְעָנִיעָס אָן לִיְוָעָס, דער
לוֹיפְט זִיך אָפְּרַהֲעָן בִּים אָזְעָרֶץ שְׁפִּיגָּעָל, אוּף זִינְגָּעָן פְּלָאָכָּעָן,
בָּאָגְּרָאָזָּטָס בְּרַעְגָּס...

מיישען זיך אַט די צוֹויִי עַלְעַמְעַנְטָעָן בִּי גְּרוּס אָן קְלִיָּין,
אָן צְפָעָס אִין דָא פֿוֹן בִּידָע וּזְסָעָרָן בִּי דִ שְׂטִילְעָ אָזְוִי וּוִי
בִּי דִ שְׂטוּרְמִישָׁע נְאָטוּרָעָן.

הָא—הָא! אַיִינְמָאָל אֵין יָאָהָר מָוֵן דָאָן אַפְּיָלוּ די פָּאָרִי
שְׁלָאָפְּנָע אָזְעָרָע אָוִיפְּרַעְכָּעָן דָאָס אִין אָן רַיִּיסָעָן צְוִימָעָן.
וועה—וועה! אַיִינְמָאָל מוֹן דָאָן אַפְּיָלוּ דָעָר שְׁטָרָאָמִיגָּעָר
דְּנוֹעַפְעָר אֵין נְפָרִיהָר עָן. דָעַלְאָזָעָן פְּעָרָד זָאָלָעָן אֵיהם פָּאָרִי—
קְעוּזָעָן, הִינְט זָאָלָעָן אַיבָּעָר אֵיהם לְוִיפְעָן.

פֿוֹן אַט די אִידְעָלָעָן אָן קִינְדָּעָר אָן וּוּיְבָעָר וּוּילְעָן מִיר
דָא דְּעַרְצָעָהָלָעָן; פֿוֹן אָזְעָרָע אָן דְּנוֹעַפְעָר, וּאָס רָאָגְלָעָן זִיך
אֵין זְיִינְר זְעַל דָאָס גָּאנְצָע לְעַבְעָן.

ז ר ד ע = וו אַרְמָעָק

1. ווּמָה אֵין ווֹאִיטַעַק?

ל'יוּזֶרֶל ווֹאִיטַעַק אֵין אֲגֻעוּזָעָנֶר בָּאַלְעָגָלֶעָ, ווֹאָס הָאָט
גַּעַמּוֹת אַפְּלָאָזָעָן דַּי לַיְצָעָס פָּוּן דַּי פָּעָרֶד, ווֹעַן דַּי הָעַנְתָּ זַיִי
נוּן אַיְהָם שָׁלָאַבְּעָרְדִּיגְעַן גַּעַוּאָרְעָן מַחְמָת טִיפְּעָר עַלְטָעָר. אָוֹן זַיְנַט
עַר אֵי אַרְאַפְּגַעַשְׁטִיגְעַן פָּוּן זַיִן אַוְיְסַגְּעַזְעָסָעָנֶר קָעָלְגַּיִעַ, אֵי עַר
בָּאַקְאָנָט גַּעַוּאָרְעָן אֵין גַּאנְצָן שְׁקָלָאָוּ צָלָס דַּעַר אַיְנְגִיכְעָר בְּרִיעַ-
טְּרַעְגְּעָר פָּוּן צָעַךְ. אֲשָׁטוּרְמָדְינָעָ אַסְפָּהָ פָּוּן בָּאַלְעָגָלָעָס הָאָט
דַּאָס גַּעַמְאָכָט. מַהָּאָט גַּעַלְקָאָכָט מִיטָּ דַּי פּוּיְסְטָעָן אָוֹן מִיטָּ דַּי
בִּיטְשְׁשְׁטָעְקָלֶעָן אָן טִישָׁ אָוֹן מַעַן הָאָט בָּאַשְׁלָאָסָעָן אַיְבְּעָרְגְּעָבָעָן
אֵין ווֹאִיטַעַקְס אַלְטִיטְשָׁקָעָ הָעַנְתָּ אַרְיִין אַלְעָ בְּרוּוּ, ווֹאָס ווּ-
רָעָן גַּעַבְּרָאָכָט פָּוּן דַּעַר ווֹיִיטָ פָּאָר שְׁקָלָאָזְוּעָר אַיְדָעָן אָוֹן אַיְדָעָ-
נָעָם. אָוֹן אַוִּיפָּ אַזְּאָצָ אַוְפָּן אַיְבְּעָרְגְּעָבָעָן אַיְהָם דַּי גַּאְזְעַצְּמָהָ פְּרָנָעָה,
ווֹאָס דַּי אִידְיִישָׁ פָּאָטְשָׁתָ טְּרָאָגְטָ אֵין. דְּהִינְגָּוּ: דְּרִיָּ קָאָפְּיקָעָט
פָּאָר אֲ פָּאָרְמָאָכָטָעָן בְּרִיךְ אָוֹן צַוְּיִי קָאָפְּיקָעָטָ פָּאָר אֲ צַעְטָעָלֶעָ.
אָוֹן זָאָל זַיִדָּעָ-וֹאִיטַעַקְס הָאָבָעָן אֲ גַּטְעָ עַלְטָעָרָ! יָאָ, "זַיִדָּעָ-
וֹאִיטַעַקְס", ווֹאָרִים צָלָעָ בָּאַלְעָגָלָעָטָ, אַפְּיָלוּ רָ סְעַנְדָעָר, ווֹעַן
עַר הָאָט נָאָךְ גַּעַלְעָבָטָ, הָאָבָעָן אַיְהָם גַּעַרְפָּעָן יַיְדָעָ.
נִישְׁטָ קִיְּקָעְנְדִּיגְ אַוִּיפָּ זַיִנְעָ עַטְלִיכְעָ אָוֹן אַכְצִיגְ יַאָחָר, הָאָט
נָאָךְ ווֹאִיטַעַקְס, אַזְּוִי צַוְּיִי זַיִן זַיִעָן, כְּחַ אֵין דַּי לְעַנְדָעָן. עַר אֵין
שְׁטָאָרָק ווּי אֲ וֹאָרְצָעָלָ פָּוּן אָן אַפְּגַעַשְׁנִיטָעָנָעָם דַּעַמְבָּ. אָוֹן דַּי
גְּרִינְגִּיבָּעָ ווֹאַלְעָנָעָ אֵין אַוְנְטָעְרָגְעָאַרְטָעָלָטָעָ, "כָּאַלְמִידָעָ", ווֹאָס עַר

טראנס אוניברסיטאי זיך דאס רוב חדשים פון יאהר, מאכט נאך ברידי-טער זיינע אקסלען און — העכבר זיין ברוסט. נאך זיינע טריינעלען זענען שיין א' ביסעל געמאטען. און בשעת ער אײַלט זיך, סמארעט ער מיט די צווי-צאל-דיקע אויסגעקרימטע פֿאָ-דעשועס. די עהניליכייט מיט אָן אַפְּגַעַשְׁנִיטַעַנְעָם דעם בעין אין וואָלֶד פֿאַרְשְׁטָאַרְקָעַן נאָך זיינע וואָרְצְעַלְדִּיגַע האָרטע פֿינְגַּעַר, וועלכּע בוייגען זיך פֿמְעַט נישט אַין כְּפָעַן אַרום זיין קָאָרְעַנְעַ, גוישקע פֿיַּפְּקָע, מיט דער קוּפְּעַרְנָעַר, גַּעֲלַעֲכַרְתָּעַר הַיטְעַלְעַ, אַין אָן אַיְבְּגַעַן קָלְפָּהָם. אַזְוֵי קָלְעַמְפַּן אַיְזָן אוֹיסְגַּזְאָרְטָע, אָדָעָ-דיַּגְעַ ווּאָרְצְלָעַן אָשְׁטִין אַין אַרְאָפּ-בָּאָרְג אַון לאָזְעַן אַיהם נִיט זיך רִיחָרָעַן פון אָרט. זיינע אַמְּאַלְיַגַּע בְּלָאנְדָע הָאָר זיינען דָּוָרָךְ דער עַלְתָּעָר מִילְכִּיגְ-גְּרָן גַּעֲוָאָרָעַן ווּי מַגְּסִּילְגְּוֹעָקָעָם). אַרום זיין ערדיינען אַלְטָעַן פְּנִים שִׁיט זיך אַיהם זיין שִׁיטְעַר בְּעַרְדָּעַל ווּי מַאָך אַרום אָ פִּיעַן. אַין אַין זיין בְּרִיטְעַר נאָך, נאָחָעַנְטַז צְוָדָעָר בְּיַיְנְדִּיעַלְעַ, האָט זיך אַיְנְגַעְנְעַסְעַן עַפְּעַס אָמִין טְרוֹקְעַנְעַר לֵי-שָׁאי, אָ גְּרִינְלִיכָּע, נִיט-אוּטְגַּהְיִילְטָע פֿאַרְדָּאָרְטָע ווּוְנד. אַון דער פֿעַלְדָּשָׁעָר זָאנְט, אָזְזָעַן קָעַן קָעַן דאס נִיט הַיְּלָעַן, אַזְוֵי ווּי מַעַן קָעַן מַעַהָר ווּאִיטְעַקְעַן יְוָגָג נִיט מַאְכָעַן. נאָר אַפְּיוֹ אָט דער דָּאָ-זִיגְעַר פֿעַהְלָעָר גִּיט ווּאִיטְעַקְעַן צְוָאָה האָרְבִּיקִיְּט אַון אַיְנְגַעְפָּנוּ-דָעְוָעָטְקִיְּט פון אָ דָעְמְבָעַנְעַט פִּיעַן. אַין ווּלְכָעַן סְחָאָט זיך אַרְיְינְגַעְכְּאָפְּט „טְשָׁעַרְוּאָטְאָטְשִׁינְעָץ“.

פון אָט דער גַּאנְצָעָר מַאְכְּגַעַר, ווּאָרְצְעַלְדִּיגַעַר אַון שָׂוּעָ-מַעְלְדִּיגַעַר אַלְטָקִיְּט שִׁינְעַן אַרום אָ פֿאָר טְוָנְקָעַל-בְּלוּיעַ, רִיאַנְעַ אַון אָ בִּיסְעַל פֿאַרְשִׁיטְעַ אַוְיְגַעַן פון אָ קָלְגַעַן אַינְגַעַל. אַון נאָך שְׁטָאַרְקָעַר לְוִיכְתָּעַן דִּי פֿאָר אַוְיְגַעַן, ווּעַן סְאַיְן זַעַהָר פְּרָאָסְטִיגַ, אַון ווּאִיטְעַקְעַן פְּאָרְבִּינְדַט זיין לְיִשְׁאָיָהָא אַוְיַּפְּט דער נאָוּ מִיט זיין רְוִיטָעָן טִיכְעַל. צּוֹתְיִילָט ער אַזְוֵי זיין ווּאָלְדִּיגַעַן פְּנִים מִיט אָ העַלְיָהָעַן קָאָלִיר, מיט אָמִין פְּוֹנְגָאָוּרְרָהָרְרִיףְ, אַון שְׁטְרִיכְתָּא אָוְנְטָעָר, נִשְׁתְּ-וּוּלְעַנְדָּג, די בְּלוּקִיְּט פון זיינע אַוְיְגַעַן. זַיִי לוּיכְתָּעַן דָּאָן מִיט גָּאָר אָ בְּאוֹזְנָדָעָר חַסְד, ווּי צּוּוֵי פִּיאָלְקָעַ-

*) פֿוֹטְעַר-שְׁוֹאָמָעַן, חַולְכָּע וּוּרְעַן גַּעַנְעַסְעַן רְוִיָּה

בלימלעך פון ציעוירטע פוילע בלעטער אין וואלד סוף ווינס טער-ציט.

וואאיטעך איז אינער פון די זעלטנען איבערגעטליבענע ניקאָצ'יעווער סאלדאטען. אינער פון די וועניגע קאנטאניסטען, וועכער האט זיין לערגען אמאָל אין חדר ניט פאָרגעסען; וועכער האט זיין בישעל אידישקייט אין עברי און חומש דורךגעטראָגן ווי אַ קמייע אויפֿן הארצען, דורך אַלע ניקאָלאַי יעוועד קאָזאַרמעם, דורך שמיין, יסורים איזן בההשען פֿאַר גראָבעטקייט.

אלס אַ צען-עיריקער חדר-אִינגעָל האט מען איהם גע-כאָפּט, און קאָפּ-אָראָפּ, ווי אַ געבענדען קעלגעָל, אָזעקנעהָלעט אַין שְׁקָלָוועָר "סְׁטָאָן" מיט דעם גוינעם קילעכדייגען קנייכעל אויפֿן שְׁפִּיצָן... דאס איז דער היינטיגער "אָוֹטְשָׁאָטְאָקָּה" אַין דער אַמְּאָלִיגָּעָר זְּאָמְּנָצְּפָּוָנָּקָּט פון "געכָּאָפָּטָע", פון נָאָוָאָרָאָנָּצָּעָס, אַין "אָכָּוָאָטָגָּעָס..."*)

נאָנָצָע דרייסיג יאָהָר האט מען פון איהם גָּאָרְנִישָׂט גע-הערט. זיין געדעכענִיס אַין אָפְּגָּעָמָעָט געוֹאָרָעָן, אַון דער זֶבֶר פון זיין מָאָמָעָן, דֵּי אלְמָהָה, ווֹאָס האט דאס פֿאָרְלוּיְרָעָן-גָּהָן פון אַיהָר בְּן-יְחִיד נִישְׁתָּאָבָּעָט — אָוֹדָאי אַון אָוֹדָאי. אַון פֿלְזָלִינָּג, אַין אַיִּין הַלְּעָן פֿאָרְ-יְמִים-נוֹרָאִים-טָאָג, האט ער זיך אָנְטָפָּלָעָט דָּאָרטָעָן, וואָז ער אַיִּין גַּעֲכָאָפָּט גַּעֲוָאָרָעָן... פֿאָרוֹאָקָסָעָן אַיִּין ער גַּעַוּעַן אַון פֿאָרְלָעָדָעָט, ווי אַ רְאַבְּיָנוֹאָן קְרוֹאָא, ווֹאָס האט זיך אָוְמָגָּעָקָרָט פון זײַן גַּעַהְיִמְּנִיסְפָּלָעָן אַיִּנָּ-זָעָל, הענט האט ער מִתְּנַעַּפְּרָאָכָּת הַאָרָטָע, ווי קְאָפְּטָעָס, אַון פְּלִיאָסָס בְּרִיאָט אַון גַּעַזְעָטָע, ווי אַ פְּנַדְקָמָעָנָט, אוֹיף ווּעל-כָּעֵן פְּסָלָצָה זיך אַלְץ אוּפְּבָוּיָעָן... אַ סְּיוּעָ גַּעַשְׁפָּרָעָנָקָעָלָקִיָּט אַין הָאָר אַון בָּאָרָד אַון אַ גַּעַנִּיטְקִיָּט אַון פֿעהִינִּיקִיָּט אוֹ אַלְעָ-מְלָאָכָות אַין דער ווּעָלָט: הַאָלָּזָן-הַאָצָקָעָן, הַיּוֹעָר קָאָלְכָעָן, בְּרָעָ-

*) אַיִּיגָּעָטָלִיךְ, אַכְּטָנוֹקָעָס. סְׁהִיכָּס אָזֻלְכָעָ, ווֹאָס גַּעַהְעָן דִּינָעָן "מִיטָּן אַיִּיגָּעָנָעָם ווּילְזָן". אַין דער אַמְּתִין זַיְעָנָעָן עַס גַּעַוּעַן אַלְעָרְלִי אַיִּיסְוָאוּרְפָּעָן, ווּלְזָ-כָעָל מַעַן פְּלָעָגָט אַונְטָרְקִיָּפָעָן מִיט גַּרְיָעָס גַּעַלְטָעָר אַון פְּזָעָן גַּעַהְעָן דִּינָעָן אַגְּ-שְׁטָאָפָּט צִיטָרְדִּיגָּעָ, רַיְכָעָ קִינְדָּעָר.

טער היפלען, לַיִם קנעטען, אֲבִי פֵּשֶׁר פָּאָרְדִּינְעַן אֲ שְׂטִיקָעַ בְּרוּיט.

אֲטַ מִיטַּ דַּי דָּזַיְקָע אֹוִיסְגָּעַהָּאָרְעֻוּעַטָּע אָזָּן לְעַדְפְּרָדִיגָּע
הָעַנְתָּ הָאָטָּ עַר זִיךְ, אַרְבִּיטְעַנְדִּיגָּ אָזָּן וּזְנַדְעַרְעַנְדִּיגָּ, דָּעַרְקְּלִיבָּעָן
פַּיְן קְרִים בֵּין שְׁקָלָאוֹ, פָּאָרְ אַרְמְצְזָעַמָּעָן דַּי אַלְטִיטְשָׁקָע מַאַ
מַעַלְעַ זַיְינָע, צַו טָאָן פָּאָרְ אַיְהָרְ כֵּל עַבְודָתְ-פָּרָךְ אָזָּן טְרִיסְטָעָן
זַי אַוִּיךְ דָּעַר עַלְטָעָר. אָזָּן, סְפָּאָרְשְׁטָעָתָה זִיךְ, צַו עַר הָאָטָּ זַי
שְׁוִין מַעַהָר לְעַבְעַדְיָגָן נִישְׁתָּ גַּעֲפָנוֹעָן. נָאָר אַיְתְּשָׁע דָּעַר קְבָרוֹתָ
מַאַזָּן הָאָטָּ אַיְהָם אַגְּגָעְוַיְזָעָן אַוִּיךְ אֲ פָּאָרְעַגְעַנְעָטָן, צְוַשְׁפָּאָלְטָעָן
גַּעַם אָזָּן אֹוִיסְגָּעַהָּקְרִימְטָעָן בְּרַעְטָעָן אַיְן עַק בִּיתְ-עַלְמָיִן, צַחַן אָזָּן
אֹוִיסְשְׁרִיפָט אָזָּן מִיטַּ אֲ צְוָאָוְאָקְסָעָנָעָם נָוָסְ-בּוּיָם צְוַקְאָפְעָנוֹסְ קְבָרָ
אַפְּגָעַפְלִיקָט פָּוֹן אִינְגְּלָעָן-שְׁקָצִים אָזָּן אַפְּגָעַרְגִּוְיָשָׁעָט פָּוֹן אִידִיעָ
צִיגָעָן. אָזָּן עַר הָאָטָּ אַיְהָם גַּעַזְאָגָט, צַו דָּא לִיגְט זַיְינָן מַעַמָּעָ.
וַיַּאֲטִיעָק הָאָטָּ חַתְוָנָה גַּעַהְקָט מִיטַּ אָזָּן אַרְעַמְעָר דִּינְסָטָ
מִידָּלָ, גַּעַהְקָט מִיטַּ אַיְהָרְ אֲ פָּאָרְ קִינְדְּרָעָן גַּעַזְיָגָעָן חִזְוָנָה
פָּוֹן טְרָאָגָעָן נָאָסְקָעָס אַוִּיךְ מַאְרָקָט, פָּוֹן אֹוִיסְלָאָדָעָן לְיִוּעָס בְּיָם
בְּרָעָג דִּנְיָפָר. אַפְּגָעַשְׁפָּאָרָט פְּטָלִיכָע גִּילְדָעָן — הָאָטָּ עַר זִיךְ
אִינְגָעָהָאַנְדָעָלָט אֲ פְּעַרְדָעָל מִיטַּ אֲ גַּבְנִיצָעָן וּוּגָעָל אָזָּן אַיְן
גַּעַוְאָרָעָן אֲ בְּאַלְעָגָאָלָע. צַו שְׁפָגָנָעָן אָזָּן וְאָטָלָעָן אֲ פְּעַרְדָעָל
הָאָטָּ עַר נִישְׁתָּ פָּאָרְגָּעָסָעָן. אַוְנְטָעָר נָאָהָיִקָּעָס אָזָּן קְלָעָפָה
עַר זִיךְ דָּאָס אֹוִיסְגָּעַלְעָרָעָנָט אַיְן קָאָזָרָמָעָ אָזָּן הָאָטָּ דָּאָס שְׁוִין
מַעַהָר קִינְמָאָל נִישְׁתָּ גַּעַקְעָנָט פָּאָרְגָּעָסָעָן. אַבְּעָרָ דָּעַר מַזְלָ זַיְיָ
נָעָר, צַו זַיְינָ שְׁטָעַנְדִּיגָּ פְּלָעָנָד וּיְאַדְאָרָן אַיְן סְטוּפָה, הָאָטָּ אַיְהָם
אַוִּיךְ אַוִּיךְ דָּעַר עַלְטָעָר נִישְׁתָּ גַּעַשְׁאָגָעָעָט. זַיְיָ וּוּיְיָ אַיְן גַּפָּ
שְׁכָאָ-בָּעָן, זַיְינָ קִינְדָעָר זַעַנְעָן אַוּעָקָ קִינְיָן אַמְעָרִיקָ. אָזָּן וּוּיְ
דָּעַר אַיְן עַר גַּעַבְלִיבָּעָן אַיְנָעָר אַלְיָין אַוִּיךְ דָּעַר וּוּלְטָ. אַנְגָעָ
טְרִיבָעָן זַיְיָ פְּעַרְדָעָל צְוִוְשָׁעָן שְׁקָלָאוֹ אָזָּן אַרְשָׁעָ, אָזָּן וּוּדְיָעָר
אַמְאָל — פָּוֹן אַרְשָׁעָ קִינְיָן שְׁקָלָאוֹ. וּיְ אַסְקָנְדְרָעָ בְּאַלְעָגָאָ
לְעָסָ פָּוֹן צַעָּק. אָזָּן עַס הָאָטָּ זִיךְ אַיְהָם גַּעַנוֹמָעָן דּוֹכְטָעָן, אָזָּן
הָאָטָּ קִינְמָאָל נִישְׁתָּ חַתְוָנָה גַּעַהְקָט, קִינְמָאָל אֲ קִינְדָעָ אַיְן הַלִּמוד
תּוֹרָה נִיטָגְפִּירָתָ. זַיְיָ צְוַיְיָטָרָ לְעַבְעָן אַיְן שְׁטָעַטָּל הָאָטָּ
אַיְהָם עַפְעָס גַּעַנוֹמָעָן אֹוִיסְזָעָהָן וּיְאַתְּ חָלוֹם. צְוִוְיָשָׁעָן אַיְן עַלְעָנָדָ

קייט אין די אינגעראע יאַהֲרָעַן און צוישען דער צוּיִיטער
עלענדקייט אויף דער עלטער. צוישען דינען ביזע גוים אַין די
קָאָזָרְמָעֵס אָון, להבדיל, ברוגוּ-דִיגָע סוחרים אויף די שְׂלִיאָכָעַן,
שטענדיג אַליין, שטענדיג פֿאָר קָאָשָׁע מִיט וּאָסָר...

אָזֶוי אַיְזָה עַד נַאֲךָ אַרְמוֹנָגָפָאַהָרָעַן שעהנע טַלְיכָע יָאָהָר,
בֵּין די אַרְמוֹנָגָפָאַהָרָעַן לִיְצָעַס הָאָפָעַן זִיךְ אַיְתָם אַרְמוֹנָגָפָאַהָרָעַן
פּוֹן די וּאְרַצְלָדִיגָע הענט. עַד הָאָט שָׁוֹן מַעֲהָר נִיט גַּעֲקָעַן
אַיְנָהָלָטָעַן דֻּעַם פְּעַרְדָּה, וּפָן יְפָנָעַר צוֹטָרָאנְט זִיךְ בָּאָרְגָּ אַרְאָפָ...

בֵּין אַיְנָמָלָּה, נִיט פֿאָר קִיְיָן אַידִישָׁן בְּאַלְעָגָלָּע גַּעֲדָאָכָת, הָאָט
מַעַן אַיְתָם, קְוִים מִיטְן לְעַבְעָן. אַרְמוֹנָגָפָאַהָרָעַן פּוֹן אַונְטָעַר די
רַעֲדָרָה. אַ פֿאָר וּוַיְעַרְסָט פֿאָר אַלְעָקָסָאַנְדָּרִיעַ, וּאוֹ אַלְעָפָּהָרָעַן
גַּלְיטָשָׁעַן זִיךְ אַיְן לִיְמָגָעַן אַרְאָפָ-בָּאָרְגָּה. אַ פְּאָרְבָּלוֹטָגָטָעַן אָון
אַיְן קַרְעַטְשָׁמָעַ, אָון זִינְטָ דֻּעַם — מַעַרְנִיט דָּעַרְלָאָזָעַן, אַז "זַיִיָּה
דָּעַ-וּאַיְצָעַק" זַאֲזַיְזָעַן אויף דער קַעְלָנִיעַ.

2. גּוֹיַּשְׁקָעַ פְּאַטְשָׁמַט אָון אַידִישָׁע פְּאַטְשָׁמַט

אַיְן יְעַנָּע יָאָהָרָעַן, סָחִיטָט: מִיט אַיְאָהָרָעַן פְּופְצִיק צְוָרִיקָה,
הָאָפָעַן זִיךְ פְּאַטְשָׁמַט אָון טַלְעַנְדָּאָף אַקָּרְשָׁט בְּאַוְיָזָעַן אַיְן די
וּוִיסְ-יְרוֹסִישָׁע שְׁטַעַטְלָאָזָן. אַידִישָׁע יְנוּגָעַלִּית הָאָפָעַן אַנְגָּעוֹחוֹבָעַן
בְּאַוְיָזָעַן דָּאָס זִינְגָעַן פּוֹן די טַלְעַנְדָּאָפָעַן סְלוּפָעַס, בְּשַׁעַת
עַס בְּלָאָזָט אַ וּוַיְנְטָעַל. "דָּאָס לְוִיפְטָט די טַלְעַנְדָּאָפָעַן אַיבָּעַר די
דָּרָאָטָעַן" — דָּעַרְקַּלְעָרָעַן זַיִיָּהָעַן-וּוַיְנְשָׁאָפְטָלִיךְ — נַאֲךָ מַחְמָתָה
גּוֹרִיס גַּעֲשָׁוִינְדִּיקִיט זַעַהַת מַעַן זַיִט, דִי טַלְעַנְדָּאָפָעַמָּה... זַיִיָּה
קוֹקָעַן אָון בְּאַוְיָזָעַן דֻּעַם פְּאַטְשָׁטָאָלִיךְ אַן מִיט דָעַר קָאָקָאָרָה
דָעַ, מִיטְן שְׁוּוֹעַרְדָּעַל בַּיִּם זַיִט, וּדָאָס זִיצְט אַיְן אַ בְּרִיטְשָׁקָעַן.
אַנְגָּעָטָאָן אַיְן אַ שְׁינָעַל, אויף זַעַק מִיט בְּרִיךְ אָון פִּירְטָט פָּגָנָאָן
דָעַר די פְּאַטְשָׁטָט אַיבָּעַר שְׁטַעַדְלָאָזָן אָון וּאַלְקָסְטָעַן, גַּלְיָיךְ פּוֹן
וּוַיְטָבְּסָקָעַר אָון אַרְשָׁעַר בָּאָהָן. אָזֶויַּהָ פְּאַטְשָׁמַט עַד אָון זַאֲגָט אַן,
מִיט זַיִן טְרָאָמִיְּטָר דָוְרָךְ וּוּלְדָעָר אָון פְּעַלְדָּעַר, אַז דָּאָס

פיהרט ער בריף און געלט און פאַסילקעלאָך. טאָקע ער אלֵין,
דעֶר פֿאַטשְׁטַאָלִיאָן, מיט דער קאַקְאַרדְעַ און מִיטְן שׂוּעוֹרְדְעַ...
דעֶר שאָל פֿון טְרָאַמִּיטְצָר אַלְיִין הַעֲרָט זִיךְ גַּאֲרַ פֿיְיעָרְלִיךְ אַין
פרעהַלִּין, ווי אָן אַגְּזָאָג פֿון אַ נִיְּעָר צִיטַ.

אַבְּכָר אַידְישַׁע סְוחָרִים פֿון אַלְטְּעַן שְׁנִית אַין אַידְעָנָס מִיט
פֿאַרְוקָעַן הַאַלְטְּעַן נַאֲךְ דָּעְרוֹוְילִיךְ זַהְהָר וּוּפְנִינִי פֿון אַזְּאַת נִיְּעָר
אַינְסְּטִיטְוּצְיַע. אַין טְאָקָע, ווֹאָס הַאַבְּעָן זִיךְ דָּאַת גּוֹיִים צַוְּמִישְׁעַן
אַיְן אַידְישַׁע בְּרִיךְ?... קַוְּקָעַן זַיִּי מִיטְ קְרוּמְעַן פֿאַרְדְּאַקְטַּ אַוְּיַּחַד
דיַּיְשְׁוֹנוֹנְדִּיגְעַ אַדְרָעַסְעַן — מַאֲדָנָע אַותְיוֹת מִיטְ עַקְעַלְעַע אַין
מִיטְ פֿלְעַקְעַלְעַע. כְּמַיְּין, ווּעְרַ האָט דָאַס אַקְאָפְּ צַוְּעַרְנָעַן
זִיךְ שְׁרִיְּבָעַן אַזְּעַלְכָעַ מִינוֹי אַדְרָעַסְעַן? אַין ווּעְרַ האָט דָאַס צִיְּתַ
צַוְּגָעַן זַוְּכָעַן אַדְרָעַסְעַן-שְׁרִיְּבָעַן: גְּלוּחִים, קָאוּזָנוּ-אַפְּנִינְעָר
אַין אַפְּטִיקָעַר-אַינְגְּלִיאָךְ, ווֹאָס לְאַכְּבָעַן אַפְּ פֿון אַ אַידְעָן... אַין,
בְּכָלְלַ, ווּעְרַ ווּעְטַ דָּאַס גַּעַנְהָן אַיבְּעַרְגָּעַבָּעַן אַידְישַׁע בְּרִיךְ אַיְן
גּוֹיְשָׁקָעַ הַעֲנַט אַרְיִין? אַין אַט דָעַר קוּרְנוֹנָסָעַר שְׁגַּן מִיטְ פְּרִישַׁ
צִיקְלַעַ, בְּיַיְם פֿעַנְסְּטַעְרַעַל אַיְן פֿאַטְשַׁטַּ, ווּעְרַ קָעַן אַיְהָם אַין
וּוּעְרַ ווּיְסַטְּ אַיְהָם? ווּעְרַ ווּעְטַ אַיְהָם פֿאַרְטְּרוּיָעַן אַיבְּעַרְצּוֹשִׁיקָעַן
מוֹזְמַן-גַּעַלְטַ אַוְּיַּחַד אַנְשִׁיְּצְרַ-צְּעַטְלַעַ, ווֹאָס עַר גִּיט אַרְוּסַ
עַר שְׁטַעַמְפַעַלְט אַפְּלִילְוּ זַהְהָר הַאַפְּעַרְדְּקַן מִיטְ זַיִּן מַעְשָׁנָעָם
שְׁטַעַמְפַעַלְט. כְּעַכְעַ... ווּעְרַעְנָן טְאָקָעַ שְׁקַלְאַזְוּעַר אַידְעַן מוֹרָאַדְגַּ
נַחְפָּעַל! אַ שְׁטַעַמְפַעַל קָעַן יְעַטּוֹעַדְעַר בְּאַשְׁטַעַלְעַן אַיְן
מַאְהָלִילוּ...

שְׁיקָעַן זַיִּי טְאָקָעַ דָעַרְפָּאָר, דיַ אַידְישַׁע סְוחָרִים, זַיְיעָרַע
סְוחָרַיְשַׁע בְּרִיךְ, חַשְׁבָּנוֹת אַיְן אַנְנוּיְזַוְּנָגָעַן דָוְרַךְ בְּאַקְאַנְטַע בְּאַ
לְעַגְּאַלְעַסְמַן. מַעַן קַוְּקָעַט אַפְּלִילְוּ נִיטְ אַוְּיַּחַדְעַם, ווֹאָס פֿרְאַזְוִיטְעַסְטַ
וּוּעְרַ האָט פֿאַרְבָּאַטְעַן אַזְּאַת קָאַנְקוּרְעַנְץ אַיְן בְּאַשְׁטְרַאַפְּט דָאַס אַיְן
בְּעַרְפִּיהְרָעַן בְּרִיךְ דָוְרַךְ פֿרְיוֹזָטָעַ לִיְּתַ. נִישְׁקָהַה! דיַ קַעְשָׁנָעָס
בְּיַיְם דִּי בְּאַלְעַגְּאַלְעַס זַיְגָעַן טִיף. זַיִּי לְאַזְוּן זִיךְ אַרְאָפְּ בְּזַיְקָעַלְ
גַּאֲרַטְעַעַ. אַיְן אַזְּ פֿרְאַזְוִיטְעַסְטַוּ וּוּעְטַ זַיִּן מִיטְ זַיְבָעַן אַוְּיַּגְּזַן,
וּוּעְטַ זִי דְעַן קַעְנָעַן דָוְרְכוּקָעַן אַזְּעַלְכָעַ פֿינְסְטַעְרַעַ, אַיבְּעַרְגָּעַ.
גַּאֲרַטְעַלְטַע בְּאַהֲעַלְטַעְרַלְעַן?

פְּיהָרֶת מַעַן אַזְוֵי דיַ אַידְישַׁע קָאַרְעַסְפָּאַנְדָעַנְךְ אַיבְּעַר אַלְעַ

טראקטען און מען שטעהט אויס א צויניג דער גוי'שקר ער פאטעט.
 און גאט איז א פאטער.
 זאגען אפֿילו די אויפֿגעקָלערטַע לִיטְלֶפְּרַעַךְ, אָזְ דֵי בָּאַלְעַ
 בָּאַטְיְשַׁע פָּאַטְשַׁטְּ קָאַסְטַּ אֲסְטַּ סְךְ טִיעָרָעָר. זַיִי הָאַבְּעָן גַּעַמְאַכְּטַ
 אֲחָבָן, זַגְעָן זַיִי, זַיִי הָאַבְּעָן אוֹסְגַּעַרְעַבְעַנְטַ אַיִן וּוּיְסַעַן.
 דַּהְיָינוּ: דָּעַר, וּזְאָס שִׁיקְטַּ דָּעַם בְּרִיךְ, גִּיט אֲפָר קָאַפְּיקָעַס
 אַוְן דָּעַר, וּזְאָס בָּאַקְוּמַט דָּעַם בְּרִיךְ, צָאַהְלַט אַוְיךְ עַפְעַס צָגְ
 כָּאַפְּט עַס טִיעָרָעָר וּוּי אֲמַרְקָעַ. סָאִיּוֹ אָפְשָׁר אַזְנַתְּ אַמְתָּה. סָאִיּוֹ
 אֲבָעַר וּוּרְטַט! מַעַן אַיִן פָּאַרְט "זִיכְעָרָעָר"? אַזְנַתְּ אַדְרָעַסְעַן שִׁירְיְבַּט
 מַעַן פָּאַרְט מִיט אֲיִדְישַׁעַן כְּתָב, גַּעַמְיִישַׁט אִידְישַׁ מִיט לְשׂוֹן
 קוֹדֵשׁ, אַזְוִי וּוּי טָאַטְעַס אַזְנַתְּ זִידְעָס הָאַבְּעָן גַּעַרְיְבַּעַן: «כָּבוֹד
 הָרְבָּנוּי הַמְּפֻרְסָם הַמוֹפְלָג אֹזְאָן אֹזְאָ נַאֲמַעַן אַוְיךְ הַאַלְיָאִיכָּר
 גַּאַס בַּשְּׁקְלוֹב הַבִּירָה». אַדְעָר: לְהַגְּבִּירָה הַצְּנוּוּה... צָו דָעַר בָּאַ-
 שִׁידְעַנְעַר הַאַרְיְנַטְעַ אֹזְאָ אַזְנַתְּ נַאֲמַעַן, בִּים לְיִנְבָּאַוְוִיטְשָׁעַר
 בֵּית-מְדֻרְשׁ אַיִן דָעַר הַיְלָגְעָר קַהְלָה אֹזְאָ אַזְנַתְּ אַזְנַתְּ... אַזְנַתְּ
 זַעַט מַעַן אַזְעַלְכְּבָעַנְעַ אַוְתִּיחָוּת מִיט אֹזְאָ טִיעַלְלַ, מִיט אֲבָקָאנְטָעַן
 כְּתָב — דָעַרְקוֹוִיקָט מַעַן זַיְרָ שְׁוִין מִיטְן אַדְרָעַס גַּוְפָא. גַּאַר
 עַפְעַס אַבְּדָרְשָׁ אַיִן, וּוּעַן מַעַן דָעַרְלָאַגְּנָט אֲבְרִיךְ מִיט אֲזִיְ'שָׁקָעַן
 אַדְרָעַס. דָעַר שְׁטָעַמְפָעַל מִיט דָעַר מַאְרָקָעַ וּוּזְרָפָעַן אַן אַמְתָּה.
 אֲיִד פּוֹן אַלְטָעַן שְׁנִיתְהָאַט פִּינְטַ קַאַזְיָאַנְעַ שְׁטָעַמְפָלְעַן. דָאַס
 שְׁמַעַט מִיט מִסְרָוֹת, מִיט פְּאַרְטָאַקְאַלְעַן, מִיט פְּאַדְאַטְקָעַן, מִיטְן
 פְּרִיסְטָאַזְוּ... אַזְנַתְּ עַס נַעַמְתַּ אֲפָדָעַר חַשְׁקָ פּוֹנְגָ נַגְזָעַן אִידְיָ-
 שָׁעַן בְּרִיךְ אַיִ'גְםָ גּוּיְשָׁקָעַן קָאַנוּוּעָרָט. סָאִיּוֹ וּוּי אֲבָשְׁרָעַ גַּעַ-
 פִּילְעַץ אַיִן אֲטְרָפָהָר גַּעַנוּנְעַר הַלְּזָלָל...

וְאַלְהָ... אַזְנַתְּ זַיְגַּעַן דֵי וּוּאַגְּלָעַנְיִישַׁעַן אַזְנַתְּ וּוּאַנְדָּרְזָ-
 גַּעַן פּוֹן אֲיִדְישַׁעַן בְּרִיךְ, דָוְרָק אִידְיְשַׁעַן הַעֲבָט אַזְנַתְּ קַעַשְׁעַנְעָס:
 פְּעַטְעַר אָוָרִי, וּוּלְכָעַר גַּעַפְנִינְטַ זַיִן, לְמַשְׁלִי, אַוְיךְ זַיִן סְוּחָרְיְשָׁעַר
 נַסְיָה אַיִן וּוּיְטַעַבְסָקָ, גִּיט אַיְבָעַר זַיִן בְּרִיךְ דָעַם וּוּיְטַעַבְסָקָעַר
 בָּאַלְעַגְאַלְעַ, דָעַר וּוּיְטַעַבְסָקָעַר בָּאַלְעַגְאַלְעַ אַזְנַתְּ אַרְשָׁעַר, דָעַר אָרְ-
 שָׁעַר אֲקָפּוֹסְטָעַר, דָעַר קָאַפּוֹסְטָעַר אֲשָׁקְאַזְוֹעַר. אַט אַזְוִי
 וּוּאַגְּלַט אַזְוִים דָעַם פְּעַטְעַר אָוָרִיס בְּרִיךְ אֲגַטְעַס פָּאַר וּוּאַכְעַן,
 בֵּינוֹ עַר פָּאַלְטַ אָרִין אֲזָקְנִיְּשָׁטָעַר אַזְנַתְּ אֲפָרְפְּלָעַקְטָעַר אַיִן

דער געטען, טיפטער און אלטמאדיסטען קעשענע פון לײַ.
זעל וואיטעך — דער פינַף-אַונַ-אַכְזִינַ-אַהֲרִיגֶעָר שׂקָלָאוּעָר
פֿאַטְשְׁטַאַלְיָן. עס גיט זיך פון בריף אָפּ מיט אַלְעָרְלִי סְחוּרוֹת,
וואָס די באַלענָאלָעָס האָבעָן גַּפְּהִירָת: מיט העִרְגָּג, מיט גַּעַם
רוַיְכְּעַרְטָע טַאַרְצָנְקָעָס, מיט קְפָּרָאַסִּין, מיט פְּאַסְטָנוּעָם בוּמְלָאָן,
מיט גַּעַרְבְּזַוְוִיעָרָס אָון מיט גַּעַרְדִּיקְעַנְטָע שְׂוּמְלָעָךְ. אָון וואַיטעך
גיט אַיהם נאָך צו דעם סְפַּעַצְיִישָׁעָן רֵיחַ פון זיין אַלְטָעָר דַּעַלְעָע,
דער רֵיחַ פון פַּאַרְלָאַזְוָעָנָעָר עַלְטָעָר אוַי פון דּוֹרְכְּגָעָרְיוּכְּעַרְטָעָר
קָאַרְעַנְעָר פִּיפְּקָע.

אַבְּעָר וואָס מעַהָר פֶּלְעָקָעָן אָון רִיחָות אַיְדִישָׁעָר בְּרִיף
הָאָט אַין זַיַּד, אַלְץַן מַעַהָר חַשּׁוּבָעָר אָון טִיעַרְעָר אַיַּוָעָר. דַּאָס
זַיְנָעָן זַיְנָעָן מַעַדְצָלְיָעָן, דַּי סִימְנִים פון אַוִיסְצִיְיכְעָנָגָן, פון
אַרְיְבְּעַרְגְּעַטְרָאַגְּעָנָעָיְסָרִים אַין וּוְעָגָן. סְאַיַּו אַסְיָּוָן, אַיְוָאַסְיָּו אַסְיָּוָן
טָעָג אָון גַּעַכְתָּה הָאָט עָר זַיַּד גַּעַטְרִיסְעָלָט אַוִיכָּעָס אַיְדִישָׁעָר
בֵּין עָר אַיְזָאַגְּעָקְוּמָעָן אַיְזָיְזָאַגְּעָקְלָעְרָעָט.
סְאַיַּו אַפְּשָׁר אַיְזָקָן אַמְתָה דַּאָס, וואָס די אַוִּיפְּגַעְלָעְרָעָט
יַוְגְּגָעְלִיָּת זַאְגָעָן, אַז אַבְּרִיוֹו, וואָס קְוּמָט אַן מִיט גַּלְעַלְעָן
אַיְבָּעָר דָּעָר דַּוְהָע אָון מִיט טַרְאַמִּיטְעָרָן דִּירָךְ די וּוּצְלָדָעָר אָון
מִיט קָאוּיָאַנָּעָט פְּאַטְשְׁטָאַלְיָאַגָּעָן, קְוּמָט אַן אַשְּׁפָּאָר-בִּיסְלָגְגִּיכָּר.
דַּהְיָינוּ: אַבְּרִיף אַזְאָט פון וּוּטְעַבְּסָק גַּעַחְתָּה בַּסְּ-חַלְלָדְיִי טָעָג,
אַגְּשָׁטָאַט צְעהָן אָון צְוּעַלְעָט טָעָג אָון אַפְּטָמָאָל צְווִיָּי גַּעַנְצָעָנָע
וּוְאַכְעָן... אַוִיכָּעָס דָּעָם קָעָן מַעַן נַאֲרָעַנְטָפְּרָעָן: אַז עָס זַיְנָעָן
פָּאַרְאָן אַפְּיקְוּרִיסִים, וואָס זַאְגָעָן, אַז לְוִיט דָעָר נִיעַר חַכְמָה פון
רְפּוֹאָה קְוּמָט אַוִיכָּס, אַז אַגְּוִיְשָׁעָפִישָׁעָלָג, גַּעַקְאַכְט אַיְן גַּעַזְאַלְיָה
צָעָנָע וּוְאַסְעָר, אַיְזָוָאַסְיָה אַסְיָּוָן גַּעַזְוִינְטָעָר פָּאַרְגָּזְמָאַגָּעָן, אַיְדָעָר אַ
מִיטְעָלָל-שְׁטִיךְ פון גַּעַפְּלִיטָעָן אָון גַּעַפְּעַפְּרָטָן אַיְדִישָׁן קָאַרְפָּט. עָס
קָעָן גַּרְיִילִיךְ זַיַּן. נַאֲר אַזְאָט יָאָהָר אַוִיכָּעָס שָׁוְגָאַ-יִשְׂרָאֵל, וואָס פָּאָר
אַטְעָם דַּאָס פִּישָׁעָלָג הָאָט אָון אַזְאָט גַּעַזְוָנָט אַוִיכָּעָס אַיְדִישָׁע מַאֲמָעָס,
וְאָס פָּאָר אַטְעָם וּוּיְעָר קָאַרְפָּט הָאָט... אַזְוִי וּוּמִיר האָבעָן
שְׁוִין גַּעַזְוָהָן בֵּין אַהֲרָה, אָון אַזְוִי וּוּמִיר האָבעָן אַיְן דַּי וּוְיִי
טְעַרְדִּיקְעָס קָאַפְּיְטָלְעָן.

3. אין דער קאָל-שְׁטוּב בֵּין מומע פִּינְגַּען

אֲפִילוֹ דָּס בָּקוּמָעָן אֶ בְּרִיף גּוֹפָא — אֶ פָּאָרְגְּלִיבָּעָנִישׁ !
הַיְנַט אָנוֹ אַמְּלָאָן... הַיְנַטְּגַע צִיטְעָן וּזְאַרְפָּט אַרְיִין דָּעָר גּוֹיַּקְעָר
פָּאַטְּשָׂטָאַלְיאָן דָּעַם אַנְגְּזָקְמוּנָעָם בְּרִיף דָּוּרְכְּן שְׁפָאַלְט פָּוּן טִיר
אָנוֹ לְוִיפְּט שּׁוֹן וּוַיְתָעָר. כָּאַפְּ-לְאָפְּ, מַשְׁ-זּוֹךְ-מִין !... וּוֹאָס פָּאָר
הַגָּהָה הָאָט מַעַן פָּוּן אֹזֶא פָּאָרְדְּשִׁמְיִיעַטָּן פָּאַטְּשָׂטָאַלְיאָן, אָנוֹ וּוֹאָס
פָּאָר הַגָּהָה הָאָט עַר פָּוּן זִינְגַּען ?

גָּאָר אַנְדָּעָרֵש אָיז עַס צְוָגְעָגָנָגָעָן אַמְּלִיגָּע יְאָחָרָעָן. מִיט
נַחַת-רוֹחַ אָיז עַס צְוָגְעָגָנָגָעָן אָנוֹ מִיט אַידִישָׁר הַאֲרַצִּינְקִיט,
מִיט אַנְקְלָאָפָעָן אַין טִיר אָזָן מִיט אֶ קּוֹשׁ דָּעָר מַזּוֹהָ, מִיט אֶ
בְּרִיְיטְלִיכְעָן «גּוֹטְ-מָאָרְגָּעָן» אֶדְעָר «גּוֹטְ-גּאוֹעוֹגָעָן» אָזָן מִיט בְּעַטְעָן
זִיצְעָן, מִיט דָּעַרְצָעָהָלָעָן נִיעָס אָנוֹ גּוֹמוֹאָהָט פָּוּן אַלְעָ קְהִילָּות,
וּוֹאָז נַאֲר אַידִישָׁע בְּאַלְעָגָאָלָעָס פָּאָהָרָעָן אַרְוֹם, אָנוֹ מִיט טְרִינְקָעָן
אֶ גְּלָאָן טִיִּ, אֶדְעָר אֶ קְעַלְישָׁאָק בְּרָאָנָפָעָן, אַוְיָק אֶ בְּרָעָג טִיש אַין
קָאָן-שְׁטוּב. דָּעָר אַידִישָׁר פָּאַטְּשָׂטָאַלְיאָן פְּלָעָגָט אַלְיָין זִין טְשִׁיָּה
קָאוּז אַוְיָק דָּעַם, וּוֹאָס דָּעָר בְּאַלְעָגָאָס פָּוּן שְׁטוּב שְׁרִיבָּט פָּוּן
דָּעַרְוֹוִיְּטָעָנָס. אָזָן דִּי בְּאַלְעָבָאָסְטָעָאָזְלִיָּין פְּלָעָגָט זִיךְ טְקָאָע,
גְּלִיְיךְ אַוְיָפָן אַרט, טְיִילָעָן מִיט אַלְעָ נִיטְ-אַיְינְטִימָע טְיִילָעָן פָּוּן
בְּרִיף מִיט דָּעַם נִינְגְּרִיגָּעָן בְּרִיף-טְרָעָגָר. טָאָמָעָר עֲפִיסָן נִיטָּה
גּוֹטָעָן דִּידָּוּתָה, חַסְ-וְשָׁלוּם, פְּלָעָגָט דָּעָר בְּרִיף-טְרָעָגָר הַעֲלָפָעָן מִיט
אֶ קְרָעָכְיָה, מִיט אֶ שְׁמוֹנָעָצָר דָּוֹרְךְ דִּי צִיָּן : וּוֹעֵר רַעַדְט נָאָר,
וּוֹעֵן פָּוּן בְּרִיף חַאָבָעָן זִיךְ, גְּעַלְיוֹבָט דָּעָר אַוְיְבָעָרְשָׁטָעָר, גַּעהֲרָט
גּוֹטָעָן בְּשָׂוִוָּתָה פָּוּן גְּעוֹנוֹת אָנוֹן פְּרָנָסָה, אֶדְעָר פָּוּן קּוֹמָעָן אַהֲיָם
אַוְיָק יוֹם-טּוֹב, פְּלָעָגָט נָאָר דָּעָר אַידִישָׁר בְּרִיף-טְרָעָגָר בְּאַקְוֹן
מַעַן אֶ פָּאָר קָאָפִיקָעָס אַיְבָעָרָן תָּאָרִיךְ דָּעַרְפָּאָר, וּוֹאָס עַד הָאָט
אָין אֶ מַזְלְדִּיגָּעָר שָׁעה גַּעֲבָרָאָכָט אֹזֶא טִיעָרָע שְׁרִיבְּפָאָכָן אָנוֹ
דִּי צְוָפְּרִידָעָנָהִיט אָיז גְּעוֹזָן גְּלִיְיךְ אַוְיָק בִּידָע זִיתָעָן.

אָט, מַומְעַ-פִּינְגַּעַן, לְמַשְׁלָ, קוֹקָט שּׁוֹן אַוְיָק וּוֹאַיְטָצָקָן.
וּוֹאָרִים אַוְרִי אָיז שּׁוֹן בָּאָלְדָאָז דְּרִיְ-פִּינְגַּעַן וּוֹאַכְעָן אַוּוֹעָקָנָעָפָה-
דָּעָן אַוְיָק וּוַיְתָעַבְסָקָעָר טְרָאָקָט אַוְיְצָקְוִיְּפָעָן זִינְגַּעַן מַצִּיאָות אַוְיָק

די פריצישע אָאָקצִיאָנְעַן — סחרות פאר דעם קומענדען זיינש.
ני-יאריד. און קיין בריף אי נאך פון אים אלץ ניטה. און
טעלצע,iahר דינסטמידען, אַ מoid אַין דֵי יַאֲהֶרְעָן, און דֵי
קינדרלעך אַיְהָרָע, וועלוועל, פִּיוֹוּקָע אַיְן יַרְחָמִיאָלְקָע, קוקען
אויך אויס זיינער אַוְיגָען. ניט אָזְוִי אויף וואַיטעקען אַלְיַיָּן, ווי
אויף זיינע מעשות.

געבעשט זאָל זיינ טעלצע! ווען ניט זי וואָלט וואַיטעק
קינמאָל אָזְוִי ניט מאָריך געווען מיט טעה-טרינקען אַין קָאָל
שטוב, און עס וואָלט קינמאָל ניט דערגעטען צו אָזְעַלְכָע ויסע
און שרפקליך בעשיות, וועלכע לאָזְעַן זיך אָלעמאָל אויס מיט
אַ גוטען סוף. וואָרים מומע-פִּיגָּע אַלְיַיָּן אַיְן אַבְּטַעַל אַ טאמען'ס
אַ טאָכטער, אַן אַיְדַּלְעַז אַך. זיך פֿאָרטְּרָאנְט שְׁלַעַכְת דעם בֵּי
טערען רויַך פָּוּן וואַיטעקָס פִּיקָּע אַיְן דָּאַס סְמָאָרְעָן פָּוּן זיינע
בְּאַלְעַגְּאַלְיָשָׁע שְׁטוֹוֹאַלְעָס. זיך אַלְעַ אָמְאָלְגָּע בְּאַלְעַבְּאַסְטָעָס הָאָט
זיך גִּיט אַיבְּעָרִיך לִיב בְּאַלְמַלְאָכָעָס. גְּרָאָבָע נְפָשָׁות, ווי גוט און
הָאָרְצִיך זיך זאָלְעָן ניט זיינ; זיך דערלְאָזְטָקָען קינמאָל ניט אַיְהָרָע
חוֹדְרָ-אַינְגְּלָעָך זאָלְעָן גַּעַהַן קוקען, ווי דער סְטָאָלִיכָּר מִיסְטָרָעָ
וועט, טָאָמָעָר וּוְעַלְעָן זיך אַיְנְשָׁמְרָעָן אַיְן לאָק אַיְן
קָלִי. אַיְן צָוָם לִימְנָדָר טָאָר מַעַן ניט אַרְיִינְקָוּקָען-טָאָמָעָר וּוְעַט
מַעַן זיך אַוְיסְמָרָעָן אַיְן לִיהְיָה; אַיְן צָוָם רִימְנָדָר - אַזְוָדָאי
נִישְׁטָה, טָאָמָעָר וּוְעַט זיך דָּרְנוֹאָך אַפְּגָעָבָעָן פָּוּן דֵי קְלִידָעָר מִיט
פְּרָאָסְטָעָן לְעַדְעָר אַיְן מִיט טְרָאָן-שְׁמִירָעָץ...

ניט אָזְוִי אַפְּבָעָר אַיְן טעלצע, אַט דֵי פֿאָרוּזְעָנָע גַּוְתָּהָאָר-
צִינְעָ דִּינְסְטָמוֹיד, מִיט דָעָר אָונְטָרְגָּשְׂוִירְעָנָעָר "טִיאָלְקָע" פָּוּן
הָאָרָד אַיבְּעָרָן שְׁטָרָעָן, כְּדֵי מַעַן זאָל מִינְעָן, אָוּ זַי אַיְן אַיְנָ-
גָּרָ... אַיהֲרָ פֿאָרְשָׁטָאָרְבָּעָנָעָר טָאָטָע אַיְן אויך גַּזְוָעָן אַ בָּאָלָעָ-
גָּלָע בְּיַיִם אַרְשָׁעָר בְּאָהָן. זיך אַיְן יַיְגָג אָוּזָק פָּוּן דָעָר הַיִּם
אַיְן אַ סְּדָר יַאֲהָרָעָן גַּעַדְיָנָט אַיְן דָעָר פְּרָעָם. צָוָם טָאָסְטָעָן'ס
קְבוֹרָה ניט גַּעַקְעָנָט קְמוֹעָן. אַיְן אָוּ וּוְאַיטָּעָק קְוֹמָט, דָעָרְפָּעָהָט
זיך מִיט אַיְהָס, ווי מִיט אַ פֿאָרְלְוִירְעָנָע טָאָטָעָן. מִיט זיינע
ווערטְּלָעָך, מִינְעָלָעָך אַיְן מִיט זיינע אַפְּעָנָע אַוְיגָעָן, אַפְּילָו מִיט
דְּצָרָם וּוְאַלְיָגָעָן רִיחָ פָּוּן זַיִן "כָּלְמִידָעָ", דָעָרְמָאָהָנָט עָרָ דָאָס

אַרְיָמֵעַ הַיִם אֵין אֶרְשָׁע, דַעַם אַלְטִיטְשָׁקָעַן, וּוּעַלְכָעַן זַי וּוּעַט
שְׂוִין מַעַהַר נִיט זַעַהַן...

קִומַט וּוֹאַיְטָעַק, פַּאֲרְשָׁפְרִיטַט, אַזְמַעַט זַיְן כְּבָוד וּוּגַעַן,
אַחֲנָטוּכָעַל אֹוֵף דַעַם בְּרוּגַטְשִׁישַׁ, אֵין קָאַךְ-שְׁטוּבַ; דַעַרְלָאַגְּנָגַט
אַיְהָם טָעה מִילְךָ אָונַן אֵין אַיְהָם אַפְּטָכָאַגְּ מַהְגָה מִיט אַטְרִי
קָעַן קִיכְעַלְעַ צַו טְנוּקָעַן אַיְן הַיְסִינְקָעַן תָּהָעַ. זַי אֵין מַכְבָד אָונַן
דַי קִינְדָעַר הַעַלְפָעַן אַיְהָרַ, דַעַר טְרָאַגְטַ צַו דַי גַּלְאָן, דַעַר דַעַר-
לְאַגְּנָגַט צַוְקָעַר, דַעַר זְוַכָּת אֹוֵיס אַשְׁטִיקָעַל שְׁבָת' דִיְגָעַ חַלָּה. זַיְיַ
וּוַיְסָעַן, אָזְוּ אַזְמַעַט וּוּעַט דַעַרְפָאַר בְּאַצְאַלְהָעַן מִיט אַגְּרָאַמְעַלְעַ,
מִיט אַמְעָשָׁה' לְעַ... דַי מַמְעַ-פִּיגַע מַאֲכָתַל כְּלוּמְרָשַׁט אָזְ אַנְשָׁטָעַל,
אָזְ זַי אַיְן נִיט שְׁטָאַרְקַ צְוֹפְרִידָעַן פּוֹנוֹ'מַ כִּבְדָוַ אַיְן קִיךְ... כְּמַיִין,
וּוֹאָס פָּאַר אַסְעָדוֹת הַאָט מַעַן צַו פְּרַעְוֹעַן מִיט אַבְרִיךְ-טְרָעַ-
גַּפְרַ? הַאָסְטַ גַּעַבְרָאַכְט אַבְרִיךְ, אַפְּגָעָנוּמָעַן דַי פָּאַר קָאַפְּקִיעַס?
טוֹ זָאָג אַפְּ דִיַּן "גַּוְטָעַן-אַוְעַנְדַ" אַיְן גַּחַה גַּעַזְוֹנָטוּרְהָיַד!

סְאַיְיַ אַפְּבָעַר נָאַר אַבְלַעַבְגָּטִישָׁעַר אַנְשָׁטָעַל. וְאַרְיָם אַיְן
הַאָרְצָעַן הַאָט זַי דַעַם אַלְטִיטְשָׁקָעַן לִיעַבְנַיְעַ נִיט וּוּגַעַר וּוּאַיְהָ-
רַע חַדְרַ-אַיְנָלְעַן. אָונַן אָזְוּ אַזְמַעַט וּוֹאַיְטָעַק צְוַעַדְטַ זַיְקַ אַיְן קִיךְ מִיט
זַיְיַן הַיְזָעְרִיגְלִיכָעַן וּוּיְכָעַן קוֹל, הַוִּיבְטַ זַיְ אַחֲרָכָעַן גַּגְעַן
אַיְהָרַ אַיְגָעָנָם וּוּלְעַן. זַי הַצְּרָטַ זַיְקַ פְּרִיהָעַר צַו מִיט אַיְן
אוּירַ, דַעַרְנָאַךְ — מִיט בִּידְעַ אַוְיְרָעַן. אַיְן, וּוּאַגְּגָעָזְגָעַן
פּוֹן אַכְשָׁוּף, הַוִּיבְטַ זַיְקַ אֹוֵף, טְרָעַט אַרְוִוִּיס פְּאַוּאַלְיַעַט
זָאַל אַיְן בְּלִיְיָבַט שְׁטָעַהָן אַיְן טִירַ פּוֹן קִיךְ. דַי בָּאַקְ אַגְּנָטָרְגָעַ.
שְׁפָאָרַט מִיט צַוְיַיְ פִּינְגָעַר... דַעַרְוָהָט זַי טְעַלְצָעַ אַיְן אָזְ אַפְּאַרְ.
שְׁטָאַרְטַע נִיגְעַרְנִיקִיַּת אַיְן שְׁפִרְגָּנַט אַוְיַיְ:

— וּוֹאָס שְׁטָעַהָט אַיְהָרַ, בְּאַלְעַבְאַסְטָעַ? נָאַט אַיְיךְ אַפְּ שְׁטוּהָל!
זָאַט אַיְיךְ!

וּצְעַט זַיְקַ מַמְעַ-פִּיגַע אַיְן בָּאַמְעַרְקַט גַּאַר נִישְׁתַ, וּוּדָאַס
דִּינְסְטִימִידָעַל אַיְן דַי קִינְדָעַר אַיְן וּוֹאַיְטָעַק הַאָבָעַן זַי אַרְיָגְעַ-
נוּמָעַן אַיְן קָאַמְפָאַגְנִיַּע. פַּאֲרְפָלְוִיְגָעַן דַעַר הַאָנָאַר פּוֹן אַמְיוֹשָׁבַ-
דִיְגָעַר בְּאַלְעַבְאַסְטָעַ.

בְּעַסְעַר וּוּי אַלְעַעַט מַעַשְׁוִיתַ, מִיט גַּוְנָנִים אַיְן גַּוְטָעַ אַיְדָעַן,
גַּעַפְעַהַלְעַן אַיְהָרַ וּוֹאַיְטָעַקְסַ דַעַרְצָעַהַלְוָגְגָעַן פּוֹן נִיקְאַלְאַיְוּרַ

סָלְדָאַטְשִׁינֶעַ. אַט, לְמַשֵּׁל, וֹי דִי אַידִישַׁע הַאַלְבַּ-גַע' שְׁמַד' טַע
 קָאנְטָאַנִיסְטָעַן הַאַבְעַן אַיְנָמָל גַעֲמָקָט אַסְדָר אַיִן סֻעוֹוָאַסְטָאַ-
 פָאַל, נִיט וּוַיִּט פּוֹן דִי גַעֲפָרְלִיכְסְטָע "בָאַסְטִיאָנָעַן", בְשֻׁתְּהַהְרָ-
 מָאַטָעַן הַאַבְעַן גַעֲזָנוּעָרַט אַרוּם אַיִן אַרוּם. מְצֹוֹת הַאַבְעַן זַיִן גַעַ-
 בָאַקְעַן פּוֹן קָאַרְצָנוּ מַעַלְלַה. שְׂוֹאַרְץ וֹי דִי עַרְד זַיְנָעַן דִי מְצֹוֹת
 גַעֲוֹעַן, אַוְן נִיט-דַעְרַבְאַקְעַן, וֹי לְאַטְקָעַס. אַנְשָׁטָאַט וּוַיִּן חַאַטְ-
 מְפָעַן גַעֲטְרָוְנְקָעַן חַמְצִ' דִיגְעַן בְּרָאַנְפָעַן פּוֹן לִיְיָמָנָעַ טַעַפְעַלְעַךְ.
 נִיט וּוַיִּסְעַר וֹי דִי מְצֹוֹת זַיְנָעַן דִי טַעַפְעַלְעַךְ גַעֲוֹעַן. אַט צַוִּי
 הַאַבְעַן דָאַס יַעַנְעַ אַרְבָּעַ-פּוֹסֹת אַוְיְגַעַעַחַן! אַנְשָׁטָאַט אַהֲסָבַ-
 בְעַט הַאַט מַעַן אַגְּנָעָוֹאַרְפָעַן אַ פָאַק סָלְדָאַטְשָׁקָע שִׁינְגָעַלְעַן אַוְן
 דַעַר פְּרָאַפְאַרְשָׁטְשִׁיק גַעֲבָרְלִיאַ בר' חַצְקִין, אַ לִיְכְטִיגַעַן גַעַ-עַדְן
 זַאַל עַר הַאַבְעַן, וְאַט זַיִן גַעַר וּוְזָנָעַן אַגְּנָעָלְפָהָנָט אַוְיְפָעַן פָאַק
 אַוְן גַעֲפָרְצָוּעַט דַעַט סְדָר. דִי הַגְדָה הַאַט עַר "גַעַלְאַפְאַטְשָׁעַט"
 אַזְוִי הוַיֵּךְ אַיִן אַזְוִי מְשֻׁוְנהַדִּיגַג אַזְוִי דִי אַוְיְרָעַן הַאַבְעַן וּוְהָ-
 גַעַתְהָאָן: "הַאַמָּאָר רַב' הַאַלְעָזְעָרְבָר' הַזּוֹאָרִיאַ, רִיהִיַּהְיַיְהַי
 בִּיקְעַן וּוַיִּשְׁמַיְמָ...". (אמֶר ר' אַלְיעַזְרָ בֶן עַזְרִיה הַרִי אַנְיַי כְּבָן
 שְׁבָעִים). אַזְוִי הַאַט מַעַן גַעֲבָרְקָט דִי הַגְדָה אַוְן דִי טַרְעוֹהָרָעַן
 זַיְנָעַן בַּיִ אַסְדָּאַטְשָׁעַן גַעֲרָנָעַן אַיִן דִי לִיְיָמָנָעַ טַעַפְעַלְעַךְ
 מִיט דַעַט חַמְצִ' דִיגְעַן בְּרָאַנְפָעַן — אַיִן דִי פּוֹסֹת הַיִיטַדָאַס.
 בַּיִוְ פְּרָאַפְאַרְשָׁטְשִׁיק גַעֲבָרְלִיאַ בר' חַצְקִילַ, דַעַר זַאַגְעַדְרַ פּוֹן דַעַר
 הַגְדָה, אַיִן אַוְיְגַעַשְׁתָאַנָּעַן אַוְן גַעֲגָבָעַן אַט טְרָאַסְקָ אַיִן טִישָׁ
 אַרְיִין: אַיהֲרַ הַעֲרָטַ, בְּרָאַטְץַ? — הַאַט עַר אַוְיְגַעַשְׁרִיּוֹן, —
 ס' אַיִן הַיִנְטַ אַ לִילְמִישַׁוְ... מְשֻׁוְרִים... שְׁמֻוּרִים" אַיִן הַיִנְטַ, אַיִן
 אַיִירַ טָאַטְעַן אַרְיִין! פְּרָעָהָלִיךְ זַאַלְטַ אַיהֲרַ מִיר זַאַגְעַן דִי הַגְדָה!
 אַיהֲרַ הַעֲרָטַ? אַזְוִי, קַעַן זַיִן, נִיעַדְאַיְ פָאַגְ, אַרְיִינְרִיסְעַן אַ
 בָאַמְבָעַ פּוֹן פְּרָאַנְגּוֹיַ... אַיִן אַיִירַ מַאֲמַעַן אַרְיִין!...
 הַאַבְעַן זַיִן אַלְעַ קָאנְטָאַנִיסְטָעַן גַלְיִיךְ אַ נַעַמְתָ גַעַתְהָאָן
 זַיְנָעַן דִי "חַדְ-גַדְיָא", אַזְוִי אַלְעַ פָאַנִישַׁע זַעַלְגָעַד זַיִן זַיִן
 זַעַמְעַגְעַלְאַפְעַן אַרוּם דַעַר "עַמְלִיאָנְקָעַ", וּוֹאוֹ מַעַן הַאַט גַעַפְרָאַ-
 וּוֹעַט דַעַט סְדָר, אַוְן הַאַבְעַן זַיִן גַעַלְמָט אַיִן הַאַבְעַן זַיִן גַעַ-
 שְׁוֹקָעַט פּוֹן גְרוּיסְ פְאַרְוָוְוָנְדְעָרָגְגָ: וֹי קַעַנָּעַן דָאַס מַעַנְשָׁעַן
 זַיְנָעַן, וּוֹעַן אַרוּם אַוְן אַרוּם בְּרָעַנְט אַזְאַגְיָהָנוּם.

אין יענער נאכט, האט וואיטעך פארענדיגט זיין ערצעה-
לונג, האט טאקט קינעם קיין אונגלייך ניט געדראפען. ניט די
איידען, וואס האבען געפראזוועט דעם סדר, ניט די גוים,
להבדיל, וועלכע זיינען געתטאנען ארום זעליאנקע און האבען
זיך צונעהערט...

טעטלצע איז זיך אוש פארגאנגען אין א שטיל געוויין, די
קינדערשע אויגלעך זיינען געוווען פיעיכט און טרייפריג. און די
 момע פיעגען אליין האט דאס איז זונומען, איז זי איז גלייך
 געלאפען צום אלמער און געבראכט אַבְּיסָעֵל ווישנאיך מיט
 ספירט אויפען דעך פון אַגְּרָפִין, צו וועלכער קינער אין
 שטוב האט זיך נישט צונעריריהרט, זונט אורי איז אַוְעָזְגַּעֲפָאָה-
 דען; און מיט איהרע אַיְגָעָנָע וויסע הענט מכבד געוווען וואי
 טעקלען מיט א גוט גלענעלע.

די גאנצע בדראַט-צעלרעטמאָנוּל

1.

האַבענדיג אָזָא גוֹטָען קְבִּלָּת-פְּנִים אֵין מָמָע-פִּינְגָּעָס קָאָכֶ
שְׁטוּב, אֵינוֹ שׂוֹן קִיְּין וּוְאַנְדָּר נִיט, וּוֹאָס לִיְּוָעָרְלָוּ וּוְאַיְּטָעָק
אַלְיִין הָאָט שְׁטָאָרָק לִיעָּבָּפְּצָעָר אָרוּרִיס בְּרִית, וּוֹעֵן יָעָנָר אֵינוֹ
אוֹיפֶּר דָּעָרְ רִיאּוּ.

וְאַיְּטָעָק רַעֲכָעַנְטָ שְׁטָעַנְדִּיג אָוִיס, אָזָא זַיְּין אַפְּרַעַנְגָּעַן אָ
בְּרִיךְ זַאָּל אַוְיסְפָּאַלְעָן אֵין אַוְועַנְט, נַאֲךְ וּוּעַטְשָׁעָרָעָ, וּוֹעֵן דִּי קִינְ-
דָּעָר זַיְּנָעַן שׂוֹן דָּא אֵין דָעָר הַיָּם פָּן חָדָר, אָזָן מָמָעָ פִּיגְעָ
הָאָט צִיְּיט אָזָן טַעַלְצָעָ דָּאָס דִּינְסְטָמִיְּנָעָל אַיְּלָט זַיְּן נִיט, אָזָן
שְׁלָאָפָּעַן גַּעַהַן אֵיזְנַאֲךְ צָוְ פְּרִיה, אָזָן דָּאָס אַוְיעָר אֵיזְנִיגְעָ-
רִיךְ אָזָן אָשְׁמִיכְלָעַנְדִּיגָּעָ שְׁטִילְקִיְּטָ טַוְּלִיעָט זַיְּן צָו דִּי קְלָאָרָעָ
גַּלְעַזְלָעָד פָּן דִּי נַאֲפָט-לַעַמְפָלָעָד, אָזָן פָּן האַלְפָ-אַפְּגַּעַקְיְּהַלְטָעָן,
אַוְיסְגַּעַהַעַנְדִּיגָּעָן סָצְמָאָוָאָר צִיהָט זַיְּן אָפְּרַבְּיִינְקָט גַּזְוָעַגְגָּעָלָעָ :
שְׁאָלָן, סְ'אִיזְ גַּוט צָו זַיְּדָעָן אָזָן צָו קָאָכָעָן זַיְּן ! אָזָן צָו אַוְיסְגַּעַהַן
זַיְּנָעַנְדִּיגָּה אֵין אוֹרְךְ נִיט שְׁלָעַכְתָּ... אָט אֵין אָזָעָ גוֹטָעָר שָׁעה
וּוְעָרָעָן אָרוּרִיס זַעַלְטָעַנְטָ בְּרִיךְ אַיְּבְּעַרְגְּעַטְבָּעָן מִיטָּ גְּרוּוּסָ פְּרָטוּס
אֵין מִיטָּ גְּרוּוּס לִיבְּלִיכְקִיָּט. אָזָוִי וּוֹי עַס וּוּעָרָט בְּאַשְׁרַבְּעָן
אָ בִּיסְעָל וּוּיְיטָעָר, מִיטָּ אַלְעָ פְּרָטִים אָזָן מִיטָּ אַלְעָ פִּיצְעַלְעָן.

סְ'אִיזְ אַוְעַנְדָּ. דִּי אַיְּזְרָנְגָּעָ דַּעַקְלָעָץ צִיטָעָן אֵין קוּימָעָן
פָּן שְׁנוֹיָאִינְגָּעָן וּוַיְנָט, קְלִינְגָּעָן וּוַיְ אַיְּבְּעַרְגְּעַזְוִינְגָּעָן סְטְרְוִינְגָּעָס.
טַעַלְצָעָ, דִּי דִּינְסְטָמוֹיד, אֵין פָּאָרְנוּמָעָן מִיטָּ וּוּאָשָׁעָן דָּאָס גַּעֲפָעָס.
וּוִישָׁט זַיְּ אָזָן זַוְּמָט צָו אָ לִידְעָלָעָ פָּן אָפְּרַזְוּסְפָּעָן מוֹיד.
זַיְּנָגָט זַיְּ אָזָן וּוִישָׁט, אָזָן דִּי הָאָרָ-טִיאָלְקָעָ אַיְּבְּעָר אַיְּהָר שְׁטָעַרְעָן,

וואס זי האט אונטערגעשווידען, פדי זי זאָל אויסזעהן אינגענער —
שפְּרִינְגֶּס אָגְנְטָר צוֹם טַקְקָט. דֵּי מָמוּעַ פִּיגְעַט שְׁטְרִיקָט אַזְּקָק
אוֹיפֿ דָּעַט אַלְטָעַן פְּאַטְפַּר-שְׁטוֹלָה, צוֹוִישָׁעַן דָּעַר וּוְאַרְמָעָר הַרְבָּע
אוֹן צוֹוִישָׁעַן אַלְטָעַן קָאמָאָד. דֵּי קִינְדָּעָר, אַקָּאָרְשָׁת נַאֲכָּן חַדְר
אוֹן נַאֲךְ וּוּעַטְשָׁעָרָה, מַאֲכָּעָן דֵּי אוֹרְאָקָעָס. אָנוֹן גָּאָר פְּלוֹצְלִינְג
פְּאַרְשְׁפִּיצְעָן זִיךְ אַלְעָ אַוְיעָרָעָן. דֵּי "טִיאָלְקָעָ" אוֹיפֿ טַעַלְצָעַס
שְׁטָעָרָעָן בְּלִיְּבָטָ שְׁטָעָהָן, דֵּי פָעָנָס אַיְן דֵּי קִינְדָּעָר שְׁעָהָנָטָה
לְעֵץ בְּלִיְּבָעָן הַעֲנָגָעָן אַיְן דָּעַר לַוְּפָטָעָן אָנוֹן מָמוּעַ פִּיגְעַט אַלְיָין
קָרָאָצָעָן זִיךְ מִיט אַשְׁטָּאָלְעָנָם שְׁפִּיזְעָל אָגְנְטָר קָאָפְ-טִיכְבָּעָל. אַסְיָּמָן
אוֹזְן זִיךְ הָאָרְכָּט אַוְיךְ... בְּעִירָשָׁע נַאֲכָלְפָעָנְדִינְגָּו טְרִיטָ דַּעְרָהָרָעָן
זִיךְ הָאָרְטָ בְּיִים שְׁטוֹבָ אָנוֹן... טּוֹקְ-טוֹקְ-טוֹקְ! מִיט דָּעַר קְלִיאָמְקָעָ
אָיִן דָּעַר פְּאַרְיוֹגְעַלְטָעָר טָרָ פָּנָן פִּיהָוּזָן.

רוֹפֶּט זִיךְ אַפְּ טַעַלְצָעַ:

— בָּגָּלְעָבָּאָסְטָעָ ! וּוּאַיְטָעָקָ...

עַנְטָפָעָרָט מָמוּעַ פִּיגְעַט מִיטָּמָן שְׁפִּיזְעָל אַיְן הָאָנָדָ:

— אַוְודָאִי אַזְּ בְּרִיחָ פָּנָן אַוְרָדָן !

שפְּרִינְגֶּס אָוֹיפֿ אַלְעָ דְּרִיָּ בְּנִים : וּוּעַלְוּעָלָ, פִּיגְוּקָעָ אָוֹן
ירְחִמְיָאָלְקָעָ :

— וּוּאַיְטָעָקָ, וּוּאַיְטָעָקָ !

זָאָגָט דֵּי מָמוּעַ פִּיגְעַט גַּעַלְאָסָעָן :

— טַעַלְצָעַ, גַּעַהְ מַאְכָּר אַוְיךְ !

לְאָזָעָן זִיךְ לוֹפְעָן אַלְעָ דְּרִיָּ קִינְדָּעָר :

— מִיר אַוְיךְ, מִיר אַוְיךְ !

שְׁרִיטָ אָוֹיפֿ זִיךְ מָמוּעַ-פִּיגְעַט, מַכְלָוְרָמְשָׁט, אָן :

— נִיט אַיְיָר עַסְקָ, מַאֲכָט דֵּי אוֹרְאָקָעָס !

אָבָעָר דֵּי שְׁמָחָה פָּוָן וּוּאַיְטָעָקָס קָוּמָעָן הָאָט זִיךְ שְׁוִין
אַרְיִינְגְּטְרִיסָן אָיִן שְׁטוֹבָ, נַאֲךְ אַיְיָר דָּעַר אַלְטִיטְשָׁקָעָר הָאָט
אַרְיִיבְעָרְגְּנְטְּרָאָטָעָן דֵּי שְׁוּעָלָ. אָנוֹן דָּאָס אַנְשָׁרְיִעָן פָּוָן דָּעַר מוֹן
בְּעֵן הָאָט מַעְהָר קִיְּין מִמְּשׂוֹת נִיטָ, וּוּרְטָ בְּטַל בְּשָׁבִים.

לְאָזָט זִיךְ פִּיְיָעָרָל וּוּאַיְטָעָקָ אַרְיָין אָיִן שְׁטוֹבָ, סְהִיסָּט אָיִן
קָאָכְשָׁטָובָ. אַזְּלָטָעָ, פְּינְסְטָעָרָעָ פְּאַרְעָ גַּעַהְתָּ אֵיתָם פְּאַרְאָוִיסָן,
אוֹן אַזְּ וּוּיִיסָּעָ פְּאַרְעָ כּוֹזְלִילְעָט אָוֹן קְרִיְיְזְלָעָט זִיךְ הַינְּטָעָר אֵיתָם.

ווײַ אָן אַנְגַעַפְלַצְטָרַ מֶלֶךְ אֵין וּאַלְקָעַנסַ קֹומֶטַ אָן וּאַיטַעַק
 אֵין דִי שְׁוּעַרַ אַנְגַעַפְלַצְטָרַ שְׁטוֹבַ-טִירַ פָּאלַטַ צַוְ הַינְטָרַ אַיהֲם
 מִיטַ אַ קְרֻעַכְעַנְדִיגָעַן, הַיְוּרִיגָעַן אֵין אַוִיסְגַעַזְוִיגָעַנְעַם „בְּרוֹךְ
 הַבָּא!...“ דִי וּאַלְקָעַנסַ פָּאַרְשָׂוִינְדָעַן אֵין וּאַיטַעַקַ גַּנְטְפְלַעַקַת זִיךְ
 אֵין מִיטָעַן קָאַכְשָׁטוֹבַ מִיטַ אַלְעַזְ וּיְיַעַטְ פַּעַלְצָעַן אֵין גַּאַרְטְלַעַעַן אֵין
 בָּאַשְׁלַלְקָעַן, אַיְינָסַ אַיְבָעַרַ סְצּוּוֹיְטָעַ. נָאָרַ אַיְינָן רַעַשְׁתָעַלְ פָּוֹן דִי
 פָּאַרְשָׂוִינְדָעַן וּאַלְקָעַנסַ קְרִיזְצָלַט זִיךְ גְּרוֹ-בְּלוֹיַ פָּוֹן זִיךְ קְרוֹיַ
 מַעַרְ פִּיפְקָעַ אַונְטָעַרְ זִיךְ זְאַרְבְּוִינְדָעַן נָאָ... אֵין דָעַרְ רִיחַ פָּוֹן
 זִיךְ אַיְבָעַרְשָׁטָעַרְ וּאַלְעַנְגָעַרְ אֵין גְּרִינְעַרְ דָעַלְיַעַ אַיְזַ וּיְיַעַרְ
 רִיחַ פָּוֹן גַּעַפְרַעַסְטָעַרְ שְׁטוֹרַיְ אֵין וּיְנַטְ, פָּוֹן גַּעַפְרַוְיְרַעַגְעַרְ עַדְ
 אֵין שְׁטָאַלְ: עַסְ צִיטְעַרְןַ דִי קִינְדְרַעַשְ נָזְוַלְעַכְעַרְ, וּיְיַיְ בְּיַיְ
 וּיְלַדְעַ פָּאַרְשָׁפָאַרְטָעַ צִיגְעַלְעַךְ, וּוּעַן זִיךְ דָעַרְשָׁמְקָעַן דָעַם בְּעַרְ
 גִּינְעַן וּצְאַלְ דָוְרַךְ דִי שְׁפָאַלְטָעַן פָּוֹן זְיִיעַרְ גַּעַפְעַנְגַעַנְישַ אַ נִיטַ
 צְוְפְרִידְעַגְעַרְ שְׁאַטָעַן לְוִיפְטַ נָאָרַ אַרְבָעַרְ דָעַם גַּעַכְאַלְיַעַטְעַן
 פְנִיםְ פָּוֹן דָעַרְ מָוּמַץ-פִּיגָעַן. זִיךְ הַאַטְ נִיטְ לִיבְ אַזְעַלְכְעַרְ רִיחַותְ...
 אֵין טַעַלְצָעַ צְנוּיסְטַ זִיךְ אַזְוַיַ, אָזְ דִי אַונְטָעַרְגַשְוִירַעַן „טִיאָלַ
 קָעַ“ פָּגַטְשַטְ אַיהֲרַ אַיְבָעַרְןַ שְׁטָרַעַןַ.

רַוקְטַ גְּלִיכַ זִיךְ וּאַיטַעַקַ אַרְוִיסַ דִי אַנְגַעַפְרַוְיְרַעַןַ וּאַנְצָעַסְ
 פָּוֹן דִי הַאַרְטָעַ קָאַלְגָעַרְסַ אֵין וּוִיכְעַשְׁ אַרְפָעַןַ, אֵין בְּרוֹמַטְ אַרְוִיסַ
 זִיךְעַנְגַעַטְעַגְעַטְעַ בְּרַכְוֹתְ:
 -- אַמְתַ-גַעַנְאַסְעַןַ! טַעַלְצָעַ וּוּעַטְ קְרִיגָעַןַ אַחַתְן, וּוּעַטְ זִיךְ
 שְׁמַהְ וּשְׁוֹןְ...

עַרְ בְּאַפְרִיטַ דִי בְּרִיטַעַ נָאָזְ פָּוֹן אַונְטָעַרְןַ רְוִיטָעַןַ טִיכְעַץַ,
 וּאָסְ אַיְזַ אַיְםַ אַרְזְמַגְעַבְוּנְדָעַןַ וּיְאַלְיַעַךְ אַרְוִיסַ מַאֲכִיגָעַןַ פְנִיםַ,
 בָּאוּוֹיְזַ זִיךְ דָעַרְ אַלְטָעַרְ פָּאַרְשִׁימְעַלְטָעַרְ לְשָׁאַיַ, וּאָסְ הַאַטְ זִיךְ
 אַיהֲםַ אַיְנְגַעַגְבָעַרְטַ אֵין נָאָ-בְּיַיַןַ אֵין וּוּילְ זִיךְ זִיךְ אַוִיסְהַיְלָעַןַ
 זִיךְעַטְ דָעַרְ סְעוּוֹאַסְטָאַפְלָעַרְ לְמַחְמָהַ, זִיךְעַטְ אֵין אַיְזְעַרְגָעַרְ שְׁטַיַּיַ
 קָעַלְ פָּוֹן אֵין הַאַרְמָאַטְ-קְוִילְ הַאַטְ אַיהֲםַ דָאַרְטָעַןַ גַעַטְוְאַפְעַןַ...

אַוִיפְגַעַדְרָעַתְ דָעַם קְרַאַןַ -- גִּיסְעַןַ זִיךְ שְׁוִיןַ זִיךְעַזְ וּוּצְרַ
 טָעַרְ פָּוֹן זִיךְ אַלְיַיַןַ; פְרַאַסְטִינְגַעַ פָּוֹן דָעַרְ וּוִינְטְפְרִידְגָעַרְ גַּאַסְ
 אֵין וּרְיכִיגְעַ פָּוֹן זִיךְ וּוּאַרְיַמְעַרְ פִּיפְקָעַ. דָוְרַ דָעַרְ טִירַ פָּוֹן

קַאֲכָשְׁתָּבוֹד דָּעֵרְוַהְתָּ עַר דִּי מֶמֶּעָ-פִּיגְעָן וּווִי זִי זִיצְט אָוֹן שְׁטְרִיקְט.
בענטשט ער זי מיט אַינְהָרֶץ בָּוּם אַזְמָנָהוּן.

— אָ גּוֹטְשִׁינְקָעֵן פִּיגַעַן דָּעַר נְגִידָה, פָּונְ לִיְּזָעַר וּוֹאִי-
טֻעַקְעֵן אַיִן «בָּאַלְמִידָעֵץ»*. זִי טּוֹטָה הַאֲצָן מְאַכְעָן אַזָּקָה, זֶלֶל
אַיְהָר גָּאַטָּם גַּעֲבָעָן יַהֲרָעָן אַשָּׁאָק. אָוֹן אַ גּוֹטְ-גּאוֹעוֹנֶת דָעַם
בָּחוֹר פָּוֹן גַּמְרָא! עַד וּוּעַט מִרְצְשָׁעָפָם זַיִן אַ שְׁרָהָה! אָוֹן אַ
גּוֹטְ-גּאוֹעוֹנֶת דָעַם חֹמֶש-בָּחוֹר מִיטָּרְשִׁי! מְוֹעַט אַיִתָּם קָאַכְעָן
הַאֲנָגָג מִיטָּקָאָשָׁע! אָוֹן אַ גּוֹטְ-גּאוֹעוֹנֶת דָעַם מְזֹונִיקָעֵל! —
אַ גּוֹזֶסֶעֶר שְׂטִיפָעָר, אַ מְפֻנוּקְעָל. אָוֹן אַ גּוֹטְ-גּאוֹעוֹנֶת אַלְעָ
אַיְדִּיעָן, אַיִן דָעַר הַיִם אָוֹן אוֹרֵךְ יַאֲרִידָעָן...

^{*)} באלעגאלישער אויבערמאונטעל.

2.

שטארקט זיך די מומע פיגען. זי באחרשת איהר ברעדע
גענדיגע ניגעריגקייט צו זעהען וואס גיכער אורי'ס בריף פאָר
די אויגען און ענטפערט אַפְּגַעַשְׁלָאָסָעָן פון זעל אָרוֹיס:
— גוט נאָווענט, גוט יאָחר! מהיט זיך אויס, ר' לִיּוּרֶן!
— מהוט זיך אויס. זעט זיך! — חורט איבער טעלצע.
בינדט וואַיטעך אויף זיין אַלְטָעָן באַלְעַגָּלִישָׁן גַּרְטָעָל,
און זיין איבערשטע, וואַלְיָוָעָן "דָּלִיעָץ" גַּלְיטָשָׁת זיך עפֿעָס אַלְיָין
אָרָאָפּ פֿוֹנְס גַּלְאָטָעָן לְעַדְרָנוּם פֿעָלָן, וואָס ער טָרָאָגָט אָוָנוּ
טָצָר אַיהֲר. צָאָפּ ער זי אָונְטָעָר אַין פְּאָלָעָן אָוָן וּאָרָפּ זַי
אוּפּן פֿעָהָן פֿוֹן הַילְצָרָנוּם שְׁטוֹן. בִּינְדָט ער אוּפּ אַ צְוִוְיָה
טעַן גַּרְטָעָל. צְפֻפְעָנָעָן זיך די לְעַדְרָנוּעָ פְּאָלָעָס אָוָן עַס ברוֹיָ
זָעָן אוּפּ דִי שְׁעַפְסָעָנָעָ גַּרְיוֹזָלָעָן פֿוֹן פֿעָלָן, וּיְבָרוֹדְגָעָר
שָׂוִים אַיבָּעָר וּוְאַיטָּעָקָס אַלְטִיטָשָׁקָעָ קְנִיעָ, אַיבָּעָר זִינְעָ פָּאָרָ
שְׁמָאַלְצָעָוּעָטָעָ פְּלָדְעָרָן. דָּאָס גַּאנְצָעָ יְעוֹגָנִישָׁ-בָּאַלְעָגָלִישָׁעָ גַּעֲפִיָּ
לְעָכָן, דָּאָכָט זַיָּה, קְרִיכְט אָרוֹיסָן פֿוֹן לְעַדְרָדִיגָּן אָנְטוּכָן. אָוָן
די קִינְדָּעָר וּוְעָרָן נְבָהָל וּנְשָׁתָּוּםָן פֿוֹן אָזָא פְּלוֹצְלִיכְעָן אַיבָּעָרָ
גָּאנְגָן פֿוֹן אֵיד צַו גַּוִּי... נְאָר אָוִיךְ די דָּזָוָעָן שָׁאַלְעָכָץ פְּאָלָטָן,
און פֿוֹן דָּעָר לְעַדְרָנָעָר, גַּוִּישָׁר קְלִיפָּה קְרִיכְט וּוְיִתְעָר אָרוֹיסָ
אַ אֵיד. אָן אַלְטִיטָשָׁקָעָר אֶבָּעָר גַּעֲזָטָמָעָר זִיְדָעָלָעָ מִיט אַ בְּרִיטָן
פֿנִים אָוָן מִיט אַפְּגָנָעָ בְּלוֹוִיְּלִיכְטָעָנְדָגָעָ אָוִיגָּעָן, אַיִן אַ וּוּאַטָּאָ
וּוְעָן רָאָק, מִיט אַ דְּרִיטָעָן גַּרְטָעָל. די קִינְדָּעָר זִינְעָן זַיָּ פְּשָׁוּתָ
מְחִיתָה, דָּעַרְוָעָה עַנְדִּירִים, אָז דָּעָר קָרְעָן אַיִן פָּאָרָט אַ אִידִישָׁר...
זַעַט זַיָּה ר' לִיּוּרֶן! אָוָן זַוְּגָט אַיִן זַיָּה, וּיְ אַן אָגָּעָ.
קִיחְלָטָעָר שָׂוָאָם, די וּוּאַרְמִיקִיט פֿוֹן קָאַכְשָׁטוֹב אָוָן מְשָׁפָחָה,
זַוְּגָט אָוָן זַיָּה אָוָן שְׂוִידְעָרט.
— קָאַלְטָן, ר' לִיּוּרֶן? — גַּיט טַעַלְצָעָ אַ פְּרָעָג —
וּוּאָס?

— אַ שָּׁאלָה! — מָאָכָט וּוְאַיטָּעָךְ אָוָן שְׂוִידְעָרט מִיט בִּיְדָע
פְּלִיצָעָס. — נִיט קִינְן וּוְעָג אָוָן נִיט קִינְן שְׁטָפָג, נִיט קִינְן דָּאָן
און נִיט קִינְן שְׁלִיאָךְ. פָּאָר אַ זְלָאָטָעָ וּוְאָלָט וּוְאַיטָּעָךְ אַין אָזָא

פָּנָגָדָע נִיט גַּעֲבָרָאכְטָ קִין בַּלְּעָגָלְיִשְׁעָ "שְׁמַאנְגָּעָס". נָאָר פָּאָר
פִּיגְעָ אֹרְיִ'סְ צָאָל גַּעֲזָוְנָד זִיְינְ...

— אָ בְּרִיךְ? — צַעֲשִׁינֶס זַיְדָ מָמוֹעַ פִּיגֻעַס פָּנוּים. זַיְדָ הַוִּיבֵּט זַיְדָ אָוִיךְ מִיטָּ דַעַר וְזַקְאָן הַאֲנָטָ אָונָן וְוַאֲקָסָט אָוִיס אַיְן פְּפִיר, צְוִישַׁעַן וְזַלְאָן קָאָכְשָׁטוֹב. נַאֲר אַיְן קִיךְ גּוֹפָא גַּעַתָּה זַיְדָ נַגָּאָךְ אַלְקָן בַּיְתָ אַרְיִין. דַּאֲסָ פְּאַסְטָ אַיְהָרָ נַיְתָ צָוָם אַוְיסָגָעָהָלְטָעָ.

— וואָדען! — מאָכט לַיְזָעֶר אָוֹן גִּיט כִּיטְרָעוֹאָטֶעֶת
בליעז מיט די בְּלוּע אָוְיגָעֵן צַו דָּעַר בָּאַלְעָבָסֶטֶע — אָהָן
„שְׁמַאנְצָעַס“ וּוּעַט וְאַיְצָק ר' אֲזָרִ'ס שׂוּעָל נִישְׁט אַרְיְבָעַדְרָעַץ.
טָעַן. נִיעַסְמָעַט! (נִיט דְּצְרוּגָעָן זַיְךְ) — שְׁרִירַת עַר אָן בְּלָאָצֶן.
לִינְג אָוִיפְ זַיְךְ אַלְיַין — מַעַשְׁתָּה יוֹן אָוֹן קוֹנְדָס צְוָאָמָעַן.

אין'ס ווארט "שמאנצעטס", אעדער ריכטיגער, ווי לייעזר
וואיטעך רעדט עס אroiיס — "סמאנצעטס", פיהלת זיך א גע-
שמאקע בזלאגעאלישע גראבליכקייט אוון א גוטמײטיגקייט פון אן
עם-הארץ, וואס אלין פארשטעהטה ער זיך ניט אויף די שווארצע
פינטעלען, נאר אין הארצען האלט ער פון זייא... סאייז א
ווארט, וואס זיין טויטש איז ניט קהאר אוון גיט פונדרעסטוועגן
או א טעם צו אליין, וואס וואיטעך זאגט. אמאל איז דאס א
טעם פון ביילו, א צויטען מאל פון האלציגקייט, א דרייטען
מאל פון אנטשלאנסגענקייט:

- ריבחה' ע, וואס קאסטען היינט דיינע „סמאָנצעס“?
- הײַסְט דאס: וואס קאסטען היינט דיינע עפֿעל?
- האָט ער איהם אַרְיִינְגָּוֹן אַרְפָּעָן אין „צַיְעַרְבֶּלְאָט“ צוּווִי
„סמאָנצעס“!

מייניט דאס: צוויי פערש געגעבען איהם.
 — אַ פָּאָחר קִין אַרְשָׁע קָאָסֶט הַיּוֹנֵט אַכְּטַס "שְׁמַאנְצָעַס"?
 אַיְזַן דָּאס נִיט קִין אַנְדָּעַר וְאַךְ, וְוי אַכְּטַס גִּלְדָּעַן.
 אַבְּנֵיד אֹזָא אַיְדָּעַלְעַד בְּאַלְעַבְּאַסְטָעַ, וּוי מַומָּע פִּיגְעַן אַין,
 גַּעֲפָעַלְתַּן לְגֻמְרִי נִיט וּוָס אַוְרִיְּסַ בְּרִיךְ גַּעֲהַעַן אַרְדִּין אַין דָעַל
 קַאַטְעַגְּדָעַיִּעַ פָּזָן "שְׁמַאנְצָעַס". גִּיט זִיךְ נִיט-וּוּלְעַנְדִּיגְגַּג אַקְרִים.
 אַבְּגָעַר בְּאַלְדַּעַר פְּרִיאַלְטַס זִיכְרַע גַּעֲוָאַלְדִּיגְעַן דָּרְךְ-אַרְצַן וּוּאַיִּס

טזקס'ס ווארט פאר אוּרִין און פאָר זיין שרייבען. דאס מאַל האבען די "شمאנצעס" גאָר אָן אָנדער טײַטש. פֿאָרְשְׁנִירֶט זי בידע ליפעלעך און וואָרט.

לאֹוט וואָיטעך אָפּ דעם לאַצטען גַּאֲרטְעַל פֿוֹן זיין וואָטָאַ-
ווען אָונְטָעָר-רָאָק אָן שִׁיקְט אָרִין זיין אָנְגַּעַקְהַלְתַּע אָן אָנְגַּעַ-
דְּרָאַלְעָנָע הָאָנָט אָן דָּעַר טִיפְּעָר וּוְאַרְמָעָר קַשְׁשָׁעָנָע, וּוְאַבְּלִינָ-
דָּעַן בָּעָר אֵין דָּעַר נָאָרָע. די האָרטָע הָאָנָט גַּרְאָבְּלַעַט זִיךְ דָּאָרָ-
טָעַן אָן זָכְט אָן נִישְׁטָעָרֶט. אַ בִּיסְעָל גַּעֲפִינְט טָאָקָע. וּוְאַיְטָעָ-
נִיט אָזְוִי גִּיךְ דָּאָס גַּעֲוֹכְטָע אָן אַבִּיסְעָל מַאֲכָת עָר זַךְ, אָן
עָר גַּעֲפִינְט נִישְׁט. עָר אָיוֹ מַאְרִיךְ פְּדִי צַוְּחִיאָהָן זִיסְט דִּי נְשָׁתָה,
פְּדִי צַוְּ רִיְצָעָן די וּוּיְפְּרָעָשָׂע אָנְגַּעַדְלָד בִּיְ דָּעַר מָמוֹעָ פִּיְ-
גַּעַן... עָר אָיוֹ אַ פְּקָח, לִיְּנוֹרְלָאַ וּוְאַטְעָק, אָן וּוִיסְט וּוְיַׁזְרָאַ-
הָעָן אָזָא פָּאָרְגָּנוֹגְנָעָן - דָּאָס בָּאָקוּמָעָן אַ בְּרִיף פֿוֹן וּוּטְעָבָסָק.
דָּעָרְבִּי פִּיקְעָט עָר אָיוֹ בָּאַלְעָבָאָטְשָׁעָט אָן רַעַדְטָ צָוְם פָּאָרָיְ-
שְׁטָעָקָטָן בְּרִיף, אָזְוִי לִיְּפְּלִיכְ אָן מָמוֹרִישָׂ, וּוְאַזְּיַׁדְלָעָ וּוְאַ-
שְׁפִּילָט זִיךְ אִין בָּאַהֲלָטְעָרְלָעָד מִיט זִין שְׁטִיפְּרָעִישָׂע אַיְנִיקְלָעָ: -
- הָאָ? עַכְּבָרְשָׂ דָּו! וּוְאַ בִּיטָּוּ דָּאָרְטָעָן פָּאָרְקָרָאָכָעָן?
צַוְּ אַל-די גַּוְטָע יָאָהָר!... הָעָן אַ מַזְיק!... קוֹקְ�וּ! וּוְאַרט, דָו
וּוִיסְעָר-חַבְרָהָנִיק דָו! כּוּוּל זִיךְ בָּאָלְדָ צַוְּ דִיר דָעָרְקָרְיִיבָעָן,
וּוְעָלָ אִין דָעַר וּוּוּנְטָקָע, אָן שְׁלָעָפָט אָרוֹיסָאַ גַּרְוִיעָן נִיט-גַּעַ-
אַין דִיךְ! אַטְ-אַ צִיה אַיךְ דִיךְ! אַטְ-אַטְ-אַטְ!...

עָר צִיהָט עַפְּעָס פָּאָרְזִיכְטָג פֿוֹנְס וּוְאַטְגָּוּעָן אָפְּגָרְוָן. וּוְ
מַעַן צִיהָט אַ צָּפְּפָלְדִּיגָּעָן הָעַכְתָּ פֿוֹן וּוְאַסְעָר אָן מַעַן אַיְוָ נִיט
זִיכְבָּר אִין דָעַר וּוּוּנְטָקָע, אָן שְׁלָעָפָט אָרוֹיסָאַ גַּרְוִיעָן נִיט-גַּעַ-
וּוּהַגְּלִיכָעָן קָאנְוּרָט אָן פָּאָרְקִימִיט זִיךְ.

- אָךְ, נִין! - מַאֲכָת וּוְאַיטָעָק אָן גִּיט אַ וּוְאָרָף אוּרִין
טִישָׂ, נִין דִיךְ מִיְינָט מַעַן דִיךְ!... וּוְאָס קְרִיכְסָטוּ וּוְאָס
דָאָרָף נִיט? טָצָ, טָצָ... סָאָינוּ גָּאָר אַ בְּרִיף פָּאָר דָעַר שְׁטוּרְיִינְגָר
אלְמָנוֹה! - אָזְוִי דָעְרְקָלְעָרָט וּוְאַיטָעָק דִי שְׁטוֹבִינְגָע - אַ בְּרִיף
פֿוֹן פָּאָנְדָרְעָן פָּאָר אַיְיָר שְׁכָנְתָע, פָּאָר דָעַר שְׁטוּרְיִינְגָר אלְמָנוֹה,
פָּאָר מַעַרְעָע סְעַנְדָעָס. אַ בִּיטְעָרָע הָאָרָץ נְעָפָק. שָׁוִין בָּאַלְדָ צַוְּוִיְ-
טָעָג אָנְגַּעַקְמָעָן פֿוֹן מַאְחָלִיוֹ. אַלְזָ קִין צִיְטָ נִיט גַּעֲוָעָן אַפְּצָוָ-

געבען. און גאַט ווועט שענקלען דעם געונד, וועל אַיך איהם נאָך
הײַינט אַפְּטְּרָאָגָן. אָך-כָּא! זִיצְצָאָן אַ גֶּבֶר אַ אַיד אַין
אַסְטְּרָאָג פָּאָר אָזְנְלְכָע "סְמָאנְצָעָס" אָוֹן דִּינִינְגָּט אַפְּטְּרִיטְעָן...

ווערט טעלצע אָוּמְרוּהָגָן:

— ווועט גָּאָר ר' לֵיְזְעָרְלָן נִיט בְּלִיְבָּעָן טְרִינְקָעָן אַ
גָּלְאָן טִי?

— מְפַט זְעָהָן, מְפַט זְעָהָן! — מאָקט ווֹאַיטְּעָק פִּיקְעָן.
דיַג, אָוֹן פָּאָרְטִּיפְּט זִיךְ נָאָך אַ מְאָל אַין זַיִן ווֹאַטְּאָוּנְרָעָן
שְׁעָנָן. עַר בְּוִינְגָּט זִיךְ אַוִּיס ווַי אַ שְׁוֹפֶר, גְּרוֹנוּטוּזָעָט אָוֹן גְּרוֹנוּ
טְׁעוּנוּט אָוֹן קָעָן זִיךְ נִישְׁתְּ דְּעַרְגְּרוֹנוּטָעָן. ווֹאַדְּרָטְשָׁעָט עַר שְׁוִין
אַ בִּיסְעָל בְּרוֹגוֹ'לְעָךְ:

— אַיְ-אַיְ! אַ טְּרוֹטוֹרִיאַטָּעָר ווַי אַיך בֵּין אַ בָּאַקְסָעָר
(אַ טְּעַטָּעָר ווַי אַיך בֵּין אַ בָּחָור). ווֹאָס זִיְנְעָן דָּאָס פָּאָר אַ
סְמָאנְצָעָס? (פָּאָר אַ שְׂמִינִיק) אַקְאָרְשָׁט גְּטוּעָן דְּכוֹכְט זִיךְ... נָוָן,
גְּנוּגָן צְוַיְהָמָה' גָּעָן זִיךְ, ווֹאָרִים, ווֹאָרִים... אַטְּפָא גַּעֲכָאָפָט, כָּעָן
כָּעָן יְעַמְּדָן!

אָוֹן ווֹאַיטְּעָק שְׁלַעַטְטָעָר אַרְוִיס מִיט אַ שְׁאָל פָּוָן נְצָחָן אַ צְּעָם.
קְנוּיְטִישְׁטָעָן בְּרוּוּעָל אָוֹן מְאָקט זִיךְ, אָוֹן עַר לֵיְעָנְטָט דֻּעָם אַידִיָּן
שְׁעַן אַדְּרָעָס דָוָרָן אַ שְׁפָאָקְלִי. אַיִּין אַרְיָג פְּאַרְקוּוּטָשׁ עַר דְּעַרְבִּיָּה:
— לְזֹוגְתִּי פִּיגְעָן הַגְּבִירָה, אַיִּין שְׁקָלָאָוּ הַבִּירָה, לעַבְעָן
לְיוֹבָאָוּוּטְשָׁעָר סְמָעְדוּרְשָׁעָר (בֵּית מַדְרָשָׁה) אָוֹן ווֹיְטָעָר דָּאַרְטָעָן דִּי
אַיבְּעָרְגִּיעַ סְמָאנְצָעָס...

בָּאמָת קָעָן ווֹאַיטְּעָק קִיְּין שִׁיטְטָעָל גַּעַשְׁרִיבְעָנָעָס נִיט לִיְיְעָנָעָן.
דָּאָס אַיְן עַר נָאָר זִיךְ מְשֻׁכָּר, אָוֹן אַזְוִי שְׁטָעָהָט גַּעַשְׁרִיבְעָן אַוְיְפִּין
קְאַנוּוּרָט. דָוָרָק זִיְנָעָן הָעָנָט אָוֹן אַוְיְרָעָן זִיְנָעָן שְׁוִין דְּוִיכְגָּעָן.
גְּנוּגָן אַ רְעָכְט בִּיסְעָל טִילְעָן אַוִּיףְ בְּרִיךְ. לִיְיְצָנָט עַר שְׁוִין
אַוְיְסָוּנָג, אָוֹן קִיְּין גְּרוּיסָעָן טָעוֹת מְאָקט עַר נִיט דְּעַרְבִּי.
מוֹמָע פִּיגְעָן נְעַמְתָ אַיבְּעָר דֻעָם צְעַקְנִיְשְׁטָעָן, פָּאַרְשְׁמָאָל,
צְעַוְעָטָעָן בְּרִיךְ, גִּיט אַ צְיָה מִיט דַעַר שְׁמָאָלְעָר נָאָז, ווֹאָס
לוֹיכְט זִיךְ דָוָרָק ווַי ווֹאָקָס אַוְיְפִּין לְעַמְפָעָל, ווֹיְזָט אַן ווֹאַיטְּעָק
אַוִּיףְ אַ זְעָהָר פָּאַרְדְּעַכְטִיגָּעָן פְּלָעָק אַוְיְפִּין קְאַנוּוּרָט אָוֹן זָאָגָט
אַזְוִי:

— זעהט נאָר, ד' לייזער, וואָס אַיִן דֶּאָס עַפְעַס פָּאָר
 אַ דִּיעַגָּאָצָּן? — זַוְּאַנְדְּעַרְתָּ זַיְן וּאַיטְעַק אָוֹן פִּיקְעַט —
 וְוי קַומְטָ דִּיעַגָּאָצָּן צַוְּ וּאַיטְעַקְנָן? מַיִּין טַאֲטָעָה האָט נִיט גַּעַן
 הַאַנְדְּעַלְתָּ מִיטָּ דִּיעַגָּאָצָּן. אָוֹן אַיךְ אַוְיכְן נִיט. נָאָר כְּמַיִּין, בָּאָ
 לְעַבְּאָסְטָעָה לְעַבְּעַן, אַ בְּרִיךְ גַּעַתְּ פָּוּן וּוּיטְעַבְּסָק...
 מִיטָּ דִּי לְעַצְטָעָה וּוּוּרְטָעָרָה מַיִּינָט וּאַיטְעַק צַוְּ זַאנְעַן: אַ
 וְאַונְדְּעַרְתָּ אַ בְּיסָעָל! אַ בְּרִיךְ גַּעַתְּ אַזְאָה מַהְלָךְ-רָבָּ פָּוּן וּוּיטְעַבְּסָק
 קִין שְׁקָלָאָוּן, מַאְהָלְיוּועָרָגְבְּרָנוּעָ, וּוּילְטָ אַיהֲרָ ערְ זַאלְ אַגְּנָפָן
 מַעַן אַחְן דִּיעַגָּאָצָּן? בָּאָר גַּלְאָט, גַּבְּרִים הַאָבָעָן לֵיבָּ צַוְּ הַאָבָעָן
 טֻעַנְוֹת...

3.

דָּעָר תִּירְאָץ אַוְיכְן אַזְאָה הַאַרְבָּעָרָה קַשְ׀יהָ מִכְחָ דָּעָם פְּלָעָק
 פָּוּן דִּיעַגָּאָצָּן וּוּרְטָעָרָה אַגְּגָעָנוּן, דָּעָר בְּרִיךְ וּוּרְטָעָרָה אַוּפְּגָעָשָׂנְטָעָן
 מִיטָּ אַ שְׁפִּיוּעָלָ פָּוּן זַאָק, אָוֹן וּוּרְטָעָרָה גַּלְּיְעַנְטָ טִילְוְוְיְזָן פָּאָר
 זַיְן, וְוי אַ שְׁטִילְעָ שְׁמוֹנָה-עָשָׂרָה, אָוֹן טִילְוְוְיְזָן — הוֹיכְן אַוְיכְּפָן
 קָוָל, וְוי "בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, אָמְןָ". סְהָעָנוּטָ אַפְּ דָּעָרְפָּיָן,
 וְוְאָס אַיִן בְּרִיךְ אַיִן גַּשְׁרִיבָּצָן. דֶּאָס וְוְאָס אַלְעָ מעָגָעָן וּוּיסָעָן —
 הוֹיכְן אַוְיכְּפָן קָוָל. אָוֹן דֶּאָס וְוְאָס נָאָר מַומְעָ-פִּיגְגָּעָ דָּאָרְפָּיָן וְוְיָיָן
 סְעָן — מִיטָּ דִּי בְּלוּזְעָ לְיָעָן. אַט לְמַשְּׁלָל:

— גַּעַלְוִיבָּט דָּעָר אַוּבְּצָרְשָׂטָעָר, פָּאַרְקוּיפָּט אַ בְּיסָעָל
 סְחוּרָה אָוֹן פָּאַרְדיַנְטָהָם... שְׁפָשָׂוָשָׂו. (דָּאָ גַּעַתְּ מַומְעָ-פִּיגְגָּעָ אַיִן
 בָּעָר אַוְיכְן אַ שְׁטִילְעָן קָוָל פָּוּן קְרִיאָתָ-שְׁמָעָ אָוֹן דֶּאָס... אָוֹן
 דֶּאָס וְוְאָס אַיְתְּשִׁיאָן דָּעָר מַנְאָ-בָּרָא האָט חַתְּנוֹהָ-גַּעַהָאָט מִיטָּ
 אַ שְׁרָשָׂעָרָ מִידְעָלָ אַיִן פָּאָרָ זַשְּׁאָמָעָן אַזְוֹדָאָיָ גָּוָט. וּוּטָ ערְ זַיְן
 אַבְּיִסְעָלָ אַוְיסְרָוָהָעָן פָּוּן זַיִן בְּנִ-חִידָה. וְוְאָרִים דַּי וּוּיסָט דָּאָר
 אַזְוֹ... (פָּאָרָ זַיְן) שְׁוֹ-שְׁוֹ-שְׁוֹ... אַוְיכְן פָּטָה, אָמָר רִצְחָה-
 הַשְּׁמָ, וּוּלְ אַיךְ קַומְעָן אַחִים... וּוּסְטָה שְׁוֹ-שְׁוֹ-שְׁוֹ, שְׁוֹ-שְׁוֹ-שְׁוֹ...
 בָּאָר פָּאַרְגָּעָט נִיט אַרְיִינְגָּהָעָן צַוְּ בְּלִימְקָעָן, מַיִּין שְׁוּעָטָעָר, אַפְּ
 גַּעַהָמָעָן דִּי טְוָן זַיְלְבָּעָרְגָּעָן בְּעַכְעָרְלָעָן, וְוְאָס זַיְ האָט גַּעַנְוָמָעָן

אויף קָאמִיסִיעַ. זי איז אַפְּילַו אָן אַלְמָנוֹת, אַ גְּרוּיסָע יַחֲסֶנֶטֶעֶן,
נָאָר שַׁוְּשַׁוְּשַׁי, שַׁוְּשַׁוְּשַׁוְּ... דָא אָן ווַיְתַעֲבֵסָק אַיְזַעַשׂ בְּחִזְיַי
חַנְמַס. דִי פִישׁ פָוַן דַעַר דַוִינָא הָאָט גַּאֲרַ אָן אַנְדָעַר טַעַם וּוְיִ
בַּיִ אָונָז פָוַן דַנְיַעַפְעַר. דַעַרְפַּאֲר — גַעַזְעַנְעַ שְׁמַאְלַץ אַיְזַעַקְוָתָה.
בְּלִוְמַקְעַ וּוְאַלְטַ גַעַוְוָן נִיטַ אַזָּא יַחֲסֶנֶטֶעֶן (פָאָר זַיְקָ) שַׁוְּשַׁוְּשַׁוְּ...
וּוְאַלְטַ וּבְעַסְעַר אַפְּגַעַלְאַזְעַן דַעַט גַעַשְׁעַטַפְטַ פָוַן בְּצַעְלַעַךְ אָן
לַעַפְעַלְעַץ. וּוְאַרְיַים וּוְאַס פְּאַרְשַׁעַתְהַט זַי בְּרוֹקָ-הַשְּׁמַ אַיְזַעַן... שַׁוְּשַׁוְּ
שַׁוְּשַׁוְּ... פָוַן גַעַזְעַן-שְׁמַאְלַץ וּוְאַלְטַ זַי מַעַהַר פְּאַדְדִינְטַ.
שַׁוְּשַׁוְּשַׁוְּ... אָן טַאַמְעַר וּוְעַט מַשְׁה-הַיְרַשְׁעַל דַעַר גַּאֲלַשְׁמִידַט,
דַעַר גַ... שַׁוְּשַׁוְּשַׁי מַאֲכַעַן מְחוֹקוֹת מִיטַ דִי דִימַעַנְלַעַךְ אָן
גַעַהַמְעַן זַיְקָ דִינְגַעַן וּוְיִ אַיְפְּפַן פְּיַשְׁ-מַאֲרַקָּ, וּוְאַלְסַטַו נִיטַ מַאֲכַעַן
קִיןַ לְמַאֲכֹות אָן זַאֲסַטַ... הַמ... שַׁוְּשַׁוְּשַׁוְּ... וּוְאַרְיַים אַיְזַעַן בֵּין
אַיְהַם דָאָר נִיטַ דִי אַלְטַע מַעַמָּעַ זַיְגַעַן, וּוְעַלְכַע עַר רַופְטַ דִי
קְרַאַדְלָעַ אָן... שַׁ-שַׁ-שַׁ...

אָן לִיְיוֹעָרֶל וּוְאַיְטַעַק זִיצְטַ דַעְרַבְיַי אָן צִיהַט פָּאַוְאַלְיַע
פָוַן דַעַר הַאֲלָבַ-אַיְסְגַעַלְאַשְׁעַנְעַר פְּיַפְקַעַ. וּוְיַיְלַ ער וּוְיַסְטַ אָן
מְוֻמַּצַּ-פִּיגַעַט הָאָט פִּינְטַ אַ שְׁטַאַרְקַעַן רַוִּיךְ. פְּיַקְעַטַ ער אַזְוִי,
אָן וְאַגְּטַ נָאָךְ אַלְזַן וּוְאַס מְמוֹמַעַ-פִּיגַעַט לִיְיַעַנְטַ אַרְיַים פָוַן בְּרִיףַ.
מְמוֹמַעַ-פִּיגַעַט שְׁטִיבַיְ אָן בְּאַשְׁיַדְעַן אָן וּוְאַיְטַעַק מִיטַ גְּרוּיסַ פְּרַסְוּםַ.
עַס בִּיְתְעַן זַיְקָ אַיְהַם אַלְעַרְלַיְיַ מִינְעַס אַיְפְּפַן מַאֲכַיְגַעַן פְּנִיםַ.
זַיְפְּצַעַלְעַךְ אָן שְׁמַיְיכַעַלְעַךְ לְוַיְפַעַן גַעַוּעַט אַיְינְרַ אַיְבְּרַן צְוּוִיַּ
טַעַן... אָן אַפְּטַמְאַלְ פְּלַיטַ ער אַוִיסַ דַאַטַ, וּוְאַס מְמוֹמַעַ-פִּיגַעַט הָאָט
דִּיפְלַאֲמַטְאַיְשַׁ דַוְרְכַעַלְאַזְעַן אָן אַיְבְּרַגְעַהַיְבַט אָן לִיְיַעַנְעַן. אַטַ...

כָּסְדָּר :

— נָגַ, גַעַלְוִיבַט דַעַר אַיְבְּרַשְׁטַעַר! אָן אַזָּא בְּאַלְעַבְאַס
אָ אַיְדַ וּוְ רַ אַוְרִי הָאָט פְּרָגָסַה, הַאֲבַעַן אַנְדָעַרְאַ אִידַעַן אַיְיךְ
פְּרָנָסַה... נִיטַ וּוְ דִי הַיְנַטְגַע בְּאַלְעַבְעַסְלַעַךְ מִיטַ זַיְעַרְעַ סְמַאְנַ
צָעַס... אַזְוִי, אַיְטַשְׁיַיְעַ הָאָט שְׁוִין אַוְיךְ חַתּוֹנָה? נָגַ, אַפְּשַׁר וּוּעַט
ער אַגְּהוּבַעַן גַעַהַמְעַן לִיְיַבָּ. וּוְאַרְיַים ער אַיְזַעַקְוָתָה אָן
לְאַגְּגַ וּוְיִ אַלְעַבְלַיְעַ... נִיְיַן! וּוְאַס דַעַן! רַ אַוְרִי וּוּעַט דִירַ
גִּיטַ קַזְמַעַן אַחַיִים אוֹרַף פְּסַחַ כַעַ-כַעַ... אָן, דִי וּוְיַעַרְ, דִי וּוְיַיְ
בְּעַר, דִי אַלְמָנוֹת! קַיְנוֹמָאַל וּיְגַעַן זַיְגַעַן צְוַפְרִידַעַן!... טַז... .

ווען וויטעפסק וואָלט ניט געווען אַזוי ווַיַּיט, וואָלט מען זיך
שווין אָן עצה געגעבען. פֿרִישׁע לְעֶשֶׂן פֿון ווַיַּיטעפסק אַהֲרֹן אָן
געגעגעגע שמַגְּלֵץ מיט גְּרִיבְּגָעֵס אַהֲרֹן. מְוַאָלֶט נְתַשֵּׁר גַּעֲוָאָן
רען. נָאָר גַּעַה פִּיהָר פֿרִישׁע פִּישׁ הַונְדָּרֶט אָן צוֹאנְצִיג ווַיַּאֲרֶסֶט
מיַטְּן אַקְסָן נָגָן, אַיזָּר אַורי נִיט גַּעֲרָבֶט? וּוְיַקְמָעָן ווַיַּכְבָּר
הַאנְדְּלָעָן מיט זַילְבָּרְגָּעָן כְּלִים?..

אָן אַזוי ווַיַּיטעPEAR אָן ווַיַּיטעPEAR. אַוִיכָּף יַעֲדָעָן פְּסָוק, וְאָס
מוּמָעַ-פִּינְגָּע לְיִעְנְטָן אַרְוִיס פֿון בְּרִיףַ, הַאָט ווַיַּיטעPEAR, דָעָר בְּרִיףַ
טרענעער, אַ פִּירְוּשׁ מיט רְשִׁיָּה אָן אָן מִינְנוּגָן. עַר פְּאַרְטִּיטְשָׁטָן
אָפָן אַיזָּמְסָכִים אַוִיכָּף יַעֲדָעָן ווְאָרְטָן אָן אַרְוִיס בְּרִיףַ, אַזְוִי רְבָּה
הַיָּג אָן אַזְוִי הַרְחַבָּה-דִּיגָּה, פְּוֹנְקָט וְיָר ווְאָלֶט דָא גַּעֲוָעָן עַפְעָס
גַּאֲר אַ גַּעַהעַטְעָר קְרוּב. ווּנְגִזְסְטָעָנָס — אָן אַגְּנְעָוָהעַנְעָר מַחוּתָן
פֿון אַרְוִיס צַד אַדְעָר פֿון מוּמָעַ-פִּינְגָּעָס צַד.

אָן ווְעָר ווַיַּיסְט וְיִלְאָגָג ווַיַּאֲטִיעָקָס הַסְּכָמָת אָן זַיְנְעַן
טִיטְשָׁפָן אַוִיכָּף בְּרִיףַ ווְאָלְטָעָן גַּעַדְיוּרֶט, ווּעַן מוּמָעַ-פִּינְגָּעָן כְּאֶפְטָן
זַיךְ נִיט פְּלוֹצָלִינְגָּה, אָז ווַיַּאֲטִיעָקָס. דָעָר אַמְּאַלְיָגָעָר בְּאַלְעַגָּאָלָע אָן
דָעָר יַעֲצִיטְיָגָעָר בְּרִיפְטָרְגָּעָר, אַיזָּר אַיְהָר אַבְּיָסָל צַוְּפִילָא אַרְיָין
אַין קְרוּבָה-שָׁאָפָט, מִישָּׁט זַיךְ שָׁוִין צַוְּפִילָא נִיט אָין זַיְנְעַן זַאֲכָעָן.
קְנִיטָשָׁט זַיךְ אַיְין דָעַם גַּלְאָטָעָן שְׁטָרְעָן אָן גַּעַתְהָט אַזְוָעָק פֿון
קְאָכְשָׁטוֹב אַין זַוְּל אַרְיָין. זַיְרָקָט זַיךְ אַרְוִיס בְּרוֹגוֹדִיגָּה, דָעָר
לְיִעְנְעָנְדִּיג אַרְוִיס בְּרִיףַ פָּאָר זַיךְ. אַ טְרָאָט אָן אָלְיָעָן, אַ לְיִיְהָן
עַן אָן אַ טְרָאָט. בִּיְזָה זַיךְ צְרוּיק אַוִיכָּף לְפִיהָרְגָּדְגָּעָן
אוּסְגָּעוֹאַרְיָמְטָעָן אַרְטָן, אַוִיכָּף אַלְטָעָן פְּאַטָּעָר-שְׁטוֹלָה, צְוִישָׁעָן
קְאָמָּד אָן צְוִישָׁעָן דָעָר אַגְּנְעָה-צִיטָרָר הַרְבָּעָה.

וּוְיַיְנָאָל זַיְגַּהְתָּ אַרְוִיס, ווּכְרָט עַפְעָס דִי לְוַפְט אַין קְאָכָּס-
שְׁטוֹב פְּרִיְיעָר. טְעַלְצָע כְּאֶפְט אָן דָעַר-אַנְגָּט ווַיַּאֲטִיעָקָס אַ גְּלָאָז
טִי מִיט מִילָּךְ. דִי קִינְדָּעָר הַיְבָעָן אָן צְוִישָׁטָעָהָן זַיךְ ווַיַּאֲטִיעָקָס
עַד זַאֲל עַפְעָס דְּפִרְצְּעָהָלָעָן. אַגְּנְשָׁטָאָט אָן עַנְטָפָעָר גִּיט זַיךְ ווַיַּאֲטָה
טָעָק אַ טְשָׁעָפָע מִיט ווּעַלְוָעָל דָעַם גְּמָרָא-בָּחוֹר. פְּיַיְוָקָעָן גִּיט
עַר אַ קִּיצְעָל אַונְטָעָר דָעָר פְּאַקְוּעָז אָן דָעַם מְזִינְקָעָל גִּיט עַר
קְוָנְצִיג אַ שְׁמַעַק טְהָאָן דִי בִּיטְעָרְקִיָּת פֿון זַיְן פִּיקָּעָן. צְעַנְיסָט

זיך דער קליינער ווי פון אַ שמעק-טאָפֿאָק. ווינשעוועט איהם
וואַיטעך:

— צו געוגנט! אַ מענטש איז ניט אַ הונט. אַ מענטש
ニסט און אַ הונט...

פֿון אֹזָגְלִיטְשָׁען זיך פֿון די הענט, צוּפְלָקְעֶרֶת זיך די
קִינְדָּעֶרֶשֶׁע נִיְגָעְדִּיקִיט נָאָך מֵהֶרֶת. שְׂטָעהָען זַיְה צו איהם ווי
דעָר צו:

— לַיְזָעָרֶל, אַיְן קְנָאָק מִיט דָעָר צוֹנָג! ווי אַ בִּיקְס...

— מאָכָט ווי אַ בְּעָר, ר' לַיְזָעָר!

— נִין, נִין — ווי אַ קְוֹאָקְעַכְעַ!

— שְׁלִיסְט וּוְאַיטְעָך צו אַיְן שְׁלָמִישׁ אוּגְעָל:

— ווֹאָס רָעַדְת אַיְהָר, עֲכָרִים? אַ בָּרִיף דָאָרֶפֶת נָאָך
אַפְּטָרָאָגָעָן פָּאנְדְּרִיכָעָן. בָּאָלְדָ צוֹוִי טָעָג, אָז עָר לִיגְט. אַלְצָ
קִין צִימָט נִיטָא. "סְמָאנְצָעָס" ווּלְעָן מִיר אָן אַנְדָעָר מִאָל דָעָר.
צעָהָלָעָן.

צָעָדְרִיְת זיך טְלַצְעַ אַוִיפֶת דִי קִינְדָעֶר:

— לְאָזָט אַ מעַנְשָׁעָן טְרִינְקָעָן טַי אָז עָר טְרִינְקָט!
נְזָהָמָעָן זיך די קִינְדָעֶר אַרְאָפֶת אַ מּוֹסֶר אָון צְעָלָאָזָעָן זיך
איַן אַ גָּאָר גַּוּסְעָר הַכְּנָסָת-אוֹרָחִים. אַלְעָ דָרִי נִשְׁטָעַרְעָן זַיְה
אוֹיפֶת די פָּאָלִיכָעָס, אַיְן טִיש-קָעְסְטָעָל, אַיְן דָעָם גַּעֲפָס-אַלְמָעָרֶל,
זָוְכָעָן עַפְעָס אָון טְרָאָגָעָן צו:

— אַ סּוֹכָאָרִיךְעָל!

— אַ קְרוֹטְקָעָ פֿון אַ חְלָה!

גִּיט וּוְאַיטְעָך וּוְיִדְעָר אַ מְאָל אַ ווִינְק מִיט אַיְן אַוְיְגָעָל
אַ טְלַצְעָן אָון מאָכָט בּוֹרָא-מִנִּי-מְזוֹנוֹת אַיבָּעָרָן סּוֹכָאָרִיךְעָל. די
קִינְדָעֶר עַנְטָפָעָרָן אָמָן, זַיְה וּוּסְעָן, אָז נָאָכְדָעָם ווי וּוְאַיטְעָך
וּוְעָט זיך לְאָזָעָן וּוְאָלְגָהָעָן פֿוֹנְגָם מִילְלָכִינְגָן טַי, וּוְעָט עָר זיך
לְאָזָעָן אַיבָּעָרְרָעָדָעָן אָון וּוְעָט עַפְעָס דְּעַרְצָעָהָלָעָן. שְׁטַצְלָעָן זַיְה
זיך אָרוֹם ווי די צּוֹצְקָלָאָך אָרוֹם טִישָׁעָל פֿון קְרִיְה אָון בָּגָלִיִּיְה
טָעָן יְצָדָעָן זָוֶף אָון יְפָדָעָן אָנְגָעָזְוּיִקְטָעָן בִּיסְעָן פֿון סּוֹכָאָרִיךְ
אוֹנְטָעָר וּוְאַיטְעָך גַּרְיְנְלִיכָע וּוְאָנְצָעָס. אַבָּעָר טְלַצְעַ אַ דִּינְסְטָ
מוֹיד מִיט דָעָר "טִיאָלְקָעָ" אוֹיפֶן שְׁטָעָרָעָן, וּוְעָט דָעָן לְאָזָעָן

לעבען אויף דער וועטל? וואו די מאמע איז ניטא - דארטען
אייז זיך מאמע; פאטשן זיך און זידעלט זיך:
— איז א מנטש עסט, קוקט מען איהם ניט איז די
אויגען אריין... אויפיעל מאָל האט מען אייך געזאגט!

4.

די מומע-פיגע שיקט וואַיטען אָרויס איז קיך דורך איי-
געם פון איהרע בחורימען, אָ דריי-קָאָפִיקענע מטבח. ס'אי
דער שקלאָווער טאריך פֿאָר אָן אָפְּגָעָבָרָאָכְּטָעָן בריף. וואַיטען
נעמט איבער די מטבח פון דער קינדערשר ציטערדייקער הענ-
טעלע אַין זיין לאָדרענער, צוֹנִיכְּשָׁתָעָר דֶּלְאָנִיעָ, גיט אָ שְׂפִּי
אויף' געלד צוֹלִיב מזלו-וועגן, ציט אָרוּסָים פון די באָלְעָגָאָלִישָׁע
פלודערן אָן אַלְטָע לאָדרענער בִּיטָעָ, וועלכָע אַין דָּרְכָנְצָיוּגָעָן
מייט אָ דִינָעָם שוֹאָרְצָעָן רִימָעָן, אַין וואָרְפָּט אַהֲיָן די דָּרִי
קָאָפִיקָעָס. פון דער לאָדרענער, קָרְבָּעָסְדִּיקָעָר בִּיטָעָלְלָאָגָט
אָ בִּיטָעָרְרָעָר רִיחָ פון מָאָכָּרְקָעָט-טָאָבָאָק. וואַרְיָם אַינְסָם זעלגען
בִּיטָעָלְלָאָגָט וואַיטעָק סִי זִין מָוּמָן-גָּעָלָט, סִי זִין פִּיקָּעָ
מָאָטָעָרִיאָלָן: טָאָבָאָק, שְׁטִיְין אַין שְׁטָאָלְלִינְגָן צוֹ מָאָכָּעָן פִּיצָּר.
דאָרָף ער האָבען אָ פֿאָר קָאָפִיקָעָס, שִׁיט ער אוֹס אָוֵיך דער
דאָנִיעָ זיינע קוּפָּעָרָנוּ אַין זילְבָּעָרָנוּ מְטָבָעָוָתָלְעָךְ צוֹזָעָמָן מייט
מָאָכָּרְקָעָט-וּאָרְצָלָעָן אַין פִּיעָר-שְׁטִיְינְגָּדְלָעָן. אַין פִּילָּט ער אָן
זִין גְּרוּיסָע פִּיקָּעָ, דָּאן טְרִיסְלָעָן זיך אַריין אָן דער פֿאָר-
דוּיכָר טָעָר לאָן, צוֹזָעָמָן מִיטְן טָאָבָאָק, אַמָּאָל אָ גְּרוּשָׁעָלָעָ
אַמָּאָל אָ גְּרוּנוֹנָאָקָעָלָעָ. שִׁיט וואַיטעָק צוֹרִיק פון פִּיקָּעָ אַין
לְעָדָרָנוּם בִּיטָעָל אַין פון בִּיטָעָל אָין פִּיקָּעָ, בֵּין די אוֹס-
געמִישָׁטָע מָאָטָעָרִיאָלָעָן טְיִילָעָן זיך פָּוֹגָאנְדָעָר. לְעָבָט זיך אָזְוִי
אַין פְּרִיזָעָן דער טָאָבָאָק מִיטְן מָוּמָן-גָּעָלָט, אַין דָּאָס מָוּמָן-
גָּעָלָט מִיטְן טָאָבָאָק, אַין וואַיטעָק לְעָבָט זיך בְּשָׁלוֹם וְשָׁלוֹה מִיטְן
זִיִּי בִּידָעָן.

פָּאָרְצָוִינְגָן מִיטְן רִימָעָנְדִּיעָל די לאָדרענְרָע בִּיטָעָל — מָאָכָט
וְאַיטָעָק אָן אָנְשָׁטָעָל אָן ער אַיִלָּט זיך שְׁטָאָרָק, גָּאָר שְׁטָאָרָק.

סכנותת-נפשות ווי ער איז פאַרנוּמען. די שטוריינען אלמנה פאנֶה-
רייכען מזער ער ועהן. אָ בריף מזער ער איהר אַפְּגַעֲבָעָן, ער מזער
נאָך צוֹרִיק אַגְּטָהָאָן דעם פֿצְלָץ אָזָן די וואָלעָנָע דעלְעָע...
הכלל — ער איז פאַרנוּמען ביַי אַיבָּעָרְן האָלוּ...
גַּלְיִבְּט טַעַלְצָעַדְיַי בְּהַמָּה, אָז ער מִינְטְּדָס מִיט אָז אָמָת.

בעז זיך בַּיְ אַיְהָם:

— ר' לַיְזָנְרֵל, נַאֲך אַ גָּלְאָז מִיִּי!

בעט זיך, קוּקְפָּנְדִּיק אוֹיפִּיך אַיְהָר, דער גְּמָרָא-בָּחוֹר:

— ר' לַיְזָנְרֵל — אַ מעָשָׂה!

מיישט זיך אַרְיִין דער מַוְינִיקָּעָל:

— נַיְיָן, נַיְיָן, ווי אַ קָּאָצְץ מַאֲכָת! אַיְינָמָאָל נַאֲרָן.

לְאֹזֶט זיך וואָלְעָזָק אַיְנָרָעָדָן.

— יָאָ — פִּיפְּקָעַט ער אָז אַיבָּעָרְלִיְגַּט זיך הוֹיך אַוְיפָּן
קוֹלָ, — סִיְיָ ווי סִיְיָ קָפָן זיך נִישְׁתַּת לִיְעָנָעָן, די שטוריינען אלמנה.
זיך מזער סִיְיָ ווי סִיְיָ אַנְקִימָצָן בַּיְיָ יְעָדָעָן בְּרִיף צוֹ דעם «סְמָאָן-
צָעָ», צומ נִיְיעָם נְגִידָס בְּחוֹרְלָאָדְעָר צומ אַפְּטִיקָעָר, הַיְינָט-וּוּאוּ
וועט זיך לִיְפָעָן אָזָוִי שְׁפָטָט בַּיְינָאָכָט? וועל אַיך אַיְהָר שָׁוֹן
מְאַרְגָּעָן פְּרִיה אַיְמִירְצָעָשָׁם אַפְּטְרָאָגָעָן דעם בְּרִיף.

ער לְאֹזֶט צוֹרִיק אַפְּ דעם פַּאֲרָצְוָגָעָנוּם גַּאֲרָטָעָל, זַעַצָּט
זיך צוֹרִיק אַרְיִין אַין זַיְן אַוְיסְגָּעָטָעָנוּם פְּעַלְעָן אָז «דָּעַלְיָעָ»
ווי אָז זַיְן אַוְיִכְבָּעָן «חִיסְבָּ-בָּעָטָם». זַיְינָע אַוְיבָּרְ-בָּגָדִים האַבָּעָן
זיך שְׁוִין אַצְּינָד גַּוְטָ אַנְגָּנוֹוָאָרְמָט אַין קִידָּ; שְׁלָאָגָט פָּן זַיְן
זַיְס אָזָן שְׁטָאָרָק מִיט סְמָאָלָעָ, מִיט גַּעַטְרִיקָעָנָטָע שְׁוּעָמָלָעָר אָז
מִיט הַאָרָאָפְּאָשָׁנָעָם שְׁוֹוִיסָס, פָּן לְאָנְגָּעָ יְאָהָרָעָן אַרְבִּיטָה. וואָלְעָזָק
טוֹנָקָט אַצְּינָד די האַרטָּע קְרוֹטְקָעָ פָּן אַ חַלְתָּה, וואָס דָּאָס מְזָוִיָּה
נִיקָּעָל הַאָט פָּאָר אַיְהָם פְּרִיהָעָר אַוְיסְגָּעָוָוָתָם, אַין אַ פְּרִישָׁעָר
הַיְיסָעָר גָּלְאָז מִיִּי, אָזָן זַוְּגָטָט מִיט זַיְינָע אַיְינָגָעָפָּאָלָעָנָע מְאַכְּגָע
בָּאָקָעָן. די לְעַדְעַרְדִּיגָּעָ קְבִּיטְשָׁעָן אַוְיפִּזְיָן פְּאָרְבָּרָעָנָעָן הַאָלוּ
לְעַבְעָן אַפְּ אָזָן בָּאָוּעָגָעָן זַיְן. די גְּרִינְלִיךְ-גְּרוּוּצָהָאָר, וּוּלְכָע
זַעֲנָעָן אַיְהָם אַבְּיִסְעָל גּוֹיִישׁ פְּאָרְשָׁנִיטָעָן אַוְיפִּזְיָן זַיְן נַאֲקָעָן —
אַ זַּכְרָ פָּן אַמְּאָלִיכָּעָר סָאָלְדָאָטָשָׁנָעָ בַּיְיָ נִיקָּאָלָאָי דעם עַרְשָׁטָעָן —
גַּיְבָּעָן אַיְהָם אַצְּינָד צוֹ אַ שְׁטָרִיךְ פָּן אַ נִּיטָּ-אַוְיסְגָּעָלְעָבְטָעָר

גבורות, פון א ניט-אויסגעוועטער געדולד. ברעקלען פאלאן איז
בער זיין וואַלדינער, גראַניליכער באָרד. צוישען איז אין ביסען
און דעם צויתען. און בייז'וועט דערגעהן צוּ דער מעשה,
אויף וועלכער אלען וואָרטען, איז ער דערווילע משמח די קינה-
דעָר, כדי זיי זאלען זיך ניט גודען וואָרטענדיק. אַ פריהער —
דעָם קֶלענטען, יְרֻחָמִיאָלְקָעָן דעם מזוניקעל. ער ציהט איהם
זו צו זיך פאר אַ קנטפעָל און טיקעט איהם מיט איז אין קָרָעַ.
דייגען פינגעָר אין פופיק:

אַיְגָעָל-צִינָנוּל
נָאָגָעָל פְּרָעָסָעָר,
פָּאָהָר אֵין מָצָרִים,
קוֹיָף אַ מְעָסָר!
פָּוֹטָעָר-יְאָיְכָעָל
גִּיס אֵין בִּיכָּעָל!
און דעם געזקען,
בֵּיִ דָּעָר רַעֲשָׁקָעָן,
שְׁנִיְיד דָּעָם פּ —!

— כִּי-כִּי! — מָאָכָת דָּאָס מַזְוִינִיקָל אֵין פָּאָרְגָּעָת זַיְךְ
אין אַ גְּלִיקְלִיכָּעָן גַּעֲלַעֲטָרְלִי.
זָעָנָעָן דָּאָךְ דִּי אַנְדָּרְעָ צְוַויִּי בְּנִים מְקָנָא. דִּי אַיְגָעָלָעָן
ברענָעָן בֵּי זַיְיךְ וְיַי בֵּי וּוּלְפָעָלָעָן. דַּעֲרַפְּיָהָלָט דָּאָס וּוּאַטְעָק
און שְׁפִילָט זַיְךְ מִיט זַיְיךְ אֵין אַ-הַלְעָן, מִיט אַלְעָן דָּרְיִי צְיוֹאָמָעָן:

איַיְינָס צְוַויִּי דָּרְיִי,
עוֹזָר-לְיִזְעָר-לִי.
הָאָקָעָן — בָּאָקָעָן,
בִּיְדָעָ גַּלְאָקָעָן,
בָּעָרְעָלָן, שְׁמָעָרְעָל,
צִירָעָל, פָּעָרְעָל;
קָאָצְן אֵין מוֹיָן
פָּוּן שְׁטוּבָ אַרוֹיסָן!

נאר אן אקט אַ ביסעל! אלעמאָל פֿאָלט אויס דער "צְרוֹוִיס"
אויפֿן מוויניקעל... ער און ניט קיין אנדערער באָקונומט דעם
קיעצעל אין בוין. מאכען די קינדער אַן אַנשטעל, או זיי גלווי
בען אין ירchromיאַלקעס מול, און לאָזען זיך וויטער אַפְּנָאָרָעָן
פֿון וואָאַיטעָקָן. אַבְּיַער שְׁפִילְט זיך מיט זַיִן ווי מיט אַ גֶּלְיכָעָן.
נאר דאס אַיז אַלְץ אַן הקדמָה. אַט האָט וואָאַיטעָק אַפְּגָעָ-
טרונקען די צוּוִיטָע גָּלוֹזָן טַי. אַט שְׁטָאָפְט ער שוין די טִיפְּ-
פֿיקָע זַיְנָעָ פֿון דער לאָדערנָעָר בִּיטָעָל. אַ גְּרוּוֹנוּעָצָקָע אַ זְיָלָ-
ברונע האָט זיך פֿאָרָעָקָשָׂן אַון וויל זיך דוּקָא אַרְיִינְכָּפָעָן
מיינְן טַאָבָאָק אַין פֿיקָע אַון גַּעֲרוּכָּעָרָט וועָרָעָן... אַין וואָאַיטעָק
יאָגָט זַי צּוּרִיק אַין בִּיטָעָל אָרִיןָן, אַין בִּיטָעָל אָרִיןָן, בֵּין ער
דעָט זַי אַיבָּעָר...

די אַיְזָעָנָע יושקעט צִיטָעָן אַין קוּימָעָן. רוּיטָע פִּיעָרָ-
לָעָק לְוִיְּפָעָן אַרְוָם אַונְטָעָר דער קוּפָעָרָנָעָר דָּעָקָעָל פֿון פֿיקָע...

אַון וואָאַיטעָקָס מעשה טְרִיפְט ווי פרישער דִּיעָנָאָכָץ אוֹיף נִיעָ
לְעָדָר. אַון עַס פָּאָהָרָת זיך אַזְוִי זַיִן, אַזְוִי גּוֹט אַרְיָף וואָאַיטעָקָס
מעשה אַין אַונְבָּאָקָאנְטָע שְׁלִיצָעָן אַון אַין פָּאָרָגָעָנָעָץ צִיטָעָן.

די באָרד האָט אַיהם בערְאָט שׂוֹעָט

מוסטערטען פון ווּאִיטַּקְסַּטְּשַׁוְּתַּמְּשִׁיחַ

1.

...הַיֵּינֶט קָעֵן מַעַן דָּרְצָעַה לְעֵן מַעֲשִׂיות? סְמָאָנְצָעַס זַיְנֶנֶץ
דָּאָס נִיטְּ קִין מַעֲשִׂיות! אָט אַמְּאָל הָאָט מַעַן דָּרְצָעַה לְעֵן מַעֲשִׂיות,
זַיְנֶנֶץ דָּאָס גַּעוּעַן מַעֲשִׂיות.

אַיִן שְׁקָלָאָוּן האָפָעָן אַמְּאָל אַלְעָ גַּעֲקָעָנֶט אַיסְרָ דָעַם מַלְמָד.
אַ קְלִיָּן אַידְעַלְעָ גַּעוּעַן. אַ בָּאָרֶד האָט עַר גַּעַחַט — דַי גַּדוּס
וּוִי אַ פָּאָמְעַלְעָ, אַ פָּנוּמִ'לְוִי אַ פִּיגְגַּן. בְּשַׁעַת אַ גַּרוּיסְעַן וַיַּנְטַ
פְּלָעַגְתָּ עַר דַי בָּאָרֶד פָּאָרְרוּקָעָן אַיִן חַסִּידִ'שָׁעָן גַּעַרְטַּלְעָ. דָעַר
וַיַּנְטַ וְאַל אַיהם פָּאָר דָעַר בָּאָרֶד נִיטְ אַוּעַקְטְּרוֹגָעָן אַיִן קָאנָא-
וּוּעַ. אַנְגָּעָטָאָן דָאָס שְׁפִיצְיָגָעַ יַאֲרַמְּצָלְקָעַלְעָ — הָאָט עַר אוּסְגַּעַ
זַעַהַן גָּאָר... גָּאָר סְמָאָנְצָעַדְיָגִיבְּ. אַ קְעַפְעַלְעָ וּוּ בַּיְ אַ הָאָגְ. צַיְ
שְׁרָאָקָעָנָעְ אַוְיָגָעָן אָוְן אַוְיָרְלָעָן. בָּאָר אַ מַלְמָד אַיִן עַר גַּעוּעַן
אַ גַּוטְעָר. זַיִן טָאָטָעָ גַּעוּעַן אַ מַלְמָד. זַיִן זַיְדָעָ אַ מַלְמָד. אַיִן
עַר אַוְיָךְ גַּעוּאָרָעָן אַ מַלְמָד. גַּעֲקָנְעָלָט גַּוְטָ מִיטְ דַי עַכְבָּרְשִׁים.
הָאָפָעָן זַיִן אַבְּעָר שְׁקָלְאָוְעָר מַלְמָדִים אַנְגָּעוּנְצָט אַוְיָךְ אַיהם.
פָּאָרְהָוָקָעָט אָוְן פָּאָרְטוּקָעָט: כַּעַ-כַּעַ, אַיסְרָ פָּאָמִיכְלָעָ! «אַיסְרָ
פָּאָמִיעַלְעָ» וּוּטָ אַיהֲרָ אַפְּגָעָבָעָן אַיִינָרָ אַינְגָּעָלָ? וּוּפִיעַלְלָעָרָ
נַעַצְ קָעֵן אַרְיִין אַיִן אֹוָא קְעַפְעַלְעָ? אֹוָא מַעַהָר וּוּי אַ בָּאָרֶד,
ברָוָךְ-הַשְּׁמָן, הָאָט עַר נִיטְ...
דָאָרָף זַיִן פָּאָרְלוּיְפָעָן אַ מעַשָּׁה מִיטְ אַיסְרָ דָעַם מַלְמָד'לְ:
דָעַם נְגִידְסַ בְּנִיחִידָ נְהַמְּט אָוְן קְלַעַפְט אַיהם צַיְ דַי בָּאָרֶד

מיט וואקס. דעם איגענוום רבין! איסר אוו אינגעשלאָפֿען בײַם לערנווען מיט דער באָרד אויפֿן טיש. האָט איהם דער שעה- געד תלמיד'ל אַפְּגָעַטָּן אַ שְׁפִּיצָל. אויפֿגָעַכָּאָפֿט זיך, האָט זיך ר' אַיסֶּר'ס אַ רִיס גַּעֲטָן אָונֵן אַוְיסְגָּוְרִיסְעָן זיך אַ צִיל הָאָרְ פָּוֹן באָרד. נאָר אַנְשָׁטָט אַפְּשָׁמִיסְעָן דעם שעה-וועם חַלְמִיד זיך- דעם כבוד פָּוֹן לערנווען תורה וואָס אַיְזָן אַזְוִי פָּאַרְשָׁוּעַכְט גַּעֲוֹאָ- דעַן. קעַץ האָפְּגָעַן גַּעֲלַאָקָט אַיְן דַּי הוַיְפָעַנָּס. אַלְעַכְּבָאָטִים אַיְן שְׂטָאָט האָפְּגָעַן זיך צְשָׁוּקָעַט. אַזְאָ מַלְמָד, האָפְּגָעַן זיך גַּעַ- זָאנְט, וואָס פָּאַרְשָׁוּיִיגְט אַ שִּׁיגְעַץ אַזְאָ זָאנְך, אַיְזָן קִין מַלְמָד נִיט. גַּעֲקוּמָעַן אַ נִּיעַר זָמָן, אַיְזָן בַּיִ אַיסֶּר דעם מַלְמָד גַּעֲוֹאָ- רָגַן גַּאֲרַ שִׁיטָּעָר. גַּעֲלַיְבָעַן אַיְזָן נַאֲר אַן אַלְמָנָהָס אַ זָּהָנְדָעַל אַיְן אַ גַּעַנְזָלְעַדְקָעַס אַ אַינְגָּעַלְעַ פָּוֹן "אַוְנָטָעַרְבָּאָרגְּ". סְמָאַנְצָעַט נִיט קִין תַּלְמִידִים! אַיְן חַדְרַ גַּעַחַן זַיִן, קִין שְׁכַר-לִימֹוד צָאָה- לְעַן זַיִן נִיט. אַפְּיַלוּ דַּרְיִי קָאַפְּיקָעַס צַוְּשְׁטִיעַר אַוְיִזְקָאַדְאַסְיַין צָוָם לְאַמְּפָט אַיְזָן בַּיִ זַיִן אַוְיִזְשָׁוּר אַרוּסָאַרְיִיסְעָן.

איַז דַּאֲרַ ר' אַיסֶּר'ן גַּעֲוֹאָרְעַן זָעהָר בִּיטְפָּר. האָט עַר אַרְיִיגָּעַשְׁטָאָקָט דַּי באָרד אַיְן גַּאֲרַטְעַל אַיְן אַוְוַעְקָעַלְאָזָעַן זיך צַוְּ פָּוֹס צַוְּעַלְפָּס וַיְאַרְסָט צָוָם רבִּיבִּין אַיְן קָאַפְּוּט: "רַבְּבִּינִי, רַאֲתָעָ- וּוּעַט, אַזְוִי אַזְוִי אַזְוִי דַּי מַעַשָּׂה. דַּי באָרד האָט מַיך גַּעַ- קְוִילָעַט. אַ אַידְעַלְעַ בֵּין אַיך אַ קְלִינְגְּקָעַר אַיְן אַ באָרד האָט אַיך אַ גַּוּוִיסְנָקָעַ, לְאַכְעַן פָּוֹן מִיר קִינְד אַיְן קִיטָּט אַיְן קִין תַּלְמִידִים גַּיט מַעַן מִיר נִיט."

הָאָט דַּעַר ربִּי, ר' לְיִבְעַלְעַ פְּלִיּוֹ-הַשְּׁלוֹם, גַּעֲגַבָּעַן אִיהם אַן עַזָּה אַוְוַעְקָזְגָּוְעָהָן קַנְעַלְעָן אַיְן אַן אַנְדָּעַר שְׂטָאָט. וּוּסְטָ בִּיטְעַן דעם אַרט, האָט עַר אִים גַּעֲוֹגָט, וּוּסְטָ בִּיטְעַן דַּיְן מוֹלָה. אַיְן דַּי באָרד דַּיְינָע, האָט עַר אִים גַּעֲפַעַנְשָׂת, וואָס האָט דַּיְר פָּאַרְשָׁאָפָט אַזְוִי פַּיְעלְ בְּזִוְונָות, — וּוּסְטָ דַּיְקָאָר מִידָּעָ- שָׁעָם רַאֲתָעוּזָעַן פָּוֹן אַלְ-דַּאֲסָ-בִּיְזָן...

איַ, וְאוֹ זָאָל אַיסֶּר אַנְהוַיְבָעַן קַנְעַלְעָן! אַיְן פָּאַהָאָסָט זָאָל עַר אַנְהוַיְבָעַן קַנְעַלְעָן, אַכְטַ שָׁעה פָּוֹן שְׁקַלְאָזָו מִיטָּן אַקָּס אַיְן זָעַקָּס שָׁעה מִיטָּן שְׁלִיטָעָן, צַיִן, וואָס, דַּי דַּאֲרְטִיגְעַ מַלְמִידִים וּוּצְ-

לען דאך ניט צוילאזען אַ מלמד פון דער פרעמד? ווועט ער, ר' לייבעלע, איהם גאנבען אַ צעטעלע צו אַ פֿאהאָסטער חסיד, אַ גבירות אין שטפטע. סי' ווי סי' זוכט יונגער אַ למדן פון דער פרעמד פֿאָר זיינע קינדער. וועלען באַלעפענטים אין פֿאָהאָסṭ וְזָהָן, אָז דער גבירות האָט אויסגעשריבען צו זיך צוֹאָצָאָצָקָע אַ מלמד, ווועט זיך ווי אַויכּ פֿאָרוועולען.

נו, אַמְּלֵל אַין דעם רבינֶס אַ צעטעלע וווערט געוווען מעהר ווי היינט אַ... "וּוִיגְרִישְׁנָעָר בְּלִיעַת" ... אַין ווי נאָר ר' אַיסְרָל דער מלמד האָט אַריינְגְּנוּמען דאָס צעטעלע אַין זיינע דארינְקָע הענטעלען אַינוּ בי אַיהם אָוועק ווי אַ מומוֹר. פֿאהאָסṭ אַינוּ געגָאנְגָען אַוִיפּ רעדְלָעַן. אַ קלִינְגְּקִיטּ, דער גבירות אַון חסיד פון שטיעדעטל האָט אַיהם אויסגעשריבען פון דער פרעמד, מסתמא מויו דאָך עפָּס זיינַן! האָט מען זיך דערוואָסָט פון ר' לייבעלע, אַין יעטווינְדער באַלעפענס האָט זיך גע-שטוטט מיט זיינַן אַינְגָעַל צום שקלאָווער לְמַדְן, ווֹאָס אַינוּ אַרְאָפּ-געפָּאַהָרָעַן מיט דעם כוח פון קאָפּוּסְטָעַר צְדִיק. די באָרד זיינַן, ווֹאָס מען האָט אַזְוִי אויסגעלְאָכְט אַין שקלאָוָן, אַינוּ געווואָרָעַן אַ שְׁמַדְבָּר אַין פֿאהאָסָט: אַט געעהט ר' אַיסְרָל מיט דער שעה-נעד באָרד!

קנעעלט אַזְוִי אָפּ ר' אַיסְרָל עטְלָעַכּ זְמָנִים. ער באָקט תורה אַין פֿאהאָסָט אַין זיך ווייבּ באָקט ברויט אַין שקלאָוָן. נטענְשָׁר זיינַן זַי בְּיַדְעַ געווואָרָעַן! די עשירות אַין געווואָרָעַן אַזְוִי גְּרוּיסָס, אָז ר' אַיסְרָל האָט געלאָזָן מאָכָעַן געפָּאַרְבָּטָע לְאָ-דָעַן מיט אַיזְעָרָנוּ שטאגָבָעַס צו די פֿעַנְסְטָרְלָעַן פון זיך הײַן-קָע. אַ מלמד זאָל זיך נאָר פֿאָרגְּלוּסְטָעַן גְּרִינְעַ לְאָדָעַן! אַוִיפּ ווֹאָס דְּאָרָףּ אַ מלמד לְאָדָעַן? מסתמא האָט ער דאָך מורה פֿאָר גְּנָבִים? מסתמא האָט ער "קְנִיפְלָעַן", אַ טָּאָפּ מיט זילְבָּרְנָעַ מְטוּבָּוֹת האָט ער באָגְרָאָבָעַן אַוְנְטָעַר די בְּרָעַטָּר פון פֿאָדָלָאָ-גָע. אַט אַזְוִג גַּעֲרָעַדְעָרִי אַיִּזְוּעַק אַיְבָּעַר גַּאנְץ שְׂמָאָט. פון דעם טָאָפּ אַינוּ געווואָרָעַן אַ קְוִיפְּעָרְנָעַ פָּאן, אַון פון די זילְבָּרָ-נָעַ רְבוּעָלָס אַיִּז געווואָרָעַן גַּאֲלְדָעַנְעַ רְעַנְדָלָעַן. בִּי ס' אַינוּ אוִיסָ-

געווואקסען אין אוצרות און ס'אי דערנאנגען בייז טיטאפעס
חמוו'ישע אויערען...

ווײיסט איהר דאָך ניט ווער ס'איו טיטאפע! טצ-טצ-טצ...
הערט איהר! אַט דָאַ חויבט זיך דָאַן אַן די רעכטז מצחה...
טיטאפע אייז אַ פֿאַהָאַסְטֶעֶר ערל מיט אַ פֿוֹהָצֶל. אַ גּוֹיִיטֶר
גּוֹיִ מיט אַ פֿלָאַקְסָעָנֶר בָּאָרֶד אַן מיט אַ בְּלוּעֵר נָאָן. וּוֹאָרִים
דָעַם טְרִינָק הָאָט עַר לִבְוֹ וּי אַלְעַ גּוֹיִים. נָאָר קִין בִּיאָן אַיְזָן
צָרָ נָיָט. אָוּ עַר שִׁיכְרוֹת זִיךְ אַן, לְעַגְתָּ עַר אָרִין דָעַם קָאָפָּ
אַיְזָן די גּוֹרָאָפָּעָ לְאָפָּעָ אַן וּוּיִיט...

אייז אַט דָעַר דָאַזְיָקָר טיטאפע הָאָט שָׁוִין גַּעהָאָט אַ חְזָקָה
אוֹיְךְ אִיסְרָ דָעַם מְלָמֶד. קְומַט דִי צִיְּיט פָּאָר יִמְּמָ-נוֹרָאִים, אַדְעָר
פֿרְבַּ-פֿסְחָ, דָעַר זָמָן אַיְזָן גּוֹעַנְדִּיגְטָ, מְאַנְטָן אוֹיְךְ רְ, אִיסְרָלְ זִיְּן
שְׁכָרְ-לִימֹוד בִּי אַלְעַ בְּאַלְעַבָּאָטִים, וּוּיְקָעַלְטָ אַיְזָן דִי מְמַתְּקִים אַיְזָן
זִיְּן רְוִיְּטָעָר חְסִידִישָׁעָר טְכָכָלָ, פָּאָרְבִּינְדָט אַן הָעָנָגָט אוֹיְךְ
אוֹיְפְּן הָאָלָן, מִיטְן קְנִיפְטָלָ אַונְטָעָר דָעַר הָעָמָד; פָּאָרְדָעָט מִיטְן
דָעַר "פֿאַמְּיְיעָלָעָ" פָּוֹן זִיְּן בָּאָרֶד אַן גַּעהְ וּוּיְסָ וּוּאָרְ, אִיסְרָלְ
הָאָלָט דָאָט גַּעַלְטָ בְּאַהָאָלָטָעָן! עַטְלָעָכָעָ רְוּבָעָלָ לְפָאָזָט עַר זִיךְ
אִיבָּעָר אַיְזָן קְעַשְׁעַנְעָ, הָאַנְדָּעָלָט אַיְזָן גּוֹטָעָ זְעַכְעָן אוֹיְךְ דִי יִמְּמָ-
טוּבִים. שְׁטָאַלְן אַיְזָן אַיְינְגַעְמָאָכָץ — פָּאָרְ רָאַשְׁ-הָשָׁנָה אַן זִיְּן
אַיְזָן סְפִּירָעָט — אוֹיְךְ פֿסְחָ. קְומַט טיטאפע מִיט זִיְּן גּוֹיִשְׁקָעָר
פֿוֹהָרָעָלָ, פָּאָקָט אַיְזָן דִי פֿעַקְלָעָן אַיְזָן פֿלְעָשָׁעָר אַיְזָן שְׁטוּרָיָ, זְעַצְטָ
אוֹיְךְ דָעַם מְלָמֶדְ אוֹיְךְ דִי שְׁטוּרָיָ. דָעָקָט אִים אַיְזָן וּיְ אַ שְׁרָהָ
מִיט זְוּיִי גּוֹיִשְׁקָעָ קְאַזְשָׁוּכָעָן, אַן הָאַקְצָעָט זִיךְ זְוּיִי אַזְוּעָקָ קִיְּזָן
שְׁקָלְאָזָן, מִיטְן פֿאַהָאַסְטֶעֶר שְׁלִיאָן, זְוִישָׁן פֿעַלְדָעָר אַן וּוּלְ-
דָעָר. אַגְּגָעָקָומָעָן, נָאָר אַכְטָ שְׁעהְ פֿאַהָרָעָן, אַיְזָן גּוֹבְּרָאָכָט אַהֲיָים
אַזָּאָט טְיִיעָרָעָן גַּאָסָט — בָּאַקְומָט עַר פָּוֹן מְלָמֶד דִי פֿיְינָעָ פֿיְעָר
גִּילְדָעָן פָּאָר דָעַר פֿוֹהָר אַן אַ גּוֹיְוּנוֹנְעַצְעָקָ אַ צְוָנָאָבָ אוֹיְךְ
בְּרָאָנְפָעָן. אַן פָּוֹן דָעַר מְלָמֶדְקָעָ בָּאַקְומָט עַר עַרְבָּ פֿסְחָ דָעַם
גּוֹנְצָעָן אַיְבָּעָרְגָּעְבָּלְיְבָעָנָם חָמֶץ. עַרְבָּ רָאַשְׁ-הָשָׁנָה דָעַרְלָאָגָנָט זִיךְ
אַיְהָם אַ פֿרִישָׁ גּוֹבְּאָקָעָנָם בְּרוּיטָ, מִיט קִימָעָלָ באַשָּׁאָטָעָן; אַ
שְׁמַעְקָעָנְדִיגְעָן, אַ מְחִיהָ-דִיגְעָן, אַ טיטאפען הוֹיְבָט גְּלִיְיךְ אַן

דינען די סלינע. זי איז דאך צפֿעס א בעקערין, די מלמדקע!
נאך א לאבען ברויט דארף זי ניט פאהרטן קיין פיעטער-
באלרג...

2.

שווין באָלֶד שעהנווע עטליכע זמנים, אָז סטיאָפֿע פִּיהַרְתַּ
אָז געהויבענען גאָסט אַהֲיִם, צוֹויִי מְאַל אֵיךְ פַּוִּין פָּאַהְאָסְטַ
קִין שְׁקָלָאָוּ. ווּעַן ר' אַיסְרָל פָּאַהְרַת אָן צִוְּרִיק קִין פָּאַהְאָסְטַ
מִיט אֵשְׁקָלָאָוּעָר בָּגָלְעָגָלָע, נאָךְ דִּי יִמְמִים-טוּבִים, קֻומְטַ צִוְּ
אַהֲיִם סְטִיאָפֿע דָּעַר עַרְשַׁטְּעַר אָן אוַיסְגָּעַלְפָּטְעַרְתַּעַן «חַדְרַ», פָּאַרְ
נוּיגְט זִיךְ אַהֲיִם בַּיּוֹקָעַלְ דָּרְעַרְ אָזְן בְּעַט נִיט צִוְּ פָּאַרְ
גַּעֲסַעַן אַהֲיִם אָזְן זִין פּוּהָרָעַל אוּפִּי «פָּעָסְכַּעַ», אוּפִּי פָּסְחַ הַיִּסְטַ
דָּאָס. אָזְן נאָךְ פָּסְחַ דָּרְמָאנְטַ עַר דָּעַם מַלְמָדַל נִיט צִוְּ פָּאַרְ
גַּעֲסַעַן אַהֲיִם אוּפִּי «קּוֹטְשָׁקִיִּיְּ», אוּפִּי סּוֹכוֹת הַיִּטְטַ דָּאָס. הַיִּנְטַ
וּעַר וְאַל וִיךְ רִיכְתְּעַן, אָז אָז שְׁטִילְעַן גּוֹי וּוּעַט מִיט אַמְּאַל
אַרְיִין אֵשְׁקָלָ ? — —

אָז אָט קֻומְטַ אָן מִיט מְזַל אֵשְׁקָלָ נִיעַר עַרְבַּ-פָּסְחַ. אַפְּגַּעַ
פְּטַרְתַּ אֵזְמַן. אַנְגַּעַטְאָן דִּי סָעַמְעַטְעַנְעַ חַסִּידִישַׁע הַיְּתָעַל אַיְבָּרַ
דָּעַר יַעֲרָמְעָלְקָעַ, אַיְגַּעַטְמָאָנְטַ שְׁכָרְ-לִימּוֹד בַּיִּ דִי בָּגָלְעָבָטִים,
בָּאַהְאָסְטַעַן דָּאָס אַיִּן «קְנִיפְעַלְ» אַונְטָרַן בָּאָרְד אָזְן אַיְגַּעַ
הַגְּדַעַלְתַּ וּוּיְיִן אָזְן שְׁמַאַלְץ אוּפִּי יוֹם-טוֹב — גִּיט ר' אַיסְרַ צִוְּ
וּוִיסְעַן סְטִיאָפֿעַן עַר זָאַל מַאְרְגָּעַן רַאֲגַעְצָקָעַ קוּמְעַן אַפְּהִירַעַן
אַהֲיִם קִין שְׁקָלָאָוּ... נוּ, סְטִיאָפֿעַן דָּאָרַף מַעַן דָּאָרַף קִין סְךָ
נִיט בְּעַטְעַן: אַלְעַמְּאַל קִומְטַ עַר אָז מִיט אֵשְׁקָלָ פְּרִיהָעַר, וּוְאַט
מִיט דָּעַם פּוּהָרָעַל בַּיִּים טִיר בַּיִּ ר' אַיסְרַ וּוּעַט אַפְּדָצָוּנוּן. אָז
דָּאָס מְאַל — גִּיבְ נָאָר אֵ קָוֵק אֵ בִּיסְצַל! סְטִיאָפֿעַ אָז נָאָר
נִיטָּא. ר' אַיסְרַ הָאָט שְׁוִין לְאָנְגַּעַטְמָאָנְטַ אַיְבָּרְגָּעְבָּסְעַן
אֵ פְּרִישַׁעַן בִּיגְעַל מִיט טִי אָז סְטִיאָפֿקָעַ אִין נָאָר אַלְץ נִיטָּא.
וַיַּצְטַ R' אַיסְרַ אָז אַנְגַּעַטְמָאָנְטַ אַפְּגָדָצָוּעַן אוּפִּי זִינְעַר פְּעַלְעַן אָזְן וְאַרְטַ
אוּפִּי הַיִּסְעַד נָאָדְלַעַן וַיַּצְטַ עַר אָז קוּמְט אַרְוִיסַ אָזְן פְּעַנְסְטַעְרַעַל.
עַס וּוּעַרְתַּ צְעַהַן דָּעַר זִינְעַר, עַס וּוּעַרְתַּ עַלְפַּ — סְטִיאָפֿקָעַ אַיִּז

ניטא. שיקט ר' איסר אויפזעכען דעם ערל מיטן וועגעל, גע-פינט מען איהם אבעדר ניט, ניט אין זיין כטפא, ניט אויפן מארך. לוייפט שוין ר' איסרל אליאן אין אַנגעטָאנגענער און אַנוּ-געטעלצטער, לוייפט אַ פֿאָרְסָאָפֿעַטְעָר דִּינְגָּעָן אַ בָּאַלְעָגָלָע אַין אַידְישָׁעָן צעך. כָּאַטְשׁ סְמָאָכְט אָוִים אַ סְקָר טִיעָרָעָר וּוּאַ גּוֹיַּשְׁקָעַ מההרעל. נאָר ווֹאוּ, ווֹאָס, ווֹעֶר, ווֹעֶמֶן? ווּלְכָעָר אַיד ווּעַט דָּאַס עֲרֵב-פָּסָח אַוּעַקְפָּאַהָרָעָן פָּוּן דָּעַר הַיִם, אַכְּטַשׁ שָׂהָה מִיט וְעַר אַקְסָס אַין צְעַגְּנָנְגָּעָם שְׁנִי? מַאְרְגָּעָן פְּרִיה דָּאַרְףּ מַעַן נאָךְ פָּאָסְפָּעָיָן צְוִי בְּיַעַר-חַמֵּץ, צְוִירִיךְ אַחֲיִים מִיטָּן וּלְבָעָן ווּזְגָן. בְּוֹנְטָעוּן זִיךְ רִיךְ דַּי בָּאַלְעָגָלָעָס אַין ווִילְעָן נִיט פָּאַהָרָעָן. זַיִי פָּאָרְלָאָנְגָּעָן אַ דָּרְיַיְעַנְדִּיגָּעָן מַקָּח אַין צְוִי גִּילְדָּעָן אַוִיכְ בְּרָאָנָה. פָּעָן אַין צְוִי גִּילְדָּעָן אַוִיכְ הַאָבָּעָר פָּאָרְן פָּעָרְדָּן אַ צְוָגָאָבּ אַון פָּאָרְפָּאַהָרָעָן צְוִירִיךְ לְעַדְיוּגָהָרִית — אַ קְעַרְבָּעָל... סְטִיטִישָׁן, אַידָּעָן! — בְּעַט זִיךְ ר' אִיסְרָלְסְטִיטִישָׁן, סְאַיְזָן זִיךְ נִיט סְדוּמָה. ווֹאָס הַאָט אַיהֲרָ צְוִי מִיר?... «וְוָאָס הַאָבָּעָן מִיר צְוִי אַיְיךְ? — לְאַכְעָן בִּינוֹ דַי בְּאַלְעָגָלָעָט, — מִיר הַאָבָּעָן צְוִי גַּאֲרָנִיט. אַיהֲרָ הַאָט דָאַךְ אַלְעָזָה. מָאָל גַּעַמְאָכָט פָּסָח דָוָרָךְ אַ גּוֹי, טָאַמְאָכָט אַצְינָד אַוִיכְ פָּסָח דָוָרָךְ אַ גּוֹי!...»

נַאֲךְ הַאָלְבָעָן טָאַג שְׁלַעַטְט זִיךְ דָאַס מַלְמָדָ צְוִי זִיךְ אַחֲיִים אַין לְעַדְיוּגָעָן «חַדְרָ» אַרְיִין. עֲרַשְׁת סְטִיאָפָעָ שְׁטַעַתְהָ שְׁוִין דָאַ פָּאָרְן מִיר מִיט זִיין בְּזַהְרָעָל אַון וּצְרִיט אַוִיכְ אַיְהָם. אַ קְוּלִיעָ פְּרִישָׁע שְׁטוּרִוי לִיגְט אַין וּוּעָגָל אַין צְוִי פְּעַלְצָעָן, וּוּי אַלְעָמָל. דָעַרְזָוָהָן דַעַם מַלְמָדָ — לְוִיפְט אַיְהָם סְטִיאָפָע אַנְטְּקָעָ. גַעַן אַין פָּאָרְנוּגִיט זִיךְ אַיְהָם בִּינְקָעָל דָרְעָרְדָה: — נָעַם נִיט, זָאנְט עַה, פָּאָר אַוְמָגָט, רַאְפִּין, ווֹאָס צְוִוִּי שְׁפָעָט... אַ פָּאַדְקָעָוּ אַיְזִין בַּיִן מִין «גַּנְיַעַדְקָעָן»(*) אַפְּגָעָפָא. לְעָן. גַעַמְוֹת אַיְבָּרְשָׁמְדִידָעָן... אַט, קְזָק!

בוֹינְט זִיךְ אִיסְרָ דָעַר מַלְמָד אַין קוֹקָט. בָּאַמְתָּה אַ גַּיְעָ אַיְזָעָרָעָן פָּאַדְקָעָוּ בַּיִם פָּעַרְדָּעָל אַוִיכְ דָעַר פָּאַדְעָרְשָׁטָעָר קָאָ. פִיטָע. פָּוֹנְדָעָסְטוּוּעָגָעָן הַאָט עַר צְוִי גּוֹי טָעָנוֹת:

(*) גַּנְיַעַדְקָא — אַ ברוּין פָּעַרְדָּעָל.

— סטיטיש, סטיאפאן! איזו שפעת אַרְוָמֶגֶעֶזעַן זיך. ד' טעג זיינען נאך קירץ. מיר'ן דאך אַנְפָהָרָעַן אֵין שְׂקָלָאוּ אֵין דער נאכט אַרְיִין... .

— ס' איז גָּרְנִישַׁט, רָאַבִּין,— מאכט סטיאפאן,— מיר קענען דעם וועג גויט. **געניעדקאָן** קען איהם אויך. מיט ד' ערשות שטען רען ברענג איך דיך צו דיין איסטריבען! ..

מאכט ר' איסר דער מלמד קיין שהיות ניט, כאפט אליען ווילען די פלאשען פסחדייגע ווינן אין שטרוי פון ווונעל, כדי דער גוי מיט זיינע גויעשקב לאָפָעַס זאָל זיי ניט אַנְרִיהָצָן. עס זאָל ניט וווערטן קיין **"יַן נְסָך"** ... פאקט אַרְיִין, פָּאַר אַיְינָעַ הַצָּאוֹת, דעם פסחדייגען ספֿירַעַט אֵין שְׂמָלָאָן אֵין ד' אַיבָּעַ רינען שמאנצעס. העלפט איהם דער גוי אַיבָּעַרְדָּעַקָּעַן מיט שטרוי און טראָנטעס. אַ גָּנְצָע **"הִסְּבָּבָעַט"** פָּאַרְן מְלָמְד גַּעַ מאכט. זעט זיך איסר אַרְיִין. דער גוי דעקט איהם אֵין מיט פִּידְעַן קָאַושׁוֹכָעַן. ניט דעם מלמד אַ ועַז אֵין נאָז אַ רִיחַ פַּוִּין אַיבָּעַרְבָּעַטְעַן בָּרָאַנְפָעַן. מאכט ער צו סטיאפאן :

— אַזְוִי פְּרִיה, סטיאפאן, האָסְטוֹ זיך שוין אַגְּנָעַשְׁנִיאַשְׁקָעַט?

— פָּוִן האָרְצָוַיִּיטָּג — מאכט סטיאפאן אֵין קערט אַפְּ

די אויגען.

— דו האָסְטַ שוין אַוִיך האָרְצָוַיִּיטָּג? — וואָנדערט זיך

דאָס מְלָמְד.

ענטפערט איהם סטיאפאן ניט. דאס פּוּהָרָעַלְ רִיחַהָרַט זיך. דער גוי און זיין פָּאַרְשָׁוִין האָצָקָעַן זיך. ר' אַיסְרָלְ זִיצָט ווַיַּ אַ גָּעֲזָונְדָעַנְד אֵין זיינע גָּרְטָלָעַן אֵין אַינְס גּוֹיס קָאַושׁוֹכָעַן. אָונְטָעַרְן בָּאָרְד אַוִיפָּן האָצָקָעַן — דאס קְנִיפָּעַלְ מִיט **"מְמַתְּקִים"**. די לְאַגְּנָגָע פָּאַמִּיעָלָע-בָּאָרְד פָּאַרְזָוקָט אֵין גָּרְטָעַל אֵין פָּאָרְ קְוּוּעַטְשַׁט אֵין קָאַלְנָעַרְס. אֵין דאס פְּנִימָל קְוִיקָּט אַרְוִיס ווַי אַ הַעוֹלָע בָּזְן נָאָרָע. די אוֹגָעָלָעַן צוֹשָׁרָקָעַן אֵין אַוִיפָּן הַאָרְזָעַן אֵינוֹ אַיִּם עַפְעַס נִיט פְּרַעְתָּהִין. עַס ווַיְלַט זיך אַיִּם נִיט אַרְיִינְפָּהָרָעַן אֵין דער נאכט אַרְיִין, אֵין שְׂקָלָאוּרְ וּוְאָלָה. מיט אַהֲלָב-שִׁיפָּרוּעָן גּוֹי אַוְרַף דער קָעַלְנִיבָּעַן. נאָר אָפְשָׁר, קְלָעַרט עַר, בָּזְן דער נאכט ווּטַ עַר זיך אַיְנִיכְטָעַר... .

דאָס גויעשׁק פּוֹרְהַרְעֵל טְרִינִיסְעֶלֶט אֲרוֹיסִים די נְשָׁמָה. סְאיַן
די אַמְתָּע עַרְבַּ-פְּסַחְדִּיגַע בְּעַזְדָּאָרְזָוְשִׁיצָּע. מִיטָּן שְׁלִיטָעָן קָעָן
בְּעַן שְׂוִין נְטִיְּפָה רָעָן. אָוֹן די גויעשׁק שְׁלַכְכָּת-גַּעַשְׁמִידְעַת רָעַ.
דָּעַר הִינְקָעָן אָוֹן וּאָרְפָּעָן פּוֹן אַיִּין גַּלְּיטִישְׁגָעָן שְׁטִיקָן
צְוִוְּיִיטָעָן. סְאיַן אַיִּם שְׁפָלָן. דָּעַם מְלַמְּדָלָן, אָוֹן זַעַהַעַן וּזְהַתָּעַר,
אָוֹן דָּעַם גּוֹי אִיז אַוְיךְ שְׁפָלְדִּיגַע אַוְיכְּן הָאָרְצָעָן, וּוְאָרִים סְטִיאָפָעָן
טְרִינִיסְעֶלֶט מִיטָּן קוֹדְלָצְטָעָן קָאָפָּן שְׁזַקְעַרְצָט. אִיז דָּאָס רִ
אַיְסָרָן אַחֲדוֹשׁ. וּוְאָרִים אַלְעַמְּדָלָן אַרְטָן דָּעַם עַרְלָאָס גַּזְנָעָץ
טְרִינִיסְלַעֲנִישׁ וּוּ די וּוָאנְטָן. אָוֹן דָּאָס מַאְלָן אִיז עַרְעָפָעָס אַוְיךְ
גִּיטָּמִיט אַלְעָמָעָן.

— אֲלֹעַכְתָּעַ וּוְעַגְ... — מַאֲכָת עַר צָוּמָ עֶרֶל — וּוְאָאָס ?
אֲבָעָר סְטִיאָפָעַ עַנְטָפָעַרְטָן נִיטָ.

הידוש זיך ווינטער ר' איסר. אלעמאָל מאַכט זיך דעם
גוי דער מועל ניט צג. ער דערצעהַלט איזהָם פון דער גויה
זינגעַר, פון "סְעַנְאָקָסְסּ"). פון זיין פערד אוין בהמה, פון זיין גע
חוּזִירִים, להבדיל... אוין דאס מאָל שוֹווִיגֶט ער נאָר. פֿאָהָרֶט מעַן
אָאוֹי אָפּ עַטְלִיכָּע שעה. עס הוֹיְבֶּט אָן ווּרְעָרָן פֿאָרְגָּאָכְטְּלִיךְ,
קְמָרְנוּג. אָ פֿאָרָע שְׁטַעַת אַיבָּעָר דֵּי בוּמְעָר פָּוּנָם צוּשְׁמָאָל-
עֲנָעָם שְׁנִי. פֿאָרְקוּעָטְשַׁטְּסָט דעם מלמדל דאס הארץ. רעדות ער
צום ערלְסָסָר ווּקָעָן מִיט גַּעֲבָעַט:

— פַּאֲרוֹאָס רְעֵדֶסֶן נִיט ? סְטִיאָפֶע —

נאר סטיאפּע ענטפֿערט ניט. עז' מאכט נאָר: "ניַאַ-נוֹיַא"
צום פֿערדאָל אָזֶן טרייבּט ווִיטְעֵד מִיטּ הַיּוֹן, בֵּין ער טרייבּט
איַהֲם אַרְיִין אַין גַּעֲדִיכְתָּעַן טַאֲסַנְעָו-וּוָאלְד.

צ'וליבס סגולה-וועגן הוייט ר' איסרל אין צו דאעונען
מנחה. ער האט שווין מורה צו בעטען דעת גוי צו בלביבען
שטעהן, כדי אראפוצעהן, ווי אלע מאה, צו "שמונה-עשרה" ...
פארמאכט ער די אויגען און דאעונען זיענדיג. ערשת מיט
א מאָל בלביבט די פוחר שטעהן. ר' איסר וויל ניט מפכיק
זויין. די פוחר שטעהט. עפנטן דער מלמד אויף פאזוֹאליעַ די
אויגען און דאס הארץ פאָלט איהָת איין. די שטילע שמונה-
ה

קָרְבָּן הַיִּה (*

עשרה בלייבט איהם פארגליווערט אויף די ליפען. ווארים סטיאַן
פע זיצט אויפֿן ווּאנָגעַן אויסגעדרעהט מיטן פינסטערען פנים
זו איהם אוין אין האנד, אַנְשְׁטָאַט די לִיעְצָעַס, האַלְט עַר גַּאֲר
אַ לְּאַנְגַּעַן מעסער.

דער ערל : דער אַיד קוּקֶט אויף איהם, מאַכְט צו איהם
דער ערל :

— זָאָג נָאָר, רָאָפֵן, צַי אַיְזַן אַמְתָה, אָז דַּו הַאָסְטַּעַן גַּעַן
מאַכְט נִיעְזָאָדָעַן ?

די צַיְינַן קְלָאָפָעַן רַ' אַיסְרָן אַין מוֹיַּיך. נָאָר עַנְטַפְּעָרָן דַּעַם
גוֹי טַפְט עַר נִיְיט. אַנְמִיטַעַן "שְׁמוֹנָה-עַשְׂרָה" ווּעַט דָּאָךְ רַ' אַיסְרָל
חַסִּיד נִיט מְפִסְיק זַיִן. ווּיְוַת עַר דַּעַם עַרְלַן נָאָר מִיט דַּי פִּינְגַּן
געַר אוֹיְפַן מוֹיַּיך : "נוֹ, אָה, אָה ! ... סְהִיְיסְט : לְאֹנוֹ מִיךְ אַפְּיַּה
דָּאוֹנָעַן ווּעַל אַיךְ דִּיר עַנְטַפְּעָרָן ! גִּיט דַּעַר גּוֹי אַ שָּׁאָקָעַל מִיט
זַיִן מַצְגַּעַרְקָע אַונְזַיְתַּן קְוטַשְׁמָעַן האָר. סְהִיְיסְט : "נוֹט, רָאָ
בִּין ! אַיךְ ווּאָרְטַּה ..." פַּאֲרָמָאַכְט ווּיְיִטְעַר רַ' אַיסְרָן דַּי אוֹיגַעַן אַין
פַּאֲרָלָאָזֶט זַיִן אוֹיְפַגְּט. עַר זָאָגַט אַפְּ דִּי לְעַצְטָע בְּרַכּוֹת פָּזַן
שְׁמוֹנָה-עַשְׂרָה מִיט כּוֹנָה. אַ ווּאָרְט אַ פֻּעָרְעָל. אַין דַּעַר גּוֹי
מִיט דַּעַם מַעַסְעַר אַין האָנד קוּקֶט אַונְזַיְתַּן. דָּאָס פּוּרְהָרֶץ
שְׁטוּחָת. פּוּנָם מַאֲטָעַן פֻּעָרְדָּעַל גַּעַתְהַט אַ פְּאָרְעָז אַין וְאַלְלַן
וּוּעַרט אַלְלַן פִּינְסְטַעְרָר.

3.

פַּאֲרָטִיב גַּעוֹאָרָעַן מִיט שְׁמוֹנָה-עַשְׂרָה, עַפְעַנְטַן רַ' אַיסְרָן
אוֹיְפַגְּט דַּי אוֹיגַעַן אַין דָּעַרְעָהט ווּיְיִטְעַר דַּעַם מַעַסְעַר אַינְגַּם עַרְלָס
הָעָנָט. נָאָר דַּי צַיְינַן קְלָאָפָעַן אַיהם שְׁוִין נִיט מַעְהָר אַין מוֹיַּיך.
די שְׁטִילַע "שְׁמוֹנָה-עַשְׂרָה" האָט אַיהם בָּאַרְוָהִיגְט. ווּ בּוּימְפָעַל
אוֹיְפַגְּט ווּאָונְדַה האָט זַי זַי אַיהם צְעַנְגָּסָעַן.

— לְאָדָעַן גַּעַמְאָכְט ? — פְּרַעַנְט אַיבָּעַר דַּעַר גּוֹי נָאָר
אַמְּאָל.

— גַּעַמְאָכְט. — עַנְטַפְּעָרָט אַפְּ רַ' אַיסְרָל אַונְזַיְתַּן קוּקֶט אוֹיְפַגְּט
אַיהם מִיט אוּסְגַּעַלְפּוּטְעַטְעַט אַוְיִגְעַן.

— אַךְ טַי הָאַסְפָּאָדִי ! — מאַכְט דַּעַר גּוֹי אַין צְלָמַט זַיִן

אייבער — איך דאס טאקיין אין אמרת? אין אמרת טאקיין? ... אין אמרת? ...

— ווֹאָס אַיְזָאַלְעַן אָנוּ אֶמְתָּה? — פֿרְעָגָט אִיבָּצָר ר' אִיסְרָאֵל —
וֹוֹאָס טוֹט זָוַן מִיטַּ דִּיר, סְטִיאָפָע? —
נָאָר סְטִיאָפָע עַנְטָפָעַרְטַּ נִיטַּ, עָר וּוַיְשַׁט אָפַג טְרָעָר פּוֹן
דִּי בְּרִישָׁע אַוְגָּלָעַךְ אָוָן רְיעַדְטַּ צָוָם מְלַמְּד אָזוֹוִי:
— אָ�ן אַצְּינֵד אִיסְרָאֵל-סְעַרְדָּצָע מָוֹ אַיךְ דִּי קוּוַיְלָעַנְעַן, מַוְּן
אַיךְ דִּיד... —

— קוילעגען? — ציטערט ד' איסרל — וואס הייסט קוּזַנְעָן? פאר וואס קוילעגען? דו לאכסט, אַ פָּנוּם, סטיאפָע!
— איך לאך ניט! — זאגט דער ערל פינסטער ווי די נאכט, און קרייכט אויפָן מלֵמד מיטן מעטער — גיב אַהער, ראנבן, דיין פיסקֿלאַטגען האָלוֹן. איך מוֹזִיךְ קוילעגען...
— סטיטиш! — קוויטשעט דאס מלֵמד און טוליעט די האָלוֹן אַין באָרד — מיר זיינען לאך עפָעָס גוטע פרײַנד אַזּוֹי פִּיעַל יַאֲחֻרְעָן. מײַן זשאנקע גיט דיר אָפּ דעם חמץ... אַין
— אַיר!

— סָאִי וּסְאִי — מַאֲכָת סְטִיאָפָע מֵיט אַ וַיַּיְעַנְדִּיקָן
קוֹל — סָאִי וּסְאִי וּוְעַל אַיךְ דִּיר אֶלְעָזֶץ צְוַעַהְמָעָן: דִּין גַּעַל
פִּוּן קְנִיפָּעֵץ, דִּינְעַגְּנוּטָעֵץ וְצָבָעֵן אַוְיָף פָּאַסְכָּעֵץ...
— וּוְעה, וּוְעה, סְטִיאָפָע! וּוְהָאָסְטוּ דָּאָס קִיּוֹן מְוֹרָא נִיט
פָּאָר גָּאָט? וְאָסָה הָאָב אַיךְ דִּיר נְעַטָּאָן?

— זו ביטח גערענט, ראנין! — מאכט סטיאפע אונן די טרערען רינען איהם — שפוי מיר אין פנים, איסר, איזא, אַוְבִּיעָזֵץ", איזה הונט ווי איך פין? אַ גֶּלְגֹּול איזו אין מיר אַריין. האסטו צוגעמאכט ניע לְאַדְעָן זום שטוב, האסטו באָנָּרוּאַבען אַ טָּפָּט מיט רענְדָּלָעָן אָגְנְטָעָן אוּיוּעָן. אַלְעַ דְּעַרְצָהָלָעָן... מזו איך דיך קוּילְעָנָען. איך קען ניט אָנדְרָעָש. די פָּאַדְקָאָועָפָן בערד האב איך מיט אַפְּיוּן אַיבְּעַרְעַשְׁמִידָט. גַּעֲוָאָלָט אַרְיוֹסְטָרְיְּבָעָן דעם "נִיט-גּוּטָעָן" מִינְיָנָם בַּיִסְמִיכָּר פּוֹן קוּנוּינָעָן ניט גַּעֲקָעָנָט. גַּעֲבָלָאָעָן, נַעֲפָאָכָעָט מִיטָּין בְּלָאָזָק אַוְן אַרוּיסָט. טְרַבְּיְּבָעָן ניט גַּעֲקָעָנָט... אָפְּשָׂר גַּאֲרָב בְּכִיוֹן אַפְּגָעַזְיְּגָעָן בַּיּוֹ נַאֲך

האלבען טאג, כד' ארײַנְפֿאָהָרָעַן מיט דיר אַין סָאָסְנָע-וּזָאָלֶר
אין דער נאָכָט אַרְיִין אַון דֵּיך קְוִילְעָנָעַן דָּא. כ'וֹוִיס אַלְיִין נִיט
וּזָאָס דָעַר „נִיט-גּוֹטָעָר“ הָאָט דָא גּוֹוָאָלָט. אֲבָעָר דִּין קְנוּפָעָל
גּוֹלָט אָוְנְטָעָרָן בָּאָרֶד מוֹן אַיך בַּיְּ דִיר צְנוּפָהָמָעָן אַון צַוְּ דִין
אוֹצָר אַין שְׁטוּב וּזְעַל אַיך זִיךְיָהָהָמָעָן אַון צַוְּ דִין
קְלִיְיבָן... אַ פִּיעָר אָזָא בְּרָעָנָט אַין מִיר. אַ גָּאנְצָע קוֹנוּיָע
ברָעָנָט אַין מִיר...

— האָב רְחַמְנוֹת אוֹיף מִין וּוַיְבָ אַון קְינְדָעָר — וּוַיְנִיט
ר', אַיסְרָל-כְּהָצָפּ נִישְׁטָ קְיִין אַזְאָה... כְּבִין אָן אַרְיִמְעָר אַדְלָה...
קְנִיעָט זִיךְיָהָמָעָן אַין שְׁטוּב אַון קְנוּפָעָל, כָּאָפָט אָן
דָעַם מַלְמָדְסּ קְעַפְעָלָעּ אַון בּוֹיגְט עַס אַרְיָה הִינְטָעָן, בּוֹיגְט אַון
כְּלִיפָּעָט :

— רְחַמְנוֹת האָבָעָן האָב אַיך. אַון קְיִין אוֹצָר אָפְשָׁר האָס-
טוּ נִיט. אֲבָעָר קְוִילְעָנָעַן מוֹן אַיך דִין. אַ נִיט-גּוֹטָעָר זִיכְט אַין
מִיר. וּזְאוּ אַיך דִין הָאָלָו, רָאָבִין? גִּיבּ מִיר דִין הָאָלָו!...
נָאָר וּזְאוּ זָאָל אַיהֲם ר', אַיסְרָל גּוֹפָעָן דָעַם הָאָלָו, אַז
סָאָיָן פָּאָרְשָׁטָעָלָט מִיט קָאָלְנָעָרָס, פָּאָרְדָעָקָט מִיט דָעַר גַּעֲדִיכְטָעָר
בָּאָרֶד אַון דָעַר עַק פּוֹן בָּאָרֶד שְׁטָעָקָט אַין גַּאֲרְטָעָל אָוְנְטָעָרָן
פּוֹטָעָר; אַון דָעַר מַלְמָד אַלְיִין תּוֹלְעִיט זִיך אַון קָאָרְטָשָׁעָט זִיך.
אַין דָעַם עַרְלָס בִּידְעָה הָעַנְטָז וּעְנָעָן פָּאָרְגּוּמָעָן. אַיִּין הָאָנָט מִיטָן
מַעְסָעָר, דִי צְוּוִיְטָעָה הָאָנָט מִיטָן מַלְמָדּ קְעַפְעָלָעּ. פָּרוֹבָט דָעַר
גּוֹי דָרְכוּגָעָעָן דִי בָּאָרֶד מִיטָן מַעְסָעָר. נָאָר גַּעַה זַעַג אַבָּאָרְשָׁט,
אַזְוִי דִיךְ וּזְאַתְּ פָּאָמִיעָלָעּ! עַטְלָעָכְעָה הָאָר שְׁנִיְידָט עַר דָוְרָק אַין
צָום הָאָלָו אַיְזָאָר וּוַיְטָ. אַון דָא צְעַדְרִיטָז זִיך נָאָר דָאָס
מַלְמָדּ וּזְאַתְּ גּוֹוּינְגָרִין :

— אוֹי, אוֹי, סְטִיאָפָעָן! הָרְגָעָ מִיךְ פְּרִיהָעָר, דָעַרְנָאָךְ קוּיָ-
לָעָ מִר דִי בָּאָרֶד!... דָעַרְנָאָךְ-אָךְ!
טְרִיאַיסְלָעָן זִיך בַּיְּם גּוֹי דִי הָעָנָט פּוֹן אָזָא גּוֹשָׁרִי. עַר
קָלָאָגָט אַלְיִין אַון סְמָאָרְקָעָט זִיך. עַר שְׁלָעָפָט דָעַם אַיְרָעָן, מִיט
צְוּוִי פִּינְגָעָר, דִי בָּאָרֶד צְיִילְעָן-וּוַיְזָן פּוֹן גַּאֲרְטָעָל אָרוֹיס אַון
בָּעַט זִיך דָעַרְבִּי :

— אַיך בָּצָט דִיךְ, רָאָבִין, שְׁרִיְיָ נִיט, לִיְאָרָעָם נִיט! דָא

זעהסט דאך — אַ גָּלְגֹּל אֵין אִין מִיר אַרְיָין! סַצִּי וְסַצִּי מִין אֵיךְ דִּיךְ קוֹילָעָנָעָן, טַו לְאָנוּ מִיךְ שְׂוִין, טַיְיעַרְגַּעַר, לְאָזוּ מִיךְ!

געהערט אַ בעלהנות פֿוֹן אָן ערְלָ? ערְלָ וּוועט קוֹילָעָנָעָן אֵין

דעָר אֵיךְ זָאָל נִיט שְׁרִיְעָן...

אוֹוִי-אַרְוָם הָאָט זִיךְ אַבְּעָר דָּאָס אַפְּשָׁעְכָּעָן פַּאֲרָצְיוֹנָעָן אַ
וּוַיְילָעְזָקָעָן. דַּי בָּאָרֶד הָאָט זִיךְ גַּעַשְׁתָּעָלָט אַנְטְּקָעָן. אֵין רַ אִיסְרָן
אֵין דָּעַרְוּוַיְלָעָעָפְּס אַיְנוֹגַעְפַּאְלָעָן. פָּאָרָט אַ אִידִישָׁר קָאָפְּס אַ
וּוועט אֵיךְ בָּאָלְדָה הָעָרָעָן.

דעָר בְּעַלְגָּוָף הָאָט אַיהם שְׂוִין דַּי גַּעַנְצָעָבָאָרְד אַרְוִיסְגָּעָן-
שְׁלָעָפָט פֿוֹן אַגְּנָטָעָן גַּאֲרָטָעָן. אַגְּנָעָנוּמָעָן אַיהם פָּאָרָד דָּעָר
„פַּאֲמִיעַלְעָעָן“ אַוְן הָאָלָט שְׂוִין גַּאֲרָ נַאֲהָעָט צָוָם גַּאֲרָנוּמָעָן. עַרְשָׁת
מִיטָּאָמָאָלָל צְוִילָאָכָט זִיךְ דָּאָס מַלְמָדָה. פַּעֲרָנָהָת זִיךְ אַיְונָטָעָרָן
מַעֲסָדָר מִיטָּאָלָמָעָן אַ שְׁוֹנָהָדִיגָּה-פְּרָעָהָלִיכָּעָן גַּעַלְעָכְטָעָרָל. אַ פְּאָרָצָיָן-
טָעָרָטָעָר אֵין דָּעָר גַּוְיִי גַּעַוְאָרָעָן. אֵין בָּאָלְדָה נִאָר אָזָעָ שְׁרָעָק
הָאָט אַיהם אַגְּנָעָנוּמָעָן אַ פִּינְסְטָעָרָעָר צָאָרָן:

— וַיָּאָס לְאָכְסָתָה. דַּו פַּאֲרָלְוָכְטָעָר זְשִׁיד אַיְזָעָר? דַּו
לְאָכְסָט פֿוֹן אַ פַּאֲרָלְוָיְרָעָנָם מַעַנְשָׁעָן. וְוִי אֵיךְ בִּין? אָ?...

— לְאָנוּ מִיר אָפְּס אַ רְגַּעַט דַּי בָּאָרֶד! — מִאָכָט אַיְסָרָל
גַּאנְץ רָוְהִיג, לְאָנוּ אָפְּס, וְוִי אֵיךְ דִּיר זָאָגָעָן.

לְאָוט אַיהם דָּעָר גַּוְיִי אַ רְגַּעַט אָפְּס. לִינְט אַיְסָר מִיט זִין
צּוֹפְּלָאָשָׁעָטָעָר גְּרוֹיסָעָר בָּאָרֶד אוּפִין שְׁטוּרִי אֵין רַעַדְתָּ צִי סְטִיאָן-
פָּעָן זְעוּחָר הָאַרְצִיגָּן אָזָעָן צִוְּזָעָן:

— מִילָּא, גַּוְעָטָר מַעַנְשָׁה, פַּאֲרָפְּאָלָעָן. אֵיךְ זְעה שְׂוִין אָנוּ
אַנְדָּעָרָשׁ קַעַנְסָטוּ נִיטָה. דַּי מַוְתָּאָמָר מִיךְ קוֹילָעָנָעָן. אַ מַוְתָּאָזָאָ:
פָּאָרָמִינָע זִינָה, אָפְּנִים! נִיעַ לְאָדָעָן הָאָט זִיךְ מִיר פַּאֲרָוָאָלָט.
קַנְאָה אַגְּנָעָמָאָכָט צְוִיְשָׁעָן מַעַנְשָׁעָן. הָאָט מִיךְ גַּאֲטָה גַּעַשְׁטָרָאָפָט.
אֵין דַּי, סְטִיאָפָעָ, מִיט דִּיןָ מַעֲסָרָ, בִּזְמָט זִין שְׁלִיחָה... כַּיוּעָל
זִיךְ לְאָזָעָן קוֹילָעָנָעָן, כַּיוּלָן נִיט שְׁרִיְעָן, סְטִיאָפָעָ-לְעָבָעָן, הָאָבָּאָ
קִיְיָן מַוְרָא נִיט...
— בִּיסְט אַ טִּיְיָ... אַ טַּיְיעָרָעָר מַעַנְשָׁה! — סַמְאָרָקָעָט זִיךְ

דעָר עָרָלָ, אֵין פַּאֲרָזָאַיְקָעָט זִיךְ — אָגָן... אַזְעָלָכָעָט מַעַנְשָׁעָן וְוִי
דוּ זִיְגָעָן גַּאֲרָ נִישְׁטָאָן!

— איז אט, — הוויפט זיך ד איסרל פָּאַמְּעַלִּיך אויף און
ועצט זיך אַנְיַדְעַר — איז אַיְדְעַר אַיך געה פון דער וועלט
לְאַמִּיר בַּיּוֹדָע מֵאַכְעָן לְחַיִּים! גַּעוּעַן זַיְגַּעַן מִיד גוֹטָעַ פרִינְד
אווי פִּיל יְאַהֲרֹעַן, טו לְאַמִּיר נִיט שְׂטָאַרְבָּעַן בַּיּוֹעֲרָהִיט! אַט
דא אין שְׂטוּרַי הַאֲבָא אַיך אַ פְּלַאַש פְּסַחְדִּיגַּעַן סְפִּירַעַט, סָאַי וּוְיִ
סָאַי וּוּעַסְטָוּ נַאֲך מִיְּן טַוִּיט אַלְעַז צְוֹנוּעַהֲמָעַן — אַלְעַז פְּלַעְשָׁעַר
וּוַיִּן, מִיְּן קְנִיפְעַל מִיט גַּעַלְט... טו לְאַמִּיר בַּקָּאַטְש אַיִּין פְּלַאַש
אוֹסְטְּרִינְקָעַן צְוֹאַמְעָן. נִיט מִיר נִיט דִּיר, מַכְבָּד זַיִּן אַיִּינְעַר
דעם צְוַיְּיטַעַן. אַיִּן לְאַמִּיר זַיִּך גַּעַזְגַּעַן וּוְיִגְּוֹטָעַ בַּרְדְּעַר...

— כַּהֲאָפָּא אַלְעַמְּאָל גַּעַוָּוָסֶט, — כְּלִיפְעַט סְטִיאָפָּע — אָוּ
דוֹ הַאֲסָט אַ גַּאֲלַדְעַן הַאֲרַץ, אַ גַּאֲלַדְעַנְעַר מַעַשׂ בִּיסְטָן, רַאֲבָין
אַיסְרָא, דִּיְיַן פָּאַמְּאַטְקָעַ בֵּין אַיך נִיט וּוּעַרט, בַּיִּם צְלָם זַאֲג אַיך
דִּיר דָּאָס.

4.

דָּעַר גּוֹי צְלָמָת זַיִּך אַיִּן וּוַיִּשְׁתַּחַת זַיִּך דִּי אַיְגַּעַן אַיִּן שְׁאָזֶת
פּוֹנְדָעַסְטּוּעַגְעַן נִיט דעם מַעַסְעַר פִּין הַאֲנָטָן... גַּרְאַבְעַלְט אַיסְרָא
דָּעַר מַלְמָדָל פִּון שְׂטוּרַי אַרְוִיס דִּי פְּסַחְדִּיגַּעַן פְּלַאַשׁ סְפִּירַעַט אַיִּן
דְּשְׁרַלְאֲגַנְגַּט דעם עַרְלַ מִיט אַ גַּוְנִינְקָעַן שְׁמִיכְבָּלָעַ:

— נָא, סְטִיאָפָּע! אַזְאָא בַּיּוֹרְדְגַּעַן בִּיסְעַל מַשְׁקָה הַאֲסָטוֹ
אֲפִילָו אַיִּן חַלוּמָן נִיט גַּעַזְגַּעַן. הַיִּנְטַה דָּעַר טָעַם!... דָּעַר רִיחַ!
אַ דְּרַקְוּוֹיְקָעַנִּישׁ. נָעַם-זְשַׁעַעַעַן אַוִּיפָּא, סְטִיאָפָּע! אַוִּיפָּא אַרְוִיסָּהּ
פָּאַטְשָׁעַן אַ שְׂטָאַפְּעַרְלַ בִּיסְטָוּמָהָר בְּרִיהָ פָּאַרְמִיר. זָהָה אַ טְוַהָּה
דָּעַרְזָהָן אַזְאָ פּוֹלָעַ פְּלִי, אַיִּין דעם עַרְלַ אַוִּיפְגַּעַנְגַּעַן אַ
לִיכְטָ אַיִּין דִּי בַּעֲרִישָׁע אַוִּיגְעַלְעַט. דָּעַר פִּינְסְטְּרָעַר פְּנִים הַאֲט
זַיִּיך אַיִּם אַוִּסְגְּעַלְיִיטְעַרְטַה.

— אַיך זָהָה, — מַאֲכָת עַר — אַיסְרָא, אָוּ דַו בִּינְטָן אַ חַכְמָ
אַ רַּאֲבָין. צַו זַוְּכָעַן אַזְוּלְכָעַן מַעַנְשָׁעַן וּוְיִ דַו.
לְעַונְטָ דָעַר עַרְלַ אַפָּ דָעַם לְאַגְּנוּגָעַן מַעַסְעַר צְוּוַיְשָׁעַן דִּי
קְנִי, נָעַטָּה דִי פְּלַאַש אַיִּין אַיִּין הַאֲנָטָן אַיִּין גִּיט אַ פָּאַטְשׁ מִיט
אַיִּר דָּנָא אַיִּן דָעַר צְוַיְּתָעַר הַאֲנָטָן. אַיִּין דָעַר שְׂטָאַפְּעַרְלַ פְּלִיחַת
וּוְיִ אַ פִּיל פִּון בּוֹיְגָעַן אַיְבָּנָר דָעַם מַלְמָדָס קָאָפָּי.

— זה פפרתי, זה חליפתי! — מacakt דער מלמד שטילעך.
 חייט איבערן שטאָפערל.

— נו, ווער זאל פרייהער טרינקען? — פרעוגט סטיַּאָפֶע
 און בָּאַלְעָקָט זיך — טרינק דו, ראָבֵין!

— נײַן, טרינק דו! — שענט אָפֶע דער מָשְׁמַל דִּי פְּלַשְׁׂׂע
 מיט ביִדְעַ הַנְּגַטְלַעַן — דו האָסְט אוּפְגַעְעַפְעַנְט — בִּיסְטוֹ בַּילְבָּרְד!

— נײַן, — מacakt סטיַּאָפֶע — דיך דאָרָף מעַן בָּאַלְד קְוִילְעָן,
 געַן, בִּיסְטו בִּילְכָּר!

— נײַן, נײַן, נײַן! אַיך מֹוּ בָּאַלְד שְׂטָאָרְבָּעָן, ווֹיל אַיך
 דער לְעַצְטָעַר הַנָּהָה האָבָעַן פּוֹן בִּיסְטוֹ בְּרָאָנְפָעַן. טרינק דו גַּעֲזַוְנִי-
 טערהַיִיט, סטיַּאָפֶע!

— ווֹאָס פָּאָר אָטְיְעָרְדָּר מַעַנְשָׁ דִּי בִּיסְטוֹ — צַשְׁמַעְלָצֶט
 זיך דער ערְל — דָּאָס האָרָק נְעַחַת אַין מִיר אָוִיס. ווֹאָס אַיך
 מוֹו דְּךְ בָּאַלְד קְוִילְעָן. נְאָר דַּו וּוַיִּסְטְּ דָּאָר, אָגְלָגָל אַינוֹ
 אַין מִיר אַרְיִין. לְאָמֵר ייך צְקוּשָׁעָן, אַיסְט לִיבָּהָרְצִיגְעָר!

— צְקוּשָׁעָן אַינוֹ צְקוּשָׁעָן! — מacakt דַּר אַיסְט אָפְרוֹם
 פָּנִימְלָא, אַינוֹ צַוְּשָׁמָאָצָקָעַט זיך מיט סטיַּאָפֶעַן. צוּווִי מַחְותָנִים וְוָאָל.
 טעַן גַּעֲמָעַט מַקְנָא זִיּוֹן.

אָנְגַעְקַוְשָׁט זיך אַינוֹ אָפְגַעְוִוִישָׁט דִּי לִיְפָעָן, שְׂטָעַלְטָ סטיַּאָפֶעַ
 אַן דָּעַם נָאָגָעַל פּוֹן גַּרְאָבָעַן פִּינְגָּעָר אַוִּיפָּן מִיטָּעָן פְּלָאַש אַינוֹ
 פרַעְגָּם, זְהָר פָּאָרוֹאָרגָט, בֵּי דַּר אַיסְרָן:

— בֵּיּוֹ וּוֹצָנָעָן זֶאָל אַיך טְרִינְקָעָן, רָאָבֵין? בֵּי דְּגָנָעָן?

— נײַן, בֵּי דְּגָנָעָן! — מacakt אַיסְרָל, אַ�וּן רָוָקְט אָרָאָפֶעַ
 סטיַּאָפֶעַס נָאָגָעַל בֵּיּוֹן סָאמָע פּוֹפִיק פּוֹן פְּלָאַש.

— אָוֹפְיעַל, רָאָבֵין! ווֹאָס וּוֹעַט דַּיְךְ אָיבְעָרְבְּלִיְּבָעָן?

— נְשָׁקַתָּה. אַיך בֵּין דָּאָר אָגְלָגָל קְלִיְּנִינְקָעָר. כִּיכִיכִי, טרינק
 גַּעֲזַוְנְטַעְרָהַיִיט!

עֲפָעַנְט אַוִּיף דָּעַר ערְל זִיּוֹן טְרִפְהַנוּ «רְיַלְעָ» אַ�וּן כְּלִיוּשָׁ
 צָעַט אַין זִיּוֹן זֶיךְ דִּי נְיִינְצִיגְעָר פְּשָׁחְדִּיגְעָ, אָוּשׁ סְפָאָרְכְּאָפֶט אַיִּהָם
 דָּעַר אָטָעַם פָּאָר שְׂטָאָרְקִיִּיט. רַיִּיסְט אָר זֶיךְ אָגְלָגָל אָפֶעַ
 פְּלָעַשְׁׂׂעָל, קְוִים ווֹאָס עַר דִּישָׁעַט:

— פִּוּוּ טַי טְשָׁאָרט! פִּיצְרָה! אַין זִיּוֹן מַאמְעָן אַרְיִין!

אידען, אין זיינער מאמען אריין, קעגען זיך בעסער אויף משקה

ווײַ מיר, אונגעָר זאָך איז אַ פויִיעַרשׂע. "אַשְׁצַּע", אַיסֶּר?

ס'היסט: טְרִינְקָעַן נָאָך, אַיסֶּר?

— נָאָך, נָאָך! — טְרִינְבָּט אַיהם דעם מַלְמַדְל אַונְגָּעָר אָוֹן

נעט פָּאוֹוָאַלְעַע דעם מעסער פֿון צוֹוִישַׂעַן דעם ערְלַס קְנִי.

— אַשְׁצַּע?

— אַשְׁצַּע, אַשְׁצַּע, טְיִיעַרְצָר!

אָוֹן דער ערְלַל לְאֹזֶט זיך נִיט בְּצָטָעַן אָוֹן פָּאוֹוָאַרְפָּט בֵּיסְ-

לְעַכּוֹיִן דעם קָאָפֶן אוֹיף הִינְטָעַן, אַלְעַז טְיִיפָּעַר אָוֹן טְיִיפָּעַר. וַיַּיַּן

חוּירְשָׂעַר גַּאֲרְגֻּעַל אַנְטְּפָלְעַט זיך פָּאָרְן מַלְמַדְל אַוְיְגַּעַן אַלְעַז מַעְהָר

אָוֹן מַעְהָר. דַּי רְוִוְוָעַ הַאֲלֹו מִיט דער גַּאֲוְנְצָעַר גַּוְיִשְׁקָעַר גַּבְוָה

אָוֹן אַוְיְגַּעַבְוִוְיְגַּעַן אָוֹן אַנְגְּזִוְיְגַּעַן וַיַּיַּאַגְּזַעַן גַּוְיִן סְטוּוֹנוּ. אָוֹן שְׁנִית

פְּלָאָצַּט זַי... אָוֹן אוֹיס מִיטְן גַּאֲנְצַּעַן גַּוְיִ!

מַאֲכָת אַיסֶּר דער מַלְמַדְל קִין לְאַגְּנָעַ שְׁהִוָּת נִיט. וּוֹאָרִים

אוֹיבָן נִיט עַר דעם גַּוְיִ, וּוּפַט דְּפָרָגְן גַּוְיִ אַיהם מַאֲכָעַן דעם זַעַל-

בָּעַן קְוָנָן. כָּאָפָט עַר אָוֹן טְהָוֹת אַ הְוִיבָן דעם לְאַגְּנָעַן מַעְסָעַר,

גִּיט פְּלִינְק אַ פִּיהָר מִיט דער שְׁוֹאָפְּכָרְט הַעַנְטָעַלְעַד.. "כִּיקְ!" גִּיט

עַס אַ קְוּוִיטָשׂ אַיְנָם גַּוְיִס גַּאֲרְגֻּעַל אָוֹן רַי אַיסֶּר גַּיַּץ אַ רְוָק

אוֹיף צְוִירִק. וּוֹאָרִים פֿוןְס אַיְבָּרְגָּשְׂנִיטָעַנְעַם הַאֲלֹו גִּיט אַ שְׁפְּרִיצָן

אַיְנְדָּעָרְהָוִיךְ בְּלָוָט מִיט פְּסַחְדִּינְגָּעַן סְפִּירְעַט צְוּזָּמָּעַן. אָוֹן דער

עַרְלַ מִיט דער נִיט-דְּעַרְטְּרוֹגְּקָעַנְדָּר פְּלָאָשׂ אָוֹן הַאֲגָּט גִּיט אַ פָּאָל

מִיטְן קָאָפֶן אוֹיף הִינְטָעַן. מִיטְן קָאָפֶן אָוֹן וּוּאָגָּעַן צָוָם פְּרָדִישָׁעַן

עַקְ-צָו, אָוֹן כָּאַרְכְּפָּט:

— אַרְוִוִּיס פֿוןְס מִיר דער נִיט-גַּוְיִ—גַּוְיִ—גַּוְיִ...

אַרְוִוִּיס פֿוןְס מִיר דער "נִיט-גַּוְטָעַר", הַאֲטָט עַר גַּעֲמִינְטָט צָו

וּוּאָגָּעַן... דְּאָס וּוּאָס עַר הַאֲטָט גַּעֲוָאָלְט אַפְּטָאָן הַאֲטָט מַעַן אַיהם

גַּעֲטָאָן. בְּעַ-בְּעַ. אָוֹן רַיְבָּן מִינְקָס מַמְּאָנְצָעַ!

אַט אַזְּעַלְכָּעַ מַעְשָׂות, — פָּאַרְעַנְדִּיגְט וּוּאַיטָּעַק נָאָך אַ רְגָעַ

שְׁוּוִינְגָּעַן — פְּלָעַגְט מַעַן דְּעַרְעַצְעַהְלָעַן אַמְּלַיְגָעַ צִיְּתָעַן, וּוּעַן אַיְך

בֵּין נָאָך גַּעֲוָעַן אַ חֲדָר-אַיְנָגָעַל, אַיְדָעַר מַעַן הַאֲטָט מִינְקָס אַזְּוּעַקְגָּעַן-

גַּנְבָּעַט פֿוןְס דער מַאֲמָעַן "עַלְיוֹן הַשְׁלָוִים" אָוֹן אַפְּגָעַגְּבָעַן מִינְקָס.

פָּאָר אַ סְּאַלְדָּאָט.

אַפְגָעָד עַרְצָה לֶת, פַּאֲרָצָוִיגָעָן זַיֵּךְ מִיטָּ דָעַר קָאַרְעָנָעָר
פִּימָקָע אָזָן אַרְמָגָעָרִינְגָעָלְט וַיֵּךְ מִיטָּ אַבְלָיָעָן רַוִּין.
אַבְפָרְ דָעַר מַומָּע-פִּיגָעָס קִינְדָעָר זַיְינָעָן נַאֲךְ נִיטָ בָאָ
פְּרִידִיגָט. דַי אַוְיְגָעַלְעָךְ גַּלְיְחָעָן בַּיִי זַיִי :

— ר' לַיְיוֹעָרְלָ ? אָזָן וּוָאָס אַיְיָ גַעֲוָעָן דַעְרָנָאָךְ ? ...
— וּוָאָס — דַעְרָנָאָךְ ? — מַאֲכָת זַיֵּךְ וּוּאַיְטָעָק תְּמַעוֹאַטָּעָ.
— דָעַר סַחְ ? — פַּאֲרָטִיְיטָשׁ טַעַלְצָע דַי דִינְסְטָמוֹיד מִיטָ
פְּאַרְטָרְעַהְרָטָע אַיְגָעָן.

— יָאָ. טַאֲקָע. — רַוִּיקָט זַיֵּךְ אַרְוִיס פָוָן זַאֲלָ דַי מַומָעָ.
פִּינְגָמִיט דָעַר וְאָק אַיְן הָאָנָט. זַי אַוִיךְ נִיגְעָרִיג. פַּאֲרָגָע.
סַעַן אוּפְרָאַיְהָר בְּאַלְעַבְעַטְישָׁעָן הָאָנָאָר.

— דָעַר סַחְ ? — פְּרָעָגָט אַיְבָעָר וּוּאַיְטָעָק מִיטָ אַמְינָע
פָוָן אַ זַיְדָעָלָע, וּוָאָס הָאָט בְּאַהֲלָלְתָעָן פָאָר זַיְנוּ אַיְנִיקְלָעָן
אוּפָן סַאמָע סַחְ אַ רְאֹזְיְנָעָק-עַקְעָבָל — דָעַר סַחְ אַיְזָ גַעֲוָעָן
גַאָר אַ גַעֲהִיבָעָנָר. ר' אִיסְרָל הָאָט וּוּיְנִיטָאָיו דֻעַם פָעַרְדָעָל
אַנְגָעָטְרִיבָעָן. אַנְגָעָפָאַהָרָעָן אַיְן שְׁקָלָאָוָן אַיְנִמְטָעָן דָעַר נַאֲכָת,
הָאָט עַר גַעֲמָאָכָת אַ גַעֲוָאָלָדָן אַיְן מַאֲרָק, אַוְיְגָעְזְוָעָקָט מַעֲנוֹשָׁעָן
פָוָן שְׁלָאָךְ אָזָן אַוְוָעָק מִיטָ אַ כָּאָפָטָע אַיְדָעָן אַיִן «סְטָאן». דֻעַם
פָעַרְדָמִיט דָעַר פַּאֲרָבְלָוִיטִיגָעָט פָוָהָר הָאָט מַעַן אוּיךְ אַזְגָעָפְיִיחָרָת
פָאָרָן צִימָעָל. אַיְן סְטָאן הָאָט ר' אִיסְרָל דַעְרַצְוָהָלָט דַי נַאֲנְצָע
מַעַשָּׂה, גַעֲוָיָעָן דַי דַרְכָגְשָׁנִינְעָנָעָה הָאָרָפָן בָּאָרָד, גַעֲוָיָעָן
דֻעַם מַעַסְעָר... אָזָן אַיְדָעָן הָאָבָעָן גַעֲהָלָפָעָן אַוִיסְטָעָנָה זַיִךְ.
דָעַר גּוֹי סְטִיאָפָע הָאָט נַאֲךְ «עַדְיוֹזָוֹתָט» אָזָן הָאָט צַוְעָבָאָרָי
כָעַלְתָ, אָזָן סְאָיוֹ אַמְתָה, צָלֵץ אַיְזָ אַמְתָה וּוּי גַאָלָד... אַ נִיטָגָוָי
גּוֹ—גּוֹ אַיְזָ אַיְן אַיְהָם אַרְיָן. אַ נִיטָגָוָי—גּוֹ—גּוֹ, כָעָ-כָעָ. אַזְוִי
עֲדוֹתָה, זַאֲגָעָנְדִיגָ אַוִיךְ זַיִךְ אַלְיָיִן הָאָט עַר אַיְנִגְעָנוֹמָעָן אַ מִתָּהָ
מְשֻׁוָנה פָאָר נַאֲטָשָׁאַלְסָטוּעָ אַיְן דַי אַיְגָעָן. אַ שְׁעַנְעַדְיִינָע
כְפָרָה פָאָר אַלְעָ אַיְדָעָן !

בָאָלָד נַאֲךְ דַי עַרְשָׁטָע טָעָג יוֹם-טוֹב, חֹול-הַמּוֹעֵד גַּגְנָע
סְפִירָה, הָאָט זַיִךְ ר' אִיסְרָל אַוּעָקְגַעַלְאָזָעָן צָוָפָס צָוָם קָאַפְסְטָעָר

רבין, מיט א שענעם פדיון און מיט א ציל' האר פון באָרד,
וואָס דער ערל' האָט איהם דורכגעשנויטען... די אַפְגַעַשְׁנוּיטַעַנָּע
האָר פון איסר דעם מלמדס באָרד לִינְעָן נאָך ערגעצעוואּו אַיַן
אָן אַלְטָעָן לְפָדָרְגָּנָעָם סִידָרָן פָּזָנָם בְּעֵל-שֶׁמֶת-טוֹב. בַּיִם רְבִינָס
איינְיקָעָל אַיַן קָאָפָוָסָט גַּעֲפִינָּט זִיךְ דָּעָר סִידָרָן בֵּין צַו הַיְנָטִי
גַּעַן טָאָג. אָן נָאָר עַלְטָעַרְעַץ חַסִּידִים קָאָגָעָן אִים זַעַהַעַן אָן
דָּעָם צִיל' האָר צַוִּישָׁעָן זַיְנוּעָ בְּלַעַטְעָרָץ חַנוֹפָה-צִיִּים וּוּעָן מַעַן
בענְשָׁט "על הנְּסִים".

סַלְעָמֶת שְׁרֵגָלֶשׁ גִּטְמִילֶךְ

1.

זו מארגונן גאנץ פריה, נאך דער נצטטיגער בריף-צערען-מאנייע בעי' מזמע-ביביגען אין שטוב, האט וואיטעך, דער אידי-שער פאַטשטעליאָן אין שקלאוֹן, געטופעט מיט זיינע ברײַט-נאָ-זינע, לעדער-אַרְמְגָעָנִיטָע וואָלִיקָעַס, אַינָם קְלָעִיפֿגָעַן, פֿרִיש-אנָ-צְפָאַלְעָנָם שְׁנִי. עַד אֵין גַּעֲגָנָעַן דָּאָוָנָעַן צָוָם עַרְשָׁטָעַן מְנִין פֿוֹן פֿרָאַסְטָאַקָּעַט, אַינָן לִיְגָזָוּוֹתְשָׁעַן בֵּית-מְדָרֶשׁ, אָוֹן, פֿאַרְבִּיגָעַ-הַעֲנִידָגָעַן, גַּעֲקָלְעָרֶט אַפְּצָוּגְעָבָעַן מְעַרְעַן, פֿאַנְדָּרֶעָס ווַיְיָבָ, דָעַט מְשֻׂהָדִיגָעַן, גְּרוּעַן בְּרִיףַ, וְאֵס שְׁוִין בְּאַלְדַּד דְּרִיַּעַגָּן, אָז צָר האָט אַיִּהְמָן בָּאַקְוּמָעַן פֿוֹן מְאַהְלָיוֹן אָוֹן הַאַלְטָה אַיִּהְמָן נאָךְ אַלְצָן אַיִּן וְאַרְיִמָּעַן אַיִּן דָעַר ווְאַטָּאַוּרָה בּוֹזָעַם-קְשָׁעָנָעַ פֿוֹן זִינָן אַונְטָעַר-קְאַפְּטָעַן.

וְאֵס ווַיְיָבָר ווְאַיטָעַק אֵין גַּעֲגָנָעַן, אַלְצָן גַּרְעָבָעַר אָוֹן גַּרְעָסָעַר זִינָעַן בְּיַי אַיִּהְמָן גַּעֲגָנָעַן, אַלְצָן גַּרְעָבָעַר אָוֹן גַּעֲגָנָעַן בְּיַי אַיִּהְמָן גַּעֲגָנָעַן וְיַי אָוֹף הַיּוֹעָן. אָוֹן אָט... אָז זִינָעַן בְּיַי שְׁוִין צִי דָעַר אַוְמְגָעַלְוָמְפָרְטָעַר קְלָאַצְיָגִיקִיט פֿוֹן אָשְׁנוֹי-בְּאַבְּזִיק, צְעַפְּאַלְעָנָעַן זִינָעַן זִיךְרָלִיכִינְג אָוֹף פְּרִישָׁעַ, ווַיְיִסְעַ שְׁטִיקָעַר אָוֹן ווַעֲרָעַן מְעַנְשָׁלִיךְ-קְלִיְין... דָעַר הַונְטָה ווַיְיִתְפָּרַע לְעַדְעָר פֿוֹן זִינָעַן וְאַלְיקָעַס אַנְטְּפָלְגָעַט זִיךְרָ, וְיַי אַבְּרוֹנָעַ גַּרְיְבָעָנָעַ אַיִּן אָז אָוִיפָּ-גַּעֲבָרָאַכְעָנָעַם קְנוּידָעַל. אַיִּן ווַיְיִדְעַר הַוִּיבָעָן אַיִּן דִי מְעַנְשָׁלִיכָע פִּיס צִוְּוֹ אַוְאַקְסָעַן, מִיט יַעֲדָעַן טָרִיט אַלְצָן מְעַהְרָעַר, אַלְצָן מְגוּשָׁמָ-דִיְגָעָר...

בשעת וואיטעך האט, נעצטען ביינאכט, געלגלוידערט בי
 דער מומע-פייגען אין קאכשטיוב, האט די זאוערוכע געקאכט
 צוישן די איינגעבויגענע, קרוםדאכינגע הייזעס. ווי קאלטער
 שווים אין א שווארכען טאט האט זי זיך צום הימעל געוואר
 פען. א וויסע ווינטער-קדחת אין דאס געוען, מיט א דרייבנער
 קלצפעררי פון אייזיגע ציין און מיט און אומורההייגר פאַטשעררי
 פון האָלֶב-אָפְּגָעָרִיס עננע דראָנִיכָּס, און מיט א פרומער שאָקְלָעָז
 ריי פון דאָרָע בויילען אין די אִידְישָׁע פֿאַלִּיסְטִינְיקָעָס... אַצְּנָד
 און דער פֿיּוּזֶר שווים געלעגן פֿאַרגְּלִיוּזֶרֶת ווי פֿאַרְפָּאָר, דורך-
 געקָנָאָטָעָן מיט זאָמָד-דיַמְּנָטְלָעָן און באַשְּׂאָטָעָן מיט מאָטוּז
 פֿאַרְפָּעָלָעָן. ער איי געלעגן אין שְׂפִיצְיָגָע און קְרוּםְזָוָאָלִיכָּס
 ביַיְיַה פֿלִיטָעָן, אַין סְפָּאָקִיכָּע הַוּפְּנָוָס אַיְמָטָעָן גָּאָס, אַין
 אַין האָלֶב-קְיַיְלָעְכְּדִיגָּע האָלֶב-אוֹיסְגָּעְבָּלָאָזָעָן פֿוֹכָעָן קִישָּׁעָן
 אַרְוָם די קְוִימָעָן אַוִיךְ דַּעֲכָר. די נְאָכְטִיגָּע האָלֶצְיָנָאָצָעָס פֿוֹן
 דער זאּוּעָרָוכָע האָבָעָן זיך פֿאַרְוָאָנְדָלָעָט אַין אִידְעָלָע שְׂפִיצְיָעָן
 אַוִיךְ צוֹיְיגָעָן, אַין קְיַיְטָלָעָן אַוִיךְ די עַרְוָב-דרָאָטָעָן, אַין אַין
 געצעאַצְקָעָטָע וואָלִיכָּגָע פֿרָעָנוּ אַוִיךְ סְטָרָעָכָע. פֿוֹן די פֿינְסְטָרְעָן
 לִיְדָעָנְשָׁאָפְּטָעָן ביַיְיַאָכָט אַין גַּעַוְאָרָעָן מִיְּדָעָלָשָׁע, קְלָאָרָע צְנָעוֹת,
 אַין פֿוֹן די הוֹלְטִיסְקָע-צְוִירָעָן שְׂנִיְיָאִיגָּע הַעֲמָדָעָר — קְלִינִיָּה
 שְׁטָעָטָעָלְדִיגָּע הַיְּבָלָעָן אַוִיךְ פֿלְעָקָעָנָעָר, שְׁלִיְיָרָעָן
 אַוִיךְ קוֹסְטָעָם, שְׁלַעַפְּצָס פֿוֹן חֻוְהָ-קְלִיְדָעָר אַוִיךְ בְּעַרְגָּלָעָן מִיסְטָן,
 אַין קִיטָּלָעָן אַוִיךְ פֿרָוּמָע וּוּרְבָּעָס בַּיְיַיְדָעָר. אַיְבָּפָר דַּעַם
 דָּאָזְיָגָעָן פֿאַרגְּלִיוּזֶרֶתָן חָן אַין גַּעַשְׁטָאנָעָן יְעַנְעָזָעָז שְׁטִילְקִיָּת,
 וּוָאָס צְוִינִיסְט וִיך אַין אַלְעָ אַבְּרִים נָאָך אַ פֿאַרְפָּאָר גַּעַנְגָּעָנָם צָאָרָן,
 נָאָך אַ שְׁוּוּרָעָן חַלְמָן בַּיְיַיְדָעָר. אַין אַ פֿאַרְטָאָנִיגָּעָר
 ווִינְטָר-הַיְמָעָל אַיְזָעָן אַיְנָגָעָבוֹיָגָעָן אַיְבָּפָר דַּעַר שְׁטִילְקִיָּת.
 אַין אוֹיסְגָּעָזָהָן האָט דַּעַר הַיְמָעָל, אַיְבָּפָר דַּעַר מִאָטָעָר וּוּיסְקִיָּת
 פֿוֹן דַּעַר וּוּלָטָם, כְּמַעַט וואָלִיכָּג-שְׂוֹאָרָן, דַּעְרָפָר האָט זיך גַּעַז-
 דַּכְּטָן, אַז דַּעַר טָאגְגָּרוּס אַון בְּלִוִּיטָן נִיט אַין הַיְמָעָל, נָאָר
 אַיְגָם שְׂנִיָּיָ, אַוִיךְ דַּעַר עַרְדָּה...
 ליַיְזָעָר וואָיטָעָך אַיְזָעָן גַּעַוְעָן נִיט דַּעַר עַרְשְׁטָעָר, וּוּלְכָעָר
 האָט, מיט זִינָעָ גְּרָאָבָע וואָלִיכָּס, צְוַשְׁטָעָרָט אַזְוֵי פֿרִיה די

חנודיגע פארקיילעכדייגkeit און די וויסע גאנצקייט פון דער עריך. נאָר נאָהענט צו ר' סענדערס הויז האָט ער דערזעהן אויסונגלאַטעה פֿאָטען, מיט קלינגע טריַַפְּ-לְעַכְּבָּר פון בײַידע זיַַי. טען. האָט ער אין זיַַי דערקענט די צ'יכענס פון אַ שְׂלִיטָן. כועודער דעם וואָסער-טרוגערס שליטען און די קָאָפְּטָעָס פון זיין קָאָלִיקָן-פֿערדָעל.

אַ בִּיסָּעָל ווֹאַיטָּעָק האָט ווֹאַיטָּעָק מִיט זֵינַע צְלַטְּעַטְּשָׁקָע, אַבְּעָר דֶּזְרְכְּדִינְגְּנָדָע אוֹיגָעָן דֶּזְרְזָהָן אַ סְּקָרְזָמָע אַוְן פֿאָרָ-וּוִישְׁטָע טְרִיטָּפָן אַ גְּרוּסָעָן הַוְּנָט, פָּוּנָע עֲפָעָס נָאָר אַ גְּרוּסָעָן הַוְּנָט. די טְרִיטָּפָן פֿאָרְקָרְעָצָוּן זַיְּצָום אַזְּפָרָע אַוְן זְוִישָׁען זַיְּיַי—עַטְּלִיבָּע רְוִיְּטָע טְרָאָפָעָנס. נָעַמָּט ווֹאַיטָּעָק אָרוּסָיִם די ווֹאַדרָּעָמָע פְּמָקָע פָּוּנָמִיל אַוְן בּוּינְגָט זַיְּקָאַיְּן. דֶּזְרְזָהָט ער, זַיְּדָאָס זֵינַען גָּרְנוּט טְרִיטָּפָן אַ הַוְּנָט, נָאָר פָּוּנָאָר חַיה... יָאָ! דָאָס זֵינַען גּוֹט-בָּאָקָאנְטָע טְרִיטָּפָן...

— טַז... טַז!... — מְצָכָּט ווֹאַיטָּעָק—ר' "וּוְעַלְוָעַל" צְלִיְּין,
כָּעַכָּע... וּוּאַיך בֵּין אַ בָּאָקְסָעָר!
אוֹן ווּ ער קְנָאָקָט אַזְּוִי מִיטָּן צִינְגָּעָל — עֲרַשְׁת אַ קּוֹל
פָּאָלָט אַיְבָּעָר אַיְהָם, ווּ פָן הַיְמָעָל אַרְאָפָּה:
— אַ גּוֹט מְאָרְגָּעָן, ר' ווֹאַיטָּעָק! אַיהֲר קָוְקָט, אַ? קָוְקָט,
קָוְקָט!

וֹאַיטָּעָק גִּיט זַיְּקָאַהָר אַוְן דֶּזְרְזָהָט, אַוְ דָאָס רַעַד
צַו אַיְהָם מִשָּׁה דָעַר טָאָקָעָר, אַ בְּרִיטַּ-פְּלִיצְגָּעָר, הַוּקָעְרְדִּיגָּעָר
אַיד מִיט אַ קָּאָלְטָעַנְוָאָטָעָר בָּאָרְד, פּוֹל מִיטָּה אַלְּזִיְּ-בָּרְקָלְעָן אַיְן די
קָאָלְטָעָן, אַוְן זֵינַע שְׁפִיצְגָּע שׂוֹאָרְצָע אַוְיְגָלְעָץ שְׁפִיצְצָעָן מִיט
פּוֹנְקָעָן, ער שְׁטָעָהָט אַוְן מְצָכָּט צְוָרָעָט זֵינַע קָלְיִידָעָר הַיְנָטָעָר
אַ פְּלָעְקָעָר-צָוִים, נָאָך אַ מְעַנְשָׁלִיכָּעָר בָּאָדָרְפָּעָנִישׁ, הַאָרָט צַו
גַּעַרְוקָט מִיט זֵין גְּרוּיָעָר קָאָפָאָטָע צַוְּגָרְיוּעָן צַוִּים. דֶּזְרְפָּאָר
הַאָט אַיְהָם ווֹאַיטָּעָק פְּרִיהָעָר נִיט בָּאָמְעָרָקָט.

עַנְטָפָעָרט אַיְהָם לְיִזְעָרָל ווֹאַיטָּעָק:

— אַ גּוֹטְשִׁינְקָעָן יָאָהָר אוּרְפָּאַיך! גַּעַוְנָט זָאָלָט אַיהֲר
זֵין אַוְן רִיךְ... יָאָ, ווּאָס הָאָב אַיך גַּעַוְאָלָט זָאָגָעָן? מַעַרְעָ אַיְזָן
דָאָך אַיְצָר שְׁכָנָה. זַי אַוְן שְׁוִין אַוְיְגָעְשְׁטָאָגָעָן?

משה טאָקער איז צו איהם כיבענדיג אַרוּס פון הינטערן
צויים :

— אויפגעשטאנגען ? נאָך אַ מײַן אויפגעשטעהן איז זי היינט
אויפגעשטאנגען. אַ ברירה האָט זי געהאָט ?

— ווֹאָס איז שוּין דָראָטען פֿאָר אַ נִיעַס סְמָאנֶצָּעַס ? —
כּוּרְעַט זיך לְיִזּוּרֵל.

— אַט, הָעָרֶט זיך קָאָרְשַׁט צו ! — עַנְטְּפָעָרֶט משָׁה דָעַר טָאָ
קָעֶר — אַיהֲרָה הָעָרֶט גָּאָרְנִישַׁט ?

2.

וּאַיְטַעַק בְּאָפְרִיִּיט אָן אוּיכָר פָּוּן אַונְטָעַר זִיְין רְוִיטָעָן טִיְּ-

כּוּל, מִיט וּפְלַכְעַן עָר פָּאָרְבִּינְדַּט דָעַם לִישָׂאִי אוּיפָן נָאָו, דָעַר.

הָעָרֶט עָר אַ שִׁיטְעָרִינְקָעָן, גַּעֲצְוִיגְעָנָעָם גַּעֲווֹיָן.
— כּוֹאָלֶט שְׁוּעָרָעָן — מַאֲכָט עָר — אָז אַיִּן סְעַנְדָּעָרֶט
הַיּוֹקָע וּוַיִּנְטָ אִימִצָּעָר. זִינְט דִּי שְׁרָפָה בַּיּוֹם נִיעַם נָגִיד הַאַלְט
מַעַן בַּיִּ סְעַנְדָּעָרֶן אַיִּן אַיִּין וּוַיִּנְעָן...

— טָאָקָע זַי אַלְיַין, — עַנְטְּפָעָרֶט משָׁה דָעַר טָאָקָעֶר —
„פָּאָרְדָּאַנְיּוֹכָעָן“, סְעַנְדָּעָרֶס אַלְמָהָהָעָ. דָעַם קָאָפָה האָט זַי מִיד שְׁוִין
הַיִּנְט גַּעֲלָעָכְרָעֶט.

— אָוֹן אַיךְ־שְׁאָקָעָלֶט וּאַיְטַעַק פָּאָרְדִּיסְלִיךְ מִיטָּן קָאָפָ—
אַיךְ בְּרַעְנָגָ פֿאָר דִּי וּוַיְיַבְעַר אַ בְּרִיףַן, גַּעֲמִינָנָט, כּוּוּל זַי דָעַר,
פְּרִיעִין... וּוֹאָס וּוַיִּנְטָ זַי דָּאָרְטָעָן ?

— נָג, אַ צִּיג אַיִּן אַ צִּיג — עַנְטְּפָעָרֶט דָעַר טָאָקָעֶר. אָז
מְהָאָט אַ צִּיג, דָאָרָף מַעַן וּתְהַנְּהַנְּה דִּי פִּירְהָוִין זָאָל זִיְין פָּאָרְרִיָּה
גַּעֲלָט וּוַיְיַס בָּאָדָאָרָף זַי זִיְין.

וּאַיְטַעַק האָט אַיהם אַנְגָּעָקוּט.

— אַוּוּקָגְעָנְגָבָעַט ?

— זִיְין, — דְּרֻעהָט דָעַר טָאָקָעֶר מִיטָּן קָאָפָ — נִיטָּא קִיְּין
בְּעַלְנִים אוּיפָ אַזָּא מְצִיאָה. אַזָּא בִּיטְעָרָה האָרֶץ וּוַי סְעַנְדָּעָרֶס
וּאַלְטָעָן אַפְּלָו גַּנְבִּים גַּעֲשָׂאַנְגָּעוּוּט. נָאָר אַז דִּי אַזְּעָרָע אַיִּוּ גַּעַ-
פְּרִירְעָן, קּוֹמָעָן דִּי „גַּוְשָׁע גַּעַטְטָ“ אַרְיְבָנָר פָּוּן פָּרָאַנְגָּאַוּקָעָר

ווארלד. וויסט זי דען ניט? אבער אַידענע בל'יבט אַ אַידע-
גע. פָּאָרגעסען צוֹרִיגֶּעָן. אָונֵן ר' "וועלְוָעַל", אָזֶן עַר אַיז הַוָּנָה-
געריג, אַיז דָּאַך אַיהם קִין מַעֲשָׂה נִיט צוֹקְלִין! אַוְיף דָּעַר
קְלִיאָמָקָע הָאָט עַר זִיךְ אַנְגָּעָשָׁפָּאָרָט, ווֹי אַהֲנָקְעָדִיגָּעָר קְבָּצָן
אַיז אַוְיפְּגָעָמָצָט. מִיד האָפָעָן הַיִנְטָה פְּרִיה שִׁירָה נִיט גַּעֲפָלָאָצָט
פָּאָר גַּעֲלָעְכָּטָר.

— אַ גַּעֲטָעָר גַּעֲלָעְכָּטָר! — פִּיקָּעָט וּוְאִיטָּעָק פָּאָרטְרָאָכְטָעָר.
הַיִת — דָּאַס לְעַצְתָּע צִיגְלָע.

— אַיהֲר הַעֲרַט דָּאַך: אַלְסָד דִּי בְּעַטְשָׁע שְׁמִירָה, הָאָט סָעָנָה-
דְּעַרְכִּיעַ צְוֹגְעַבְוָנוֹדָעָן אַיהֲר צָום לִיְּטָעָרְלָ פָּזָן בּוֹידָעָם. אָונֵן
מוֹרְנוּ רַבִּי וּוְאַלְף — הָאָט-הָאָט — נַעֲמָת אָונֵן בִּיסְטָ אַיִּינָן דִּי
צִיבָּ אַיז גַּאֲרוּעָל. הַוִּיבָּט זִי אַיִּיךְ צְוֹאָמָעָן מִיטָּן לִיְּטָעָר. אָונֵן
הָאַיְדָא!... צָום פְּרָאָנְצָאָוּקָעָר וּוְאַלְדָּ, אַיבָּעָר דָּעַר אַזְּעָרָעָ... גַּעַ-
הַעֲרַט הָאָב אַיךְ עַפְעָס, אַינְמִיטָעָן דָּעַר גַּאֲכָמָט, ווֹי אַימְצָעָר
פָּאָרָקָעָט זִיךְ מִיטָּן נַעֲגָל בַּיִּסְעָדָרָס הַיּוֹקָעָ... זָאג אַיךְ צָוָּ
מִיָּן אַלְטִיטְשָׁקָעָר. צָוָּ שְׁאָעָרָעָן זָאג אַיךְ: דָּו הַחֲרָסָט? זָאנָט זִיךְ:
סָאַיְן גַּאֲרְנִישָׁט. אָונֵן רַאֲנְצָקָעָ: הָאָהָא! קָזְזִיקָּאָוִיָּקָעָ, קָזָויָּ
קָזִיקָּיָּ! אָונֵן וּוּיְיָטָעָר קָזִיקָּיָּקָיָּ! פָּאָרָדָאָנְיוּכָּר דָּופָט דִּי צִיגְגָּ...
וְאוֹרָ צִיגְגָּ! וְאָסָ צִיגְגָּ? נִיט קִין צִיגְגָּ, נִיט קִין לִיְּטָעָר... אַיָּ
הָאָט זִיךְ זִיךְ דָּאַס צְעִיאָמָעָרָט, דִּי "פָּאָרָדָאָנְיוּכָּר"! מִיר האָפָעָן
פְּרִיהָעָר אַלְיָין גַּעַמְיָינָט: גַּנְבִּים. דָּעַרְנוֹאָךְ האָפָעָן מִיר שְׁוִין דָּעָרָ-
זָהָהָן, אַיָּן פְּרִישָׁעָן שְׁנָיִי, ווֹעַר דִּי גַּנְבִּים זִיְּנָעָן. פָּזָן שְׁוּעָלָ
אַיבָּעָר דָּעַר אַזְּעָרָעָ בִּזְקָעָלָזָק בְּלָוּטָן. רִיטְשָׁע
קָעְלָעָן בְּלָוּטָן... מַעַן קָאָן זִיךְ נַאֲךְ זָעהָן.

וּוְאִיטָּעָק אָונֵן מַשָּׁה דָּעַר טָאָקָעָר האָפָעָן זִיךְ גַּעֲלָאָות גַּעַהָן
עַטְלִיבָּעָ טָרִיט אָונֵן פָּוֹנְאָנְדָעָרְגָּעָקוֹקָט דִּי רַוִּיטָע טְרָאָפָעָן, וְאָס
קִיטְלָעָן זִיךְ, ווֹי גַּרְוִיטָע בְּלוֹטִינְגָּעָ סָגָעָן, אַיָּם פָּאָרְרוּעוּתָעָן
שְׁלִיטָעָן-וּזְעָג בַּיִּסְמָכָרְגָּעָ אַזְּעָרָעָ, אַיָּן פָּאָרְלִירָעָן זִיךְ אַיָּן דָּעַר
בְּלוֹטִיכָּעָר וּוּיְיָטָעָר וּוּיְסָקִיָּטָן. אַיָּין דִּיְתָשְׁקָעָלָעָ אַיָּן גַּעַוְעָן גַּעַוְעָן
גַּרְוִיס אָונֵן אַיהֲר צְוֹשְׁפִּיצָטָע روּטְקִיטָה הָאָט דָּעַרְמָאָנָט אַהֲנָגָעָל
מִיט צִיְּתָגָע רִיאָבְגִּינָעָס, וְאָס קָרִיכָט אָרוֹוִיס בַּיִּ דִי דָּאָרְפִּישָׁע
בְּאָבָעָס פָּזָן מַאֲרִיקָּאָרָבָן. דָּאַ, אַ פְּנִים, הָאָט דָּנָר וּוְאַלְף דָּאַס

ציגעלע אינגעאנצען פארצוקט. בעבן דעם דזיגען מאוית-
דיגען פליך אי געווען קלאר צו דערקענען דעם פוס-שטעם.
פעל פון דער חייה: אַ לענגליכע דאָפֿלְטָע גְּרִיבָעֵל מִיט קְרוּ-
מע נגעעל. וואַיטעך האט מיט זיין אַרוֹמְגַּעַנְיִיטַען וְאַלְיִק פָּוּן
פוס אַ רִיחָר גַּעֲטָאָן אַ הַיְּפָעֵל בְּלוֹטִיגָּעָן שְׁנִי. האבען זיך דַּי
פארגָּלְיָוּעָרטָע בְּלוֹט-טְרָאָפָּעָן אַרוֹיסְגַּעַלִּיטַשְׁטָן פָּוּן דַּעַר וּוַיְסָעָר
קָאָשָׁע וּוְיָרִיבָּע גְּרָאָנָצְטָשְׁטִינְדָּלָעֶךְ.

— אַט דַּא זַיְנָעַן מִיד גַּעֲנָגָעָן נַאֲכָן סְלִיעָד! — מַאֲכָט
צו איהם דער טְאָקָעָר נַאֲך אַ מְנוּט שׂוֹיְגָעָן.— אַיְוָה וּוַיְלָט אַיהֲר
זַעַחַן, וּוְאָס מִירְיָן גַּעֲפָנוּן? אַט קוּמֶת זַעַחַן!
זַיְנָעַן זַיְיָ אַרְיָין צו רַ' סְעַנְדָּעָרָן אַיְן פִּירְהָוִין. דַּי טִיר
פָּוּן פִּירְהָיַין אַיְוָה גַּעֲשָׁתָאָנָעָן האַלְבָּ-אַפָּעָן. האט אוּיָך זַיְיָ גַּלְיִיך
אַ שְׁפָאָר גַּעֲטָאָן מִיט יְעַנְעָר תּוֹכְלָעָר אַרְעָמְקִיָּת אַוְן צְלַעַנְדְּקִיָּת
פָּוּן אַן אַפְּגָעָלָאָזָעָנָעָר בְּאַלְעַבְּאַטְּשִׁקְיִיט, וּוְאָס נַאֲך פָּאַרְיָוּמְטָע
אַיְן פָּאַרְאָוְמְגִילְקְטָעָה הַיּוֹעָר קַעַנְעָן זַיְיָ. עַמְּרָס אַהֲן אוּיְרְעָעָר,
כָּאָמְעָטָעָן אַהֲן רִימְעָנָס, פָּאַרְשְׁוּבְּטָעָט טָעָפָע, אַיְן וּלְכָעָט מַעַן
הַאַט שַׁוִּין לְאָגָג נִיט גַּעֲקָאָכָט. אַ פָּאַרְשָׁאָוּוּרְטָעָר מִיסְטָגָאָ-
פְּצָל... אַיְן בְּאַלְיוֹכְטָעָנָעָם וּוַיְנָעָל, נַאֲהָעָנָט צו דַּעַר אַגְּנָעְפָּלְצָ-
שָׁעָר אַוְן צְוֹפְּלִיקְטָעָר טִיר, מִיט הַצְּגָעָדְגָע שְׁטִיקָעָר מַאֲכָט אַוְן
טְרָאָנְטָעָס, אַיְוָה גַּעֲשָׁתָאָנָעָן, אַנְגָּגָלְפָהָגָן אַיְן דַּעַר קְרוּם, נִיט
קִיְּין גְּדוּסָעָר, אַבְּעָר אַ נִּשְׁקָהְדִּיגָּ-שְׁוּעָרָעָר אַוְן פִּיכְטָעָר לִיְּיָ.
שָׁעָר. פָּוּן דַּעַם מִיטְעַלְטָעָן שְׁטָאָפָעָל אַיְן אַרְאָפְּגָעָהָאָנָגָעָן אַ שְׁטָרִיק
מִיט צַוְּיִי פְּרִישָׁע צִיגְעָנָע הַעֲרָנָעָר, מִיט אַ בִּינְטָעָל צִיגְעָנָע
גְּרוּעָץ הַאַר צַוְּיִשְׁעָן זַיְיָ בִּידָעָן, אַוְן מִיט אַ שְׁטִיקָעָל אַפְּגָעָרִי-
זְשָׁעָטָעָר, גַּאנְץ-גַּעֲבָלְיָבָעָנָעָר שְׁאַרְבָּעָ-שִׁיסְעָל... אַזְוִי וּוְיָי זַעַחַן
נַעַן גַּעֲוָעָן אַנְגָּבְּוִינְגָּדָעָן בְּשַׁתָּה דַּי צִיגָּה האט נַאֲך גַּעַלְעָבָט, פָּוֹנְקָט
אַזְוִי זַיְנָעַן זַיְיָ גַּעֲבָלְיָבָעָן הַעֲנָגָעָן אוּרָק צַיְינָה, וּעַן דַּי צִיגָּה
אַיְוָה שַׁוִּין מַעְהָר אוּיָך דַּעַר וּוּלְטָט נִיט גַּעֲוָעָן. פָּוּן וּוַיְלָדָעָן הַגָּ-
גַּעַר האָבָעָן דַּי וּוּלְטָט אַרוֹיסְגַּעַנְאָגָט דַּאֲסָ לְעַצְמָאָשׁ שְׁטִיקָעָל פְּלִישָׁ
פָּוּן שְׁאַרְבָּעָן, אַוְיְסְגַּעַלְעָקָט דַּי קְלַעַנְסָטָע סְמָנִים פָּוּן בְּלוֹט. קִיְּין
זְכָר מַעְהָר נִיט אַיְבָּרְגָּעָלָאָזָט. בְּלוֹיָן דַּי הַעֲרָנָעָר... אוּיָך אַיְנָ-
צְוִיְּסָעָן הַעֲרָנָעָר זַיְנָעַן וּוּלְפִישָׁע צִיְּין אוּיָך צו שְׁוֹאָר.

מייט זיין ליעדרנער הענטשקע האט וואיטעך אונגעראיהרט
 דעם לייטער: די צוויי הערנער האבען זיך א שאקעל געטאן
 און זיינען געווארען שרעקליכער... זיי האבען וואיטען דער-
 מאנט א מהיה... א מהיה אין די פינסטערץ ציטען, ביי סע-
 וואסטאפאָל, אין ניקאָלַאי דעם ערשותנס ציטען, א מהיה פון
 א ווילערשפֿעניגען סאלְדָאָט, וואָס האט אויפֿגעוויבען א האנט
 אויף אן אָפִיצֶר. האט מען איהם געהאנגען צוישען די ריזַיַּה
 גע קערב מיט אָנוֹגַעַשְׁאָטָעַנְג ערד אין פֿערטַען באָסְטִיאָן, בַּיִּם
 שיין פון רוייכערדייגען, רוייטע שטורהָקָעַן און ביִם אויפֿלוּיכַעַן
 פֿין פֿרְגַּנְצְּיוּזִישׁע האָרְמַאְטַעַן-שָׂאָסָעַן. דאס פֿיקְטַע שְׂתִּיקָעַל שָׂאָר-
 בען אונטער די הערנער האבען דעוימאָנט אויפֿגעָרִיסַעַנְטַשְׁלִיַּה-
 פֿעַן, צומזיקטַע לִיְבָעַ... און וועלְפַּה האבען זיך וואַיטען דער-
 מאָנט, וואָס יאנען זיך נאָך זיינע פֿערד דארך די נאָכְטִיגָּע ווועַל-
 דער. אין די אויגען גריינַע פֿיעַרְן; אויסגעָרְטַע פִּיס און
 רִיבְעַן-ביִינְעַר אָנוֹשְׁטַאָט בִּיכְעַר... און דאָ שְׂטַחַת דער טָקְעַר
 אַיבְּער איהם און דערצעַהַט אַין דער שְׂטִיל, די ווּבְּער הַיִּם

טער דער צוּפְלִיקְטַעַר שְׁטוּבַּטִּיר וְאַלְעַן נִיט דערהערען:
 — איי זעהט איהָר, ר' לייזַר? אַט דאס אֵין אַלְזַי,
 וואָס מירן געפֿונגען. אפשר צוּוַיַּי ווַיְאַרְסַט פֿון דאנעט. אויף
 יענעם זיַּת אָזְעַרְעַ. סְאָסְפַּנְהָה! זאגט צוּ מִיר מִין שְׂצַפְּצַפְּ.
 זאנג אַיך: עט, גָּרְנוּנִישׁת! כְּהַאֲבָןְאָרְגַּעַטְמַטְמַטְמַטְמַט מִין הַאֲק אַין
 רַזְבַּן זיך אָפַּנְעַר וּוּסְעַר-טְרַעְגַּר, צוּ כּוּעַדְקַעַן רַזְבַּן אַיך
 זיך אָפַּ: ווּעַסְט גַּהַן, כּוּוּסְעַר? כּוּוּצַל גַּהַן. נָה, גַּהַעַן מִיר
 אָזְוַי אַון גַּהַעַן אַין גַּהַעַן. דער שלְיַאָר אַיְוָרְוּהַט, נָאָר
 דַּי לְאַפְּעַס וַיְיַעַן גַּוְתְּ קְנוּמִיגַּן. בְּלַוְט-פֿינְטַעַלְעַן אַון בְּלַוְט-פֿינְטַעַלְעַן
 לְעַק אַון די פְּאַסְעַן פֿון דעם נָאָכְנַעַשְׁלַעַפְּטַעַן לִיְטַעַר. לְאַכְעַן
 מִיר. אַמִּיק אַ וְאַלְעַן! זאנג אַיך; «מְאַלְעַדְיַע!» זאגט כּוּוּדַעַן
 קָעַן. אַון פְּלִיצְלִינְג, פֿון אַ קוּפַּע טָאָסְנַע-צְוַיְינְגַּן, האט מִיר אַ
 שיין גַּעַטָּן — דער עַק פֿון לִיְטַעַר! כְּהַאֲבָן גַּלְיַיך דערקען.
 כּוּעַדְעַר האט זיך גַּעַנְוּמַען רַוקַען אויף הַינְטַעַן. אַון אַיך —
 גָּרְנוּנִישׁת. כְּגַעַה צוּ אָזְוַי פְּאוּאָלִיַּה. די האָק אַין האָנט. אַון
 מִינְן גַּעַנְצַן פֶּה: «אַטְזַיְוּ! אַטְזַיְוּ! קַיְינְעַר רַירַט זיך נִיט. האָבָ

איך מיטן קאָרִיק פון שטייעעל גענומען שלעפֿען דעם ל'יטער
פֿון יעלְנִיך אַרוּס. קִינְנֶר וִיהְרֶט זֵיכְ נִיט. האָב אַיך דעם לֵיִס
טָעַר אַינְגָאנְצָעַן אַרוּס גַּעַלְעַט. עֲרֵשֶׁת עֲפָעַס אָן אַפְּצָעַן וְאוֹנְדָּר
קְרִיכְט אַרוּס צוֹזָמָעַן מִיט דֵי שְׂטָאַפְּלָעַן. דָּאָס זַעַנְעַן גַּעַוְעַן
די הַעֲרָנֶר מִיטָּן שְׂטִיק שְׂאַרְבָּעַן... אָן אָט! אַפְּגַּעַרְכָּט סֻעַּן
דָּעַרְיכְּעַן אַיהְר לִיטְעָרָעַל מִיטָּן רַעַשְׁתָּלְעַן אַיהְר צִיגְּגָעַן.
פָּאַרְטָּאָג אִיז עַס גַּעַשְׁהָן. שְׂכָנִים זַיְגָעַן אַגְּנַעַלְאַפְּעַן. סַעְנְדָּעְרִיכְעַט
הָאָט גַּעַגְּוָאַלְדְּפָעוּט. מַעַן הָאָט גַּעַמְיִינְט — גַּעַקְיִילְעַט אַימִיצְעַן.

3.

אַין שְׂטוּב הָאָט מַעַן, אַ פְּנִים. דָּעַרְהָעָרט, אַז אַין פִּירְהָוִין
זַיְגָעַן דָּא מַעַנְשָׁעַן. וְאַרְיָם סַעְנְדָּעְרִיכְעַט, מַעַרְעַץ מַעַמְעַלְעַץ,
אַוְיְפְּגַּעַמְאָכָּט דֵי טִיר, אַז אַיהְר צוֹקְנִיטְשָׁת פְּנִיםָל, וּז אַ גַּעַט
בָּאַקְעַן עַפְּלָעַע, הָאָט אַרוּס גַּעַקְעַקְט:

— אָך, אַיהְר, ר' מִשְׁה?

— אַ גַּוְטְּשִׁינְקָעַן מַאֲרָגָעַן סַעְנְדָּעְרִיכְעַן! — מַאֲכָט וּוְאַיִטְעַקְעַט —

אַרוּיְפְּגַּעַכְאָפְט אַוְיָךְ זֵיךְ דֵי פַּגְּטַשְׁיַּלְעַץ, אַז סַעְנְדָּעְרִיכְעַט
אַינְגָאנְצָעַן אַרוּס אַין פִּירְהָוִין. אַגְּנוּיְיַזְעַנְדִּיג אַוְיָךְ דֵי בְּלוֹטִיגְעַט
הַעֲרָנֶר מַאֲכָט זַי צַו וּוְאַיְטָעַן אָזְוִי:

— גּוּ-וּט, אַ? אַ לְּפָצְטָע אִגְּגָעַלְעַץ, זַאֲגָט מַעַן, גִּיט מַילְעַן...
אָט הָאָט זַי מִיר גַּעַגְּבָעַן...

מַאֲכָט מִשְׁה דָּעַר טָאַקָּעַר מִיט חַכְמָה:

— הַמְ... אַ צִּינְגְּ בְּלוֹטְט אַ צִּינְגְּ... גַּעַדְאָרֶפֶט, הַיִּיסְט דָּאָס,

אָזְוִי צַו זַאֲגָעַן, צַו... צַוְּצַוְּרִיג —

— גַּעַדְאָרֶפֶט, גַּעַדְאָרֶפֶט! — שְׁלָאָגָט אַיהם אַיבָּעַר סֻעַּן,
דָּעַרְיכְּעַט מִיט הָאָרֶץ. — מְהָאָט דַעַן אַ קָּאָפְּ זַיְגָט נַח זַיְצְט?

דָּעַר מַזְלָעַט מִינְיָנֶר דָּעַר פִּינְסְטָעֶרֶר!

פְּדִי צַו טְרִיסְטָעַן זֵיךְ, שְׁלָעַפְט וּוְאַטְאָוּעָר בּוֹזָעַם-קַעְשָׁעַנְעַע:

— אַ בְּרִיךְ פָּאָר מַעְרְצָן!

— מע-ערע! — שרייט סענדעראיכע — קומ אָרוּסִים!
אין שטיב האָט אַסְקְּרִיפֶט געטָן אַבעט אָונֵסְהָאָט זִיךְ
דעראחרט אַסְקוּוּיטש פֿוֹן אַסְקִינְד, וואָס מעַן רִיסְט אַפְּ פֿוֹן
דער ברוֹסְט. פֿאַרְזּוּקְעַלְט אַין אַסְרוּטְלִיכְעָר, אַפְּגַּעַנוּצְטַעַר פֿאַ-
טַשְׁיַילַע, אַין מַעֲרַע דִּי הַוִּיכָע, פֿאַנְדְּרָעַס שְׁטוּרְיעַנְעַ אַלְמָהָ-
אָרוּסִים אַין פִּירְהָוִי, אַן אַפְּגַּעַמְאַגְּרַטְעַ, מִיט בְּלוּעַ קְרוּהָעַס
אוֹנְטַעַר דִּי אוֹיגְעַן, מִיט אַסְרְשִׁפְּצַעְטַר נָגָן, ווי אַין אַיהֲרָע
פֶּלה-יַאֲחָרָעַן. אָונֵן אַיהֲרָע בְּרוּינַע אַוְיגְעַן האָט גַּעֲבַרְעַנְטַס יְעַ-
גַּעַר שְׁטוּמָעַר צָעַר אַין בעַנְקְשַׁפְּטַס פֿוֹן אַיְנָגָג, גַּעַזְוֹנַט ווַיְיַ-
בָּעל, וואָס אַיְן שְׂוִין לְאַגְּגָג אַפְּגַּעַרְלִיסְטַן פֿוֹן אַיהֲרָמָן. אַוְיַף
אַיהֲרָע הַוִּיכָע מַאֲגַעַרְעַ פִּיס מִיט דער קַוְצַעַר פֿאַטְשִׁיְילַע אַוְיַף
די אַקְסְּלִיצְן, האָט זַי אַוְיַסְגַּזְהָן ווי אַסְאַרְוּאַגְּנַעַלְטַעַר בְּאַטְשָׁאַן,
וואָס האָט מַחְמָת זִין שְׁוֹאַכְקִיטַס נִיט גַּעֲקַעַנְטַס בְּאַצְיַיטַעַנְס אַוְעַקְ-
פֶּלהָעָן אַין דִּי וּאַרְעַמְעַ לְעַבְדָּעַר.

מִיט אַסְמִיכְעַלְעַ האָט אַיהֲר וּאַיְטַעַק דֻּעַם
גְּרוּעַן בְּרִיף, ווַיְנַקְעַנְדִּיג צַי אַיהֲר מִיט אַיְנָ אַוְיָגָעַל:

— אַלְעַצְט צִיגְעַלְעַ גִּיט מִילְךָ, אַ?

— בְּלֹוטִיגַע מִילְךָ! רַופַּט זִיךְ אַפְּ סֻעַנְדְּרִיכַע אַין
שְׁאַקְעַלְט צַי מִיט אַיהֲר גַּעַפְּקַט קַעְפְּלַעַט.

פֿאַרְשְׁעַמְט ווי אַסְקִילְעַה, וואָס בְּאַקְוּמַט צַוְּגַשְׁיקַט אַמְתָּהָנָה
פֿוֹן חָתָן, האָט מַעְרַע גַּעַנוּמָעַן טַפְּפָעַן דֻּעַם גְּרוּעַן קָאַנוּוּעַרְט,
פְּאַרְלְעַגְעַן גַּעַקְוַקְט אַוִּיְהָן וּאַיְטַעַקְן, וואָס זַי קָעַן אַיְתָם נִיט סִילְוַן
אַפְּאַרְקִיקַעַס פְּאַר דַעַר טְרִיחָה. אַוְמַבָּאַהְלְפִּצְעַן האָט זַי זִיךְ
אַקְעַר גַּעַטָּן צַי דַעַר מַאֲמָעַן אַון פֿאַרְוּאַרְפָּעַן דֻּעַרְבִּי דֻּעַם
לְאַגְּגָעַן, בְּוַיְגִינְעַן האַלְוָן ווי אַבְּאַטְשָׁאַן:

— מַאֲמָעַ, אַפְּשָׁר... הָאָסְטוּ?

— פֿוֹן וּוְאַגְעַט וואָל אַיְחָבְעַן?... נִיט סֻעַנְדְּרִיכַע
אַסְקוּאַטְשַׁע ווי אַהֲן אַוִּיְהָר. דַעַרְוָהָת וּאַיְטַעַק, אָונֵס מִינְטַס מעַן דִּי דְרִיְהָ קַאַפְּ-
קָעַס, שְׁקָלְאַוְעַר טְאַרְיָה פְּאַר אַסְרְמַאְכְּתַעַן בְּרִיוֹן, וואָס קְוַמְט
אַן מִיט אַבְּאַלְעַגְעַלְעַ. גִּיט עַר אַמְּאַך מִיט דִּי אַנְגַּעַפְּלַעַטְעַ
פְּלִיְיַעַט :

— חס ושלום!.. פאר פאנדראטס אַ בְּרִיף?.. אָך, אָך!
— טו קומט באטש אַריין אַמאָל אַין אַווענד טרינקען אַ
גלאֹז טי! — בעט מערע — קומט, ר' לֵיְזָעַרְלֶה, הײַנט נאָך
מעריב!

— וואָיטעך האָט אַ שאָקָעַל געטָאן מיט זיין שׂוּעָרָעָר
בְּאַרְאַשְׁקָעָנָר הִיטָּעָל:

— בע-כע, טי אַינוֹ נִיט ווַיְנֵד אַין ווֹיִי. בעסער קָאנְדָעָל
צּוּקָעָר אַיְדָעָר אַ גַּעֲרָשָׂת אַוִיפָּן קוּקָעָר. ווּעַלְעָן מִיר טְרִינְקָעָן
אַין שׂוֹנוֹאַים ווּפְלָעָן — הִנְקָעָן. אַ גַּעֲטָעָן טָאג, פָּאנְדְּרִיכָּעָן!

מיט האַרְצָקָה-אַפְּעָנִישׁ האָט מעדע אַרְיִינְגָּעָרָאָגָן דעם בריף
אַין שְׁטוּב. זי האָט אַיהם באַטְרָאָכֶט, ווי אַ הַוְּגָעָרְגָּעָר אַהֲן
צִיְּן באַטְרָאָכֶט אַן אַלְטַ-גַּעֲפָקָעָנוּם בְּרוּיט. זי האָט גַּעוֹאוֹסֶט,
אוֹז די בריף, וואָס נַח שִׁיקְט צוֹ אַיְינְמָאָל אַין צֻווִּי חדְשִׁים,
זַיְנָעָן גַּעֲשִׁרְבָּעָן מיט רֹוסִישׁ קָאָטְשָׁעָרָעָס אַין לְאַפְּעָטָעָס. נַח
שְׁרִיבָּט זַיִי דָּוָרָךְ אִימְיצָעָן אַ גַּעֲלָעָרְטָעָן. אַין אַסְטָרָאָג, אַין
צָאָהָלָט פָּאָר אַנְשָׁרִיבָּעָן מיט זַיְנָעָן לְעַצְמָעָ פִּיאַטְאָקָלָעָן. אַיזָּאָ
בריף לִיגְט אָפְּ ווּאַכְעַנְלָאָגָג אַין קָאנְצָעָלָאָרִיעָ אַין מָאָהָלוּוּ.
דָּאָרָטָעָן ווּעָרָט עַר גַּעֲפָרָובָט אַין עַרְשָׁת דָּעָרָנָאָךְ ווּעָרָט עַר דָּוָרָכְ
גַּעֲלָאָעָן צּוֹם ווּיְיִבְּ קִיְּין שְׁקָלָאוּ. פָּנוּן די אַרְוִמְגָעָ שְׁכָנִים לְיִיָּהָ
עַנְטָ קִיְּנָעָר נִיט רֹוסִישׁ. מוֹזָעָ דָּעָרָפָאָר מַעֲרָע אַנְקָוּמָעָן צּוֹם זָוָנָ
דָּעַל פָּגָן נִיְּעָם נְגִיד, וואָס האָלָט בַּיִּ עַנְדִּיגְעָן דַּי שְׁתָאָדָ-שָׁוֹלָ
אַבְּעָר כְּמַעַש אַלְפָמָאָל, ווּזְעָן זַיְקָומָט אַהֲן מיט אַזָּאָ בְּקָשָׁה,
טְרָעָפָט זַיִי דַּעַם תְּנוֹא-בְּרִי ווי עַר שְׁלָאָגָט זַיִךְ מיט זַיִן עַלְעָצָ
רָעָר שְׁוּעָטָעָר, מיט די באַמְבָעָלָעָן אַין די בְּלָאָסָע אַוְיְצָעָן...
זַיִ שְׁרִיְּט: «מַאְ-אַמְּעָד!» אַין עַר טְשָׁעָפָט זַיִךְ, מיט אַן אַנְשָׁפִיל
אוֹיְף אַיהֲרָע צִיְּגָעָן מַעַלוֹת:

קָאַזְיִ-קָּאַזְיָנָע
שְׁהָלָךְ לְגִינָה
וְאַכְל לְבָאַטְשָׁוְוִינָע
אָמָר לְרַבִּינָא:

מַאְיִ דְּנָא? א. א. וו.

דאָס וּלְפָעַלְעָאָן, וואָס ד' סְעַנְדָּעָר, עַלְיוֹ הַשְּׁלָם, האָט

געהערט ביימן ניעם נגיד, בשעת ער האט צום ערשטען מאָל געמאָט אַנְקּוּמָעָן צוֹ אִים. ער האט וועגען דעם געראָטענען פרודער און נאָך מעחר געראָטענער שוועסטער דערצעעהלט אין שטוב. און מעדען איז דערנאָך אויסגעקומען צו הערען דאס זעלגע צוֹלהכּעַיס-לייזעלע, און שטופען זיך מיט אַיהֲר עַלענדען בrif' צוֹישׁען די שטענדיג-צוקרייגטער ברודער אין שועסטער.

און אויסער דעם... ווען מערע קומט צונגען צום ניעם נגיד מיט אַיהֲר קיינד אויפֿן אַרְעָם און מיטן בrif' אַין האנט, קוקען דארטען אויף אַיהֲר אַלְעָשׂ טוֹבִיגּע אַבִּיסֶּעֶל קְרוּמְלָעַך, ווי אויף אַיְינְפַּר, וואָס קומט מיט אַטְעָנָה. זיי זעהן אַין אַיהֲר אַרְיִינְקּוּמָעָן — נִיט אַ בְּסִעַר הָאָרֶץ, וואָס וויל זויסען וואָס דער מאָן אַין צְרוּעָס שְׁרִיבִּיבֶּט אַיהֲר, נאָר אַ מִין לְעַפְּדִיגּע פְּרֻעַטְעָנוּיַּע אויף דער בהמה, וואָס פְּאַנְדְּרָעַ האט געראָטְעָוָעַט פָּוּן פִּיעָר; אַ פְּרֻעַטְעָנוּיַּע אויף דאס שְׁטָלָעַן זיך קעגען דעם שְׁפָרְעָן פְּרִיכְטָאָזוּ... לְיִעַנְטֵן מִעְן אַיהֲר בְּרוֹגְוָלְעַך אַיבָּעָר דעם בrif' און די נְגִידְתָּע שְׁטַעַקְשׂ אַיהֲר אָפַּ אַמְּלָאָל אַ הַלְּאָא-טְשַׁעַק מִילְּך, אַמְּלָאָל אַ טְעַפְּעַל זְוִיעְרְקְרוּיט. און אָז מערע געהט אַרְיִיט, קְרִימְט זיך די נְגִידְתָּע מִיטְן גַּעֲלָבָעַן גַּעֲזִיכְתָּן:

— מעַן קען זיך אַיהֲר נְאָרְנִיט אוַיסְצָאַהְלָעַן, דער קְפָּצְנְעַס...

זי האט דאס אַיְינְמָאָל דערהערט, מערע, זוי נאָר זי אַיְזָה אַרְיִיט פָּגָן נְיִיעַם נְגִידְס הַוִּז. האט זי דעם טְעַפְּעַל מיט זוּי עַרְקְרוּיט גַּעֲלָאָעָן שְׁטָהָן פָּאָר דער טִיר אַין אַזְוּקָא אַ וּוּיְגָעָן-דיְגָע אַתְּהִים: נוֹיטִיג אַזְמְלַעַבָּעַן האט זיך נְחָה גַּעֲדָאָרְפַּט אַיְזָה שְׁטָהָן פָּאָר אַט די דָאָו...

אַ גַּאנְצָעָן טָאג דערנאָך האט זי גַּעְזְוִינְט.

4.

זינט דעם געהט זי לְיִעַנְטֵן אַיהֲרָע בrif' צום אַפְּטִיקָעָר, וועלכְּעָר שְׁמַעַקְט מיט נְאָפְטָאָלִין אַון הַיִּסְטָאָלִין, „נְאָפְטָאָלִין“. זֶה נְאָפְטָאָלִין. דאס אַיז אַ פְּאַרְזְּעַסְעָנָר בְּחוֹר מיט גְּרִיזְעַלְעַד

אָרוֹם דִּי אַוְיעָרֶן אָוּן מִיט אַ פָּעַטָּן פְּלִיךְ אַיְבָּרֶן גָּאנְצָעֶן-קָאָפֶ. אַונְטָעֶר דִּי אַוְיגָעֶן הָאָט עַר אַפְּלִיְּוּ פְּרִיְּנְדְּלִיכָּעַ קָנִינְטָשָׁעַ-לְעֵנָה, נָאָר קָוְקָעָן קוֹקָט עַר אַוִּיפֶּר דָּעַר שְׂטוּרְיוּצָעָנָעָר אַלְמָנָה, וּוְיָן אַלְטָעֶר קָאָטָעֶר מִיט אָן אַפְּגָעְבִּיסָּעָנָעָם עַק הַיְּנְטָעֶר אַ צְוִים אַוִּיפֶּר אַ יְּוָנָגָעֶר קָאָצֶן וּוְאָס דְּרָצְפָּעָט זִין. דָּעַר צְוִים פָּזֶן גַּעֲטָאָקָעָט פָּלְעָקָעָנָעָר, וּוְאָט טִיְּלָט אַפְּ דָּעַם אַפְּטִיכְיָקָעָר פָּזֶן זַיְּנָעָן קָוָן-דָּעָן, פָּאָרְשָׁטָאָרְקָט נָאָךְ דִּי דְּזָאָזְגָּעָה עַהְנוֹגִיְּקָיִיט. עַר לְיִיְּעָנָט מַעַן רָעָן דָּעַם בְּרִיךְ מִיט אַ לְּאָקְרִיךְ-שְׁמִינְכָּלָעָ אַוִּיפֶּר פִּיכְטָעָ לְיָן פָּעָן. אָוּן נָאָךְ וִיסְעָרֶר אָוּן מַיאָסָעֶר וּוּרְדָט דָּאָס שְׁמִינְכָּלָעָ, וּוּנְעָן עַס קְוִמְט אִיהָם אַוִּיס לְיִיְּעָנָעָן צְעָרְטְּלִיכָּעַ וּוּרְטְּלִעְן פָּזֶן פָּאנְדָּרָן רָעָן צַיְּוִינְיָן וּוּיְיָבָ. דָּאָרְטָעָן צִיהָת עַר דִּי וּוּרְטָעֶר לְצָנָג אָוּן פָּאָרְזִיכְטִיגָּג, וּוְיָפָאָדִים פָּזֶן פָּאָטָאָקָעָ אָוּן קוֹקָט אָן מַעְרָעָן פָּאָרָ-שָׁעָנָד, מִיט אַ נְּיִגְעָרִיךְ-פִּיעָרָלָן אַיִּינְדָּוָגָעָ אַלְטָ-בְּחוֹרָשָׁעָ אַוְיגָעָן. עַר וּוּיל זַעַחַן, צַיְּדִי הַיִּיטָּעָ וּוּרְטָעֶר הַאָפָּעָן מַעְרָעָן צַוְּנוֹמָעָן... אַ חְלָשָׁות גַּעַתָּה אַיהָר אָן. אָוּן בָּאָקָ וּוּאָלָט זַי אִיהָם מַכְבָּד גַּעַ-וּנְעָן, וּוּנְעָן זַי וּוּאָלָט נִיט גַּעַוּעַן אַזְוִי דְּרָשְׁלָאָגָעָן.

אַפְּטָמָאָל, בְּשַׁעַת אַזְוָּא לְיִיְּעָנָעָן אַיִּינְדִּיקָּעָ, דָּוְכָּט זַי אַיהָר, אָזֶן זַי זִיצְתָּגָר צְוָקָאָפָעָנָס בַּיִּיְהָר מַאָן, וּוּלְכָבָר אָזֶן צְחֻלָּה-מַסּוֹפָן. אָרוֹם אָוּן אָרוֹם שְׁמַעְקָט עַס מִיט יְאָדִינוֹגָעָ, קָאָרְאָבָאָלְקָעָ אָוּן מִיט יְאָדָאָפָאָרָם. אָוּן דָּעַר חָולָה רְדָעַט פָּזֶן הַיְּזָן. דָּעַם גָּאנְצָעָן בְּרִיךְ רְדָעַט עַר אָרוֹיס פָּזֶן הַיְּזָן... זַי גַּעַתָּה אַזְוָּעָק אַ קְּרָאָנָקָעָ.

מַעְרָעָ הָאָט אַוְיגָעָרְסָעָן דָּעַם קָאָנוּוֹרָטָן אָוּן... סְאָיִן גַּעַ-שְׁעָהָן אַ נָּס! דָּאָס מָאָל אַיִּינְדָּר דָּעַר בְּרִיךְ גַּעַוּעַן אַ אִידְישָׁעָר. לִיבְעַ אִידְישָׁעַ «קָאָטְשָׁעָרָעָס», נִיט קִיְּן גַּוְיְעָשָׁעָ... דָּעַם אָמָת מוֹן מַעַן זַעַגָּעָן, אָזֶן מַעְרָעָ הָאָט אַפְּלִיְּוּ קִיְּן אִידְישָׁ אַיִּינְדָּר נִיט גַּעַ-קָּעָנָט לְיִיְּעָנָעָן, אָוּן פְּוּנְדָּעָטְוּוֹעָגָעָן הָאָט זַי זַיְּנָעָרָהָט. מִיט אַ אִידְישָׁעָן בְּרִיךְ אַיִּינְדָּר אַפְּפָעָן דִּי וּוּעָלָט. זַי בְּרוּיכָת נִיט דָּעַם נִיעָם נְגִידָס זַוְּנָעָלָ, נִיט דָּעַם אַפְּטִיכְיָקָעָר מִיט דִּי זַעַקָּעָ-לְעֵץ אַונְטָעֶר דִּי אַוְיגָעָן. מַומָּע-פִּיגָּעָ, וּוְאָס וּוּאוֹנִיט דָּאָ אַיִּינְ-שְׁכָנָהָת, קָעָן אַיִּיךְ אַיְבְּעָרְלִיְּיִעָּנָעָן אַ אִידְישָׁעָן בְּרִיךְ. אַ גַּעַוּנָט אַיִּנְ-צּוּשָׁמוֹגָלָעָן אַ אִידְישָׁעָן בְּרִיךְ פָּזֶן הַיְּנְטָעָן-אָרוֹם.

— זעהסט ? — האט מערע פרעטליך געשםונצערט צו
 איהר עופעלע — א ברײַט פון טאטינקען ! ...
 ציטערענדיג, האט זי ווידער אָרוּפֿיגָעָכָאָפְט די פָאַטְשִׁילְע
 אויפֶן קאָפּ, אַיִינְגְּבּוֹנְעַן זיך אַיבָּעָר אַיהֲרָ קִינְד אָוּן אַ קוּש
 גַּעַטְאָן אַוְנְטְּעָרָן אָוַיְעָר, וְוָאוּ עַס פְּגַט אַוְטְּגַעְזָאָסְעָן אַ בְּלִיּוּ
 רְוִיטְעָר פְּלַעַךְ. מִיטְן דְּזַיְגְּעַן פְּלַעַךְ אַיִּזְדָּאָסְ קִינְד גַּעַקְמַעַן
 אוּפּ דָּעַר וּוּצְלָת. סְעַנְדְּפִּיכְיָעָה האט גַּזְזָאָגָט, אָוּן דָּאָס קִומְטָ פִּוּן
 אַ שְׂרַעַךְ בְּשַׁעַת אַ שְׁרָפָה. זִי, מַעַרְעָה, האט זיך דָּאָךְ דָּעַרְשָׁאָקְעָן
 אַיְן וּזְקַסְטְּפָעָן חַוְּרָשׁ פָּאָר דֻּעַם נִיעַמְ-גְּגִידָס שְׁרָפָה, אַיְנְמִיטְעַן
 דָּעַר נָאָכָט. נָחַ האט זִי גַּעַלְזָעָן אַיִּינְקָעָ אַלְיָין, אָוּן מִיטְן
 האָק אַיְן האָנט גַּעַלְאָפָעָן רְאַטְצָוּוֹן דֻּעַם נִיעַמְ-גְּגִידָס שְׁטָאָל.
 מַסְתָּאָה האט זיך מַעַרְעָ אַ כָּאָפּ גַּעַטְאָן פָּאָרָן האָלוּ. אַיְ אָט !
 דָּעַר אַפְּשִׁין פִּוּן דָּעַר שְׁרָפָה האט זיך אַיִּבְּעַרְגְּעַגְּבָעָן. אָן אַיִּי-
 בְּגַעַן פְּלַעַךְ האט יְעַנְעַר שְׂרַעַךְ אַיִּבְּעַרְגְּלָאָקָוֹת אוּפּ אַיהֲרָ קִינְדָס
 הַלְּזָעֵל, לְזָבְרָן. זִי, מַעַרְעָה, זָאָל קִינְמָאָל נִיטָ פָּאָרְגָּעָסָן, וּוּאָס
 דֻּעַם נִיעַמְ-גְּגִידָס שְׁרָפָה האט אַיהֲרָ אַגְּגָעָטָאָן ...
 מַעַרְעָה האט אַיִּבְּעַרְגְּלָאָקָוֹת דָּאָס קִינְד אוּפּ דָּעַר מַפְּמָעַס
 הַעֲנָט אָוּן אַרְיִינְגְּזָאָפָעָן צוֹ דָעַר מַוּמָעַ-פִּיְגָעָן.
 — פִּיְגָעַ לְעַבְעָן ! — האט זִי אַגְּגָעָשְׁטוּרָעָמֶט, קִיְיכְנָדִיג
 אָוּן שְׁעַמְעַנְדִּיג זיך — האט רְחַמְנוֹת !

די מַוּמָעַ-פִּיְגָעַ האט גַּעַמְיִינְט, אָוּן סְאַיִן אַלְעַז מַפְּחַ דָעַר
 צִיָּג, וּוּאָס די וּוּלְיָף האָפָעָן צְוָרִיסְעָן הַיִּינְטָפָרְטָאָג. האט זִי
 אַ טְרָאָכְט גַּעַטְאָן : אַ נִּיעַר גַּמְילַת-חַסְד אוּפּ דָעַר הַיִּיסְעָר מַיִּי
 נּוּט, מִיטְ דֻּעַם זְכוֹת פִּוּן דָעַר פָּאַרְצָוּקְטָעָר צִיגְעָלָל ... האט זִי זִיך
 דָעַרְפָּאָר גַּלְיִיךְ גַּעַכְעָט צוֹ אַיהֲרָ גְּרִיסְעָן בִּיטָעָל אַוְיפֶן לְעָנְדָן :
 — וּוּיְפִילְ דָּאָרְפָּט אַיהֲרָ ?

— אָן, נִין — פָּאָכְצָט פָּאַנְדְּרִיכָע מִיט אַיִּין פָּאָלָעַ פִּוּן
 פָּאַטְשִׁילְעַ, וּוּי אַ פָּאַרְוּאַגְּעַלְטָעָר בָּאַטְשָׁאָן מִיט אַ צּוּבָּרָאָכָעָן
 פְּלִיגְעָל אָוּן שְׁלַעַפְט אָרוּוִיס אַ פִּירָאָנְטִיג שְׁטִיקָ פָּאָפִיר פִּוּן אָוּנָה
 טָעָרָן זְלַבְעָן פְּלִיגְעָל — אַט דָּאָס !

מוּמָעַ-פִּיְגָעַ, מִיט אַיהֲרָ שְׁאָרְפָּעָן אוִיגָ, האט גַּלְיִיךְ דָעַר-
 קָעָנָט, אָוּן דָּאָס אָיוּ דָעַרְזָעַלְבָעָר קָאָנוּוֹעָרָט, וּוּאָס וּוּאַיְטָעָק האט

געכטען ביינאקט געהאלטען בי איהר אין קאכשטווב. ער האט
אייהם אפילו, ער פֿי טוות, אַרוֹיסְטֶגָּזִיגָּעָן פֿוֹן בְּיוּסְטָקָעָנָע
אנשטאט אוריס בריך.

— פֿוֹן דֵּין נְהֻן? — שלאgot זיך אָן מומע-פִּיגַע.

— טוות אָ טוּבָה!

מומע-פִּיגַע האט גַּלְיִיךְ דערפֿילט דעם צער פֿוֹן אָזָא יונָן
גער וויב ווי מערע איז, וואס קען אָפִילו, אין איהר צלפּונָד,
ニיט לַיְעַנְעָן דעם מאנס בריך און מוֹן אַנקְוּמָעָן צוֹ לַיְתַעַן, גַּעַן
לייבט איז דער אויבערשטער! זי האט גַּאֲטָא אַפְּגַּנְעָהִיט פֿוֹן אָזָא
אַפְּקוּמוּנִישׁ.

די נועבעידיגע מינע איבער דאס פֿאַרְצּוּקָט ציגעלען,
וואס איז געווען אַגְּנוּגְרִיטַיַּת בַּיִ מָמוּעַ-פִּיגַען אוּפִין פְּנִים, אין
אַרְאָפֶ אַינְגָּנְצָעָן. מומע-פִּיגַע אַזְּיַעַרְלִיךְ צוֹגְעַטְרָאַטָּעָן צוֹם
קַאֲמָאָד אַזְּן אַרְוִיְגָּנוּזָעָט אַזְּיַעַר דַּעַר נְאָזָן אָפָּאַר שְׁפָאַקְוּלָעָן מִיטָּ
וּוַיְיכַע האַלְאַבְּלִיעָס. אַוְרִיסְטֶרֶיךְ לַיְעַנְטָן זי אָן שְׁפָאַקְוּלָעָן. זי
קען זיינָן פְּתַב אַזְּן טַרְעַפֶּט זַיְנָע אַתְּיוֹת, ווי פְּאַרְדְּרַעַת זי זָאָ
לְעַן נִיט זיינָן. אַבְּעַר פְּרַעְמָדָע בריך שְׁטַרְעַנְגָּעָן זי אָן. אַזְּן אוּיָ
סְעַר דַּעַם אַזְּן זַי זַיְכָּעָר, אָזָן שְׁפָאַקְוּלָעָן, בַּיִם לַיְיַעַנְעָן פְּרַעְמָדָע
בריך פֿוֹן אַרְעַמֶּעֶשׂ שְׁכָנָות, נִיבְעַן אַיהֲר צוֹ מַעַהְרָ פֿיְעַרְלִיכְיִיט
אַזְּן מַעַהְרָ חִשְׁבוֹת. אַזְּן שְׁטַעַלְעָן זי מִיט אָקָט הַעֲכָר פְּאַר
די אַינְגָּנְרָע אַזְּן שְׁעַנְעַרְעָז וּוַיְיבָּעָר, ווי מַעַרְעָ פְּאַנְדְּרָעָס, וואס
פְּעַרְשְׁתָּעַחַט זיך נִעְבְּעַךְ נִיט אַזְּן די שׂוֹזְאַרְצָעָ פֿינְטַעַלְעָן.

בורי דער שטראויענער אלמנה

וואיטשעך איז אַ גאנצען טאג געווען ניט צָלְעָמָעָן, די פִּיכְתְּבָעַ, אַפְּגָעָגָרִיּוֹשָׁעָטָה הַעֲנָגָרָ פֿוֹן דָּעַם פָּאֶרְצְיוֹתָן צֵיַּה גַּעֲדָעַ האַבְּעָן זַיְן אַלְּזַ גַּעַשְׂאָקָעָלָטָ פָּאָר זַיְינָעַ אַלְּטִיטְשָׁקָעַ אוּיגָעָן אָונַן אַזְאָמָעָן מִיט זַיְיַ — בְּלֹטִיגַּעַ מַעַשִּׁים פֿוֹן סְעוֹזָסְטָאָפָּאָלָעַר מַלְחָמָה. זַיְינַן אַוְיְפָרְעָנוֹג אַזְיַ גַּעַוְעָן אַ מַּאְדָּגָעַ, אַ יְגַעַנְטְּלִיבָעַ. אַיְמִיצָעַר הַאָט אִיהָם אַ פְּשָׁׁׂוֹ אַגְּגָעָטָאָן. אַזְיַיַּהַט אִיהָם. גַּעַנְאָגָט דָּאָס הַאָרֶץ אַ מְאָלַי, גַּעַנְאָזַיְיָהָרָעָן נַאֲכָנָגָדָ, נַאֲכָדָעָם וּיְיַעַנְאָסָעָמָעַ. מַעַן הַאָט אִיהָם אַוְיְגָעָרְבִּיטָ פֿוֹן אַונְטָעָר דָּעַר מַעַמְעָס פָּאָרָטָן, בְּשַׁעַת דָּעַר גַּוְיְשָׁעַר "דִּיאָדָקָא" הַאָט אִיהָם גַּעַלְאָגָעָן אָונַן אַרוֹיְסְגָּעָטְרִיבָעַן אַ הַגְּגָרִיגָּעָן פָּאַשְׁעָן חַוִּירִים... הַאָט עַר גַּעַטָּאָן דָּעַם דִּיאָדָקָאַס וּיְלָעָן: מִיט דָּעַר בִּיטְשָׁ וְעַקְנָקָט אַיְבָּצָר דיַיְהָרִישָׁעַ רַזְקָעָן אָונַן גַּעַדְרוֹעָנָט פֿוֹן אַ קְלִינְיִינְקָעָן סִידְוָרָל מִיט אַ לְעַדְרָנוּמָ רַזְקָעָן, וּוְאָס עַר הַאָט מִיטְגָּעָרְאָכָט פָּוֹנְדָרְהָיִם, אָונַן אַוְיְסְפָּאָהָאָלָטָעַן פֿוֹן אַלְעַזְבָּזָ אַוְיְגָעָן... אָונַן הַיְנָט בָּאָגִינְעָן... די רַוִּיטָע בְּלוֹטִי-פָּלְעָקָעָן אַוְיַף דָּעַם פְּרִישָׁ-גַּעַפְּאָלְעָנָם שְׁנִיִּ, אַוְיַפְּן נִיכְתָּרָעָן הַאָרֶץָן — הַאָט אִיהָם אַוְיְגָעָרְזָדָעָרָט דָּעַם גַּעַנְאָזַן הַיְיָוָעָן פֿוֹן דָּנָא, אַוְיְגָעָרְבָּיוֹת זַיְינַן קִיחָלָעַן, אַפְּגָעָשְׁטָאָגָעָנָם, אַכְּצִיגַּיְאָהָרָגָעַן וּזְיַיַּן.

נַאֲךְ מַעֲרֵיב אַזְיַ עַר אַוְעָקָ צַוְּפָאָנְדָרָעָס שְׁטָרְוִיעָנָעָר אַלְמָנָה טְרִינְקָעָן טַיִּ. אַזְיַי וּיְיַ עַר הַאָט אַיהָר הַיְנָט פְּרִיהָ צַוְּ גַּעַזְאָגָט. עַר הַאָט גַּעַקְעָנָט סְעַנְדָּעָרָס טָאָכְטָעָר אָונַן הַאָט גַּעַוְאָסָט,

או ס'זעט איהר פאָרדעריסען, אויב ער וועט ניט קומען. דאָס וואָט געה ייטען, או ער, וואַיטעך. אין ניט צוּפֿרִידען, וואָס מען האָט בי' איהם אַראָפְּגָעָלְגָעָן דעם טָרֵיף פֶּגֶן אֲפֶנְעָ-
בראָכְטָעָן מָהָלְיוֹועָר בְּרִיוּצְלָן...

אין סענדערס אַפְּגָעָלְגָעָר הייזק אַיּוֹ ער אַריין אָהָן
יענען הַכְּנוֹת אָהָן יַעֲנֵדְרָהָרִיךְ, מִיט וּמְלָכָרָר עַד האָט
זַיְךְ אַרְאָפְּגָעָלְגָעָן נַעֲכָתָן בִּינְאָכְטָן צַו דָּעָר
מוּמָעַ-פִּיגְעָן אַיְן הוּוִוּ. דָעָר גַּזְוּנְטָרָר חַוֵּשׁ פָּוּן אַ גּוֹטוּמְוִידָעָן
פְּרָאָסְטָאָק האָט איהם אוּיךְ אַפְּגָעָלְגָעָן פָּוּן זַיְין שְׂוֹאָכְקִיט
אוּזָקָעָן גְּרָאָמָעָן, זַאָגָעָן חַכְמָות. אַפְּלָוָן אָן זַיְין אַיְינְגְּהָוָרָת
וּוּרְטָעָלָן: «שְׁמָמְאָנְגָעָס» האָט ער פְּאָרְגְּעָסָעָן.

בַּיְיַיְדָעָם דעם פִּינְקָ-קָאָפְּיקָעָנָעָם אַוְוָנְטָ-לְעָמְפָעָל אַיּוֹ דִּי גַּאנְצָע
טְרוּוּיְעִירִיךְיִיט אָהָן אַבְּיוֹת אַיּוֹ שְׁטוֹבָן גַּעַלְגָעָן אַ בָּגְּנוּדְעָטָעָ: דִּי טְרוּיְעִירִיךְיִיט נַאֲךְ פָּאָנְדָרָעָס אַרְעָסָט אָהָן דִּי אַבְּלוֹתָן נַאֲךְ רַיְ-
סְעַנְדָּרָס טּוֹיט. דִּי אַרְמִיקִיט האָט גַּשְׁמִיכְאָלָט פָּוּן דִּי שָׁאָ-
טָעָנָס אַרְוִוִּיס מִיט אַ שְׁמִיכְעָלָל פָּוּן «צְדוֹק הַדָּן». דָעָר שְׁנִיָּיָ-
דְּעָרְשָׁעָרָיָ זַיְינְגָעָלָאָוּיפָּרָעָל אַוְיָפָּרָעָל, וּוּאָס האָט פְּרִיעָהָר,
בְּשָׁעָה רַיְ סְצָנְדָרָה האָט נַאֲךְ גַּעַלְעָבָט, אַזְוִי פְּלִיְיסִיגְ גַּעַטְקָעָט
אָהָן גַּעַטְקָעָט אָהָן גַּעַלְאָפָעָן מִיטָּן אַזְמָרוֹתָה, וּוּאַוְיָפָּרָעָל פִּיטְעָלָ-
אָהָן דָעָר צִיִּיט אַרְיִין, אָהָן גַּעַרְצָט צַו סְעַנְדָּרָס הָאָרֶץ פָּוּן אַ
גַּוְטָעָר עַלְתָּעָר — אַיּוֹ גַּפְשָׁת אַגְּנָעָן... זַיְין שְׁטָעְנְדִּיגְ פָּאָרָ-
הָאַוּוּטָעָר אַזְמָרוֹתָה אַיּוֹ אַצְּנִינָד גַּזְהָגָנָעָן אַ בִּיסְעָלָלָר, וּוּ
דָאָס צִינְגָעָל בַּיְיַיְדָעָם טּוֹיטָעָר קָאָצָן. דִּי צִיִּיט אַיּוֹ פְּאָרְגְּלִוּוּוּרָט
גַּעַוְאָרְצָעָן צְוִישָׁעָן דִּי פִּיאָרָ בעַרְוּוּנָעָ-וּוּנָט. אָהָן דִּי שָׁעָה
הָאָבָעָן זַיְךְ דָאָס גַּעַצְוִינְגָעָן אָהָן אַנְהָוִיב אָהָן אַסְפָּרָה. אָהָן
טָאָקָעָ צּוֹלִיב וּוּאָס צְעַהָלָעָן דִּי מִינְגָוָתָעָן וּוּ נִיאַינְקָעָ גְּרָאָ-
שְׁעַנְדָּלָעָר? מִיט אַ צִיִּיט צִיְּאָהָן אַ צִיִּיט... ס'אַיְוָ שְׁלָעָכָת!

דָעָר שְׁטוּבִיגָעָר רִיחָ פָּוּן אַפְּגָעָלְגָעָן וּוּאַרְיִימָעָסָעָן
הָאָט דָאָס אַרְיִיךְ גַּעַפְעָהָלָט. אַיּוֹ דָעָר בְּגָנוּדְעָטָר הַאַלְפָ-תוֹנְקָעָלָ-
קִיטָהָאָט גַּעַשׂוּבָט נַאֲךְ אַ גְּפָרִיךְ פָּוּן אַיבְּעַרְגְּזִיעְרָטָעָ קְרִוִיטָ,
פָּוּן הַעֲרִינְגָ-רָאָסָעָל, פָּוּן גַּעַשְׁטוּיְסָעָנָעָ קְאַנִּיפְלִיעָס אַיּוֹ פָּוּן שְׂוֹאָרָ-
בְּרוּיטָ. אַלְץ יַעֲנֵעָ רִיחָות פָּוּן אַרְמִיקִיט, וּמְלָכָעָ פְּאָרְגִּינְט וּוּרָ-

נאר זעפֿטען-ווען א געקעכץ אין מיטען וואך, און באונגענטא זיך מיט טראקעגעז ווינטערדייגע מאכליים, מיט איבערכאנדען דאס הארדז.

אין ווינקעל, בי' דער ווארימער לעזשאנקע, מיט די גראונע אלט-מאדיישע קאכלייס מיט א גלאנץ פון פאליווע, ווי פויערישייע טעפּ, אין געומען סענדעריכע איבער א זאק מיט א לאך. דאס לַעֲמָפְּצָלָעָה אויבען. אין איהר פנים איז געווען גראין בז'וויכטן אין שוואכען אפשין פון די קאכלייס. מיט איהרצע טיטע און הארטע קנייטשען האט די קליינטשען סען-דעריכע גליין אויבגעעהן ווי א קאכעלגע. פון ערדייגען לייט גענאטגע און מיט גראינער פאליווע בעאנאטגען אבעעלען, פולט און שטאר. נאר איהרצע גראונע הטונטערן לַעֲבָצָן נאך און בעוועגען זיך ביט צירעוען. פון דער גראבער וואלענער לאך אין זאק לַיְתָּא בי' איהר אַלְעָגָז ווילע אַרְוִיס א גראיניכער פוןך — א נאֶידָּא און לַוְיֵט צהירק אַרְיִין.

מערער האט אַרְיִינְגְּטוֹרָאָגָן פון קאָכְשָׁטוֹבּ צוּוִי גַּלְעָזָר מיט שוֹאַרְגְּלִיכְעָן טִי, א פָּאָר קְּפִינְגְּקָעָן קְּאַנְדְּעָלָן-צּוּקָעָר אַוִּיפּ א טַעַצְעַלְעָה — עַנְעָר סָאָרָט צּוּקָעָר וְאָט אַיְזָנָט צּוּקָעָר אַוִּיפּ טִי קָעָן מעַן מיט אַיְתָּה אַיסְטְּרִינְגְּקָעָן דָּרִי גַּלְעָזָר נאַכְּאָגָאנָה. און פְּוֹנְדְּעָסְטוּוֹזָעָן בְּלִיְבָּט עַר נאֶךְ אַלְעָגָז לִיגָּעָן, ווי א זִיסְטָא פְּאַטְשָׁעָרָקָעָ, אַוִּיפּ דָּעָר צָוָג אַוְן צְגָעָהָט נִיט. סָעַנְדָּעָס צְזָקָעָר, עַלְיוֹ הַשְּׁלָמָה.

דאָס קינד אין דער אַרְעַמְּינְקָעָר וְוִיגְעַלְעָה האט זיך אַוִּיפּ געכָאָפּט מיט א קוּוִיטָשׁ. האט דאָס מַעֲרָע גַּעֲמָעָן צָוּם בְּרוּסָט מיט דער אַיְינְפְּאַקְיִיט פון אַמְּטָעָר פָּזָן פָּאַלְקָעָ, וְאָס קְּינְקָט אַוִּיפְּקָעָנְעַלְעָן אַיהֲר וְוַיְסָעָן בְּתוּם פָּאָר אַפְּרַעְמָזָעָן, ווי אַוִּיפְּמָאָכָעָן אַפְּאַרְטָקָעָ אַיְן אָן אַגְּנָעָפְּיִקָּעָט הוּוִי. פון אַיהֲר روַיְתָּר מַוְּלַתְעָנָעָר בְּלוּזָעָה האט זיך אַרְיִינְגְּלוּטִיטָשָׁט אַז ווַיְיַסְעָר קְנוּיָל מיט בְּלוּז אַדְעָרְלָעָה אַז מיט אַבְּרוּנְעָם שְׁפִּין, ווי באַשְׁמִירָת מיט מִיקְרַ-שְׁאַקְאַלְאָד. בי' מַעֲרָע מַאֲגַעְקִיטָּה האט זיך, פְּמַעַט, גַּעֲקָעָנָט גַּוְיָבָעָן אַזְעָ שְׂטִיְפְּקִיטִים, אַז גַּעַז גַּעַז קִיטִּיט אַז זְאַפְּטִיגְּקִיט. דאָס קינד האט זיך צְגָעָהָט מיט

א זל'יוקען, ווי צו א קוויל. קענטיג געווען, אzo קיין סן מי
קאסט איהם ניט אוז זונגען. אפילו בי אוז איבער-אכציג
יאָהריינען אידען, ווי וואַיטעך איז געווען, האט מערעס אנט.
בלוינטע מוטערליכקייט אַרְטִיסְגָּרוֹפָעָן דאס פֿאָרְגָּוּסְעָנָע בְּילָד
פֿון זַיְן יְוָגָן-פֿאָרְשָׁטָאָרְבָּעָנָר וּוְיִבְּ. נָאָר יְעַנְּע אַיז גַּעֲוָעָן אֽוֹצָ
געבעכידיגע אַקְעָנָען אָט דָּרֶר דָּא.

— א געזונט וויבעל, קיין עין הרע! — האט זיך וואַאי
טעק געטראָכָט — סענדערט אָטְאָכְטָעָר...

מערע האט זיך אָבָּעָר פֿאָרט אָטְאָכְטָעָר... ניט
מייט אַיהֲר אַנטְבָּלוֹיְוָטָען לִיְּבָּ, נָאָר מִיטָּן רְוִיטְלְכְּכָעָן פֿלְעָק
אוּפְּן הַלְּזָעֵל פֿון אַיהֲר קִינְד. וואַיטעך האט זיך פֿאָרְקָוּקָט
אוּפְּן פֿלְעָק. האט זיך שׂוֹן מַעֲהָר ניט גַּעֲקָנָט אַיְיָן
הַלְּטָעָן אַוְן אַגְּנָעָוִיְעָן מִיטָּן פֿינְגְּנָרָן:

— אָט! — פֿון דָּרֶר שְׁרָפָה: אַלְץ פֿון דָּעַם נִיעָם-גַּגְדִּס
שְׁרָפָה...

וואַיטעך האט זיך אָקָאָן גַּעֲטָאָן, גַּעֲטָרִיסְטָט מַעֲרָעָן:
— סְמָגְכָּט ניט אוּס. ווֹאָלֶט גַּעֲוָעָן אָמִידָעָל אַיְן עֲפָעָס
אנְדָעָרָש. אָבָּעָר אֽוֹצָן יְוָגָן גַּישָׁקָה. כֻּ-כֻּ, רְיוּזָעָשׂ שָׂוִין גּוֹט
הַלְּטָעָן דִּי לִיְּצָעָס נָאָכָן טָאָטָעָן, נָאָר הַוּנְדָעָרָט מִיט צְוֹאָצָיָן
יאָהָר...

2.

דאַס קִינְד האט גַּעֲזָוְגָּעָן אַוְן מַעֲרָעָה האט זיך עֲפָעָס גַּעַ.
קַלְאָגָט אַינְדָעָרְשְׁטִיל. אַוְן גַּעֲדָאָכָט האט זיך אָז זַי בָּאָ.
גַּלְיִיט דָאַס זַוְיְגָעָן סַזְן אַיהֲר קִינְד מִיט אָטְרְוִינְדִּיגָּן גַּפְזָוְגָּעָן.
זַי האט זיך בַּאַקְלָאָגָט אוּףְ אַיהֲר אַוְמְגָלִיק, אוּטָן חַוְרָבָן אַיְן
שְׁטוֹג, אוּףְ דָעַם בִּיְזָעָן ווִינְטָעָר, אוּףְ דִי גַּרְאָשָׁעָנָעָן פְּרָנוֹסָות
בִּים טִישָׁעָל אַיְן מַגְּרָק... דִי, קַאְכָעָנָע מַגְמָלְעָעָז אַוְיָחָד
לְעוֹשָׁגָנְקָעָה האט זיך אוּפְגָעָכָאָפָט פֿון אַיהֲר פֿאָרְגָּלְיוּוֹעָרְטִיקִיט,
גַּעֲוָאָט אַיבָּעָרְדָעְצָעָהָלָעָן צָוָם צְהָנָטָעָן מַאְלָ דָעַם אַוְמְגָלִיק
מִיט דָעַר צְעָרִיסְעָנָר צִיג. נָאָר מַעֲרָעָה האט זַי אַפְגָעָשְׁטָעָלָט:

— מַאֲמָעָה, גַּעֲנוֹגָ וְוַעַט שְׁוִין! זַיְן!

אנשטייט דעם האט זי וואיטעken אויסגעשטען אֶה היינטן
צעיינעס פונם מאהליווער בריף, וואס ער האט איהר היינטן פרעה
אַפְּגָעַבְּרָכְתָּ, אָפָּן וואס די שְׁכַנְטוּעַ, מָזְעַמְעַ פִּיגְעַן... דֵּי בְּשָׂוֹרוֹת אַיִן פָּגַנְדְּרָעַס
צָוֹויִי מְאַלְלָגְעַט אַיְבָּרְלִיְּעַנְעַן... דֵּי שְׁלַעַכְתָּעַ. עַרְשְׁתָּעַנְסָ: אַיִן
בריף זַיְן, גַּעֲנוֹגָ וְוַעַט עַרְשְׁתָּעַנְסָ: אַיִן
אַיְדִּישָׁעָן בְּרִיךְ, וואס ער האט דֵּא סְמָךְ גַּעֲלוֹזְדָּזְעַט
שְׁוֹאַרְצָעָן, האט ער זי אַגְּגָעַרְפָּצָן מִיטָּן אַלְטָעַן, גַּעֲלַאְשְׁגַּעַטְעַן
נוֹעַמְעַן פָּוּן נָאַךְ דָּעַר חַתְּוֹנָה; מַעַרְעַ-מַרְוִינְעַלְלָה האט ער זי אַנְ
גַּעֲרוֹדְעַן. עַתְּלִיכְעַמְלָא אַזְוִי. אָנוֹן צְוֹוִיטָעַנְסָ, שְׁטַחַתְּ דָּאַרְטָעַן,
אָז זַיְנְעַר אַגְּטָעַר בְּרוֹדְעַר פָּוּן אַסְטְּרָאָגָן, שְׁעַטְעַלְלָה, דָּאַכְטָן
זַיְדָ, רַוְּפָט מַעַן אַיִּהְמָן. יָא, שְׁעַטְעַלְלָגְעַבְּנָבָן, האט זַיְדָ פָּגָר אַיִּהְמָן
אַסְטְּאַרְעַטְעַן פָּוּן הַיְנְטָעַן-אַרְוּם. נִיט אַנְדְּרָשָׁ אָז סְמָיְזָן זַיְן
מְלָאָכָה אָנוֹן זַיְן גַּעַלְתָּ. וְאַרְיִים אַיִּהְמָן אָנוֹן פָּוּן שְׁמַחְתָּעַן האט מַעַן
גַּאֲרָ פְּלוֹצְלִינְגָן בְּאַפְּרִילְטָן אָנוֹן דֵּי אַפְּטְרִילְטָן אָנוֹן דָּעַר אַזְמָן
דֵּי נָעַר אַפְּגָס. אָנוֹן אַצְינְדָן גַּעַהְעָן זַיְיָ אַוְיִף אַרְבִּיאִיטָן מִיטָּלְעַ
גַּנְדְּרָעַר אַרְעַטְעַטְעַטְעַן. זַיְיָ זַעְגַּעַן אַצְינְדָן, שְׁרִיבְּטָטָעַר, הַאֲלִיָּץ
אָנוֹן וּוֹאֲלָדָ. ער האט, שְׁרִיבְּטָטָעַר, הַנְּהָה פָּוּן דָּעַר אַרְבִּיאִיטָן. ער
הַאֲטָט זַיְן, שְׁרִיבְּטָטָעַר, אַטְחִיְּעַטָּעַר, ער אָנוֹן שְׁמַחְתָּעַלְלָה. אַרְוּמְגָעַ
וּוֹצְשָׁעַן זַיְן אַבִּיסְעָלָ. דֵּי אַרְעַטְעַנְטָעַן בְּהַאֲלָטָעַן זַיְקָ מַעַרְ
גַּוְיִים פָּוּן אַיִּהְמָן, פָּגְנָמָן גּוֹי "טְשֻׁוְּרִילְלָה", וּוּמַעַן ער האט אַגְּנָעָ
בְּרָאַכְעָן דֵּי בִּינְעַר, הַעֲרָטָט מַעַן נִיטָּמָהָר. מִיהְאָט אַיִּהְמָן, שְׁרִיבְּטָטָעַר
ער, אַיְבָּרְגָּעַפְּהִירָט אָנוֹן אַגְּדָעַר אַסְטְּרָאָגָן, קָעַן מַעַן בִּינְיָאַכְטָן
ער, שְׁרִיבְּטָטָעַר אַוְיִף דֵּי פְּאַלְיָצָעָס. וְאַרְיִים אַטְ דָּעַר צְרָפְּתָשְׁוּ
רוֹהִיבָּג שְׁלַאְפָגָן אַוְיִף דֵּי פְּאַלְיָצָעָס. קָוְיְלִצְגָּעָן אַיִּהְמָן זַיְיָ אַגְּנָעָ
אַיְגָמִיטָעַן דָּעַר נָאַכְטָן... אָנוֹן נָאַךְ שְׁרִיבְּטָטָעַר אַיִּהְרָ, נָתָה, אָז ער
הַאֲטָט נָאַר עֲגָמָת-נְפָשָׁ פָּוּן שְׁמַחְתָּעַן. שְׁמַחְתָּעַלְלָה טּוֹרְבָּרוֹ הַאֲטָט זַיְקָ
צְוֹוּמָעַנְגָּנָעַשְׁמָקָט מִיטָּן דֵּי סְטָאַרְזָוּשָׁעָס אָנוֹן מִיטָּן שְׁלִיסְלָעָר.
וְאוֹי אַקְּפִּיקָעָ גִּיט ער זַיְיָ אַוּזָעָק. ער מַאֲנַטְשָׁעַט בִּי אַלְעַמְעַן
עֲפָעָס אַוִּיס אָנוֹן גִּיט זַיְיָ אַוּזָעָק. שְׁוֹאַרְצָעָן זַיְיָ אַיִּהְמָן דָּעַרְמָאָר
אַרְיִין נִיטְגַּלְוִוִּיטְעַרְבָּדָעָם בְּרָאַגְּפָעָן פָּוּן בְּרוּיָ. סְמָ-הַמוֹּת. שִׁיפְּרוּת
ער, דָעַר טּוֹרָרָה. ער דָעַרְעָסָט נִיט אָנוֹן שִׁיכְוּרָת. אָנוֹן אָז

שמחהלהע שיכורת זיך און, מאנכט ער סקאנדאלען און שרײַט.
 און ער ווועט דעם נײַעט-נגיד א מעשה אנטאָן נאָכָן אַפּוֹיצְעַן.
 ער ווועט איהם... ער ווועט איהם שעצבען "אַיִּף טרפה" און
 די בהמה זייןגע ווועט ער שטעכען... שמחהלהע איז שווין ניט
 איינמאָל גזועסצען איז קאָרֶצְעַר פֿאַר זייןיע מעשימים. קומט דער-
 נאָך צוֹרִיק אַ פֿנִירָה. שילט זיך און הוסט און טשעפעט זיך
 מיט אַלְעָמָעָן. ניט איינמאָל האָט זיך שווין פֿאַר איהם פֿאנְדרָע
 איינגעשטעלָט. יָאָ. מַפְּחָן נֵיעַר-נגיד איז עפָּעָס אוּיך אַין בריף
 געשטעגנָען. ער, דער נֵיעַר-נגיד, הייסט דאס. איז ניט קראָנק
 צוֹ אוּיסְהָעַלְפָּעָן... דער שׂוֹיגָעָר סְעַנְדָּעָרִיכְעָן אַין נוֹיט. אַ גַּעַז-
 רָעַטָּוּעַט טִירָאַלְיָעָר בְּהָמָה אַוְן דָּאָס אַפּוֹיזְעַן אַין אַסְטָרָאָגָן
 פֿאַר זִין פֿבּוֹד אַוְן פֿאַר זִין פֿאַקָּ, אַיז עפָּעָס מַשְׁאָר וּמַעֲרָט וּוְיִ
 אַ פֿאַר רַוְּבָּעָל אַ חְוֹדְשָׁ... אַבְּעָר זַי, מַעֲרָע, פֿאַרְשָׁתָעָת גַּאֲרָנִיט
 וּוֹאָס סְאַיִן מִיט פֿאנְדרָעָן גַּעַוָּאָרָעָן. וּוְיִ שְׁעַמְּטָ ער זַי דָּאָס
 ניט צוֹ שְׂרִיבָעָן אַיהֲר אַזְעַטְקָעָן זָאָכָעָן. זַי ווועט דָּאָס גַּעַהַן
 בעטָעָן בְּיַם נֵיעַר-נגיד? אַדְעָר דַּעַר נֵיעַר-נגיד ווועט זַי
 אָפְּשָׁר אַלְיַיִן דְּפָרְמָאָגָעָן?... פֿאנְדרָעָ שְׂרִיבָעָט אַבְּלִיּוֹ דַּעַר שְׂוּוִי
 גַּעַר, אַבְּעָר זַי פֿאַרְשָׁתָעָת דַּאָּר, אַז דָּאָס מִינְיָט מַעַן זַי אַלְיַיִן...
 וּוֹעֵן זַי גַּעַהַט אַרְיִין צָוֵם נֵיעַר-נגיד אַיבְּרָאַזְוְלִיְּעָדָן אַ רְוַּיְ
 טִישׁ בְּרוּוּעָל, מִינְיָעָן זַי שְׂוֵין דָּאָרְטָעָן, אַז זַי מַאֲכָעָן זַי גַּלְיָקָ
 לִיךְ. אַלְעָ זְעַגְעָן דָּאָרט זְזִיעָר אַוְן צְוָרָאָכָעָן וּוְיִ אַיבְּרָאַגְּשָׁטָאָן.
 נְעַנְעָן פֿעַטְשָׁא אַוְן קוּקָעָן טְעוֹן זַי. אַוְיִפְּ אַיהֲר וּוְיִ אַוְיִפְּ אַקְבָּנָ
 טָע, וּוֹאָס שְׁטוֹפָט זַי אַין קְרוּבָהָשָׁפָט. אַט דַּאָּזְנוֹמְפָלְטָעָן,
 בְּיַם אַרְיוִיסְגָּהָן פּוֹן נֵיעַם נְגִיד האָט זַי דַּעַרְהָעָרט אַ שְׁעַן
 וּוּרְטָעָל הִינְטָעָן טִיר. האָט זַי גַּעַלְאָזָעָן שְׁטָהָעָן זַי עִיר
 טַעַפְּעָל קְרוּוּט אַיְנָמִיטָעָן פִּירְהָוִין אַז אַזְוָעָק. זַאָל זַי דִּי
 נְגִידִיתָעָט קוּקָעָן אַלְיַיִן מִיט אַיהֲר גַּטְ-הַאָרֶצְיָגָע זַי עִיר.
 קְרוּוּט...

יָאָ, ווּוִיטָעָר בעט נָה, אַז בריף זַאָל מַעַן אַיהם שְׂרִיבָעָן
 רַוְּסִישָׁע. ווּיְלָאַלְעָ בריף צַי דִּי אַרְעַסְטָאַנְגָּעָן גַּעַהַעַן דָּוָרָךְ
 דַּעַר קָגְנְצָעַלְיָאַרְיָע. פֿאַרְדוֹאַרְפָּעָן זַי אִידִישָׁע בריף אַיְנָגָאַנְצָעָן,
 אַדְעָר סְלִיגָּט אַפְּ גַּעַנְאָעָנָע וּוֹאָכָעָן. אַז מַזְאָל, חָס וּשְׁלוֹם, ניט

דערמאָגען דעם אַידישען בריף ווּאַס ער שיקט דא. קִינְגֶּר
 טָאָר פֿון דעם נִיט ווִיסְטָן...
 — נָאָ — מאָכָט ווֹאַיטָעָק נָאָכָן אוּתָהָרָן גִּזְעָן נִיעָסָעָן
 אַזְּנָן פֿאָרָצִיחָת זִיךְ מִיט זִיךְ קָאָרָעָנָאָר פֿיְפְּקָע — דָו זַחַתְּסָטָן,
 מַעֲרָע! כְּהֵאָבָדָר שְׁוִין הַיָּינָט גַּעֲזָגָט. נַעֲלָיוּבָט דָעָר אוּבָּעָר-
 שְׁטָעָר! דָאָס לְעַזְעַטָּע אַיגְעָלָע גִּיטָּמִילְעָן...
 רְוֹפָט זִיךְ אָפְּ דִי "פֿאָלְיוֹונָעָן" סַעְנָדָעָרִיכָּע פֿון דָעָר גְּרִי
 גָּעָר לְעַזְעַנְקָע: — סְ'וֹאָלָט גַּעַוָּעָן גְּלִיכְעָד דָאָס צִינְגָּלָע אַלְיָן זָאָל
 בְּלִיְיָבָעָן גַּעַנְקָע...
 דָאָס קִינְד הָאָט זִיךְ אַנְגָּעוּטִיכְטָם, אַפְּגָּעָרִיסָעָן דָאָס מִילְעָן.
 כָּעַל פֿון זַעַר כְּוֹטָעָר בְּרוּסָט אָזְנָבָּעָט זִיךְ פֿון ווֹאַיטָעָקָס
 פֿיְפְּקָע. אוּסְגָּעָהָצָרָט דָעָר מַזְמָעָס בְּרָכוֹת אָזְנָבָּעָט צָוָא
 ווִינְשָׁנְגָּעָן אָזְנָבָּעָט אַוְיפְּ ווֹאַיטָעָקָס אַפְּאָר קִילְעָכְדִּינָע,
 נִיגְעָרָגָע אַוְיגְּלָעָךְ. אַזְנָבָּעָט אָזְנָבָּעָט אַיְהָם דָעָר אַלְטָעָר צָוָא.
 שְׁמוֹנָצָעָרט אָזְנָבָּעָט אַוְיסְגָּעָלְאָזָעָן מִיט אַקְעִישָׁעָן קוֹל: — פֿאָכְכָּ-יִיְהָ!

דָאָס קִינְד הָאָט אָזְנָבָּעָט גַּעַנְטָפָעָרט מִיט אַשְׁמִיכְעָל. אַיְיָ
 גַּעַוָּן יְפָנָעָ קִינְדָעָרְשָׁע שְׁמִיכְלָעָן, ווּאָס בְּלִיהָעָן אַוְיָפָן גַּלְאָמָעָן
 פְּנוּמָל, ווּזְעָן דָאָס קִינְד הָאָט צּוֹטוֹרְוִי צָוָא גַּרְוִיסְעָן.
 נִיט-קִזְקִעְנְדִּיבָּג אַוְיפְּ אַזְאָל לְבִלְיָכָעָן שְׁטוּמָעָן שְׁמוּעָס צָוָא.
 שְׁעָן צָוָא אַזְעָכָעָ פְּאָרְשִׁידָעָנָע עַלְתָּעָרט, אַזְנָבָּעָט אַפְּלָד
 נַאֲכָדָעָם גַּעַבְּלִיבָּעָן זִיכְעָן אַפְּאָרְטָרָאָכָעָר, אַשְׁוּגִעְדִּיגָּרָע.
 הָאָט זִיךְ מַעֲרָע פְּאָרְחִידְוּשָׁת: — ווּאָס אַיְוָן מִיט אַיְדָה הַיָּינָט רְ' לְיִזְעָרָה, אַ? עַפְאָס
 זִיְיט אַיהָר הַיָּינָט נִיט מִיט אַלְעָמָעָן.

— אָט, — מאָכָט ווֹאַיטָעָק אָזְנָבָּעָט זִיךְ אָזְמָעָט אַוְיפְּ דָעָר
 אַלְטִיטְשָׁקָעָר סַעְנָדָעָרִיכָּעָן אַוְיפְּ דָעָר לְעַזְעַנְקָע — דָאָס פֿאָרָצִיקָט
 צִינְגָּלָע... דָאָס בְּלוּט אַיְן שְׁנִי הַיָּינָט פֿאָרָטָאָגָה... סְגָעָתָה מִיר
 פֿון זִינְעָן נִיט אַרְדִּיס. שְׁוִין אַיְנָמָל גַּזְזָהָעָן אַזְאָס אַיְגָעָל אַיְן
 שְׁנִי. אַחֲנָן אַטָּאָטָעָן, אַזְאָס אַמְּמָעָן. אַיְן סַעְוָאָסְטָאָפְּאַלְעָר
 שְׁנִי... אַיְדִּישָׁעָר מְשׂוּמָד, נַעֲפָעָן, אַיְן דָאָס גַּעַוָּעָן.

3.

ד א ס ס י ד ו ל ๗

— געווען איין דאס-אָזוי האט וואיטעך אַנגעהויבען דער.
 צעהלען אָהן אִיבעריגע הכנות — געווען איין דאס איין סעוואס-
 טאָפָאָל אויפָן ברעה ים, ווען די שטאָדט איין שיין געווען האָלֶב-
 צעהשאָסן. דער פרענקיזיון האט צוּגַעַנְמָעַן איין באָסְטִיאָן נאָכָן
 אַזְוִיְיטָן. אָן דער עַנְגַּלְפָּנְדָּעָר האט גַּעַהַעֲרֵמִיְּטָעָרֶט פָּון די
 שִׁיפָּעָן. פָּון די נַאֲהַעַנְתָּעַ הַיּוֹצֵר איין גַּעַוְאָרָעָן בערגן מיט צִי-
 געל, אָן פָּון די גַּעַפְּלָאַכְּטָעָנָעַ דָּאָפְּלָעָלָעַ פְּלָאַקְּנָעָן, אַנְגָּשָׂאָ-
 טָעָן מיט זָמָר אָן שְׁנִי, אָן גַּעַוְאָרָעָן הַוּרְבָּעָס בְּלָאָטָעָ...
 אוֹיף די נַאֲהַעַנְתָּעַ בוּמָעָר זַעַנְעָן גַּעַהַעַגְּנָעָן גַּעַפְּרוּרְעָגָן קִישׁ.
 קָעָס פָּון פָּעָרָד. וואָרים דער פרענקיזיון האט זִיך אַונְטָעָרָגָעָ-
 גָּרָאָבָעָן אַונְטָעָר די באָסְטִיאָעָן, אַרְיִינְגְּעָקִיקָּלָעָט פְּעָסְלָעָץ מִיט
 פְּוֹלוּוּעָר אָין האט אַוְיפְּגָעָרִיסָעָן. זַעַנְעָן פָּעָרְדִּישָׁ אָין, לְהָבְדִּיל,
 מעַנְשִׁישָׁ גַּעַדְעָרִים גַּעַפְּלִיְּגָעָן אָין הַיְמָעָל אַרְיִין.

אַונְזָעָר פָּאַלְקָה האט זִיך באָפְּעָסְטִיגָּט הַיְנָטָעָר אַ וּוָסְעָר-
 קָאנְגָּל — אָמֵן בְּרִיטָעָ גַּעַפְּרוּרְעָנָעָן קָאנְגָּוָעָ. אָין דָעַט אַיִ-
 האָבָעָן די סָפְּלָאַדְעָטָעָן נַעֲמָוֹת הַאָקָעָן, טָאָגָ-אָיִין טָאָן-אָוָס,
 אַונְטָעָר אַ הַאָגָעָל פָּון קוּיְידָעָן. טָאָמָעָר שְׁטוּרְעָמָט אָן דער
 פרענקיזיון זָאָל עָר נִיט גַּעַפְּנָעָן קִין פָּאַרְטִּיגָּעָ, "ברִיקְעָן" אַרְיִ-
 פְּעַרְזָעָהָן צִי אָנוּ... הַאָבָעָן מִיר גַּעַמְיָינָט, אָוּ מִיר זַעַנְעָן זִי-
 כָּאָר. אָבָעָר נַאֲך הַאָלְבָעָ נַאֲכָת האט זִיך אַיְינְמָאָל אַנְגָּשָׂאָ-
 אַ שִּׁיסְעָרִי פָּון פְּלָאָנָק, פָּון דָעַר זִיתָה הַיִּסְטָ דָס. וּוּ קִומְטָ
 דָעַר פרענקיזיון פָּון דָעַר זִיתָה? אָפָנִים זִי הַאָבָעָן זִיך אַרְיִין-
 גַּעַרְיסָעָן עַרְגִּיז-חוֹאֵי ווּיִיט אָין אַומְנָעָגָנָגָעָן אַונְזָעָר קָאנְגָּל מִיט
 זִיְנָעָ שְׁוּעָרָעָ הַאָרְמָאָטָעָן. אַונְזָעָר אַפְּיִצְרָעָן הַאָבָעָן דָעַם קָאָפָ-
 פָּאָרְלָאָרָעָן אָין אַיְך הָאָבָ פָּאָרְלָאָרָעָן מִין רָאָטָעָ.
 נָעָר אָיִוְלִיךְ פָּון אַנְהָוִיב אַנְיִידָעָרְגָּעָפָאָלָעָן. אָ פָּאָמְבָעָ האט
 אַיְהָם אַרְאָפְּגָעָקְלָאָפָט דָעַם קָאָפָ, וּוּ אָן עַפְּלָעָלָעָ פָּון בּוּוּם. זִיְנָ
 אָפָט האט פָּאָרְגָּוּמָעָן דָעַר פְּעַלְדָּפְּעָבָעָלָ. אָן זִיך בְּגָלְד אַוְיסְגָּעָ.

צויגען און און אַרְעָם און פְּלִיעִיצָּט... דער שונא האט זיך פֿאָר-
 נומען פון הינטען און געשטעט אונז זום קאנאל צו, וואפ-
 מיר אַלְיִין האבען דעם אייז אויפֿגעַרִיסעַן. זונגען מיר געפֿלַי-
 בען צוטומעלטע צוישען פֿיעַר און וואסער און גענומען
 אַרְוִיסְקָלִיבָּעָן זיך ווי מײַז פון פְּאַסְטָקָע. די סַפְּלַדְגָּטָעָן האבען
 זיך צעמישט און גענומען לְוִיפֿעַן. און דא פֿאָרְגָּעָטָט זיך שוין
 אויף פֿאָרְטָאָג, אַ גָּאנְצָע נְגַכְּתָה האבען מיר אַזְוֵי גַּעֲרָאָמִיטָעָרט
 און גַּעַשְׁאָסָעָן, נִיט ווִיסְגָּנְדִּיגָּן ווֹאַהֲיָה און ווּמְעָן מיר שִׂיעָן...
 לְוִוִּיפֿאָסָעָן, ווִיסְאִיך, כְּדֵי אַנְצְּוִיאָגָעָן מִינְיָע אַנְטָלָאָפְּעָנָע חֶבְּרִים. די
 אַזְפָּאָסָעָן, ווִיסְאִיך, לְיִגְעַן לְיִנְקָם. אַוְיך עַטְלִיכָּע דּוֹסִישׁ שֵׁי-
 בען לְיִגְעַן דְּאָרְטָעָן אַיְינְגְּקָאָוּעָט אַיְן אַיְן. פון יִם אַקְעָגָעָן
 מיר שְׁמִינִית אַ שְׁנִיאָגָעָר ווֹינְט. זְשַׁמְּרוּעָ אַיך מִיק, לְוִיְּפֿעָנְדִּיגָּן,
 אַיְן שְׁלָאָג זיך פְּלוֹזִיכָּים אַן אַן אַ גַּעַפְּלָאָכְטָגָעָם פְּלָאָגָעָן. סְאִינוּ
 אַבְּעָר נִיט גַּעַוּעַן קִיְּן פְּלָאָגָעָן. סְאִינוּ גַּעַוּעַן אַיְינְעַ פָּוּן די
 רְיוֹנְגָּעָ קָעָרָב אַגְּנוּשָׁאָטָעָן מִיט גַּעַפְּרִוְּיָרָעָנָע עַרְד, כְּדֵי אַפְּצִיאָ
 האָטָעָן דעם האָגָעָל פָּוּן בָּאָמְבָּעָס, כְּדֵי צַו שִׁיצָּעָן די לְעַצְטָמָ
 הַיְּזָעָר אַיְן די סַפְּלַדְגָּטָעָן פָּוּן וְאַפָּגָּס, וְעַלְכָּעָ פְּאָרְטָגִיעָן זיך
 הַיְּנָטָעָר די דְּאַזְיָגָעָ קָעָרָב אַיְן ווֹאָרְטָעָן בֵּין די טְרָאָמִיט ווּעַט
 זַיְּהִיסָּעָן לְוִיְּפָעָן אַיְן פֿיעַר אַרְיִין. גַּיב אַיך אַ שְׁפָרָגָג אַיְן
 אַ לְוִוִּיפֿ, כְּדֵי צַי בָּעָהָאָלָטָעָן זיך הַיְּנָטָעָר דַּעַר דְּאַזְיָגָר קָאָרָב,
 אַיְן פָּאָל שִׁיעַר נִיט אַיְבָּעָר אַ צְעַבְּרָאָכָעָנָע בִּיקְסָט.

אַיְן ווִיסְעָן דְּאָרְפָּט אַיהֲרָ, אָז יָעַנְעַ בִּיקְסָעָן וְעַנְעַן נִיט
 די הַיְּנָטִיגָּע בִּיקְסָעָן. גַּעַוּוֹאַיְגָעָן האָט אַזְוֵץ כְּלִי בִּיט ווּעַנְגָּעָר
 ווִי אַ פָּוּד, אַיְן פָּלָגָט אַגְּנְצִינְדָּעָן דַּעַם פְּלוֹוּעָר דַּוְרָךְ אַ קְרָאָ-
 מְצָן. ווִי די מְזוּשִׁיקָּעָס צִינְדָּעָן נָאָך בֵּין צַו הַיְּנָטִיגָּעָן טָאָג אַן
 זַיְּעָרָעָ פִּיבְּקָעָס. אַיְן דַּעַר קָרָעָמָעָן נָאָס גַּעַוּאָרָעָן, אַיְזָ גַּעַוּעַן
 אַ סּוֹפְּ מִיטָּן שִׁיסָּעָן. בִּים פְּרָאָגָזָיו זְעַונְעַן שְׁוִין גַּעַוּעַן רֵי
 בִּיקְסָעָן אוּרִף פִּיסְטָאָנָעָם. האָט גַּעַמְעַט אַפְּלִיּוֹ גִּיסְעַן אַ מְבוֹאָ
 פָּוּן הַיְּמָעָל, האָבָעָן זַיְּ אַוְיך גַּעַקְעַט שִׁיסָּעָן. דַּעַרְפָּאָר אַבְּעָר,
 זְאָגָט מְעָן, האָבָעָן זַיְּ דַּעַם קִיְּזָעָר נִקְאָלָיִי אַגְּנְעָלִיִּיגָּט אַ קָּאָל.
 גַּעַר... די בְּעַסְטָעָ סַפְּלַדְגָּטָעָן האָבָעָן דָּא גַּאֲרָגִישָׁט נִיט גַּעַר
 קָעָנְטָ הַעַלְפָּטָן.

איך צליין האב זיך קויים אויף די פיס געהאַלטען. אַט
אָדי בײַן פון נאָז אַיִ מיר שוּין דְּזָן געווען אַנְגַּעַשְׁטָן אַיִ
געבערענט ווֹי פִּיעַר. פָּגָל אַיך צוֹוַי אַיבָּעַר דֻּעַם צַעֲבָרָאַכְּעָנָעַם
בֵּיקֶם, ווֹי אַיבָּעַר אַקְּלָאַץ מִיטָּן קָאָפַּן צַוְּדָעַ גַּעֲפָרְיוּרְעָנָעַר
ערַד. נָאָ, טַו אַיך אַטְּרָאַכְּטָט, אַיצְּטָעַר בְּלִיְּבָּעַר אַיך אַינְגַּנְצָעַן
אָן אַטְּאָזְוּ... אַיִן דַּעֲרָשְׁפִּיר גַּאֲרַא וּוַיְיכָעַ זָאָר. אַשְׁנָעַל פָּוּן
אַטְּסָאַלְדָּאַט דַּעֲרָשְׁפִּיר אַיך אַונְגְּתָעַרְן פְּנִים אַיִן אַיך דַּעֲרָהָעַר אַ
שָׂאָרְפָּעַן קְרָעָכָן.

- ווּעָר אַיִן דָּאָס דָּאָס - שְׁפָרִינְג אַיך אַוְיָף.
- סְוֹאָז! - עַגְּטָפָעַרְטָמִיר אַטְּיַזְּרִיגְּגָעַר קוֹל. אַיִן אַיך
זַעַה, אַיִן דַּעֲרָפָאַרְשִׁנִּיטָּעַר שִׁינְעַל רִיחָרְטָזְוָךְ. אַטְּרָוְסְטָקִיכְט
אַיִן אַטְּעַמְּט אַונְגְּתָעַר אַיִּהְמָן.

בלִיְּבָּעַר אַיך צָנוֹי שְׁטַחַן אַיִן ווַיְיִסְטָבַּח נִיט ווֹאָס וּוַיְיִטְעַר צַוְּ
טָאָן: צַי לְוִיְּפָעַן וּוַיְיִטְעַר זְכָעָן מִינְן רָאַטְעַ, צַי רָאַטְעַוְּעַן אַ
פָּאַרְוָאַונְגְּדָעַטְעַן. דַּי מְוֹרָא פָּאַרְן מְוֹרָט קִומְט אַוְיָךְ צְגַעַהָן אַיִן
שְׁוַשְׁקָעַט מִיר צָרִין אַיִן אַוְיָער: אַטְּהָאָסְטוֹ אָן אַוְיִסְרָאֵיד נִיט
צַוְּ לְוִיְּפָעַן אַיִן פִּיעַר אַיִן בְּלִיְּבָעַן דָּא בָּאַשְׁיַּצְטָפָן בְּרָגְנָצְיוֹן
צְוַיְּשָׁעַן דַּי גְּרוֹיִסְעַ קְעָרָב מִיט גַּעֲפָרְיוּרְעָנָעַ ערַד! אַיִן אַיִן
הָאַרְצָעַן טָוָט וּוַיְיִוָּאָס אַיך, וּוּאַיְתָעַק, אַיְינְגָעַר פָּוּן דַּי בְּסַטְעַ
שִׁיסְעַר אַיִן אַונְגְּזָרְטָרְעַן רָאַטְעַ, וּוּעַל זִיךְרָאָס דָּא בָּאַהֲלָטְעַן, ווֹי אַ
וֹאַגְּנָז אַיִן שְׁפָאַלְטָן, אַיִן וּוֹאַרְטָעַן... אַוְיָף ווֹאָס וּוֹאַרְטָעַן... ווֹאָס
זָאָל אַיך זִיךְרָאָס דָּא עַסְקָעַן מִיט אַטְּ דֻּעַם גַּעֲפָלְעָנָעַם חֹזִיר? עַפְעַס
אַ וּוַיְלָדָעַ בִּיְזָקִיָּת גַּעַמְט מִינְקָאָל אַזְרָום, נָאָךְ אַזְאָ שָׁוּעָ-
רָעַר גַּאֲכָטָט... פָּאַנְיָעַ אַוְיָךְ מִיר הָאָט אָפְשָׁר מַעֲהָר רַחֲמָנוֹת גַּעַ-
הָאָט, וּוּעַן עַר הָאָט מִינְקָאָל צְוַעַקְנָעָרִיסָן פָּוּן מִיְּזָן מַאֲמָעָן „עַלְיוֹן
הַלְּוּם“ אַיִן פָּאַרְשָׁלָעַטָּמִיק אַיִן דַּעֲרָפָרְעָמָד אַיְינְגָעַן
אַלְיָין?... פָּוֹנְדָעַסְטּוּעַגְעַן זָעַץ אַיך מִינְקָאָל צַוְּסָאַלְדָּאַט אַוְיָף
דַּעֲרָפָרְעָמִיק אַיִן פָּרָעָג אַיִּהְמָן וּוּעָר עַר אַיִן. עַגְּטָפָעַרְטָמִיר
עַר כְּרִיפָעַט.

זָוָךְ אַיך פָּאַהֲזָאַיִעַ דֻּעַם אַרְטָט וּוֹאָפְּ דַּי קְוִיל הָאָט אַיִּהְמָן
גַּעֲפָרְעָמִיק. דַּי הַעֲנָטָט, דַּאֲכָטָט זִיךְרָאָס, זְעַנְעַן גַּעַנְעַן. דַּי פִּס זְעַנְעַן
גַּעַנְעַן. מִינְטָאָמָאָל טָאָפְּ אַיך אָן אָן אַיְינְגָעַפְּאַלְעָנָעַם שְׁטִיקָה שִׁינְעַל.

פון אין זיט בוין, זעה איך, און דער טיל שינעל און צ'רוון-טערנעריסען און איז ערפס ל'יזיג. הויב איך צווי פאמצעלען אויף דעם שטיך שינעל אינדרהויך און קווק צריין... הער, מערע, דו זוינסט דאך א קינד. דו וועסט ויך ניט דערשרעגן? — איך וואס האט איהר דערזעגן? — רופט זיך אפ די

„פֿאַלְיוּונָעַ“ סענודעריכע פון דער גראנער ל'זושאנקע.

— איך בין ניט פון זי שרדעקדינע — בארוהיגט איהם מערע נאך א מינוט שויניגן.

— דערזעה איך, — דערצעלהט ל'זוערל וווײטער און דער מאכינער פנים וווײרט בי איהם גראניך-בלאָס ווי בי סענדע-דייכען-דערזעה איך אונטען, אויף דער שוייאיגער ערדה, א מין טונקעל-רויטע פֿאַרְקֹה-לֶבֶץ, א גאנצע ל'בעער אַונְגֵּפְאַלְדוּעַעט, קנייטש אויף קנייטש. וואס העכער אלץ רויטער. ס'איין געווען דאס פֿאַרְקִיה-לֶטֶע, אויסגערגונגנע בלוט און איבער דעם אַרְוִיט-לייך בִּינְדָעַן... אַזָּא בִּינְדָעַן האט היינט אַרְוִיסְנֶשְׁטָקָעַט פון אונטער איער צייג הענגער אויפן ל'יטער. דערפֿאָר האב איך זיך דערמאָנט. א גאנצען טאג איזן זיך מיר דאס מתדמתה... מון איך מיר פון האַרְצָן אַרְאַפְּרִידְעַן.

— איך וואס איז דאס געווען? — פרעוגט איבער מערע און פֿאַרְבִּיסְט אַ לִיפֶ.

— געווען איז דאס, פֿאַרְשְׁטַפְּהַט זיך, ניט אַ בִּינְדָעַע-פון אַ צִיגֶ. אַ דָּאַנוּעַע בִּינְדָעַע פון אַ אַפְּגַעַשְ׀יִילְטָעַן מענש-לייכען ריפ איז דאס געווען. כ'האָפֶגֶלְיךָ דערקענט. און אַבְּיַסְעַלְעַט טיפער, אונטערן שינעל, נאך אַיְנָע אַזָּא בִּינְדָעַע. לאָז אַיְך אַפֶּג דַּי טראָנְטָע פון שינעל אַין פֿאַרְדָּעַק. אַיך בּוֹיג זיך צום פֿאַרְשְׁנִימְטָעַן קאָפֶ אַין פרעוג:

— פון וועלכען פֿאַלְק אַין רָאַטְע בִּיטְטוֹ? כַּיוּעַל ל'וּיפְעַן זוכען זעם „רוּיטְעַן צְלָס“. נאָסִיךְעַס וועֶל איך זוכען...

— נײַע נאָדָא! — מאכט ער צו מיר — איך דאָרְף ניט קיין צְלָמִים. גענוג צְלָמִים, מאכט ער. אַט-אַטְלָד געה איך אַפֶּ... זאָגַט ער. זיך בעטער!

— הען, — קַלְעַה אַיך — אַ פֿאַנְיַע פֿאָר דער גַּסְיָה

זאל ניט האלטען פון צלמים. מאה-הסתט מישט זיך אים אין
 קאָפַ פֿאָרַן טוּיט. טְרִיבִּיסְט אֵיך אַיהֲם ווֹי אֵיך קעָן:
 – כ'וֹאָלֶט דִּיר, זָאג אֵיך, בְּרוֹדָעָר טָאָלְדָאָט, גַּעַלְיִעַנְט
 אָן (*אַטְכָּאָדָגָע...*) נְאָר כ'בִּין, זָאג אֵיך, אֵיך...
 – אֵיך? – כְּרִיפְעַט עַר, דָּעַר גּוֹסֶס, אָן הַיְבָט אַוְיף
 אָ קְוִידָלָאָטָעָן קְאָפַ אָן אַ פֿינְסְטְּרָעָן פְּנִים, צְזְקִינִיתְשָׁטַ פּוֹן
 מְוֹרָאָדִיגְעַ יְסוּרִים. עַר שְׁפָאָרֶט זִיך אָן מִיטַ דִּי לְעַצְטָעַ פְּחוּת
 אַוְיף אֵין עַלְעֲנוּבִּוְיִגְעָן אָן קוּקֶט מִיך אָן בִּים עַרְשָׁטָעַ גְּרוּעָן
 פּוֹן טָאנְגַ אֵין דִי אוּגֶעַן בְּרוּגַט אַ מְשׂוּעוּתַ פֿיְפָרָל. אַ טְוִיטְעָר
 בֵּין אֵיך גַּעַבְלִיבָעַן, דָּעַרְזָהָעַנְדִּיגַ אַט דִי פָּאָר אוּגֶעַן.
 – אֵיך! – עַנְטְּפָעָר אֵיך אַיהֲם אָן רָזֶק זִיך אַפְ אַגְּבִי.
 סְעַלְעַ אָן אַ זְיִיט. אָן עַר פְּאָלַט צְרוּיקַ מִיטַן שְׁוּעָרָעָן קְאָפַ אַיְן שְׁנִי אָן
 כְּרִיפְעַט: – דָּעַם צְלָמַ נְעַם פּוֹן ·מִיר אַוּעָקָן! נְעַם אַוּעָקָן דָּעַם
 צְלָמָן!
 – וּוּלְכָעַן צְלָמָן? – צִיטָעָר אֵיך. – אֵיך זְעה נִיט, בְּרוֹדָ
 דָּעַר, קִין צְלָמָן!
 – אַוְיפָּן הַעֲרָצָעָן! – כְּרִיפְעַט עַר – נְעַם אַוּעָקָן! עַר
 בְּרוּגַט מִיך!...

4.

כ'הָאָבַ מִיך אַרְוָמְגַעְקוּקָט. קִינְעָר, אַוְיסְעָר אָוְנָה אַיְזָ נִיט
 גְּעוּזָעַן צְוִישָׁעַן דִי צְוֹויִי גַּעַפְלָאָכְטָעָן עַלְגָּונְקָעַס מִיט אַנְגְּעָשָׁא-
 טָעַנְעַ עַרְד. עַרְגִּינְ-וּוָאוּ וּוּיִיט הָאָט מְעַן נְאָר גַּשְׁאָסָעַן אָן גַּעַ-
 טְרָאָמִיטְעָרט. הָאָב אֵיך זִיך גַּעַשְׁטָעַלְט אַוְיף דִי קְנִי לְעַבְעָן
 גּוֹסֶס אָן פְּאָוּזְלִיעַ אַוְיפָּגְעַנְעַפְעַלְט אַיהֲם דָּעַם שִׁינְעָל בִּים
 סְאָמָע קָלְנָעָר. דָּעַרְגָּאָךְ דִי קְוָרְטָקָע, דָּעַרְגָּאָךְ – קָאָפְטָעַל אָן
 הָעָמָד בִּים הַגָּוֹן. כ'הָאָב אַנְגְּעַטְגָּפְט אַ פְּאָרְשָׁמָאָלְגָּעָן שְׁגִירָעָל

^{*} אַ קְרִיסְטְּלִיבָעַ אַפְילָה פְּאָרַן טוּיט.

און א ציה געהבען. ס'האָט א בְּלִיאָסֵק געטָן א מעשגעער צלמל... ווי א געַלְינְעֶר דָּרוֹחַ אֵין עַד אֲרוֹיסְגַּעַשְׁבּוֹנוֹגָן פּוֹן אונטער דער סָלְדָּאַטְסְּקָעָר אַנְטוּכָן. אַנְשָׁעָר, אַלְגָּעָן-דייגער אָזָא. אוֹיסְגַּעַפְּזָלִירַט פּוֹן לְאָגָן טְרָאָגָן אִהְתָּ אָוִיףַּ דָּער האָרִיגָּעָר הַארְץ, אָוּן אַבְּשָׁעָל וּוֹאָרִים פּוֹן דָּעַם מְגַנְשְׁלַכְּפָן פִּיבָּ, האָט עַד אַפְּגָל געטָן אָוִיףַּ מִין אִיבְּעַרְגָּעָה רַעַטָּעָר האָנט. ר'האָט מִין אַברִיהָמִי געטָן ווי א גַּלְיהָעַנְדִּיגָּעָ קְוִיהָה. כִּיחָזֶב אַוּוּקְעַכְאָפְּטָמִין האָנט. וּוֹאָרִים ווי קּוֹם אַיךְ אַאִיד, אַסָּלָ-דָּאָט, צוֹוִישָׁעָן אָזָוִי פִּיגָּאָסְטָעָן-רְשָׁעָטָים, אַנְצָהָיוֹבָעָן זַיְךְ מִיט זַיְעָרָע צְלָמָס? מַעַהְרָע פָּעָלָהָט מִיר נִיטָּ...
דָּער גַּפְּאַלְגָּעָר זַעַלְגָּעָר האָט מִין אַפְּגָר נִיט אַפְּגָעָלָאָזָן.

- דִּיעָס אַפְּ!-שְׁרִיתַע עַד צַוְּמִיר אָוּן אַיְן האָרְצָעָן פִּיפְּט
בַּיְּ אִהְתָּם. - וּוֹאָרָף אַוּוּק.

- נִינְיָן! - זָאָג אַיךְ - מְטָאָר נִיטָּ... ווי קּוֹם אַיךְ?...
- כְּבוֹין אַוִיךְ אַאִיד. - כְּרִיפְּעַטַּע יַעֲנָעָר אָוּן גַּלְאָצָט
מִין אָן מַעַהְרָע מִיט דַּי וּוֹיְסָלָפָךְ ווי מִיט דַּי שְׁוֹוָרְצָעָלְעָן. -
מ'האָט מִין אַפְּגָעָשָׁמָדָט מִיט גַּעַוּוֹגָלָד. מ'האָט מִיךְ... אַוִי-אוִינוּ...
אוּן פְּרָעָן אִיהָתָם:
אוּן וּוֹאָנְעָן בִּיטָּה, בְּרָאַטְיִיצְעַן טַי מָאִי? -

- פּוֹן האָרִי-הַאָרְקִי*. - שְׁעַפְּטַשְׁעַט עַד - דַּי כַּאֲפְעָרָה...
מ'האָט מִיךְ אִין בָּאָד אַיְנָגָעָלָאָסָעָן, דַּי "דִּיאָדְקָעָס" ... מִיט
הַעֲרִינְגַּמְּגָן מִיךְ גַּעַקְאָרְמָעָט... כִּיחָאָבַע מִין שְׁתַּחַן גַּעַטְרוֹנוֹקָעָן פּוֹן
דוֹרְשָׁטָט... גַּעַבְּרָעָנָט מִיךְ אָוּן גַּעַבְּרָאָטָעָן, פָּאנִיעָס... כִּיחָאָבַע
אוֹיסְגַּעַהְאַלְטָעָן. אַוִי-אוִינוּ...
אַפְּגָעָרְעָכָט, האָט עַד וּוֹיְטָעָר צַוְּמִיר גַּעַרְעָדָט. דָּער
פְּנִים האָט זַיְךְ אִיהָתָם אַיְנָגָעָצָעָן פָּאָרְקִימָט, דָּער מוֹיל אָוִיףַּ
אַזְּיִיט:

- גַּאָט רַעֲכָעָנָט זַיְךְ מִיט פָּאנִיעָן. דָּער פְּרָאָנְצָיוּן בְּרָעָנָט

* שְׁטַפְּנָעָג אִין מִאָהָיוֹעָר גַּוְעָרְנִיעָ.

איהם, דער פונגענדער ברэт איהם... אצינד איז פאניע אין
באָד... כָּאַ-כָּאַ-כָּאַ...
כ'האָב מיך נאָכְאָמָּל אַרְוֶמְגַעֲקִיט צי קִינְגָּרְהָאָרְכָּט נִיט
צְוִישָׁעֵן דֵּי "גָּסִיפָּעֵס" מִיט עָרֶד.
— אַיְזָו וּוֹאָס זָאָל אַיךְ טָאָן? — פרעג אַיךְ איהם.
— רַיִס מִיר אָפָּ דָעַם צְלָם! רַיִס אָפָּ! כְּיוּלִי מִיט אַיהם
נִיט בָּצְגָּרָאָפָּעֵן וּוּצְרָעֵן.

כ'האָב אַריַס גַּעַטָּאָן בַּיִם שְׁנִירָעָל אַון אַפְּגָעָרִיסָעָן. דער
צְלָמָל הָאָט מִיר גַּעַבְרָעַנט דֵּי דְּלָאָנִיעָ וּוֹי אַהיַסְעָר שְׁקִיעָל
גַּרְאַנְגָּט פָּוֹן אַ "חַוְּבִיכְעַ", אַ הַאָרְמָגָט צָאָ. מְהָאָט דָאָךְ דָאָס
אַנְגָּעַטָּאָן אַ קְלִיָּין אַינְגָּעָל מִיט גַּעוֹגָלָד. דַּעְרוֹוָאָרְגָּעָן זִין אַיְזָ
דִּישְׁקִיטִיט, וּוֹי אַגְּנוּיָהָרְגָּט אַ פִּיסְקְּלִיְּאַנְגִּיקָּ... אַפְּבָעָר אַפְּוּעָקָ
וּאַרְפָּעָן דָּפָם צְלָמָל הָאָב אַיךְ מָוָרָא גַּעהָאָט. טָאָמָעָר גַּעַפְּנִינָט
אַיהם וּוּעָר אַין שְׁנִיָּין אַון נַעַמְתָּ חָוָקָר וּדוֹרֶשׁ זִין. הָאָב אַיךְ
אַרְאָפְּגָעָלָאָוט דָעַם בִּיקָס פָּוֹן פְּלִיְּיָצָע אַון מִיטָן אַיְוּרָנָעָם
"שְׂטִיקָן" גַּעַמְאָכָט אַ טִּיעָפָן גַּרְיְבָעָל אַין דָעַר גַּעַפְּרִוְרִעְנָעָר צְרָה,
טָעַמָּט גַּעַמְאָכָט אַיְנָגָעָנָעָן דָעַם שְׁתָאָלְגָעָנָם שְׁפִּיצָן... אַין גַּרְיָי
בָּעֵל אַרְיִינְגָּעָוּאָרְפָּעָן דָעַם צְלָמָל מִיטָן שְׁנִירָעָל צְוּמָמָעָן, צְוּגָעָ.
טָאָפְּטָשָׁעָט מִיטָן קָאָרָעָק פָּוֹן סָלְדָאָטָסָקָעָן שְׁטִיוּעָל, צְוּגָעָדָעָט
מִיטָן שְׁנִיָּין. אַוִיס צְלָמָל!

מִיטָאָמָּל דַּעְרוֹזָה אַיךְ, אָז דֵי צִין בְּלִישָׁעָן בַּיִם מִשְׁוּם
אַין מוֹיָּה. דָאָס הָאָט עָרָגְעָנָהָרְגָּעָן. צְוִירְדִּיעָן גַּעַוְעָן, וּוֹאָס
כ'האָב גַּעַטָּאָן זִין ?עַצְעָן רָצָן. נָאָר מִיר הָאָפָּעָן זִיןְעָן צִין
אוַיְסָגְעָזָהָן וּוֹי דֵי אַפְּגָעָשְׁיָלָטָעָן רִיפָעָן אַזְנָטָעָר זִין שִׁינְעָל.
אַיְבָעָר זִין אוַיְסָגְעָרָגָעָן בְּלוֹט ?אָצָעָן בַּיִם צְוּיָּי צְוְבָרָא.
כְּעַנְעָרָיָהָן. אַיְבָעָר דֵי בְּלוֹעָ לִיְפָעָן זִיןְעָן — דֵי צִין. אַין
וּוֹי אַיךְ שְׁטָמָה אַזְוִי אַ פָּאָרְשָׁתִינְגְּנָעָרְטָעָר — עַרְשָׁתָ אַיְנָעָ אַ
הָאָנָט זִיןְעָה הַיְבָט וּוֹי אַוִיפָּץ צְיָהָר אַון וּוֹיָזָט אַיְפָן הָאָרְצָעָן
בַּיִם זִיךְ:

— אַסְיְּדָרָל!... לִיְגָ אַרְיִין!...
— אַסְיְּדָרָל? — בּוֹגָ אַיךְ זִיךְ אַיהם וּוֹידָעָר אַראָפָּ —

וואס פאר א סידור! כהאָ נאָר אַיִן אַינְצִיגֶּעָן סִידּוֹר. פֿנוּ-
דערהיַם געבעראָכט. אַיִן סִידּוֹר...
דער מוַיֵּל האָט זיך בַּיִם משומד גַּלְיִיך פָּגְרָמָאָכְט. די
צִיּוֹן האָפָעַן אוּפְנַגְהָעָרֶט גַּלְגַּעַזְעָן. אַ קְלִיפָּעָן אַזְנַץ כְּרִיפָּעָן
הָאָפָעַן אַיך דֻּערְהָעָרֶט. עָרָה האָט גַּעוּיִינְט, דַעַר גַּעֲפָגְלַעֲגָר סַאַפְּ-
דָּאָט, וּי אַ קְלִיִּין קִינְד, אַ קְרָאנְק קִינְד, וּוּעַלְכָעָן מַעַן גַּטְנַ-
די צָאַצְקָעָן וּוּאָס עָרָ פָּאָרְלָאָגְנָט:

- אַ סִידּוֹר! אַ סִידּוֹר! אַ סִידּוֹר!...

- זַמְלַיְקָן! - בַּעַט אַיך זיך בַּיִי אִיחֵם - כְּהָאָ נָאָר
אַיִן סִידּוֹר! פּוֹנְדָּעָרְהִים גַּעֲבָרְאָכְט. אַיִן סִידּוֹר. נָג, זָעָה.
אַיִן, רַעֲרוּנְדִּיגְ אָזְוֵי, נָעַם אַיך אַרְוִיסְ מִיְּן אַזְרָל פֿוֹן
בּוֹוִים-קַעְשָׁעָןְ. אַיִן כְּשַׁוְן קַעְבָּעָרָן לְעַדְעָר גַּפְבְּגָדָעָן. בְּלוּיעַ
בְּלַעְתָּר מִיט אַן אַלְטָעָן שְׂקִיאָוּעָר דָּרוֹק. מִיט אַן אַוִּישְׁרִיפְט
אוּפָן אַינְעָרְלִיכָּעָן בְּלָאָט פֿוֹן אַיְנְבָּונְד: «זה הסידור שיַך...»
מִיְּן פָּאָטָעָר, עַלְיוֹן הַשְּׁלוּם, האָט דָאָס אוּפְנַגְשְׁרִיבָעָן מִיט זִין
אַיְגָעָנָעָר הָאָגָּט.

דַעְרוּעָהָן צְוֵי נָאָחָעָנָט צַוְּזַיְקָעָן אַז זיך אַ סִידּוֹר, האָט זיך דַעַר
גּוֹסָס אַ בִּיסְעָל אַ הוֹיֵב גַּעֲטָאָן. צַוְּגָעָרְהָרֶט זיך צָוָם לְעַדְרָנוּם
דַּיְקָעָן מִיט דַי לְיִפְעָן. אַוְן פָּאָלָט צָרוּיק. קַיְקָט צַוְּמִיר אַרְוִיְּפָ-
מִיט תְּחִנְגָּנִים אַזְנַץ בַּעַט זיך:

- כְּאַטָּש אַיִן בְּלַעְתָּאָ. בְּרוּדָעָר! דִיר בְּלִיְּבָט אַ גָּאָ-
עָרָ סִידּוֹר מִיט בְּלַעְתָּאָן... אַיִן בְּלַעְתָּל אַנְשָׁטָאָט דָעַם...
לְהַבְּדִיל... אַנְשָׁטָאָטן צְלָמָ... אַט דָא, אוּפָן הַאֲרָצָעָן לְצַנְעָן
מִיר אַוּזָעָק!

כְּהָאָב אוּפְנַגְעָמָאָכְט מִיְּן סִידּוֹר אַוְן אַ סִידּוֹר. עָרָ
הָאָט פְּרִיהָעָר גַּעֲהָאָט אַיִן זיך צְוֵי שְׂעָר-בְּלַעְתָּאָ. אַיִן שְׂעָר-
בְּלַעְתָּל מִיט אַ צָאַצְקָעָן. מִיט אַ גַּעֲפָגְנַטָּעָן טְוִיעָרָל, מִיט רִינְגָעָ-
לְעָעָן אַוְן מִיט צְוֵי לְיִבְעָן אוּפָן טְוִיעָרָ. עַס אַיִן נָאָר גַּזְנָעָ-
עַד-הַחִים. אַוְן דָאָס אַנְדָעָר שְׂעָר-בְּלַעְתָּל - אַהֲן אַ צָאַצְקָעָ...
נִיט גַּעֲטָרָאָכְט קִיְיָן סְךָהָאָב אַיך אַוִּישְׁגָעָרִיסָעָן דָאָס
אַ וּ ט עַ שְׂעָר-בְּלַעְתָּל. בָּאוּזְעָן דָעַם גּוֹסָס פָּאָר דַי
אוּגָעָן, צְוֹוָמְצָנְגַעְלַעְגָּט דָאָס בְּלַעְתָּל, וּי אַ קְמִיאָ, אַוְן עַס

איהם אַרְיִינְגָּשְׁטוֹפֶט טִיעָפֶ אֲזְנְטָעֶר דָּעֶר הארטער העמד, פון קָלְנְגָּד בֵּין דָּעֶר האַרְיִיגָּר ברוֹסֶט זִינְגָּר. זִין לִיבֶ אַיְן שְׂוִין גְּעוּעַן בָּאַדְעַקְטַּמְט מִיט אַקְלְטָעַן שְׂוִיָּס. פָּנוֹנְדָּעְסְׁטוֹוּגָעַן האַט עַר נָאָך אַ וִיפְּצַ גַּעַטָּן. עַר האַט אַ וִיפְּצַ גַּעַטָּן וּוּי אַ גַּעַטָּן וְאַטְּעַוְּזְטָעַר, וּוּי פָּוּן אַ גְּרוֹסְעַר סְפָּהָה אַרְוִיס, אַיְן דִּי צִין זִינְגָּט חָבְּעַן זִיךְ וְוִידָּעַר צְעַמְּלִישָׁאָעַט.

כְּהָאָב אַיְם אַיְנְגִינוֹיָן פָּאַרְשְׁפְּלִילִיעַט צְוִירִיק דָּעַם וְאַז רִימְעַן קָפְּטָעַל, דִּי קוֹרְטָקָע דְּזָרְנָאָך דָּעַם שִׁינְעַל. דִּי בְּרוֹסֶט בֵּין אַיְם האַט גַּעַרְכִּיעַט, אֲזְטָעַר מִינְעַן גַּעַרְוִירְעַנְעַן פִּינְגָּעַר, אַלְעַן פַּעְמְלִיכְעַד אָוֹן פַּאַמְּלִיכְעַד. אַיְן אָז אַיְבָּן בֵּין פָּאַרְטִּיג גַּעַוְּאָרְעַן, האַט עַר מַעְהָר שְׂוִין נִיט גַּעַרְכִּיעַט... אַיְקָב אַקְיָק - אַ שְׂוִימְעַל גִּיסְט זִיךְ אַיְם פָּוּן בִּידָּעַ זִיטְעַן מוֹילַן, אַוְיָחָד עַר האַטְּעַר בָּאָרְדַּ; אַיְן דִּי צִין שְׁמִיכְלָעַן פָּוּן שְׂוִים אַרְוִיס.

כְּהָאָב זִיךְ וְוִיטָּעַר אַלְעַן גַּעַטָּן זְכָעַן מִין רָאָטָע. אַיְן האַרְצָעַן האָב אַיְקָב אַפְּלִוּ מַוְּדָּא גַּהְהָטָן, טָאַמְעַר גַּעַפְּינְט פָּאַנְיָע דָּאָס בְּלָעְטָעַל, בֵּים בָּאַגְּרָאָבָעַן דִּי גַּעַפְּאַלְעַנְעַן סָאַלְדָּאָטָעַן, אַוְן וּוּעַט דְּעַרְוָעָהָן, אָז מִיהָאָט דָּאָ גַּעַמְאַכְט אָזָא בִּיטָּ... יַעַדְעַר סָאַלְדָּאָט האַט דָּאָך אַ גַּוְמָעָר. מִיוֹוִיסְט וּוּעַר עַר אַיְזָן... וּוּעַט מַעַן נַעַמְעַן נַאֲכְרָעַגְעַן, נַאֲכְזָוְעַגְעַן... נָאָר דִּי כְּרִידַּ, וּוּאָס אַיְקָהָזָה גַּעַוְּעַן אַ אַיְדִּישָׁן נַשְּׁמָה פָּאָרְן טּוּיִת, אַיְן גַּעַוְּעַן גְּרֻעָסָעַר...

צַי אַ זְכָעַנִּיש אָוֹן פָּאַרְשָׁעַנִּיש מִצְדַּפְּאַנְיָעַן אַיְת, גַּעַט לְוִיבֶט דָּעֶר אַוְיְבָּרְשָׁטָעַר, נִיט גַּעַקְוּמָעַן. פָּאַנְיָע האַט נִיט דָּעַרְעַט. וּוֹאָרים מִיר האָבָעַן אַיְן יַעַנְעַם טָאָג פָּאַרְלָאָרְעַן דָּעַם גַּאֲנָצָעַן רָצִיאָן, וּוֹאָגָמִיר האָבָעַן זִיךְ בִּינְגָּכְט אָזָוּי בְּלִינְגְּדָעַר. הִיְתָה גַּעַשְׁלָאָגָעַן. דִּי גַּפְּלָאַכְטָעַנְעַן פְּלָגְנָקָעַן מִיטָּרַד, וּוֹאָגָדָעַר הַרְוָג אַיְזָה גַּעַבְּלִיבָּעַן לִיגָּעַן, אַיְן אַוְיָחָד אַרְיִינְגָּשְׁטוֹפֶט צָום פרָאַנְצָיוֹן אַיְן דִּי הַעַנְטָן. דָּעֶר פְּרָאַנְצָיוֹעַל האַט אַוְנוֹ גַּעַשְׁלָאָגָעַן אַיְן פְּלָגָן אַיְן אַזְוִי-אַגְּרָוּם גַּעַשְׁטְּוּרְפְּמַט גַּלְעַט באַפְּעַטְגְּוָנְגָעַן בֵּים קָאָנָאָג. בֵּין אַינְדָּעְרְפְּרִיה האַט עַר וּוּי אַלְעַמְעַן פָּאַרְנוּמָעַן, בֵּין סָגְמָע יִם אַרְאָפֶ. מַנְ-הַסְּתָמָם האַט עַר אַוְיָחָד דָּעַם הַרְוָג מִיט

מיין שער-בלעטעל אויפן הארצען באָרגאָפֿעַן צוֹאַמְעַן מיט די
אייבערינגע געפֿגָּלְפֿעַן סָאַלְדָּאַטְעַן, זיינע און פָּנִיעַס, אַין אַין
ברידער-קָבָר...

נאָר צוֹלֵב ווֹאָס דערצעהל אַיך דאָס צְלִזְ?... צוֹעַלְכָּע
זָאַכְעָן דערצעהל מְפַנֵּן נִיט. מעָן קָעָן פָּאָר זַיְהָאָפָּן אַ פְּסָק
צָאָךְ הַיְגָנְטָ... הַוִּיב זַיְן אַן מִיט פָּאַנְיָעַן! דַּאֲסָ פָּאַרְשָׁתְּעַהָּסְטָ דָאָךְ
מִסְתְּמָאָ, מַעֲרָעָ?... נָאָר דַּאֲס בְּלוֹט אַיְן שְׁנִי. דַּאֲס צִיגְעַן בְּלוֹט
הַיְיָנְטָ פָּאַרְטָאָג, לְאַזְוֹת מִיךְ נִיט צְרוֹזָה, אַ פִּישְׁוֹף מִיר אַנְגְּפָטָאָן...
אַיְן אַיְבָּז דַּו וּילְסָט, מַעֲרָע, קָעָנסְטוֹ זַעַחַעַן. אַט אַיְזָ מִין אַלְטָ
סִידְוָרָאָל אַיְן לְצָדְעָרָנוּם אַיְנְבָּונָד! אַ שְׂקָאָהוּר, פָּאַרְצִיְּטִיגְּזָר
דוֹרָק... אַיְבָּעָר הַוְּגָדָעָרֶת יָאָהָר אַיְזָ דַּאֲס סִידְוָרָל אַלְטָ...

אַיְן מַעֲרָע הַאָט דַּאֲס קִינְד אַרְיָינְגָּעַלְעַנט אַיְן זַוְּגָּעַלְעַט אַיְן
מִיט מַאֲגָּרָע, וְשַׁעַדְנָעַ הַעַנְט אַ בְּלַעַטָּר-גַּעַטָּאָן אַיְן סִידְוָרָ. צּוֹוִי
דוֹרוֹת זַעַנְעָן גַּעֲזָסְעָן אַיְינָעַ אַנְטְּקָפְּגָּעַן דַּעַם אַנְדָּעָרָעַן בַּיִּם
לְעַמְפָּעָעָע אַיְן אַ הוֹנְדָעָרֶת-אַהֲרִיגָּעָר עֲדוֹת, אַן אַלְטָ סִידְוָרָ,
צּוֹוִישָׁעָן זַיְיָ בַּיְדָעָן. דַּעַר צָעָר פָּוּן אַ וּוּיְטָ אַוִּיסְגָּעָשְׁטָאַרְבָּעָ-
נָע וּוּלְטָ הַאָט מַעֲרָעָן אַרְזָמָעָנוּמָעָן. דַּעַר צּוֹוִיטָעָר שְׁעָר-
בְּלַעַטָּל אַיְן סִידְוָרָל אַיְן גַּעַוְעָן אַוִּיסְגָּעָרִיסָעָן אַיְן דַּי רַעַשָּׁ-
לְעָךְ, דַּי צִיְּנְרָדִיגָּעַ רַעַשְׁתָּלְעָךְ פָּוּן אַוִּיסְגָּעָרִיסָעָנָם בְּלַעַטָּז זַיְיָ
גַּעַן גַּעַוְעָן אַזְגָּעָלְעָט מִיט פָּאָפָּ, כְּדַי דַּאֲס אַקְעָגָעָן-בְּלַעַטָּל,
אַיְן דַּעַר טִיף פָּוּן סִידְוָרָל זַאֲוִי זַיְהָאַלְטָעָן אַיְן נִיט אַרְוִיסָּ-
פָּגָלָעָן.

די סעודה פון "חברה-קדישא"

1.

ווער ס'האָט, בעזונתינו הרבים, פֿאַרְלַאָרֶעָן דעם אָפָעַ-
טייט, דער זאָל געהן זעהן ווי שְׂקָאָווער חברה-קדישא עסְטָ...
וועט ער געהאָפָעַן ווערטן.

און צעגן, ווי ס'געהער צו זיין, טוט די חברה אַין
מְאֹל אַין יָאָהָר, אַין הייסט צס: "די גּוּרִיסָע סְעֻדָּה
פֿון חברה-לוּיה".

די אַיִינְצִיגָע בָּאַלְיוֹנוֹנוֹג אַין זַי פֿאָר דער שׁוּעַרְעַר
חברהשער פראָצע אַגאנֵץ יָאָהָר: מְתָהָר צַו זַיִן, אַנְטָאָן
תריכיכים, טראָגעַן צומ בִּית-עַלְמִין אַון מְקָבָר וַיַּיְן שְׂקָאָווער
בר-מִינְסָק. אַ גָּזְנִין יָאָהָר אָזָוִי, אַין הַיְזָא אַון אַן קָעָלַט, אַין
רעגען אַון אַין גְּלִיטְשִׁיגָעַן שְׁבִּינִי. אַ מְהַלְּקָרְבָּן רַב אַין יַעֲדַע צוּית.
פֿון שְׂטָאָדָט בִּיזְקָעַל בִּית-עַלְמִין, אוֹיף אַ בְּגָרְגָּא אַין רַיְשָׁקָאָק –
שְׁעַנְעַט עַטְלִיכָע וַיְאָרְסָט הִינְטָעָרָן גּוּרִיסָע מִיחָל בִּים דְּנִיגְפָּעָר.
די גּוּלְטָעָר וּאָס חברה-קדישא מְאַהְנָט אַין, בַּיְ בְּרִיאַיט.
הַאַרְצִיגָע אַון קָאָרְגָע יְוִישִׁים, גַּעהַט דָּאָךְ אוֹיף פֿלְעָרְלִיִּי צְדָקָה-
זָאָכָעַן: תְּכִרְכִּיכִים פֿאָר אַרְיְמָעְלִיִּיט, אוֹיף אוֹיסְצָוָה-אַלְטָעָן דעם
לוֹוִיה-בִּית-מְדָרָש אַון חברהשע שְׁמִים, אוֹיף רַעְמָאָנט פֿון
פְּלָאָנְקָעַן אַרוֹם בִּית-עַלְמִין, אַון שְׁכִירָות פֿאָרָן קְבָרוֹת-מָאָן. וְאָס-
וּשְׁעַט בְּלִיְבָט פֿאָר דער הַיְלִיגָעָר טְרַחָה פֿון די אַנְשִׁי-חברה-
לוֹוִיה: די פֿרִימְצָה, נַאֲסָקָע-טוּעָגָעָה, רִימְפָּרָם, קְזָבִים אַון בָּאָ-

לעגלאַס? זיַי בְּלִיְבֶּט נָאָר אַיבָּעָר דִּי גְּרוֹיסָע סְעוֹדָה אֵין מָאָר
אֵין יָאָהָר.

דער מאָנָעָנדִיג זִיך אָן אַיהֲר, קְנָאָקָעָן אַלְעָ פָּאָרְשָׁמָאָכְטָע
צִינְגָּעָלְעָן, אָוָן טְרוֹקָעָנוּ גְּעָרְגָּעָלְעָן לְוִיפָּעָן אָרוֹם אֵין אוּטָנָע-
צְוִיגָּעָנָע הַעֲלוֹזָר צַיְזָעָן אַ בִּיסְעָל שְׂפִיעָצָן...

בִּיְ פַּרְץ סְמָאָלָעָנָסְקָעָן, דָּעָר גְּרוֹיסָעָר הַעֲבָרְעָאַיְשָׁעָר
שְׁרִיְבָּעָר אָוָן אַמְּאָלְגָּעָר שְׁקָלְאָזָעָר יִשְׁבָּה-בָּחוֹר, וּוּרְעָת בָּאָשָׁר-
בָּעָן אֵין «קְבוֹרָת-חָמוֹר», אָוָן דָּעָר הַעֲלָד זְוִינָעָר — יַעֲקָב פִּין
שְׁכוֹלָה, פָּוּן שְׁקָלְאָזָוּה הַיִּסְט דָּאָס, הָאָט אַוְיְגָעָנְגָּשָׁת גַּלְעָלְגָּט-
קָעָס, וּוּאָס חְבָּרוֹה-לְוִיה הַאָט אַנְגָּעָרְגָּרִיט צַיְזָעָר גְּרוֹיסָעָר סְעוֹדָה.
אָוָן דָּעְרָפָאָר הָאָט מַעַן אַיהֲם אַרְיִינְגָּעָלְעָט אֵין חָרָם אָוָן פָּאָר-
שְׁרִיְבָּעָן אֵין פָּנָקס צַיְזָעָן אַבָּגָּרְאָפָּעָן אַיהֲם «קְבוֹרָת-חָמוֹר»...

אֵין הָנָה... זִיתָן וּוִיסְפָּעָן, אִידָּעָן, אָוָן סְמָאָלָעָנָסְקָיִן עַלְיוֹ
הַשְּׁלָוֹם אֵינוֹ, בָּמְחִילָה מְכֻבָּדָה, גְּעוּוֹן אַ רְעַכְתָּעָר שְׁטִיקָעָל בָּאָ.
רִיחָמְעָר! וּוּאָרִים וּוּעָן יַעֲנָקָזִין, דָּעָר הַעֲלָדִישָׁעָר מְסֻוּר זְוִינָעָר,
וּוּאָלָט אַפְּלִיאָוּ גְּעוּוֹן מִיטָּצָהָן מִילְּיָאָר אָוָן יַעֲטוּוֹדָעָר מְוַיָּל
מִיטָּ פִּירָא-אָזָן-זְעָכָצִיג צַיְן אַנְשָׁתָאָט צְוּי-אָזָן-דְּרִיסִיסִיג, אָוָן מִיטָּ
עַטְלִיכָּעָ מְאָגָעָנָס פָּוּן אַ קְעָמָעָל — וּוּאָלָט עָר אַזָּאָגָעָל גַּטָּ.
קָפָס אָוָן בְּלִינְצָעָס אָוָן פָּעַטָּע טְיִגְעָכָעָן, וּוּיְחָרָה-קְדִישָׁא
גְּרִיָּיט אָן צַיְזָעָן אַיהֲר יַעֲהָרְלִיכָּעָר סְעוֹדָה, אָוִיךְ נִיט גַּעֲקָעָנְט
אַרְיִינְפָּאָקָעָן אֵין זִין. נָאָר פָּאָרְפָּאָלָעָן! בָּאָשְׁרִיְבָּעָן אַיוּ בָּאָשָׁר-
בָּעָן. אָוִיךְ אַ מעָשָׁה פָּרָעָטָמָעָן קִין קְשָׁיאָ נִיט. נָאָר אַ וּוּרְעָ-
טָעָל אַיְזָוּ פָּאָרְהָאָן: אָוָן «דָּאָס בְּעַטְטָע אֵין דִיכְטוֹנָג אֵין אַ לְּיָ-
גָּעָן». אַ גּוֹטָפָר דִּיכְטָעָר גְּעוּוֹן פַּרְץ סְמָאָלָעָנָסְקָיִן. אַ לִּיכְטִיגָּעָן
גַּעַ-עַדְן זָאָל עָר הַאָפָּעָן!

מְפַנְשָׁעָן, וּוּאָס הַאָפָּעָן זַיְזָעָגָעָן בָּעָרְגָּמִיט טְיִגְעָכָעָן
אָוָן לְגַטְקָעָס גְּעוֹזָהָן מִיטָּ זְיִיעָרָעָ אַיְגָעָנָעָ מְעַנְשָׁלִיכָּעָ אַיְגָעָנָעָ
פָּוּן פְּלִישָׁ אָוָן בְּלוּט, דָּעַרְצָהָלָעָן פָּוּן זַיְזָעָ נִסְים וּנוּפָלוֹת. אַ
זְיִסְעָר שְׁוִידָעָר גַּעַתָּה דָוְרָךְ דָוְרָכָן רָזְקָעָן, וּוּעָן מִיר דָעַרְמָאָגָעָן
זַיְזָעָ אָן דָעָם פָּחָהָאָכְלָה פָּוּן אָנוּגָעָרָעָ טָאָטָסָ, אָן דָעָר טִיפָּ-
קִיטָּ פָּוּן זְיִינָר גְּעַבְעָנְשָׁטָעָר קִשְׁקָעָ, אַרְיִינְגָּעָנְעָהָמָעָן אֵין זַיְזָעָ
אַזְוִיְּפָעָל פָּעַטָּע, דָוְרָכָנְפָרְגָּעָלְטָעָ טִיגָּ. אָוָן סְלָ-הָבָל, דָאָכָט

זיך, מיט אין איינציגגען דור צוריק!!!... וואס זאלען זאגען און וואס זאלען רעדען אועלכע קאלאיקעס פון זיינגען דור, ווי מיר זיינגען? וואס ציטערען תהווען מיר צו געהמען אן אייבעריגען ביסען און דער דקטאר האלט נאך אין אין טונגן, און סאיין שעדרין, און מיר עסען צופיל...

ניט צו פרגעסען, און דאס רעדט זיך בלויו פון טיין גאנצען און בלײנטצעס בי אונשי-חברה-לויה! דאס זונען דאך בלויו די פארבייסעצען, צום סוף פון גויסטר סעדה און וואו זיינען דאס ערפֿעַס די מאומידיעז קיפֿרַעַז פָּגְעַן מיט פיש, אויף בעראזאָווע קויתעלען געאָקָטָמָן, כדי עס זאל ניט שמעקען מיט רוייך? און וואו זיינען דאס, אַ שטייגער, די מורהָדִיגָּעַ קעסלען מיט גענונגס, פון וועלכע מַחְאָטָדִי פָּעָט הויט ניט אַפְּגַּשְׁיִילָט און געפרעגעטל מיט די גרויזען צוֹאָמְעָן? די פָּאַלְוָמְעָקָעָס מיט געהאָקָטָעָ לְעַבְרָקָעָס? די פֵּי דֶּגְמִידָּעָס פון אַיִּצָּר אַרְיִינְגְּזְוָלְאָגָעָן אַיִּן די טִיְגְּעָכָעָן? די עמְזָרָס בְּרָאָנְפָּעָן אַיִּן פָּעָסְפָּרָ בִּירָר?

די גאנצינקע גאָס, אַרְוּם בִּיתָה-מדרש פון חברה-לויה, און צוּוִי טַעַג גַּעֲוָעָן פָּאַרְטָשָׂאָדָעָט פון די פְּעַטָּע קעסלען אַיִּן הַיִּסְעָס קָאָפְּוּעָרְדָּעָס, וואס באָרְבָּלָעָן אַיִּן פִּיפְּפָעָן אַיִּן לוֹהָה-לוֹהָה; פון פְּעַדְעָרָעָן-סְמַגְלְעָנִיש אַיִּן לְעַבְרָ-פְּרָאָטָנִיש. אַיִּן די פָּאָרָה-פְּאָסְטָעָ מִתְגָּלִידָעָר פון חברה-קְדִישָׁא האָבען זיך דָּא אַרְמוֹגָעָ-דָּרָעָת ווי די פִּיקָּס אַרְוּם אַ הִינְעָרְשִׁיטִיגָּג, כדי אַנְצְוִישְׁמָעָן זיך מיט די טִיְעָרָעָ דִּיחָוָת פון געפרעגעל אַיִּן גַּעֲכָעָץ, אַיִּן גַּעֲרִיבָעָן זיך די הענט.

נאָר צו וואס זאלען מיר גַּלְאָט אַיִּן דָּרָעָת וועלט אַרְיִין דָּרָעָהעָן אַ מה מיט בלויו אַפְּסְטָרָאָקְצִיעָס? מען קען נאָך מיי-געָן, אַו דאס זיינגען גוּמָאָות. אַט לאָמִיר, לְמַשְׁלָח, אוּסְטָרָעָכָעָ-געָן דעם שְׁפִּיּוֹן-צְעַטָּל פון אַזָּאָסְטָרָה, פְּמַעַט אַלְעָיָהָר דאס. צְלָבָעָ, וואס יַעֲדָעָר פָּאַרְפָּאָסְטָרָה חַבְרָה-מַצְן בְּאָקוּמָט בִּינָאָכָט נאָכָן הַעֲנִיתָה. אַוְן זאלען מְבִינִים אַפְּמַעְסְטָעָן דעם אַפְּעַטִּיט פון אַ פָּאַרְגָּגָגְגָעָנָם דָּוָר, אַוְן זאלען בְּעַלְיִ-חַשְׁבָּוֹן אַפְּשָׁאָגָעָן די אוּסְגַּעַשְׁטָאָרְבָּעָן קִיִּי. אַיְנָסְטוּרָמָעָנָטָעָן אַיִּן פָּאַרְדוֹוְיְנָגְ-פָּאָרָאָ-

טען, וואס האבען זיך קיינמאָל ניט גענוויטיגט מען זאָל זי
דייניגען מיט צאהן-בערטעלען, ניט מען זאָל זי אונטערשמי-
דען מיט ריצענאייל...

קודם פֶּל „המוחזיה“. צו מאכען המוחזיא האָט יעדטו עדער
פָּון חַבְרָה קְדִישָׁא בְּקֹומְעָן אַ וַיְסַע חַלָּה אָנוֹ אַ פָּערְטָעָל
לאָבען פרישען קָאָרְעָנָעָם ברויט.

צַו מַאֲכָעָן "חַיִּים" - יַעֲדָעָן אַ סָּאָטְקָעָן בְּרַאֲנְפָעָן. אָנוֹ צַו
פָּאָרְבֵּיָסָעָן נַאֲכָן "חַיִּים" - אַ שִּׁיסְעָלָעָן מִיט גַּעַהַאְקָטָעָן גַּעַנוּעָן.
וְעַל עַבְּדָעָר אַיְבָּרְגָּנוּגָּאָסָעָן מִיט אַ פָּאָרָל לְעַפְּצָלָלָן פְּרִישָׁעָן שְׂמָאָלָן.
דָּעָרָנָאָךְ - גַּעֲרִיכָּת נַוְמָעָר אַיְינָס: אַ פָּוֹנְטָיגָעָן שְׂטִיקָן
קָאָרָפָן, גַּעַזְבָּעָלָט אָנוֹ גַּעַזְבָּעָלָט אָנוֹ גַּעַזְבָּלָט. מִיט פִּישָׁ-מִיְּךְ
אָנוֹ מִיט רַוִּינָּג אַרְמוֹגָעָלִיגָּט, אָנוֹ אַיְבָּרְגָּנוּגָּאָסָעָן מִיט אַ יוֹיכָן.
לְעַפְּצָלָלָן פָּון בּוֹרִיקָאָס-כְּרִיןָן.

דָּעָרָנָאָךְ - נִיט וּוֹנִיגָּעָר וְוי אַ פָּערְטָעָל פָּון אַ גּוֹטָן
אוּטְגָּעָאָרְמָעָטָעָר גַּאנְגָּ, גַּעַבְּרָאָטָעָן צַוְּצָעָן מִיט הוֹיט אָנוֹ
שְׂמָאָלָן. אוּסְעָר דִּי וּוַיְכָעָשָׁמָאָלִיךְ פָּון דִּי "פְּלָאָסְצָעָנוּס", וְואָס
וּוְעָרָט בָּאָנוֹזָט פָּאָר דִּי טִיְּגָעְכָּצָעָן. אַ צְוָגָאָב צָוָם פָּערְטָעָל
גַּאנְגָּ - אַ שְׂטִיקָן פּוֹטִיקָן מִיט פְּלִיגְבָּלָעָן, אַדְגָר אַ שְׂטִיקָן גַּעַ-
פִּילְגָּעָר גַּעַנוּעָן-הָאָלוֹ מִיט פִּיסְלָעָן. דָּעָרָצִי נָאָךְ, פָּס זָאָל זִיךְ
גּוֹט אַרְאָפְּגָלִיטְשָׁעָן - אַ גַּרְוִיסָּע זַוְּעָרָע אַגְּנָרְקָע אָנוֹ אַ גַּעַ-
בָּאָקְטָעָר עַפְּעָל.

צָוָם פָּאָרְטְּרִינְקָעָן אָנוֹ רַיְיכָע פָּאָרְצִיעָ - יַעֲדוּדָעָרָן אַ
גַּרְוִיסָּע פְּלִאָשָׁ בִּיעָרָ.

עַס קָאָן דָּאָקָאָבָּעָר, חָס וּשְׁלוּם, פָּאָרְטָ אַוְיסְפָּעָהָלָעָן
דוֹרְשָׁטָמָ... אַ קְשִׁיאָ אַוְיכָן אַ מעָשָׁה? אַזְוַלְכָעָ טִיפָּע קִישְׁקָעָס וְוי
דִּי חַבְרָה קְדִישָׁא-לִיְּטָהָאָבָעָן... דָּזְרָפָאָר האָבָעָן דִּי גְּבָאִים
אַוְיכָן גַּעַזְרָגָט. פָּון קְדָמוֹנִים אָנוֹ גַּעַזְרָגָט, אַז יַעֲדָרָהָ חַבְרָה-
מָאָן זָאָל בָּאָקוּמָעָן אַ הוֹיטָעָן "פָּעָנִיצְלָעָן", דָּאָס הַיִּסְטָ: דִּין-
גַּעַשְׁיְטָעָנוּ שְׂיִיבָּלָעָן פָּון סִיטָנוּסָם בְּרוּיטָ, דִּיקָ-בְּצָשָׁמְרָת מִיט
אַגְּדִיכְטָעָר מִישָׁוֹנוֹ פָּון גַּעַשְׁטוֹיסָעָנוּסָ קָאָנִיפָּלָעָס מִיט פָּעָפָעָר
אָנוֹ זָאָל אַוְיכָן אַינְגָבָעָר; אָנוֹ אָנוֹ צַוְּזָמָעָן גַּעַבְּרָאָטָעָן אַוְיכָן
בְּלָעָכָן, וְוי צַוְּגָלִישָׁע טָאָסְטָלָעָן, לְהַבְּדִילָ. דָּאָס וּוְעָרָט מִיט אַ

פֿרְעָהֲלִיכְעַן קְנָקָק נְעַכְרָאַמְשָׁקָעַט צְוַיְישָׁעַן דֵי גַעֲרִיכְטָעַן, דָאָס צְגַעַת אַיִן מַוְיל מִיט אַ בּוּמְעַלְדִּיגְשָׂאַרְפָּעַן גַעַשְׁמָאָק; דָאָס פְּלָאַקְעָרֶט-אָן צְוַנְגָא אַיִן גַוְמָעַן אַיִן וּוּעָרֶט גַעַלְאַשָּׁעַן מִיט וּוּאָס גַּאַט גַּיְת: מִיט קָאַלְטִינְקָעַן בִּיטְעָרָעַן בִּירָעַ, מִיט זַוְיְעָרָעַן קוֹוָס. גַּאַרְגָּעָלֶט זַיְך עַס אַזְוִי מַחְיהָדִיב אַיִן עַס וּוּעָרֶט זִיס-אַפְּגָעָזִיפְּצָט אַיִן מַעַן נְעַהְמָט זַיְך וּוּיְדָרֶר צַו דֵי „פֿעַנְיְצְלָעַר“.

שְׁטוֹפָהַט, דְּפִרְיְּבָעַר, צְוַיְישָׁעַן דֵי גַעֲרִיכְטָעַן אַ קְרוּבָּלָע קְנָאַקְעָרִי אַיִן לְאָזָט זַיְך הַעֲרָעָן פָּוּן אַיִן עַק טִיש בִּיוֹקָעַל צְוַיְישָׁעַן אַיִן פָּאַרְקְלִינְגָט דֵי גַעַנְגָאַע סְפֻוְדָה מִיט אַ בְּאַטְעָמָטָע אַוִּיפְּהִיצְעַן דֵי קִיִּי-אַיְנְסְטְּרוּמְעַנְטָעַן אַיִן מִיט אַ לְעַשְׁעָנִישׁ, וּוּאָס מַעַן לְעַשְׁטָז זַיִי, זַלְיאַקְעָנְדִּיג אַיִן אַכְצָעָנְדִּיג. אַהֲן דָעַם אַיִן דֵי סְעוּדָה קִיְין סְפֻוְדָה נִיט, וּוּי אַ חַתּוֹנָה אַן כְּלִי-זָמָר.

נָאָר דָאָס זַיְינְעַן אַלְץ זַיְיטְינְגָא הַנְּאָות. דָעַר עַיְקָר הַגָּהָה לִיגְט פָּאָרֶט אַיִן דֵי גַעֲרִיכְטָעַן גַוְפָא. אַוִיְף זַיִי טָאָרָעָן מִיר אַ מִינְגָוֶת נִיט פָּאַרְגָּעָסָעַן.

נוּי, נָאָר דָעַר גַוְטָעָר פָּאַרְצִיעָר גַעַנוּזָעָנס — אַ פְּעַרְטָעַל טִיְגָעָכִץ פָּוּן טִיְגָעָכִץ-לְאָנָד. יַעֲדָעָר טִיְגָעָכִץ אַזְוִי גַרְוִיס וּוּי אַ קְעָסָעָל-פּוֹיק. פָּוּן לְאָקְשָׁעַן גַעַמְאָכָט אַזְוִי דּוּרְכְגָּרְבִּיבָעָן מִיט אַיְעָר אַיִן מִיט „יַוְצָרוֹת“: וּוּי לְמַשְׁלָח, קְלִיְינָעָגָרְוּן, צִיבָעָלָע-שָׁאָ-לְעָכָא, גַעַנוּזָעָנָעָגָה אַזְוִי מִיט אַסְקָמָאָלָע, אַזְוִי וּוּי חַבְרָה-קְדִישָׁא הַאֲטָלָיְבָה. דְּרוּוִיסָעָן אַזְוִי יַעֲדָעָר טִיְגָעָכִץ גַעַוְועָן פָּאָרֶט בְּרוּוִינָט אַזְוִי הַאֲרָט וּוּי וּאַלְדִּינִיס, אַזְוִי אַיְנוּוּזָעָגָה — צָאָרָט אַזְוִי גַעַלְבָּלִיךְ וּוּי קְצָלְבָּרָנָעָגָה הַיְהִירָעָן, גַעַשְׁפְּרָעָנְקָלָט מִיט גַּאַלְדִּינָע אַזְוִי שְׁוֹאָרָץ-בְּרוּינָע „יַוְצָרוֹת“. אַ שָּׁמָה הַאֲבָעָן דֵי דְּאַזְוִינָע טִיִּיָּה גַעַכְעָזָעָן גַעַהְאָט אַזְוִי גַעַנְגָאָזָקָהוּ. וּוּאָרִים דָאָס וּוּאָס חַבְרָה-קְדִישָׁא פָּאַרְגִּינְט זַיִק אַיְנְמָאָל אַזְוִי וּוּעָט זַיִך דָאָר קִיְין בָּאָ-לְעָבָאָס אַזְוִי מִיטְעָבוֹאָז נִיט פָּאַרְגִּינְעָן.

אַלְס צְוַלְאָג צִים פְּעַרְטָעַל טִיְגָעָכִץ גַעַהְעָרָט נָאָר אַ בְּעָרָ-גַעַלְעָבְלִינְצָעָס. יַעֲדָעָר בְּלִיְגָעָא גַעַפְּלָט מִיט גַעַבְרוּוִינָטָעָמָהָל אַזְוִי גַרְוִיס וּוּי אַחֲמָן-טָאָש. אַזְוָעָר לְאַטְקָעָס... שְׁוִין אַיִ-גַעַל לְאַטְקָעָס! בְּיִי לְיִיטָעָן וּוּאָלָט דָאָס גַעַהְיִיסָעָן גַעַפְּרָעָנְגָלְטָע

פלאָדענס. נאָר חַבְרָה-קְדוֹשָׁא אֵין אֶלְּצִיְּן אֵין דִּי אוּגָעָן.
בַּיִּיְחַבְרָה-קְדוֹשָׁא הַיִּסְטְּ דָּס „לְאַטְקָעַס“.
נאָך דִּי לְאַטְקָעַס טְרָאָגָעָן דִּי סָאָרוּעָר אֲרוּם זַעַק מִיט
וַיְנַטְּעָר-עַפְּעַל אָוִיךְ דִּי פְּלִיְּצָעָס אָנוֹן פָּאָרְטִיְּלְעַן זַיִּ צְוִישָׁעָן
דִּי אָנְטִילְלָעָמָהָדָר פָּוֹן דָּעָר סְעוֹדָה. אִידָּעָן זַאֲלָעָן זַיִּ אָטָ
חַיהָן נַאֲך אָזָּא „עַס“, קַיִּין עַיִּין-הַרְעָ, אָנוֹן פָּאָרְטִיְּבָעָן דִּי
שְׁמִיָּצָּא.

גַּיְיָן. כַּיְוָאָלֶט גַּעוּעָן אַ בְּעַלְן זַעַחָעָן וַעֲרָר פָּוֹן תִּינְטִיגָּע
שְׁצָאָגָלָס וַעֲטָר אַרְיִינְגָּהָמָעָן אֵין זַיִּ צְוַעַלְכָּעָ פָּאָרְצִיכָּס אָנוֹן
בְּלִיבָּעָן גַּאֲנָן?...

לִמְעָן הַאמְתָּה מִזְנָה גַּפְזָגָט וַעֲרָעָן, אָנוֹ נִיט אֶלְּעָ פָּוֹן
חַבְרָה-קְדוֹשָׁא הַאָבָעָן זַיִּק פָּאָרְגָּוּנָעָן אַיְפָאָזָעָסָעָן צְוַעַלְכָּעָ פָּעַטָּע
בָּעָרָג מִיט מַאֲכָלִים. כָּאַטְשָׁ קְעַבְּעַן זַאֲלָעָן זַיִּ גְּזוּוֹיסָס גַּעַ-
קְעַטָּט. זַיִּ זַיְנָעָן אָבָעָר גַּעוּעָן זַאֲלָעָן אָנוֹן גַּעַטְיִילָּט דִּי מַוָּאָ-
דִּיגָּע פָּאָרְצִיכָּס מִיט זַיִּעָרָעָ אַגְּגָעָהָרִינְגָּעָ, מִיט וּוְיִבְּ אָנוֹן קִינְ-
דָּעָר, וּוָסָּס הַאָבָעָן גַּעהַנְעָט בַּיִּ דִּי סְעוֹדָה-טִישָׁעָן, אַדְרָר וּוְעַלְ-
כֻּעַ הַאָבָעָן גַּעוֹזָרָט אָוִיךְ זַיִּעָרָעָ חַקְקָן אַינְדָּעָרָהִים. פָּאָר וּוְיִ-
בָּעָר אָנוֹן קִינְדָּעָר פָּוֹן גַּרְאָבָעָ יְוָנָעָן, נִיט פָּאָר קִינְעָם גַּעַדְאָכָּט,
אָנוֹן פָּוֹן זַוְּלָג-וּסְבוֹאָס, וּוְעַלְכָּעָ הַאָבָעָן נִיט אַיְבָּרִירָגָס פָּאָרְטָרוּיט
זַיִּעָרָעָ טָاطָעָט אָנוֹן זַיִּדָּעָט, הַאָבָעָן גַּעוֹזָרָט דָּא, אָוִיךְ אָן אַרְטָ-
בַּיִּ דָּעָר סְעוֹדָה. אָבָעָר בַּעַסְעָרָעָ אָנוֹן שְׁעַמְעוֹדוֹדִיגָּעָרָעָ מַשְׁפָּחוֹת —
הַאָבָעָן נַאֲרָ מִיטָּגָעָבָעָן זַיִּעָרָעָ שְׁפִיּוֹעָר אַקָּשָׁעָק מִיט אַ
פָּאָר לְעַדְיָגָעָ טַעַפְעַלְעַחָן, אָנוֹן אַיְנָעָן זַאֲנָעָן זַיִּ אָוִיךְ
פָּאָטָעָלִיכָּרָר רַחֲמָנוֹת אָנוֹן אָוִיךְ מַאֲנְסָבִילְשָׁעָר אַיְדָעָלְקִיטִּים...

אָזָּא סְפָּוֹדָהָנִי, פָּאָר אֶלְּעָ מִיטָּגָלִידָרָר פָּוֹן חַבְרָה-קְדוֹשָׁא,
פָּלָעָגָט אַמְּאָגָט, זַאֲגָט מִזְנָ, אַפְּקָאָסְטָעָן הַוּנְדָעָרָת זַיִּלְבָּרָנָעָ רָ-
בָּעַלְן. נִיט וּוּנְגִינְגָּר. אַ קְלִיְּנִיגְקִיטִּים וּוָסָּס פָּאָר הַוּנְדָעָרָת קָאָרָ-
בָּעָן הַאָטָט מִזְנָ, אַמְּאָלִיגָּעָ צִיְּתָעָן, גַּעֲקָעָנָט אַגְּקוֹרְפָּעָן! אַ גַּאנְ-
הַאָטָט דָּאָרָ דָּמָמָלָסָט גַּעֲקָסָט אַ גַּילְדָּעָן אֵין אַ גַּוטָּעָר קָאָרָ-
אַ פִּיאָטָאָק. אַ פָּאָס בִּיעָר — פִּינְעָ גַּילְדָּעָן, אָנוֹן אַ פָּוֹדָ בְּרִוִּיט —
אַ פְּעַרְצִיכָּר. אָנוֹן בְּרִיוֹזָעָן הַאָבָעָן אִידָּעָן אֶלְּיִין גַּעהַאָלְטָעָן.
אַקְּגָנָאָ “אֵין נַאֲך דָּמָמָלָסָט קַיִּין שְׁגַּנְקָעָרִין נִיט גַּעוּעָן, נִיט

געשטעלט זיך אין "מאנאפאל" בי דער סטאיקע, מיט אַטְקָה.
קארדז אויפן קאָפּ. האָט מען בראנפֿען פֿאָר חַבְּרָה-לוֹיָה אַפּ-
געלאָזען גֶּלְיִיךְ פֿוֹן בְּרוּיָן, פֿאָרָן אַיְגַּעֲנָעָם פֿרְיִין, צוֹ צַעַחַן
קָאָפְּיִיקָּס אָן עַמְּפָרָד. האָט טַקָּע יַעֲטּוּפְּדָעָר, אֵין יַעֲנָע צַיְעָטָעָן,
בָּאַקְּוּמָעָן צוֹ דָעָר סְעוֹדָה נִיטְקִין אַרְעַמְּינִיקָּעָן סָאָטָקָעָן, נַאֲרָט
גַּוְנָצָעָן קוּוֹעְרְטָעָל, גַּעַזְפָּטָפּוֹן פָּאָסָט. אָנוֹן האָט מַעֲהָרָה וְהַעֲלָפָט
אַוּוּקְעַנְטָרָאָגָעָן אֲהַיִם אַוְיףְּ קִידּוּשׁ, צֻוָּם קּוּמְעַנְדִּיגָּעָן שְׁפָתָה. אַיִ-
דָעָן זַיְגָעָן, חָס וְשָׁלוֹם, נִיטְקִין גַּוְיִישָׁקָעָן שִׁיפְּוּרִים. זַיִי וְוַעֲלָעָן
נִיטְאַוִּיסְטְּרַנְּקָעָן אַגְּנָצָעָן פְּלַאֲשָׁ בָּרָאנְפֿעָן בַּיִי אֵין וּוְעָ-
טְשָׁעָרָעָן.

נַאֲרָדִי זַיְנָד האָבָעָן גּוֹרָם גַּעַוּזָעָן... אָנוֹן זַיְנָט וְוַיְטָעָ מִיטָּ
זַיִן מִינִיכְטָעָרְשָׁעָן קָאָפּ האָט בַּיִי אַיְדָעָן צַוְּגָעָנוֹמָעָן דִי דָאִיגָעָ
פְּרָנָסָה, אַיִן מַשְׁלָה גַּעַוּוֹאָרָעָן טִיעָר, מִיטָּ גַּאֲלָד גֶּלְיִיךְ. אַיִן דִי
פָּאָרְצִיעָן בָּרָאנְפֿעָן, צוֹ דָעָר גַּרְוִיסְעָרָסָעָה. גַּעַפְּגָעָעָן פֿוֹן אַ
הַאָלָבָעָן שְׂטָאָפּ אַוְיףְּ אַסְאָטְקָפְּלָעָן. וּוּרְטָט טַקָּעָן דִי גַּוְרָה בָּאָ-
קְלָאָנְטָן יְאָהָר-אַיִן יְאָהָר-אָוִיסָט, וּוּעָן חַבְּרָה-לוֹיָה וְעַצְתָּ זַיִךְ צֻוָּם
טִישָׁ אָנוֹן קְלַפְּטָט אָפּ דָעָם טְרִיפְּוָאָקָסָפּוֹן דָעָר מַאֲנָאָפְּלָקָעָן :
אָן, אָן, פְּאָנִיעָ גַּנְבָּ! דִי וּוּלְעָט אַיִן אֵיהם וּוּנְגִינוּגָו! פֿאָרָ-

גִּינְטָ נִיטְחַבְּרָה-לוֹיָה אָן אַיְבְּרִיגָעָן טְרָוָנָקָ בָּרָאנְפֿעָן...

2.

אַמְּאָלִיְגָעָ צַיְעָטָן, וּוּעָן מַתְּנָגְדִּים האָבָעָן גַּעַפְּיִהְרָת דָאָס
גַּוְנָצָעָן רַעְדָעָל אַיִן שְׂטָאָרָט, פְּלַעְגָטָמָעָן דִי סְעוֹדָה פֿוֹן חַבְּרָה-
קְדִישָׁא בָּרָאנְפֿעָן יָוָם בָּ' נַאֲךְ "שְׁמוֹת". דָאָס הַיִּסְטָה: מַאֲנָטָאָגָ-
נַאֲכָן שְׁבָתָה וּוּעָן מַעְןְּ לִיְיָעָנָט אַיִן שָׁוֹלְדִיְּ פְּרָשָׁה שְׁמוֹת.
שְׁפָעְטָעָר, וּוּעָן חַסִּידָות האָט גַּעַנְוָמָעָן וּוּקְסָעָן, אַיִן מַוְּנִי-
וּרְבָּנוּ זַלְמָן שְׁנַיאָוּרָסָאָן, דָעָר גִּינְדָעָר פֿוֹן חַבְּדָ'אָ, אַיִן גַּעַמְסָרָט-
גַּעַוּוֹאָרָעָן פֿוֹן דִי מַתְּנָגְדִּים, גַּעַוּסָעָן אַיִן תְּפִיסָה אַיִן "פִּינְטָעָר".
בָּאָרְגָּג אָנוֹן אַיִן מִיטָּ גַּאֲטָס חַיְלָפְּגָרִיט גַּעַוּוֹאָרָעָן, אַיִן דִי
סְעוֹדָה פֿוֹן חַבְּרָה-קְדִישָׁא בָּאַשְׁטִימָט גַּעַוּוֹאָרָעָן אַוְיףְּ יַטְסָלָו —
דָעָר טָאָג וּוּעָן רְשִׁיּוֹן אַיִן בָּאָפְּרִיְיט גַּעַוּוֹאָרָעָן. דָאָס פָּאָגְטָ אָוִיסָט

אָרוֹם חֲנוֹפָה — דֵי צִיּוֹת פּוֹן שְׁמַגְּלֵץ אָוֹן גְּרִיבָעָנָס אַין אֶבֶּה דִּירְקָעָס. קִיְּין בְּעַסְעָרֶץ צִיּוֹת, אַרְוִיסְצְּנוּגָעָהָן פּוֹן גַּעֲפְּעַנְקְּפָנִישָׁ,

הָאָט רְשִׁיּוֹן בְּאַמְתָּה נִיט גַּעֲקָעָנֶט אוּסְזְׂכָעָן פְּאַר זַיִינָעַ חַסִּידִים-
לְעָן. אַין צָוִי וּוי חַבְּרָה-לְרוֹהָה בְּאַשְׁטָעָהָט אַצְּינָד פְּמַעַט אַינְגָּעָן-
צָעָן פּוֹן (*אנְשִׁי-שְׁלוֹמָנוֹ*) הַאֲפָעָן זַיִי דֵי דַעַת אָוֹן פְּרָאוּעָן
סְעוּדָות וּוֹעָן זַיִי וּוּילְעָן, נִיט וּוֹעָן דֵי אַלְטָגְּנָבְּפָקְעָנָעָ מְתַנְגָּדִים
וּוּלְעָן, בְּאַסְטָחָחָרָה אַגְּנָצִינְגָּעָן טָאגָה פְּאַר דַעַר סְעָדָה, אָוֹן
זָאָגָעָן תְּחִנּוֹן צָוָם אַנְדָעָקָעָן פּוֹן רָה, שְׁנִיאָוָר-זְלָמָנָס אַמוֹסְטָע
יְסוּרִים. אָוֹן פְּרִיעָעָן זַיִן דַעֲרָנָאָךְ דְּאַפְּעָלָט צְוָלִיב דֻעַם רְבִינָס
בְּאַפְּרִיעָיָונָג.

אַפְּיקָוָרִיסִים זָאָגָעָן אַפְּלָיָה, אָוֹן גָּאָר נִיט צְוָלִיב דֻעַם רְבִינוֹ-
שָׁיָעָם אָוֹן נִיט צְוָלִיב דֵי יְטוּרִים פּוֹן אַלְטָעָן דְּבָן וּוּרְטָ
דָּאָס גַּעֲפָאָסָט, נִאָר כְּדֵי צָוָעָן אַוִּיפְּנָעָמָעָן אַין זַיִק נִאָר
מְעָרֵב אַזְוִי פִּיכְלָא אַכְּלָה וּשְׁתִיָּה מִיט פְּבּוֹד אָוֹן מִיט הַרְוָוחָה.
נִאָר מַעְלָעָן וּוֹאָס יְנָגְעָלִיטְלָעָקְזָאָגָעָן זַיִט אַנְדָעָרָש, אַזְוִי
זָאָגָעָן מִקְנָא אָוֹן וּוּאַלְטָעָן, וּוּזְוּט אָוֹיסָה, אַלְיָין גַּעֲוָעָן גְּרוֹזִיסָע
בְּלָגְנִים מַעַן זַאָל זַיִי אַוִיךְ אַיְנָלָאָדָעָן צָוָעָר סְעָדָה, כַּפְ-כַּע.

מְעָרֵב, נִאָר אַזְוִז לִיְבָעָן תְּעִנִיתָה, וּוּרְטָגְדָאָוּעָנָט מִיט
פּוֹנָה אָוֹן מִיט חַשָּׁק. מַעַן וּוּאַלְטָגְעָנָט גַּעֲקָעָנָט זָאָגָעָן מִיט אַפְּעָטִיטָה.
דֵי גַּרְאָכְבָּעָן יְנָגְעָן כְּאַפְּעָן אַפְּלָיָה אָפְטָדָה שְׁמָוָה-עֲשָׂרָה אָוֹן בְּרָעָ-
צָעָן זַיִק מִיט רָה יְחִיאָה דֻעַם חֹנוֹן גַּעֲלָאָסְעָנְקִיטָה, וּוּמִיט לְאַגְּנָעָן
חַיְסָע (*אַקְשָׁעָן*. נִאָר סְחָלָפְט זַיִי נִיְטָה, רָה יְחִיאָה הַעַלְתָּה, אַזְוִי
זַיִוְאָגָעָן, דֵי צְעִירָשְׁטָעָפְט לְאַשְׁקָעָס פְּאַר דֵי לִיְצָעָם. מַעַגְעָן זַיִק
דֵי טְרָפְּהָנָעָה הַעַלְזָעָר אַיְילָעָן וּוּפְיִיעָל זַיִי וּוּלְעָן. פְּאַרְקָעָהָרָת,
עָרָ צִיהָת דֵי תְּפִילָות מִיט שְׁמָחָה אָוֹן מִיט אַמְּנִין מִיט-גְּפָשָׁה,
וּוּ אַיְגָעָר וּוֹאָס בְּרָעָנְגָּט אַקְרָבָן זַיִן זָאָגָעָנְדָעָן הַגְּגָעָר דֻעַם
רְבָנוֹ שְׁלָל עַולְם, אַוְנְטָעָר דֵי וּוּינְטָעָרְדִּיגָּע שְׁטָעָרְעָן וּוֹאָס פְּינָק-
לְעָן אַרְיָין אַין דֵי פְּעָנְסְטָעָר... דָּאָס זָאָגָעָן אַפְּעָר יְסוּרִים פּוֹן

* אַהֲרָנְגָּעָר פּוֹן חַבְּיד.

יציאת-נשמה פארן אריינגעהן אין גן-עדן. די האפעונג איז דער נאחזנטער, גוטער סצורה זינגט ארים א פארטאייטע, אין איינגעחלטענע, פונם טרייניגען מעריב-גינגן. פון "המעריב ערבים" הشرط זיך דאס בלעטלען פון געקאכטש פיש, און פון "אהוב עמו ישראל" דער ריח פון גרביענס. פון דער טוּן-קעלער קרייאת שמאָ" לוייכטען ארים אויפגעשנטען טיניכַּען, און אין דער שטילער "שמונה עשרה" צישען בלינצעס צען. זייפר האלב-אָפֿגְּנִיקְּהַלְּטָעָן שמאָלָּן. די ריחות און קולות, און זייפר האלב-אָפֿגְּנִיקְּהַלְּטָעָן שמאָלָּן. די גוטע געריכטען דער-וואָס דערגרייבען פון שוֹלְּהַחֲוֵית, וואָו די גוטע קאָכְּבָּעָן און דערפרעגַּלְּעָן זיך, פארשטאָרען נאָך דעם פוח-הdimyon. די צוֹלָּם-הבא און צוֹלָּם-זהה מישען זיך אויס. וואָו הייפט זיך אָן די ייסע פארשפאָכְּטָקִיט און וואָו לאָזט זיך אויס דער דָּקוֹנוּעָן?

— אוֹם אָב הרחמן... שמע קולוֹ... די אלהיינְג... אָפֿגְּנִיקְּשִׁיט צוֹ "עַלְּגַּזְּ" מיט טראָקענע שפייעכְּן, אָזְוִי ווי מיט שטיקלען וויסע וווצטע, און אָפֿגְּנִיקְּאוּוֹעַן, גיט זיך דער צוֹלָּם אֶלְאָן צוֹ "עֲוֹרֶת נְשָׂים". אַין פִּירְחוֹין פון דער ווַיְבָּרָה-שער שׂוֹלְּשָׂטְּהָטָּשׂוֹן בעני דער אָונְטָעָר-שְׁמָשׂ, צוַיְשָׁעָן אֶקְּדָעָן מיט אַיְזָוּ-וּוְאָסָעָר אָן צוַיְשָׁעָן אֶגְּרוֹסָעָר פָּאָמְגִּיצָּעָן. אַין האָנט — אֶבלעכְּרָעָן קוֹוָאָרט מיט צוֹוִי הענטְלָעָן, אַין אַיבְּעָרָן פְּלִיְּצָעָן אֶזְקְּסִיְּנָאָוּעָן בִּתְמַדְּרָשָׁה האָנטָעָן. דאס אַין דער האָנטָעָן פָּאָרָן פַּעַסְטָרָעָן צוֹלָּם: פָּאָרָן גְּבָאִי, חָנוֹן אַין פָּאָרָן חַשּׁוּבָּעָן בָּאָלְעָבָטִים. פָּאָרָן פַּרְאָסְטָעָן צוֹלָּם הַעֲנָגָט אֶצְוַיְּטָעָר אֶזְקְּסִיְּנָאָוּעָן הַעֲנָגָט אֶלְאָן אֶרְנִינְגָּר אֶלְאָן דער קָאָלָּטָעָר, אַוְיְסָגְּעָטָעָר ווּאָגָּטָעָר. דער האָנטָעָן אַין גָּאָס אַין גְּרוּיָה, ווי אֶבְּאָטִיג שַׁטְּעָגְּלָעָן אַין שנִי. ער אַיִן, דָּאָכְּטָזִין, גָּאָר קִינְמָאָל טְרָוקָן נִיט גַּעֲוָעָן. בעני אָונְטָעָר-שְׁמָשׂ גִּיט יְעַדְעָן אַיבְּעָר אֶקוֹוָאָרט ווּוְאָסָעָר צוֹ נְטִילָה-יִדִּים, אַין דעם ברָעָגָה-טוֹךְ פון פְּלִיְּצָעָן דערלְאָגָּנָט ער פָּסָדָר דעם גְּבָאִי אַין זִינְעָט משמשים. יְפָנָע ווִישָׁען זיך די גַּעֲפָרוּרִינְגָּעָן הענט, גָּלְאָצָעָן מיט די אַיְגָעָן אוֹיף בענִין אַין שַׁעַפְטָשָׁעָן די בְּרָכָה. דָּאָכְּטָזִין, אַז זַיְיָ פָּאָרְגָּעָטָעָן בְּפָנִין אַין פַּרְעָפְלָעָן צוֹ אֵהָם. אַבְּעָר יְעֻטוּעָן.

דערען פון פראַסטען עולם גיט בענין אַ וווײַז אָן מיט אַ בִּי
סעֶל' רונזה, אויפֿן האנטז אַין רינג: "דאָרטען!"... אַין ס'ידאַכט
ז'יך, אָז ערד שרעקס ז'יך אָפֶ. "גיט צוֹצְלַכְעַ ווי אַיהֲרַ קענען ז'יך
בֵּיקען צוֹ מיר!"... שטעהה, אַרום האנטז אויפֿן ווֹזְנַט, אַ טְרַדְעַ
מעל אַין אָן אויסכָאַבעַנִּישׁ אַין אַ שְׁטוּם-לְשׁוֹן קְרִיבַעַנִּישׁ: "נוֹגֶן
אָה! אָה, נוֹגֶן..." אַין דער גאנצָעַר פִּירְהָוִין פָּוֹן עַזְרָת-נְשִׁים
שְׂוִוְּבָעַלְטַ ווי אַ מְרוֹאַשְׁקָעַ-גַּעַטַּ.

בַּיִם סָאמָע אַיְנְגַּנְגַּנְגַּן צוֹ דִּי לְאַגְּנַגְעַ, גַּעַדְקַטְעַ טִישַׁען
שְׁטַעַחַת שְׁוִין דָעַר גְּבָאי אַ "גַּעַוְּאַשְׁעַנְעַרְ" מִיט אָן אַרְאַפְּגַעַן.
שְׁלוֹנְגַּעַנְמַם בִּיסְעַן "הַמוֹּצִיאָ" אַין פָּוֹסְטַעַן וְשַׁטְּ אַין רְוֹפַט אַוִּיס
עַטְוּזָעַר אַרְיִינְגְּעַקְּוּמְעַנְעַם חַבְרָה-מַזְן, ווי צוֹ הַקְּפֹותָ:
— אַ גָּאַט הַנְּגַחַת רִ' וּאַלְפִּיְבַּרְ' לְיִיְבַּ, אַדְעַרְ רִ' זְרָחַ ברִ'
זְלָמָן, אַדְעַרְ רִ' מְעַנְדָּעַל בָּרְ' זְסִיעַן אַ שְׁעַנְמַם דְּזַנְקַ אַיְיךְ
וּאָס אַיהֲרַ האָט זְיךְ מְטַרְיכַּת גַּעַוְּעַן אַוְן גַּעַוְּמַעַן. גַּעַתְּהָ, זְיִיט
מוֹחַלְלַ, זְעַצְתְּ זְיךְ אַין מְפַכְּתַ המַזְנִיאָ. שְׁמַשְׁ, וּוֹיְזַט אַיהם אָן
זְיִין אַרְטַ!

פָּוֹן דָעַם דָּזְיִיגַעַן כְּבָוד הַאַלְטַעַן חַבְרָה-שָׁעַרְ לְיִיט עַולְמַן
זְמַלְוָאוֹן. פָּאָר אַ טְאָפַּה לְיִנוֹעַן וּוּצְלַעַן זְיךְ אַיְיךְ אַזְאַט "גַּאַט-הַעַלְלַ"
נִיט פָּאַרְקוּיְפַעַן, גַּעַוְּעַן אַמְּאַל אַ מְעַשָּׁה: דָעַם רַיְיכַעַן מְילַעַנְר
פָּוֹן שְׁטָאָדַט, וּאָס אַיְיךְ קִינְמַאַל קִיְיַן חַבְרָה-מַזְן נִיט גַּעַוְּעַן,
הַאָט זְיךְ פָּאַרְגוּסְטַ זְיִין אַוִּיפַּה דָעַר בָּאַרְיחַמְתַעַר סְעוֹדָה. הַאָט
עַר אַגְּוּבְּגַעַטְעַן דָעַם אַרְעַמְסַטְעַן חַבְרָה-קְרִיַּאָ-מַזְן, נִיט קִיַּן
אַנְדְּרַעַן ווי זְעַלְקַעְ לְאַטְוּנִיק אַ פִּינְפִּיְ-רוּבְּעַלְדִּיגַעַ פָּאָר וּיְן
אַרְטַ בַּיִם טִישַׁ, הַאָט זְיךְ זְעַלְקַעְ אַפְּגַעַזְאַגְּט אַין נִיט גַּעַוְּמַעַן.
סְהָאָט נִיט גַּעַהְאַלְפַעַן, וּאָס זְעַלְקַעְ אַשְׁתַ-חִיל הַאָט גַּעַקְהָרַט
וּוּצְלַעַן, דָאָס מְאַנְדְּצַל אַיהֲרַעַד זְאָל נִיט זְיִין קִיַּן זְוַלְלַ-וּסְבוֹא
אַין גַּעַהְמַעַן. אַ קְּלִיְינְגִּיקִיט — הַאָט זְיךְ גַּעַטְעַנְהָט, זְיִלְבְּרַגְעַנְעַ
פִּינְפִּיְ קַאְרְבָּעַן! הַאָלַץ פָּאָר דָצְרַ הרְוּבַעַ, וּזְאַלְעַבְעַ זְאַקְעַן פָּאָר
דִּי קַיְדַעַר אַין אַ פְּעַטְעַ גַּזְנוֹ אַ צְוַגְעַב קָאָן מַעַן דָאָק אַיְנְהָאַגְּדַלְעַן
פָּאָר אַזְאַט מְטַמְוָן מִיט גַּעַלְט. זְעַלְקַעְ, זְכַרְנוּ לְבָרְכָה, קְלִיַּן אַין
דָצְרַ ווי סְאַיְזַ גַּעַוְּעַן, הַאָט זְיךְ אַפְּגַעְ אַיְנְגַעַשְׁפָאַרְט מִיט דִי
הַינְטַעַרְשַׁטְעַ פִּסְלַעַ, אַזְוִי צוֹ נַאֲגַעַן:

— לא! איינט מאָל אין יאָהָר מזקט מיר דער גבעי אַזָּק
וואָזְרָע, דענקט מיר בפֶּרֶסִיסִיה ווֹאָס אַיך קְבָּזָן, אַיך לְאַזְטוֹנִינִיק
ההָבָּא אֲחֵיכֶם אַגְּנוּעַתָּן אַזָּק כְּבוֹד אָונָן גַּעֲקִימָעָן צַו דער סְעוֹדָה.
אָונָן אַיך ווּלְלָדָס פָּאַרְשָׁאָכָּעָרָן אַחֲיר אַיְדָעָן פָּאָר עַט-
לְיכַעַר רְזַבָּעַל? אַלְּצָן אַין דער ווּלְטָט — נָאָר נִיט דָס! גַּטְעָן
זִיךְרָן, מִין ווּיְבָ, אָוֵב דַּי ווּלְסָט, נָאָר נִיט דָס!
אַינְעֻוּנִיג, אַין דער ווּיְבָנָר-שָׂוִיל, נַעֲצָט מַעַן זַיְד אָוִיס
בְּפִי דַּי לְאַגְּנוּז תְּהִלִּים-טִישָׁעָן, גַּעֲדָעָת מִיט גְּרָאָבָע לְיַיּוּעַנְטָעָנָע
טִישְׁטִיבָּר.

אייבער די טישען הענגן שעור ארפאָט די אַלט אַכט-
רעהָריגע מעשענע מנורוֹת, מיט גראָבע ביכער און מיט דאָראָע
אָפּרָעָם, אַין וועלכּע עס ברענֶן אָרְעָמִינְקָעָ חַלְבָּעָ לִיכְטָלָעָן.
אַין די הוּיכָע אַלטָּמָדִישׁע לְאַמְפָעָן צַיהָעָן נִיגָּרָגָדְיָה אַנגָּעָ
הַעֲלוֹעָר פָּונְדִּי וַיְנַקְּלָעָן אַיְן כַּאֲפָעָן אַקְוֹן, אַיְבָּעָר די קָעָפָט,
וּוֹי סִיעָהָט אָוִיס אַיְדִּישׁ שְׁמָהָה. די וּוֹיְבָרְשָׁע שְׁטוּנְדָעָרָס
פָּונְדִּי אַגָּעָן יְאָהָר זִינְעָן צְוָאמָעָגְלָעָטָן. אַיְן אַטְנוֹקְעָלָעָן
וַיְנַקְּעָלָטָן, אַיְן אַיְן גְּרוּסָעָן הַיְּפָעָן. דָּאָס אַיְן די סְעוֹדָה אַלְיָיָן
אָרְיֵבָרְגָּעָגָעָן, מיט שְׁוּעָרָעָ טְרִיטָט, אַיְבָּעָר זַיְעָרָעָ אַלְדִּישׁעָ
הַאֲצָעָרָנָעָג זְוִיפִּים אַיְן האָט זַיְ אַזְוּקְגַּעַלְעָנָטָן...
וּוֹי אַגְּנָעָר שְׁמָאָלָעָר "בֵּית" זִינְעָן די טִישָׁען אָוִיס-
גַּעַשְׁטָעָלָט. אַוְיָפָן סָמָעָ רַוקָּעָן פָּונְדִּי "בֵּית" זִינְעָן אַזְוּקְגַּעַשְׁטָעָלָט
בְּכֻבּוֹדִינְג שְׁטוֹלָעָן זִינְעָן צְוָאוּרָוּקָט די שְׁמָאָלִינְקָעָ בעַנְקָ פָּונְדִּי אַגָּנָה-
דִּרְפָּעָט טִישָׁעָן זִינְעָן צְוָאוּרָוּקָט די שְׁמָאָלִינְקָעָ בעַנְקָ פָּונְדִּי וּזְיַצְּטָט
מְדָרֶשָׁ, וּוּלְלָכָע שְׁטָהָעָן אַפְּמָאָל אָרוֹם די וּוֹעָטָן. וּזְיַצְּטָט
עַנְגָּג גַּעַפְּרָעָט וּוֹי די חָעִירָנָג, אַיְן די אַזְיָגָעָן זַיְעָפָעָן אָרוֹם.
בְּיִי די אַנְטְּבָלוֹיזְטָעָ וּוֹעָטָן. אַנְשָׁטָאָט די אַפְּגָעָרְזָוְטָעָ בעַנְקָ
טוֹלְיָעָן זִיךְ גַּאנְצָעָ משְׁפָחוֹתָן פָּונְדִּי אַרְיָמָעָ חַבְרָה-קְדִישָׁא-לִיטָּה.
וּוֹיְבָעָר אָפָן קִינְדָּעָר, וּוּלְלָכָע קַעְנָעָן זִיךְ שְׂוִין נִיטָּ דָעָרָוָאָרָה
טָעַן בֵּינוֹ דָעָר בְּרוּתְגָעְבָּעָר אַיְן "רָאָשָׁ" פָּונְדִּי הַוִּיזְגָּוּנָד וּוּטָ
זַיְיָ אַוִּיסְטָיְלָעָן אַחַקְ פָּונְדִּי זַיְיָ הַלְּקָק. בִּיְמָ אַרְיִינְגָּגָגָג, לְעַבְעָן
טָרִיר, טַזְמָלָעָן זִיךְ פְּגָעָרְלִי שְׁלַעְפָּעָר אַיְן קְבָצָנִים, וּוֹאָס וּוֹאָרָה-
טָעַן אָוִיפָּ שִׁירִידָם. דָּאָרטָעָן זְעהָטָמָעָן שְׁוִין "דוֹשִׁירְקָעִיבָּעָ"

די טראאנטשיכא, וואס רק זי שנארט אַלטע גנדימ און רק זי ציטערט פאָר קעלט. נאָך אַיהֲר האָט דאס ר' סענְדר, צליו השילום, אַ נאָמען געגעבען זיין אַצִינְד-פֿאָרְקוּיְפֿטַע קְלִיאַטְשַׁע. חיה-שרההען די משוגענע אייזוין אויך דאָ. די זעלבָע שטאדט איזן צוֹטָגָטָט עט, ווי אַ שְׂלָעַטָּן רֵיחַ, מיט אַיהֲר מיאָסָעָן גַּזְוָאנְגֶלְעָן.

נאָך לְכִבְוד אָזָא שְׁמָחָה אַיִן שְׁטָאָדָט, מיט אַזְוִיפִּיל גוֹטוּ רְחִיחָות פִּין גַּעֲקָבָטָס, גַּעֲרָאָטָעָנס אַיִן גַּעֲפְּרָגְעָלָטָס, האָט זַי אוּיף אַיהֲר משוגענען קאָפָ אַנְגָּעָטָאן אַ גַּעֲלָעָכְרָטָען לאָקְשָׁעָן-טָאָפָ, אַדְעָר אַ פֿאָרְדוֹשָׁעָוּרְטָעָן קוֹגָלְ-טוֹזָהָן, ווּולְכָעָן זַי האָט דְּעָרְטָפָט ערְגָעַץ-וּוואָגָן אוּף אַ מִיסְטָן, אַנְגָּעָטָאן ווי אַ קְאָסְקָעָן אַיִן פּוֹיקְטָן זַי אַלְיִין אַיבָּעָרָן בְּאַפְּגָאנְגָּעָרָטָעָן שְׂאָרְבָּעָן מיט אַ הַילְגָעָרָנָעָם, הַזָּלָבָ-פֿאָרְדוֹרְגָּנָעָן קָאָךְ-לְעָפָעָל, וואָס אַיִן אוּיךְ גַּעֲפְּנוּנָעָן גַּעוּוֹאָרָעָן אַיִן שְׁטָאָדָטִישָׁעָן רִינְשָׁטָאָק. מיט גְּרוּזָס הַתְּלִחְבּוֹת פּוֹיקְטָן זַי זַי אַיִן קאָפָ אַיִן זִינְגָּטָן דָּעָרְבִּי זַי אַיִן כִּיכִיקָּט:

נִיטְשִׁינְעַ הַאָב אַיִן אַ שְׁמַעַךְ גַּעֲטָאָן
דָּאָ, אַוְיכְּצָעָט דָּאָ.
פּוֹפְּקָעָס, גַּרְיְבָעָנָעָס, אַבְּדִירְקָעָס –
דָּאָ, טָאָקָעָ דָּאָ!
חַבְרָה כְּרָאָמְשָׁעָן, חַבְרָה זְלִיאָקָעָן
איַכָּא, איַכָּא-כָּאָ!

הַיְגָעָן, זַוִּין בַּיִ דְּעָרָ זְעָלְבָעָר טִיר, "אַיקְפְּלָעָ" אַיִן אַיהֲר קָאָנְקוּרְעַנְטָקָע-מְחִיהְקָעַלְעָץ. דָּאָס זְוַעַעַן צְוַויִּי שְׁלַעְפְּרָקָעָס, וואָס גַּעֲהָעָן אַיבָּעָר דַּי הַיּוֹצָר, יַעֲדָעָ מיט אַיהֲר נְסָתָה. אַיְינָעָ מיט אַ זִּסְעָן, די צוֹוִיטָעָ מיט אַ זְוִיעָרָץָ נְסָתָה. בַּיִ בַּיְידָעָן זִינְגָּעָן די צוֹקְנִיְיטָעָ אַיִן זְשָׁעְדָּגָן פְּנוּימְלָעָךְ אַרְיוּסְגָּעַשְׁטָעָקָט פִּין די אַלְטָעָ פְּאַטְשִׁילְעָס, ווי פִּין שְׁמַזְיִיגָּעָ קְיִלְעָכְדִּינָעָ רַעְמְלָעָן. נאָך אַיִן פְּנִימְלָיָה אַיִן אַ קָּאָרִיקָאָטָור אוּיף אַוְנְגְּזְפְּרִידְעָנְקִיָּת, דָּאָס צוֹוִיטָעָ – אוּיף אַיבָּעָרְבִּיְגָעָנָעָר דָּאַנְקְבָּאָרְקִיָּת. אַיְונָע – וואָס

מען זאל איהר ניט שענ keen – ענטפערט זי מיט א שטילין-
קען, שטיעכעדיגען קרעכצעלע: „אי-יעי“. רופט מען זי דערפער
אייקעלע. די צויעיטע צוניסט זיך האנדיג און דענקט פאר
אלע. מען זאל איהר געבען א סקאַרינקע זאנט זי אויך, אzo
מ'האָט זי מ' ח'ה געווען. רופט מען זי דערפער „מחיה-
קעלע“.

און א סך אנדערע אַרְימַע לִיְתָם אָוֹן דָּרְכֶּלֶע אַידְעָן
שטוּפָעָן זיך בֵּים אַרְיִינְגָּנוּג. אַלְעַ קַוְעַן זַיְתָּן דִּי טִישָׁן
מיַט אַוְוִינְגָּלְזֶפֶּעֶטֶע אַוְיָגָעָן אָוֹן שְׂלִינְגָּן דִּי סְלִינְגָּן אָוֹן
עֲפָעָס שְׂטִילְיְנְקָעָרְהִיִּט, וּוֹי דִּי צְוַעַדְבָּדָעָן הִיבְּט, בְּשָׁעָתָ דִּי
בָּאַלְעַבָּאָטִים פְּאַזְעָן זיך וּוּוֹוִילְגָעָה.

פארגינט זי ניט קושקע בראנד, דער פרעסער, אַפְּלִיכְוָן
דאָס, ווֹאָס זיך, די שלעפער, שטעהען שוֹין אָוֹן ווֹאָרטען אוּף
שיריַים, אַיְדָעָר ער, קושקע, האָט נאָך גענומען אַ בִּיסְעָן אַיִן
מוֹילָג, נאָך אַזָּאָת פָּעָנִית. גִּיט ער זַיְתָּן אַ שְׁטוּסָפָּגָאנְדָעָר מִיט
בִּידְעָעָלְעַנְבּוּיְגָעָס, ווֹעֵן ער לְאַזְעַט זיך אַרְיָין מִיט גַּעַוְאַשְׁעַנְעָז
הַעֲנָט זַיְינְן „הַמּוֹצִיאָה“. ער אַיִן בֵּי זיך האַפְּעַרְדִּיג, אַט דָּעָר
קושקע. אַ פְּרַעְסָעָר אַיִן ער אַפְּלִיכְוָן אַ גְּרוּסָעָר, נאָר חַבְּרָה-לוֹיה
רעכָעָנָט זיך מִיט אִיהָם, קִיכְלָעָט אִיהָם. ווֹאָרִים ווֹאָרִים
אוֹיס זַיְהַזְמָפָעָר זיך, מִיט האַפְּרָטָע יְוָרְשִׁים, פָּאָר קְבוֹרָה-גַּעַלְתָּן,
דָּאָרטָעָן שִׁיקְטָמָעָן אַרְיָין קִישְׁקָעָן. ער שְׁגַּעַנוּוּטָקִינְגָּעָם נִיט.
די בְּרַעְנָעָנְדִּיגָּעָ פִּיכְטָמָעָן דִּי פָּאַרְוּוֹיִינְטָא אַוְיָגָעָן פָּוֹן דִּי אַבְּלִיכְוָן
אַרְעָן אִיהָם ווֹי דָעָר פָּאַרְצִיאָהָרִינְגָּר שְׁנִיִּי. ווֹאָרִיךְשְׁאַרְצָן
צְוָגָעָת ווֹי ווֹאָקָס – דָּאָרטָעָן דִּינְגָּט זיך קְוַשְׁקָעָ-ברָאנְד ווֹי אַ
הַינְּקָעְדִּיגָּעָר צִינְגִּינְעָר אַוְיָפָן יָאָרְדִּי. זַיְנָעָ רְוִיטָע בָּאַקָּעָן אָוֹן
חוֹצְפָהְדִּיגָּ-פְּרִישָׁע אַוְיָגָעָן ווֹירְקָעָן אוּף די נִיט-אַוְיסְגַּעַשְׁלָאַפְּעַנְעָז
קרובִים, אָוֹן שְׁטוּבָמָעָן אַ בְּרִימְגָן, ווֹי אַהֲמָעָר אוּף בְּלִי.
ער פִּיהָרָט אַלְעַמְמָאָל אוֹיסָס... פִּיהָרָט ער דָּעָרְפָּאָר אוֹיס אַוְיָך
בְּשָׁעָת דָעָר גְּרוּסָעָר סְפָּדוֹה אָוֹן בָּאַקְוּמָט דָּאַפְּעַלְתָּעָ חַלְקָמָט.
פָּאָר זַיְך – דָעָם בעסְטָעָן חַלְקָ, אָוֹן פָּאָר ווַיְיָם אָוֹן קִינְדָעָר –
אַפְּזָוֹנְדָעָר חַלְקָ.

אַבְּגָעָר דִּי בִּיטְצָרָעָ קְבָּצָנִים בֵּים טִיר פִּיְּפָעָן אוּף אַלְעַט

זינגע פריחילעניעס. צובייוערען זיך זיך נאך קישקע-בראנדס
שטוויס און באגלייטען איהם צום טיש מיט גאר א פינגעס
מוזמור.

פָּנִים אַ וְיַחֲדֵל "דוֹשִׁירְקָעְלִיכָּעַ", דִּי שְׂלָעְפָּרָקָעַ, אַ מְוִיָּה
פָּנִים אַ גַּעֲוָעָנֶגֶר טַוקָּעָרָקָעַ:

— וואס שטופסטו זיך, וואס? אפשר וועסטו גאר בעקי.
מען און אַפְּאַפְּלַעַקְסִּישׁ אַינְמִיטָעָן פְּרָעָטָעָן פִּישׁ מִיטָּן כְּרִין. מען
קָעָן נִיט וויסען...

בְּאַשְׁתָּעַטְיָגָט דָּאָס גְּלִיכָּן, אַזְּאָכְשָׁעָרָתָה, חִיה-שְׁרָהָקָעַ דִּי
מְשׁׁוֹגָעָעָ, אַוִיָּף אַיְהָר שְׁטִינְגָּרְדָּ: אַ זָּעַן מִיטָּן קָאָר-לְעָפָעָל אַיָּה
בערטן שִׁיסְעָל אַוִּיפָּן קָאָפָּ אָנוֹן אַ זָּוְנָגָן אַ זָּוְנָגָן אַ זָּעָץ:

נִיטְשִׁינָעָה אַבָּא אַיךְ אַ שְׁמַעַךְ גַּעַטְתָּאָן
דָּאָ טַאָקָעָ דָּאָ!

פָּאָר דִּי פִּישׁ אָנוֹן פָּאָר "אַפְּדוֹשְׁרִיקָעָס"
דָּאָ אַוִיכָּעָט דָּאָ.

פָּאָר דִּי לְעָבָרָקָעַ אָנוֹן טִיגְעָכָן —
אוֹנוֹן צַי לְאַנְגָּעָ יְאָהָרָ!

גַּלוּסָט זִיךְ קִישְׁקָעַ-בְּרָאנְדָס אַוְרָף צַי טָאָן זִיךְ אַוִיָּף דָעַר
טוּקָּעָרָקָעַ, גָּאָר עַד דָעַרְשָׁעָקָט זִיךְ אַבְּיִיסְעָל פָּאָר חִיה-שְׁרָהָקָעָס
פִּינְסְטָעַטְרָעָ נְבִיאָות. גִּיט עַר אַ בְּלִיאָסָק אַוִיָּף דָעַר כָּאַבְּטָעָ קְבָּצָנִים
מִיט אַ פָּאָר גּוֹלְנִישָׁע אַוִיגָּעָן, פָּוֹן יְוִצָּא-וּוְגָעָן; טָרָאנְט זִיךְ אַפְּ
אוֹן שְׁטוּפָט זִיךְ אַרְיָין אַוִיָּף זִיךְ אַרְטָ בְּיַם טִישׁ, צְוִישָׁעָן זָעָם.
וּוְעַל דָעַם שְׁמִיסְעָר זִינְגָעָס — אָן אַוִיסְוָאָגָרָף אָנוֹן אַ ווּיסְטָעָר
וּוְיִבְּעָרָנִיק — אָנוֹן צְוִישָׁעָן יְאָקָעָ דָעַם שִׁינְדָעָר, וּוְעַלְכָעָר גִּיט
זִיךְ שְׁטָעַנְדִּיק אַפְּ מִיטָּ רְוִיחָעָ פֿעָל. צְוִישָׁעָן דִּי דָאַזְגָּעָ פְּרָאָס-
טָע יְוָנוּגָעָן וּוְעַט עַר זִיךְ פִּיהְלָעָן גָּוָט בְּיַיְדָעָרְסָה. וּוְיִתְ
פָּוֹן גְּבָאִי אָרָן גַּעַדְעָקָט פָּוֹן אַלְעַמְעָנָס נִיט-פְּאַרְגִּינְעָרִישָׁקִיָּט אָנוֹן
נִיגְעָרִיגְקִיָּט בְּיַם עַסְעָן. וּוְאָרִים בְּשַׁעַת דָעַר אַכְּלָה הַאָט עַר
פִּינְגָּט אַוְ פְּרָאָזְוָעָן צְעַרְעַמְאָגְנִיעָס מִיטָּ פְּלִי-קוֹדֶשׁ, אָנוֹן קָעָן נִיט
פְּאַרְטָרָאָגָעָן, צַוְּמָקְיָקָט אִיהם צְוִיפָּל אַיְן מְוִיָּ אַרְיָין.

3.

ניט וויאַס פון קושקען און זיין קאָמְפָּגְנִיעַ שטוטט זיך
אַרְיֵין אָוֹן וּצְצַת זיך צוֹם טִישׁ אַ אַיד אַ בעֶלְגּוֹף מִיט זַיִן
בְּפִרְשָׁע הַיְּפָטָעַן אָוֹן מִיט אַ שְׂטָעְכִּיגָּעַן גַּעֲלַעֲכְּטָרְלָ אַיִן דִּי בְּעַ
רִישָׁע אַוְיְגַּלְעַךְ. דִּי שְׂוֹאַרְזָעַץ קְרִיזְוְלָעַץ פָּוֹן זַיְנָעַ דְּרָאַטְעָנָעַ
הָאָרְ לְוִיפְעָן וּוּטְ-גַּעֲלָוִיתְ, פָּוֹן אַוְנְטָעַר זַיִן הַיְּטָפְּלָ מִיטָּן צַיִן
בְּרָאַכְעָנָגָם דַּאֲשִׁיקָּ, אָוֹן פָּאַרְגִּיסָּעַן אַיִּהָם דֻּעַם נִידְרִיגָּעַן שְׂטָעַ
רָעַן, דִּי צְוָרָה, דֻּעַם האַלְוָ-אַגְּן-גַּאֲקָעַן זַיְנָעָם אָוֹן קִיטְלָעַן זַיִן
צְזָאַמְעָן מִיט זַיִן נַאֲךְ מַעְהָר גַּעֲרִיזְוְלָעַטָּעַר אָוֹן נַאֲךְ מַעְהָר
הַאַרְטָעַן בְּעֶרְדָּעַל. גַּיט עַר אָן עַפְעָן אַ מַוְילְ-זַעַחַת מַעַן פָּאַ
שְׁיַּינְפְּרָלִין, אָוֹ ערְ רִיסְטָ פָּגְנָאַרְטָר מִיט כָּחַ דִּי הַאַרְגִּינָּעַ
רִינְגְּנְעָלָעַךְ פָּוֹן בָּאָרְדָּ אָוֹן וּוּאַנְצָעַס. דָּאַס אַיִן מַלְךְ „מַעְבָּר יִבְקָה“
דְּעַרְזְּפָלְבָּעָר מַלְךְ, וּוָאָס בָּאַגְּלִיִּת אַזְּרִיס אַלְטָ אָוֹן יִוְנָג אַוְיְפָ
יַעֲנָעָר וּוּצְלָת. מִיט אַלְטָעַ לְיִיט זַאֲגָט עַר וּדְוִי אָוֹן אַיְבָעָר יָוָנָה
גִּינְקָעַ פָּאַרְבִּיאִינָעַ מַגְכָּת עַר אַלְיִין דִּי בְּרָכָה פָּוֹן „צְדוֹק הַדִּין“.
מַעַן דִּינְגָט אַיִּהָם אָן עַר זָאֵל זַיְצָעַן גַּאנְצָעַ נַעֲכָת בְּיִים בְּעַט
פָּוֹן טְוִיטָ-קְרָאַנְקָאַגְּ, בִּי וּוּלְכָעַ דִּי גַּסִּיסָה צִיחָת זַיִךְ לְאַגְּנָג אַיִן
דִּי נַאֲהַגְנָטָעַ קַעַנְעָן עַס מַעְהָר נִיט אַוְיסְהַאֲלָטָעַן, זַיְצָט עַר מִיט
אַ פְּעַדְעָרָל אַיִן הַגְּנָט אָוֹן וּוּאָרְט אַוְיִפְּן לְעַצְתָּעָן אַטְעָם פָּוֹן
גּוֹסָס, כְּדִי אַרְאָפְצִיְּלָאָזָעָן דֻּעַם שְׁלִיכָּבָאָם צְוִישָׁעָן לְעַבְעָן אַיִן
טוּוִיט. שְׁוִין אַ סְּךְ יָאָהָרָעַן, אָוֹ ערְ בְּקָשְׁעָטָיִיגָּט זַיִךְ גּוֹט אַיְנָגְעַעְרָבִיָּט
דָּאַיְגָעַר טְרוּיְעִירְגָּעַר מַלְאָכָה. ערְ הָאָט זַיִךְ גּוֹט אַיְנָגְעַעְרָבִיָּט
אָוֹן טָהָוָט עַס שְׁוִין מִיט דַעַר אַיְנָרְלִיבָּר שְׁמָהָה פָּוֹן אַ צְוִיִּסְ
טָעַר. אָוֹן זַאֲגָט עַר אָגְּ, נַאֲכָן לְעַצְתָּן אַטְעָם, דִי טְרוּיְעִירְגָּעַ
בְּשָׂוְרָה דִּי נַאֲהַגְנָטָעַ, וּוּלְכָעַ לְגַעַן פָּאַרְשְׁטָעָקָט אַיִן אַ צְוִיִּיְ
טָעַן צִימָעָר – שְׁפִילְטָ נַאֲכָן בִּי אַיִּהָם אַיִן דִי בְּעֶרְיָשׁ אַוְיְגַּלְעַךְ
דִי פְּרִיְיד פָּוֹן אַ שְׁעַפְעָר, וּוָאָס חָאָט פָּאַרְפָּאַלְקָאָמָט זַיִן אַרְבִּיט
אָוֹן דְּעַרְפִּיהָרֶט זַיִן צְוִי דַעַר הַכְּסָטָעָר מַדְרָגָה. אַבְעָר נִיט אַלְעַ
קְרָובִים פָּאַרְשְׁטָעָהָעָן דָּאַס אַפְּצָוְשָׁאָצָעָן. אַ סְּךְ גַּעַמְעָן אָן דֻּעַם
הַתְּפִלְוָה-פִּינְקָעָל, אַיִן זַיְנָעַ בְּעֶרְיָשׁ אַוְיְגַּלְעַךְ, פָּאַר אַ גַּזְוָאַלְעַץ-
נָעַם גַּעֲלַעֲכְּטָרְלָ. ערְ הָאָט שְׁוִין אַפְּלִיו אַיְנָמָאָל בְּקָוְמָעָן

בעטש פאר אוז ליעבעדיגkeit אין די אויגלען, טאקט באָלַד נאָך אַ פִּיעְצָרְלִיכָּעַן «ברוך דין אמרת». נאָך אַפְּקִיהָלֶעָן אין אֵיהם די שמחה פון אַ מעבר-יבְּקָ-מִיסְטָרָה האָט דָאָס אין אֵיהם נִיט אַפְּגַעַקְהַלְתָּה. אַנְצֹוְצִיהָעָן אַ סְקָאָרְבָּאָוּעָן טְרוּיעָר אַבְּעָר דָעַם צְשָׁוָאָמְעָנָעָט פְּנִים זִיְנָעָם מִיט די דְּרָאָטָעָנָעָהָאָרָקְרִיוּזְעַלְעַץ, דָאָס גִּיט זִיך אֵיהם יָאָ-אַיְן. אַבְּעָר וּאָס טָהָות מִעַן מִיט די אוּגְלָעָךְ? די אוּגְלָעָךְ צָפְלָעָן פון זִיך אַלְיַין, אָוָן עַס לְוִיכָּט אַיְן זִיך די פְּרִיד פון אַ גְּרוּיסָעָן פְּאָרָאָמְשָׂצִיק, וּאָס פְּיהָרֶט אַרְיבָּעָר מְעַנְשָׁעָן פון אַיְין וּוּלְטָט אַיְין דָעַם צְוִוִּיטָעָר וּוּלְטָט.

מִהָּאָט אֵיהם פְּינִיט וּוּי אַ שְׁפִין. עַלְטָעָרָעָה לִיטָּקְקָעָן אוּיף אֵיהם מִיט אַבְּיְסָעָל שְׁרָעָק אַיְן חֲנַחְתָּנָעָן-אֵיהם-אַגְּטָעָר, וּוּטָן צָס קְוָמָט זִיך אָוִיס צָו רְפָדָעָן מִיט אֵיהם. פְּנָקְט וּוּי פון אֵיהם, פון מְלָךְ «מעָבָר-יבְּקָה», אַיְן אַפְּהָעָנָגָג דָאָס אַרְיבָּעָרְפָּאָה-דָעָן מִיטָּן פְּאָרָאָט אַוִיפָּן צָוָלָם האָמָתָה, אַבְּיְסָעָל פְּרִיהָרָעָה צִי אַ בִּיסְעָל שְׁפָעָטָעָר... אָוָן מְלָךְ פִּיהָלָט אַרְוָם זִיך אַט די דְּזִוְיגָעָז מְוֹרָא פון אַלְטִיטְשָׁקָעָן לִיטָּקָע אַיְן אַיְן שְׁטָאָלָעָן בֵּין. עַר רְעַדְתָּ מִיט דָעַם דְּזַוְיגָעָן סָאָרְט אִידָּעָן אַ בִּיסְעָל גְּרָאָפְּלִיךְ, וּוּי אַ רְיִי כָּעָר סְחוּר מִיט זִיְנָעָם פְּאָרָאָרִימְטָעָק קִינְדָּעָן, וּאָס בְּעַטָּעָן זִיך בֵּין אֵיהם צָו פְּאָרָלְעָנְגָעָרָן די וּוּקְסָלָעָן.

אַוְנוֹפָר בְּאַקְאַנְטָרָר «מָאִיר פָּעַנְטָעָר», מִיט זִיְנָעָם בְּנִים אָוָן מִיטָּן לְשָׁוֹן פון אַגְּלוֹס אַיְן אוּיךְ דָא. זִיְנָעָם מִיט אַ פְּאָרָזְאָרְגָּטָעָן אַוְסְגָּעָדָאָרְטָעָן בְּנִים אָוָן מִיט אַ לְּזִידְגָּעָן טָאָפָּא אַיְן הָגָנָט, שְׁטוּחָת בֵּין דָעַר וּוּגָנָט אָוָן טְשָׁגָטָעָוּצָט. זִיְנָעָם האָט פְּחָד, אָוָן דָעַר מִאן אַיְהָרָעָה, דָעַר גְּרָאָבָעָר נְפָשָׁה, זָאָל נִיט אַרְאָפְּשָׁלְיָנָגָעָן אַלְעָז וּאָס מִעַן טִיְּלָת אָוִיס, בְּשֻׁתָּה צָזָא גְּרוּיסָעָס צְעוֹדָה אָיְן מָאָל אַיְן יָאָהָר. זִיְהָיט עַר זָאָל עַפְּעָס אַיְבָּרְלָאָ-זָעָן פְּאָרָד דָאָס הוּיְ-גָזְוִינָד. סָאָיו אַפְּיָלוֹ אַ גַּעַפְּעָהָרְלִיכָּעָר עַסְק אַפְּצָיוֹהִיטָעָן מָאִיר פָּעַנְטָעָס אַפְּעַטְיָיט. וּאָרְיָים פְּאָרָ צּוֹפִיל צּוֹשְׁטָעָה צָו אֵיהם, בְּשֻׁתָּה עַר אַכְּלָתָה, קָעָן עַר נָאָךְ מְכַבֵּד זִיְנָעָם מִיט אַ בְּרִיךְ-טָאָן — וּאָס עַר האָט שְׁוִין לְאָנָג גַּעַלְעָרָעָנָט פון זִיְנָעָם פְּעָרָד. עַר קָעָן זִי נָאָךְ, קוּמְפָנְדִּיגְ אַחֲהִים, פְּאָרָפְּגָנְטָעָן, וּוּי זִיְנָעָם שְׁטִיְגָעָר אָיְן, אָוָן לְאָזְעָן זִי לְיִגְעָן אַזְוִי אָוָן בָּעַט אַ גַּעַפְּעָנְטָעָט בֵּין פְּאָרָטָגָן. נָאָךְ וּאָס טָהָות מִעַן נִיט צְוִיְבָה הַגְּנָגְדִּינָגָעָק קִינְדָּעָר?

און לויוּדרֶל וואַיטעָק, אונזער פֿרײַנט, איז אויך דא. בִּים
סָאמָע עַכְתִּישׁ זִיצְטַּעַר. מֵהַאֲצָת אַיִּהָם גַּעֲבָעָן אָן אַרט בַּיִּ
דָּעַר סֻודָּה מַעֲהָר פֿוֹן רְחַמּוֹת וּוּגְעָן, וּוֹי דָּעַרְפָּאָר וּוֹיְלָעַט
קוּמֶּת אַיִּהָם... עַר אַיְן שָׂוִין צָוָאָל צָוָדְינְעָן מִיטָּעָפָע אַיְן
חַבּוֹרָה קְדִישָׁא, וּוֹי אַמְּאָל אַיְן דַּי אַינְגָּרָעָט יְאַהֲרָעָן. נַאֲרָעָר
אַיְן צְוַרְפִּידָעָן מִיטָּזִין חַלְקָא, אַיְן זִינְגָּעָ בלְוִיְּגָּיְנָעָ אַוְיגְּפָעָן לוֹיכְ
טָעָן. עַר קוּוּעָלָט אָן, וּוֹאָסָר זִיצְטַּבְּחַרְבָּהָא מִיטָּאָזְוִי פֿילְ
אַיְדָעָן. אָזְוִי פֿילְ טִיְּעָרָעָ אַיְדָעָן. מַעַן וּוּאָעָעָסָעָן, מַעַן וּוּאָעָטָעָר?
שְׁמוּעָסָעָן, מַעַן וּוּאָעָטָעָר זִין. וּוֹאָסָר מִירְעַלְטָעָר? וּוֹאָסָר
מִירְעַלְטָעָר? שְׁמַאְנְצָעָס אַיְן דָּאָס אַלְזִין! אַגְּנָעָן אוּפְּךְ דַּעַר
וּוּלְטָעָר...

אַבְּעָרָעָר מַעֲהָר פֿוֹן אַלְעָמָעָן וּזְהָטָן זִיךְ פֿאָרָט אָן דָּעַר גְּבָאי
רַ' אַשְּׁר אַלְיִין, אוּפְּךְ זִין הוּאַיכְעָן שְׁטוֹפְּ, אַוְיפְּנָן בְּבִוְידִיגְּעָן זִיךְ
צְוַוְישָׁעָן דַּי צְוַוְיָי לְאַנְגָּעָ טִישָׁעָן. עַר אַיְן דָּאָל עָפָעָס דָּעַר גְּאָן-
צָעָר מַאְכָעָר פֿוֹן דָּעַר סֻודָּה. דָּאָס הַיִּסְטָן נִיטָן, אָן עַר מַאְכָט
זַיְפָּוֹן זִין אַיְגָּעָנְעָר קַעְשָׁעָנָעָ. הַוְנְדָעָרָט רַוְּבָּעָל, נִיטָן וּוּנְגִינְעָר,
קָאָסָט אָזָא סֻודָּה אָפְּ, אַיְן גַּעַתְּהָטָן פֿוֹן חַבְּרָהַשְׁעָרָ קָאָסָעָ. פֿוֹן
דַּעַטְטוֹוּנְגָּעָן מוֹזָן זִיךְ דָּעַר גְּבָאי גּוֹט אַוְנְטַעְרָגְּלָעָן. פֿוֹן דָּעַר
פְּעַטְקִיְּתָן אַיְן זַאְטִיקִיְּתָן פֿוֹן דָּעַר יְאַהֲרָלְכָעָר סְנוֹדָה הַעֲנָגָט אָפְּ
דַּעַם גְּבָאיָס שְׁפַעְטָעָרָר גְּוֹלָן, צִי מַעַן וּוּעָט אַיִּהָם אוּפְּךְ דָּעַר
קוּמְעַנְדִּיגְּעָר אַסְיָּהָא אוּסְיָּקְּלִיבָּעָן עַר זָאָל "קִינְגָּעָן" נַאֲרָק אַיְהָר
צִי נִיטָן. חַבְּרָה-לְזִיהָה הַאֲצָת אָן אַיְזָעָרְנָעָם זְפָרָן. חָס וּשְׁלוֹמוֹ דַּי
חַלְקִים פִּישְׁ זַאְלָעָן דַּאָּס יְאַהֲרָ זִין אַקְאָפְעַלְעַ קְלָעָנָר וּוֹי
פְּאַרְאַיְהָרָעָן, דַּי גַּעַבְּרָאָטְעָנָעָ גְּעָנוֹ זַאְלָעָן זִין אַבְּיִסְעָל אַפְּגָנָעָ-
שְׁוֹנְדָעָן, דַּי בִּיכְעָרָ פֿוֹן דַּי בְּלִינְצָעָס זַאְלָעָן זִין אַבְּיִסְעָל אַיְנָ-
גְּעַפְּגָלָעָן, דַּי טִיְּגָעָכָעָן — נִיטָן גְּעַנְגָּס פָּעָט... מַעַט דָּאָס אַיִּהָם
שְׁוֹן דַּעַרְמָאָנָעָן דַּעַם גְּבָאי. מַעַט אַיִּהָם בָּאַשְׁוּדִידָעָן אַיְן פֿאָרָ-
דִּינְעָן שְׁטִילְעָרְהִיָּת אָרוֹם דָּעַר סְעָדָה... צִיטָעָט עַר דָּעַרְפָּאָר
פְּאָרָ חַבְּרָה-פְּרָעָס אַיְן פְּאָרָ זִיעָרָעָ מְבִינָה, אַיְן סְהָטָאָלָן וּוֹאָסָר
אַיְן אָפְּ מַעְנְשָׁלְיכָעָן פָּה אַיְזָן צִוְּגָעָנָעָן לְיִתְזְעִילְגִּיקִיָּת אַיְן דַּי
אוּגְּנָעָן פֿוֹן זִינְגָּעָ שְׁפַעְטָעָרְדִּיגָּעָ וּוּהְלָעָר. עַר סְטָאָרָעָט זִיךְ מְהַנָּה
צִוְּגָעָן זִין אַלְעָגָלְעָנָגְלִישָׁעָ, קְצִבְּיִשְׁעָ, שְׁוֹסְטָעָרְשָׁעָ, נְאַסְקָעָ-טְרָעָנָעָ-

רישע און גלאט גראָפּ-יונגעישׁ קישקעס. ס'אי נאָר ניט אַזָּא
לייכטע מלאָכה! און מהמת מורה טרייבט ער איבער... אַין אַ
יקרות-יאָהָר קומט נאָך אָוִיס צוצולִיגען אַ פָּאָר צעהנ-רוּבעלְידיגע
פֿון דער איינגענדֶר קעשענע. אָבִי עס זאָל זיין שלום. וואָקסען
אָזָוי די חַלְקִים פֿון יאָהָר צְוֵי. פֿון צוֹויִי בלינצעס קאָן
מען שווין באָלְד מאָכָּען אַ האָלְבּ-אַרְשְׁינְגָּעָטָם מגַּן-דָּוד, אַיִן פֿון
די טִיְּגַעְכְּצָעָן—מוסטערטס פֿון זעלְנְעַרְיְּשָׁע קָעַסְעַלְ-פִּיְּקָעָן. אַ דָּרְיִי
פֿונְטִיגְעָדָר קָאָרָפּ קָלְעָתָבּ באָלְד קְוִים אוֹף צוֹויִי חַלְקִים. אַיִן די
געַנְזָה בַּיִּי די גַּעֲנוֹלְעַרְקָעָס מָזוּ מעַן אַוְיסְזּוּכָּעָן די גַּרְעַסְטָעָ, אָבִי
חברה-קדישא זאָל זיך ניט בלְאָזָעָן. אַיִן גָּאָט ווַיִּס צְוֵי ווּעַלְכָּע
מָאָסָעָן אַיִן ווּאָגָעָן די חַלְקִים ווּאָלְטָעָן דָּרְגָּאנְגָּעָן, ווּעַן ניט די
גַּיְעַצְיָה מִיט אַיהָרָע סְטְּרִיְּקָעָן אַיִן יִקְרָות, ווּעַן ניט די ווּעַלְטָ-
מלְחָמָה. יָאָ, די ווּעַלְטָ-מְלְחָמָה! זִי, נאָר זִי האָט אַפְּגַעַשְׁתָּעַלְט
די עַנְטוֹוַיְקָלְזָגָן פֿון די פָּאָרְצִיעָס פִּישָׁ, אַיִן דָּעַם ווּאוַיָּס פֿון די
טִיְּגַעְכְּצָעָן בַּיִּי חברה קָדִישָׁא. זִי, נאָר זִי האָט אַוְיסְגָּעוּגָעָן די
גַּעַנְצָעָ גַּעַנְזָעָן שְׁמַאלְץ פֿון די גַּעַהְאַקְטָעָ לְעַבְרַקָּעָס אַיִן דְּעָ-
גַּעַנְצָעָ גַּעַנְצָעָן די לְאַטְקָעָס. אָט ווֹאָס די ווּעַלְטָ-מְלְחָמָה האָט
אַנְגַּעַטָּאָן!

הברת-לויה איז דורך משמה

1.

זעהר שווער צו טראפען, ווי איזו די סעודה פון „חברה-לויה“ זעהט אויס אצינד. אין דער פארטראימטער קהילת קושות פון שאלאָו. מען קען זיך נאָר משער זיין, איז אצינד שטופט מען אַפּ די סעודה מיט אַ פֿאָר קעלישאָקעס „רייכּאָווקע“, מיט אַ בִּיגּעַל, מיט אַ גַּעֲבָקְטַּעַ קַאְרָטְאָפְּלִיעַ. אַפְּשָׁר דָּאָס אַוְיךָ נִיט... אַבְּעָר אַין די פֿאָר-מְלֻחָּה-יְאָהָרָעָן, מיט אַ דָּוֹר צוּרִיק, אַוְן אַיְנָעַם יָאָהָר פּוֹן ווּצְלָעָן עַס ווּוְרָטָּס דָּאַ דָּרְצָעָהָלֶט — הָאָט זִיךְ דָּרָר גְּבָאי, ר' אַשְׁר, נאָר בָּאוּנוּדָעָס פָּאָסְטָאָרָעָט. צִי דָּעָרָה פֿאָר ווַיְיַיְּ אַין יָעָנָעַם יָאָהָר הָאָט עַר גַּעַחַט אַ שְׂטָאָרָקָעָן קָאָנָּן. קוּרוּעָנט צו די קִומְעָנדָע ווּבָאָרָעָס אַין חְבָרָה, — אַרְעָא וּאַכְּפָרָא. נִיק אַיְן דָּאָס גְּעוּעָן, זִין בִּיאָהָרָגָר סָגָן אַוְן חְבָרָהָשָׁר קָאָ. סִירָעָר, ווֹאָס הָאָט שְׁטִילָעָרָהָיִת גַּעַרְאָבָעָן גַּעַגְעָן אַיְהָם אָוָם אַלְיַיְן צִוְּוִירָעָן גְּבָאי — צִוְּיָהָמָת די חְבָרָהָשָׁר לִיְיַת הָאָבָעָן גַּעַנוּמָעָן מוּרָמָלָעָן, אַזְּ ערָ, ר' אַשְׁר, וַיֵּצֵט שָׁוִין צִוְּלָגָג אַוְיפָּעָן גְּבוֹאָה-שְׁטוֹלָה, אַיְזִיבִּי זִיךְ צִוְּתָקִיף גַּעַוְאָדָעָן אַוְן קוּקָט שָׁוִין אַוְיךְ זִין דָּרְרָהָיְבָעָנָעָם אָרָט ווִי אַוְיךְ אַחֲקָה. ווי די מעשה זָאָל נִיט זִין — דָּרָר גְּרוּוּסָעָר סָעָדָה פּוֹן חְבָרָה-קְדִישָׁא, יִיט פְּסָלוּ שָׁוֹת... אַיְזָעָרָפָן חָס וּשְׁלוּם נִיט אַפְּגָעָקָומָעָן. אַדְרָבָא, די גְּרוּסָטָע גַּעַנְזָא אַוְיפָּעָן מָאָרָק הָאָט ר' אַשְׁר גַּעַלְאָזָעָן אַיְנָא הָאַנְדָּלָעָן אַוְן די פְּעַטְסָטָע קַאְרָפָעָן; בְּעָרָג מִט אַיְיָעָר אַוְן קָעָל-

בערנעם געהירען פאר די טייגעכצען; זיך מיט ציבעלעס פאר די געפֿילטַע פיש, און קראונצְלַען קנאָפּעל פאר די גענוּנַס. די צָהָל פון פֿאָרָאִיךְהַרְבָּנְדִּיגָּע קָאָךְ-וּוַיְבָּעֶר האָט זִיךְ דְּאָס יָאָהָר אַרְוִיסְגְּעוּווִין אַלְסְ קְנָאָפְּ – האָט מעַן אַגְּנָעַדְגָּעַן עַטְלִיְּ כֻּעַ נִיעַץ אִידְעָנַס, צוֹוְשָׁן זַיִּ אַוְיךְ סַעְנְדָעַרְיכָּעַן, מַעֲרָעַס מַאָּזָעַ אַוְן פְּאַנְדְּרָעַס שַׂוְיְגָעָרֶל: אַ בִּיטְעַר הַאָרֶן אַוְן אַ גְּרוּיסְעַ בְּרִיהַ אַיְן קֵיךְ, צְבִּי סְאַיְן נָאָר דָּא וּוָאָס צַו קְאַכְעַן... ר' סְעַנְדְּרָעַן, צָלְיוּ הַשְּׁלוּם, וּוּלְכָעָר אַיְן אַוְמְגַעְקָוְמָעַן אַיְן דָּעַר אַזְעָרָעַן, אַיְן דָּאָר עַפְּסַע גַּעַוּעַן אַ לְוִיהְנִיק פּוֹן אַזְוִי פֿיְלִיְּהָרָעַן. נִיט אַיְינְמָאָל האָט עַר גַּעַרְכָּט צַוְּפִּיהְרָעַן אַמְּתַ-מְצָהָה אַיְן זַיִּין וּוְאַגְּעַן, קְיַיְינְמָאָל נִיט אַפְּגָעָזָט זִיךְ פּוֹן אַ טְרָחָה אַיְן חַבְרָה שְׁזָעַן, פְּרָנָסָה גַּעַוְאָרְפָּעַן אַיְן צַו תְּהָרָה אַיְן קְבוּרָה גַּעַקְמָעַן צַוְּלְיְוָפָּעַן.טוֹ זַאָל כָּאַטְשׁ וַיַּיְן אַלְמָנָהַלְעַ עַפְּסַע פְּאַרְדִּינְעַן אַרְוֹם דָּעַר סְעוֹדָה, אַוְן זַאָל זַיִּ מְהֻנָּה-זַיִּין דִּי טָאָכְטָעָר אַיְהָרָעַן, וּוָאָס זַוְּגַט אַ קִּינְד אַוְן פִּיהָרָט אַזְאָא שְׁוּעָרָעַן לְעַבְעַן, אַהֲן פְּגָנְדָרָעַן, וּוּלְכָעָר קְוָמָט נָאָךְ אַט אַיְן אַסְטְּרָאָגָּה.

ר' אַשְּׁר מִיט זַיְנַע מִשְׁמִים הַאָבָעַן שַׁוִּין פְּרִיהָרָבָּאָיָן שְׁלַאָטָעַן צַו גַּעַבְעַן סַעְנְדָעַרְיכָּעַן, אַוְיסְעָר עַטְלִיכְעַ מַזְמָוָן גִּילְּ-דָעַן פְּאָר קְאַכְעַן אַוְן בַּאַקְעַן, אַוְיךְ שַׁעַנְעַ חַלְקִים פֿיְש אַוְן פְּלִיְּשָׁ אַוְן טִיגְעָץ פְּאָר פְּאַנְדְּרָעַס שְׁטוּרְיְוִינְדָר אַלְמָהָה. אַוְן זַאָל דָּאָס אַיְהָר סְטָאָעַן צָוּמָעַן כָּאַטְשׁ אוּףְעַ עַטְלִיכְעַ טָעַג. דָּאָס אַיְן אַיְינְנָאָר פּוֹן דִּי שְׁעַנְסָטָעַ מְנַהְגִּים אַיְן חַבְרָה-קְדוּשָׁאָ, צַו פְּאַרְגְּנִיְּ-טִיגְעָן, אוּףְעַ אַזְאָא אָפָּן, דִּי מְשִׁפְחוֹת פּוֹן פְּאַרְאִרְמִיטָעָ אַוְן פְּאַרְ-אַוְמְגַלְקִיטָעָ חַבְרָה שְׁעַרְעָה לִיְּיט. צַו אַזְאָא בִּיטְעַרְעַן שְׁטָאָנָד אַיְן ר' סְעַנְדְּרָעַן דָּעַרְעַס הוּיוּ האָט זִיךְ דָּאָס זַהְרָה גּוֹט גַּעַפְּאָסָט. אַוְן ר' אַשְּׁר אַיְן גַּעַוְעַן שְׁטָאָלָץ, וּוָאָס עַר האָט אַזְאָא שַׁעַנְעַ מְצָהָה נִיט פְּאַרְגְּעָסָעַן. שַׁוִּין אַ גַּאנְצָעַן טָאָג, אַזְאָא סַעְנְדָעַרְיכְּעַ בְּרָאָט זִיךְ אַוְן פְּרָעָ-גַּעַלְט זִיךְ בַּיְּ דִי גְּרוּיסְעַ קְעַסְלָעַן גַּעַנְזָעַנְס אַוְן מְרוֹאְדִיְּגָעַ פָּאָ-גַּעַן פֿיְש. אַיְן לְוִיהְ-הְוִיְּפָעַט קְאַכְט זַיִּ, אַוְנְטָעַר דָּעַר בְּלַעַכְעָרְנוּרָעָטָר פּוֹן דָּעַר הַאַלְבָּ-אַפְּעָנָעָר קֵיךְ. אַיְהָר וּוּאַרְיִמְעַז יְוֹפָע, אַיְ-בְּעָרְגָּעָמָאָכָט פּוֹן ר' סַעְנְדָעַרְס בְּאַלְפְּגָאָלְשָׁעָר דְּעַלְיָעָ, אַיְן פְּאַרְ-שְׁמָאָלְצָעָוּט, אַיְהָר פְּאַרְטָוֹן גַּלְאָנָצָט, אַוְן אַיְהָר פְּאַרְקְנִיְּטָשָׁת

פנימל איז פארשויצט און בלישצעט ווי דער קויפער פון פאן.
 אין איהר הייסער פארשמייעטקייט זעהט זי אליין אויס, ווי אַ
 מאָגערע, ניט-גענווֹן אויסגעבראָטעןע גענוועַל, וואָס וויל זיך
 אַריינפֿאָסען, מיט איהר גויסער קאָכלעפֿעל, אין דעם אַדער
 יענעַם פֿעטּען קֿעסּעל און קען זיך ניט אַריינפֿאָסען. שר... שר...
 שר...! גיט איהר אַ וועץ די פֿאָרָע פון אונטער דער אַדער
 יענעַר טֿוּהוּנוּנְעַר פֿאָקְרִישׁקָע אָוּן טֿרִיבֶּט זי אָפֶּן. לוּיפֿט זי,
 סֿעַנְדְּרִיכְכָּע, צו אָן אַנדער קֿטּסּעל. זי אָין פֿלִינְקָ, דֵּי אַלְטִיטְשְׁקָע,
 ווי אַ ווּזְוּעְרֶקָע. מיט דער הילצערנְעַר קֿאָכלעפֿעל מִישְׁט זי,
 מיט דער לִינְקָעַר האָנט גִּיט זי צַיְאָטְרָאָוּס אָוּן גּוּווּרְצָעַן,
 מיטּן פֿיסְקָעַל פֿאָרוּכוֹט זי, מיטּן אַרְבָּעַל ווּישְׁט זי זיך דעם
 שוּוֹיִיס פּוּן אַיבְּרָגְעָזְהִיכְצָעַן גַּזְוּל אָוּן האָט נָאָך צִיְּטַ צַיְּדָרָ
 צַעְהָלָעַן חַכְמָות פּוּן איהר אַינְקָעַל מיטּן פֿלְעָק אַוְיפָּן הַאָלָגָן,
 וואָס סְאָין אִיהם גַּעֲקוּמָעַן פּוּן מְעָרָע שְׁרָעָק, בְּשַׁעַת דָּרָ
 שְׁרָפָה בִּים נִיְּעַם-גְּגִידָה... אַיהֲרָע צַיְ-בְּרִיאְתָּע שִׁיכְעַלְעָ, וּעְלָכָע
 זיִינְעַן דְּעַרְשְׁטָאָפֶּט מִיטּ הַיִּ, פְּדִי עַס זָאָל אַיהֲר וּוּאָרִים זַיִּן,
 טֿעַנְצָלָעַן אַרְוֹם אַיבְּעָרָד דָּר גַּעֲפְּרוּרְיְ�נָעַר פֿאָדְלָאָגָעָ, אָן דֵּי
 העַנְטְּעַלְעָק אַיבְּרָגְיסָעָן דֵּי בְּרוּינְעָ טֿיְגְּעַכְצָעָן מִיטּ שְׂמָאָלָץ אָין
 אַיבְּרָשְׁטָעַן זַיִּ מִיטּ צַיְּפְּעַל-שְׁאָלָעָכָּז. אַ פֿאָרוֹזָק מִיטּן שְׁנָפֶּ
 בְּעַלְעָ אָן אַ קְנָאָק מִיטּן צִינְגְּעַלְעָ. אָן דֵּי אַנְדָּרָע אַידְעַנְעָס
 פֿאָדְעָן אַרְוֹם מִיטּ אַיהֲר צְוֹאָמָעָן. פֿלְאָפְּלָעָן זַיִּ אַלְעָ אַוְיפָּ אַיִּן
 מְאָלָגָן, אָן אַלְעָ זיִינְעַן מְסֻפִּים, אָן צְוָאָז לְיִהְשָׁע סְעוֹדָה, וּוּגְבָּאִ
 רָ אַשְׁר מְאַכְּתָּה הַיְּנִטְגִּעָּן יְאָהָר, אָן שְׁוִין לְאָנְגָּג נִיטּ גַּעֲמָאָכָת
 גּוּזְוּאָרָעָן. וּוּדְלָג זְעִיר וּוּבְּרָעָשָׁן שְׁכָל זיִינְעַן זַיִּ זַיִּ מְשֻׁעָר,
 אָן רָ אַשְׁר וּוּטָּה צַּעְלָגָעָן פּוּן דָּרָ אַיְגְּעַנְעָר קַעְשָׁנָע נִיטּ
 וּוּנְיִגְעָר וּוּ פִּינְפִּינְ אָן צְוּאָנְצִיג זַיְלְבְּרָנוּ רַוְּבָּעָל.

2.

צַי יְעַטּוּוּדָעָר טֿלְעָר גַּיְבָּעָן דֵּי סָאָרוּוּר צַי אַ סָּטְקָע
 „זְעַכְּצִיגְעָר“. דֵּי סָאָטְקָע אָין פֿאָרָחָתְמָעַט מִיטּ דָּר קִיְּיוּרְלְכָעָר
 חַתִּימה, מִיטּן צְוּיִיקְעָפִינְ אַדְלָעָר אַוְיפָּן טְרִיוֹאָקָס. קִין אַפְּצָ

נעם בראנפערן, ווי אמאָל, טילט מען היינטיגע ציינטען ניט אויס. עס זאָל ניט זיין קיין טענות, אָז מען מישט אונטער דעם שנאפס מיט „מים חיים“ אָרֶן אָז די באַלעבאָטישע פִּיעַט פון חברה-לויה באַקומען נײַנְצִיגָּעָר אָז דער ברָאָסְטָעָר עולָם „פארציגער“. זאָל זיך אָזוי ניט טראָפָעָן ווי סָהָט זיך גע-טרָאָפָעָן... אָז, פְּדֵי פְּטוֹר צוּ ווועָרָן פון אַמְתָּע אָז אָזְמוֹיסְטָע טענות, האָט מְנֻן אַיְנוּגָּפִּיהָרֶט גַּעֲחַתְּמָעָטָע פְּלָעַשְׁלָעָץ משקה, אָז געה האָב טענות צום קִיסְּרָ! בְּלוֹיוֹן די צוּוִי קָאָפִּיקָּעָס פָּאָר דעם פְּלָעַשְׁלָעָץ צָהָלָט יַעֲדָעָר אָפּ בְּמַזְמָן אָז בְּאַקְוּמָט זַיִן זָרוּקָן, ווּן ער גיט דאָס פְּלָעַשְׁלָעָץ אָפּ.

דער גְּבָאי מַאֲכָת „שָׁהָכָּלָה“ אָזיף אָ פְּלָעָן בעכער. אָז אָז בְּאָלָד נָאָך זַיִן בְּרָכָה פְּלִיהָעָן אָז דער לְוַפְּטָעָן, מִיט אָ פִּילְגָּרְעַנְדִּיגָּעָן קְנוֹאָק אָז פְּאָטָש, אָ וּוּלְכָעָה הַוְּנְדָעָרָת שְׂטָאָזְפָּרָעָן פון די סָאָטְקָעָ-פְּלָעַשְׁלָעָץ. דער עולָם האָט קִין גַּנְדוֹלָד נִיט פָּאָר די פְּרָאָפְּעַנְצִיהָרֶת, אָזְנָט דָּאָס אָזיף אָז אַיְנוּפָאָכְרָעָן ווּגְד. בְּאָלָד נָאָכְדָּעָם דָּעָרָהָעָרֶת זַיִן אָ פְּרָעָהָלִיכָּעָה הַוּשָׁעָרִיָּיָה פון אויסגעַשְׁרִיְּצָן:

— לְחִים, לְחִים, לְחִים, גְּבָאי!

— לְחִים, לְחִים אִידָּעָן! — עַנְטָפָעָרֶט אָפּ דָּעָר גְּבָאי פָּאָטְעָרְלִין, אָז וַיְיַע שְׁפָאָרְבָּר-אָוִיגָּעָן שְׁוֹעָבָעָן אָרָאָפּ בְּיִידָּעָן לְאָנְגָּע טִישָׁעָן פָּוּן רַעֲכָטָס אָזְנָט לִינְקָס, צַיְּאָלָעָז וַיְיַע שְׁפָעָטָעָרָדְיָה וּוּהָלָעָר, פּוֹרִים-צִיִּיט, וַיְיַעַן דָּאָזיף די עַרְטָעָר. בְּאָז מַעֲרָקָט עָר, אָז אִימְיצָעָר פְּעַהָלָט — גִּיט עָר עַפְּעָס אָ שְׁוֹשָׁקָעָדָם אָוִיבָּעָר-שְׁמָשׁ אָוִיפָּעָר אָזְנָט אָזְנָק אָרָאָפּ-טִישׁ. נִיט אַיְהָם דָּעָר אָוִיבָּעָר-שְׁמָשׁ גְּלִיְּחָאָפּ אָפּ אָרָאָפָּרָט, אָז דָּעָר אָדָעָר יְעָנָעָר, וּוּלְכָעָה פְּצָחָהָעָן, וַיְיַעַן אָוְנְטָעָרְוּוּגָּס; אָדָעָר אָז זַיִן זַיִן גַּעַנְיָה נִיט אָזְנָעָן גַּעַנְוָנָט. הַיִּסְטָה גְּלִיְּחָאָפּ אָפָּשָׁקָעָן זַיִעָרָעָחָלָקִים פָּוּן דָּעָר סְעוֹרָה אָחִים, צַו זַיִעָרָעָחָלָקִים.

בָּאוֹזָרָגָט אָזָא אִידְעָלָעָן עֲנֵנִי, קַעַהָרֶט וּוּידָעָר דָּר אָשָׁר גְּבָאי אָזְדָּעָמָן דָּעָם קָאָט צַו די לְאָנְגָּע טִישָׁעָן, אָז לְאָזָט שְׁטוֹרָעָה, מַעַן אָיְבָּעָר זַיִן די לְאָנְגָּע „לְחִיםָּס“ פָּוּן אָלָע זַיִטָּעָן. דָּעָר חָזָן דָּר, יְהִיאָל מִיט זַיִן קִיְּבָעָן-קוֹל, אָרָעָז וּאָכְעָרְנִיק — זַיִן בָּאוֹזָגָל.

טענער קאנקירענט. די ממשמים און אנדרער פלי-קודש זיעצען בראש, פון ביידע זייטען גבאי. זיי טרינקען פון גלווערט און גיסען און זיירע גלווערט פונג נגאיס פולען גראפין. און דאס גיט זיי צי א בזונדער חשיבות קעגען דעם גאנצען צוּם. זיי טילען זיך בולט אroiס מיט זיינט אידעלען טרינקען, ווי פידלען און פיאלען אין א פיקען-ארקעטען.

מען דערלאנגט די מורה-גראיסע שטיקער קאראט און מורה-גראיסע פאלזומטען. די קעפ ווערען איינגעטילט דער גבאות. דערנאך טילט מען ווי עס מאכט זיך. דעם א קאָפַּן, דעם און עק, דעם א מיטעלשטייך. און שטיק האט ניט מקנא צו זיין דעם צוּיִיטען. און יעדען באָלעבאָטישען הויז מאכט מען פון אוצ אַקְּ "עַקְּ" גוטש דריי חלקי. ניבען זיך א לאָז די אָפְּגַּעַפְּגַּסְּטַע פִּסְקַעַס. ציינער מאלען, ליפען טשמאקען, באָקְּ-ביינער אָרְבִּיטְעָן און נזער פָּאָרְגָּעָהָעָן זיך פון כריין און די גאָרְ הַיְּכָע טענער. אויסגע-ווערט אָוְיגָעָן ווַיְיָגָעָן מיט ציבעלע-טרענערן, און בייכער קרעצען פָּאָרְ הנאה. ניט ערגרער ווי ערבי-שבת און באָז, אויף דער אויבערשטער פָּאָלְצִיעַ.

קוֹשְׁקָעַ-ברָאנְד, דער פרעטען, האט שוין אָרוּפְּגַּעַשְׂאָרט, בְּיוֹקָעַ פָּאָטְלִינִיצְיַע, די ווֹאָטָאוּעַ הַיְּתָעַל זַיְנָע, און אויף זיין האָלָגַּ-אָנְטָבְּ-וַיְזָעָן פְּלִיךְ, צוֹוְישָׁעָן די פָּעָקְלָעַן גַּעֲלָבַּ הָאָרְ פון ביידע זייטען, האבען זיך באָוְיזָעָן די ערשט טראָפָעָנס שוּוֵיס פון דער ויסער האָרְדוּאָנִי.

מלֵךְ "מעבר-יבָּקָ", וואָס בָּאָגְּלִיט אָזְוִי פָּרָעהִיךְ אָזְוַעַךְ יונְג און אַלְט אָוִיף יַעֲנָעָר וּוּלְעַט — בָּאָוּצָנֶט זַיְנָע שָׂוָאָרְצָע דָּרָאָטָעָנֶעְ קְרַוְיָעָן הָאָר אִיבָּעָר זַיְנָע נִידָּעָרְגָּעָן שְׁטוּרָעָן, אִיבָּעָר זַיְנָע באָקָעָן און גָּמְבָּעָן. קְיִינָן מוֹלִיל וּזְהַתְּ מַעַן בְּכָל נִיט אָרוּסִים, גָּאָר די גְּרִיּוֹעָלָעַן זַיְנָע, די פִּינְסְטָרָעָן, זַיְנָען אָנְגָּשָׁוָאָלָעַן גְּזָוָאָרָעָן, און זְהַעַעַן אָוִיס, מִיט זִיְּנָר גְּרוּקִיְּת אָוִיף די שְׁפִּי-צָעָן, ווי קְוָרְצָעָן, מִיט שְׁוִים-בָּאָדָעָטָעָן כּוֹאָלִיכָּס פָּאָר אָ שְׁטוֹ-רָעָם... און דָּס אֵוּ עַרְשָׁט דָּעַר אָנְהָוִיב שְׁטוֹרָעָם! אִיבָּעָר די קְרִוְיָעָלְדִּיגָּע, טָאָנְצָעָנְדִּיגָּע כּוֹאָלִיכָּס גָּלָאנְצָעָן נָאָר דָּעַרְוּיְילְעַד די צְוִיְּ בָּעָרִישָׁע אָוְיגָעָלָעָן. אִבָּעָר מַעַן זְהַת שְׁוִין בָּאָשְׁיָנְפָעָלִיךְ

וועי זיין ווערען אלץ קלענער און קלענער, וועי די לעזטער שטע-
דען איבער אַים, פֿאָר אַ זָּאוּעָרָכָע, בֵּין זִי לְעַשְׁעָן זִי אַין-
גָּאנְצָעָן אֹוִיס, פֿאָרְגָּעהָעָן... צְוַיִּי וּוַיְתַעַ לְוִיכְטַ-טוּרָעָם אַינְמָ
שְׁטוּרָעָם פֿוֹן דָּעַר אַכְּלָה.

יאָקָע דָּעַר שִׁינְדֶּר שִׁילֶט מִיט כֵּה זִין חָלֵק פִּישׁ. אַין
אַ פְּנִים הָאָט עַר דָּעַרְבִּי, וְוי בֵּי באָרְבִּיטְעָן אַ גַּעֲשָׁאָכְטָעָנָם
פֿאָלְלָעַ-פֿערְד. בלְוִיטְדָּוְרְשָׁטָג אַונְ שְׁפְּלִידִיג אַין אַין אַון דָּעַרְזָעַל-
בעַר צִיְּט. פֵּלְ יְמֵי אַיְזָה עַר גַּעֲוָהָגָט צַו שִׁינְדֶּרֶן אַון קָעַן זִיְּד
פֿוֹן זִין טָבָע נִיט אָפְּגָעָוְעָהָנָעָן אָפְּלִיךְ בְּיַמִּים פֿיַשׁ-פּֿעָסָעָן. עַר
ריִיסְטָ אַפְּ דִּי גַּעֲצִיבָּעָלְטָעַ קָאָרְפָּעָן-הָוִיט פֿוֹן גַּעֲפִילְעָכָץ. אַין דִּי
גְּרוּיסָע טְוִינְקָעַלְעַ פֿאָרְצִיעַ, מִיטָּן צַק אַוְיפָּן וּוַיְסָעַן טָעַלְעָר, זָהָט
אוִיס וְוי אַ מְשֻׁגְּהָדִיגָּעַ לְפִיטָקָע אַין שְׁנִיִּי... אַין קָאָפְּ שְׁטָעָהָט
נָאָךְ דָּעַר נַעֲפָעָל פֿוֹן דָּעַר סָאָטָקָע בְּרָאָנְפָּעָן אוּפָּן נִכְּטָעָרָעָן
הָאָרְצָעָן, אַון דִּי פֿינְגָּעָר שִׁילֶעָן.

זָאוּעָל, קוּשְׁקָעַ-ברָאָנדָט שְׁמִיסָּעָר, צַו זִין רַעֲכָטָעָר הָאָנדָט,
דָּעַר אַוְיסְוָאוֹרְף אַון וּוַיְבָרְנִיק, עַסְט לִיְידְעָנְשָׁפְּטָלִיךְ זִין שְׁטִיקָ
פִּישׁ. אַ קָּאָפְּ-חָלֵק אַיְזָה אַיְתָם אַרְיִינְגְּנָפְּאָלְעָן גָּאָר אַומְגָעְרִיכְטָעָר.
הָיִיט. הָאָט עַר אַוְיְפָגְעָרִיסְטָעַן אַלְעַ אַיְהָרָעַ האָרְטָע לִיְבָלְעָד אַון
וּוַיְנְקָט-צַו לְסְטִיגָּג צַו אַלְעַ אַיְהָרָעַ פָּעַטָּע בְּאַחֲעַלְטָעַלְעָן. זָוִיגָּט
זִיךְ אַיְזָה אַיְהָרָעַ אַיְזָה אַלְעַ לְאַזְּוֹת אַפְּ, בְּאַטְרָאָכָט זִיךְ מִיט בְּעָגִיסָּ
טְרָוְוָגָן פֿוֹן אַלְעַ זִימָעָן אַלְעַ גְּרָאָבָט זִיךְ אַיְהָרָעַ וּוַיְדָעָר אַיְזָה.
עַר פֿאָרְגָּוּאָלְטָיגָט זִיךְ פְּשָׁוּט, דִּי קָאָפְּ-פֿאָרְצִיעַ. אַיְזָה זִיךְ לִיגְטָמָר
אַיְתָם צְעוֹאָרְפָּעָן אַיְזָה גָּאנְצָעָר אָפְּעָטִיטְלִיכְעָר נַאֲקָעְטִיקִיט,
בָּאָנְאָסָעָן מִיט דְּוּטָעָן כְּרִיְּן, אַיְזָה אַזְּוֹט אַבְּעָר זִיךְ טָאָן אלְעַ
וּוְאָס זָאוּעָל שְׁמִיסָּעָר פֿאָרְגָּלוֹסָט זִיךְ.

קוּקְעַנְדִּיג אַוְיִף אַזְּוֹלְכָעַ גְּרוּנְטָאָוּנוּ עַסְעָר, נַעֲמָט אַן אַ
חַשְׁקָ דָּעַם אַוְיסְגָּעוּוֹיְקָטָעַן קְבָּרוֹתִים-מָאָן נַאֲכַצְוָתָאָן זִין-עַשְׁנִים
בֵּי דָעַר סְעוֹדָה. עַר דָּעַרְמָאָנָט זִיךְ אַן זִין זִין יְנָגְשָׁאָפָט, אַיְדָעָר
עַר הָאָט גַּעֲקָרְאָגָעָן מְעַרְדָּעָן, אַיְדָעָר אַ טְרוֹקָעָן הוֹסְטָעַלְעַ הָאָט
זִיךְ אַיְתָם אַיְנְגָעָגָעָסָעָן, אַיְזָה אַיְדָעָר דִּי הָאָרָר פֿוֹן בָּאָרְד
זִין-עַנְנִין אַיְתָם אַוְיסְגָּעוּפְּאָלְעָן אַיְזָה פְּנִים הָאָט זִיךְ אַוְיסְגָּעָזִי.

גען אין זיין געלאיגער געלזבקייט, פון דער איביגער פ'יכטקייט
אויפן בית-עלמין, פון פארמאכט און אפונע יידישע קברים.
פרובט ער, דער קברות-מאן, אן אכל-טאָן אויף-טאָן
מער יא... טאמער ווועט עס געהן. צאפט ער אריין מיט אן
אייבערענטריבענער וועדרונקייט א צו גרויסען ביסען. און באַלד
פארהוסט ער זיך פון קרין און פארקלינעט זיך אין דער פיע-
פערדייגער פיש-זאָפְטִינְגִּיִּיט. בלײַבֶט ער שטעהן מיט אויסגע-
גלאַצְטָע פֿאָרטְרָעָהָרְטָע אוייגען און מיט אַ האָלְבָּאָפְּנוּעָם מוויל,
פונקט ווי דער גלגוֹ פוֹנָם געפֿילְטָעָן קָאָרְפָּ וְאָלְטָ אֵין אַיִּם
אַרְיִין, דָּאָס צָאָפְּלָנְגָּעָן פָּוֹן פִּישׁ בְּשֻׁתְּ מְהָאָט אַיִּם גַּעֲשְׁנִיטָעָן...
קוּיִם וּוֹאָס ער אַטְעָמָט זִיךְ אָפָּ, דער קְבָּרוֹת-מָאָן, אַיִּם קוּקָט מִיט
קְנָהָה אַוִּיפָּ קִוְשָׁקָעָן, וּוֹאָס רַיְבֶּט אַרְיִין אַיִּם זְהָהָט דֵּי וּוּעָלָט
ニיט; וּוֹאָס קוּקָט זִיךְ אָפְּלוֹ נִיט אָוִיְף אָזָא שְׂטָאָרְקָעָן הוֹסָ
טען פון זיין שכן. טראָכָט בי זיך דער קְבָּרוֹת-מָאָן מִיט גָּאלָ: —
ニישקַׁה... שׁוֹין גַּזְוִינְטָרָעָ פָּאָר אַיִּם מְקָבָר גַּעֲוָעָן...

3.

הוַיְבֶּט אַוִּיפָּ קִוְשָׁקָעָ בְּרָאנְד זַיְנָע פֿאָרגָאָסְעָן אַיִּיגָעָן פָּוֹן
טְעֵלָעָר אַיִּן דָּעָרְזָעָהָט, אַיִּן זַיְנָע שְׁמִינִיסְעָר אַיִּין זַיְנָע צְוִ שְׁטָאָרָק
טְשַׁמְּחָה מִיט דָּעָר, "שִׁירָעָנָע", סְהִיסְטָה: מִיט זַיְנָע פֿאָרְצִיעָ פִּישָׁ.
אַ בְּיַיַּן-בְּרַעֲכָרְרִי אַיִּן אַ סְמָאָטְשָׁקָעְרִי שְׁטָעָהָט אָרוֹם זַוְּוּלָעָן אַיִּן
אָרוֹם דָּעָם קָאָרְפָּעָן-קָאָפָּ, וּוֹאָס ער בעָרְבִּיְיט אָזָי גַּעַשְׁמָאָקָ.
פֿאָרגָאָינִט ער אַיִִים נִיט אָזָא הָנָה אַיִִם מַעְכָּט צְוִ אַיִִם אָזָי:
— אַ קָּאָפָּ? אַנְדָּעָרָשָׁ פָּאָסָט דִּיר נִיט וּוּי פְּרָעָסָעָן אַ
קָּאָפָּ? אַוִּיסְגַּעַמְּגַנְּטָשָׁעָט פִּים סְאָרוּעוֹר אַ קָּאָפָּ, וּוֹאָס?
זַעְוָעָל שְׁמִינִיסְעָר, וּוּלְכָאָר הָאָט אַמְּאָל גַּעַלְעָרָעָט אַיִּן
תְּלִמְזָד-תוֹרָה אַיִּן חָאָט נָאָךְ מְחַמְּתָה יְוָנְגָשָׁאָפָּט נִיט פֿאָרגָאָינִט אַ
פְּסוֹקָ, שְׁפִּילְטָ אַיִּן, נַזְגָּעָנִידָגָ אַ פָּעָטָזָשָׁבָרָעָ, וּוּי אַוִּיפָּ אַ
פִּיאָל אַיִִם שְׁפִּילְטָ אַיִִין אוּפְּמָן רָאָשָׁ-הַשְׁנָהָדִיגָעָן מְנָהָגָ. אַ סְמָאָטְשָׁקָעָ
אַיִִן אַ זָּאָגָ אַ זָּאָגָ אַיִִין אַ סְמָאָטְשָׁקָעָ:

— פארשטיינט איהר מיך, באַלעַבָּס, בְּיוֹיל ווערטען אַ-
ראַשׁ אָון נִיט קִין „זָנְבָּי...”

בלַיְבֶּט קַוְשָׁקָע זִיכְּעָן, מִיטָּן בִּיסְפָּן אֵין אֲגַנְעַשְׂטָאָפְּטָעָן
מוֹיל, פָּאָרְגָּאָפָּט פָּונְזִין שְׁמִיסְעָרָס תּוֹרָה. אֲבָעָר דָּעָר גָּאָלִי-
גָּעָר קְבָּרוֹת-מִאן הַעַלְפָּט אַיהם אָרוֹסִים מִיט אַ שְׁמִיכְלָעָן אָון
מִיט אַ שְׁטָאָכְיגָּעָר עַצְחָלָעָן:

— זָאנְג אַיהם, קַוְשָׁקָע: צַו שְׁפָעָט גַּעַכָּאָפָּט זִיךְּ. אָזְוִי וְוִי
ער אַיְזָן גַּעַוְעָן אַ זָּנְבָּי, אָזְוִי וְוִעַט ער שְׁוִין בְּלַיְבֶּעָן אַ זָּנְבָּי...
וּוְפָרָט דָּעָר שְׁמִיסְעָר בֵּיןְ סְפָנּוֹתְנִשְׁוֹתָן. ער, זָאָזְוּלָן,
חָאָט דַּוְקָא יָאָ גַּעַזְעָן וְוִי דָעָר קְבָּרוֹת-מִאן הַאָטָן קִין פָּחָ נִיט
צַו עַסְעָן. קִיטָּט ער אַ זָּוִילָעָן, זָאָזְוּלָן, מִיט פָּעָס אָון מִיט אָוִיסָן.
גַּעַלְפָעָטָן אַוְיגָעָן אָוִיפָּן זָיִן גַּעַגְנָעָר. שְׁלִינְגָּט שְׁוּעָר אַרְאָפָּן
אָון גִּיט דָעָם קְבָּרוֹת-מִאן אַזָּאָן עַזָּה:

— בִּיתְ-עַלְמִין בְּלַעַלְמָעָן קִיְּ, דָו צְגִינְעָן בְּעַדְעָלָן, דָו!

— האַ-הַאַ-הַאַ! — צְוַאָצָבָט זִיךְּ קַוְשָׁקָע פָּונְזִין טִיפְּעָן בִּיןְ.
סְטָהּוֹת אַיהם הַגָּהָה וּוְאָס אַרוֹט אַיהם קְרִיגָּט מִינְזִיךְּ אַיְזָן ער
אַלְיָין עַסְטָן. סְעָסָט זִיךְּ אָזְוִי בְּעַסְטָר.

אֲבָעָר מַאיְר פָּעָטָעָן מִיט זָיִן לְיִימְעָנָעָם לְשָׁוֹן אַיְזָן אַדְעָ-
מִינְ, נִיט וּוּילְעַנְדִּיגָּג, מִשְׁמָתָה, אָון צְוַטְרִיבְּסָט דָעָם פָּעָס, וְוִי אַ
דוֹיְן, צְוַיְשָׁעָן זִיְנָעָ אַוְיְגָעְרִיזְטָעָ טִישְׁ-חַבְרִים. ער זִיצְטָ מִיט
זִיְנָעָ וּוְעַתְּאַגְּדִיְגָעָ אַוְיגְּלָעָן אָון מִיט זָיִן לְיִימְעָנָעָר צָוָרָה
אַקְעָגָעָן קְבָּרוֹת-מִאן אָון לְאָוטָן פָּונְזִין זִיךְּ אָרוֹסִים אַפְּגָעָה אַקְטָטָעָ
הַבָּרוֹת פָּינְ אַוְמְגַעְלִיְמְפָעָרְטִיקִיט אָון אַנְטְּזִיקָּוָגָן:

— אַ כָּאַלְעָר-אַרְאָג-כְּרִיִּ! אַ סְרִיף-נִי-קָא-כְּרִיִּ!
הַיִּסְטָן דָאָס: אַ כָּאַלְעָרָעָן! סְאָרָא כְּרִיִּן! אַ שְׁרָפָה, נִיט
זָיִן כְּרִיִּן!
אֲדָעָר ער פִּינְטָעָלָט מִיט די אַוְיגָעָן אָון שְׁרִיטָה דָעָרָ-
שְׁטִיקָטָן פָּונְזִין הַאָלוֹן אָרוֹסִים:
— אוֹי, אַ מַאְקָ-! וּוְאָרָעָן-נִי-קָא-חִילְעָצָן!

הַיִּסְטָן דָאָס: אוֹי, אַ מְפָה! „וּוְאָרָעָנִיאָן“ נִיט קִין גַּעַ-
פִּילְעָכָן!

דָּעַרְהָעָרָט פָּעָטָעָס וּוּיְבָן די זִיסְצָ אַוְסְגַּעַשְׂרִיְעָן פָּונְזִין אַיהֲר

מאן, געהט זי פאָרטעט אַרוֹיס פֿוּן ווֹאַנט-שָׁאַטְעַן, ווֹאוֹ זִי
הָאַט זִיךְ נְעַטְבְּלִיעַט בֵּין אַהֲרֹן מִיט אַסְךְ אַנְדְּרָעַן וּוּיְבָעַר,
אוֹן שְׂטַפְּלַט אוֹיס צַו אַיהֲרַ בְּרוּיטְגְּבָעַר אַיהֲרַ לְעַדְיְגָעַן טְעַפְּלָעַן.
וּוּאַרְפַּט אַחֲין פְּעַנְטָע אַרְיַין מִיט הָאַרְצָן אַשְׁטִיק פֿוּן זַיְן חַלְקָן:
פִּישָׁ, אוֹן בּוֹרְטְשָׁעַט אוֹיפְּ פְּעַנְטִיכְעַן מִיט זַיְן לִימְעַנְעַם לְשָׁוֹן:
— טָאַ-זִּיְּ-דָאָךְ-מַעַּמְכָּךְ-פִּישָׁ! הָעַ-עַסְטָן?

הָיִסְטָן דָּאָס: אַט אָזְוִי דָּאָרְףּ מִינְעַן מַאַכְעַן פִּישָׁ, הָעֶרְסָט?
דָּאָס זַיְנָעַן בְּלוּיוֹן אַיְצְגִּיגָע, אַכְּלָנוֹדִינְגָעַ פִּיגְוָרָעַן, בְּשֻׁעַת
דָּעַר סְעוּדָה פֿוּן חְבָרָה-קְדִישָׁא. ذַי הָעֲוִוָּת אַוְן דָּעַר כִּיְהָ
אַיְוֹ פָּאַרְשִׁידָעַן. יְעַדְעַר צְסָט לְוִיט זַיְן נְוָסָת. דָּעַר לִיְמָעַר
„לְפָגָט צִיגְעָלָן“, דָּעַר נְאָסְקָע-טְרָעַגְעָר קְרָעַצָּט אַונְטָעַר דָּעַר
מְשָׁא פֿוּן צְוָלָם-הָהָוָה... דָּעַר קְאָוָעָל „צְוָוִינְגְּעָלָט“ זַיְן חַלְקָן פִּישָׁ
פֿוּן אַלְעָזָר זַיְטָעַן אַוְן פְּינְטְּפָלָט פֿוּן כְּרִיְין מִיט בִּידְעַז אַוְינָעַן
וּוּ פֿוּן הָיִסְטָן פְּוֹגָעָן. דָּעַר רִימָעַר „פָּאָסְעָוָעָט“ אַוְן דָּעַר
שְׁוֹסְטָעַר הָאַקְטָט קְלִינְינְקָעָן אַוְן גִּיכָּעָבִיסָעָן, וּוּ טְשְׁוֹעַקְלָעָץ
אַיְן אַ פָּאַדְעָשָׁוּעָ, אַיְינָס נַאֲךְ אַיְינָס. אַיְינָס נַאֲךְ אַיְינָס.
דָּעַר סְטָאָלִיאָר הַוּבָעָלָט אַוְן פִּיסְק אַרְיַין... הַפְּלָל, יְעַטְוֹפְדָעַר
מִיט זַיְנָעַן תְּנוּוּוֹת, אָזְוִי וּוּ עָר אַיְוּ גַּעֲוָעָהָנָט בֵּי זַיְן טָעָגָן
לִכְעָר פְּרָגָצָעָן. אַוְן אַלְעָז גִּיסְט זִיךְ צְזָוָמָעָן אַיְן אַיְין גַּעַשְׁמָאָן.
קָעַר רִיבְעָנִיש אַוְן סְמָאַטְשְׁקָנִיש. אַמְּחַהְיָה צַו קְוָעָן, וּוּ אַזְּאָ
גְּרוּיסָע עַדְהָ אִידָּעָן, קִיְּין עַיְן-הָרָעָה, הָאַט זִיךְ אַפְּגָעָזְגָדָרָט פֿוּן
דָּעַר אַיְינְגְּשָׁנִיְּטָעָר שְׂטַפְּטָעָל אַוְן פֿוּן אַלְעָז אַפְּגָעָשְׁטָאַגְּנָעָן
מְצָוֹת, הָאַט זִיךְ אַוְיְסְגָעָזְצָט אַרְפָּטָם טִישָׁעָן אַוְן אַיְוּ שְׁתָאָרָק
פָּאַרְנוּמָעָן מִיט צְוָלָם-הָהָוָה. אַרְיְינְגְּעָטָן זִיךְ מִיט לְיִיְבָּאָן לְעַבְעָן
אַיְן זַאֲכָעָן, וּוּאַס דָּעַר שְׁקָלָאַוָּועָר מַאְרָק אַוְן דָּעַר גְּבָאָי, זַאֲ
לְעַבְעָן, הָאַט אַיהֲרַ אַנְגָּבָעָטָן. הָלוֹא זַאֲל זַיְן נַאֲר אַלְעָמָעָן
דָּעַר אַוְיְבָעָרְשָׁטָעָר גַּעַפְעָן כִּי אַרְיְינְגְּזָעָהָמָעָן אַיְן זִיךְ אַזְוִי פִּישָׁ
עַרְדִּישָׁע הָנָאָה אַוְן עַס זַאֲל זַיְן חַלְיָה נִיט פָּאַרְשָׁטָעָן!
דָּעַרְזָעָהָס רְ' אַשְׁר, דָּעַר גְּבָאָי, אַז דָּעַר צְוָלָם אַיְן שְׁוִין
פָּאַרְטִּיגָּמִיט פִּישָׁ. גִּיסְט עַד אַז זַיְן טִיפְעָן קְעַלְיִישָׁק אַז נִיט
אַז וּוּינָק מִעְן זַאֲל מַזְכָּעָן לְחַיִּים נַאֲךְ אַמְּאָל.
— נַאֲךְ אָזָא פִּישָׁ, — מַאֲכָטָם עַר אַזְנְבָעָטָם זַיְן

שפֿאַרְבָּעָרָאָוִינַ – נַאֲלֵ אֶזָּא פִּישַׁ אַיְן נַאֲכַן הַיְּנִטְיְגָעַן דָּאַוּעַנְעַן
איַן אַ יְּוֹשֵׁר צַיְּנְמַעַן אַ בִּיסְעַל בְּרַגְּנְפְּעַן.

— פֿאַרְוֹאָסַ – גַּבָּאִי רַ' אַשְּׁר, פֿאַרְוֹאָסַ? – פֿרְעַגְעַן זַיְךְ
נַאֲלֵ אַ סְּרֵץ צַיְּפְּרִידְעַנְעַץ קְוִילָות. כַּאֲטַש אַ סְּרֵץ פָּוֹן זַיְךְ גַּעֲדַעְנְקָעַן
דְּעַם גְּבָאַס עַנְטְּפָעַר, אַוִיכְ פְּוֹנְקָט אֶזָּא קְלִוְונְשְׁקָעַר פְּרַגְּנָעַ,
פָּוֹן פָּאַר צְוִיְיךְ יְאַחְרָעַן. אַפְּבָעַר מִיט זַיְעַר גַּעֲמָאַכְטָעַר נִיגְעַרְגַּן.
קִיְיט מִוְּגַּטְעַרְעַן זַיְךְ אַיְיךְ רַ' אַשְּׁרָן אַרְוִיסְצְׁוֹאָגְעַן דַּי אַלְטָעַ
חַכְמָה מִיט אַ נִּיעַר פְּרִישְׁקִיְתַן.

— זַיְיִיךְ – גַּלְעַט זַרְךְ רַ' אַשְּׁר דַּי בָּאָרְד – זַיְיִיךְ דַּי
פִּישַׁ הַאֲטַמַּעַן גַּעֲכָאָפְטַן, אַוְן הַיְּנִטְיְגָעַן מַעֲרִיבַ-דָּאַוּעַנְעַן הַאֲטַמַּעַן
מַעַן אַוִיכְ גַּעֲכָאָפְטַן...

— הַאָ-הַאָ-הַאָ! – דָוְגְּנְעַרְט אַוִיכְ אַ הַגְּדָעַרְטַ-הַעַלְוָעַרְדִּינְגַּעַר
גַּעֲלַעְכָּטָעַר, דָאַוּגְעַן הַאֲטַמַּעַן מַעַן אַוִיכְ "גַּעֲכָאָפְטַן" ... אַ גַּעַזְוֹנַט אַיְן
אַוְנוֹעַר גַּבָּאִ!

אוֹן אַלְעַ אַפְּעַנְעַץ "סְאַטְקָעַס" גַּיְבָעַן זַיְךְ אַ בּוֹיְג אַוְן זַיְעַן
אוֹסִים דַּאֲסַ רְעַשְׁת בְּרַגְּנְפְּעַן אַיְן דַּי קְעַלְיְשָׁקָעַס, אַדְעַר גַּלְיִיךְ
אַיְן דַּי הַעַזְוֹעַר אַרְיִין.

קְרִיגַט אַרְעַ-וּוְאַכְעַרְנִיק קְנָאתַ, וְאַסְרַ מַאֲכַט זַיְךְ
אַוְנוֹי בְּגַלְיְבַט בַּיִּים עוֹלָם. נַיְין, גַּעַזְוֹנַט וּוֹעַט אַיְהָם, אַרְעַן, דָעַר.
פָּוֹן גַּיְט צַיְּזְמַעַן בַּיִּים קְלִיְיבָעַן אַ נִּיעַם גַּבָּאִי... וּוֹלֵל עַד זַיְךְ
אַוִיכְ מַאֲכַעַן בְּגַלְיְבַט, אַיְן שְׁרִירַת אוֹסִים צַוְּיִי בְּאַזְעַטְעַ
טִישְׁעַן, גַּאֲרֵ פְּלֹוֹצִים אוֹן אַיְן מִיטְפַּן-דְּרִינְגַּעַן:

— שָׁא שָׁא, אִידְעַן! אַיְהָר זַיְיִסְט פֿאַרְוֹאָסַ... אַ הָאָן,
בְּשַׁעַת עַד קְרֻעהַט, פֿאַרְמַאְכַט עַד דַּי אַוְינְגַּן?

— יַא, יַא, פֿאַרְוֹאָסַ? – פֿרְעַגְעַן זַיְךְ נַאֲלֵ פֿאַרְדָּאַיְינְגַּעַל-
טָעַ, נִיט זַעַחַר נִיגְעַרְגַּעַ קְוִילָות. דָעַר אַיְבָעַרְיְנָעַר עוֹלָם שְׂוִינְגַּט,
וּאֳרוֹם אַרְעַס הוֹיכָע שָׁאַהַה קְלִינְגַּט אַבְּיִסְעַל נִיט צַוְּדָעַ זַאֲךְ.
אַיְילַט זַיְךְ דָעַר וּוְאַכְעַרְנִיק צַוְּפָאַרְעַדְטְּפָעַרְן דַּי הַאַרְבָּעַ
קְשִׁיהַ:

— זַיְיִיךְ עַד קְעַן אוֹסְטוֹעַנְיִיגַג... דָעַר הָאָן...

— כָּאַ-כָּאַ! – עַנְטְּפָעַרְט אַיְהָם פָּוֹן דַּי טִישְׁזַעַן אַ שִׁיטַע-
רִינְקָעַר גַּעֲלַעְכָּטָעַר. אוֹן אַוִיכְ דַּאֲסַ גַּעֲלַעְכָּטָעַרְט שְׁטָאמַט פָּוֹן דַּי

אַרְיִמְסָטֶעֶץ חַבְרָה שָׁעָ לְיִיט, וּזְאָס קִומְעָן אָן צָוֵם וּאֲכֻרְגִּיק נָאָר
אַ טּוֹבָה.

פָּאַרְשָׁעָמֶט זִיךְ רִי אָרְעָ אַלְיִין פָּאָר זִיךְ נִיט מִיּוֹשְׁבָדְגָעָן,
גַּעֲכָאָפְּטָעָן עַנְטָפָעָר. עַר קִוְּקָט זִיךְ אָום, פִּינְטָלְגָּנְדִּיגְ מִיט פִּינְסָ-
טָעָרָע אַוְיְגָעָן אַוְיְחָרְ רִי אַשְׁרָן, זִיךְ גְּרוּסָעָן קָאַנְקְוּרָעָנָט, בִּי וּ-
מַעַן אַלְיָן קִומְטָ אַרְוִיסָ אַוְיִי קְלָגָ, אַוְיִי קִיְּלְעָכְבָּרָג, אָוָן וּוּלְכָנָר
טְרָעָפֶט שְׁטָעָנְדִּיגְ אַיְן פִּינְטָעָל אַרְיִין-...
נָאָר דָּא קִומְעָן אָן דִּי גְּרוּסָעָ פָּאַלְיְוּמָעָסִיקָעָס מִיט דִי
פָּטָטָע שְׁטִיקָעָר גַּעֲנוּעָנָס אָוָן רַאְצָעוּעָן אִיחָם אַרְוִיסָ פָּוּן זִיךְ
אַרְיִינְפָּאָל. אַלְעָ שְׁטָרָעָקָעָן אֹוִיסָ הַעַנְתָּ אָוָן טְפָלָעָר נָאָר זִיךְעָרָע
חַלְקִים אַיְן קִוְּקָעָן זִיךְ מַעְהָר אַוְיִחְ אָרְעָ וּאֲכֻרְגִּיק נִיט אָום.

4.

יִיךְ אַדְעָר זֹופֶ גַּעַתָּ נִיט אַרְיִין אַיְן שְׁפִּיְזָ-צְעָטָעָל פָּוּן
חַבְרָה-קְדִישָׁא. יִיךְ — זָאָס אַיְן אָז עַסְקָ פָּאָר מְפֻנְקִים, פָּאָר
וּוַיְבָעָר אָוָן אַיְדִימְלָעָ אַוְיִחְ קָעָסָט. חַבְרָה-קְדִישָׁא הַאֲלָט נָאָר
פָּוּן פָּעָטָע אַכְּלָות. אַנְשָׁטָאָט שִׁיטָעָרָעָ פָּאַרְפָּאָל זָאָל בְּעָסָעָר
בְּלִיבָעָן מַעְהָר אַרְטָ פָּאָר לְאַקְשָׁעָנָעָ טִיגְעָכְצָעָן, פָּאָר גַּעְפְּלִיטָעָ
בְּלִינְצָעָס אָוָן פָּאָר שְׁוּמְעָנְדִּיגָעָן בִּירָעָ.

קוֹשְׁקָעָ בְּרָאנְדָ כָּאָפָט זִיךְ גַּלְיִיךְ צַו זִיךְ נִיט גַּעַתָּ
אַיְן צָוֵם צִוְּאָגָן: אַ גַּעַרְעַנְעַלְטָעָר שְׁטִיקָ פּוֹפִיקָ, אַ בְּלִינְטָשָׁעָ,
אַ זִּוְּעָרָעָ אַוְגָעָרָקָעָ. מִיט אַזְאָחָשָׁק כָּאָפָט עַר זִיךְ צַו, פִּוְונְקָטָ
וּוַיְעָרָת וּוְאֲלָט נָאָר הַיְנָטָ, נָאָכָן תָּעָנִית גַּאֲרָבִיט טָועָם גַּעַוְעָן.
דִּי זִיךְעָרָע אַוְגָעָרָקָעָ בִּיסְטָ עַר פָּוּן גַּעַנְצָעָן אָוָן דָעַם גַּעַבְאַקְטָעָן
עַפְעָלָ נַעַמְתָ עַר אַוְיִחְ אַרְיִין אַיְן שְׁפִילָ. דְרָעָתָ זִיךְ בִּי אִיחָם
אַ גַּעַדְרָהָעָ, פָּוּן בָּאַקְעָן-בִּינָעָר, חַלָּה, לִיפָעָן, גַּעַנוּעָנָס אָוָן פָּאָ
טְרָאָוּסָ, אָוָעָס גַּעַתָּ אַ רְוִיךְ.

פָּאַרְדְּרִיסָטָ דָעַם גַּאֲלִינְגָעָן קְבָרוֹת-מַאָן אַזְאָאָ פָּאַרְפְּלָעָסְעָנְקִיָּטָ.

סְגַעַתָ אִיחָם, פְשָׂוֹט, אַיְבָעָרָן לְעַבְעָרָ. זָוְכָט עַר מִיט וּזְאָס אַ
שְׁטָאָךְ צַוְתָאָן אַזְאָאָגְרָאָפָעָן נְפָשָׁ. דְרָעָתָהָעָט עַר קוֹשְׁקָעָס צְוִוִיָּ
פְעַקְלָעָן גַּעַלְחָרָאָ אַיְבָעָר זִיכְנָעָ אַוְיְרָעָן, פָּוּן בִּידָעָ זִיכְעָן

פליך. די פעקלעך האָר שטעקען אַרוּס פון אונטער דעם פֿאָרְץ
שארטען ווֹצְטָאוּן היטעל אָפָן זִינְעָן שוֹין דָרְכְגַעְשָׁלָאָגָעָן מֵיט
אַ גְּרוּיִיקִיט. אָוָן גְּרוּיסֶעָ טְרָאָפְּגָעָס שְׂוּוֹיסָשָׂאָקְלָעָן זִיךְרָן צְווִיָּה
שְׁפָעָן די דָזְוִינְגָעָ גַּעֲלָעָ פְּעַקְלָעָן, אוּפְּנָן פְּעַטְעָן פְּלִיךְ. צְרִיכִיצָת
דָאָס דעם קְבָרוֹת-מָאָן נָאָר מְעָהָה. רְוַפְּטָעָר זִיךְרָן אַפְּ צָוָם שְׁנִי-
דָעָר אַקְעָגָעָן אַיהֲם:

— יַאֲקָעָ, דָו ווַיִּסְטָ אָפְשָׁר פְּאַרְדוֹאָס מַעַן זָאָגָטָן, אָז אַ
גַּעַלְעָר אַיְזָן אַ גְּנוּבָן?
הָעָ? — פְּרַעְגָּט יַאֲקָעָ גַּאנְצָן טְעַמְּפָעָ אָוָן שִׁינְדָּט ווַיִּיְּ
טָעָר די פְּעַטְעָ פְּאַרְפְּרָעָגְלָעָטָה הָוִית פָּוָן זִין חָלָקָ, ווַיִּזְיָּין שְׁטִיְּ
גַּעַר אַיְזָן.

— דָו ווַיִּסְטָ גַּאֲרָ נִיטָן? — פְּרַעְגָּט אַיְבָּצָר דָעָר קְבָרוֹת-
מָאָן מֵיט זִין הַיְּזָעְרִיגָּעָן קוֹלְכָּעָל אָוָן ווַיְנִיקָּט מֵיט זִין ווְאָ-
סְּצָרְדִּיגָּ אַוְיְגָעָל — אָט ווּעָל אַיְזָן דִּיר בָּאָלָד זָאָגָעָן, יַאֲקָעָ!
וַיִּיְּ... אַ גַּעַלְעָרָ, אָז עָר ווּעָרָט גְּרוּוּיָּ, זָאָגָט עָרָ, אָז עָר
אַיְזָן גַּעַוְעָן אַ שׁוֹאָרָצָעָר...

— הַאָ-הַאָ-הַאָ! — דָוְנָעָרְטָ אָפָן, קִיְּעָנְדָגָ, אַ קוֹפְּקָעָ טִישָׁ-
חֲבָרִים. אָוָן אַ סְּקָן לְעַבְדָּגָעָ אַוְיְגָעָן קוֹקָעָן זִיךְרָן אַוְיָקָעָן
קוֹשְׁקָעָן.

עֲרַשְׁתָּ דָאָ כָּאָפָט זִיךְרָן קוֹשְׁקָעָן, אָז דָאָס מִיְּנָטָמָעָן אַיהֲם.
דְּעַרְקִיָּט עָר זִין שְׁוּעוּרָעָן בִּיסְעָן מֵיט אָן אַיְנְגָעָהַלְעָטָעָן צָאָרָן,
שְׁלִינְגָּט אַרְאָפָן אָוָן מִאָכָט צָוָם קְבָרוֹת-מָאָן אַזְוִי:
— דָאָס מִיְּנָסְטוּ מִיךְ! דָו ווּעְרִימְדִיגְעָר בֵּית-עַלְמִין-גִּיסְעָלָן,
דוּ! אַלְיָין פְּרַעְסָט דָאָס נִיט אָוָן לְאָזָט אַנְדְּדָרָעָ נִיט עַסְעָן...
דָעַרְהָעָרט דָעָר גְּבָאָי, אָז דִּי גְּרָאָבָעָ יְנוּגָעָן הַאָבָעָן זִיךְרָן
צְוִיאָכְמָעָרט, נַעֲמָת עָר זִיךְרָן גְּלִיְיךְ לְעַשְׁעָן דָעָם בִּיזְעָן טְוּמָעָן.
— שָׁאָ, מִאָכָט עָר — קוֹשְׁקָעָ! אָהָן פָּעָס! בֵּי דָעָר סְגָודָה
מַעַן זִיךְרָן ווּעְרָטָלָעָן ווּעְגָעָן אַלְעָמָעָן. אָט ווּעָל אַיְיךְ
בָּאָלָד עַפְּעָם זָאָגָעָן ווּעְגָעָן אַוְנוּעָר חָזָן רָ' יְחִיאָלָ, זָאָל גַּעַוְונָט
זִין, אָוָן עָר ווּעָט אַוְיָקָעָן ווּעְרָעָן אַיְזָן פָּעָס.
— זָאָגָט, זָאָגָט, זָאָגָט רָ' אַשְׁרָן! — וּוּאַרְיָמָעָן אַיהֲם אָוָן.
טָעָר אַ סְּקָן אַנְגָּגָעָשָׁט אַפְּטָעָ מִילְעָר.

מאנכט ר' אַשְׁר בְּנָעִימָהֶדְגִּינָּן:

— לְמַעַן הַשֵּׁם, פָּאָר יִמִּים נוֹרָאִים, אֲמִירָאָה-הַשֵּׁם, דָאָרְךָ
מען זען טָאָן מִיט אָוְנוּ צָר חֹן, ווֹאָס כְּעַלְמָעָר טָזָעָן מִיט
צָר חֹן.

— ווֹאָס, ווֹאָס, ווֹאָס טָהוֹת מעָן אַיִן כְּפָלָם מִיטָן חֹן?
כָּאַ-כָּאַ-כָּאַ...

— שאָ, אַיְהָר לְאָכָט שְׂוִין? ווֹאָרָט אַ וְוַיְלָעָזָקָעָ. אַיִן
כְּעַלְמָ אַיִן דָא אַ שְׁעַנְעַר מְנַהָּג, גַּטְטַ אַנְצִיבָּרָעָכָעָן דִי בִּינְעַר
דָּעַם חֹן, אַשְׁבוֹה-צִיְּתָ...

— צְוַיְיב ווֹאָס, ר' אַשְׁר? זָאָגָט, זָאָגָט!..
— פְּדִי צָר וְאָל רַאַש-הַשָּׁנָה דָאָוָונָעָן מִיט אַ צְוַרָּאָכָעָן
הָאָרֶץ.

— כָּאַ-כָּאַ-כָּאַ! — צְוַרְדִּיסְלָעָן זִיךְ אַלְעַחְבָּהָשָׁע מִילְּצָעָן.
עַס הַיְּרוֹשָׁעָן דִי בָּאַלְעַגְּלָעָס, פָּס רַעְוָעָן דִי קְצִבִּים, דִי שְׁמָשִׁים
בִּיסְעָן זִיךְ דִי בְּעָרָד, מְחַמְתָּ פְּבּוֹרִיגְעָר אַיְנְגָה-אַלְעַטְעָנְקִיטָּ.
אַפְּיָלוּ ר' יְחִיאָל דָעַר חֹן אַלְיָין בְּרוּמָט לְאַכְעָנְדִיגָּ מִיט זִין
לְיִבְעָן-קוֹל.

— נָא! — טָרָאָכָט זִיךְ אָרָעָ ווֹאָכְבָּרְגִּיק מִיט פָאָרְדָּרָאָס —
פָאָרְפָּגְלָעָן, דָאָכָט זִיךְ, אַוְיךְ הַיִּאָרְ מִינְיָעְ גְּמָאות!..
אַיִן פְּרֻעהִילִיכָעָן טָומְעָל קְפָהָרִיט זִיךְ אָום קְוַשְׁקָעְ-בָּרָאנְדָּ
צָו זִין אַפְּגָעָל-אַזְעָנָעָם חַלְק גַּעַזְעָנָס, אַיִן דָעַר קְרַאַנְקָעָר קְבָרוֹתָ
מָאוֹן קְרִינְגָט אַוְיךְ חַשְׁק צָו פָאָרוֹזָכָעָן פָּוֹן זִין חַלְקָ. קְאַלְיְוָעָט
עַר מִיטָן גַּאֲפָעָל אַיִן דָעַר פָאָלָקָע אַיִן קוּקָט זִיךְ אָום צָי מַעַן
זַעַהַת נִיט, ווֹי עַר הָאָט קִין פָח נִיט!..

קִיְּנָעָר זַעַהַת אִיהָם נִיט אָן. בֵּי בִּידָע לְאַנְגָּע טִישָׁעָן
בָּאַזְרָבִיט דָעַר עוֹלָם דִי תַּלְקִים אַוְיךְ ווֹאָס דִי ווּלְעַט שְׁטָעָהָט.
מַעַן שְׁנִידָט דָאָס גַּעַזְעָנָס אָונָן מַעַן פָּגָסָעָוָט, מַעַן רַיִיסָט
עַס אָונָן מַעַן בְּרַעַכְתָּ בִּינְדָלָעָן. מַעַן טַרְעָנָט אַוְיךְ בִּיכְיָגָעָ
בְּלִינְטְשָׁעָס — גַּעַפְיִילָט מִיט צְיַבְעַלְעָ-שָׁאַלְפָכָץ אָונָן מִיט אַיְנְגָעָ.
פְּרֻעְגָּעָלְטָעָ מַעַהָאָ. אַוְיךְ דִי טַעַלְעָר — שְׁמָאַלְקָ, אַוְיךְ דִי פִּיבָּ
גָעָר — שְׁמָאַלְקָ, אַוְיךְ דִי לִיְפָעָן — שְׁמָאַלְקָ, אָונָן שְׁמָאַלְקָ אַיִן
אַלְפָמָעָנָס אַיְגָעָן... דִי פָאָרְפָּרְעַגְּלָעָט גַּרְיוֹעָן-חוֹיט אַיְבָעָר דִי

חלקים ברעכט זיך ווי א דויהער טונקעל-ברוינער שטיק בור-
שטיין. א פארע פון הייסע שטערענס שטעהט איבער אַנטטען
און א מהיהדיינער ריח פון געבראטענס.

אצינד קרייגט דער עולם דורשת. ווערטן געגענטן די
בריטיע גראינע פֿלענשער. עס שוימט א האנידיגער שווים איבער
די שווארטזליך, קלינשטטעלציגע, "בָּאוֹאָרְסְּקָעַ" – בייניש
ביינר הייסט דאס – פון דער אמתער שקלאָווער מארקע. די
ציניגער האבען זיך צויננדען נאך מעהה. עס בליהען אויף בא-
קען, און אונגען פֿאָרגעהן אין חענווג און פֿלאָקערען ווידער
אויף. מען וורטן צוקיצעלט און צוציקעלט און מילאָקט פון
פֿולען הארצען איבער יטטוועדעָר קליניגקייט. דער האט א
ニִסְ גַּעֲטָן: כִּיכִי-כִּיכִי! בִּים סָאָרוּאָהָט זיך אַ גַּיִיטָשׁ גַּעַנְיָה.
טהן דער פֿאָלְגָוּמָעִיק: כָּאַ-כָּאַ... די טְרוֹנוּס פון פריד
זינען בי אַלעמען אַנגענְזְוִיגְעָן און ענטפֿערן אָפּ, בי יעדען
ריהר, מיט א פֿילְ-טָאנְגִּינְעָר, עצהן מאָל פֿאָרגְעָסְפֿרְטָעָר בר-
מערי. מען לאָקט פון יעדען מגושמדיגען וואָרט, וואָס דאָרט-
דאָקט זיך, ווירקען זיך א דראָנג אויף זיך ריפֿען. אָז מְוֹאָלֶת
אן אַנדערס מאָל געקייצעלט מיט א האַלְאָבְּלִיעַ אַונְטָעָר דער
פֿאָכוּוּ, ווֹאָלֶת מען דען גַּעֲלָאָכְתִּים? "קָאָרְגָּאָוְלַ" ווֹאָלֶת מען דאָך
געשריןן! נאָר הײַנט לאָקט מען.

– בי מיר, – רופֿט זיך אָפּ אַ בְּגִילְוִינְדִּינְגָּעָר קאָב אָפּ
פֿאָרְקְרִימֶט צוֹרֵיבּ קָאָמִישְׁקִיטּ דעם מְוִילָאָוְףּ אַיִּין זִיְּט –
בי מיר האט אַ קָּעַלְבָּעַל אַפְּגָעְקִיטּ אַ ברְעָגְטָה אָז אָרְאָפּ-
געשלְוִינְגָּעָן אַ צִּיזָּה. דערנְאָךְ האט מען דִּי צִּיזָּה גַּעֲפָנְגָּעָן בַּיִּ-
איָהָר אַיִּן צַעֲפָצְעָכָּעָ...
– האָ-הָאָ-הָאָ! – דונְגָּרָן אַלְעָ בַּיִּיכְעָר.

דערצעהָלֶט אַ בְּאַלְעַנְגָּלֶעָ:

– אָן אַגְּנָעָר. שְׂדָכָנְתִּים זיך צו מִיר פֿאָרְגָּאָדִיעָט. יַאֲקִים דעם
פֿאָטְנִיקָּס אַגְּנָעָר. שְׂדָכָנְתִּים זיך צו מִין קלְיָאָטְשָׁעָ. קַעְרָתְדִּי
וועָלֶט.

– כַּעַ-כַּעַ-כַּעַ!

– אָין אַ מְלִזְיָגָעָר שְׁעהָ! – ווַיְנִשְׁעוּוּסָט אַיִּם זָאוּעָל

שמייסטר — זאָלסט דערלעבען פון אַזְג טיינערען אִידעם קִינְד
דער אָון קִינְדס-קִינְדער!
— האָהָהָהָ!

5.

דערזעהן די קבצנים ביימ טיר אָון פֿעַנטער. אָוּ דער
עלום אִין שווין גָּאָר נִישְׁקָהְדִּין אַנְגָּעוּגָעָסָעָן אָון אַנְגָּטוּרְוֶנְקָעָן,
בָּאָקוּמָעָן זַיִן מֹוט, טְרַעַטָּעָן-צַוְּצַוְּ דֵּי טִישָׁעָן, שְׂטָעַהָעָן-צַוְּצַוְּ
חְבָרָהְשָׁעָ לִיטְיט, כָּאָפָעָן שִׁירְיִים, בִּיּוּזְרָעָן זַיִן, מָגְנְטָשָׁעָן, חְנְפָהָ
נוּעָן, בְּעַטְלָעָן. «אַיקְעָלָעָן» אָון «מַחְיָהְקָעָלָעָן» זַיִן עֲזָזָן דָּאָ:
איינע שְׂטוּפָט זַיִן מִיט אַזְגִּינְקָעָן פֿנִימְלָ, די אַנְדָּעָרָע
מִיט אַזְגִּינְקָעָן. איינע זִיפְצָט נָאָךְ יַעֲדָעָן בִּיסְעָן, די אַנְדָּעָרָע
בְּעַנְשָׁט. מַעְהָר וּזְאַלְעָ שְׂטוּפָט זַיִן דָּאָ אַמְנוּשְׁמְדִיגְעָר אִיד,
וּזְאָס אַקְאָפָאָטָעָ טְרָאָגָט עָר אַזְגִּינְגָּלְבָּעָ אָן עַס גִּיט זַיִן
פּוֹן אִיהם שְׂטָעַנְדִּיק אַפְּ מִיטָּן רִיחָ פּוֹן אָן אַלְטָעָר טָאָרָבָּע. זַיִן
גָּאנְצָעָר יְחוּס אִיז וּזְאָס עַד דְּרַעַצְהָלָט, אָוּ עַר הָאָט שְׂוִין גַּעַז
קְלִיבָּעָן נְדָבָות אֵין אַרְץ-יִשְׂרָאֵל. גַּעַוְעָן שְׂוִין, זַאגְט עָר, אַפְּלוֹ
עֲרָבָּיּוֹם-כְּפֹרָר אַוְיָפָן הָרְ-הָוָתִים אָן «גַּעַקְלִיבָּעָן» דָּאָרְטָעָן אַוְיךְ...
עַפְעָס גַּוְטָע וּזְאַכְעָן, פְּרַעְגָּטָעָמָע אִיהם, וּזְאַקְסָעָן דָּאָרְטָעָן אִין
אַרְץ-יִשְׂרָאֵל? «בְּעַרְיקָעָס», עַנְטָפָעָרָט עָר, מִיט אַזְגָּוְנְדָעָר חַתוֹן
הַדָּבוֹר. וּזְאָס-זְשָׁעָ עַסְטָמָעָן דָּאָרְטָעָן צַוְּזַעְרָמָעָס? «בְּעַרְיקָעָס»?
עַנְטָפָעָרָט עָר מִיטָּן זְעַלְבָּעָן לְשָׁוֹן. וּזְאָס הַיִּסְטָט «בְּעַרְיקָעָס»?
גָּלָאָט בְּעַרְיקָעָס? «בְּעַרְיקָעָס מִיט בּוּמְעָלָה», עַנְטָפָעָרָט דָּעָר אַרְץ-
יִשְׂרָאֵל אִיד.

דָּאָס זַיִנְעָן אַלְעָ אַינְדְּרוֹקָעָן וּזְאָס עַר הָאָט מִיטְגָּוְבָּרְאָכְט
פּוֹן זַיִן אַרְץ-יִשְׂרָאֵל רִיאְזָע. אָון מִיט דָעַם כָּה פּוֹן די הַיְּלִיגְנָע
זְכָרְנוֹת וּוּגָעָן «בְּעַרְיקָעָס», שְׂטוּפָט עָר זַיִן, מִיט אַזְגָּפָעָלְעָר
אָון טְעַמְפָעָר עֲקָשָׁנוֹת, דָּאָרְטָעָן, וּזְאָוּ אַלְעָ אַנְדָּעָרָ קְבָצָנִים הָאָ
בְּעַן שְׂוִין אַנְגָּעוּאָרָעָן די פְּחוֹת... רַופָּט מִינְעָן אִיהם דְּזְרָפָאָר
«בְּעַרְעָץ בְּעַרְיקָעָס».

דָּעְרוּוּהָט אִיהם וּזְוֹאָל דָּעָר שְׂמִיסָּט גָּאָר נָהָעָנָט לְעַבְעָן

די רעשטעלעך אויף זיין טעלען, צוילאכט ער זיך און דערצעהלט
וועגען בערעד-בערייקעס הוינ אוייפן קוּל. ניט ער האט מורה, אז
יענער וועט זיך פאָרושאַמען, ניט יענער פאָרושאַמעט זיך. אָדרבאָ,
בערעד-בערייקעס הערט וועגען זיך אויס דֵ גראָבליכע מעשה,
כאָפַט דערביי ווענדע דֵ שיריים און מרוקעט-אַז עסענדיג,
מסכימים חיטט דאָס.

— איהָר הערט דאָס, — דערצעהלט זאוועל גאנץ הפקר-
דייג — דער נײַער-גניד האט איהם אַינְמֶל גענו מען אויף שבת.
געגעבען איהם אַ קלִינְינְקָעָן שטיקעל פיש אָז אַ סְדַּה יְוִיך אַין
טעלער. טונקט בערעד-בערייקעס דֵ גאנצָע צִיְּטָה דֵ יוֹיך מִיט
פרישׁוּחָה. אַין טוֹנָק — אַ האָלְבָעָה המוציא, אַ צוֹוִיטָעָן טוֹנָק —
אַ האָלְבָעָה המוציא. רוקט איהם אַונְטָעָר דער נײַער-גניד דעם
קָאָרְעָנָעָם ברוּיט. פִּיש, מאָכָט דער נײַער-גניד, האט לִיבָּעָמָן
זָאָל עַס עַסְעָן מִיט אַ שְׂטִיקָעָלָעָ סִיטָּנָעָם ברוּיט. אָרָן בֵּי אָונָג,
זָאָגָט "בערייקעס", עַסְעָן פִּיש מִיט ווַיְיַסְעָה חָלה. אַין אַרְץ-
ישראל אַוְיך אָזְוִי!... אַפְּגָעָזָגָט אָזְוִן "טוֹנָקָט" ווַיְיַטְעָר. ווערט שווין
שווין בֵּין דֵ נִיעָן נְגִידָהָתָע. איהָר ווַיְיַסְט, זָאָגָט זִי, ר' אַיד?
וַיְיַסְעָה מַעַחַל קָאָסָט בֵּי אָונָן זַהָר טִיעָר! "ס' אָזְוִ אַבְעָר ווּעָרָת!"
גיט בערייקעס אַ בּוֹרְתָש אָזְרִיבְּטָה ווַיְיַטְעָר. דֵ גָאנְצָעָה חָלה
האָט ער בֵּים נְיַעַם-גַּנְגִּיד אַוְעַקְגַּעַטְ�וָנָקָט. כָּאַ-הָאַ-הָאַ!

— כָּעַ-כָּעַ-כָּעַ! — הַעֲלָפְט אִים לְאַכְעָן בערעד-בערייקעס,
וּוְגָאָר אַ זְיִיטְגָּעָר מְעַנְשָׁ, אָזְרִיבְּטָה ווַיְיַטְעָר פָּוֹן דֵ טַעַלְעָר.
עַס שְׂוִימָעָן-אָרוֹיס, ווַיְגַעְגַּדְיָזִיךְ בֵּי דֵ סָאָרוּעָר אוֹיף
די פְּלִיְיכָט, די גַּהְהִיבְעָן אָזְן מְרוֹאָדִיג-דִּיקָע לְאַקְשָׁעָן-טִיגְעָכִ
צָעָן. אַלְעָזְזָעָן זִי גַּעֲפָרְטַעַלְט אָזְן זַהָעָן אָוִיס ווְיִ צְוָשָׁנִי
טָעָנָע, נַעֲפָלָאָכְטָעָנָע, בְּרוּין-לְאַקְיָרְטָעָ קָרְבָּ, וּזְאָס זַעַעַן אַנְגָּעָ
פִּילְט מִיט אַיְעָר-לְאַקְשָׁעָן, מִיט גַּרְיְבָעָן גַּעֲהִירָעָן אָזְן מִיט מְחִיה-
דִּיגְעָר גַּעֲלָבְּלִיכְעָר ווַיְיַכְּקִיטִּיט... אַנְקוּקָעָנְדִיגְ אַזְלָכָע שְׁמַאְלְצִינְגָּ
פִּיפְּרָעָנָאָטָעָרָס ווּעָרָט דָעָר עַולְמָ עַרְנָסְטָעָר. די בְּרָעָמָעָן כְּמוֹרָעָן
זִיךְ אָן, ווְיִ בֵּי דִינְיִים פָּאָר פְּסָקָעָנָעָן אַ האָרְבָּעָ שָׁאָלָה. נַאֲך
די שְׁוּעָרָעָ חָלָקִים פִּיש אָזְ פְּלִיְישָׁ שְׁטָעָהָט זִיךְ אַצְיִינְדִּ פָּאָר גָּאָר

ניט קיין לײַכטע נײַיע האָרעוֹאַגַּיַּע. אַ סְקַ זִיפְצָעַן אָפַּ. נָאָר
גָּאַט וּוּעַט מסתמא הָעַלְמָעַן!

— נָאָר — דערהערען זִיךְ בֵּין עַק טִישׁ פַּטְלִיכָּעַ ערֶנְסְטָעַ
קוּלוֹת — גַּעֲנוֹג צַוְּ חַכְמָהָנָעַן זִיךְ! אַצְינַד וּוּעַט אָנוֹן עַפְעָס זִיךְ!
דַּעַּ-וּאַיְטָעַק דַּעַּרְצָהַלְעַן.

אוֹן וּאַיְטָעַק דַּעַּרְצָהַלְעַט צָוְם צַעַהַנְטָעַן מֵאַל מַעֲשָׂות פָּוֹן
זַיְנָע אַמְּאַלְיָגָע חַבְרִים, אַלְעַ נִיקָּלְאַצְיָוָעַר סַאַלְדָּאַטָּעַן. וּוּ אַזְוִי,
אַ שְׂטִיגָּעַר, שְׁמַחְתִּתּוֹרָה, צַוְּ דִי הַקְּפָה, הָאָט זִיךְ צַעְוָאַרְעָמַט
מוֹרְנוֹ גַּרְיְשָׁא בָּרַ' דָּאַנְיָלָא זַעֲלִיקָּאַוּיִן. פָּוֹן פַּרְוָמָעַר בָּאֲגִיסְטָעַ
רוֹנְגָּה הָאָט עַד אַ הוּיְבָ גַּעֲטָאַן זִיךְ הַקְּפָה, וּוּי אַ גָּבָר וּוּאַס
שְׁפִילַט זִיךְ מִיט אַ קִּינְדָּ:

— אָנָּ, הָאַסְפָּאַדִּי, תָּוֹרְהַלְעַט טִי נָאַשָּׁא!

פָּוֹנְם וּאַרְףּ-אַרְויִיףּ הָאָט זִיךְ אַבְעָר פָּאַרְקָאַטְשָׁעַט דָּאַס מַעַן-
טַעַלְעַ אַרְיִיףּ דַעַר דִּינְגִּיקִיטּ, אַנְטְּבָלְיוֹזָטּ דִי הַלְּצָעָרְנוּ עַזְּ
חַיִּים. גִּיט בָּאַלְדָּ אַ שְׁפָרְגָּנָ-צַוְּ אַ צְוּוֹיְטָעַר גַּאַטְפָּאַרְכְּטִיגָּעַר
נִיקָּלְאַצְיָוָעַר, וּוּאַס הָאָט זִיךְ אַנְגָּעָנוֹמָעַן פָּאָרָן פָּבוֹד פָּוֹן אַלְהָיִ
צְבָאָות, אוֹן צְעַשְׁרִיִּת זִיךְ אַוִּיפּ מוֹרְנוֹ גַּרְיְשָׁא בָּרַ' דָּאַנְיָלָא זַעֲלִיִּ
קָאָוּיִן:

— וּוּי "דַעַרְעַוְשָׁטָעַ" דִי תָּוֹרְהַלְעַט, דַוְ סּוֹקִין-סִין! פָּאַרְדָּעַ
דַעַר תָּוֹרְהַלְעַט דִי "נָאַזְשָׁקָעַס"!

מִיטָּן פְּרֻעָהְלִיכָּעַן טָזְמָעַן, אַרוֹם וּאַיְטָעַק, בָּאַנוֹצָעַן זִיךְ דִי
טַעַלְעַר-לְעַקָּעַר. זִיךְ וּוּעַרְעַן אַלְעַזְמָוְתִּיגָּעַר. זִיךְ כַּאֲפָעַן שָׁוֹן אַצְינַד
חוֹצְפָהְדִּיגּ פָּוֹן טִישׁ אוֹן דִי שִׁירִים בֵּי דִי סָאַרְוָועָר אַוִּיפּ דִי פְּלִילִיִּ
צָעַס, פָּוֹן דִי גְּרוֹסִיעַ פָּאַלְוִוְעָסִיקָעַם. נָאָר אַלְעַזְמָהָה לִיְתַּט זַיְנָעַן
שְׁוִין אַזְוִי אַיְבָעַרְגָּעַנְפִּילָטּ מִיטּ טִינְגָּעַכְּ, אַזְזַיְיַ קָוְקָעַן אַוִּיפּ דַעַם
מִיטּ פָּאַרְגָּאַסְעַנְעַ אַזְזַיְיַ אַגְּדִיגָּעַ אַוְיְגָעַן. נָאָר בּוֹצָעַ, דַעַר נָגִיד אַיְנַ
מָגִילַתְ-רוֹתָה, הָאָט אַזְזַיְיַ גּוֹטְמוֹתִיגּ גַּעֲקָקָטּ אַוִּיפּ דִי "קְלִיְיְבָעַר" אַיְנַ
זַיְנָעַ בְּרִיאַטְעַ שְׁנִיטְ-פְּעַלְדָּעַר... אַזְזַיְיַ, בָּאַמָּתָה, דִי פָּעַטָּעַ רַעַשְׁטָעַ
סּוֹףּ סְעוֹדָה, דָּאַס זַיְנָעַן דָּאַר דִי "פָּאָהָ", "שְׁפָחָה" אַזְזַיְיַ "לְקָטָה"*)

*) מְזוֹהָת, וּוּאַס זַיְנָעַן אַמְּלַל גַּעַמָּן פָּאַרְבְּגָנְדָעַן מִיטָּן שְׁנִיטָה אַוִּיפּ דִי פָּעַלָּ.
דַעַר אַיְן אַזְיִישָׁעַן לְאַנְדָּ.

אויף די זאטע חברהשע טישען, ווי אין אמאָליגע צייטען — אויף די פעלדרעד פון יהודה... טו זאלען זי! — די שקלאָווער אַדִּימֶלְיִיט, כַּאֲפָעֵן גַּעֲזָנְטִינְקָרְהִיט!

גבאי ר' אַשְׁר האָט זיך ווידער פָּסְטָאָרָעַט... הַיְנִטְינְגָּעַן יְאַהֲרָא נִיְיעָס! אַלְסַ אַ צוֹוִיטָעַ אַרְבִּיסָעַץ, נַאֲרַ דָעַר סָעוֹדָה, דָעַרְאָגָגָט מַעַן נַאֲרַ שְׂוֹאָרְצָעַ פְּלוּוּמָעַן, גַעֲדִיכְט אַיְנוּגָעָאָכְט מִיט גַעֲזָעָנָע "פְּלַאַשְׁצִינְעָס" אַוְן מִיט קָאָרְטָאָפְּלִיעָס צְוֹאָמָעַן. סַאֲיַן אַ גַּרְזָנְטָאָוְנָעַר צִימָעַס, אַיְן ווּעַלְכָעַן בָּרוּוֹן אַיְן שְׂוֹאָרָעַ אַוְן פָעַט לְוִיפָעַן גַעֲזָעַט. עַר האָט אַ הַפְּלָאָדִיגָעַן, הַאַגְּנִידִיגָעַן דָעַר, דָעַר צִימָעַס, אַיְן אַ טָעַם — אַ כְּפָרָה אַלְעַ קָאָמְפָאָטָעַן אַיְן דָעַר ווּעַלְטַן! נַאֲרַ פְּסָחָ-צִיטִיט פָּאָרְגִּינְט מַעַן זיך אַיְן שְׂקָלָאָוַן אַזָּא צִימָעַס. אַיְן אַיְיך דָאָמָלְסַט — נִישְׁטַ אַזָּא זַעֲפָעַן אַיְן נִישְׁטַ אַזָּא זַעֲפָעַן ווי בַיְן חַבְרַה-לְוִוִית. נַאֲרַ ר' אַשְׁרָן אַיְן חַבְרַה- קְדִישָא, צַו דָעַר סָעוֹדָה, אַיְן קִיְין זַעַךְ נִישְׁטַ טִיעָר.

גַיְשַׁט קְוֻשְׁקָעַ-פְּרָגָנַד שְׁלַעְפָּרִיגַג אַ שְׁמַעַק, דָעַרְנָאָר פָּאָרוֹזָכְט עַר אַ לְעַפְּעַל מִיט פּוֹלְעָר אַיְבָּרְגָּעָזְטִיגְּטִיקִיט, אַוְן תְּשֻׁוְכָעַט זיך גַּלְיִיך אַוְיסַט. הָא? ווֹאָס אַיְן דָאָס? ווֹאָס זַאְגָט אַיְהָר צְפָעַס?

אַ טָעַם! צַיְצַיְאַי!

פָּאָרְגִּינְט עַר זיך נִישְׁטַ אַוְיִפְּצָעוּסָעַן אַזָּא טִיעָרָעַן צִימָעַס "מִיט נִישְׁטַ", אַוְן גִיט זיך אַ גַעַם רַיְבָעַן די פָעַטָע. פְּלוּוּמָעַן- קָאָרְטָאָפְּלִיעָס מִיט אַ שְׁטִיקָה פְּרִישָׁה חַלה. אַוְן אַלְעַ קַוְקָעַן אַוְן שְׁטוּינְגַן. אַזָּא צּוּבִיָּס אַיְבָּרְשָׁתִיגַט שְׁוִין אַלְעַ בָּגְרִיפָעַן פָוַן אַ קִישְׁקָעַ אַחֲן אַ דָעַק. עַר דָוְרָשַׁת פְּינִינְגַט קַוְקָעַן נַאֲרַ אַזָּא חַאְגִידִיגָעַן הַיְסָעַן בִּיסָעַן. אַיְן זַיִן בּוֹטָעַל בִּיעַר אַיְן שְׁוִין ?ָגָנָג לְעַדְיוֹן, מַגְנְטָשָׁת עַר נַאֲרַ אַיְסַט בַיִּי וַיְיַיְן שְׁמִינִיסְעַר אַ בַיִּי- סָעַל גַעְטָרָאנַק, ווֹאָס אַיְן בַיִּי יְעַנְעַם אַיְבָּרְגָּעְבָּלִיבָעַן אַוְיִפְּן דָעַק פְּלַאַשָּׁה. אַרְאָפְּגָשׁוּזָעַקְטָה דָעַק צִימָעַס אַוְן אַטְכָּאִיעַט זיך. דָעַק אַנְגַעְפָּאָקְטָה זוי דָעַר גַבָּאי אוֹיף אַוְן שְׁאָקְעַלְט זוי פָּאָגָנָגָדָעַר. פָוַן ?ַיִּין אַיְבָעַנָּאָן שְׁרִיְיט עַר אוֹיף זוי פָּאָטְפְּרִילִיך אָן:

— נָא, נָא!... אַ נִיגּוֹן, אַידָעַן, אַ נִיגּוֹן!

— אַ נִיגּוֹן, אַ נִיגּוֹן!

מען זינגרט "אחד אלהינו" אונטער ר' יהיאָל דעם חזנס
אנפיהָרונג. מען זינגרט "אחד מי יודע" לוייט מאַטַּע מאַרשע.
לאקס נסוח מיטן "האָפַטשאָק מארשעלאָק, מיט אַין באָרוּעַס,
מייט אַין זאָק" ... און מען געהט איבער אויף חסידישע ניגונים.
מען זינגרט דעם אַלטען רבינס ניגון מיט התלהבות. דערנוֹאָך —
ניגונים פון גָּלְעָד חסידישע טישען אַין רִיסָּען. אַ קאָפּוּסְטָעָר
שטיינעֶרְלַעֲדַעַת, אַ לִוְבְּאָזְוּיטְשָׁעַר, אַ סְפָּרָאַשְׁעַלְעַדָּר. אַן גָּאָר אַ שְׂפָאָ-
געַל-נִיּוּם זְמָרָה, וָאָס דער "חוֹזֵר" האָט דָא נִית לְאָנָג גַּעֲבָרָכָת
פֿוֹן אַ רבינס טיש.

אַבְּעָר אוּיך די חסידישע ניגונים שעפָּן זיך אוּיס. די
העַזְעָר ווערטען הייעריג, די נְעֻזָּר שְׁלַעַפְּעָרִיג. פֿאָגָּטָּר
יהיאָל דער חָזָן אוּיף אַן המזאה:
— שְׂאָטָּן, אִידְעָן! לְאָמֵיר גָּאָר אַצְּנִיד זִינְגָּעָן דעם אַלטָּעָן-
רבינס אַדרָּעָס. שְׁמָחָת-תּוֹרָה אַין קָאָפּוּסְטָעָת האָט מען אַיהם גַּזְוָנָ-
געַן בַּיְּ רַ' לְאִיבְּעָלָעָן — זַיְּן אַיְּנִיקָּל. אַט אַ הערט:

אוֹאוֹ מִיאָסְטָעַטְשָׁקָו לִיְּגָּדִי-יְיָ

מְאָגִילְעָוָסָקָו גַּוְבָּרְגִּי-יְיָ

דוֹכָאָוּנוֹנָאָמוֹ רַאֲבִינוֹ-וָ-

שְׁנִיְּעָר-זְלָמָעָן-יְיָ!

די אוּיסְטָעַלְיִישָׁע גַּוְיִשְׁקָע ווערטען מיטן מאַנדָעָט אַידִי-
שָׁעַן טָעַם, מיטן בִּימָם-הָאָרֶץ-צְהַעַדְגִּיעַן חסידישען ניגון צְוָלָאָ-
קָעָרָן ווַיְדָעָר אַמְּאָל דעם אַיְּנָגָעָלָאָפְּעָנָעָם חַשְׁק צָוָם גַּזְוָנָגָ-
צִיהָת מען אַפְּרִיהָעָר מִיטָּרָה ר' יהיאָל פָּאָוָאָלִיעָ, הָאָלָב-פְּרָעָהִין,
הָאָלָב-טְרוּיְעִיגָּג, אַיְּנָמָאָל אַפְּגָזְזָנָגָעָן נָעָמָט מען זִיךְ צָוָם אַבָּ-
חוֹבָב אַדְרָעָס מִיט אַטָּאָן הַעֲכָר אַין מִיט אַ גַּכְעָרָעָן טָעָמָט:
אי, אוֹאוֹ מִיאָסְטָעַטְשָׁקָו...

בָּאַדִּיט דָאָס אוּיף מַאְמָע-לְשָׁוֹן:

אי, אַין דָאָס שְׁטַעַטְעַלְעַל לִיְּגָּדִי*)

פֿוֹן גַּוְבָּרְגִּיְּנִיעָמָהָלְעָוָן,

*) לִיְּגָּדִי — די אַמְּקָדְגָּעָר רַעַיְדָעָן פָּזָנָם אַלטָּעָן רבִּין ר' שניאָר זְלָמָעָן.

צוי דעם הייליגען רבין
שניעיר-זאגט-מען-נוו.

צום דרייטען מאָל ווערט ערדרעס געזונגען נאָך גי-
כער און נאָך הצעער. און צום פערטען מאָל פֿאַרגעהט ער
שווין אַין אַמְתָּן חַסִידִישׁען קַוִיטַשׁ, וּצְעַן דֵי אוֹיגַעַן בְּרַעֲנַעַן
וּוַיְלָד אַון דֵי קַעַפְּ וּוְאַרְפַּעַן זַיְקַ וּוְיַיְקַעַטְעַס אַין אַזְוּוּעַרְוָ-
כֻּבְּ אַון הַעֲנָטְ פַּגְטַשְׁעַן צָום טַאַקְטַ, אַלְץ גַּעַשְׂוִינְדֶּר אַון גַּע-
שְׁוִינְגְּדֶּר, אַון גְּבָאי, חַבְרַהַשְׁפַּ-לִיטַ, סַגְרוּנַר אַון טַעַלְפַּ-לְעַ-
קַעַר גִּיסְעַן זַיְקַ צְיוֹאַמְעַן אַין אַיִן וַיְגַעַנְדִּיגַעַן שְׁטוּרַעַם, שְׁפַעַט
אַין דַעַר נַאֲכַטְ, אַין עַוְרַתְ-נְשָׁמִים פּוֹן לְוִיה-בִּית-מְדֻרְשָׁ:

...אַיְ דַּכְאַזְוְנָאַמְתָּן רַאֲפִינוּ-
שְׁנִיעַר-זַעַג-מַעַן-נוּוּ!

קושקע באפט דעם פסק

1. זיאוונטס עצח

בשעת חברה-קדישא פארוגעהט זיך נאך אין די הויכצע טענער פון רבין שנייאורסאנס «אדרעס», ווערט זאוואעל שמיי. סער עפער אומריהיג. דאס געמיישעך פון ברזנטפען אוון ביינער, וואס ער האט אין זיך אריינגעונימען, צושפילען זיך אין איהם. דאס געבראָטטען גענזונס קעהרט וועטטען... מאכט ער צום באלאַבעאָס זייןעם, צו קושקען:

— איהר וויסט? די אַלטע שקראָבע — סענדעריכע —
קאָכט דאָך היינט אַ גאנצינקען טאג —
— נו? — פרענט קושקע שיעפערדייג אוון פאָרשטעהט
ניט וואָחין זיין שמיסער בויינט.

— היינט וואָס זיצען מיר דאָ מיט די כנייקעס? — רעדט
זאָוואּל שטיילערהייט אוון ווינקט צו יצר-הרעדייג מיט אין אווי
גע. מערע איז דאָך אַיינינקע אַלײַין...

דאָס בלוט גיט זיך קושקען אַ וואָרכ אַין קאָפ. אַנְגַע-
געסען ווי ער איז און אַגנעטפֿאַיַּעט ווי אָן אָקס. האט ער נאָך
פֿאנְדַעַטַּוועצָען גענוג פֿח-הדעין פֿאַרְצַזְשַׁטְעַלְעַן זיך סענדערס
טאָכטער אַין איהר גאנצער גִּיסְטִינְגֶּר וויבְּלִיכְיִיט, וואָס האט
זיך אָזוי צוּבְּלִיכְתַּמְבָּת נאָך דער חותונה מיט פֿאנְדַּרְעַן — זיין
שונא. ער האט דאָך איהר שטענדיג נאָכְגַעְקֹוּט, ווי אַ קאָטער
נאָך פְּליַיש, אוון בָּגְלַעַט זיך. נאָר סענדערס חסידישקײַט אוון
פֿאנְדַּרְעַס אִימה האבען שטענדיג געשווועבט אָרום איהר, ווי

א וואַלְקען, געמאָכט אַ מֵּחִיצָה צוֹוישָׁען אַיהֲר אַזְּנָן זַיִן גַּרְאַבְּיוֹנוֹגֶשֶׁפֶט. אַבעָר אַצְינְד... סַעַנְדָעַר — דַעֲרַתְרוֹנוֹקעַן, פַּאנְדָרָע — אַין אַסְטַרָאָג, סַעַנְדָעַרְיכַע פַּאֲרָנוֹמָעַן. הַיְינָט וְאַס שְׂוִוִיגֶט עַרְ?... גַּיִן! אַ מַזְוִיק אַיְזָס, נִיט קִין מַעֲנָשׁ, אַט דַעַר זַעֲוָעַפְ?...
— אַט! — צַוְנְפָעַרְט קַוְשָׁקָע אַין זַיִן עַרְשָׁטָעַן נַאֲכָרָאָכֶטֶן, גַּלְגָּט אַין דַעַר וּוְעַט אַרְיַין.

בַּאֲרַזְאַוְעַל שְׁמִיסְעַר לְאַזְוֹת אֵיהם נִיט אַפְ?:

— אַיְךְ גַעַדְעַנְק נַאֲר — מַאֲכָט עַר — פַּאֲרָאִיאַהָרָעַן וּוְיַן-טַעַר, בַּיִם אַרְשָׁעַר וּוְאַקְאָפֶל, בַּשְׁעַת אַיהֲר הַאֲט גַעַגְעַסְעַן קַאַשְׁעַפְ? פַּוּן הַגְּלָגְלָשָׁק, הַאֲט זַיְךְ פַּאנְדָרָע צַוְגָעַטְשָׁעַפְטַע. אַפְרִיהָר הַאֲט עַר גַעַמְאַנְטְשָׁעַט אַקְאָפֶל קַאַשְׁעַפְ? דַעְרָאָרְךְ הַאֲט עַר זַיְךְ גַעַ-וּוְאַרְפָעַן שְׁלָאָגָעַן. אַיהֲר הַאֲט אֵיהם עַפְעַס אַזְגַעַטְאָן מַכְה זַיִן מַעֲרָעַן: «כִּיּוֹעֵל פַּוּן דַיְר בַּאֲלָד מַאֲכָעַן אַרְוִיטָע קַאַשְׁעַע?» הַאֲט עַר גַעַשְׁרִיעַן...

— מַילָא, — עַנְטְפָעַרְט קַוְשָׁקָע, פַּלְוְמָרְשָׁט גַּלְיִיכְוִילְטִיגֶן אַון דַאָס גַעַנְצָע אַיְבָעַרְגָהִיצְטָע בְּלוֹט זַיְדָט אַין אֵיהם. עַר גַעַ-דַעַנְקָט גַעַנְגָן גַוְט וּוּי עַר הַאֲט מַוְרָא גַעַקְרָאָגָעַן פַּאֲרָגְנְדָרָעַס קוּלְקָעַס, אַון אַיְזָס גַעַוְעַן צַוְרְדִּין וְאַס דַי בַּאֲלָגְלָעַס הַאֲבָעַן זַיְן אַרְיִינְגְגַעְמִישָׁט אַין נִיט דַעְרַלְאָגָעַן.

— אַיְךְ אַוְיִיפְ אַיְצָר אַרטְ, — בַּוְנְטְעוּוּט אֵיהם וּוּיְטָעַר זַעֲוָעַל דַעַר אַוְיסְוּוֹאָרְף, — אַיְךְ וּוְאַלְטָא אֵיהם נִיט פַּאֲרָשְׁוּוֹגָעַן, גַּזְיַינְד, אַז דַי אַיְדָנָע אַיְזָלְלִין —

— אַה, — גַיְט קַוְשָׁקָע פַּאֲרָדְרָאָסִיג אַמְאָך מִיט דַעַר הַגְּנָט, — צַוְיִי גַוְט וּוּי עַר... אַשְׁטִין אַיְזָס, נִיט קִין אַידְעַנְעַ...
— כַּהֲעַ! — גַיְט זַעֲוָעַל מַמוֹרִיש אַלְאָך, — שַׁוִין גַעַ.

זַהֲעַן, צַוְלְכָע צַדְקוֹתָטָעַס! אַיהֲר קַעַנְט נִיט קִין נַקְבָּות, וְאַס זַיְצָעַן צַוְיִי לַגְנָג אַהֲן אַמְאָן. מַדְאָרְף נַאֲר אַנְטְרָעַפְעַן דַי גַטְמָע שַׁעַה...
בַּיִי קַוְשָׁקָען צַוְגִּילְחָעַן זַיְךְ דַי פַּאֲרָגְגָעַן אַוְיִגְעַן. עַר

דַעְרָמָאנְט זַיְךְ וּוּי מַעְרָע אַיְזָס לַעֲפָעַן אֵיהם גַעַגְעַסְעַן נַאֲר נַאֲר. הַעֲנָט, דַאֲמָאַלְסָט... בַּשְׁעַת עַר אַיְזָס אַגְגָטְאָהָרָעַן מִיט «שְׁמַעַנְדְרִיקָעַן»

צורייק פון מאקצעראווקי און אַרוֹיסְגָּלִינְגֶט די עטליכע רובען אויפֿן טיש. אַפְּילַו אַ גֵּלאָזְטַיַּה האָט זִי אַיהם דערלאָנגְט אָז געשמייכְעַט. "שְׁמַעְנְדִּירְקָעַ" ווֹאָלַט זִיךְ דַּמְאָלְסַט נִיט גַּעוּעַן אַנְגַּזְוְלִיאָקָעַט מִיט אַיזְוּוֹאָסָעַר אָזָן נִיט אַנְיְּדָרְגָּעְפָּלְעַן — ווֹאָלַט אָמְשֵׁר דַּעַר פַּיְּזָן עַפְּעַט אַרוֹיסְגָּלִינְגֶן. מַקְעַן נִיט אַ גַּוּוֹאָלַד, ווֹאָס פָּאָר אַ טַּאָרָעָרָם דָּא אַין! ווֹאָס פָּאָר אַ זִּינְגְּרַיִּי! מַשְׂגַּעַן קָעַן מַעַן ווּצְרַעַן!!

פָּוֹן גַּלוּסְטוּנִיש אָזָן פָּוֹן טֻמְעַל האָט זִיךְ קַוְשָׁקָעַס פָּעַטְעָר שְׁטַעַרְעַן פָּאָרְקְרִימַט בֵּין פְּלִיךְ. אָזָן זַאוּעַל האָט, מִיט דַעַם חֹשֶׁפָּוֹן אַ יִצְרָה-הַדְּרָעִינִיק, גַּעֲטָרָאָפָּעַן גַּלְיִיךְ אִין פִּינְגְּטָל אַרְיִין:

— קָוָמְטַ!

אַט דַעַר דָאָזְיגָעַר פִּינְדִּיטִיגָעַר "קָוָמְטַ" פָּאָרְדְּרָעָהַט קַוְשַׁ-

קָעַס נִיט-לוּיְּטַעְרַעַן קָאָפְ אַינְגְּאָנְגַּעַן. פָּוֹנְדְּעַסְטוּוּוּגָעַן שְׁלָאָגַּט עַר
זִיךְ נִאָךְ מִיט דַעַר דַעַה. עַר האָט מַוְרָא:
— ע... כִּידָּרָף נִאָךְ נַעֲמַעַן אַ חַלְקָה סְעוֹדָה אַחֲיִים... פָּאָר
דַעַר ווּיְבַ...
— טָאַ קָוָמְטַ נַעֲמַעַן! — לְאָזֶת אַיהם זַאוּעַל נִיט אַפְּ.

בָּאַלְעַבָּאָס אָזָן שְׁמַיְּסָעַר דְּרֻעהָען זִיךְ בִּידְעַ, שְׁטִילְעָרְהִיט,
אַרוֹיסְטָן צְוִישִׁין דַעַם זַיְגְּעַנְדְּגָעַן, לִיאָרְעַמְדְּגָעַן עוֹלָם. קַוְשָׁקָעַ
בָּרָאנְד שְׁטוּפָט זִיךְ שְׁוּועָר אַדְרוֹךְ מִיט זִין בְּרִיטָעַן גַּעַזְעַם. מִיטָן
גְּרוֹיסָעַן קָאָשִׁיק אִין הָאנְט אָזָן מִיט זִין "צַעַטְעַלְעַ". סְאַיְן דָאָס
קוּוִיטְשָׁלְ צָוָם אַיְבָּעָר-סָצְרוּוּר, פָּוֹנְם גְּבָאֵי רְ אַשְׁר אַלְיִין אַגְּ.
טְעַרְגָּעָשְׁרִיבָּעַן, אָזָן מִזְאָל דַעַם מַוְכְּזָן (אַיְבָּעָר-בְּרִינְגָּעַר) אַרוֹיסְנוּ-
בָּעַן אַ חַלְקָ פִּישָׁ אָזָן אַ חַלְקָ פְּלִישָׁ אִין אַ חַלְקָ "טִיגְעַבְּצָן",
אוֹ נַעֲמַעַן אַחֲיִים. יָא, נִיט אַלְעַעַל לְעַבְּדִיגָעַ חַבְרָהַשׁ לִיטָּה בָּאַ.
קָוָמְטַ אַזְּאָ קְוּוִיטְשָׁלְעַ, סִיְּדָעַן אַ חַבְרָהַשׁ מִזְּאַ שְׁטָאָרְבָּט, נִיט
פָּאָר קִיְּן אִידְעַן גַּעַדְאָכָט, בָּאַקְוָמְט דָאָס דַיְ פָּזְמִילְיָעַ עַטְלִיכְעַ
יַאָחָר נַאֲכָנָאָנְד. נַאֲרָ קַוְשָׁקָעַ בָּרָאנְד, אַט דַעַר קוּפְּצָרְגָּעַר שְׁטָעַ-
רָעַן, ווֹאָס אַיְן אַזְוִי שְׁטָאָרָק, ווּעַן מַעַן דָאָרָף רִיסְעַן קְבוּרָה-
גַּעַלְתָּ, האָט זִיךְ אִין חַבְרָה-לְזָוִיה זַיְגַּעַפְּ פְּרִיוֹוּלְעַגְּנִיעָס...
בִּידְעַ גַּעַהְעַן דַוְרָךְ דַעַם לְאַנְגָּעַן, טוֹנְקָעַלְעַן פִּירְהָוִין, ווֹאָס
אַיְן נַאֲרָ בָּאַלְוִיכְטָעַן פָּוֹן דַעַר ווּיְטָעַר קְהַלְשָׁעָר קִיךְ אִין הוּאַ.

טעפונדייג אין דער האָלֶב-טונקעלקייט, האָלט זאּוועל אין איין אויפֿרִיצְעַן זיין באַלְעַבָּס. אֹזָא אויסווארף איין דאס! — איך אויף אַיעַד אָרט... כעהה! ... עפָּס האָט אַיהֲר אָזָוִינָס געדברט וועגן סענדערען, נאָך זיין טויט, אָז ער האָט, הײַסְט דאס, דערהרגעט אָן ער אַין וואָלְד... קְלִיְּבָעָן זיך פָּאנְדְּרָעָס גוֹטָע בְּרִידְעָר צוֹ פָּארְמְסְרָן אַיְּחָן, אָט ווי נאָר נָח ווּעַט אַרוֹיס פּוֹן אַסְטְּרָאָג. עַס חַלְשָׁת זִיך זַיְּכָא גַּעַשְׁלָעָג, טַו זָאָל כָּאָטְשׁ זַיְּנָא פָּאָר ווּאָס...

נאָר גַּראָד דאס ווּעַקט אויף אַין קוּשְׁקָע-ברְּאַנדָּס פָּאָר' פרעַסְעַנְעַם קָאָפּ אַ בִּיסְעַלְעַן חדָ:

— העַר נָאָר, זָאוּעָל, אוּבָּה, זַיְּבָּה, טָאָ פָּאַרְוּאָס שְׁלַעַפְּסָטוֹ עַפָּס מֵיךְ צוֹ פָּאנְדְּרִיכָּעָן? גַּעַה אַלְיָין!

— אַפְּרִיהָעָר אַיהֲר — חַנְפָּעָט זִיך זָאוּעָל שְׁמִיסָּעָר — דְּעַרְנָאָר אַיְּחָן, אָנוּ אַיכְלָאָנְקְלָאָפְּעָן... וּמְעַר בֵּין איך? זַיְּ ווּעַט מָוָאָה האָבָּעָן. אַבְּעָר אַיהֲר, באַלְעַבָּס, אָן אַמְּאַלְגְּנָעָר אַרְיִינְגְּהָעָר אַין שְׁטוּבָא, זַיְּעָר-גְּיִיכָּעָן...

אַין דער גְּרוּיסָעָר האָלֶב-אוּיסְגְּזְלָאָשְׁעָנָעָר קִיר גַּעַט אָט קוּשְׁקָע-ברְּאַנדָּס, אויף זַיְּן צַעַטְעַלְעַן, דַּעַט דָּאָפְּלָאָ-חַלְקָאָ פּוֹן דָּעָר שְׁעוֹדָה פָּאָר ווּיְיָב אָ�ן קְנִידָעָר. דְּעַרְזָהָט ער סְפָּנְדְּרִיכָּעָן צְוָויָה שְׁעַן דֵּי פָּאַרְדוּיְיכָּרְטָעָ קָאָ-אַיְּדָעָנָעָס. זַיְּ אַלְעַז זִיְּגָעָן אַצְּינָר פָּאַרְנוּמָעָן מִיט אוּפְּרָאָמָעָן דֵּי קְהַלְשָׁעָ קִיר. פּוֹן דֵּי האָלֶב-גַּעַד דְּיִינְגְּטָעָ קְעַסְלָעָן טְרָאָגָט זִיך אַ גַּעַדְיכָּטָעָר טְשָׁאָד פּוֹן שְׁמָאָלָץ אָ�ן אַפְּפָאָל, דָּעָר זַיְּעַרְלִיכָּרְרָ רִיחָ פּוֹן סְקָאָוּעָרְדָּעָס נָאָך אַ גְּרוּיסָעָן גַּעַפְּרָעְגָּעָן.

גִּיט אַיהֲר זָאוּעָל שְׁטִילְעָרְהָיִיט אַ שְׁטוּסָ מִיטָּן קְנִיָּה. ס'הִיסְט: «נוֹ, אָט זַעַטְטוֹ? מַעַרְע אַיְּ טָאָקָע אַיְּנִינְקָע אַלְיָין אַין שְׁטוּבָ...»

ווענדָעַט זִיך קְוִשָּׁקָע צוֹ סְעַנְדְּרִיכָּעָן, כְּלוּמְרָשָׁט זַעַהָר פְּרִיְּנְטְּלִיךְ אָ�ן זַעַהָר גַּעַלְאָסָעָן. נָאָר דֵּי אַוְינְגָּלְעָן לְוִיפָּעָן בֵּי אַיְּהָם אַרְומָסָגָא אַוְמְרוֹזָהָגָ:

— אה! גָּרְנִיט גַּעֲוָאָסֶט, אָז אֵיהֶר זַיִינֶט דָּא!... וְאָז
מֵאַכְּט מִעַן עַפְעָס?

סְעַנְדָּרִיכְבָּעַ הָאָט אוֹיַּף קַוְשְׁקָעַן אֵצְאָרְן פֿוֹן לְאָגָג אָז-
אוַיְסָעַר דָּעַר בָּאַהֲגָלְטָעַנְעַר שְׁנָאת צַוְּיִישָׁעַן צַוְּיִי פָּגָמְילִיעָס,
וְאָס קָאנְקוּרִירָעַן שְׁוִין דָּרוֹרוֹת-לְאָגָג אַיַּן בָּאַלְעָגָלְלִישָׁעַן צַעַר, קַעַן
זַי נָאָז אָט דָּעַם קַוְשְׁקָעַן נִיטַּמְחָל זַיִינַן פָּאָר „שְׁמַעְנְדִּירְקָעַן“,
וּוְעַלְכָּעַן עַר הָאָט מִיט אֵיאָהֶר צַוְּרִיק אִיבָּעַרְגָּהִיצְט אָוַן פָּאָרָ-
שְׁמִיסְעַן: אָוְמְגָלִיקְלִין נֻעַמְאָכָט שְׁמַעְנְדִּירְקָעַן. אָוַן סְעַנְדָּרִין אַוְיַּךְ
אָפְשָׁר... עַס בְּרִינְגַּט אֵיהֶר דָּאָפְעָלַט דָּעַרְפָּאָר, וְאָס זַי דָּעַרְ-
בַּיַּ אַזְוִי שְׁוֹלְדִּיגַּן וְיַ קַוְשְׁקָעַ-בְּרִגְּנוֹן אַלְיִין. דָּאָס הָאָט זַי צַוְּגָעַ-
רְעַדְתַּ סְעַנְדָּרַן, פְּלִיו הַשְּׁלוֹם, צַוְּ פָּאָרְדִּינְגָּעַן אַזְאָלְ צַיְּתְּרִידִיגַּ
פְּעַרְדָּעַל. סְעַנְדָּרַעַר הָאָט נִיט גַּעֲוָאָלַט. סְהָאָרְצַן הָאָט אֵיהֶם גַּעַ-
זָאָגָט... זַי קַעַן פֿוֹן דָּאָמְאָלַסְט אָזְ קַוְשְׁקָעַן אַיַּן דִּי אַוְיְגָעַן נִיט
קַוְקָפַן, וְיַ אֵט מִיטְהָעַלְפָעַר אַיַּן אֵט פָּאָרְבִּרְעַכְעַן. שְׁוֹוִיְגַּט זַי,
אַרְאָפְלָאָזְעַנְדִּיגַּן דָּעַם קָאָפַט אַיַּן אֵט קוּפְּעַרְנָעַר פָּגָן, אָוַן עַנְטְּפָעַרְט
קַוְשְׁקָעַן אֵט וְאָרְטַן נִיט.

פָּאָרְדִּירִיסְטַּ קַוְשְׁקָעַן אַזְאָלְ גְּרוּסְהָאַלְטְּעָרִי אָוַן אַזְאָלְ בְּרוֹגְזָעַן
זַיַּ פֿוֹן אֵט וּוִיסְטָעַר אַלְמָנָה, פֿוֹן אַזְאָלְ קְבָּצָנְטָע, וְיַ סְעַנְדָּרִיכְבָּעַ
אַיַּן גַּעֲוָאָרָעַן נַאֲכָנָן מַאֲנָסָ טְוִיט אָוַן נַאֲכָנָן אַרְעָסְטַּ פֿוֹן אֵיהֶר
אַיְדִּים. צְרוּיִיצְט דָּאָס אֵיהֶם, אַיַּן זַיִינַן כְּמוֹרְגָּנָעַר אַנְגָּגָעָסְעַנְקִיְּטַּ
נָאָז מַעָהָר. רְעַדְתַּ עַר שְׁוִין צַוְּ אֵיהֶר מִיט אֵט גַּעֲזָאָלְצָעַן גַּעַ-

לְעַכְּטָפְּרִיל:

— אַיַּן וּוְיִלְתַּ אֵיהֶר גָּרְנִיט שִׁיקָּעַן דָּעַר טָאָכְטָעַר אַיְיַע-
רָעַר? זַי קַוְקָט דָּאָק שְׁוִין אֹוִס דִּי אַוְיְגָעַן נָאָז אֵט שְׁטִיקָעַל
טִיְּגָעַץ...

עַנְטְּפָעַרְטַּ שְׁוִין סְעַנְדָּרִיכְבָּעַ מִיט בִּיטְעָרְפָּרְטַּ פָּאָרְבִּיסְעַן-

קִיִּיט:

— נִיט דִּיַּן קָאָפְוּוַיְטָאָג, גְּרָאָבָעַר נַפְשׁ דָו!

— פְּסֶסֶסֶס! מֵאַכְּטַ קַוְשְׁקָעַ, כְּלֹוְמְרָשְׁטַ מִיט בִּיטְוֹל — מְטָאָר

גָּאָר נִיט פְּרָעָגָעַן?

— וּוּסְטַ קְוּמָעַן פְּוּרִים — זַיְדַּט וּוּיְתָעַר סְעַנְדָּרִיכְבָּעַ —

וועסט ברײַנגען אימיצענס שלח-מנות, וועל אין דיר שענגן צוויי קאָפֿיקעס.

אוֹזָא בֵּיס אִין קוּשָׁעָס גַּרְאָבָּעָר הוֹיט אַרְיִין רַופָּט אַרְוִיס אֲדִיבָּגָעָם גַּעֲלָכְטָעָרְלָ בֵּי דִי קָאָךְ-אִידָּעָנָעָס.

קוּשָׁעָס וּוּרְטָרָוּת רַוִּיט וּוִי פִּיעָרָ, נַאֲרָ עַר שֻׁעְמָט זִיךְ אַפְּ-צּוֹטְרָעָטָעָן, וּוִי אָן אַפְּגָעָשְׁמִיסָּעָרָ, פָּוֹן דַּעַר כָּאָפְּטָעָ פָּאָרְזְּדִירְפָּעָטָעָ וּוּיְבָעָרָ. סִיקָּעָט עַר נַאֲכָמָאָלָ, מִיט אַיְבָּרְגָּעְטְּרִיבָּעָנָעָרָ פָּאָרָאָכָּ-

טָוָנָגָן. דָּוֹרֶךְ דִי פָּאָרְשָׁטְשִׁירְעָטָעָ צִיְּן סִיקָּעָט עַר :

— פָּסָסָס !

וְאַוּלָּ שְׁמִיסָּעָרָ, וּוִי זַהָּר אָן אַיְבָּרְגָּעְטְּעָנָעָרָ מִשְׁרָתָ, הַעַלְפָּט אַרְוִיס וּזְיִין קְלָאַצְּיָעָן בָּאַלְעָבָאָסָ. עַר כָּאָפְּטָ קוּשָׁעָס קָאָשִׁיקָּ, וּוֹאָס אִין אַנְגָּעָלָאָדָעָן מֶלֶל טָובָ, אִין בִּיְדָעָ לְוִוְּפָעָן זַיִּי אַרְוִיס אָוִיפְּ דַּעַר גָּאָסָ. אִין קוּשָׁעָס אַיְבָּרְגָּעְזְּטִיגְּטָעָןָ, גַּרוֹיסָעָן גַּנְּךְ. קָאָכָט אֲ בִּיְזְקִיטָ, וּוִי אֲ בִּיטְעָרָעָר שָׂוִיםָ. נַיְיָן ! עַר מוֹזָן זַיִּן אַיְנָמָאָלָ פָּאָר גַּלְעָמָאָלָ אַפְּרָעָכְעָנוֹןָ מִיט סָעְנָדָעָרָ מִשְׁחָהָלָעָ. שְׁטָעָנְדִּיגָּן טְשָׁעָפָעָטָמָן זַיִּהָ, שְׁטָעָנְדִּיגָּן רַעַדְתָּמָן מִיט אַיִּהָם פָּוֹן אוּבָעָן אַרְאָפָּ. דָּאָס — סָעְנָדָעָר „עַלְיוֹ-הַסְּנָאָבְּעָלָ“ אַלְיִיןָ, מִיט זַיִּין חַסְדִּישָׁ אָן מִיט וּזְיִינָעָ לְמִדְנָותָ, דָּאָס-פָּאָנְדָרָעָ, זְיִין שְׁעָנָעָר אַיְדִּימָעָלָ — בְּיִם אַרְשָׁעָרָ וּוֹאַקְזָאָלָ, דָּאָס סָעְנָדָעָרִיכָּבָ — דִי יְעַנְטָעָקָעָ זַיִּינָעָ. אָוִיךְ אֲ נַפְשָׁ דִי אַיְנָגִיגָעָ, וּוֹאָס אִין נַאֲךְ צַיְּדָרְטָרָאָגָעָןָ, אִין פָּאָרָט פָּאָנְדִּיכְעָעָ...

אִין דָּא שְׁפָרְיִיזָטָ נַאֲךְ זְאַוּלָעָלָ בֵּי דַעַר זַיִּיטָ, מִיטָן פּוֹלְעָן קָאָשָׁעָקָ אֵין הַאֲנָטָ, אִין רַוִּימָט אַרְיִיןָ :

— נָוָ ! גַּעַזְעָהָן אֲ פָּאָרָאָד ? מִיּוֹעָט אִיךְ שְׁוִין פָּאָרְמָסְרָן פָּאָר פָּאָנְדָרָעָןָ. מַאֲזָאָלָ כָּאָטָשָׁ זְיִין פָּאָר וּוֹאָס...

— קְוּם ! מַאֲכָטָ קוּשָׁעָ פְּלָצְלָוָגָ — לְאָמֵר אִיהָר אָנוּ קָלְאָפָעָןָ — פָּאָנְדִּירִיכָעָןָ ! מִיר גַּעַהָעָן סִיִּי וּוִי סִיִּי פָּאָרְבִּיָּ.

— אִיךְ אָוִיךְ אַיְיָרָ אַרְטָ — שְׁעַפְטָשָׁעָט זְאַוּלָעָלָ מִיט שְׁכָל — וּוֹאַלְטָ נִיט אַנְגָּעָקְלָאָפָט גַּלְאָט אָזָוָיָ. אַזָּא שְׁלִיעָעָן וּוִי מַעְרָעָ דָּאָרָף מַעַן וּוַיְסָפָן וּוִי צַיְּ נַעַמְעָן... אַזָּא גַּלְיִיטָשָׁט זַיִּהָ פָּוֹן הַאֲנָטָ. גַּלְאָט אַנְקָלְאָפָצָן ? פָּעָ !

— נָוָ, נָוָ ? — פְּרָעָגָט קוּשָׁעָ.

— מ'דארך אַנְקָלֶאָפָעַן אַוִין זָאנְגַעַן: דֵי מַאֲמָע ט'דִיר גַע־
שִׁיקְטַ דִין חַלְקַ סֻעְודַה. דָאַס וּוּעַט זַיִן דֵי בְּעַסְטַע זָאַךְ.
— וּוֹאָס בְּאַרְעַסְטוֹ מִיר אַ קָאָפֶ? — בְּלִיבְטַ שְׁטַעַהַן
קוֹשְׁקָעַ בְּרַגְאַנד — וּוֹאוֹ וּוּלְ אַיךְ אַיהָר נַעֲמָעַן חַלְקִים, וּוֹאוֹ
וּוּלְ אַיךְ?

— וּוֹאוֹ נַעֲמָעַן? — מַאֲכַת זָאוּעַל אַוִין קוֹקְטַ אַרְיוֹן אַיִן
פּוֹלְעַן קָאַשְׁיק — נַעֲמָט פּוֹן דָגְנַעַן. אַיעַד פְּעַסְטַען וּוּעַט אַ
הַלְּפַט אַיְיךְ גַעַנְגַז זַיִן. נִשְׁקָה, אַזְאָ נְקָבָה וּיְמַעַרְעַ, אַיִן
עַפְעַס מַעְהָר וּוּרְטַ.

קוֹשְׁקָעַס נְאַזְלַעַכְעַר צִיטְעַרְעַן. זָאוּוּלַס עַצְחַ רַופַט אַרְוִיס
אַמְאַדְנוֹעַ אַוְיְפַרְעַגְנוֹג אַיִן אַלְעַ זַיִן זַיִן אַנְגַעַגְאַסְעַנְעַ גַלְדִּידַרַע,
אַוְנְטַעַרְצַוְקַיְפַעַן אַ פְּרַעְמַד וּוּיְבַעַל מִיטַן חַלְקַ גַעַנְזַיִן זַיִן
אַיְגַעַנְעַד אַיְדַעַנְעַ — דָאַס אַיִן טַשְׁקַאַוְעַ. דָאַס שְׁמַעְקַט מִיטַ
הַיְסַע זַיִן. שְׂדִים וּוּיְסַעַן וּוֹאָס דָאַס אַיִן!

— גַעַרְעַטְטַ! — מַאֲכַת קוֹשְׁקָעַ אַוִין נַעֲמָט אַיְבָעַר דַעַם
פּוֹלְעַן קָאַשְׁעַק פּוֹן דַעַם שְׁמַיְסְעַרְסַת הַעַנְטַ — מִין אַיְדַעַנְעַ קָאַן
זַיִן בְּאַגְעַהַן מִיט אַ הַלְּפַט אַיִן. הַאַ-הַאַ!...

— אַבָעַר גַעַדְעַנְקַט, בְּאַלְעַבָּאַס! — בְּאַלְעַקְט זַיִן זָאוּעַל —
אַפְרִיהָעַר אַיהָר, דַעְרַנְאַךְ אַיִן. אַיהָר זַיִינְט בְּלִיכְבָּר. דַעְרַנְאַךְ
אַיִן... סַעְנְדַעְרִיכְכַע, זָאנְט אַיהָר... אַהַ, דֵי אַלְטַע שְׁקַרְאָבַע וּוּעַט
אַזְוִי גַיִקְ אַחֲיִים נִיטְ קַוְמָעַן. זַיִן חַאַט נַאַךְ צַוְ טַאַן אַיִן דַעַר
לוֹיהַ-קִין בֵּין פְּאַרְטָאַג.

קוֹשְׁקָעַ וּוּרְטַת בֵּין זַיִן גַאַר האַפְרַעְדִיגַ פּוֹן צַוְאַ וּוּיְרוֹן,
וּוֹאָס זַיִן שְׁמַיְסַעְרַ רְוִיכְעַרְט אַיהָם. עַס צִיהָט אַיהָם אַמְיַן
וַיְסַע קַעַלְטַעַל דַוְרְכַן רַזְקַעַן. אַזְאָ קַעַלְטַעַל הַאַט עַר אַמְאַל גַעַנְ
שְׁפִירַט פָאַהְרַעְנְדִיגַ צַי דַעַר וּוּיְבַ, נַאַךְ אַ צּוּוִיְ-וּאַכְעַדְיִגְעַן אַרְוָם-
טְרִיבְעַן זַיִנְעַ פְרַעְד אַיִן דַעַר פְרַעְמַד... עַט! מַעַן אַיִן נַאַךְ,
גַעַלְיַבְטַ דַעַר אַוְיְבַעְרְשַׁטְעַר, אַמְאַנְסְבִילַ! מַעַט נַאַךְ וּוּיְזַעַן
אַזְעַלְכַע גְבָרוֹת וּיְפָגְנַדְעַ קַעַן!... וּוּיְבַאַלְגַד אַזְאָ יְגַגְאַטְשַׁ, וּוֹיַ
זָאוּעַל שְׁמַיְסַעְרַ, גַיִט נַאַךְ אַיהָם, קוֹשְׁקָעַן, אַפְ דֵי בְּכוֹרָה.

נִיט וּוּנְגַעַר צְוִפְרִידַעַן אַיִן בֵּין זַיִן זָאוּעַל, וּוֹאָס מִיט
אַ הַיְיַפְעַל לְשֹׁון הַאַט עַר אַיְגַעַגְזַעַן אַפְגַעְקַוְיִפְט זַיִן בְּאַלְעַבָּאַס.

זאל ער זיין דער ערשותער. און טאמעער עפֿעס א צרא — זאל
עס בעסער אויסגעהן צו קושקעס קאָפּ. אַה! אָזָא אִידענע ווי
פָּאנְדְּרָעָס ווַיְבָעַל הָאָט לְאַגְּנָעַ הַעֲנָט. מְקֻעַּן נִיט ווַיֵּסְעַן.

זוי האבען זיך שוין געווען געווען דערנעהנטערט צום ל'יובאָ-
וויטשער בית-מדרש לְעַבְּדָן דער אַזְעָרָע. נאָך אַיִינְ פָּאַרְקָעָהָר
און זוי וועלען שוין זיין גאָר נָאָהעָנֶט צו סְעַנְדְּרָעָס הַיּוֹקָעָ.
אָבָּעָר פָּלוֹצְלִינְגָּו ווְאָקָסְט אָוִיס הַינְטָעָר אַ וְוַעֲגַעַל חַיָּה-שְׁרָהָקָעָ דִּי
משׂוּגָעָנָע. ווי פָּונְ אָוְנְטָעָר דָּעָר שְׁפִירִינְגָּט זִי אָרוֹסְ מִיט
איַהָּר פָּאַסְקָוְדְּנִינְקָעָן גַּעַלְעַטְעָרָל, אָוּן בָּאַגְּלִילִיט אָוּוּק אָוּנוּעָרָע
בַּיַּדְעָ קָאָוָאַלְיָרָעָן מִיט אַיִּהָר נִיט-גּוֹט לְיִדְעָלָע:

ニיטשְׁיָינָע הָאָפּ אַיִּר אַ שְׁמַעַךְ גַּעַטְאָן
דאָ, אָוִיכְעַט דָּאָ!
פָּאַרְן פּוֹפִיקָ, פָּאַרְן טִיגְעָכָץ,
דאָ, טָאַקָּעָ דָּאָ.
פָּאַר דִּי קְלָעָפּ אָוּן הָאַלְוָן-אוֹן-נָאָקָעָן —
איַבָּאָ, אִיכָּא, בָּאָ!

קושקען גיט אַ טִּיאַכְקָע אַיִּן הַצְּרָצָן, צִי הָאָט זִי עַפְּסָע
נִיט אָוְנְטָעָר גַּעַלְעָרָט, דִּי משׂוּגָעָנָע?... צְהָן אָוְיָרָעָן הָאָט זִי
דאָ, אַט דִּי חַיָּה! אָוּן קְלָעָפּ?... ווֹאָסְ פָּאַר אַ קְלָעָפּ? גָּלָאָט
אָנוֹי אַיִּין דָּעָר ווּלְעָט אָרְיִין ווּעַט חַיָּה-שְׁרָהָקָעָ נִיט זְוַנְגָעָן. אַ
נִיט-גּוֹטָעָר אָנוֹאָגָן, אָפָגָנִים. אָדָעָר אָפָשָׁר מִינְטָסְ זִי נָאָר דָעָם שְׁטוֹסִים,
וּוֹאָסְ ער הָאָט אַיִּהָר פְּרִיהָעָר גַּעַגְבָּעָן אַיִּן לְוַיָּה-בֵּית-מְדָרֶשׁ?
נִיט גַּעַדְאָרָפּט זִיךְ אַנְהָוִיְעָן מִיטְ צֹאָה מְשׂוּגָעָנָע...
אָבָּעָר זָאוֹעַל שְׁמִיסְעָר שְׁרָעָקָט זִיךְ גָּאָר ווּצְנִיגָּגָ פָּאַר

חַיָּה-שְׁרָהָקָעָ שְׁלַעַכְתָּעָ נְבִיאָות. ער כָּאָפּט אַ הַאָרְטָעָן שְׁטִיקָ שְׁנִי
אָוּן וּוְאָרָפּט אַיִּהָר נָאָךְ:

— אָוּוּקָ, דָוּ! «סָאמְאָסְעִין»!

חַיָּה-שְׁרָהָקָעָ אַנְטְּלוֹיְפָט מִיט אַ קוּוִיטְשְׁעַדְגָּעָן כִּיבְּקָעָן. אָוּן
קַוְשָׁקָעָ קְלָעָרָט נָאָךְ אַ וּיְלָעָ. אָפְטְרָעָטָעָן צְוִירִיקָ, אָזָוִי נָאָהעָנֶט

לעבען סענדערס הייזקע. פאסט שוין אינגעאנצען ניט. גיט ער
נאָר זאּוֹלֶעֶן אַ שְׁטוּיס מיטָן אִיילְעֶנְבּוֹיגָעָן:
— הָעָרָה, דָּוִי אַנְקָלְאָפָעָן דָּעָר עַרְשְׁטָעָר וּוּעָסְטָו!

2. אַ שְׂנוּאָכָּעָן מִינְגָּט

דורבן שיטערען דראַמעָלָעַ, ווי עס דראַעלְמָלָעַ מענְשָׁעַן,
וועצְלָכָעַ האָבָעַן זיך גַּלְיִיגַּט שלְאָפָעַן האַלְבָּ-הַונְגָּנְדִּיגַּג, האָט מַעֲרָע
דעַרְהַעַרטָּט אַ קְלָאָפָעָן פָּוּן דָּעָרָ קְלִיאָמְקָעָ אֵין פִּירְהָוִין. זִינְט דָּעָר
מַעַשָּׂה מִיטָּ דָּעָרָ צְוִירָסְעָנְדָרָ צִיגָּ, ווֹאָסָט דָּעָר וּאָלָףָ האָט אַוּעָפָקָ
געַטְרָאָגָעָן צְוָאָמָעָן מִיטָּן לִיטָּעָרָ, אֵיזָ זַי גַּעַוְאָרְעָן שְׁרַעְקָעְוָדְיָי
געָרָ. כָּאָטָשָׂ קִיןָ צִיגָּ אֵין פִּירְהָוִין אֵין שְׁוִין, בָּרוֹךְ-הַשָּׁם, מַעְהָר
נִיטָּאָ. זַי האָט זיך אוּפְגָעָזָעָט אֵין בעַט אֵין גַּעַפְינְטָעָלָט מִיטָּ
די אוּרְגָעָן אוּרְפָּן נַאֲכָט-לְעַמְפָעָלָ. אוּפִיךְ דָּעָר וּגְיעַלְעָט מִיטָּ אַיהָר
איַנְגָּעָשְׁלָאָפָעָן עַזְפָּהָלָגָן. די מַאמְעָן זָאָלָ שוֹין אָזָוִי גַּינְקָ קְוָמָעָן
פָּוּן דָּעָרָ חַבְרָהַשָּׁעָרָ סְעוֹדָהָ?

פָּוּן גַּעַוְאָיְנָהִיטָּ האָט זַי אַ קוֹקָ גַּעַטְאָן אוּרְפָּן וּזְאַנְטָןָ
זַיְגָעָרָ. דָּעָרָ "שְׁנִיְידָרְשָׂעָרָ" זַיְגָעָרָ מִיטָּ אֵין וּוֹאָגָ אֵין גַּעַ
שְׁטָאָגָעָן. זִינְט דָּעָרָ טָאָטָעָ אֵין אַוְמָגָעָקָעָמָעָן אֵיזָ דָּעָרָ זַיְגָעָרָ
קָאָלִיעָטָ גַּעַוְאָרְעָן אֵון קוֹקָטָ מִיטָּ פָּאָרְגָּלְאָצָעָטָ צִיפְרָעָסָ אוּרְפָּן
בָּגָמָאָלָטָעָן צִיפְעָרְבָּאָטָ, אֵון מִיטָּ אֵן אַרְוִיסְגָּעָשְׁטָעָקָטָעָן לְאַנְגָּעָן
אוּמָרָהָ: בָּעָ !

דָּאָסָ קְלָאָפָעָן מִיטָּ דָּעָרָ קְלִיאָמְקָעָ האָט זיך אַיבָּעָרְגָּעָחוֹרָטָן.
סְאֵין אָבָּעָרָ נִיטָּ גַּעַוְעָן אַ-זְּוִיכָּרָעָרָ קְלָאָפָעָן פָּוּן אַ שְׁטוּבָ-מַעְשָׂן,
נִאָרָ פָּוּן אִיְנְיָעָםָ, ווֹאָסָ אַבְּנָרְלִיָּוָטָ זַיְךָ: יָאָ בָּאַמְּרָיוֹהָיָגָעָן, צִי
נִיטָּ? ...

מַעְרָעָ אֵין גַּלְיִיךְ אַרְאָפָגָעָשְׁפְּרִוְנָגָעָן מִיטָּ אַיהָרָעָ לְאַנְגָּעָ גַּעַ
טָאָקָטָעָ פִּסְ, אַוְיְגָעָעָפָעָן אַבְּיְסָעָלְעָטָ דִּי שְׁטוּבָ-טִירָ אֵין אַ פָּרָעָגָ
גַּעַטְאָן:

— וּוֹעֵד אֵין דָּאָסָ דָּאָרָטָעָן? מַאְמָעָ, דָּוִי?
עַנְטָפָעָרָטָ אַיהָרָ, הַינְטָעָרָ דָּעָרָ פִּירְהָוִין-טִירָ, אַ בָּאַקָּאַנְטָעָרָ
הַיְיַוְעַרְגִּילִיכָּעָרָ קוֹלָ פָּוּן אַ מַאְנְסְבִּילָ:

— די מאמע האט דיר געשיקט גוטע זאכען, די מאמע!
מערע האט דערקענט דעם קוּר:

— דאס ביסטו, קושקע? וועלכע גוטע זאכען?

— פון דער סעדה. זי אליין קומט שפערטער.

מערע האט זיך א ווילע געקווינקעלט. זי האט ניט נט-
וואסס וויפיל ס'איין דער זיגער. אפשר איין שיין צו שפערט
צוי עפזונען פאר א פֿרְצָמְדָעַן?... אבער דאס חארץ האט אייהר
שטארק געצייגען. דאס איין געוווען יונע האָרְצַ-צִיהֻנְשַׁי פֿוֹן א
געזונטער מוטער, וואס זוגט א קינד און וואס איין גרייט א
קי צו טאן אפייל אינטערן דער נאכט. דערצוי נאך איין זי,
די מאמע אייהרע, שיין צוּוּי טאג ניט געתשאנען אין מארך בי
אייהר טישעל. געוווען אלען פֿאָרְנוּמָעַן מיט דער סעדה פון
חברה-לויה און אין שטוב האט מען זיך ווי-גיט-איין געשפיזט
מיט ברויט און טי, מיט דרייע זויער-קרויט. האט זי, נאך א
רגעע טראכטען, נאך א מאָל א פרעג געטאן:

— צוּלֵיב וואס האסטוי זיך געדאָרְפַּט מטריח זיין?

— איז די מאמע דיינע האט געבעטען, די מאמע... מערע,
זאנגט זי, ווארט, און דו געהסט פֿאָרְבַּי... .

מערע האט אין קושקען הייערגינקיט דערפֿילט, און ער
איין א ביסעל „מלאָי“ און ער אטעטט שווער. נאך די ווערטער
זינע האבען פֿאָרְט געהאט א געוויסען טעם. קושקע וואוינט
דאָן דאָ אין עק גאָס און די מאמע וויסט, אָן אין שטוב איין
מעהָר ווי סקאָרְינְקָעַס גַּרְנִישְׂטָא... האט זי זיך באָלֶד איבער-
געלְיגַּט: וואס איין זי עפַּס אַפְּיצָלְקָיְדָּן? אָט דָּא, אַיִם
זעלבען פֿיר-חוּין, האט זי געפְּאַטְשָׁט אַשְׁטָרְקָעָרְעָן ווי קושקע
בראנְד. פָּאנְדְּרָע אָלִין, פֿאָרְתָּהְנוֹתָה, האט דאָ געראָגָען דעם
גוטען פֿלְעָם, אָזֶש בְּלֹות האט געשפֿרְיכָּט.

— ווארט! — מאָכַט זי אַנְטְּשָׁלְאָסְעַן צום פֿאָרְשָׁוִין הײַן-

טערן טיר — ווארט אַוְילִיטְשָׁקָע!

מיט איין שפֿרְוָנְג-זַו האט זי אַרוֹיְסְגַּעְזְּוִיְעַן פון אַונְגְּטָעָן
בעט דעם טאָטָעָן וואָרְעַמְעַ שְׂטוּוּעַ: די גַּאנְצָעַ יְרוֹשָׁה, וואס
איין נאָן אַיְהָם אַיבְּעָרְגַּעְפְּלִיבְּעָן, אַונְגַּעַן ווּלְכָעַ זַו טּוֹט שְׁפְּנְגָּדִין

אן, ווען זי געהט שעפערן וואסער פון ברונינ. זי איז טיף
אַריינגעטַהָרֶעֶן אִין זַי מִת בִּידָע בְּאַרוּעָס פִּיס, אַרוּפָגָע.
כָּפֵט אֹוֶף זַיְך אַקְלִיְידָעֶל אָנוֹ דַי רְוִיטָע שְׁטוּב-פָאַטְשִׁיְילָע.
הִינְטוּר דָעֶר פִּיר-הַוִּז-טִיר הָאָט מַעַן גַּעֲדוֹלָדִיג גַּעוֹאָרָט. יָא,
קוֹשְׁקָע-בְּרָצָנְד אִין אַגְּנָץ גַּוטָּעֶר שְׁבָן. פֿוֹנְדָעַסְטּוּוֹגָעָן... זַי
וּוַיְסָט אַלְיִין נִיט פָאַרוֹאָס. אַיהֲרַ הָאָט זַי אַוִּיסְגָּזָט, אַז
קוֹשְׁקָע אִין נִיט אַלְיִין.

אִין דַי מַאנְסְבִּילָשׁוּ שְׁטִיוּעָל הָאָט זַי מַעַרְעָ דְעַרְפִּיהָלֶט
אַסְד שְׁטָאַרְקָעָר אָוֹן פְּרִיעָר, וְוי פְּרִיהָעָר אִין בְּלוֹוִיעָן הַעֲמָד
אִין אִין וּוַיְבָרִישָׁעַן נַאֲכָט-קַאְפְּטָעַל. אָנוֹ נִיט קוֹוִינִיקְלַעְנְדִיג זַי

מַעְהָר קִין דְגַע, הָאָט זַי אַוִּיסְגָּזָט דַי פִּירַהְוִז-טִיר.

דָאָס עַרְשָׁתָע, וְוָאָס זַי הָאָט דְעַרְזָהָן, בִּים אַפְשָׁיִין פָון
קִין-לְעַמְפָעַל, אִין גַּעוּעַן: אַ פָּאָר פָּעַט-פָאַרְגָּאַסְעָנוּ אַוְיָגָעַן אָוֹן
דַי דְעַרְחִיצְטָעַ רְוִיטְקִיט פָון קוֹשְׁקָעָס גַּעֲנוֹנְטָעַר צְוָרָה... דָאָס
וּוְאָלָט זַי אַפְשָׁר אַ בִּיסְעָלָע אַפְגָּנְשָׁרָקָעָן. אַבְעָר גְּלִיכְן נַאֲך
קוֹשְׁקָעָס מַאֲדָנָעָם קוֹק הָאָט זַי, דָוָרָק דָעֶר הַאֲלָב-אַפְעָנָעָר פִּיר-
הַוִּז-טִיר, דְוַרְכָּגָעַשְׁטָוֹפֶט אַ פּוֹלָעָר קָאַשָּׁעָק.

מַעְרָעָט שְׁאַרְפָּעָ נַאֲך, וְוָאָס הָאָט שְׁוִין לְאָנָגָג נִיט גַּעַפְּיָהָלֶט
דַעַם רִיחָ פָון אַ גּוֹט גַּעֲכָעָן, הָאָט גְּלִיכְן דְעַרְשָׁמָעָט אַ מַחְיהָ-
דִיְגָעָן דַאְמָמָפָון פָאַרְקִיהְלָטָע גַּעַזְוָעָן-שְׁמָאַלָּן, פָון גַּעַרְיָבָעָן
גַּעַלְכָּלָעָך מִיטָּ לְאַקְשָׁעָן, פָון פִּיש-יְוָד. דָאָס הָאָט אַיְנָגָנָצָעָן
פָאַרְשָׁלָגָעָן אַיהֲר וּוַיְבָרִישָׁעַ אַגְּנָעַשְׁפִּיצְטִיקִיט. דָאָס הָאָט זַי
פָמָעַט וְוי בָּאַרְחוֹהִינְט. הַיִּסְטָה דָאָס, אָז דַי מַאֲמָלָעָ אַיהֲרַע הָאָט
טָאָקָע גַּעַזְוָרָגָט פָאָר אַיהֲר...
זַי הָאָט גַּעַמְאָכָט אַ בָּאָוּוֹנוֹגָ צַוְּנָעָמָעָן דַעַם פּוֹלָעָן

קָאַשָּׁעָק פָון קוֹשְׁקָעָס הַעֲנָט. אַבְעָר קוֹשְׁקָעָהָאָט זַיְך מַקְדִּים
גַּעוּעַן:

— דָעֶר קָאַשָּׁעָק אִין מִינְעָר, אָנוֹ דַי טְעַפְּלָעָך... דַי טְעָפָ-

לְעָך דַאְרָפָ אַיְך אַפְטָרָאָגָעָן צִוְּרִיךְ...

הָאָט שְׁוִין מַעְרָעָן מַעְהָר נִיט גַּעַפְּאָסָט צַו שְׁטָעָהָן אִין
דָעֶר טִיר אַיְן זַיְין גַּרְאָב גַּעַגְעָן אַ שְׁבָן, וְוָאָס הָאָט זַי צּוֹלִיב
אַיהֲר מַטְרִיחָ גַּעַזְוָעָן.

— נג — מאכט זי פאָרְלַעֲגָעָן — טא קִימָט אַרְיָין אַ דָּייַיַּה
לְעַזְקָעַ.

קושקע האט שווער און ניט זיכער אַריינגעשפּרייז. מיט זויטעל אַריינגעשטופט זיך. מערע האט הינטער איהם פאר-מאכט די פֿיד-הויז-טיר. דערונאָך די שטוף-טיר און גלייך גע-באָט אַיסטעטלען אויפּן קאָבְשׂוֹפּ-טיש עטֶלְכָע טעלער, גע-נוּמען אַרוּסְטִילְיגָעַן פּון די וּוּרְעַמְעַטְעַלְעַךְ די שענע חַלְקִים פֿיש און פְּלִיש און פִּיגְעַבָּא.

אריבערליגענדיג איזוי, מיטן רוקען צו קושקען, אועעלכע געשמאקע שטיקער, איזו איהר פארגאנגען דאס הארץ. זי האט אוש דערפיהלט אַ וועהטאָבּ אונטערן לעצעטּ. שוין לאָנג ניט געזעהען אועעלכע גוטע זאָכען: און אין דער זעלבער צייט האט זי געפיהלט, אַז קוישע בראנדס פֿאָרנִיאָסְעָנָע אָויגען נֵעַ. מאָן זי דורך פֿון הינטערן, אַז ער בָּגְלִיִּת, מיט אַ מאָדרנָאָר עַקְשָׁנוֹת, יעדען קויהָר פֿון איהר שטראָקען אַזן בויגען קער-פֿער. און קויקען קויקט דאס אַ פרעמאָדער מאָנסְבִּיחַ, אַ רְוִיעַצְרַ, אַ קערענדיגער. אַזן זי געפִינֶט זיך אַין זיַּן נָאָהענטקִיט, אַיִּזְוִינְקָעָלִין, אַינְמִיטְפּוֹן דער זאָכָט, אַז הַכְּפָבּ-פּוֹסְטָעָר שְׁטוּבָה, פֿון וועלכְעָר מען האט אַוועקעגענָומען דעם אַינְצִיגען מאָנסְבִּיחַ אַזן אַרְיִינְגָעָזְצָט אַיהם אַין אַסְטָרָאָגּ... ווַיִּתְ... אַזן דָאַ אַיבְּערַ אַז אַהֲרָר עַרְגַּז-וּוִיטַּעַר. ווַיִּתְ... אַזן דָאַ צְוַזְמָעָן מיטן רִיחַ פֿון גַּעַשְׁמָאָקָעַ גַּעַזְעָנָס, שׂוֹעַבְטָאָרָום אַיהֲר גַּאֲרַ אַ בָּאוֹנְדָעַר גַּעַרְון, דער גַּעַרְון פֿון אַ מאָנסְבִּיחַשְׁעָן דערהִיצְעָן גַּוְתַּ, פֿון מאָנְסְבִּילְשָׁע צְחוֹעָרְעָטָמָע לְלֻבְּוּשִׁים. ווַיִּ אַזְוַיְתָּ אַיסְגַּעַהְנוּגְעַרְטָע, פֿאָרְבְּלָאָנְדוּשָׁעָטָז וְאַפְּלִיכְעַ, האָט מְעַרְעַ דְּדָרְשְׁפִּירַט אַט דעם פֿאָרגְנִיסְעָנָעָם רִיחַ, אַזן אַ שְׁעַמְעַדְגִּעַ מָטָּן-קְיִיט אַז זי באָפְּלָאָן.

וְזַיְעִשּׁוֹן צוֹוֵי פִּיעָרֶן אִיזֶׂ זַיְעָרֶן גַּעֲלִיבָעֶן שְׁטָהָן. צוֹוִישָׁעֶן אַיְנָה הַנוּגָעָר אָוָן אַ צְוִוִּיטָעָן... דַּי דִּינָעַ נָאַולְפַּעַ בְּכָרַבְעָן אַיְהָר אַ צִּיטָּעָר גַּעַטָּאָן. הַאָט זַיְעָט אַוְיסְגָּהָעָהָלְטָעָן אַזָּא דַּאֲפָעַלְטָעַ פַּאֲרַשְׁמָאַכְּטִיקִיט אַזָּא אַיְגָוְעָקְלָעָמֶט זַיְעָט דַּי בְּנַגְעָר אַזָּן דַּעַר פַּאֲבָרוּנִינְטָעַ גַּרְיְעָבָעַ-הָוִיט פָּוּן שְׁטִיקַע גַּעַנְעַ

זענען, אַפְגָּנֶרִיסָעַן אֲשִׁטִּיקָעֵל אֹון זְשַׁעְדָּנוּ אַרְיִינְגָּעָכָּאָפָּט אֹין
מוֹיל. גַּעֲמִינֶנֶט הָאָט זֵי דֻרְמִיט דַּעֲרָקְוִיקָעַן זַיְן. קִיְּין שְׁלַעַכְּ-
טָעַן טָעַם הָאָט דָּאָס נִיט גַּעַהַאַט, אַבְּפָרָזְבָּר וּוּיְיט נִיט דַעַר גַּעַ-
שְׁמַאַק, וּוֹאָס זֵי הָאָט פְּרִיהָעָד מִיט אֲרַגְּלָע גַּעֲמִינֶנֶט. פָּוּן אוּפְ-
רַעֲגָנָג הָאָט אַיְהָר אֲבִיסָעֵל אַבְּרָגְּעָטְרִיקָעַנֶּת דֵּי צִינָג אֹון אַיְן
הָאָלוֹן אַיְן גַּעַוְאָרְעָן בִּיטְעָרְלִיךְ. אֹון פָּוּן הַנְּגַטָּעָן קוּקָעָן זֵי צָלָז
אַן דֵּי פְּרַעְמָדָע מַאנְסְבִּילְשָׁע אַוְיגָעָן, טַאְפָעָן דָּוָרָךְ יַעֲדָע בָּאָוָ-
גָּנוּג אַיְהָרָע.

— נָוָ? — מַאְכָּט קַוְשָׁקָע גַּאֲרָ פְּלִיזְלִינָג אֹון זְעוֹרָה הַיִּ-
זְעַרְגָּג.

מַעֲרָעָן הָאָט זֵי אֲוֹאָרָפְּגָעָן דָּאָס בְּלוּט אַיְן קָאָפְּ-
פִּונְמָ דְּאוּגָעָן «נוֹ». דָּאָס הָאָרְצָן הָאָט זֵי בַּי אַיְהָר פְּאַצְּיָא-
פְּעַלְתָּ. פּוֹנְדָעְסְטָוּוּגָעָן הָאָט זֵי אַוְיסְגָּזְהָאַלְטָעָן, נִיט אַוְמְגָדְרָעָחָת
זֵי, אֹון מִיטָּן בִּיטָּעָן אַיְן מוֹיל, פְּאַרְשְׁטִיקָט אֹון אֲבִיסָעֵל שְׁטָצָם-
לְעַנְדִּיג, אַפְגָּעָנָטְפָּעָרָט :

— אָ... דָּאָנָּק פָּאָר דַעַר טְרָחָה!

זֵי הָאָט בְּפִיוֹן פָּאָלָש אַוְיסְגָּעְטִיטְשָׁט דָעַם «נוֹ». סְהִיסְטָ-
קַוְשָׁקָע, פְּלָוְרָשָׁט, פְּרָעָגָט מִיטָּן «נוֹ» וּוּי סְגָּעְפָּעָלָט אַיְהָר דַעַר
חַלְקָ סְעוּדָה? דְּאָנָּק זֵי אַיְהָם פָּאָר נְאָכְפָּרָעָגָעָן זֵי... אַבְּפָרָזְ-
אַיְהָר שְׁטָצָמָלָעָן הָאָט נַאֲךְ עַרְגָּעָר גַּעֲמָאָכָּט.

— דִּין מְ... אַמְּעָט — שְׁטָצָמָלָעָט קַוְשָׁקָע צְרוּרִיק וּי אַגְּנָעָ-
שְׁטָעָקָט מִיט מַעֲרָעָס שְׁוֹאָקְיִיט — דֵי מְאַמְּעָט דִּיןְגָּעָ... אֲוֹלָלָע
אִידְעָנָעָ... זֵי וּוּעָט קּוּמָעָ... אָהָהָא! פְּאַרְטָאָג וּוּעָט זֵי עַרְשָׁת
קּוּמָעָ...

קַוְשָׁקָעָס לְוִיבָּ דַעַר מַטְמָעָן אַיְהָרָפְּ, אַט «די וּוּאוּלְעָ אַיְ-
דְּעַנְעָ» הָאָט מַעֲרָעָן גַּעַטְרָאָפְּעָן נַאֲךְ אַוְיסְטְּרָלִישָׁצָה. זֵי הָאָט צִוְּ-
אַיְהָם, נִיט וּוּלְעַבְדִּיג, אֲקָעהָר גַּעַטָּאָן אֲפָר בְּדוּינָע אַיְבָּפְּ-
גַּעַשְׁרָאָקָעָנָע אַוְיגָעָן. דָוָרָךְ דַעַר דְּאוּגָעָר בָּאָוּגָנָג הָאָט זֵי
קַוְשָׁקָעָן אַנְטְּפָלָעָקָט פִּיוֹן דַעַר זִיְיט, צְוִישָׁעָן דַכְרָ הַאַלְבָ-אַפְּגָנָעָר
הַעֲמָד אֹון אַגְּנָעָוָאָרָפָעָנָעָר רְוִיטָעָר פָּאָטְשִׁילְעָ, אֲשְׁטִיקָהוּיט,
וּוֹאָס אַיְן אַזְוִי זְאָפְטִיג אֹון וּוּיסָס, וּוּי אֲגַעְשִׁיְלָטָעָרָבָעָן, אֹון
אֲטִילְ פָּוּן אֲבְרוֹסְט, וּוֹאָס אַיְן אֲבִיסָעֵל קָאַלְיָע גַּעַוְאָרָעָן

דורך זוינען אַ קינד. און דאָךְ האָט דאָס אָזוי געפֿאָסט צ'י אַיהֲר אויסנצעויגענעム בלְאַסְלִיכְעַן גַּזְוִיכְתֶּן, צ'י אַיהֲר גאנצעער עַלְעַנְדְּקִיִּט פָּזֵן אַ פָּאַרְוּאָגְעַלְטַעַן בָּאַטְשָׁאָן אוֹיְחַן הַוִּיכְעַן פִּיסְטִים מְעֻנוּרְשָׁע שְׁטִיוּעַל, צ'י אַיהֲר גאנצעער האַלְבַּ-אַנְגַּעַטְאָנְעַנְדָּר וַיְיַיְבָּרְלִיכְקִיִּט אַינְמִיטְעַן דָּעַר נַאֲכַטְּ... האָט אַיבְּעַר זַיְקְשַׁהְיָה קָעַ מַעְהָר נִיט גַּעֲקָעַנְטַ גַּעֲוַעַלְטִיכְעַן אָזֵן אַנְגַּעַכְאָפְּט זַי מִיט אַיְן דַּוְיטַע לְאַפְּעַ בַּיְ אַיהֲר וַיְיַכְּעַן הַיְפַט. אַנְגַּעַכְאָפְּט אָזֵן גַּפְ-שְׁמַקְאַגְּ אַ פָּעַטְשָׁעַל גַּעַטְאָן, אָזֵן וַיְיַעַר אָזֵן גַּעַוְעַן גַּעַוְאַיְנַט מִיט זַיְן בַּעַסְטַעַן פַּעַרְדָּה, בַּיִּם פָּאַיְעַן אֵהָם פָּוּן עַמְּרָע.

אַ גַּדוֹיְ אֵיְ מַעְרְעַן דַּוְרְכְּנַעַלְאָפְּעַן דַּוְרַךְ אַלְעַ אַבְּרִים: «וְאָסָטְ טַוְטַ זַיְקְעַס דָּאָ? וַיְיַזְּדַעְוְעַט זַר זַיְקְ דָּאָ?...» אַבְּעַר נִיט צַי דַּעַרְלַאֲזַעַן, שַׁילְטַעַן אָזֵן אַפְּשְׁטוּסְעַן, האָט זַי מַעְהָר קִיְּין פָּחַ נִיט גַּעַהְתָּ. פָּאַרְגְּלִיעְוָרְט אֵיְן זַי גַּעַבְּלִיכְעַן שְׁתַּעַהְן אַיבְּעַר אַיהֲר מַאֲדְנָעָר פָּאַרְשְׁמַאְכְּטְקִיִּט, וַיְיַאְבְּעַר אָזֵן אַפְּגָרוֹנוֹת. וַיְיַאְבְּעַר אַדְרְשָׁרָאַקְעַנְעַחַיהָ, וְאָסָטְ לְוִיפְטַ פָּזֵן צַוְּמַלְעַ-נִישַׁת, גַּלְיִיךְ אַוְיְפַן יַעֲגַר, צַוְּיַיְ האָט זַי זַיְקְ אַצְּינְדַר אַוְיְסְגַעַן דַּרְעַהְט צַי קִישְׁקָעַן, אַנְשְׁתָּאָט צַי אַגְּנְטְּלוּיְפָעַן פָּוּן אֵהָם. מִיט אַיהֲר האַלְבַּ-צַּעַקְיִתְעַן בַּיִּסְעַן אָזֵן מִיט אַיהֲר פָּאַרְבְּלָאַסְטָעַן פְּנִים האָט זַי אַוְיְסְגְּוֹזְהָן נַאֲרִישְׁנַוְאַטְעַ. קַוְשָׁקָעַס קִיְּלַעְכְּדִינְגַּעַר פְּנִים אַנְטְּקָעַגְעַן אַיהֲר גַּעַפְלַגְמַט וַיְיַעַן אַנְגַּגְלִילְהַתְעַר אַיְזְעַר-צַעַר טַאַפְּ. זַיְנוּ אַוְיְגַעַן זַיְנַעַן טַף אַוְעַק אָזֵן יַצְרַ-הַרְצִידְגַעַט פַּעַטְעַ קְנִיטְשְׁעַלְעַן.

אַ צַּוְיִיְטַע לְאַפְּעַ האָט זַי אַנְגַּעַכְאָפְּט בַּיִּם צַוְּיִיטָעַן הַיְפַט, דַּי מַאְכָטַ פָּוּן דָּעַר מַאֲנְסְבִּילְשְׁעַר הַאַרְטָעָר דַּלְאַגְּיַע האָט דַּוְרַכְ-גַּעַבְּרָעַנְט אַיהֲר שְׁטוֹבַ-קְלִיְּדַעַל, אַיהֲר הַעַמְּדָה. דָּאָס האָט אַיְהָר צּוֹרִיצְטַ דַּעַם צַוְּיִיטָעַן הַגְּנוּגָר, דַּעַם הַגְּנוּגָר, וְאָס גַּעַדְוִיעַרְתַּ שְׁוִין בַּאֲלַד אַיבְּעַר אַיְהָר צִיְּטַ, אָזֵן גַּמְאָכְט אַיהֲר פָּאַרְגַּעַ-סְעַן דַּי גַּוטַּע זַאֲכָעַן אַיְפַּן טַשְׁׁ, דָּאָס צְהַעַן אַונְטָעַר דָּעַר לְעַפְלַעַ. זַי האָט קוּם אַרְאַפְנַעַשְׁלִינְגַעַן דַּעַם אַרְיִינְגַּעַכְאָפְּטָעַן בַּיִּסְעַן, דָּאָס הַכְּרִיךְ אֵיְן זַיְקְ פָּאַרְגָּגָנְגַעַן וַיְיַזְּעַן זַי וּוֹאַלְטַ גַּעַ-סְלִוְגַעַן מִיט אַשְׁוּעַרְכַּר שַׁלְּטַעַן אָזֵן מִיט אַגְּנִיאַגְּטָעַן שְׂוֹאַ-כָּעַן פַּעַרְדָּעַל אָזֵן אַ טִּפְעַן בְּאַרְגַּ-אַרְאַפְּ.

- כיכ-כיכ-כיכ - אין זיך קושקע פאָרגאנגען אין אַ פְּלִישִׁיגָעַן גַּעֲלָנְכְּטֶרֶעֶךְ.

דאָס האָט זי אַ רגעלע אֹויסגעטשׂובָעַט, אָונַ פְּדֵי צַו
פָּאָרְגָּרְעָסְעָרְעַן דַּעַם שְׂתָחַ צְוִישָׁעַן זַיְךְ אָונַ קַוְשְׁקָעַן, האָט זי
אַנְגַּעַכְּאָפָט דַּעַם לִיְדִינְגָּעַן קַאְשָׁקָעַ אַוְיפָּן טִישַׁ אָונַ אַ שְׂטוֹפָ
גַּעַטָּאָן מִיטַּ אַיְהָם קַוְשְׁקָעַן, וּוּ מִיטַּ אַ שְׂטוֹרְוִיְּגָעַן פָּאַנְצָעַרְ
אַבְּעָרְ נִיטַּ אַוְיַּף אַזְּוִי פִּילְ שְׂטָאָרִיךְ, אָזְּ קַוְשְׁקָעַ זַאְלְ זַיְךְ אַפְּשָׁרְעָקְזָן...
אָונַ קַוְשְׁקָעַ-בְּרָאנְדְּ האָט זַיְךְ טַאָקָעַ גַּעַמָּאָכְטַ
פִּיהְלָטַ נִיטַּ מַעֲרָעַט וּזְפָעַן, אָונַ עַרְ האָט זי אַ כָּאָפָט גַּעַטָּאָן הַיִּסְטָ
אָונַ גַּרְאָבְ פָּאָר בִּידְעַ אַיהֲרָעַ פְּלִיצְעַס אַוְנְטָעַר דַּעַרְ פָּאַטְשִׁיְּלָעַ.
דַּעַרְ לִיְדִיגָּעַ טְרָאָסְטִינְעַ-קָאָשִׁיקְ האָט טְרוֹיקָעַן אַ קַּנְאָקָעַ גַּעַטָּאָן צְוִיָּהָ
שְׁעַן מַעֲרָעַט שְׁלָאָנְקָעַן גַּוְעַ אָונַ צְוִישָׁעַן קַוְשְׁקָעַס בָּאַלְיְבָטְקִיְּטַ
— וּוּ אַמְּאָלְ דַּעַרְ פְּרִישְׁעַדְ לְגָבְעַן בְּרוּיטַ צְוִישָׁעַן מִירְ
אָונַ פָּאַנְדָּרְעַן... אָיוֹ מַעֲרָעַן דּוֹרְכְּגָעָלְאָפָעַן אַ בִּיזְעַר גַּעַדְאָנְקָלְ...
עַס חָוָרְטַ זַיְךְ אַיבָּעַר, אַלְזָן, אַלְזָן...

זַיְ האָט דְּעָרְפִּיהְלָט אַ שְׁוֹוִינְדְּלָעְנִישְׁ. דַּעַרְ קְרָאָךְ פּוֹן
שְׂטוֹרְוִיְּגָעַן גַּעַפְּלָעְכָּט האָט זַיְ פָּאָרְשִׁיפְּוּרְטַ מִיטַּ זַיְן עַהְנְלִיכְקִיטַ
צַו דַּעַרְ אַמְּאָלְיְגָעַר "לְבָעַ-עַרְקָלְעַדְוָגְגָ" פּוֹן נְחָן... אַלְעַ אַיהֲרָעַ
אַבְּרִים האָבָעַן זַיְךְ, נִיטַּ-וּוְיְלָעְנְדִיגְ, אַ צִּיהְ גַּעַטָּאָן צַו דַּעַרְ וּסְעַרְ
גְּרָאָבְקִיְּטַ פּוֹן דַּעַם פְּרָעָמְדָעַן מַאֲנְסְבִּיְּ. אַוְנְטָעַרְתָּעַנְגַּז זַיְן...
אָהְ אַוְנְטָעַרְתָּעַנְגַּז זַיְן, לְאַזְעַן זַיְךְ. אַזְוִי, אָזְ אַלְעַ אַדְרָעַן
זַאְלָעַן וּוֹהָ-טָאָן...
וּוְאָלְטַ אַט דַּעַרְ קַוְשָׁקָעַ גַּעַשְׁוִיגָעַן אָונַ וּוּיְטָעַר גַּעַנְגָּגָעַן,
וּוְאָלְטַ נָאָךְ אַפְּשַׁר מִיטַּ מַעֲרָעַן גַּעַטְרָאָפָעַן יַעַנְרַר מַעְגְּשִׁילְכָּר
זַיְסְעַר אַוְמְגַלִּיקְ, פּוֹן וּוְעַלְכָּרְ קִיןְ צְנִיעָותַ אָינַ דַּעַרְ וּוּעַטְ אָיוֹ
נִיטַּ גַּעַזְיְכָרְטַ, וּוֹעַן דַּיְ בִּינוּ שְׁעהְ קַומְטַ אָן. טַאָקָעַ אַזְוִי, וּוּ
זַאְוּעַלְ שְׁמִיסְעַרְ האָט אֹוְסְנָעְרָעְכָּעַנְטַ אָונַ קַוְשָׁקָעַן פָּאָרְאָוִיסְ
גַּעַזְאָגָטְ.

אַבְּעָרְ קַוְשָׁקָעַ-בְּרָאנְדְּ, דְּעָרְפִּיהְלָעְנְדִיגְ מִיטַּ זַיְנָעַ בִּידְעַ
לְאָפָעַס דַּעַם קְרָעְפְּטִינְגַּן מַאֲגָעְלְ-לִיכְעַן אָונַ נַּאֲכְנִיבִּיגָעַן גַּוְתָּ
שְׁוִין גַּעַמְיִינְטַ, אָזְ עַרְ אָיוֹ פָּאָרְטִינְגַּ מִיטַּ זַיְן נְצָחָן אַיבָּעַר

ספונדרט טאכטער. האט ער געפונגען פאר נויטיג אַריינצ'ורוו
מען איהר אין אויער מיט זיין שייבורען אָטטעס:
— מיינסט טאקען, די מאמע האט דיר געשיקט? כי-כיני.
ס'האָפ איך צְלִיְין.... מײַן ווייבס חַלֵּק האָפ איך דיר אָפגעגע
בען. זעהסטו ווי דו געפֿעלסט מיר?...

3. מיטן זכות פון טאטען שטיויעט

מעדרעס האָלֶב-פאָרְמָאַכְטָע אַוְיגָעַן זַיְנְגָן גַּלְיִיךְ גְּרוּוּס גַּעַנְעַן
וואָרָעַן. אַ ברוֹינְגָעַר בְּלִיאָסְק פַּוּן אַ נַּגְּכָט-פּוֹיגָעַל האָט אַין זַיְנְגָן
אוּפְּגַעַלְאַקְעַרְט. אַ קָּפְּלָטָעָר שׂוֹיזְדָּעָר אַיְזָה דָּוְרָכְן
רוֹקָעָן אַוְן אַוְיטְגַּעַלְאַשְׁעַן דֻּעַם פִּיְיָר. אַ בְּיטָעָר דָּוִיכָּעַדְגָּעָן
הַאֲלָעוּשָׁקָע אַיְזָה גַּעֲבִילְבָּעָן....

וּוְיִ אַ מעַנְשָׁן, ווֹאָס טְרִינְקֶט זַיְנְגָן אַוְן כָּאָפָט זַיְנְגָן אַוְן אַ
שְׁטוּרְיַעַט, אַזְוִי האָט זַיְנְגָעַר אַנְגַּעַטְפָּט אַזְוִי אַיהֲרַ שְׁוֹאָכְ-
קִיטִּט, אַזְנְעַר חְרָפָה ווֹאָס מעַן האָט אַיהֲרַ דָּא אַנְגַּעַטְפָּן. אַוְיסְ-
גַּעַנְגָּרט זַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט
פְּלִישָׁ, וּוְיִ אַ בְּצָטְלָעָרָק פַּוּן גַּעַס....

— אַזְוִי גָּאָר? — גַּיט זַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט?
מִיט בִּידָע בְּאָפְּרִיְיטָע פּוֹיסְטָעָן האָט זַיְנְגָעַן אַ שְׁטוּסִים
גַּעַנְגָּעַן פַּוּן זַיְנְגָעַן. דָעַר צִוְּרָעָסְטָעָר שְׁטוּרְיַעַנְגָעַר קָאַשָּׁק צְוִישָׁעַן
זַיְנְגָעַן אַיְזָה אַרְאָפְּנוּעָפְּלָעָן אַוְיָקְדָּעָר עַרְדָּה. אַט דָעַר דָא-
זַיְגָעַר ווֹאָגִיְקָעַר שְׁטוּסִים, ווֹאָס אַיְזָה לְכַתְּחִילָה גַּעַוּזָן מַעֲהָר גַּעַ-
מַאֲכָ-פִּיְיַנְדְּלִין, וּוְיִ אַבְּמָתָה-פִּיְיַנְדְּלִין, האָט זַיְנְגַּעַטְפָּט אַוְיסְ-
גַּעַנְגָּרטָר. זַיְנְגָעַט דָעַרְשָׁבָירָט צַוְּקָעַן דִּי גַּלְטָעָן
פַּוּן צְוִוִּי מְשֻׁחָות, ווֹאָס רְיִיסָעָן זַיְנְגָעַט שְׁוִין דָוְרוֹתָ-לְאָנָגָן.
ס'האָט אַיהֲרַ פְּלוֹצָלִינְג אַוְיַגְעָלוֹוִיכְטָעָן, אַזְנְעַר אַיהֲרַ שְׁטָעהָט
דָא אַ דָּמְ-שָׁוֹנוֹא, ווֹאָס האָט זַיְנְגָעַט אַרְיִינְגַּעַמְאַכְט מִיט בִּינְעַזְעַט
פּוֹנוֹת. "שְׁמַעְנְדָרִיקָעָ" האָט זַיְנְגָעַט אַיהֲרַ דָעַרְמָאַנְט, דָאָס בָּזְרִיְידָעָן
פָּאנְדָרָעָן נַאֲכָן אַרְעָסְט: אַפְּלִילָוּ דֻעַם טָעַטָּעָן אַיהֲרָעָן, נַאֲזָה זַיְנְגָעַט
בִּיטָעָרָעָן טְוִיטָה, אַוְיָקְבָּרְעָדְט....

מִיט צְוּזָמָעַגְעַשְׁטָשְׁרָעָט וּוּלְפִישָׁעָן צַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט זַיְנְגָעַט

אויף איהם אַ ווֹאָרֶף גַּעֲטָן. קַוְשָׁקָעַ אֵין גַּעֲשְׁתָּגָנָעַ מִיט פֿוֹנוֹגָן-
דָּעַרְגָּעַשְׁפְּרִיְּטָעַ גַּעֲצְצָטַע פִּיס אַינְמִיטָּעַן קִין. עָרַ הָאָט אַקְאָרְשָׁט
בָּאַסְפָּעִית אַוְיְפְּצָהוּיְבָעַן דָּעַם וּוַיְבָסַ קָאַשְׁעָק פֿוֹן אַונְטָעַר מַעַ.
רָעַשְׁ שְׁטִיוּוּלַ. אָוָן פְּלוֹצְלִינְגַּ הָאָט צָר דָּעַרְפִּיהְלִיט צְוַיִּי פְּלָאַ
מַעַנְדִּינָעַ פָּעַטְשַׁ אַוְיִף בִּידְעַ האָרְטַע בְּזָקְטָן, וּוּ מִיט צְוַיִּי
שְׁעַפְּלָאַךְ זְוִידְגַּעַ וּוְאָסָעַר אַפְּגָעָגָסָעַן. אָוָן בָּגָלַד נַאֲכָדָט —
אָזָא שְׁטוּסַ אֵין האָרְצָעַן, אָז עָרַ, מִיט זַיִן זַקְסַטְשָׁדָגַען גַּוְיַן,
אֵין גַּעֲפְּלִוְיְגָנָעַן צָוַם שְׁוֹאָרְצָעַן לֹאָךְ פֿוֹן אַוְיְוָעַן אָוָן אַגְּגָעַשְׁלָאַ
גַּעַן זַיִךְ מִיט דִי לְאַפְּעַטְקָעַס אָן פְּרִיבְּפָעַטְשָׁאַק. אָוָן סְאַיִן נֹאָךְ
אָזָעַ נִיט גַּעַוְוָעַן גַּעַנוֹגַן. אֵין מַעְרָעַן הָאָט זַיִךְ אַוְיְפְּגָעָכָפְּטָדַי
אַמְּאַלְיִיגַע חִיה-הַנְּקָבָה, פֿוֹן פָּצַר דָּעַרְחָתָונה, בְּשָׁעַת זַי אַיִן נֹאָךְ
גַּעַוְוָן וּוְיַדְדַ אָוָן שְׁרַעַקְעָדָרַג אֵין הָאָט גַּעַשְׁלָגָנָעַן אָוָן גַּפְּבִּיסָעַן
אַלְעָמָעַן, וּוּעָרַ נֹאָר עַס הָאָט זַיִךְ צַו אִיהָר דָּעַרְנָהַנְּטָרָטָרָט.

אִיְדָעַר קַוְשָׁקָעַ אֵין נֹאָךְ גַּעַקְוּמָעַן צַי זַיִךְ, הָאָט שְׁוַיַּן
מַעְרָע דָּעַרְוִיְּעַן אַרְאָפְּצָוְכָפְּעַן אֵין מַאֲנְסְבִּילְשָׁעַן שְׁטִיוּוּלַ
פֿוֹן לִינְקָעַן פּוֹס, אַ יְרֻוְשָׁה-שְׁטִיוּוּלַ פֿוֹן טָגְטָעַן סְפָנְדָעַר, עַלְיוֹן
הַשְּׁלָוָם. בַּיִּ אָזָא שְׁאָרְפָּעַר בָּאַוְוָגְנוֹגַן הָאָט זַי אַפְּיָלוֹ עַנְתְּבָלוֹיּוֹת
אִיהָרָע שְׁטָאָרְקָעַ נַאֲקָעַטַּשְׁ פִּיס בֵּין אַיְבָעַר דִי קְנִי. נֹאָר דָאָס
בְּרָגְנַד הָאָט זַי זַיִךְ אַיצְטַ דָּעַרְפִּיהְלִיט וּוּי אָן אַמְּאַלְיִיגַע מַאֲטָרָאָגָעַן
צַו אִיהָר קַנְעָכְטַ...

מִיט דָעַם אַרְאָפְּגָעָכָפְּטָעַן שְׁוֹזְרָעַן שְׁטִיוּוּלַ הָאָט זַי
קַוְשָׁקָעַן גַּעַנוֹמָעַן בְּוַיְקָעַרְעַן, וּוּ מִיט אַ לְעַדְעָרָגָעַם הַאַמְּעָר, וּוּאָפַ
נֹאָר זַי הָאָט אַרְיִינְגְּטָרְאָפְּעַן. קַוְשָׁקָעַ רַוקָּעַן אֵין האָרְטָעַר קָאָפַ
הָאָבָעַן גַּעַפְּוִיקְטַ וּוּי אַ זְעַלְגָּעַרְשָׁעַר בְּאַרְאָפְּבָאָן.

אָזָעַ פְּלוֹצְלִיכָעַר אַיְבָעָרְגָּאָגַן פֿוֹן וּוּאָרְעָם צַו קָאָלַט, פֿוֹן
וּוַיְבָעְרִישַׁ וּוַיְכִקְיַיטַ צַו בְּיַזְעַרְ הַאָרְטָקִיַּט, פֿוֹן וּוַיְסָעַן שְׁפָאַס
צָוַם בְּיַטְעָרָעַן עַרְגָּסַט, הָאָט קַוְשָׁקָעַן אַינְגָנָצָעַן פְּאַרְטִוּמָעַלַט,
דָעַם גַּעַנְצָעַן מַאֲנְסְבִּילְשָׁעַן הַאַנְגָּר צִוְגָעַנוֹמָעַן פֿוֹן אִיהָם, גַּעַ
מַאֲכָט פֿוֹן אִיהָם אַ שְׁמַזְטַ...

— זַעַה, זַעַה, מַעַ... מַעַ... מַשְׁוֹגַעַ נַעַ... וּוּאָרָעַן! ...
אָזָוִי הָאָט קַוְשָׁקָעַ גַּעַמְעָקָעַט, אָוָן, אַיְנְגָעְבוּגְעַנְרָחִיאַיט,

אונטערן האנעל פון קלעפֿ, געגעמען זוכען די טיר פון שטוב,
דערנָךְ די טיר פון פִּיר-הוֹיֶּן.

הינטער איהם האט, מארע דַּהֲיכָעֵן אַלְקָן נאכגעטאנצעט
מייט אַיִּין בָּרוּעָס, מיט אַיִּין בָּגְלָגְלִישָׁעָן שְׂטוּוּצָל אוּפְּנָן
פֿוֹס אַיִּין מִיטָּן צוּוִיתָעָן שְׂטוּוּעָן אַיִּין האַנט אַיִּין אַרְוִיסְבָּגְלִישָׁט
אַיהם מִיט אַ ברומִיגָּעָן קוּוּיטָשׁ. די פְּרִיהָעָרְדִּיגָּעָן מַעֲטָקִיָּת אַיהֲרָע
איַז פְּאַרְשָׁוֹאַונְדָּעָן. מַעֲרָעָהָט, דָּאַכְּט וַיַּךְ, אַצְּינָד אַפְּגָעָרְבָּעָנָט
וַיַּךְ פְּאַר אַיהֲר וַיַּכְּבִּישָׁעָר שְׂוֹאַקְּקִיָּת מִיט אַ מִינְגָּט צָוִירָקָן
פְּאַר דָּעַם זַנְדִּיגָּעָן פְּעַהְלָעָר, וַאֲסָס זַי אַיַּו שִׁיפְּרָנִיט בָּגָגָנוּ
גַּעַן; פָּרָן פְּרַעְמָדָעָן בִּיסְעָן, וַאֲסָס זַי האַט אַרְיִינְגְּעָכָאָפָּט אַיִּין
מוֹיל וַיַּךְ אַ בְּעַטְלָעְרִיקָּעָן. דָּאַס אַלְקָן האַט וַיַּךְ, דָּאַכְּט וַיַּךְ, אַרְיִינְגָּעָן
גַּעַלְיִינָט אַיִּין דָּפָר וַזְּגִינְקִיָּת פָּוּנָם טַפְּטָעָנָס שְׂטוּוּעָן... אַיִּין
קוּשָׁקָעָהָט דָּאַס אַוְיְגָנְגָוּמָעָן, וַיַּךְ אַ בְּוּפְלָאָקָט נַעַמְתָּ אַוְיִיךְ
די העַרְנָעָר-שְׂטוּסָעָן פָּוּנָם אַיְגָנְגָעָר קָוָה.

זַאוּעָלָ שְׁמִיטָעָר, וַעֲלִיכָּר האַט זַיְךְ די גַּאנְצָעָ צִיִּיט בָּאָ.
הַאלְעָטָעָן הַינְטָפָר רַ' סְפָנְדָעָרָס גַּעֲבָוִיטָעָר סְוֹפָה אַוְיִיךְ דָּעַר גָּאָס,
אַיִּין גַּעַוְוָאָרָט אַוְיִיךְ זַיְינָן דִּיְיָ, בַּיִּי דָעַר שְׂטוּרְוִיעָנָר אַלְמָנָה, האַט
זַיְךְ שְׁוִין גַּעַוְוָן גַּעֲרִיבָעָן דִּי הַעֲנָתָה. אַיִּין שְׁטוּבָה אַיִּוּ עַטְלִיכָּעָ...
מִינְיוֹת גַּעַוְוָן גַּאֲרָ שְׁטִילָה. הַיִּסְטָה דָּאַס, אַיִּוּ אַלְקָן גַּעַתָּה כְּשָׂוָרָה...
יאָ, עָד, זַאוּעָלָ, קָעָן שְׁוִין אַיִּנְמָאָל דִּי טָבָעָ פָּוּנָם אַזְוּלְעָבָנָעָ
וַיַּכְּבִּישָׁ... אַבְּפָר גַּאֲרָ פְּלָזְלִינְגָּה אַיִּין עָד אַוְיְגָנְצִיעָרָט גַּוּוֹאָ
רָעָן אַיִּין זַיְינָן בָּאַהֲלָתָעָנִישׁ. האַט עָד פָּאַוְאַלְעָזָעָ אַרְוִיסְגָּוּרְזָקָט
דָעַם קָאָפָּה פָּוּנָם הַינְטָפָר דָעַר סְפָה אַיִּין דָעַרְזָוָהָן, בַּיִּי דָעַר
וַיַּכְּסִיקִיָּת פָּוּנָם שְׁנִיָּי, מִיט וַאֲסָס פְּאַר אַכְּבָד אַיִּין שְׂטוּרְכָאָצָעָן
זַיְינָן בָּאַלְעָפָאָס וּוֹעָרָט אַרְוִיסְבָּגְלִישָׁטָ פָּוּנָם סְעַנְדָעָרָס הַיּוֹקָעָ. צָרָ
הַאַט גּוֹט גַּעַזְחָהָן וַיַּךְ קוּשָׁקָעָ-בְּרָאָנָד שְׂטוּפָט זַיְךְ קָוִים זַוְּרָקָ
פָּוּנָם דָעַר נִידְעָרְגָעָר פִּיר-הַוִּזְנָטִירָ, מִיט אַן אַיְגָנְגָבָוִיגָנְגָעָם
קָאָרָק אַיִּין מִיט אַלְיִידְגָּעָן קָאָשָׁק אַיִּין דִּי הַעֲנָתָה. מַהְאַט גַּעַ-
קָעָנָט פָּלָאַצְעָן פְּאַר גַּעַלְעָכְטָרָ, וַאֲצָנָן נִיט דָעַר דָּרָךְ-אַרְקָן. יַעֲנָטָרָ
אַיִּין דָּאַךְ פְּאַרְט אַלְעָבָאָס... נָאָה הַיִּסְטָה דָּאַס, אַז סְאַיִּין
גַּעַשְׁעָהָן דָעַר צוּוִיתָעָר פָּאָלָ: אַסְלָעָ פּוֹהָר מִיט קָלָעָ אַגָּ-
שְׂטָאָט אַ שְׂטִיקָעָלָעָ הַגָּהָה... אַיִּיךְ אַוְיִיךְ דָעַם האַט פַּר זַיְךְ

געericט. יא, ער, זאגוועל, קען גוט די טבע פון אזעלאכענע

וועיבער ...

וואי נאָר קושקע אייז אַרויסגעלַאַפּעַן, האָט ער פֿאָרְרִיכְט
די וואָטָאָווע היטעל, אַ טְּרִיסְטֶל גַּעֲטָאָן מִיט די פֿלִיעִיצָס, וֹוי
אַ הַוְּנֵט, וֹאָס שְׁפִּירְגֶּנט אַרוֹיסְטֶל וּוּאָסְעָר, אַוְן צָאָרְגַּן
דִּיקְשְׁטִיל אַ ברום גַּעֲטָאָן:

— זאגוועל!

זאגוועל אייז צו איהם גַּלְיִיךְ צוֹגְעַרְאָכְטָן, די היטעל איָ
בער די מְמוֹרִישָׁפּ אַרְיָעָן. אַבָּעָר נאָךְ אַיְדִּיעָר קושקע האָט צִיְּט
געַהָּאָט אַוִּיסְצִילְאָזְעָן דָּעַם פֿעַס אוֹיףְ זַיִן שְׁמִינִיצָר, האָבָעָן אוֹיףְ
זַיִן בִּידָעָן גַּעֲנוּמָעָן פֿלִיהָעָן פֿוֹן פֿירְ-הַוִּין מִינִי שְׁטִיקָר פֿיִיכְ-
טָע אַוְן קְלִיעְפְּרִידִיגְעַן «קְלִיעְאָטְשָׁעַ».

— זעה, אַ שְׁטִיקְ פִּישְׁ! — שְׁרִיְיט אַוִּיס זאגוועל.

— די בְּלִינְגְּשָׁעַ! — וּאוֹנְדְּרָט זַיִן קְוִשְׁקָעַ.

— די גַּעֲנוּנָעָ פְּאַלְקָעַ... אַ כָּאָרְגִּיעַ!

דאָס פֿערְטֶל קְאַלְטָע טְּיִיגְעָכְץ האָט אַ לִיאָפְּעַ גַּעֲטָאָן זאגוּלָ-
לָעָן אַיְבָּעָרָן בָּאָקָ, וֹוי אַ פֿעַטָּע שְׁטִיקְ פֿעַטְשָׁא, וֹאָס צְוִיקְרִיכְט
אַיְוָנְטָעָר די העונָט. דָאָס האָט מְעָרָע אַרוֹיסְגַּעְוָאָרְפָּעָן קְוִשְׁקָעַ
שְׁעוֹהָנָע מְתָנוֹת אַוְן אַנְגְּעָצְילָט, וֹאוֹזְמַעְן בְּגַדְאָרָף. אַיהֲרָן וּוְילָדָ-
צְשֻׁוְּיְבְּרִיטָעָר קָאָפְּ האָט זַיִן נאָךְ אַרוֹיסְגַּעְשְׁטָעָקָט פֿוֹן טִירָ-

שְׁפָאַלְטָט אַוְן צְוִיגְשָׁאָקָלָט:

— אַ שְׁעָנָע חְבְּרָהְצָעַ!

זַיִן האָט דְּעַרְקָעָנָט, אַוְן קְוִשְׁקָעַ האָט דָאָס אַ צְוִוִּיטָעָן חְבְּרָלָ-
נִיט אַוְמִיסְטָ, הַיִּסְטָה דָאָס, האָט זַיִן אַיהֲרָן פֿרְהִיאָר אַרוֹיסְגַּעְדוֹכְטָ-
אָז נאָךְ אִימִיצָר האָט זַיִן פֿאָרְטָאִיגְט חִינְטָעָרָן שְׁטוֹבָ.
בְּגַלְדָּן נָאָכְדָעָם האָט זַיִן די פֿירְ-הַוִּין הַאָסְטִינָג צִוְּגָעָ-
שְׁאָסְפָּן. דָעַר שְׁוּאָרָעָר רִיגְעָלָהָט אַ פָּאָר גַּעֲנָבָעָן, וֹוי מִיט
אַיְוָרְגָּעָן צִיִּין אַ קְרִיזְ גַּעֲטָאָן. נִיטָאָ.

זאגוועל מִיט קְוִשְׁקָעַן האָבָעָן זַיִן בְּגַלְדָּן אַפְּגַּעַטְרָאָגָעָן פֿוֹן
סְעַנְדָּעָרָס הַיּוֹקָעָן. שְׁילְטָעָנְדִּיגְ אַוְן זַיְדְּלָעְנְדִּיגְ אַיִן דָעַר וּוּאָלָט
אַרְיִין, גַּעֲהִישָׁת זַיִן די צְפִּשְׁמִירְטָעָ פְּאַטְרָאָזְוּעָס פֿוֹן די פְּאַטְיִילָ-

גיצעס. יעטווידער האט אצינז געהאץ א ביסעל הנאה פונט
צוויטענס חרפה:

- אַלְּצָן בִּיסְטָן שׂוֹלְדִּיגֵּן! — ברומט קושקע.

- איך? וואס בין אין שׂוֹלְדִּיגֵּן... אָן אַיְהָר מַאֲכָת
קָאַלְּפִּיעַ?

- שוין געווען אַט-אַט... — פַּאֲרָרִיכֶּט קַוְשְׁקָע מִיט
פַּאֲרָדְרוֹס.

- שוין געווען אַט-אַט? — פַּרְגָּנֶט אַיְבָּעֶר זָאוּעַל שְׁמִיִּי
סֻעָּר אַ בִּיסְעַלְּעַ שְׁפָאַטְּישַׁ.

וואָלַט דָּאַס נָאָךְ אַלְּצָן געווען צַוְּפָאַרְטָרָאַגָּעָן. קִיְּנָעָר
האַט דָּאָךְ נִיט גַּעֲזָהָן, קִיְּנָעָר האַט נִיט גַּעֲהָעָרט. וּועָר אַיִּז
דָּאַס מַחְיִיב פָּאנְגָּנְדָּעָרְצָוְפְּוִיקָּעָן?

אַבָּעֶר וּוי נָאָר זַיִּי פַּאֲרָקָעָרְצָוְזָן זַיִּיךְ אַוְיָף צִוְּרִיק צִוְּם
לַיְּוֹבָּגְּוּוֹיְּטָשָׁעָר בֵּית-מָדְרָשָׁ, עֲרַשְׁתָּ פָּוּן אַ זִּיטְּנָעָר פְּרִיזְּבָּעָ שְׁפָרִינְגָּט
אַרְאָפֶּחָ-שְׁרָהָקָעָ דִּי מְשֻׁגְּעָנָעָ, וּוי אַ דָּעָרָשָׁרָאַקְּעָנָעָ צִיגָּן.
איַהָּר קָאָפֶּ-טִיכְּעָלָ פְּלָאַטְּעָרט, אָוֹן אַלְּיִין לְאָזָט זַיִּיךְ אַוְעָק
טָאַנְקָעָנָעָן אַנְטָקָעָנָעָן קַוְשְׁקָעָן אַיִּן אַמִּין לְהַכְּעִיסָּ-טָגְּנָן, מִיטָּהָעָט
אָוֹן פִּים אָוֹן אַיְהָר בְּרוֹדָנָעָר גַּעֲלָעָטָעָלָ צְעָגִיסָּט זַיִּיךְ אַיְבָּעֶר
דָּעָרָ פָּאַרְשָׁנִיְּטָעָר גָּאָס:

איַ-כָּאָ אַיַּ-כָּאָ אַיַּ-כָּאָ!

נִיטְּשָׁיָנָעָה האַב אַיִּיךְ אַ פְּלִיהָ גַּעַטְּאָן

דָּאָ אַוְיכָעָט דָּאָ!

פָּוּן דָּעָרָ קָאַכְּשָׁטוּבָ אָוֹן פָּוּן פִּירָהָיוִוָּן

דָּאָ אַוְיכָעָט דָּאָ.

מִיטָּ דִּי פִּישָׁ אָוֹן מִיטָּן טִיְּגָעָכָן

דָּאָ טָאָקָעָ דָּאָ!

- גַּעֲוָגְּדִּי! — רַעֲוָעָט קַוְשְׁקָעָ אַוְיָף, וּוי אַ דָּעָרְשָׁטָאָ.

כַּעֲנָעָר אַקְסָ — וּוֹאָ טָוָטָמָן זַיִּיךְ פָּוּן אַיְהָר אַזְּהָיָן?...

איַן עָרָ לְאָזָט זַיִּיךְ לְוִיפְּצָן נָאָךְ חַיָּה-שְׁרָהָקָעָן מִיטָּן לְיִיָּה
דִּיגָּעָן קָאַשָּׁעָק אַיִּן הַכְּנָט.

* * *

אין דער זעלבער צייט איז מערכ צויגעפאלען, אינט טאטפנס הוית, צו איהר שלאָפֿעדיג קינד און געכליפעט. דער- מאנט זיך אן דעם מיאסען ביסען, וואס זי חאַט, אין איהר פארשמאָכטקייט, אַריינגעכָּפֶט, גַּשְׁפִּיט ווי פון טרפה איזן וויטער געכליפעט. אויף וואס האָט זי געווינט? אויף איהר עלענד, אויף איהר הונגר? אויף דער שאנד, וואס אַזָּא גַּרְאַ- בער נפש, ווי קַשְׁקָעַ, האָט איהר אַנְגָּעָטָן, וויפֿלְעָנְדִּיג זי איי בערקייפען, ווי אַשְׁפּוֹרָעַ זוֹנה, מיט קַגְּלָטָעַ רַעֲשְׁתָּלָעַ פִּין אַ טְּנוּדָה? צי אפשר איז דאס געווען אַ געוועין פון חרטה אויף איהר שוֹגָכְקִיט אַ מִינּוֹת נַאֲכָגָנָן? צי איז עס געווען די נַאֲכָוּעָהעֲנִישׁ פִּין דער אַיְבָּרְגָּעֵל עַבְּטָעַר גַּעֲפָהָר, אַזְוִי גַּרְאָב אָון בְּילִיג אַרְיִינְצְּפָאָלָעַן אַיְן קַשְׁקָעַ אַרְעָמָס ווי אַין אַ גְּרוּב, פּוֹן וַצְּלָבָעַר זי וואָלַט שׂוֹן מַעֲהָר נִיט גַּעֲפָנָט אַרְוִיס; אַפְּיַלוֹ זָאוּעָל דער אַוִּיסְוֹאוֹרָף וואָלַט אַיְבָּר איהר גַּעֲהָאָט אַ שְׁלִיטה, אַבְּיַר זָאָל נִיט אַוִּיסְזָאָגָעָן... ווי וואָלַט זי פָּאנְדְּרָעַן גַּעֲקוּט אַין די אוֹיגָעָן, וווען ער קוּמֶט צְוִיקִיק? וואס וואָלַט פִּין איהר גַּעֲוָאָרָעָן? אַדער האָט זי גָּאָר גַּעֲלִיְּפָעַט אויף איהר יונגר ווַיְבָּלִיכְפָּר קְרָאָפֶט, ווַעֲלַכְעַ גַּעַתְּ לְאִיבּוֹד נַאֲכָט-איַין, נַאֲכָט- אייס?... הַיְנְטִיגְעַ נַאֲכָט אוֹיר. הַיְנְטִיגְעַ נַאֲכָט נַאֲךְ מַעֲהָר ווי אַלְעָמָאָ...
שוּעוּר צוֹ ווִיסעָן, אַיְבָּר וואס אַזָּא גַּעֲזָוּנָעַ, בָּאַלְיִידִינָעַ ווַיְיַבְּעַל האָט גַּעַוְיִינְט, אַזְוִי שְׁפָעַט, אַין דער נַאֲכָט, אַיְבָּר איהר קינד מיטן רוּיטָעַן פְּלַצְקָ אַוִּיפְּן הַעֲלוּעָה. אַפְּשָׁר האָט זי גַּעַוְיִינְט אַיְבָּר די אַלְעַז וְזָאָכָעַן צְוֹאָמָעָן.

דַּר בָּאַלְאָדָע פֵּה שׂוֹרֵר פָּעָרֶד

1.

יאָקָע דָּעַר שִׁינְדָּעַר האָט הַיִּנְטְּ גַּעֲכָאָפְּט צְווֵי מַזְיאָות
אוֹיפָ אַיִּן מַאַל. "שְׁמַעְנְדָּרִיקָעַן" – בַּיִּ מַאִיר פָּעַנְטָעַן, אַוְן כּוּעַ
דָּעַר דָּעַם וּוְאָסְעַרְטָרְגָּעָרֶס פָּעָרֶד – אַ סִּיוּעַ הַיַּנְקָעְנְדִּיגָּע
קְלִיְּאָטְשָׁע. אַוְן אַט, אַיְנְמִיטָּעַן פְּרִיטָאָג, עַדְבָּ שְׁבַּת-שִׁירָה,
פִּיהָרֶט עַר זַיִּי בִּידָּעַן שִׁינְדָּעַן אַיְבָּעֶר דָּעַר פָּאָרְפְּרִוְּרְעָנְעָר
אַזְעָרֶפֶּג, קִין שְׁעַנְפָּרֶעֶר צִיִּיט אַוְן קִין בְּעַסְעָרָעַן אַרְטָה האָט עַר
זַיִּד גָּאָרוּנִיט גַּעֲכָנְט אַוְסְזָבָעַן!

שְׁוַיַּן בָּגָּלְדָּר דָּרְיִי וּוְאָכָּעָן, אַז מַאִיר-פָּעַנְטָעַן דַּוְּלָט אַיִּהְט
אַ קָּפֶעֶר זָאַל בַּיִּ אַיִּהְט אַפְּקָוִיפָּעַן "שְׁמַעְנְדָּרִיקָעַן" אוֹיפָקָעַ
פָּעַל. וּוְאַרְים שְׁמַעְנְדָּרִיקָעַן האָט שְׁוַיַּן אוֹיפָגְעָהָעָרֶט צַוְּעָהָן אוֹיפָ
דָּעַר צְוַיְּיָטָעֶר אוֹיג אַוְיךָ. מַקוּימִים גַּעֲוָאָרָעַן יִשְׁרָאֵל יָאָצְרָעֶס
דַּאְקְטָאָרִיעָג, אַז דַּי חֹלָאת אַיִּן שְׁמַעְנְדָּרִיקָעַן קָפֶעֶר וּוּצְטָמָע
אַיְגָגָאָגָעָעַן בְּלִינְדָּמָאָכָעַן. אַוְן אַט, אַ שְׁטִיקָה צִיִּיט אַיִּזְעָקָע
אַזְנָן קְנוּכְטַשְׁאָפְּט בַּיִּ "פָּעַנְטָעַן" אַוְן שְׁמַעְנְדָּרִיקָעַן גַּלְאָצְטָשׁוֹיַּן
מִיטָּן צְוַיְּיָטָעַן אַוְיךָ אַוְיךָ. בְּלוּי אַזְנָן קְזָלָט וּוּשְׁטָאָג אַיִּזְעָקָע
דָּאָס צְוַיְּיָטָץ שְׁוּאָרְצְטָפָעָל גַּעֲוָאָרָעַן, אַזְנָן דַּי בְּלִוְטִיקָע וּוּיסָס-
לְעָן פָּוּן זַיִּינָע בִּידָּעַ אַוְינָעַן דְּרָעָהָעַן זַיִּד אַלְעָן אַרְיִיךָ אַזְנָן
אַרְוִוִּין-אָגָּד אַמְתָּה אַיִּזְעָקָע, אַזְנָן עַר האָט אוֹיפָגְעָהָעָרֶט צַוְּעָהָן אַיִּזְעָקָע
אַיִּזְעָקָע זַיִּט, וּוּ פְּרִיהָעָר. דַּעֲרָפָאָר אַבְּעָר האָט עַר אַנְגָּגָהוּבָעָעָן
צַוְּעָהָן קְרִיכָעָן אוֹיפָקָע גַּלְיִיכָּע וּוּעָנָט, אוֹיפָקָע טְצַלְעָגָרָאָפָנוּ סְלִוְפָס.

אויף בוימער און אין גרייבער אריין. מאיר פענטען האבען
 שווין מעהר ניט געהאלפען די שווערט ער בעטש, מיט וועלכע
 ער פלאגט שמונדריקען מכבד זיין, ווי, להבדיל, א מענשען.
 ניט די בייטש, ניט דער בייטש-שטוטקעל האבען דא געקענט
 העלפען. פענטע האט שוין מעהר ניט געקענט געהן מיט פאר-
 ליינט הענט אויף הינטערן, און נאָר פון צוּיַּת צוּיַּת אויס-
 גלייכען דעם וועגעל מיט געבען שמונדריקען אַ שטורךאַן אַין
 דער דאָרעד מַאֲרְדָּע אַרְיִין, אַזְיַּינְד האט ער שוין אַלְיִין גַּע-
 מוזט העלפען שלעפען דעם וועגעל. אַיזְיַּשְׁפָּגָנוּן זיך גַּלְיִיך מיט
 שמונדריקען האט ער געמוֹזֶת; סַאֲפָּעַן בֵּי אַ באָרגְּנָאָרְיִיך אַוְן
 אַפְּהַאֲלָטָעַן בֵּיְמַס אַרְאָפַּעַן. בֵּינוֹ אַזְּאַז וּאַס ער האט
 אַיִּין, האט דערזעהן גַּזְשִׁינְגְּעָרְלִיך. אַזְּאַז וּאַס ער האט
 שווין געקענט אַרְוִיסְצִיחָעַן פון שמונדריקעס קְרָאנְק-לְעָבָן אַיִּין
 שווין אַרְוִיסְגַּעְזִוְגָּעַן גַּעַוְאָרְעָן. פון די זַיְבָּעָן קָאָרְבָּעָן, וּאַס
 ער האט מיט אַזְּאַט חְדִשִּׁים צְוִירִק בַּגְּצָחָלְטַ רַעֲנָדָרָן
 פָּאָר אַזְּאַז פַּאֲדָלָע, וּנְעָנָן שוין גַּעוֹוִיסָּרְקָאָרְבָּעָן, ניט ווע-
 נִיגָּעָר, פַּאֲרְבְּרוּיכָּט גַּעַוְאָרְעָן, מִיטָּן שְׂוִוִּיסָּרְקָאָרְבָּעָן שְׂמֻנְדְּרִיקָאָס
 פָּעַל אַוּעָקְגַּעְגָּנְגָּנְעָן. אַוְן סְאַיִּין אַיְצָט גַּעַקְמָעָן דֵּי דַּעֲכָתָעָ צִיְּתָ
 אַפְּצָאָרְאַטְעָוָעָן דעם רַעַשְׁת. סְהִיְּסָטָה: די לְעַזְמָעָ פַּיְעָרְקָאָרְבָּאָ-
 וּוֹאַנְצָפָם, וּאַס די פָּעָל אַיִּין נַאֲך וּוֹעֶרט. האט ער זיך בעט
 דער חְבָּרָה שְׁעָרָר סְעֻזְדָּה אַיִּין לְוִיה-בֵּית-מַדְרָשָׁ, גַּעַוְעַנְדָּעָט צוּיַּאָ-
 קָעָן, זַיִּין טִישָׁ-חָבָר, מִפְּחָ דֵּעַם דַּאֲגִיגָּעָן עֲנָנָן. שְׁטוֹפְּעַנְדִּיגָּד דעם
 פָּעַטְעָן טִיגְעָכָּץ מיט בַּיְדָעָה הענט אַיִּין מַוְיל אַרְיִין, האט ער
 מיט זַיִּין לִיְמָנָעָם פְּשָׁוָן, וּאַס בַּגְּשָׁטָהָתָ פָּוָן הַאֲלָבָע וּוֹעָר-
 טָעָר, גַּעַרְעָדָט צִוְּם שִׁינְדָּר אַזְּוִי:
 — אַקְעָן! קוּי — שְׂוִי — אַ-מַּא — פַּאֲדָל — אַוְן — אַל — שַׁע —
 גַּע — גַּע — גַּעַק. עַ?
 סְהִאָט גַּעַזְקָלָט הַיִּסְעָן: יַאֲקָע, קוּפָּה שְׂוִי אַפְּ מַיִּין פַּאֲדָ-
 לְעָ אַוְן זַאֲלָ שְׂוִי נַעַמְעָן אַזְּעָק. חַע?
 נַאֲרָ יַאֲקָע דער שִׁינְדָּר, אַ גַּלְאָסְעָנָעָר בַּעַל-פְּרָנָסָה, האט
 פָּעַטְעָן גַּעַגְעָבָעָן צוּ פָּאַרְשְׁטָעָהָן, אַזְּ מִיט אַיִּין פַּאֲדָל זַיִּין
 אַיִּם נִיט צוּ פָּאַטְשָׁקָעָן די הענט. פְּרִי ער, יַאֲקָע, זַאֲלָ זַיִּין

וועטלען באונזען מיט זיין אומנות מוז ער האבען אַפְּאָרְטִיעַץ. וועניגטטען נאך אַצְוֹויַי דרי פגירות מוז ער האבען. ערשות דאמאלסט לויינט איהם אַפְּצָדְגָעַן דעם טרפהון-סָאָרָאי הינטערן שטאַט. וואָרִים, זאגט ער, סָאיַן אַלְצָאַינַס, צי ער שנידט איין פערה, צי פינע – די פִּינְפִּינְסָן-זָיְבָּצָעַן קָאַפְּקִיעַס מזומן מוז ער סיַיְוַוִּיסִי באַצְחָלָעַן. לויינט עס איהם ניט. סיידען פענטע וועט איהם אַפְּלָאוּן אַהֲלָבָעַן רָבוּעַ פָּוּן דער פָּעַל.

אָבָעַר פָּעַנְתָּע אִין אוֹרֵף אֶזְעָח הַנְּחָה נִיט אַיִינְגָּוְגָּוְגָּעָן
אוֹן הַאָט וּוַיְטָעָר גַּעֲצָגְגָּעָן חַיְוָה פָּוָן זַיְן קָאַלְיִקָּעָ-פָּעַרְדָּעָלָ.
נוֹאָך גַּעֲנָאָע צְוּוִי וּוְאָכְעָן הַאָט עַד אֵיתָם גַּעֲמָוְתָּשָׁעָט, גַּעֲשָׁלְעָט
פָּאָרָן צְוִימָעָלָ, גַּעֲשָׁטוּרְכָּעָט מִיטָּן בִּיטָּשׁ-שְׂטָעְקָעָל צְוִוְיָשָׁעָן דִּי
רִיְפָאָן, גַּעֲבָרְקִיקָּעָט אֵיתָם, פָּאָרָ פְּעָס. מִיטָּן שְׂטָיוּוּל אֵין אוֹרֵף-
גַּעֲבָלְאַזְעָנָעָם בּוֹיָן, בָּזָ ערְהָאָט מִיטָּן זַיְינָע אַזְעָטְרָגְשָׁוֹאָלָעָ-
גַּעֲ אָוִיגָן דָּעַרְזָעָהָן, אָז שְׂמַעְדוּרְקִיקָעָס פְּעָלָ, אַרְאָפָע דָּעַר גְּרוֹ-
וּוֹעָ, הַוִּיבְט אָז אַוְיְנָגְעָרְעָסָעָן צְיָ וּוְעָרָעָן פָּוָן אַקְרָצָן. הַאָט
עַד זַיְך דָּעַרְשָׁרָאָקָעָן, גַּעֲלָאָפָעָן צָום שִׁינְדָעָר אָז אַפְּגָעַלְאַזְעָן
אֵיתָם גַּעֲנָאָע פִּיעָר גַּילְדָעָן אוֹרֵף אֵין מַאַל אַיְן דָּאָס גַּעֲשָׁעָט
אָז גַּעֲמָאָכָט גַּעֲוּאָרָעָן.

איןום זעלבען טאג האט יאָקע אַיגעהאנדעַט אוֹיך' כוּעַ
דער דעם וואָסערטרענערס אַלטַע קְלִיאַטשע, מיטן בִּינְעַרְדִּיגְעַן
גרויסען קָאָפַן אָוּן מִיט דער סִיוּעָר אוֹיסגעָרָאַכְעַנְעָר פֿעַל
וּזְאָס האָט שׁוֹן גַּעֲנָמָעַן גַּעַל וּזְרָעַן פֿאָר אַלְטְּקִיטַיַּת. אַוְיסְעַר
איַהְרַע אַנדְרָעַ מַעְלוֹת האָט זֵי נָאָךְ זִינְט אַשְׁטִיקָעַל צִיְּטַ
שְׁטָאַרְקַּע גַּעַנְיִקְתַּע, מַחְמָה אַשְׁלָעַט אַונְטַעְרָפָאַדְקָאַוּעַן זֵי. אָוּן
הַגְּנַעַנְדִּיגִים, צַעְלְיִיכְעַט דָּאָס פּוֹלַע פְּסַעַל וּזְאַסְעַר, וּזְאָס כוּעַ.
דער פִּירָהֶט-פָּגָנוֹנְגַּדְעָר צַוְּישָׁעַן דִּי אִידְישַׁע הַיּוֹצֵר. אָוּן גִּיט
מַעְמָן אַיבָּעַד דער קָאַלְקִיעַ אַפָּאָךְ מִיט דער בִּיטְשַׁע, אָזְוִי גִּיט
זֵי אַפָּאָךְ מִיט דִי הַינְּצָרְשָׁטַע פִּס אַין שָׁוֹן, פָּגְרָפְלָאַנְטְּנָעָרָט
זְוִיךְ אַין דִי לְיִצְעָס אָוּן אַין דִי הַאַלְאַבְּלִיעָס אָזְוִי, אָוּן עַס קוּמוֹט
אוֹיסְאַזְשָׁפָאַנְעָן זֵי אַינְמִיטָעַן דער גָּסַס. גַּעַנְעַן אַרְוִיס
דִּי בִּינְעַז אִידְישַׁע בָּאַלְעַבְּאַסְטַע, וּזְאָס קַעְנָעַן זִיךְ בִּינְעַז
בְּדַעַת.

ווארטען אויף כוועדערס פיטעל, מאכען מיט די הענט פונדעראַ.
ווײַיטענס און זידלען זיך.

האָט כוועדער דערזעהן, אָז מיט אַיגענע מענשליכע כוחות
וועט עס געהן גיכער, אִיז ער אַליין אַריין אַין שפֿאן, אַין
פֿאַלאַחַיְקָע, זיין אַשְׁתְּ-חֵיל, האָט אַיהם געהאַלְפָעַן מיט אַדראָנג
פֿון הינטערן. אַין זיין בִּיאַזְהַרְגָּשׁ בְּרוֹתֶגֶן בערְרִין האָט ער, אַהֲן
רְחַמְנוֹת, פֿאַרְקוֹיפְּטַיְקָעַן דעם שיינדער. אַוְיךְ מיט אַהְלְפָעַן
רוּבָעַל וּוּעָלָוּלָעַר, אַבְּיַ פְּטוּר צַו וּוּרְעַן פֿון אַ אַומְזִיסְטִיגְוָר
סְעַטְשָׁקָע-פֿרְעָסְעָרְין אַין נִיט וּוּרְעַן בֵּין בַּיְיַ אַקְעַן וּוּעַט זיךְ
אנְקְייִיבָעַן אַ גַּאנְצָעַ פֿאַרְטִיעַ שְׂוָנָד.

אַבעָר יַאֲקָע דער שיינדער, עַהֲרַלְיךְ וּוּי ער אַין, אַין פֿוֹנִי-
דַּעַטְטוֹעַגְעַן נִישְׁקָה פֿון אַ דְּרִיעֵיר. וּוּאַ טְרָפְּהָר סָאַרְאי? וּוּאַסְּ
סָאַרְאי? וּוּעַן סָאַרְאי הַינְטָעַר דער שְׁטָאַטַּעַט? ער האָט זיךְ בִּיְידָעַן
אַפְּגַעַנְאָרט, סִיִּי כּוּוֹדָעָרְן דעם גּוֹי, סִיִּי מָאִיר פֿעַנְטָעַן, דעם
לִימְעַנְעָם גּוֹלָם. דעם אַפְּגַעַנְגּוֹנְדָעַלְטָעַן קָעְרְבָּעַץ, פֿאַרְן סָאַרְאי,
הָאָט ער זיךְ אַרְיִינְגּוֹלְעַגְט טִיף אַין דִי פֿאַרְשְׁמָאַלְצָעַזְוּגְעַטְעַ פֿלוֹן-
דָעַרְעַן, אַין אַלְיַיְן אַזְוּקָעַלְאָזְעַן זיךְ אַיְבָּעַר דער פֿאַרְפְּרִוְּרִיעְנָעַר
אַזְעַרְעַז מִיט בִּיְדָעַ פֿאַדְלָעַס: מִיט דער הַינְקָעְדִּיגְעָר קָלִיאַטְשָׁע
אַין מִיטָּן בְּלִינְדָעַן שְׁמַעְנְדִּיקָעַן. אַן אַרְטַּצְוּם שְׁיַינְדָעַן האָט ער
זיךְ אַוִּיסְגַּעַזְוֹכְט — דִי וּוּסְטָעַ לְאַנְקָעַ. צְוִוְיָשָׁעַן דִי גַּעֲפְּרִוְּרִעְנָעַן
טְרָאַסְטִינְגָּעַס פֿון אַזְעַרְעַז אַין צְוִוְיָשָׁעַן וּוּאַלְדַּן. זָוּמָרַ קָאַסְעַט מַעַן
דָּאָרטַּה הַיִּי אַין מַעַן שְׁטָעַהַט בֵּין זַי קְנוּי אַין וּוּאַסְעַר. אַצְּנָדָן,
וּוּינְטָעַר, אַין דִי לְאַנְקָעַ הַפְּקָר. דִי בְּאַלְעַבְּאַטִּים אַיהֲרָע זַיְנָעַן
עַרְגְּעַץ-וּאוֹו אַין דָּאָרָף. דִי קָאַסְעַס וּשְׁצָוּעָרָעַן אַין דִי גּוּיְשָׁקָע
שְׁפִיכְלָעָרָס. הַיִּינְט וּוּמַעַן אַרְטַּדָּס, אַן יַאֲקָע וּוּעַט דָּא שְׁיַינְדָעַן
זַיְנָעַ פֿאַדְלָעַס?... דִי וּוּסְטָעַ לְאַנְקָעַ אַלְיַיְן, דַּאֲכַט זיךְ, אַיְזָן
מִיט אַיהם מַסְפִּים. מִיט טִיבָּעַן אַיְנָגָה אַרְטָעַוּוּתָעַן שְׁנִיִּי אַיְזָן זַי
בְּאַדְעַטַּה וּמִיט אַגְּנוּקָרְאַמְּלָטָעַ תְּכִירִיכִים, אַוִּיסְגַּעַזְבָּעַט, אַין
וּוּרְאַט אוֹיְף מַתִּים... אַין דִי מַתִּים, אַטְ-אַ גַּעַהָעַן זַי טְאַקָּעַ,
אַט-אַ קְוּמָעַן זַי אַקְעַן! — זַי לְעַבְּעַן נַאֲךְ בְּלָוְמְרָשָׁט. אַבעָר נִיט
לְאַנְגָּז וּוּעַט דָּס שְׁוִין דְוּיְעָרָעָן. נַאֲךְ עַטְלִיכָּעַ מִינּוֹת אָפְּשָׁר;
נַאֲךְ אַיְזָן וּוּיְלִיכְעַטְשָׁקָע.

קרום איבער דער פאַרְפּוֹרֶעֶנֶר אָזֶערע צִיהַת זיך דער
פֿוּירִישׁעֶר שְׂלִיאַך אֵין וּוְאַל אֲרִין. דָר אֵיז בְּרוּין פּוֹן אַנְגָּשׁ-
טְּרָאָנָעָנֶר לִיְמִינֶר עַד, אֵין גְּרִין גַּעֲפִינְטְּלֶט אֵיז עַר פּוֹן
גַּעֲפִירִיעֶנֶע פְּאַרְדְּעָן-מִיסְטָן: יַאֲקָע טְּרִיבְּטָן אַן זִינְעַ צֻוִּי מַצְיאָות
אוּף דָעַם דָאָזִיגָעָן שְׂלִיאַך אֵין הִינְקָט אַבְּיְסָעָל אַוְנְטָעָר. אַ
שְׁלַעַכְּט-גַּעַשְׁאָכְטָעָנֶר פְּעָרָד אֵיז אוּף אַחֲם, מִיטְּ עַטְּלִיכְעַי יַאֲהָר
צּוּרִיק, אַנְגָּעָלָפְּעָן אֵין צְקוֹנָקְט אַחֲם דָעַם פְּאַדְּיָאמָם פּוֹן פּוֹס
מִיטְּ אַ שְׁוּעָרָעָר פְּאַדְּקָאָוּז; הִינְקָט עַר דְּעַרְפָּאָר אַוְנְטָעָר. נָוּ,
אֵין כּוּוּדְצָרָס סִיוּעַ קְלִיאָטְשָׁע הִינְקָט דָאַך אֲוּך. דָאָכְט זִיךְ
אוּ זַי גַּתְּחָעָן אֵין מִשְׁפָּעָן-אַבְּעָר אַיְגָעָר דָעַם צְוִוְּתָעָן. קְרִימְעַן
זִיךְ נָאָך... מַעַן וּוַיִּסְטְּ בְּלוֹין נִיטְּ צַי יַאֲקָע קְרִימְט אַבְּעָר
כּוּוּדְצָרָס קְלִיאָטְשָׁע, צַי דִי סִיוּעַ קְלִיאָטְשָׁע — יַאֲקָעָן. עַר אַ
חָאָז, זַי אַחָאָז, זַי אַחָאָז, עַר אַחָאָז... אֵין שְׁמַעְנְדִּיקָע
דָעַר בְּלִינְדָעָר שְׁלַעַפְּט זַי נָאָך מִיטְּ אַן אַרְאָפְּגָעָלָאָזָעָנָם הַעַלְגָּן.
עַר שְׁפִירָט פְּאַרְטְּרִיקָעָנֶט בְּלוֹט אֲוּפְּקָעָס הַאֲרָטָעָר פְּאַדְּיָאָוּקָע
אֵין קְרִימְט דְּעַרְשְׁרָאָקָעָן מִיטְּ בְּיִידָע אַוְיָגָעָן-וּוַיִּסְלָעָן. צַו אַנְטָלִי-
פָּעָן אֵין זַיְן בְּלִעְנְדָעָנִישְׁ הָאָט עַר מְרוֹא, אֵין פְּדִי נִיטְּ פְּאַרְלָי-
דָעַן דָעַם אַוְיָסְגָּעָטָאָטָעָנָם שְׂלִיאַך אַוְנְטָעָר דִי פִּיס, רִיבְּטָעָר
זַיְן מִיטְּ זַיְן דָאָרָעָר מָאָרְדָעָ בְּיִים הַאַלְגָּן פּוֹן דָעַר אַלְטָעָר גּוּטָעָר
קְלִיאָטְשָׁע. רִיבְּטָעָר זַיְן אֵין בָּעַט, דָאָכְט זַיְן, שְׁטוּמָעוֹרָהִיטְ רִיחָמִים:
וּוַיִּסְטְּ דִי אַוִּיסְגָּעָטָאָטָע פְּאַרְגְּנָעָלְבָטָע קְלִיאָטְשָׁע, כּוּוּדְצָרָס
גּוּוּזְעָנוּ בְּרוּיטְנְגָּבָעָרִין. זַי הִינְקָט גַּעֲדוֹלָדִינְג אַבְּעָרָן בְּרוֹדְגָעָם
שְׂלִיאַך, אֵין דָעַר וּוַיִּסְטְּ אַוְמְבָאָוָאָסְטָקִיִּט אֲרִין: «פּוֹן וּוְאַנְגָּעָן
זַיְן וּוַיִּסְטְּ?...» זַיְן, זַיְן שְׁפִירָט עַפְּטָס אֲוּפְּקָעָס אַנְטָגְוָתָעָן רִיחָ
פּוֹנָם מַעְנְשָׁעָנוּס קְלִיְידָעָר. נָאָר שְׁוֹאָך אֵין זַי אֲזֹוּ, אֵין הִינְקָעָן
טוֹט זַי אֲוּפְּקָעָס, קָאָן זַי זַיְן מַעְהָר נִיטְּ שְׁטָעָלָעָן דָעַם מַעְנְשָׁעָן
אַקְעָגָעָן. זַי וּוְלִי גָּדְרָנִיט שְׁטָעָלָעָן זַיְן אַקְעָגָעָן. גַּעַלְוִיָּת אֵין נָאָט,
וְאָס זַי דָאָרָעָר מַעְהָר נִיטְּ שְׁלַעַפְּעָן קִיְיָן פּוֹלָעָ פָּאָס וּוְאָסָעָר מִיטְּ
קְלִעָּמָעָ אֵין מִיטְּ שְׁמִיאָן, אוּפְּנִין גִּלְשָׁתָאֵין דִי אִידִישָׁע גָּאָסָעָן,

וואס לוייפט אוועק פון אונטער די שפיצען קאפאיטעס איזו, אז מען פאָלט אויף היינטען. יא, געהט זי צצינד וואוהין מ' פיהרט זי..."

יאָקע וויסט, אַפְנִים, אויך פון דער פראָקטיק, אז זיין שעפסעגעט פֿאָדִיאָוּקע מיטן פֿאָרְבְּלוֹטִיגְטָען לעדרונעט פֿאָרְטָע איבער דער פֿאָדִיאָוּקע, דערוועקען ניט קיין גרויסען צוטרי בּיַיַּה דַיַּה האָלְבַּ-גַּפְגֶּרְטָע סְסִים. פֿיַהְרְט עַר זַיַּה דער פֿאָרְטָע אַיְבְּרָעָן שְׁלִיאָךְ מיט גוֹטְשִׁינְקָע רֵיד, פֿלְמָרְשָׁת: אַ טִּיעְרָעָרְטָע מְעַנְשָׁ פֿיַהְרְט זַיַּנְעָ פֿיַעְרְ-פּֿיַסְגְּנָע פֿאָנְסִיאָנְגְּרָעָן אַיַּן אַ פֿעְרְדִּישְׁעָן גַּן-עֲדָן אַרְיִין; אַיַּן אַ מִין גַּן-עֲדָן, ווֹאָס אַיַּן פּוֹלְ מִיטְ פֿרְיְשָׁעָן הַיַּי אַוְן מִיט גּוֹיְפָּטָען האָפְּער. אַחֲן מְעַקְבָּנָע... אַט דָא אַיְבְּרָעָן מִין זַיַּךְ נָאָר אַרְיְבְּרָעְלָעָפָּעָן, אַוְן דער גַּן-עֲדָן הוֹבִיט זַיַּךְ אַן... אַוְיַי, דּוֹכְטָ זַיַּךְ, רְעַדְתָ עַר זַיַּי אַיַּן אַוְן פֿאָרְקְלָאָפָּט זַיַּי אַ קָּאָפְּ. גַּאֲלָעָ רְזִיסְשָׁ רְעַדְתָ עַר צַי זַיַּי. וּוּ אַלְעָ אַיְדָעָן אַיַּן יָאָקָע דער שִׁינְדָּעָר זַיְכְּיַי, אַז אַזְּיִישְׁ פֿאָרְשְׁתָּעָתָה נִיט קִין שָׂוֵם בְּהָמָה אַוְיַי דער וּוּלְטָט. אַפְּילְוָו "שְׁמַעְנְדִּירְקָע" דער אַמְּאַלְגִּינְגָּר "אַיִּדיַיִם" מַעַל אַוְיַי האָפְּער" בּיַי רַי סְעַנְדָּעָן, פֿאָרְשְׁתָּעָת אַוְיַי נִיט... רְעַדְתָ עַר צַי זַיַּי דְּעַרְפָּאָר נָאָר אַוְיַי גּוֹעַשׁ; אַוְן מִיט דַי גְּרָאָבָעָן לִיפְעָן שְׁמוֹנְצָעָרָט עַר אַוְנְטָעָר גַּאֲרָלְבִּיךְ. דְּעַרְבִּי בָּאַוּוּגָעָן זַיַּךְ מַאֲדָעָן זַיַּנְעָ אַוְסְגָּעָרְאָכְבָּנָעָ אַוְן אַרְאָפְּהָעָנְגָּעָנְדִּיגָּע וּוּאַנְסָעָם, ווֹאָס האָבָעָן אַ רְוִיְּטָלְעָן-שְׁוֹאָרְצָעָן קָאָלִיִּי, ווּוּפְאָרְטְּרִיקָעָנְטָעָ בְּלָוָט. — נִיאָ, נִיאָ, — שְׁמוֹנְצָעָרָט עַר - קָאנְקִיּוֹן קָזְדִּי, קָזְדִּי, הַז ? הַעַי, הַעַי, טְשִׁיטָסָו! ווֹאָט-וֹאָט, קָאנְקִיּוֹן!

(נִיאָ, נִיאָ, פֿעְרְדָּלָאָךְ! ווֹאָהָיָן, ווֹאָהָיָן, אַז עַי, עַי, בָּאַלְדָּ! אַט-אַט, פֿעְרְדָּלָאָךְ)

אַלְץ אַזְוָלְכָע פֿוּיְרָעָשׁ וּוּרְטָעָר, ווֹאָס האָבָעָן נָאָר קִין שָׂוֵם צְוֹזָעָמָנָה אָגָּג נִיט. נָאָר זַיַּי דְּאָרְפָּעָן אַוְיסְדִּירְקָעָן אַבְּסָעָל פֿאָטְעַרְלִיכְעָזָעָג אַוְן אַבְּיִסְעָל חַנִּיבָה צַי דַי צַוְּיִי פֿעְרְדִּישָׁע אַיְנוֹאָלְיִידָעָן. אַלְץ כְּדַי זַיַּי זַאֲלָעָן זַיַּקְלָעָן פֿיַהְרְעָן פֿאָרְטָן צַוְּיִמְעָל ווּי דַי לְעַמְלָאָךְ אַוְן זַאֲלָעָן גַּפְהָן ווּי "מְעַנְשָׁעָן" ... יַא. ווֹאָרִים עַר, יָאָקָע קָאָלִיִּי, האָט דָאָרָקְיָוּן בָּרוּחָ נִיט נָאָכָזָוּ. יָאָגָעָן זַיַּךְ נָאָךְ זַיַּי, אַוְיַי זַיַּי זַאֲלָעָן זַיַּקְלָעָן אַוְן עַוְרָ

ז'ין... ער אליען הינקט צפ. טא זאל בעסער זיינס ארייבערגעטען.
יא. אט איזוי געהט מען, פגירה-להען, ווי די סטאטייקען.
ניא, ניא. נאך א טראט, נאך א טרייטעלע...

אבער אין דער זעלבער צייט, ווי ער רעדט צזוי איזוי
צוקערדיג איזן פרײנטליך, דראחען זיך בי איהם אליען
פינסטערט, שמאלע אויגען אונטער דעם פארפערטטען קאורייראָק,
און זיין לינק האנט טאפט דאס גליטשיגע הענטעל פון לאָן-
גען שינד-מעסער אין דער ליעדרגענער שייד בײַם זיט.

אווי, ליבליך שמועסענדיג און פאָרעדעכטיג שנאָרעדענדיג,
שפּרִיּוֹת די גרוּפּע אַרְיֶבּעֶר דעם שלײַאָך אַיְבּעֶר דער אַזְעֶרֶץ,
ביו טיף אין דער פֿאָרְשֵׁנִינְטֵאָר לאָנקָע. דער שנַיְיָ ווערט דאָ
עפּעס טונקעלע. די שאָטָעָנוּס פָּן דעם נאָהעטטען וואָלָד פֿאָר-
טונקעלען איהם. אויףַ די שפֿיצָעָן סָאָסָנָע, אַיְבּעֶר דער לאָנקָע,
שרײַעַן הייזעריג און זשעָדָע עטְלִיכָּאָ וואָרָאנָעָס. ווי די בעט-
לער בִּים טיר פָּן דער גַּעֲזָעָנָעָר סָעָדָה בְּיַיְהָה-קְדִישָׁאָ
טומלען זיי זין. שְׂקָאָזָעָר סָאָרָאָקָעָס קענען יאָקָע דעם שנַיְיָ
דער זעהָר גוט. זינגען זיי איהם פֿאָרְלָאָפּעָן דעם וועג, אויס-
געשטעלט זיך אויףַ די בוּמָעָר, גוּזָען זיך אונטער די פֿלְגָּאָ
ען און קראָקָעָן, זיי ווּיסָעָן, אָז גַּלְאָט אַיְבּעֶר וועטלט אַרְיִין.
אַינְמִיטָעָן פֿרִיְּטָאָג, וועט זיך יאָקָע נִיט אַרְאָפְּלָאָזָעָן אַהֲרָן-צִוְּיוֹן
מייט צוּווִי פֿאָדָלָעָס-פֿערְד. זאגען זיי אַרְוִיס זַיְעָר שַׁוּאָרְצָעָ
השְׁעָרָה די שַׁוּאָרְצָעָ חֲבָרִים זַיְעָרָ, אויףַ אַלְעָ עַקְעָן
וְאָלָד :

— קראָ-קראָ-קראָ! מיט גָּאָטָס הַילְּךָ. אַינְגִּיכָּעָן וועלעָן
מיר דערלְעָבָעָן גָּאָר אַ וּאָזָשָׁעָן סָעָדָה... נאָר שְׂטִיךְ זָאָל זַיְן!
טומלעָן דָאָרָףַ מעַן נִיט...
און אַלְיִין טומלעָן זַיְיָ:

קְרָאָ-קְרָאָ-קְרָאָ!...

אַנְגַּעַקְוּמָעָן צַי דָּעָר מִיטָעָן אוּסְגַּעַשְׁנִינְטֵאָר לאָנקָע, באָפּט
יאָקָע אַרְוִיס דעם מעסער פָּן שִׁיד אַזְנָת אִיהם קָונְצִיג
אַרְיִינְגְּלִיטָעָן אַיְן וּאְרִימָעָן אַרְבָּעָל אַרְיִין, מיטָן הענטעל צוֹם

געלענקי און מיטן שארכַ צו די פינגעער. ער דאס אָפַרְשְׁטָעַלְטָעַרְהִיט, ווי אַ קּוֹנְצָעַמְאַכְּעַר. ער האט מורה די קַלְצַטְשָׁע זָאָל ניט דערזעהן דעם בייזען בלײַסְק פון מאָסְעַר און זיט כָּאָפַעַן ?וַיְיַפְעַן, מִיטְשָׁלְעַטְעַנְדִּיגְ מִיט זִיךְ דעם בלײַנְדְעַן שְׁמַעְנְדְרִיקְעַן. ניט קִין ?יַיְכְּטַע זָאָל צו כָּאָפַעַן זַיִּה דערַנְאָךְ מִיט אַ קְרָאָגְקָעַן פּוֹס. ער ווַיסְט, אָז די נַאֲחַעַנְתִּיקִיט פּוֹנְ אַ סְפָּנָח פַּאֲרָדָאָפְּעַלְטַדְיַה פּוֹחוֹת, אַפְּלִילְוַיְ בַּיְ הַאֲלָבְ-גַּעַפְגַּרְטָעַ חַיְוַת אָוָן בְּהַמּוֹת. ניט אַיִּין לַעֲקָצְיעַ אָזָה האָט ער שוֹן גַּעַהַאַט אַיִּין זַיִּה לְאָגְנָעַר פְּרָאָקְטִיךְ, אַפְּלִילְוַיְ דַּעַר צַקְוּעַטְשָׁטָעַר פְּאַדְיִאָם פּוֹנְ פִּיס קָעַן עֲדוֹת זַאֲגַעַן... יָאָט, אַפְּלִילְוַיְ שְׁמַעְנְדְרִיקְעַן, דַּי בְּלִינְדְעַ פְּנִירָה, אַיִּין עַפְעַס אָוּרְהָוִיגְ גַּעַוְאָרְפַּעַן. ער שְׁמַעְקַט דַּי פּוֹטַט, קְרִימְטַ מִיט די ווַיְיַסְפְּעַן פּוֹנְ דַּי אַוְיְגַעַן, שְׁוַיְינְדְרַטְ מִיט אַיִּין אוַיסְגָּעַרְאָכְעַנְגָּעַר ?יִטְקַע.

שְׁטַעַהַעַן אָווֹי, אַיִּין רְגַעַלְעַ, אַלְעַ דְּרִי, אַיִּין שַׁעַן רְעַנְגַע: אַ שְׁוֹאָרֶץ מַעַשְׂעַלְ, אַ ווַיְיַסְעַ קְלִיְצַטְשָׁע אַיִּין אַ בְּרוּין פְּעַרְעַלְ, מִיט די קָעַפְ גַּעַוְעַנְדְּעַט זָוֵם ווַיְיַעַטְעַן שְׁטַעַטְלַ אָוָן מִיט די הַינְטָעַנְס — צָוֵם נַאֲחַעַנְתִּעְן ווֹאָלְדַד. פּוֹנְ אַיבָּעַר דַּעַר ווַיְסַטְעַר ?אָנְקָעַ. הַינְטָעַר דעם שִׁיטְעַר-גְּרוּפְעַן וְאַלְקְעַנְדַּעַלְ פּוֹנְ די דָאָרָע טְרָאָסְטִינְעַס אָוָן הַינְטָעַר דַּכְרַ פְּאָרְפּוּרְיְרַעְנְעַר אַזְעַרְעַץ מִיטְן קְרוּמְעַן פָּאַס פּוֹנְ שְׁלִיכָּן, זַעַהַת דָּאָס גַּאנְצָע שְׁטַעַטְל אָוִיסְ עַפְעַס מַאֲדָנָע-פְּרַעְמָד אָוָן מַאֲדָנָע-פְּאָרְוּאָרְפַּעַן אַיִּין עַק ווּצְלַטְתַּ. הַיְיּוֹקָע אַיִּיף הַיְיּוֹקָע אַנְגְּגָרְקַטְמַן בּוֹיַּךְ. הַיְיּוֹקָע צַוְּהַיְיּוֹקָע צַגְעַטְזְּלִיעַט מִיט די פְּאָרְשְׁנוּיְטַע דַּעַכְעַר. הַיְיּוֹקָע אַיִּין הַיְיּוֹקָע קוּקָט אַרְיִין מִיט אוַיסְגָּעַלְאָצְטַע וְוַיְנְטְפּוּרְדִּיגְ-קָאָלְטַע שְׁוַיְבָעַן. אָוָן נַאָר דַּעַר גַּוְיְישָׁקָעַר קְלִיְסְטָעַר גְּרִינְטַעַן, מִיט זַיְנַע פִּינְפַּ צִיבְעַלְעַ-קָּעַפְטַ, אָוָן ווַיְיַסְעַ אָוָן בְּלוֹוִעַ רְוִיכְעַן קְרוּיְזְלַעַן זִיךְ פּוֹנְ די קוּמְעַנְס. סְאָיוּ עַרְבַּ שְׁבַתְ, אַ סְדָּרָה בְּשַׁלְחָןְמִיט ווַיְיַעַט צִימְבָּלְעַן פּוֹנְ ?אָוּ יִשְׁרָאֵל, גַּעַהַט אַיִּיף דַּעַר שְׁטָאַטְ. מַאֲרְגַּנְזַע אָוָן שְׁבַת-שִׁירָה. קָאָכְטַ מַעַן פְּעַטְעַ קָאָשַׁע אָוָן די אַיְדִישַׁ אַוְיְוָעַנְס. אַ סְקַעְקַע: עַס זָאָל סְטָאַיְעַן פְּאַר מַעַנְשָׁעַן אָוָן פְּאַר פּוֹגַע-לְאָרְ. אַלְעַ זַיְנְעַן גְּלִיְינְ פְּאַר דעם ?שְׁבַת-שִׁירָה..."

3.

— הָאָסֵס! — נִיט כוועדרט קְלִיָּתְשׁוּ אַ נִיס, אַין שָׂאָקָעַלְתֶּצֶוּ צֹו שְׂטָאָט מִיטָן קָאָפֶט, אֲזֹוי טְרוּיְעַרְגֶּג אָזָן פָּגָר-
בְּעַנְקָט. אָזָן אַיְהָרָע אַוִיסְגָּלְאָשָׁעָנָע אַוִיגָּעָן גָּלָגָעָן מִיט
פְּעוֹדָדִישׁוּ טְרַעַהָרָעַן. סְיִיחָסֶט: «אָךְ אַ סְכָּן וּוֹאָסָעָר פְּאַרְגָּנְדָעָר,
גְּנַפְּיִהָרָת צְוִישָׁעָן אִידִישׁוּ הַיּוֹזֵר, סְבִּיטָלָן גְּזָוָונָט פְּאַרְלָאָרָעָן
אוֹעַף דִּי עַלְטְּפָרָע יָאָהָרָע... אַין וָאָס? גַּרְנוּיִשְׁתָּ...»

און יאָקע, אַט דער דָּזִיגֶר פֿרְעַמְדָּעַר מענש, מיט
פֿאַרְדָּצְטִיכְעַן גַּעֲרוֹן, פָּונְקָט ווֵי עַר ווּאַלְט גַּעֲטָרָפְּגָעַן אַיְהָרָע
טְרוּזְעִירִיגַע גַּעֲדָאַנְקָעַן, גַּלְעַט אַיְהָר דָּעַם אַרְאַפְּגָעַוְינְגָעַן קָאָל.
טַעַנְגַּזְוָתְפָּעַן הַאַלְוָן אַזְנַט צֹו אַיְהָר אוֹיפַּע דָּעַר וּלְבָעַר
שְׁפָרָץ, ווֵי דָעַר לְעַצְטָעַר בָּאַלְפְּבָאָס אַיְהָרָע, ווֵי כּוּזְדָּעַר
דָּעַר וּזְסֻרְפְּתִיהָרָע, אַפְּבָעַר עַפְעַט צֹו לִיבְעַד, פְּרִיקְרָע-לִיבְלָעַד:
— לא — שאַדְקָא! לא — שאַדְקָא! לא — שאַדְקָא!

פֿאָרְטִיְיטַשׁ דאס די קְלִיאָטְשׁוּ אֵין אֵיהֶר טַעַמְפַעַר בָּזָה.
טרַיבְּלִינִיטַזְוִין:

— פַּעֲ-רְדָצָלָעַ, פַּעֲ-רְדָצָלָעַ! בִּיטֶּט גַּעֲרָבֶכֶת וֹוי דֵּי וּוּלְטַ.
גַּעֲרָבֶכֶת וֹוי דֵּי וּוּלְטַ. דַּעַט גַּעֲזָנֶט פַּאֲרְלוּוּרְעַן אָוּפַּךְ דֵּי אַיְדִישׁ
כְּבִּיּוֹעַ בַּאֲלַעַמְּאַסְטָעַ, מִיט דֵּי גַּרוּסָע מִילְעָר אָוּן פַּאֲרְקָטָשָׁעַטַּ
אַלְמָפְטָעַס...
אַלְמָפְטָעַס...

אָבָעַר גָּאָר פְּלוֹזִילּוֹגָג, אַיִנְמִיטָעֵן אֶזְאָק צַעֲרָטְלִיכְקִיִּיט, שְׁפְּרִינְגֶּט אַרוֹיס בַּיִם פְּרַעְמְדָעָן מְעַנְשָׂעָן פָּונְ אַרְבָּעָל אַ לְּאַנְגָּנָר, מְעַסְעָר אָוָן פְּאַרְקְלָעָמֶט זִיךְ שְׁטִיףָ אַיִן דָּעָר גַּעַזְוָנְטָעָר בְּרַזְדִּי, גַּכְבָּר הַגּוֹט, אַיִן דָּעָר וְעַלְבָּר הַגּוֹט, וְוֹאָס הַאָט זִיךְ אַקְאַרְשָׁת גַּעַנְגָּלָעָט מִית דָּעָר דְּלָאָנִיבָּ אַוְנְטָעָרָן הַגָּלִיל. אָוָן דָּעָר אַרְעָם, וְוֹאָס הַאָט זִיךְ אַקְאַרְשָׁת גַּעַהְאָלָעָטָן אַרְמְגָנְעָנוּמָעָן אַוְנְטָעָרָן קָאָפָּ, גִּיטָּס זִיךְ אַ צִּיהָ-אוֹיס וּוּי אַ בִּיטָּש-שְׁטָעַקָּל אָוָן דָּס לְעַצְטָע צַעֲרָטְלִיכָּע וְאָרָט "לְאָ - שְׁזַדְקָאָ" וּוְעַרְט גָּאָר אַרְוִיסְגָּוּזָגָט מִימָּט אַ פְּלוֹזְלִיכָּעָר בִּיּוֹקִיִּיט, דָוָרָק פְּאַרְשְׁזִירָעָט צִיהָן, וּוּי בַּיִ" גַּוְן: "לְאָ - אַשְׁזַדְקָאָ"

דערשרעקט זיך מורהדייג כוועדרס קַיְאָטְשָׁע און גיט
א ווארכ ארכוף מיטן קאָפּ. פון יַקְאָס בָּאוֹאַפְּעָנְטָעָן. אַרְעָם
אונטער איהר הַלְּוִוִּיל זֶה אַפְּשָׁרִינְגָּן. אֲבָעָר אֵין דער
זעלבער דָּגָע גִּיט זֶה אַט דָּעָר קַאַלְטָעָר שְׂטָאָל אַגְּלִיטָש
אַרְיָין אֵין איהר גַּאֲרָגָעַל, פון רַעֲכָטָס אַוִּיכָּס אֵין מִיט
איין רַוִּיך, אֵין טַאֲקָע דָּאַרְטָעַן, וְאֵוֹ דִּי גַּרְוִיסָּפּ בָּאַקְעָנְבִּיְּנָעָר
פָּאַרְקִיְּלַעֲכְּדִיְּגָעַן זֶה צָו דִּי אַזְמָרוּהִיגָּע אַוְיָרְצָן. אַשְּׁאַרְפָּעָר
קִיצְעָל טַרְעָפּ זֶה, וְאֵוֹ אַ בְּלִיעַן, פון אַוְיָר בֵּין אַוְיָר. אֵין
דָּעָר זעלבער קִיצְעָל גַּעַתְּגַעַת גַּלְיָיך אֲבָעָר אֵין אַמְּאוֹידָגָעַן
שְׁנִיְּדָעָנְדִיְּגָעַן וּוְעַתָּהָגָן. דִּי גַּאנְגָּע וּוְיִסְעָז וּוְעַלְתָּגָן זֶה אַ
שָׁאַקְעָל...

הַהַהַי! — וְוִוְילְט זֶה דָּעָר סִיוּעָר קַיְאָטְשָׁע אַהֲרָוּשָׁע
טָאָן. אֵין זֶה וּוְאַנְדָּרָת זֶה וּוְאָס אַנְשָׁטָאָט דָּעָם מַאֲכָת בֵּי
איהר אֵין גַּאֲרָגָעַל "יָוָק". אַזְוֵי הַיִּס אֵין שְׁלִימִימִיג. אֵין עַס
גִּיט אַ פְּלִינְך צָו אַהֲרָע פָּעָרְדִּישָׁע פִּס, וְאֵוֹ פָּוּן אַן אַיְבָּרָע
גַּעַכְעָרְטָעַן עַמְּעָר, וּוּעַן כּוֹעֲדָרָע, איהר גַּעַכְעָזָעָנָר בָּאַלְעָבָאָס
איוֹ שָׁפָוָר, אֵין טַרְעָפּ נִיט מִיטָּן פְּלוּעָן עַמְּרָע אֵין וּוְאַסְעָר.
פָּגָס אַרְיָין... נָאָר דָּאָס מַאְל אֵין דָּאָס פָּאַרְפּוּרִירָעָנָע וּוְאַסְעָר
גַּעַדְיכְּט-רוּיש אֵין לְוִיפְּטָא-אַוִּיכָּס אֵין דָּעָר. וּוְיִסְקִית פָּוּן שְׁנִי זֶה
אַ בְּרָגָנד פִּיעָרָע...

וְאֵוֹ אַנְפְּגָעָנְדָרָעָנָע גִּיט זֶה שְׁוִין כּוֹעֲדָרָס קַיְאָטְשָׁע
א וּוְאַרְחָא אַנְפְּגָעָנְדָרָעָנָע, דָּרְעָתָהָט זֶה אַוִּיס מִיטָּן עַק צָו שְׁטָאָט
אֵוֹן כָּאָפְּט לְוִיפְּעָן, אֵין הַיְּנָקְעָנְדִּיגָּעַן גַּאֲלָאָפּ, צָוּן וּוְגָלָד צָו.
יַאֲקָע גִּיט אַוִּיכָּס אַשְׁפָּרְגָּנָג אַנְפְּגָעָנְדִּיגָּע אַזְמָיט וַיַּן הַיְּנָקְעָנְדִּיגָּע
פִּיסְעָל, פְּרִי נִיט אַיְנְצָוּשְׁפְּרִיצָעָן זֶה. זֶה זֶה זֶה אַצְינְדָר לְוִיפְּעָן,
די פָּאַדְלָע. זֶה וּוּעַט שְׁוֹן וּוּמִיט נִיט אַנְטָלְוִיפְּעָן. דָּאָס הַאֲרָץ
קָאָכָט בֵּי אִיחָם מִיט אַ פְּרִיְּד פָּוּן אַ מִיסְטָעָר, וּוְאָס הַאֲט
אַפְּגָעָנְדָאָן גַּאֲר אַהֲרָבָע שְׂטִיקָעָל אַרְבָּיִיט. נָאָר אַיְנְגָנְצָעָן
אוֹיסְהִיטָּעָן זֶה פָּוּן פְּלַעְעָן הַאֲט עַר זֶה נִיט אוֹיסְגָּהָהִיט. אַ
הַאֲלָבָע ?עַדְרָבָע פָּאַדְיָאָוּקָע זַיְנָע אֵין אֵין בָּאַקְעָאָן-אַוְיָר
אֵין אִיחָם מַעְדָּעָרְלָעָן פָּאַרְשָׁפְּרִיצָט מִיט בְּלָוֶט. וְאֵוֹ הַאֲלָבָע
מַאוֹיְמָדִיגָּע מַפְּסָקָע זַעַתְּגָע דָּאָס אַוִּיס.

דער וועהטאג בעי דער אנטלאפונגער קליאטשע ווערט אלץ שנידענדיינער. דער פראסט איז גיט איהם נאך צו א ברענצענדיגע שטעכינקייט. אין די נאולעכער בליעונלט זיך אציניד א געדיכטע רויטקייט. אין איזפוגערענטען האלז זידט א שלוייג געטמײַז. הײַג, וויל זיך נאך אמאָל א היושע טאן אין זיך פאָרכֿלֿגעט זיך. דער סלייד פון איהר פאָרכֿזויַּז פעלטען גאלאָט ברענט ווי פֿיעַר. אַ רויַּקֿיַּיט און זיך וויסס. קיט משען זיך פֿאַר אַיהֲרַע אַוְיגַּעַן און עס דוכט זיך איהר, אוֹ פֿון אַט די צוֹיִי שָׂאָרֶפֶּעֶן קָאנְטָרָאַסְטָעָן טוֹת עס אַזְוֵי וועטה. אַנטְלַיְּפָעָן, ווֹאָס גִּיכְעָר אַנטְלַיְּפָעָן הַיְּהִי!...

וואָראָפֶט זיך אַין ווֹאָקְלַעְנִיגַּען לְוִיפֶת מִיטָּן אַונְטְּרָגְנָעָשָׂנִי טענעס קאָפֶ, פָּונְקָט ווי זיך וואָלֶט פְּרוּבָעָן אַפְּשָׁאָקְלַעַן זיך פֿון מְרוֹאָדִיגַּעַן שְׁמָאָרֶץ, ווי פֿון אַ יַּאֲקָ – אַ צּוֹטָשְׁעָפָעָנִישׁ, אַוְן קָעָן גִּיט. לְוִיפֶט זיך דְּעָרְפָּאָר צוֹ דַּעַר גְּרִינְגָּר פִּינְסְטָעָרְקִיַּת פֿון סָאָסְנָעַ-וּוְאָרָד, פְּרִי צוֹ דְּעָטָנוֹעָן זיך פֿון דַּעַר פְּלָאָמְעָנְדִּיגְעָר רְוִיטְקִיַּת, פְּרִי נִיט זְעָהָן מְעָהָר די שנִידְעָנְדָע וּוַיסְקִיַּת, הַחְצָצָה. קָעָט זיך ווי אוֹיף אַ פְּעָרְדִּישָׁעָר קְוִיְּיעָ... אַוְן נַאֲרָר פְּלָאָצְלִינְגָּן גִּיט זיך אַ פְּאָלָא-אַנְדָּעָר אוֹיף די הַינְּטָרְשָׁטָע פִּיס. זיך ווֹיל נַאֲר אַוְיסְפְּרִינְגַּעַן אַוְן אַנְשָׁטָאָט דַּעַם הַוִּיבְּט זיך אַן צוֹ ווֹאָקְלַעַן מִיטָּן גַּאנְצָעָן פְּאָדָרְשָׁטָעָן טִילְ פֿון גָּוָף. דַּעַר גַּעֲקִילְעָטָעָר קאָפֶ שָׁאָקְעָלַט זיך אַ וּלְלָעַ ווי אַן אָוּרָהָה, פֿון זִיְּטָ צוֹ זִיְּטָ, אַוְן זְנְקָט אַרְאָפֶ. עַס צִיחָת אַיהֲר צוֹ לְעָגָעָן זיך אוֹיף אַ זִּיְּטָ, אַוְן זַיְּלָגָט זיך, הַכְּנָעָהָרָגִים, בְּאַשְׁרִידָעָן, ווי אַ קְרָבָן: «מִילָאָ, גַּעַנְגָּה צוֹ צָפְלִינְגָּעָן אָזְוֵי פְּאָרָן לְעָפָעָן! נִיטָאָ ווֹאָס אַנְצָאָ וּוּרָעָן...». אָזְוֵי, דָאָכָט זיך, זָאנְט כּוֹעֲדָרָס קְלִיאָטָשׁ צוֹ זיך אַפְּיַיְּן אַיְהָר לְעַצְטָעָר רְגָע. אַבעָר די אַוְיסְגַּעְשְׁטָרְעָקָטָעָ פִּיס אַיהֲרָע טְוֹעָן דָּאָס זַיְּפְּרִיגָּע: זַיְּ אַזְּפְּלִעְנָעָן.

בָּאָלָד נַאֲכָן אַגְּטְלַיְּפָעָן פֿון דַּעַר גַּעֲקִילְעָטָעָר קליאטשע ווערט דַּעַר בְּלִינְדָעָר, «שְׁמַעְנְדוּרִיקָעָ» אָוּרָהָהָגָן: ווֹאָ אַיְוָ דָאָס אַהֲיָנְגַּעְיָמָעָן דַּעַר לִיבְלִיכְעָר פְּעָרְדִּישָׁעָר הַאֲלָגָן, אַן וּלְכָעָן ער האָט גַּעֲרִיבָעָן אַ בָּאָק אַוְן גַּעֲהָאָלְטָעָן זיך אַן אִיהָם? ווי אַ בְּלִינְדָעָר, ווֹאָס האָט פְּאָרְלוּידָעָן זַיְּן שְׁטָעָקָעָן אַיְנָיָי, אָזְוֵי

שטעהט שמענדראיקע אַ ווילע מיט אויסגענלאָצטע וויסלען אַין-
מייטען פעל, און דערהערט הינטער זיך אַ פֿאָברִיךְ קָעוּזָן אַון
פֿאָרְכְּלִינְגְּעַטָּעַן הִירְוָשָׁעַן. אַ וְאֲרִימֶדֶר בִּיּוֹזֶר גַּעֲרוֹךְ גַּיט אַיהם
פֿרִיקְרָעְ-זִים אַ נָּעֵץ אַין דִּי נָאֶלְעָכָר. דִּי אוּיְעָרָעַן זִינְעַ
חוּבְעַן אַן צַי גַּעַהַן וְוי אַוְיףֶּרֶת שְׂרִיפְלָעַן. דְּרֻעהַט עַר זִיךְ
בְּלִינְדְּעָרְהִיט. אוּסְטַּזְדְּרָמָן צַי דָּעַר אַונְטָאָפְּעַנְעַר חְבָרְטָעַן אַון שָׁאָקְעַלְט
נָאָךְ אַיהֲרָ נָאָךְ מִיטָּן אוּסְגָּעַדְאָרָטָן קָאָפֶן פָּוֹן אַ מָּאָרְטִירָרָעָר.
ס'הִיסְטָן: «שְׁטָעַל זִיךְ, טִיעָרִינְקָעָן, נִיטֶן אַקְעַדְעַן!... וְוי מַקְבָּלָ
יִסְׁאָרִים בְּאַהֲבָה!...»

פֿוֹנְדְּעַסְטּוֹוֹגָעַן, ווֹן יַאֲקָע שִׁינְדָּעָר, אַט דָּעַר פֿרְעַמְדָּעָר
מַעְנָשָׁן מִיטָּן זַוְיְעָרְלִיכְעַן גַּעַשְׁטָאָגָן, הוֹיבֶט זִיךְ אַן צְוִינְגְּבָעַעַן
אוּ אַיהם, וּוֹעֲרָת שְׁמַעְנְדָּרִיקָעָן אַלְיִין בְּאַונְגָמָעָן פָּוֹן אַ טִּיפְעַן
שְׁרָעָק. עַר גַּיט מַעְשָׁה-שְׁגָן אַ דְּרָעָה מִיטָּן בְּלִינְדָּעָן קָאָפֶן, אַ
שְׁפָרוֹנוֹגָן אַוְיףֶּרֶת דִּי פֿאָדְעָרְשָׁטָעָן אוּסְגָּעַדְאָרָטָעָן פִּיס אַון אַ בְּרִיקָעָן
מִיטָּן דִּי הִינְטְּעָרְשָׁטָעָן. אַבְעָרָ מִיטֶּן אַזְגָּעָפְּיִינְגְּטָעָן בְּלִינְדָּעָן
שְׁלִימְזָלָל מַאֲכָתָן נִיטֶן יַאֲקָע קִין שָׁוֹם לְאַנְגָּעָן מְחֻזְקָותָן. עַר שְׁפָרְנִיגָּט
צַי מִיטֶּן זִין קְוָרָצְעָרָרָפֶּסְעָלָן, כָּאָפֶט אַן שְׁמַעְנְדָּרִיקָעָן,
בְּיַי דָּעַר אַפְּגָעָה-זְגָעַנְעָרָפֶל אַונְטָעָרָן הַאֲלָגָן, וְוי אַן אַ זָּאָקָן
שְׁנוֹיִידָט אַרְיִין מִיטֶּן מַעְסָרָה, וְוי אַ קָּעָבָן, אַין אַ דִּיקָעָן
שְׁטִיקָעָן פְּלִישָׁ, אַון גַּעַהַט רָוְהִיגָּ אַפְּ.

4.

אייצָט אַיְזָן גַּעַקְוּמָעָן שְׁמַעְנְדָּרִיקָעָסָ דִּיְהָ צַוְּשָׁתָרְבָּעָן אַיְזָן
צַוְּ לְוִיְּפָעָן פֿאָרָן טְוִיטָן. «וְוָאָס אַיְזָן דָּאָס?» וּוְאָרְפָּט עַר בְּלִינְ-
דְּעָרְהִיט מִיטָּן קָאָפֶן אַון גַּלְאָצָט מִיטֶּן דִּי ווִיסְלָעָן. «מִיד אַוְיךְ
אַפְּגָעַטָּאָן אַזָּא מַעְשָׁה? גַּעַקְוִילָעָט? מִינְק אַוְיךְ?... אַ בְּלִינְדָּעָן
קוּיְלָעַגְעָעָן? סְטִיטִיטָשׁ, סְטִיטִיטָשׁ! מַעְנָשָׁעָן! אַ בְּלִינְדָּעָן אַוְיךְ?...
דִּי זְוִדְּגִּיקִיט פָּוֹן דָּאָס פְּלִיוֹכְעַנְדִּיגָּעָ בְּלִינְטָאָס אַוְיךְ דִּי אַנְ-
גַּעַפְּרִוְיְרָעָנָעָן קְנִי דְּעָרְשִׁיטְעָרָט אַיהם. עַר כָּאָפֶט לְוִיְּפָעָן גַּאֲלָאָפֶן,
פּוֹנְקָט וְוי אַקְאָרְשָׁט — כּוּוֹצְדָּעָרָט קְיִיאָטָשָׁעָן. עַר לְוִיְּפָעָן אַין אַ
תְּהִוְבָּהוּ אַרְיִין. בְּלִינְדָּעָן אַיְזָן דִּי ווּעַלְתָּ אַון בְּלִינְדָּעָן אַיְזָן דָּעַר

גרויסער שמאָר. לוייפען! אַבער ניט'וילענדיג ווערט
פֿון תַּהְוִוֶּבֶה אַמְּדָנוּ קִיילָעְכְּדִינְקִיט. עַס צִיהַת אֲיהַם,
שְׁמַעְנְדֵרְיקָעַן, צַו לְוִיְּפָעַן זַיְּן לְעַצְטָעַן לְוִיְּפָאַן קְרִיְּוֹן, עַר
זַחַת אַפְּאַרְגָּעָסְעָנוּ דְּגָדִיקִיט מִיט זַיְּנָעַ בְּלִינְדָעַ אַוְיסְגָּעַ
גַּלְאָצְטָעַ אַוְיגָעַן: אַגְּרִינְגְּרִינְגִּיט... שַׂוִּין אַלְטַזְזְדִּיבָּג
עַטְלִיכָּעַ וְאַכְעָן הַאַט עַר עַרְגָּעָץ-וּוָאַי גַּזְוָעָהָן אַזְאַט קְרִיְּזָאַ...
עַרְשָׁתָאַגְּרָאַר דָּא נִיט לְאַגְּנָגְדָּאַכְט זַיְּךְ; נַאֲכָן דְּעַרְזָוָהָן דִּי לְיִכְּ-
טִיגָּע וּוּעָלָט. אַינְמִיטָעַן אַגְּרִינְגְּרִינְגִּעַ אַיְּזַי מַאְמָע זַיְּנָעַ
גַּעַשְׁתָּאָגָעַן אַיְּזַן גַּעַשְׁתָּאָפְּעַט דָּאַס זַפְּטָמְגָעַ נְרוֹאָן. זַי אַיְּזַן גַּעַעַ-
וּעַן בְּרִינְגָּר פָּאַר אֲיהַם, אַיְּזַן אַיהַר פָּעַל הַאַט גַּעַלְאָגְנָעַט אַרְיָאַ
דְּעַר זַיְּן, וַיְּ אַוְאָסְפָּר אַיְּזַן אַגְּלִימָגָעַן טַיְּרַז-וּוּינְקָפָּעַ. אַגְּלִימָגָעַן
הַאַט גַּעַלְיִיכְטָעַן, אַיְּזַן עַר, שְׁמַעְנְדֵרְיקָעַן, מִיט אַחַלְעָדָר אַוְיפָּגָעַן.
שְׁטַעַלְטָעַר גְּרִיוּעָלָג, אַיְּזַן גַּעַלְאָפְּעַן אַרְוֹם אַיהַר אַיְּזַן אַיְּזַן גְּרִוָּיָ-
סָעַן רָאַד, אַזְוִי קִיילָעְכְּדִינְגִּוּן וַיְּ דִי זַיְּן, אַזְוִי בְּרִיְּטַיְּ וַיְּ דִי בְּלִיְּ-
קִיטַּיְּ אַיְּבָעַרְעָן פְּעַלְדָּר. הַאַט זַיְּךְ מַאְמָע זַיְּנָעַ, אַזְעַנְדִּיבָּג דָּאַס
גְּרָאָן, אַגְּנָעְבִּיְּזָעַרט אַוְיָפָ אֲיהַם:

— הַיְּהָיָ! — הַאַט זַיְּלִיבְּלִיךְ אַוְיְגָעָהִירְזָעַט.

סְ'הִיטָּה: שְׁטִיףָ נִיטָּה, מִין קִינְדָּה! לְוִיְּפָאַן זַיְּוִי וּוִיְּטָה
הַאַט עַר זַיְּךְ גַּעַנוּמָעַן דְּעַרְעַתְהַנְּטָעַרְעַן צַו אַיהַר אַיְּנָ
צַּנְגָּרָעַט קְרִיְּזָעַן. אַלְעַז עַנְגָּעָר אַיְּזַן עַנְגָּעָר, נַעַמְתָּעָר אַיְּזַן נַעַמְתָּעָר
טָעַר. דְּעַר מִיטְעַלְפָוָנָקָט אַיְּזַן אַוְיסְגָּזְוּוּאַקָּסָעַן אַיְּזַן זַיְּסָעַ מַפְּ-
טְעַרְלִיכָּעַ אַיְּטָעַן. אַיְּזַן שְׁנָאָרְכָּעָנְדִּיגְ אַט עַר זַיְּךְ שְׁקָאָצְעָוָתָעַ
אַגְּנָעְכָּאָפָט אַיְּזַן פָּאָרְכְּלִינְעַט זַיְּךְ פֿון מִיְּרַן...

אַט אַיְּגָם זַעַלְבִּינְגָּן פִּישְׁנְ-קְרִיְּוֹן וּוּעַרט עַר אַוְיָפָ אַצְיָנְד
גַּעַצְיָוָעָן, בַּיִּים אַוְיסְהַוְיכָעָן דִּי נַשְּׁמָה, נַאֲר אַצְיָנְד וּוּעַרט עַר
גַּעַטְרִיבָּעָן אַיְּנְקִיְּוֹן פֿוֹן אִימְתָ-מוֹת אַיְּזַן פֿוֹן וּוּהַתָּאָגָן. אַוְיָפָ
אַצְיָנְד לְוִיְּפָט עַר צַו אַיְּהָר, צַו דְּעַר גַּזְהִימְנִיסְפְּלִצְחָר
מַוְּת עַר, וּוֹאָס רַוְּפַט עַרְגָּעָץ-וּוָאַגְּ צָוָם לְעַצְטָעַן מַאְלָן... אַיְּנָ
טוֹלְעָיָן-זַיְּךְ אַיְּנָ אַיהַר וּוּאַרְיָמָעָ אִיטָעָר וּוּיְלָ עַר, פָּאָרְגִּיסָעַן
דָּאַס גַּעַזְאָלְצָעַנוּ כָּאָרְכְּלָעַן אַיְּנָאָלוֹן מִיט זַיְּסָע מִיְּךְ... נַאֲר
דָּעַם גַּעַנְצָעַן קְרִיְּוֹן לְוִיְּפָט עַר נִיט אַוְיסָ. אַינְמִיטָעַן פָּאָר עַנְ-
גָּעָן אַיהַם וּוּעַרט עַר גַּעַשְׁטָרְוִיכְעַלְט אַנְ דָּעַם גַּוְף פֿון דְּעַר

געשאכטענער קלייאטשע. אויך זי, א געווועזענע פערדייכע-מוטער,
ליגט טויט. דער קרייז צוּברעכט זיך מיט א שווערען אוין
שמערכזליךען אונידערפאג. שמענדrik טוליעט-איין דעם גע-
שאכטענעם קאָפ אין אייר עק אוון וואָרט מיט אַלע פיער
פיט, דערשראָקען אוון קאָפְרִינְגָּע, ווי אַ ציטעריג קינד:

— מוּטָעָר, מוּטָעָר. דָו זַהֲסָטָן? וּוֹתָה... וּוֹתָה...

— קראָ, קראָ! — ענטפֿערען איהם די אומגעודָדִינְגָּע
סָאָרָאָקָעָס אָפּ פָוּן די שְׁפִיצְעָן סָאָסָנוּס.
דאָס אוין ווי אַ זְשַׁעְדָּנוּ גַּעֲשִׁירִיעָרִי פָוּן בעטלען אוין
אַ בְּלוֹטִינְגָּעָר חַתּוֹנָה, וּוֹעֵן אַ מְחֻוֹתָן צְוָדְרָשָׂוֹן זיך צוּ לְאָנוּגָּן אוון
הַאָלֶט אָפּ דעם מְאַלְצִיטִיט.

די פִיס פָוּן כּוּוֹדָרֶס קְלִיאַטְשָׁע האָפָעָן נאָך קְוִים גַע.
שוּידָעָרֶת אוין זַיְעָר אַוְיסְגַּעַשְׁטָרַעְטְּקִיטִיט, אַזְוֵי דְּרִיבְּנָעַ אָוּן
געשׂוֹינְד, ווי שְׁטָאָלָעָנָע סְפַּרְוָנְדְזִינְגָּעָס. דעם קאָפּ, אַבָּעָר, האָט
זַיְשִׁוְן מַעֲהָר נִיט גַּעֲקָפָגָט רַיְהָרָעָן. דערפָּאָר האָט זיך שְׁמַעַן-
דרִיךְ לְאָנוּגָּן גַּעֲצָאָפְּעָלָט. — פָּאָרֶט גַּפְוּעָן אַיְגָעָרָן! אָנוּן דָאָס
בלָוֶט פָוּן בַּיְדָע פַּעֲדִישָׁע הַעֲלוֹנָעָר האָט וִין אַצְיִינְד גַּעֲגָסָעָן
רַעֲגַעַלְמַעַסְגָּא, אָוּן גַּלְיִיכָּעָרִינְעָס, וּוֹאָס פָּאָלָעָן אַרְיָין אָוּן צְוּוֹיָי
רוּיטָע בְּלָאָטְקָעָס. אָוּן די בְּלָאָטְקָעָס זַיְגָעָן אַלְץ גַּעֲזָוָאָקָסָעָן אָוּן שְׁבִּיָּי
אוּיסְגַּעַרְיִיט זיך ווי רַוְּיטָע טִינְטָא אָוּף וּוֹיְסָעָן לְעַשְׁ-פָּאָפִיר. הַפְּקָר
הַאָט אַצְיִינְד אַוְיסְגַּעַרְוָעָן דָאָס, וּוֹאָס גַּרְוִוָּעָס בַּאֲשַׁעַפְנִיְשָׁעָן הַאָט
בעָן אָוּן זיך גַּעֲזָוָמְעָלָט אָוּן אַפְּגָהָהִיט זַיְוִי פִילִי יַאֲהָרָעָן. הַפְּקָר ווי

קָאָלְיִיעָ-גַּעֲוֹאָרְעָנָעָר בּוֹרִיקָס-רָאָסָעָלָ פָוּן צְוָרָאָכָעָנָע פַּעַסְעָר.

אָוּן מִיטְעַלְפּוֹנְקָט פָוּן שְׁמַעַנְדְּרִיקָעָס נִיטְ-דְּרַעְלְאָפְּעָנָעָם
קרייז אָיו גַּעֲשְׁטָאָגָעָן יַאֲקָע דָעַר שִׁינְדָעָר, אַ שְׁוֹאָרְצִינְקָעָר, אַ
פָּאָסְקָוְדָגְנִינְקָעָר. גַּיְיכְמַאְסִיגָּע וּוַיְסִיקִיט אָוּן אַ צְוָשְׁפִּיצְעָט רַוְּיטָע
קִיטִּיט האָט אִיהם אַרְוּמְגַעְרִינְגְּעָלָט. אָוּן עַר האָט קָאָלְטְּבָלוֹטִיגָּ
גַּעֲקָוֹקָט, פָוּן אַונְטָעָר זַיְינָן פַּאֲרָפְנְצָעָן קָאָזִירָאָק, אוּיפָן פָּאָלָ
אַנְיִידָעָר אָוּן אוּיפָן צָאָפְלָגָן פָוּן זַיְינָן צְוִוִּיטָעָן קְרָבָן. דָאָס האָט
עַר צְוָרָאָכָעָן שְׁמַעַנְדְּרִיקָעָס לְעַצְמָעָן קְרִיָּין. ער... אָוּן סְאָרָט
אִיהם גַּאֲרָנִיט. גַּאֲנֵץ רַוְּהִיגָּה האָט עַר זיך פָּאָרְקוֹקָט דעם מעסָעָר
אָוּן שִׁינְזָ, אַפְּגָנוֹוִישָׁט די פַּאֲרַבְּלַטְיִגְטָעָה העָנָט אַנְלְעַדְרָנוּס

פֿאַרְטּוֹן, פֿאַרְדּוּרָהַט אַ גִּיעָשָׁקָע "צִיהָרֶקָע" פָּונֵן צִיְּטוֹנָגָג-פֿאַפִּיר אָוֹן מַאֲכָאַרְקָע, אָוֹן פֿאַרְרוּיְיכָרֶט. צָוֵי הָאָט עַר זִיךְ רַוְהִיגָּ אַפְּגַעַוּזָאַרְט בֵּין דַעַר לְעַצְתָּר צַאַפְּעָל פָּונֵן דַי פֿעַרְדִּישָׁע פִּיס חַוָּעַט אַוְיפָּהָעַרְעַן. מִיט אַ בִּיְזָעַר נִיגְעַרְגִּיקִיט הָאָט עַר נַאֲךְ גַּעֲגַבְעַן אַ קָּוֵקְ-אַרְאָפֶן אַוְיפָּ אַזְּיָן רַעַכְתָּעַן שְׂטִיוּוּל אָוֹן פֿאַרְ-קָוְקָט זִיךְ . אַיְנָם דַאֲזָגְעַן שְׂטִיוּוּל וַצְּטָמֵס אַ פָּס מִיט אַ צָּוְקָא-לַיְעַטְשָׁעַן פֿאַרְדִּיאָם. אַ קָּוֵק אַוְיפָּן פָּס אָוֹן אַ קָּוֵק אַוְיפָּ דַי צָוְיָי נְבָלוֹת דָא נִיט וּוִיטָט, פָּוְנְקָט וּרְאַלְטָט צָוְיָי אַפְּגָעָ-וּוְאוּגָעָן אַ פֿאַרְבָּאַרְגָּעָן נְקָמָה גַעַדְאַנְקָעָלְזָה; צִי הָאָט עַר זִיךְ שְׁוִין אַצְּיָינְד אַפְּגַעַרְעַכְעַנְט פָּפָר זִיךְ פָּס, וְאַס אַ נִיט-דַעַרְשָׁאַכְטָעַנְדָר מַשָּׁא-פֿעַרְדּ הָאָט אַיְהָם אַמְּאָל צְמוֹזִיקָט, צִי נִיט? ..

אַ פָּנִים בַאֲשַׁלְאַסְעָן אָז נַאֲךְ נִיט גַעַנְגָג אַפְּגַעַרְעַכְעַנְט זִיךְ . וּאָרִים עַר הָאָט וּוִידְנָר אַרְיְסָגְעַזְוִיגָעָן זִיךְ לְאַנְגָעָן מַפְּסָעָר פָּונֵן שִׁיד אָוֹן גַעַנְמָעָן דַעַרְגָהַנְטָעַרְעָן זִיךְ צָוְיָי פֿעַרְ-דִישָׁע נְבָלוֹת מִיט כִּיטְרָע טַרְיְטָעַלְאָךְ פָּונֵן אַפְּטָרָטָאַיְעַטָּע שְׁוָנוֹא. אַרְמָגְעַקְוִיקָט צִי זִיךְ לְעַבְעָן נַאֲךְ, הָאָט עַר זִיךְ פֿאַוּאַלְיָץ אַרְאָפֶן גַעַלְאָוֹת אַוְיפָּ דַי קְנִי, צְוִוְישָׁעָן דַי אַוְיפָּגְעַשְׁטָרְעַקְטָע פִּיס פָּונֵן כּוּוּדָעָרָס קְלִיאַטְשָׁע.

אַיְנָשְׁנִי הָאָט אַיְהָר פֿאַרְעַלְטָעַרְטָע סְיוּוֹצָ פֿעַל אַוְיסָ-גַעַזְחָן נַאֲךְ אַפְּגַעַלְעַטָּעָר אָוֹן גַעַלְעָר, וּוּ זִיךְ אַיְנָ. נַאֲרָיְאָקָע הָאָט נַאֲךְ אַלְצָ נִיט פֿאַרְטָרוֹיט אַיְהָר טַוְיְטָעָר פֿאַרְ-גַלְיוּוּרְטָקִיָּט. זִינְט דַעַר מַשָּׁא-פֿעַרְדּ הָאָט אַיְהָם מַכְכָד גַעַוְעָן מִיט דַעַר פֿאַזְקָאַוּעָ, פֿאַרְטָרוֹיט עַר מַעַהְרָ נִיט קִיְיָן שָׁוָם טֻוִי-טָעָן פֿעַרְדּ אַיְנָ דַעַר וּוּעַלְתָּ. הָאָט עַר נַאֲךְ כּוּוּדָעָרָס קְלִיאַטְשָׁע בְּרוּטָאָל אַ שְׁטָאָךְ גַעַטְאָן אַיְנָ הַאֲלָב-אַפְּגַעַנְעָם אַוְיָג. זִיךְ הָאָט אַפְּיָלוּ מִיט אַיְנָ הָאָר נִיט אַ קָּרִים-גַעַטְאָן. עַרְשָׁת דַאֲמָאַלְסָט הָאָט יָאָקָע גַעַנְמָעָן צִיהָעָן אַיְנָ לְאַנְגָעָן שְׁנִית פָּונֵן אַיְהָר הַאֲלָזָן בְּיוֹקָעָל מִיטָעָן בְּרוֹסָט אָוֹן פָּונֵן דַעַרְטָעָן אַיְבָרְעָן בְּוִין. דַעְרָנַאֲךְ אַיְנָ עַר אַוְיפָּגְעַשְׁטָרְעַטָּע מִיט זִיךְ מַעַסְעָר אַיְבָרָ דַעַר לְעַנְגָעָן פָּונֵן דַי אַוְיפָּגְעַשְׁטָרְעַטָּע פִּיס, פָּונֵן אַיְגָעַוְעָנָג, דַעַרְטָעָן וְאַזְּ דַי בְּפָעָל אַיְנָ נִיט אַזְוִי שְׁטָאָךְ. אַזְוִי אַוְיְפָפָאַהָרָעָנְדָיָג בֵּין אַיְבָרָ דַי פֿאַרְהָאַרְטָעַוְוָעָט "בְּאַקְבָּעָס" מִיט דַי בְּעַרְדְּלָאָךְ, הָאָט נָר

זיך אַנְגָעַשְׁטוּיסָעַן אָן דִי קָאָפִיטָעַס מִיט דִי נִיעַ שְׁלַעַכְטָאָנוֹ גַעֲקָאוּעַטָעַ פָאָדְקָאָחוּעַס. עַד הָאָט זַיִ בָאָטְרָאָכָט צִי עַס לְוִינְט זַיִ אַנְצָהָוִיבָעַן מִיט זַיִ, אַזְוֵן בָאַשְׁלָאָסָעַן, אָזֶו עַס לְוִינְט. הָאָט אָרְ אַפְגָעַלְאָזָעַן דַעַט מַעֲסָעַר, אַזְוֵן דַעַר טִיפָעַר קַעַשְׁפָעַנְעַ אַרְוִיסְגָעַנוּמָעַן אַהֲמָעַר מִיט אַדְאָטָעַ, אַזְוֵן לִיכְסַט, וּזִי אַטְעַט טִינְקָעַ פַיְן וּזְגַנְט, אַפְגָעַשְׁלָאָזָעַן אַלְעַ פָאָדְקָאָחוּעַס פַיְן דִי צָוַאַ פָאָהָרָגָעַ קְרוּכְלָעַ קָאָפִיטָעַס. אַיְין פָאָדְקָאָחוּעַ נַאֲךְ דַעַר צְוּוִיתָעַר. אַפְגָעַשְׁלָאָזָעַן. אַנְגָעַלְעַנְט זַיִ אַוִיכְ אַיְין טִוְנְקָעַלְעַדְרַ עַבְרָגָעַלַּ, אַזְוֵן וּדְעַר אַמְאָלַ גַעַנוּמָעַן זַיִ צָוַם מַעֲסָר.

אַחַן דִי פָאָדְקָאָחוּעַט הָאָבָעַן דִי פָעַרְדִישָׁע פִס אַוִיכְגָעַזְוַעַ זַעַהַן נַאֲךְ עַלְעַנְדָעַר, נַאֲךְ נַעֲבָדְכָדְגָעַר. דִי רַאֲזָעוּעַ לְעַכְעַר אַיְין דִי קָאָפִיטָעַס הָאָבָעַן דַעַרְמָאָנָט אָן דִי לְעַכְעַר אַיְין דִי הָעָנָט אַזְוֵן פַיְן אַפְגָעַיְצִימְטָעַן.

5.

יאָקָעַ חָאָט בָאָדְעַכְעַלְט אַיְין אוִיגַט מִיט אַפְאָרְבָּלוּטְגָעַט דְלָאָנִיעַ אַזְוֵן אַקְוֵק גַעַטָן וּוּי הַעַלְט דְאָס מִיט דַעַר וּזְוַן, "אוֹי אַיִ! " הָאָט עַר פְאָר זַיִ אַגְוַרְתָשׁ גַעַטָן, דַעְרוּתָהָעַנְדִיגַט, אַזְוֵן לִיכְטַ-בְּעַנְשָׁעַן אַיִ נַאֲךְ גַעַבְלִיבָעַן בְּלוֹיוֹן אַשְׁעהַ, אַנְדְּצָרְטַהְלָבָעַן. "וּוֹאוֹ אַיִ עַר דָאָס, דַעַר מְמוֹר, מִיט דַעַט שְׁלִיטָלְעַ?..." הָאָט עַר וּוַיְתָעַר אַפְוַרְטַשְׁ-גַעַטָּאָן אַיִ אַוְמָגְעַקְוָקַט זַיִ צָוַם שְׁלִיאָךְ אַיְבעַר דַעַר אַזְעָרַעַ. קִיְינְ סִימְן אַיִ נַאֲךְ נִיט גַעַוּוֹן צָוַם זַעַהַן פַיְן צָלְקָעַן — נִיְינְ פַוְפָעַחַן יָאָהָרִיגָעַן גַעַהְיִילְעַ — וּוֹאָס הָאָט גַעַדְאָרְפַט קִלְמָעַן אַפְצָזְגָעַמָּעַן דִי רַוְיהָעַ פְעַלְעַן.

יאָקָעַ הָאָט זַיִ מִיט דָאָפְעַלְטָעַן פְלִיְיס אַכְאָפְגָעַטָּאָן צִי דִי גַעַשְׁאָכְטָעַנְעַ פְעַרְד, וּוּי אַיְנָעַר וּוֹאָס הָאָט בָאַשְׁלָאָסָעַן צִי עַנְדִיגָעַן זַיִן אַרְבָּיִיט, מַעַג עַס דַונְגָרָעַן אַזְוֵן בְּלִיצָעַן.

אַזְיַנְד אַבְעַר אַיִ שְׁוִין דִי אַרְבָּיִיט גַעַוּוֹן שׂוֹעֲרַעַ. דִי פָעַרְדִישָׁע לִיטְקָעַס זַיְנָעַן טִוְיטָרָהִיט שְׂוֹעַר גַעַוּוֹאָרָעַן, וּזִי דִי שְׁנִיאַיְגַ-בְּלִוְטְגָעַ עַרְד, וּוֹאָס הָאָט זַיִ צַגְעַטְוְלִיעַט צִי זַיִ. דִי אַלְטָעַ פַעַל פַיְן כּוֹפְזָרָס קְלִיְגָטְשָׁע הָאָט זַיִ אַפְגָעַטְיִילַט פַיְן

די דארע בײַנער ווי פון פֿאָרְפּֿרְוִירְעָנָם בעק. אַ שוויס האט
יאקען אַרוֹיטֶגֶעֶצֶט אַונְטֶרֶן קָאוּרִיךְ אַוִיפָּן שְׁטֶרֶעֶן אָוּן צָר
מִישְׁתְּ זִיךְ מִיט דָס פֿאָרְשְׁפּֿרְזֶט בְּלוֹט אַוִיפָּן באָק. האט זִיךְ
געַדְכֶּט, אָז צָר גַּעַת אָפְּ מִיט בְּלוֹטִיגֶּעֶן שְׂוִיס בְּיִזְיָן
הַאֲרְטָעָר אַרְבִּיט. הַאֲרְעוּמָט עַר אָזְזִי אָוּן שִׁילְט דִּי טְוִיטָע
פֿאָדְלָעָ מִיט טְוִיטָע קְלָדוֹת:

— אַ נִיכְפָּע זָאָל דֵיךְ טְרַעְפָּעָן, אַלְטָע שְׁקוֹרָץ! בְּלָעָ
נִיט קִין פֿעַל, צָו אַלְדִּי שְׁוֹאָרֶץ יָאָהָר! הָעָן אַ פֿאָרְשְׁטוֹנוֹקָעָנָעָ
קָאָפְאָטָעָ! קָאָרָעָ פִּין אַ דְעַמְבָּ אַיְזָוִינָן גְּרִינְגָעָר אַרְאָפְצָזָן!
צִיהָעָן!

אַט מִיט אָזָא "עֲדוֹק הַדִּין" האט עַר אַוִיסְגַּעַטָּן פִּין
כוּעַדְרָסָט בְּרוֹיטֶגֶעֶבֶרֶן אַיְהָר גַּעַדְרָנָעָ העַמְדָה, וְאַט דִּי מַעַמְעַ
איַהְרָעָ האט אַיְהָר אַמְּאָל גַּעַשְׁעַנְקָט, וּוּעָן זִי אַיְזָוִינָן פִּין
איַהְרָ בְּוֵיכְן. אָוּן גְּרָאָטָעָסָק אָוּן מַאוּמְדִיגְן האט אַוִיסְגַּעַטָּהָן דָסָס,
וְאַס פִּין אָזָא אַלְטָעָר וּוִיסְטָר פֿעַל קְרִיכְט אַרְוִוִּים אָוּן גַּנְטָ-
בְּלוֹיוֹת זִיךְ, אָזְוִי הַפְּקָרְדִּיג אָוּן צִינְשָׁי, אָזָא רְוִיטָעָר בְּאָרגָן מִיט
יְגַעַנְטְּלִיךְ-נְאָקָעָט פְּלִישָׁן. דִּי פֿרְעַכְקִיט פִּין אַ זּוֹבָה האט פִּין
נְאָקָעָטָעָן פְּלִישָׁן אַרְוִיסְגַּעַטָּלָקָעָט אָוּן דָעָר גְּרוּוּסָעָר וּוּוְהָתָאָב
פִּין אַ קְרָבָן. אַט דִּי דְזָוְגָעָן גַּעַגְעַנְצָצָעָן הַאֲפָעָן, אַפְנִים, אַיְן
דָעָר שְׁטִיףָל גַּעַוְוִיקָט אַוִיפָּעָקָע דָעָם שְׁינְדָעָר עַר זָאָל זִיךְ
אָזְוִי גְּרָאָב צְוִיחָצָעָן, צָו זִינְעָגְלִיכְגַּלְטִיגָּע אַוְיָגָעָן זָאָלָעָן זִיךְ
אָזְוִי צְוּבָנְגָעָן, צָו זִינְעָקָרִיאָוּעָ אָוּן גַּעַנְטִיעָה העַנְטָה זָאָלָעָן
אָזְוִי צְיִיטָעָרָעָן, אָוּן צָו דָעָר קָאָרָעָק פִּין זִין הוּוִיכָעָן שְׁטִיףָלָעָל
זָאָל, פִּין צִיְּתָן צָו צִיְּתָן, זְפַצְּעָן אָזְוִי הַעֲרָשָׁפְטָלִיךְ-בְּרוֹטָאָל אַיְן
דָעָר עַנְטְּבָלוֹיְטָעָר רְוִיטָעָר מַאֲסָס, נָאָר אַ שְׁכָרְוָעָר בְּיַזְעָר גּוֹי,
וְאַס טָאָרָמָשָׁעָט זִין נָאָק-מְצָהָר-שְׁפָרָעָ "וּשְׁינְקָא" אַיְן בְּלָאָטִיגֶּעָן
שְׁנִיִּי, זִיךְ מִיט אִיהָם גַּעַתְּ אַחֲיָים — בָּאנְעָמָט זִיךְ אָזְוִי...
מוֹרָאָדִיג-אוֹיסְטָעָרְלִישָׁ האט אַוִיסְגַּעַטָּהָן אַוִיךְ דָסָס, וְאַס
צְוְלִיב אַזְגָּא דִינְעָט הַאֲרִיגָ-סִיוּעָר הָוִית שִׁיט מעָן אַרְוִיס אַוִיכָן
שְׁנִיִּי אָזָא רְוִיטָעָן בְּאָרגָן מִיט פְּלִישָׁ-גַּעַוְוִעָבָעָן, מִיט קָאָמְפָלִי-
צִירָטָע מִיסְקָוְלָעָן, מִיט קוֹנְצִיג-פֿאָרְצְוִוִּיגְטָע אַדְעָרָעָן, מִיט
מִיְּסְטָעָרְהַאֲפָט-פֿאָרְוִוִּיקְעָלָט גַּעַדְפָּרִים אָוּן פְּטָס אַזְדְּרִוּעָן,

אין אַלְעָ טענער פון דֶּרֶן אָוֹן רֹוִיט אָוֹן בְּרוֹין אָוֹן פִּיאָלֶעֶט.
מען שיט אָוִיס אַזְעַלְכָּע אֲוֹצְרוֹת צְוִילִיב דָּעֵם בִּילְיָגָעַן זָאָקָן מָעַן
וּאֲרָפֶט אַרְוִוִּס אַזְעַלְכָּע סְוֹדוֹת פָּוֹן לְעַבְעָן צְוִילִיב אָהָוִיט פָּוֹן
אָזָּא גְּרוּיס בָּאַשְׁעַפְעַנִּישׁ. נִיְּינָן, נָאָר אָמְעַנְשׁ אָיוֹן מְסֻגָּן אַוִּיף

אַזְעַלְכָּע קְרוּמָע זָאָכָעָן!

דָּעַרְגָּאָן אָיו גַּעֲקָומָעַן דִּי רִיָּה פָּוֹן "שְׁמַעְנְדְּרִיקָעַן". נִיְּין
פָּעַל אָיו דָּאָךְ גַּעֲוָעַן טָוָנְקָעָל-בְּרוֹין, הָאָט דָּאָס שִׁינְדָּעַן זַי פָּוֹן
רוּוִיטָעַן פְּלִישָׁ אַרְאָפֶט, נִיטָּס אַיסְגָּעוֹזָהָעַן אָזָּוִי שְׁרָעְקָלִיךְ אָוֹן אָזָּוִי
גְּרָאָפֶט, וַיְיָ פָּוֹן דָּעֵר סְיוּזָעַ קְלִיאָטְשָׁע. דָּעַרְפָּאָר אֲבָעָרָהָאָט זַי
זַיְיָ, מְחַמָּת אָוּמְרִיְינָעַר צְעַפְרָעַסְעַנְקִיִּיט, גַּעֲרִיסָעַן בַּיְיָ דָּעֵר קָאָלָּ
טָוָנְגָעַוָּאָטָעָר גְּרוּיוּעָ בִּיְזָקָעַל סָאמָעָ רָזְקָעַן. אָוֹן אָקָעָהָאָט זַיְיָ
גַּעֲזְדָּעָטָעַ, וַואָס עָר אָיו אָזָּוִי גַּרְיְינְגָעַפְלָעַן. גַּשְׁפָּאָטָעַן מְאִיר
פָּעַנְטָעַן, וַואָס יְגָנָעַר הָאָט אִים אָזָּוִי "אַרְיִינְגָעַלְעַנְטָה", אָוֹן גַּעַ-
שְׁלָאָגָעַן שְׁמַעְנְדְּרִיקָעַס אַנְטְּבָלוּזָט פְּלִישָׁ מִיטָּן קָאָרָעָק דָּעַרְפָּאָר,
וַואָס עָר אָיו אָזָּא שְׁלִימָוָן נָאָכָן טֹוִיט אָזָּוִי וַיְיָ בַּיְמָם לְעַבְעָן,
נָאָכָן טֹוִיט אָפְשָׁר נָאָךְ מְעַהָּר, וַיְיָ בַּיְמָם לְעַבְעָן.

די זַוְן הָאָט זַיְיָ רֹוִיט אַרְאָפְגָעַלְאָזָט צָוָם וּוּגָלָד. די
סָאָרָאָקָסָס זִיְינָעַן גַּעֲוָאָרָעַן חַזְפָּהָדִיגָּרָר, אָוֹן אַרְאָפְגָעַ אָזָט זַיְיָ
דָּאָ אָוֹן דָּאָרָט אַוִּיפֶט דָּעֵם פָּאָרְגָּאָסָעָן בְּלוֹט אִין שְׁנִיָּה צָוָם אָנָּי
הַוִּיבָּ — אַוִּיפֶט דָּעֵם רֹוִיטָעַן הַאַלְבִּיךְרִיָּן, וַואָס שְׁמַעְנְדְּרִיק אָוֹן
נִיטָּן דָּעַרְלָאָפְעָן, וּוּגָלָכָעָר אָיו צְוָרָאָקָעָן גַּעֲוָאָרָעָן אַוְגָטָעָר זִיְינָעַ
שְׁוֹאָכָעָן פִּיסָּ...

אָקָעָהָאָט שִׁינְדָּעַר הָאָט זַיְיָ נָאָךְ אַלְעָ גַּעֲבָאָפְרָעָט אָרוֹם די
מוֹרָאָדִינָעַ פְּלִישָׁ-בְּעָרָג מִיטָּן דִּי פָּאָרְסָקָאַלְיָעָט פָּעַרְוִישָׁע צִיְּין,
וַיְיָ אָגְרָוִיסָעָר זְשִׁיק אִין בְּלוֹטִינָעַן מִיטָּן גַּעֲרָגְבָּעָלָט זַיְיָ. אָוֹן
וּעָן עָר אִין פָּאָרְטִינָג גַּעֲוָאָרָעָן מִיטָּן שִׁינְדָּעַן אִין שְׁוִין צָלָקָעַ,
זִיְיָ מְשָׁרָתָ, לְאָגְנָב גַּעֲוָעַן אַגְּנָגָלָאָפְעָן מִיטָּן שְׁלִיטָעַן, אַיְבָעָר
דָּעֵר אַזְעָרָעָ, אַפְּצָזְפִּיהָרָעָן דִּי פְּעַלְעָן. אָקָעָהָאָט זַיְיָ שְׁוֹועָר
אַזְוָאָמָעָנְגָעַלְיִיגָּט, וַיְיָ פָּוְדִיָּעָ פִּיכְטָעָ גַּעֲוָעָנְטָעָר, מִיטָּן אַפְּנָעַ-
שִׁילְטָעַן זִיְיָ. אַיְנוּיִינָג אָוֹן מִיטָּן דִּי הַאָרְדָּרְוִיסָעָן. אָזָּוִי הָאָט
עָר זַיְיָ אַגְּנָגָלָאָדָעָן אִין שְׁלִיטָעָל. די שְׁוֹעָרָעָרָעָ פָּעַל פָּוֹן דָּעֵר
סִיוּעָר קְלִיאָטָשָׁע — אַונְטָעַן, אָוֹן שְׁמַעְנְדְּרִיקָעַס לִיְיִכְתָּבָרָעָ פָּעַל

פון אויבען. אויך דא האט זיך דער שאטען פון פּוֹנְדֶּנְדָּן פֿערְדַּעְלְ גַּעֲשְׁטִיכְטַּ אָוִיפַּ דָּעֵר סִיוּוּרְ בְּאַבְּעָן זַיְנָעָר, אָנוֹי וּוְיִמְתַּא אַ שָׁעָה צְרוּיקַ, פָּאָרָן טוּיטַ...

צָאַלְקָעַ הָאָט, וּוְיִזְגְּגָעַ לְאַשְׁעָקַ, אַ צִּיה גַּעֲטָן דַּי שְׁלִיטָעַ אָוְן אַיְזַי גִּידְ צְוַעַק אַיְבָּעַר דָּעֵם קְרוּמָעַן שְׁלִיאָן. אָוְן אַיְן רְוִיטָעַן סְלִיאָה, נְאָכֵן שְׁלִיטָעַן, הָאָט צְוַעַק גַּעֲנָה גַּעֲנָה יְאָקָעַ, וּוְיִאָפְּרַמְּגַטְּרַטְּעַר אָוְן אַוְנְטְּרַגְּעַשְׁאָסְעַנְעַר וּוְאָלָה.

אָנַי דָּעֵר וּצְלָבָעַר צִיְּטַ אַיְזַי דַּי שְׁבָט-זָוָן פְּמַעַט אַינְגָּגָן-צָעַן אַוְנְטְּרַגְּעַנְגָּגָעַן אָיַן אַ פְּאַרְקִיהְלְטַעְרַ רְוִיטְקִיְּתַיְּתַי. אוֹיַן דָּאַרְטָעַן, אָיַן מְעַרְבַּ-הַיְּמַעַרְבַּ, הָאָט אַיְמִיצָעַר גַּעֲקוּלְעַט דָּעֵם וּוְיִסְעַן פָּעָרְדַּסְוָן אָן אַפְּגַּעַלְעַטְבָּעַן טָאָגַג אַ סִּיוּוּרְ וּוְאַלְקָעַן הָאָט זִיךְ דָּאַרְטַּ נְעוֹזָלְעָרַטְ אַוְיְסְגַּעַזְוִינְגְּנָהָרִיתַ אָוְן זַיְן אָוִיפַּ גַּעֲרִיסְעַנְעַרְ בּוֹיְךְ, מִיטְ רְוִיכְגָּעַגְּדָעְרִיםְ, הָאָט גַּעֲטְרִיפַּט מִיטְ בְּלוּטַ, אָוְן נִיטְ וּוְיִיטְ פָּוָן אַיְהָם אָוְן גַּעֲלַגְעַן אַ בְּרוּגְעַר וּוְאַלְקָעַן, אַ קְּלַעַנְטְּרַעְרַ, אַ טְּוִינְקְעַלְעַרְ. אָוְיַיךְ אַ גַּעֲקוּלְעַטְרַעְ. אַמִּין נְעַפְּעַלְדִּיגְעַר „שְׁמַעְנְדוּרִיקְעַ“ מִיטְ אָן אַוְיְסְגַּעַזְרָאַכְּפָנָעַם עַקְ, אָוְן בְּיַדְעַנְסַ גַּפְרִיכְטַעְ בְּלִיטָעַן הָאַבְּעָן זִיךְ צְוַגְאָסָעַן אַרְדָּוַת זַיְיַ אָוְיְסְגַּעַמִּישַׁ זִיךְ צְוַגְמָעַן; טָאַקְעַן דָּאַרְטָעַן, וּוְאוּ דָעַר הַיְּמַעַרְ פְּאַרְקִיְּלְעַכְדִּינְגַּט זִיךְ צָוָם וּוְיִיטָן אַרְאָפַ-וּוְאָלָד...

זַיְיַ דָּאָס גַּעֲוָעַן זַיְן אַ נְאָכְקָרִימְעַנִּישַׁ אָוִיפַּ דָעֵם, וּוֹאָס אָיַן אַקְאָרְשַׁטְ גַּעֲשָׁעַן אָוִיפַּ דָעֵר עַרְדַּ? צִי דַי גַּיְסְטַעְרַ פָּוָן דַי צְוּוּיַּ אַוְמְגַעְקְוִמְעַנוּ פָּעָרְדַּ הָאַבְּעָן אַחֲנַי אַוְעַקְגַּשְׁוּעַבְטַ, פְּדַי צְוַצְוַלְיָעַן זִיךְ צָוָם פְּסָאַהְפָּבָדַ, בְּעַטָּעַן רְחָמִים?... וּוּעָר וּוְיִסְטַ? הָאַבְּעָן דָעַן בְּכָלְלַ פָּעָרְדַּ אַ נְשָׁמָה? אָוְן וּוְיִקְמַצֵּן דַי פְּאַרְהְוִיכְטַעְ אַטְעַמְסַ פָּוָן פְּאַדְלָעַ-פָּעָרְדַּ צָו אַעֲלַכְעַ דַעְרָה וּוּבְנָעַ זָאָכָעַן?

א פארשווועכטער שבח-שירה

1.

בְּיִ חַיִים־יָוסֵף „טֶרֶפְּשִׁי־בִּיךְ“, אֵין שָׁעֵנַק, הָאָט מַעַן שָׁוֵין
גַּעֲנוֹמֶגֶן אוּרִיפְּרָאַמְּגַן אֵין שְׁטוֹב פְּכַבּוֹד־שְׁבַת, מְהַאֲט אַוִּיסְגַּעַטְהָרָט
דָּאָס אַנְגַּעַטְרָאַגְּנָעַ מִיסְט, אַרְיִינְגַּעַטְרָאַכְּט עַטְלִיכְעַ פְּרִישַׁע
קִיְּקַלְעַן לִימַם אַוִּיף אַ נִּיעַד זַגְּסַלְעַנְקַע אָוּן אַרְיִינְגַּעַטְעָקַט אֵין
זַיִי חַלְבָּנָעַ לִיכְטַלְעַן צָוֵם לִיכְטַ-בְּעַנְשָׁעַן, מְהַאֲט אַרְיִיסְגַּעַטְרָיְבָעַן
אַלְעַ גּוֹיִים אָוּן אַנְגַּעַזְוָגַט זַיִי, אָוּן בִּין מַאֲרָגַעַן בִּינְאָכְט, נַאֲךְ
אַנְצִינְדָּעַן פִּיעַר, זַאֲלָעַן זַיִי זַיִךְ גַּאֲרַ נִיט דַעֲרוֹוְעָגָעַן אַרְיִינַ
שְׁמַעַקְעַן אַחֲרָצָג. וּוֹאֲרִים סְאיַוְ שְׁבַת. אַבְעָר אֵין גּוֹי הָאָט
זַיִךְ נִיט גַּעֲרִירָת פָּוֹן אַרְטָה. כְּוֹעַדְעַר דַעַר וּאַסְעַר-טֶרֶפְּגָעַר
אֵין דָאָס גַּעֲיוֹעַן. עָר אֵין נַאֲךְ גַּעֲזָעַסְעַן אֵין קַאְכְּשָׁטָב בִּי אַ
נִיט-דַעֲרְגָזְנְקָעָנָם שְׁטָאָפְּ בְּדָגְנָפְּן. צְוֹוְשָׁעַן דִי קְנִי אַ קְרָאָ-
מִיסְעַל, מִיט וּוּעַלְכָעַר עָר הָאָט אַקְאָרְשָׁת גַּפְשָׁלָגָעָן פָּאַלְאָהִיקָּעָן,
זַיִין גַּעַזְעַלְיִיךְ וּוּיְיבָ, וּוּעַלְכָעַז דַעֲרָלָאָוָעַן – עָר זַאֲלַ אַוִּיסְבְּרָעָגָעַן זַוְיִי פִּיצְלָ
גַעַלְתָּ; אָט דָאָס בְּלוֹטִיגְ גַעַלְתָּ, וּוּאָס עָר הָאָט אַפְגָעָנוּמוּמָעַן פָּאָר
זַיִין הַיְנָקָעָנְדִיְגָעָר קְלִיאַטְשָׁבָ.

כְּוֹעַדְעַר הָאָט אַרְיִינְגַּעַטְאָסְעַן אֵין קַעְלִישָׁאָק נַאֲךְ זַוְיִי-
טָעַן. נַאֲךְ יַעֲדָעַן קַעְלִישָׁאָק גַּעַבְוִיטְשָׁעַט מִיט אַ שְׁוֹעוֹרָעָן קָאָפָּ,
וּוּי נַאֲךְ אַיְנָגָעָנוּמָעָנָם בִּיטָעָרָעָן סָמָ, אָוּן אַגְּבָ אַוִּיסְגַּעַטְאָסְעַן
דָאָס הַאֲרַץ פָּאָרָן טִישָׁ, פָּאָר דַעַר שְׁפָנְקָעָרָקָעָ, פָּאָר דַעַר קָאָזָ.

להבדיל, און פאר דער הווען, וואס שפֿאָצִירט אַדְוֹרֶךְ זַכְּעָן אַחֲבָעָרְעָל... צַלְמָאָגְהַיְה אַתְּ הַיְמִישָׁעָן גּוֹי, צַו וּוּצְבָּעָן דֵי בָּאָלְעָמָסְטָעָן מִנּוּ אַפְּטָמָאָל אַנְקָוּמָעָן נַאֲךְ אָן אַיְבָּעִינְגָּעָ פָּאָר עַמְּצָרָס וּוּאָסְעָר, אָונְן אַלְסָ אַיְזָעָם, וּוָאָס אַיְזָה הַיְגָט נַתְּשָׁר גַּעַוְאָרָעָן אָונְן גַּעַוְאָ-בָּעָן צַו לִיְזָעָן אָן אַפְּטוֹקִין, וּוָאָס עַר גַּאֲקָוּמָט פָּוּן צַעָּהָן אַידִישָׁע הַיְזָעָר פָּאָר אַחֲרָש וּוּאָסְעָר-טַרְאָגָעָן, הַאָט מַעַן אַיְהָם אַפְּיָסָעָל גַּעַשְׁאָנוּוּעָט אָונְן גַּעַלְאָזָעָן זַיְצָעָן בֵּין לִיכְטִיבָּעָנָשָׁעָן.

— נַאֲרָ וּוּסְטָעָן זַאֲלָסְטָוּ זַיְינָ, כּוּוֹצְדָּעָרָ! — אַזְוִי הַאָט אַיְהָם חַיִּים-יַיְסָף „טַרְאַטִּי-בִּיקָּ“ שַׁוִּין אַפְּאָר מַאֲלָמָתָרָה גַּעַ-וּעָן, — «יַאֲקָ זַשְּׁינְקָא זַאֲמָאָלִיעָ סַוְּיַעְצָמָעָ...» עַס הַיִּיטָּט, וּיְ-נַאֲרָ זַאֲסָ וּוּיְיבָ וּוּעָט בְּעַשְׁנָעָן לִיכְטָ, אַזְוִי זַאֲלָסְטָוּ זַיְינָ אַפְּטָרָאָגָעָן... שַׁבְּתָ!

— זַאֲלָ זַיְ נַאֲרָ קְוּמָעָן, דֵי „סְטָעָרוּעָ“. — אַזְוִי עַנְטָפָעָרָט אַיְהָם אַפְּ כּוּוֹצְדָּעָר מִיסְטָ אַבְּוּתָשׁ פָּוּן קָאָפָ אָונְן קְלָאָפְטָ-צָהָר סְטָרָאַשְׁעָנְדִינָג, מִיטָּן קָאָרָאָמִיסָעָל — זַאֲלָ זַיְ נַאֲרָ קְוּמָעָן, אַיְן אַיהֲרָ מַעַמְעָן אַרְיָין, אַזְוִי וּוּעָלָ אַיךְ אַיהֲרָ דֵי קְלִיאָפְקָעָט דָוְרָכָ-בָּרָעָכָן אָונְן דַּאֲסָ גַּעַנְצָעָ וּוּאָסְעָרָ פָּוּן אַיהֲרָ אַרְוִיסְלָאָזָעָן.

חַיִּים-יַיְסָף אָונְן כּוּוֹצְדָּעָר הַאָבָעָן אַזְוִי בְּשָׂום אַוְפָן נִיט גַּעֲקָעָנָט מוּשָׂוָה וּוּעָרָעָן, וּוּאָרִים יַצְדָּעָר הַאָט גַּאֲרָרָגָעָט פָּוּן זַיְינָ אַיְגָעָנְנָעָר וּוּיְיבָ, חַיִּים-יַיְסָף פָּוּן זַיְינָ אַשְׁתָּ-חִיל אָונְן כּוּוֹעָ-דָעָר פָּוּן פָּאָלָאָהִיְקָעָן, מִיטָּן דַעַם אַיְין אַונְטָעָרְשִׁידָ, וּוָאָס כּוּוֹעָ-דָעָר הַאָט זַיְינָ פְּלוֹנִיתָטָעָ פָּאָרְגָּעָשְׁטָעָלָט אָונְן גַּעַשְׁתָּאָלָט פָּוּן אַפְּלָעָר פָּאָס וּוּאָסְעָר...
דַּאֲסָ גַּעַנְצָעָ עַשְׁירָותָ, וּוָאָס אַיְזָה אַרְיָינְגָּפָלְעָן צַו כּוּוֹעָ-

דָעָרָן אַיְן דֵי הַעֲנָט, אַיְזָה בְּסָ-חֶפְּלָגָעָן גַּעַוְוָעָן דְּרִיְיָ מִיט אַחֲרָ-בָּצָן רַוְּבָּעָ. עַר הַאָט דַּאֲסָ אַפְּגָעָנְזָמָעָן פָּאָר זַיְינָ סִיוּעָרָ קְלִיאָטָשָׁע אָונְן אַיְבָּעָגָעָפָעָן זַיְ אַיְקָעָן אַזְוִי שַׁיְנָדָעָן. אַהֲלָבָעָן פָּאָדָלָעָ-פָּעָרָדָה הַאָט שַׁוִּין כּוּוֹצְדָּעָר בָּאָלָד פָּאָרְטְּרוֹנְקָעָן אָונְן פָּאָרְבִּיסָעָן מִיטָּן „בָּאָרָאָנְקָעָס“, מִיטָּן אַפְּאָר קִיְּקָלָעָ גַּעַבְּקָטָעָ פִּישָׁ אָונְן מִיטָּן זַוְּיָּרָעָ אַוְגָרְקָעָס. אַבְּעָרָ נִיטָּן קְוּמָנְדָה אַוִּיפָּ אַזְוְלָכָעָ קִיְּזָעָרְלִיכָּעָ פָּאָרְבִּיסָעָכָן הַאָט עַר דַעַם שְׁתָאָפָּ בְּרָאָנְפָעָן שְׁלָעָכָט פָּאָרְדִּיָּט. סְאַיְ אַיְהָם גַּעַוְעָן קְאָלְעָמָוֹתָנָעָ אַוִּיפָּן הַאָרָ-

צען, ווי בי אַ מפֿנְשָׁעַן ווֹאָס האָט אַרְיִינְגֶּעֶכֶט אַין דער פֿינְסְטָעֵר אַ טְרוֹנוֹנָק קְפָּרָאָסִין אַנְשְׁטָאָט מְשָׁקָה, אַוְן פָּאָרְבִּיסְעָן מִיט זִיְּחָא אַנְשְׁטָאָט הַעֲרִינְג.

די שְׁעַנְקָעַרְקָעַ האָט זִיךְ גַּעֲדְרָעָהָט אַין קִיךְ. בֵּי דֵי ערְבָּה שְׁבָתְדִּיגָּע טְעַפְּלָעָן. אַוְן כּוֹעֲדָעָר האָט זִיךְ אַלְיכְּ גַּעֲטְשָׁעָפָט צֹו אַיהֲר, שִׁיעָר נִיט אַנְגְּעַכְּאָפָט זִיךְ בַּיִּם פְּאָרְטָוֹן. עַר האָט דָּאָס גַּעֲטָאָן ווי אַ מעָנָשׁ ווֹאָס טְרִינְקָט זִיךְ אַוְן רָאָטְעוּזָעָט זִיךְ פָּאָר אַ שְׁטוּרְיוּעָלְעָ:

— סְלֹוש — כָּאֶזְאִיקָּא! אָז? כָּאֶזְאִיקָּא! אָט זָאָג מִיר דַי צַי כְּבִין אַ "פָּאָרְלִיעָן" צַי נִיט? אַפְּגָעְדִּינְט האָט מִיר אַ קְלִיאָן. טְשָׁע אַזְוִיפִּיל יְאַהְרָעָן... אַוְן אַצְיָינָד, בְּשָׂפַת אַיךְ זִיךְ דָּא אַוְן טְרִינְק סִיוֹאָוּכָע אַוְן פְּאָרְבִּיס מִיט זְשִׁידָאָוּסָקָע פִּיש, שִׁילָט מַעַן פָּוּן אַיהֲר דֵי אַלְטָע שְׁקוּרָע אַיהֲרָע, אַוְיָף יְעַנְעָם זִיְּת אַזְעָרָע... גַּעַה אַרוּסִים ווּעַטְטוּ זְעָהָן. מִיר טּוֹט ווּהָה דָּאָס הַאֲרָץ אַוְן סָג-

רָאָקָעָס פְּרָעָהָעָן זִיךְ...

— ווּאָרָף אַיהֲר שְׁוֹן אַרוּסִים פּוֹן שְׁטוֹבָן! — שְׁרִיְּת דֵי שְׁעַנְקָעַרְקָעַ צּוֹם מַאן — כִּיּוּעָל הַיִּנְטָמֵית פָּאָרְוִיקָעָן טְשָׁאָלְפָנָט נִיט פָּאָרְטִּיג ווּעְדָרָעָן...

לְוִוְּפִט צֹו חַיִּים-יִוְסָף צֹו זַיְּן פָּאָרְזָעָנָעָם קוֹנָד. אַין זַיְּן ווּאַטְאַזְוּן שְׁוֹאָרְצָעָן לִיְּבָעָן, אַיְּבָעָן "אַרְבָּעָ-כְּנָפּוֹת", אַיְּן אַיְּן דָּעַר יַאֲרָמְעָלְקָע אַוְיָפְן שְׁפִּין בִּיְּקָעָנָעָם קָאָפְן זְעָהָט עַר אַוְיָס כּוּוּדָעָרָן מְש׊וֹנָהָדִיג אַוְן שְׁטָאָרָק. אַוְן דָּא שְׁרִיְּת עַר נַאֲך אַוְיָחָם, דָּעַר שְׁעַנְקָעָר:

— ווֹאָס ווּיְלָטָנוּ דָּא, ווֹאָס? דָּעַרְטְּרִינְק דִּין בְּרָאָנְפָעָן אַוְן גַּעַה!

אַבְּעָר שְׁרִיְּעָנְדִּיג צֹוִי, דָּעַרְזָעָהָט חַיִּים-יִוְסָף דַעַם גְּרִינְיָה לִיכְעָן נִיט-דָעַרְטְּרִונְקָעָנָעָם שְׁטָאָף. אַזְוִיפִּיל לִיְּזָעָכְן אַוְיָף אַיְּן מַאְלָא!... ווּעְרָת עַר אַ בִּסְעָל ווּיְכָעָר צֹו כּוּוּדָעָרָן אַוְן רָעַדְתָּ אַיהֲר, צֹו מִיט אַ פְּרִיְּגַלְּיִיכְעָרָעָן טָאָן:

— נָג, אַיְּדִי, אַיְּדִי, כּוּוּדָעָר! אַיְּדִי, זְשִׁינְקָא טְאָפִיעָה הַבָּקָאִיטָש!... נָג, גַּעַה, גַּעַה, כּוּוּפְדָעָר! גַּעַה, דָּאָס ווּיְבָעָל דִּינָס רָוּפָט דִּין!)

— אַט נָאָך אֲ שַׁהְלָע, גוֹטָעָר מַעֲנֵשׁ! אֶזְוִי בְּפַט זַיְן
כוּוֹעַדְעַר מִיט אֲ וַיְיַעַנְדִּיגָּעַן קוֹל, נָאָך אֲ וַיְיַלְעַצְקָעַ. דַו בִּיסְט
דַאָך אֲ קַלְיָגָעַר מַעֲנֵשׁ. אַלְעַ אַיְדָעַן וַיְיַעַנְדִּיגָּעַן קוֹלְיָגָעַר מַעֲנֵשׁ... טַו
זָאָגְיַזְשָׁעַ מִיר דַה, בֵין אַיךְ דַעַן נִיט אֲ «סֻוּאָלָאָטְשָׁה»? בֵין אַיךְ
נִיט אֲ הַינְטִישָׁר-זָהָן? שָׂוִין בָּאָלָד אֲ הַאַלְבָעַ קַלְיָאָטְשָׁע פָּאָרָה-
טְרַנוּקָעַן. גַּעֲקוּיְגָעַט אָוִן פָּאָרְטְּרוֹגָקָעַן...

חַיִּים-יַוְסָּף דַעַר שְׁעַנְקָעַר אַיְן נִיט גַּעֲוַהַנְטַ מַעַן זָאָל
אַיְהָם מַאֲכָעַן צַוְּלַכְעַ קָאָמְפְּלִימַעְטָעַן. פָּאָרְקְפָּהָרָט, אַלְעַ רַוְפָעַן
אַיְהָם «בַּיְקָעַ». פַוִּין זַיְן אַיְדָעַנְצָא אַיְן שַׁוִּין אַפְּגַעַרְדָּט. זַיְן צַוְּ
נַעֲמַנְיִישׁ «טְרַעַטִּי-בַּיְקָעַ» אַיְהָם אַיְבְּפָרְגַעְגַעְגָעַן בִּירְוָהָה, וּוֹ
אֲ גַּרְאָפְּלִיכָּעַר טִיטָּעַל, פָוִּונְמַזְיָדָעַן, נָאָךְ וּוּעַמְעַן עַר אַיְן אֲ גַּאָ-
מַעַן. יַעֲנָעַר, זְכַרְוָנוּ לְבָרְכָה, הַאָט שַׁוִּין גַּעַחַצְתָּמָן דָאָס צַוְּנַעַמְעַנְיִישׁ
«בַּיְקָעַ», זַיְן טָاطָעַ הַאָט שַׁוִּין גַּעַחַיְינְן «וַיְתָאַרְעַ בַּיְקָעַ» אַפְּנָעַן עַר,
חַיִּים-יַוְסָּף — «טְרַעַטִּי-בַּיְקָעַ». דַעַרְפָּאָר צַוְּגַעַסְעַן זַיְן אַיְבָעַר אַיְהָם
כוּוֹעַדְעַר שִׁיפָּרָע וּוּרְטָעָר, אַוְנַעַטְשָׁע אַיְן עַר אֲ קַלְיָגָעַר מַעֲנֵשׁ
וּוֹ אֲ גַּוְטָעַר בּוּמְעַל. אַיְן אַנְשָׁטָאָס אַנְגַעַמְהָעַן כַּוּוֹעַדְעָרָן פָּאָרָן
קָאָלְגָעַר אַפְּנָעַן אַרְוִיְסָוּאַרְפָּעַן אַיְהָם, אֶזְוִי וּוֹיְבָה הַיִּיסְטָט,
שְׁתַעַלְתָּמָר זַיְן גַּאָר אַוּעָקָאַיְבָעָר בּוּוֹעַדְעָרָן אַיְן טְרַיְּיסְטָט
אַיְהָם:

— וּוֹאָס סְמַאְרְקָעַסְטוּ זַיְן? וּוֹאָס וּוַיְלָסְטוּ פָוִּין דִּין יַאֲמָעַר
קַלְיָאָטְשָׁע? אֲ סְקָאָטִינְעַ אַיְן אֲ סְקָאָטִינְעַ. אַפְּגַעַדְיִנְט — שִׁינְדִּט
מַעַן זַיְן אַפְּנָעַן אֲ סְוּוֹת.

— נַיְין, — מַאֲכָטָט כּוּוֹדְעַר אַוְנַעַטְשָׁע תְּשַׁוְעַר מִיטָן קַאְפָּ
אוֹנָן שְׁנִיְצָט זַיְן אוֹיסָאַיְן פָּאַלְעַ פָוִּין זַיְן קַאְשָׁוֹן. — וּוֹאָס
וּוַיְיִסְטָה, גוֹטָעָר מַעֲנֵשׁ! זַיְהַאָט דַאָךְ אוֹרְפָּאָר גַּעַקְיָס מַטָּ
כּוּנְשִׁישָׁע אַוְיָגָעַן, וּוֹעֵן מִ'הַאָט זַיְ אַרְוַעַצְקָעַנְפָּהָרָט — אַוְמַגְעַקְוָקָט
זַיְן אֶזְוִי... אַלְיָיְן אַיְן זַיְ אֲ וּוַיְיִסְעַ, אֲ סִיוּוֹנְקָעַ, אַוְנַעַטְשָׁע אֲ זַיְן
הַאָט זַיְ טְוַנְקָפְּלָאַ, שְׁוֹאָרְצִינְקָעַ: «הַאָבָּרְךָמְנוֹת!» הַאָט זַיְן זַיְן
גַּעַבְעַטְשָׁע. אַבָּעָר וּוֹיְקָם אַיְדָה, אֲ «פָּאָלְדִיְעָן» אֶזְוָאַ, צַוְּ רַחְמָנוֹת?...
אַט אֲ הַאַלְבָעַ קַלְיָאָטְשָׁע בְּגַלְדָּ... אַט אֲ... גוֹטָעָר מַעֲנֵשׁ!...
וּוֹאָס טּוֹטָשָׁקִי (אַט דַאָךְ), אַיְן שְׁטָאָפְּ!...

— נַה, — וּוֹעֵרְתָּ שַׁוִּין חַיִּים-יַוְסָּף אַוְמַגְעַדְוָלְדִּינְג — דְּרוּעָה

מיר ניט מיין יאַרמצעֶקע און געה!.. געה, געה! פֿאָלְאַתְּהִיקָּע
ווארט אויף דיר אינדרויסן. געה, געה, כוועדר!
— גיב נאָר אָ קוק... — קויטשעט-אויף די שענקרעכ
בײַם אוֹיּוֹעַן, — ווי ער טעהנחת זיך דאס אוּס מיטן ער!
געפּונען אָ צִיְּטָן, האָט ער...

— ניעט סערטשאַיטע! — ווישט זיך כוועדר די נאָז מיט
דעָר פֿאָלְעָ — בִּיזְעַרט זיך ניט, גוטע מענטשן, טרייבט מיך
ニיט. אָז אָז דְּלִילְעַז ווי אָנד בֵּין... אָט ווועט מען בַּיִ אַיְד
בַּאלְד אַנְגִּינְדָּען לְכַטְּעַלְעַ שְׁבַּתְּדִיגְעַ. דָּעָר "כָּאָזְצָן" ווועט גָּאָט
בעטען אָוֹן אַיְד ווועל מיר זיכען. הוֹוַהָּיַן ווועל אַיְד גַּחֲהָן, גַּוְּ
טַע מְעַשְׂעָן? אַיְד אַטְעַט בַּיִ מִיר אַיְד פִּינְסְטָעַר. אַיְד שְׁטַעַלְעַ
כָּלְעַ פִּינְסְטָעַר. נִיטָּא מִין ווַיְסָע קְלִיגְטָעַשׁ. ווי דָּעָר טָאג
הָאָט מִיר דָּאָרְטָעַן גַּעַלוֹיכְטָעַן אַיהֲרָן סִיוּעָ פָּעַל...

2.

דאַסְמָאָל וווערט שוֹין חַיִּים-יּוֹסֵף גָּאָר-גָּאָר אַיְן פַּעַס אָוֹן
גִּיט זִיך, פְּלוֹמְרָשֶׁט, אָ ווֹאָרְךָ אַיְד כוועדרן, ווי ער ווֹאָלְט
איַהֲם גַּעַזְאַלְט דּוֹרְסְ-זִיְּן:
— אַרוֹיסְ צַו אַל-די קָאָדֵיק! דַּו שְׁלָאָק, דַּו אַנְשִׁיקְעַנְשִׁי!

אָוֹן די שענקרעכ ווישט זיך די הַעַנְתָּ אַיְן פָּאָרְטִיךְ אָוֹן
הַעַלְפָּט צַו!
— אַרוֹיסְ, דַּו שִׁיפּוֹרָה, דַּו! אַרוֹיסְ!

— ניעט טְרָאָשׁ! (טְשֻׁפְּעַ נִיט), וווערט מִיטָּמָאָל כוועדר
ニיכְטְּעַרְפָּר, שְׁטַעַלְט זיך אַיְד מִיט זַיִּינְצָן האַמְּעַטְנָעָם גַּיְחָ

אָוֹן שְׁאָקְעַלְט זיך אַיְד זַיִּינְעַ לְאַפְּטִיעַ. נִיעַ טְרָאָשׁ, זַאֲג אַיְד!
טְשֻׁפְּעַט נִיט אָזָא זַיְנְדִיגְעַן מְעַשְׂעָן, ווי אַיְד בֵּין, אָזָא פָּאָרְךָ
לִיעַן, אָזָא —

כוועדרס בָּאוֹאָקְסְעַנְעָר פְּנִים קְרִיגַת דְּעַרְבִּי אָזָא ווַיִּפְּ.

דעָן אַיְסְדָּרוֹק, אָז חַיִּים-יּוֹסֵף דָּעָר גְּבוֹר אָוֹן זַיִּין ווַיִּבְּ

אַשְׁתַּ-חַיְל דְּעַרְשְׁרַעְקָעַן זִיךְן, טְרַעַטְעַן אָפְ אָוֹן קְיֻקָּעַן זִיךְן אַיְבָּעָרָה.

הַעַן אָ מעַשָּׂה! אַיְנָם שְׁטַעַנְדִּיגְא אַונְטְּפָרְטְּעַנְגָּעָן ווֹאָסְעַרְטְּרַעְגָּעָר

האָט זיך אויפגעכאנט דער אַמְתָּעֵר גוֹי, דער פרײַיעַר "גַּבְעָונִי",
איידער יהושע האָט אַיהם פָּרָשָׁאַלְטָעַן...*)

אַבעַר כוֹעַדְעַר גַּעֲבָרוּיכַּט נִיט זַיִן גַּוְיִישָׁקָעַן פָּתָח. עַר
זִיצֶת שְׂוִין וּוַיְתַּעַר אַיִּפָּן פָּאַרְעָוָעָן בַּיְנָקָעָל, צוַּוְישָׁעָן מִילְּכִי-
גָּעָן סּוֹדְנִיק אָוֹן פְּלִיְישָׁגָעָן טִישָׁעָל, דִּי קּוֹטְשָׁמָעָה האָט עַר
פָּאַרְצְּזָוַיְיִפְּצָלַט אַרְיִינְגְּטוֹאַרְפָּעָן אַין דִּי דְּלָאָנִיעָס, אָוֹן כְּלִיפָּעַט
מִישָׁט גַּאֲרַךְ אַ נְיַעַרְךָ פְּרִישָׁקִיט. גַּרְאַד אַצְּנַדְעַט עַר גַּעֲפָנוּן
די רִיכְתִּיגָּע צִיְּט אַוְיסְגִּיטָעַן דָּאַס האָרְץ בָּוּ הַלְּשׁוֹן:

- אַט בָּאַלְדַּו וּוְעַלְעַן דִּי זְשִׁידֻעָס אַנְצִינְדָּעַן לִיכְתְּלַעַט אַוְין
עַסְעַן אַהֲנְגָרְשָׁע יַאֲכָעָל. אַוְין אַיךְ אַ פָּאַדְלִיעָן אַ פִּינְסְטְּרָעָר...
פָּאַרְפָּאַלְעַן בֵּין אַיךְ! שְׁטִיקָעָר רִיסְטָמָעָן פָּוֹן אַיהֲרָדְרָטְעָן,
אוֹפָן שְׁנִי, וּוְיַקְרָוִיט שִׁילְטָמָעָן זַי, אַוְין אַיךְ זַיְצָר דָּא
אַוְין צִיה סִיוּאָוְכָע... אַיְהָר בְּלֹס טְרִינְק אַיךְ! - אַנוֹי
צְעִיאָמְעָרֶט זיך פְּלִזְגְּלִינְגָן כּוֹעַדְעַר, וּוְיַי אַמְעָשׁ וּוְאַס האָט אַנוֹי
גַּעֲטָאָפְט דָּעַם רִיכְתִּיגָּעַן וּוְאָרטַן. אַיְהָר בְּלֹס טְוַיְן!

אוֹן איידער דער שְׁנוּקָעָרְקָעָן דִּי שְׁעַנְקָעָרְקָעָן קּוֹמָעָן צַוְּ
זַי, פָּוֹן אַזְּאַפְּלִזְגְּלִיכָּעָן אוֹפְּשָׁרְיִיעָן, עַרְשָׁט כּוֹעַדְעַר האָט שְׂוִין
אַכְּפָט גַּעֲטָאָן דִּי פִּירְעָקְגָעָן, נִימְ-דְּעַטְרָוְגְּקָעָן פְּלָאַשׁ פָּוֹן טִישָׁ
אוֹן גִּיט זַי אַשְׁלִיְיִדְעָר מִתְּנִין גַּאֲנְצָעָן פּוּעַרְשָׁעָן כָּחָ צּוֹם שְׁעוֹלָל.
צַוְּ, אַנוֹי, אַזְּוַיְקָעָר אַוְין שְׁטִיקְלַעְנָן גַּלְאָזָן צְעַפְרִינְגָעָן אוֹיְחָ
אַלְעַז וּיְתַעַן, אַיְן דָּעַר אוֹפְּגָעָרְצָמְטָעָר קִין; אַוְין אַגְּסָטָעָ פְּלִיאָ-
מַעַ, פִּינְס דְּעַשְׁטָט בְּרָאָגְפָעָן, צִזְפְּלִיכָּט זיך אַיְבָּרָן עַרְבָּ-שְׁבָתָה.
דיָג אַוְיסְגָּעָשָׁאַטְעָנָעָם זַעְמָה, וּוְיַקְרָאָפְּאַפְּרִיר.

הוַיְבַּט זַאֲךְ חַיִּים-וּסְפָּרָן צַוְּ שְׁרִיעָן אַוְין חַיִּים-יּוֹסִיףִיכָּעָן
צַוְּ קּוֹוְתְּשָׁעָן. כָּפְטָט אַבעַר כּוֹעַדְעַר אַרוֹוִיט זַיִן קָאַרְאַמִּיסְעָל
פָּוֹן צוַּוְישָׁעָן דִּי קְנִי אַוְין צְעַפְאַכְעַט זיך מִיט אַיהם:
- סְטָאָי, זְשָׂאָדִי! (שְׁטָעהָט אַקְּרָשָׁט אַידָעָן) וּוְאָרִים
כּוֹעַל אַיךְ דָּא בָּאַלְדַּמְתִּחְנָן, וּוְיַיְכָּהָבָּעָמִיתָט מִין גַּעַ-
זְעַלְיָר וּוְיַבָּ...)

(*) יהושע, וועלכער הוט אַיְגָעָנוּמָעָן אַרְץ יִשְׂرָאֵל נַאֲךְ מִשְׁחָה טּוֹיט. האָט
די "גַּבְעָונִים" פָּאַרְשָׁאַלְטָעָן, זַי וְאַלְעַן אַיְבָּגָג זַיִן בַּיִּם פָּאַלְקָי יִשְׂרָאֵל הַאֲלִזְ-הַעֲקָעָר
אוֹן וְאַסְעַטְרַעְגָּר.

עס איז איז שענץ געווארען אַ גַּנוֹזֶה, אָז הַיְמָעֵל
עפָען זיך. אויף די קומות זיינען אַגְּוַעַלְאַפָּעַן שומטערעם, וואס
האבען זיך אַקָּרְשֶׁת גַּעֲלָאָעַן געהן אִין באָד, פְּדוּי אַרְיִינְצָיו^א
כָּפָעַן אַ פָּאָרָע פָּאָר קְבָּלָת-שְׁבָת. מיט פָּאָרָאַיְנִיגְטָע פְּחוֹת האָט
מען כוועדרען אַרְיִינְגַּעַלְעַט אַיהם אַ פְּאָרָע גָּזָס, אָז פָּאָר אַיְנָע
הוֹצָאוֹת אַרְיִינְגַּעַלְעַט אַיהם אַ בִּיסְעָל "טרוקענע" אִין קָאָגָעָר.
— קָאָרָע-אָוָל! — האָט כוועדר געשריען אַיבָּעָר דער
גאנצער גָּס.

מהאָט אַיהם צוֹגַעַלְעַט צו זיינ געפְּרוֹרְיוֹעַן פָּעַסְעָל אויף
דער מיטען גָּס. אויפָּן שְׁלִיטָעַן, ביַם פָּעַסְעָל מִיט די צוּוִי
איַבְּעַרְגַּעַלְעַט עַמְּפָר, אִין נַעֲזַעַן פָּאָלָאָהִיקָּע אָזָן בָּאוּוּיָּינְט
דעם פָּנְסְטָעַן מִול אַיהֲרָעַן בַּיִּי כוועדרען; אָז דָּס וואס
איַהְרָגְעַלְעַט פָּאָר דער לְאַמְּפָר קְלִיאַטְשָׁע, אָזָן מַיוּעַט נִיט קָעַגְעַן
איַנְהָאַגְּדָלָעַן עַפְּעַס אַן אַנדָּעָר פָּאָלְעָע... מַהְאָט כוועדרען מיט
גרוּיס פְּבוֹד אַוְיסְגַּעַלְעַט לְעַבְּעַן זיינ פָּעַסְעָל אַן אַוְיסְגַּעַלְעַט
לְעַבְּעַן אַיהם זיינ קָאָרָאמִיסְעָל.

דערזעהן איַהְרָגְעַלְעַט מִאן אִין צוּוִי פִּיל אַידִישׁ
הענט, האָט פָּאָלָאָהִיקָּע געקרעגן מיט אָזָן קָודָם-פָּלְגָּוּזְבָּאָפְט
דעם קָאָרָאמִיסְעָל אָזָן פָּאָרְזָקְט אַיהם אִין שְׁלִיטָעַן אַונְגָּטָעַן
פָּעַסְעָל, פְּדוּי כוועדר זאָל זיך מִיטָּן אַוְיסְגַּעַבְיָגָטן דָּרָאָגְגָט
די צוּוִי אוּירְלָעַך ווַיְתָעַר נִיט נַעֲמָעַן שְׁלָאָגָעַן... בָּגוֹזָעָנְט
זיך צוּוִי — האָט זיך גַּעַשְׁפָּלָט אויף די קִנְיעָ, לְעַבְּעַן איַהְרָגְעַלְעַט
גַּעַוְצְלִיכָּעַן מִאן אָזָן, אַיְנְרָעְדָּנְדִּיג אַיהם ער זאָל זיינ אַ
מַעַנְשָׁ אִין, הַגְּלִיוּבְעַנְדִּיג אַיהם אוּיפָּן גַּוְיְשָׁקָעַן שְׂטִיגָּעָר, האָט
זַי פָּאָחָלִיע אַרְוָמְגַעְטָאָפְט אַיהם אַלְעָ זיינע קָעַשְׁנוּס, צַי פָּוּנְ
דעם גַּעַד אִין נַאֲך עַפְּעַס גַּעַבְלִיבָּעַן, צַי נִיט. אַבָּעָר כוועדר
האָט גַּעַקְעַמְפָט ווַי אַלְיָבָּאָזְנָעַן זַי זיך קִינְעָ
שָׁוּם ווַיְיִבְּרָשָׁע לְגַזְקָעָס.

— קָאָרָע-אָוָל! — האָט ער מאַיְמָדִיג געשריען — אַזְבָּיָה
וּזְאַיְוָתָש! ס'הִיסְט: מִיזָּאָל אַיהם רַאֲטַעְוָעַן ווּאַרְיָם מַהְרָגָעַט,
מען מַמִּיתָּט אַיהם...

דאָס געלאַכטער, אַינָם צוֹאַמְעָנוּגָעָלָאַפְעָנָעָם רעדעל אַי-
דען, אַיּוֹ אֲבָנָר געווֹעַן צוֹי שטֶוּךְ, אָז כוּוֹדָעָר הָאָט זִיךְ אֵ-
בִּיסְעָל אַוִּיסְגַּעַטְשִׁיכְעָט, אַוְעַקְגַּעַזְעָצְט זִיךְ, אַרְוּמְגַעַקְוָקְט זִיךְ, אַוְן-
קוֹדֶם-כֶּל אַרְאָגַעַלְאָזְט פָּאַלְאָהִיקְעָן אֵ פְּרָאָסְק אַיּוֹ בָּאָק אַרְיִין,
אוֹ יְעֻנוֹ אֵז גְּלִיכְ אַנְדִּירְגַּעַפְגַּלְעָן לְפָעָן פָּעָסְעָל מִיט דִי
אַיבְּעָרְגַּעַקְעָהָרְטָעָ עַמְּרָם. עַרְשָׁת דָּעַרְנָאָךְ הָאָט כּוּוֹדָעָר גַּפְנָאָ-
מען סְטְרָאַשְׁעָן:

— דִי לְיִיכְתָּעָר אַיְיעָר, דִי זְשִׁידָאָוָסְקָע, וּוּל אֵיךְ מַעֲהָר
נִית אַרְאָפְנָעָמָעָן. נִיּוֹן! אַוְן פָּאָסְכָּע וּוּצְל אֵיךְ דָעַם חַמְץ אַיְעָ-

רָעָן דָעַם "פָּאָחָנָעָם" נִית אַפְקִוְעָן. אָס וּוּס ...

— עַה, וּוּסְטָט בְּעַסְעָר וּוּרְעָן! — הָאָט דָאָס רָעָדָל
עַרְבָּ-שְׁבָתְדִינוּ אַיְדָעָן גַּעַלְכָּט אַרְוָם אֲיהָם.

גְּרָאָד דָאָ אֵי אֵל שְׁלִיטָעָל צוֹנְגַּפְאָהָרָעָן צָוָם רָעָדָל. דָאָס
אַיּוֹ גַּעַוְעָן צָאַלְקָעָן. יַאֲקָע דָעַם שִׁינְדָּעָרָס מַשְׂרָתָל אַיּוֹ אַנְגַּעַלְאַפְעָן
אַיּוֹ הָאָט זִיךְ אַרְיִינְגַּעַשְׁטָופָט אֵ קָוקְ-תָּאָן. אַוְיָפָן שְׁלִיטָעָל זְיִינְעָן —
גַּעַוְעָן אַנְגַּעַלְאַדְעָן צְוּוֵי פְּרִישָׁ-גַּעַשְׁנְדָעָנָע פָּעָלָעָן. אַוְנְטָעָן —
אֵ וּוּסָעָ. אַוְיְבָעָן אֵ בְּרוּנָע. דָעַרְזָהָן דִי בְּלוֹטִיגָּע פָּעָלָעָן, הָאָט
כוּוֹדָעָר וּוּלְדָגָעָן דָרְהָהָעָן מִיט דִי אוּגְעָן. אַוְן גָּאָר
פְּלוֹצְיָהָגָן הָאָט עָר זִיךְ וּוּדָעָר צְעוֹדָאִיעָט אַיבְּעָר דָעָר גַּעַנְצָעָר
גָּאָס:

— קָאָרָאָ-אָוֹל! רְעֹזְוֹתָשׁ! אַוְבִּיוֹאָ-אַיְוָשׁ!
אֵ בְּחַבְּרוֹתָאָ-גַּפְלָעְכָּטָר הָאָט אַיִתְם גַּעַנְטָפְעָרָט אַוְיָף
זְיִינְעָ גַּעַשְׁרִיְעָן. קִיְינָעָר פָּוֹן רָעָדָל אַרְוָם הָאָט אַפְעָרָ נִית
חוּשָׁד גַּעַוְעָן, אָז כּוּוֹדָעָר וּוּלְדָגָעָן דִי בְּלוֹוִזְ פָּאַרְשְׁדִּיְעָן זִיךְ
מוֹרָאָדְגָעָן, גַּוְיִישָׁעָן אָוּמָעָן, וּוּסְגַּרְיוּשָׁעָט אַיִתְם אַיּוֹ הָאָרְצָעָן.
אָן אַוְמָעָט וּוּסְגַּרְיוּשָׁעָט הָאָט נִית קִיְינָן נִאמְפָן אַוְן הָאָט נִית קִיְינָן
טְרִוִּיסְטָן.

3.

בִּי מַאיְרָ-פָעָנְטָעָן אַיּוֹ שָׁטוֹב אַיּוֹ אַוְיָךְ פָּאַרְגְּעָקְוָמָעָן אֵ
גַּרְוִיסְטָן קְרִינְגְּעָרִיִּי, מִיט זִיךְ אַיְדָעָן, אַיבְּעָר דִי דְּרִיְרָ דָעָל

מייט פערציג קאפיקעט, וועלכע ער האט אַפְגָּנוּמָן פָּאָר
"שְׁמַעְנְדְּרִיקָעָס" פָּאָל. נאָר גָּאָר אוֹף אָן אַנדְּרָ אָוָפָן וַיַּבְּיִ
כוּנְדְּצָרָן מֵיט פָּאָלָהִיקָּעָן, לְחֶבְדִּיל.

אַנְגָּעוּהוַיְבָעָן האָט זַיְן דִּי קְרִיגְעָרִי אַיבָּעָר דַּעַם, וּפָר
פָּוֹן זַיְן זַאֲלָ דָּאָס גַּעַלְתָּ בָּאַהֲלָתָעָן בַּיַּיְזָן. טְרִינְגָּעָ, מָאִירָס
אַידְעָנָעָ האָט גַּעַטְעָנָהָט, אָז בַּיַּיְהָר אַיְזָן וַיַּכְבָּרָעָר. ער, פָּעָנָ
טָע, אַיְזָן דָּאֲלָ גַּלְיְמָעְנָעָר גָּוָלָם, אַיְזָן זַיַּי אַיְזָן אַסְׁחוּרָטָע. זַיְן
הַעֲנְדָעָלָט מֵיט צִיגְעָנָעָ מִילָּה, הַעֲנְדָעָלָט זַיְן. אַוְיסְטְּרָדָעָם,
אָז מִיּוּעָט דָּאַרְפָּעָן. קְרִינְגָּעָן נַאֲךְ עַטְלִיכָּעָ רַיְבָּפָל אַיְן חְבָּרָה-
גְּמִילָה-חַסְדִּים, כְּדִי צַו אַיְנְהַגְּדָלָעָן עַפְעָס אַנְיַעַט פְּגָרָה
אַ פָּעָרָה, אַיְזָן וּפָרָעָ וּפָעָט מְפָזָעָן לְיִפְעָן צָוָם גְּבָאִי דָּרְיִי מַאֲלָ
אַ טָּאָג, בַּיְזָן זַיְן וּפָעָט דַּעַם גְּמִילָה-חַסְדָּרָ אַרְוִיסְטָמָנוֹתָשָׁן? זַיְן
אַלְץָן זַיְן. זַאֲלָ ערְנָאָר, אַזְאָ גָּוָלָם, נִטְמָרָהָאָבָעָן! אָנוֹ סִיוּעָט
הַעֲלָטָעָן בַּיַּיְקִיפָּעָן אַ פָּעָרָה, וּפָעָט זַיַּיְהָם אַפְגָּנוּמָן דָּאָס
גַּאנְצָעָ גַּעַלְדָּ צְרוּקִיק...

אַבָּעָר פָּעָנְטָעָ האָט גַּעַהָאָט פָּחָד, דִּי אַידְעָנָעָ זַיְן.
גַּעַזְאָל נִטְמָרָהָאָבָעָן פָּוֹנָם גַּעַלְתָּ אַיְהָרָעָ צְוּוֵי צִיגְעָן,
וּפָאָס זַיַּקְאָרָמָעָט אָוָן מַעְלָקָת אַיְן שְׂטָעְכָּפָל. וּוֹאָרִים, זִינְטָ דִּי
צִיגְעָן הַאָבָעָן זַיְן אַפְגָּנוּמָלָט מַוְתָּשָׁעָט זַיַּי אַיְהָם דִּי אַידְעָנָעָ:
"סְעַטְשָׁקָעָ אָוָן סְעַטְשָׁקָעָ" אָוָן נַאֲכָמָאָל: "סְעַטְשָׁקָעָ!" סְרִיעָדָט
זַיְן נַאֲרָ אַזְוִי: סְעַטְשָׁקָעָ. זַיַּיְמָנָט סְעַטְשָׁקָעָ אָוָן מִיְּנָעָן מִיְּנָט
זַיַּיְקָלְאִיאָן. ערְקָעָן זַיְן גָּוָט זַיְן אַשְׁתָּ-חִילִּי...

הַאָט מַעַן זַיְקָזְזִוִּי אַרְוָמְגָעָהָמְפָעָרָט, בֵּין טְרִינְגָּעָ הַאָט
זַיְקָזְזִוִּישָׁעָט אָוָן גַּעַנְמָעָן שְׁפָרִינְגָּעָן אַיְהָרָמָעָן אַיְן דִּי אַוִּי-
גַּעַן אַרְיִין. ערְשָׁעָהָט וַיַּאֲפָט אַסְׁלוֹת זַיְן גָּאָרָ אַסְׁלָעְנָעָ פְּאַקְרִיבִּישָׁ-
אַיְהָם. שְׁטוּפָט ערְזַי אֲפָט, כָּאֲפָט זַיְן גָּאָרָ אַסְׁלָעְנָעָ פְּאַקְרִיבִּישָׁ-
קָעָ פָּוֹן אַטְעָפָל אָוָן וּזְאָרָפָט אַיְהָם אַיְן קָאָפָט אַרְיִין... נָהָ וּפָעָט
עַפְעָס אַזְאָ גָּבָר וּפָעָנְטָעָ גַּעַהָן שְׁלָאָגָעָן זַיְקָזְזִוִּי מִיט אַזְאָ דָּאָרָעָ
קָאָזָן וּפָרִינְגָּעָן זַיְן וּבִיבָּ? הַאָט ערְזַי זַיְקָזְזִוִּי מִישָּׁב גַּעַוּעָן, אַ
קָּרָאָזָן גַּעַטְאָן זַיְקָזְזִוִּי אַיְן דָּעָרָ פָּאַטְלִינְגִּינְצָעָ אַיְן אַנְגָּעוּוֹעָנְדָעָט זַיְן
אַלְטָעָן מִיטָּעָל, דְּהִיְינוּ: ערְהַאָט זַיְקָזְזִוִּי פָּאַרְטְּרִיבָעָן, זַיְן אַידְעָנָעָ,
אַיְן וּוַיְגָעָלָ, וּיְמַעַן פָּאַרְטְּרִיבָעָט אַ קְוָחָקָעָכָט וּפָאָס בְּרָעָכָט

כלים, און א כאָפַ-געטָן זי א צְאָפֶלְרִינְג און א קוֹוָאָקְצְעַנְדִּי.
גע איז... געפֿעַנְטַעַט. יָאָ, געפֿעַנְטַעַט זי מִיטָּן זַעֲלַבָּן שְׁטֵרִיךְ,
וְאָס עַר פְּלַגְגַּת גַּעֲבָרְוִיכְעַן צַי "שְׁמַעְנְדְרִיקְעַן" אוֹיף דַּעַר נַאֲכַטְּ.
פָּאַשְׁעַ, אָונָן א גַּעַפְעַנְטַעַט אַרְיִיבְגַּגְעַוְאַרְפָּעַן זַי אַיְן בְּפַט אַרְיִין,
פְּדַי זַי וְאַל זַי אַבְּיִסְעַל אַוְיסְלִילְגַּעַן אַיְן בָּאַרְוָהְגַּעַן זַי. נִיט
אוֹמוֹיסִט רַוְּפַט מַעַן דַּאֲךְ אַיְם "פְּעַנְטַעַט" אַיְן גַּאנְצַן שְׁקָלָהָן.
זַאֲלַעַן זַי דַּאֲרַטְעַן זַאֲגַעַן וְאָס זַי וּוּלְעַן! סַאיְן אַן אוֹיטְקַעַט-
שְׁרוֹבְטַפְרַ מִיטְעַל. קִין בַּעַסְעַרְעַן מִיטְעַל צַו א צְיוֹבְעַנְטַעַטְוּפְטַעַר
אִידְעַנְעַ קָעַן עַר נִיט.

אַרְיִינְגַּעַן וְאַרְפָּעַן זַי אַיְן דַּי בַּעַבְעַכְעַס, הַאֲט עַר אַיהָר
אַפְּגַעַזְאָגַט זַיְן אַלְטַע מִימָּרָא, זַיְן אַיְינְצְעַגְעַן שְׁטִיקְעַל מְסֻרָּ
וְאָס עַר רַעַדְתָּ אַיְהָר אַרְיִין אַלְמַאָל, נַאֲךְ אַזְּאָ פָּאָל. מִיט
זַיְן לִיְמַעְנַעַם לְשָׁוֹן אַרְיִינְגַּעַרְעַדְט אַיְן מִיט זַיְינְעַן הַלְּבָבְ-פָּאָרָ-
וּשְׁלִיאָקְעַטְעַ אַיְן בְּרוּמְעַנְדִּיגַע וּוּרְטַעַר :

— נָה, נָה! לִיְ-אַ-דוּ-לִי, אוּ-קְרִיְ-מִ-נִּיטְ-אַיְנְזִיק!
סַחְיִיטָה: נָה, נָה, לִיגְ אָוֹדוֹ לִינְסְטָה! אַיְן קְרִידְ מִיר נִיט
אַיְן חִזְקָה!

הַאֲט זַי דַּאֲךְ טְרִינְגַּ זַי גַּעַפְעַנְטַעַט צְעוֹאָיַעַט אַיְן
גַּעַמְצָט-אוֹיף דַּי גַּאנְצַע שְׁטוּבָה, דַּי קִינְדְּעַר אַיְבְּרַגְעַשְׁרָאָקָעָן
אַיְן דַּי וּוּינְקְעַלְעַד אַיְן דַּי צִינְעַן, לְהַבְּדִיל, אַיְן שְׁטָעַעְכְּלָאָ.
קִינְדְּ אַיְן צִיגְ הַאֲט זַיְן צְוָמְעַקְעַט: "מַזְ-מַזְעַ..." אַבְּעַר
פְּצַוְעַט אַלְיִין הַאֲט זַיְן גַּאֲרַ וּוּנְגַגְ גַּעַמְגַכְט פּוֹנָם גַּעַנְצְעַן הַאֲרָ-
מִידְעָר. פּוֹנָם אַגְּנַטְעַר זַיְן לִיְמִיגְ-רוּטַע אַיְן וּוּיְטַאְגְּדִינְגַע אַיְנְגַע-
לְעַפְלְלַעַן הַאֲט עַר קָאָלְט אַטְרַאְכַט זַיְן גַּעַפְעַנְטַעַט אִידְעַנְעַ
אַיְן בָּעַט אַיְן, גַּעַלְאָסְטָן, אַרְוִיְפְגַעְצְיִיגְעַן אוֹיף זַיְן צְוַלְיִקְעַט
שְׁפַתְדִּיגְעַ קָאָפְאָטַע. דַּי טְוַנְקְעַלְעַ שְׁפַתְדִּיגְעַ קָאָפְאָטַע אַיְבְּעַר דָּפְרָ
בְּרוּנְיָה, וּוּאָכְפַּדְיָה אַיְן לְפָגְעַרְעָרָה... וּוּאָרָם פּוֹנָם דַּעַר שְׁבַתָּ-
דִּינְעָר, וְאָס עַר הַאֲט אַמְּאָל בָּאַקְוּמָעַן צַי דַּעַר חַוְּפָה, אַיְן עַר
שְׁוִין לְאָגְגָה אַרְוִיְגַעְעַוְאַקְסָעָן, אוֹיסְגַעְזִיטַט אַזְוִי לְכָבְדָר שְׁבַתָּ-
הַאֲט עַר גַּעַנוֹמָעַן בָּאַרְוָהְגַּעַן זַיְן גַּעַפְעַנְטַעַט אִידְעַנְעַ:
— הַגְּלַדוּעַ נִישָּׁה! כְּפָלָ-קְוִיְ-צְוִי-וּוּטְשָׁעַ-עַל אַיְ-דִּי-אָפָ-

פָּנְטָע !

ס'הייסט: געווילדרוואווע ניט! כ'וועל קומען צו וועטשערע
וועל אין דיך אפפערנטען!
דערבי האט ער זיך אַרְוָמְגָנְדְּרָהָט אֵין שְׁטוֹב אֵין אַלְץ
געזובט אַ בָּאַהֲעַלְטָעָרָעָל, וְאוֹ צוֹ פָּאַרְשָׁטָעָקָעָן דָּאָס בִּיסָּעָל
מוּמְנִים.
אָבָּעָר טְרִינְגָּעָה הָאָט אֵיהָם, קוּוִיטְשָׁעְנְדִּיג, גַּעֲגַעֲפָעָן צוֹ פָּאָרָ
שְׁטָעָהָן, אָז אָזוֹי לְאָנֶגֶן קָעָן זַי נִיט לְיַגְעַן גַּעֲפָעָנְטָעָט:
— גּוֹלָם! לִיכְטַ-בָּעָנְשָׁצָן!! מִפּוֹת וּוּסְטָוּ עַסְעָן, נִיט וּוּעָ
טְשָׁעָרָע!

פָּעָנְטָעָה הָאָט זַיְךְ פָּאַרְטָרָקָכְט: אַ אִידָּעָנָעָ מָוּ בְּעַנְשָׁעָן
לִיכְט. דָּאָס אֵין קָלָאָר וּוּי דָעָר טָאָג. הַיִּינְט וּוּסָס זָאָל ער דָא
טוֹאָן? לְאָזָעָן זַי אַ גַּעֲפָעָנְטָעָט אֵון אַזְוָעָקָעָהָן, צַי אַפְּפָעָנְטָעָן
זַי אֵון בְּלִיְיָבָעָן דָאָ הַיִּטְעָן דָאָס גַּעַלְט?

אָבָּעָר גָּאָר פְּלוֹצָלְגָּוָה הָאָט אֵיהָם אֵין לִיְיָמָעָנָעָם קָאָפָ
עַפְּעָס אַוְיָגָעָלְוִיכָטָעָן. שָׂאָ! אָז זַי וּוּעָט אַפְּבָעָנְשָׁעָן לִיכְט וּוּט
זַי זַיְךְ סִיְ-וּוִיסִיְ נִיט טָאָרָעָן צְוִירָהָרָעָן צּוֹם גַּעַלְט. הַיִּינְט וּוּסָס
אֵין דָא וּוּסָס מָוָרָא צַוְּהָבָעָן? בֵּינוֹ מָאָרָגָעָ, נָאָךְ אַנְצִינְדָּעָן
פִּיעָר. הָאָט ער נִיט וּוּסָס מָוָרָא צַוְּהָבָעָן.

אֵין ער צְוִינְגָּאָנְגָּעָן גָּזָעָן גַּעֲלָאָסָעָן צּוֹם בְּעַט אֵון אָפָ
גַּעֲפָעָנְטָעָט זַיְין אִידָּעָנָע. זַי הָאָט זַיְיךְ שְׁוִין, אָגְבָּה אַ בִּיסָּעָל בָּאָ
רוּהָיָגָט. ער הָאָט רְזָהָגָן אַוְיָסְגָּהָעָרָט אַיְהָלָעָ לְעַטְעַט אֵון
נִיט אַפְּגָעָטְרָאָטָעָן פָּנָן אָרָט בֵּינוֹ טְרִינְגָּעָ, זַיְין וּוּיְבָ, הָאָט אַפְּגָעָ
בְּעַנְשָׁט לִיכְט אֵין דִי צִינְגָּעָן לִיכְטָרָע, וּוּסָס ער הָאָט אַמְּאָל
בָּאַקְוּמָעָן דְּרָשָׁה-גַּעַשָּׁאָנָק, כָּאָטָש גַּעַדְרָשָׁט צַוְּדָעָרָתָהָן הָאָט
ער נִיט בְּעַסְעָר וּוּי הַיִּינְט. אָבָּעָר וּוּי נָאָר טְרִינְגָּעָ חֲצַט אַפְּגָעָ
בְּעַנְשָׁט אֵון אַפְּגָעָדָעָט אַיְהָר שְׁבָתְדִּיגָּעָן פְּנִים, הָאָט פָּעָנְטָעָ
גְּלִיְיךְ גַּעֲגַעֲבָעָן אַ רְזָקָאָרִין דִי דְּרִיְיךְ רְזָבָעָל מִיט פָּעָרָצִיגְ קָאָ
פִּיקָעָס אַוְנְטָעָר אֵין צִינְגָעָנָמָס לִיכְטָעָר אֵון אַ לְאָךְ-גַּעַטָּאָן, מִיט
זַיְין גּוֹלְמָדִינְגָּעָן שְׁמַיִּיכְעָד, אֵין טְרִינְגָּס בָּאַלְוִיכְטָעָנָמָס פְּנִים:

— אוֹ—אַיְצָטָעָ-טְרִיעָעָ-גַעָעָ-קְוִיְיךְ—עַטְשָׁקָעָ!

ס'הייסט: אֵין אַיְצָטָעָר, טְרִינְגָּעָ, גַּעַה אֵין קוּיפְּ סְעַטְשָׁקָעָ!
שְׁמַיִּיכְלָעָנְדִּיגְ האַמְּעַטָּנָעָ, מִיט אַ פָּאַרְדָּרָעָהָטָעָן מוֹילָן, אָבָּעָר

זיין גאנזישען אײַנפֿאָלַהּ, האָט ער אויף זיך אַגְּנָעָוֹ אַרְפָּעָן זײַן
בָּאַלְעָגָלִישׁעַ דָּעַלְיַע אַוְוָעָק צוֹ קֶפְּלָת-שְׁבָתַה. יֵאָ, אָט וּוּי
מען באַהֲאַלְטַה גַּלְּטַט אָז מַהְאָט אַ קָּאָפּ אוֹיְףּ דַּי פְּלִיכְצָעַס!..
דערנעהנטערענדיג זיך צומַּ לְיֻבָּאָוּ טִשְׁעָר בֵּית-מְדֻרֶשׁ
הָאָט פָּעָנְטַע, אוֹיְףּ יַעֲנֵר זִיְּט אַזְעָרָע, דָּרְעוֹזָהּן צְוַיִּי בְּעָרָגָ-
לְעַךְ מִיטּ רְוִיטַ-גַּעַשְׂנְדַעַנְעַ פְּלִיכְצָעַן - אַלְּצַן וּוּאָס אַזְנְבָּעָר-
גַּעַבְּלִיבְּצַן פָּונַ זַיִּן שְׁמַעַנְדְּרִיקְעַן אַזְנַ פִּין כּוּזְדְּצָרָס קְלִיאַטְשָׁעַ.
אַ הַאֲלָבַ-קְרִיזַן פָּונַ צְוַחְפְּרִיצַט בְּלוֹטַ אַיְן גַּעַוְעָן צְוַפְּכָעָרָט
אַרוֹם זַיִּי, אַזְנַ מְשַׁגְּגָעַ-גַּעַוְאַרְעַנְעַ סָאַרְאָקָעַס הָאָבָעַן זַיִּךְ גַּעַדְרָהָט
אַיְן דָּעַם זַאְזִיגְעַן נִיְּט-פְּאַרְעַן דָּעַנְדִּי גַּט עַן קְרִיזַן, אַיְן דָּעַר
שְׁבָתְרִיגְעַר הַאֲלָבַ-טְוָנְקָעְקִיטַה. לְיִכְתְּעַלְעַךְ שְׁיַינְנְדִּיגְעַ אַיְן בֵּית-
מְדֻרֶשׁ אַזְנַ פִּינְסְטְּעַרְעַז וּוּאַכְּזִידְגַּע סָאַרְאָקָעַס אַיְבָּעַר דָּעַר הַפְּקָרָ-
דִּינְעַר יַאֲפְקָעַ...
- אַויְ, אַ כְּאַלְעָר - ! - הָאָט זַיִּן מַאיְרַ פָּעַנְטַע פָּאַרְקוֹטַ
מִיטּ אַז אַוִּיפְּגַעְעַפְּעַנְטַעַן מוֹילַ.

שְׁוֹועֵר גַּעַוְעָן צְוּ וּוּיסְעָן וּוּאָס ער מִינְטַ מִיטּ זַיִּן פְּאַרְ-
טְרָאָכְטָעַר קְלָלָה: צִי וְאוֹגְנְדָעָרָט ער זַיִּךְ דָּאָס, אַזְאָ גּוֹלָם, אוֹיְףּ
דָּעַם סּוֹףּ פָּונַ אַלְעַ לְעַבְּגַנְדִּיגְעַ? אַדְעַר אַיְן דָּאָס בְּלִיּוֹן אַ מַאיְרַ-
פָּעַנְטְּעַדְיְגַעַר "צְרוֹקְ-הַדִּין", אוֹיְףּ שְׁמַעַנְדְּרִיקָעַס מַוְּלַ בִּים לְעַבְּעַן
אַיְן נָאָךְ זַיִּן בִּיטְעַרְעַן טּוֹיטַ?..

4.

שְׁבָתַ-שִּׁירָה גָּאנֵץ פְּרִיהּ הָאָבָעַן זַיִּךְ אַיְדָעַן אַוִּיפְּגַעְעַכְאָפַט
פָּונַ שְׁלָאָפּ בַּיִּ אַ גְּרוּס גַּעַשְׁרִיּוֹתַ פָּונַ סָאַרְאָקָעַס.
אַיְדָעַן, וּוּאָס וּוּאַוְנְגַעַן בִּים בְּרָעָג אַזְעָרָע, זַפְּגַעַן גַּעַוְעָהָנֶט
צְוּמַ גַּעַשְׁרִיּוֹתַ פָּונַ פְּוִיגְלָעַן, וּוּעַן יַעֲנֵעַ קְלִיְיַבְּעַן זַיִּךְ צְוַאַמְעַן אַיְן
דיּ טְרָאָסְטִינְגַּס אַזְנַ שְׁרִיּוֹעַן אַלְעַ צְוַאַמְעַן אוֹיְףּ זְיִיעָרַע פְּוִיגְלָעַ-
שַׁעַ לְשׁוֹנוֹתַה. דָּאָס וּוּרְטַ אַנְגְּרוֹפְּטַן: "אַ פְּוִיגְלָשַׁע חַתּוֹנָה".
בָּאָרַע עַפְּעַס אַזְאָ "חַתּוֹנָה" וּוּי דָּאָס מַאְלַ הָאָבָעַן זַיִּי נָאָךְ קִיְּנוֹ-
מַאְלַ נִיטַ גַּעַהְעָרָטַה. לְוִיטַן גַּעַשְׁרִיּוֹתַ זַיִּגְעַן דָּאָס גַּעַוְעָן אַצְינַד
צַעַהַן פְּוִיגְלָשַׁע חַתּוֹנָותַ צְוַאַמְעַן.

קרצצען אידען אָפַּ דעם אַיְזֵן פָּנִּין דַּי אַנְגַּעַטְרָאַרְעָעָן פָּעָן-
סְטָעָרְלָעָךְ אֹון קִוְּקָן אַרְוִיס. דַּעֲרוֹזָהָעָן וַיִּ, אֹזֶן דַּי פָּאַרְשָׁנִיטָע
לְאַנְקָע אָוִיפַּ יְעַנְעַם זַיִת אַזְעָרָע, הַינְטָעָר דַּי אַוִּיסְגַּעַטְרִיקְנָטָע
טְרָאַסְטִינָעָס, אַיְזֵן עַפְעָס פָּאַרְגָּאַסְעָן מִיט אַ גְּרוֹיסְעָר בְּלָאַטָּע פָּיָן
שְׂוֹאַרְץ-בְּלוּיָּעָן טִינְטָה. אֹון דַּי דָּאַזְיָּגָע שְׂוֹאַרְצִיקִיט לְעָבָטָה. בָּאַ
וּעַגְתָּ זַיִת וַיִּ אַ הַיְשָׁעָרִיךְ אֹון קְלִינְגָט דָּעָרְבִּי מִיט טִיזְוָנְטָעָר
זְעַדְנוּעָ קְלָוָתָה. אֹון וּאוֹ זַיִינְעָן דָּאַס עַפְעָס דַּי גַּשְׁגַּדְעָנָע
פָּרָעָד פָּנִּין נַעֲכָתָעָן?... דַּי גַּשְׁוֹנְדָעָנָע זַיִינְעָן מַעְהָר נִיט גַּעַוָּעָן
צַו זְהָעָן. מִיט אָן אַטְלַעְפָּעָנָעָם בָּאַדְעָקָ פָּנִּין שְׂוֹאַרְצָע פְּלִיגְלָעָן
זַיִינְעָן זַיִת פָּצִינְד גַּעַוָּעָן אַיְנָגָה הַיְלָעָט.

אָזֶן שְׂוֹאַרְצָע טְרִיאַטָּעָר, אַיְנָמְטָעָן וּוַיִּסְעָן שְׁנִי, זְעַחַת
מַעַן נִיט אַלְעָט מַאֲגַטָּאָג אֹון דָּאַנְעַרְשָׁטָאָג. דָּעָרְצָוּ נַאַך אֹין הַיִּנְטָ
שְׁבָת אָוִיפַּ דָּעָר וּוְעָלָת.

* * *

הַאָבָעָן זַיִת וּוַיִּסְעָחַרְבִּיקָעָס אֹון שְׂוֹסְטָעָר-זְיַגְעָן גַּעַפְעָ.
דָּעָרְטָ, אַרְוִיְּגַעְכָּפְט אָוִיפַּ זַיִת וּוָסָס גָּאַט הַאָט גַּעַגְעָבָעָן, אֹון
אַזְוֹעַקְגַּעַלְאָזָעָן זַיִת, נַאַך פָּאַר שְׁחָרִית-דָּאַזְוָנוּנָעָן, אַיְבָּרָן קְרוּמָעָן
שְׁלִיאָךְ פָּנִּין דָּעָר גַּעַבְוִוְרִיעְנוּר אַזְעָרָע, פָּדִי אַגְּצְיוּקָעָן דָּעָט
בְּיִזְ-חוֹאַנְדָעָר פָּנִּין דָּעָר נַאַחַפְעָנָט.

הַאָבָעָן זַיִת דָּעַרְזָעָהָן אַ גְּרוֹיסָע טְרָפְהָנָע סְצָוָהָ פָּנִּין פָּלָ.
עַרְלִיִּי שְׂוֹאַרְצָע אֹון גְּרוּעָט פְּוִינְגְּלָעָן, קְלִינְעָן אֹון גְּרוֹיסָע. דָוְרָכָן
שְׁיטָעָרְעָן פָּאַרְהָאָנוֹג פָּנִּין דַּי אַוִּיסְגַּעַטְרָטָע טְרָאַסְטִינָעָס הַאָבָעָן
זַיִת דָּאַס שְׁוִין דָּעַרְזָעָהָן.

אָוִיפַּ דָּעָר מִיטָּעָן לְאַנְקָע הַאָבָעָן זַיִת מִיּוֹשְׁבָדִיג גַּעַשְׁטוּפָט
דַּי גְּרוֹיסָע וּוּאַרְאָנָסָס, מִיט דַּי פְּלָאַכְעָט פָּאַרְבְּרָעְכָּעְרִישָׁט קַעַט
אֹון מִיט דַּי גְּרוּעָט שְׁינְגְּלָעָן פָּנִּין אַרְעַסְטָאַגְעָטָעָן, אַנְגַּעַטְרָאַגְעָטָעָן
דַּי שְׂוֹאַרְצָע אַרְבָּעָל-פְּלִיגְלָעָן אֹון אַיְבָּרָן שְׂוֹאַרְצָעָן קָאָפְ-מַיִּ
צָעָלָ. אֹון סָאַרְאַקָּעָס הַאָבָעָן זַיִת דָּאַרְטָעָן גַּעַטְזְמָעָלָט, שְׂוֹאַרְצָע
וּוְקוּיָּל אֹון מִיט לְאַגְּנָע שְׁפִיצְיָגָע שְׁנָאַבְלָעָן, וַיִּ דַּי דָּלָאַטָּעָס
פָּנִּין אַיְנָגְרָעְכָּעָר. מִיט דַּי דָּאַזְיָּגָע שְׂוֹאַרְצָע דָּלָאַטָּעָס הַאָבָעָן זַיִת
טָפָקָע גַּעַהְאַלְטָעָן אֹין אַיְינָגְרָעְכָּעָן-זַיִת צְוִישָׁעָן דַּי רִיפְעָן

פון דַי געשונדענע פערד. און קליינע האלקעס זייןען דא גע. ווען, מיט קילעכידיגע קעפּ פון געטאקטע שטעהנעס. מיט הול-טייסקע אפּענע פיסקעס, פונץ-רויטע. ווי אויסגעשמירט מיט פריש בלוט, פְּלִיהָען אָן דַי האלקעס אַיִנָע אויףּ דער צוֹויטער, אָין, מיט אויסגעבויגענע העלוֹזֶר, ווי דַי שְׁאַגְּגָעָן בֵּים בַּיְסָעָן, אָזֶן קְרִיכָעָן זַיְקָאָפּ אויףּ קָאָפּ, אַבְּעָר דַי נְבָלוֹת, אָן הַיִּזְרְגָּה שִׁלְטָעָן זַיְקָאָפּ קָאָפּ אַפְּסִיקְזְּנִיצְעָן, אַטְ-אַפְּקָאָפּ פִּיקָאָפּ דַי, אַטְ-אַשְׁלִינָג אִיר דַי! קָאָפּ-אַגְּוָנָה-נְפָשָׁות וּוּאָס אַיךְ קָעָן אַפְּטָאָן אָזֶן בֵּין הַגּוֹעֲרִיגָּה...”

אַבְּעָר אַנְשָׁטָאָט דֻּעָם נְעָמָן זַיְקָאָפּ פִּיקָעָן דָאָס פְּלִיעָשׂ מִיט אַזְעַדְנָעָקִיט פָּוּן שְׁנָאָרָעָר, אַוְמַקְעַנְדִּיגָּזֶן אַלְעָז וּוּיְלָע אויףּ זַיְעָרָע חֲבָרִים פָּוּן אַיִן מִין, מִיט זַיְעָר פְּלִינְקִיט אַיִן חַוְצָה אָן מִיט זַיְעָר מַאֲסָע שְׁטוּסָעָן זַיְקָאָפּ דַי גַע-לְאַסְעָן אָן שְׁטָאָרָקָעָרָע דַאָפָעָן, דַי עַלְטָעָרָע אָן גַעַנְטָעָרָע רְוִיְבָעָר אָן פְּרָעָסָעָר:

אַ ברָאָנוֹ-בְּרוּיְנָפָר שְׁפָאָרְבָּעָר מִיט אַ שְׁאַרְבָּעָל, וּוּעַלְכָאָר אִי דָוְךְ דַי וּוּינְטָרְדִּיגָעָע קְלַעְתָּעָן גַעַוְאָרָעָן אַ גְּרוּיָסָע יְוָרָד, אִי אַוְיךְ אַרְאָפּ פָּוּן זַיְנָע הַוִּיכָעָן, פָּוּן זַיְנָע רְוִיָּה בְּעַרְישָׁע הַיְמָעָט-תְּזָרְעָמָס. אַרְאָפּ אויףּ דָעָר אַיִן עָר, צָפָטְלָעָן דֻעָם בִּיטָעָן מִיט דָעָר בְּאַנְדָע שְׁוֹאָרְצָעָגָן גַבְּנִים אָן מִיט דַי גְּרוּיָגְלְאַטְעָטָע בְּעַטְלָעָר, מִיטָן גַּאנְצָעָן אַגְּנוֹגְלְאָגָףָעָפָר פָּוּן הַאַלְעָסָע אָן פְּאַזְדָּעָרָע פּוֹגְעָלְשָׁע אַוְיסָוְאָרְפָעָן, עָר הַגְּינְקָט, דָעָר שְׁפָאָרְבָּעָר, אַונְטָעָר דָעָר לְאַסְטָעָן זַיְנָע גְּרוּמָעָגָלְגָלְצָעָן. אָן וּאוֹגָן אַר עָר טָוָט אַ גְּרוּבָעָל מִיט זַיְנָע גְּרוּמָעָגָלְגָלְצָעָן גַעַנְעָלָעָפָר פָּוּן אַ הוּיְפְּטָלִינָגָג, דָאָרְטָעָן מַאֲכָתָא אַיִם דַי גַּאנְצָעָגָן חֲבָרָה אַ וּוּאָרָע. שְׁרִיְעָן אָן לִיאָרְמָעָן, דָאָכָת זַיְקָאָפּ, וּוּי בְּאַגְּזָלָעָגָן בְּגַבְּיְמָלְעָגָן, אָין מַאֲכָעָן, פּוֹנְדָעָסְטוּוּגָעָן, אַ וּוּאָרָע... דַעְרוֹזָהָן, אָן מַעֲנְשָׁעָן קִומְצָעָן אָן – דָעְרָשָׁעָקָט זַיְקָאָפּ דַי רְיוֹנָעָגָע כָּגְלִיסְטָרָע... פְּלִיהָט אויףּ וּוּי אַ טְּנִינְגָעָגָע כְּמַארָע אָן צְוָשִׁיט זַיְקָאָפּ אָין אַיִן צְשָׁוְיְבָעָרְטָעָן גַעַדְרָעָה פָּוּן פְּאָרְבָּרְעָנְטָעָבָרָעָגָעָפָר אַפְּאָפְּרָאָר אָין וּוּינְטָמָ... אַנְטְּפְּלָעָקָעָן זַיְקָאָפּ דַי צְוָוִיָּה רְוִיָּה בְּעַרְגּוֹלְעָן פָּוּן גַעַשְׁוֹנְדָעָנָפָם פְּלִיעָשׂ מִיט צְוָוִיְגָעָנָעָגָעָפָרָעָן. נָאָר

דער שפֿאָרבער אַלְיַין קִוְקֶט זיך רֹותְהִינְג אָום מִיט זִינְעַן בּוֹרַן
 שטינעגען אויגען. אַ דִּיקְעָר פָּאָדִים פְּלִישָׁ, וַיְיַ אַ רְוִיטָעַ לְאַקְשָׁ,
 הענט אַיהם קְרוּם אַיבָּעָר דַּעַר קְרוּמָעָר נָאָן אָונֵן זַעֲהָעָן וְעַהַת
 ער אָוִס וַיְיַ אַ בִּיסְעָל פָּאָרְשָׁעָטָט, וּזְאָס מַעַן הַאָט אַיהם דָּא
 גַּעַטְרָאָפָעָן, אַזְּאָצָר דִּין וַיְיַ עָרָר, אַיְן אַזְּאָט מִיאָסָעָר קָאָמְפָאָגְנִיעָ...
 בִּיסְלְפְּכּוּוֹיִיּוֹ גַּעַוּעַהַגְּטָן זִיךְ דִּי שְׂוֹאָרְצָעָן, הַיְזָרִיכְ-לִיצְרָ-
 מענדיגען חַבְּרָה-פְּוִילְגָּלְעָן צַו דַּעַר נְאַחֲנְטְּקִיִּיט פְּוֹן נִינְגְּרִיגְעַ
 מענשען. זַיְיַ פְּלִיעָן קִירְצָן אַרְיוֹף אָונֵן לְאַזְּעָן זִיךְ וּוּידָעָר אַראָפָ
 אַוְיָפָדִי בְּעַרְגְּלָעָךְ צְוִיפְּקָעְטָעָ פְּלִישָׁעָן. אַנְטְּבָלוֹיזָט זִיךְ אַזְּבָעָט
 אַונְטָעָר זַיְיַעַר מַאֲסָעָ, דִּי רְוִיהָע-רְוִיטְּקִיִּיט אָונֵן בְּאַדְעָקָט זִיךְ
 וּוּידָעָר בְּלוּי-שְׂוֹאָרָן, וַיְיַ דָּרְקָן אַקְגָּזָעָן-מַאֲכָעָרִי. דִּי חַזְכָּה
 זַיְיָעָר וּזְאָקְסָט בֵּין זַיְיַ אַזְּעָן זִיךְ אַינְגָּגָנְצָעָן אַראָפָמִיט אַ
 שְׂפִּירְוָצָן קְרָאָקָעָן פְּוֹן פָּאָרְפָּעָסָעָן טְרָפְּהָנָעָ הַעֲלָוָעָר. מַעַן רְיִיסָט
 מִיט שְׂנָאָבָלְעָן אָונֵן מִיט נְגָעָל מִילְּץ אָינֵן לְעַבְעָר, שְׁעָטָס אָינֵן
 דַּעַר צְוִיְּתָעָר, אַיְן מִין שְׁטוּיסָט אַרְזָיס דַּעַם צְוִיְּתָן מִין אָינֵן
 קְוָמָט וּוּידָעָר צְוִיְּקָ, דִּי אַרְוִיְּגָנְעָשְׁטוּסָעָן קְרִיכָעָן אַיְבָעָר שְׁנִיִּי
 מִיט דְּרִיבָנָעָ טְרִיטְעָלְעָן אָינֵן מִיט אַרְאָפְּגָבְּוִיגְעָט הַעֲלָוָעָר, אָינֵן
 שְׁלַטְעָן אָונֵן פְּלִוגְעָן. אָונֵן דִּי אַרְוִיסְּתָוִיסְּטָעָר צִיהָעָן הַפְּעָרְדִּיגָּ
 דִּי גַּעַפְּרָוִירָעָנָעָ פְּלִישָׁ-פְּעָדִיםָעָר אָונֵן טְרָרְיוֹמְפִּירָעָן. פְּוִינְגָּלָ-כּוּוֹאָ-
 לִיעָּ אַפְּ אָונֵן פְּוִינְגָּלָ-כּוּוֹאָלִיעָ אַוְיָפָ. סְאַיְן אַקְגָּזָעָן וּזְאָקְכָּאָ-
 נָאָלִיעָן, אָן אַרְגִּינָעָ פְּוֹן שְׂנָאָבָלְעָן אָונֵן נְגָעָל, הַיְזָרִיכְ-גַּזְוָן-
 גַּעַן אָונֵן אַשְׁפְּרָעָ פְּלִיגְעָלִ-פְּאָטְשָׁעָרִיִּיִּ... סְאַיְן אַפְּ פְּרָעָסְפְּרִישָׁ
 זְעַלְבָּסְתָּהָעָרְשָׁעָרִיִּי אָונֵן אַקְמָנוּנָעָ אָונֵן אַיְן אָונֵן דַּעְרוֹעַלְבָּעָר צִיִּיטָ.
 אַגְּזָנִישָׁ רְיִיסָטָן פְּוֹן מַוְיִל אָונֵן אַחֲרִישָׁעָר טִילְעָן-זִיךְ: קְרָרָאָ,
 קְרָרָאָ! אַחֲרָ שְׂוֹאָרְצָעָ פְּרִידְעָרְלָעָךְ! אַחֲרָ... אָונֵן אַוּוֹקָ פְּוֹן
 דָּאָגָעָן! נָאָ, נָעָם אַיבָּעָר מִין אַרט, טְרָעָן אָונֵן פְּרָעָס!... רְיָאָ-
 טְעַוְּפָטָן! עָרָ רְדִיסָט בֵּין מִיר דַּעַם בִּיסְעָן פְּוֹן הַאַלְוָן! עָרָ
 רְדִיסָט מִין!... קְרָרָאָ קְרָרָאָ!...

.5

די געשונדענע פערד אליען האבען, דאכט זיך, דער גאנץ-צער שווארצער חברה צויליב, ציגיש-רויט צוואוארפערן די צופי-קעטע, שטארע פיס אַהֲן פֿאָדְקָאָוּס, אויפֿענָעָפֿעָנֶט, אָוְנְפָּאָר-שעטט, צושפֿאָלְטָעָנֶע בִּיכְעָר, אַלְגָּע גַּעַשְׁלָאָסָעָנֶע סְוֹדוֹת פּוֹן לְעָז-בען און טויט אויפֿעָפֿרָאָלֶט דער גראבער נִינְגְּרִינְגִּיקִיט פּוֹן שָׂוּסְטָעָר-יִוְנְגָּעָן אַיְן וַיִּסְעָ-חֶבְרָה נִיקָּעָס: «נאט, קַוְקָט אַרְיָין, אַז אֵיךְ גַּלְוִיסְט זיך! נָאָךְ נִינְגְּרִינְגָּעָר, נָאָךְ טִיפְּפָר!.. קַוְקָט!..»

און זיינְרַע אָפֿגַּעַשְׂוָנְדָעָנֶע גְּרוּיסָע קַעַפְּ, אַהֲן אָוְינְרַעַן, שְׁטִישְׁרַעַן דְּעַרְבִּי גְּרוּיטָע צִיְּן אַיְן לְאָכְעָן, דאכט זיך, פְּעָרָ-דִּישְׁ-גְּרוּיְזָם אַהֲן הַוְּלַטְאִיסְקָעָ, וְאָס די פְּעַדְנְרִידְגִּיעָ שְׁוָאָרְצָעָ-לְצִים קִיצְלָעָן זַיְּ אָזְוִי אַיְן די אָפְּנָעָנֶע גַּעַדְעָרִים מִיט זַיְּעַרְ-פְּלַעְדְּצָרוֹוִישָׁעָן אַיְן מִיט צְוָשְׁפְּרִיטָע עַקְעָן אַהֲן פִּיקְעָן-צַיְּ מִיט אָגְגָע אַהֲן קָוְרָצָע שְׁנָאָפְּלָעָן! «כָּאַ-כָּאַ, נָאָךְ אַ בִּיסְעָלָן! נָאָךְ!.. דִּי גַּעַשְׂוָנְדָעָנֶע אַלְיָין זַיְּגָע אַיְן זַיְּ אַלְיָין זַיְּגָע אַסְטְּפְּרִינְטְּלִיכָּע אַיְנְלָאָדָע צָום אַיְגָע פְּלִישָׁע אַוְן בֵּין.

פּוֹן דער גָּנְצָעָר גְּרוּיזָמָעָר סְעוֹדָה שְׁעַמְעַרְיָעָן אָרוֹיסָ-נָאָר דְּרִי גְּרָאָפְּעָ פְּאָרְבָּעָן: די פְּינְסְטָעָרָע שְׁוָאָרְצָקִיָּת פּוֹן די פְּלִיגְלָעָן, די בְּלַעַגְדָּעָנְדָעָגָו וַיִּסְקִיָּת פּוֹנָם שְׁנִי אַהֲן די זַעַטָּע דְּיוּטְקִיָּת פּוֹן די גַּעַשְׂוָנְדָעָנֶע פְּלִיְּשָׁעָן אַהֲן קְנָאָכָעָן. אַהֲן אַלְעָז דְּרִי פְּאָרְבָּעָן מִישָׁעָן זַיְּ שָׁאָרָף אַהֲן וּוְילָד אַוְיסָן גְּרִינְלִיכְעָן גְּרוֹנָמָן פּוֹן דְּעַרְבְּיָאִיגָּעָן וּוְאָלָד. עַקְעַלְהַאְפָּטִיג אַהֲן גַּעַוְאָלְדָג מִ-שְׁעָן זַיְּ זַיְּ אַהֲן קָעָגָע זַיְּ נִיט צְוֹזָמָעָנְמִישָׁעָן, וַיְיִדְיָה בָּאָקְ-קָאָלִירָעָן פּוֹן פְּאָפְּרִעָנָע בִּילְגָע בִּילְדָעָר אַוְיָף אַפְּוּיְרִישָׁעָן יָאָרִיד...»

און זיַּי שְׁתַּחַתָּעָן אָזְוִי, די שְׁקָאָוָעָר יְוָנוֹגָטְשָׁעָם, אַהֲן בָּאוֹוָנְדָעָרָעָן נִינְגְּרִיגָּד דָעַם פְּאָרְבִּיְּגָעָן טְרִיאָטָעָר פּוֹן לעַבְעָן אַיְן טוּיטָ, וְאָז טְוִיטָע בְּגַשְׁעַפְּנִישָׁעָן שְׁפִּיְּזָעָן מִיט זַיְּעָר זַיְּבָּ-די לְעַבְעָדִינָעָ, מִיט אַזְּזָ מְוֹרָאָדִיגָעָר הַפְּקָרוֹתָ, וְאָז די רִיחָרָעָוָה-דִּינָע לְזָסְטִינְגִּיקִיט צְוָשְׁטָעָרָט אַהֲן פְּאָרְוִוִּישָׁט די אַומְבָּאָוּגְלִיכָּע

מייאזקייט אויף גאנטס אויסגעשניעיטער ערעד, ערשות כוועדרער דער וואקסטררגער, צופגטעטלט און אויסגעניכטערט, לוייפט מיט זיין אויסגעבוייגענעט קאראםיסעל איבערן איזער-שייצ'ן און שרײַט עפֿס און סטראשעט. די אויגען זיינען אים נאך ווילְד פון נאכטינגן טרונק. ער לוייפט, מיטן אויפגעהויבגענעט קאראםיסעל, גלייך אויף דאס רעדעל ניגערגע אינגלען. ניט אנדערש — ער פָּאָרְגִּינְט זיין ניט, די אידישע קינדרער, די אומ-זיסטע הנאה וואס זיין האבען פון זיין געשנערן ער לאָמער קְלִיאַטְשָׁע. מיטן זעלבען קאראםיסעל, מיט וועלכען ער בא-שטראפט, פון צייט צו ציט, פָּאָלְגָּהֵיְקָעָן, זיין געועצלאַיך וויבּ, וווען זי פָּאָרְגִּינְט זיך אַקְעָגָעָן אַיהם, ווארטט ער זיך אַצְּינֶנד אויף די אידישע קינדרער און פָּאָכָעָט, ווי מיט אַהֲקָק. אַפְּנָא צוֹווֹיְפָּעָן זיך, ווי די שְׂרֻטְעָלָעָן, ווארטט ער זיך שְׂלָאָ-גען אויף דער שווארצער מסע פון די פּוֹיגְלָעָן.

— אַוְבִּין-זַיִן! — צופאכעט ער זיך אויפּן שווארצען וואָל-קען פון די פָּלְגָּטְעָרְנְדִּינְגָּעָן פּוֹיגְלָעָן אַון שרײַט זיין איבער מיט-זיין רְצּוּעָן.

אַון אַ קְלָגָנוֹג אַיְזָן גלייך אַרוֹוִיס אַיְזָן לְיִוְבָּאָוִיטְשָׁעָן בַּיהְתָּה-מְדֻרְשָׁ, צוישען די מְתְּפָלְלִים, אַו כוועדר דער וואָסְטָר-טרענְעָר אַיְזָן משׂוֹגָע-גְּעוֹאָרָעָן אַון אַזְּוָאָפְּגָּהֵיְקָעָן זיין ווֹיְבָּהּ לְיִגְּתָּאָ גַּעַן-שְׂלָאָגְעָנָעָן, אַון אַזְּ מְאָרְגָּעָן ווּפְלָעָן אִידָּעָן, בַּיְּ דָעָר אַזְּעָרָעָ, קְיַיְן טראָפָעָן ווָאָסְטָרָעָן נִיט האָבעָן — — —

אַיְזָן שְׁחָרִית האָט מעָן אַפְּגָּנְדָּזְוּפָּנָט אַיְזָן לְיִוְבָּאָוִיטְשָׁעָר בַּיהְתָּה-מְדֻרְשָׁ, לְיִיְעָנָעָן די פרשה "שִׁירָה" האָט מעָן אַפְּגָּנְלִיְיָעָנט, צו מִסְּפָּר האָט מעָן זיך גַּעַטְפָּלָט אַיְזָן די שווארצע טְזִוְּהָה, אויף יְנָעָם זוּיט אַזְּעָרָעָ, האָט נאָך אַלְעָן גְּדוּעָרט. מיט כוּעָ-דערס אַוְעָקָגָעָהּן האָט זי זיך ווִידָעָר אַגְּגָעָהוּבָעָן אַון שְׁוִין מעָהָר נִיט אַפְּגָּנְשָׁטָעָלָט זיך. פָּאָרְקָעָהָרָט, זי האָט זיך נאָך צָעָ-וּאָקְסָעָן, צְעָפְּלִיְיָצָט זיך ווי אַ בלְאָטָע טִינְט אַיבָּעָרָן שְׁנִי. אַיְזָן קְרָאָקָעָנְדִּיגָּעָן כּוֹאָכְלִיָּעָמָדָהָמָה אַיְזָן אַגְּגָעָקָומָעָן אַיבָּעָר דָעָר צוּוִיְיָתָעָר. אַיְזָן כְּאַלְיָאָסְטָרָעָס סְאָרָאָקָעָס האָט אַפְּגָּנוּוֹאָרָט זַיִן

צוויטען. די קומפֿעס דרייה פֶּלִיש, אינטערען דער פָּאַרְשָׁנִי. טער פָּאַנְקָע, זענען געווארען אלֵין נידעריניגר און הצעלה, ווארים די גראָפּעַן קנאָכָען האָפּעַן זיך אַנטְּבְּלוּוֹס פָּוּן רוּיטָעַן פֶּלִיש אַרוֹיס. אָוּן אָזִין זענען אַרוֹיס פָּוּן שָׁוֹל אָוּן אַפְּגָעַן. געבען זיך גָּוֹט-שְׁבָת, האָט מעַן אייניגר דעם צוּוּיטָעַן נִיט גַּע. הערט. אָזִין גָּרוֹיס אָוּן גָּעוּן דָּאַס גַּעֲשָׂרִי פָּוּן די זשענדען קראָהען.

מען האָט אַפְּגָעַן טְשָׁאַלְעַונְט. אָוּן, בַּי די פָּאַרְשָׁוּעהַטָּע פֶּלִישען אָוּן צוּימָעַן אָוּן פָּאַנְקָעַן, האָפּעַן אַידְעַנְעַס אוּיסְגָּעַן. טְרִיבִּיסְלְּטַט די שְׁירִים פָּוּן שְׁבָת-שִׁירָה, די רְעַשְׁתְּלָאָךְ פָּוּן דער פָּעַטְעַר טְשָׁאַלְעַונְט-קָאַשָּׁע, אָוּן אַינְגָּלְעַדָּעַן די פְּוִיגְלָאָךְ פָּוּן גָּאָרְעַר וּוּעָלַט, אָזִין זַיְמָעַן אָזִין זַיְמָעַן שְׁבָת בְּשָׁלָח, פָּוּן יְמִים קָדוּמִים אָזִין: קָוָמַת אָוּן האָט הנָּהָה, פְּרִיעַר פְּרִילָעַץ, פָּוּן דער אַוִיסְלְּיְוָנָג, וּוָאַס אַידְעַן זַיְמָעַן אַוִיסְגָּלְיִוּס גָּעוּאָץ. דָּעַן פָּוּן דער הוּאַי פָּוּן קָנוֹכְטָשָׁאַפְּט אַיְן לְאַנְדְּ מְצִירָס !! ..

אַפְּבָעַר נָאָר אַיְנְצְּפָעַן וּוּאַרְאָבִיטִישְׁקְלָעַךְ קָלְיְיִנְקָעַן אָוּן גָּרוֹיְאַינְקָע, וּי מִיְּלָעַךְ אָהָן עַקְעָן, האָפּעַן זיך שְׁרַעְקְוּדוֹדִיגַּע אַרְאָפְּגְּצְּלָאָזָט לְעַבְעַן די צוּימָעַן אָוּן, טְעַנְצְּלָעַדְנִיגַּן וּי בְּעַטְלָעַר. לְעַן, דְּצְרָנוּעָהָעַט זיך צַו די הַיְּפָלָעַךְ קָאַשָּׁע. פָּוּן די גַּרְוִיסְעַ פְּוִיגְלָעַן, פָּוּן די וּוּלְדָעַ פְּעַלְדָ-מְחוֹתָנִים, אָזִין קִינְגָּר נִיט גַּע. קָוָמַעַן מַתְקָן-זַיְמָן די נְשָׁמָה מִיט די פְּשָׁרָעַ שְׁוִידִים פָּוּן שְׁבָת-שִׁירָה. די אָוּמְרִינְגָן רְוִיטָעַ סְעֻפָּה אָוּיפָּה יְעַנְעַם זַיְמָעַט אַזְעָרַעַ אָוּן דָּאַס מָאָל שְׁטָאָרְקָעַר אָוּן אַנְצְּיְהָנְדִּיגָּעַר גָּעוּעַן פָּאַר דָּעַר אַידְיָשָׁעַר קָאַשָּׁע.

אָוּן חַדְרַ-אַיְגָלָעַךְ מִיט דְּזְרֻכִּיכִיגַּע אַוִיגְלָעַץ, אַיְן וּוּלְכָעַץ שְׁוּזְעַבְעַן נָאָר אָום די מְפַשְׁיָוֹת פָּוּן חֹמֶשׁ, זענען אַרוֹיסְגָּעַן. לְאָפּעַן אָ קוֹיק טָאָן, וּי אָזִין די פְּוִיגְלָאָךְ כָּאָפּעַן שְׁבָתְדִּיגַּע שְׁירִים אָוּן הַצְּלָפְּחָן זַיְמָעַן שִׁירָה, האָפּעַן זַיְמָעַן גָּאָר דָּעַרְזָעַהָן, אָזִין די סִיטְרָא-אַחֲדָא, דָּעַר כּוֹחַ פָּוּן שְׁטָן, האָט אַינְטָעַן הַעַזְעָן טָעַן טָאָג גּוּבָּר גָּעוּעַן. זַיְמָעַן צְוָגְעַזְוִיגָּעַן צַו זַיְמָעַן די טּוֹמָאָה, אַלְעַ שְׁוֹאָרְצָעַ פּוֹחוֹת פָּוּן וּוּלְדָעַר אָוּן פְּעַלְדָעַר, אָוּן פְּרִאוּוּעַט

מיט זי א פינסטערע שעודה הינטער די גרויע טראסתינעם,
באים געפּרוּרעהָנעם ווֹאַסְעָר ; און זינגעט מיט זי גאר אן צנדער
שירה, א שוואָרצעַן «אָוַוִישֵיר». און דער הייליגער טשאָלענט,
פֿון טאטעס און מאָמעס טישען, וואָלנערט זיך אַין. עַלענדע
הייפֿלעך בַּיִ פְּלִיְיטָעַן, פָּאַרְשָׁעַמֶּת אַין פָּאַרְגָּעַסְעַן, בִּזְזָ... אַיבָּעָר.
אַ-אַהֲר אַין דער צִיִּיט, אָם יַרְצָחַ הַשֵּׁם.

פְּרִיהַלְוָנָג בְּרִים דְּנִיעַפְעָר

1.

פריהלונג, ביים ברעה דנייעפער אין שקלאָו, הויבט זין
און מיט דער קרייהע.

אין אַיִן פָּרָגָאָכָט, נאָך פֶּסֶח צִיִּיט, גֵּיט אַ בְּלָאוֹ אָן
אָמְגָעָוָהָנְגִיכָּעָר וְוִינְט, וְוָאָס מְגַנְשָׁעָן פְּרִיהַלְוָנָג נאָך פָּוָן אַיִּהָם,
אָבָעָר דַּעַר אַרְשִׁין-דִּיקָעָר אַיְיָז וּוּנְטָר, פָּוָנָם זְעַלְבָּעָן וּוִינְט,
קְרוֹכְלָעָז אָונָן עֲרַטְעָרוּווָיָן, גְּצַלְעָכָעָרטָט.

דַּעַר פָּרָגָאָמְשָׁצִיךְ, וְוָאָס וְוָוִינְט בַּיּוֹם בְּרִעה דְּנִיעַפְעָר
אוֹיף אַ בְּעַרְגָּעַל, וּוּלְכָעָר שִׂיצְט אַיִּהָם פָּוָן גְּעוֹוִיסָעָר, כָּאָפֶט
זִין אוֹיף אַיְנְמִיטָעָן דַּעַר נַאֲכָט פָּוָן אַ פִּילְ-טְעַנְעַרְדִּיגָּעָן קְלָאנְג
איַן חְוּדוֹשָׁעָרִי, פָּוָנְקָט וּוּי אַ גְּאַנְצָעָרָטָע אַרְעַטְאַגְּנָטָעָן וּוּאָלָּן.
טָעָן, אַלְעָז אוֹיף אַיְנְמָאָן, צְוִירָאָכָעָן דִּי קִיטְעָן זְיִירָעָ אָונָן
וּוּאָלְטָעָן זִין אַלְעָז גְּלָאָזָעָן לוּפְעָן שְׁטָרָאָם-אַרְאָפָּמָט מִיט וּוּלְדָעָן
אִימְפָּעָט, מִיט אַוִּיסְגַּשְׁרִיְעָן פָּוָן בָּאָפְרִיְיָאָוָגָן אָונָן מִיט גְּעוֹוָגָלָן
דָּעָן פָּוָן סְפָנָה.

גֵּיט עַר זִין, דַּעַר פָּרָגָאָמְשָׁצִיךְ, אַ צְוָפָּדָאָס שְׁוֹאָרְצָע
קְיִילְעַכְדִּיגָּע בְּעַרְדָּעַל אָונָן אַ זָּאָג צָו זִין אַוִּיסְגַּפְאַשְׁעַטָּעָר יִינְ
גַּעַר וּוּיִיְבָּעָל:

- נָאָ, בָּאָשָׁעָן סְהָאָט זִין גַּעַרְהָרָט...
זְיִיפְצָט אַט דִּי פָּרָגָאָמְשָׁצִיכָּע אַוְגְּטָעָר דַּעַר וּוּאַרְיִמְעָר פָּעָן
רִינְעָ אֵי מִיט דַּעַרְלִיכְטָעָרָוָגָן, אֵי מִיט בָּאָדוּיְעָרָוָגָן. אַזָּא פָּאָרָן
שְׁלָאָפְּגָנָעָר זְיִפְצָט בָּאָדִיתָן:

“געלויבט דער אויבערשטער, מ'וועט באלאד אראפלאוזען דעם פארם און זעהען זיך מיט פרנסה”. און פארדריסטען טיט איהר עריגץ וואו אין א הערץ-ווינקעלע, וואס זי וועט שוין מעהר ניט האבען דעם מאן איזוי נאַהענט און איזוי אָפֶט בים זיט. אויס מיט די ווונטערדייג בעט !

ס'איו די העסטע צייט צו זעהען זיך מיט א ביסעל מומנימ. דאס פארלאטען און אויספעבען דעם פארם האט אָפֶגעקאָסֶט אַמְּטְבֵּעַ, און דער פָּסַח האט אויך איבערגעלאָזֶט אַנְיִשְׁקָשְׁהַדְּגָעָן ?אָך אַינְנָאָעָן. און פְּלִיוֹזְוִזְבָּעָן-אָכְטַחְדִּים אַינְנָאָהָר האט מען דאס פרנסה. די איבערדייג חדשים אַינְנָאָהָר געפּוּרִירָעַן, און ווער עס וויל שְׂלִיטְצָלָט אַיהם אָרִיבְּעַר. און פָּאָכְטַע, דעם פְּרִיז פָּוּן שְׂטַעַטָּה, מָזָן מען צָהָהָרָען פָּאָר אַלְעָזְוּלְעָלְעָן חדשים.

שטעהט מען אויך בים פָּאָרָאַמְּשִׁיךְ גָּאנְצְּ פָּרִיה אַון מען גיט אַוישׁ די אָנְגָּעוּשְׁוִיצְּטָעַ שְׂוִיבָן מִיטָן ברעג פָּאָר-הָאנְקָעַ, דָּעַרְזָהָט מען ווי גְּרוּיִיקְּטַסְּ פָּוּן ווּזְסָעָרָ, ווי די וואַלְקָעָנָס אַינְנָאָהָר גְּרִיבְּעַר דער גְּרוּיִיקְּטַסְּ פָּוּן ווּזְסָעָר, זַיִן זַיְנְעָן בְּרוֹזִיג-וּוִיסְטַּרְסְּ פָּוּן אוּבָּעָן, די קְרִיחָעָס, אַון גְּרִינְלָעָן-בְּלוּי אַין בְּרוֹן; אַון זַיְעָרָעָ גַּעַשְׁטָאָלָּאָן זַיְנְעָן פָּאָרְשִׁידָעָן אַון מְשֻׁגְּהָרָג — אויך ווי צְעִירְסְּעָנָעָן וואַלְקָעָנָס. זַיִן טְוּרְעָמָעָן זיך אַין מְוַרְאַדְיָעָן גַּעַדְרָאָג אַין קְרִיְּכָעָן, בְּרוֹצְזְגָּעָנְדִּיגְאָן, אַין קְרִיחָעָ אַוְיך דער צְוִיְּטָעָן. זַיִן שְׁטָעָן זַיִן דִּיבָּאָס ווי גַּלְעַזְעָרָנָעָ חַיוֹת מִיט די קְאָפְּטִיטָעָס צָוָם הַיְמָעָט. אַון פְּלִיאַזְלָוָג בְּלִיְיבָט שְׁטָעָהן די גָּאנְצָעָ פְּרָאָצְעָסָע — מִיט אַ קְרָאָן פָּוּן הַוְּנְדָרְטָעָר פְּוֹהָרָעָן אַגְּנָעָלָדְעָנָע מִיט גַּלְאָן. אַון לְעַבְלָעָכָע ווּנְטָעָן צְעִיאָגָעָן זיך אַיבָּעָר זַיִן הַעֲנָדוּמָ-פְּעַנְדוּמָ, פִּיְּפָעָנְדִּיג ווי די סְטָרָאָזְנִיקָעָשׁ בְּשַׁעַת אַקְאָטָאָסְטָרָאָפָעָ: הַאָלָט, הַאָלָט ! פָּאָר-פְּלִוּכָט ! ... טְרָאָק-טְאָרָאָק-רָאָק ! האָ-אָלָט ! ...

דער וואַטְעָרְיוּזָעָג אַיִן ערְגָּעָן-וואֹ אַקְלִיעָט גַּעַוּאָרָעָן... אַון די קְרִיחָעָ בְּלִיְיבָט, אַפְּטָמָאָלָּאָן, אַזְוִי שְׁטָעָהָן, עַטְלִיכָע שָׁעה נָאָכָאָן. גַּאנְדָּה, פָּאָרְשָׁפָאָרָט דעם גָּאנְצָעָן אוּבָּעָרְפָּלָאָזָק פָּוּן דְּנִיעָבָר אַון שְׁטוּפָט אָרוֹיס ווי גְּרִינְגָע שְׂוֹגְכִינְגָע אַון קְרָאָנָקָע קְרִיחָעָלָעָן

אויפן ציעוֹרטען פֿרְעָמָן... בֵּין דַי לְעַבְּלַעֲכָעַ וּוַינְטָעַן מַאֲכָעַן
ערְגַּעַן-וּוֹאַו אַרְדְּעַנְגָּג, רְוִימָעַן-אַפְּגַּעַ פְּגַּרְגַּלְיְוָוְפְּרָטָעַ שְׁטוּרְוִיכַּ
לְעַנְיְשָׁעַן. אָוָן דָעַר וּוְעַג קִין קִיעֻוּ וּוּעֶרֶת וּוּדְעֶר פְּרִי. רְיהָרָעַן
זִיךְ וּוּדְעֶר דַי שְׂוּעָרָעַ פּוּהָרָעַן גְּלָאָג, אָוָן צִיהָעַן זִיךְ מַיִת אַ
שְׁלַעַפְּרִידְיְגָעַן קְלִינְגָּג אַרְפְּ-שְׁטוּרָאָם.

וְאַס האָסְטִיגָּעָר אָוָן בְּרוּיוּצְבִּידִיגָּעָר עַס וּוּעֶרֶת דָאַס גַע.
לְאַפְּ פָוּן דָעַר קְרִיהָע, אַלְץ וּוּלְדָעַר וּוּרְעָעַן אַיהֲרָעַ קְאַנְטְּגָרָעַן
אוֹן צְעַשְׁוִיבְּעַרְטָפְּר אַיהֲרָעַ גַעַשְׁטָאַלְטָעַן. דַי אַיְזְ-שְׁטִיקָעַר לְוַיְמָעַן
וּוֹי דַי רְוִיבָעַר נַאֲךְ אַ פְּלִינְדָעָרִי, וְאַס זַיְהָאַבָּעַן גַעַפְּלַנְדָעַרְטָ
ערְגַּעַן-וּוֹאַו אַרְיִיךְ-שְׁטוּרָאָם. אַיְן קְאַפְּרָוִסְטָץ צַי אָן אַרְשָׁעַ, וּאַרְיִם
יְעַטְּוּעַדְעָרָר קְרִיהָע טְרָאָגָט עַפְּעַס אַצְינְדָאָוִיפְּן פְּלִיאַיצְעָ. דַי –
אַ פְּעַרְעַוְעַנְעָ, דַי אַ בְּרָעַט, דַי אַ שְׁטִיקָעַ פְּלַאֲגָקָעַן אָוָן דַי אַ
צְעַבְּרַאֲכָעָנָעָם עַמְּכָר. אָוָן אַט קוּמָט גָּאָר אַן אַ קְרִיהָע מִיט אַ
לְעַבְּדִיגָּעָן הִינְטָעָלָ. עַד צְיַעַרְטָמָט מִיט אַיְין פְּאַדְעַרְשָׁטָעָר אַוִיסָּ
גַעַשְׁטָרְעַקְטָעָר לְאַפְּקָעָ אָוָן וּוּאַיִיט אַוִיסָּ קִינְדִּישָׁ-פְּאַרְוּאַרְפָּעָן
אַיְנָמָן גַעַנְצָעָן כָּפָאָס פָוּן אַיְזְ-שְׁטִיקָעָר. וְאַס דְּרַעְתָּעָן זִיךְ אַרְוּם
אַיְהָם. קְעַנְטִיגָּה, בְּשַׁעַת אַיְבְּרָגְעָהָן צָוָם לְפַצְטָעָן מַאֲלָ דַעַם
שְׁלִיאָךְ אַטְזָעָן זִיךְ דָעַר דְּנִיעְפָּעָר אַפְּגָעָרִיסָעָן אַוְנְטָעָר זִיְינָעָ
פִּיסְלָעָךְ אָוָן אַוְעַקְגַּעַטְרָאָגָעָן אַיְהָמָ... הַאֲוֹן הַאֲוֹן וּוּאַוְהָיָן?
וּוּאַוְהָיָן? ...

דָאַס גַעַוְוִיטָעָר וּוּאַקְסָט דְעַרְוּיְילְעָ-וּאַס. דָאַס אַיְן שְׁוִין
גּוֹט קְעַנְטִיגָּה. וּוֹאַרְיִים דַי בְּלוּיְילִיכָעַ רְוִיקִיָּת פָוּן וּוּאַסְעָר, צְוִישָׁעַן
דַי קְרִיהָעָט. וּוּרְעַט בִּיסְלַעַכְיָיִזְוּן-רוּוִיט פָוּן אַרְאַפְּגַּנְשׁוּוּיְינָקָ-
טָעָן לְיִם, וּוּצְרַט אַגְּנַעַשְׁוֹוָאַלְעָן פָוּן שְׁוִים. דַי כּוֹאַלְיָעָס קְאַכָּעָן
צְוִישָׁעַן דַי שְׁטִיקָעַר אַיְזְ... דַי מַשְׁׁוֹפְּדִידָעָ, זַוְמְדִיגָע בְּרַעְגָּעָס
פָוּן דְעַר זִיִיט אָוָן דַי לְיִמְעַנְעַ בְּרָגָ פָוּן יְעַנְסָ זִיִיט, אַוְנְטָעָר
זְאַרְעַטְשִׁיעָ, הַוִּיבָעָן זִיךְ אַן אַרְאַפְּצַוְלָאָזְעָן, זִינְקָעָן. אָוָן סְדָאָכָט
זִיךְ, אָזְנָ אַוְיךְ דָאַס הוֹיָן פָוּן פְּאַרְאַמְשָׁקָעָ, אַוְיפְּן בְּרַגְעָלָ, דָעַרָ-
גַעַהְעָנָט זִיךְ צָוָם פְּלַאֲךְ פָוּן וּוּאַסְעָר אָוָן גַּלְיִיכָט זִיךְ אַוִיסָמִיט
שְׁטָאָדָט.

כָּפְטָ אַגְּשָׁעָלָ-פְּאַרְאַמְשָׁקָעָ אָוָן ?אַזְטָ אַרְאַפְּ פָוּן סְפָה דָאַס
פְּרִישָׁ-אַוִיסְגַּעַפְּעַכְטָעָ, אַיְבְּרַגְעַקְעַהְרָטָעָ שְׁיַפְעָלָ, מִיט דַעַם פְּלַאֲכָעָן

דעם. מוגלא, וואס עס מאכט זיך. מ'דאך זיין גרייט. שוין
דעך פארשטיינר טאטטז זיינער, אויך איז פאראומשציק, האט
דאס איהם ביימ ליעבען ניט איינמאָל אונגעזאגט. שוין ניט
איינמאָל איז דעם טאטען זיינעם אויסגעקזומען צו אנטלויעפער
אין שטאדט אריין אויף איז שיפעלע אין איבערלאָזען דאס פאר-
טרונקען הייזעל אויף גאטס באָראָט. דער סימן פון א געפּהָר-
לייכען געוויסער איז דאס. וואס די אָזערע, הינטער דער גרווי-
סער מיהל, ווארטס זיך איבער דער הרעלבייש און צעקסט זיך
מייט די כוֹאַלְיעַס פון דניעבער. איהם, אַנְשֶׁלְעָן אַלְיִין, איז
שוין איינמאָל אויסגעקזומען צו אַנְטְּלוּיְעָן בשעת א געוויסער.
בײַשע, זיין זיינ, איז נאָך דאמָאלְסַט געוווען זיין פֿלה; איז
ער אַנְטְּלוּיְעָן מייט די בעפּעַכְעָס צו אַיהֲר טאטען. נאָך ס'אייז
געוווען אין אומזיסטער שרעך. העכער ווי בֵּין צו די דעםבענע
פריזבעס איז דאס וואָסער דאמָאלְסַט ניט דער Gangen. עַל-פי-
רוב דערעהט ניט דאס וואָסער אַפְּלִי, בִּזְקָעֵל שפִּין בערגע-
אונטערן פונדאמָנט פון הויז. אַ שְׂמָאַלְיִינְקָע בְּלָאתִינְגָע סטעוז-
קעלע, מיט ברעטער אויסגעלְיגַט, בלְיִיבַט אַלְעָמָאָל אַיבָּעָר אַוְן
פארבִּינְדַּט דעם פאראומשציקס שטוב מיט שטאדט.

אַ טָּאָג צָהָן נְזָדוּיָּרֶת אַלְעָמָאָל אַ גַּווּוֹסָר. אַפְּלִי אַ
געוווענהָנִילִיכָּר. די אַרְזִימְגָּע לְאַנְקָעָס אַוְן פֿעלְדָּאָר ווּפְרָעָן פָּאָר-
גָּאָסָעָן; די צָוקָעָמְטָע צְוִיְּגָעָן פון די נְאַקְעָטָע ווּעָרְבָּעָס שְׁטָקָעָן
דאָ אַוְן דָּאָרְט אָרוֹיִס, ווי שְׁטִיקָעָר קָעֵפְּ פון דערטרונקען
רייזען, מיט האָר אָזְוִי דִּיק ווי רִיטָּעָר. פון דער גוּישָׁקָעָר באָר,
בַּיִּים בְּרָעָג טִיְּן, קוּקָט נָאָר אָרוֹיִס אַ שְׁטִיק דָּאָך מִיט אַ
בלְעָכְעָרָנָעָם אויסגעקְרִימְטָען קִימְעָן. אַ טִּיל פון די אַנְגָּנוּגְרִיטְטָע
קְלָאָפְּטָעָרָס האָלֶיך פָּאָר די פָּאָרָעָכָאָדָעָן שְׂוִימָט אוּף, אַוְן גוּיִט
פָּאָנְגָּעָן-אָרוֹיִס די צְפָּלָאָפְּעָנָע בְּעָרָאָזְעוּוּ שִׁיטָּעָן מִיט גְּרוּסָע
דרָאָנְגָּעָס.

אין אַזְזָא פָּאָרָפְּלִיְּצָעָנוּשׂ זְעָהָט אוּס דעם פאראומשציקס
הוּיז, אוּף אַיהֲרָע הוּיכָע פְּרִיזְבָּעָס, אַיבָּעָרָן שְׁפִּין בערגע,
וואַי אַ מִין נָחָס קָאָסְטָעָן, וואָס רִוְּהָט אוּף די בְּעָרָג פון אָרְטָט.
ווענִיגְסְּטָעָנָס מִינְעָן אָזְוִי חָדָר-אִינְגָּלְעָך אַוְן זְיִינְעָן מַוְרָאְדִּיג

مكانה דעם חור-חבר זיין ערוץן, אַבְּגָלֶעֶד דעם פֿאַרְאָמְשְׁזִיקָס, וואָס
פֿר אַיְזָן אַזְוֵי גַּיְיכְּלִיךְ אֹון וואַוינְט אַוְיףּ דַּי בערג פֿוֹן דער
סְדַרְהָ נְחָה. וועדר רעדט נאָך, אָז אַסְאַרְאָקָעַ פֿלְיִהְת אַוְיףּ פֿוֹן
פֿאַרְאָמְשְׁזִיקָס דְּאָך, אַדְעָר אַסְאַרְאָקָעַ צְוִירָהָט זַיְן אַוְיףּ זַיְן סְפָה,
איַז עַס שַׂוִּין מַעֲהָר נִיט קִין שָׁוָם אַונְגְּלַכְּקִיט, נאָך אַז אַז אַזְוֵי-
גַּנְּפִיסְעַנְצָר-שְׂטִיךְ-חוֹמְשָׁ...

פֿוֹן טַאג צְוַאַג ווערטען די קְרִיהָעָס אַלְץ קְהֻנְעָר אֹון
קִיְילְעַכְּדִיגְּעָר. דָאָס וואָסְעָר לְוִיטְעָרַט זַיְן פֿוֹן שְׁלִים אֹון מַעְכְּט
דְּרִיְידְעַלְעָן. כָּאָפְט זַיְן אַרְיִין אַסְאַרְאָקָעַ אַיְזָן אַז אַז
קָעַ, דְּרָעָהָט זַיְן וַיְיָ אַקְאַרְוּסָעַ אַוְיףּ אַיְזָן אַזְוֵי לְאָגָגָג,
בֵּין אַ צְוִוִּיתָעַ קְרִיהָעָס שְׁטוּיסָט זַיְן אַרְוִיסָט אֹון פֿאַרְנְעָהָמָט
איַהְרָר אַרט.

דאָס פֿאַרְפְּלִיעְצְּעַנְישָׁ פֿאַלְט אַפְּ, ווערט בְּלוּי, וַיְיִסְנְקָעַ-
וְאָסְעָר פֿאַרְן אַיְבְּרָשְׁוֹןְיִנְקָעַן גְּרָעָט. אַיְבְּרָן שְׁלִימְיְגָעַן,
משׁוֹפְעַדְיְגָעַן בְּרָגָג פֿוֹן דַּעַם זַיְיט טַיְיךְ ווערט אַוְיסְגְּעַלְיְגָעַט אַ
שְׂוֹרָה קְוִרְצָעַ בְּעַרְוּוּנְעָס אַיְן דַּעַר בְּרִיטָט, אֹון אַיְבְּרָר זַיְן, וַיְיִ-
אַיְבְּרָר גְּרוּסָעַ וְאַלְגְּגָרְהַעַלְעָצָר, צְהָעָן גּוֹיִים מִיטְשְׁרָרִיק צְוּוֵי
אוֹיסְגְּעַפְעַכְתָּעַ פֿלְאָכָעַ לְיִיוּסָט, וְעַלְכָעַ האָפְעָן זַיְן אַז וְוִינְטָעָר
אוֹיסְגְּעַרְוָהָט אַיְבְּרָגְעַקְעַהְרַטְעָרְהִיט אֹון גַּעַלְאָפְעָן אַיְפָן בְּוַיְךְ
הִינְטָעָר זַיְן גְּרָטָנָעָר. מַעַן נְהָמָט צְוַאַג אַיְזָן אַיְבְּרָגְעַפְעַהְרָעָנָעָ
בְּעַרְוּוּנְעָס פֿוֹן הִינְטָעָן אֹון מַעַן לְיִגְתָּה זַיְן אוֹיסָט פֿאַרְעָנָט,
איַז דַּי לְיִיוּסָט קִיְילְעָן זַיְן בְּיַיְלְיִנְגְּדִיגְּעַ גּוֹיְשָׁקָעַ אַוְיסָט-
גַּשְׁרִיְעָן.

— דְּרָרָאָזָן — גִּיבְעָן זַיְן זַיְן אַונְטָעָר חַשְׁקָה, דַּי גּוֹיִם,
איַיְנָעָר דַּעַם צְוִוִּיתָעַן, — אַשְׁצָעַ-עַ, דְּרָרָאָזָן!

די צְוּוֵי שְׁוֹעָרָעַ לְיִיוּסָט, דָאָס אַיְזָן דַּעַר גַּנְצָעָר יִסְוד
פֿוֹן פֿאַרְאָם. אַיְפָן וואָסְעָר ווערטען זַיְן בְּזַעְפָּסְטִיגְּט, זַיְיט בְּיַיְ-
זַיְיט, דָוְרָן אַיְבְּרָגְעַקְעַרְיִיצָטָעַ בְּאַלְקָעַס אֹון אַיְזְעָרָנָעָ שְׁרוּפְעָן.
ברָעָטָעָר ווערטען אַיְבְּרָר זַיְן גַּעַלְיִיגְּט אֹון צְוָגְשָׁרְוִיפְטָט. דַּי הַיְ-
צְעָרָנָעָט פֿאַרְעָנְטָשָׁעָס ווערטען אַרְזְמְגַעְשְׁתָּעַלְט אֹון ווערטען פֿאַרְצִיָּיָ
געָרָט אֹון פֿאַרְקִיְיְטָלָט אַיְינָס אַיְינָס. אַשְׁפְּעַדְיְגָעַ בְּרִיטָט

קָלְאַטְקָעַ ווּוֹרֶט גַּלְיִינֶט אֹוֵף נִידְעִירִיגַע קָאָזֶלֶעַ, זַי פָּאָרְבִּינְדַּט דַּעַם זַגְמְדִינְגַּן בְּרוּגַע מִיט דַעַם אַיְנְגָאנְגַּן פּוֹן פָּאָרָאָפַּט. פָּאָרְטִּינְג

2.

איַיְגַּנְטְּלִיךְ — נִיט גַּאנְץ פָּאָרְטִּינְג. עַס פָּעַחְתִּט נַאֲךְ דַּאֲךְ קָאָנְגָט, וּוְעַלְכָּעָר אַיְן דִּיק וּוְיַי אַמְּעַנְשְׁלִיכָּע פּוֹיסְט אַוְן אַיְן דִּירְכְּגַּעַצְיִוְגַּען מִיט פָּאָרְאָלְטְעַרְטָעַן פְּעַן, פְּדִי דָּאָס וּוְאָסְטָרַז וְאַל אַיְהַם נִיט גַּעַמְעָן. אַהֲן דַעַם קָאָנְגָט אַיְן דַעַם פָּאָרָאָס וּוְאָסְטָרַז וְאַל גּוֹף אַהֲן אַנְשָׁמָה. אַהֲן דַעַם קָאָנְגָט, וּוְאָס וּוּוֹרֶט גַּעַצְיִוְגַּען אַיְבָּעָר טַשְׁעַטְשָׁאַטְקָעַן^{*}) רַעַדְלָאָךְ אַוְן אַיְבָּעָר דַעַמְבָּעַן גַּעַן טַאַקְטָעַ סְלִוְפָּעָם, וְאָס דַרְעַהָעַן זַיְהַ, שְׁטַעַהָעַדְיַג אַוְן לִיְגַּנְדִּיג, אֹוֵף אַיְוּרָנוּ אַקְסָעַן, וּוּעַט דָעַר פָּאָרָאָס אַוּוּקְגַּעַטְרָאַגְעַן וּוּרְעַעַן מִיטַּן שְׁטָרָאָס, אַזְוִי גִּיךְ וּוְיַי וּוּעַט קִימָעַן אַיְנָמִי. טַעַן דַּנְיַעַפְעָר.

דָעַר דַּאֲזִינְגָּר קָאָנְגָט וּוּרֶט אַפְּעַסְטִיגַט צַו אָן אַיְנָמָע. גַּרְאָבְעָנְצָם גַּרְוִיסָעַן אַגְּנָקָעָר אֹוֵף יַעַנְעָם זַיְיט טִיְּיךְ, אַונְטָעָר זַאְרָעַתְשִׁיעָר לִיְמָעָן בְּעָרָג, אַוְן וּוּרֶט אַגְּנָקָעָר, דִּירַךְ אַגְּנָקָעָר הַילְצָעָרְגָּעָר מַאֲכִינְגָּצִיעַ, אֹוֵף דַעַר זַיְיט טִיְּיךְ. דָאָס אַיְן אַמְּינָה קִיְּלְעַכְדִּינָהָר שִׁינְדָּעָל-דַּעַכְלָע אֹוֵף קוֹרְצָע סְלִוְפָּעָס. אַונְטָעָר דַעַם דַעַכְלָע אַגְּרָיסְעָר הַאֲלְצָעָרְגָּעָר, קָאָלְוָאָרָאָה, אַיְן גַּעַשְׁטָאַלְט פּוֹן אַמְּאַסְיְוָעָן רִיוְגָּעָן דְּרִיְּדָעָל, מִיט אַיְן טַעַמְפָעָן אַיְוּרָנוּ אַקְסָעַן גַּעַוְעַנְדָעָט צָום מִיטָעָן דַעַן כָּעַל אַוְן מִיט דַסְמָ צְוּוִיְיטָעָן צַוְּרָעָר. בִּיְדָע אַקְסָעַן זִיצָעָן אַיְן אַוִּיסְגָּהוּוְילְכָעַ דַעַמְפָעָן קָלְעָצָעָר אַוְן טַוקָּעָן זַיְהַ אַיְן פְּרִישָׁעָן דַּיְעָגָאָכְּן.

דָעַר צְוּוִיְיטָעָר עַק פּוֹן גַּרְאָבָעָן קָאָנְגָט צְעַצְוּוֹיִיגַט זַיְהַ, אַונְטָעָר דַעַם דַעַכְלָע, אַיְן אַסְנָה דִּינְעָרָע קָאָנְטָעָן אַוְן

*) טַשְׁעַטְשָׁאַטְקָעַ — אֹוֵא שְׁטָאַרְקָעַ הָאָזִין, גַּעַנְמָעָן פּוֹן אַגְּתָהִיסָּען סָאָס בְּוּמָעָר-חַאְרַצְלָעָן. וּוּרֶט בְּגַנְגַּט אַיְן גַּאנְץ רִיסְעָן צַו בְּגַרְלִינְגַּס אַיְן שִׁיפְעָן.

שטריך, וואס יעתה עדערער פון זיין כאטט ארום, דא א גלאטע רעדעל און דארט א ציינערדייגע וואלנער-האלז'ן, א פאר פון זיין זעהן אויס זיין לאנגעה שפינען, מיט היילצערנע פיס אונ-טען בויך און אויפן רוקען. צוליב וואס דארף מען דאס אלץ? מסתמא דארף מען.

כדי צו ברידינגען די גאנצע פויירישע מאשינע אין בא-וועונג איז דא צוגעפעסט נאך א ראה, א קלענערע, אויף צוועי ליגענדיגע אקסען, מיט א סד דאפעטלע הענטלעך ארום און ארום, זיין די רעד ביים ברונעם פון דער פאוזשאנער קאמאנדע. דראעת מען געשווינד די דאוייגע רעד און מען ציהט זי, אראָפּ-צֹו, ביי אַלְעַ הענטלעך, אַזְוִי הויבען זיך אָן צו באָזּוּעַ-געַן אַלְעַ וואָלְגַעַרְ-הַעֲצָעָר, ברוסיקלעך און רעדלַאַך מיט אַקְלַאַפְּרַעַרְיִי און מיט אַקוּוּשְׁעָרִי און פּוֹקְעָרִי. גִּינְ-גִּינְ-קָלָאַ-פָּעַן די קלינען מאכעריקעס, די גראָסערע — פָּאָמָעְלִיכְעָרָה, און גָּאָר גַּעַלְאָסָעַן דְּרַעַת זיך דַּעַר מִתְּעַטְּטָעָר גְּרוּסְעָרָרָה. וואָרָאָד, ווַיְקָעַלְתָּם, צָאָל נָאָל צָאָל, דָּעַם זַעַמְגַּגְגָּגְגָּגְגָּבְּדָהָן קָאנָט אָרוּם זַיְן בְּרִיטְעָן קְלִיאָפְּקָעָנוּם בּוֹךְ, זיין אַגְּרָאָבּ-בִּיכְנָעָר בָּאַלְעַגְּגָלָע — זַיְן צָעָהָן-אַרְשִׁינְגָּנוּם גַּעַרְטָלָל...

אַזְוִי הַיְבֵט אַיְפּ אַיְין אַיְנְצִיגְעָר מַעַנְשׂ דָּעַם מַוְּרָדִינְגָּן שָׁוּרָעָן קָאנָט פָּוּן וּוְאָסָעָר, אַחֲן אַסְמָךְ מִיה אָין שְׁוּוּיִים, אָון צִיהַת אֵיתֶם אָן פָּוּן אַיְין בְּרַעְגָּן דִּינְיָעָפְּרָעָר צָום צְוּוּיְתָעָן. אַנְגָּעָן צַיְגַּעְנְרָהִיט בְּרוּמְט דַּעַר גַּעַפְּעַטְעָר קָאנָט זַיְן אַרְיִיגְעָט סְטוּרְ�וּעָ, עָר בְּרוּמְט מִיטָּן אַפְּקָלָאָגָן פּוֹנָם הַאַסְטְּגָּהָעָן שְׁטָרָאָם, וואָס פְּלִיצְט אַוְנְטָעָר אֵיתֶם, אָון וּוְעַכְעָר גִּיט זיך אַיְבָּעָר דָּוָרָךְ דָּעַם גַּעַנְצָעָן פְּאָרָאָם, זיין דָּוָרָךְ אָן אַוְמְגַעְלָוְמְפַרְטָעָר הַאַרְפָּעָ, מִיט גַּעַטְאָקְטָעָ סְלוּפְּעָס אָון רַעַדְלָעָן אַנְשָׁטָאָט אַמְעַמְבָּרָאָנוּ.

בַּיִּים אַנְצִיהָעָן דָּעַם קָאנָט קָרִיאָעָן גְּבוּרָהִידָּג אָון זַיְן בְּרוּסְעָ הַאַקְצִיְּגָנָעָר, אַוְנְטָעָן קָאָלְוּזְרָאָד, אָון לְאֹזְעָן אֵיתֶם צְוָרִיק נִיט גַּעַהָן. אַנְצִיהָעָן דָּעַם קָאנָט לְאֹזְעָן זַיְן, אָון אַפְּלָאָזְעָן — דָּאָס נִיט. ווַיְלַיְלָעַן אַפְּלָאָזְעָן דָּעַם אַנְגַּעַצְיוּגָנָעָם קָאָ. נָאָט אַרְפּ אַיְין מַאְלָ — אַיְן דָּא דָעַרְצָו אַשְׁוּעָרָר דַּעַמְבָּעָנָעָר הַוְּיַבְּעָל מִט אַקְיַילְעַדְגָּעָן קָאָפּ, וואָס דָרִיקָט אֵיתֶם-צֹו בְּיוֹקָעָל

דער ערדר. און אויך ער, דער קאָפַ, איז צוּגַעַטְשׁוּפָעַטַּס צוֹן
אייזערנעם צוֹויִי-פֿוֹד, פְּדֵי צוֹן זִיכְרָעָר, אָז דער הוּבְּעָל
וועט צְלִיִּין נִיט אָוִיפְּשֶׁפְּרִינְגָּעָן. טְשֻׁבָּעַטַּס מַעַן אָפַ דָּאָס אַיְזְוָרְנָעַ
גְּזֹוִיכְטַּס אָזָן מַעַן הַוִּיבְּטַס פָּאַרְזִיכְטִיגַּס אוּפַּךְ דַּי הַאֲלָצְעָרָנוּ
הַצְּנָטַס, אָזָן שְׂטָעהָעַן-אָפַ דַּי גְּרוּזִישַׁע הַאַקְ-צִינְעָרַס. אָזָן
ער, מִיט אַלְעַ קְלָעַנְגָּרָעַ רַעֲדָעָר אַרְוּם אַיהֲם, לְוִיפְּעַן אַיְזְדְּזָרִיךְ
מִיט אָשְׁוִינְגְּדָלְלִיגְעָר הַאַסְטִיקִיַּת אָזָן מִיט אָשְׁטוּרְמִישָׁעַר
בָּאַרְאָבָּאָנְעָרִי. אָזָן דער שְׂוּרָעָר גַּעֲפָכְטָעַר קָאנְגָּטַס
רָאָפְּטָוּס אִין שְׁטָרָאָס אַרְיִין, שְׁנִידְט אַינְבָּרְדַּר דַּי בְּרִיְּטַס פִּין דְּנִיעַ
פָּעָר וּוְיִ מִיט אָמְעָסָר. אָפָּס וּוִיסְעָר שְׁוּים שְׁפְּרִינְגְּס אַיְזְ
אוּפְּן אַרְטַס פִּין שְׁנִיטַס, אַינְמִיטָעַן דער פְּלִיזְעַנְדִּיגְעָר בְּלוּקִיַּת.
דער קָאנְגָּט זִינְקְטַּס דָּאָרְטָעַן אִין אַפְּגָּרוֹגָט. קָעַנְעַן וּצְגַעַל-שִׁפְעַן,
פָּאַרְעָכָּאָדָעַן אִין פְּלִיזְעַטַּן פְּרִיַּי אַרְיְבָּרְשָׁוּיְמָעַן, אָזָן וּוִיטָּעַר
גַּעַהַן אַרְאָפַ שְׁטָרָאָס אָזָן אַקְעַגְעַן שְׁטָרָאָס.

שְׁנוּעַל וּוּעָרְטַס אַזְוִי דער קָאנְגָּט אַפְּגָּעַלְאָזָעַן אָזָן פָּאַמְעָלִיךְ
אַנְגְּגַעְזִוְּגָעַן צְוִירִיךְ. דער פָּאָרָאָס, וּוּעַן ער שְׁוּמִימַט, רַיְבִּיט זִיךְ
אַנְגְּגַעְזִוְּגָעַן צְוִירִיךְ. דער פָּאָרָאָס, וּוּעַן ער שְׁוּמִימַט, רַיְבִּיט זִיךְ
אָזָן אַיהֲם הַאֲרִיט מִיט זִיְּגַע טְשֻׁטְשָׁאָטְקָעָנָעַ רַעֲדָלָאָךְ, וּוְיִלְפִּין
אָזָן אַיהֲם, דַּאֲכַט זִיךְ, אַנְטְּלוּיְפָעַן שְׁטָרָאָס-אַרְאָפַ... אָזָן אַנְשָׁאָט דַעַט
פְּעַקְעָלָט ער זִיךְ גַּאֲרָאָרְבָּעָר אַיְיךְ יַעֲנָעַן זִיכְרָה מִטְפַּעַק
אָזָן קָאָסְטָעָנָס. מִיט מַעַשְׁנָעָן אָזָן בְּהַמּוֹת, מִיט וּוּעַגְעָנָר אָזָן
פָּעָרְדַּה. אָט אַזְוִי הַאָבָּעָן זִיךְ דָּאָס מַעַשְׁנָעָלָעַן צְנִינִיךְ גַּעַמְבָּט דַי
גַּרְאָבָּעַ לְעַכְצָעָנִישַׁ פִּין פָּאָרָאָס: אַפְּצָוּרִיְּסָעַן זִיךְ פִּין
קָאָבָּאָט, וּוְיִ אָוְילְדָעַר הַוּנְטַס פִּין קִיטַּיַּת, אָזָן אַנְטְּלוּיְפָעַן קִיטַּיַּת
קִיטַּוּ, מִיט דער פְּלִיזְעַנְדָעַר בְּלוּקִיַּת אַרְאָפַ... מִיט אָט דַעַט
אַיְבִּיגְעַן כְּחַ פִּין וּוּעַל עַן אַנְטְּלוּיְפָעַן, טַאֲגָאַיִין,
דַעַט הַיְלָצְעָרָנוּס גּוֹלָם, פִּין אַיִין בְּרָעָגְזָום צְוִוִּיתָעַן, טַאֲגָאַיִין,
טַאֲגָ-אֲוִיס, בֵּין שְׁפָעַט אָזָן דער נַאֲכַט אַרְיִין, בֵּין שִׁין פִּין
לְאַמְטָעָרָנוּס. וּוֹאֲרִים אוּפְּן פָּאָרָאָס אַיִן נַאֲךְ דָאָ אָמִין קָאַיְוָתָעַ
פִּין בְּרָעָטָעַר פָּאָר אַנְטְּאָשָׁעַן דַעַט גּוֹיְעָשָׁקָעַן שְׁוֹמָר, וּוּלְכָנָר קָאַכְט
דָּאָרְטָעַן זִיךְ עַסְעַן אִין שְׁלָאָכְפַּט דָּאָרְטָעַן אִין וּוֹאֲכַט אַיְבָּעַר דַעַט
שְׁעַלְמִישָׁעַן שְׁטָרָאָס פִּין דְּנִיעַפְּרָעָר, אָזָן קְרִיְּצַט אַיהֲם אַיְבָּר,

אֲפִילוּ אַיִנְמִיטָעַן דָּעַר נַאֲכַט, מֵיט אַגְּנֶצֶר כְּאַפְּטָע פָּסָאַן
זְשִׁירָעַן אֹן בָּהָמוֹת.

יעטוועדעֶר מְאַל, אַפְּפָאַחְרָעַנְדִּיג פָּוּן בְּרָעַג, דְּרָעַתְּזִין
דָּעַר פָּאַרְאָם אַוִּיס אַקְּנָגָעַן שְׂטוּאָם מִיט דִּי שְׂאַרְבָּע שְׂפִיצָעַן
פָּוּן זִינְגַּע צְוַויִּי אַונְטָרְשָׁטָפְּ לְיִוּעַס, כְּדִי בְּעַסְעַר דּוּרְכָּזְשָׁנִיְּדָעַן
אַיִּהָם, דָּעַם הָאַסְטִיגָּעַן, וּצְעַר עַס אַיִּוּ טְשִׁיקְפָּוּעַ בּוּגַט זִיךְ אַרְאָפְּ
אֹן זְעַהַט וּיְצְוַויִּי רִיזְגָּעַ נְעַזְעַר בּוּרְעַן זִיךְ אַיִּן שְׂטוּאָם אֹן
שְׂוִימָעַן אֹן שְׂגָּאָרְכָּעַן-אַוְנוֹטָעַר, וּיְצְוַויִּי בְּלִינְדָּע וּזְאַסְטָר-חִוּוֹת...
מִיטָּן אַוִּיסְקָעְרָעְוָעַן דָּעַם שְׂאַרְאָף פָּוּן פָּאַרְאָם גִּיט זִיךְ דִּי
וּוְעַלְתְּ אַ דְּרָצָה. מְחַמְּתְּ פְּאַמְּעַלְלִיכְקִיטְט בְּאַמְּעַרְקָט מַעַן גָּאָר נִיט
זְוַויִּי דָּעַר בְּרָעַג הָאָט זִיךְ אַפְּגָנְרוּסְפָּעַן אֹן אַנְטָלָאָפְּעַן. בְּלִיבְּבַט
מַעַן עַפְעַס הַעֲנָגָעַן, אַיִנְמִיטָעַן דּוּגְעָפְּעַר, צְוִישָׁעַן הַיְמָעַל אֹן
וּזְאַסְעַר אֹן צְוַויִּי בְּרָעְגָּס. מַעַן שְׂטָעָהָט, דְּאָכָט זִיךְ, אַוִּיפָּאַיִּין
אַרְטָה, נָאָר דָּעַר קָאנְאָט בְּרוּמָט אֹין פְּאַלְיִיעָס פָּוּן דִּי בְּרָעְגָּס, פָּאַרְאָם
קִיְּלָעְכְּדִיגְטָע אֹן גַּעֲבָרָאָכְעַנָּע, אַוִּיגְעָשָׂוֹאָלְעַנָּע אֹן אַיִּינְגְּעָפָּאַ-
לְעַנָּע. סְאַיִּוּ אַ פְּשָׁוֹפְּ! מַעַן שְׂוּעָבָט אֹן מַעַן שְׂטָעָהָט פְּעַסְט
מִיט בְּיִידְעַ פִּיס אַוִּיפָּאַיִּי אַ הַלְּצָעָרְבָּעָם אַיְנוֹלָע. אֹן דָּא דְּרָעְזָהָט
מַעַן פְּלוֹצְלִינְג, אֹן דָּעַר צְוַויִּטְעַר בְּרָעַג לְוִיפָּט פְּרִינְגְּלִיךְ אַקְעָ-
גָּעָן, זְאַרְעַטְשִׁיָּע דְּעַרְנָהָנְטָרְטָר זִיךְ. דְּרָעַתְּזִין זִיךְ דָּעַר פָּאַרְאָם
וּוְידָעַר אַוִּיס מִיטָּן טְעַמְּפָעַן זִיךְ צִיְּאָן אַנְגָּעָלָאָפְּעַנָּעָר צְוִיִּיטָעָר
קִלְאָטְקָע אַוִּיפָּאַזְוּלָעָס. אַ פְּעַמְּלִיעָס וּוְעַרְטָפְּ אַפְּרָוָאָרְפָּעָן אַוִּיפָּאַ-
סְלִוְפְּ, אַ שְׂוּזְרָעָר דְּרָאָנָג וּוְעַרְטָפְּ אַרְוִיסְגָּאָזְגִּיעָן, וּיְיִאָ-
דְּגָעָלָע, אֹן דְּוּרְכָּן אַפְּעַנְעָס אַרְוִיסְגָּאָגָגָן קְרִיכְעָן-אַרְוִיסָּאָלָאָדָעָ-
נָעָ פּוּהָרָעָן, אַידָּעָנָעָס מִיטָּן קָאָשְׁקָעָס, פּוּיְעָרִים מִיטָּן
שְׂטָעְקָעְלָעָךְ אֹן מִיטָּן טְאָרְבָּעָס אַוִּיפָּאַיִּי דִּי פְּלִיְּצָעָס, אֹן אַקְעָגָעָן
זְוַיִּי, צְוִישָׁעַן צְוַויִּי לְיִמְינָע בְּעַרְגָּלָעָר, שְׂנִיאַדְט זִיךְ אַ נִּיעָר
שְׂלִיאָן אַיִּין אַ נִּיעָר וּוְעַלְתְּ אַרְיִין...
אַ קְאַפְּיִיקָעָ פָּוּן מַעַנְשָׁעָן נַעַמְתְּ אַנְשָׁעָל פְּאַרְאָמְשָׁצִיךְ פָּאַרְאָן
אַיְבָּעָרְפָּאָהָר, דְּרָיִי קְאַפְּיִיקָעָ פָּוּן אַן אַוִּיסְגָּעָשְׁפָּאָנְטָר בָּהָמוֹת אֹן
סְיִינְגְּ פָּאָר פְּעַרְד אֹן וּוְאָגָעָן. פָּאָר קָאָסְטָעָנָס סְחוּרוֹת — בָּאוֹנוֹ-
דָּעָר. יַאֲרִיךְ-צִיִּיטְקָאָסְט דָּאָס דָּאָפְּעַלְטָס, פָּאָר אֹזָא אַפְּצָאָהָל פָּאַהָרָת

מען אַרְיבָּעֶר פֿוֹן שְׂקְלָאָו קִיִּין זָרָעַטְשִׁיעַ. אַבָּעֶר דֵּי וּזְאָס קְוִיָּה
מען אָן פֿוֹן זָרָעַטְשִׁיעַ צָהָלָעַן גָּרְנִישַׁת. סּוֹפְ-סּוֹפְ מְזוּעָן
דָּאָךְ דֵּי אַנְגָּעָקוּמָעָנָה, פֿוֹן זָרָעַטְשִׁיעַ, פָּהָרָעָן צָוִירִיק... גָּלִיכְתַּ
זִיךְ דָּאָס אוִיס.

אַ לְּעַדְעָרָנוּ טָאָרְבָּעָלָעַ אַיְוָן בָּאַפְּעַטְסִיגַּט בַּיִּים פָּאָרָאַמְּשִׁיצִיךְ
פֿוֹן דָּעַר רַעֲכְתָּעֶר זִיְּסַט גָּרְטָעֵל, אָוֹן פָּוֹנְקַט אֹזָא צְוִיִּיטָע טָאָרָ-
בָּעָלָעַ — בַּיִּים בָּאַשְׁפָּן זִיְּן וּוַיְיָב אַזְגָּטָעָרָן פָּאָרָטִיךְ. אַיְוָן עַר
דָּאָךְ בַּיִּים בְּרָעָג מְאנָט עַר אָוִיפָּק דָּעַם אַפְּצָאָהָל, אַיְוָן עַר נִיטָּאָ
מְאנָט זִיךְ אָוִיסָה. פֿוֹן דָּאַגְּנָעַטְשָׁקָעַ בַּיִּים שְׁפָעָט אַיְוָן דָּעַר נְאָכָת
גָּרְאָפְּעָלָט דֵּי גָּעָנִיטָע הָאָנָט אָוֹן קְלִינְגָּטָט מִיטָּהוּפָעָנָז וְלִבְעָרָנוּ
אָוֹן קוּפְּעָרָנוּ מְטָבָעוֹת, צָו גָּעָבָעָן אַוִיסָגָב אַיְוָן גְּלָאָט אֹזָוִי צָוִי
פִּיהְלָעָן דָּעַם טָעַם פֿוֹן פְּרָוָסָה. סָאָמְחָה אַרְאָפְּצָוּלָאָזָעָן דֵּי
בְּרִיאִיטָע הָאָגָּד אַיְוָן אֹזָא שְׁפָעָן אָוֹן פִּיהְלָעָן וּוְעַס וּוְאָקָסָט, אָהָן
עַיְן הָרָע אָוֹן וּוּצְרָת אַלְעָן שְׁוּעָרָר אָוֹן קְלִינְגָּנְדִּיגָּר. קִיִּין
גָּעָבָעָן אָוִיפָּק בָּאָרְגָּג אַיְוָן דָּאָ נִיטָּשִׁיךְ. סָאָזָוָן נִיטָּאָן קְרָעָמָלָ
מִיטָּהָטָעָנְדִּיגָּע קְיִינְדָּעָן. זְעהָתָמָעָן זִיךְ שְׁטָעַנְדִּיגָּמִיטָּן מְזָוָמָנָעָם
גְּרָאָשָׁעָן. נְתָעָשָׁר וּוּצְרָת עַר דָּעַר פָּאָרָאַמְּשִׁיצִיךְ פֿוֹן וּוּעָסָנָעָ-צִיִּיטָע
בַּיִּים שְׁפָעָט אַיְוָן חֻרְבָּסָט!

מען דרעהט א קאנאט

1.

אנשעל פאראומשציק אוין א יונגעראמן פון א יאחים דריי
סיג, א געועצעטער, בריטפֿלִיכְעַדְגָּעָר, מיט קירצע שטאגראע
פֿים. אוין א פֿנים האט ער – קיילעכדייג ווי א ריבען אוין
אָרוֹמֶגְזּוֹמֶט מיט א שוואָרֶץ גָּלָגְנְצְנְדִּיג בערדעט, אוין אוין
זַיְנַע אויגען שפֿיגָלֶט זיך אָפּ דֵּי בּוֹיְקִיט אוין פרעהַיְיכְּקִיט
פֿון דְּנִיעָפָעָר. דֵּי גַּעֲוָנְטָעָר רְוִיטְקִיט פֿון זַיְנַע באָקְעָן מאָכְעָן
די דְּזָוִיקָע בּוֹיְקִיט נָאָר בּוֹלְטָעָר. פּוֹנְקָט צּוֹוּ פְּרִיש אָוּן אָזְוִי
מוֹטִיגָּרְיִיגָּעָן אוּסָס דֵּי לִימְגָעָבָרְגָּעָן פֿון אָקְעָן, די בּוֹיְ
קִיטָּט פֿון וָאָסָעָר, וּוּאָלְכָעָ שְׁטָרָאָמָט צּוֹוְשָׁעָן זָרָעָטְשִׁיעָ אָוּן
צּוֹוְשָׁעָן אָנְשָׁעָלָס הָוִי...).

א גאנצען זומער אוין א שטייך האָרְפֶּסֶט אַרְבִּיט ער,
אנשעל פאראומשציק, אויף דער פרײַעַר לְוֹפְט בּוּם בּרָעָג טִיְּן.
ער העַלְפַּט אַרְוִיפְּשָׁטוּפָעָן שׂוּוֹרָעָ פּוֹהָרָעָן פֿון דָעָר מְשׁוּפְעָדִי
גַּעַר קְּלַחְתָּקָע אָוִיפָּן פָּאָרָם, אַרְוִיפְּטָרָאָגָעָן בָּאָלָאָדָעָן קוּוִישָׁעָן
אוּן אַרְוִיפְּקִיקְלָעָן פּוֹלָעָ פְּעָסָעָר. מְיוֹאָסָט זיך גַּעֲקָזָנָט בָּגָנָהָן
אָהָן אִיהָם. צִי אָזָא גַּרְאָבָרְהָאָרְצָהָאָנוּז וְעַנְעַן דָא אָסְטָא.
רָאָזָש אָוּן דֵי גּוּיִים וּוּאָס פָּאָהָרָעָן אַרְבָּעָר. אַיְינָעָרְהָעַלְפַּט דָעַט
צּוֹוִיטָעָן. באָשָׁע דֵי פָאָרָאָמְשָׁצְיכָע שְׂרִירִיט אוּסָס, אָז מְעַט אוּסָס.
קוּמָעָן אָהָן אִיהָם, אָז ער לְאָזָט זיך צּוֹפִילְאָרָאָפּ... אָפְּבָרְ
אנְשָׁלָעָן טוֹט הָנָהָה דֵי אַרְבִּיט גּוֹפָא, זַיְנַע בּוֹיְטָעָר פְּלִיְיכָס

פָּאַרְלֶפָּגָנָגָן אֲנְשָׁטְרָעָנָגָגָג, זַיִן קוֹרְצָעֵר הַאַלְוָן – דָּאָס גַּעַשְׁמָאָקָעָ
שְׁוַיְיצָעָן. אַפְּלָאָזָעָן אָוָן אַנְצִיהָעָן דַּעַם קָאנְגָט, דָּוָרָךְ דַּעַם גְּרוּיָ
סֻעָן קָאַלְוָאָרָאָד, דָּאָס אַיְן זַיִן בָּאַלְיִבְּטָעָ מְלָאָכָה. אַזָּאָ אַיָּ-
דָּעַלְעָ אַרְבִּיטָ פָּאַרְטְּרוּיטָ עָרָ זַיִן גּוֹי וְעַלְתָּעָנוּוֹן. סַיְעָנָעָן דָּא
צְוִפְּיָילָ רַעַלְדָּאָן פָּאָרָ אַיְין פּוּעַרְדִּישָׁעָן קָאָפְּיָ... אַגְּבָ, גַּעַפְּלָטָ
אַיְהָם טַגְּקָעָ, אַגְּשָׁלָעָן, דָּעַרְ עַצְם אַנְצִיהָעָן, צָוּ הוּבְּפָעָן צָוָא
מַשָּׂא פָּוּן וּוְאָסָעָרָ מִיטָּ צָוָויִי מַעַנְשָׁלִיכָבָה הַעַנְטָ. עַס גַּעַפְּלָטָ
אַיְהָם דִּי פּוּיְקָעָרִיָּ פָּוּן דִּי הַאַקְ-צִיְינָעָרָ אַיָּן מִתְעַלְטָסָטָן רָאָד.
דִּי זַיְטָעָ קְרַעְכָּצָעָן. פָּוּן דָּעַרְ גַּאנְצָעָרָ הַלְּצָעָרָנָעָרָ מַאְכִינָגָצָעָ.
וְאָס דַּעַרְמָאָגָעָן הַאַלְצָהָעָקָעָרָ בִּיְ דָּעַרְ אַרְבִּיטִיטָ...

דָּוָרָךְ דַּעַם זְוָמָעָר וּוְעָרָטָ אַזְוִי אֲנְשָׁעָלָ פָּאַרְבּוּרִינָטָ וּוּ אָ
צִיְיטָגָעָרָ וּוְאַלְדָ-נָוָסָ. אָוָן דִּי אַרְעָמָסָ זַיְינָעָ וּוְעָרָעָן אַיְהָם אַגְּנָעָ-
גָּאָסָעָן מִיטָּ אַיְוָעָן. אַיְן זַיְינָעָ בְּרִיטִיטָ לְאָפָעָסָ וּוְעָרָעָן אַיְהָם
פָּאַרְשָׁוּאָרָצָטָ פָּוּן אַיְנוּגָעָסָעָנָעָם דִּיְגָאָכָקָ. דָּעַרְזָעָהָטָ עַס בְּאַשָּׁעָ
זַיִן וּוְיִיבָ, וּוְעַלְבָעָ אַיָּן צָוָויִי גַּעַוָנָטָ אָוָן אַנְגָעָגָאָסָעָן אַיָּן פָּאָרָ-
בְּרוּינָטָ אַזְוִי וּוּ אַיְהָרָ פָּאָן. דָּעַרְזָעָהָטָ זַיִן אַוְיָףָ אַיְהָם צָרָ
זַיְינָעָ "שָׁוּסְטָעָרָשָׁעָ הַעַנְטָ" אָוָן צְוָרָהִיטָ זַיִן אַוְיָףָ אַיְהָם צָרָ
זַיְאלָ זַיִן אַוְיָסָוָאָשָׁעָן. טָוָטָ עָרָ אַיְהָרָ אַנְחָתָ-רוֹתָ, לְוִיפְּטָ אַרְאָפָ-
צָוָם בְּרָעָגָם קְנִיעָטָ זַיִן אַוְיָףָ דָּעַרְ קְלִיאָטָקָעָ פָּוּן פָּאָרָאָפָם. פְּלִישָׁ-
קָעָטָ דִּי שְׁוֹאָרִיצָעָ יְדִים אַיָּן דְּנִיְעָפָעָרָ, שְׁיִיעָרָטָ דִּי דְּלָאָנִיעָסָ
מִיטָּ זָוְמָדָ אָוָן פְּלִיוֹשָׁקָעָטָ וּוְיִדְעָרָ. דָּעַרְגָּאָן לְוִיְעָנָן הַאַרְטָעָן
צָוָם וּוְיִבָ אָוָן וּוְיִשְׁטָ זַיִן דִּי הַעַנְטָ אָן אַיְהָרָ בְּלִוְיָעָן הַאַרְטָעָן
פָּאַרְטָ�. זַיִן לְאָזָטָ זַיִן זַיִן כּוֹהֵן לְאָזָטָ זַיִן זַוְּגָעָן פָּוּנָם קָעָלָ-
בְּעָלָ אָוָן שְׁמַיְאִיכָּעָטָ צָוָאָ אַיְהָם וּזַיִן צָוָאָ קִינְדָ. דָּעַרְ נָאָסָעָרָ
פָּאַרְטָ� זַיִן פָּאַרְאַיְנִיגָּטָ זַיִן בִּידָעָן, אַשְׁטוּמָעָ קְרָאָפָטָ שְׁטָרָאָמָטָ,
דָּאָכָטָ זַיִן, דָּוָרָךְ צְוִישָׁעָן צָוָויִי לְיִבְעָרָ. אַהֲלָבָ-שְׁכִוּרָעָרָ
שְׁמַיְכָעָלָ לְאָזָטָ אַרְאָפָטָ דִּי וּוְיִסְׁטָ בִּיְ מָאָן אָוָן וּוְיִבָ
גַּעַוָעָן אַ בְּעָזָן אַרְזָמָכָאָפָעָן זַיִן אַטָּ דָא אַוְיָטָן זַמְדִינָעָן בְּרָעָגָן
פָּאָרָ אַלְעָ פְּוִיעָרִים אָוָן דִּי אַוְגָעָן, לְפָשָׁעָן דְּזָרָמָטָ דַּעַם נִיטָ
אוּיסָגָעָרָעָנָטָן פְּיִיעָרָ פָּאָרָ אַקְרָצָעָרָ זְוָמָרְדִּיגָעָרָ נָאָכָטָ...
זָאָר בְּאַשָּׁעָ שְׁטוּפָטָ אַיְהָם אַפָּ מִיטָּ אַיְהָרָ וּוּבְּעָרְשִׁעָרָ שְׁעָמָעוֹ-
דִּינְקִיטָ: "גַּנְתָּ, שְׁוִין, גַּנְתָּ!" אָוָן דָּרָעָהָטָ זַיִן צָוָאָ אַוְיָס

מייטן רזקען. אַנְגָּגֶלְיִהְתּ דָּרְךּ דָּרְךּ ווַיַּבֵּשׁ פָּאָרְטּוֹן, אָוֹן דָּרְכּן
קִיְּלָעְכְּדִיגְעַן דָּרְהָה פּוֹן אַיהֲרַ פִּילְעָן הַיפְּטָ, לַוִּיפְּטָ עָרָ ווַיְדַעַּר
אַרְאָפּ צָוּ ווְאַסְעָר אָוֹן דָּעַמְט זִיךְ שְׁלַעְפְּעָן קַוְישָׁעָן אָוֹן וּוְעַ.
געַנְעַר מִיט אַמִּין ווַיְדַעַּן הַאֲסָט אָוֹן מִיט בַּיּוֹצֵר עַקְשָׁנוֹת,
בֵּין דָּרָר הַיִּסְעָר שְׂוִוִּיסִים וְצַצֵּט אֲחֵם אַרְוִיס אַונְטְּעָרָן פָּאָרְפָּעָץ.
טָעַן דָּצְשָׁעַק אָוֹן צְרוּנִים זִיךְ אַינְ קִיְּצָלְדִיגְעַז רִיטְשְׁקָלְעָךְ אַיְּ
בְּעָרְ זִין הַאֲרָטְעָן הַאַלְגָּן. דָּאָס שְׁוָאָכָט אֲחֵם אַבִּיסְטָלְ אַפּ
דָּאָס הַאַרְץ-צִיהֻנוֹנִישׁ נַאֲךְ זִין גַּעַוְונָט ווַיְבַעַלְ. עָרְ קוּקָט זִיךְ
אוֹם מִיט אַגְּוַרְיוֹדְעָנָטּ פְּנִים פּוֹן אַמְעַנְשָׁעָן, ווּאָס הַאֲטָזָט זִיךְ
מְגַחְ גַּעַוְעָן. אַבְּעָרְ זִיךְ אַיְּ שְׂוִין נִיסְמָאָ. אַרְוִיךְ צִיהָט זִיךְ פּוֹן
קְוִימָעָן, אַיְּבָעָרְ זִין הַיְּזָקָעָן, אַוְיָפְן בְּעַרְגָּעָלְ, דָּאָס ווַיְבַעַלְ קָאָכְט
וּוְאַרְמָעָס. מִילְכִּינְעָן קְרָפְוִינְקָ מִיט פְּרִישָׁעָן בָּאָבָּ, פָּאָרְוִוִּיסְטָ מִיט
סְמַעְטָעָעָ... מִעְטָ דְּעַרְצָוְ אַרְיִינְרִיְּבָעָן אַלְעַבְּלָעְ בְּרוּוּטָן, אַ
קְנָקְעָדוֹגִים, מִיט פְּרִישָׁעָן קִימְפָלְ בָּאַשְּׁאָטָעָן. אַ-חָאָהָאָ! גּוֹטְ צָ
לְעָבָעָן אַוְיָף דָּרָר ווּלְטָן! —

2.

נַאֲכָן אַפְּגָנָגָגּ פּוֹן דָּרָר קְרִיחָגָגּ, אַיְּן אַנְחָוִיב ווַיְעַסְעַעַן,
גַּעַתְּחָט אַנְשָׁעַלְ אַרְאָפּ, צָוּמָ אַפְּגָנְעַרְשְׁטָעָן פָּאָרְאָם, מִיט קִיְּאָצְגִּינְעָ
בִּיט-זִיכְרָעָ טְרִיטָ. עָרְ אַיְּן דָּאָן עַנְלִיךְ צָו אַבְּעָרְ-מְעַשָּׁן, ווּאָס
הַאֲטָזָט זִיךְ אַוְיִסְגְּוַעְפָּאָפָעָן אַגְּנָצָעָן ווַיְנָטָעָר אַונְטְּצָר דָּרָר ווַיְבַט
פְּעַרְינְגָעָס. דָּאָס הַאֲטָזָט אֲחֵם אַפְּגָנְשָׁוֹאָכָט, אַנְגָּגָאָסָעָן מִיט פּוֹלִיָּ
קִיְּטָ אַיְּן פְּעַטָּס זִינְעָ קְוַרְצָ לִיטְקָעָס. דִּי לְאָגְגָגְ נְעַכְתָּ פּוֹן
גּוֹתְעָן שְׁלַאֲךְ אַיְּן גַּלְוְסְטָעָנִישׁ אָוֹן פּוֹן פָּאָרְשְׁפָרְטָעָ לְוַיְלִיכְעָ
לְעָן נַאֲךְ אַיְּן יְצָרְ-הַרְעָ-קְנוּמִיטְשָׁעָלָאָךְ אָרוֹם זִינְעָ בְּלוֹיְלִיכְעָ
אוּיְגָעָן, אָוֹן מַאֲכָעָן זִיךְ אַפְּגָנְעַשְׁתָּאָגָעָן אָוֹן שְׁלַעְפְּרָדִיָּן. אַבְּעָרְ
דָּרָר גַּנְצָעָר קְעַרְפָּעָר זִינְעָרָהָט זִיךְ שְׂוִין אַוְיִפְגְּעַכְאָפָט אַיְּן
צִיהָט זִיךְ אָוֹן לְעַכְבָּצָט פָּאָגְאָנְדָעְרָצְוֹוְיָגָעָן אַיְּן אַוְיִסְפָּאָרָעָן דָּאָס
אַנְגָּעָזָמְעַלְטָעָ פְּעַטָּס.

מִיט אַגְּנָיְטָעָן קוּקָט בָּאָטְרָאָכָט אַנְשָׁעַלְ זִין אַפְּגָנְעַרְיִישָׁ
טָעַן פָּאָרָם. עָרְ לְעַנְתָּ זִיךְ אַוְיָפְן בּוֹיךְ אָוֹן קוּקָט צָרוּם דִּי

גאנציגע אויספֿעכִינָג אונטערן, אויף די ברײַטַע לְיִוּעַס. דֶּזֶר-
 נאָך – די גאנצע פָּאָלָאָג, וואָס אַין אויסגעָלָאָטַעַט מִיט
 זיעַ שְׂטִיקָעַר בְּרָעַטָּעַר. ער פרוֹבֶט די פָּעַסְטְּקִיִּת פָּזָן די פָּאָ-
 רַעַנְטַשְׁעַס אָוּן די גָּלָאָטְקִיִּת פָּזָן די בְּעַרְוּעַנָּעַס, וואָס פָּאָרְרִיגַ-
 לְעַן דַּעַם אַרְיִינְגָּגָגָג אָוּן דַּעַם אַרְיִינְגָּגָג. ער קְלָעַטָּעַט אַרְוִיַּ-
 צִים עַק קָאָנָגָט, אַיְפָּן הַיְּכָעֵן בְּרוּגָן, אָוּן גִּיסְט אָן פְּרִישָׁעַן
 דִּיעָגָאָכָּץ אַיְן די אַקְסָעַן פָּזָן גְּרוֹסָעַן הַילְצָרְבָּנוּס קָאָלוֹאָרָאָד.
 דָּעַרְגָּאָךְ שְׁפִּיטַע ער אָן מִיט אָן אוּפְּגָאָרְגָּעַטָּעַר מַונְטָעַרְקִיִּת אַיְן
 בִּידְעַהַעַט אָוּן גִּיט זִיךְ אַגְּדַע דְּרַעַחַעַן די גָּנְצָעַ הַלְּצָרְבָּנוּ
 מַאֲשִׁינְצָרִיעַ, פְּדִי אַוְיסְצָוְרְבוּבָן די שְׂטָאָרְקִיִּת פָּזָן אַלְטָעַן קָאָ-
 נָאָט. אַפְּרִיחָעַר צִיהָעַן זִיךְ אָן די דִּינְעָרָעַ צָעַדוֹיְגָטָעַ שְׂטָרִיִּ-
 קָעָן, דָּעַרְגָּאָךְ הַוִּיבְּט זִיךְ אָן אַוְיסְצָוְגְּלִיכָּעָן דָּעַר אַפְּנוֹהָצָגָעַיִ-
 נָעָר, וּוּי אַרְיוֹגָעַר קְלָאָמָעַר, אַוְיסְצָוְבְּוִיגָּעָנָר קָאָנָגָט גּוֹפָאָ.
 אַטְ-אָט צִיהָת ער זִיךְ אָן, וּוּי אַסְטְּרוֹגָעַ, אַיְבָּרָעַ דָּעַר גָּאנְצָעַר
 בְּרִיאַת פָּזָן דִּינְעַפְּעָר. אַבָּעָר פְּלֹזְלָנָגָג וּוּעָרָט די פִּילְ-הַעַנְתָּעָלָ-
 דִּינְעַר דָּאָד לִיְּכָט אָוּן נַאֲכָבָעָגָג וּוּי אַוְינְ-מִילְכָעַלְעַג. שְׁעוּרָ-
 שְׁיעָר אַיְן אַנְשָׁעַל מִיט זִוְּנָה הַאֲרָטָעַן גּוֹפָה נִיט אַנְדִּיעָרְגָּעְפָּלָעַן
 בִּים לְעַצְטָעַן דְּרָעָה... דָּעַר קָאָנָגָט פְּלָאָצָט בִּים סָאָמָע קָאָלָ-
 וּוּאָרָאָד אַיְן גִּיט אַשְׁמִין אַיְן וּוּאָסָר מִיט זִוְּנָה גָּוָנָצָר פּוֹפָ-
 אַיְנוֹפְּדוֹדִיגָּעַר מַאֲסָע. אַמְּרוֹאָדִיגָּעַר פְּלִוּשָׁק דָּעַרְגִּיכְטַעַט צַו אָנָ-
 שָׁעַלְסָ אַוְיעָרָעַן אָוּן די גַּשְׁרִיעַעַן פָּזָן זִוְּנָה גּוֹיַּה, וּוּלְכָעַר לְוִיפְ-
 דָּעַרְכָּאָפְּעַן דַּעַם אַפְּגָעָרִיסָעָנָם עַק.

וּוּפָן מְשָׁה-רְבִינוֹ הַאָט גַּעַפְּאָלָעַטָּעַן דַּעַם יִ-סּוּף מִיט זִוְּנָה
 סְנְפִירִין-שְׂטָעַקָּעַן הַאָט ער, בְּבִיכּוֹ. קִיְּנָן שְׁעַנְדָּרָעַן אָוּן קִיְּנָן
 שְׂטָאָרְקָעָרָעַן שְׁלָאָג נִיט גַּעַקְעַנְתָּן גַּעַבְעַן. וּוּאָרוֹם דָּעַר שְׁמִין פָּזָן
 קָאָנָגָט שְׁנִידָּט אַיְבָּרָעַ מִיט אַזְלָבְּעָרְדִּיגָּעַן פָּאָס שְׁוִים די
 גָּאנְצָעַ בְּרִיאַת פָּזָן בְּלוּיָּעַן טִיְּקָה, פָּזָן בְּרָעָג בֵּין בְּרָעָג דָּאָס
 וּוּיְסָעַ “פְּלוֹטָי” פָּזָן די טִיְּפָעָנִישָׁן גִּיט, דָאָסָט זִיךְ, אַשְׁלָאָג
 אַיְן אַיְבָּרְגָּעָשְׁנִיטָעָנָם שְׂטָרָאָם. סְאָיָן אַשְׁעָן בִּילְדָה, פָּזָן
 אַוְנְטָעָרָן רִזְגָּדָעָן דָּעַכְעַל אוּפְּסַלְוָעָס, וּוּאוֹ דָעַר פָּאָרָאָמְשָׁצִיךְ
 אַיְן שְׁטַעַחַן גַּעַבְלִיבָּעַן. וּוּי אָן אַפְּגָעָשְׁמִיסָעָנָר, בֵּין דָעַר אַפְּ-
 גַּעַלְאָזָטָעַר רָאָד. קוּקָעָנְדִּיגָּא אוּפְּסַלְוָעָס שְׁעַנְקִיִּת, זִידָעַט זִיךְ

אנשעל אויס גאנז געשםאָק, לויפט אַראָפּ צום נוי זייןעם אין הפלט איהם ציהען דעם אַפְנֵעריסטעןעם עק קאנזט. ס'איו ניט אֹזֶא לִיְיכְּטָע אַרְבִּיט צו ציהען אֹזֶא בענקענען ריוו אַנט. קעגען שטראָם און דערשׂלעפֿען איהם אֹזֶא בִּינְקָעַל רָאַד אויפּן זוויכען ברעה. נאָר מען אַרְבִּיט אֹזֶן מען קומַט דעם דְּנִיעָפּעַר צַיִ. נעמַט זיך אַנְשָׁעַל פָּאָרְכִּיטָּעַן דעם אַבְּעָרְגָּרְסִיסָּעַן אַרט. אַרְיִינְפָּאָסָּעַן אֹזֶן פָּאָרְבִּינְדָּעַן די שְׂטְּרִיקָּאָדְּרָעַן. די אַיְינְגְּפָעַכְּתָּע, אַיְינְגְּדָּרְדִּיטָּע אֹזֶן פָּאָרְהָאָרְטָעַוּעַטָּע פָּאָקְלִיעַ אֹזֶן אָזֶוַּי שְׂוּעָר פָּגָנְגָנְדָּרְצְּבָּוְיגְּעָן, וַיְיַיְלְטָע, פִּינְגְּוָרְ-גְּרָאָבָּע אֹזֶן פָּאָרְזָהָוּרְטָעַ פָּרָאָפְּעָנְצְּחָהָרָס. אַנְשָׁעַל אַרְבִּיט שְׂוּעָר אַפְּאָר שָׁהָה נָאָכָּגָּנָּד אֹזֶן דָּעַר נוי פָּוּן בִּזְדְּקָע אַוְיפּן פָּאָרָם הַצְּלָפְּט דְּעָרְבִּי" סָאָפְּעָנְדִּיגָּ אֹזֶן שִׁתְּעַנְּדִיגָּ מִיטָּ פּוּיְעִירִישָׁוּ זָאָפְּטִיגָּע, "מֵי שְׁבָרְקִיס", פְּדִי אָונְטָרְגָּעְבָּעָן כֵּה אֹזֶן גַּעֲדָוְלָד דַּעַם בָּאָלְעָבָּס זִיְנָעָם אֹזֶן זיך אָלִין. דָּאָס גַּעַדְוִיעָרָט אֹזֶן לְאָגָג בֵּין יְסָעָדָה לְגַנְגָּט זַיִ. בַּיְדָעָן אַגְּזָשְׁפָּגָעָן נָאָכָּמָל דַּעַם פָּאָרְלָאָטָעָטָעָן דַּיְקָע אֹזֶן פָּוּן בָּרָעה בֵּין ברעה. די לְאָטָע אֹזֶן מִיאָס, מְשֻׁנְהָדִיגָּ דַּיְקָע אֹזֶן פָּאָרְפָּעָכָת. אָבָּעָר שְׂטָאָרָק.

אָוּמוּסְטָט טְרָחָה גַּזְוָעָן: וּאוֹרְוִים וּוֹעֵן כֵּס האָפְּט שְׁוִין גָּאָר גָּאָר בַּיִם סְוּף אַרְבִּיט אֹזֶן דָּעַר אַפְּגָנְהָאָנְגָּגָעָנָר קָאָגָּאָט גְּלִיכְּט זַיִך וַיְדִיעָר אֹוִיס – פָּלְאָצָט עַר אַיִן אָן אָנְדָעָר אָרט. דָּאָס מָאָ אֹזֶן דָּעַר מִיטָּעָן. אֹזֶן דַּי צְוּוִי צְרִיסָעָנָעָ עַקְעָן גַּי. בַּעַן זַיִ אַצְּהָ אַרְאָפְּשָׁטוֹרָם אֹזֶן שְׁנִיְּזָעָן-אֹזֶן אַגְּרוּסָעָן דְּרִיִּי. עַק פָּוּן וַיְיִסְעַן שְׁוִים...

וּוֹאָס אֹזֶן דַּי וּוֹאָס צַוְּעָדָן? דָּצָר קָאָגָּאָט אֹזֶן פָּאָרְטָט. מִיט שְׁמַעְטָעְדִּיגָּ לְאָטָטָס וּוֹעֵט מַעַן דַּי מְעוֹחר גָּאָר-נִשְׁטָמָאָכָעָן. אַנְשָׁעַל הָאָט שְׁוִין דַּי צְרָה פָּאָרְאָוִיסְגָּעָזָהָן נָאָר פָּאָרְאִיאָהָרָעָן אֹזֶן גַּעַלְאָוָעָן אַיְבָּעְרָפְּעָכָעָן דַּעַם גַּאנְגָּעָן קָאָגָּאָט פְּדִי צַוְּמָאָכָעָן אִיְהָם בְּוִינְגָּעָר. סְהָאָט אָבָּעָר, וַיְיִזְוָ אֹוִיס, וּוֹעֲנִיגָּ-וּוֹאָס גַּעַהְאָלְפָעָן. די אַלְטָע גַּעַדְרָעָהָטָע פָּאָקְלִיעַ אֹזֶן דָּעְרָפָעָן נָאָר גַּעַוְוָאָרָעָן אַבְּיִיסָּעָל אַגְּנוּשָׁוֹאָלְגָּעָנָה, קְלָעְפָּגָעָר, אָבָּעָר נִיט פָּעָטָעָר. כֵּס צְקָרִיכְּתָּבִּי יְעַדְעָן אַנְצִיהָעָן. ס'איו

קילאָר ווי דער טאגן: דאס יאָחר קפּן מען מהאר ניט אַפְּלִיכְיַּי
 גען. מען מזונ האָבען אַ נײַעム קאנְגַּט!
 זוי-גִּינְט-איַן וווערט די גָּלְטוּ אַיבָּעֲרָגָעֲרִיסְעָנוּ פֿאַקְּלִיעַ
 צוֹרְעָכְט גַּעַמְאָכְט. אוּפְּן מִיטְעָן קָאנְגַּט שְׁפָרְנְגַּט אַרוֹיַּס אַ נֵּיעַ
 לְאַטוּ, ווי אַ מְגַשְׂמָדִיגָּעַר גַּעַשְׂוִיר, ווֹאָס טְרִיפְּט מִיט פֻּעַן.
 דאס וווערט גַּעַמְאָכְט אוּפְּךְ דָּעַרְוּיַּיל. אַנְשָׁעַל גַּעַת אַרוֹיַּס צָום
 ווַיְיַבָּאָן שְׁטוּבָה מִישְׁבָּזְיַן זַיְק. בָּאַשְׁעַדְיַּה דִּי פֿאַרְאָמְשְׁצִיכְעַד הַוִּיבְט
 זַיְק אָן צַי טְוָמְלָעַן. זַי כָּפְּטָאַרוֹיַּה דִּי וּוְאַלְעָנָעַ פֿאַטְשְ׀יַּלְעַ
 אָוָן גַּעַת עַרְגָּעַץ. ווֹאָוָא אַוְעָקָא אַפְּאַרְזָאָרְגָּטָעַ מִיט אַיְחָרָע שָׁוֹת.
 דִּיְגָע אַוְיִרְיְנְגְּלָאָן אָוָן מִיט דָּעַר דִּימְעָנְטָעָנָר בְּרָאַשְׁקָע אָן אַ
 פֿאַקְּלִיעַ. אָיַן אַ שָׁעה אַרְוֹם קְוֹמָט זַי צְוִירִיק אַפְּרָעָהְלִיכְבַּע, מִיט
 אַ הוַיְפָעַן גַּעַלְתָּא אָיַן אַיְחָר לְעַדְעָנְגָעָר טְאַרְבְּעַלְעַד בַּיִּם הַיְמָם.
 אַ גַּנְגְּצָעַן הַוְּנְדָעָרְטָעָר הַאָט זַי גַּעַרְבָּאָכְט צְוִישְׁלָצְפָּעַן אָיַן אַסְּגַּיְן.
 אַ גַּנְגְּצָעַן זַיְבָּצְעַר אָיַן אַיְנָן קוֹפְּעָר-גַּעַלְתָּא. דִּי גַּנְגְּצָעַן פֿאַרְבִּיגַע
 קוֹפְּעַן גַּעַלְתָּא קְלִיעַת קְוִים צַו בְּאַשְׁטְפְּלָעַן אַ נֵּיעַ נְשָׁמָה פֿאַרְן
 פֿאַרְאָם - אַ קָּאנְגַּט.

3.

אַ נֵּיעַר קָאנְגַּט פֿאַרְן פֿאַרְאָם - דאס אָיַן אַ גְּרוּיסְעַר
 חִידּוֹש אָיַן קַיְקַיְשׁוּן. סָאיַן אַ טְפָאַטְעָר פֿאַר צְלַע לְיִידְיַּן
 גַּעַהָעָר, אַן אַפְּשְׁטָעַלְעַנִּישׁ פֿאַר בְּאַלְמָעַלְאָכְעַס, ווֹאָס אַיְלָעַן
 זַיְק צַו דָּעַר אַרְבִּיְיט, אַפְּאַרְקִיְּקָעַנִּישׁ פֿאַר גְּנוּיִים אוּפְּךְ פֿוּהָלָעַךְ
 אָוָן פֿאַר גְּנוּיִות מִיט אַפְּעָנָעָמִילְיָאָר, אַן אַרְוֹמְעַנְגְּלָעַנִּישׁ פֿאַר
 מַעְקָלָעַר. מִיט שְׁטָעַקְעַלְעַן, אָוָן גַּאֲרָא אַט שְׁטִיקָאָוּז וְזַן פֿאַר
 אַיְנְגָלָעַן, צְוִילָב ווֹאָס מעַן אַיְוַיְזָר-נֶפֶשׁ, צְוִילָב ווֹאָס
 מעַן דָּעַרְעַסְטָה נִיט אָוָן מעַן דָּעַרְטְּרִינְקָט נִיט, צְוִילָב ווֹאָס מעַן
 כָּפְּטָאַפְּטָש אָוָן שְׁמַיְּן, אַבְּיַיְפָעַן קוֹקָעָן, ווֹעַן מעַן גַּעַת
 פֿוֹן חַדְרָה וּוְרָמָעָס עַסְעָן.

*

אוּפְּךְ לְעַדְיָגָעַן אָוָן זַעַהָד לְאַנְגָּגָעַן פֿאַס עַרְהָ, בָּאָ.

וואקסען מיט די ערשות גראזעלאָך, צוישען די פַּלעענער. צוימען פון די גוינשקע קרויט-גראטנער און סעדער, באוייזען זיך גאנץ פריה דריי געזנטע אידען אין קורצע וואטאווע פאדייאוקעס, יצטוועדר מיט אַ גרויסען פֿאַק געפֿרעדעט פֿאַקְלִיט אויפֿן פֶּלְיִיצַּע, זַיִּי מעסטען אָפַּט אַ פֿיַּה הונדרט טרייט און גראבען אַיִּין אַיִּין דער צַדְרָ צַוְּיִי הַיְצָעָרָנוּ סַלְפָעָם, צַוְּיִי גַּעֲגָעָן צַוְּיִי, אַיִּין צוישען די סַלְפָעָם באָפֿסְטִיגַּעַן זַיִּי צַוְּיִי הַילְצָעָרָנוּ רַעֲדָר אַוִּיפֿ קָאַזְלָעַס, מיט אַיִּין האַנט יַעֲדָר רַאַד. דְּרֻעהַט מֵעַן אַזְּאַד בַּיִּיחַד הַעֲנָעָלָאַט צַעֲדָרָגְּעָרָט זַיִּיךְ מיט אַיהֲרַע הַאֲקָ-צַיְנָעָר, וּוֹי פּוֹרִים צַוְּדָרָ מַגְּלָה. זַיִּדְרָ-מַאֲנָט אַן אַ פּוּנְיִירִישַׁע שְׁפִינְדָּ-שְׁטוֹלָ — אַ "שְׁפִינְדָּעָ" רַוְּפַט זַיִּיךְ דָּאָס. נַעֲמָת זַיִּיךְ אַיִּין אַיד דְּרֻעהַען אַיִּין גַּרְאַגְּרָעָעָן אַיִּין דַּעַר צַוְּיִיטָעָר אַיד רַוְּקַט זַיִּיךְ פּוֹן דַּעַר דְּזַיְגָעָר שְׁפִינְדָּע אַוִּיפֿ הַיַּנְּעָן, טְרַעַט מיט זַיְגַּע שְׁטִיוּעָלָעָן אַיִּין בּוֹגַט די קַנְיָהַעַלְעָן, אַלְזָ אַוִּיפֿ צְוִירַק אַיִּין אַוִּיפֿ צְוִירַק, וּוֹי אַן אַפְּגַעַשְׁתָּאַנְגָּנָעָר קְרַעְבָּס. טְרַטִּיט נַאֲךְ טְרַטִּיט מֵיט די שְׁטִיוּעָלָעָן, טְרַטִּיט נַאֲךְ טְרַטִּיט. אַיִּין פּוֹן זַיִּין פָּאַרְבִּזְוָנְדָעָעָם, אַנְגַּשְׁתָּאַפְּטָעָן פָּאַרְטָוָן לְאֹוטָ עַר פָּאָ וְאַלְיַעַשְׁ אַרְוִיסְקִירְכְּעָן אַ לְאַנְגָּעָן שְׁנִירָעָלָ פּוֹן רַוְּיַעַ פְּאַקְלִיעַ. דָּאָס אַידְעָלָ טְרַעַט אַלְזָ אָפַּט אַוִּיפֿ הַיַּנְּטָעָן אַיִּין דָּאָס שְׁנִירָעָלָ דְּרֻעהַט זַיִּיךְ דּוֹכַט זַיִּיךְ אַוִּיסָּ, אָזְרָ עַר לְאֹוטָ אַוִּיסָּ פּוֹן פּוֹלְעָן נַאֲפְּצָל אַ לְאַנְגָּעָ אַוְמַעְנְדִּיכְעָג, דִּינְעָ קִישְׁקָעַ. וּוֹי אַ קְוַנְצְּנָמָגְּכָעָר אַוְיפֿ יְאַרְיַד צִיהָט עַר זַיִּ, אַיִּין עַס טְהוֹת אַיהֲם גַּאֲרַ נִיט וּוֹהָ. עַר רַוְּקַט זַיִּיךְ אַיִּין רַוְּקַט זַיִּיךְ אַוִּיפֿ צְוִירַק, גַּעַתָּ אַוִּיס שְׂמַנָּה-עַשְׂרָה אַיִּין דַּעַר אַגְּנָבְּדִילְיכְּיִיט אַרְיָן, אַיִּין די שְׁפִינְדָּע גַּרְאַגְּרָט אַיהֲם צַוְּ: "גַּעַתָּ, וְוִיטָעָר, וְוִיטָעָר!"... פְּאַלְגָּטָ עַר וּוֹי זַיִּ הַלִּיסְט אַיהֲם, בִּינוֹ עַר דְּעַרְגָּהָט צַוְּ דַּעַר צַוְּיִיטָעָר שְׁפִינְדָּע, וּוּפְלָכָע שְׂוִיְגָעָ אַיִּין וּוּאָרט אַוִּיפֿ אַיהֲם. דְּזַמְּאַסְטָ גִּיט דָּאָס אַידְעָלָ מִיט דָּעַם לְאַנְגָּעָן נַאֲפְּעָל אַ גַּעַשְׁרִי "סְטָאַיִּי" סְהִיסְטָ: צַיְנִיד הַפְּרָ אַיִּיךְ וּוֹי דָּעַם קָאַטְעָר!... דְּעַרְחָעָרָט די רַאַד אַיִּין שְׁטַעַלְט זַיִּיךְ אָפַּט אַיִּין דַּעַר וְוִיטָעָנָס. דְּרֻעהַט זַיִּיךְ צַוְּ אַיהֲרַ אַוִּיס "דָּאָס שְׂמַנָּה-עַשְׂרָה אַידְעָלָ" מִיטָּן הַיַּנְּטָעָן, גִּיט אַ רִיס אָפַּט דַּי אַנְגָּעָ שְׁפִינְדָּע אַדְגָּעָ דִּינְעָ קִישְׁקָעַ פּוֹן בּוֹיְךְ אַוְנְגַּשְׁטִיגַּט זַיִּ צָום אַיִּינָ.

געוגראָפֿעַנְעַם סֶלֶוֹפּ. אַצְינֵד כָּפֵט אָונְטָעַר דִּי צְווּיִיטָעַ, נָאַהֲנַגְנַטַּעַ רָאַד דַּעַם אַרְאָפְּנָעַה אַגְּנָעַנְעַם פָּעַנְקָעַנְעַם נָאַפְּעַל פָּוּנְמָ אִידְעַנְס בּוֹיךְ. אַצְינֵד נָעַמְתַּז יִי אַיבָּעַר דִּי מִשְׁלָהָ, הוֹבֵט זִיךְ אָן דַּרְעַהָעַן אָוֹן גַּרְאַגְּנָעַרְעַן צָוֵם טָאַקְטָ. זִיךְ גַּרְאַגְּנָרָט אָוֹן דָּאַס אִידְעַל גַּעַחַט אֹוִיס שְׁמַנְהָ-עַשְׂרָה אַיְן צְווּיִיטָעַן זַוְּטָ. הַאֲפִיהָאָפּ שְׁטִיוּוּלָעַ נָאַךְ שְׁטִיוּוּלָעַ. הַאֲפִיהָאָפּ. דַּעֲרַבְּיִי לְאַזְטַּז דָּאַס אִידְעַל אַרוֹס אַ נִיעַ קִישְׁקָעַ פָּוּנְמָ פָּוּלְעַן בּוֹיךְ מִיטָּ פָּאַקְלִיעַ. אַזְטַּז עַר קִרְיכְט אָזְוֵי בֵּין עַר דַּעֲרַקְרִיכְט צָו דַּעַר עַרְשְׁטָעַר, אַגְּנָשׁוּוּגְגָעַן-גְּנוּוֹאָ-דַּעַנְעַר שְׁפּוֹנְדָעַ. «סְטָאַיְיָ» שְׁרִיטָ פָּרָ. רַיִיסָט זִיךְ אַלְיִין אָפְּ דַּעַם נָאַפְּעַל אָוֹן בִּינְדָט צָגֵן אָזְוֵי – אַסְהָ, אַסְהָמָאָ. שְׁמַנְהָ-עַשְׂרָה אַוִיסְגַּעַגְגָעַן אַחַיְן אָוֹן שְׁמַנְהָ-עַשְׂרָה – צְוִירִיקָ.

קְלִיְיבַּט זִיךְ אָן אַ רְעַכְתָּעַ פָּאַרְצִיעַ פָּוּנְמָ אַזְעַלְכָעַ רְוִיעַ, לְאַגְּנוּעַ שְׁפָאַגְּטָעַן, צְווּיִשְׁעַן דִּי סְלִוְפָעַס. דַּעַר אַגְּנוּשָׁטָאַפְּטָעַר בּוֹיךְ בַּיִם שְׁמַנְהָ-עַשְׂרָה-אִידְעַל פָּאַלְטָ אַיְין. וְצַצְטַ עַר זִיךְ אַזְוּעַק אָוִיפָּ אַ גַּרְוִיסָעַר אַוִימְגַעְפָּטְעַלְטָעַר קַוְּפָעַ פָּאַקְלִיעַ אָוֹן רְוֵהָת זִיךְ אָוִיסָ. דַּעֲרַפְּאָר צְגַרְגַּנְעַרְעַן זִיךְ דִּי שְׁפּוֹנְדָעַס, אַצְינֵד – בְּיִידְעַ אָוִיפָּ אַיְין מָאָ. אָוֹן רָאַד אַקְעַגְעַן דַּרְעַהָעַן צְחוּמָעַן דִּי רְוִיעַ הַאֲרִיגָעַ שְׁפָגְגָטָעַן אַיְגָיְנָעַם. פָּוּנְמָ אַלְעָ גַּרְוִיעַ שְׁנִירְלִעְצָעַק וּוֹעֶרֶת אַיְין אַגְּגַזְוּיְגַעְנָעַר שְׁנוּוֹר, אַיְין שְׁטָרִיקָ, צִיחַת זִיךְ אָנָן וּוֹי אַ שְׁטָאַרְקָעַ רִיזְגָּעַ סְטוֹרְגָּעַ, פָּוּנְמָ שְׁפּוֹנְדָעַ בֵּין שְׁפּוֹנְדָעַ, אָוֹן בְּיִידְעַ רְעַדְעַר הוֹבֵעַן אָן קְרֻעְכָּעַן אָוֹן בְּלִיְיבָעַן שְׁטָעַהָן.

הַוְּיִבְטַּז זִיךְ אָוִיפָּ דָּאַס שְׁמַנְהָ-עַשְׂרָה-אִידְעַל מִיטָּ אַ נִיעַם אַוִיסְגַּעַגְגָעַן פָּעַנְקָעַנְעַם בּוֹיךְ, אָוֹן שְׁנִירְלִעְטָ אָוִיפָּ אַיְין רָאַד, דַּעֲרַגְאָךְ – אָוִיפָּ דַּעַר צְווּיִטָּרָר רָאַד. עַר קִרְיכְט אַלְעָ אָוִיפָּ הַיְנַטְּזָן אָוֹן אָוִיפָּ הַיְנַטְּזָן, וּוֹי אַ טָּפְרַאְקָגָן, וּוֹעֵן דִּי בָּאָ-לְעַבְּדָסְטָעַ גַּעַחַט אָוֹן אַיְין קִיךְ.

אַרְבְּבִיטַע עַס זִיךְ אַזְוֵי עַטְלִיכָעַ טָעַג נָאַכְאַנְאַנדָ. עַס שְׁנִיִּי רְעַלְטַ זִיךְ אָוֹן עַס שְׁטָרִיקְלִעְטַ זִיךְ. פָּוּנְמָ דִּי שְׁפָאַגְּטָעַן וּוּעַרְעַן שְׁטָרִיקְלָעַן, פָּוּנְמָ דִּי שְׁטָרִיקְלִעְצָעַק וּוּעַרְעַן גַּרְאַבְּעַ שְׁטָרִיקָ – קָגְנָטָעַן. יַעֲדַעַר קָגְנָט אַנְדְּעַרְתָּה אַלְבָעַן פִּינְגָעַר דִּי גַּרְצָבָ. אָוֹן וּוֹאָס דִּיקְעַר אָוֹן פָּעַסְטָעַר דִּי שְׁטָרִיקָ וּוּעַרְעַן גַּעַדְרָהָט, אַלְעָ הַאֲרַטָּעַר אָוֹן נִיטָ-אַגְּגַזְוּיְגַעְרָ וּוּפְרָעַן

זוי, אַלְּצָן שׁוּעַרְעָרָן אָוֹן הַיִּסְעָר אַרְבֵּיְתָעָן דֵּי אִידָּעָן בֵּי דֵי
שְׁפִוְנְדָעָס, אַלְּצָן שְׁטִיבְעָרָן אָוֹן גַּלְּיִיכְמָאָסְגָּעָר וְזַהֲעָן אַוְסָּדָי,
פָּונָן צְוֵי עַקְעָן גַּעֲדָרְפָּהָטָעָ, פֶּלְאָקְסָעָנָעָ סְפִירָאַלְעָן. שְׁנִירָעָלָ
אַרְוָם שְׁנִירָעָלָן אָוֹן שְׁטְרִיךְ אַרוּם שְׁטְרִיךְ, אַזְוֵי לְעָגָעָן זִיךְ
הַאֲרָט אָוֹן גַּעֲדִיכְתָּ דֵי פַּעֲקָעָנָעָ אַדְעָרָעָן. אַיִינָן סְפִרְגְּדוֹזְשִׁינָעָ
פָּונָן פָּאַקְלִיעָ אֵין דָעָרָ צְוֵיְתָעָרָן אָוֹן אַיִינָן סְפִרְגְּדוֹזְשִׁינָעָ —
אַרְוָם דָעָרָ צְוֵיְתָעָרָן. אַלְּצָן צְוֵיְלִינְגָס אָוֹן דְּרִילְינְגָס אַיִן פִּירָ-
לִינְגָס פָּונָן גַּעֲדָרְעָהָטָעָ פָּאַקְלִיעָ, עַנְגָּן פָּרְוָמְגָעָכָאָפָט אָוֹן פָּעָסָט
פָּאַרְקְדָּמְפָטָט... אָוֹן סְיַאְכָתָ זִיךְ, אָזָ פְּדִי פָּגָאנְגְּדוֹרְצְנוּמָעָן
אַיִינָן דִּיקָעָ שְׁטְרִיךְ אַזָּא, וּזְעַט מִזְעַן מִזְעַן צְוֵרִיךְ אַרְוִיסְטוּרְיוּפָעָן
אַיִינָן מְרוֹאְדִּיגְ-לְאַגְּנָגָן פַּעֲקָעָ-פָּרְאַפְּעָנְצְיהָעָרָן פָּונָן צְוֵיְתָעָן. נָאָרָ
אַזְוֵי וּזְעַט מִזְעַן צָטָ קָאנְגָעָן פָּגָאנְגְּדוֹרְצְנוּמָעָן...
דֵי אַרְבֵּיְתָ וּוּעָרָט אַלְּצָן הַיִּסְעָר. דֵי גָּסָס פָּאַרְשְׁמָעָקָט מִיטָּ
דָעָהָיְצָטָעָרָ פָּאַקְלִיעָ. אָוֹן דֵי שְׁפִוְנְדָעָס הַוִּיבָּעָן אָן צָוְ זַיְגָעָן
אָוֹן צָוְ קְרָאְצָטָן אַוְנְטָעָר אַזָּא אַנְשְׁטְרָנְגָוָן, דֵי אַיְגָגְוָרְקְבָּעָנָעָ
סְלָרְפָּעָס בּוּגָעָן זִיךְ אַוְסָּ, פָּאַרְטְּרוּיטָמָעָן שְׂוִין נִישְׁתָּמָעָר
אַזָּא שְׁפָאְנוּגָן דֵי חַילְצָעָרְנָעָ האַקְ-צִיְינָרָ, אָזָו זִיךְ, הַיִּסְטָ דָאָסָ,
זְעוּלָעָן נִיטָ לְאַזְוָעָן לְוִיפָעָן דֵי שְׁפִוְנְדָעָרְעָדָעָר אַוְיָף צְרִיךְ. אָוֹן
וּזְעַט דֵי אַרְבֵּיְתָ רְוָהָת — בִּינְדָט מִזְעַן צָוְ דֵי דְרָעָה-הַעֲנָכָן אַזָּא
צָוְ דֵי נָאָהָעָנָטָסָלְפָעָס. אָוֹן זָאָל זִיךְ זִיךְ גָּאָר נִיטָ גַּלוּסְטָעָן
אַמְשָׁה אַפְּזָוּטָאָן...

4.

דָאָן קְוִמָט דָעָרָ לְעַצְטָעָרָ טָאָגָ, וּזְעַט אַלְעָ פִּירָ מִיטְעַלְעָ
קָאָגְצָטָעָן וּוּרְעָעָן צְוֵאָמְגָנְגָעְדָרְעָהָט אַיִינָן אַיִינָן אוּבְּעָרְ-קָאָגָטָ,
דָאָס אִיזָוּן דָעָרָ גַּרְוִיסְטָרָ פִּינְגָלָ פָּונָן אַזָּא וּזָאָל פְּרָאָצָעָ. אַנְשְׁטָקָטָ
דְרִיךְ אִידָעָן קְוִמָעָן דָאָס מִאָלָ צְוֵגָעָהָן גַּגְגָעָ פִּירָ. דֵי שְׁוֹאָכָעָ
שְׁפִוְנְדָעָס וּוּרְעָעָן פָּאַרְבִּיטָעָן אוּיָף אַסְקָדָרְגָעָ, בֵּי וּזְלָכָעָ
דֵי מִיטְעַלְעַטָּ טִילְעָן וּזְיִנְעָן פָּונָן אַיְזָעָן, דֵי הַעֲנָטְלָעָ אַוְיָךְ
פָּונָן אַיְזָעָן אָוֹן דֵי אַקְסָעָן וּזְיִנְעָן גַּעֲדָרְיָאָכָצָטָ. זִיךְ זַיְגָעָן גַּעַ.
מִאָכָט אַזְוֵי, אָזָ מִזְעַן זָאָל זִיךְ זִיךְ גָּאָר נִיטָ גַּלוּסְטָעָן
אוּיָף שְׁטִיקָעָר.

רעלסען, וווען דער קאנט ווועט קירצער וווערטען פינס זרעעהן-.
די דאוייגע דראעה-רעדער וווערטען שטארק באפעסטיגט און אייב-
געשרויפט צוישען פריש-איינגערגראַבעגען סלזיפעס. מען צוילגעט
א פלאָקער און מ'צולאָוט פעד און דיינאָצ אַין אַיִן פֿאָר-
רויכערטען קעספֿל און מען מישט דאס שווארצע געמיישעכּ-
מיט א גרויסען קוואָטש. זיאָס הייסט: מיט אַ קאָפּ-פֿאָקְלִיעּ
אנגעגענדען אויף א פֿאָקען. מען שמירט מיט איהם ערעדער-
ווײַין אָפּ די פֿאָר טילען פֿון קומענדיינען קאנט, אַיִדער מען
דרעהט זיַּי צוֹאָמָעַן, פֿאָי מַאָכְעַן זיַּי בוֹיְגְ�וּעַר אַין קלְעַפְּינֶעֶר,

אַבְּעָד נֵיט אויף צוֹוִיפֿל זיַּי זַאֲלָעַן זַיךְ גַּלְיְּטָשָׁען.

מען זעט אַרְוִיךְ די גַּרְאָפָּא. האָלְבָּ-גַּעֲפָעַט שְׂטְּרִיךְ אוּיף-
די געהעריגע קְרוּקָעַם, אַין מִתְּעַלְּפָנָקֶט פֿון די גַּרְוִיסָּע רעדער,
און די שפּוֹנְדָּעַס הַוִּיבְּעַן אָן צַיְּרָבְּיְּטָעַן. פֿאָר הענט דְּרֻעהָעַן
געגען פֿאָר הענט. צוֹוִי אַידעַן דְּרֻעהָעַן אוּיף רַעַכְתָּס אַין צוֹוִי
אוּיף לִינְקָס. די נִיעְיָ שְׁפּוֹנְדָּעַס גַּרְאָנְגָּרָעַן נֵיט. זיַּי געהען אַ
סְּךְ שְׁטִילָעַר, זיַּי טְשָׁמָאָקָעַן נָאָר מִיטָּן פָּעַטָּעַן דִּינְגָּצָּקְ אַוְיִחְדָּה
אַקְסָעַן אַין אוּיף די האָקָ-צִינְעָר. אַבְּעָד אַין דָּעַר דְּזָוִיגָּר
מעטָאָלְעָנָעָר אַיְנָגָעָה-לְעָנָקִית אַין אַין דָּעַר פָּעַטָּר גַּלְיְּטִישִׁי-
קִיטִּט פִּיהָלָט זַיךְ דָּעַר גַּרְוִיסָּעָר שְׂוֹאָנוֹגָן פֿון קְרָאָפְּט, ווֹאָס פָּרָעָסָט
איַּן, צָוְם לְעַצְטָעַן מַאְלָי, אַ פָּזְפִּיצְגָּן פַּוְדָּעָ צְשִׁוְוָעָרְטָעָ פְּאָקְלִיעּ
און איַּן האָרְטָעַן אַין בוֹיְגְּגָעַן זַיְּלָ, אַזְוִי דִּיק וּוּי אַ קִּילָּאָק
און אַזְוִי לְגָנְגָן וּוּי די בְּרִיאַת פֿון דְּנִיעָפָּר בְּשַׁתְּתָאָ גַּעֲוִוִּיסְרָאָ
אַ קָּאָרְטָשָׁעָנִישָׁ כָּאָפָּט אַן די פֿאָר האָרְבָּעָ אַדְעָרָעָן. די
שְׁפּוֹנְדָּעַס אַרְבָּיְּטָעַן אַין די פֿאָר גַּרְאָבָּעָ שְׂטְּרִיךְ קְרִימָעָן זַיךְ
אוּיס אַין לְגָנְגָן פְּרָאָפְּנָצִיזָעָס פֿון רָאָד בֵּין רָאָד. אַ רִינְגְּלָעָ-
נִיש אַפְּן אַ שְׁרוּיפָעָנִישָׁ הַוִּיבְּט אַן אַרְזָמְצָוְלִיְּפָעָן אַיבָּעָר זַיְּעָר
צְוֹוִי-הַוְּנְדָּעָר-קְלָאָפְּטָעָרְדִּינְגָּר לְעָנָגָן. די אַזְפָּעַלְדִּיגָּעָ, שְׁוֹוְנְדָּעָ-
דִּיגָּעָ דְּרִינְגָּעָן שְׁלָאָגָעָן זַיךְ אָפּ אַינְדָּעָרְמִיטָּעָן קָאָנָט אַין צָעָ-
לְוִוְּפָעָן זַיךְ אוּיף צָהָרִיךְ צַיְּרָבְּ-צַיְּרָבְּ. די קְרוּמָעָ „פְּרָאָפְּנָ-
צְיהָעָרָס“ ווּרְעָעָן אַלְיָן עַנְגָּר אַין עַנְגָּר. די טַאֲלָעָן צוֹוִשָּׁעָן
זיַּיְּ פְּאָרְשָׁוִינְגָּדָעָן אַין די פְּוֹסְטְּקִיְּטָ צְווִישָׁעָן די סְפִּירָאָלָעָן
וְאַדְרָט בִּיסְלְעָכָוּיָן אַיְנָגָעָשָׁלוֹגָעָן אַין האָרְטָ-גַּעֲרָעָהָעָן זַיְּבָ

פון פאקליט. די אכט הענט רוחהען-אָפַּ אָוֹן נָאָר אַיִּין פָּאָר הַעֲנֵט פְּעַכְתִּיְּנָאָן, פָּוּן קַעַפְעַל. די הַאַלְּגָּג אַפְּגַעַטְאַנְגַעַט אַרְבִּיט. די שְׁפֻוְנְדֶּעֶס וּוּרְעַטְן אַיְבָּעְגָּעְרוֹקְט אַיִּיף די שְׁטִיקָעָר רַעֲסָעָן, אַבְּיַסְעַלְעָא נְזַחְעַנְטָעָר אַיְנָע צַוְּ דָעַר צְוִוְיְטָעָר, פְּדִי דָעַר קַגְנָאָט זָאָל זִיךְ פְּרִיְיכָר קַגְנָעָן צְוֹאָמְעַנְגִינְגָעָן, אָוֹן מַעַן נַעַמְתַּן זִיךְ דְּרַעְהָעָן וּוּיְטָעָר. שְׁוֹוִיס טְרַאְפָעָנָס פָּוּן שְׁטַעְרָעָנָס אָוֹן שְׁוֹאְרָצָע טְרַאְפָעָנָס פָּעַךְ טְרִיפְעַן אַרְוִוִּיס פָּוּן קַגְנָאָט. עָרְ שְׁוֹזִיצָט אַיִּיךְ, וּוּיְוִוִּיס אַוִּיס, פָּוּן אַנְגַעַשְׁטָרְעַנְגָוָגָג. בִּי צְוָאָה הַיִּסְעָן גַּעֲדָרָה עָרְ פָּוּן צְוָוִי זִיְּטָעָן.

דָעַר פָּאָרָאַמְשָׁקִיךְ מִיט דָעַר פָּאָרָאַמְשָׁקִיךְ שְׁטַעְהָעָן דָעַר. בִּי אַיִּין גַּיבְעַן אַכְסָוָגָן, זִיךְ זִיְּנָעָן אַבְּיִסְעָל פָּאָרָאַזְּרָגָט די אַרְ-בִּיט זָאָל זִיךְ אַיְנְגַעְגָעָן, דָעַר נַעַעַר קַגְנָאָט, וּוָאָס קָאָסְט זִיךְ בִּי אַחְוְדָעָרְט זְיַלְפְּרָעָן רַזְבָּעָל אַיִּיף אַמְשָׁפָן, זָאָל אַרְוִוִּיס אַגְּרָאַטְעָנְגָעָר. דָעַר פָּאָרָאַמְשָׁקִיךְ זָאָגָט צַוְּ די פָּאָרָאַמְשָׁקִיךְ אַיִּדְעָן אַיִּיף בְּרַאְנְפָעָן אָוֹן פָּאָמְשָׁט דָעַם עַלְתְּסָטָעָן אַיְבָּעָרָן פְּלִיעָצָע. דְּרַעְהָט מַעַן גַּשְׁמָאָק אָוֹן מַעַן סְטָאָרָעָט זִיךְ קַנְאָקָעָן דִּי בִּינְגָעָר בִּי מַגְנָשָׁעָן אָוֹן די שְׁפֻוְנְדֶעֶס קַנְאָקָעָן נָאָל מַעַהָר. אַטְּאָט בּוּיְגָעָן זִיךְ זִיךְ אַוִּיס אָוֹן רִיסְעָן אַוִּיס, אַונְטָעָר זִיךְ, די אַיְנְגַעַשְׁטָרְאַבְּעָנָע סְלִוְעָס. מַוְּזָּעָן זִיךְ וּוּיְטָעָר אַיְבָּעְרְשָׁטְלָעָן אַיִּיף די גַּלְיְתְּשִׁיגָע אַיְזָעָס.

די שְׁפֻוְנְדֶעֶס-דְּרַעְהָר הַוִּיפְטָן אָן אַוִּיסְגָוָהָן לְוִופְטָן. נַעַמְעָן זִיךְ אַונְטָעָר פְּרִיְיְוִילְגָעָן פָּוּן דָעַר נָגָס צַוְּ הַעֲלָפָעָן זִיךְ. לִיְמָעָר מִיט פָּאָרָקָאַטְשָׁפָטָע אַרְבָּעָל, שְׁוֹסְטָעָר מִיט שְׁוֹוְאָרָצָע גַּעַגְעָל, אַיִּדְעָן אָוֹן גּוֹיִים אָוֹן יְעַטְוֹעַדָעָר. וּוּלְכָעָר הַאַט גַּט אַיִּין הַאַרְ-צָעָן, מַעַן שְׁרִיתָט קְוִירָץ אָוֹן פָּאָרָאַזְּרָגָט, פְּדִי אַיְפְּצָזְמָנוֹבְטָעָרָעָן אַיְנְגָעָר דָעַם צְוִוְיְטָעָן, וּוֹאָרוּם די אַרְבָּיִיט אַיִּוֹ אַצְּנִיד כֶּלֶל נִיט אַזְּאָא זִיכְעָרָעָ, אַ רְאָד זָאָל פָּאָרְלִירָעָן אַחְקָ-צָהָהָן, אַדְעָר זִיךְ זָאָל מַחְמָת אָן אַנְדָעָר סִיבָה, אַ לְאָזָן זִיךְ אַזְּנִינְד אַיִּיף צַוְּ רִיקָן זִיךְ, בִּי דָעַר מַוְּרַאְדִינְגָעָר אַנְגַעַשְׁפָאַגְנְטִיקִיט פָּוּן הַאַלְבָ-גַּמְאָכְטָעָן קַגְנָאָט. אַרְאָפְּקָלָאַפָּעָן אַקָּאָט, אַזְּוִי לִיְכָת וּוּ אָן עַפְּעַלְעָא פָּוּן צְוִוִּיכְ.

די גַּעַצְוִוְיְלִינְגָטָע אָוֹן גַּעַפְּרִילְיְנְגָטָע טִיְּלָעָן פָּוּן קַגְנָאָט

דיניגען זיך צו נאמען אלע הארטער און ענגער. אַ נאודען קאָן
 מען שווין מעהָר אין די "צווישעןס" ניט אַריינְרוּקען. פונדעטען-
 וועגן דראָהט מען נאָך צאָל נאָך צאָל. פון אלע קעגּען-פֿוֹחוֹת
 שרייפֿט זיך אַ שרייף פון אַ פֿופֿצִיגּ פֿוֹד פֿאָקְלִיעַן, ווֹאָס אַ סְקַ
 מענְשֶׁלְיכִיכּעַ פֿאָרָאַיְנוּגְּנְטַעַן קְרַעְפְּטַעַן גְּעהָן אַין אַיהֲר אַרְיָן. זַיִ
 שפֿאָרְעָן זיך אַין אַיהֲר האָרטְקִיט אַון צְוִיקָּ אַרְיִיסְגַּעַן קְפַנְעַן
 זַיִ נִיט. שְׁפִרְיְּגַנְטַעַן עַרְגַּעַן-וֹאוֹ אַוְיףַּ אַ פֿעְנְקְעַנְעַר אַדְעַר, מְחַמַּת
 אַיבְּעַרְפְּלוֹס פֿוֹן אַרְיִינְגְּעַרְפְּעַסְטַעַר קְרַאָפַט, אַזְוִי לְוִוְוִטַּעַן צַו אַיְדַּ
 מִיט אַ בְּרִיאְתַּעַן האָמָעַר אַון קְאָוּעַט דַּעַם אַנְגַּעַשׂ-אַלְעַנְעַם אַרטַּ
 אַון אַ צְוּוּיְיטַעַר אַיְדַּ קְוַקְטַּעַן פֿוֹן אַ צְוּוּיְיטַעַן עַק דָּוָרָךְ אַ פֿוֹסְטַעַן
 קְוֹלָאָקְ, וַיִּדְוָרְקַ אַ שְׁפַאְקְטִיוּעַ, כְּדִי צַו זַעַהַן דִּי גַּלְּיִיכְקִיטַּ
 אַון רַוְּנְדְּקִיטַּ, עַד גִּיט אַ צִּיכְּבָּן פֿוֹנְדְּרְרוּוִיטַעַן אַון דָּעַר
 בְּרִיאְתַּעַר האָמָעַר שְׁלָאָגָט וּוּיְיטַעַר, טַפְמַט אַון פֿעַט, וַיִּאֵן בְּלִיּּ
 אַרְיָן. אַונְטַעַר זַיִינְעַ שְׁלִיגַן, וּוּלְכָעַ הַצְּרָעָן זַיִ אַן וַיִּפְעַטְשַׁ,
 אַיטְעַרְטַע דָּרְיְבָנַע דָּעַר אַנְגַּעַשׂ-יְגַעַנְעַר רַיּוֹ אַין בְּרוּמַט וַיִּ
 בָּאנְדוּעַ.

5.

אַזְוִי שְׁמִידְעַנְדִּיגַע אַון דְּרַעַחְעַנְדִּיגַע וּוּעַרְטַע בִּיסְלַעְכּוּיִוִּזְוִיסְ-
 גַּעַגְּלִיכְבָּן דָּעַר פֿינְ-צָאָלְגַּיְגַּיְגַּןְגַּרְ קְאָגְנָאָט. קִיְּין אַיְנְצִינְגַּרְ
 אוּיפֿגְּלַאְפְּעַנְעַר, *"בְּלָאָטְעַרְעַלְ"* אַיְזְוִיךְ אַיְהָם מְעַהָּר נִיטָּא. עַד
 אַיְזְוִילְאַפְּעַנְעַר זַיִל פֿוֹן אַיְזְוִעַן. מַעַן בִּינְדְּטַע צַו, פֿוֹן זְיכְרִיקִיטַע וּוּנְגַעַן,
 דִּי אַפְּנְנְשְׁטַעַלְטַע דְּרַעַחְרַעְזִידַע אַון מְפַנֵּן לְאֹוֹת אַזְוִי דַּעַם אַגְּ-
 גַּעַזְוִיְגַעַןְמַעְמַעְ קְאָגָט עַטְלִיכְעַ שָׁעה נַאֲכָגָנָאָנדַע אַיְן דָּעַר לְפֿוֹטְעַן,
 כְּדִי זַיִינְעַ פֿעְנְקְעַנְעַ אַנְגְּוּפְעַכְטַע שְׁרַיְפְּטַע זַאְלְעַן זַיִ גַּעַוּוּתְהַנְּגַעַן
 צַו אַזְוִיךְ שְׁפָאָגָנְגַע, זַיִ זַאְלְעַן זַיִ גַּטְטַע אַנְפְּגַעַן צַו זַיִעַר אַוְתַּ
 גַּטְטִירְלִיכְעַר פֿאָרְדְּרַעְתְּקִיטַע; זַיִעַר קְרַאָמַף זַאְלַ פֿאָרגְלִילְוּפְרַט
 וּוּרְעַן, זַיִ זַאְלַ זַיִ שְׁוִין מְעַהָּר נִיט גַּלְוְסְטַעַן צַו לְוִיְפַעַן אַוְיףַּ
 צְוִירִקַּ. אַיְן דָּעַר דָּאַזְגְּעַר שְׁפָאָגָנְגַע וּוּרְעַן זַיִ נַאָך גַּעַפְעַכְטַע
 פֿוֹן צִיטַע צַו צִיטַט, גַּעַזְלְבַּט מִיטַּן הַיְסַעַן קְוֹאָטַשַּׁ, כְּדִי מַאַ-

בען זי' נאך וויבער, נאך בויגינער, כדי צו באָרוּהַיְגַעַן זי'יעד
מוראֶדיגע ווידערשפֿענִינִיקִיט. פון בִּידָע עקען, האָרט בֵּי די
שפֿונְדָעַס, וווערט דער קָאנְגָט פָּעַס אַרְוֹמְגַעֲבָנְדָעַן מִיט דִּינְעַ
געַדְיכְט-אַנְגַּעַדְרַעַתְהַטְע שְׂטְרִיךְלְיךְ, כדי צו דָעַרְוּעַרגְעַן, בַּיִם
סָגְמָע ווּאַרְצָעַל, זיַין צוֹאַמְעַנְגַּעַשְׂרִוִיפְטָען צָאַרְן אַין זיַין אַנְ-
געַדְרַעַתְהַטְע גַּבְוָה.

פֿונְדָעַסְטוּוּגְעַן, ווֹן דער פֿאָրְטִיגְעַר קָאנְגָט ווּעַרט פֿאָרַ.
נאָכְטְלִיךְ אַרְאַפְּגַעַלְאֹוט פָּון די גְּרוּסְ שְׁפֿונְדָעַס, גִּיט ער זִיךְ
אַ ווּאָרָף אַין קוּסְ-אַנְגַּעַשְׂרַבְאַזְטָעַן זְוּעַנְעַ-גְּרוֹן, ווִי אַ גּוֹסְסְ-
דִּיגְעַר ווּעַרְגְּשַׁלְאָגְגַן, ער אַפְּגַעַלְט דָעַרְנָאָךְ אַין דְּרַעַתְהַט מִיטָן
קָאָפְ, מִיטָן דָעַרְוּאַרְגְּגָעַס הַאָפְן אַין מִיט אַין פֿוֹסְטָעַן אַוְיָג —
אַ לְאָךְ אַן ווּעַלְכָעַר ער חַטְטַז זִיךְ פֿרְהַעַר גַּעַהְאַלְטָעַן אַן דָעַם
קְרוּק אַין שְׁפֿונְדָעַס — בֵּין ער באָרוּהַיְגַעַן זִיךְ. ערַשְׁת דָמָאַלְסָט
דְּרַעַנְהָעַנְטַמְעַן זִיךְ צְיַהַמְעַן ווּיְקַעְלַט אַיהם צְנוּנִיךְ
אַין גַּפְּשַׁטְאַלְט פָּון אַ רְיִזְגַּע מַושְׁעַפְ, אַין אַין גַּעַדְרַעַתְהַטְעַר
קוּפְּעַ. אַין אַנְטַפְּפָעַן אַיְזָעַר האָרט ווִי גַּעַקְעַוּוּטַעַר אַיְזָעַן,
אַין ווֹאָג אַיְזָעַר שְׁוּעַר ווִי בְּלִי. אַין פֿונְדָעַסְטוּוּגְעַן אַיְזָעַר
נאָכְנִיגְגַּיְגַּי אַין צוֹאַמְעַנְלָגְעַן, ווִי רְוִיעַ טִיגְגַּי בַּיִם פֿלְעַכְתָּעַן
אַ קִיטְקָעַ. עַס גַּוְיִיבְט זִיךְ נָאָר נִיסְט, אַן פָּון צְזָאָר בְּעַרְעַן דִּינְעַט
וּוְאַגְּלַעַר זְאָל אוּסְטוֹאַקְסָעַן צְזָאָר בְּאָרגְגַּיְרְבִּיטְעַ
שְׂטְרִיךְ. ערַשְׁת אַן מַעַן לְפָנַט אַיהם אַינְגַּאנְגַּעַן צוֹאַמְעַן, אַין
אַלְץ קִיגְגַּעַרְעַע אַין אַיְזָעַר סְפִירַאַלְעַן, דָעַרְוַהַת מַעַן ווּאָסְ
פָּאָר אַין אַרְבִּיט דָא אַיְזָעַר אַטְגַּעַטְאָן גַּעַזְוּאַרְצָן, צַעַהַנְדְּלִיגְעַר פָּוֹד
פָּון צְוְפְּלַאַשְׁעַטְעַ הַאָרְגִּיגְעַ פְּעַנְקָע אַון בֵּי אַנְדְּרַעַתְהַאַלְפָעַן פְּרַד
פְּעַזְקָע אַאָט אַין זִיךְ דָעַר נִיעַר קָאנְגָט אַרְיִינְגַּעַשְׂלָגְעַן, פִּינְעַ
טָעַג פָּון מַאְשִׁינְאָוּעַ אַיְזָעַר מַעַנְשְׁלִיכְעַ פְּחוֹת זִיְינְעַן אַיהם
אַרְיִינְגְּפְּטָאָקְט גַּפְּוּאָרְעַן. אַון דָאָס אַלְץ לִיגְט דָאָ פֿאָרְשְׁטָאָרְט
אַיְזָעַג צוֹאַמְעַנְגְּפְּעַכְתָּע אַדְעַרְעַן, קִימְט מַעַן אַן אָט די
בְּאָרגְגַּיְרְבִּיטְעַר מַעַנְשְׁלִיכְעַ פְּרַצְעַ, אַזְוִי ווּילְט זִיךְ
מַעַכְעַן אַ גְּרוּיסְעַן קוּלְאָק אַיְזָעַן סְטְרָאַשְׁעַן עַמְיזָעַן אַ שְׂטָאַרְקָעַן,
אַן אַוְנְבָאַזְוִינְגְּטָעַן...

מִיט פֿאָרְאַיְיִגְנְּטַע פְּחוֹת פָּון די בְּאַלְמַעַלְאַכְעָס, פָּון אַיְדָעַן

און גוים אויף דער גאָס, און פון אַנְשָׁעֶל פֿאָרָאַמְשָׁץִיךְ נֹפָא,
ווערט די גאנցע בָּרג מיט אויסגעטָרְבִּיטָע, אַנְגָּעָפָעְכָּטָע
פֿאָקְלִיעַ אַרוֹפָּגָעְשָׁלָעְפָּט אויף אַ בְּרִיטָעַ טָאַטְשָׁקָע אָן ווערט
אַרְאָפָּגָעְפִּיהָרֶט מיט גְּרוּיס כְּבוֹד צָם פָּאָרָאָם. דָּא ווערט ער
אַנְגָּעָצְיוֹגָעַן, ווי אַ נִּיעֵר גְּרוּנִיךְ אַיְכָּר דָּעַר גָּאנְצָעַר בְּרִיטָע
פֿוֹן דְּנִיעְפָּעָר, אַנְשָׁטָאָט דָּעַם אַלְטָנָן אַנְגָּעָלְעָבְּטָעַן חְּבָר זַיְנָעַט,
מיט די פֿאָרְצִירְעוֹזָעָטָע, אַנְגָּעָשׂוֹאַלְעָגָעַן רִיסָּעַן. דָּעַר נִיעֵר יְוֻרְשָׁ
זַיְנָעַר פֿאָרְשָׁמָעָט דָּעַם פָּאָרָאָם מיט זַיְן פֿעְכִּינָּעַר פֿרִישְׁקִיטָע
און מיט זַיְן זַיְעַר פֿעְנָקָע, וּזְאָס גִּימָט זַיְךְ אַפְּ מִיט גַּעֲנוֹנְטָעַר
פֿוֹיעְרִישְׁקִיטָע אָן מִיט גַּוְיְשָׁקָעַר סְעַרְמִיאָגָע.

דָּעַר דָּאַיְגָעַר נִיעֵר רִיחָה גִּיסְט זַיְךְ אַרְיָין אַיְן די פְּרִיהָ-
לִינְגְּ-רִיחָות בִּים בְּרָגְגָס; אַיְן די רִיחָות פֿוֹן וּוּרְבָּעַ-רִיטָעַר,
פֿוֹן פֿעְרְדָעַן-שְׂוּוִיָּס, פֿוֹן אַנְגָּעָוּוֹיְקָטָעַן לִיְהָם אָן אַנְגָּעָוּוֹגְרִימָ-
טָעַן זָמָד... אַ נִּיעֵר קָלוֹנָג אַיְן דָּעַר דָּאַיְגָעַר רִיחָה אַיְן אָן
אַנְגָּעָשְׁתָּעַלְטָעַר פֿרְעָהָיְכָּעַר קָאָפְּעָלִיעַ. סְאָיָן אַ נִּיעֵר זַיְנָקָ-
נָאָךְ אַיְן וּוּנָקָ אַוְיָף אַ נִּיעֵם פֿרְהָלִינָּג, אַוְיָם נִיעֵץ אַוְיָפָגָעַ-
כָּגָפְטָעַ פְּחוֹת וּזְאָס יְוָרָעַן שָׁוִין שְׁטִיל אַן אַיְנָגָעָשְׁפָּרָט אַיְן
מַעֲנוֹשָׁעַן, אַיְן בְּהָמוֹת אַיְן אַיְן דָּעַר אַוְיָפָגָעָוְכָּטָעַר עָרָד. נָאָךְ
נָאָר... אַיְן אַנְזָאָג אַיְן דָּאָס. וּזְאָרָום עָרָג לִי זַיְן אַיְן נָאָר
זְיִתְאָ. צָו בְּלָאָטִינְג זַיְנָעַן נָאָךְ דִּי וּוּנָגָעַן אַיְן צָו-שְׂוּעָר אַיְן
דָּעַר שְׁלָעַפְטָעַ פֿוֹן זַיְן קִיְּזָעְרְלִיכָּעַן מַאְנָטָעַל. עַרְגָּעָצָהָאָ אַיְן טִיפָּ-
אַוְקָרְאַיְגָעַ, אַרְוֹם קִיְּעוֹן, גַּהְהָת עָרְטָרִיט בִּיְּ טְרִיטָמָ. אַיְן רִיסָּעַן
הָעָרֶט מַעַן דְּעָרוֹוִיָּל נָאָר די רִיחָות זַיְנָעַ.
אַבָּעָר שָׁאָ! אַט-אַט קִימָט עָרָ! אַט-אַט גַּעַתְּ עָרְ שְׁוִין,
עָרְ צְלִיְין, מיט שְׂוִימִיג גְּרִינְס אוֹיָף בְּרִיאָוּס, מיט גַּעַלְבָעַ
קוֹה-קוֹוִיטְלָעַךְ אַיְן גְּרָאָן אָן מִיט זַיְן-אוֹסְגָּעָוְיִיסְטָעַ פֿאָרְעָכָאָ-
דָּעַן אַוְיָפָן אוֹסְגָּעָלְוִיטָעָרְטָעַן דְּנִיעְפָּעַר.

הַנְּדָעָה אֶת-בְּנֵי

1.

אֲמִיסָּל שְׁפָעַטָּר, נָאָכָן פָּאָרָאַמְשָׂצִיךְ, טְשֻׁכָּעַט זִין
אוֹרִים, פָּוּן זִין וַיְנַטְּעַרְדִּיגָּעַן שְׁלָאָף, אַ צְוִיְּטָעַר בָּעַר אַיִן זִין
צָאָרָע אַיְפָּן בָּרָעָגְן דְּנִיעַפָּר. דָּאָס אַיִן "זְנוּדָעָל גָּטָס-גָּנוּב".
עַר קְרִיכְטָס אַרְוִיס פָּוּן זִין חַיְּזָקָע אַיִן אַ וּוּאַטָּאַוּעַן,
אַוּפְּלִיקְטָעַן לִיְּבָעַל, מִיט צְנַפְּאַטְלָעַט בָּרוֹדִי-בְּלָאַנְדָּע אַוּן לְאַנְגָּע,
חַאָר פָּוּן אַ פָּאַטִּישׁ, שְׁטָעַט זִין אַוּוּק בַּיִם וַיְיַגְּגָעַל אַוּן
קוּקָט אַוּן דָּעַם מְפָרָנס זִיןְעַם, דָּעַם אַפְּגָנָעַרְיִינְגְּטָעַן דְּנִיעַפָּר
מִיט אַ חַאָרְטָעַר מִינְעַז. זִיןְעַז לְעַבְּעַדְגָּעַ אַוְיָגָעַן זִיןְעַן אַיִינְגָּעַ.
גְּרָאַבָּעַן אַיִן אַ גָּאנְצָעַר "הַאַרְמָאַשְׁקָעַ" פָּוּן רְוִיטָע אַוּן גַּלְבָּע
קְנוּיְטָשְׁלָעַן. זְעוּמָת דְּעַרְפָּאָר אַוִּיס זִין קַיְק שָׁאָרָף אַיִן פָּאָר-
שְׁעָנָד, וַיִּפְּזָן שְׁפָאַקְטִיוּס אַרְוִיס. דָּעַר דְּנִיעַפָּר אַיִן נָאָך
כְּמוֹרָנוּ, נָאָכָן אַפְּטָרִיסְלָעַן פָּוּן זִין דָּעַם שְׁוּעָרָעַן יָאָךְ פָּוּן
אַיִן. אַוּן פָּוּנְקָט אַזְוִי כְּמוֹרָנוּ גַּעֲנָעָצָט צָו אַיִתָּם זְנוּדָעָל, פָּוּן
חוּיכָּעָן בָּרָעָגְן-אַרְאָפְּ. עַס הַיִּסְט: "דוֹ בִּיסְט נָאָךְ בָּרָוגָן, בֵּין
אַיִק אַוְיָק בָּרָוגָן, אַוּן טָהָר מִיר עַפְּאַס...".

עַבְּעַכְעָס פָּוּן אַלְעָרְלִי צִיְּגַיְינְגָּרְשָׁע קָאַלְיָרָעַן לְוּפְּטָעָר
זִין אַרְוָם זְנוּדָעָל הַיְּזָקָע. וַיִּהְעַגְעַן אַרְאָפְּ אַיִן דִּי הַוּפְּעָנָס
וַיִּבְּיַי אַ מַּאֲרָק-הַעַנְדָּלָעָר פָּוּן פְּלִיְּצָע. וַיִּהְעַגְעַן אַרְאָפְּ פָּוּן
אַשְׁאָרְוּעָדָגָע טְשֻׁוּקָעָס, פָּוּן סְוּקָעָס, פָּוּן פְּלִעְקָעָנָדָר, אַוּן פָּאָר-
שְׁטָעַלְעַן דִּי הַיְּזָקָע כְּמַעַט אַיְגָגָנְצָעָן. עַס זִיןְעַן דָּא בְּלִוְיעַ,

בריאיטע פארטיכער פון זיין פּלוֹנוֹיתַטָּע, רוּוִיט-גַּעַשְׁפַּרְעָקָלְטָעַ צִיכְלָעַךְ, גַּרְינָעַ מַלְטָעָנָעַ קָאָפְטָעַס, גַּעַבְעַ קִינְדָּעָרְשָׁעַ מִיְּטַעַס. קָעַלְעַךְ מִיטְ שְׁפַעַנְצָעָרָס. אָוֹן גַּלְאַט אָזְזִי פָּרָבִיגַע טַרְאַנְטָעַס. אַלְזִי פָּוֹן דָּעַר שְׁנוֹר זַיְנָעָר אָוֹן פָּוֹן אַיהֲרָעַ צַוְּיִי קִינְדָּעָרְלָעַן. וְחָסֵס וְאַרְטָעָן אַוְיַף וְאַרְמִימֶרֶעַ טָעַג, פְּדִי אַוְעַקְצּוֹפְאַהֲרָעַן נַאֲךְ קָאָפְלָעַן מִיטְ אַ פָּאָרְטִיעַ פֻּרְעָטְעַלְעָנְצָעַס, נַאֲךְ דָּעַם זַעֲלָעַן קָאָפְלָעַן, זַיְנַן בָּכָור, וּעְלָכְעַן מַהְאָטַט פָּאָרְשִׁיקַט הַיְּנִינְגָּעַן וּוּנְיַן.

טָעַר קִיְּין "סִימְפְּרִי" פָּאָר אַ מעַשָּׂה שָׁהִיה...
דָּא לְפַטְעָרָן זַיְנַן גַּעַפְּסָעַקְטָעַ גַּרְוִיסַּשְׁטָעַטְישַׁע זַקְעַן
אוֹן אַ פָּאָר לְאַסְטִיקַ-אַזְנְטִירְקִילְדָּלְעַץ פָּוֹן מוֹשָׁעַן, זַיְנַן טַאֲכַי.
טָעַר, פָּוֹן וּזְלָכְעַר עַר הָאָט אַיְיךְ קִיְּין גַּרְוִיסַּעַן נַחַת נִיטַּע.
וּאֱרִים אָן אַיְנִיקָּעַל הָאָט זַי אַיְהָם גַּעַבְרָאָכַט אַהֲיִים, אָוֹן עַר
אַלְיַין וּוַיִּסְטַּט נִיטַּע וּוֹאוֹ זַי הָאָט עַס גַּעַבְרָעַן... וּוֹאוֹ הָאָט זַי
דָּאָס חַתּוֹנָה גַּעַהְגַּט? וּוֹעֵר אַיְהָר מָאָן? אָוֹן וּזְעַן אַיְזַי דָּעַר
מָאָן אַוְעַקְטָעַ פָּוֹן אַיהֲרָה? עַר וּוַיִּסְטַּט עַס נִיטַּע. אָן אַיְנִיקָּעַל הָאָט
זַי אַיְהָם מִיטְגַּעַבְרָאָכַט אַיְן הַיּוֹקָעַ אַרְיִין אָוֹן אַ שְׁלוּקָעָרַץ, אַ
מוֹרָאָדִיְגָעַן שְׁלוּקָעָרַץ, וּוֹאָס מַקְעַן גַּאֲרַ נִיטַּע אַוְיסְהִילְעַן. אָוֹן
חִישֵּׁן דָּעַר דָּאָקְטָאָר זָאנְטַ, זַי שַׁוִּין אַפְּלִיְיַה דִּי גַּרְוִיסַּע קָאָשִׁיקָּעַס פָּוֹן
וּעְלָכְעַר עַר אָוֹן זַיְנַן וּוַיִּבְבַּשְׁ פָּאָרְקוּיְפָעַן, זַוְמָעָר-צִיִּטַּמַּת, קִיכְלָעַן

אוֹן אַיְיָעַר בַּיִּי דִּי פָּאָרְעָבָאָדָעַן.
דָּצָר פְּרִיהְלָעַג-וּוַיִּנְטַ אַיְזַן, דָּאָכַט זַיְנַן, אַרְיִינְגַּעַפְּלָעַן, וּוֹיַּיְהַיְזָקָעַ,
הַיּוֹעָן, אָיַן דָּעַר עַנְגַּשְׁאָפָט אָוֹן בְּרוּדִיְגִּיקִיט פָּוֹן זַיְנַן הַיּוֹקָעַ,
אוֹיְפְּגַּעַבְלָעַזְעַלְט אַלְעַ פָּאָרְלָעַגְעַנְעַ גַּעַוְעַנְטָרַע, אוֹיְפְּגַּעַבְאָפְרָעַט
אַלְעַ לְעַכְעַרְדִּיגַע צְדוֹעַקְעַכְעַזְעַן אָוֹן אַרְיִינְגַּעַבְלָאָזְעַן זַיְיַ אַוְיַף
דָּעַר פְּרִיעַרְדַּרְגַּט. אָוֹן אַט פָּאָכְעַן זַיְיַ אַלְעַ אָוֹן פְּלַאֲטְזִירָעַן
אָרוֹם זַוְנְדָלָעַן, וּוֹי גַּעַבְרָאָכְעַן אָוֹן גַּעַנְצָעַ פְּלִיגְלָעַן, טַאָרְמָאָשָׁעַן
אַיְהָם עַר זַאֲל אַבְּיִסְטָעַל לְעַפְעַדְיִיגַעַר וּוּרְעַן. עַר זַאֲל מִיט זַיְיַ
פְּלִיהְעַן... אָוֹן פָּר שְׁטָעַהַט גַּאֲרַ אָיַן דָּעַר פָּאָרְבִּיגַעַר גַּעַפְעַכְעַרְיַי
אוֹן גַּעַנְעַזְטַן.

אַ צַוְוִיִּי-אַהֲרִיגַע קִינְדָּעַרְקִיט אָרוֹם אַיְהָם אָרוֹם, בְּלִיבַּבְתַּ
שְׁטָעַהַט פָּאָרְטָרָאָכַט אָוֹן קִיקְטַן מִיטַּן זַיְדָעַן צַוְאָמָעַן. דָאָס אַיְזַן

מושעם, זיין טאכטערס אַ טעכטער. דאס איז דאס אײַנִיקעל, וואס מ'ויסט ניט וואו און פון וועמען ס'איַן געבעירען גע-וואָרְעָן. די צוֹיִי פֿניַמֶּר פֿון עַלְטָעָר אָוָן קִינְדְּשָׁאָפֶט שְׁפִינְגְּלָעָן-אָפֶט די כְּמוֹרְנוֹצְקִיִּט פֿוֹנוֹם בְּאָפְרִיְּטָעָן דְּנוּעָפָעָר, וְוי אָן אַלְטָעָ צְוִירִימְטָע שְׁפִינְגְּעָל אָוָן אַ נִּיעָפֶט שְׁפִינְגְּלָעָ פֿאָר דיַיְּ קָאָפִיקָעָס... נָאָר דיַיְּ רְוִיטָע לְיְהָוָם-בָּעָרָג פֿוֹן זָאָרָעָטְשִׁיעָ אַקְעָגָעָן זַיִּי, מִישָׁעָן אָרְיִין אַ וְאָרְיִמְפָּעָן טָאָן אַיִּין דָּעָם בְּלִיעָנָעָם וּזְסָעָר-אָפְשָׁיָן אָוָן פֿאָרְשָׁאָרִיכָּעָן אַיִּהְמָ אַיִּין דיַיְּ מַעֲנִישָׁעָ קוּקָרָס אָוָוָר.

דיַיְּ רְוִיטָעִיט פֿוֹן זָאָרָעָטְשִׁיעָ בָּעָרָג, אוּפֶקֶט וּוּלְכָעָעָס שְׁמַעְלָעָצֶט זַיִּיךְ נָאָךְ דָּאָס לְפָאָט בִּיסְעָלָ שְׁנוֹיָ אָוָן וּוּלְכָעָעָס-לְעָנָן זַיִּיךְ דיַיְּ קָאָכְלָעָנִיעָס אָוָן צָוָם אָרְשָׁעָר שְׁלִיאָאָ-צָאָ דָעָר-מָאָנָעָן זָוְנְדָלָעָן אָן דיַיְּ אָרְשָׁעָר בְּרֻעְמָלָעָן, וְוואָוָעָס וּוּאוּינָט הִירְשָׁעָלָ דָעָר טְוִיבָעָר, דָעָר זָעָפָעָר הִירְשָׁעָלָ גַּעַמְסָרֶט קָאָפְלָעָן זַיִּין זָוְהָן פֿאָר דָעָר מַעַשָּׂה מִיטָּחִישָׁין דָעָם דָאָקְטָאָרָס פָּעָרָה, אָוָן האָטָעָת עֲדוֹתָהָן גַּעַזְגָּטָעָן קָעָגָעָן אַיִּהְמָ אָיִּין מָאָהָלְיוּוּעָר סָודָ. שְׁפִיטָעָ ערָאָוִיסָט, זָוְנְדָעָלָ, מִיטָּהָאָרָקָן, כְּזָבָטָן אָן מִישָׁעָס מִידְעָלָ פְּגָרָן הָאָנָטָ אָוָן שְׁלָעָפֶט עָס צָוְרִיקָעָן הִזְוּקָעָ אָרְיִין.

דיַיְּ אוּפְגָעָרִיסְעָנוּ טְרִירָעָלָ קָאָפֶט זַיִּיךְ זַיִּין אָוָן דיַיְּ קָאָ-לְיִרְטָעָ בְּצָבְעָכָעָשָׂ שָׁאָלָעָן נָאָךְ נָאָכָן אַלְטָעָן אָוָן נָאָךְ זַיִּין אַיִַּנִּיקָעָל:

“מְאָדוֹן מַעֲשָׁעָן! קָעָגָעָן נִיטָּ פֿאָרְגָּסָעָן...”

2.

זָוְנְדָלָעָס הִיְּזָקָעָ, וְוואָוָעָס הָאָבָעָן גַּעַוְוִינְטָפֶרֶט אַ וְזָיְבָעָן-אָכֶט פֿאָרְשָׁוִין, אַיִּין אַיְּגָעָנְטָלִין נָאָר אַ מִין סְכָה מִיטָּ אַיִּין פֿעָנְסְטָפְרָלָ אָוָן מִיטָּ אַיִּין טְרִירָעָלָ, אַיְּגָעָנְגָעָן צְוָאָמְעָנְגָעָשָׁלָאָגָעָן פֿוֹן גַּעַהְוֶבְאָלָטָעָ בְּדָרְעָטָעָר. אַוְיְסָנְעָשָׁתָאָפֶט, וְוואָוָא אַ לְאָךְ מִיטָּ מָאָךְ אָוָן מִיטָּ אַ בְּלָעְכָּרְגָּנָעָם קְוִיְּמָעָן אַיְּבָרָן שְׁפִיצְגָּעָן דְּעָכָעָל — אָהָן אַ בְּוִידָעָם. שְׁטָעהָן טָוָת זַיִּ אַוְיְפָן הַוִּיכָעָן, שְׁטָאָטִישָׁעָן בָּעָרָגָן דְּנוּעָפָעָר, אַזְוֵי וְוי דָעָם פֿאָרָאָמְשָׁקָעָס הַוִּינָן, אָוָן אַיִּין נָאָר

אַפְגָעָרָקֶת ווִיִּיט פָּוִן פָּאָרָם אַ ווּלְכָעָנָעַ הַוְנְדָרֶט קָאַפְטָעָר. פָּוִן דֻּעָרְוִיְתְעָנָס קוֹקֶט אַוִיס זַוְנְדָלֶס הַיְזָקָע, ווֵי אַ ווִיִּיס. גַּעֲהַבְעַלְטָעָר נַעֲסָט פּוֹל מִיט מִינִי מַעֲנְשָׁעַן-פּוִיְגְּלָעָן, ווֹאָס קוֹקֶט זַיְךְ פְּרִי אַוִן אָוְנְאָפְהָעָנָגָג אַין דַּנְיְעַפְרָר אַרְיִין אַוִן שְׁמִיכְעַלְטָר אַרְאָפְט צַוְּדִי טַוְנְקָעַלְעָר פְּרִיסְטָאָגָעָס, ווֹאָז דִּי ווִיסְעָר פָּאָרָעָכָאָדָעָן שְׁטַעַלְעָן זַיְךְ אָפְט. נַאֲרָוָאָס נַעֲהַעַטְעָר מַעַן גַּפְהָט-צַוְּדָעָר — הַיְזָקָע, אַלְעָז קָלְאָרָעָר ווּעְרָעָן דִּי אַרְיִמְקִיִּיט. אַלְעָז בּוֹלְטָעָר — דִּי דְחָקָות. אַלְעָז שָׁאָרָעָר ווּעְרָעָן דִּי פָּאָרָבָעָן אַוִן דִּי רִיחָות קִרְיכָעָן אַרְוִיס פָּוִן דַעַם דָּאָזְיָגָעָן נַעֲסָט, זַיְגָעָן זַוְהָר ווִיִּיט פָּוִן זַיְין עַהְנַיְיךְ צַוְּדִי בּוֹלְעָי שָׁוּוֹלְגָבָעָן מִיט ווִיסְעָר בּוֹסְט-שִׁירְצְלָעָד... אַנְדָעָרָשׂ קָאָן דָאָס אַוִיךְ נִיט זַיְין. סְ'אִיז אַגְּלִידְכְּפִינְז... אַיְזָקָע... ווֹאָרִים אַוִיסְעָר זַוְנְדָלָעָן אַוִן זַיְין מַשְׁפָחָה תּוֹלְעָן זַיְךְ דָא זַוְמָעָר-צִיִּיט, אַפְטָמָאָל אַוִיךְ ווִינְטָעָר, אַלְעָז ווֹאָס אַנְטְּלוּיְפָט פָּוִן שְׁטָאָט, פָּוִן שְׁטָאָטִישָׁע צַוְּלוֹתָה, אַוִן אַלְעָז ווֹאָס זַוְכָּט אַוּוּקָצְפָּהָהָרָעָן מִיטָן עַרְשָׁטָעָן בְּעַסְטָעָן פָּאָרָכָאָד... אַהֲן אַ בְּלָעָט. אַוִיךְ דִּי שְׁמָאָלָעָה הַלְּצָעָרָנוּ בְּעַנְקָע, אַרְוּם דִּי ווּגְנְטָלְעָן אַוִיךְ דִּי יְשִׁיבָה-הַבָּחוֹר, ווֹאָס אַיִן גַּעֲנְטוּלְיִעָט אַוִן אַרְיִמְצָן מִיט אַ טָּאָרְבָּעָן; אַ יְשִׁיבָה-הַבָּחוֹר, ווֹאָס אַיִן גַּעֲלְבִּיבָעָן אַהֲן טָעָם, מִיט אַ אַוְמָרְיִינָעָר הַעֲמָד אַיִן אַ גַּנוֹתִיכְעָלָ פָּאָרְבָּגְנוּדָעָן, ווֹאָס ווִיל אַיְבָעָרָן ווֹאָסְעָר אַנְטְּלוּיְפָעָן צְרוּיקָ צַוְּדָר מַזְמָעָן; אַ קָּאַטְעָאָרָן דִּינְשָׁצִיךְ אַהֲן אַ האָגָט, ווֹאָס דְרָעָתָה זַיְין קָאַטְעָרְכָּנָעָ אַיִן בְּעָ... טַעַלְטָ דְעַרְבָּיִ נַאֲרָמִיט אַיִן אַגְּנִזְעָן-גַּעֲלְבִּיבָעָן עַרְבָּרָקָט צְוִיפְהָרָעָן פָּוִן גַּוְיְעַשְׁקָעָן מִיסְטָעָר, ווֹאָס אַיִדְעָן הַאֲבָעָן גַּעֲרָבָקָט צְוִיפְהָרָעָן דַעַר פָּרָעָם אַיִן אַרְוִיסְגַּעַטְרִיבָעָן פָּאָרָשִׁיפָּוֹת; אַ פָּאָרְדָעָכְטִינְגָּעָן יְגַגְעַנְמָגְנְטִישָׁק מִיט בְּרַעְנְעַנְדִּינָעָ אַוְגָעָן, מִיט אַ קָּאַמְעָרְטָאָן אַיִן כָּאַלְעָוָעָ, ווֹאָס זַאֲגָט, אַזְוֵר הַאֲטָט גַּעֲוָנְגָעָן בֵּי אַ חְזָן... נַאֲרָמִיט נִיט אַיִן ווּלְכָעָר שָׁוֹל עַר הַאֲטָט דָאָס גַּעֲוָנְגָעָן אַיִן בֵּי ווּלְכָעָן חָזָן. אַזְוֵר בְּשַׁעַת עַר נַעֲמָת צִיהָעָן דַעַם קָאַמְעָרָן טָאָן פָּוִן כָּאַלְעָוָעָ, כְּדִי צַוְּוִיְעָן ווּעְרָעָר עַר אַיִן, גַּיט עַס דַאֲרָטָעָן מַאֲדָנָעָ אַ קָּלְינָגָג, אַיִן מַעֲנְשָׁעָן רַיְקָעָן זַיְךְ אָפְט פָּוִנָּס יְגַגְעַנְמָגָן, ווֹאָס שְׁנוֹיְדָט זַיְךְ אַוִיךְ אַ חָזָן. מַעַן אַיִן חָזָן, אַז

אויסער דעם קאמערטאן ליגט בי איהם אין כאלייעווע אַמע.
סער אויך.

הכלל, וועלען שטאט האט עפנס באליידיגט, אַדער ניט געטרויט, ליפט אַהעד צו זונדרען, ווי די אַמְּלִיגָּע קָרְעָפָאַסְטָן ניקעס זייןען געלאָפָען אין דער "וּאֲלֹנִיצְעַת" *) קיין זאָפָאָרָאַשְׁיעַן הינטער די שטינערגע שווועלען פון דנייעבער... זונדעַס הייזקע אייז זיַּעַר מְקוּם-מְקָלָת. אַלְעַ קָרִיגֶּעַן זַיְדָּא אַפְּאָר אַילְעַן באָנק צום אַנְשָׁפָאַרְעַן זַיְדָּ, אַיְן אַבְּיַזְעַן ברוּיט צו אַונְטָרְלָעָהָנָעַן דָּאַס הָאָרֶץ. מען פרענט דַּא ניט קיין פָּאָפִירָעַן, מען פָּאָרְלָאָגְּנָטָן דַּאַ ניט קיין שומ בָּאָצָּאָהָט. פָּאָרְקָעָהָרט, זונדעַל זעהַט אַוּוּקָצָּאָן שָׂוֹאָרְצָעַן, ווי-נִיט-איַז, זייןע נִיט-גַּעֲבָעַטָּעָן אָרוּחִים מִיטָּן וּאָסָעָר, קיין אַרְשָׁע אַיְן מְאַחַתְיוֹן, ער מאָכָּט דָּאַס אַפְּ מִיטָּן מְאַטְרָאָסָעָן פון די פָּאָרְעָכָדָעָן פָּאָר אַשְׁבוֹשׁ. אַיְן בָּאָפְּרִיאִיט אַזְוֵי אַז אַרְט פָּאָר נִיעַ אָרוּחִים אַיְז זַיְן הַיְיִקְעָן.

זונדעַל אַלְיִין, אַזְוֵי זַגְעַן באַלְגְּאָטִים, האט קַיְינָמָאָל נִיט גַּעֲנְבָּעָט, חָס וְשָׁלוּם! ער האט אַלְעַמְּאָל פְּשָׁר פָּאָרְדִּינְט זַיְן בָּרוּיט. אַלְאַ וְאַס דַּעַן? דַּעַקְעַן גַּנְבִּים — דָּאַס יָאָ. בָּאַשְׁיצָעָן פָּאָרְדָּעָטִינְגָּע פָּאָרְשָׁוּינְעָן, דָּאַס הָאָלָט ער פון אַלְעַמְּאָל אַז פָּאָר זַיְן הַיְלִינְגְּסָטָעָן חָוֵב, ער אַיְן זַיְן גַּאנְצָעָן הוּוּגְזִוְינְד. "עַס-אָפָּן-גַּעֲכְטִינְג-אַיְבָּעָר אַיְן פָּאָר גַּעֲזְוֹנְטָרְהִיט!..." אַזְקִין מִיר זונדעַל. אַז פָּאָרְקִוְּף בּוֹלְקָעָס בַּיְּדָיִם פָּאָרְעָכָדָעָן אַיְן וּוִיסָּס פון גַּאֲרְנִישְׁתָּן... רופט מען אִיהם דַּעְרָפָאָר נִיט קיין רַוְיהָעָן צְוָנוּמָעָן. נִישָּׁ, נִיט סְתָמָם "זונדעַל-גַּנְבָּ", נִאָר אַיְדָעָלָעָר, מִיט אַיְרָאַנְיָשָׁעָן זַוְאָונָק: "זונדעַל, גַּאֲטָס-גַּנְבָּ."

די הַיְיִקְעָן פון גַּעֲהַבְּעַטְטָע בְּפִיטָעָר גַּוְפָּא גַּעֲהַעַרְט גַּאָר נִיט זונדעַל. נִיט ער האט זַי גַּעֲבוֹוִיַּן. זַי גַּעֲהַעַרְט צָוָם רְבִינָס פְּרִיסְטָאן אַונְטָעָרָן וּאַסְעָר. אַיְן פְּרִיסְטָאָנָעָס זַיְןעַן דַּאַז צַוְּיִי. אַיְן פְּרִיסְטָאן אַגְּרוּטָעָר, אַגְּעַפְּרַבְּטָעָר אַיְן נַאֲצִיאָנָאָ-רוּטָשָׁע קָאָלְרָעָן, גַּעֲהַעַרְט צַוְּדָעָר גַּוְיִינְשָׁעָר "קָאָמְפָאַנְיָע" פון פָּאָרְעָכָדָעָן, וְאַס מעַן זַגְעַט, אַז זַיְןעַן גַּרוּיסָע שׂוֹנָא-יִשְׂרָאֵל, אַיְן דַּעַר

*) פְּרִיחַחְיִיט.

צוויטער פריסטאן, אַ טוֹנְקָעֶלְעַר, אַ בָּאַשִּׁידָעָנָעַר, גַּעהֲרַט צוֹם
רבין שניאורסאנס פֿאַרְעָכָאַד. צוֹ רֵ לִיְּבָעַלְעַן פֿוֹן קָאַפּוֹסְטַּן. דָעַם
רבינס נָאַמְעַן אַיְזָן „פֿאַרְאַאיְבִּיגְטַּן“ אַיְבָּעַר דִּי גְּרוֹוִיסְטַּן וּוְיאַסְלַעַן.
רעדער פֿוֹן זַיְן פֿאַרְעָכָאַד אַיְזָן אוּףַ דִּי רַעַטְנוֹגַגְגַּאַרְטָלְעַן. דָאַרְ
טָעַן שְׁטוּחַת אַוְיסְגַּעַמְאַלְטַן, מִיטַּהְאַלְבַּאַרְשִׁינְעַן אַותְיוֹת, מִיטַּ
טוֹשַׁ אַיְזָן מִיטַּ גָּאַלְדַּן: „לְעֻזּוֹ“...

„זָונְדָעַל גָּאַטְסַ-גָּוְבַּן“ אַיְזָן פֿלוֹמְרַשְׁטַּן דָעַם אַפְּטִירְוּפְּסַטְּ פֿוֹנְסַטְּ
רבינס פריסטאן, כָּאַטְשַׁ אַלְיַין טְהוּט עַר בִּים פֿאַרְעָכָאַד אַ פֿינְגְּרַ
אַיְזָן דִּיְיעַפְּעַר-וּוְאַסְעַר נִיטַּ פֿוֹרְזַן. אַלְעַ מְלָאַכְתַּן אַוְיפַּן פריסטאן,
וּוְהַאַלְטָעַן אַיְהָם דִּיְן, אַרְוִיפְּצִיהַעַן דִּיְ פֿאַהַן, וּוֹעַן דָעַר פֿאַרְעַ
כָּאַד בָּאוּיְזַט זַיְן, אַיְזָן אַרְוִיפְּשַׁתְּפַעַן דִּיְ קָלְפְּטַקְעַן מִיטַּ דָעַר
פֿאַלְעַנְטַשְׁעַן, וּוֹעַן דָעַר פֿאַרְעָכָאַד קְוַמְתַּן צַוְּ זָוָם בְּרַעַגְ, וּכְדָמָה,
דָאַס אַלְיַין טְהוּן גַּעַדְגַּעַנְעַן גַּוְיִישַׁע סְטַאַרְאַזְוּשַׁעַס, וּוֹאַסְטַּוְעַן וּוְאוֹרְגַּעַן
אוֹיפַּן פריסטאן, וּוְ בַּיְיַ זַיְן אַיְזָן כָּאַטְעַן. הַיְינַט וּוֹאַסְ-זַשְׁעַן טַוְטַ
דָאַ זָונְדָעַל? עַר טַוְט דָאַס, וּוֹאַס יְעַנְעַר יְוָגְגָרְמַעַן מִיטַּ דָעַר
רַעַקְאַמְעַנְדְּצִיעַן הָאַט גַּעַקְאַנְטַן טַאַן, וּוֹעַן עַר אַיְזָן גַּעַקְוּמַעַן זַוְעַן
אַ שְׁטַעַלְעַ. וּוֹאַס קָאַנְטַ אַיְהָרַ? הָאַט מַעַן דָעַם יְוָגְגָנְמַעַן גַּעַפְּרַעַטְמַן,
בּוֹכְהַאַלְטְּעַרְיַע? נַיְן. בּוֹכְהַאַלְטְּעַרְיַע הָאַט עַר גַּרְאַד נִיטַּ גַּעַ
לְעַרְעַנְטַן. עַר הָאַט אַ צַוְּ שְׂוֹאַכְעַן זְפַרְוָן. נַו, וּוֹטַ אַיְהָרַ פֿאַקְעַן
קָאַסְטַעַנְסַ! אַךְ, נַיְן. דָאַס וּוֹעַט עַר נִיטַּ קָעַנְעַן. עַר הָאַט „הַאַרְ
מַעַטְיַוְמַן“, הָאַט עַר. עַס טַוְט אַיְהָם שְׁטַעַנְדִּיבַּגְ וּוֹהָה אַ לְאַפְּעַטְקַעְ
נַגְ, וּוֹטַ אַיְהָרַ זַיְן שְׁוִין מַזְוַעַן מַטְרִיוֹהַ-זַיְן וּוֹשְׁעַן דִּיְ לְאַמְפַעַן,
אוַיְסְקַעְהַרְעַן דִּיְ פֿאַדְלְאַגְעַ... אַוְיְסְקַעְהַרְעַן? אַוְיְסְוִישַׁען? חַס וְשַׁלּוּם!
דָעַר דָאַקְטָאַר הָאַט אַיְהָם אַנְגַּזְאַגְטַן, אַז שְׁטוֹבַע אַזְוַעַן סְאַזְוַעַן אַיְזָן
בְּפַאַר אַיְהָם סְמַ-הַמּוֹתַ, אַהֲלָבַי אַרְ שַׁוְיַן, אַז עַר הַוּסְטַן. אַיְזָן
אַגְבַּ וּוֹיִיסְטַ עַר אַפְּיַילַו נִיטַּ וּוְיַיְ מעַן נַעַמְתַ אַ בְּעוֹזִים אַיְזָן
הַאַגְטַן... הַפְּלַלְ, יְוָגְגָרְמַעַן, וּוֹאַס-זַשְׁעַן קַפְנַטַ אַיְהָרַ? הַמְ... וּוֹאַס
קַעַן עַר?... עַר קַעַן נַעַכְתִּיגְעַן. וּוֹאַס הַיִיסְטַ נַעַכְתִּיגְעַן?
אַז מַעַן פֿאַהְרַט אַוְועַק זְמַעַר אוּףַ אַ דָּאַטְשַׁעַ, בְּלִיְבַּט דָאַר
דִּי דִירַה אַיְגַע אַלְיַין, קַעַן עַר דָאַס נַעַכְתִּיגְעַן. אַ סְפַעְצִיאַלְ
נָאַסְטַ אַזְאַ.

* * *

אָט דָאָס, אַיְגַעֲנְטִילֵיךְ, אַיְזַ אֹוִיךְ "זָונְדֶלְ גָאַטְסַ-גְּנְבֶסְ" סְפָעְצִיאַלְגָאַסְטַ בַּיְיַ דִי פָאַרְכָאַדְעַן. עַר קָעַן "גַעַכְטִיגְעַן". עַר גַעַכְטִיגְטַ אַיְן דַעַר הַיְוקָעׁ זָמָעַ, בַשְׂעַת פָאַרְכָאַדְעַן גַעַהַעַן. בִּינוֹ-לְבִינּוֹ גַעַכְטִיגְטַ עַר שְׁוִין וַוִינְטָעַר אֹוִיךְ, וַעַן דַעַר דְנִיעַפְעַר אַיְזַ גַעַפְרִירַעַן אָוָן דַעַר פְרִיסְטָאַן וּוְעַרְטַ פּוּזְקְגַעְפִּיהַרְטַ עַרְגַעְץ-זָאוֹ אַיְבְּרָצְזְוִוִינְטָעַן. אָוָן הַיִיסְעַן הַיִיסְטַ דָאָס פָאַרטַ, אָוָן אַיְדַ אַיְזַ אַמְשָׁנִית אַוִיכְ דִי עַנְינִים פָוָן רְבִינִים פְרִיסְטָאַן אַיְן קָמְקָמָאָוֹ. עַס אַיְזַ אַפְשָׁרָה, אַמְזַנְעַרְטַ עַרוּבַ, כְּדִי אַזְ קָעַן טְרָאַגְעַן אַוָם שְׁבַתַּ.

3.

דָאָס אַפְעַרְ, וּוָאָס עַר הַאָטַ זִיךְ אַוְגַעְטְרַגְעַנוּמָעַן טָוַט זָונְדֶלְ גָאַטְסַ-גְּנְבֶסְ, מִיטַ מסִירַתַ-גְּנַפַּשַּׁ, עַר גַעַכְטִיגְטַ אַיְזַ עַס גַעַכְטִיגְטַ טָעַמַּעַ זִין וַוִיבַ, אַ דִיקַע אַיְדַעַנְעַ מִיטַ שְׁעַנְעַ שְׁוֹעַרְצַעַ אַיְגַעַן אַיְזַ מִיטַ אַמְאַסְבִּיַשַׁ נָאָזַן, אָוָן מוֹשַׁעַ זִין טָאַכְטָעַרְטַ גַעַכְטִינְטַ, אַ הַיִטְפְּנַעַן אָוָן בְּרוֹסְטִינְעַ יְוָגְעַ וַוִיבַ מִיטַ אַפְעַרְ הַאָרַ, מִיטַ גַרְאַפְעַזְ לִיפְעַן אַיְזַ מִיטַ קְלִינְעַ הַעַנְטַ, וּוָאָס דִי תָאָהָה שְׁלִיאָגַטְ פָוָן אַיהָרַ, וּוּ דִי חַיַּץ פָוָן עַרְבַּ-שְׁבַתְדִינְעַן בָאַרְ-אוּיוֹעַן. גַלְעַז בָאַלְעַגְאַלְעַסְ וּוּיְגַעַן זִיךְ אַיהָר אַיְבָעַרְ אַיְזַ דִי יְוָגְעַ מְאַטְרָאַסְעַן פָוָן גַלְעַז פָאַרְכָאַדְעַן זִיְגַעַן מִיטַ אַיהָר חַבְרַ-לְאָפַ, אַפְעַרְ זִי צְלִינְ אַיְגַטְ זִיךְ, אַיְבָעַרְ גַעַגְעַסְעַן מִיטַ זִיךְ גַלְעַמְעַן, וּוּ אַרְאַסְאַוְעַ בַחְמָה מִיטַ צּוּקָרַ-דִיבַעַן. זִי קוּקַטְ אַוְעַקְ בַּיַּן זִיךְ מִיטַ אַמְדוֹנָעַסְ אוּיסְדְרוֹקְ פָוָן פְרִיקְעַצְקִיטַ אַיְזַן... שְׂוִיקְעַרְצַטְ. זִינְטַ זִיךְ אַזְרִיקְעַקְעַמוּמָעַן בַּיַּן דַעַר פְרַעְמַדַּ, מִיטַ אַירַ יְאַהְרִיגַגְ מִידְעַלְעַ אַוִיפַעַן אַרְגָעַם, הַאָטַ זִיךְ בָאַקְוַמְעַן אַזְעַטְ שְׁוֹאַכְקִיטַ. זִי אַיְזַ זִיךְ אַיְזַ בָאַשְׁיִידַעַן מִיטַ וַוִיבַעַרְ אַיְזַ גַרְאַבְ אַיְזַ מְגַושְׁמַדְגַגְ מִיטַ מְאַסְבִּילַ. אַפְיַיְוַן דַעַר טָגַטְעַ אַיהָרְעַרְ עַפְעַנְטַ אַוִיכְ אַפְאַרְ אַיְגַעַן, וַעַן עַר דְעַרְהַעַרְטַ אַיהָרְ לְשֻׁוֹן, וּוּ אַזְוִי זִיךְ וּוּעַרְתַעַלְטַ זִיךְ דָאָ מִיטַ מְעַנְעַרְ, וּוּלְכַעַ שְׁמַעְהָעַן זִיךְ אַיהָרְ צִוְיַ, "מוֹשַׁעַ!", שְׁרִיַּטְ עַרְ, אָוָן אַלְאַ קְנִיְתְשַׁעַ. לְעַקְרָבְוַן דִי אַיְגַעַן וּוּעַרְעַן בַּיְיַ אַיהָמְ רְוִיטַ. עַנְטַפְעַרְטַ זִיךְ

אייהם אָפַט מִיט אֲשֶׁלְעַנְדִּיגָּעֵן שְׁלוֹקָעָרֶץ... פָּגָר אַיִּהֶר שְׁלַוְקָעָרֶץ
הָאָט זְנוּדָעֶן מַוְאָ. כָּאָפַט דָּאָס אַיִּהֶר אָגָּ, אָגָּזָן שְׁרִיִּיט דָּאָס
פָּוֹן אַיִּהֶר אָרוֹיִס וַיַּאַגְּנֹוֹ, וַיַּאַגְּנֹוֹ אָסָּאָוֹעָ אַיִּין פִּינְסְטָעָרָעָן
וַוְאָלָד. אָן אַנְשִׁיקָעָנִישָׁ אַיִּן גַּעֲקוּמָעָן אָוִיכָּ אָזָּא שְׁטָאָרָקָעָר נַקְבָּה
וַיַּיְיַן מוֹשָׁעָ. חִישָׁנִין, דָּעָרָ דָּאָקָטָאָר, אָט דָּעָרָ אַלְטָעָר בָּחוֹר,
זָאָגָט אָפְּלָוֹ, אָזָּעָס וּוֹפְּסָט זִיךְ מִיט דָּעָרָ צִיִּיט „אוֹיסְטָעָהָן“.
נַאֲרָ עַס שְׁטָפָהָת זִיךְ נִיט אָוִיסָּ. זְנוּדָעֶן אַלְיִין הַוִּיבָּת אָן חָוָשָׂדָּ
זַיִּין, אָזָּעָר אַלְטָעָר בָּחוֹר הָאָט גַּאֲרָ הַנָּאָהָה, וּוֹסָס זִי קְוִירָת
זִיךְ בַּיִּ אַיִּהֶם אָזָּוִי לְאָגָּנָגָּ. לִיִּיט זָאָגָעָן, אָזָּבָשָׁעָ ערְבָגְּלִיָּיט
זִי אָרוֹיִס פָּוֹן זַיִּין קָאָפְּנָעָט זַיִּינָעָן בַּיִּ אַיִִים דִּי אַוְיָגָעָן פָּאָרָ
גַּאֲסָעָן מִיט הַיְגָרָשָׁע שְׁמָאָלָץ אָזָּעָר זְנוּגָת אַיִִהֶר נַאֲךְ זִיסָּ
אָזָּעָן גַּעֲזִיָּגָעָן אָוִיכָּ פַּעַטְעָרְבָּרְגָּעָר רַוִּישָׁ:
— טָקָ שְׁטָאָ, בָּאָרִישָׁנִיאָ, וּוֹעַט אַיִִהֶר קַמְעָן אַבְּעָרָ
מַאֲרָגָעָן... דָּאָ!

דָּרְיִוָּעָ, זַיִּין שְׁנוֹרָ, מִיט אַיִּהֶרְעָ צְוַויִּי קִינְדָּעָר הַעַלְפָעָן
אַצְּינָד אָוִיכָּ „נַעֲכְתִּיגָּעָן“. זַיִּי הַעַלְפָעָן אִין דָּעָם, זַיִּעְרָ שְׁוֹעָרָ
אָזָּעָן זַיִּדְעָן, זַיִּונָט קָאָפְּעָלָזָן זַיִּון אִין אָזָּוּקָ קִיְּין „סִימְבָּרָ“
פָּגָר „גָּאָרְנִישָׁט מִיט נִישָׁת...“

גָּוֹיִס אִין ערְגָּוֹעָן אָט דָּעָרָ דָּאָנְגָּעָר קָאָפְּעָלָזָן
שְׁטָאָרָקָ, אָזָּעָאָהָבָעָן זִיךְ גַּעֲזָוָאנְדָעָרָטָ: וַיַּיְיַיְתָ אָסָּ
אָזָּא רַיְזָן צַוְּאָא קָוְרָצִיְּגָעָן אִידְעָלָעָזָן זְנוּדָעֶן גָּאָטָסָ-גָּנוּבָּ
בָּאָלְעָגָלָעָס, בַּיִּים בָּרָעָגָן דָּנְיָעָפָעָר, הָאָבָעָן מַשְׁעָרָ-גַּעֲוָעָן, אָזָּ
אִידְעָר זְנוּדָעֶן אִין גַּעֲגָנָגָעָן אַוְיִפְּמִיסְטְּרָעָוָעָן אָזָּא בָּנָאָקָ,
הָאָט ערְגָּוֹעָזָן אָזָּוְדָאָי גַּעֲשָׁטָעָלָזָן בַּיִּ טָעָמָעָן, זַיִּין וּוֹיְבָ, אַוְיִפְּ
קָאָפָעָל אִין אַפְּגָעָמָסְטָעָן: דָּוָהָרָסְטָ, טָעָמָעָ, אָט אָזָּעָאָט
וְאָלְסָטוּ מִירָהָאָבָעָן!

קָאָפְּעָל אִין אָמָּאָלָ, אָלָס אִינְגָּעָלָ, גַּעֲגָגָגָעָן אִין תַּלְמוֹדָ
תוֹרָה צְוַאָמָעָן מִיט נַחַ פָּגָנְדָעָן. ערְהָאָט דָּוָקָא גַּהְהָאָט אָ
בָּעַסְעָרָעָן קָאָפָעָ פָּגָר פָּאָגְדָרָעָן, בְּעַסְעָרָגָעָן גַּעֲלָעָרָעָן פָּגָר אִיִּהֶם.
נַאֲרָ פָּגָנְדָרָעָ אִין דָּעָרָנָאָן אָזָּוּקָ אַזְּיִישָׁ „אִין פְּלִיְישָׁ“ אָזָּעָאָט
„אִין פְּעָרָדָ“..

*

ס'הייט, נית אין מסחר פון פערד, נאר אין ר'יטען אויך פערד. זיין חשק צו ר'יטען האט זיך בי' איהם באוווי-זען נאך פאר "בר-מצואה". און מיט דער צייט אין דער חשק אווי שטארק געוווקסען, אzo ער האט מערכ רזהיג ניט גע-קענט זעהן אצ' בגעבעונדגעט בערד. ער האט זיך געמוות ארויף-קאפען אויך איהם און איזוקרייטען... מײַן פערד צו דיין בערד - דאס איז אַלְץ איננס!

אַפְּגָעֵרִיטען מיט באָרוּוֹסֶע פִּס אַיִּין ווַיְאָרְסֶט, פְּלָעַנְט ער שיין אַזְוִי אַזְוָעָקְרִיטָעָן אַ צְוִיְּיטָעָן ווַיְאָרְסֶט, אַ דְּרִיטָעָן. דער חשק פון ר'יטען פְּלָעַנְט אַיִּם אַזְוִי אַפְּרָפִיהָרָעָן קִין מַאֲקָא-רָאָנוֹקִי אָזָן צו די דערפָּגָעָר אָרוֹם מַאֲהָלָיו. נוֹג, אַ מעַנְשׂ מַוְּזָּדָאָךְ עַסְעָן אָוִירָן! פְּלָעַנְט ער דעם פערד פַּאֲרוֹהָאנְדָעָן. בְּלִיבְּטָמָן דָּאָךְ מִיט צְוִיִּי באָרוּוֹסֶע פִּס אַיְינָעָרָאָלְזִין אַין דער פרעמאָד? פְּלָעַנְט זיך אָנוֹנָעָר קָאָפָעָל ווַיְיָתָר אָן צָחָה גַּנְבָּעָן. אַוְיסְגָּעָשְׁפָּגָנָט אָזָן אָנדָעָר פֻּרְדָּפָּן אַ פְּרָעָמְדָעָן ווְאָגָעָן, אָזָן אַוְעָקָעְלָאָזָט זיך ר'יטען צָוִירָק קִין שְׂקָלָאוֹ.

ער האט אַזְוִי לְאָגָג אַרְוָמְגָעְרִיטָעָן, בֵּין מַהְאָט אַיִּם גַּעֲכָאָפָט אַיִּם אַיְנָגָעָזָעָט אָזָן גַּעֲמָשָׁט. אַרוֹסֶט פון אַסְטָרָאָג אָזָן אַפְּגָעֵעָסָעָן אַ פָּאָר אַזְמָוִיסְטָע ווְאַרְעָמְמָסָעָן בְּיַי דָעָר מַאָ-מַעָן, פְּלָעַנְט זיך אַיִּם דער חשק פון ר'יטען צְוֶפְּלָקָעָ-רָעָן מִיט גָּאָר אַ נִּיעָרָ פְּרִישְׁקִיט. ער האט שיין חַתּוֹנָה-גַּעַ-הַאָט, גַּעֲקָרָגָעָן צְוִיִּי קִינְזָעָר אָזָן אַפְּגָעָוָהָהָעָן זיך פָּן זַיִן שְׂוֹאָכְקִיטָהָאָט ער אַלְזָן נִיט גַּעֲקָעָנָט. ווֹאָס ווַיְיָתָר אַלְזָן מַעָהָר אַיִּין ער "גַּעֲעָסָעָן" אָזָן אַלְזָן ווְעַנְגָּעָר גַּעֲרִיטָעָן אוֹיףָ-פְּרָעָמְדָעָט פֻּרְדָּר אַין דער פָּרִי. מַעָן דַּעֲרַצְהָלָט אַפְּיָוָן, אַז דָּאָס לְעַצְמָעָט מַאָלָּה, נָאָך דָּרְיִי יָאָהָר זִיצָעָן, אַיִּין ער גַּעֲקָוּמָעָן אֲהָיָם אָזָן גַּעֲטָרָאָפָעָן אַ יְאָטָעָל בְּיַי דָרְיִזְעָן, זַיִן ווַיִּיסְט ווַיְגַעְלָאָ. ווַיְ אַזְוִי דָרְיִזְעָהָאָט אַיִּם דַעֲרַקְלָעָרָט אַזָּא נְסָ ווַיִּסְטָמָעָן נִיט. מַעָן ווַיִּסְטָ נָאָר, אָז פָּוָן זָונְדָעָס הַיּוֹקָעָהָאָפָעָן זיך דַּאֲמָלָסֶט, אַיְבעָר דָעָם דַנְיָעָפָעָר, גַעֲטָרָאָגָעָן מַוְרָאָדָגָעָ ווַיְיָבָרְשָׁעָ גַעֲוָאָלְדָעָן. טַעַמָּאָ, קָאָפָעָלָס מַאֲמָעָ, אַיִן אַרְוָמְגָעְלָאָ-פָּן ווַיְ אַ קְוָאָקָעָכָא ווְכָעָן הַילָּה. זָונְדָעָל אַלְזִין אַיִּין גַּעֲשָׁתָאָגָעָן

בימים אַפְעָנוּם פָּעָנְסְתָעָרֶל מִיט אַקְלֵיעַ אַין הַאֲנָט אַין הַאֲט
אַיְמִיצָעַן גַּעַטְרָאַשְׁעַט. דָּעַרְגָּאַךְ אַיְ שְׂטִילְ גַּעַוְאַרְעַן. דָּרְיִיעַ
קַאַפְּעַלְס וַיְיִבְּ, אַיְ שְׂטִילְ גַּעַוְאַרְעַן, אַיְן דָּעַר יַאַטְעַל אַיְן וַיְיִ
גַּעַלְע אַיְן אַוְיַּךְ שְׂטִילְ גַּעַוְאַרְעַן, אַוְיַּךְ אַיְבִּיגְ... קַאַפְּעַל אַקְלֵיַן
אַיְן אַוְיַּךְ שְׂטִילְעַר גַּעַוְאַרְעַן אַיְן, צַוְאַמְעַן מִיט דָּרְיִזְעַן, אַוְוַעַקְ
גַּפְזְעַט זִיךְ שְׁבָעוֹה נַאֲכָן עַופְחַלְעַ. זַיְינְעַן דָּאַךְ נַיְגַּעַרְגַּע בָּאַ
לְעַגְלָעַס אַרְיִינְגְּקִיםְעַן מְנוּחָמָ-אַבְּלָ וַיְיִן. הַאֲט זִיךְ קַאַפְּעַל גַּנְבְּ
גַּעַקְלָאַגְּט פָּאַר זִיךְ מִיט גְּרוּיסְ עַנְיוֹוֹת, פִּינְגְּנְדְּעַרְפִּיהְרַעְנְדִּגְ מִיט

בִּידְעַ לְעַגְנְגַע הַעֲנָנָת:

- נָא, בְּרִידְעַר, אַיְהָר הַעֲרָתְ? אַזְוִי אַוְמִזְיסְטְ בִּין אַיְ
נַאַךְ קִינְמָאַל נִיט "גַּעַוְעַסְעַן"...

4.

וְוַאֲלַט נַאַךְ אַלְעַ אַפְנַעַלְאַפְעַן וַיְיִס בְּאַדְאַרְף צַו וַיְיִן.
וְוַאֲרִים נַאַךְ שְׁבָעוֹה הַאֲט זִיךְ קַאַפְּעַל אַרְוִוִּסְטְצְוִיגְעַן פְּנִין טָאַ.
טְעַנְס הַיְיִזְקָע אַיְן גַּעַנוֹמְעַן לְעַבְעַן אַוְרִיקְ מִיט וַיְיִבְּ אַיְן קִינְ.
דָּעַר אַזְוִי וַיְיִגְּאַטְ הַאֲט גַּעַבְאַטְעַן. דָּאַרְף זִיךְ אַבְּעַר אַרְיִינְמִ
שְׁעַן דָּעַר שְׁטַן אַיְן נִיט דָּרְלַאְזְעַן. וּוַיְיִתְעַר אַ מעַשְׁה מִיט
אַ פְּעַרְד.

פָּאַרְצִיאָהָרָעַן וְוַיְנְטָעַר, אַ שְׁבַת פָּאַרְנָאַכְט, אַיְנָם זַעַלְפָעַן
וְוַיְנְטָעַר וּוּעַן מִעַן הַאֲט פָּאַגְּנְדָרָעַן אַרְעַסְטְרִיט פָּאַר אַוְפְּהַוְיְבָעַן
אַ הַאֲנָט אַוְיַּפְּן פְּרִיסְטָאַוְ, גַּעַתְ וַיְיִקְאַפְּעַל צַו דָּעַר מַאַ
מִעַן זַיְינְעַר אַיְן גַּעַסְט, אַוְיַּפְּן בְּרַעְגְּ דָּנִיעַפְּרַ, כְּדִי אַפְּצִוְסָעַן
אַ טְעַלְעַר מִיט גַּעַקְאַכְעַן בָּאַבְ, וּוֹסֵס דִי מַאַמְעַ גְּרִיטְ פָּאַר
אַיְהָם אַן פִּיבְוּד אַלְעַ שְׁבַת צְוָם טְיִ. עַס טְוַנְעַצְלַט שְׁוֹיַן אַיְ
בְּעַרְן דָּנִיעַפְּרַ אַיְן אַיְבְּעַר זַאְרַעַטְשִׁיעַר בְּעַרְגְּ. דָּעַר טָאַטְעַ,
וּוַיְיִסְטְ עַרְ, אַיְן צַוְעַקְ, נַאַךְ שְׂלִישְ-טָעוֹוֹת, אַיְן שְׁטָאַט אַרְיִין
צַו מְעֻרְבִּיכְ, עַרְ, קַאַפְּעַלְ, הַאֲט פִּינְט צַו עַסְעַן פִּיבְוּד בְּיִ דָּעַר
מַאַמְעַן וּוּעַן דָּעַר טָמְטַע אַיְן דָּאַ... דָּעַר טָמְטַע אַיְן דָּאַךְ אַ
לְעַגְלָאַגְּטָן-גַּנְבְּ". מוֹעַן מַעַן מַאַכְעַן אַ בְּרַכָּה. מַעַן מוֹן זִיךְ שְׁטַעַלְעַן

מגנה-דאונען. אלֶּז פָּאָרְן טַעַלְעָר בָּאָבּ... אֹזֶט עַסְק לְוִינְט קָאָפּ.
לְעֵן נִישְׁטָא אֹזֶט גַּעֲשַׁפְט קָאָסְט זִיךְּ אַלְּיַין טַיְּעַרְתָּ.

פארמאכט מיטאמאלְ קָאָפְּעָל אַיִּין אוִינְג אַיִּין דְּצְרוּעָת
מייטן צוּוּיְתָעָן אוִינְג, וַיְדַוְּךְ אַקְאָפְּעָל שְׁפָקְטִיוּוּג, אַז נִיט וַיְיִתְפּוֹן
טַעַטְעָנָס הַיְּזָקָעָן. צוֹגְעַבְּנוֹדָעָן צַו אַוְעַרְבָּעָן, שַׁטְחָתָה אַפְּיִינְצָר
פְּעָרָה, אַשְׁוֹאָרְצָעָר, מִיט אַשְׁוֹאָרָץ-לְאַקְרָטָעָן שְׁלִיטָעָן, אַוְן
קִיְּין קוֹטְשָׁעָר אַיִּין נִישְׁטָא. פָּאָרְטָאִיכָּט קָאָפְּעָל דַּעַם סְקָרִיפְּ פְּוֹן
זַיְיָנוּ שְׁטִיוּוּג אַיִּין שְׁנִיִּין אַוְן גַּעַתְּהָטָעָן צַו נִעהַטְעָר. וַיְאָס דְּעַן?
טַאָקָעָ נִישְׁטָא קִיְּין קוֹטְשָׁעָר. אַבְּעִירְשָׁע פָּעָל אַבְּעִירְשָׁע שְׁלִיטָעָן-
אַלְּס אַזְׁדָעָק. דַעַר פָּעַר אַיִּיךְ מִיט אַזְׁדָעָק, אַפְּאַרְבִּיגְעָר,
פְּוֹן גַּרְאָבָעָן וַוְּלָג גַּעַשְׁטְרִיקָט, מִיט רַוְּטָע פְּרָגָנוֹג. עַר וַוְּלָט
שְׁוֹעָרָעָן, אַז דַּאָס אַיִּין דְּאַקְטָאָר חִישְׁנוֹס גַּעַשְׁפָאָן. מַושְׁעָה הַאָט
זִיךְּ אַפְּנוֹים צְוַשְׁלִיקְפָּרָצָט, הַאָט מַעַן אַיִּם אַרְיִיסְגָּעָרְפָּעָן. דַעַר
קוֹטְשָׁעָר, מַסְתָּמָא, אַיִּין גַּעַוְעָן פָּאָרְנוּמָעָן, אַיִּין זִיךְּ חִישְׁנוֹן אַלְּיַין
דוֹרְכְּגַּפְּפָאַהָרָעָן, אַלְּיַין אַגְּנַעַטְרִיבָעָן. וַיְאָס דְּעַן! דַעַר אַלְּטָעָר
בָּחוֹר אַיִּין דָאָךְ פָּאָר מַושְׁעָן דִּי פְּפָרָה..

דַוְּךְ דַעַר פְּפָרָה, וַיְאָס דַעַר דְּאַקְטָאָר גַּעַהְמָת אַיִּין פָּאָר
זִיךְּ שְׁוֹעָטָעָר, הַאָט זִיךְּ קָאָפְּעָל-גַּנְבָּה דְּעַרְפִּילְחָת אַיִּין גַּאֲרָר
קְרוּבִּיְּשׁוּבָאָגְּזָהָגְּעָן צַוְּ אַלְּטָעָן בַּחֲזָר, אַוְן מַחְמָת גְּרוּוּס
מַחְוֹתְנָשָׁאָפְּט הַאָט עַר אַפְּגְּנוֹבְּנוֹדָעָן דַעַם פָּעַר אַוְן אַרְיִינְגְּגָעָצָט
זִיךְּ מִיט בַּיְּדָע שְׁטִיוֹוֹאָלְעָס אַיִּגְמָן דְּאַקְטָאָר שְׁלִיטָעָן. אַיְּגָעָ-
דְּעַקְטָמָן זִיךְּ מִיט דַעַר בְּעִירְשָׁע פָּעָל אַיִּין אַפְּרִיהָ-גַּעַטְאָן דִּי
גּוֹטוּעָ לְיִיצְעָס מִיט דִי מַעַשְׁעָנָע שְׁמָאָכְטָעָס, הַאָט עַר זִיךְּ גַּיְיָק
דְּעַרְפִּילְחָת וּוּבִים טַאָטָעָן אַיִּין וַיְיִגְּגָאָרְטָעָן; אַוְן סְהָאָט אַיִּהָמָן
אַגְּגָעָנוֹמָעָן דַעַר אַלְּטָעָר חַשְׁק — אַטְרִיבָה צַוְּ טָאָן, וּוּבִים
גַּהְעָרָ צַוְּ זִיךְּ, דַּאָס פְּרָעָמָד פְּעַרְדָּעָ, אַוְיִסְפְּרָוּבָעָן זִיךְּ לְוִוִּתָּ-
גַּלְּאָט אַזְׁוִי זִיךְּ. דַעַר דְּאַקְטָאָר מַעַן פָּאָהָרָעָן אָסָם שְׁבָתָה? מַעַן
עַר, קָאָפְּעָל אַסְטְּרָאָזְשָׁנִיק, אַיִּיךְ פָּאָהָרָעָן. דִי גַּזְס אַיִּין שְׁטָאָט
אַרְיִין אַיִּין אַוְיִסְגְּעָלָעָט פְּוֹן שְׁלִיטָעָן, וַיְיִת אַלְּקָשָׁעָן-בְּרָעָט,
אַוְן דַעַר דְּאַקְטָאָר אַיִּין דְּעַרְוּיִילָעָ פָּאָרְנוּמָעָן מִיט דַעַר שְׁוֹעָ-
סְטָאָר, אַז אַיְּגָעָנָעָר מַעַןְשָׁן! נִישְׁטָא וַיְאָס צַו אַיְּלָעָן זִיךְּ. אַוְן

טאמער ווועט דער דאקטאר זיין ברונג, ווועט ער קושען אַפְּצֶר. אָן אַיְגָעַנְדָּר מְעַנְשׂ... אַנְטְּרִיבָעַנְדִּיגְ אָנוֹי דעם פֿערְד אַ וּוּלְכָעַ צְהָן מִינְזָט, אָנוֹ קָאָפְּלָעַן אַיְגָעַנְטָלָעַן, אָנוֹ אַיְגָעַנְטָלִיךְ האָט ער נִיט ווּאָס צְיַוְּפָאָרְקִירְבּוּזָעַן זִיךְ צְוֵויְ גִּידְ צְרוּיקְ צָום דְּנִיעָפָר. ווּאָס ווּעָט ער דְּעָרְפָּוּן האָבָעַן? אַ דָּאנְקָ אָפְּשָׁר פֿונְמָ אַלְטָעַן בְּחוֹר מִיט דעם שְׂוֹאָרְצָעַן בְּעַרְדָּעַל? ער ווּעָט זִיךְ דָּאָךְ מְסָתָּמָא זְרַלְעַן דְּעָרְפָּאָר, ווּאָס ער האָט אַיְהָם אַנְגָּעַטְרָאָגָעַן שְׁנִי אַונְטָעַר דָּעַר בעַרְישָׁעַר פֿעלְ. טָוּ זָאָלְ שְׁוֵין זִיךְ פְּאָרוֹאָס... אָנוֹ לְאָמֵר טָאָקָעַ אַ פְּאָחָר טָאָן אַפְּיסָלְ וּוּיְטָעַר! נִישָׁקָה, ער ווּעָט אַיהֲרְ לְאָטָר קָעַן אַונְטָעַרְוָאָרְטָעַן לְעַבְעַן מוּשָׁעַן. ער ווּעָט אַיהֲרְ לְאָטָר וּעָן נַאֲךְ אַמְּאָלְ אוּפְּשָׁפְּלִעַן דִּי קָאָפְּטָעַן אַ צְוַלְגָּעַן אַ אוּרְ ער צָום בְּרוֹסָט. זָאָלְ ער אוּיךְ הָנָהָה האָבָעַן...

אַפְּלַעְגָּעַנְדִּיגְ אָנוֹי דעם צְוִירְקָעַהְרָ פֿון מִינְזָט צְיַוְּנָהָן אָנוֹן, זְאָגָעַנְדִּיגְ זִיךְ אַלְיָין פְּלָעַרְלִי תִּירְצִים, האָט זִיךְ קָאָפְּעַלְ. גַּנְבָּ מִיט אִין מַאְלָ גַּעַגְבָּעַן אַ שְׁטָעַלְ-אוּיפְּ אִין שְׁלִיטָעַן, אַ קָּנָאָל גַּעַטָּאָן מִיטָּן בִּיטָּשָׁ, אַ פִּינְ גַּעַטָּאָן מִיטָּן דִּי לְיִפְעַן אִין וּוּיְלָרְ צְעוּוִינָט דִּי לְיִצְעָסְ מִיטָּן בִּידָעְ מַעְלָמָישָׁעַ העַנְטָן. דָּאָס אַוִּיסְנָעַכְאַלְיָעַט פְּעַרְדָּעַל האָט זִיךְ דְּעַרְשָׁרָאָקָעַן פֿון אַזְּאָזְ פְּלוֹצָאָזְ לְיִכְעַגְעַטְרָאָקָיִיט, צְוּ וּוּלְכָעַרְ ער אִין קִינְמָאָלְ נִיטָּן גַּעַוְעַהָנָט גַּעַוְעַן אָנוֹן האָט זִיךְ צְוַרְאָגָעַן אִין גַּאֲלָאָט. דִּי אַיְזָרְנוּעַ גַּלְיִיטָשָׁרָס פֿון שְׁלִיטָעַן האָבָעַן זִיךְ צְקוּוֹיְתָשָׁעַט אַיְבָּרְןָן שְׁנִיְּ, וּוּי אַיְבָּרְגָּעַצְוִיְּגָעַנְעַס טְרָזָונָס, אָנוֹן קָאָפְּעַלְ, וּוּי גְּרוּסָ ער אִין, האָט שְׁטָעַהָעַנְדִּיגְעַרְהִיט דִּירְגִּירָט אַיְבָּרָ אַט דָּעַמְ צְוַהְיִצְטָעַן גַּאֲלָאָט. מִיטָּן בִּידָעְ לְיִצְעָסְ האָט ער דִּירְגִּירָט, וּוּי אַ מְשֻׁגְּעַ-גַּעַוְוָאָרְעַנְעַר קָגְפָּעַלְמִיסְטָעַר אַיְבָּרָ אַ מְשֻׁגְּעַ-גַּעַוְוָאָרְעַנְעַם קָלְעַוְמָרְ מִיטָּן אַ פְּעַרְדִּישָׁעַן קָאָפְּ: «הִנֵּיאָ! הִנֵּיאָ!» אָנוֹן נַאֲכָמָאָלְ «הִנֵּיאָ!» מִיטָּן אַ קָּנָאָק אִין מִיטָּן אַ פִּינְ. אָנוֹי האָט ער זִיךְ אַוּעַגְעַנְטָרָאָגָעַן גַּלְיִינְ צָום אַרְשָׁעַרְ שְׁלִיאָאָן. פְּאָרְבִּיְּפְּלִיְּהָעַנְדִּיגְ, מִיטָּן גַּזְעַת הַתְּהִבָּות, דִּי אַרְשָׁעַרְ בְּרָעָמָ. לְעַזְ, האָט ער אַפְּלִיְּ נִיטָּן גַּמְעָרָקָט וּוּי הַרְשָׁעַלְ דָּעַר גַּאֲלָדְ. שְׁמִידְ האָט אַרְיוֹסְגָּעַרְזָקְ אַ נִּיגְעַרְגָּעַן קָאָפְּ פֿון פְּאָרְטָקָעְ אִין

שאָרף אַנגעקוּקט דעם צוועילְדערוּעטען פֿערד אָוּן דעם צַעִיף
שעטען פֶּאָהרעַ, מיט צוּיִי פֿינְסְטְּרָעַ בְּאָפְּרִילְטְּעַ אֹוְינְגַּעַן, פָּונַ
אַ טְּוִיבְּעַן רְכִילְתְּנִיקַ, האָט עַר עַס אַנגעקוּקט אָוּן נְאַנגעקוּקט.
עַר, הַירְשָׁעַל, הַעֲרָט טְאַקְעַ נִיט, זִינְט שְׁעַנְצַ עַטְלִיכַע יֵאָהָר,
די גַּאנְצִינְקַע וּוְעַלְט אַרְזָם זִיךְ. נַאֲר אַ פָּאָר אֹוְינְגַּעַן האָט אַיהם
דָּעַרְפָּאָר דָּעַר רְבָנוֹ שְׁלֵ עַולְם גַּעֲגַבְעַן, וּוְאָס זִינְגַּעַן מעַהְר
וּוְעַרְט וּוְיָדְרַיְ פָּאָר אֹוְינְגַּעַן צְוֹזְמַעַן.

א רפואה צום פערד

1.

חישין דער דקטאר איז אַרומגעגנונגען שווארץ ווי די ערדר. אָ פָאָר חֲדָשִׁים זֵינְעַן שְׂוִין אַרְיבֶּעֶר זִינְט מֵעַן הַאַט בַּיִּ אַיִּם, אַיִּן מִתְעַן הַעֲלָעָן טָאג, אַזְוֹעַקְעַנְגְּבָעַט פָּעָרְד אַיִּן גַּעַן שְׁפָאן, אַיִּן עַר הַאַט זִיךְ נַאֲךְ אַלְץ נִיט גַּעֲקָעַט טְרִיְיסְטָעַן. סִיחָצְעַן זִיךְ שְׂוִין אַנְגָּעוּהִיבְעַן דַּי עֲרָבָ-פְּסָחָדִיגָּעָג בְּלָאַטְעָס, קְרוּיט אַיִּן טְוֹצָאן האַבְעָן פְּאַרְגָּאַסְעָן דַּי קְלָאַטְקָעָס, אַיִּן חִישִׁין אַיִּן נַאֲךְ אַלְץ אַרְומְגָעַנְגָּעַן צְוָפָס צַוְּגָעַן חְוָלָאִים. ווֹאָס פָּאָר אָ צְוָרָה הַאַט דָּאָס – אָ דַּקְטָאָר זָאָל אָזְוִי לְאָנוּג אַרְוָמְטִיאַפְּעָן אַיִּן טִיפְעַס קָאַלְאָשָׁעָן, ווי אָ מַאְרָק-אִידְעָנָע? האַבְעָן טָקָע שְׁקָלָאַוּעָר בְּאַלְעָבָטִים פָּאַרְלָאַרְעָן דֻּעַם רַצְסְפַּעַט פָּאָר אָזְמָינְעַן דַּקְטָאָר אַיִּן חְוָלָאִים האַבְעָן אַנְגָּעוּוֹאוּירָעָן דֻּעַם צְוָטוּרִי, אַיִּן מַאמְעָס האַבְעָן אַיִּם גַּעֲנוּמָעָן אַפְּשָׁטָעָקָעָן אָ פְּעַרְטָעַלְעָא אַונְשָׁטָאָט צְוִויִּי גַּילְרוּעָן פָּאָר אָ וּזְוִיִּטְיָה. אַיִּן אוַיְסָגְעַפְּאַשְׁעַטְעַט דִּינְסְטָמוֹידָעָן האַבְעָן מִיטָּן גְּרוּיס אַוְנְצָוְפְּרִידְעָנְקִיט אַוְיְפְּגָעַנוּמָעָן זֵינְעַן קוּיטִינָעָן קָאַלְאָשָׁעָן אַיִּן אַרְיוּסְבָּאָגְלִיט זַוְּיִט מִיט אָ שְׁפָאָ. טִיש מִינְעָלָע: הַעֲן, אָ דַּקְטָאָר! אַנְגָּעָטְרָאָגָעָן בְּלָאַטְעָס ווי אָ לִימְעָרָה...

דָּעַרְוּיִיִּפְּ-וֹאָס הַאַט קְרָאָל, דָּעַר קָאַנְקוּרָעָנָט זֵינְעָר, דָּעַר צְוִוִּיתָעָר שְׁקָלָאַוּעָר דַּקְטָאָר, אוַיְסָגְעַנְוֹצָט חִישִׁינָג אַוְמְגָלִיק ווי סְגָעָהָעָר צַו זֵין, גַּעֲנוּמָעָן אַרְוִמְפָאָהָרָעָן מִיט אָ צְוָלהָכָעָיס.

קנוק פון פריצשען ביטש. פאר זיין וויסען פערד האט ער אויסגעשריבען א פורפער-געץ מיט קלייניגקע לאכענדיגע גלעך-לען, אנטאטט פרענונג, און פאר זיין קוטשער — א קיילעכדי גען שאפענעם ווינטער-היטעל מיט פאוע-פעדערלען. איזוי האט פאר זיין דקטארשע פירמע באדעת מיט רייכית און מיט "טאפטשאט", און דאס געשעפט האט געלילית.

גראָד דאמאלט, וווען דער באָגנַבְּעַטְעָרְזֶן דאַטְעָוָעַט זיך אַרְוִית, מיט זיינע טיפע קאָלָאַשָּׁעַן, פון געדיכטען קויט אַוִיך דער קלאָטְקָעֵן, פְּלִיחַת אַן קְרָאַלְּסָטָן גַּעֲשָׁפָן מִיט אַבְּלָאַ-טִינְגָּן שְׂפָרִיךְ אַין מִיט אַפְּרַעְתָּהְכְּבָעָן נִיאָ-נִיאָ פון קוטשער. די פָּאוּעָ-פָּעַדְעַרְלָעֵן, אַוִיך דער קְאַצְּפִישָׁעֵר ווִינְטָעָר-הִיטָּעֵל, גַּיְעַן פִּיךְ-פָּאָרְבִּין. אַ שִׁין. קְרָאַלְּסָטָן צְבָלִיעָצָן זיך שְׁפָאַטִּישָׁ אַין די מְמוֹרָשָׁעָ גַּעֲקָלָעֵךְ אַוִיך דעם פָּוּרְפָּעָל-געַץ צְלָאָכָעָן זיך אַיבָּרָעָן פָּעָרְדָּס אַוְיסְגָּעָאַלְּיָעָטָעָן הִינְטָעָן, מִיט זַיְעַדְעָ אַיבָּרְגָּעָרְיִיגְּטוּעָ. אַפְּגָעָן מִידְבָּרָעָן.

— גְּלִין, גְּלִין — כִּי-כִּי-כִּי!

ס'איָן דער גַּעַגְגָּעָן אַזְוִי ווּוִיט, אָן וווען חִישְׁנִס אַ פָּאַצְּיָעַנְטָן אַין פָּעַטְס נִיט גַּעַגְגָּעָן פְּשָׂוָרָה, האט מעַן די שׂוֹלְד גַּלְּיִיךְ אַרְיִיפְּגָּוּאָרְפָּעָן אַוִיפְּן דְּקָטָאָרָס טִיפְּעָ קָאָלָאַשָּׁעַן: מְשִׁטְיִינָס גַּעַגְגָּעָן, אַ דְּקָטָאָר טִיאָפְּעָטָן גַּעַגְגָּעָן אַין קוּיט, קוּםְטָן צָוָּד עַדְרָ צִיְּיט, הִיְּינָט ווָאָס פָּאָר אַ רָּאַטְגָּעָעָק קָעָן עַד שָׂוִין גַּעַגְגָּעָן זַיְעַט חַוְּלָאִים?...

הָאַט מעַן גַּעַגְגָּעָן אַיְנָלָאָדָעָן קְרָאַלְּן אַנְטָאָט אַיָּהָם, אַפְּטָמָאָל — נָאָר אַ צּוּוּדְרִי נִיט גַּעַגְגָּעָן ווִוִּיטְעָן פָּוּן חִישְׁנִינָס מִיט זיינע טִיפְּעָ קָאָלָאַשָּׁעַן.

אַן קְרָאַלְּן דער דְּקָטָאָר, פְּלִעְגָּות דָּס בְּגַד גַּעַבְעָן אַ פְּאָרְ-צָוָּדְמָן ווּוִיסְעָן פָּעָרְד, אַ לְוִיכְטָמִיט די פָּאוּעָ-פָּעַדְעַרְלָעֵךְ אַוִיפְּן קְוֹטְשָׁעָרָס קָאָפְּ אַין אַ גַּחַ-אַרְיִין מִיט זִין טְכוּרְעַצְּרָר פּוֹטָעָר אַין מִיט זִין הוּאָכָעָן ווְאָקָסָ. מַחְמָת זִין צָוְּ-שְׁטָאַלְצָעָן, נִיט-אַידְיִשְׁלִיכָעָן, גַּונְגָּ פְּלִעְגָּות עַר זִיךְ אַפְּטָמָאָל אַפְּשָׁלָאַגְּעָן דֻּעָם שְׁטָעָרָעָן אַן די פָּאָרְהַגְּגָעָן פְּרִיטְעַלְקָעָס אַין די אַלְטָ-מְאָרִישָׁע שְׁאַפְּגִּימְעָרָעָן. אַפְּשָׁלָאַגְּעָן זִיךְ — אַן מַאְכָעָן אַ שְׁוּוִיגְגָּ עַר

פלענט אויסהאָלטען כאראָקטען. און טאמער איז דא זיין קאַי
לעגש חישין געוווען פריהנער פאָר איהם, פֿלענט ער זיך מיט
איהם איזן מיט זיין רפואות אָפְּרָעָכְּגָעָן אויף דער ווועט:
— ווֹי? ווֹאָס האָט ער דא געהיסען... רִי... רִיצְעָנָאַיִל?

רייבָּרְבָּעָרִים מזונ מען דעם חולַת געבען!

— ווֹאָס? אַ לְּעֶבְּלִיכְּעָן קָאָמְפְּרָעָס מיט טָאָפְּטָעָה האָט ער
געהיסען צוֹלְעָגָעָן? נאָ... אַ הֵיְסָעָן! בִּיטָּען אַלְּעָה האָפְּבָּעָ שעה.

אייהר הערט ווֹאָס מען זאגַט אַיִל? אַ הֵיְסָעָן!
— מיט ווֹאָס האָט ער געזאנט אויסְרִיבְּעָן? מיט האָט?
האָרְמָאָטְזִוְּנָעָם עַסְגָּן? מיט "פָּאָדְעָדְגָּעָן" מזונ מען אויסְרִיבְּעָן?
— ווֹאָס האָט ער געהיסען אויסְפְּרִיצְעָן אַיִל שטוב?

קָאָרְבָּאָלְקָעָן? אַךְ ווֹאָס!... מיט סְקִיפְּעָדָאָר! סְקִי-פְּעַ-דָּאָר!
זָנוֹי איז צוֹוִישָׁעָן די דָאָקְטוּרִים אָזְוָעָק אַךְ קָרִיג אַוִּיל
רפָּאוֹת. קָרָאָל האָט נאָכָן קָאָנְקוּרָעָנָט זַיְינָעָם מְבָרָ-חַמֵּץ גַּעֲוָעָן,
וּאוֹ נָאָר ער האָט גַּעֲקָוֹנָט. אָפְּן שְׂקָלָאָוּן האָט מִינְטָאָמָאָל
דְּעַרְזָעָהָן, אָז די שכינה פּוֹן דָאָקְטוּרִיעָ רָוָהָט נָאָר אוֹיְל
קָרָאָל...

נָאָר אָנְדָּרָשָׁה האָט ווֹעֲגָעָן דעם גַּעֲלָעָרָט חִישָׁין אַלְּיִין.
אַיִל קָרָאָל שְׁמַד-שְׁטִיקָה האָט ער גַּעֲזָהָן נִיט נָאָר דָאָס ווֹעֲגָעָן
פָּאָרְשָׁוּעָכָעָן זַיְינָן נָאָמָעָנוּ אַלְּסָדָאָר. נָאָר אוֹיְל אָנוֹטָעָרָזָי
גַּרְאָבָעָן זַיְינָן קָאָנְדִּידָאָטָוָר צַו די נָאָהָעָנָט ווֹיְבָאָרָעָס. וּאָרִים
דָעָר אַלְּטָעָר קָאָזְוִיאָנָעָר רָגְבִּין אַיִל שְׁוִין גַּעֲזָאָרָעָן צַו-שְׁוֹאָךְ צַו
טְּרָאָגָעָן אוֹיְל זַיְיךְ דעם אִידִּישָׁ-גּוֹיִינָהָעָן יָאָז אָפְּן פָּאָרְמִיטָלָעָן
אִידָּעָן מיט פְּרָאָוּוֹטְעָלָסְטוּוֹעָ. האָט מען אָרוֹיָסְגַּעַשְׁתָּעָלָט צַוִּיִּי
נִיעָזָעָן קָאָנְדִּידָאָטָעָן, אָנָּן נִיט קִיְּין אַגְּדָעָר ווִי בִּידָע שְׁטָאָטָה
דָאָקְטוּרִים. נָאָר אַזְוָעָלְכָעָן צַוִּיִּי גַּלְּיִיכְּעָה הענער פָּאָסָעָן זַיְיךְ פָּאָר
אַזְוָעָלְכָעָן צַוִּיִּי גַּעַתָּה מִיט יוֹשָׁר אַיִל ווּשְׁטָ נִיט דְּעַרְלָאָזָעָן
שְׁלָאָגָעָן זַיְיךְ אַשְׁטָאָרְקָעָרָעָן מִיט אַשְׁוֹאָכְעָרָעָן... אַבְּעָרָר קָרָאָל
דָעָר דָאָקְטוּרָה האָט גְּרָאָד קִיְּין יוֹשָׁר נִיט אַיִל נָעָת צַו דָעָר
נִידְעָרְגָּעָן זַיְינָן קָאָנְקוּרָעָנָט האָרט, פָּאָר דִּי ווֹיְבָאָרָעָס. אַ קָּאָפְּ
זַאָּפְּ ער זַיְיךְ נִיט דְּצָרְוּוֹעָגָעָן אוֹיפְּהָוִיבָעָן אַט דָעָר קְבָּצָן אַיִל
די טִיפְּעָ קָאָלְאָשָׁעָן:

— ריבאָרבערִים און ניט קיַין ריכענאייל! איהָר הערט?
די-בָּאָר-בָּאָרִים! און האָט מיר א גוטען טאג...
יא. עֲרֵ קעַן זיך דאס ערלוּבוּעַן, אֶזְאָ צוֹשָׁר ווי קָרָאָל!
אָן אַלְטָעַ מַוִּיד מִיט אָסְךָ נְדָן האָט עֲרֵ אַיְן מַאֲהָלָיו אָוִיסְגָּעַ.
נוֹכָת. אַ דִּירָה האָט עֲרֵ זיך גַּעֲנוּמָעַן אַ מַּלְכָּתְדָגָעַ. דִּי גַּאנְצָעַ
פָּאָרְדִּינְעָכָעַן פָּוּן זַיְן דָּקְטָאָרִיעַ קְלֻעָּקָעַן אַיְהָם קְוִים אוּף
קָאָשָׁעַ מִיט ווֹאָסְעָר. דָּעַר צִיקָּר אַיְן בֵּי אַיְהָם — פְּבוֹה. נָאָר
כָּבוֹד. אַרְיִינְכָּאָפָעַן שְׂתָאָט אַיְן דִּי הַעַנְתָּ. ווֹאָס זָאָל אַבָּעָר
טָאָן אֶזְאָלְטָעַר בְּחוֹזֶה, ווי דָּקְטָאָר חִישָּׁן אַיְן? ווֹאָס האָט
זַיְךְ עַרְשָׁת גַּעֲנוּמָעַן אַרְיוּפָאָרְבִּיטָעַן אָן הַאָלָט-אָרוֹס בֵּי זַיְךְ
זַיְינְעַ דָּרְיִי שְׁוּעָטָעַר, יְתוּמוֹת. אַלְעַ דָּרְיִי שְׁוֹאָרֶץ ווי דִי טָאָ
טָעָרָס, מִיט ווֹעֲנָסְעַלְעַ אַוְיף דָּעַר אַוְיבָּרְשָׁטָעַר לִיְּם? אָן פָּקָשָׁן,
ווֹאָס האָט זַיְךְ אַיְנְגָּעָשְׁפָּאָרָט פְּרִיחָהָר תְּחִוָּה. מַזְכָּעַן אַזְּעָלְכָּעַ
שְׁוּעָטָעַר מַיאָוָסְקִיְּתָעַן אָן עַרְשָׁת דָּעַרְנָאָר אַלְיִיְּן חַתּוֹנָה האָבָעַן.
הָמָ... נִישָׁקָה פָּוּן אַ גַּדְרָ! אַ מַעְשָׁן, ווֹאָס אַיְן אַגְּגָעָוְוִיזָעַן אוּף
פִּיהָרָעַן לִיבָּעַס, אָהָן אַן אַנְהָוֵיב אָן אָהָן אַ סּוֹפֶן, אָהָן צִי בָּאָ.
נוֹגָעָנוֹן זַיְךְ אַיְן דָּעַר שְׂטָל מִיט מַוְשָׁעַן, זַוְּנָעַל גַּאֲטָס-גַּנְבָּס
טָאָכָעָרָס. ווֹאָרִים אַלְעַ ווֹיְסָעַן בְּרוֹק-הַשָּׁם דָעַם סּוֹהָ, אָן אַט דִי
אַפְּוּנְגָּאָרְהָעָן, גַּרְגָּבָעָ שְׁעָנָהָיָט גַּעַתָּה שְׁוִין צִוְּיָהָן צִוְּאָפָט
אָהָן צִוְּשָׁפָעַט אַיְן דָּעַר נָאָכָט, אָהָן אָזְעָר הַיְּלָט זַיְךְ אָוָם.
זַיְסָט פָּוּן אַיְהָר נְעָרוּעָאִישָׁן שְׁלָוקָעָרָן...

פָּרָעָגָט זַיְךְ: צִי קָעָן זַיְךְ אֶזְאָ מַעְנָשָׁ פָּאָרְגִּינְעַן קוּיפָעַן
אַ פְּעָרָד מִיט אַ גַּעַשְׁפָּאָן אַלְעַ מַאֲנָטָאָגָן אַיְן דָּגָנְעָרְשָׁטָאָגָן? אַזְּוִי
לִיְּכִיכְתָּ קִומְטָ דָאָס אַן אַפְּצָוּשָׁפָּאָרָעָן, אַרְוָם שְׁקָלָאָוָעָר פָּאָצִיעָן.
טוֹעָן, אוּף אַ פְּעָרָד מִיט אַ צָּזְקָעָדִיגָּעַן שְׁלִיטָעָן?

2.

נָאָר מַעַן דָּאָרָף נִיט מַיְּנָעָן... שְׁוֹיִיגָּעַן האָט דָּקְטָאָר
חִישָּׁן נִיט גַּעַשְׁוִוִּיגָּעַן, זַיְנָט דָעַר פָּעָרָד זַיְנָעָר אַיְן פָּאָרְפָּאָלָעָן
גַּעַוְאָרָעָן, האָט עֲרֵ אַיְהָם אַרְוּמָגָעָוָוכָט; צַוְּגָעָוָאנְט אַ צְּעָהָן.
דוֹבְעָלְדִּיגָּעַן יְעָדָרְעָן, ווֹאָס ווֹעַט אַיְהָם גַּעַבָּעָן דִי עַרְשָׁטָעָ שְׁפָוָר.

געלאָפֿעַן עטְלִיכָּע מֶאָל אֵין בָּאַלְגָּאַלִּישָׁעַן צַעַן אָוֹן נַאֲכְרַעְפְּרַעְגַּת
זַיְרַ צַי הָאָט מַעַן נִיט גַּעֲזָהָן, צַי הָאָט מַעַן נִיט גַּעֲהָעָרָת פַּוִּין
אָזָא אֵין אָזָא פָּעַרְדָּעַל אֵין פַּוִּין אָזָא אֵין אָזָא שְׂלִיטָעָן. דָּעָרָ
נַאָּךְ עֲרַשְׁתַּ הָאָט עַר זַיְקַ גַּעֲנוּמָעַן צַוְּהִילְפַּד דַּעַם נִיעַם פְּרִיסְטָגָוּ
מִיטַּ דִּי בָּאַקְעַנְבָּגְרַדְעַן אֵין מִיטַּ דִּי דְּרַאְתָּעַנְעַ וְאַנְצָעַס, וְאַס
אֵין עַהֲגַלְיךָ צַי נִיקָּאַלְץִי דַּעַם עֲרַשְׁתַּעַן אָוֹן אֵין פָּאַרְהָאָסְטַ
גַּאנְץ שְׂקָלְאָזְוּן... אָזָוִי לְאָגָנַג וְיִסְהָאָט זַיְקַ גַּעֲלָאָזְעַן, הָאָט צַי
אַיְהָם חִישְׁיָּן נִיט גַּעֲנוּאָלַט אַגְּנוּמָעַן, נִיט גַּעֲנוּאָלַט אַגְּרוּיִיצָעַן
אַ שְׂוֹגָא. יִשְׂרָאֵל, נַאָר עַר הָאָט גַּעֲמוֹזָוּן.

* * *

אָוֹן דָּעָר נִיעַר פְּרִיסְטָגָוּ הָאָט זַיְקַ גַּעֲנוּמָעַן צַוְּהִילְפַּד דַּעַם
אוֹרְיִאַדְנִיקַ, דָּעָר אוֹרְיִאַדְנִיקַ — דִּי צַוְּיִי דַּעַסְיָאַטְנִיקְלָעַךְ מִיטַּ דִּי
נִיעַגְרַנְיִיטָעָרָס אָוֹן מַעַן הָאָט גַּעֲנוּמָעַן אַרְמוֹנוּכָעַן אָוֹן אַרְוָםַ
נִישְׁטָעַרְעַן אָוֹן נַאֲכְשָׁפְרַעַן אַלְעַ בָּאַלְגָּאַלְעַס, אַלְעַ פָּאַרְדָּעַכְטִיגַּעַ
פָּאַרְשְׁוּנְיָעַן, אָוֹן אַלְעַמָּעַן וְאַסְטָהָעַן אַ שִּׁיחָות מִיטַּ פָּעַרְ
אָוֹן פּוֹהָרָעַן. אַבְּעָרָחִישְׁיָנָס פָּעַרְדַּ אָיִן וְיִי וְאַיְן וְאַסְפָּעַר אַרְיִיןַ.
מִיהָאָט אַפְּיִילַוְיָאַ גַּעֲרַעַדְתַּ וְוַעַן דַּעַם, אָוֹן אַיְן אַ גַּעֲוִיסָעַן שְׁבַת
פָּאַרְנָאַכְטַּ הָאָט קָאַפְּעַלְ, וּזְנוּדָלָס תְּכַשִּׁיטַ, נִיט גַּעֲנַצְטָעַן קִיְּין גַּעַ
קָאַכְטָעַן בָּאָבַּ בַּיְּ דָעַר מַאֲמָעַן וַיְיִנְعַר, אָוֹן דִּי גְּרוּסָעַ טַעַלְעָר
בָּאָבַּ אִיְוּ גַּעֲבְּלִיבָעַן שְׁטָהָעַן אַוְיִפְנַן טִישַׁ אָוֹן טַעַמַּעַ, דִּי מַאֲמַעַ
זַיְנָעַ, אִיְוּ אַרְוָמְגַעְלָאַפְּעַן וּזְכִינָן אִיְהָם. מִיהָאָט אַוְיַּקְ גַּעֲוָאַסְטַ
אוֹ אַ קְוַרְצָעַ צִיְּטַ נַאָךְ דָעַר גַּנְבָּהָ, הָאָט דְּרִיְיוֹזַ, קָאַפְּעַלְסַ וּוַיְיִבַּ
גַּעֲנוּמָעַן אַרְוָמְפְּרָגְנְטָעַוּוֹן אֵין אַ זִּיְיָדָעַנְעַם קָאַפְּ-טִיכָּעַ, וְאַסְטָהָעַן
הָאָט זַיְקַ מִיטַּ גַּעַלְעַטַּ קְוּוֹיִיטָעַן גַּעַקְעַפְטַ צַוְּ אַיְהָרָ סִיטְצָעַנְעַם
שְׁבַתְּדִיגָעַן קְלִיְידַ, וְיִי אַ קְרוֹין צַי אַ רְאַגְנָאַזְעַשַּׁ, נַאָר קִיְּין גְּרוּיַ
סָעַר בָּאַוְיִינוּ צַי אַ גַּעֲנַבְּעַטְעַן פָּעַרְדַּ אִיְזַ דָּאַס נִיטַּ. שְׂקָלָאַוַּ
וּוַיִּסְטַ אַלְץַ, נַאָר דַעַם סָודַ פַוִּין חִישְׁיָנָס פָּאַרְשָׁוֹוָאַגְּדָעַנְעַם פָּעַרְדַּ הָאָט
זַיְ פָּאַרְטַ נִיט גַּעַקְעַנְטַ דְּרוּגְרָוְנְטוּוֹעַן. אֵין טָאַמְעַרְ הָאָט עַמְּגִינְ
עַפְעַס יִאַ גַּעֲוָאַסְטַ, הָאָט עַר גַּעַשְׁוִיְגָעַן. גַּעַה הַוִּיב זַיְקַ אַיְן מִיטַּ
זְנוּדָלָס מַשְׁפָּחָה!

וּוְאַלְטַ אַפְּשָׁר אַלְצַ אַרְאָפַּט כָּאַרְטָאַלְגָּעַן פְּשָׂוְהָ, אָוֹן קְרָאַלְ

דעך דאקטאר וואלט אפשר געוווארען רצפינער. און חישין דער דאקטאר וואלט נאך אפשר לאנגע געבליבען שטעקען אין זיין טיעע קאלאשען און וואלט נאך אלץ ניט חתונה-געהמאכט די שוערטער זיין מיט די וואנסעלען... אלץ וואלט געקעט גע-שעהן, וווען ניט הירשלע דער טייבור, דער זעלבער הידרשעל, וואס וואונט בי דיארטער ברעמלען, און האט אינמאל אַ שבח-פארנאנט עפער יא געזהן דורך דער אַפְּעָנָעֶר פָּאָרְטָקָע.

דאָרָף זיך מאכען אַ מעשה און הירשלע דער גאָלדשטייד קומט אַריין צו חישינען, אַמְּאָל אין אַנְגּוֹוִינָעַ, צו פרעהן אויף זיין אַלטען מיחוש, אויף זיין אַינְגּוֹעָסָעָנָע טוּבְּקִיטִיט, וואס ווערט ערגרער פֿוֹן טָאג צו טָאג. חישין, אַ צוּטְרָאָגּוּנָעָר, אַ פָּאָר-זָאָרְגָּנָעָר, ווי פָּעָר אַיז געוואָרָעָן די לעצטָע צִיטָע, האָט אַיהם אַרְיִינְגּוּנָמָעָן אין קָאָבְּגִּינָעָט, אַ טָאָפָּגָעָט גַּעֲטָאָן דָעַם דָופָק, אַ טָאָפָּגָעָט זיך צו זיין בְּלָאָקְ-פָּאָפְּרָה אַונְ גַּעֲנוּמָעָן שְׂרֵיְבָּעָן אַ רְאָז-עֲפָט. אַנְגּוּנְשְׁרִיבָּעָן, אַפְּגָעִיסָּעָן אַונְ גַּעֲנוּמָעָן אַרְיִינְשְׁרִיעָן אין הירשלען, פָּאָכְעָנְדִּיגָּמִיטָן דַעֲצָעָט, אָז אַט דָאָס זָאָל עַר נְעָזָעָן, אָז! דָאָס קִומְטָבִּי אַיהם אלץ פֿוֹן זַיְן סְקָלְעָרָאָזָע, קִומְטָבִּי אַיז. מָזוֹ עַר אַיְנָעָהָמָעָן יָאָד, מָזוֹ עַר. ווּעְטָה... ווּעְטָה...

נאָר אַונְשְׁטָאָט צְוֹצְנוּהָמָעָן דָעַם דַעֲצָעָט אַונְ אַוּוּקְלְעָגָעָן אַוְיָפָן בְּרָעָן טִיש אַ "פָּעָרְטָאָלְעָץ", ווי דער שְׂטִיגְעָר אַיז, נְעָמָט גָּאָרְ הִירְשָׁלָעָדָר דָעַר טְוִיבָּר מִיטְאָמָּאָל אַרְוִוִּים אַיְן קִיְּקָעָלָע וְאַ-טָּעָפָן דַעֲכָתָעָן אוּוּרָה, דַעֲרָנוֹאָך אַ צְוִוִּיתָעָן קִיְּקָעָלָע וְאַ-טָּעָפָן לִנְגָּעָן אוּוּרָה, טוֹט אָז דַעֲקָאָקְלְוָעָן מִיט די שְׂוֹאָרָצָע דַעֲלָאָר אַונְ מִיט די בְּרָעָן-גְּלָעוֹזָה, קָוְקָט אַריין מִיט אַ שְׂמִיָּה-כָּעָלָע אַין רַעֲצָעָט אַריין, לְעָגָט אַיהם צְוֹאָמָעָן אַין פִּיעָרָן אַונְ דַעְרְלָאָגָט חִישִׁינָעַן זַיְן רַעֲצָעָט צָרִיק:

— נְאָ. רַעֲצָעָטָעָן הָאָב אַיך גַּעְנוֹגָ. עַפְּעָס רַעֲכָטָס, גַּאָס-פְּאָרְדִּין דְאָקְטָאָר! עַפְּעָס גַּאָר אַ רַעֲכָטָס...

דאָס גַּאָנְצָאָע בְּיַסְעָל בְּלוֹט האָט זיך חִישִׁינָעַן אַ וּוּאָרָה גַּעֲטָאָן אַין גַּעְלָב-בְּלִיכְעָן פְּנִים. וואָס? אַט דער טְוִיבָּר שְׁלָאָק

האָט אַ העזה ווֹאָרְפָּעֵן אִיהם צָוִיק זַיִינָעַ רַעֲצַעְפְּטָעַן? אָנוֹי ווַיִּיט
הַאָבָעֵן שְׁוִין דִי טִיפָּע קַאֲלָשָׁעַן גַּעֲבָרָכְתָ?
הַאָט פַּר זַיִךְ צַוְּשָׁרְיָעַן מִיט אַ ווַיְיַבְּעַרְשָׁעַן קוֹוִיטָשׁ אָוִיכְ
זַיִינָעַ טַוְּבָעַן פָּאֶצְּיָעַנְ:

— קַאֲקָק—קַאֲקָק ווַיִּסְמְעִיעַטָּע!

הַיְּרַשְׁעַל דָּעֵר נַאֲלָדְשִׁידָהָאָט, ווַיִּבְּאַקְאָגָאנְט, נִיט זַעַחַר
גַּוט גַּעַחַעַרט. נַאֲרַ דָּעֵם פַּאֲרוֹזָאַקְעַטָּעַן «קַאֲקָק» הַאָט עַר יָאָ
דַּעַרְהַעַרט. מִיט דָּעֵר זַלְיַדְנָעַר נִיגְעַרְגִּיקִיטָ פָּוָן אַ טַוְּבָעַן, הַאָט
עַר גַּלְיִיךְ תּוֹפֶס-גַּזְוּעַן, אָזְ דָּעֵם «קַאֲקָק» הַאָט זַיִךְ דַּאֲקְטָאָר חַיִּ
שִׁין אַוְיסְגַּעַלְעַרְעַנְטָ פָּוָן דָּעֵם נִיעַם פְּרִיסְטָאָו, מַסְתָּמָא, אַין מְשָׁן
פָּוָן דִי פָּאָר ווַאֲכָעַן ווֹאָסְ יַעֲנַעַר הַעַלְפָט אִיהם זַוְּכָעַן דָּאָס גַּעַזְ
גַּנְבָּעַט פֻּרְדָּעַלְ. עַר הַאָט אַוִיךְ קַלְאָר גַּזְוּהָן, אָזְ חַיְשָׁן אַיז
מְלָא חַמָּה. הַאָט צַוְּאִיהם הַיְּרַשְׁעַל גַּאֲלָדְשִׁידָ, מִיט דָּעֵר גַּעַז
לַאֲסָעַנְקִיטָ פָּוָן אַ טַוְּבָעַן, אַ מַאְעַז גַּעַטְאָן מִיטָן הַגָּאנְט, עַר זַאֲלָ
זַיִךְ בַּאֲרוֹהִיגָּעָן. אַרְיִינְגַּעַלְעַט אַיְינָן קַיְיַקְעַלְ ווֹאַטְעַ אַין רַעֲכַטְעַן
אוּיָער, מִיט דָּעֵם צַוְּיִיטָעַן קַיְיַקְעַלְ ווֹאַטְעַ פְּאַרְשָׁטָאָפְטָ דָּעֵם לִינוּ
קָעָן אוּיָער; זַעַחַר מַיְוַשְׁבָדִיגְ אַרְאַפְּגַנְגַּוְמָעַן דִי שַׂוְּאַרְצָעַ שְׁפָאָ
קוֹלְעַן מִיט דִי פְּאַרְגְּרַעַסְעַר-גַּלְעַזְעַר, אַרְיִינְגַּעַלְעַט זַיִי אַין דָּעֵם
קַאֲרָטָאַגְּנָעָןָם שַׁיְּיַעַלְ, אַלְצָן בִּיטָּ אַרְאַפְּגַנְגַּעַנְדָּגָ דָּעֵם כִּיטְרָעַ
בְּרוֹגְנוֹדִיגָּעָן קוֹיק פָּוָנָם דַּאֲקְטָאָרָסְ פַּעַסְדִּיגָּעָן פָּנוּים. אָזְן עַרְשָׁתָ
דַּעַרְנָאָךְ הַאָט עַר, נַאֲרַ מַעְהָרָ מַיְוַשְׁבָדִיגְ גַּעַרְעַדְטָ, אָנוֹי צַוְּאַגְּעָן:
— גַּנְיט מִיר, מִין אַיִּךְ, אַ רַעֲכַטְעַ רְפָואָה, צַוְּמַיְינָעַ אוּיָ
עַרְעַן, וּוּלְ אַיִּךְ אַיִּיךְ גַּעַבְעַן אַ רְפָואָה צַוְּ אַיִּיךְ פַּעַרְדָּ...
די צַּאֲרָנְדִּיגְ רְוִיטְקִיטָ פָּוָן חַיְשִׁינָסְ פָּנוּמִים אַיִּז גַּלְיִיךְ פָּאָרָ
שַׁוְּאַוְנְדָעַן גַּעַוְאַרְעַן. אַ גַּעַלְבָעַ בַּלְאַסְקִיטָהָאָט זַיִךְ ווַיִּדְעַר צַוְּ
גַּאֲסָעַן אַיְבָעַר זַיִינָה הַוִּיתָ, אַוְנְטָעַרְ דִי שְׁמַאְלָעַ נַעֲגַעַל אַונְטְּרָגָעַ
קַרְאָכָעַן. וּוּי אַ פְּאַרְגְּלַיְוּוּרְטָעַרְ הַאָט עַר אַ וּוַיִּלְעַ אַנְגְּעַקְוּקָטָ
הַיְּרַשְׁעַל דָּעֵם טַוְּבָעַן: אַ רְפָואָה צָוְם פַּעַרְדָּ? דִי גַּנְצָעַ שְׁקָלָאָ
וּוֹעֵר קַאֲרִיעָרָעַ שְׁטָעָהָתָ דָא אַיִּן שְׁפִּיְ...
נִיט רַעֲדָעַנְדִּיגְ קַיִּין ווֹאָרָטָ, הַאָט עַר צְוִיסְעַן דָּעֵם גַּעַגְעַן
בְּעַנְעָם רַעֲצַעְפָּטָ, גַּעַגְעַבָּעַן זַיִךְ אַ זַּעַם אַנְדָּעַר אַוְן אַנְגְּעַשְׁרִיבָעַן
מִיט גַּרְוִיסְ הַיִּזְ צַוְּיִי נִיעַעַ רַעֲצַעְפָּטָעַן.

הירושלְּלָל דער טויבער איז אַלְּץ געשטאנגען אין דער קֶלְּזָן
געטשאָר פָּאוֹעַ. צוֹגְעָקָט זִיךְ, מִיט אַ שְׁמִיכְבָּלָע פָּון אַ סְׂחָרָה,
וְאֵסְטָהָאָט דָּא בִּילְּג אַיסְטָנְדָּגְגָּעָן אַ טִּיעָר שְׁטִיקָעָלְּ סְׂחָרָה.

3.

צי די צוֹוַי נִיעַ רַעֲצָעְפָּטָעַן האָבָעַן הַיְּרַשְׁלָל דָעַם גָּלְדָשָׁמֵיד
געַהְאַלְּפָעַן — אַיְן אַ גְּרוֹסָעַר סְפָּקָ. וּוְאָרִים די דִּיקָע קִיְּקָלָעַ
וְאָטָעַ האָבָעַן אַיְהָם גַּשְׁטָעַקָּט אַיְן בִּידָע אַוְיעָרָעָן, וּוְיִרְּהָעָרָה,
גָּאנְצָעַ וּוְאָכָעַן נַאֲכָנָנָאָן. אַדְרָבָא, רַעֲדָעָנְדִּיגָּמִיט אַיְהָם, האָט
מַעַן אַצְינָד גַּעֲמוֹת אַרְיִינְטְּרָבָעָן, פְּרִיהָעָר אַיְן זַיְינָן רַעֲכָטָעַן אַוְיָיָן,
ער, דִּיעְרָנְךָן — אַיְן לִינְקָעָן. אַוְן הַיְּרַשְׁלָל פְּלָגָטָם זִיךְ נַאֲךְ אַלְּץ
פְּרָעָגָעָן: האָ? אַוְן טַאְקָעַ נַאֲכָמָאָל — האָ? דֻּרְפָּפָאָר אַבָּעָר אַיְן
חִישָּׁין דָעַר דַּאְקָטָאָר יִאָ גַּעְהַלְּפָעָן גַּעְוָאָרָעָן. זַיְינָן שְׁוֹאָצָעָר
נַעֲגָבָעָטָעָר פָּעָרָד האָט זַיְינָן אַוְמְגָעָקָעָהָרָט פָּון אַרְשָׁעָ. אַמְתָּא, מִיט
אַן אַגְּוַטְּרָגָעָשָׁאָרָעָנָעָם עַק אַוְן מִיט אַ גַּעְרִיצָטָעַ גְּרוֹיוֹעָ. מַחְמָת
דָעַם האָט זַיְינָן אַבָּעָר גַּעְדָּאָכָטָ, אַז אַיְן דָעַר פְּרָעָמָד אַיְן עַר
אַגְּנוּעָר גַּעְוָאָרָעָן. דָעַם פָּאָרְלוּיְּרָעָנָעָם שְׁלִיטָעָן האָט מַעַן אַוְיָיָן
צְרוּרִיקָעְרְבָּאָצָטָ פָּון עַרְגָּעָצָוָאָגָּ. עַר אַיְן אַבָּעָר צְוֹרִיקָעְקוּמָעָן
אַפְּגָעָשִׁילְּטָ, אַפְּגָעָבָאָרָעָטָ. דָעַר גַּוְטָעָר בְּעַרְישָׁעָר צְוֹדָעָק פָּאָרָדִי
פִּיס — אַוְיִסְגָּעָרְדָּאָכָעָן, מִיט בְּרוֹזָנָעָ קָאָלְטָזָנָס אַוְן פְּלִיכָּעָן אַיְן
די בְּעַרְישָׁעָז הַאָרָ. נַאֲרָסִי וּוְיִסְיִי האָט מַעַן אַצְינָד, אַז דָעַר
צְרָבָ-פְּסָחָדִיגָּעָר קָאָשָׁעָ פָּון שְׁנִיָּ אַוְן בְּלָאָטָעָ, נִיט גַּעְקָעָנָט נַזְבָּעָן
קִין שְׁוָם שְׁלִיטָעָן אַיְן דָעַר וּוּלְּטָ, האָט מַעַן אַיְהָם אַוְעָקָגָעָ.
גַּעַבָּעָן אַיְבָּעָרְצָוְלָאָקְרָעָן, אַוְן דָעַם אַגְּוַטְּרָגָעָשָׁאָרָעָנָעָם פְּרָהָר
הַאָט מַעַן אַיְנָגָעָשָׁפָאָנָט אַיְנָם דַּאְקָטָאָרָס פְּאָרִיתָוּמְטָעָר בְּרִיטְשָׁ-
קָעָ. חִישָּׁין גַּוְפָּא האָט פָּון זַיְינָן אַרְאָפָגָעָוּוּאָרָפָעָן די טִיפָּעָ קָאָ-
לָאָשָׁעָן, אַרְיִינָגָעָעָט זַיְינָן אַיְנָם פְּרִישָׁ-אַוְיִסְגָּעָבָעָטָעָן פְּאָעָטָאָנְדָעָלָ,
אַוְן זַיְינָן צְוֹטָרָאָטָעָנָעָר כְּבוֹד האָט צְוִירָק גַּעְנְזִימָעָן וּוְאָקָטָעָן אַוְן
בְּלִיהָעָן פָּון טָאָגָן צְוִיאָגָן. מִיהָאָט פָּון אַיְהָם וּוְיִדְעָר גַּעְנְזִימָעָן
שְׁמוּעָסָעָן, וּוְיִפְּוֹן קְרָאָלָס אַ שְׁטָאָרָקָעָן קָאָנְקָרָעָנָט, בַּיְיִ דִי נַאֲ-

הענטע וויבארעס, אונטאט אונט דעם אלטען קאזיאנעם ראיינער.
וואס איז שין, צוישן אונז רעדענדיג, אפיטעל עובר-בטל.
חולאים האבען זיך צוירק איבערגעבעטען מיט היישגען.
אונן חישין, פון זיין זיט, האט זיך גענומען אפרעכענען מיט
קראלן און מיט זינע רפואות אויף דער וועטל.
— וואס? מיט פֿאָדָעַלְקָעַ "האט ער איז גההיסען אויס-
רייבען? רפואות פון דער באבע-האפעיע!! מהאט דאך איז
איינמאָל פֿאָר אַלְעַמָּאָל געזנט: "הארמאָטיזונען"-עסיג!

קראלס רפואות האבען ביסלעכינויו אַפְּגַּעַטְרָאַטָּעַן דעם
אַרט דָּקְטָאָר חישינט באַלְיִידְגַּטְרָאָר דָּקְטָאָרְיעַ. ניט ריבארבערים
נאָר ריענאנאייל; ניט הייטש קאמפְּרָעַסְעַן, נאָר לְעֶבְּלִיכְעַד אָוֹן
דוֹקָאָ מיט טאָפְּטָעַ; ניט סקייפְּדָאָר נאָר קָאָרְבָּאָקָעַ. קִין זַכְּרָאָ
איָוָן ניט גַּעֲבֵלְיִיבָּעַן פון קְרָאָלָס זַעֲלַבְּסַהְעַרְשָׁעָרִי אִיבְּרָאָשְׁקָאָאָ
ווער חולאים.

דער נײַעַר פריטטאָן, דער צורר היהודים, האט זיך אויַיך
דעַרְפִּיהַלְטָה האָפְּעַרְדִּיגַג. ער האט ווַיְדַעַּרְאָמָּאָל דְּעַרְוּזְיַעַן נַעֲטָשָׂאָרַ.
סְטוֹוֹאָ, אָז ער טְרָאָגְטָן ניט אַוְזִיסְטָן דִּי קָאָקְרָדָעַ מִיט דִּי עַפְּאָ
לְפְּטָעַן. נאָך דעם אַרְעָסְטָן פון נַחַ פְּאַנְדְּרָעַ טְרַעְפְּטָ אַיְתָם צָוָם
צְוַיְיַעַן מַאְלָ צָוָּא גְּלִיךְ אַוְיַיךְ דָּעַרְנוּדְעַרְלְוָשְׁבָעַ אַיְן
שְׁקָלָאוֹן... דָּאָסְמָאָל האט ער אַרְעָסְטִירָט קָאָפְּלָעַן, זַוְּנְדָעַל גַּאֲטָסָ
גַּבְּבָס בְּגַאְקָ, אַיְנִימִיטָעַן שְׁבָתָן, פָּוֹנְקָטָן, וּוּעָן קָאָפְּעָלָה האט זיך
בְּהַאֲלָעַן בַּיִּ דָעַרְמָאָמָעָן אַיְן גַּעֲגָעָסְעַן גַּעֲקָאַכְעַן באָבָ פִּוְן
פּוֹלְעָן טַעַלְעָר. אַרְעָסְטִירָט אַיְן אַפְּגַּעַשְׁקָט מִיט אַקָּנוֹאָיִ, אַיְן
מְאַהְלָיוֹעָר אַסְטְּרוֹאָג. וּוּאָרִים פֿאָר צָוָּא גַּעֲוָונְטָעַן בְּזִוְּאָן אַיְן אַיְתָם
שְׁקָלָאָוּצָר קוֹטוֹקָעַ, אַיְן סְטָאָן, ניט גַּעַוְעָן גַּעַוְעָן וַיכְעָר.

בְּאַלְדָּ נַאֲכַדְפָּם האט מושע, דִי אַפְּגַּעַשְׁאַהְרָעַנְעַ שְׁעַנְקִיטַ
קָאָפְּעַלְסָ שְׁוֹעַטְטָרָ, אוַיְגַּעַעַהָעָרָט צָוָם גַּעַהַן צָוָם דָּקְטָאָר. אַיְן
דעם דָּקְטָאָרָס לְעַבְּדִיגְג גַּעַוְאָרְעַנְעָרָ פְּאַיְעַטְאַנְדָעַל האט אוַיְפָ
גַּעַהַעַרְט אַפְּצַוְשַׁטְלָעַן זיך לְעַבְּעַן זַוְּנְדָעַלְסָ הַיְוִיקָעַ, בַּיִּים בְּרַעְגָּ
דְּנִיעָפָעָר. פֿאָר דָעַר אַרְמוֹנָעַשְׁנִיטָעַנְעָר וּוּרְבָעַ, בַּיִּ דָעַר הַיְוִיקָעַ,
וּוּאָוָיִין פֻּרְעָד אַיְן זַיְן אַנוֹזָהָן אַיְן שְׁטָאָדָט, אַיְן אַיְתָם אַיְנָ-

מאל א שבת פארשוואונדען געווארען, האט אצינד דאקטאר
חישין מורה געהצעט ווי פאר פיער...

באגעגעגענדיג אצינד חישינס געשפאן אינמייטען גאָס,
בלאָוט מושע אַן אִיהָרֶע פְּלִישִׁיגַע לִיפְעַן אַזְּן קֻעהָרֶת אַפְּ דַעַם
שענעם קאָפֵט מיט אַמִּינְעַן פֿוֹן אַ מְנַשְּׁעָן, ווֹאָס האט פְּאַרוֹגָט
אַ פְּרִיקְרָעַ רְפּוֹאָה. אַוְן גִּיבְ נָאָר אַ קְוִיקְ! זִינְט זִיךְ
אוּפְּגַעַה עֲדָרֶת צַו הַיְּלָעָן, אַזְּן אִיהָר דַעַר גַּעֲרוּוֹעָאַיְשָׁר שְׂלוּקָעָרֶץ
לִיכְתָּעַר גַּעַוְאָרָעָן. זַי בָּאַגְּהָט זִיךְ, זָאנְט זִיךְ, אַחְן חִישְׁינְס גַּעַם
זָאַלְכְּבָנְעַד רְפּוֹאָת פֿוֹן וּוּצְלָבָעַ, זָאנְט זִיךְ, סְהָאָט זִיךְ, אַלְעָמָאַל
אוּפְּגַעַקְעָה עֲדָרֶת דַי גַּרְנוּ גַּאֲלַע. נָאָר זַי האט, זָאנְט זִיךְ, פְּרִיהָעָר
געמִינְט —

וּוֹאָס האט זַי פְּרִיהָעָר גַּעַמְיִינְט? גַּאֲרְנִישְׁט. מעָהָר קִין
וְאָרט קָעָן מְעָן פֿוֹן אִיהָר נִיט אַרוּסְבָּאַקְוּמָעַן מְכַח דַעַם דָאַ-
זִיגְעָן עֲנוּן.

חִישְׁין, וּוַיְזִוְּת אֹוִיס, אַזְּן אוּיךְ מְעָהָר נִיט פְּאַרְקָאַכְט אַזְּן
זַיְן בְּגַלְיְיִבְטָעַר פְּאַצְּיִינְטָקָע מִיטָן שְׂלוּקָעָרֶץ. עַר האט זִיךְ
אַפְּגַעַקְלָט זִינְט עַר האט זִיךְ דַעְרוֹוָאָסְט, ווֹי אַזְּוִי מְשֻׁשָׁס
פִּינְגָּר בְּרוֹזְדָעַר האט אַיהָם פֿיַּין אַפְּגַעַצְאַהָלָט. פְּאַר הַיְּלָעָן
אוּמוֹזְסָט דַי קְרָאַנְקָע שְׂוּעָטָעַר זִינְגָּעַ... חִישְׁין מְאַכְּט זִיךְ,
אוֹזְעַר זַעַהַט זַי מְעָהָר נִיט, מְשֻׁעָן. קְאַפְּעָלָס שְׂוּעָטָעַר.
מְעָן שְׂמֻעָסָט גַּאֲרַ, אוֹזְעַר האט זִיךְ גַּעַנְיִימָעַן בְּאַגְּנְגְּנָעַן
מִיטָן רְ, גַּרְוִינְיִמָּעַן, אַזְּן גַּרְוִינִים דַעַר שְׁדָכוֹן, מִיטָן בְּאַרְיָהָמָעַן
פְּאַרְאָסָאַל אַונְטָעַר דַעַר פְּאַכְּוּוֹעַ, נִישְׁתָּעַרְתָּ עַפְעָס פְּאַר אַיהָם
אַזְּן מְאַחְלִיוֹן, אַזְּן פְּאַהָרֶט אַוְיִפְנִין דְאַקְטָאָרֶס הַוְצָאָות קִין אַרְשָׁעַ.
הַיְּסָט דָאָךְ דָאָךְ, אוֹזְעַר אַזְּן גַּעַקְמָעַן צָום שְׁכָל, דַעַר אַלְטָעַר
בְּחוֹר, אַזְּן האט באַשְׁלָאָטָעַן מְעָהָר נִיט זַי זְוַעַרְטָעַן בַּיּוֹ זִינְגָּעַ
מִיאָוָסָט שְׂוּעָטָעַר מִיטָן דַי וּוּאַנְסְּעַלְעַן וּוּצְלָעַן חַתְּנוֹה האַבָּעָן.
גַּיְין. צַי דַי וּוּבְּאָרָעָס אַוְיִפְנִין קָאַזְיָאָנָמָס דְאַבְּיָן וּוּעַט דָאָס אַיהָם
פֶּלֶל נִיט פְּאַרְשָׁאָטָעַן! וּוּבְּאָלָד עַר האט בַּיִּחְוֹנוֹה האַבָּעָן אַזְּן
אַנְהוּבְּעַן פִּיהָרָעַן אַ שְׁטָאָט, מִיטָן לִיְּתָעַן גְּלִיְיךְ. אַיְיָ דָאָךְ גַּאֲרַ
אַזְּן אַנְדָעַר עֲנוּן. אַוְיִבְּ אַזְּוִי, האט זִיךְ שְׁוִין קְרָאַל דַעַר דְאַקְטָאָר
מְעָהָר נִיט וּוֹאָס צַו בְּלָאָזְעַן גַּעַנְגָּוָו וּוּעַט זַיְן צַו בְּלָאָזְעַן זַיְן!

בין אהער האט פון חישינען געהאלטען נאר דער פראָס-
טרער ערַם, באַלמעלְאַכְעָס און קראָמער, מיט ווּצְלִיכְעַד ער אַיְזָנָה
פון תמאַיד-אַן געווען אויסגעבעונדען. אַזְינֵד האַבעַן פון אַיהֲם
געונומען האַלטען אַפְּילַו באַלעְבָּגְטִים אַיְזָנָה לְוּמְדִים. נִיְּן, ווּאַס
אמָת אַיְזָנָה אַמָּת! דַּעַם נָאָזֶן פָּאָרְרִיסְטַּס ער פָּאָרְטַּן מִיט אַלטְעַרְדַּר מַזְיַּד
דער גְּבִיר, ווּאַס האַט חַתְּנָה-גַּהֲעָט מִיט אַלטְעַרְדַּר מַזְיַּד צְדִיק
לִיב נְדוֹן, אַיְזָנָה וּאַרְפָּעַן וּאַרְפָּטַּר נִטְצְרִיךְ אַפְּילַו צְוֹנוֹנָגִיאַג
קָאָפִיקָּעַס, אַנְשְׁטָאַט צְוֹויִי גִּלְדָּעַן פָּאָר אַ וּוּוִוִּיט. ווּאַס אַמָּת
איַזָּנָה.

4.

נִטְצְרִיךְ נָאָר גַּאנְץ שְׂקָלָאָוֹ, אַפְּילַו זְוַנְדְּעַל-גַּאַטְס-גַּנְבָּאַלְיַיָּן,
הַאַט מַצְדִּיק-גַּעֲוָעָן דַּעַם דַּיְן אַוִּיפְּ קָאָפְּלָעַן. טַעַמְעַן זַיְן וּוּיַּיבָּ
מִיטַּן מַאֲנְסְּבִּינְשָׁעַן נָאָר, אַיְזָנָה דַּרְיְּזָעַן זַיְן שְׁנוֹר, מִיט דַּעַם
זַיְדְּעַנְעָם קָאָפְּטִיכְעַל אַינְדְּעַרְוָאַכְעָן, הַאַט עַד אַנְגְּזָנָגָט קַיְיַן
פִּיכְסָ נִטְצְרִיךְ צָוֹ טָאָן אַקְעָגָעַן דַּאְקְטָאָר חַיְשְׁנָעָן. וּאַרְבִּים עַד
איַזָּנָה גַּעֲרָעָכְתָּ... שְׁבַת, אַינְמִיטָן הַעַלְעָן טָאָג, בְּשַׁעַת דַּעַר
דַּאְקְטָאָר הַאַט גַּעֲהִילָּת מַושְׁעָן. הַאַט אַיְתָם קָאָפְּלָעַן אַפְּגָנָמָאָן
אוֹזֶן מַעַשָּׂה! דַּרְיְּזָעַן וּוּאַלְטַּא אָפְּשָׁר בְּעַסְעַר גַּעֲוָעָן?... וּוּי? קַיְיַן
נָעַר אַיְזָנָה דַּעַר וּצְלִיכְעַד בְּעַסְעַר נִטְצְרִיךְ גַּעֲוָעָן...

דַּעְרְפָּאָר אֶבְּעַר הַאַט הַרְשָׁעַל דַּעַר טַוְיבָּעָר, אַיְזָנָה זַיְן אַלְעַט-
מַעַן, גַּעֲרָאָגָעַן דַּי בִּיטְעָרְסְטָע שְׁוֹנוֹנָים. דַּעַר גַּאנְצְעַר צָאָרָן פָּוֹן
דַּעַר מַשְׁפָּחָה, בַּיִּים בְּרַעַגְדְּנִיעָפָר, הַאַט זַיְן גַּעֲוָעָנְדָעָט אַנְטָ-
קָעָגָעַן אַיְהָם. עַד דַּאְרַף זַיְן נָאָר בְּזַוְוִיְיַעַן אַוִּיפְּ קָאָפְּ-
קָלְאָטְקָעַ, ווּאַס צִיחָת זַיְן פָּוֹן אַרְשָׁעָר בְּרַעְמְלָעַן בֵּין דַּעַם גְּרִיְ-
נָעַם קְלוֹיסְטָעָר אַיְן מַאְרָקָה, צְוֹויִי וּוּאַקְסָט אַוִּיסְטָאָר פָּאָרְשָׁוִין,
אַדְעָר אַ פָּאָרְשִׁינְיכְּעַס פָּוֹן זְוַנְדְּעַלְסָ חַבְרָהְצָקָעָ אַיְן וּדְעַלְטָ אַיְתָם
מִיט ווּאַס אַיְן אַ קָּאָרְטָה. אַ נְסָ ווּאַס עַד אַיְזָנָה טַוְיב אַיְזָנָה
הַפְּרַט נִטְצְרִיךְ אַלְעַט. אַפְּילַו יַעֲנְקִיזְ, קָאָפְּצָלְסָ וּזְקָסָ עַהְרִיגָּעָר אַלְעַט
בֵּית-אַינְגָּזָלָא, מִיטַּן שְׁפָעָנְצָעָר, שְׁרִיְיט אַיְתָם נָאָר:

- מ-סורה! דו טאָקע אַ-סורה!

קָאָפֶעֶלְסַ מִשְׁפַּט אֵין אַקְרֹזְוַשְׂנָאִיסּוֹד, אֵין מַאֲחָלִיּוֹת, דָּעָרָה
נַעֲהָנוּת זִיךְ; אֵין וּאָסֵס נַעֲהָנוּת עַס וּוּעָרֶת, אַלְזַן עַפְטוּרָ
אֵין צִיּוֹנָר וּוּעָרֶן דִּי אַנְפָאָלָעָן אַרְחַ הִירְשָׁעַל דַּעַם טַוְיבָּעָן:
- אַ קָּאָטָעָרִינְקָעַ וּוּעַט מַעַן פָּוּן דִּיר מַאֲכָעָן, דו טֻוִּ
בָּעָד לְאָךְ!

- מַיִת אַ קָּאָפֶעֶלְסַ קִירְצָעַר וּוּעַסְטוּ וּוּעָרֶן; וּוּאָרֶט...

- פָּגָלְשָׁע גָּאָלְדַ-פִּינְגָּרְדַעְךְ מַאָךְ אֵין מִישְׁ זִיךְ נִיט אֵין
פָּעָרָד!

- נַעֲהָרָט הָאָט עַרְ ! אַזְּאַט רַכְיְּוֹתְנִיקְ...

- גַּעֲזָעָהָן הָאָט עַרְ !

- זָאָלְסָט אָזְּוִי זָהָהָן, וַיִּ דִּזְ אָהָסָט גַּעֲהָרָט!

די קָלְלוֹת אֵין סְטוּרָאַשְׂנוּקָעָס זַיְינָעָן גַּעֲזָאָרָעָן אָזְּוִי
שְׁטָאָרָק, אָזְּוִי זַיִי הָאָבָעָן דָּוְרְכָעְגָּדְרוֹנוֹגָעָן דִּי דִּיקָעַ קִיְּקָלְעַךְ וּוּאָטָע
אֵין הִרְשָׁעָלָס אַוְיְעָרָעָן. אַנְגָּעָשְׁרָאָקָעָן אֵיהָם. נַעֲהָט עַר אָרוֹיָס
אוֹרֵף דָּפָר ? אַנְגָּעָרְקָעָעָן, אָזְּוִי הַוִּיבָּט עַר אָן אַרְוּמָצְזָוְקָעָעָן
זִיךְ, וַיִּ אָמְעָנָשׁ וּאָס אַיִן אַרְוּמָגְעַרְנָגְעַלְטָס מִיט גַּפְהִימָּעָס פִּינְטָס
אֵון מַיִת גַּרְוִיטָעָס סְפָנוֹת. אַפְטָמָאָל הָאָט מַעַן גַּעֲזָהָהָן וַיִּ עַד
נַעֲמָת אָרוֹיָס אַיִין קִיְּקָלְעַץ וּוּאָטָע פָּוּן אָן אַוְיְעָר אֵין הָאָרָכָת.
טוֹיְבָע אַגְּגָסְטָעָן זַעֲנָעָן דָּעָרְבִּי צָוְגָּאָסְטָעָן אוֹרֵף זַיִן פִּינְסְטָעָרָעָן
פָּנִים.

אֵין עַר הָאָט זִיךְ נִיט בָּאָרוֹהָיָגָט, הִרְשָׁעַל גָּאָלְדָשְׁמִיד,
בֵּין עַר הָאָט זִיךְ אַוְיְגָעְמִיסְטָרְזָוּעָט אַגְּרָאָבָעָן פּוֹסְטָעָן שְׁטָעָן.
קָעָן מַיִת אַמְּשָׁעָנָעָם הַעֲנָטָעָל, וַיִּ אַמְּמִין קְרָאָן צָוָם דְּרָעָהָעָן.
אֵון אַיְנָטָעָן מַיִת אַמְּרוֹאָדָגָעָן שְׁטָאָלָעָנָעָם שְׁפִּיצָן. עַר הָאָט
דַּעַם שְׁטָעָקָעָן אַלְעָמָעָן גַּעֲוִוִּזָּעָן אֵין גַּעֲבָעָטָעָן מַעַן זָאָל נָאָר
אַ טְּרִיְּסָעָל טָאָן ! אָזְּוִי מִיהָאָט דַּעַם פּוֹסְטָעָן שְׁטָעָקָעָן נְעָטָרְרִי.
סְעָלָט, הָאָט דָּאָס אַיְנוֹוּנִיגְבָּג גַּעֲקָלְמָפְעָרָט, וַיִּ אַרְבָּעָסְלָעָךְ אֵין
אַ קִּינְדָּעָשָׁעָן גַּרְאָנְגָּרָל. הָאָט מַעַן דָּאָךְ בַּיִּ הִרְשָׁלְעָן נִינְגָּעָרִיג
גַּעֲפָרְעָט: וּאָס אֵין דָּאָס פָּגָר אַ צָּאָקָעָץ ? הָאָט הִרְשָׁעַל גַּלְיִיךְ
אַרְוִיסְגָּעָנוּמָעָן אַיִין קִיְּקָלְעַץ וּוּאָטָע פָּוּן אַוְיְעָר אֵין כִּימְרָע אֵין
גַּעֲהִימְגִּיסְפּוּל גַּעֲקִיּוּט דִּי לְיִפְעָן: אַ צָּאָקָעָעָן, זָאנְטָאָהָר, אֵין

דאָס? אַ שענע צָאַקע בְּיַעֲבָעַן! אֵיךְ זֹאַל אַנְשֶׁטְעַלְעַן דַעַם
שפִּין זַוִּי עַס בְּזַדְרָףְ צַי זַיִן אֵין אַ דַּרְכָה טַאַן דַאָס מַעַן.
שענע הענטעל. אַזְוִי הַרגָּעַת דַאָס אַזְוּק אַ מעַנְשָׁעַן אוֹיפָ...
אוֹיפָ דַּרְיִי קְלַאַפְטָעַר דַי וּוֹיִיט...
ווען פָּון הַירְשָׁעַל דַעַם טַוְיבָּעַנְס שְׁטַעַקָּעַן וּוּאַלְטְ פְּלוֹזַ...

לִינְג גַּעֲוָאָרָעַן אַ שְׂלָגָנוּ, זַוִּי אַיִן מְשָׁהָרְבָּנוֹס צִיְתָעַן, וּוּאַלְטְ
זַיְךְ שְׁקָלָאָוּפָר נִיְגָעַרְגִּיקִיט אַזְוִי נִיט אַפְגָעַטְרִיסְעַלְטְ פָּון אַיִּתְ
מִיט אַזְוִי פִּילְ שְׁרָעַק אַזְוָן עַקְעַל:

— נְעַמְתָ, רְ' צְבִי הַירְשָׁ, אַזְוּק אַיִּעַר שְׁטַעַקָּעַן אַזְוָן
געַתָּה אַיִּךְ גַּעֲוָנְטָעָרְהִיט!

* * *

אַזְוּק אַזְוָן אַ קְלָגָנוּ, אַזְוָן דַעַר טַוְיבָּעַר טְרָאַגְט זַיְךְ אַזְוּם
מִיט אַ מְוֹרָאְדִּינְגַּן פִּיטְטָאַל אַיִן הַאנְטַ, אַזְוָן אַזְוָן דַעַר נִיְיעַר
פְּרִיסְטָאַנוּ אַלְיִין הַאַט דַאָס אַיִּת דַעְרְלִיבְט. וּוּאַרְיִים הַירְשָׁעַל
דַּאַרְפְּ דַאָק בְּגַלְדְ פָּהָרָעַן צְדוֹתְ זַיְגָעַן קָעַגְעַן קָאַפְפָלְ גַּנְבָּ אַיִּן
מְאַהְלִיוּפָר גַּעֲרִיכְתַ, אַזְוָן וּוּפָרְ קָעַן דַאָס נִיט זַוְנְדָעַס מְשַׁחְתָּלְעַצְ...

קָאַפְעַלְס חַבְרִימְלָעַךְ קָעַן מַעַן אַזְוִי...
סְ'הָאַט גַּעֲהָאַפְעַן. דַי סְטְרָאַשְׁוָנְקָעַס אַזְוּם דַעַם טַוְיבָּעַן
זַיְגָעַן בִּיסְלַעְכּוּוִיְוּן גַּנְטְשָׁוְיָגָעַן גַּעֲוָאָרָעַן. אַפְגָעַפְלָעַן זַיְךְ אַ
גַּעֲוִיסְעַר. אַזְוָן שְׁטָאַלְיִין אַזְוִי זַיִן גַּזְהָוָן, אַיְבָעַר אַזְוִי פִּילְ גַּעַ-
פְּעַהְרְלִיכְעַ יְוָגָעַן, הַאַט הַירְשָׁעַל אַזְוִי צְוַהְכָנִיס גַּעֲנוּמָעַן
אַרְוִמְשְׁפָאַצְרָעַן אַיְבָעַר דַי קְלַאַפְקָעַס, שְׁטוּפָעַן זַיְךְ אַיִּנְמָאַרְקַ
אַזְוָן אַזְמָעַדְוָם — מִיט זַיִן גַּעֲהִימְנִיסְפָּלְעַן שְׁטַעַקָּעַן. עַר
שְׁפָרְיוּסְט זַיְךְ פְּאַמְעַלְיִן, הַירְשָׁעַל דַעַר גַּאַלְשָׁמִיד; דַעַר אַיִּי
זַעֲרָנָעָר שְׁפִּין פָּון זַיִן מַאֲכָעָרִיקָעַ קְלַאַפְט אַיִּתְ-צַו צִוְם טְרָאַט,
אַזְוָן אַיִּנְ אַיִּהְרַ הַיְלָצָעָרְנָעָם בּוֹיְךְ — קְלַיְמָפְטָעַט עַפְעַס גַּאַר
מוֹרָאְדִּיגְ, דַי הוֹיט צִיטָעַט אַזְוִי אַלְעַ הַירְשָׁעַלְס שְׁוֹגָאִים...
גַּאַרְנוּישַׁט מִיט נִישְׁת אַזְוָן גַּעֲוָאָרָעַן פָּון אַלְעַ סְטְרָאַשְׁוָנְ...

קָעַס. אַזְוָן טָאַקָּעַ בְּגַלְדְ נַאַךְ פְּסַח אַיִּנְ הַירְשָׁעַל דַעַר טַוְיבָּעַר
אַזְוָעַנְפָּהָרָעַן, מִיט זַיִן גַּעֲפָהְרְלִיכְעַן שְׁטַעַקָּעַן, קִיְיַן מְאַהְלִיְוַן
אַזְוָן דַּאַרְטָעַן, טַוְיבָּרְהִיט, פְּדוֹתְ גַּעֲזָאַגְט.

ער האט אין קרייז-געריכט איזוי לאנג געורךיט מיט
די קיילען ווועט אין ביידע אויערטען, אט אַרוויסגענוועגן,
אט פֿאָרְשְׁטָפֶט, אַמְּאָל אַיִינְצִיגְוּוֹיִין, אַמְּאָל בִּידְעָ אַוְף אֵין
מְאָל, אַוְף ?אנְג גַּעֲהָקָעַט אָוָן גַּפְּבָקָעַט, בֵּינוֹ מַעַן האט קָאָפֶ
לְעַזְנַ – אַ טָּפָטָעַן פָּוּן צּוּי קִינְדָּעַר – פֿאָרְשְׁטָפֶט אַוְף פָּאָסְפֶּ
לְעַנְיִינַ קִיְיַן „סִימְבּוֹר“, גָּלוּס אַ גַּעֲפָעָהָרְפִּיכְעַן פֿערְדַּ-גְּנוּבַּ, ווּאָס
אֵין שְׂוִין עַטְלִיכְעַ מְאָל אַפְּגָעָקְוִימָעַן מִיט אַסְטְּרָאָג, פֿאָר עַהְנְלִיַּ
כַּעַ מְעֻשִׁים-טוּבִים, אָוָן אַיוּ בעַסְעַר נִיט גַּעֲוָאָרָעַן.
יאָ, אָוָן זַיִן ווּיְיבַּ, אַוְיבַּ זַי ווּיל נָאָר, קָעַן זַי פְּרַדְיַי
ער הַיְיַ טַ נַּאֲכָפָאָהָרָעַן נָאָל אַיהֲם. זַי אַיְהָרָעַ בִּידְעָ
קִינְדָּעַר.

פָאָרָעַב אָדָעַן גַּעַהַעַן

1. קָאנְקָוֶלְמַנְצִיעַ

דערפֿאָר וואָס זונדצעֵל גָּאָטָס-גָּנוֹב "קָעַן נַעֲכְתִּיגַעַן" אַין
דער בְּרַעְטָעָר-הַיּוֹקָע אָון הַיְּט, פְּלוֹמְרָשְׁט, דָּעַם רְבִינְסְּ פְּרִיסְטָאָן
געַמְט עַר נִיט קִיְּן שֻׁם שְׁכִירּוֹת.

אַלְס סְפָעַצְיָאַלְיסְט פָּוֹן "נַעֲכְתִּיגַעַן" וואָס עַר נַעֲכְתִּיגַט,
אַין דער קָאמְפָאַגְּנִיעַ פָּוֹן וּוֹיְב אָון טַאַכְטָעָר, שְׁנוֹזָר אָון אַיִּי-
ニְקָהָעָר, אוַיסְעָר פְּרַעְמָדָאָג, נִיט גַּעַנְץ פְּשָׁרָע פְּאַרְשָׁוִינְגָעָן, וואָס
לְוַיְפָעָן פָּוֹן שְׁטָאָט, הָאָט עַר אַבְּעָר צְוַויִּי גְּרוֹיסְעַ פְּרִיוֹוֹלְעַגְּיִעָס :

עַרְשְׁטָמְעָנָס, צָאַהָעָט עַר נִיט קִיְּן דִּירָה-גַּלְד אַ קִּיְּעָצָ-

דִּיגַעַן יְאָחָר, אַפְּלִילְוָן דָּאַמְּלָסְט, ווֹן דִּי פָּאַרְעַכְאַדְעָן גַּעַהַעַן
נִיט מַעַהָר. שְׁוִין אַפְּגָנְרָעָדְט פָּוֹן דִּי פְּרִיעַע הַאַלְיַזְוּן וואָס עַר
געַמְט זִיךְרָה, מִיט אַבְּרִיטָעָר הַאַגְּנָט, פָּוֹן דִּי לְגַנְגָעַ קְלָאָפָ-

טָעָרָס הַיִּזְ-מַאְטָעָרִיאָל, וואָס זִיְגָעָן אַנְגָּגְרִיאָט פְּאַרְן רְבִינְסְ-

פָּאַרְעַכְאָד.

אָון צְוַויִּיטָעָנָס, הָאָט עַר אָון זִיְין פָּאַמְּלִילִיעַ אַ חְזָקָה אַוִיְּף-
פָּאַרְקוּיְפָעָן עַסְעַנוֹאַרְגָּן דִּי פָּאַסְגּוֹשִׁירְעָן, וואָס גַּעַהַעַן-אַרְיִין אָון
גַּעַהַעַן-אַרְוִוִּיס פָּוֹן רְבִינְסְ פְּרִיסְטָאָן. אַוִיְּפָן פָּאַרְעַכְאָד גַּוְפָא טָאָר
עַר נִיט אַרְיוֹפְגַעַן מִיט זִיְגָעַ קָאַשְׁקָאַס, וּוֹיְלָה דָּעַר פָּאַרְעַכְאָד
הָאָט דָּאָךְ זִיְין בְּזַפְעַט. טָאָר זָונְדָעָל מִיטָּן בְּזַפְעַט נִיט קָאנְקָוֶלְמַנְצִיעַן.

דריינוע, זיין שנור, וואטס ווארטה היינטיגען יאהר אויף
 די הייסע טאג פדי אָוועקצ'ילאָזען זיך מיט די קינדער אין
 קאָלטען "סימבּירַ" אָרְדִּין, נאָך אַיהֲר פֿאָרְשִׁיקְטֶּעֶן מאָן, פֿהְרֶט
 די באָלעְבָּאָטִישְׁקִיט אַין היְזֹול, רְוִימְטַ-אוֹף אַון קָאָכְטָה. אַון
 זונְדָעֵל אַון טָעֵמָע זײַן ווַיְיב אַון מְוֻשָּׁע - זַיְעַר טָאָכְטָעָר
 זַיְנְגָעַן בְּגָוּאָפְּגָעָן יַעֲדָר מִיט צָהִי פֿוּיְרֶשֶׁע קָאָשִׁיקָּעַס. גַּע-
 פְּלָאָכְטָעָן פָּוּן דְּרוֹיחָע, גְּרִינְעַן לְאָזְעָס. יַעֲדָר קָאָשִׁיק אַין אָנְגָּעָ-
 פְּאָקְטָה, וַיְ אַמְּין טִיפּּע פְּאָלִיטְרָע, מִיט פְּלָעְלִיְּ פֿרִישָׁע פְּאָרָ-
 בעָן, לְיוֹטָן סְפִּזְאָן נאָך. אַין אָנוּהָיָה ווַיְעַסְנָע - מִיט רְוִיטָ-
 קָאָלְרִיטָע אַיעָר, מִיט פֿרִישָׁע פְּרָאנְצְוִיזְיָשָׁע בְּוּלְקָעָס, מִיט
 ווַיְאָלְעַטְ-רְוִיטָע רְעַטְעַכְלָעָץ אַון מִיט בְּרוֹינָע עַטְקָעְלָעָץ. שְׁפָעָ-
 טָעָר קְוֹמָעָן שְׁוִין צַו - גְּרִינְעַן אָנוּרְקָעְלָעָץ אַון ווַיְיסָטָ-גְּרִינְעַן
 צְיַבְעַלְקָעְלָעָץ. נאָך שְׁפָעְטָעָר - פְּאָפְּ-רְעַנְעַן פֿימְפָרְסָטָס פָּוֹל מִיט
 שְׁוַיְאָרְצָע אַין רְוִיטָע קָרְשָׁעָן, מִיט ווַיְיסָטָן אַון פְּיִיעַרְ-רְוִיטָע
 ווַיְיִנְפְּרַעְלָעָץ, מִיט גְּרִינְעַן סְטוּרְוָתָשָׁע, מִיט רְוִיטָע יְגָדְעָס. נאָך
 שְׁפָעְטָעָר - פְּלוֹיְמָעָן, בָּאָרְן אַון עַפְעָטָה. אָזְוִי בְּלִיהְעָן זַונְדָעָלָס
 קָאָשִׁיקָּעַס בֵּין שְׁפָעָט אַין הָעֲרָבָתָן, אַלְעַז שְׁטָוְרְקָעָר אַון רְיִ-
 כָּעָר, בֵּינוֹ זַיְיָ בְּלִיהְעָן-אָפָּ. דָעָר זַוְמָעָר פֿאָרגְנָהָת אַון מִיט
 אַיְהָם צְוֹאָמָעָן ווּוְלָקָעָן די קָאָלְיָרָעָן פָּוּן זַונְדָעָלָס סְחוּרוֹתָן.
 בְּלִיְעָן-איְבָעָר אַיְן די קָאָשִׁיקָּעַס ווּוְדָעָר אַמְּאָל נַאֲר גַּעְפָּאָרְבָּטָע
 אַיְיָעָר, פְּרָאנְצְוִיזְיָשָׁע בְּוּלְקָעָס אַון גְּרִינְעַן ווַיְנְטָעָר-עַפְעָלָ. דָעָר
 פְּרִיסְטָעָן ווּוְרָטָה אָוּוּקְנָעְפְּרָהָרָט עַרְגָּעָצָוֹוֹ אַיְבָרְצָוֹוֹוְינְטָעָרָעָן
 אַון די קָאָשִׁיקָּעַס מִיט זַיְעַר שְׁפָעָ פֿאָרְשָׁוֹוְינְדָעָן אוֹיךְ...

וַיְ נַאֲר עַס דָעְרָהָעָרט זַיך דָעָר טָרָוב פָּוּן פֿאָרְעָכָּאָר,
 ווּוְלָכָעָר קְוֹמָט-אָן פָּוּן אַרְשָׁע אַרְאָפְּ-וּוְאָסָעָר, פָּוּן צְוִישָׁעָן די
 קָאָכְעַלְנִינְעָס, אַדְעָר פָּוּן מְאַחְלָיוּו - צְרָרִיךְ-וּוְאָסָעָר, פָּוּן הַיְנְטָעָר
 דָעָם פְּאָרָאָם, אַזְוִי פְּלִיהְטָ-צְרוֹוִיףָ דָעָר רְוִסִּישָׁר פְּלָאָג אָוֹף אָ-
 שְׁטָמָנָג אַיְבָעָרָן פְּרִיסְטָעָן. אַון פָּוּן דָעָר בְּרַעְטָעָר-הַיְזָקָע, אַיְבָעָרָן
 הוַיְכָעָן מְשֻׁוְּפָעְדִּיְגָעָן זַמְּדַ-בְּרָעָג, ?אַזְוִין זַיך לְוַיְפָעָן זַונְדָעָלָס
 גַּטְסָ-גַּבָּ, טָעֵמָע זַיין ווַיְיב אַון זַיְעַר טָאָכְטָעָר, אַלְעַז דָרִי
 מִיט בְּרִיְעַט אָנְגָּעַלְקָדָעָנָג קָאָשִׁיקָּעַס אַיְן די אַרְעָמָס: יַעַטְוּפְּדָעָר

מיט גאנצע צוויי, פדי צו האלטען גלייכנעוויכט. אונז לוייפט זיך בעסער.

מחמת זיער קורצקייט און אונגעפערצטקייט זעהען זונדרען און טעמעז זיין וויב אויס ווי אפוגעפליקטע, איבערגעקארם עטע קאטאשקסעס, יעדער מיט צוויי אפונעלאָזונע פֿאַרְבִּינְגּ פֿלִיגְלָעָן, וואָס אַיִילָעָן זיך, מיט אויסגעציגענע העולער, צום אויסגע-שאָטענעט האבער, ס'היסט, צו דער פרנסה ביימ פֿרִיסְטָאן. נאָך זיך געהט נאָך מושע זיער טאָכטער, אַ גְּרוֹיסְטָאן, אַ ברוֹס-טיגע, אַ שענע. מיט פֿוֹסְטָעָן אויגען, אין וועלכּע ס'אייז פֿאָרְ-גּלוּוּרֶט געווארען דער שרעק סָפְּרָן אַיגענעט קְרֻעְנְקְלִין-דִּזְׁנוּרְדִּינְגּעָן שְׁוּקְעָרְזִין; אָון מיט אַרְאָפְּגָעָלָאָזְוָעָן לִיפְּעָן-וּוִינְקְלָעָן, אין וועלכּע ס'אייז פֿאָרְגּלוּוּרֶט געווארען אַ וְאַטָּע פֿרְקְרָעִיקִיט קעגען אלע מענער אין דער וועטל.

זיך דעקט טאָטְצָ-מְזָמְעָסָס פרנסה מיט אַיהֲרָע בְּרִיטִיעָן אָון שְׁעָן-גְּעַקְיִילְעַכְדִּיגְטָע הִיפְּטָעָן אָון מיט אַיהֲרָע נָאָ-בְּרִיטִיעָן קָאַשְׁיָקָעָס פּוֹל מיט עַסְעָנוֹזָרג, פְּדִי אַנדְעָרָע דָּאַרְיָנְקָע אָון פְּלִינְקָע פֿאָרְקוּיְפּעָרְקָעָס-קָאַנְקָוּרְעָנְטָקָעָס זָאַלְעָן זיך נִיט דָוְרָכִי-שְׁטוּפָעָן צו די פָּאָסְצּוּשְׁיָרָעָן פְּוּנָם רְבִינָס פֿאָרְעָכָאָד אָון זָאַלְעָן נִיט פֿאָרְכָּצְפָּעָן, מיט זְיעָרָע לִיכְתָּע קָאַשְׁיָקְעָד אָון גְּאַטְעָץ צִינְגְּעַלְעָן, דָּאָס בִּיסְעָל לִיְזָעָץ. זָאַלְעָן די פְּרָעָמְדָע פֿאָרְקוּיְ-פְּרָעָקָעָס גַּעַהְעָן צום גַּוְיִינְשָׁצָן פֿרִיסְטָאן, פְּוּנָם דָּעָר "קָאַמְפָאַנִּיעָן". דָעָם רְבִינָס פֿאָרְעָכָאָד גַּעַהְעָרָט זָונְדְפָּעָן מיט זָיִן משפחָה, זיך האבען אַ חְזָקָה אַזְּאָך פְּוֹנָם כְּמָה יֵאַהֲרָעָן..

נאָך ווּיְצָוִי זָאַל מְפָן זיך שְׁטוּפָעָן אָון פֿאָרְקוּיְפָעָן ביימ פֿרִיסְטָאן פְּוּנָם דָּעָר "קָאַמְפָאַנִּיעָן", אָנוֹ יִינְעַן זָיְנָען שׁוֹנוֹאַי-ישָׁרָאֵל, לְאַזְּעָן נִיט צו צום פֿרִיסְטָאן אוּרִי דָּלְדָּ-אָמוֹת? מְשֻׁטָּרֶט פְּלוֹמְרֶשֶׁט די פָּאָסְצּוּשְׁיָרָעָן דָעָם אָרוֹסִים אָזְן אָרִיְין... אָפְּבָעָר די פָּאָר גַּוְיִינְשָׁקָע פֿאָרְקוּיְפּעָרְיָנָס האבען יֵאַ צּוּטָרִיט. זָיִן שְׁטָעָרָעָן נִיט.

זָיְנָעָן טָאָקָע אַלְעָ אִידִישָׁע פֿאָרְקוּיְפּעָרְקָעָס מְלָא-חִימָה אוּרִי זָונְדָעָל גָּאָטָס-גָּנְבָּ אָון אוּרִי זָיִן משפחָה. די גָּאנְצָע שְׁנָאה אַזְּוֹטָן אָוִיס צו דָּעָר טָאָכְטָער. אָון וּזְעָן מְוֹשָׁע לְאַזְּוֹט זִיד

אָרָאָפּ מֵיט אַיְהָרָע קָאַשִּׁיקָּפּ אֶלְס אָן «אַרְיִינְגָּרְדּ» (נַאֲקָעָן-שֹׁוֹן)
הַינְטָעָר טַאֲפָעָ-מַאֲמָעָ, הַעֲרָט זַי, גַּאנְצָ אָפְטָ, הַינְטָעָר זַי אַ
שְׁלַאֲנְגִּישָׁע זִידְעָרִי:

- דַּי שְׁעַנְעַ נְפָשָׁה!
 - דַּי לְוִיפְעָרָקָע.
 - חַתּוֹנָה גַּעֲהָגָט הַאֲטָז זַי... יַעַז!
 - אַיִן הַאֲצָעְפְּלָאָקָן.
 - אַיִן כַּגְנְדָרִיקְעָוָע.
 - צַגְעָוָאָרְפָּעָן אַ מַזְוָר אָזָן גַּעֲכָפְט זַי פָּאָר דַּי
קָאַשִּׁיקָּפּ.
 - שְׁלוֹקָעָרָצָט אָוָן שְׁלוֹקָעָרָצָט אָוָן פְּלַגְצָט נִיט.
- דַּעֲרָגָהָת דָּאָס מַוְשָׁעָן בֵּין דַּעַר גַּגְל. קָעָן זַי זַי מַעַהָר
נִיט אַיְנָהָאַלְטָעָן אָוָן דַּרְעָהָת זַי אָוָם. זַי עַפְנָנָט אָוָף אַ מַוְיל
מִיט וּוַיְסָע צַיְעָן אָזָן זִידְעָט צְרוּקִים:
- פָּאָסְקוֹדְנִיכְעָזָעָס!

דַּי דָּאַרְיִינְקָע אִידְעָנוּס קָרִיגָּעָן פְּחַד פָּאָר מַוְישָׁעָן. וּוֹאָרִים
זַי קָאָן פְּאוּעָן שְׁטָעָהָן דַּי קָאַשִּׁיקָּפּ אָוָן וּוּאָרְפָּעָן זַי שְׁלַאֲנְגָּעָן
אָוָר. שְׁוִין גַּעֲוָעָן אַיְנָמָאָל אֹזָא מַעַשָּׂה. פָּעָטָש אָזָן קָאָפּ-טִיכְלָעָן
אָוָן פָּאָרְוִיקָעָן זִינְגָּעָן גַּעֲפְלוֹגָעָן אַיִן דַּעַר לְוּפְטָעָן.

טְרָאָגָעָן זַי דַּי פָּאָרְקִיְּפְּעָרָקָעָס גַּלְיִיךְ אָפּ. שְׁטַעַלְעָעָן זַי
אָוִיס נַאָך וּוּיְטָעָר מִיט זַיְעָרָע אָרִימָעָ קָאַשִּׁיקָּלְעָד אָוָן קְרִיצְעָן
מִיט דַּי צַיְעָן אָוִיךְ מַוְשָׁעָס שְׁעַנְעַ הַיְפָטָעָן, וּוֹאָס בְּפַעְוָעָגָעָן זַי
אָזָויְ פָּאָרְפִּיהְרָצְרִישְׁ, אָזָן אַלְעָגָגְלָעָס אַוְיָפְן הַוִּיכְעָן בְּרָעָבָג
גַּלְאָצְפָּן-אָוִיס דַּי אַוְיָגָעָן זַיְעָרָע, וּוּי יַאֲטָקָע-הַיְנָט אָוִיךְ אַ פְּרִיְּ
שְׁפָעָן זַיְטָעָל-פְּלִיְּשָׁ.

דַּעֲרָפָאָר, אָז מַוְשָׁע וּוְיל זַי אַמְּאָל דַּעֲרָשְׁלָאָגָעָן מִיט
אַיְהָרָע קָאַשִּׁיקָּעָס צָוָם גַּוְיִצְקָעָן פְּרִיסְטָאָן, לְפָאָזָען דַּי בְּגַעְוּוֹלְטָעָ
פָּאָרְקִיְּפְּעָרָקָעָס אָוִיךְ נִיט צַי. אַיִן קִיְּסָט פָּוּן אָרְעָםָס אָוָן קָאָ
שִׁיקָּעָס שְׁלִיסָּט זַי צַוְּאָמָעָן, אָוָן מַוְשָׁע שְׁטוּסָט זַי אָז אָז
הַאֲרָטָע גַּעֲבוֹגָעָנוּ רַוְקָעָנוּ מִיט אַפְּגָעָטְרָאָגָנָעָס פְּאַטְשִׁילָעָס.

מאונדרע הענט, ווי די דישעַס, באטפֿען אָן עסגענווארג יעדערען
וואס געהט דורך : „געטט, נעטט! קויפֿט עפֿעס; בִּיגעַעַץ,
מאונעלעַץ, אייעלעַץ, בּוֹלְקָעַלְעַץ!...“ קען דא מושע נאר ניט
מאכען, „ה, היסט עס, מיט דיין טאטינען בִּים רביבֿנַס
פריסטאן, מיר – בי דער „קָאַמְפָאַגְנַיַּעַץ“. איינגעטִיַּעַץ זיך דעם
דנייעפֿער.

נאָר מיט דעם אלַיַּין אֵיזַען ניט יוֹצָא. מְהֻאָט זונדַעַן
אָ פָאָר מְאָלָּ פָּאַרְמָסְטַּר בִּים רְבִּין אַיִּן קָאַפּוֹסֶט, אָז זונדַעַן,
הִיסְטַּדְעַס דָּאָס, אָזָן זִיְּן ווַיְיַיְבַּן אָן טָאַכְתָּרָה האַבְּעָן פָּאַרְכָּאַפְּט דַעַם
גָּאנְצָעַן מְסֻחָר בִּים אִידְישָׁעַן פָּאַרְעַכָּאָד, לְאַזְעַן קִינְגַּעַם אָ קָאַפּ
נִיט אוּפְהוּבְעַן. דַעַם רְבִּיבֿנַס אַיִּיזַעַם אלַיַּין ווְאַלְטַז זיך אָזָא
זָאָק נִיט ערְלַיְבַּט... וְהָאָז דָאָס גַּעֲהָרָת גַּעֲוָאָרָעַן!

הָאָט מעַן פּוֹן קָאַפּוֹסֶט גַּעֲהָיִיסְעַן אַנְשָׁרִיְיַעַן אִיְּף זונדַעַלְעַס
משְׁפַּחָה. אָזָן דַי פָּאַרְקוּיְפָּעָרְקָעָס האַבְּעָן גַּעַשְׁתָּעַלְט אָ פּוֹס בִּים
רְבִּיבֿנַס פרִיסְטָאָן. הָאָט דָאָס אַנְגָּעוּהָאַלְעַטְעַן אָ וְאַל צִיְּטַז. אַבְּעָר
בִּיסְלַעְכּוֹיַּין, מִיט קָרְיַעַרְיַעַן אָזָן שְׂטַרְכָּעַנִּישׁ, זִיְּנַעַן דַי פָּאַרְ
קוּיְפָּעָרְקָעָס ווַיְדַעַר אַרְיַסְטָעַשְׁטוֹפֶט גַּעַוְאָרָעַן הִינְטָעַר מְוַשְׁעַס
ברִיאַתְעַ הִיפְעַעַן, אָזָן אַלְעַז אִיזַעַם פּוֹוּזְק „פָּאַסְטָרָאָמוֹ“. ווֹאָרִים
קרְגִּיגַן זִיך מִיט דַעַר „מְשַׁפְּחָה“, דָאָס קָעַן מִעַן זִיך נְאָז עַר.
לוֹיְבַּעַן, אַגְּעָר שְׁלַאְגַּעַן זִיך – דָאָס אִיז שְׁוִין אָ שְׁטִיקָעַל סְכָנָה.
רִיסְטַּמְעַן אָזָיַּי, בַּי דַי פָּאַרְעַכָּאָדָעַן, אַיְּנַעַר בִּים צְוִיְּעַטְעַן
דַעַם בִּיסְעַן פּוֹן מוֹלַע. מעַן שְׁלַאְגָּט-זִיך אַיבְּעָר אָ קָאַפּיְקָעַלְיַיְיַי
ועַכְץ בַּי אַרְיַמְעַ פָּאַסְצָוּשְׁרָעַן, ווֹאָס האַבְּעָן מְוֹרָא פָאָר דַי
פְּרִיאַיְעַן אִין בּוּפְעַט, אַדְעַר ווֹאָס זִיְּנַעַן שְׂטַאְרָק אַפְּגָנָהִיט אִין
פְּשָׂרוֹת... וְהָאָזָן דַי עַנְטַלְעַץ אַיבְּעָר אַבְּפָאָל אַזְוִי רִיסְעַן זִיך. בִּים
וּוְאָסָעָר, דַי פָּאַרְקוּיְפָּעָרְקָעָס מִיט זונדַעַלְעַס משְׁפַּחָה. בֵּין עַס
קִומְשַׁ אָ טָאג אָזָן דַי הַעֲרָשָׁעָר אַלְעַז זְקוּרִיגַּעַן זִיך... דַעַם
רְבִּיבֿנַס פָּאַרְעַכָּאָד מִיט דַי פָּאַרְעַכָּאָד פּוֹן דַעַר „קָאַמְפָאַגְנַיַּעַץ“
קִרְיכַּעַן אַרְיַן אַיְּנַעַר דַעַם צְוִיְּעַט אַלְעַמְאָל הַוִּיבְט זִיך דָאָס אָן
סְוּעַט בְּדַלְוָת-שְׁטַעַלְעַן. פְּמַעַט אַלְעַמְאָל הַוִּיבְט זִיך דָאָס
מִצְדָּק דַעַר „קָאַמְפָאַגְנַיַּעַץ“, ווֹאָס זִיְּנַעַן רִיכְכָּר, בָּאוּצְעַן עַט.
שְׁיכַע פָּאַרְעַכָּאָדָעַן אָזָן זִיְּנַע גַּרְוִיסָּע שְׁוֹנָאִיִּשְׁרָאָל. עַס בְּרַעַכְתָּ

אויס אַ קָּאָנְקָוֶרֶןְצִיֵּג. אַנְשְׁטָאַט צֹוַּי גִּילְדוֹן – צַעַהַן קָאָפִיקָעַס, מִיטַּן וּוּאַסְעַר-אַרְאָפַ, קִין מָאַהְלִיוֹ, אַוְן צַעַהַן קָאָפִיקָעַס מִיטַּן וּוּאַסְעַר-אַרְדּוֹף קִין אַרְשָׁעַ!

קְלִינְגָּלֶט זַיְךְ דָּעַר קָאָפִיטָאַן פָּוָנָם רְבִינְסְּ פָּאַרְעָכָאָד. עַר הַיִּסְטְּ פִּיפְעַן אַיְן פָּאַרְאָזְעָן פִּיפְעַר אַוְן קְלִינְגָּלֶט אַיְן נַאֲקָפַן דָּעַר קָאָמְגָּנוֹדָע, אַוְן צַלְיַין שְׂרִיטַע עַר אַרְאָפַ פָּוָנָם הַעֲסְטָעָן פִּונְקָט אַוְיַּפְּן פָּאַרְעָכָאָד, פָּוָן דָּעַר קָאָיּוּטַע בַּיּוֹם רְוּדָעָר :

– אַ פָּאַהַר קִין מָאַהְלִיוֹ אַכְטַע קָאָפִיקָעַס; אַ צְוָנָאָב יַעַ – דָּעַרְעַן – אַ רְוִיטַע אַיְיַ!

וּוֹאָס עַפְעָס דָּקָא אַ רְוִיטַע אַיְיַ נַאֲקָפַחְצִיַּת שְׁמַעַקְטַּן גַּאֲרַךְ אַ בִּיסְעָל מִיט גּוּעַשְׁקָעַר חָגָא אַוְן סְגֻעָהָת, לְהַבְדִּיל, צַוְּלַגְגַּעַמְרָה, זַיְינְגָּן רְוִיטַע אַיְיַעַר זַעַהַר פָּאַפְּזָלָעָר, סַיְיַי בַּיִּ אַיְזָעָן סַיְיַי גּוּיִים.

דָּעַרְזָעָהָת דַּי "קָאָמְפָאַנִּיעַ", אַוְן דָּעַם רְבִינְסְּ פָּאַרְעָכָאָד הַאֲטַּזְיַי אַיְבָּעְרָגְעִיכְטָרְעָוָעָט אַוְן אַנְגָּנוּנוּמָעָן פָּאַרְן גַּאֲרָגְעָל אַזְיַי אַלְעַט פָּאַסְאַזְיָרָעָן, סַיְיַי אַיְדָעָן אַיְן קָאָפְאָטָעָס, סַיְיַי גּוּיִים אַיְן סְעַרְמִיאַגְּנוּס, לְוִיפְעַן צָוֵם רְבִינְסְּ פְּרִיסְטָאַן, הַיִּסְטְּ דָּעַר קָאָפִיטָאַן פָּוָן דָּעַר "קָאָמְפָאַנִּיעַ" אַוְיךְ פִּיפְעַן אַיְן קְלִינְגָּלֶט אַיְן גַּלְעָקָדַי, אַוְן צַרְצַרְיַי מִיט דָּעַר קָאָקָאַרְדָּעָז אַוְיַּפְּן קָאָפַ צַרְ – שְׂרִיטַע זַיְךְ, וַיְיַ אַ קָּאָצָעָפַ אַ קוּוֹגְסָנִיק אַוְיַּפְּן יַאֲרִיד :

– הַעַי, הַעַי! סִיּוֹדִי, סִיּוֹדִי! זַיְבָּעָן קָאָפִיקָעַס אַ פָּאַהַר קִין מָאַהְלִיוֹ אַוְן אַ צְוָנָאָב אַ רְוִיטַע אַיְיַעַר פָּאַסְאַזְיָרָעָן דָּעַר קָאָפִיטָאַן שְׂרִיטַע-אַוְיס, אַוְן דַּי מַאְטָרָאָסָעָן צְעִירְתְּשָׁעָן זַיְךְ אַוְיךְ אַלְעַט עַקְעַן פָּוָן פָּאַרְעָכָאָד, אַוְנְטָעָרָן וּוּיְסָעָן אַפְּעָנָעָם דָּאָךְ :

– הַעַי, הַעַי! סִיּוֹדִי! סִיּוֹדִי! (צַי, עַי! אַהְעָר, אַהְעָר!) אַיְן אַזְיַי הַיִּסְטְּרָה שְׁהָה, וּוֹעַן אַזְוָלְכָעַ גְּדוּלִים וּוּי דָעַם דְּבִינְסְּ פָּאַרְעָכָאָד מִיט דָעַר קָאָמְפָאַנִּיעַ שְׁלָאָגָעָן-זַיְךְ אַיְבָּעָר שְׁקָלְאָוָעָר פָּאַסְאַזְיָרָעָן אַוְן בְּרָעָכָעָן בַּיְדָעָה הַזְּהָרוֹ אַוְן נְאָקָעָן, שְׁטוּחָהָת וּוֹנְדָעָל מִיט זַיְנַן וּוֹיְבַּ אַוְן טָאָכְטָעָר אַוְיַּפְּן הוּיְכָעָן בְּרָעָג, אַרְזָום זַיְיַי-דַּי פְּרָעָמְדָע פָּאַרְקְוִיְּפָעָרְקָעָס, אַלְעַ מִיט אַרְאָפַ גַּעַשְׁתְּעַלְתְּעַ קָאָשִׁיקָעַס אַיְן זַצְמָד, מִיט פָּאַרְלְעַגְטָעָה הַעַנְתָּ אַוְיךְ

די ביכער. די מלחמה טוּן די "הקרען" אויפֿן דניעטער האָט
זַיִן גַּמְגַּכְּתַּ פַּרְגַּעַסְעַן זַיִינֶר אַיְגַּעַן נַעֲבָדִיגַּעַ קַאנְקוּרְעַנְצַּ
וְאָס זַיִן פִּיהָרַעַן טַאַן-אַיִן טַאַג-אוֹיס. מִשְׁתִּינֵּס גַּעֲזָאנַט, וְאָס
פָּגָר אַ צָּוְרָה זַיִן האָבעַן דָּא אַלְעַ מִיט די עַטְלִיכְבַּעַ צַחַנְדְּלִיבַּ
גַּעֲקָאַכְטַּע אַיְעַר אָונַ רַעֲטַעַלְעַע אָונַ בַּוְּלִקְעַס אַיִן די קַאַפְּיקַעַס! אָז
וּועַד קַעַן דָּאָס אַצְּנַדְּ קַיְעַרְעַן פָּוּן לַיְזַעַן אַ צָּוְרָה
אַיְעַר אָזַן בַּוְּלִקְעַס שִׁיטַעַן זַיִן, בְּרוּךְ השם, וְוִי די שְׁפָעַנְעָר.
אַבְּעַר אַ צָּרָה פָּגָר אַלְעַמְעַן אַיִן פָּאַרט אַ האַלְעַבַּע

טוֹרִיסְטַּ. נִיטַּ מִיר אָזַן נִיטַּ דִּיר...

שְׁטַעַהַעַן זַיִן צָוְיַי אַלְעַ צְוַעַמְעַן, די קַאַפְּיקַעַ-קַאנְקוּרְעַנְטַעַן,
מִיט אַפְּעַנְעַ מִילְּעָר, קַוְּקַעַן-צַּוְּ פָּאַרְזָאַרגַּט אָזַן גַּאַנְעַרְעַן, צָוְיַי
שְׁעַן זַיִן, קַוְּרַץ אָזַן דַּעֲרַשְׁרַאַקְעַן, וְוִי די שְׁטַובְ-גַּעַנְגַּן, בְּשַׁעַת
צָוְיַי בְּיַזְעַ שְׁפָאַרְבַּעַר שְׁלַאַגְעַן זַיִן אַיְבַּעַר אַ גַּרְוִיסְעַן בְּלוֹטְגַעַן
בִּיסְעַן אָזַן בְּלוֹיַעַן הַימְעַלְעַ... עַס דַּאַכְטַּ זַיִן, אָזַ דָּאָס רַעַוּעַן
פָּוּן די פִּיְפְּעַרְס אָזַן דָּאָס קַיְגַּעַן פָּוּן די גַּלְעַקְעַעַן אָזַן דָּאָס
אַוְיסְרַיְעַן פָּוּן די הַיְוֹצְרִיאַגְעַן הַעַלְזָעַר, דָּאָס נִינְגַּעַן די רַוְּבַּעַ-
רִישְׁעַ קְלוֹתַעַן אָזַן דַּעַר לַזְּמַטְעַן, פָּוּן אַט די צָוְיַי רַיְגַּעַן וּוַיְסַ-
בְּגַפְּלִינְגְּלַטְעַ רַוְּבַּ-פְּוִיגְלַעַן. אַיִן רַגְעַ קַרְיַגְטַּ די אַוְיְגַּרְהַאַגְּנַט
דָּעַם רַבִּינְסַפְּרַעְכָּאַד, אַ רְגַע שְׁפַעַטְעַר — די קַאַמְפַאַגְּנַעַן. די
צְוַוְּתִּים עַלְעַטְעַן אָזַן גַּלְיַקְעַכְעַ פָּאַסְאַזְוִירַעַן קַעַנְעַן זַיִן קַיִן עַצְהָ
נִיט גַּעַבְעַן. אַט לַוְּיַפְעַן זַיִן צָוְם רַבִּינְסַפְּרַעְכָּאַד אָזַן אַט נִיט
מַעַן זַיִן אַ וּאָרְף צַוְּ דַעַר קַאַמְפַאַגְּנַעַן. סִזְעַהַת אַוְיסַ, אָזַ יַעֲדַעַר
אַיְינְעַר פָּאַסְאַזְיַר וּוְאַלְטַעַ גַּעַוּעַן אַ בְּעַלְן פָּאַהְרַעַן מִיט אַיִן
פָּוּס אַוְיפַּן רַבִּינְסַפְּרַעְכָּאַד אָזַן מִיטַּן צְוַוְּיַטְעַן בְּיַיְ דַעַר, קַאַמְ-
פָּאַנְיַעַן, מִיט דַעַר רַעַכְטַעַר הַאַגְּנַט נַעַמְעַן אַ פְּרִישְׁעַ בַּוְּלִקְעַן אָזַן
מִיט דַעַר לַיְנְקַעַר — אָזַן אַיִן. אָזַן אַלְעַ פָּאַר נִיבְעַן קַאַפְּיקַעַס...
אָזַן עַס פַּגְלַט זַיִן גַּאַר נִיט אַיִן, די זַשְׁעַדְגַּעַ פָּאַסְאַזְוִירַעַן, אָזַ
די קְרַבְנוֹתַעַן פָּוּן אַזְעַט פִּיעַרְדִּיגַּעַר קַאנְקוּרְעַנְצַּ וּוּעַלְעַן, סּוֹפְ-פְּלַ-
סּוֹפְ-זַיִן זַיִן אַלְיַיְן; אָזַן זַיִינֶר קַעַשְׁבַּנְעַ וּוּעַלְעַן זַיִן סּוֹפְ-
פְּלַ-סּוֹפְ-זַיִן מִזְעַן בַּגְּזַעְלַעַן אַלְעַ הַזּוֹקָהַ פָּוּן רַבִּין אָזַן פָּוּן דַעַר
קַאַמְפַאַגְּנַעַן.

אָזַן כָּךְ הוּה. אָזַן אַ פָּאַר טַעַג אַרְוּם מַפְכַּט די "קַאַמְ-"

פאניעז" יד-אחת מיטן רבינס פארענץא. און די אומזיסטע אײַער
מיט די אומזיסטע בולקעס פאלען שקלאָווער אידען און גוּים
אויס באָקָם. וואָרים מהמת גרויס שמחה פון שלום-מַאָכָען
רייסט מען דריי פעלען פון יעדען פֿאָסְגּוּשִׁיר. צוּיִיפֿאָכִיג און
דרֿיִפֿאָכִיג, ווי ביוקעל דער קָאנְקוּרְצָנִיג, מון מען צָאַהָלָעַן פֿאָר
אַ בְּלָט. בֵּין דַּי פֿאָרְלוֹסְטָעַן פָּון «קָאמְפָגְנִיגֶּס» און פָּון רְבִּין
גְּלִיכְעַן זַיְךְ אָוִיס. קָאָסְט וּזְדַעַר וּיְגֻוּעָהָגְלִיךְ: צְוּוֵי נִילָּ
דָּעַן - קִין מַאָהָלִיּוֹ אָוִין צְוּוֵי - קִין אֲרָשָׁע. עֲרַשְׁת דָּאָמָּאַסְטָ
קָוְקָעַן זַיְךְ שְׂקָלָאָוּועָר אַדְעַן אָרוּם, אָוִין פָּלָעַ גְּלִיכְעַן, בְּשַׁעַת
דַּעַר קָאנְקוּרְצָנִיג, זַיְגָעַן זַיְךְ גְּעַבְּלִיבְּעַן מִיטָּן גְּעַרְבְּעַן זַיְגְּעַן,
בְּיִם שְׁטוּפָעַן זַיְךְ, אָוִין מִיטָּן אַהֲרָבָּעָר עֲבִירָה פָּון עַסְעַן בְּוֹלָּ
קָעַס אָוְמְגָעוֹתְּשָׁעַן... וּוָאָרִים אָפְהִיטָּעַן אַוִיכְּ אַ פֿאָרְעָנְצָאַד דַּי
מְצֹוָּה פָּון נְטִילָּת-יְדִים, בְּשַׁעַת קָאנְקוּרְצָנִיג, אָוִין נָאָר נִיטָּפָן
די לְיִיכְטָעַן זַיְגְּכָעַן.

געַנְדִּיגְט דַּעַר גְּרוּסְעָר קְרִיגְ בַּיְּ דַּי הַאֲרָעָן פָּון דְּגִינִּיעַ
פָּעָר אָוִין דַּעַר קְלִיְּן-קְרִיגְ-דַּי פֿאָרְטִּינְגְּנִישְׁעַ מַלְחָמוֹת, צְוּיְשָׁעַן
זַונְדְּעַלְסָ מַשְׁבָּחָה אָוִין צְוּוִישָׁעַן דַּי פֿאָרְקִוְּפֿאָרְקָעָס - הַוְּיִפְּעָן זַיְךְ
וּוַיְמַצֵּר אָן, אָוִין מִיטָּן גָּאָר אַ נְיִיעָר פְּרִישְׁקִיט. בַּיְּ דַּי פַּיִּ
פָּעָרָס פָּון דַּי פֿאָרְעָנְצָאַדָּעָן אָוִין בַּיְּ דַּי הַיּוּזְרִיגְ קָאָפְּטָמָגָעָן
הַאֲבָעָן זַיְךְ אַוִיכְּ עַפְּעַט גְּעַלְעָרָעָנָט.

2. מַעֲרָעַ הַאָמָּן זַיְךְ פֿאָרְבִּינְקָם

אַוִיכְּ דַּעַר פֿאָרְשָׁלָאָפְּעָנָעָר שְׂקָלָאָוּועָר אַזְוּרָעָג, וּעְלָכָע אָוִין
אָרוּמְגָעוֹיִימָט מִיט אַיְבָּעָרְגָּעְפְּרִוְּרִינְגָּעָן טְוִיאָסְטִינְעָס, רִיהָרָט זַיְךְ דַּעַר
אָיִזְׁ אַ סְּךְ שְׁפָעַטָּעָר וּוּאַוִיכְּ דַּעַם שְׁטָרָאָמִינְגָּעָן דְּגִינְעָפָר.
דַּעַר עֲרַשְׁטָעָר צִיְּכָעַן פָּון פְּרִיהָלְגָג, בַּיְּ דַּעַר אַזְוּרָעָג, אָוִין
דַּעַר: בְּעַרְצְלָעָ שָׁד, דַּעַר קִיְּלְעַכְדִּינְגָּר יְתּוֹם אָוִין גָּאָסְעָן-יְיָגָג,
גְּלִיטְשָׁט וּזְךְ אַוִיכְּ דַּעַם אַבְּגָעַטָּיְעַטָּעָן בְּרָגָע, בְּרָעְכְּטָ-דְּזָרָקָ דַּעַם
אָיִזְׁ אָוִין פְּאָלָט אַרְיִין אַיְן וּוֹאָסְעָר. דָּאָס אָיִזְׁ שְׁוִין זַיְךְ חֹקָה,
אַלְעַיְךְ אַזְּהָר, וְאַזְּ פְּסָחָ, טְרִינְקָט עַר זַיְךְ אָוִין דָּעַרְטְּרִינְקָט זַיְךְ קִיבָּנָ
מְאַלְנִיט, עַר שְׁוִיְּטָ. נָאָר זַיְצְעַנְדִּיג אָוִין אַיְזָן וּוֹאָסְעָר בַּיְּ

די פאכטועס, מען זאל איהם רצטעלען. וווערט אן אונגעלאָך',
בערצעלע שד טריינקט זיך!

און אין האָרצַען וווערט פונדשטוטוועגן אַ בִּיסְעֵל פֿרְעָה-
ליךער: אָזֶוי ווַיְיִתְהַלֵּט מֻעָן שׁוֹן? אַ סִּימָן, אָז דָּעַר אַיְזָן
ברעכט זיך שׁוֹן ווי מְצָה?

דערוּיַילְוָאָס צְעוֹדָרִיםַט בערצעלע שד, מיט זיין אַרְיִינָן.
פֿאַלְעָן אַיְן אַיְזָן ווְאַסְטָר, דַּאס אַידְישָׁע רְחִמּוֹת. עַטְלִיכָּע ווְאַכְעָן
נְאַכְאַנְגָּאנְד, נְאַךְ זַיְן נִיטְ-דְּעַרְטְּרִינְקָעַן זַיְן, האָלָט מען אַיְם
אוּסָס מִיט אַלְטְ-גַּעֲבַעְקָעַג שְׂתִיקָעַר חַלָּה, מִיט אַוְיסְגַּרְבְּעָנָע
הוַיְוַילָּעָר, מִיט פַּאַרְלָאַטְעָטָע הַעֲמָדָרָע, בֵּין ער דְּפַרְעָסְט אַלְעָמָעָן
וּי אַ בִּיטְעָרָע צְיבַעַלְעָן אַיְן מֻעָן פַּאַרְגָּעָסְט אוּפְּ אַיְהָם.

נְאַךְ בערצעלעס טְרִינְקָעַן זַיְן קְומָעַן פּוֹן עַרְגָּעָץ-וּוֹא צַיְּ
פְּלִיהָעַן צְווֹי טְשִׁיקָעַס (מַעֲוָעַס), מִיט אַ שְׂטָאַלְעָנָעָם גַּלְאָנְךָן אַיְן
די שְׂאַרְפָּע גְּרוּוּי-וּוַיְיִסְעָ פְּלִיגְלָעָן, מִיט אַ וְשַׁעְדוֹנָעָם אַוְנְבָּגָּא-
קְאַנְטָעַן גַּעַשְׁרִי, ווּאָסָס קְלִינְגָּט נְאַךְ גְּרוּסָע ווְאַסְעַרְפָּלָאַכְעָן אַיְן
הַפְּקָרְדִּינְגִּיקִיָּת. שְׂטָאַלְעָן זַיְן זַיְן אַרְאָפָּ, דִּי טְשִׁיקָעַס, אַיְפָּן קְרוּפָּ
לְעָן אַיְזָן אַיְן טְשִׁיקָעָוָן גַּעַדְוָלִיגָּג. אוּפְּ ווּאָסָס אַ שְׁטִיגְגָּעָר
וְאַרְטָעַן זַיְן? אַידָּעָן פּוֹן בְּרָעָן אַזְעָרָע ווִיסְעָן שׁוֹן אַבָּעָר וּי
אַטְ דִּי ווִילְדָעָ פְּוּגְלָעָן קְעָנָעָן דָעַם ווְעַטְעָר אַסְקָעָנָע בְּעָסָר וּי
דָעַר אַידְישָׁעָר ווִילְגָעָר לְחוֹ. ווּאָוּ נְאַרְ דִּי טְשִׁיקָעַס שְׂטָאַלְעָן
זַיְן אַרְאָפָּ מִיט זְיִיעָרָע נִידְעַרְגָּע נִיטְ-גַּעֲנִיטָע לְאַפְּקָעָס, דְּאַרְטָעָן
מִזְזָע דָעַר אַיְזָן פְּלָאַצְעָן. אַיְן בָּאַמָּת — עַס גַּהְהָעָן נִיט אַדְיבָּעָר
קִיְּין פָּאַר שָׁעה ווִי דָעַר קְרוּכְלָעָר אַיְזָן גִּיט זַיְן אַ ווִינְגָּן אַונְטָעָר
זְיִיעָרָע פִּסְלָעָן אַיְן דִּי צְווֹי פְּוּגְלָעָן כָּאָפָעָן אַיְינָעָר בַּיְ דָעַם
צְווֹיִיטָעָן פּוֹן שְׂנָאַבְעָל אַרְוִיסָּס דַּאס עַרְשָׁטָע זְמוּרָ-פִּישְׁעָל — אַ
בְּרִיטְ-בְּיִיכְנָע פְּלָאַטְקָעָ, — ווּאָסָס הַאָט זַיְן דִּי עַרְשָׁטָע אַ שְׁפָאָרִי-
גַּעֲטָעָן אַיְזָן אַיְזָן-שְׁפָאָלָט צַוְאָפָעָן אַ בִּיסְעֵל לְוֹפְטָ, אַ טְרָאָפָעָן
שִׁין, אַטְכָּצִיאָעָן זַיְן פּוֹן דָעַר ווִינְטָרְדִּיגָּעָר טְוָרְמָע אַונְטָעָרָן
איְזָן...

די שְׂוֹאַרְצָע סְאַרְאַקָּעָס פּוֹן נְאַהְעַנְטָעָן ווְאַלְדָּ, אוּפְּ יַעֲנָעָר
זְיִיט אַזְעָרָע, ווּלְכָעָה האָבעָן זַיְן אַנְגְּנָעָסָעָן סְוּף ווִינְטָעָר מִיט
נְבָלוּת אַיְן טְרָפָות, מִיט שְׁרִירִים פּוֹן כּוּוֹעְדָּאָרָס גַּשְׁוְנְדָעָנָיִיאָ.

תשע און מיט "שמענדראיקס" אינגעוויד, און ווערכע זייןען
אצינד געבליפען אהן קעטט, וואלטען געווען גרויסע בענינים
אייבערזוכאפען דאס הארך מיט א צאפעלרייג פישעל, נאך אונא
שווערען סוף-ווענטער. נאך זי' האבען מורה פאר די כמורנע
שטייקער איין, פאר דאס פרעהיליכע וואסער, וואס שפארט זיך
פון אלע שפאלטען. שאקלען זיך בייז און הוונגעריג אויף
די דערע טראסתינעם און קווקן אויף די וויל-ברעמדע, דרייס-
טעה טשייקעס. מיט גנביישע, ניט-פארגינערישע אויגען קווקן זי'
און בэрעדען און שילטען זיך, אויף זי'יר שווארצען הולטאַיסקען
לשן:

— קראא! הען א נכהה זאל זי' טראפען! פרעמדע
קבוגים... מידאך זי' דא! קראא! געקומען אונפרעטען זיך מיט
פייש. קאָרג אַיגענע הוונגעריגע שנאָבעלַס האבען מיר דא?
קראא... צוֹאַ גוֹלוֹאַיעַ!

אייבערן טאג האט זיך שוין דער איין אומעטום געועצעט
אונטער די דרייבגע טרייטעלען פון די בעדולדיגע טשייקעס.
שמיכילענדיגע יונגען וואסער האט איין אלע ליעכער און שפאל-
טען אַדרוּיסגעשפֿאַרט, צוֹפֿאָקְעֻוּזֶת מיט לְאַכְעַנְדִּיגָּע בְּלִיצְעַן-צִיקָּ-
צָעָן דעם פֿאָרְצְלָטְעַרְטָעָן פֿאָרְשְׁנוּיְתָעָן איין. אַ לְיַנְדָּעָר ווינט
האָט אַ בְּלָאָן גַּעֲטָאָן אַיְבָּעָר אַ נַּאֲכָט האבען זיך באַוְיְזָעָן
צְוּוֵי נְיַעַן ווַיְעַטְנָעָן-סְמָנִים:

די צעפְּלַאַצְטָע שטייקער איין האבען זיך פֿאָרְמִישָׁט אַיְן
אַ מִין גַּלְפְּזָעָרְנָעָר קָאַשָּׁע, אַיְן נאָר דער קָרוּמְפֿרַע שְׂלִיאָך אַיְבָּעָר
דער אַזְעָרָע, וואָס האָט זיך אַ גַּאנְצָעָן ווַיְנָטָעָר גַּעַקָּאָוּעָט אַוְנָ-
טָעָר שְׂלִיטָעָס אַיְן פָּאָרְקָאָוּזֶס, גַּעַלְעַטָּס זיך פָּוּן שְׂנִי אַיְן פָּוּן
פֿערְדָּעָן-מִיסְט, ער אַלְיִין האָלָט זיך נאָך פָּעָסֶט. אַיְבָּעָר אַ נַּאֲכָט
האָט ער זיך נאָר אַפְּגָעָרִיסָעָן פָּוּן בִּידָע בְּרָעָגָע אַיְן גַּעַלְעַט
זיך פֿאָפְּרָעָק. אַנְשָׁטָט צוֹ לִיגָּעָן אַיְבָּעָר דער בְּרִיאַת פָּוּן אַזְעָרָע,
האָט ער זיך אַוְיְסָגְעַקְרָעָוּזֶת אַיְן לִיגָּט אַיְן דער לאָנְגָּן. אַ מִין
גַּלְגָּל פָּוּן אַ שְׂלִיאָך אַיְן דאס אַצְינָד. אהן אָן אַנְהָהִיב אַיְן אַהֲן
אַ סְוָך. אלע אַיְן-שְׂטִיקָעָר אַרְוָם אַיְם שְׂמַעְלְצָעָן-זיך, צוֹפְּאָלָעָן
אַיְן פֿאָרְפֿאָל, אַיְן ער האָלָט זיך, דער אַיְנָגָעָט אַפְּטָשָׁעָטָעָר אַוְנָ-

געדרעהטער שליאן. ער ווערט נאר אלץ שמאלער אין גראינער. דאס גראינט אצינד די אפונטאייטע פערדען-מייסט... אצינד זעהט ער שיין אויס, ער שליאן, ווי א פאָר Shimעלטע דנא פון אַ משונהדייגען, אונטער גאנגעטונגנעט אַקרענט, וועלכער האט זיך פאָרבּלאָנדזשעט אַהער, מען וויסט ניט וויזזוי און פון וועלכע וואָסערען.

און נאָך אַ זאָך אַיִן געשען אַיבער ער טויאינער נאָכט: ער שניַי אויף ער לאָנקען, אויף יונער זויט אַזערע, אַיִן צוֹגְנְגָעַן אַיִן די סקָעַלְגָּטָעַן פון צוֹוַיִ גַּעֲשָׂנְדְפָּנָעַ אַיִן צַיִּים פִּיקָּעַטָּע פֻּרְעַד האָבָּעַן זיך אַנְטְּפָּלָעַט. ער סקָעַלְגָּטָעַן פון כוֹעַס-דָּרָס קְלִיאַטְשָׁע — גְּרָאָפַּעַן קְנָאָכָּעַן אַיִן אַמְּגַוְּשָׂמְדִינָּעַר פָּאָרָה, סְקָאָלְיָעַטָּעַר קָאָפַּה, אַיִן שְׁמַעְנְדֶּרֶיךָסָסְקָעַלְגָּטָעַ — אַיִן אַיְדְּעַלְעַר, מיט דינע רִיפְעַן, אַיִן מיט שְׁמָאָלָעַ רְאָסָאָוָעַ בְּאַקְעַן-בִּינְעַר.

אַ רָּאָב לְאָוֹת זיך אַיבָּעַר זיך אַ רְגָּעָעַ שְׁוֹעוֹרַ אַרְאָפַּעַן אַיִן

בָּאָלֵד פְּלִיהַת ער אויף צוֹרִיךְ.

— קְרָדָא! — שְׁרִיט ער גָּאנְץ אַנְטְּוִישַׁט, קִין שְׁרִיד וּפְלִיט ניט גַּעֲבִילְבָּעַן!

ער אַומְגָעַדְרָעַהטער שליאן צְפָאָלָט זיך דְּעַרוֹוַיְלָע אַיִן גַּעַתְּהַט-אַונְטָעַר אַיִן די שְׁפִילְעַוְדוֹגָעַ כּוֹאָלִיעַס. די טְשִׁיקָּעַס האָבָּעַן זיך מעָהָר ניט ווֹאוֹ אַרְאָפְצּוֹשְׁטָעַן. שְׁוֹעַבָּעַן זיך אַרוֹם אַיִן ער לְוֹפְטָעַן אויף זַיְעַרְעַט שְׁתָאָלָעַן פְּלִיגְלָעַן, דְּרַעַחָעַן זיך אַיִן מַאֲכָעַן הַקְּפָתָה. זַיְעַר זַיְעַר האָבָּעַן זיך אַפְּגָנְטָאָן. זַיִּי האָבָּעַן אַנְגָּעוֹאָגָט דָּעַם פְּרִיהַלְגָּנָג אַיבָּעַר ער אַזְעָרָעַ. אַצְינֵד האָבָּעַן זַיִּי דָּא נִיט מעָהָר ווֹאָס צוֹ טָאָן. פָּאָרְשָׁוּיְנְדָעַן זַיִּי.

אין די טְרָאָסְטִינְעַס, אויף יַעֲנֵד זוֹיט אַזְעָרָעַ, באַוְיִוּט זיך אַצְינֵד אַ גּוֹי, אַ יְעָגָעַר, אַיִן לְאָנָגָעַ כָּלִיאָגְוּעַס מיט אַ לְאָנָגָעַר אַיְזָעַרְנָעַר הַרְאָבְלִיעַס אַיִן האָנָט אַיִן מיט אַ בִּיקָּס אַיִן דָּעַר צוֹוִיטָעַר האָנָט. די הַרְאָבְלִיעַס לְעָגָט ער אַוּוֹק לְעָבָעַן זיך אַיִן די בִּיקָּס נַעַמְתָּ ער אַיִן בִּידָעַ הַעַנְתָּה אַרְיוֹאָנְטָאָל. אַזְוִי שְׁטַעַהַט ער אַ פָּאָרְכִּישׁוֹפְטָעַר שְׁעהָן לְאָגָנָג אַיִן די שְׁיטְעַרְעַט טְרָאָס-טִינְעַס, ווי אַונְטָעַר אַ לְיִיכְתָּעַן שלְיִיעַר. קִין רִיחָר גִּיט ער זיך ניט. אַ מַּאֲדָנָעַר שְׁאָטָעַן!... אַצְינֵד טְשִׁיקְעַוּט ער, אַנְשְׁטָאָט די

פארשוואנדגען טשייקעס. ער וווארט מיט און אונגענשליכען גע-
דולד אויף די גרייסע קאראבען און ליעשצען, וועלכע וואפרען
זיער דוייג ניט וויט פון די שלימיגע ברעהעס. דערזעהט ער
א גרייסען פיש, וואס צאפעטל אין זיינע וויסנע-ליידענסצאפטען,
צילט ער זיך און און שיטט אוייס. א בלויער רוייך שבריגט
ארויס אין די טראסטינעס און ערישט דערנאך דערעהרט מען
דעט שאס. או דער רוייך צוגעהט זיך — דערזעהט מען, או דער
פארגלו-ווערטער שאטען פונם פיש-יעגער האט אפנעלעבט. ער
גראפעטל דארט אצינד מיט זיין לאנגער הראפעלייז. און דערנאך
צוצפעטל זיך א בעבדיגער שטיק זילבער אין זיינע שווארצע
הענט. און ווידער אמאָל בלײַבֿט ער שטעהן, צוישען די שי-
טערען טראסטינעס, געהימניטפּול טונקעל און פֿאָרגלו-ווערט. און
איינגלעך און אידען קוינן אויף איהם פון דער זיינט אָזערע
און קאנען זיך ניט אָנקוקען.

3.

מערען, פאנדרעס וויב, קְלַאַפְּט דאס הארץ. דער שאטען
פון פיש-יעגער רייצט זי מיט זיין ושבנדער פֿאָרגּלו-ווערטקייט.
די אָזערע, און אלֶין וואס אָרוֹם דער אָזערע, איז אָזוי פּוֹיל.
אלֶין ריהרט זיך דֵּא אָזוי פֿאָמְעַלעַך. און אויף דער ווועלט איז
שווין וויסנעם, די דינע ריטער פון די ווערבעס חאָפְּעַן זיך אָז-
געגאָסען מיט גריינעם זאָפְּט און אין שטוב האָט מען שווין
אויפֿאָגְּעַסְעַן די לאַעטְמַן מצה-פֿאָרְפַּעְלַעַך.

אָ מאָדָע אָזְמָרְהִיאֲגִיקִיט האָט זי אָרוּמְגָעְנוּמָעַן הַיִנְטִיכְעַן
נאָ-פסח. און אָזְמָרְהִיאֲגִיקִיט פֿרְעַסְט זי זיינט קושקע בראנד האָט
זיך אָרְיִינְגְּעַבְּאָפְּט צוֹ אַיהֲר אַין שטוב און אָנְגָּעְנוּמָעַן זי ביַי
די הַיְּפְּטַעַן. זי האָט אַיהם גַּעַשְׁלָאָגְּעַן פָּאָר אָזָה הַנּוֹה. יְאָ, דאס
איַז אַמְתָּה. אָבְּעָר אַיהֲרַע הַעֲנַט גַּעַדְעַנְקָעַן עַפְּעַס פון זיך אָלְיַין
קַוְשָׁקָעַס גַּעַשְׁלָאָגְּעַנְעַץ בָּאָקָעַן. אַיהֲרַע אוּירְעַן — דאס מאָנָס-
בִּילְשָׁע פּוֹיְקָעַן פון קַוְשָׁקָעַס בְּרַיְתָעַן רַוְקָעַן, בְּשַׁעַת זי האָט
איַהְם גַּעַבְּוִיקָעַרְט מִיטָּן טָאָטָעַנְס שְׁטוּוּעַל... אָפְּטַמָּאָל דּוֹכְט זיך

אייהר. איז איהר פאָרדריסט ווֹאָס אַזְאָג געזונטער מאָנספֿיל איז
געזונגען צום ציל און ניט דערגןגען. איהר לִיבּ שְׂרֵיט אַין
דער אַינֶּזָּמָּקִיט פֿוֹן די נְעַכְתּוֹ. ווי אַן אוַיסגעהונגערטע הִיבּ-
טִיכּוּ, ווֹאָס ווִילּ פֿוֹן גָּרְנִיט ווִיסְעָן, ווֹאַיעַט דָּס בְּלוֹט אַין די
אַדערען, זי קְנִיפּט זִיךְ אַלְיִין אַון זִידָּלְט זִיךְ מִיטּ פָּאָרְקִיטְצָעַ
צִין:

— הִינְטִישַׁ-פְּלִישַׁ בִּיסְטַּו, מַעֲרַעַ, הִינְטִישַׁ פְּלִישַׁ!

און בִּיטָּאָג, איז זי דערמָאנְט זִיךְ וועגַען אַזְאָג זִידָּעַן-זִיךְ
מיַט זִיךְ אַלְיִין, פְּאָוט זִיךְ אַראָפּ דִּי אוֹיגַעַן אַון זִיפְּצַט:

— גַּעוֹאָלָּד, נְחָ, ווֹאָס ווּעַט פֿוֹן מִיר וועַרְעָן?...

די האָלָּבּ-טוֹנְקָעַלְעַ פִּירְ-הִוּן אַין טָاطָעַנְס שְׁטוֹב דָּעַרְ-
מָאנְט אַיהְר, איז זי האָט דָּאָרְטָעַן אַמְּאָלּ נְחָן, חַתְּנַצְּיִיט, גַּעַ-
שְׁלַׂגְעַן, זִין בְּלוֹט פָּאָרְגָּאָסְעַן... נְאָלּ עָרְ נְאָרְ קוּמָעַן אַחַיִם
און אַנְכָּאָפְּעַן זִיךְ מִיטּ דִּי שְׁטָאָרְקָעַן העַנְט אַון אוֹיפְּהִוְיִבְּעַן ווּי
אַ פָּעַקְעַלְעַ ווּאַטְעַע, די פִּינְגָּעַר ווּעַט זִיךְ אַיהם אַצְּינְדּ קְוּשָׁעַן פָּאָר
זִין גַּרְאָפְּעַר אַיְבָּרְגָּעְבָּעְנִיקִיט.

הִינְטִיגַּעַן זָמָעַר מוֹזְנַח קוּמָעַן אַחַיִם. זִיךְ ווּיסְט נְאָר
נוּט אַין ווּעַלְכָּעַן חַודְשָׁ אַון אַין ווּעַלְכָּעַן טָאגּ. נְחַ שְׂרִיבְּט
אייהר, איז עָרְ אַלְיִין ווּוִיסְט נְיִטְ קְלָאָר. שְׁוּעָר צַוְּ דָּרְגָּעָהָן אַ
טָּאָלָּק בַּיִּ פָּאָנִיעַן. נְחַ שְׂרִיבְּט אַפְּילְוּ, איז עָרְ רָעְכָּעַנְט קוּמָעַן
פֿוֹן מָאָהָלוּוּ מִיטְן פָּאָרְעָאָד, אוֹיבּ סְוּעַט אַיהם נְאָר בְּלִיְבָּעַן
אוֹיפּ הַוְּצָאָות. ווּיסְט דָּאָךְ מַעֲרַע גַּעַנְץ גּוֹט, איז עָרְ האָט נְאָךְ
צַוְּ זְצַעַן אַ פְּאָרְחַדְשִׁים. אַפְּעַר אַיהְר בְּרַעְנַעְנְדִּיגְעָר בְּעַנְקָן.
שָׁאָפְּט דָּרוֹמְעַלְט זִיךְ אַיהְר, איז עָס ווּעַט עָפְּעַס גַּעַשְׁעָהָן אַ נְסָ.
איַן אַסְטְּרָאָגּ פִּיהָרֶט זִיךְ אַצְּינְדּ נְחַ אוֹיפּ זְנַהָּר גּוֹט. נְאָכְן גַּעַ-
שְׁלַׂעַג מִיטְן "טְשֻׁוּרְיִילּ", מִיטּ דָעַם רְצֹזְבָּאַנִּיקּ, אַיז עָרְ אַינְגָּאַנְצָעַן
שְׁטִילּ גַּעַוְאָרְעַן. ווּעַט מַעַן אַפְּשָׁר אוֹיפּ אַיהם רְחַמּוֹת הַאָבָּעָן,
אוֹיפּ זִין ווִיבּ אַון אוֹיפּ זִין קִינְד... ווּעַלְכָּעַן עָרְ האָט נְאָךְ
גָּאָר אַין די אוֹיגַעַן נְיִט גַּעַזְעָהָן. מַעַן ווּעַט אַיהם בְּאָפְּרִיְיַעַן
פָּאָרְן "סְרָאָקּ". גַּעוֹאָלָּד, נְחָ!

* * *

דאָס אַיִינְרָעְדָּעְנִישׁ הָאָט זֵי גַעֲנוּמָעָן אֶזְוִי פִּינְגִּינְעָן, אָז
זֵי הָאָט זִין מַעֲהָר קִין אַרט נִיט גַעֲקָעָנֶט גַעֲפִינֶן. זֵי אַיִן
שְׁוִין עַטְלִיכָע מַאַל גַעֲלָאָפָעָן צֵו דָעַר מַומָע-פִּיגְעָן, צֵו רֵי
יִשְׂרָאֵל דָעַם גַבָּאי פָוָן לַיְבָגְזּוּוֹיטְשָׁעָר בֵּית-מְדֻשָּׁה, אַיִן בָּאַלְעָם.
גַּאֲלִישָׁעָר צָעָן; אַנְגַעְכָּאָפָט מַעֲנָשָׁעָן אַיִן גָּאָס: מַעַן זָאָל אַיִיר
זַאֲגָעָן צֵי אֶזְאָזְאָל אַיִן מַעֲגָלִיךְ, סְהִיכִּסְטָה: אָז נַח זָאָל קַומָעָן
פָאָרָן "סְרָאָק". זֵי הָאָט שְׁוִין אַלְעָמָעָן דַעֲרָעָסָעָן. אַפְּבָעָר קִיןְנָעָר
פָאַרְשָׁעָתָה זֵי נִיט. אַלְעָשָׁמְלָעָן זֵי אֶזְאָזְאָל. בֵּי גָאָט
אַיִן אַלְעָס מַעֲגָלִיךְ. נַאֲר... וּוֹאָרְטָעָן אַוִיָּף נִיט אַיִן אַוִיָּף נִיט
קִין תְּכִלִית. זֵי הָאָט דָאָךְ שְׁוִין, בְּרוּקְ-הַשְּׁמָה, גַעֲוָאָרָט אַקְיָיָי
לַעֲכְרִינְגָעָן יִאָהָר, אַיִן מַילָא... נַאֲךְ אַפְּאָר חֲדִשִּׁים. צְוִילָב וּוָאָס
נַעֲמָעָן זִין דָאָס לַעֲבָעָן?...

אַיִן קְלִיְינְגְקִיִּט, נַאֲךְ אַפְּאָר חֲדִשִּׁים!... אָונְ דָא בְּלָאָזָעָן
שְׁוִין דֵי וּיְעָסָנָע-וּוִינְטָעָן. מִיט אֶזְאָזְאָל לַיְבָגְזּוּרְקָרָפָט בְּלָאָזָעָן
זֵי אַיִן מַעֲרָעָס הַארְץ אַרְיִין, וֵי אַוִיָּף אַיִינְגָעָשְׁטָעָן קְוִיהָלְעָן.
דָעַר אַש פְּלִיהָת-אַוּעָק אָונְ דֵי קְוִיהָלְעָן בְּרָעָנָעָן. פָוָן דֵי הָאָט
לְאַוּעָשָׁקָעָס וּוֹצְרָט אַפְּלָקָט-פִּיעָר. וֵי אַיִן אַפְּבָעָר גַעָהָט זֵי
אָוּעָר. דָעַר שְׁתִין אַלְיִין. דָאָכָט זִין, פְּרָעָגָט זֵי שְׁטִיל אַוִיְפָן
אוּוִעָר: וּוָאָס וּוֹאָלָט זֵי גַעֲטָאָן, אָז קוֹשָׁקָעָ ברָאנְדָכָפָט זִין
נַאֲכָמָאָל אַרְיִין אַיִינְמִיטָעָן דָעַר נַאֲכָט אָונְ טַשְׁפָעָט זֵי?...

מַעֲרָע שְׁפְּרִינְגְּט-אַוִיָּף אָונְ מַאֲכָט אִימִיצָעָן אַקְלָאָק, זֵי
וּוֹלְלָנִיט וּוִיסְפָּן, זֵי וּוֹלְלָנִיט הַעֲרָעָן, זֵי וּוֹלְלָנִיט עַנְטָפָעָן.
מַעַן טָאָר גַאָר נִיט קְלָעָרָעָן פָוָן אַוּלָכָבָעָן זַאֲכָעָן. שְׁוִין גַּלְיִיכָעָר
נַעֲמָעָן דָאָס קִינְד אַוִיָּף דֵי הַעֲנָט אָונְ אַוּוּעָקָלָאָזָעָן זִין צָוָם
דַנְיָעָפָר. אַוּוּעָק פָוָן דָעַר אַזְעָר, פָוָגָם פָאַרְשָׁלָאָפָעָנָעָם
יעֲנוּעָר אַיִן דֵי טְרָאָסְטִינְגָס. שְׁטָאָרְבָּעָן קָעָן מַעַן דָא אַיִן אַזְאָזָעָן
אוּיְפָן דַנְיָעָפָר אַיִן גַּגְנָץ אַנְדָעָרָש. בֵּי דֵי פָאַרְעָכָאָדָעָן
אַיִן אַצְיָינְד קָאָגְנָקְוּרְעָנְצִיָּאָז. אַידָעָן פָאַהָרָעָן קִין מַהְלָיָה, זֵי
זֵי דַאָרָפָעָן צֵי זֵי דַאָרָפָעָן נִיט. בָּאַלְעָמָעָטִישָׁע מִיְזָלָעָן אָונְ
בְּחוּרִים מַאֲכָעָן הוּלִיאָנְקָסָס. קָאָזָעָן זִין אַוּעָק מִיט פָעַלְעָעָן
עַסְעַנוֹוָאָרָג קִין אַרְשָׁא. אַנְצְוִיקָעָן דַאָרָטָעָן דֵי בָּזָהָן... לַיְתָעָן
אַיִן גּוֹטָן;

פָּאַרְוּוִילֶט זַיֵּךְ מַעֲרָצָן זַעַחַן וּוֹיְלִיט פָּאַהְרָעָן-אָפֶּ, וּוֹיְלִיט קִימָעָן-אָגֶן. אַ סָּךְ קִימָעָן צִוְּפָאַהְרָעָן פֿוֹן דָּאַרְטָעָן... פֿוֹן מַאְהָלִיוֹ, וּוֹאָפֶן נָחָזֶת אַיִּינָסְטָרָאָגֶן, מַעַן לְאַכְּטָן, מַעַן גְּרִיסְטָן-זַיִּן, מַעַן קַוְּשָׁט-זַיִּן אַפְּלִינוֹ.

לְוִיפְּטָן זַיִּין מִיטָּן קִינְד אוּפִיךְ דִּי אַרְעָםְסָט צָוָם דְּנִיעְפָּעָר. זַעַחַן זַיִּךְ בַּיִּי זַונְדָּעָל גַּאֲטָסְטָן גַּבְּבָן לְעַבְּעָן הַיְּזָקָעָן אוּפִיךְ אַ בָּאנְקָן אַוְן וּוֹאָרְטָט מִיטָּן אַ פָּאַרְבָּאָרְגָּוּגָעָנָרָן הַאֲזָרְצָקְלַאְפְּגָעָנִישָׁ אַוְיָפָן אַנְקָ�יָן מַעַן פֿוֹן פָּאַרְעָכָּאָד. טֻמְעָ, זַונְדָּעָלָס אִידְעָנָעָן מִיטָּן מַאְנְסְבִּילָשָׁן נָאָן, זַעַחַן זַיִּךְ צָוָא אַיִּהָרָן צָוָא אַנְזָבְּרָעָן וּוּיְבָעָרָן, דִּי אַלְטָעָן אַוְן דִּי יְוָנְגָעָן, גִּיסְעָן-אַוִּיסָּט דָּאָס הַאֲרָצָן אַיִּינָעָן פָּאָרָן דָּעָרָן צְוּוּיְתָעָרָן. טֻמְעָ וּוַיְשָׁטָן זַיִּךְ דָּעָם מַאְנְסְבִּילָשָׁן נָאָן, דָּעָרְנוֹאָן דִּי שָׁעָנָעָן אַוְיָגְעָן אַוְן דַּעְרְצָעָהָלָט צָוָם זַיְבָּצָהָנוֹתָן מְאָלָּה, אָגֶן... מַעַן הַאֲטָן אַוְיָגְעָן אַיִּהָרָן זַוְּהָן, פָּאַרְמָשָׁפָט אַוְן פָּאַרְשִׁיקָּט קִיְּין «סִימְבִּירָה» קָאַפְּלָעָן, אַיִּהָרָן זַוְּהָן, דִּי עַרְצָעָהָלָט-אַיִּיבָּרָן מִיטָּה הַיִּזְּנָן דִּי אַלְטָעָט מַעַשָּׁה נִיטָּה אַפֶּ אַוְן דַּעְרְצָעָהָלָט-אַיִּיבָּרָן מִיטָּה הַיִּזְּנָן דִּי אַלְטָעָט מַעַשָּׁה נִיטָּה פָּרִיסְטָגוֹן, אַוּפִיךְ דָּעָרָן שְׁרָפָה בַּיִּים נִיְּעָם נָגָד. פָּאַנְדָּרָעָן הַאֲטָן כָּלוֹמְרָשָׁט גַּעֲפָאָטָשָׁט דָּעָם פָּרִיסְטָגוֹן, אַפְּנָעָרִיסָּן אַיִּהָם אַ פָּוּנְסָקָעָן קָנְעָפָעָל... דִּי עַהְנְלִיכְיָיט פֿוֹן אַוְמָגְלִיךְ פָּאַרְאַנִּינְגָּט בַּיִּידָּעָן וּוּיְבָעָרָן: מַאְמָעָ אַוְן וּוּיְבָעָרָן. בַּיִּידָּעָן קָרִימָעָן-זַיִּין דִּי פָּנִימָעָרָן צָוָם וּוּיְגָעָן. דַּעְרְעוֹתָהָט מַעַרְעָץ צְוּפְעָלָעָן, אָוּזָן דִּי מַאְמָעָה קָלְיִיבָּט זַיִּךְ וּוּיְגָעָן, הַוִּיבָּטָן דָּאָס אַוִּין אַנְזָבְּרָעָן הַעֲיוּוֹתָן, אַטְ-אֲטָן וּוּיְנָטָן זַיִּךְ דָּאָס פָּאַנְדָּרָעָן. לְוִיכְטָן-אַוּפִיךְ מַעְרָעָס פָּנִים מִיטָּה מַוְתָּעָרְלִיכָּרָן רַחְמָנוֹתָן, וּוֹאָס דָּאָס קִינְד הַעֲלָמָט אַיִּהָרָן אָפֶן-עָסָעָן זַיִּךְ דָּאָס הַאֲרָצָן. גַּלְעָט זַיִּין דָּאָס קִינְד אַיִּין שְׁעַפְתָּשָׁעָט אַיִּהָם אַרְיִין אַיִּהָרָן מַאְדָנָעָן אַיִּינְרָעָדָעָנִישָׁ:

— דִּיְיָן טָאַטְיָינְקָעָן וּוֹעַט בָּאַלְדָּ קִימָעָן... אַט וּוּסְטָוּזְעָהָעָן... אַוְן מִיטָּה אַ פָּאַל דַּעְרָהָעָרט זַיִּךְ אַ פִּיכְטָעָרָן רַעֲוָעָן פֿוֹן אַ פִּיכְפָּעָרָן, אַוְן דַּעְרָן שְׁנִיִּי-וּוִיסְעָרָן נָאָוָן פֿוֹן דָּאַרְבָּאָס פָּאַרְעָכָּאָד בָּאוּוּיִוּת זַיִּךְ אַיִּנָּם רַוְּיָטָעָן בּוֹיגָן פֿוֹן דִּי לִיְּמִינְגָּעָן דְּנִיעְפָּעָרָן בָּעָרָגָן, הַינְּטָעָרָן פָּאַרְאָם, דִּי צְוּוִיָּה שְׂוֹאָרְצָעָץ אַוְיָפְשָׁרִיפָּטָעָן «לְפָוּוּ» פֿוֹן בַּיִּידָּעָן זַיְטָעָן, בַּיִּים שָׁאָרְפָּעָן שְׁפִּיאָן, זַעַחַן-אַוִּיסָּט

וואָי נאָולעכער... אַין דער בלוייקייט פון ווֹאַסער שנײַידט ער זיך, דער נאָז, אַקעגּען שטראָם אָז שויימֶט אָז שנאָרכְט. דער גאנצעער פֿאָרָעכָאָד אַנטְפְּלָעַקְט זיך, לְוִיפְּט אַרוּיס ווֵי אַ שוֹוָן. מעַן זעהַט אַפְּילַו שׂוֹאָרָעַץ מעַנְשְׁלַעַךְ אַונְטְּמַעַר זִין אַפְּעַנְעַט ווֹיַּסְעַט דְּאָן, אָז — דִּי מַטְרָאָסְעַן בַּיִּם רְזַדְּרָה. נַאֲךְ אַיהם בָּאוּוּיּוֹת זִיךְ אַ צוּוּיִיטָרָר פֿאָרָעכָאָד. דָּאָס אַיְזָה דָּעַר גּוֹעַשְׁקָעַר, פון דער קָאָמְפָאָגְנִיעַ. קָאָנְקָוּרָעַנְצִיעַ-צִיִּיט גַּעַת-נַאֲךְ דִּי «קָאָמְפָאָגְנִיעַ» נַאֲךְ דָּעַם רְבִינָס פֿאָרָעכָאָד ווֵי אַ שָּׂאָטָעַן; לְאַזְּ אַיהם נִיט אַוִּיסְכָּאָפְּעַן אַלְעַ פָּגָסְזָוְשִׁירָעַן. אַוִּיףְּ דִּי פֿרִיסְטָגְּנוּס צִיהַת מעַן אַרוּיףְּ דִּי קָאָלְרָעַט פְּלָגָעַן. צָעַפְּלָאָטְצָרָעַן זִיךְ זִיךְ ווֵי אַ בשׂוֹרָה פון זָומָעַר-פְּרִיד אָז זָומָעַר-פְּרִיקִיִּיט אָז צְווֵי גַּעַת-צָעַפְּלָטָעַן.

— טְוָאוֹו, טְוָאוֹו! טְוָטוֹו! גִּיבְּעַן נַאֲכָמָל אַ טְרוּבָעַ דִּי פֿאָרָעַכָּאָדָעַן. אַצְּיַנְד — בִּידְעַ אַוִּיףְּ אַיְין מַאְ. דָּאָס גִּיבְּעַן זִיךְ אַ צִּיכְּבָעַן דָּעַם פֿאָרָאָמְשָׁקִיךְ צָר זָאָל אַפְּלָאָעַן דָּעַם קָאָנָאָט, זִיךְ זָאָלָעַן קָעָנָעַן דָּרְכָּגָהָעָן.

סְגָּוָם הַוִּיכְּעָן בְּרָעָגָג, בִּי זָונְדָעָס הַיְּזָקָעַ. זַעַחַת מַעַן ווֵי אַגְּשָׁעַל דָּעַר פֿאָרָאָמְשָׁקִיךְ לְוִיפְּט פון שְׁטוּבָאָרוּיס אַפְּצָלָאָעַן דָּעַם קָאָנָאָט. אַונְטְּעָרָן רְוִינְדָעַן דְּעַכְּלִיעַ, אַוִּיףְּ סְלוֹבָעַס, גִּיט עַר אַ צִּיהַ-אַרוּיףְּ דָּעַם שְׁוֹעָרָעַן הַוִּיבְּعַל אַיְזָה גַּעַנְצָעַמְשִׁינְעָרִיעַ, פון גַּרְוִיסְעַן הַילְּצָעָרָנָעַס קָאָלְוָוָאָרָאָט בֵּין אַלְעַ אַרוּמִּיגְעַ צִיְּנָעַר. דִּינְעַ רְעַדְלָעַן אָזָן ווֹאָלְגָעַר-הַעַלְצָעָר, הַוִּיבְּעַן אָז צָו בְּאַרְעַבָּאָ-גַּעוּעָן, ווֵי אַוִּיףְּ אַ טְרָעָוָאָגָעָן. דָּעַר נִיעַר גַּעַפְּעַכְּתָעָר קָאָנָאָט גִּיט שְׁוֹעָר אַ שְׁמִינִיז דָּאָס בְּלֹוִיעַ ווֹאַסְעַר אָז שְׁנִידָּט אַיבְּרָעָמִיט אַ פָּאָס פון שְׁוּם דִּי גַּאנְגָעָר בְּרִיטָה פָּוֹן דְּנִיעַפְּרָעָר. דִּי פֿאָרָעַכָּאָדָעַן פְּאָחָרְעַן דִּירְךְ, ווֵי דִּי זִיגְעָר, אַיבְּרָעָן גַּעַפְּלָעַנְעָס אָזָן גַּעַונְקָעַנְעָס גַּעַגְעָר. אַוִּיפְּן שְׁפִּינְזָן נַאֲזָן פון יְעַדְעַן פֿאָרָעָ-כָּאָד שְׁטָעַהָת אַ מַטְרָאָס מִיט אַ שָּׁאָרְבָּנָר הַאָק אָז דִּי הַעַנְטָ... טָאָמָעָר לְאַזְּוֹת מעַן נִיט אַפְּ אַזְּוֵי נִיךְ דָּעַם קָאָנָאָט, הָאָט עַר דָּאָס רְעַכְּת אַיבְּרָעַצְּהַאָקָעָן אַיהם אַוִּיףְּ צְוִיְּעָן... ווֹאָרִים סְאַיְזָן אַ גַּרְוִיסָעָ סְפָּנָה דָּעַר פֿאָרָעַכָּאָד זָאָל זִיךְ אָז אַיהם אַפְּשָׁלָאָגָעָן אָזָן פְּלָעַן גַּאנְגָעָן. דָּעַם רְבִינָס פֿאָרָעַכָּאָד, אָז עַר פָּאָהָרָט אָז

טרובייט ער צוויי מאָל. חזרט איבער זיין סיינאל. אבער די
 פַּאֲרָצָהָדָעָן פֿוֹן דָּעֵר גַּוְיִישָׁקָעָר קַאְמְפָאנִיעָ גַּיְבָּעָן נָאָר אַיְין מָאָל
 אַ טְּרוֹבָּ. מָעַן וַיִּסְתַּחַט זָהָר גּוֹט, אָוָן מַעַהָר פֿוֹן אַלְעָמָעָן —
 אַנְשָׁעָל פַּאֲרָאַמְשָׁצִיךְ, אָזְ דִּי שֻׁוְנָאִי-יִשְׂרָאֵל פֿוֹן דָּעֵר קַאְמְפָאנִיעָ
 קְוֹקָעָן דִּי אַוְגָעָן אַיְסָ — דָּעֵר פַּאֲרָאַמְשָׁצִיךְ זָאָל וַיְךָ פַּאֲרָגָעָ.
 סָעָן, נִיט דַּעֲרַהָעָרָעָן דָּעֵם סִינְגָּאָל בְּשָׁעָת אַ וּוַיְנָט. פְּדִי אַיְבָּעָרָ
 צְוָהָאָקָעָן דָּעַם נִיְצָמָעָ קַאְנָאָט זַיְנָעָם, אָזְוִי וַיְיִזְהָבָעָן שְׂוִין
 נִיט אַיְינָמָאָל אַפְּגָעָטָאָן זַיְנָעָן טָאָטָעָן, אַנְשָׁעָלָס טָאָטָעָן, עַלְיוֹ הַשְּׁלָוָם.
 הַיְתָ ער וַיְךָ דַּעֲרָפָאָר, אַנְשָׁעָל, פְּאָרָעָר דָּעֵר קַאְמְפָאנִיעָ וַיְיִפְּאָר
 פִּיעָר. ער וּוְאָרֶט קִיְּנָמָאָל נִיט פֿוֹן מָעַן וּוּעָט פִּיפָּעָן. וַיְיִזְהָבָעָן
 ער דַּעֲרַהָעָרָט דָּעֵם גַּוְרָוִישָׁ פֿוֹן דִּי וּוּאָסָעָר-לְעָדָר דָּעֵם שְׂוּעָ
 רָעָן אַטְּעָם פֿוֹן דָּעֵר טְרוֹבָּעָ, וּוּלְכָעָץ קְלִינְגָּעָן אָזְוִי זְוִילְגָּ
 צְוִישָׁעָן דִּי הוַיְכָעָ גַּעֲבִיְגָעָנָעָ בְּרָעָגָעָם, אָזְוִי שְׁטָעָלָט ער אָפָּ
 דָּעֵם פְּאָרָאָם, אָוָן לְוִיְּפָט אַפְּלָאוֹעָן דָּעֵם קַאְנָאָט. ער וְאָרֶטְרוּוּיָט
 דָּאָס אַפְּיִלוֹ נִיט אָזָא בְּלִיְעָנָעָם פְּוִינְגָּעָן וַיְיִזְהָבָעָן
 דָּעֵם סְטָאָרָאָזָש אַוְיָפָן פְּאָרָאָם. אָוָן נָאָר בְּיִם צְוִירִיק אַנְצִיחָעָן
 דָּעֵם קַאְנָאָט לְאָזָט ער צָוּ זָוּ דָעֵם גּוֹי, ער זָאָל אַיהֲם הַעֲלָפָעָן.
 דָּעֵם קַאְנָאָט לְאָזָט ער צָוּ זָוּ דָעֵם גּוֹי, ער זָאָל אַיהֲם הַעֲלָפָעָן.
 דִּי
 בְּיִידָעָ פְּאָרָעָכָדָעָן שְׁוִימָעָן צָוּ מִיט שְׂוִים אָוָן דְּוִיךְ. דִּי
 הַיְזָ פֿוֹן דִּי טְרוֹבָּעָשׁ שְׁלַעְגָּעָלָט וַיְךָ אַינְ אַיְן דָּעֵר לְוִפְּט וַיְיִצְחָקָעָן
 דִּיכְטָעָ זִיסְקִיט אַיְן לְעַבְלָעָן וּוּסָעָר. זַיְיִ רְוָקָעָן וַיְיִזְהָבָעָן זַיְיִ מִיט
 אַ זַּיְיט צָוּ דִּי פְּרִיסְטָאָגָעָם. מָעַן פְּאָרָצִיחָת קִיְּטָעָן אָוָן פְּעַטְלִיעָס,
 מָעַן וּוְאָרֶפֶט אַיְבָּעָר קְלָאָטָקָעָס מִיט פְּאָרָעָנְטָשָׁעָס. פְּאָסָאָזְרָעָן
 מִיט רַעְנְצָעָלְעָךְ שְׁטָרָאָמָעָן אָרָאָפְּ.

מָעַרְעָ לְוִיְּפָט צָוּ נַעַמְנָטָעָר אָוָן קוּקָט וַיְךָ דַּוְרְשָׁטִיגָּ אַיְין
 אַיְן יַעֲדָעָן פְּאָסָאָזְרָיְר. גַּעַת אִמְיצָעָר אָרוֹיס אַיְן אַ פְּאָדְיָאָזְוּקָעָ
 מִיט בְּרִיאָתָעָ פְּלִיאָצָעָם, אָזְוִי רַיִסְטָזָעָן וַיְיִזְהָבָעָן אַפָּ אַהֲרָזָעָן:
 "אָפָּשָׁר גַּאֲרָ פְּאָנְדָרָעָ? מָעַן קָעָן נִיט וּוּיְסָעָן..."
 דִּי אַגְּנוּקָמָעָן גַּעַהְפָּן-אָרָאָפְּ אָוָן דִּי קַאְנָקָוּרָעָנְצִיעָהָוִיבָּט
 וַיְיִזְהָבָעָן. בְּיִידָעָ הַיְוּרִיגָּעָ קַאְפִּיטָאָגָעָשׁ שְׁרִיְעָן, דִּי פְּיִיפָּרָעָ
 פִּיפָּעָן. דִּי מַאְטָרָאָסָעָן בְּרוּמָעָן אוֹיף פְּלָעָרְלִיָּיָ קְוָלוֹת: "סִיּוֹדִי!
 סִיּוֹדִי!" דַּעֲרָנוֹאָךְ בָּאָרוֹהָגָט מָעַן זַיְיִ. דִּי מַאְטָרָאָסָעָן פֿוֹן בְּיִידָעָ
 פְּאָרָעָכָדָעָן לְאָזָעָן וַיְיִזְהָבָעָן נָאָר הַיְיִץ-מַאְטָעָרִילָל, וּוּסָאָ אַיְין

אנגעעהויפט אין גאנצעגען ווענט אקעגען יעדען פריסטאגן. אין גורייטע הויפענס טראגען זי דיבעראָזעווע שיטען, און דער שווייס גיסט זיך פון זי. אָראָפּלוֹויפּענדיג מיט ליידיגע אַרבעס ווינקען זי צו מושען זונדעלס טאָכטער, וועלכע ריביזט זי. אַלעמען מיט איהר ל'יביגקייט, מיט איהר עגוייט און פֿוֹסְטָע אויגען, מיט איהר קלַיְינָע הענט, אַ מִין הַיִּסְכִּית וְעוֹתָהּ פון איהר אַידישער שענקייט אויף די גויעש פֿאָרְבּוֹינְטָע פֿנִימְעָר. עס ציהט פון איהר מיט אַ רֵיחַ פון אַ אַומְפּאָקָאנְטָע גּוּרְיכְּט... נֶאֱר אַינְמִיטָען דערינְגָען צוֹטוֹרְפּעַט זיך דעם רבינְס פֿאָרְעָכָאָד:

— טוֹדוֹ! טוֹדוֹ!

ס'היסט: איהר פֿאָהָרֶט אַרוֹיְףּ-וּאָסָעֶר, קִין אַרְשָׁע, צי ניט?

— טוֹדוֹ! — כָּאֲפָט גַּלְיָך אָונְטָעֶר דער פֿאָרְעָכָאָד פון דער קָאָמְפּאָנִיעַ — מעַן אַיְךְ מַתְרָה: איהר פֿאָהָרֶט צי איהר פֿאָהָרֶט ניט?

— טוֹדוֹ! צום דרייטען מאָל. נײַן? טוֹ דָאָרָףּ מעַן ניט!! דער דרייטער פֿיַּיףּ שְׂפִּירְגֶּנְטּ-צְרוּיס נֶאָךְ פֿלּוֹצְלִיכָּעֶר. די פֿעַטְלִיעַס אָון אַנְקָעָרט וּוּרְעָעָן אַרְאָפּגְּנָעָומָעָן פון די פריסטאנְעָס. די קָלְאָטְקָעָס וּוּרְעָעָן אַרְאָפּגְּנָעָיקָט, די רַוְדָעָרִיס גִּיבְעָן זיך אַ דְּרֻעה אָון די פֿאָרְעָכָאָדָען לְאָזְעָן זיך אַזְוּעָק מִיט פּוֹלְעָן גָּאנְג, מַאְרָש, מַאְרָש אַקְעָגָעָן שְׁתָרָאָם! דָאָס בְּלוּיָּע וּוּאָסָעָר אַרְוָם זי בְּרוּיְזַ-אוּיףּ וּוּ פֿעַטְעָ מַולְגָּעָס, די פֿרִיסְטָאָנְעָס צוֹשָׁאָקְלָעָן זיך, די פָּלָאָגָעָן פְּלִיאָהָעָן-אָרָאָפּ. אָון די וּוּיְיסָע שְׁיפָעָן שְׁנִיְּדָעָן זיך אַלְץ אַרוֹיְףּ אָון אַרוֹיְףּ, צוֹ די קָאָכְעָלְנִיעָס — דער וּוּגְ קִין אַרְשָׁע.

דער עַולְמַ צוֹגְעָהָט זיך אָון מַעְרָע בְּלִיְּבָט שְׁטָעָהָן אַיְינָע אַלְיַין מִיטָּן קִינְד אוּיףּ די הענט. זי אַיְזָ פֿאָרְחָלְוָמֶט פון אַט דער גָּאנְצָעָר סְצָעָנָע, זי אַיְזָ אַגְּנְצִיקָט פון דער שְׁטָאָרְקָעָר גַּעַן, הַיְּמִינְסְפּוֹלְעָר הָאנְט, וּוּלְכָעָ רַעֲגִירָט הַינְטָעָר די אַיְזָעָרָנָע שְׁטָאָפּעָס, אָין בּוֹךְ פון די פֿאָרְעָכָאָדָען. זי לְאָזְטָ נִיט צָה, אַט די שְׁטָאָרָקָעָה הָאנְט, צום נְוִדְנָעָם יְשִׁיבָה-הַדָּעָת. קִין מִינְגָּט נִיט! וּוּרָע צָס פֿאָרְשָׁפּעְטִיגָּט דער פֿאָהָרֶט נִיט!... אַט פּוֹנְקָט אָזָא

האנט, נאך א שטארקערען, קאמאגנדעוועט ערנגייך-וואו איבער
אלע פאראכאלדען, איבער שטטעט און שטעלען... ווער עס
שטעלט זיך אקעגען ווערט צויבען ווי שיום. איזוי ווי פאנדרע
אייהר מאן, איזוי ווי קאפעל — זונדעלס צלטערער בנגאך...
— טוּדוֹטוֹ! אַרְיָמָע-לִיטָם מזוען פאָלְגָעָן! אַרְיָמָע-לִיטָם
מזוען שווינגען, טוּדוֹטוֹ! און טאמעד נוּט —

א שווערער אומעט כאפט מערען ארום. די פאָרְפָּכָאלְדָעָן
פארשווונגען הינטער די קאָכָעָנִיעָס. נאך זיער שווערער אַטְעָם,
א סָפָעָן פֿוֹן אַיְזָעָרְנָעָ חַיּוֹת, דערגרייכט נאך פֿוֹן דערוּיִיטָעָס.
די אַיְזָעָרְנָעָ האָנט צוינגעט זיי — שנאָרכָען זיי: "פֿאָך-פֿאָך-זַי!"
מיר ווילען ניט נאָר מיר מזוען!... און יעס ווערט דאָמָח-אַטְעָם
זוּיגט מעבען דאָס בלְטָט פֿוֹן האָצָעָן, בין עס ווערט שוּוָגָעָר
און שוֹאָכָעָר, בייז עס פֿאָרְלִיט זיך צוּישָׁען די רוּיטָעָ לְיִהְמָן.
בערג.

טרעהרען שפָּאָרָעָן מערצן און אין בִּידָע אַוְיָגָעָן. זי
דריקט צו זיך צו דאָס קִינְד לְיִדְעָנְשָׁאָפְּטִילִיךְן. זי קִוְשָׁט אֵיתָם
דעַם רוּיטָעָן פֶּלְעָק אוּפָּן הַצְּלוּל, דאָס גַּעֲבָוָרָט-אַנְדָעָנְקָעָן פֿוֹן
דעַר שְׁרָפָה בִּים נִיְיעָם נְגִידָה, ווֹאָס האָט אַיהֲר אַזְוִי טִיעָר
געַקָּאָסְט — :
— ניט גַּעֲקוּמָעָן דַּעַר טַעַטָּנְקָעָ, זָנוּעָלָעָ, ניט גַּעֲקוּמָעָן!...

וְאַתָּה, וְאַתָּה! פָּאַנְדְּרָעַ וְוָעַט קָוְמָעַן...

1.

דאָס כאָפָען מיטן באַלעגאַליישען שטיוועל אַיבָּערַן וַיּוֹקָעַ,
וְאָס קַוְשָׁקָעַ בָּרָאנְדַּה האָט גַּעֲכָאָפֶט פָּון מַעֲרָעַן אָוָן דָּעַרְנוֹאָךְ –
דָּעַר גַּוְטָעַר כִּמְאָלַי מִיט דָּעַם קַאַלְטָעַן טַיְגַּעַכְּץ אַיבָּערַן באָקְּ,
איַז נִיט גַּעֲבֵלִיְבָּעַן קִיּוֹן סָוֶּדֶן, נִישְׁטָאָן קִיּוֹן סָוֶּרֶת אַין שְׂקָלְאָוָה.
וְוי דָּוָרָךְ אֲפִישְׁוֹף אִיּוֹן אַיְיףְּ מַאֲרוֹגָעַן, נִאָךְ דָּעַר סָעוֹדָה פָּון
חַבְּרָה-קְדִישָׁאָ, גַּעֲוֹאָרָעַן בַּקָּאָגָנָט אַין גַּאנְצָשְׁטָאָטָן, אָוָן בַּיִּ
סְעַנְדָּרָעַן אַין הַיּוֹקָעַ אַין עַפְּסָם, מִיט קַוְשָׁקָעַ בָּרָאנְדַּה, גַּעֲשָׁהָן
אֲמִיאָזְסָעַ מַעְשָׁהָ: אָוָן עָר אִיּוֹן אַינְמִיטָעַן דָּעַר נַאֲכָת גַּעֲבְּלוֹגָעַן
פָּון צְוּוִי טִירָעַן מִיט אֲלַעַדְגָּעַן קָאַשְׁיקָן אַין הַאֲנָט אָוָן, אָוָן
מַעַן האָט אִיהָם נִאָךְ דָּעַרְצָאָגְּזָעַיְקָבָרְטָ מִיט סְעַנְדָּרָעָסָאָ וְאָס
רִימְעָן שְׂטִיוּעָלָ... כָּעַ-כָּעַ: מַאֲלָאָדִיעָן פָּאַנְדְּרִיכָּעָן! וְאָס דָּעָן!
סְעַנְדָּרָעַ דָּעַם חַסִּידָס אֲטָאָכְטָעָר וְוָעַט זִיךְּ לְאַזְעָן? גַּעֲטָרָאָפָעַן
דָּעַם רִיכְטִיגָּעַן אַרְטְּ!...

סְזִינְגָּעַן אַפְּלִיְּ גַּעֲוָעַן בְּעַלְנִים אַזְעָלְכָעַ, וְאָס האָפָעַן זִיךְּ
גַּעֲלָאָזָעַן גַּעַהָן זַעַהָן דִּי רַעַשְׁתַּלְעַן פָּון פִּיש אָוָן טַיְגַּעַכְּץ, וְאָס
מַעַרְעַה האָט קַוְשָׁקָעַן גַּעֲוֹאָרָפָעַן אַין קָאַפְּ אַרְיָן. אוּפִין שְׁנִיִּ
זַיְנָעָן דָּאָךְ מַסְתָּמָא דָּאָ טָמָנִים. אַבָּעָר דִּי גַּאֲסָעָן-הַיָּנָט האָפָעַן
שְׁוִין גַּעֲוֹאָרגָט, עַס זָאָל קִיּוֹן שְׁרִיד וּפְלִיטָן נִיט בַּלְּיְיָבָעַן פָּון דָּאָס
גַּעֲכְטִיגָּעַ בָּאַמְּבָאָרְדִּירָעַן קַוְשָׁקָעַ-בָּרָאנְדַּה עַט קָאַמְּפָזְגָּנִיעַ,

הַאָבָעַן זִיךְּ דִּי אַגְּנָטוּיְשָׁטָעַ פָּאָרְשָׁעַר גַּעֲטָאָפְּטָשָׁעַט אַין שְׁנִיִּ,

אַקענגן סענדערס היינען, און געקיהלט זיך דאס הארץ מיט
 האפנונגגען אויף דער נאָהענטער צוקונפֿט:
 — ווֹאָרט, ווֹאָרט! זאָל נאָר פָּאנְדרָע אַרוֹיס פֿוֹן אַסְטֶראָג.
 ער ווּט שוֹין יָאָ דערעהן אַ טָּאָק. ער ווּט זיך שוֹין מיט
 קושקען אָפְּרָעְכָּעָן אַוִּיפֿ דַּעַר ווּלְט...
 אַ לְּעֵבָעְדִּינְעָר עֲדוֹת, צַי דַּעַם ווֹאָס דָּא אַיִּוֹ פָּאָרְגָּעָקְמָעָן,
 אַיִּוֹ פָּאָרָט נְעַבְּלִיבָעָן אַיִּין חַיִּ-שְׁרָהָקָעָ דַּי מְשׁוֹגָעָן. דָּרְיִ טָעָג
 אַיִּוֹ דָּרְיִ נְעַכְּט, נְאָךְ דַּעַר סֻוֹדָה, אַיִּוֹ זַי אַרְוּמְגָעָשְׁלִיאַגְּדָעָט,
 ווֹי אַ טְּרוֹבְּאָדוֹה, אַיְבָּעָר אַלְעָגָסָעָן אַוְן בָּצְוָנוֹעָן דַּי גְּרוֹיסָע
 גַּעַשְׁעַהָעַנִּישָׁעָן מִיט אַיְהָר נְזָדָנָעָם קְרָלְכָעָלָעָ אַוְן מִיט אַיְהָרָע
 לִידְעַלְדִּיגָּע קְרוֹצָעָ שְׂוֹרָהָלָעָן, ווֹאָס זַי הָאָט, אַיִּוֹ אַיְהָר מְשׁוֹגָעָנָעָר
 בָּאֲגִינִּיסְטְּפָרְגָּג, סְפָּעָצִיעָל פָּאָרְפָּאָסָט לְפָבּוֹד קְיַשְׁקָעָ בָּרָאנְד אַיִּוֹ
 לְכָבוֹד זִיְנָעָ נְאַכְּטִיגָּע אַוְאַנְטוּרָעָס:

„נִיטְשִׁינְעָ“ הָאָב אַיִּךְ אַ פְּלִיה גַּעֲטָאָן,
 דָּא, אַוִיכָּעַט דָּא!
 פֿוֹן דַּעַר פָּאָנְדרִיכָּעָן, פֿוֹן קָאַכְשָׁטוֹב —
 דָּא טָקָע דָּא.
 מִיט דַּעַם קְוַשְׁקָעָ, מִיט דַּעַם קָאַשְׁקָע —
 דָּא, אַוִיכָּעַט דָּא!
 מִיט דַּי גְּרִיבָעָנָעָס אַוְן טִיגְעָץ —
 אַיְכָּא—אַיְכָּא—כָּא!

אַזָּא צְוֹפְּוִיקְטָעָ חֲרָפהּ הָאָט שׂוֹין קְוַשְׁקָעָ נִיט גַּעֲקָעָנָט
 פָּאָרְטָרָאָגָעָן. הָאָט ער קְוֹדָם גַּעֲנָמָעָן פָּאָרְעָנְטְּפָרָעָן זַי אַיִּין בָּאָיִּין
 לְעַגְּאַלְיָשָׁעָן צַעְר, בִּיִּי אַ גְּרוֹיסָג גַּעַלְעַכְטָעָר פֿוֹן אַלְעָגָפָהָמָגָעָס,
 אַוְן ער אַלְיָין אַיִּוֹ גָּאָט דַּי נְשָׁמָה שְׁוֹלְדִּיגָּג. ער אַלְיָין אַיִּוֹ גַּעֲוָעָן
 „מְלָאָ“, נְאָךְ דַּעַר גְּרוֹיסָעָר סֻוֹדָה, אַוְן נִיט גַּעַוְאָוָסָט, ווֹאָס עַס
 טָוָט זַיִּק מִיט אַיִּם. דָּאָס הָאָט אַיִּם זָאָוּעָל-שְׁמִינִיסָעָר פָּאָרְפִּיהָרָט.
 ער אַוְן מְעַהָר קִינְעָר נִיט. אַזָּא פָּאָרָךְ דָּאָס אַיִּוֹ: « אַ פְּרִיהָרָעָ
 מְאַכְטָעָר, בָּאַלְעַבְּגָס, אַיְהָר, דָעַרְנָאָךְ אַיִּךְ...”
 הָאָט זַיִּךְ דָּאָךְ זָאוּעָל גַּעֲנָמָעָן שְׁטָעָלָעָן אַקְעָגָעָן, דָעָרָ
 צְעהָהָגָעָן אַזְ... פָּאָרְקָעָהָרָט, דַּעַר בָּאַלְעַבְּגָס אַיִּוֹ נְאָר נִיט גַּעֲוָעָן

שייפור. פון אַסְטָקָעַ ווּעֶרֶת מען בית שייפור און פון בולבָּעַץ ציימעס מיט פְּלוֹיְמָעַן אֲוֹדָאִי אָוֹן אֲוֹדָאִי נִיט... אֵין אָוֹוָעַק אַסְטָקָעַ צוֹוִישָׁעַן בָּאַלְעַגָּאַלְעַט אָוֹן שְׂמִיסָּעַר. אַיְינָעַר הָאָט גַּעֲוָאָרְפָּעַן אָוַיְפָּן אַנְדָּעָרָעַן, בֵּינוֹ קַוְשָׁקָעַ הָאָט בֵּי זָאוּוֹלָעַן אַפְּגָעָנוֹמָעַן דֵּי בִּיטָּש אָוֹן אַיְהָם אַלְיָין אַרְוִיסְגַּעַטְרִיבָּעַן. אֵין זָאוּוֹעַלְעַד דָּעַר וּוּיְבָעָרְנִיק גַּעֲבָלְבָּעַן אָהָן אַרְבָּיִיט, וּוּאָרִים קִינְגָּר אֵין צַעַן הָאָט אַיְהָם מַעַהָר נִיט גַּעַוְאָלָט נַעַמְעַן אַלְסָ שְׂמִיסָּעַר. אַבְּיָסָעַלְעַד צּוֹלִיבָּזָין שְׁלַעַכְתָּעַן נַאֲמָעַן, וּוֹאָס עַרְעַת גַּעַקְרָאָגָעַן, אָוֹן אַבְּיָסָעַלְעַד צּוֹלִיבָּזָין כְּבוֹד פָּוּן אָזָא אַלְטָעַן מִיטְנָגָדְלָה פָּוּן צְנָחָה, וּוּי קַוְשָׁקָעַ-בָּרָאנְדָה.

— וּוֹאָס דָּאָרְפָּעַן מִיר זִיךְ דָּא מִישָׁעַן? — הָאָבָּעַן באָ-לְעַגָּאַלְעַט גַּעַהְוִיבָּעַן מִיט דֵּי בְּרִיטִיעָה, אַנְגָּעָפְּלַעְצָטָעַ פְּלִיצָעַס, אָט פָּאָנְדָּרָעַ ווּעַט בָּאַלְדָּר אָרוֹיסָ פָּוּן אַסְטָרָאָגָה. זָאָל עַרְעַתְּגָעַן ווּעַמְעַן סְהָאָט פָּאָרְפִּיהָרָת...

איָן קַוְשָׁקָעַ בָּרָאנְדָה גַּעֲבָלְבָּעַן אָהָן אַגְּחַילָּה, גַּעַוְאָרָעַן אַפְּגָעָלְאָזָעַן בֵּי זִיךְ. דָא עַפְעַנְתָּ זִיךְ בֵּי אַיְהָם אַגְּמָעַט, דָא רַיִּיסָט זִיךְ אַיְבָּעָר אַלְיִיצָעַ. דָא קַוְמָט עַר אַפְּגָעָמָעַן זִינְעָה שְׂוֹדָאָקָעָס אַשְׁעָה צּוֹ-פְּרִיה אָוֹן דָא — אַשְׁעָה צּוֹ-שְׁפָעַט. דֵּי פָּאָסָאָזְוִירָעַן פִּיהָרָת עַר אַרוֹם אַיְבָּעָר גַּאֲנָצָט, אַיְידָעָר עַר לְאָט זִיךְ מִיט דָעַר בּוֹיְד אָוֹן ווּגְעַן אַרְיָין; אָוֹן דֵּי — פָּאָרָיְשָׁפָעַטְיָגָעַן דָוְרָךְ אַיְהָם צֻוְם אַרְשָׁעָר בָּאָהָן. אָוֹן אַפְּלִיאְוּ אַצְּנִינָה, ווּגְעַן דֵּי פָּאָרָעְכָּאָדָעָן גַּעַהְעָן שְׁוִין אַיְבָּרָעָן דָוְיָעָפָעָר אָוֹן דֵּי זַעַקְעָשָׁה עַהְדִּיגָּעַ פָּאָהָרָעְנִישָׁעַן קִיְּינָן מַאְהָלָיוֹ אָוֹן אַרְשָׁעָה הָאָבָּעַן אַיְבָּרָעָן גַּעַהְעָרָט, פָּאָרָשְׁפָעְטָגָט עַר אָוֹיךְ. דָאָכָט זִיךְ צּוֹפִּיהָרָעַן אַגְּסָאָ-זְשִׁיר צֻוְם פָּאָרָעְכָּאָד גַּעַדְוִיעָרָט דָאָךְ אַיְנָגָגָעָעַן אַפְּעַרְטָעַל שְׁעָה! אַפְּעַרְעַד קַוְשָׁקָעַ סְפָרָצָוּעָט זִיךְ נִיטָה. נִיטָא אַמְּלָאִינָה פְּחוֹתָה. דָעַר בּוֹיְד וּוּאָקָסָט אָוֹן דֵּי העַנְתָּ וּוּעַרְעַן שְׂוֹאָכָעָר. זָאוּוֹעַלְעַד, זִין גַּעַוְעַזְעַנְעָר שְׂמִיסָּעַר, טַשְׁטָעַעוּוּט אַוִּיפָּה אַיְהָם פָּוּן אַלְעַגְעַס. אֵין זִינְעָה אַוְיָגָעָן בָּרָעַנְתָּ אַגְּבָעָט... אַפְּעַרְעַד קַוְשָׁקָעַ הָאָלָט אַוְיָסָכָרָעָט. עַר קָעָן דָעַם מַמְוָר גַּלְיָיךְ אֵין דֵי אַוְיָגָעָן נִיט קְוִיָּעָן. זָאָל עַר יַעֲצָט פּוֹכְנִיעָן פָּוּן הָגָגָעָר!...

זָאוּוֹעַלְעַד וּוּיְיָ אַפְּעַרְעַד נִיט "פּוֹכְנִיעָן". זִינְט דָעַר דַּנְיָעַפְּרָעַר הָאָט זִיךְ גַּרְיָהָרָט אָוֹן "זָוְנְדָעַל גַּאֲטָס-גַּנְבָּס" הַיְיָקָעָה הָאָט זִיךְ

געגענט פאר אלע פאָרבייטערטע פאָרושאַינען וועלכע לוייפען פון
 שטאט, האָט זיך זאּוועל-שמייסער אויך אַהער פאָרנְאַדְיעַט.
 אַריינְגְּעָקְומָעַן אייז ער פֿלְוִרְשְׁטַן אַנוֹוָאַרְיְמָעַן די הענט בֵּין דֶּפֶר
 אַיְזְעָרְנְדָר אַוְוּוּלָע, וואָס הַיִצְטַּזְצַּת זיך מִתְּרַבְּיִיבְּעַלְעַן
 סַאנְסַ הַאַלְצַן. דָּעַרְוַיְילָע-וּוָאָס האָט ער צַגְעַוְאַרְפַּעַן אַגְּוַת-וּוָאַרְט
 דְּרַיְזָעַן, קָאָפְּעַלְסַ וּוּבָב, וואָס וּוָאַרְט אַוְיכַּדְיַה דַּי הַיִסְטַּע טַעַג, כְּדַי
 נַאֲכַזְוַפְּאַהְרָעַן אַיהֲר פָּאַרְשִׁיקְטָעַן מַאַן, אַין "סִימְבִּיר". אַבעַר
 דְּרַיְזָע אַין גַּעַוְעַן פָּאַרְנְזָמָעַן מִתְּאַרְפָּאַמְעַן דַּי הַיְזָקָע, אַונְ
 בֵּין אַין זַי גַּעַוְעַן אַוְיכַּדְיַה אַלְעַ, "הַאַלְעַדְרָאַנְצָעַס", וואָס טְרָאַגְעַן
 אַהְעַר אָן זָאְמָד אָן בְּאַקְטָע. האָט זַי זַי אַפְּיָלוּ נִיט אַוְמָעַן
 קוּקְט אַוְיכַּדְיַה, נִיט בְּאַמְּעַרְקַט אַפְּיָלוּ דַי שְׂוֹאַרְצָע טְשְׁוּפְרִינְגַּ
 זַיְנָע, וואָס שְׁטוּפְט אַזְיַי זַי אַזְיַי וּוּאַלְיַי. יְנוּנִישׁ פָּוֹן אַונְטָמָעַר זַיְנָע
 הַיִטְעַלְעַ. האָט זָאְוּל גַּעַרְבוּט אַוְאַרְטָאַן אַ פָּאַר מְמוּרִישַׁ
 הַיִסְעַ אַוְיגָעַן אַוְיכַּדְיַה מַושְׁעַן – זַוְנְדָעַס טְאַכְטָעַר, אָט אַוְיכַּדְיַה דַּעַר
 אַפְּגַעַפְּאַהְרָעַנְצָר קְרַאַסְאַוְוִיצָע, מִתְּדַי שְׁעהַגְעַה הַיִפְטָעַן אָן מִיטָּן
 נְרוּוּוּאַיְשָׁעַן שְׁלֹקְעַרְץ. אַבעַר יְעַנְעַ האָט גַּלְיִיךְ גַּעַמְאַכְט אַ
 מִינָּעַ פָּוֹן אַ מעַנְשָׁעַן וואָס האָט זַי אַבְּרַעְגְּעַנְעַסְעַן מִתְּצִיְּ
 מַעַס... האָט זָאְוּל גַּעַרְבוּט אַוְידָעַ-טָאַן הַיְרַשְׁעַל דַּעַם
 טְוִיבָעַן: אַזְאַטְמָוֹר, אַ אַיד!... אָן חִישָּׁן דַּעַם דָּקְטָאַר האָט
 עַר אַ טְשֻׁעַפְגַּעְטָאַן, אַרְיִינְגְּעַמְיִישַׁ זַיְנָע גַּעַנְבָּעַטְעַן... סְהִיסְטָ
 דַּעַם פָּאַרְפָּאַלְעַנְעַס אָן צְוִירְקָעְפָּוּגְנוּנָעַם פָּעַרְדָּ מִיטָּן אַונְטָרְגָּעַ
 שְׁוַיְרָעַנְעַם עַק... אָט צְיִילְבַּזְבַּז וואָס מַעַן פָּאַרְמְשָׁטַט הַיְנְטִיגָּע צִיְּתָעַן אַ
 טָאַטָּעַן פָּוֹן קִינְדָּעַר! אָן שְׁטָאַט שְׁטָהָתָ אָן קוּקְט, אָן גַּאֲרִיבָט.
 דָּאַס מַאַל האָט זָאְוּל יְאַגְּטָרְאַפְּעַן. מִתְּזִיְּן הַיְיִלְגָּעַן
 צָאָרָן האָט ער אַפְּגַעַקְיִיפְט דָּאַס הַאַרְצַן פָּוֹן קָאָפְּעַלְסַ מַאְמָעַ.
 וּוּאַרְים טָעַמְעַ, זַוְנְדָעַס אַידְעַנְעַ, האָט גַּלְיִיךְ גַּעַנְוּמָעַן צְוָשָׁאַקְלָעַן
 מִיטָּן בָּאַטְיכְּעַלְעַן קָאָפַ, וּוַיְשָׁעַן מִיטָּן פָּאַרְטּוֹקְ דַי אַוְיגָעַן אָן
 דַּעַם מַאֲנְסְּבִּילְשָׁעַן נָאוּ אַיְהָרָעַן. זָאְוּל האָט אַפְּיָלוּ גַּעַרְקָגָעַן
 פָּוֹן אַיהֲרַ אַ הַיִפְעַן גַּעַקְאַכְטָעַן בָּאָבָ. נִיְּין, אַדְרְבָּא – אַזְיַי
 האָט צַוְּאַהְמַט טָעַמְעַ וּוּיְנְעַנְדִּיגְ גַּעַרְעַדְתַּ – זַאַל ער נָאָר
 פָּאַרְזּוֹכְעַן... קָאָפְּעַלְ, אַיהֲרַ זַוְהָן, האָט אַוְיכַּדְיַה לִיבְגַּעַת בָּאָבָ.
 זָאְוּלְכְּעַנְעַ בָּלְאַטְפְּרָעַן, זַאַגְּטַ זַי, זַאַלְעַן זַי הַיְרַשְׁעַל דַּעַם טַוְיַי

בען ועצען אויף דער צנגג, וואס פאר א באָב קאָפָעל אַיהֲר
זונען האָט בֵּי אַיהֲר געגעסען גַּלְעַ שְׁבַת...

נאָר פֿוֹן אַ הִיְּפָעַל באָב קעַן מעַן נאָר נִיט גַּעַהְאַלְפָעַן
ווערטען. האָט זיך זאָוועל געגעסען אַרְוֶמְדְּרָעָהעַן בַּיִם דְּנוּיעָפָעַר,
צְוִישָׁעַן אַנְשָׁעַלְסָט פָּאָרָאָם אָוֹן זונְדָעַלְסָט היְיָקָע, בֵּי דֵי פְּרִיסְטָאָ.
געַס. דָאַ שאָרַט עַר זיך אַרְיָין אָוֹן העַלְפָט-צָה, דָאַ פָּעַהְלָט אַ
הָאָנְט אָוֹן מעַן בעַט אַיְהָם. דָאַ קִיְּקָעַלְט עַר אַרוֹיף אַ
פָּאָרָטְיעַ פָּעַסְעַר אַוְיָפָן פָּאָרָאָם אָוֹן דָאַ העַלְפָט עַר דְּרָעָהעַן
פִּיכְטָעַ לְאֹוָס צָו בִּינְדוֹן דֵי פְּלִיטָעַן. דָאַ טְרָאנְט עַר אַרוֹיף
אַ מָשָׁא אַוְיָפָן פָּאָרָעְכָּאָד אָוֹן דְּאָרְטָעַן טְרָאנְט עַר אַרוֹאָפָן זְעַקְלָעַץ
מַעַהְל פֿוֹן אָן אַגְּנָעַשְׁיְפָטְעַר לְיוֹוֹעַ. עַר כָּאָפָט אַיבָּעַר אַ גְּרִיוֹוּ.
זְעַקְעַעַ, אַ פָּעַרְטָעַלְעַט. עַר לְעַבְט זיך אַזְוִי דְּוָרְךָ מִיטָּמָעַרְנוּיָּשָׁ
אָוֹן דָאַ ערְפָעַט קָאָכָט אַיְהָם אוֹיף קַוְשָׁקָעַ-פְּרָאנְד. בֵּי קִושָׁ.
קעַן אוֹיף דָאַ ערְפָעַט קַעְלָנוּעַ האָט זיך גַּעַלְגָּבָט לְיִיכְטָעַר, זְאָטָעַר, אָוֹן
די שְׂטִיוּעַל הַזְּפָעַן זיך אַזְוִי נִיטָּמָהָר, אַבְּעַד שְׂוִיגְעַן טָוָט
קָעַס פָּעַרְד שְׂמִיסָט עַר שְׂוִין נִיטָּמָהָר, אַבְּעַד שְׂוִיגְעַן טָוָט
עַר אַזְוִי נִיטָּמָהָר. דָאָס וּוָס חִיהָ-שְׁרָהְקָעַ דֵי מַשְׁוְגָעַן האָט נִיטָּמָהָר
דְּעַרְזָוְגָעַן אַיְהָר לְדַעַל פָּאָרְטִיְּשָׁטָר מִיטָּמָהָר מִיטָּמָהָר
„פִּירְוָש-זְאָוּוּל“, יְעֻטוּדָעַן, וּעְרַעַס וּוְילָן נִאָר הַצְּרָעָן: אַטָּטָּ.
אַזְוִי אַיְזָ קַוְשָׁקָעַ גַּעַפְלָיְגָעַן אַיְגָעַבְוִיְּגָעַנְרָהִיט פֿוֹן סְעַנְדָּעָרָס
פִּירְהָוִי, אַיְזָ אַטָּט-אַזְוִי אַיְזָ אַיהֲרָמָעַץ נַאֲגַעַטְאַגְּצָט מִיטָּמָהָר
אַיְזָ בְּאָרְפִּיסָּעָן פֿוֹס אָוֹן גַּעַבְוִיקָעָט אַיהֲרָמָטָן שְׂטִיוּעַל פֿוֹן
דְּעַרְטָוְגָעַדָּעָם טָاطָעָן... אַחֲן בִּיכְעַר זְעַנְעַן גַּעַבְלָיְגָעַן בְּאַלְעַגְּאָ.
לְעַס אָוֹן זְאָסְקָעַ-טְרָעָנָר בַּיִם בְּרוֹגָד דְּנוּיעָפָר. „הָעָר אַרוֹיף, זְאָיָ
זְעַל-מְמוֹר!“ אַזְוִי קְוִוְיְשָׁעַן זְיִי פֿוֹן גְּרִוִּיסָט גַּעַלְצָטְעַר אָוֹן לְאָ
זְעַן-אַרוֹאָפָן דֵי מְשָׁאוֹת פֿוֹן דֵי קִיכְעַנְדִּיגָּעַ פְּלִיצְעָס. „דֵי מִלְּ
צְעַן כִּי-כִּי-כִּי פְּאַלְעַן אָנוֹן בְּגַלְדָּ אַרוֹוֹס !“

לְסוֹפָּה וּוּרְתָּן נִאָר זְאָוּוּל-שְׂמִיסָטָר עַרְנָסָט, גָּאָר עַרְנָסָט:
— אַךְ, זְאָגָט עַר, דָאַר קִירְבָּס, האָב אַיהֲרָמָעַץ.
אַיך!... אַ מְעַנְשָׁ לְאֹוֹט מִיךְ נִיטָּמָהָר: מְעַרְעַ דָאָס אָוֹן מְעַרְעַ
יְעַוְעַס... גַּעַזְעַהָן אַ וּוּאָקָס פֿוֹן אַ אַידְגָּעָן? גַּעַזְעַהָן אַ בְּרוֹסָט?
פְּאַנְדָּרָעַ „זְאָטָמָה...“ הַיְינָט וּוָס שְׂוִיגְעַן מִיר?

— כָּאַ-כָּאַ-כָּאַ! — עַנְטֶפֶרֶן אִיהָם פֹּוּן בּוֵיךְ דֵּי נַאֲסָקָעַ.
טרעגער.
איין אָזֶן זַיִד זַעֲמָגָעַן זַיִד אָן מִיטָּן גַּעֲזָנְטָעַן גַּעֲלָכְטָעַר,
וַיְשַׁפֵּן זַיִד זַיִד דֵּי אַנְגָּעָלָאַפְּעָנָע טַרְעָעָן אַיִן דֵּי אוִינְגָּעַן.
— וּוֹאָרֶט, וּוֹאָרֶט! — פַּסְקָעָנָעַן זַיִד אַלְעַ — פָּאַנְדְּרָע וּוּעַט
אַקְאָרְשָׁט אַרְוִיס פֹּוּן אַסְטְּרָאָג...

.2

איינְמָאָל, איין אַמְּצִיאָוּן נַאֲכְמִיטָּאָג, הָאָט זַאוּעָאָג, אוִיפָּן¹
ברָעָג דְּנִיעָפָעָר, דְּעָרְעוּהָן מַעְרָעָן. זַי אִינוֹ גַּעַשְׁתָּאָנָעָן אַיִן זַגְמָד,
מִיטָּן קִינְד אַוִּיףָ דֵּי הָעָנָט, אִינוֹ פַּאֲרָבָעָנָקָט נַאֲכְגָּעָקָט דַּעַט,
אַקְאָרְשָׁט אַפְּגָעָפָאַהָרָעָנָעָם, רְבִינָס פַּאֲרָכָאָד. טַרְעָעָן זַיְנוּן אַיִיר
גַּעַשְׁתָּאָנָעָן אַיִן דֵּי בְּרוּינָע אַוִּינְגָּעָן. אַיִם טֻמָּעָלָעָן בַּאֲלָעָגָאָלָעָם,
וּוּלְכָעָ רְיִיסָעָן זַיִד אַיְבָעָר אַנְגָּעָפָאַהָרָעָנָע שְׂדָאָקָעָם, הָאָט זַיִד
זַאוּעָאָג צַגְעָרָקָט צַו אַיִיר מִיט אַזְיִיטָעָל:

— הָמָ... מַעְרָע, זַי זַאַל קִין פַּאֲרָיְבָעָל נִיטָהָבָעָן. עַ...
וּזְאָס הָאָט עַר גַּעַזְאָלָט פְּרָגָעָן — וּוּעַן קוּמָט פָּאַנְדְּרָע?
מַעְרָע דַּעֲרָקָעָנָט אַיִן אִיהָם דַּעַט גַּעַוּזָעָנָעָם שְׁמִיסָעָר פֹּוּן
קוּשָׁקָע בְּרָאָנָד. זַיְנוּט קוּשָׁקָע הָאָט זַיִד צַו אַיִיר אַרְיִינְגָּעָמָאָכָט,
אַיְנָמִיטָעָן דַּעַר נַאֲכָט, אִינוֹ אִימִיצָעָן גַּעַלְאָזָעָן וּוֹאָרְטָעָן דְּרוּיסָעָן,
טְרָאָגָט זַי אַוִּיףָ זַאוּוּלָעָן אַחֲדָש, צַו עַר הָאָט זַיִד דָאַס פָּאָרָיָ
טָאִיְעָט אַוִּיףָ דַּעַר גָּאָס, הַינְּטָעָר דַּעַר גַּעַבְיִיטָעָר סּוֹפָה...

עַנְטֶפֶרֶט זַי אִיהָם נִיט אָוּן וּוּלְ אַזְוּקָגָהָן.

אַבְּעָר גָּאָר אַוְמָגָעָרָכָט, פֹּוּן דַּעַר הַעַלְעָוָה הַוִּיט, הַוִּיבָּט
זַאוּעָל אָן צַו שְׁוּפָרָעָן אָוּן צַו פְּלוּכָעָן זַיִד אַלְיָיָן. מִיט טַוְיָע
קְלָלוֹת אָוּן חְרָמוֹת שְׁוּפָרָט צַר זַיִד:

— מַעְרָע, זַי הַעַרְטָט? זַאַל עַר קְרָעָנָקָעָן, אַ קְרָופָ זַאַל
אִיהָם דְּצָרוּעָרָגָעָן, אַ דּוֹנָעָר זַאַל אִיהָם טַרְעָפָעָן, אַוִּיבָ, אַוִּיבָ,
אַוִּיבָ... עַר אִיז גָּאָט דֵּי נַשְׁמָה שְׁוֹלְדִּיגָ, קִישָׁקָע דַּעַר פַּרְעָסָעָר
הָאָט זַיִד אִין אִיהָם אַיְנָגָעָנָעָטָן: מַעְרָע אִין מַעְרָע! לְעַבְעָן
הָאָט צַר אִיהָם נִיט גַּעַלְאָזָט...

— טו-טו! — טרובייט דעם רבינס פֿאַרְעָכָאָד און ר'ייסט איבער זָאוועלֵס היציגע שביעות, דאס ניט דער פֿיַּמְפֿר אַ צִיִּין דעם פֿאַרְאָמְשִׁיךְ מען זאָל אָפְלָאוּן דעם קָאנְגָּט, ער זאָל זיך קענען פרֵי פֿאַרְקִירְעוֹן אוּף מָהָלְיוֹ.

דעַרְמָאנְט זיך מַעַרְךָ, אָז אַיִּין מְאַתְּהִילְיוֹ זִיכְרָנָאָד עַיְלָה מְאַן... זָאָגָט זַי זָאוּלֶן אַפְּ דָס, וּאָס אַלְעָז זָאָגָן: — אָט, נָח וּוּעַט קָומָעַן, וּוּעַט עַד זיך מִיט אַיִּיךְ בִּידְעַן דּוֹרְכְשָׁמוּעָסָעָן.

זָאוּעָל וּוּרְטָט גַּעֲלָבְּגִיךְ-בְּלָאָס. ער וּוִיסְט מִיט וּאָס עַס שְׁמַעַט אַזְזָא דּוֹרְכְשָׁמוּעָס זיך... אָבָעָר בָּאַלְדָּכְאָפְטָעָר זיך אַיִּינְטָעָהָן מִיט מַעַרְעָן מִיט נָאָךְ מַעְהָר הַיְּזָה:

— נָח? ע... אַדְרָבָא, אוּף דעם וּאָרט ער דָאָך. טָאָקָעַ דּוּרְפָּאָר פֿרְגָּגָט ער זיך נָאָך. ער וּוּעַט פֿגְּנָדְרָעָן אַלְיָין דָעָר. צָהָלָעָן יְצָטוּוּעָדָעָר בְּרַעְקָעָלָעָן אָוֹן יְעַטְוּוּדָעָר פֿיזְעָלָעָן אָוֹן יְעַטָּה. וּוּדָעָר — אָ? זַי מַאֲכָט, עַיִּין, מַאֲכָט זַי? זַי רַעְכָּעָנָט אַפְּשָׁר, אָוּ ער, זָאוּעָל, וּוּיל דָאָ פֿאַרְכָּאָפְעָן דִּי פֿיַּשְׁ פֿאָרָדְעָר נָעָץ? טָאָ, אַדְרָבָא, זאָל זַי אַלְיָין זָאָגָן. וּוּרָוּ וּמַעַן פֿאַלְגָּט? אָ שְׁמַיִּיסְעָר אַ בָּאַלְעָבָאָס, צַי אַ בָּאַלְעָבָאָס אַ שְׁמַיִּיסְעָר? אָז קוֹשָׁה.

קָעַ האָט זיך אַיִּם אַיִּינְגָּקָלָעָמֶט: מַעְרָע אָוּן מַעְרָע... דִּי הַיְּזָה מִיט וּוּלְכָעַר זָאוּעָל שְׁמַיִּיסְעָר טָעָנָהָת, זַיְן גַּעַד. דִּיכְתָּעַ טָרוֹקָעָנָע טְשִׁוְרִינָג, וּאָס רְיִיסְט זיך וּי אַ שְׁוֹאַרְצָעַ זָאוּוּרְכָּבָע פָּונְ אַוְנְטָעָר זַיְן דָאַשִּׁיק, מַאֲכָעָן מַעְרָע אַ בִּיסְעָל וּוּיְיכָעָר. זַיְנָט יְעַבְּרָנָה בְּאַכְט, זַיְנָט קַוְשָׁקָעָהָט זַי צְרוּצִים, קָוְקָט זַי, קָעָגָן אַיִּיגָּעָנָם וּוּלְעָן, מִיט אַוְיָגָעָן פָּונְ אַן אַוְיָגָעָן הַוּגְנָעָטָעָר וּוּאַלְפִּיכָּעָא אוּף שָׁעָנָה אָוּן גַּעַונְטָעָר יְוָגָעָ לִיְּטָה. דָעָר מָאי יְעַרְט אַיִּהְרָ אַיִּם בְּלָוְט. אַ מַּאֲטָקִיטָּה צִיהָת אַיִּהְרָ דִּי קְנוּעָ. אָפְשָׁר אַיִּז זָאוּעָל בָּאַמְתָּה נִיט שְׁוֹלְדִּיגָּ? נָאָר דָס אַיְבָּעָרְקִיָּעָן, פָּונְ אַיִּהְרָ נָאָמָעָן, וּאָס אַ פֿרְעָמְדָעָר שְׁמַיִּיסְעָר-יְוָגָעָ קִיטָּס אַיִּהְרָ, אַיִּז אַיִּהְרָ פֿרִיקָעָ. בָּעַט זַי אַיִּם שְׁטִילְעָרְחָיִיט:

— וּאָלְסָט בְּעַסְעָר גַּעֲלָאָזָעָן מִיקְ פָּונְ מוּל. גַּעה, גַּעה! אַיִּין דָאָ, פָּונְקָט וּי אַיִּהְרָ צַוְּהָלָפְּ, פֿאַהְרָת אַן קַוְשָׁקָעָ. בְּרָאָנְד, זָאוּפָלָס גַּעַוְעָזָעָנָעָר בְּרוּתְגָּעָפְּ. מִיט צְרוּיִי פֿאַרְשָׁפָעָ.

שינגעט פאָסְגּוֹזִירען אַין פֿאַיְעַטָּאנְדָּעַל קּוֹמֶט עַר אָן, וַיַּיְזַיְן
שְׁטִיְינְגֶּר אַין דֵי לְעַצְתָּע צִיְּטַ, דֵי אַוְיְפְּגַעַרְגַּעַטְעַ פֿאָסְגּוֹזִירעַן
טִיטְלְעַן מִיט דֵי פֿאַרְאָסְאַלְעַן אַוְיְפַן דְּרוֹן, וּוְאָס דֻּעַם רְבִינַס
פֿאַרְעַכָּד הָאָט נַאֲך זַיְן אַיְבְּעַרְגַּעַלְאַזְוַעַן אַיְבְּעַרְן פֿאַרְאָם, אַונְ
בִּידְעַ זַיְדְלַעַן קַוְשְׁקָעַן אוֹיְף וּוְאָס דֵי וּעְלַט שְׁטַחַתְהָ.

וַיַּיְלַאֲבָעַר נִיט וְזַעוּלַ, אַז קוֹשְׁקָעַ זַאֲלַ אַיְהָם זַעַחַעַן, וַיַּיְ
עַר רְעַדְתָּ עַפְעַס מִיט מְעַרְעַן. רְיִיסַט עַר אַיְבְּעַר אַינְמִיטְעַן-דְּרַרְיַיְ
נַעַן מִיט אַבְּוֹרְטַשׁ, וּוְאָס הָאָט קִיְּן שְׁוֹם טִישַׁת נִיט, אַונְ רְוַקְטַ
זַיְן אַוְעַק פָּוֹן פֿאַנְדְּרִיכְעַן אָזְוַיְן וַיַּיְ עַר הָאָט זַרְקַ צַו אַיהֲרַ
פֿרְיהַצְרַ צַוְּגַעַשְׂאָרַט. אַין זַיְן קְרוּמַעַן גְּאַנְגְּעַלְעַט דְּעַרְפְּיַהַלְטַ מַעַ.
רַעַ, אַז דַעַר אַמְתָעַר אַנְהַוְיְבָעַר, אַין יְעַבְעַר נַאֲכַט. אַין גַּעַוְעַן
נִיט קִיְּן אַנְדְּעַרְעַר וְזַעוּלַ. אַתְּ פָּאָר דֻּעַם יְנַגְּ דְּרַקְפַּטְמַעַן
זַיְן הַטְעַן, אַסְכַּן מְעַהַר וַיַּיְ פָּאָר קַוְשְׁקָעַן דֻּעַם שְׁוּעַר-לִיְבִּיְ
גַּעַן, מִיטַן גַּעַלְעַן פְּלִין.

קַוְשְׁקָעַס פֿאַרְשְׁוֹאוֹמְעַנְעַ אַוְיְגַלְעַן גִּיבְעַן שְׁאַרְףַּ אַ בְּלִיאַ-
אַרְאָטַ פָּוֹן דַעַר קְעַלְנִיעַ. עַר דְּעַרְקַעַנְטַ וְזַהְרַגְטַ, אַז וְזַעוּלַ
הָאָט דָא אַקְאָרְשַׁט גַּעַשְׁמַוּעַס מִיט מְעַרְעַן. מִסְתְּמָא עַפְעַס וּוְיַיְ
טַעַר גַּעַרְאַבְעַן אַגְּנַטְעַר אַיְהָם... דָאָס בְּלוֹט גַּט אַיְהָם אַז
אַיְן קָאָפַ, עַר הָאָט בְּדַעַה אַרְאָפְצּוֹשְׁפְּרִיגְעַן פָּוֹנָס פֿאַיְעַטָּאָן אַונְ
אַוְיְסְפָּאָסְעַוְעַן זַיְן גַּעַוְעַנְעַנְעַם שְׁמַיְסְעַר מִיט דַעַר בִּיטַשׁ. אַזְאַ
טוּרְפְּהַנוּ בֵּין דָאָס אַיְן... נַאֲך זַיְנַעַט פֿאַרְשְׁפְּעַטְיַגְטַע פֿאַסְאָרְשַׁיְ
רַעַן פְּאַזְוַעַן נִיט. זַיְן זַיְדְלַעַן זַיְן אַונְ שְׁוַיְיעַן דָאָס זַיְעַרְגַּעַן,
דָאָס זַיְנַעַט דָאָק עַפְעַס צַוְּיִי חַשְׁבּוּעַ אַיְדַעַן חַסְיָדִים פָּוֹן לִיְבְּגַעַן-
וּוִיטְשָׁדָר בִּיתְמִדְרָשָׁ: יִשְׂרָאֵל דַעַר גַּבָּאֵי אַונְ בְּעַרְעַ רְחַמְּיָאָס—
דַעַר אַגְּנַטְעַר-גַּבָּאֵ. זַיְיַ פְּאַכְעַן פָּאָר גַּעַס מִיט זַיְפְּרַעְעַ רְוִיטַע
גַּאֲוַתְיְלַעַק אַיְן טִיקְעַן מִיט דֵי שְׁפִיצְעַן פָּוֹן דֵי פֿאַרְאָסְאַלְעַן.
אַצְינַד מְעַהַר נִיט אַוְיְפַן פָּאָס דְּרוֹן זַיְן אַוְוַעְקַנְעַגְנַעַגְנַעַם פָּאַ-
רַעַכָּד, נַאֲך אַוְיִפְּ אַיְהָם טַאַקָּעַ, אַוְיִפְּ קַוְשְׁקָעַן גּוֹפָא: יָא, גַּעַ-
פְּרַאַכְט צָוָם דְּנִינְפְּעַר הָאָט עַר זַיְיַ. אַגְּרוּיסְעַן דָאָנְקַן! אַונְ
וְאוֹ אַיְזַיְדַעַר פֿאַרְעַכָּד?

— דַעַר פֿאַרְעַכָּד? — קְרַאַצְט זַיְן קַוְשְׁקָעַ פֿאַרְלַעְגַּעַן.

— אַקְסַעַן-פֿאַטְשַׁטְטַ! — שְׁרִיְיט דַעַר גַּבָּאֵ.

— אויף א קאָטשערע וואָלט מען שווין גיכער בעקזען! —
העלט-צ'ו דער אונטער-גבאי.

בארוהנט זי' קושקע-בראנד: ס'אַין, זאגט ער, קאנקו-
דענצעיע. און באָלד פֿאָהרט אָן אַ צוּוִיטער פֿאָרעדָאָר פֿוֹן דער
קְאָמְפָאָנְיעַ. אַ קְלַעֲנָעֶר אָפִילָה, אָבעָר מעָהָר ווי אָכְטָקָא.
פֿיְיקָעַס אַ פֿאָהָר קִין מַאְהָלָיו ווּעַט זי' דָאָךְ אָצִינְד נִיט קְאָסְטָעַן.
ווערט ישראָאָל דער גְּבָאי אָן אַנגָּעָזְנוּנְדָעָנְעָר:

— וועַר פֿרְעָגָט אִיהם עָזָות? וואָס הַיסְטָטָסִידִים וועַ-
לְעַן פֿאָהָרָעַן מִיט אַ גּוּיְישָׁקָעַן פֿאָרָעָאָד?

— הען אַ חְוֹצָה! — שטִילְטַז זיך בערע רַחְמַיָּאָלָס דָאָס
הָאָרֶץ מִיט אַ דִּיקָעַן שְׁמַעַקְטָאָבָאָק. — אָפְּתְּשָׁכִי, צ'ו אַלְדִּי קָאָדִיק!
פֿאָר פֿאָס רַיְסָעַן זי' בְּיַדְעַ קְוּשָׁקָעַ-בְּרָאָנְדָן אָרָאָפְּ אַ
גָּאנְצָן פֿיְאָטָקָעַ. ווי? פֿאָר פֿאָרְשָׁפְּטָעַטְיְגָעַן קְוּמָט אִיהם אָפְּשָׁר
אוּיר אַ גִּילְדָּעָן? ...

קְוּשָׁקָעַ נְעַמְּט-צ'ו אַ גְּרִיּוֹנָע אַיְן רַעֲדָט מַהְהָר קִין
וּאָרָט נִיט. ער אַיְזָן גְּלִיכְגַּלְטִיגְזָה צ'ו אָזְעַלְכָעַ קְלִינְגִּיקִיטָעַן. מַעַ-
רְסָס אַנוּעָזָעָנָהִיט אַיְן זְזֻוּעָלָס אָזוּקְמָאָכָעַן זיך פֿוֹן אִיהָר
הָאָבָעָן אִיהם אִיבְּרָעָגְלָעָהָרֶט זֵי בְּעַבְעַכְעַס אַיְן בּוֹיְקָן. אַיְן טָאָ-
מַעַר וּוּזְנִיגְגָּן — לְאָכְטָן נָאָךְ פֿוֹן אִיהם דָעַר טָאָרָאָשׁ פֿוֹן גּוּעָשׁ.
קָעָן פֿרִיסְטָאָן, אַט דָעַר הוּאָכָר שְׁטָעַכְיָגָעַר גּוֹי, מִיט דָעַר קָאָ-
קָאָרְדָּעַ פֿוֹן דָעַר "קְאָמְפָאָנְיעַ" אוּפְּן הַיטָּעַל:

— כָּאַ-כָּאַ! פֿאָרְשָׁפְּטָעַטְיְגָעַן, דוֹ וּשְׂיַדְאָוָסְקָעַר קוּטְשָׁעַר
דוֹ אַ?

עַנְטָפָעָרֶת אִיהם קְוּשָׁקָעַ גְּלִיְיךָ אָפְּ מִיט אַ גְּרוֹנוֹטָאָוּנָם
דוֹסִישָׁעַן וּוּעְרָטָעַל. פֿאָר אַיְן זְיכָעָר, אָוֹ עַס פֿאָסָט זיך פֿוֹנְקָט
אַהֲעָדָר אָרְיִין:

— לְוֹטְשִׁי פֿאָזְדִּגִּי טְשָׁעַם נִיקָּגְדָּא. סְוּוֹנִינִיאָטְשִׁיאָ טִי
מַאְרְדָּא (*).

די בְּאַלְעָגָאַלְעָס קְאָטָעַן זיך פֿאָר גְּלַעְכָּטָעַר פֿוֹן קְוִישָׁ-
קָעָס שְׁעַנְעָם עַנְטָפָעָר. נָאָר קְוּשָׁקָעַן טְרִיכִיכְטָן דָאָס אַ האָרָגָן.

* "געטָעַר שְׁפָעָטָעַר אִירָעַר קִינְמָאָל נִיט דוֹ חְזִירִישָׁעַר שְׁנוֹק". — פֿאָרְגְּרִיעָוֹת.

מערכע שלאונכער וואויקס, איהר אויסדרעהען זיך צו איהם
 מיטן דזקען—זוניגט איהם דאס בלוט. ער געדענקט זעהר גוט,
 אן דער ערשותער הייסער מינוט האט זיך זיך פארט פאָר-
 לוייען, געלאָזען זיך אַריזונגעמען. זיך קען דערצעהלהען וואָס
 זיך וויל... ווען ניט זיין נאָרישקייט, ווען ניט די גראָפֿעּ רײַד
 זייןע, אן דאס גיט ער איהר אָפּ זיין וויבּס חַלְקַ פִּישׁ, וואָלְטַ...
 אָך, וואָס אָין דאָ וואָס צו רעדען! זונט זיך האט איהם גע-
 שלָאנְגָּעָן מיטן שטייעל, האט ער זיך, דאָכְט זיך, אָזּוּ פִּינְטַ.
 צוֹרִיסְעָן אָוִיףּ שְׂטִיקְפֶּר וואָלְטַ ער זיך, אָזּוּ וַיְלָדְעַ בְּרִיאָה! אָזּוּ
 אָין דער זעלְבָּעָר צִיִּיט בְּרֻעָנְט אָין אִים אָ פִּיעַר, אָוִיסְגָּעַ-
 מִשְׁתַּמִּיט אָ מְאָדְגָּנָּעָר מָרוֹאָ פָּאָר אָיהָר, מִיט אָ מְאָדְגָּנָּעָם דָּרָךְ
 אָרָךְ. סְ'אֵוּ מַעֲהָר נִיט יְעַנְעַ נְרָאָבָּעָ צְנַלְאָזְעָנְקִיִּיט פִּין זַיִן גַּע-
 דִּיכְטַ בְּלֹוט, וואָס האט אִים גַּעֲרִיבְּזַן פּוֹן דער סְעוֹדָה אָין
 לְוִיהַ-בֵּית-מְדֻרָּשׁ צוּ פָּגָנְדָּרְכְּעָן אָין שְׁטוּב אָרְיִין. סְ'אֵוּ דער
 גַּעַשְׁטִיקְפֶּר פִּיעַר, דער שְׂטָאַלְץַ פּוֹן אָ זְכָר, וועטָעַן דִּי וּוְיִיּוּ
 בִּיכְעַ האט גַּעַגְעַבָּעָן אָ גַּוטָּעַ לְעַקְצִיעַ, גַּעַוְיְוָעַן אָיהָרָעַ שְׁטָאַרָּאָ-
 קְרָעַ גַּעַגְעַל. דִּי בִּיּוֹקִיִּיט אַקְעָנָעָן אִיהָרָ מִשְׁתַּמִּיט זַיִן בֵּי אִים
 אַצְּינְדַּ מִיט אָ בְּעַנְקְשָׁאָפָּס פְּאַלְעָן אָיהָר צוּ די פִּיסְ: נָגַּ, טָאָפְּ-
 טָשָׁע קְוַשְׁקָעַן! אַפְּגָעַלְעַבָּט פְּעַרְצִיגַּיְאָהָר. אָ וּוּבָּפַּ מִיט קְנָ-
 דָּעָר... טָאָפְּטָשָׁע מִיר!... ער האט נִיט גַּעַוְאָסָט, קְוַשְׁקָעַן, אָזְ-
 פּוֹנְקָעַ אָזָא בְּעַנְקְשָׁאָפָּס האט אַמְּאָלָּן אַנְיְׁדָעְרָגָעַוּ אַרְפָּעָן פָּגָנְדָּרָעָן,
 דָּעַם שְׁקָלָאָוּצָר שְׁמַשּׁוֹן-הַגּוֹבָּר, צוּ אָיהָרָעַ לְעַגְעַן פִּיסְ פּוֹן אָ
 בָּאָטְשָׁאָן, צוּ אָיהָרָעַ גַּעַטְאָקְטָעַ פִּיסְ אָין רְוִיטָעַ זְאָקָעַן.
 ער חַיִּיסְטַ נָאָר קְוַשְׁקָעַן, אָזְ זְוִינְטַ נָאָכְטַ, האט ער
 אַפְּגָעַלְעַאָזָט זַיִן פְּרָגָסָת, ער רַיִּיסְטַ זְיךָ נִיט מִיט בְּגַלְעַגְלָעַס
 אַיְבָּעָר אָ שְׂוֹדָאָק. זְאָל דָּאָס אַלְיךָ גַּעַהָן אָין דָרְעַרְדָּ אָרְיִין!
 נָאָר אָן אוּסְטָעַרְלִישָׁעַ נִיְגָעַרְגִּיקִיַּת האט אִים אַרְוּמְגָעַכְאָפָּט
 צוּ זְזָהָעָן זְיךָ מִיט פָּגָנְדָּרָעָן, צוּ זְזָהָעָן נַאֲכָגְמָאָל אָט דָעַם
 יְוָנְגָאָטָשַׁ, וואָס נָעַמְטַ מְעַרְעַן אָרוּם, ווִי זְיִינְעַ אָזָאָ, אָזְ
 האט אַפְּלִיּוּ קִיּוּן מָרוֹאָ נִיט. מַעַן קָעַן נִיט וּוּסְפַּן, עַס קָעַן נָאָר
 אוּסְקָוּמָעַן צוּ גַּעַבָּעַן אַיְנָגָר דָעַם צְוּוִיטָעַן מִיט אָ מְעַסְפָּר
 אָין זִיְּטַ.

אַבְעָר פָּגָנְדָרָע "זִיגֶט" דָּאַן. אַיְן וּוֹעֵר זַוִּיסְט וּוִי לְאַגְּנָג עַר וּוֹעֵט נָאָך זִיצְעָן. פָּונְ גְּרוּוִס בְּגַנְקַשְׁגַּפְט צַו "זַעֲהָעָן זִין" מִיט אִיהָם, הָאָט קוּשָׁקע גַּעֲנְמָעָן טְרִינְקָעָן. סְאיַוְן אַחֲרֶפה אַוִּיסְצְּוָאָגְעָן: כַּד הָאָט שָׂוִין אַפְּלָיו אַיְינְמָאָל גַּשְׁלָאָגְעָן פָּעַסְעָן זִין וּוֹיְבָ אָוִיך.

אַמְתָּה, זַי הָאָט אִיהָם שָׂוִין אַבְיַסְטָל צַוְּפִיל דְּאַקְוִיטְשָׁעַט. זַי הָאָט אִיהָם גַּעֲדָרְטָט, צַו דִּי לְעַצְטָע צְטְלִיכָּע וּוֹאַכְעָן גִּיט עַר אַיהָר נִיט גַּעֲנוֹג אוּרָף דְּעַר הַוְּזָהָה. קְוּמָט סְרִיטְיאָג הָאָט זַי נִיט מִיט וּוֹאָס שְׁבָת צַו מַאֲכָעָן. אָן אַמְתָּה אַיְן דָּאָס. נָאָך גַּעַפְּרִילְהָלָט הָאָט עַר, צַו אַוְנְטָעָר דָּעַם שְׁטַעְקָט עַפְּעָס נָאָך אַטְעָנָה. נָאָך זַי הָאָט מְוֹרָא צַו זַאֲגָעָן אַפְּעָן וּוֹאָס זַי מִינְטָה... נָאָך הָאָט עַר אַיהָר מְכָבֵד גַּעֲוָעָן. רַיְבָעָנְדִּיג זִין אַבְלִיְּגָעָן, נָאָך דִּי קְלִיפָּה, אַיְן שָׂוִין פָּעַסְעָן אַרְוִוִּיס מִיטָּן גַּאנְגָעָן לְשָׁוֹן: — וּוֹאָרָט, וּוֹאָרָט! — הָאָט זַי גִּיפְּטִיג גַּעֲשָׁרְיעָן — אָן פָּגָנְדָרָע וּוֹעֵט דִּיר בְּרַעְכָּעָן דִּי בְּיַנְעָר וּוֹעֵט דָּאָס שָׂוִין זִין אָוִיך שְׁטִיעָר פָּגָר מִיד אָוִיך!

פָּונְ אַלְעָזִיטְעָן הַעֲרָט קוּשָׁקָע, צַו מַעַן שְׁרַעְקָט אִיהָם מִיט פָּגָנְדָרָעָן וּוִי מִיט אַבְּגָזָק. נִמְאָס וּמִאוֹס זַיְגָעָן אִיהָם אַזְּלֶלֶעֶת סְטְרָאַשׁוֹנְקָעָט. זַיְיָ מִינְעָן אַלְעָזִיט עַר הָאָט חָחָד. אַיְן דְּעַרְאָמָתָהָן עַסְט אִיהָם אַבְּרַעְנְגָנְדִּינָה נִיגְעָרְגִּיקִיט. אַדְרָבָא, זַאְל עַר נָאָך קְוּמָעָן, דְּעַר אַסְטְרָאַזְוָנִיק! צַוְּלִיב אַזְּזָעָן נִקְבָּה וּוִי מְפָרָע אַיְן וּוֹעֵרט צַו שְׁלָאָגָעָן זִין. סְקָעָן אַוִּיסְקָוּמָעָן צַו גַּעֲבָעָן מִיט אַמְּסָעָר אַיְן זַיְתָּ אָוִיך. מַקְעָן נִיט וּוֹיְסָעָן... — טְגַ-טְּגַ!

קוּשָׁקָע כָּאָפָט זִין אוּרָף אַוִּיך דְּעַר קְעַלְגָּעָץ פָּונְ זִין בִּיְיָ זַעַר פָּאַרְטָרָאַכְּטִיקִיט. דְּעַר פָּאַרְעָכָאָד פָּונְ דְּעַר "קָאַמְּפָגְנִיעָ" אַיְן שָׂוִין נָאָהָעָט. דָּאָס טְרוֹגְעָט עַר צְוִוִּישָׁעָן דִּי קָאַכְעָלְגָּעָס, גִּיט צַו וּוֹיְסָעָן, צַו דָּאָס קְוּמָט עַר אָן, הַיִּסְטָ דָּאָס, מִיט מַזְּ, פָּונְ אַרְשָׁע. דְּעַר זַשְּׁיְדָאַזְוּסָעָר פָּאַרְעָכָאָד אַיְן שָׂוִין אַפְּלָיו אַזְּוּעָק, אַוִּיסְגַּעְכָּפְט דִּי פָּאַסְזָוּשְׁרָעָן. נָאָך דִּי "קָאַנְקָוּרְעַנְצִיעָ" בְּלִיְבָט זַיְיָ גַּעֲוָעָן. טְגַ-טְּגַ!

קוּשָׁקָע גִּיט אַ טְּרִיסְטָל מִיטָּן קָאָפָט. עַר טְּרִיסְטָל זִין

אָפַן זִין שְׁוֹעֵר גַּמְיִת, וּוְיָאָה הַונְטַ פָּנִים וּוְאַסְעָר. פָּנִים דָּעַר
בְּרִיטִיעָר כָּלְיִיאוּעַ צִיהָת עֲדָר פְּלִינִיק אַרְוִיס אַפְּלִיאַכְּגַּפְּלָעְשָׂעַל,
שְׁטָאַפְּטַ-אַוִּיכָּפָן פָּאַרְוּוֹאַרְפָּט דָּעַם קָאָפְּ מִיטַּ דָּעַר פְּלִיאַשׁ צָוָּ
זָאַמְּצָן. אַזָּאָגְּ טְרוּנִיק בְּפֶרְהִסִּיאָ שְׁגָדָט גַּעֲוִוִּיס זָוָה פְּרָנְסָה. נָאָר
סְ'אָרָט אִיהָם נִיט. יְעַדְעָר אַיְנָעָר הַיְלָט זִין הָאַרְצָוּעָהַתָּאָגְּ וּוְיִ
עַר קָעָן. אַדְרָבָא, זָאָל עַר!... זָאָל עַר נָאָר קוּמָעָן, דָּעַר
פָּאנְדְּרָאַץ!

וועיד אַזָּוֶר מִלְעֵן הַוִּילֶט גִּילְדָּעָן אַדָּעָה

.1

בערעד רחמיאלס, דער אונטער-גבאי אין לייבגאומיטשער
ביה-מדרש, אייז א געועצטער ניט-הויכער איד, א פרומזק מיט
איין אינגעוהויקערטען פעתען רוקען און מיט איין אויסגעפֿשע-
טען קאָרָק. אַ פְּנִים הַאֲט עַר אַ וַיְבָרִיש-צִשְׁוֹאַזְמָעָם, פְּנִים
אַ פַּאֲרָעַלְטָעַרְטָעַר גַּבְּרָהַנְּטָע, וְאָס אַזְרָק אַוְיסְגַּעַלְפָגָעַן אַזְרָק
פְּרָכָעַנְג בְּעַטְעַן אַזְרָק אַבְּעַרְגַּעַקְרָמָעַט זִיךְרָק מִיט זִיסְפְּצָלָעַן.
די שמאָלָע, צְבִיסְעַל יְצָרָהַרְעַדְגָּעַ אַיְגָלָעַן גַּעַהָעַן-גַּוּזָעַק אַזְרָק
פְּעַטְעַ קְנִיְתְּשָׁלָעַן אַזְרָק אַ לְּאַכְעַנְדִּיגַע-וְוַיְיַעַנְדִּיגַע אַוְיסְדָּרוֹק-
אוּיךְ פְּנִים אַ פְּרוּמָעַר בְּאַפְּעַן, וְאָס זָאנְט נַאֲךְ דָעַם חָנוּ אַזְרָק
מחוזְר אַזְרָק וְוַיְסָט נִיט אַיִיף קְלָאָר, צִי מִעֵן בְּאַדְרָרָפְּ דָא וְוַיְיַעַנְדִּיגַע
בְּעַן אַדָּעָר לְוַיְבָעַן, מִיט שְׁמָה, גַּאֲטָס נַאֲמָעַן; טָהוֹת זִי בְּיִדְעַ
צְוָגָעַן צְוָגָעַן.

אַט דָאָס לְאַכְעַנְדִּיגַע-וְוַיְיַעַנְדִּיגַע גַּזְוִיכְט פְּנִים רַיְיַעַד
רחמיאלס אייז נַאֲךְ אַזְרָמָעַשְׁאַטְעַן מִיט אַ שִּׁיטְעַרְלִיךְ-סִיוּעַר
בָּאָרָד, וְאָס לְאַזְרָט זִיךְ אַרְאָפְּ וְוַיְיַדְעַן-וְוַיְיַכְעַר קִילְאָיִ
בערעד חַסְדִּישַׁ-אַרְיִסְגַּעַלְאַזְטָעַן קָלְנָעַר פְּנִים הַעֲמָה. דָאָס זַעַט
זִיךְ שְׁוִין וְוַיְדָעַר אַזְרָק מַעֲסְדִּיבְּלִשְׁׂה. הַאֲט עַר, אַפְּעַר, צִוְּ
ברִיטָעַ, וְוַיְיַבְּרִישַׁע זִיטָעַן, וְאָס וְוַיְגָעַן זִיךְ בְּשָׁעַת עַר גַּעַת.
מִישְׁעַן זִיךְ אַזְוֵי אַזְרָק אַיְהָם דִי יִסּוּדָות פְּנִים חַסְדִּיקָע
צְוָגָעַן.

אויפן גרויסען פּלִיכְעָוָאַטָּעָן קָאָפּ אֵין אֵיהם טִיף אֲנָגָע-
רוֹקֶט אַ נַּגְּפָאַלְעָאַנְקָעָזֶסֶת, אַ דָּרְיִי-עֲקִיגָּה הַיְתָעֵל אֹזֶא, פּוֹן אַ גְּרָא-
בְּעֵן אַפְּגַּעַקְרָאַכְעָנָם גְּנוּוֹגָנָט. פּוֹן פָּאַרְעָנָט הַאָט דָּאָס אַ מִין
שְׁמַאְלָעָן קָאַזְיָרָאָק, אַוְיסְגַּעַבְּיִינְגָּעָן וּוּ דְעֵר אַוְיבְּעַרְשָׁטָעָר טִילָּ
פּוֹן אַ גְּרוֹיְסָעָן שְׁנַאְבָּעָל, אַפְּנָן פּוֹן הַינְּטָעָן אֵין דָא אַ מִין פָּאַר-
טוֹכְעָל, וּוּאָס שְׁפִּילְעָט זִיךְׂךְׂ אָונָן שְׁפִּילְעָט זִיךְׂךְׂ אַפְּ אַוְין לְגַיְעָט
זִיךְׂךְׂ אַרְאָפְּוּיְקָלְעָן וּוּ אַמִּין צְוָרָעָק פָּאַרְעָן פָּעַטְעָן קָאַרְק – אַ
שְׁוִין בְּשָׁעַת שְׁטָאָרָעָק פְּרָעָסָט אָונָן גְּרוֹיְסָעָהָצָעָן. אַ גְּאַנְצָעָן
יְאָחָר דִּינָט זִיךְׂאֵים, דִּי „נַגְּפָאַלְעָאַנְקָעָז“. דָּעַרְעָאָר, אַפְּנָים,
אֵין זִיךְׂאֵי גְּרוֹיְסָאָרְטִיגָּה אַרְוָמְגָנוּזְוָמָט מִיט אַ פָּאַרְפְּצָעָטָעָן
בְּפּוֹבְּדִיגָּעָן זָוִים.

נִיט קְוִינְדִּיגָּה אַוְיָפּ זִיךְׂיָן בָּאַלְיִיבְּטִיקִיָּת בָּאַוְעָגָט זִיךְׂ
בָּעָרָעָ רְחָמִיאָלָס זְעָהָר גִּינָּ. נִאָר זִינְגָּ אַיְבְּרָעָנָגָ פְּלִישָׁעָן מַטָּ.
כְּעָן אֵיהם וּוּאַקְעָלְדִּיגָּה. מִיט קָאַטְשָׁקָעָ-טְרִיטָט לְוִיְּפָט עָר אַיְבְּרָעָ
דָּעָר גָּאָס אָונָן זִיךְׂיָן גְּרוֹיְסָעָר פָּאַרְגָּסָל אַיְן הַגָּאנָט פָּאַסְפְּעָיָעָט
נִיט אַנְצָוּקְלָאַפְּעָן דִּי עָרְדָן נִאָר יְעָדָעָן טְרָאָט, נִאָר אַיְנָמָאָל אֵין
בָּעָר צְוּוִיָּ טְרִיטָט. דָּעָרְבִּי וּוּיְדָעָט זִיךְׂאֵים פּוֹן הַינְּטָעָן זִיךְׂיָן
רוּוִיטָעָה סְפִּידְישָׁעָ טִיכְעָל, וּוּלְכָעָ שְׁטָעָקָט אַרְיִיסָּט פּוֹן הַיְבָנָה
טָעָר-קָעָשָׁעָנָעָ, אַיְן שְׁפָעָנָצָעָר. וּוּ אַ צְוָגָעָטָשָׁעָפְּטָעָר פָּאַרְבִּיגְעָר
עַק פּוֹן אַ פָּאוּוִיגָּן כְּוֹאַלְיָעָט דָּאָס טִיכְעָל הַינְּטָעָר אֵיהם אַוְין
גִּיסְט זִיךְׂאֵן צְוּוֹאָמָעָן, אַיְן אַ מַּאֲדָגָנָם צְזָוָמָעָנָהָאָגָּה מִיט דָעָט
וּוּיְבְּרִישָׁ-פָּאַרְטָאַיְעָטָעָן אַוְיסְדוּרָק פּוֹן זִיךְׂיָן זִיךְׂיָן
עַבְּרָהָשִׁיקִיָּת שְׁטָעָקָט אַיְן דָעָט, וּוּאָס אַיְן נִאָר פּוֹן אַוְיבְּפָעָן בְּאָ
דָעָקָט מִיט פָּאַרְגָּלְאַצְטָעָ פְּרָוְמָקִיָּת אַיְן מִיט זִיסְלִיכְעָר עַלְתָּעָר.
אַוְין זִאנְגָעָן זִאנְגָעָן מַעַן טָקָעָ, אַז אַמָּאָל אֵין גָּאָר נִיט
גַּזְחָעָן פּוֹן דִּי גָּאַטְסָפָאַרְכְּטִיגָּע לִיטָּ, סִי אַיְן גַּעַלְט-זָאַכְעָן, סִי
אַיְן וּוּיְבְּרִישָׁעָ עֲנִינִים. אַמָּאָל, זִאנְגָעָן מַעַן, הַאָט עָר גַּעַהְגָּלְטָעָן
אַז אַכְנָסִיהָ. אֵין בֵּי אֵיהם אַיְנָמָאָל אַיְנָגָעָשָׁטָעָן אַ רְיִיכְעָר
סּוֹחָר. אַוְין עַפְעָט גָּאָר פְּלוֹצְלִינָגָ אֵינוֹ בַּיִם גַּאַסְט פָּאַרְפָּאַלְעָן
גְּזוֹוָאַרְעָן אַ הַוְּנָדָעָרָט רְוּבְּעָלְדִּינָגָ אַסְיְּגָנָאַצְיָעָ פּוֹן טָאַשׁ. אַיְן
זִיךְׂאַרְעָן אַ טְוָמָעָל אַוְין אַ גְּזוֹוָאָלָד. אַ קְלִינִינִיגְקִיָּת אַ
הַוְּנָדָעָרָט אַמָּאָלִיגָע צִיְּתָעָן! אַ נְזָן פָּאָר אַ טְאַכְטָעָר... הַאָט
זִיךְׂאַרְעָן גַּאַסְט נִיט גַּעַפְוִילָט אַוְין גַּעַבְּרָאָכָט דָעָט פָּרִיסְטָאָוּ

מייטן אוֹרְיַזְדָּנִיק אֵין אַכְסָנִיא אַרְיִין. מ'הָאָט דַּוְרְכָעֲנִישְׁתָּעֶרֶת
אַלְעַ קָאַמְעָרָעַן אֵין דַּוְרְכָעֲנִישְׁתָּעֶרֶת יְעֻטוּנְדָּעֶר שְׁטוּרְוַיְעַלְפַּע. הַסּוּף
הָאָט מֵעַן דַּעַם הַוְנְדָעְטָסָעָר גַּעֲנוּגְעַן אֵין דַּעַר גַּמְרָא בְּרָכוֹת.
טָאָקָע בְּיַיִם בָּגָלְעָבָאָס אַלְיִין, אַוִּיפַּדְעַר סְפָרִים-פָּלִיצְעַן. הָאָט
מֵעַן אַיִּהָם דָּאָךְ גַּעֲנוּגְעַן אַוִּיפַּן צִימְבָּעַל: וּוֹי קָוְמַת דָּאָס אַ
הַוְנְדָעְטָסָעָר אֵין אַגְּמָרָא הָאָט עַר זִיךְרַן פָּאַרְעָנְטָפָרְטָמַת, אָז דָּאָס
הָאָט עַר נַאֲרַר פָּרְיִינְגְּעַלְעַט אַלְס אַסְיִמן, וּוֹזַר עַר הַאַלְטָא אֵין
לְעַרְנוּגַן... אָט וּוֹי בְּעַרְעַ רַחְמַיָּאָס הָאָט אַמְאָךְ גַּעֲהָאַלְטָנָן פָּוּנַ
הָאָט עַר אַוִּיךְ אַפְּילַו אַפְּרַעְמָדָעַן הַוְנְדָעְטָסָעָר פָּאָר אַסְיִמן
הָאָט עַר אַוִּיךְ נִיט גַּעֲוָשָׁאַלְעַוּעַט.

אוֹיְן עַפְעַס נַאֲךְ אַמְעָשָׁה מִיט אַאַדְיִישָׁפַר דִּינְסְטָמִידָעַל
אוֹיְן זִיךְרַן פָּאַרְלָאָפְּעַן אֵין דַּעַר זְעַלְבָּר אַכְסָנִיא. דָּאָס מִידָּעַל
הָאָט גַּמְמָצָט אַגְּעוֹאָלַד אַינְמִיטָעַן דַּעַר נַאֲכָת, אָז דַּעַר בָּאַלְעַ-
בָּאָס - יָאָ, דַּעַר בָּגָלְעָבָאָס הָאָט... הָאָט עַפְעַס גַּעֲוָאָלָט פָּוּנַ
אַיִּהָר. הַאַבְעָן דָּאָךְ מַעֲנְשָׁעַן גַּעֲנוּגְעַן מַוְסָּרָן: סְטִיטִישַׁ, אַאַדְיִ-
אַכְסָנִיא! אַט טָאָטַע פָּוּנַ קִינְדָּעַר...! הָאָט אַבְעָר בְּעַרְעַ
גַּעֲלָאָפְּעַן בְּעַתְעַן בַּיִּזְיָן דִּינְסְטָמִידָעַל טְרָאָפְּעַן. אָט וּוֹי אַיִּהָם
אַיְן נִיט-גּוֹט גַּעֲוָאָרָעַן - אָז אַפְּילַו לְוַיְעַן צַוְּ דַּעַר דִּינְסְטָמִיַּיִ-
דַּעַל נַאֲךְ טְרָאָפְּעַן אֵין בְּלוּיּוּן הַעֲמָד הָאָט עַר זִיךְרַן אַוִּיךְ נִיט
גַּעֲשָׁהָמַת.

נַאֲר וּוֹאָס טְוִיגָּעַן אָנוֹנוֹ אַלְעַ מַעְשׂוֹת? אָז אַוִּיפַּדְעַר עַל-
טַעַר אַיְן עַר פָּאָרְט גַּעֲוָאָרָעַן פָּרָום אָוֹן גּוֹט, סְפָנוֹת נַפְשׁוֹת.
דָּאַוְנוּגַן דָּאַוְונַט עַר, קָלְאַפְּגָנְדִּיגַּמִּיט דִּי פָוִיסְטָעַן אֵין שְׁטָעַן-
דַּעַר, מִיט פָּאַרְמָגָכְטָע אַוִּיגָּעַן אָוֹן וּוֹאַרְפָּגְנְדִּיגַּקְאָפַּן פָּלִיצְעַן,
אוֹן נַאֲךְ יַעֲדָעַן פָּטָוק אֵין דָאַוְנוּגַן שְׁרִיִּית עַר גַּעֲשָׁמָאָק: «אָיִ-
טָאָטַע, לִיבָּעַר פָּאָטָעַר!» אוֹן בְּיַיִם אַוִּיסְגָּעָהָן שְׁמוֹנָה-עָשָׂר גַּעַתְ-
עַר נִיט אַוִּיס דָּרִי טְרִיט, וּוֹי מֵעַן אָיוֹן זִיךְרַן, נַאֲר אַזְוִי
פִּילְטְרִיט וּוֹיְפִּילְעַס לְאֹזֶט זִיךְרַן. דַּהְיַיָּנוּ: «עוֹשָׂה שְׁלוֹם» אוֹן אַ
טְרָאָט אַוִּיפַּדְעַר הַינְטָצָן. «בְּמַרְמָמַיּוּ» - אַט טְרָאָט. «הַוָּא יַעֲשֵׂה» -
אוֹדוֹאִי אַט טְרָאָט. «שְׁלוֹם» וּוֹיְדָעַר אַמְאָךְ אַט טְרָאָט. «עַלְיָנוּ» -

נָאַךְ אֲ טֶאָטָט, "וְעַל כִּי יִשְׁרָאֵל" – ערשות אֲ רַעֲכָתָן טֶאָט,
וְאָמְרוּ אָמְןָן" – אֲוֹדָאֵי אָוֹדָאֵי אֲ טֶאָט.
ס' אַיְוַן אֲפִילַו אַלְזַן פָּוִן דִּי פְּרוֹמֶצֶן זָאָכָעָן, וּוְאָס קִיְּין סְךָ
גַּעַלְתָּ אָוֹן גַּעַונְתָּ קָאָסְטָעָן זַיְיַ נִיטָּ. אֲבָעָר אַיְן לִיְוְבָאָזְוִוִּיטְשָׁעָן
בֵּית-מִדְרָשׁ הַאֲלָטָט מַעַן פָּאָרָטָט פָּוִן זַיְיַ גַּאָטָסְפָּאָרְכְּטִיגְּקִיטָּ. אַיְהָר
הַעֲרָתָט דָּאָן! אֲ אַיְדָט גַּעַטָּמָט זַיְקָ דָּאָס לַעֲבָעָן. הַעֲנָן וּוְיַיְדָר
גַּעַהָתָט זַיְקָ! "אֲיַ טָּגְטָעָ, טָגְטָעָ לַיְבָעָר פָּאָטָעָר!" אָוֹן אֲ טֶאָסָק
אַיְן שְׁטָעַנְדָּפָּר אַרְיִין.

אַמָּה, נִיט אַלְעַמְּמָאָל גַּיְלָט אָהָם אֲפָ, בְּעַרְעָ רְחַמְּיָאָלָס,
אוַיְסְצָוְרָעְכָּגָעָן דַּעַם שְׂתָחָ פָּוִן הַינְּטָעָן, בְּשַׁעַת צַוָּאָ דְּרִיְפָּאָכְיִגְּעָן
אוַיְסְגָּהָהָן שְׁמוֹנָה-עֲשָׂרָה. אַיְן נַאֲקָעָן הַאֲטָט דָּאָן אַמְּפָשָׁנָ קִיְּין אוַיְגָעָן
נִיט. קְרִיכְטָ עָרָ, בְּלִינְדְּעָרְהָיָיטָ, אַן מִיט זַיְיַעַשׂ שְׁטִוּוֹעָל אַוִּיחָ
נַגְּגָנִיאָטְקָעָסָ, אָוֹן מִיטָּן פְּעַטָּעָן וּוְאַקְפָּלְדִּינְגָּעָן גַּעַזְעָס – אַוִּיחָ
בְּעַרְעָ אַזְנָ נַעֲזָעָרָ. אַיְזָ נָאָךְ גַּוּטָ, אַזָּ עָרָ קְרִיכְטָ-אַזָּ אַוִּיחָ אַזָּ
עַלְתָּעָרָן אִידָּעָן, וּוְאָס קְוָקָט אַוִּיחָ אַזָּ גַּעַזְיִגְּעָנָעָם שְׁמוֹנָה-
עֲשָׂרָה-אוַיְסְגָּהָהָן וּוְיַיְ אַוִּיחָ אֲפָרָמָעָ זַיְקָ, וּוְאָס גַּיְטָ אַלְעָ וּיְגָעָן
בְּפֶחָ אוַיְסְצָוְרָהָעָן. וּוְיַיְ אַיְזָ אֲבָעָר דַּעַרְ דִּין, אַזָּ רָ, בְּעַרְעָ
קְרִיכְטָ אַן אַוִּיחָ אַזָּ שִׁיגְאַצָּ זַיְקָ וּוְיַיְוּקָעָ אָוֹרִיסָ, אַדְעָרָ אַוִּיחָ
אַזָּ גַּעַרְבָּר-יְוָנָגָ וּוְיַיְ פְּיִשְׁקָעָ דַּעַרְ גַּלְעָדָ, פְּעַטָּעָר וּשְׁפָעָמָעָ
אַרְבָּיְטָעָר, וּוְאָס אַיְזָ גַּעַכְאָפָט אַוִּיחָ יְעַנְעָר מַעַשָּׁה מִיטָּה חַצְצָעָ
דַּעַם "צִיטְשָׁעַלְיִיטָּ?" – דַּעַנְסְּטָמָאָל... דַּעַנְסְּטָמָאָל...
אַיְזָ זַעַהָר בְּיִטְעָר. וּוְאָרִים יְעַנְעָ לְאַזְעָן זַיְקָ נִיטָ, פָּוִן פְּיַיְוּקָעָ,
לְמַשְׁלָ, הַאֲטָט רָ, בְּעַרְעָ, דָא אַגְּנוּמָעַלְעָן, גַּעַרְאָגָעָן אַזָּ קְנִיטָ
מִיטָ דִּי נַעֲגַלְעָךְ אַיְן דַעַרְ מַחְילָה, אַזָּ אַגְּשָׁתָאָט פְּאָרְגָּנְדִּיגָעָן,
אַיְן פְּרוֹמְקִיטָ אָוֹן אַיְן דְּבָקָותָ, דַעַם "וְאָמְרוּ אָמְןָ", אַיְזָ גַּאָר
בְּעַרְעָ רְחַמְּיָאָלָס אַגְּנָטָעָר גַּעַשְׁפָּרָוָנָגָעָן אָוֹן פְּאָרְגָּנְדִּיגָט אַזָּוִי:

– וְאָמְרוּ – ... אַוִּיחָ, גַּעַוּאָלָד!

פָּוִן פְּיִשְׁקָעָ דַעַם גַּעַלְעָן אַיְזָ שְׁוִין אַפְּגַעַרְעַדְתָּ. פְּיִשְׁקָעָ
דַעַרְ גַּעַרְבָּר-יְוָנָגָ הַאֲטָט אַפְּגַעַטָּאָן אֲ שְׁעַנְעָרָعָ מַעַשָּׁה. בְּשַׁעַת
בְּעַרְעָ רְחַמְּיָאָלָס אַיְזָ אַיְהָם, אוַיְסְגָּהָהָעָנְדִּיגָ שְׁמוֹנָה-עֲשָׂרָה, אַגְּנָעָ.
קְרָאָכָעָן אַוִּיחָ דִּי נַגְּגָנִיאָטְקָעָסָ, הַאֲטָט אַיְהָם דַעַרְ יְוָגָגָטָשָׁ גַּעַ.
גַּעַבָּעָן אַזָּוִי שְׁטוֹסָ, אַזָּ דַעַם זַעַלְבָעָן מַאְרָשָׁוֹתָ, וּוְאָס רָ, בְּעַרְעָ

איו אוייסגעטראטען אויף הינטען, האט ער נעהך דאפטאם נעה
מוות צוריילויפען נאך פאָרענט. און מיטן "וְאִמְרֹרֶה אַמְנָה" אַרוּפַ
געפֿאָלַן צורייק אויפַן שטענדער.

וואָס פִּיוֹקָעָן אוֹרִיס אָוָס פִּישְׁקָעָן דָּעַר גַּלְעֵד האָבעָן
געקרָגָעָן פָּונְן דִּי בֵּית-מְדֻשָּׁא-אַידָּעָן אָן דָּעַרְאָךְ — פָּונְן דִּי זַיִּה
עריגָע, דָּאָס אַיְזָן אַנְדָּעָר זָאָר. מִיר וּוּלְעָן זַיִּיךְ אִין דָּעַם
אַפְּילָו נִיט אַרְיִינְמִישָׁעָן. אַבְּעָר זִינְט דָּעַם האָט זַיִּיךְ בעָרָע
רַחֲמַיאָלָס פָּאָרָט גַּעַנְוָמָעָן הַיטָּעָן מִיט זַיִּיךְ דְּבָקָוְתִּינְגָּעָן פִּילְ
טְּרִיטְעַדְּדִינְגָּעָן שְׁמוֹנָה-עָשָׂרָה-אַוִיסְגָּהָן. ער האָט גַּעַנְוָמָעָן אַוִיסְ
געָהָן" נִיט בָּאַלְכָּסָוּן, נָאָר אַיְזָן הַאַלְבָּ-קְרִיזָּן, פְּדִי נִיט אַנְקְרִיכְעָן
אויף מענְשָׁעָן. אַצְינְד גַּעַתְּשָׁטָה אַרְוִיס וּוּפִילְ טְּרִיטְ ער וּוּילְ
איָן בְּלִיְיבָט שְׁטָחָהָן אַיְמָיטָעָן בֵּית-מְדֻשָּׁ. אַזָּא, "אַוִיסְגָּהָן" האָט
בָּאָר אַיְן חָסְרוֹן: וּוּאָס אַוִיסְעַפְּעַנְגָּנְדִּיָּן בִּיְדָעְ פָּאָרְדְּבָקָוְתָּטָעְ אַוִיסְ
גַּעַן וּוּיסְ רְ בעָרָע נִיט אוֹיפָקְעָד וּוּלְכָעָד ער אַיְזָן, צַיְּ פָּאָרָעָן
בָּעַלְעָמָעָר צַיְּ הַינְּטָעָרָן בָּעַלְעָמָר. שְׁטָחָתְ ער אַזְוִי אַ וּוּילְעָן
איָן פְּינְטָעָלָט מִיט בִּיְדָעְ אַוִיסְגָּהָן-שְׁפָעַטְעַלְעָץ בֵּין ער קוּמָט
צַיְּ זַיִּיךְ.

אַבְּעָר פְּרוֹזָמָע אַידָּעָן אָוָן פְּלִיְיָקָדָש גַּעַפְּעָלָט עַס פָּאָרָט.
וְהָא רָאִיתָ, אָזְ אַיְזָן גַּעַקְוִימָעָן צַיְּ קְלוּבָעָן אַ נִּיעָם סָגָן צָוָם
גְּבָאִי, האָט מִעְן אַוִיסְעַקְלָבָעָן בעָרָע רַחֲמַיאָלָס. אָוָן זִינְט דָּעַם
טרָעָט ער נִיט אַפְּ פָּונְן רְ יִשְׂרָאֵלָן. וּוּאָס רְ יִשְׂרָאֵל דָּעַר גְּבָאִי
טוּט, טּוּט ער אוֹיךְ.

2.

אַצְינְד, פָּאָרְשָׁפְּעַטְיִיגְּנְדִּי צָוָם רְבִינָס פָּאָרְעָכָד, דִוְרָךְ קָוָשָׁ
קָע-בָּרָאנְדָס פָּאָהָרָעָץ, האָבעָן רְ יִשְׂרָאֵל גְּבָאִי אָוָן בעָרָע
רַחֲמַיאָלָס קִיְּין אַנְדָּעָר בְּרִיהָ נִיט גַּעַהָאָט וּוּי אַרְוּמָגָעָהָן אוֹיפַן
זָאָמְדִינְגָּעָן בְּרָעָג, פָּאָר דִּי פְּרִיסְטָאָגָעָס, אָוָן וּוּאָרטָעָן אוֹיפַן פָּאָ
רָעָכָד פָּונְן דִּי שְׁוֹנָאִי-יִשְׂרָאֵל. פָּונְן דָּעַר גּוּיְעַשְׁקָעָר "קָאָמְפָאָנִיעָ"
הַיִּסְטָדָס. וּוּאָרים פָּאָהָרָעָץ טְוִיָּן זַיִּיךְ דָּאָק קִיְּין מְאַהָלָיו נִיט
צּוּלִיבָה וּוּאַוְילְטָאָג, נָאָר טְאָקָעָ צּוּלְבָּן וּוּאַוְילְ פָּונְן לִיְוְבָאָוּוּשָׁעָר

בית-מדרש. די ערבי-זומ-פֿפּוֹרְדִּיגָּע טַפְּלָעָר, וואס מען שטעלט
 ביימ האנטפָאָס, צוֹלֵיב די הַצְּטָרְכּוֹתָן פָּונַן וועלבען בית-מדרש,
 האט היינטיגען יאָהָר ניט גענוג אַרְיִינְגְּעֶבְּרָאָכָּט. אַ שׁוּעוּרְעָר
 ווינטער, הוֹסְפָּה די שְׁמָשִׁים, אָוּן צוֹוִי גְּרוּיסָע הרזְבָּעָס האָבָעָן
 אוּיפְּגְּזְגְּעָסָעָן אַלְעָז גַּזְגְּבָעָנָעָט מְתָנוֹת אָוּן גְּדוּבוֹת. מען צָאַפְּט זִיר
 דָּא אַנְוּמְעַלְתָּעָן צִי דָּאָך — עַרְשָׁת די אַלְטָע שַׁינְדְּלָעָן האָבָעָן
 זִיךְּ עַרְטְּצָרְרוּוֹיִי אַיְינְגְּעֶבְּרָאָכָּעָן אַונְטָעָר דָּעָר מְשָׁא פָּונַן אַגְּגָעְפָּאָ
 לְעָנָעָם שְׁנִיִּי. אַ גְּאַנְצָע טִיךְּ האָט מען גַּעֲמָנָעָן אוּיפְּן בוּידִים.
 האָבָעָן גְּבָאִי אָוּן אַונְטָעָר-גְּבָאִי בַּאֲשָׁלָאָסָעָן פָּאַהְרָעָן קִין מְאַהְלִיוֹ
 אָוּן צְיוֹאָמָעָנָעָנָעָן עַטְלִיכְּעָ צְעהַנְדְּלָגְּ רַוְּבָּעָל בֵּי די דָּאַרְטִּיגָּע
 חַבְּדָעָר חַסִּידִים אָוּן בֵּי אַמְּאַלְגִּיגָּ שְׁקָלָאָזָוּוּר בַּאֲלָעָבָאָטִים, וואָס
 זִיְּנָעָן רִיךְּ גַּעַוְאָרָעָן אָוּי, אָוּן וואַיְינָעָן אַין שְׁקָאָזָוּ אָוּן זִיךְּ
 מְעַהָּר נִיט אַנְגְּעַשְׁתָּאָכָּעָן אָוּן זִיךְּ האָבָעָן זִיךְּ אַרְיִיבְּרָעְגְּעַפְּעַלְתָּ
 אַין דָּעָר גְּרוּיסָעָר שְׁתָאָט מִיטָּ בְּרוּקִירְטָעָ גְּאָסָעָן. הַיְּינָט אַצְּנִידָּ
 אוּ סְאִינוּ נָאָךְ „קָאָנְקוּרְנְצִיעָּי“, אָוּן אַ פָּאָהָר קִין מְאַהְלִיוֹ קָאָסָט
 אַ שְׁבָוָשָׁ, אָוּן דָּאָךְ אַוְרָאִי גּוֹטָ. אַיְ מעָן אָיְ זִיךְּ עַוְסָּק בְּגַרְכִּיִּ
 צְבָוָר, אַיְ מעָן שְׁפָאָרָט קְהַלְשָׁע גַּעַלְתָּ.
 פָּאַרְפָּאַלְעָן, פָּאַרְשְׁפָּעַטִּיגָּט צָוָם רְבִינָס פָּאַרְעָכָאָד אַיְ פָּאַרְ
 שְׁפָעַטִּיגָּט. אַבָּעָר אַזְּאָאָט מְצָהָה וּוּי פָאַרְדִּיכְּטָעָן דָּעָם דָּאָךְ פָּוּן לִיְּנִי
 בָּאוּוּתְּשָׁעָר בִּית-מְדָרְשָׁ אַיְן דָּוָהָה דָּעָם רְבִינָס פָּאַרְעָכָאָד אַוְיךְ...
 שְׁפָאַצְּרִילְעָן זִיךְּ זִיךְּ אַזְּוִי אַרְיָום אָוּן פָּאָכָעָן מִיטָּ די גְּרוּיסָע פָּאָ
 רַעַסְאָלְעָן, אָוּן דָּאָס האָרָצָן שְׁטִילְטָן זִיךְּ נִיט אוּיפְּ קְוּשָׁקָעָן דָּעָם
 בַּאֲלָעָגְּלָעָן אָוּן אוּיפְּ זִיךְּ זִיךְּ פָּאַרְשְׁפָּעַטִּיגָּעָן.
 דָּעַרְשָׁמְעַקְּט דָּאָס זָאוּעָלָ, קְוּשָׁקָעָס גַּעַוְוּזָעָנָעָר שְׁמִיסָּעָר.
 עַר האָט גַּעַוְהָן ווּעַן די גְּבָאִים זִיְּנָעָן אַנְגְּעַפְּאָהָרָעָן אַיְן אַיְן
 זִיךְּ מְשֻׁעָר וּוּעַגְעָן וואָס זִיךְּ שְׁמוּעָסָעָן אַצְּנִידָּ. רַוְּקָט עַר זִיךְּ
 פָּאַוְאָלִילִיעָן צִי, מִיט אַ זִּיטְטָעָלָ, אָוּן בּוּרְטָשָׁע צִי זִיךְּ פָּאַרְבִּיגְעָ
 הענדִיגָּן:
 — וּוּי אַזְּוִי זָאָל עַר בְּרַעְנָגָעָן שְׂדֵדְשָׁקָעָס, וּוּי אַזְּוִי? אָוּן
 אַלְיִין שִׁיכְוָרָט דָּאָס, אָוּן קִין שְׁמִיסָּעָר הַאֲלָט דָּאָס אַיְיךְ נִיט...
 דָּעַרְקָעָנָט אִיהם יִשְׂרָאֵל גְּבָאִי אָוּן גִּיט אַ גְּעַם דָּעָם שְׁפִּיצָּ
 בָּאָרְד מִיט די שְׁפִּיצָּעָן פִּינְגָּעָר:

— אָ, זוּ בִּיסְטַ דָּאָרַ, דָּאָכְטַ זַיְנַ, גַּעֲוֹעַן אָ... זַיְנִיגְצָרַ?
 — שֶׁר הָאָט מִיר אַפְגַּעַזְגַּט דַעַ... דַעַ... דַעַ פְּרַעַסְטַר.
 — אָ? מַעַן זַאנְט אַבְּעָר: הָאָסְט אֵיהֶם פָּאַרְפִּיהָרַט. גַעַן-
 קַאַגְּפַט אֵין לְאַדְעַן בֵּי סַעְנְדַעַרט טַאַכְטַעַר...
 אַיְן? פָּאַרְפִּיהָרַט? גַּעֲפַנוּן וּוּעַמְעַן צַו פָּאַרְפִּיהָרַעַן... אַט
 פַּרְעָגַט אֵין גַּאנְץ שְׁטָאָט! — גַּלְיִתְשַׁטַּז זַיְנַ זַאַוּל וַיַּאַט שְׁלִיעַן—
 נַעַמְתַ אַגְּנַצְעַן וְלַאֲטַע אֵון אַלְעַ פָּאַרְשַׁפְּעַטְגַּעַן בֵּי אֵיהֶם...
 נַאַט, קַיְקַט! אַט-אַט צִיהָט עַר שַׁוִּין וּוּיְיטַע דָאָס פְּלַעַשְׁעַל פַוַן
 כָּאַלְיַאוּעַ!

קוּשְׁקַע-ברַגְּזַד הָאָט בְּשַׁעַת-מְעוֹשָׁה, אַינְדַעַרְאַמְתַן, גַּעַצְיִיגְעַן
 זַיְנַ פְּלַאַכְעַ שְׁנוֹאָפְס-פְּלַעַשְׁעַל פַוַן כָּאַלְיַאוּעַ אֵון, פָּאַרְוּאַרְפַּעַנְדִּיגַ
 זַיְנַ פְּלַיְכְּנַוְאַטְעַן קָאָט אַיְבָּצַר דַעַר קַעְלַנְיַע, צַוְקוֹשַׁט זַיְנַ מִיט
 דַעַם גַּלְעַזְרָנָעַם הַעַלְזָעַל. מִיט דַעַר בִּיטְפְּרַקְיַעַט פַוַן אַגְּנַצְעַוָּאָ.
 רַעַמְטַעַן בְּרַאַנְפַּעַן הָאָט עַר גַּוְאָלַט פָּאַרְטְּרַיְבַּעַן אֵן אַנְדַעַר
 בִּיטְעַרְקַיַּט, דָאָס בִּיטְעַרְנִישׁ פַוַן הַאֲרַצַּעַן, דַי בַּעַנְקַשְׁקַעַט נַאַך
 פָּאַנְדְּרִיכְבַּעַן אֵון דַעַם כַּעַס אַוְיַף זַאַוּל-שְׁמִימַעַר, וּוּלְכָעַר גַּרְאָפְט
 אַונְטַעַר אֵיהֶם, וּוֹאַ נַאַךְ עַר קַעַן.

דַעַרְזַעַהַן אֹזֶן מְעוֹשָׁה, הָאָט בְּעַרְעַ רַחְמַיְאַלָּס, דַעַר פְּרוּמַאָק,
 אַ טְּרִיסְעַל-גַּעַטְאָן מִיט זַיְנַ «נַאֲפָאַלְעַזְבָּקָעַ» אֵון אַ פִּיק-גַּעַטְאָן
 מִיטַן שְׁפִיזְ פָּאַרְאָסְאָל אֵין זַאְמֵד אַרְיַין:

— אַ חַוְצְפָה!

שְׁרוּיַיט נַאַךְ הַעֲכָעַר יִשְׂרָאֵל דַעַר גַּבָּאי אֵון הַאָקָט מִיט
 זַיְנַ פְּרַאַסְאָל:

— אַ יַּיְנְגַאַצְטוּעַ!

— שַׁעַמְתַ זַיְנַ גַּאֲרַנְטַי! — שְׁטַעהַט נִיט אַפְ רַ' בְּעַרְעַ —
 אַיְמַיטַעַן הַעַלְעַן טַאגַ! בְּפְרַהְסִיהָ!

— אַ בְּאַלְעַגְאַלְעַ אַ יַּוְנֵג קַפְןַ!

— אַוְיַף דַעַם-אַגְּהָעַן דָאָס אַוְוָעַק אַונְזַעַר גַּרְיוֹוּ-
 גַּעַצְקָעַס!

— אַ קַּאַפְּיַעַ נִיט גַּעַדְאָרְפַט בָּאַצְחַאלְעַן. אַ נַּאֲרִישְׁקִיט
 גַּעַוּעַן.

זַאַוּל שְׁמִימַעַר, דַעַר אַונְטַעַר הַעֲכָעַר, הָאָט זַיְנַ לְאַגְּגַ

ערגעצ'וואו איזועקגעמאכט. און גבאי און אונטערנגבאי שטעהן נאך אלץ, איינער צקעגן צויעיטען, און פלייסטען זיך ארוייסבי-שרייען פון טיפען הארצען דעם צארן פון גערעכטיגקייט, און האקען אלץ מיט די שירעם-שפיצען אין די שטיינדליך אויפן פריג זנייעפער.

און וווען ער דערנעהט שוין בי בער ערכיאל זום העכטעהן שטאגעטל פון הייליגען צארן, רײיט ער מיט אמאָל אייבער, דרייקט צו די גאלקען פון פאָראַסָּאָל זום הארצען און פאָרקלימט זיך. מיט דער פרײַער האנט שׂלעפט ער פֿלוֹצְן לינגע אַרוֹיס פון דער שְׁפַעַנְצָעָר-קְעַשְׁעַנָּעָה.. פון דָּאָרטעָן, וואו ער באָמְבָּעָלֶט זיך איהם שְׁטַעַנְדִּיגָּן-נאָך די רְוִיטָעָן נְאָזִיכָּעָן, שׂלעפט ער אַרוֹיס אַסְּטְּקָעָלָע בְּרָאנְפָּעָן, פְּרָאָפְּקָעָט אוּיך און מאָכָּט אוּיך גִּיך "שהפל", גִּיט אַ רְעַכְתָּעָן זֹוֶת אָוּן אַלְעָזָר פרומע קְנִיָּה טְשֻׁעָלָאָך גִּיסְעָן זיך בי איהם צוֹזָעָמָן אַרוֹם מְוַיֵּל אָוּן נָאָזָן אַיִּין שְׁמַאְלְבִּינְגָּעָר, שְׁטוֹרָאָלְגָּעָנְדִּינְגָּעָר קְעַשְׁעַנָּעָה קְאָרָעָ-קְרִיגָּט ער אַרוֹיס פון דער זעלְבָּער שְׁפַעַנְצָעָר-קְעַשְׁעַנָּעָה בְּרוֹאָ-נָעָם שְׁטִיקָעָלָע לְעָקָאָר. מאָכָּט מִיט דער זעלְבָּער פְּלִינְקִיָּט "בְּרוֹאָ פְּאָרָסָעָטָט, וְוִי אַ חֲסִיד אַ אַיד, וְוִס אַלְעָזָר פְּגָרָהָוּעָט אָוּן מִנִּי מְזֻוּנָהָת" אָוּן פְּאָרָבִּיסְטָט. אָוּן אַלְעָזָר צְוֵוי גַּעַלְאָפָעָן אַ תְּחוּמָה שְׁפַת פְּאָרָדִינְגָּעָן אַ מְצָהָה. אָוּן אַט הָאָט ער זִי דְעַרְכָּאָפָט אָוּן לוֹיכָ – די מְצָהָה פון "שהפל" אָוּן "בְּרוֹאָ מִנִּי מְזֻוּנָהָת" אוּיך אַיִּין מָאָל.

בליבט דָּאָך יִשְׂרָאֵל דער גְּבָאִ שְׁטָעהָן אַ פְּאָרָגָאָפָטָעָר. סְטִיטְשָׁ ? וְוִי קְלָעָט זיך דָּאָס אַיִּינָס מִיט דָּאָס צוֹוִיטָעָי אַקָּאָרְשָׁתָהָאָט רְ' בער עָזָוי הַיִּסְטְּגָּעָן גַּעַלְדָּעָלָט קוּשָׁקָעָ-בְּרָאנְפָּעָן טְרִינְקָן שׁוֹין אַלְיִין שהפל, זִיְן פְּרוּמָעָר אַונְטָעָר-גְּבָאִ, אוּיך בְּפְרָהָסִיתָה אָוּן אוּיך אַיִּינְמִיטָעָן הַעַלְפָן טָאָגָ... דָּעַרְזָעָתָה בער עַרְכִּיאָלָס דָּעַם גְּבָאִס אוּיסְגָּעָלְיְפָעָטָעָ אַוְינְגָּעָן אָוּן אַיְן נִיט מְפָסִיק. פְּאָרָקָעָהָרָט, ער צַעַטְשְׁמָאָקָעָט זיך נָאָך גַּעַשְׁמָאָקָעָר, מִיטָּן מוֹיָס אַחֲן צִיִּין קִיטִּיט ער האַנְגִּידָגִיג, די אַוְינְגָּעָן פְּאָרָצִיחָט ער אַיְגָאנְצָעָן מִיט קְלֹגְעַטְשָׁקָעָ קְנִיְּשָׁעָלָעָר

און זעקלען, און מיט זיין נזפאלעאנקע און מיט בידע הענט
שאָקעלט ער צו. ווי איינער זאגט: לֵאַזְט נֵאָר, ר' יִשְׁרָאֵל,
ארָכְפְּשִׁילְגֶּעָן דעם בייסען - וועט מען אייך שווין זאגען וואָס
פֿאָר אָשְׁהָל אָן וואָס פֿאָר אָבָּרוֹא מִינִי מְזוּנוֹת דָּס זַיִי.
גען... אָט נֵאָר אָוַיְלְעַזְקָעַ, ר' יִשְׁרָאֵל!

3.

אָפְּגַעַשְׁאָקְעַלְט מִיט קָאָפְּ אָן הָעַנְט אָן אָרָכְפְּגַעַשְׁלְגֶּעָן,
גִּיט זַיִד בְּעֲרֻעָ-רְחַמְּיָאָלָס אָגְלִיךְ אָוִיס, ווי אָמְנָשׁ וואָס אַיִן
פּוֹן מִיטָּעַן חַלְשָׁן גַּעֲקָמָעַן צַוְּ דִּי פּוֹחוֹת. ער כָּאָפְּט אָרוֹיס דָּס
רוֹיטָע טִיכָּל פּוֹן הִינְטָעָר-קַעְשָׁעָן, פָּאָרְדוֹיקָט אַיִינָם לְעַדְגָּ-גַּעֲוָאָ-
רְעַנְעָם שְׁפָעָלָט דָּס רַעַשְׁט לְעַקָּאָר, ווַיְשַׁת זַיִד אָפְּ דִּי לִיפְעָן,
פָּאָסְמָאָקְעוּוט זַיִד אָן מַאְכָּט צַוְּ ר' יִשְׁרָאֵל דָּעַם גְּבָאִ אַזְוִי:
— אַיְהָר ווַיִּסְט דָּאָר, בְּרוֹךְ הַשָּׁם, אָז אַיךְ בֵּין אָחָלוֹש,
גִּילְדָּעָן אָדָעָר — בְּרוֹךְ הַשָּׁם... הַאָבָעָן מִיר, זַאָג אַיךְ אַיִיךְ, בִּידְעַ
שְׂקָלָאָוָעָר דְּאָקְטוּרִים גַּעֲמָוֹתְשָׁעָט. קִיְּין גַּוְטָעָר אַיךְ זַאָל זַיִי בִּיִּ-
דָעַן נִיט קַעְנָאָר. זַאָגָט חִישָׁין: הַיִּסְט קָאָמְפְּרָעָטָן: הַיִּסְט קָרָאָל:
קָאָלָטָע: פָּאָרְשָׁרִיבָט דַעַר רִיבְאָרְבָּעָרִים — שְׁרִיטִית יַעַנְעָרָה:
דִּיצְעָנוֹאַיִלְלָה! אָגָאנְצָעָר אָפְּטִיךְ אַיִן בַּיְמִיר אַיִן שְׁטוֹב גַּעַ-
וּאָרָעָן.

— טָא, טָז... — שְׁמוֹנְגָעָרט ר' יִשְׁרָאֵל — הַיִּנְט וואָס
עַס קָאָפְּט אָפְּ!

— נֵאָר דָּס אַיִן נֵאָר גַּאָר נִיט, שָׁאָקְלָט זַיִד בְּעַרְעַ-
רְחַמְּיָאָלָס אָפְּ מִיטָּן פָּאָרְאָסָל אָן מִיט דַעַר רְוִיטָעָר טִיכָּל, —
מִיטָּמָאָל פָּאָרְוִילָט זַיִד גַּאָר חִישָׁין דָעַם דְּאָקְטָאָר: אָפְּאָ-
רְאַצְיָעָה! אַלְעָ רְפָאוֹתָמָאָכָט ער, זַיְגָעָן קִיְּין שְׁמַעַק טְזִבְאָק
נִיט ווּעָרָת. כְּזָאָל, הַיִּסְט דָּס, פָּאָהָרָעָן קִיְּין מָאָהָלִיו אָן
לְאָזָעָן זַיִד שְׁנוֹיְדָעָן לְעַבְעַדְגַּעַרְהִיִּשְׁ...

— גַּאָר שְׁנוֹיְדָעָן? — ווֹאָגְנְדָעָרט זַיִד דַעַר גְּבָאִי, — כְּפָאָרָ-
שְׁטָעָה נֵאָר גַּעֲהַאָקְטָע בָּאָנְקָעָט. אָפְּבָעָר גִּילְדָּעָן אָדָעָר שְׁנוֹיְדָעָן?
דָּס לִיגָּט דָּאָר, דְּאָכָט זַיִד, אַיִן, אַיִן —

— וואס איז? ס'איו דען זיין פלייש און בלוט? ... נאך דאס איז נאך גאנטשט! — איזוי קלטט בערעד ירחמיאלס מיטן פארטאָג — קיין טראפֿען משקה זאך איך איז מוויל ניט נע מען. קיין געפֿערטע פיש ניט עסן, קיין לעקֿאָן מיט נזגען-לאך אודאי ניט. בראנטפֿען, זאגט ער, איז גאָר סַם-המוֹת!

— בע-הע! — פֿאָכְטּ ר' ישראל — אַבִּיסְעָל משקה, דאָכְטּ זיך, וואָס קען עס שאָדָען?

— אָט ווועט איהָר האָרכָען. האָב איך מיך אַרוּמְגַעְקָוּטּ, איז איך געה אָפּ, שונאי-ישראל, מיט בלוט און די פוחות גע-הען אויס. און קומט אָבָּאָדָרְפֿעָנִישׁ אַזְוֵי עקט זיך מיר, שונאי-ישראל, דאס לְעַבְעָן. און דאס האָרֶץ אָט, אָט... אָב איך זיך מישב געווען און אַנגַעַהֲיַבָּעַן, בע-כע, טאן וואָס אַונְזָעָרָע אַבָּוֹתִים אַונְטָעַן גַּעַטָּן...

— בע-כע, — העלטט איהם אַונְטָעַן ר' ישראל — בְּאַטְשׁ ווַיִּסְעַן ווַיִּסְתַּחַם עַד נאָך פֶּלֶג ניט וואָס ר' בערעד מײַנט דערמאַט.

— ווי אַונְזָעָרָע אַבָּוֹתִים אַבָּוֹתִין, — חורט אַיבְּעָר בערעד-רְחַמְּיאָלָס און זיין אַוְיגְּלָעַךְ ווּוְרָעַן אַינְגַּאנְצָעַן פָּאַרְשָׁוֹאוּמָעָן; אַונְשָׁטָאָט אַוְיגְּגָעַן בְּלִיְבָּעַן אַיבְּעָר אַוְיכְּ זיין ווַיִּבְּרָעַשְׁעָן פְּנִים נאָר צוּיִי קְלוּגְעַטְשָׁקָע שְׁפַּלְטַלְעָךְ, — דוקא אָבָּאָדָרְפֿעָנִישׁ אָונ דוקא האָלְטָעַן עס גַּרְיִיט בְּיִ זיך אַין קָעַשְׁעַנְךָ. עד פֶּלֶג צְרוֹה שְׁלָא תָּבָא!* מַגְעָהָט אַין גַּסְסָם, סְכָאָפְטּ אָן בְּיִם האָרֶץִין, די תְּחִתְנוֹיִת** צוֹשְׁפִּילְטּ זיך;

נעמת מען אַרוֹיס דאס פָּלְעַשְׁעָלָע —

— יא! — העלטט דער גָּבָּאָ פָּאַטְעָרְלִיךְ.

— מ'מְאָכְטּ שְׁהָפֵל.

— ש-הַפְּלָל! — כָּאָפְטּ אַונְטָעַן ר' ישראל, ווי אָיך

אָחָם, וואָס פָּאַרְשָׁטָעַת אַוְיפָּן ווּוְאנְק.

מְצִיחָת אַרוֹיס דעם פִּינְעָם שְׁטִיקָעָלְעָךְ.

— לְעַזְעָקָאָן!

— און דוקא קָאָרְעַנְעָם, גַּעַוְוִידְצָט מִיט נַעֲגַלְאָן.

* מַפְּלָג וואָס פָּס מְאָכְטּ זיך.

** גַּיְלָעָנְצָדָעָר.

— מײַיט געגעלאָך!

— מ'מאכט דעם שענעם בורא מני מזונות.

— בורא מני בע-כע-כע.

— און עס ווערט גלײַך א ליכט אין די אוינען! הא
וואָס זאנגט איהָר, ר' גבאי!

— יִאָ, יִאָ! — אֵין מספֿים ר' ישראָל מיט גרויס אַנער.
קענינג און מיט אַ פֿיעַרְלִיך-אַנגעבעָלָזּוּנעָם גוידער.

געגעבען די הסכמה, אַנטשוויגען געווארען; אֵין קאָפֶט אֵין
בָּאָרֶד שאַקְלָעָן זִיךְ נָאָך. ער פֿאָרְקְלָעָט זִיךְ, ר' ישראָל גַּבָּאי,
או אַרְיף די עַלְתְּעָרָעָיָהָרָעָן וּוֹאָלָט ער זִיךְ אוֹין גַּעֲדָאָרְפַּט
פֿאָרְיוֹזָהָן מיט אָזָא קוֹוָאָל פּוֹן כַּח אֵין דער הַינְטָעָר-קַעְשָׁעָנָע.
וּפְמַעַן אַרט דָּאָס? זָאָל דָּאָס טָאָקָע לְגַעַן אַ מאָנָאָפָּאַלְקָעָלָע
מיט אַ שְׂטִיקָעָלָע לְעַקְזָן... אַנטְרָאָכָט זִיךְ — שְׂרִיַּיט ער מיט.
אמָאָל אַוְיָף:

— אֵין טָאָקָע... מְגַנְּהָת אֵין גָּאָס!

ער קְרַעַתְּהָט דָּאָס אַרְוִיסָּמִיט דַּעֲרוּלְבָּעָר מִינָּע אֵין מיט
די צַעְלָבָע הַיוֹת, וּוֹי אַקְאָרְשֶׁט ר' בָּעָרָע. נָאָר אַצְּינָד הַאָבָּאָן זִיךְ
די דָּאָלָעָן גַּעֲבִיטָעָן. אַצְּינָד זִינְגָּט דַּעְרָגְּבָּאָי אֵין דַּעְרָגְּבָּאָי
גַּבָּאי כָּאָפֶט בַּיִּי אֵהָם די וּוּעָרְטָעָר פּוֹן מוֹילָה:

— עַס, עַס... עַס... — זָוְכָט ר' ישְׂרָאָל דָּאָס רִיכְתִּיגְעָ
וּוָאָרט.

— עַס כָּאָפֶט אָן בַּיִּים הַאֲצָעָן! — הַעֲלָפֶט אַיִּהְמָ אַרְוִיסָּמִיט
ר' בָּעָרָע רְחַמְּיָאלָס.

— מאָכַט מַעַן שְׁהָבָּל... — כָּאָפֶט זִיךְ ר' ישְׂרָאָל וּוֹי אַ
פֿאָרְפִּיְשׁוֹפְטָעָר פָּאָר זִיּוֹן הַיְנָטוּר-קַעְשָׁעָנָע. כָּאָטָש דַּעְרוֹוִיִּיל אַיִּין
די מאָנָאָפָּאַלְקָע אֵין שְׁפָעַנְצָעָר נִיט מַעַהָר וּוֹי אַ חְלוֹמָ.

— שְׁהָבָּל! — שַׁאֲקָעָלָט בָּעָרָע-רְחַמְּיָאלָס מיט דַּעְרָגְּבָּאָי.
פֿאָלְעָאנְקָע."

— אֵין טָאָקָע בּוֹרָא מַנִּי מַזְנוֹת, — דַּעְרָמָאָנָט זִיךְ
ר' ישְׂרָאָל.

— מַנִּי מַזְנוֹת! — בְּאַשְׁטַעְתִּיגְעָט זַעַהָר הַאֲפָרְדִּיג ר' בָּעָרָע,

און געהען די דקטוירס צו אַלְדִי קאָזִיךְן! הא, וואָס זאגט
אייהר, ערפֿס, ר' יִשְׂרָאֵל?
בערע-רַחֲמִיאָלָס פִּיהְלֶת זיך, ווַיְיֻוט אוֹיט, גָּזָר גַּעֲהוּבָעָן,
וואָס ער אַלְיִין הַיְלֶט זיך מִיט אַזָּא עַרְפָּאָלָג אָון וואָס אַיהם
איָן גַּעֲלָוָנָגָעָן צו גַּעֲבָעָן אַזָּא גַּאֲלָדָעָנוּם גַּעֲדָאנָק דָּעַם גַּבָּאֵי
אוֹיךְ. שְׁטוֹחָת עַר אָון גַּעֲוָונְדָעָרָט זיך אַלְיִין.
- הען, אַ נָּאָרִישְׁקִיטִי! - חַוְרֶת ער אַיבְּפָר נָאָךְ אַ ווַיְיַלְעַ
פָּוֹן קַלְוָעַטְשָׁקָעָן שְׁוַיְגָעָן...- לְמַלְעַבְתָּן, אַהֲן עַיְן-הַרְעָ, אַפְּ אַזְוִיְּפִילְ
יַאֲהָרָעָן אָון צָוָם שְׁכָלְ קַומְטָמָעָן אַלְעַמָּאָלְ צוֹ שְׁפָעַט. דְּצָכָת זיך
אַזָּא פְּרַאֲסָטָעָן זָאָךְ: מִגְעָהָת אַיְן גָּאָס.
- מִגְעָהָת אַיְן גָּאָס! - קִיְּט אַיבְּעָר ר' יִשְׂרָאֵל נָאָךְ אַלְזָ
פָּגָרְפִּישְׁוֹפֶט פָּוֹן דָּעַר לִיכְתִּיגְעָרָה המַזְאָה.
- אַ חְלוֹשָׁ... גַּיְלָדָעָנָאָדָעָר... סְכָאָפָט בַּיִם הַאֲרָצָעָן.
- בַּיִם הַאֲרָצָעָן! - זָאָגָט נָאָךְ ר' יִשְׂרָאֵל אַיְן כָּאָפָט
זַיְן בַּיִם גַּוְיִים.
- שְׁפָאָרָט מַעַן זַיְן אַן אַ ווָאָגָט, אַיְן אַ ווַיְנַקְעַלְעַ...
- אַיְן אַ ווַיְנַקְעַלְעַ.
- כַּעַכְעַ, שְׁהַפְּ... בָּרוֹא מְזוֹנוֹתָ... אַ? אָון מַעַן אַטְכָּאָ.
יעט זיך!
- גַּעֲרָעַכְתָּ וַיְיַדְוַעַת! - אַיְן ווַיְיַטְעַר מְסֻפִּים ר' יִשְׂרָאֵל
אָון גִּיט אַהֲקָמִיטָן שְׁפִין פָּאָרָאָסָאָל אַיְן דִּי שְׁטִינְגְּלָעָן, -
מְקַומָּט אַבְּיַסְעָלְ צוֹ שְׁפָעַט צָוָם שְׁכָלְ. כִּבְין אוֹיךְ נִיט וַעֲד
וַיִּסְטָ וְאָס פָּאָר אַגְּבוֹר. כִּיוֹאָלָט דָּאָס אוֹיךְ גַּעֲמָאָגָט טָאָן.
- נָאָנוֹ! - גִּיט אַיהם אַונְטָעָר חַשְׁקָ דָּעַר אַוְנָטָעָר-גַּבָּאֵן.
- אָם יַרְחָה הַשָּׁם - פָּאָרְזִיכְעָרָט ר' יִשְׂרָאֵל אָון הוַיְבַּט
אַן פָּוֹן סָגָםָעָ פָּאָרְעָנָט: - מִגְעָהָת אַיְן גָּאָס -
- אַיְן גַּאָס! - בָּאַלְעַקְתָּ זַיְן בַּעֲרָץ רַחֲמִיאָלָס.
- סְכָאָפָט, הַיִּסְטָ דָּאָס, בַּיִם הַאֲרָצָעָן.
- בַּיִם הַאֲרָצָעָן.
- בָּרוֹא מִינִי... כִּמֵּין שְׁהַפְּ, אָון טָאָקָע -

— בורא מני מונות! — זאגט אונטער בערען-רַחְמִיאָלָס.
— יא. און געהט צו אַלְדֵי קָדִיק! א? די דָקְטוּרִים
מיין איך...

— כי-ה-ה! — פָּאָרְגָּהָת זיך בערען רַחְמִיאָלָס פון פָּאָרָן-
גענִינֶן — אַיהֲר ווֹעַט זיך, זאג איך אַיהֲר, גַּבָּאַיְך יִשְׂרָאֵל,
מחיה זיין! סַאיַן ווּעַלְוָעַלְעָר ווי רִיכְנָאִיל אַין אַפְּטִיק. פָּאָרָן-
וואָס טָאָקָט נִיט האָבָעָן אַזְּאָרְפָּאָה בֵּין זיך?... מַגְּלָע ווֹאָס עַט
מַאְכְּבָט זיך, מַגְּהָט אַין גָּס —

— אין גָּס...

4.

גבאי און אונטער-גבאי האָבָעָן זיך, אַזְּאָרְפָּאָה צו זַאֲגַעַן, צע.
הוֹידְעַט אַין גַּעֲכָפְּט אַיְנָפְּט בַּיִם צוּוִיטָעַן, פָּוּן מוֹיל אַדְרוּס,
די הוֹיכָע אַידְעַע ווי אַזְּוִי צו הַיְּלָעָן גַּילְדָּעָן-אַדְעָר אַון הַאֲרָצָה-
קָלְעָמָעָנִיש. בֵּין בַּיִדְעַן האָבָעָן זיך די סִיוּ-בָּאָפְּעָרְדָּלְטָע
פְּנִימָעַר גַּעֲשָׁמָאַלְצָעַן, די אוֹיגְלָאָן גַּעֲלָאָנָצָט, די צִינְגְּפָלָאָך גַּעַ-
קְנָאָקְט אַון פָּאָסְמָאַקְעָוָעָט, אַין די פָּאָרְגָּסָאַלְעָן האָבָעָן גַּעֲלָאָפְּט
צָוּמָט. פָּוּן דָּעַר זִיְּטָהָם דָּאָס גַּעֲקָעָנָט אוֹיסְטוּחָן, ווי
צָוּיִי כְּלַטְעָרָע אַיְדָעָן זַיְגָעָן מַחְדָּש די לְבָנָה אַינְמִיטָעָן הַעַ-
לְעַן טָאנְג:

— שְׁלֹום עַלְיכֶם!
— עַלְיכֶם שְׁלֹום!
— עַלְיכֶם שְׁלֹום!
— שְׁלֹום עַלְיכֶם!
— מַכְשָׁפָה לֹא תָחִיו!
— לֹא תָחִיו מַכְשָׁפָה!
— מַכְשָׁפָה תָחִיו לֹא.

און ווֹעֵר ווֹיִס צו ווֹאָס פָּאָר אָן פְּקַסְטָאָזָן זַיִי ווֹאָלְטָאָזָן
גַּאֲך בַּיִדְעַ דָּעַרְגָּאָנְגָעָן, ווֹעַן נִיט דָעַר פָּאָרְעָכָאָר פָּוּן דָעַר

נויעשקר „קאמפאניעץ“, וואס איז אַנגעלאָפֿעַן אויפֿן דוייעפֿער
מייט אַ רעווען, מיט אַ סָּאָפֿעַן און מייט אַ כוֹאָלִיכְן.
האָפֿעַן ר' יִשְׂרָאֵל דער גְּבָאי אָוּן בערעד רַחֲמִיאָלֶס גַּעַ
מוות אַיְבָּעָרְרִיסְטָן אַינְמִיטָּעָן בְּרָעָן, אוֹיפְּחוֹיְבָּעָן דִּי קָאָפְּאָטָעָס
און לאָעָן זַיְנָה וַיְיִפְּצָן צָוָם גַּוְיִשְׁקָעָן פְּרִיסְטָן, באָפֿעַן אַ קָּאָן-

קוּרָעָנְצִיעַ-בְּילַעַט פָּאָר גָּאנְצָעָ אַכְּטָ קָאָפְּיִקָּעָס פָּוּן פָּאָרְשָׂוִין.

אַבְּפֿער שְׁוִין קְלַעַטְעַדְעַנְדִּיגְ, אַ פָּאָר מִינְגְּוַעַן שְׁפַעַטְעַר,
פְּנִים צָוָם רַזְקָעָן, אוֹיףְּ דָעַר מְשֻׁפְּעַדְגִּינְגָּר קְלַאָטְקָעָ פָּוּן פָּאָרְצָ
כָּאָד אָוּן אַנְהָאַלְעַטְעַנְדִּיגְ זַיְנָה בַּיִּ דָעַר גַּלְּיטְשִׁיגְעָר פָּאָרְעַוְנְטָשָׁעָ,
הָאָפֿעַן בִּידְעַ שְׁלִיחִי מַצְהָה גַּעֲפָנוּן דָעַט רַיְכְּתִיגְעָן מַאֲמַעַנְט
אוֹמְצִיאַקְעַהְרָעָן זַיְנָה צָוָם אַיְבָּעָרְגְּרִיסְטָעָן הַיִּיךְ אַינְטְּרָעָסְעַטְעָן
שְׁמַזְפָּס. הָאָפֿעַן אוֹיךְ אַנְדְּרָעָר פָּאָסְאָזְרָעָן זַוְּכָּה-גַּעֲוָעָן אָוּן-
טָעַרְצָוְהָעָרָעָן אַ מַאֲדְנָעָם גַּעֲשְׁפָרָעָךְ צְוִישָׁעָן אַזְוִיְּ חַזְבָּעָ אָיִ
דָעָן. דָעַר אַיְגְּנָעָר בְּלִיְּבָט שְׁטָעָהָן אוֹיףְּ דָעַר מִינְגְּזָעָן קְלַאָטְקָעָ
און דָרְעָהָט אוֹיס דָעַט קָאָפְּ צָוָם צְוִוְיִטְעָן :

- דָאָכְטָ זַיְנָה אַזְוָעָ פְּרָאָסְטָעָ זַיְנָה, אַ ?

- מִגְּעָהָט אַיְן גָּאָס -

- סְכָאָפְּטָ אַן בַּיִּם הַאֲרָצָעָן זַיְ ?

- מַאֲגָּלָעָ וְאָס עַס מַאֲכָטָ זַיְנָה ...

- מַאֲכָטָ מַעַן -

- נְגַדְנוּ ! גַּעַחְתָּ, אָז אַיְהָר גַּעַחְתָּ ! - זַיְנָעָן בֵּין גַּעַ
וְאָרָעָן עַטְלִיכְעָ אַוְמְגַדְוָלְדִּיגְעָ פָּאָסְאָזְרָעָן אָוּן גַּעֲנוּמָעָן שְׁטוּרָ
כָּעָן פָּוּן הַינְטָעָן מִיטְּ רַעֲנָאַלְאָךְ אָוּן מִיטְּ קַעְרְבָּלְאָךְ .

- שְׁהָפָּכְתָּ... - דָעַרְשָׁעָקָט זַיְנָה ר' יִשְׂרָאֵל גְּבָאי אָוּן כָּאָפְּט

לוֹיְפָעָן אַרְוִיְּ דָעַר קְלִיְּאָטְקָעָ.

- בּוֹרָא מִינִי מוֹנוֹת... - עַנְטָפְּעַרְטָ בעַרְעַ רַחֲמִיאָלֶס

פָּוּן הַינְטָעָן אָוּן גִּיטָּ זַיְנָה נַאֲכָן אַנְטָאָפְּעַנְעָם גְּבָאי.

- טַוְּ-זַהְגָּהָן, טַוְּ-זַהְגָּהָן ! - הָאָטָ זַיְנָה גַּאֲרָ פְּלַוְצְלִינְגָּ אַרְיִינְ...

גַּעֲמִישָׁט דָעַר פָּאָרְעָכָאָד גַּופָּא אָוּן צְרוּעָוָעָט זַיְנָה מִיטְּ פָּאָרָעָ

און מִיטְּ שְׁנָאתְ יִשְׂרָאֵל צְוָדָעָ חַיְּפָעָלָעָ אַזְוִישָׁעָ פָּאָסְאָזְיִזְעָן,

וואס זיינען איהם היינט איבערגעבליעבן פון דער קאנקערענצעיע
מייטן רבין.
— טז-ג-הה, טז-ג-ו! — דאס הייסט: "אייהר פאָהרט צי
אייהר פאָהרט ניט?"
אנווֹ אַרְומָ אֵין דער סוף פון טשייקאָווען געשפֿערען,
צווישען גֶּבֶאִ אָוָן אָונְטָעָר-גֶּבֶאִ, דערטְרוֹנְקָעָן גָּעוֹאָרָעָן אֵין
בִּזְעָן גַּעֲבָרוּם אָוָן אֵין גַּעֲדִיכְטָעָר פָּאָרָע.

קלאסענקיאמט אין זונדעלס הייזקע

1.

אין זונדעל-גאַטס-גָּנְבָּס הייזקע האָבען זיך היינטיגען פרעה-לינג, אָזֶוּ ווי אָלֶעָ יָאָהָר אין דערוועַלְבָּעָר צִיִּיט, פָּאָרְנָאָדִיעַט מָאָדָּנוּ פָּאָרְשָׁוְנוּן, אָלֶץ אָזֶלְכָּבָּעָר מַעֲשָׂעָן, וְוּאָס לְוִיפְּעָן פִּין שְׁטָאָט צּוֹם דְּנֵיעַפְּרָעָר, ווי דִּי בָּאָעוֹלָהָתָע פָּאָרוּבְּקָעָס זַיְנָעָן אָמָּאל גַּעַלְאָמָּעָן אין דָּעָר קָאָזְקִישָׁעָר "סִיעַטְשָׁ". דָּא, אין עֲנוּגָּשָׁאָפָּט פָּוּן זַוְנְדָּלְעָן מִיט זַיְנָן אִידְעָנָע, פָּוּן מַשְׁעָן זַיְעָר טָאָכְטָעָר אָוֹן אִיהָר עֲרַגְעַצְוָאוֹ גַּעַבְּיַרְעַנְעָר מִידְעַלְעָ, פָּוּן דְּרִיְיָעָן זַיְעָר שְׁנוֹר מִיט אִיהָרָע צְוַיִּי קִינְדָּעָר, האָבען זיך נָאָך צּוֹ דָּעָר אִיזְרָנְעָר אוֹן אָוַיְוַעַלְעָזָה צָוָעַטְוָטָפְּט וּוַיְלָד-פְּרָעָמְדָע, פָּאָרוּדְעַכְּתִּיגָּע פְּנִימָעָר אָוֹן אָדְעַדְיִיגָּע הַעַנְטָ. דָּאָס אִיזְרָנְעָא אָוַיְוַעַלְעָזָה הַיִּצְחָא זיך בָּיו אָיִן טִיפְּעָן מָאי אָרִיְין, אָוֹן דִּי פְּרָעָמְדָע פָּאָרְשָׁוְנוּן וּוְאָרְטָעָן בָּיו זַוְנְדָּלְעָן, זַיְעָר בָּאַשְׁצָעָר, וּוּעָט זיך אִינְגְּעַבְּעָן אָרִינְצְּוּשְׁמוֹגְּלָעָן זַיִּי, נָהָן אָ בִּילְעָט, אָוֹן אָפְּשִׁיקָּעָן אִינְצְּיָגוּיָּין, דָעַם אַוְיָף אָדְשָׁע אָוֹן יְצָנָעָם אַוְיָף מָאָהָלִיו.

צְוַיְשָׁעָן דִּי אָנְגָּעָלָעָנָע דָּעַרְוַאְקָסָעָנָע פָּאָרְשָׁוְנוּן הַאָט זיך דָּא דָאָסָמָּאָל אָרִינְגְּעַשְׁטוֹפְּט אָ בִּינְגָּעָל אָ מְופְּקָר. פְּרָאִיקָּע הַאָט מַעַן אֵיהם גַּעַרְפָּעָן, וּוּלְכָעָר אֵיז, פָּאָרְאִיאָהָרָעָן זַוְמָעָר, גַּעַקְוִמָּעָן אֶחָהָר פָּוּן טְשָׁעְרָקָס, פְּלוּמְדָשָׁט — לְעַרְנוּן גַּמְרָא אָוֹן עַסְעָן טָעָג. עָר הַאָט, הַיִּסְטָע, גַּעַהָעָרָט, אָז שְׁקָלְאָוּ פָּאָרְמָאָגָט נָאָך אִינְגְּעַפְּוָנְדָּעָוּטָע יְשִׁיבָהָת; אָז עָר גַּעַקְוִמָּעָן צּוֹ

לויפען, אוש פון דער אוקראינע, ווי א קאָטער, להבדיל, אויפן ריח פון געפֿאַרעדעט מילך.

איי עסען טאג האט ער דוקא יאָ געגעטען, אַבער לער-צען האט ער ניט געלערען. אַנשטאט צו לערנען יומם-ויללה, אווי ווי ער האט צוונזאגט די פרומעגמאָט פון אלטען בית-מדרש, אַנשטאט צו לערנען אין די גרויסע, אין קאָלְבִּיז-עדער. געפֿונדענע גמרות, האט ער גאר פון זיין, שטילערהייט, אַפְּגָעָן-טרענט די טִיעָרֶע טָאַוּלָן אַוְן גַּעֲמָכָט רַעֲנַצְּצָה...

פֿאַרְדוֹאָס עַפְּסָס דּוֹקָא רַעֲנַצְּלָעָן? ער האט גַּעֲזָהָן דֻּעָם גַּיְעָם-גַּגְיִידָס בְּחוֹרְלִי, ווי ער גַּעַתְּט, אַלְעָ אַינְדְּרֵפְּרִיה אַין שָׁקָא-לַעַ, מִיט אָ לְעַדְעַרְנָעָם רַאַנְעָץ אַוְיָן רַוקָּעָן. האט ער זיך אַיהם אויך פֿאַרְגּוֹלִיטָט האַבעָן אַזְּזָמִינָן מַאֲכְעָרִיקָע. האט ער זיך דָּאָס, אַיְינָעָר אַלְיִין, אוּפְּגַּעַמְּיִיסְטְּרָעוּעָט מִיט טַשׁוֹזְקָעַלְעָן אַוְן מִיט בְּרַעַטְלָעָן. אַהֲן קִיְּנָעָם הַילִּיְּן האט ער עַס גַּעַמְאָכָט, נַאֲרָ מִיט דָּעָר הַילִּיְּ פָּוּן גַּמְרָא בְּרַכּוֹת. די אַלְטָע בְּכָבוֹדִיגָּע גַּמְרָא האט אַוְעַקְעַשְׁנָקָא אַיְתָרָע לְעַדְעַרְנָע טָאַוּלָעָן. צוּוִי גַּלְיִיכָּע בְּרַעַטְלָעָן האט ער עַרְגַּעַזְוָאוּ אַלְיִין פָּאַטְיָאָפְּעָט. פָּוּן די בְּרַעַטְלָעָן זַיְגָעָן גַּעַוְאָרָעָן הַלְּצָעַרְנָעָן רַעַבְרָעָט, פָּוּנָמָן לְעַדְעַרְנָעָם דּוֹקָעָן — אַ דָּעָק, פָּוּן די טָאַוּלָעָן — וּוּנְטָלָעָן. צוֹגַעַשְׁלָאָגָעָן מִיט האַבְּעָר-טַשׁוֹזְקָעַלְעָן פָּוּן אַיְן זַיִיט, צוֹגַעַשְׁלָאָגָעָן פָּוּן דָּעָר צַוְּיִיטָעָר זַיִיט. אַפְּגַּעַרְבָּעָן מִיט זַאְמָד די גַּאַלְדָּעָנָע אַוְתִּוּת אַוְן פֿאַרְגּוֹלִיט מִיטָּן נַאֲגָעָל. אַיְן אַרְוִיס אַרְאַנְעָץ — אַ צַּאֲצָקָע, ווֹאָס גַּאֲטָן לִיְּטָה האַבעָן זיך גַּעַמְעָגָט מִיט אַיהם פְּרַעהָן: גַּעַרְוִי-מִיג אַיְן בָּאָקוּועָט אַוְן גַּלְעָט. אַ פְּרַהָּ לְעַז מַאְחַלְיוֹוָרָפְּאָבְּרִי-קָאָטָעָן!

שְׁפַּעַטְעַר אַבְּיִסְעָל האט זיך אַבער פֿרְאַיקָע אַרְוּמוֹגְעֹזָהָן, אַוְ ער רַאַנְעָץ אַיְן צוֹ גְּרוֹיס, פְּדִי צוֹ טַרְאָגָעָן אַיהם אַונְטָעָרָן פֿאַכְּוּעָ בְּפְרָהָסִיא. מַעַן קָעָן עַס נַאֲר דְּעַרְקָעָנָעָן. האט ער זיך פֿאַבְּרִיצִירָט אַ קלְעַנְעַרְעָן רַעַנְצָעָל פָּוּן די לְעַדְפָּרְטָאַוּלָעָן ווֹאָס ער האט אַרְאַפְּגַּעַרְיִיסָעָן בַּיִּ אַ גְּרָאַבְּיִנְקָעָן אַוְן קוֹרְצִינְקָעָן מְשִׁנְיוֹת... ער האט שׂוֹין אַפְּיָלוּ גַּעַהָאָט בְּדַעַת אַגְּזָהָיִיבָעָן אַ רַעַנְיָעָל-פֿאַבְּרִיקָאָצִיעָ אַוְיָף אַ בְּרִיטָעָרָעָן פָּוּס אַוְן פֿאַרְקִוְּפָעָן די

אויטארבייטונג, פון הינטען-ארום, שקלאלע-אינגלנד און פאר מומן-געלאט... אבער גראד דא, היינטיגען נאך-פסח, האט מען איהם פַּגְצָלִינְגּ דערטאָפֶט און צוֹשְׁטוּרֶט אַלְעַז וַיְנַעֲרֵה גַּבְאִים הַאֲפָעָן גַּעֲרִיסָעָן פָּאָר דֵּי אוַיְצָרָעָן אָוּן בָּלְעַבְּאַתִּים הָאָהָט בְּעָן כְּפָרָאכְבָּעָן דֵּי בִּינְאָר. מִהָּאָט אַפְּגַּנוּמוּמָעָן אַלְעַז רַעֲנַצְעַל אָוּן אַיְתָם גּוֹפָא פָּוּן אַלְטָעָן בֵּית-מְרוֹשָׁ אַרְוִיסְגַּעַזְוָאַרְפָּעָן. אַפָּאָר-וַיְינְטָעָר אָפָּן אַחֲרַ הַוְּנָגְעַרְגָּעָר חַאָטְרַאְקִיעָּז אַרְוִיסְגַּעַזְלָאַנְדוֹזָעָט אַיְבָּעָר אַלְעַז גַּעֲסָעָן, גַּעֲזָעָט אַמְּקוֹם-מְנוֹחָה, בֵּין עַד הָאָט זִיּוּן דַּעֲרַקְיִיבָּעָן צַי זַונְדָעָלָס הַיְּוֹנָקָעָ. דָא הָאָט אַיְתָם טַעַמָּע, זַונְדָעָלָס אַידָעָנָע, אַפְּגַּנוּוֹיִשְׁתָּדֵי נָאָוּ מִיט אַיְהָרָ פָּאָרְטָוָן אָוּן גַּעֲגַעְבָּעָן אַטְעַלְעַר מִיט גַּעֲקָאַכְטָעָ בְּלוֹבָעָס. טָאָגָט עַר דָא פָּוּן דַּאְמָאָלָס אָוּן נַעֲכִיגָּט אַיְוָף אָן אַרְשָׁין בָּאנְקָ בַּיִּם וּזְאַנְתָּ. כָּאָטָט שִׁירִים, פָּאָלָגָט אַגְּזָנָג אָוּן קְלִיְּבָט זִיּ אַפְּפָאַהָרָעָן, הָחָן אַטְבָּעָט, מִיט אַפְּאַרְעַכָּד וּוֹאָס גַּעַתָּה קִיְּין מַאְהָלִיּוֹ, אָוּן פָּוּן דָאָרְטָעָן - קִיְּין טַשְׁעַרְקָאָס... נִישָׁקָה, זַונְדָעָל-גַּאַטָּס-גַּנְבָּ וּוֹעַט עַס שְׂוִין בָּאָזְאָרְגָּעָן.

פָּאָר דַּעַר קְוַרְצָעָר צִיּוּן וּוֹאָס עַר וּוֹאָינְטָ דָא, בַּיּוּ זַונְדָעָן אִין כָּאָטָע, הָאָט זִיּוּן פָּעַרְצָעַנְיָהָרְגָּעָר פְּנִימְעָל בְּקָסְוִיּוּן אַגְּזִינְשָׁעָן אַוְיְסָדוּרָק פָּוּן אַמְּפָקָר. דִּי הָאָרָ הַאֲפָעָן זִיּ אַיְתָם וּוַיְלָד צַעְוָאָקָסָעָן אִין דֵי מוֹילְ-וַיְנְקָלָעָן אִין אַיְתָם אַגְּגָעָלָאֲפָעָן אַפְּאַרְטִיקָעַנְטָעָ שָׁוִים. דָעַרְזָהָתָ עַר צַוְּשִׁין דֵי פָּאָסָאָזָרָעָן בָּלְעַבְּאַתִּים פָּוּן אַלְטָעָן בֵּית-מְרוֹשָׁ, אָנוֹי לְאָוטָ עַר אַרְאָט דַעַם אַוְרִינְגָּעָם קָאָפָ אָוּן וּוֹאַרְטָשָׁעָט, וּוֹי אַטְהָלָעָלָיּוּן וּוֹעַלְכָעָן עַס גַּלְוָסָט זִיּ שְׁטָאָרָק אַבְּיִסְזָוּן טָאָן, נָאָר עַד הָאָט פָּחָד פָּאָר אַשְׁטָעַקָּעָן...

מִיטָן בְּרִיְּטָעָן צְשָׁוֹאַמְּמָעָנָעָם גַּעֲזָעָת הָאָט זִיּ דָא, בַּיּוּ אַוְיְוָעָלָעָ, אַרְיִינְגַּעַשְׁטוּפָט אַוְאַגְּלַעְנְדִיְגָעָ קָאָרְטָעָן-טְרַעְפְּעָרָקָע אִין. סָאָיָן אַיְדָעָן אַגְּזָאָק, וּוֹאָס שְׁטָעָקָט דֵי נָאָוּ אִין צִוְּגָג אִין אַלְצָדִינְגָּ, אָוּן וּוֹעֵן זִיּ רַעַדְתָּ נִיט — וּוֹאַרְפָּט זִיּ קָאָרְטָעָן. אַוְיָב זִיּ הָאָט נִיט וּוּמְעָן — וּוֹאַרְפָּט זִיּ זִיּ אַלְיָין. אַיְבָּעָר דֵי מַוְּלָטָעָן קָאָפְטָעָס אִין זִיּ אַגְּגָעָטָעָן אִין אַבְּוּיָעָן סִיטְצָעָנָעָם קְלִיְּדָעָל מִיט אַבְּלִיְּעָר, נִיט-אָונְטָעַרְגָּעַאָרְטָעַטְעָר

בלזע פון זעלבען שטאג. געפינטעלט איז דער סייט מיט וויאַס
סָעַ פִּינְטוּעַ-לְעֵךְ, דִּי נָאֶזְ – מִיטַּ רְוִיטָעַ פִּינְטוּעַ-לְעֵךְ אָזֶן דִּי אוֹיַּה
בערטען לִיפְ – מִיטַּ שְׁוֹאַרְצִינְקָעַ בְּרָאַדְעַזְוּקְעַלְעַךְ. דֻּעָרַ שְׁמִינִיַּה
כָּלְ אַיְהָרָר אִיז צְגָגָסָעַן אָזֶן זִיסְ וּוִי פָאַטְאָקָעַן. זַעַהַתְוִי אֲוִיסְ
אַיְנוֹגָזָעַן וּוִי אַ גְּרוּוּסַעַ בְּלִינְגַּעַ שְׁלִיחַ-מְגַןַּה, גַּעֲפִינְטוּלַטְ מִיטַּ
פְּלִיעָרְלִיַּיְ קְאַלְיְרָטָעַ צְקָעַרְ-פְּאַרְפְּעַלְעַעַן. בְּלוּוֹן אַיְהָרָעַ אַיְגָעַן זַיִּיַּה
געַן אַפְּיְסָעַלְ אַזְ לְפָבְּעַדְגִּין, לוּפְפַּן אַרְוּם, וּוִי בַּיִּ אַיְנָעַרְ,
וּוֹאָסְ הָאָטְ שְׁטָעַנְדִּיגְ מַוְאָאַ מִזְאַלְ אַיְהָרָ חַלְקָ נִיטַּ אַוּעַקְעַבְעַעַן
אָן אַגְּדָעַעַן.

מייטַן ערְשְׁטָעַן וּוֹיזְיטַ אַז זְבָדְלַעַן אַין הַיְוּקָעַ. הָאָטְ זַיִּה
פְּאַרְשְׁטָאַגְעַן אַפְּזְוקְוִיְפַּעַן טְעַמְּסַ הַאֲרַצְ, מִיטַּ וּוֹאַרְפַּעַן קְאַרְטָעַן
אָזֶן מִיטַּ אַ טְרַפְּפַעַן, וּוֹאָסְ זַיִּ הָאָטְ אַיְהָרָ גַּעַטְרַאְפַּעַן, בַּיִּם שְׁיַן
פִּין הַיִּסְ-צְוְגְּלִיחַתְעַן אַוְיְוּעַלְעַלְ.

נָאֶזְ יַעֲדָעַרְ קְאַרְטָ, וּוֹאָסְ זַיִּ הָאָטְ גַּעַוּאַרְפַּעַן, הָאָטְ זַיִּ גַּעַ.
לְעַקְטַּ דַעַם גַּעַבְעַעַן פִּינְגַּרְ, וּוִי בְּשַׁעַתְ בְּלִעְטְּעַרְעַן אַין אָז גַּלְ-
טָעַרְ קְלִעְפִּיגְעַרְ תְּחִנָּה. אָזֶן נָאֶזְ יַעֲדָעַן טְרַעַ – צְוֹנְעַשְׁטְקָעַ-
וּוֹעַטְ עַפְעַס אַ מְאַדְגָּנָעַם וּוֹאַרְטָ: «פְּאַקְאַזְגַּנְיָעַ». גַּעַלְעַטְ הָאָטְ
דָאָס זַיִּ צְוַם טְרַעְפַּעַן, וּוִי אָזְ אַרְבָּעַסְ צְוַם וּוֹאַנְטָ. עַס הָאָטְ
אַפְּבָרְ גַּעַוְיְרַגְטַּ דָאָס גַּעַנְצָעַ קְאַרְטָעַן-וּוֹאַרְפְּעַרְיָיַ אַין צְוֹנְעַגְבַּעַן
יַעֲדָעַן פְּשָׁוּטַעַן אַוְיסְדְּרוּקְ אַ וּכְתִּיגְקִיטְ, אַ פְּאַרְסְוּדְעַטְקִיטְ...
אוֹיַּפְטָעַן טְעַמְּעַן, וּוֹאָסְ בְּעַנְקָטַ אָזֶן טְרוּיְעַטְ אַזְוִי נָאֶזְ אַיְהָרָ פָּאַרְ-
שְׁקַטְעַן תְּכַשִּׁיטְ, נָאֶזְ קְאַפְּעַלְ גַּנְבָּ, הָאָטְ גְּרָאַדְ דָאָס אַוְיסְטָעַרְ-
לְיִשְׁעַ וּוֹאַרְטָ אָזֶן דָאָס לְעַקְעַן דַעַם גַּרְאַבְעַן פִּינְגַּרְ שְׁטָאַרְקָ
גַּעַוְיְרַקְטָ, וּוִי דִי צְוִיבְּעַרְיָעַן אָזֶן הַעוֹיוֹתְ פָוַן אַ פְּשַׁׁׂ-מְאַכְּעַרְן.
– אָלְ אָיִ! – צְוַויִּ הָאָטְ דִי בְּלוּעַ אַיְדָעַן גַּעַוְאַרְפַּעַן
אָזֶן פְּלִינְקָ גַּעַלְעַטְ דַעַם פִּינְגַּרְ-זַיִּ זַעַהַת אַ חְוִיכָעַן מְאַנְסְבִּילְ,
זַעַהַת זַיִּ... שָׁאָ, אַ «פְּאַקְאַזְגַּנְיָעַ!» צְוַויִּי קִינְדָעַרְ זַעַהַת זַיִּ אַיְיךְ...
אָזֶן אָטְ אַיִּזְ אַ פְּעַרְדָמְטָ אַ «פְּאַקְאַזְגַּנְיָעַ» אַוִיְהָרָ אַ לְגַנְגָעַן
וּוֹעַגְ... אַמְתָה צַיִּ נִיטַ אַמְתָהְ סָאַזְ דָאָ אַ «פְּאַקְאַזְגַּנְיָעַ» אָזֶן
סִמְמוֹן זַיִּן אַמְתָה... וּזַעַהַת נָאֶזְ אַ יְנוּגָ וּוֹיְבָעַלְ אָזֶן טְרַעְעַן,
זַעַהַת זַיִּ אָזֶן צְוַויִּי עַלְטְעַרְפַּעַן-עַמְשָׁעַן... שָׁאָ אָזֶן אָטְ אַיִּזְ

"פֿאָקָאֹזָגְנִיעַ" אוּמֵף אֲ יַגְגָּעֵנָמָן מִיט אֲ שׂוֹאָרֶץ בְּעַרְדָּעַל... אֲ
בְּחוֹר נָאָך, דָּאָכְט זִיך! טַעַמָּע, אַיְהָר הַגְּרָט? הַיְתָעַן דָּאָרָף מִעַן
זִיך פְּאָר אֲט דָעַם אַלְטָעַן בְּחוֹר! וּוֹאָרִים דֵי "פֿאָקָאֹזָגְנִיעַ"
וּוַיְיוֹט... וּוֹאָרֶט, וּוֹאָרֶט! לְעַבְעַן יַגְגָּעֵנָמָן, מִיט דָעַר בְּצַרְדָּעַל,
זַעַהַת זִיך נָאָך עַמְּיַצְעַן... אֲ שׂוֹנוֹא מִיט אֲ גַּרְאָבָעַן שְׁטַעְקָעַן...

מִיט סִיוּעַ הַאָר, מִיט אֲ פֿאָקָאֹזְאָ -

טַעַמָּע אַיְן גַּשְׁטָאָגָעַן פֿאָרְגָּאָפְט, דָעַם קָאָפְט אַרְאָפְגָּנְעָלָא.
זָעַן, דָאָס מַאֲנְסְּבִּילְשׁ-פֿאָרְצָחָת פְּנִים אַונְטָעַרְטָעַג אַיְן בְּגַלְוִיכְ-
טָעַן פְּוֹן דָעַר אַיְזָעְגָּנָעָר אַרְיוֹעָלָעָ; דֵי שׂוֹאָרָעָז אַוְיָגָעָן -
פֿאָרְשָׁוֹאָוָמָעָן מִיט טַרְעָעָן. אַיְן מִיט דֵי פֿרוֹם-אַגְּנָעָלָאָוָעָט לֵי
פָעַן הַאָט זִיך שְׁטִיףָא אַיְן דָעַרְשָׁאָקָעָן נַאֲכָנְגָּזָאָגָט יַעֲדָעַן וּוֹאָרֶט
פָוֹן דָעַר טַרְעָפְרָקָעָ. יַעֲנַע זַיְגָעָן זִיך אַחְנָטָעָ אַיְן זִיך הַלְּפָט
אַונְטָעָר. יַעֲנַע טַרְעָפְט אַיְן זִיך בְּאַשְׁטָעַטִּיגָּט:

- אֲ הַיְכָעָר מַאֲנְסְּבִּיל זַאָנָט זִיך? וּוֹאָס דָעַן אֲ קַוְרָאָצָעָ?
קָאָפְעָל... קָאָפְעָל מִיט דֵי בִּינְגָרָה! אֲ פְּעָרָד? נָאָך אֲמִין פְּעָרָד!
וְאָל שְׂוִין קָאָפְעָה, אַיְהָר זַוְּהָן, אַזְוִי האָבָעָן הַצְּלָחָה אַיְן דָעַר
פְּרָעָמָד, וּוֹי סְאָיָן גַּעֲוָעָן אֲ פְּזָרָד... אֲ לְעַגְגָּעָר וּוּגָן? דְּרִיְיָזָנוּ
מַעֲנָשָׁעָן! הַעֲרָט! זִיך רַעֲדָת דָאָך וּוֹי פְּוֹן אֲ סִידָּר, רַעֲדָת זִיך.
אוֹדָאִי אַיְן סִימְבֵּר נִיט נַאֲחָתָעָנוּ. אַך-אַך!... אֲ שׂוֹאָרֶץ בְּעַרְ-
דָעַלְעָ? וְאָל זִיך שְׂוִין, טַעַמָּע, אַזְוִי גַּעֲוָונָט זַיְן וּוֹי סְאָיָן חִישָׁין
דָעַר דָאָקְטָאָר. אֲ שׂוֹנוֹא מִיט אֲ גַּרְאָבָעַן שְׁטַעְקָעַן? וּוֹאָרֶט, וּוֹאָרֶט...
וּוֹעֶר קָעַן דָאָס זַיְן? אַיְן, מַעֲמַלְעָן! סְאָיָן דָאָך הַרְשָׁעָל דָעַר
טוֹיְבָעָר! וְאָל זִיך שְׂוִין, דָעַר אוֹבְּרָעַשְׁטָעָר אַזְוִי פֿאָרְהִיתָעָן פָוֹן
אַגְּנָטָעָן אַפְּנָנָט וּוֹי סְאָיָן הַרְשָׁעָל דָעַר מַסּוּר.

זַעַוְעָל שְׁמִיסָּהָר, וּוּלְכָעָר הַאָט זִיך דָא אַיְיך גַּזְוָאָרָעָמָט
בְּיִ דָעַר אַיְזָעְגָּנָעָר אַרְיוֹעָלָעָ אַיְן אַיְזָעְגָּוָעָן אַן עַדְותָ פָוֹן
דָאָס גַּזְנָעָט טַרְעָפְנִישָׁ, הַאָט גַּעֲוָעָן אַגְּנָהָוִיבָעָן מַזְוִישָׁ אַוְנָ-
טַרְעָצָוֹוִינְקָעָן, בְּגַלְעָגָלִישָׁ צַוְּשָׁמִיכְלָעָן - מִיט אֲ הַזְּבָב-פֿאָרָ-
קְרוּמָטָעָן מוֹילָ.

- וּוֹאָס פְּאָר אֲ קִינְצָן - מַאְכָט עָר - אַיְן צַוְּשָׁמִיכְלָעָן
אַזְוְעָכָע זַאָכָעָן?... אֲ גַּרְוִיסָּע נִיעָס! - קָאָפְעָל הַאָט גַּעַ... פֿאָרָ-
קוּיפָט, תִּיְסָט דָאָס, אֲ... פְּרָעָמָד פְּעָרָד אַיְן מַהָּאָט דָעַרְפָּאָל

פָּרְשִׁיקָּת. אֲ קַינְדָּ אֵין ווֹיָג ווַיִּסְטָ דָּאָס אֹויְךָ! יַעֲדָעַעַר
קָעָן ווְאַרְפָּעַן קָאַרְטָעַן אֵין טַרְעַפְעַן אֶזְעַלְכָּעַ חַדְוּשִׁים אֵין נַעַנְנַעַן
מַעַן פִּיאַטָּאַקְלָעַן... נִיטָּ מַעַהָר — דִּי אַיְדָעַנְעַ גִּיטָּ צַוְּ זַוְּ יַעֲדָעַן
וּאַרְטָ פָּאַקְאָזְאַנְיָעַ, מַעַן קָעָן זַיךְ אַבְעָרָ בְּאַגְּעַחַן אַחַן דָּעַר
פָּאַקְאָזְאַנְיָעַ... אַדְרָבָא, זַאַל דִּי אַיְדָעַנְעַ אַלְיָין זַאנְעַן: עַר זַאוּעַלְעַ
וּאַקְטָ גַּעַוְעַן אֲ בְּעַלְעַן ווִיסְעַן...

וּי אֲ מִידָעַר מַעַנְשָׁ, ווּלְכָעַן מַעַן רַיִסְטָ אֹוִיפָּ פָּוּן טַיְּ
פָּעַן שָׁלָאָפָּ, אַזְוִי אַיְוִיפָּ אַיְהָם טַעַמָּעָ אַנְגַּעַפְעַלְעַן, צַוְּבִיּוּעַרְטָ
זַיךְ:

— וּאַסְסָ ווִילְעַר דָּא נַאָה, וּאַסְסָ?... אֹוִיבָּעַס גַּעַפְעַלְעַט
אַיְהָם גִּיטָּ, קָעָן עַר זַיךְ גַּעַהָן ווְאַרְמִימָעַן אֵין אָזְ אַגְּדָעַר אַרְטָ,
צַוְּ אַנְשָׁעַדְעַ-פָּאַרְאַמְשָׁצִיךְ קָעָן פָּרָ גַּעַהָן... דִּי קָאַרְטָעַן ווְאַרְפָּעַרְ
קָעָ אַיְזָן דָּאָרָ פָּוּן דָּעַרְ פָּרַעַמְדָן: עַרְשָׁתָ נַעַכְעַן גַּעַקְוּמָעַן... הַיְּנָטָ
וּיְ אַזְוִי ווַיִּסְטָ זַיְ דָּאָס אַלְקָץ?... צַוְּקַעְשָׁעַן דָּאָרָפָּעַן מַעַן יַעֲדָעַן
וּאַרְטָ אַיְהָעַן...

אַיְסַגְעַזְעַלְעַטָּ אֵין צְוִירָקָ אֲ וּאַרְחָפָעַנְעַן זַיךְ צַוְּ דָעַר
בְּלִוְיעַר אַיְדָעַנְעַ מִיטָּ דִּי פִּינְטְּפַלְעַקָּ:

— טַרְעַפְטָ, טַרְעַפְטָ, זַיְטָ מַוחָה! טַרְעַפְטָ ווַיִּטְעַרְ!

אַיְסַגְעַזְעַלְעַטָּ הָאָטָן זַיךְ דְּעַרְמָאִיטָ, וּאַסְסָ אַוִּיסְעַרְ אֲ פִּיאַטָּאָ.
קָעָלָ, וּאַסְסָ זַיְ הָאָטָן אַיְהָרָ גַּעַשְׁעַנְקָטָ, הָאָטָן גַּאָךְ טַעַמָּעָ אַרְיְבָעָרָ.
גַּעַנוּמָעָן דִּי טַרְעַפְצְּרָקָעָ צַוְּ זַיךְ אֹוִיפָּ קָעַטָּ, צַבְּיָיָ נַאָהָרָ זַיְ אַזְּ
אַיְהָרָ ווְאַרְפָּעַן קָאַרְטָעַן, וּוּעָן נַאָהָרָ עַס ווּעַטָּ זַיךְ אַיְהָרָ פָּגָרָ.
גַּלְוְסְטָעַן, אֵין גַּלְוְסְטָעַן הָאָטָן זַיךְ אַיְהָרָ גַּעַגְוְסָטָטָ אַלְעָ ווַיִּלְעָ.
אַינְדָעַרְפְּרִיהָ אֵין בִּינְאָכָטָ, פָּאָרָ ווְאַרְמִימָעָ אֵין נַאָהָרָ ווְאַרְיִמְעָסָ,

צַוְּיָשָׁעַן אֵין פָּגְרָעָכָאָד אֵין דָעַם צַוְּיָתְנָעָן...

מִיטָּ דָעַר זַעַלְבָּסְטָ-פִּינְגְּוָגָ אֵין מִיטָּ דָעַר גַּרְיְבָעָרְרִיָּ פָּוּן
אֲ מַעַמְעָן, ווּלְכָעַ שְׁפִילְטָ זַיךְ מִיטָּן ווּעַהְתָּאָגָ נַאָהָרָ פָּאָרָ.
שִׁקְטָעַן זַוְהָן, הָאָטָן זַיךְ טַעַמָּעָ גַּעַנוּמָעָן אַוִּיסְחָעַרְעָן, פִּוְן דִּי
קָאַרְטָעַן אַרְוִיסָּ, דִּי מַעַשָּׂה מִיטָּן גַּעַגְבְּצָעַטָּעַן פָּעָרָדָ, מִיטָּ חִישָׁין
דָעַם דָּאַקְטָאָר אֵין מִיטָּה יִרְשָׁעָלָ דָעַם מְסֻוָּרָ, צָוְם צַעהַנְטָעַן אֵין
צָוְם צַוְּוֹנְצִיגְסְּטָעַן מַאְ. זַיְ הָאָטָן זַיךְ גַּאֲרָנִיטָ גַּעַקְעַנְטָ אַנְוּעָ
טִיגְעָן, דִּי אַפְגָעָרִיסְעַן, קָרוֹץ-אַטְעַמְדִיגָּעָ ווּעַרְטָעָרְ פָּוּן דָעַר

בלייער אידענע, דאס פֿעַקָּעֵן דעם גראבען פֿינְגָּעֵר און די נֶעֶן:
הימנישפֿוֹלֶע "פֿאַקְאַזְגָּנִיעַ" – האבען איהר אַפְּיַשְׁׁוּךְ אַנְגָּעָטָן:
הא? ז' זעהט עפָּס אַשְׁלִיטָען... אַיְנס, צוֹויִיִּיִּי... אַ וְוַיִּי.
טער ווועג און שניי... און אַט אַיִן ווַיְתַעַר דַּי "פֿאַקְאַזְגָּנִיעַ"
אוֹיף אַ הוַיכָּעֵן מַאֲנְסְּבִּיל... ער פֿאַהְרָטָן... און אַט זַיְנָעֵן צוֹויִי
קִינְדָּעֵר נַעֲבִיךְ... אַ "פֿאַקְאַזְגָּנִיעַ" מִיט אַ מַמְעָן, מִיט פֿעַלְלָעֵן.
אַ סְּךְ פֿעַקְלָעֵן... קִינְדָּעֵר ווַיְנָעֵן... און אַט אַיִן דַּעַר גָּלָּ
טער בִּיאָעָר מַעְנָשׁ מִיטָּן שְׁטַעַקָּעֵן. דַּי זַעֲפָעַ פֿאַקְאַזְגָּנִיעַ...
ער גַּעַתְּנָאָךְ און לְאַ-אַכְּטָן... עפָּס זַעַהָר אַ גְּרוּסָעָר שְׂנוֹאָ
די פֿאַקְאַזְגָּנִיעַ ווַיְיוֹתָאָ, ז' ער אַיִן גָּאָרָן נַאֲהָעָטָן. ז' קָעֵן דָּא
גָּאָרְנִישָׁטָן מַאֲכָעָן! צוֹויִי ווַיְיַזְּטָה דַּי פֿאַקְאַזְגָּנִיעַ...

2.

ער ערשותער הייסטר ווַיְעַסְּנָעַ-טָּאג אִין חַיְנָט אַוְיסְגַּעַטְגַּ
לְעַן. אַיִן זַיְנָט צַפְּהָן אַינְדָּעָרְפִּיהִי הָאָט זַיִךְ אַהֲרָר פֿאַרְגְּזִידְפֿ
דַּעַם נִיְּעָם-נְגִידָּס אַינְגָּזָּגָּז. ער דְּרַעַתְּמָט זַיִךְ אַרְוָם אַחֲנָן אַ הַתְּעַלְלָ
בִּיִּיְּ דַּי פֿרִיסְטָאָגָּעָט אַיִן אַרְוָם זַוְּגָּעָלָס כַּאֲטָעָ אַיִן קָעֵן זַיִךְ קִיְּן
אָרט נִיט גַּעַפְּגִינְזָן.

סְאַיִן דַּעַר שְׁקָאַלְעַ-בְּחוֹרֶל מִיטָּן פֿאַרְשְׁטָאָפְּט נַעֲזָל, מִיט
דַּעַר גְּרוּיְעָר קוֹרְטָקָע אַיִן מִיטָּן בְּרִיְיטָעָן פֿאַסְעָק אַוְיִיךְ דַּי דָּאָ
רע לְעַנְדָּעָן. ער הָאָט זַיִךְ הַיְּנָטָרָה צַוְּשָׁלָגָעָן מִיט זַיִן
אַיְנְגָּרְעָר שְׁוֹעָסְטָעָר—די "צִיגְּגָּז" מִיט דַּי לְגַנְגָּעָ פֿעַרְלָ-בְּאַמְבָעָ
לְעַקְּ אִין דַּי פֿלִיכָּעָ אַוְיְעָרָעָן. וְוַיְשַׁטְּעַנְדִּיגְּ הָאָט זַי מַעְלָה-גְּרָה
גַּעַוְעָן אַ מַגְּנָדָעָל-בִּיְגָעָלָ, גַּעַשְׁאָקָעָלָט דָּאָס אַוְיסְגַּעַזְגַּעַן גָּאָמָּ
פֿעַלְלָ. הָאָט דָּאָס אַיִם פֿאַרְדְּרָאָסָעָן. אַנְקָזָעָן קָעֵן ער זַי נִיט
וּוְעַן זַי אַיִן אַזְוִי מַעְלָה-גְּרָה. הָאָט ער זַיִךְ גַּעַוְמָעָן טְשַׁעַפְעָן
צַי אַיהָר, אַיִן זַי, דַּי "צִיגְּגָּז", הָאָט, וְוַיְאַיהָר שְׁטִיְגָעָר זַיִן
גַּעַכְגָּפְט דַּעַר מַאֲמָעָס אַ טִּיפָּעָן קָאַלְאָשָׁ אַיִן נַאֲכָנְגִּיאָגָט זַיִן
נַאָּךְ אַיִם אַיְבָּעָר גָּלָע קָגְמָעָרָעָן. וְוַיְאַגְּטָהָר זַיִן נַאָּךְ אַיִם אַיִן
ער בָּאַשִּׁיכָּט זַיִן מִיט אַ בִּינְקָעָר, שְׁלִיְגָעָלָט זַיִן אַרְוִיס אַיִן
טְשַׁעַפְעָט זַיִן. זַיִן בָּאַקָּאנָט לְיַדְעָלָעָ פֿאַנְפָעָט ער אַיהָר:

קאוז-קאוזוינע,
 שהליך פגינה
 ואכלה לבעאטשוינו —
 אמר רביינה:
 מי דינא?...
 נוטל דוביינע
 און ברעכט איהר א זיימינע
 און שפאלט איהר א —

אַבְנָר דָּס טִיעָר לִידְלָעַ, מִיטֵּן גֶּמֶרְא-נוֹגָנוֹן, הָאָט עַר
 גִּיט פָּאָרָעָנְדִּיגַּט. וּוֹאָרִים דֵּי בָּאוֹנוֹגָנוֹעַ צִיּוֹן הָאָט אַיִּהָם דָּס-
 מַאֲלָגְעָטָפָעַן מִיטֵּן טִיפָּעַן קָלְאָשׁ. עַר כָּאָפָט אַ קָּוק אַיִּן
 שְׂפִיגְעַל אַזְּן דָּעָרְקָעָנַט זִיךְרַנְתָּן. אַ קוֹיְטִיגְעָר מִתְּחַ-מִשְׁוָהָ-פָּלָעַ
 לִיגַּט אַיִּהָם אַיְסָגְעָטָפָעַן אַיְמָיְטָעַן פָּנִים, אַזְּן פָּוּנָם פָּאָרְשָׁטָאָפָט
 גַּעוֹעַל קָאָפָט בְּלוֹט... וּי אַ וְילְדוֹז קָאַז הָאָט עַר זִיךְרַ אַיִּן-
 גַּעֲלָעָט דָּעַר "צִיּוֹן" אַיִּן דֵּי שִׁיטְעָרָעַ צַעַט אַזְּן אַוְיסְגָּרִיסָעַן
 אַיִּהָר אַ צִּילְּחָר פָּוּן סָפְמָעַ פָּאָרָעָנַט. הָאָט זִיךְרַנְתָּן
 צִּילְּיַין, דָּעַר נִיעָר-נוֹגָה, אַרְיִינְגָּוָעָמִישָׁן, אַנְגָּנוֹנוֹמָעַן זִיךְרַנְתָּן
 טִיעָרָרָר טָאָכָטָר אַזְּן אַרְיִינְגָּוָוָאָרְפָּעַן דָּעַם שְׂקָאַלְפִּיְינְגָּן עַטְפִּיּוֹן-
 כָּעַ פְּיִיעָרְדִּינְגָּעַ פָּעַטָּש. אַזְּאָ בָּאַלְיִידִיגְוָנוֹג אַזְּאָ אַזְּאָ אַוְמָגְעָרָעָכְתִּיגְגָּן-
 קִיִּיט הָאָט דָּעַר פָּוּפְצָעָהָן-אַהֲרִיגְעָר שְׂקָאַלְעָ-בָּחוֹר נִיט גַּעֲקָעָנַט
 . פָּאָרְטָרָאָגָעַן. אַנְשָׁטָאָט אַוְעָקָצָוָהָהָן אַיִּן שְׂקָאַלְעָ אַיִּן עַר, אַוְיַּחַד-
 צִּילְּחָבָצִים, אַחֲנָן אַנְבִּיְיסָעַן אַחֲנָן אַ הִיטְעָל, אַגְּטָלָפָעַן צָוָם
 דְּנוּעָפָרָה. אַלְעָ בָּאַלְיִידִיגְטָעָ אַזְּן פָּאָרְבִּיטָעָרָטָעָ לְוִיְּפָעָן צָוָם
 פָּרִיְעָן וּוְאָסָעָר, אַיִּן עַר אַוְיַּחַד גַּעֲלָאָפָעַן. אַזְּאָ קָרָאָפָט הָאָט שְׁוִין
 דָּעַר זָאָמְרוֹגְעָר בְּרָעָגָן טִיךְ... דְּרָעָהָט עַר זִיךְרַנְתָּן דָּא אַרְוּם,
 דָּעַם נִיעָם-נוֹגִידָס תְּכִשִּׁיט, שְׁלִינְגָּ-אַוְן-שְׁלִינְגָּ גַּעַתָּעַת עַר דָּא אַוְן,
 אַזְּן לְעָהָנוֹת אַונְטָעָר דָּס הָאָרֶץ מִיט אַ קִּיכְלָעַ, מִיט אַ פְּרָעָ-
 פִּיצְעָ — אַ וְיַיְךְ קִיכְעָל אַזְּאָ מִיט גַּעַשְׁטוּתִיטָעָנַע קָאַנְיְפָלִיעָס
 בָּאַשְׁמִירָט-אַזְּן מִיט אַ הָאָרֶץ-גַּעַקְאָכָטָר, רְוִיתָעָר אַיִּין, וּזְאָסָעָר
 גַּעַטָּמָ אַוְיַּחַד בָּאָרְגָּן בַּיִּי זְגָרְצָל-גַּאָטָס-גַּנְבָּ פָּוּן קָאַשְׁיָק...
 — נִשְׁקָשָׁה, כַּעַכְעָ, זָאָל עַר נָאָר גַּעַמְעָן! — אַזְּוִי מַוְן-

טערט איהם זונדעַל — דעם נײַעַם-גָּנוֹידָס אַ זוֹּהַן קְפַּן מֵעַן
בָּאָרְגָּעָן. דער טָאָטָע זִינְעָר, דער נִיְּעָר-גָּנוֹיד, וּוּפַּט זַיִן זַוְּהָן
נִיט לְאֹזֶן אָנוּפְּצָעָן, וּוּ?

מֵעַן קְפַּן נִיט זַאֲגָעָן, אָז אָזָּא צְוַיְּדִיְּטִיג וּוּרְטַלְעָן זַיִך
פָּוֹן "בָּאָטָס-גָּבוֹב" אַיז דעם פָּאָרְפִּיכְּסָצְטָעָן שְׂקָאַלְעַ-בָּחוֹר שְׂטָפְּזִיך
גַּעֲפָעַלְעָן גַּעוֹחָרְגָּעָן. אָז אָנְדָּרְשָׁ מַאֲלַ, לְעַבְּעָן שְׁטוּבַּן,
אַיְלָרַן חַיְלָעַן שְׁלָמְעַלְעַן, וּוּאָלַט עַר אִים דִּי אָנְגַּעַשְׁפָּאַלְעָנָעָן אַיִּי
אָזָן דִּי דָּוְרְכָּגְּנָעְטָאָפְּטָעָן פְּרָעְפִּיצָּעָן גַּפְּזָוְאָרְפָּעָן צְוַיְּיךְ אַיִּן בְּרוֹדַּ
נָעַם קָאַשְׁיךְ צְרִיךְין. נָאָר וּוּאָס זַאֲלַ ער טָאָן? אָז עַר אַיִּן דָּא
אוּפְּפָן בְּרָעָגְּ דְּנִיעְפָּעָר אַגְּרָ... אָז עַלְעַנְדָּעָר גַּר צְוַיְּשָׁעָן אַזְּוִיִּי
פִּילְּ בָּאַלְעַגְּאַלְעָס אַזְּן גְּרָאָבָעָ-יְוָנָגָעָן. סְאַיִּן נִיט דָּעָר רִיכְטִינְגָּר
אַרְטַּן צְוַיְּ בָּלְאָזְעָן זַיִךְ אָזָן נִיט צְבָעָסָעָן עַמִּיצָּעָן אַוִּיךְ צְוַיְּ-לְהָכְבִּיסָּן.
קִיְּינְעָר וּוּעַט אִים דָּא נִיט נַאֲכְלִיְּפָעָן אָזָן נִיט בְּעַטְעָן זַיִךְ
בְּיִ אִים... הָאָט עַר מִיט בְּיַטְעָרָעָן אָפְּפָטִיט גַּעֲקִיטִיט אָזָן גַּעַ-
שְׁלוֹגָגָעָן דעם טְרִיקָעָנָם, אַוִּיךְ בָּאָרְגָּ-גַּעַנְזָמָעָנָם אַגְּבִּיסָּעָן. גַּעַ-
קִיְּיט אָזָן גַּעַשְׁוֹאָוִירָעָן זַיִךְ אָזָן הָאָרְצָעָן, אָז אַיִּיךְ דָּעְרָפָר
וּוּעַט פָּר זַיִךְ נַאֲךְ מִיט זַיִין לִיְּבָהָאָרְצִיגָּעָר שְׂוּעָסְטָעָרָעָ אָפְּ-
רָעָכָעָנָן... סְאַיִּין אָזָּא אַיְבָעָר אִיהָר!... וּוּאָרְטַּן! זַאֲלַ ער זַיִךְ
נָאָר אַיְבָעָרְדָעָעָן אָזָן גַּעַהַן אֲחָיִם אָזָן זַאֲלַ ער זַיִךְ נַאֲךְ לְאָ-
זָעָן אַיְנָרְעָדָעָן פָּוֹן דָּעָר מַגְמָעָן אַוִּיפְּצָוּעָסָעָן אַ הִינְעָרְשָׁע
יַאֲכָעָל... אַבְּעָר נִין! אֲחָיִים גַּעַהַת ער נִיט! אָט דָּא וּוּעַט ער
נַעַטְגָּעָן אַוִּיפָּן בְּרָעָגְּ דְּנִיעְפָּעָר אַזְּ הוֹלְלָעָן זָמָדָן! אָט דָּא
וּוּעַט ער זַיִךְ צְקִיחַלְעָן... אָזָן זַאֲלָעָן "זַיִי" וּוּסְצָעָן!

אָזָן וּוּי ער קִיהְלָת זַיִךְ אָזָוִי דָּאָס הָאָרְצָן, דָעָר שְׂקָאַלְעַ-
בָּחוֹר, אָזָן וּוּי ער וּוּטְרָגְּטָן זַיִךְ אָזָוִי מִיט דָעָם לְעַצְטָעָן שְׂטִיקְעַל
פְּרָעְפִּיכְּעַפְּ, וּוּאָס לְאֹזֶט זַיִךְ נִיט אַיְנְקִיְּעָן וּוּי אָז אָנְגַּעַוּוּיְקָט לְעַדְעָר,
אָז עַס נִיט דָאָס נִיט אַ קְלָאָפְּ דָעָר עַרְשָׁטָעָר מַאֲיָאוּר דָוְנָעָר
אַיְנָדָעָר וּוּיְטָעָנָס, אָז אַ צְוַיְּטָפְּרָ – נַעַהַנְטָעָר. אַ וּוּנְטָעָל גִּיט
אַ בְּלָאָזָן, אַ וּוּאֲלָקָעָן לְוִיְּפָט אָז וּוּי אַ שְׂוּאָרְצָעָר פָּאָרְעָכָאָד
אַוִּיפָּן מִיטָּעָן הַיְמָעָל אָז אַ רָּעָגָעָן הַוִּיבָּט אָז פְּלִוְיכָעָן וּוּי פָוֹן
אַ רְעַשְׁטָעָן. דִּי בָּאַלְעַגְּאַלְעָס דָעְלִיעָס צְוַגְּלָאַנְצָעָן זַיִךְ פָּוֹן

נאסקויט און וואסער-מענטצעלעך צוטאנצען זיך אויף דער פלאַך
פונם דניעפער-שטראָם.

אלע לוייפען אroiט-ברען. צי זונדעֶס כאטע-צּוּ אַיִּשְׁטַ
מען זיך, צי דער איזוֹרנֶר אוֹוועלֶעָ אַינְמִיטָעָן שְׁטוּב... פָּאָרָ-
געַסְטַ דָּעַר שְׁקָאַלְעָ-בָּחוֹר, אָז עָר הָאָט אַקָּאָרְשָׁת גַּעֲשָׂוֹאַוִּיעַן
צּוּ פָּאָרְקִיתְהַלְעָן זֵיכָן, אָוִוָּעָ צְלַחְכָּאַיס טָאַטָּעָן אָוּן מַגְמָעָן... עָר
לוֹיִיפְטַ מִיט אלע בְּאַלְגָּאַלְעָס אָוּן נַאֲסָקָ-טְרוּגָעָר. עָר שְׁטוּפָט זֵיכָן
דָּעַר עַרְשְׁטָעָר צּוּ דָעַם צְוַנְלִיהְתָּעָן אַיזְעַדְנוּם אַיזְעַלְעָעָ, אַפְּצָ-
טְרִיקָעָנָעָן דֵּי שְׁוֹלְקָוְרְטָקָעָ מִיטָן דִּימְעָנוּם פָּאָסָעָק. עַס אַיז דָּאָךְ
עַפְעָס דָעַם נַיְעַם-גַּיְידָס אַזְוָהָן, עָר גַּהְתָּ דָּאָךְ עַפְעָס אַין
שְׁקָאַלְעָ...

אַבְּעָר דָּאָ, בַּיָּם רְוִיטְלִיכָּעָן שֵׁין פָּוּן דָּעַר אַיזְעַלְעָעָ, דָּעַר-
קָעַנְטַ אַיִּתְם פְּרָאַקְעָ, דָּעַר פָּאָרָאִירִמְטָעָר פָּאָבְּרִיקָאָנְטָ פָּוּן לְעָ.
דָּעַרְנוּ רְעַנְצָעַלְעָן. פְּרָאַקְעָ הָאָט מִיטָן נְגִידִישָׁן יַאֲלָד זִינְעָ
חַשְׁפּוֹנָות: עַרְשְׁטָעָנָס, אַין עָר דָּאָס דָּוֹרָךְ זֵיכָן שְׁקָאַלְעָעָ-רְגָנִיעָ
נְכָלָל גַּעַוּאַרְעָעָן... וּוּעָן נִיט דָעַר טְוַנְקָעָלָ-גְּלָעָדָעָר «לְעַדְעַרְנוּ
רָאַנְעָן בַּיָּם שְׁקָאַלְנוּק אַוְיָפָן רְיָקָעָן, וְאַלְטָז זֵיכָן אַיִּתְם, פְּרָאַקְעָן,
קִינוֹמָאָל נִיט פָּאָרְלִילָוֹסְט אַפְּצָוְרְטָעָנָעָן דֵּי קְעַלְבָּרְעָנָעָ אַיְנְגָנְדָעָן
פָּוּן דֵּי גַּרְוִיסָע גַּמְרוֹת אַין מַאֲכָעָן פָּוּן זֵיכָן רְעַנְצָעַלְעָן. צְוּוֹיָיָ-
טָעָנָס. בְּשַׁעַת מְהָאָט נָאָךְ אַיִּתְם, פְּרָאַקְעָן, גַּלְאָזָעָן שְׁלָאַפְעָן
אַין אַלְטָעָן בֵּית-מְדֻרְשָׁ אַין גַּעַגְעָבָעָן צְעַטְעַלְעָר צּוּ עַסְעָן טָעָגָן,
הָאָט עָר אַלעָ מִיטְוָאָךְ גַּעַגְעָסָעָן בַּיָּם נַיְעַם-גַּיְיד אַין קָאָכָ-
שְׁטוּב. דָּאַרְטָעָן הָאָט עָר גַּעַגְרִזְעָשָׁט בִּינְעָר אָוּן, מִיט דָעַר
וּשְׁעַדְעַקְיִיט פָּוּן אַ פָּאָרְוָאַגְּעָלָת הִינְטָעָלָ, צְגַעְזָהָן, וְאַס פָּאָר
אַיִּכְפָּלְעָן, צִימַעְסָלָעָן, טִיְגָעְצָלָעָן, הִינְדָעָלָעָן מַעַן קָאָכָט
דָּאָס אַין מַעַן פְּרָעָגְעָלָת פָּאָרָן נַיְעַם גַּיְיד תְּכִשְׁתִּ, פָּאָרָן
שְׁקָאַלְנוּק מִיטָן שְׁוֹאָכָעָן בִּיכְעָלָ אַין מִיטָן פָּאָרְשָׁפִיצָט מַאֲרָדָעָ-
לְעָ. מִיט דָעַר שְׁגָאָת-חָנוּמָ פָּוּן אַ הַיְמָלָאָזָעָן מַוִּיק אַיְנְגָעָלָ,
הָאָט פְּרָאַקְעָ צְגַעְזָהָן וּוּ דָעַר שְׁקָאַלְנוּק פִּיעַסְטָשָׁעָט זֵיכָן אַין
בְּרִיקָעָט זֵיכָן אַין בְּלָאָזָט זֵיכָן וּוּלְ וּנְיט עַסְעָן פָּוּן דֵי אַלעָ
טִיעָרָעָ גַּפְקָעְכָּזָעָן; אַין וּוּי דֵי מַאֲמָץ זִינְעָ, דֵי נְגִידִתְהָטָעָ

מיטן גאָלְגַעַן פנִים, בעט זיך בי' איהם רחמים-תחנוגים און האָלַיַּו...
בעט איהם... אַ חַלְשָׁת אֵין דערפֿון פרַאַיקָעַן אַנגַעַנְגַעַן. צוֹ
קַזְקַעַנְדִּיגַן אַזְעַלְכַּעַס צַעֲנַעַלְעַן אֵין קַאַכְשָׁטוֹב, הָאָס אַפְּטַמְאָל דָאָס
גַּנְדִּישַׁע גַּעַכְכַּץ בַּקְוּמָעַן אַ מַאֲדָנוּם טָעַם, אַ פַּין שְׂוֻעָרָע
פרַיְקָרַעַקִּית פּוֹן פְּלַאַדְעַן מִיטַּהָרִינְגַּ-רָאַסְעַלְ, צִימַעַס-פְּלִיַּישַׁ מִיט
נאָפְטַ...
אַ בַּעַחַלְטַעַן בַּיְזָקִיַּת הָאָט צַוִּיַּיְ פְּרַאַיקָעַס גַּעַטְרַאַגְעַן

אוֹיֶף דַעַם שַׁקְּלַנְיַיךְ אֵין אוֹיֶף זַיִן שְׂוֻעָטְעַרְלַ מִיט זַי לְגַגְגַעַן
בַּאַמְבַּעַלְאַךְ אֵין דַי בְּלַאַס אַפְּגַעַזְוִינְגַעַן אוּירַעַן. דָעַר שַׁקְּלַנְיַיךְ
ニַיְקַ אַבְעָרָה, פּוֹן זַיִן זַיִטַּ, הָאָט אַפְּלִיו קִינְמָאַל, דַאַכְטַ זַיַּ, נִיט
בַּגְּמַעַרְקָטַ, אָזְעַמְצָעַר אַפְּרַעְמַדְעַר עַסְטַ דָאָזְעַ אֵין קִידַ פּוֹן אֵן
אַנְגַּעַשְׁפַּאַלְטַעַן טַעַלְעָרָ. אַיְהָט הָאָטַ, אַפְּנִים, זַעַהָר וּפְנִיגְגַּן גַּעַן-
אַרְטַ וּזְאָס דָאָזְעַ בַּעַטְלְעַרְלַ טַרְגַּכְטַ זַיַּ דָאַרְטַעַן פָּאַרְ זַיַּ, נְרִיַּ
זַשְׁעַנְדִּיגַן דָאָזְעַ נִיטַ-דָעַרְקַאַכְטַעְ פְּלִיַּישַׁ אַרְומַ דַי בַּיְנַעַרְ...
נְאָרָ אַיְינְמָאַלְ, מִיטַוָּאַרְ, בְּשַׁחַת וּוּאַרְיַמְעַס עַסְעַן, הָאָטַ,
אַפְּנִים, דַעַם נְגִידְשִׁיעַן שַׁקְּלַנְיַיךְ יָאַגְעַנְמַעַן פְּאַרְדְּרִיסְעַן וּזְאָס
דָעַר פְּרַעְמַדְעַר יִשְׁיַבָּה-בְּחוֹרָלְ טַשְׁמַאַקְעַט אַ בְּיַיַּן אֵין שְׂוִיגַט
אוֹיַ פְּאַרְבִּיסְעַן. הָאָט עַר זַיַּ צַוִּי אַיְהָט צַוְּגַעַשְׁטַט אַזְוִי, פָּאַרְ-
בִּינְגַעַהַעַנְדִּיגַן, וּוֹי אַ הָאָן צַוִּי הַעַנְדַּעַל, אֵין פּוֹן אַיְיבָעַן-אַרְאַט
גַעַנְמַעַן עַפְעַס קַוּאַקְזַעַן אֵין בַּאַרְיַהְמַעַן זַיַּ. אַ וּוֹאָרְטַ צַוִּי אַ
וּוֹאָרְטַ הָאָט נִיט גַעַלְעַטְטַ, עַר הָאָט זַיַּ גַעַקְעַטְ דַעַם כַּאֲכַלְלַ
טַשִּיק מִיט פִּינְפִּינְגְּרַ וּוֹי אַ חַתְנַ-בְּחוֹרַ אֵין, פְּאַרְשְׁקַעַנְדִּיגַן מִיט
דַי לְיַפְעַן פָּאַר גָּאוֹהָ, דַעַרְצַעְהַטְ עַפְעַס פּוֹן דָעַר שַׁקְּלַעַז אֵין
וּזְאָס מְלַעְרַעַנְט אֵין דָעַר שַׁקְּלַעַז. אַט, לְמַשְׁלַ... צַי וּוַיִּסְטַ עַר,
אַ שְׁטִיגְגַּרְ, דָעַר טַשְׁעַרְקָאַסְעַר אַנְגַעַלְ, וּוֹעַר עַס הָאָט גַעַבְנַעַן
אַמְגַעַרְקַעְ ? עַר וּוַיִּסְטַ נִיטַ, אַ ? רַב פְּפָא אַפְשָׁר ? .. אַט וּוֹעַט עַר
אַיְהָט זַאַגְעַן. גַעַפְנַעַן הָאָט דָאָס קַאַלְגַּמְבּוֹס. קַאַלְגַּמְבּוֹס ! ..
אַצְיִינְדַּ וּוַיִּסְטַ עַר.

דַעַם נִיְיעַם גַנְדִעַט בְּחוֹרָלְ הָאָט זַיַּ גַעַדְכּוּט, אַז עַר פָּאַרְ-
שְׁפִּרְיִיט „לִיכְתַּט אֵין וּוַיְעַנְשַׁגְפְּט“ צַוִּישַׁען אַרְיַמְעַז קִינְדַעַר, אַזְוִי
וּוֹיַ פְּסַ טַעַן, לְיִיטַ וּוֹיַ עַר הָאָט גַעַהְעַרְטַ, דַי עַלְטַעְרַعְ חַבְרִים
פּוֹן זַעַקְסַטְעַן קַלְאָס אֵין שַׁקְּלַעַז... אַבְפָר אַזְוִיַּ פְּרַאַיקָעַן הָאָט

דער זאפטיגער, צוויי מאָל איבערגעהוּרטער "קָאַלְוֶמְבָּס" גע-
האט נאָר אָן אַנדָּעָר ווִירְקוֹנוּ. פְּרָאַיקָּעָה האָט הוֹשֵׁד גַּעוֹפָן, אָז
אוֹז ווֹאָרט אַיְן נאָר אוֹף דָּעָר ווּלְטָן נִיטָּא. עַס קָעָן גְּרִילְעָן
זַיִן, אָז אַיְינָעָר אַ קָּאַלְוֶמְבָּס האָט גַּעֲפָגָן אַמְּעָרִיקָא. אַבָּעָר
נִיט — קָאַלְוֶמְבָּס. דָּאָס זָאָגָט נאָר אוֹזְיִי דָּעָם נִיעָם גַּוְידָס
תְּכַשִּׁיט, פְּדִי צַו ווַיְיַזְעַן אַיְהָם זַיִן גַּעֲלַעֲרַגְּנְטִיקִיט...

דער שָׂקָאַלְנִיק, מִיטָּן פָּאַרְשְׁטָאָפָט נְעוּזָּל, אָז אַבָּעָר נִיט
אַפְּגַעַשְׁטָאָגָן. סְהָאָט אַיְהָם גַּאָר נִיט אַגְּגָעוּהוּבְּפָעָן צַו אַרְעָן ווֹאָס
דער יִשְׂבִּיחָה-אַיְגָעָל שְׂוִיגִיט אַונְטָעָר. יָא — עַקְוָצָמְנִירָט עַר
אַיְהָם ווַיְיַטָּעָר — אָזָן פָּוּן ווֹאָס, אַ שְׂטִיגָּעָר, ווּצְרָט אַ דָּוְנָצָר?..
וּזְיִ? גַּאָט רִיטָּא אַבָּעָר דִּי ווֹאַלְקָעָנוּס? כָּאַ-כָּאַ... ווּרְעָר האָט אַיְהָם
דָּאָס אַיְן טְשָׁרְקָאָס גַּעֲזָגָט?.. אַ פָּעָרָד אָפָּשָׁר מִיט פָּאַדְקָעוּוּס?
זַיִן, אַ דָּוְנָצָר קִומְטָ פָּוּן עַל עַקְטָרִיטְשָׁעַסְטוּוּעַ... דָּאָס צִינְדָּט זַיִן
אָן דִּי עַל עַקְטָרִיטְשָׁעַסְטוּעַ אַיְן דִּי ווֹאַלְקָעָנוּס. עַר פָּאַרְשְׁטָעָה?
פְּרָאַיקָּעָה דָּעָר מְבוֹךָר, דָּעָר טְרָעָנָעָר פָּוּן לְעַדְעָנוּ גַּמְרוֹת,
הָאָט דֻּעָמָּלָט, אַיְן דָּעָם נִיעָם גַּגְּדָס קָאַכְשָׁטוּבָ, גַּעַמְאָכָט אָ
בָּאַשְׂיִידָעָן מִינְעָ פָּוּן אָן עַמְּ-הָאָרֶץ, ווֹאָס לְאָזָות זַיִן לְעַרְגָּנוּן פָּוּן
אַ תְּלִמְדִ-חָכָם. עַר האָט זַיִן גַּעַמְאָכָט, אָז עַר גְּוִיבָּט זַעֲהָר
שְׁתָאָרָק אַיְן דָּעָר גַּעֲלַעֲרַצְנְטִיקִיט פָּוּן אַזָּאָז יָאָלָד אַ שָׂקָאַלְנִיק. עַר
הָאָט אַזָּש דִּי מְמוֹרָשָׁ אַוְיִינָן זַיִנָּע אַרְגְּנָעָלָאָזָן פָּיָן דָּאַנְקָבָּאָר-
קִיטִּים. יָא, אַיְצָטָר ווַיִּסְטָה: "עַל-קָעָ... לִיקָּרָעָ...". וּזְאָגָט עַר?
— עַל עַקְטָרִיטְשָׁעַסְטוּעַ! — הָאָט אַיְהָם דָּעָם נִיעָם
גַּגְּדָס בְּחוֹרְלָל אַרְיִינְגָּעָטִיטָשָׁט מְעַשָּׁה-לְעַהְדָּר, ווּלְכָעָר האָט אַסְּךָ
גַּדוֹלָד צַו גְּרָאָבָעָ קָעָפָ.

אַבָּעָר דָּא, אַצְּינָה, אַיְן רָעָגָעָן, בַּיִּ זְנוּדָעָס אַוְיִוְעָלָן,
הָאָט זַיִן פְּרָאַיקָּעָה דְּעַרְמָאָנָט אַיְן דָּעָר תָּוָרָה ווֹאָס עַר האָט אַזְוִיִּי,
אַוְנְטָעָנִיגָּן אַיְן אַיבָּעָר-גַּעֲוָאָלָה, גַּעַמְוֹזָת לְעַרְגָּנוּן פָּוּן אַזָּאָז
לְאָקָש, אַיְן דָּעָר נִגְדִּישָׁר קָאַכְשָׁטוּבָ. דִּי גַּאנְצָעָ פָּאַגְּגָעָס עַנְעָן
שְׁנָאָה האָט אַיְהָם אַוְיִפְּגָעָלְאָקָעָרָת. הָעָ? דָּא ווּעַט אָפָּשָׁר
דָּעָר יָאָלָד אַזָּש מְאַכְעָן אַזָּאָז "פָּאַרְאָזָד"? דָּא, בַּיִּ זְנוּדָעָל גַּאָטָס-
גַּבְּבָן זַיִנָּע אַלְעָ גַּלְיִינָ. עַר, פְּרָאַיקָּעָ, דָּאָרָף דָּא מְעַהָּר נִיט קַיִן
גַּגְּדִישָׁעָ ווּאַרְמָעָסְלָעָן, מִיט ווּלְכָעָ מעַן ווּרְגָט זַיִן אַפְּלוּ ווּעָן

מען איז הונגעריג... דא, בי זונדליך עסט מען געקסטען בויל-
בעס מיט הערינג און ער צעגעהט זיך איבער אלע אברים.
און צפעס גאר פלויצלונג, בשעת אלע אַנגעלאָפערנע פֿאָרִי-
שווינען פון בריג דנייעפער האבען זיך, שווייגענדיג, געווארימט
בײַם אווועעלע איז אַ פֿאָרִיע האט גענומען זעצען פון די פֿאָרִי-
טע קֿאָלְמִידּעַס איז פֿאָדִיאָזּוּס, דאָרֶף זיך עמִיצְעַן פֿאָרוּוּלְעַן
אַ זָּאָג טָאָן!

— הָעַן, אַזְּלַכְעַ דּוֹנְעַרְעַן אֵין מָאֵן!
נעהמת פרָאַיקָע איז פֿאָרִירִימְט, מעשה-בּֿאָלְעַנְאָלְעַ, זִין
אַינְגַּעַלְשָׁעַן, פֿאָרִישִׁימְטָעַן מוּפְּקָר-מוּיל אַוְיף אַיְין זִין,
אַ בְּרוּדְיָעַן פֿינְגָּר, מיט אַ שְׂוֹאָרְצָעַן נָגָעַל, וּוַיּוֹזֶט ער אלע-
מען אַן אוּפְּךְ דָעַם נִיעַם גְּנוּדַס בְּחָוָרֶל אַהֲן אַ הַיְמָעָל:
— כְּהָעַ! ער זָאנְטַ, אָז אַ דּוֹנְעַר וּוּרְטַ פֿוּן לִיקְרָיִ-
טַשְׁעַטְטוּעַ! ..

אלע ווערטן נשטומם פון אַזְּאָמָּדְנָעָם וּוּאָרְטַן. אַ פֿאָר
נָאָסְקָע-טְרָעָגָעַר צַעְקִיכְעַלְתַּט ער אַזְּנָעַן זִין טוֹעַן אַ לְאָךְ. בּֿאָקְוִוְטַ
פרָאַיקָע דָעַר מוּפְּקָר נָאָךְ מְעַהְרָ מָוֵת אַזְּנָעַן טִיקָעַט דָעַם בְּלָאָסְעַן
שְׁקָאָלְנִיק מיט זִין פֿינְגָּרְעַל גְּלִיכְעַז אַזְּנָעַן פֿאָרִשְׁטָאָפְּטָעַן גְּנוּזָעַל
אַרְיִין :

— אָפְּשָׁר נִיט?... סְצִינְדַּט זיך דָאָךְ אַן אֵין די וּלְקָעָנְסַ
לִיקְרָיִטְשַׁעַסְטוּעַ! ..

אַצְּיַנְדַּד פֿאָרִשְׁטָעָהָעַן שִׁין גָּאָטָס-גָּנְבַּ אַזְּנָעַן טְעַמְּעַ זִין וּוַיְבַּ
אוּין, וּוֹאָס אַזְּנָעַן וּוּמְעַן מְעַן מִינְטַ דָא. גִּיבְעַן זִין אַ צּוֹק. מיט
די אָקְסָלְעַן אַזְּנָעַן פֿאָטְעָרְלִיךְ-שְׁפָאָטִישְׁ אַ לְאָךְ, נִיט צּוֹם
מְטוּשָׁשָׁן שְׁקָאָלְנִיק, נָאָר צִי פֿרָאַיקָעַן — זְיִיעַר אַדְאָפְּטִירְטָעַן
גָּאָסְעַן-אַינְגָּעַל.

דְּעַרְזָהָט די בְּלוּעַ קָאָרְטָעַן-וּוּאָרְפָּעָרְקָע, אָז אַיהֲרָע בְּרוּיטַ
געַבְעַר לְאָכְעַן, שְׁטַעַקְטַּז זִי אוּינְקָעַן דִּי צִוְּגָגַן:
— וּוֹאָס זָאנְט אַיהֲר, טִיעַרְיִינְקָע? אַזְּאָמָּדְנָעָם פֿאָקָאָזְנִינְעַ ?
אַ דּוֹנְעַר אַזְּנָעַן גָּאָר „לִיקְרָיִטְשַׁעַסְטוּעַ“ !

3.

באים נייעם נגידס בחורל האבען גיך גענומען ביטען זיך אַלְעָרְלִי קָאָלֵירָעַן אַיּוֹם אוַיסְגָּעֶצְזָאָנוּעָם, לְאַנְגָּעָן פְּנִים. פָּוּן אוַיפְּרָעָוָנוּנוּ הָאָט עַר גַּזְוָמָעַן פָּאָמְפָעַן מִית זַיִן פָּאָרָקָאָטָעַרְטַּעַט גַּעֲוָעַל, וַיַּי אַפְּאָרָעָכָאָדְפָּל, בַּשְׁעַת עַר רַעֲגָוִירָט דֻּעַם דַּאַמְּפָרָ. עַר הָאָט קַעְצִישׁ-שָׂאָרָף אַנְגָּעָקִיקָּט זַיִן אַפְּלָאָכְבָּר אַיִן גַּעֲבָלִיבָּעַן אַ וַיַּלְעַט שְׁטָפָהָן אַ צְפָזְמָעַלְטָפָר. עַר הָאָט זַיִינַע אַיְגָעָעַ אַיְגָעָעַ נִיט גַּעֲלָוִיבָּט. עַר הָאָט אַיִם בָּאוֹאָקְסָעַנְעָם, אַפְּגָנְרָיָה-סָעָנָם אַוְן אַפְּגָנְשָׁלִיסָעָנָם מַופְּקָרְלַּי קְוִים דָּעָרְקָעָנָט דֻּעַם יִשְׁיבָּה-בָּחָוָרָל, וַיַּאַסְתָּאָט בַּי זַיִן אַיִן קַאָכְשָׁטוֹב גַּעֲגָעָעַן טָעַג, מִיט עַטְלִיכָּעַ וַוְאָכָּעַן צְוִירָק... וַואַו אַיִן אַהֲנִיגְעָמָעַן יָעָנָעַ בְּעַטְלָעַ-דִּישָׁע מִינְעָ, יָעָנָעַ פָּאָרָשָׁעָמָטָע בְּאַשְׁיִידָעָנִיקִיט מִיט פִּיכְטָעַ, אַרְאָפְּגָנְעָלָאָזְעָנָעַ אַיְגָעָן. דָּא אַיִן אַקְעָגָעַן אַיִם גַּעֲשָׁתָאָגָעַן דַּי גַּאֲסָעָן-חוֹזְבָּה פְּלִיאִין, דַּי אַזְּ-הַכְּעִיסָּה-הַפְּרוּקָה, מִיט בְּרוֹזְגָּעָן שָׁוִים פָּוּן שְׁנָאָה אַוְיָה דַּי פִּיפָּעָן. וַיַּי?... אַוְן אַזְּ-אַיְנָאָרָ, אַזְּ-שָׁלָעָ. פָּעָרָעַל דָּעָרְלָוִיבָּט זַיִן דָּאָס צַו וַוְאָרְפָּעָן אַיִם אַיִן פְּנִים אַרְיָין דַּי לַעֲהָרָעַ וַיַּאַס עַר הָאָט אַיִם גַּעֲלָרְעָנָט? אַיִם — דֻּעַם נִיְיעָם נְגִידָס צִיטָעָרִינָעָן וּזְהָן, דֻּעַם שְׁקָאָלְנִיק פָּוּן פָּעָרְטָעַן קְלָאָם, וַיַּאַס זַוְכָּט צַו פָּאָרָשְׁפְּרִיְּטָעַן בְּילְדוֹגָן צְוִוִּישָׁעַן דַּי אַרְיִמְעָן אַיְנָגְלָאָךְ? —

— דַּו... דַּו, פָּאָסְקוֹדְגִּיךְ! — וּוּעָרט פְּלִיצְלָוָגָן אַוְיִפְּגָעָן. קַאָכָט דֻּעַם נִיְיעָם נְגִידָס בחורל. — דַּו קְבָּצָן-דַּו! דַּו-דַּו-דַּו גַּנְבָּ. דַּו, פַּו-פַּו-פַּוְן גְּמָרָא-טָאָזְוָלְעָן... דֻּעַם נִיְיעָם אַיְגָעָל פָּאָרְזָא-אַיְקָעָט זַיִן אַזְּ-פָּאָר אַוְיִפְּרָעָן גַּוְגָּן אַוְן כַּאֲפָט אַיְבָּעָר דַּי מַאָס. דָּאָס זִידָעָל-וּאָרָט, "גְּנָבָ" ווּירָקָט אַיִן זַוְנְדָעָלָס כָּאָטָעָ, וַיַּי דָּאָס דָּעָרְמָאָגָעָן אַ שְׁטָרִיק אַיִן אַ שְׁטָבוֹב פָּוּן אַ גַּעֲהָאָגָעָנָגָעָם... — פָּעָ! — מַאְכָט טָעַמָּע, זַוְנְדָעָלָס אַיְדָעָנָע, אַיִן פָּאָר. קְרִימָט זַיִן אַזְּ-זַיִן דָּעַלְיִקְאָט. פִּינְקָט וַיַּי וַוְאָלָט גָּאָר קִינְמָאָל אַיִן לְעָבָעָן נִיט גַּעֲהָעָרָט אַזְּ-עַלְכָּעַ רַיִד — וַיַּאַס עַפְעָס פָּאָר אַ וּוּרְטָעָר, וַיַּאַס?

— ל'יקעריטשעטטווע! — רײַצֶּט זיך פֿרָאַיקָּע דער מופְּקָר
מייטן צַּאָרְנְדִּיגָּען שְׂקָלְגִּיק. ער פֿאַרְדְּרָעָהָת נָאָךְ דְּעָרְבִּי שְׁפָאָ.
טִישְׁעָר דַּעַם מוֹיל אָן אַ זַּיִיט אַין וּוּאַרְפָּט מֵיט דַּעַר בְּרוֹזְגִּינְגָּר
נְאַמְּבָעַ.

— יָאָ, אַין וּוְעָר הַאֲטָט דָאָס בַּיְּ דִיר גַּעֲפִונְגָּעַן אַטְמָרִיקָּעַ?..
עַפְּעַס אַיְנְגָּעַר אַ — אַ — "בּוּמְפּוּס", — אַזְוִי וּוּעַנְדְּעַט זיך
פֿרָאַיקָּע צַו דַי בָּאַלְעָגָּאָלָעָס אַון נַאֲסְקָעַ-טְרָעָגָעַר, — ער מַאֲכָט
פֿאַרְגָּאָר, מַאֲכָט ער: "קְוּמְפּוּס", "שְׁמוּמְפּוּס"... כִּיהִ!

אַין אַ כּוּוֹאַלְיָעַ פָּוּן גְּרוּיטָס גַּעֲלַעַכְּטָעַר גִּיט זיך דַעַם נִיְיעַם
נְגִידָּס בְּחָוָרָל אַ וְאַרְףָּ אַוְפָּנָן חַזְמָהְדִּיגָּעַן בְּעַטְלָעָרָעָל. ער גִּיט
זיך אַ וְאַרְףָּ שְׁלָאָגָעַן וּוְיָ אַוְיָפָּנְשָׁהָשָׁם. וְאַרְתָּם פִּיהָלָעַן
פִּיהָלָט ער, מֵיט זַיִן נְגִידָּשָׁהָרָאָזָן, אַזְדָּא, בַּיְּ זְנוּדָעַל גַּאַטָּסָן
גַּנְבָּ אַין כָּאָטָעַ, אַיְזָן יְעַבְּרַ שְׁטָאָרְקָעַר אַון זְיכָרָעָר. יְעַנְעַר
גַּעֲפִינְגָּט זיך דָאַ אַין זַיִן סְבִיבָה, וּוְיָ אַ פִּישָׁ אַין וּוּאָסָעָר. אַין
ער, דַעַם נִיְיעַם נְגִידָּס זַוְהָן, אַזְאָטָטָהָיִם
בְּלָאָזָט עַד זַיִךְ אַוְיָפָּנְשָׁהָשָׁעָיִךְלָעָן, שְׁטָעַתָּהָט דָאַיְנְגָעַר
אַלְיַיְן מֵיט זַיִן אַיְדָעָלָעַן פְּנִים, מֵיט דַי מַאֲגָעָרָעָה הַעֲנוֹת אַין
מִיטָּן לְפִידָעָרָנוּם שְׂקָלְעָפָּטָסָעָק אַוְיָפָּנְשָׁעָן. אַפְּגָרְיסָעָן פָּוּן זְנוּדָעַן. פָּוּן
דַעַר הַיָּם אַיְזָן ער דָאַ אַנְטָלָעָפָעָן. אַפְּגָרְיסָעָן פָּוּן וּוּאַרְצָעָל
שְׁטָעַתָּהָט ער דָאַ אַוְיָג אַוְיָפָּנְשָׁעָן אַוְיָג מֵיט אַזְאָטָטָהָיִם
אַבְּעָרָה דַי צַּעְקָאַכְּטָקִיָּט זַיְגָע אַין צַּעְקָפְּעַלְדִּיְגִּיקִיָּט לְאַזְעָן אַיָּהָם
נִיט אַיְבָעָרְטָרָאַכְּטָעָן. וּוּאַרְפָּט ער זיך וּוְיָ אַ שְׁטוּבִּינְגָּר הַינְטָעָל
אוֹיָפָּנְשָׁע אַ וּוּלְדָעַן חַזְירָל אַין וּוּאָלָד.

אַבְּעָר טַעַמָּע, דַי גַּעַל-רַחֲמִימָטָע אַון זְנוּדָעַל גַּאַטָּס-גַּנְבָּ
אַלְיַיְן דְּעַרְלָאַזְעָן נִיט צַו אַ גַּעַשְׁלָעָג. פֿיעָרָה הַעֲנָט שְׁטָעַלְעָן זיך
אַקְעָגָעָן. דַעַם נִיְיעַם-נְגִידָּס בְּחָוָרָל בְּאַרְזָהָיִגְּט זיך אַבְּיִסְעָל. אַין
הַאֲרָצָעָן צַוְּפִּידָעָן וּוְאָסָטָמָהָאָט נִיט דְּעַרְלָאַזְעָן. שְׂקָעָלָט אוֹיָפָּנְשָׁע
אַיָּהָט טַעַמָּע אַיְתָר בְּגַטְיִיכְעַלְטָעָן קָאָפָּ, קִוְּקָט אוֹיָפָּנְשָׁע אַיָּהָם, מֵיט
שְׁפָאַטִּישָׁע רַחֲמָנוֹת פָּוּן אַזְנְטָעָרָן שְׁטָעָרָן אַין וּוּשְׁטָט זיך דַי
מַאֲסְבִּילְשָׁע נָאָז:

— אַון טַאַקָּאָ, — מַאֲכָט זיך מַיִט אַ גַּעַמְעַכְּטָעָר פֿרְוּמְקִיִּישׁ

פון אַ רְוָדְףּ-שְׁלוֹמוֹנִיצֶעָ – וּזְאָס דָּאָרְפְּסָטוֹ דָּעֲרַצְעַהְלְעֵן אַ קִּינְדּ
אַזְּעַלְכּוּ גְּנוּרִישְׁקִיטְעָן... לִיְקְרִיטְשְׁעַסְטְּוּעַ גָּאָרְ! –
– אַ דִּונְגָּר – לִיְקְרִיטְשְׁעַסְטְּוּעַ! – הַעַלְפְּט אַונְטָעַר
דִּי אַקְרָטְעָן-וּאַרְפְּעַרְקָעַ מִיט אַ חְנִיפָּה-שְׁמִיכְעַלְעָ – אַזְּאָס „פְּאָאָ"
קָאָזְגָּנִיעָ!"

דָּאָס „קִינְדּ" – מִינְטְּ מִצְּנָן פְּרָאַיקְעָן. דָּעַם גַּנְבְּלַ פָּוּן
גַּמְרָא-טָאָוְלְעָן. זִיכְּתַּ זִיךְּ דָּאָס „קִינְדּ" בְּגַשְׂכִּת הַינְטָעָר דִּי צְוּוּיִ
פְּרִיטְעַ אַידְעָנָעָס מִיט פָּאַרְטִּיכְעָר אַיבְּעָר דִּי אַיְפְּגַעְבְּלָאַזְעָנָעַ
בִּיכְעָר, הַינְטָעָר טַעַמְעַן אָוֹן הַינְטָעָר דָּעַר בְּלִוְיָר טְרֻפְעַרְקָעַ,
אָוֹן מַאְכָט נָאָךְ פָּוּן שְׁקָאַלְנִיק חֹכָּא-טְלוֹאָ. עָרְ מַאְכָט דְּרַבְּבִּיִּ
הָעוֹיוֹת פָּוּן אַ גַּעֲמִינָעָם נְפָשָׁי, וּזְאָס הָאָט פְּרִיהָעָר אַוִּיסְטָפְּיָאָ.
נִירְט אַלְעָזָן וּזְאָס טָוָת זִיךְּ בִּים נִיעָם נִגְיָד אַיְן הָאָט
אַלְעָז גַּעֲבָרָאָכָט אַחֲעָר צָוּ וּזְגָדְלָעַן אַיְן פָּעַטְוָנָגָן. דָּאַ הָאָט עָרְ
זִיךְּ פְּאַרְטָאַגְּצָעָרָט אָוֹן לְעָכְתָּאָ פָּוּן פָּוּן שְׁוֹנוֹנָא, וּזְעַלְכָּר שְׁטַפְּהָתָ
אַזְגְּעָרָעָן „מוֹיְעָרָ" אָוֹן קָעָן צָוָא אַיְהָם נִיט דְּרַעְלָאַגְּגָעָן. אַצְיָינְדּ
מַאְכָט עָרְ נָאָךְ וּזְיָי דָּעַר שְׁקָאַלְנִיק וּוְיָל נִיט עַסְעָן, אָוֹן וּזְיָי דִּי
בָּאָמָעָ זִיְנָעָ, דִּי נְגִידִיתָהָעָ, בָּעַט זִיךְּ בִּי אַיְהָם מִיט אַ זְוִיעָרָעָן
בְּנָם אָוֹן מִיט אַ שְׁוֹאָכָעָן קוֹל פָּוּן אַ קִּינְפְּעַטְאָרָן:
– זְגָדְלָעַ, אַפְּיַסְעַלְעַ יְצִיכְעָלָ! פָּאַרוֹזָקָ נָאָר...
– כְּיוֹלָדָ נִיט קִינְדּ יְאַיכְעָלָ!

– אַ שְׁטִיקְעַלְעַ בִּיְלִיקָ פָּוּן הוּא... צְעַנְעָהָת אַיְן מוֹיָעָ.
– זַעַת, לְאָנוּ מִין!
– כָּאָטָש אַ קְאַפְּעַלְעַ פְּלוּיָמָעָן צִימָעָצָר, לִיאָוּקָעָ, סְאַיְן
דִּיר גַּטְוָן צָוָם מַאְגָעָן!

– זַעַת, זַעַת... כְּיוֹלָדָ נִיט... דּוֹקָא נִיט!
קָעָן שְׁוִין דָּעַם נִיעָם נִגְיָדָס בְּחוֹרֶל מַעַהָר נִיט אַוִּיסְטָאָ.
טָעָן. פִּילְלָ פָּוּן בּוּגְעָן נִיט עָרְ זִיךְּ אַ וּזְאָרָף אַוִּיךְ „דָּאָס קִינְדּ",
אָוֹן דָּאָס מַאְלָ גַּעֲלִינְגָט אַיְהָם אַרְאַפְּצִיזְעָזָעָן אַ קְנָגָקָ, מִיטָן
דָּאָרָעָן פּוֹיסְטָ, אַיבְּעָר דִּי בְּרוֹדִיגָעָ, צְעַפְּלָאַשְׁעַטָּה הָאָרָה.
אַבְּעָר גַּלְיָן נַאֲכָדָעָם בְּאַמְעָרָקָט דָּעַר שְׁקָאַלְנִיק, אָזְזָעָר
קְלִיְינְוָאָזְקִיסְגָּעָר גָּאָרִישְׁטָפְּרָ, דָּעַר שְׁפָעָנְדִיגָה הַנוּגְעָרִיגָעָר יִשְׁיבָהָ
בְּחוֹרֶל, אַיְן דָּא, אַיְן זְגָדְלָעַס סְבִיבָה, אוּסְגָּעוּזְאַקְסָעָן, נִיט

נאר אין חוץפה, נאר אפיו אין כה און פליינקייט. ער בעז-
מערכת דאס אבער צו-שפערט, ווארים דער טשערקאסטר יאטעל
שפרינגעט-אויף, אונטערן קלאפ, ווי א געשלאגענער גומגענער
באל; גיט זיך איהם אַ וואָרֶף אַין פְּנִים, אַין בלאסען, אויס-
געאיידעלטען פְּנִים פָּוֹן אַ נְגִידָס אַ זְהָן. דער, "גומגענער בעז"
לאוט דערביי אַרְוִיס פִּינְפִּינְ שְׂוֹאָרְצָעַ נְעָגָל אַון צַעֲדָרָפָעַט
איהם די גאנצע החיט פָּוֹן בעז:

— נא דיר פִּיקְרִיטְשְׁעַסְטוּוֹ!

דעט ניעם ניגuds בחורוֹ דערפִּיהְלָט אויפָּן בעז דעם
טעט פָּוֹן אויטגעהַטענעט היטען פריסיק. אַ גִּיזְהַפְּנָדָעָר
שמאָרֶץ שיטט פָּוֹן אויג צום שְׂלִיפִּין-צָג. ער גיט אַ טָּאָפָּדָי
בעז, מיט זיין אויסגעכָּאַלְעָטָעָר האָנט, אַון דערזעהָט בלוט
אויף דער דלאָניַע. אַצְּינָד אַין ער פָּאָרְלִיּוּרָן. אַצְּינָד וועלען
אַלְעַז זעהָן, אָז ער, דעם ניעם ניגuds תְּכַשִּׁיט. האָט זיך גַּע-
שְׁלָאָגָעָן מיט אַ גָּסְעָן-אַינְגָּעָל. אַין שְׁקָאָלָעָו וועט ער זיך ניט
קענען באָוַיּוֹן. דער טאָטָע וועט ברומען, די מַזְמָעָו וועט
קוּוִיטְשָׁעָן אַון די שְׁוֹעָסְטָרָעָל מיט די בָּאָמְבָּעָלָן אַון די צִיִּים
גענע אַוְוָרָעָן וועט איהם ערשות אַצְּינָד נעהָמָעָן דעם לְעָבָרָעָן
וּוַיְפִּיכָּל קָאָסָט בֵּי דִיר אָז אַרְשִׁין "דוֹצָפָּן?" זָהָן.

פָּוֹן פָּאָרְצְּוּיִילְוָגָג פָּאָרְקְּרִימָט זיך בַּיִם שְׁקָאָלָנִיק דער
פְּנִים אַין אַ משְׁגַּנְהַדְיָגָעָר העויה. די צִיְּהָן פָּאָרְטְּקָאַלְיָעָן זיך
בֵּי איהם אַונְטָעָר די מַאְגָעָרָע בָּאָקָעָן, ער דערפִּיהְלָט דעם בעז-
הַאָלְטָעָנוּם דָּמָ-שָׁוָּגָא, ניט נאר אַין פָּרָאִיקָעָן, נאר אַין אַלְעַז
גרָאָפָּעָ-יְוָגָעָן אַרְוָם אִיהם; ניט נאר צו איהם אַלְיָין, נאר צו
זִין טָאָטָעָ-מַזְמָעָ אָוֵן. סָאַינוֹ אַ מַאְדָ�נָע שְׁנָאָה, אַ פָּאָרְטָאַלְעָטָעָ
פָּוֹן אַלְעַז די וואָס עַסְעָן בֵּי רַיְכָע בָּאַלְעַבְּדָטָים אַין קָאַכְשָׁטוֹב
אַון טָאָפְּטָשָׁעָן זיך אויף אַין אַרט אַון רַיְדָעָן פָּלוּמָרָשָׁט אַון-
טָעָרְטָעָנָג אַון חַנִּיפְּהָרִיג. סָאַינוֹ די שְׁנָאָה פָּוֹן אַלְעַז די וואָס
בָּעָטָעָן טּוּבָות, פָּוֹן אַלְעַז די וואָס דָּקָנָעָן אַון וּוּבְּשָׁעוּוֹן אַין
גַּנְּדִישָׁע הַיְּזָעָר...

מיט אַ יְמַעְרְדִּיגָּעָן גַּשְׁרִיָּי נִיט ער זיך אַ וואָרֶף אויף
זִין שָׁוָּגָא. אַט וועט ער איהם אַצְּינָד וּוּיְזָעָן ווער עַלְטָעָר אַין

אַבְעָר «דָּאָס קִינְדָּה» הָאָט זַיֵּן שְׁוִין ווִידָּעֶר בָּאַחֲרַתְּלַעַן הַינְּטָעָר
די בריטиш פֿאַרְטוּכָּעָר פֿון די צוֹוי אַידְעָנָס, אָונְ קָוקְטָ אַרְיסָ,
זַוִּי אַ יְוָגָנָעָר טְכוּרָר פֿון נָאָרָע, אַוִיכָּ אַ גָּאַלְאַגְּנָאנָסָם הַגְּנָדְעָל
זַוָּאָס הָאָט זַיֵּן צַעְרָעָתָה.

דָּאָס מְאַל מִישְׁתַּחַת זַיֵּן אַרְיָין זְוַנְדָּעָל גָּאַטְסָ-גָּנְבָּ פֿלִיְין. זַיֵּן
גָּאַסְטָ-פֿרִינְגְּנָטָשָׂאָפָּט אָונְ גַּעֲרַכְטִיגְקִיטָּ דָּעַרְלָאָזָעָן נִיט — אַ
גְּבִירִישׁ בְּחוֹרָל וְאַל שְׁלָאָגָעָן אָן אַרְים פֿאַרְוּאָגְעָלָט אַיְגָעָל בַּיִּ
אַיְהָם אַיְן הַיְּזָקָע.

— גַּעַה צָוָם טַפְּטָעָן דִּינְגָעָם! — שְׁרִיְיט זְוַנְדָּעָל הַיְּזָרִיגָּ —
זַוָּאָס בִּיסְטוּ גַּעֲקָומָעָן אַחֲרָר שְׁלָאָגָעָן זַיֵּן, וְזַוָּאָס? ..

— אַ נִּיעַ «פֿאַקְאָזָגָנִיעַ»! — הַעַלְפָט אַיְהָם אַוְנְטָעָרָר די
קָאַרְטָעָן-טְרַעְפָּעָרָקָע — אַ יְתָוּ — שְׁלָאָגָעָן גָּאָר! אַיְ-אַי... שְׁעַמְטָ
זַיֵּן גָּאָר נִיט... .

— וְוָעָר פְּרַעְגָּט בַּיִּ אַיִּךְ? — גַּיט זַיֵּן צַוְּ אַיְהָר אַמָּאָר.
דָּעַוּעַ דָּעַם נִיעַם נְגִידָס שְׁקָאַלְגָּיִיךְ — וְזַוָּאָס לְעַקְטָ אַיְהָר זַיֵּן
דָּאַ אַוְנְטָעָר, וְזַוָּאָס? ..שְׁלָאָפְּעָרָקָע!

— פֿעַ-עַ! וְזַוָּאָס פָּאָר אַ וְוָעַרְטָעָר! — שְׁטַעַלְתָּ זַיֵּן אַיִּין
טֻעַמָּעַ פָּאָר אַיְהָר קָאַסְטָ-אַידְעָנוּ. זַיְמָאַכְטָ דָּעַרְבִּי די פְּרִיהָעָר-
דִּיגְעַ דְּעַלְּיִקְאָטָעַ מִינָּעַ פֿון אַיְגָנָעָר, זַוָּאָס אַיְן נִיט גַּעֲוָוָוָוָןָט צַוָּ
אַזְעַלְכָעַ רִיאַד. זַיְפָאָכָעַ זַיֵּן אַזְשָׁ אַפְּ מִיטָּן פְּרִיטָעָן פְּאַרְטִוִּין,
זַוָּיְ פֿון אַ שְׁלַעַכְעָטָן רִיחַ, — גַּעַה, גַּעַה!

הַעַלְפָט אַיְהָר נָאָן צַוְּ דָעַרְמָאָן אַיְהָרָר, זְוַנְדָּעָל, מִיטָּ
זַיֵּן גַּעֲרַכְטִיגְקִיטָּ פֿון אַ גָּאַטָּס גָּנְבָּ;

— גַּעַה! — מִאַכְטָ עַד צָוָם שְׁקָאַלְגִּיךְ — בְּרַעְגָּוָ מִיר בַּעַ.
שְׁעַר אַפְּ די פְּיִיצְרָ קָאַפְּיִיקָס פָּאָר דָעַרְפָּרְעִיצָעָ אָונְ גַּעֲקָאַכְטָעָ
אַיְיעַר, וְזַוָּאָס דָוְ הָאָסָט בַּיִּ מִיר אַגְּנָגְבָּאָרגָט.

דָעַם נִיעַם נְגִידָס בְּחוֹרָל פְּאַרְדִּיקָט זַיֵּן די אַוְיָגָעָן פָּאָר
חַרְפָּה. אַזְוִי לְוִיפְטָ עַר אַרְוִוִיס פְּוּנָס דָאַיְגָעָן גִּיהְנוּם, וְאַזְוִי שְׁנָאתָ
אָונְ אַוְמְגָעָרְכָטָעַ בִּיְזָקִיטָּ בְּרַעְנָעָן צְיוֹאָמָעָן מִיטָּ די שִׁיטָעָן גַּעַ.
צָאַטְכָעַנְטָעַ הָאַלְעָז אַיְן דָעַר אַיְיָוָרָנָר אַיְוּוָעָלָעַ. דָאָ, וְאַזְוִי אַזְאָ
אַיְסָוָאָרָף, וְזַי פְּרָאַיְקָע, אַיְן נְבָאָק אַ יְתָוּ אַנְלָעָנְדָעָר,
אָונְ עַר, דָעַם נִיעַם נְגִידָס וְהָנָן, אַ צְעַדְרָאַפְּעָטָעָר, אַ בְּאַלְיָיָי.

דיגטער, איז נאך אומגעראכט אונז וווערט אָזּוּעַנְגֶּרְיֵבֶן ווי צ' פרעמאדעך הנט פון אַ פָּאָמוֹנִיצָא, דא ווועט ער שיין קיין גע- רעכטיגיקיט פאר זיך ניט געפינען. אט, וווען ער וואלט גע- גאנגען אַפְּגָנְעָרִיסָעָן-אַפְּגָנְשָׁלִיסָעָן, מיט אַ חדשיים-לְאָנָגָן ניט-גע- וואשענענס קאָפּ, וואלט מען זיך פָּאָר אַהֲם יאָ אַיִינְגַּעַשְׁטָלַט. אַצְינָד לְוִיפְּטָר ער זוכען גַּרְעַכְטִיגְּקִיט אַיְן שְׂטָאָט... אַיְן אַצְינָד לְוִיפְּטָר ער זוכען גַּרְעַכְטִיגְּקִיט אַיְן שְׂטָאָט? בַּיְ וּמְעַן? בַּיְ מְעַטְעַן? בַּיְ אַט דָּעַם בְּרוֹגָן גַּגְידַּן? בַּיְ דָּעַר מַאמְעָן מִיטָּן זַוְּעָרָעָן פְּנִים?... בַּיְ זַיְ וּוּעַט ער עַס אַוְיךְ ניט געפינען, זַיְ וּוּעַלְעַן זַיךְ גָּאָר שֻׁמְעָן אַנְצְׁוֹהִיבָּעָן מִיט אַזְּוֹלְכָּעָ נְפָשָׁת, וּוּי זַונְדָּעָן אַיְן אַלְעָ פָּאָרְשָׁוִינָעָן אַרְוֹם אַהֲם. צַו זַיְ אַרְזָאָךְ הַיְינָט פְּרִיה אַנְטָלָאָפָּעָן פָּוּן טַאָטָע-מַאָּעָן. מען. אַצְינָד זַאל ער לְוִיפְּעָן צְוִירִיק מסְדוּן טַאָטָע-מַצְמָעָן אַוְיךְ זַיְ ?

דָּעַר בִּיטָּעָר וּוּידָעָרְפּוֹן טַרְיִיבָּט אַהֲם צְוִירִיק צַו זַוְּגָן- דָּעַלְסָ הַיְיָוקָע. נַיְן! נַאֲר אַוְיךְ זַיךְ אַלְיָין מִזְוִין ער זַיךְ סָפָרָן- לְאַזְעָן!...

שְׁפְּרִינְגָּט ער צָא, שְׁטָעָלָט זַיךְ אַיְן דָּעַר אַפְּעַנְעָר טִיר אַוְן שְׁרִיִּיט צַו פְּרָאִיקָען: - וּוּאָרָט, וּוּאָרָט, גַּנְבָּ, כְּיוּצָל דִּיד שְׁוִין כְּאָפָעָן אַיְן אַ גַּסְעָלָע!

- לְיִקְעָרִיטְשָׁעַטוּעַ! — שְׁרִיִּיט אַהֲם אַקְעָגָעָן פְּרָאִיקָע דָּעַר מַופְּקָרָל, אַוְן בְּגַחְאָלָט זַיךְ פִּינְדָּעָטְוּוֹעָגָעָן גַּלְיִיךְ הַינְטָעָר דַּי בְּרִיְיטָ אִידְעָנָעָס. וּוּאָרִים אַיְן דַּי אַוְיכָעָן פְּוּנָם נַיְיעָם-גַּדְיָה אַלְדִּישָׁעָן תְּכִשִּׁיט בְּרַעַנְתָּ אַצְינָד אַ פְּנִיעָר פִּיבָּר, דָּעַר פִּיבָּר פָּוּן אַמְתָעָר נְקָמָה אַוְן זַעַלְבָּסְטָשְׁטָעָנְדִּיקִיט.

א מלך פון ריבנס פאו עכאר

1.

נאכן הייסען קלאסונגקאמפ אין זונדעלאַס הייוקע האט די
זונ אויפגעלויכטען און מערכ, מיטן קינד אויפֿן אָרְעָם, אין אַנְ
געקמען פון שטאגט קוקען זיך די פֿאָרְעָכָאָדָעָן געהען. דאס איז
געווארען איהר טעגּלייכּ באָדערפֿעָנָישׁ. זינט די מאַיִ-ווּוּנְטָעָן
האָבעָן אַ בלְאָז געטָן קעָן זיך קיִין אָרט נִיט געפֿינָעָן, די
נוּיט אַין שטוּבּ דריַּקְט וְצָגּ, די אַיְנוֹאַמְקִיט, אַהֲן דער מאַ
מעָן, וועכלְכּוּ שטעהָט אַ גאנצָעָן טָאגּ אַין מָאָרְקּ בֵּי אַ טִּשְׁעָלָעָ
מיַט "סֶחָוָה" פֿאָרְ צָוְויִי גִּידְעָן, יָגּוֹת וְאָוּעָקּ פון די פֿיעָר
אַפְּגּוּלְאַזְעָנָעּ וְוּנְטָט. לְוִיפּּט וְדַעְרָפְּאָר טָאנְגָּ-איִין טָאנְ-אָיסּ צָוּ
זָוְעָן טְרִיאִיסּט בֵּי טָעָמָעָן אַין — אַבְּיִיסְטָלּ זָוּן בְּיִםּ פֿרִיעָעָן בְּרָעָגּ
דְּנוּעָפְּעָר, אַון גַּעֲפִינְט דאס אַפְּטָמָאָגּ.

פון זונדעלאַס הייוקע האט זיך אַצְינָד, נאָכָן דַּעֲגָעָן, אַרוּסָּ-
געשאָטָעָן די גָּאנְצָעָן משְׁפָחָה מִיטּ די אַנְגּוּלְאַדְעָנָעּ קָאָשְׁקִיעָס אַין
בִּידְעָ העָנָט, אַין גַּעַלְאַזְעָן זיך גַּעַהְן צּוּם פֿרִיסְטָאָן. וּוּאָרִים דֻּעָם
רַבְּינָס פֿאָרְעָכָאָד האָט שָׁוִין גַּעֲטְרוּבָּעָט בֵּי די קָאָכְעָלְנִיעָס, אַנְ
קוּמְעָנְדִּיגּ פון אַרְשָׁאָגּ.

וְוִי בָּאָר דַּעְרָ פֿאָרְעָכָאָד אַין צְוּגָעַשְׁתָּאָנָעָן צּוּם פֿרִיסְטָאָן,
איַן פון דַּעְרָ אַרְיְבָעָרְגָּעוֹאָרְפָּעָנָעָר קָלְאָטְקָעּ, מִיטּ די עַרְשְׁטָעָ
פָּאָסְטָאָזְרָעָן, אַרְאָפְּגָעָלְאָפְּעָן אַ פֿלְנְקָעָר יְוּנְגָעָרְמָגְנְטָשִׁיקּ, מִיטּ
אַ שְׁוּאָרְיָעָן צְיִיגְיָנְעָרְשָׁעָן פְּנוּימָעָלּ, בָּאַשְׁאָטָעָנָט מִיטּ אַ גְּרוּסְעָן

קָאַוִּירָאָק פֹּוֹן אֵ בְּרוּינֶעָם קָאַשְׁקָעַט. אֵ דָאַרְינְקָעַר אָוֹן אֵ לְעַבָּעַ.
דִּיגָּעַר, אָוֹן אֵ נְיִיעַם גַּעֲפְּרַעַטְפָּעַן גַּרְנוּיטָעַר, פּוֹנָס וְצַלְבָּעַן בְּרוּיַּה.
נָעַם שְׂטָאָחַ וְוַיְדַּצְּרָ קָאַשְׁקָעַט, אָוֹן מִיטַּ פִּינְגַּע הַאלְבָעַ לְאָקַּ
שִׁיכְלָעַךְ, וְוַיְאֵת חַתְּן-בָּחוֹר, אָזְוַי אָיוֹ עַד אַרְאָפּוּגָלָאַפְּעַן, אָהָן אֵ
פָּאַלְטָא אָוֹן אָהָן אֵ רַעַנְצָעַל אַיְן הַאנְטַן. צָר אָיוֹ צָוְגַּעַלְאַפְּעַן
גְּפִיְיךְ צָוְטַעַמְסַס קָאַשְׁקָעַס אָיוֹ נִיטַּ-טָאַפְּעַנְדִּיק אָיוֹ נִיטַּ-נִישְׁטָעַ-
רַעַנְדִּיגַּר, וְוַיְאַנְדְּרָעַ אִידְישַׁע קְוֹנִים, אֵ נָעַם גַּעַטְוֹן אֵ פָאַרְ רְוִיַּה.
טַע אַיְצָר, אֵ וְוַיְסַע פְּרַאַנְצְּרַיוֹזְיָשׁ בּוֹלְקָעַן, אֵ שְׁטִיקָעַל גַּעַפְּרָעַ-
גַּעַלְטָעַן מָהָהָן אָיַן אֵ פְּאַפְּרִילָעַן, אָוֹן פּוֹן דָעַר וְשִׁלְעַט-קָעַשְׁעַנְעַ
דָעַרְלָאַגְּנָטַן דָעַר פְּאַרְקְוִיְּפְּעַרְקָעַ אֵ זְיַלְבְּרָעַנְעַם רַוְּבָעַל. עַר הַאָט
דָאָס דָעַרְלָאַגְּנָטַן מִיט אָזָא בְּאַזְוּגָנוֹגַן פּוֹן בִּיטּוֹל וְוַיְמַעַן דָעַרְ
לְאַגְּנָטַן אֵ פְּאַרְשִׁימַעְלָטָעַן צְוֹוִיָּר. עַטְלִיבָעַ פָּאַר אַוְיָגָעַן הַאַבָּעַן
זִיךְרָ אַוְיָפְּ אִיהָם פְּאַרְקָוֹקְטַן. מַעַן אָיוֹ אָין שְׁקָלָאָוּוּ נִיט גַּעַוְעַהָנָט
זְיַלְבְּרָעַנְעַ רַוְּבָעַלְסַס זְאַלְעַן זִיךְרָ וְוְאַלְגָּעַרְן אָיַן זְיַלְעַטָּעַן, אַדְמַ-כָּאַ
קָעַט, אָהָן אֵ בְּיִיטְעַלְעַ...
טוּמָעַ, זְוַנְדָעַלְסַ אִידְעַנְעַ, הַאָט זִיךְרָ גַּעַנוֹמָעַן פְּאַרְקָעַן אָוֹן-
טָעַרְן פְּאַרְטָוֹן, אָיַן אִיהָר לְעַדְעַרְנָעַר טָאַרְבְּעַלְעַ, כְּדִי צָוְגַּעַן
אוַיְסָאָבַּע. הַאָט אַבְּעָרְ דָאָס שְׁוֹאַרְץְ-חַנְוּוֹדִיגַּעַ פְּאַרְשְׁוִינְדָעַל אֵ
טְרִיסְעַל גַּעַטְאָן מִיטַּן קָאָפַּ אָוֹן הַאנְטַן:

— מִזְאָרְךְ נִיט!

עַרְשָׁת דָאַ הַאָט טָעַמַּע אַוְיָגָהוֹיְבָעַן אִיהָרָע סָוחְרִישַׁ-
צְעַטְרָאַגְּנָעַנְעַ אַוְיָגָעַן, אָוֹן, מִיט אָן אַפְּעַנְעַם מַוְילַ, אַנְגָּעַקְעַט
אִיהָרָ קְוֹנָה. דָאָס פְּאַרְשְׁוִינְדָעַל הַאָט אִיהָרָ מַמוֹרִישַׁ אַוְנְטְרָגְנָעַ-
וְוְאַוְנָקָעַן מִיט אָיַן אַוְיָגָעַל פּוֹן אַוְנְטָרָעַן בְּרוּינְעַם קָאַוִּירָאָק.
— שְׁעַפְּטָעַלְעַ... דָוְ? — אָזְוַי הַאָט טָעַמַּע שְׁטִילַ אֵ פְּרָעָן
גַּעַטְאָן אָיַן אַרְוּמָגָעַקְעַט זִיךְרָ.

— שְׁשָׁשָׁא, מַוְלָעַ! — אָזְוַי הַאָט דָעַר לְעַבְּדִיגָּעַר פְּאַסְאַ-
וּשְׁיר אֵ שְׁוַשְׁקָעַ גַּעַטְאָן אָוֹן זִיךְרָ אַרְוּמָגָעַקְעַט.
טוּמָעַ הַאָט שְׁעַפְּטָעַלְעַ דָעַם גַּבְבָּ גַּותְ גַּעַקְעַנְעַן. נִיט אַיְנַ-
מַאְלָ זְוַמְעָר אָוֹן וְוַיְנְטָעָר הַאָט עַר זִיךְרָ בַּיְ אִיהָר אַוְיָסְבָּאַהָאַטְטָעַן,
מִיסְטָעַנְסַ נַאֲךְ אֵ גַּבְבָּה אִיהָרָ מַאְחָלְיוֹ צִי אָיַן אַרְשָׁעַ. פְּאַרְיָגָעַן
רַאַשְׁ-הַשָּׁנָה הַאָט עַר זִיךְרָ בַּיְ אִיהָר אַיְיךְ בְּהַאַלְטָעַן, אַנְטָלוֹיַּ

פענדייג פון מאהליינער אַסְטְּרָאָג צוֹם אַרְשָׁעֶר בָּאָהָן. זִינְתְּ דָא.
מאָלְסְטַן אֵין צָר וְיֵין וּזְסָצָר אָרְיִין. נִיטָּא שְׁעַפְטוּלָע.

— וְיֵי דָו זְעַחַט אָרִיס! — קָעָן זִיר טְעַמְּגַן נִיט אָפְרוֹאוֹן.
דָּעָרָן — אָ פְּרִיז!

— שאָ, מִומָּע, דָאָס קָוָם אֵיךְ פָּוָן אוֹיסְלָאנְדָן.
— וּוֹאָס פְּפָר אָ לְגָנוּגָה הָאָר דָו טְרָאָגָסְטָן. אָ מָאָדָע אָזָא?
— מִיְּן מָאָדָע. מִזְאָל נִיט זְעוֹהָן דָעַם שְׁרָאָם אַוִּיפָּעָר
קָאָטְלִינוֹיזָע...

— אהָ, יִאָהָ, כְּגֻדְּדִינְק! ... נָה, אָ נְגִיד גְּעוֹאָרְעָן?
— גַּעֲלוֹיְבַּט דָעַר אַוִּיבְּרָשְׁטָעָר, כְּהָאָב גָּוט גַּעֲזָרְבִּיט.
— אוִי, אוִי! — דָעַרְמָאָנָט זִיךְ טְעַמְּגַן — מִיְּן קָאָפְּלָעָן,
וּוַיְיסְטוּ? ... מָהָאָט דָאָן אִיהָם פָּאָרְשִׁיקְט!

— פָּאָרָן פְּפָרְד? ... דָעַם דָאָקְטָאָרָס, דָאָקְטָ זִיךְ...
— גַּעֲדוֹנְקָסְטָן נָאָך? הַיְּרָשָׁעָל גַּאֲלְדִּישְׁמִידָן דִּי בְּרַעְמְלָעָן...
טְעַמְּגַן האָט זִיךְ גַּעֲרִיכְט, אוֹ שְׁעַפְטוּלָעָן וּוּעָט זִיךְ אָ כָּאָפָּם.
טָאָן, אוֹ עָר וּוּעָט זִיךְ אַנְבָּאָטָעָן אַפְּצָרְעָכָעָנָעָן זִיךְ מִיט הַיְּרָשָׁעָל
דָעַם מִסּוֹרָה. קָאָפְּלָעָן, אַיְהָר וּן, אוֹן שְׁעַפְטוּלָעָן זִיךְ גַּעֲנָעָן דָאָךְ מַעַן.
שָׁעָן פָּוָן אַיְן פָּאָךְ... אַבְּפָר שְׁעַפְטוּלָעָן, וּוַיְיִזְעָט אָוִיס, האָט גָּאָר
קִיְּין שָׁוָם חַשְׁק נִיט גַּעֲהָצָט אוֹ אַיְינְשָׁטְעָלָעָן זִיךְ פְּפָר קָאָפְּלָעָן
אוֹן צָו אַבְּשָׁטְרָאָפְּלָעָן טְוִיבָע אַיְדָעָן פְּפָר זְיִירָעָר רְכִילָות. וּוֹאָרִים
עָר האָט גָּאָר זְהָרָה קָאָלָט אָ הַיְּבָ-גַּעֲטָאָן מִיט בִּידָע דָאָרָע
פְּיִיצְקָעָן. האָט אִיהָם טְעַמְּגַן גַּעֲוָאָלָט אָ נְעַם-טָאָן פָּוָן אָן אָן.
דָעַר זִיט:

— אוֹן מוֹשָׁעָן, מִיְּן טְאָכְטָעָר, גַּעֲדוֹנְקָסְטוּ נָאָך? ... זִי אֵין
גַּעֲקוּמָעָן צְרוּיקָאָהָים. אָן אַיְינְקָעָל גַּעֲבָרָאָכָט מִיד. מִי... מִי...
מִיט דָעַם מִאָן גַּעֲגָט זִיךְ.

— הַעֲרָט, מִומָּע. — שְׁלָאָגָט שְׁעַפְטוּלָעָן פְּלוֹצְלִינְג אַיְבָּרָר —
איַהָר וּוַיְיסְטָן נִיט, פָּאָנְדָרָע אֵינוֹ שְׁוִין אַרְוִיס פָּוָן אַסְטְּרָאָג?
— פָּאָרְדָּאָנָס אִיְדָעָם? עָר? ... נִיְּן. נָאָךְ נִיט. וּוֹאָס אֵיז?

דָו קָעְנְסָט אִיהָם?
שְׁעַפְטוּלָעָן האָט אָ שְׁאָקָעָל גַּעֲטָאָן מִיטָן בְּרוּינָעָם קָאָשְׁקָעָט
אוִיף "יִאָהָן".

— ס'איו שווין אײַנמאָל אַ "יאַט"! — מאָכט ער און גיט
אַ זיפֿץ ווי אַ פָּאָרְבִּיְּגְּקְּטָעֵר — נו, גוט! וועל איך איהם שווין
זעהן אין מאָהליוֹ... .

— אַך, — גיט זיך טעמעז פָּלוֹצְלִינְג אַ כָּאָפּ אַיְּן אַ פָּאָטְשׁ
מייט בִּיְּדַע הַעֲנֵט אַיְּבָעֵר אַיְּהָרֶעֶת קָאָשְׁיָקָעֵס — וּוֹאָסּ שְׂוִיְּג אַיךְ,
וּוֹאָסּ? אָן שְׂטוּחַת דָּאָךְ מַעֲרָץ! מַעֲרָעַת עַנְדָּרָעַס, פָּאָנְדָּרָעַס וּוּיְּיַעַ...
שְׁעַפְּטָעַלְעַ צְּעַפְּלַעְטַ אַיְּגָאנְגָּצָעַן אוּרִיךְ:

— וּוֹאוֹ? ...

— אָן דָּאָרְטָעַן. יַעֲנֵז הַוִּיכָּעָן וּוּיְּבָעֵל. מִיטָּן קִינְד אוּרִיךְ
די הַעֲנֵט.

— וּוֹאָסּ שְׂטוּחַת זַי דָּאָךְ?

— וּוֹאָסּ זַאְל זַי טָאָן? וּוֹאָרט אַלְעַט טָאָג אַיְּפָן מָאָן. גַּעַתְּ
אוּיסּ פָּאָר הַוּגָּעָר.

לְעַגְתּוֹ שְׁעַפְּטָעַלְעַ צְּעַפְּלַעְטַ אַפְּ דִּי בּוֹלְקָעַ מִיטָּן דִּי רְוִיטָעַ אַיְּיעַר
וּוֹאָסּ ערַת האָט אַיְּגָאנְגָּצָעַן טְעַמְּעַס הַעֲנֵט :

— הַאַלְטִיצָו אַ וּוּיְּלַעְשָׂקָעַ! מַומָּע, כְּבָעַט אַיךְ... .

— טָוּ-טָוּ! — גִּיט דָעַר פָּאָרְעָכָאָד אַ רְעוּעַ. ס'איו שווין
דָעַם צְוִוִּיתָעַן מָאָל, אָז ערַת טְרוּבָעַט. נַאֲכַן דְּרִיטָעַן פִּיקְפִּיקְ גַּעַתְּ
ער אַפְּ.

שְׁעַפְּטָעַלְעַ קוֹקֶט זַי אָס אַיְּן לְאֹזֶט זַי הַאַסְטִיגְג גַּעַתְּ,
דוּרְכָן אַנְגָּעָקְוּמְפָנְנָעָם אַיְּן אַפְּאָהָרָעַנְדִּיגְעָן עוֹלָם. ער גַּעַתְּ נִיטְ
גַּלְיִיךְ צַי מַעֲרָעָן, נַאֲר אַיְּן אַגְּנוֹן אַנְדָּעָר זַיְיט. ער גַּעַתְּ
פָּאָנְדָּרִיכָעָן אָס אַיְּן הַאָלָפְ-קָרְדִּיְעָן, וּזַי אַשְּׁפִּיר-הַוּנָּט, אַיְּן וּזְאָקְסָטָ
אוּיסּ לְעַבְעַן אַיְּהָר גַּאֲר אַוְמְגַעְרִיכָט. אַזְוּעַק, דָאָכְט זַי, אָז ער
רָעַכְתָּס אַיְּן אַוְסְגָּעָוּוּאָקָסָעָן פָּוּן לִינְקָס :

— הַמְ... אַיְּהָר זַעַנְטָ דָאָס... מַעֲרָעַ?

מַעֲרָע צִיטָעָרָט אוּרִיךְ. זַי דְּרָעַהָט אָס דָעַם קָאָפּ אַיְּן דָעַרְ
זַעַתְּ פָּאָר זַי, רִיכְטִיגְעָר — אַוְנָט ער זַי, אַ קְּלִינְיְּנָקְעָן
שְׁצָאָגָעָל אַיְּן אַ בְּרוּנָעָם גַּאֲרְנִיטָעָרָל אַיְּן אַיְּן בְּלִישְׁצָעַנְדִּיְגָעָן שְׁיָ
כָּעַלְעַר, וּוּלְכָעַר קוֹקֶט זַי אַיְּן מִיט אַפְּאָר אַוְמְרוּהָיְגָ-פָּאָרְשָׁעַנְדָעָ
אוּיגְלָעָן.

ניט ווארטענדיג אויף אן ענטפער, שטעלט דאס פאר-
שווינדע א צוויתע פרציגע:

— וואס מאכט עפעס אייער מאן? נאך ניט געקומען?

— ניין, — מאכט מערע, און שטוייסט זיך אן עפעס אן —
שווין לאנג קיין בריך ניט געווען.

— נא, — מאכט דאס פארשונדעל — כ'אחר באדר אפ
קײַן מאהליו. איך וועל איהם שווין זעהן.

— ווער זיינט איהר? — מרגט מערע שטיילערהייט.

— נא. פאנדרעס וויב מעג איך זאגען. בין שפ-
טעלע.

— אן, שעפטעלע ג... — כאפט זיך בי מערען שיער-
שיעד ניט ארויס, דע... דע... דע, וועלכבר...

— שעפטעלע גנב, — פאריך איהר דאס פארשונדעל
און לאכט, — שעט זיך ניט! און דאס איז איער יאטעל?

וואס? כ'וועל שווין דעם טאטען אפגעבען א גערוס.

מערגס פנים צווארחהלט זיך:

— אן, נח האט איהם נאך אין זיינע אויגען ניט גע-
זעהן, זויסט ניט וואס פאר א חכם דאס איז...

— כ'וועל איהם שווין דערצעהלאן.

— דערצעהלאן. דערצעהלאן... און איהר... זיינט איהר
דאש שעפטעלע? מיין מאן האט מיר געשריבען, און איהר האט
איהם געטאן א סך טובות. דורך אין האט מען איהם בא-
פרײַט פון די אפטרייטען, דורך איז —

נאך שעפטעלע קידימט זיך גאָר. עפעס וויל ער גאָר ניט
אויסהערען מערעס גוטע רייד. «גוט-גוט...» איזו שלאנט ער
אייהר איבער און כמורעט זיך אן. אין דער לינקער פרײַיער
דלאנייע רוקט ער איהר פلينק אריין א צוניגגעגענט פאָפֿרײַל:

— שעפעער... שעפעער וועט איהר קוּקען, א? כ'מוֹן צומ
פֿאָרְעָכָאָד... דערצעהלאן נאך ניט קײַן מעשות... איהר פֿאָר-
שטעט?

— א פנים א צעטעלע פון נחן, — טראכט בי זיך מע-
רע און קוּקען זיך אַרְוֹם. שווייגענדיג זעהט זי צי, ווי דאס

פארשיינדעל מיטן גראיסען קאשקעט איבער די פען-שווארצע גויעט-אונטערגעשניטענע האָר, לוייפט-זו צו טעמען, כאפט בעי. איהר פון האָנט אַ פֿעְקָעַלְעַ מיט עסענווארג, לוייפט, ניט-אָפּ-צָאָהָלָעָנְדִּיגּ, צו דער קֶלְאָטְקָעְ אָוּן פֿאָרְשְׂוִינְדֶּט אַין אַפְּעַנְעַם אַיְינְ-גָּאנְגּ פָּון פְּרִיסְטָאָן. דער פֿאָרְעָכָאָד גִּיט אַ טְרוּבָעַ צָוּן דְּרִיטָעַן מְאָלָּ, הַזְּסְטִיגּ, אִימְיצָעַן דְּרָאָהָנְדִּיגּ. די קֶלְאָטְקָעְ מִיט דָּעַר פָּאָ-רְעַנְטְּשָׁע וּוּעָרט אַרְאָפְּגָעָרָקְט. די וּיְאָסְלָעְ-רְעַדְעָרְ פָּון פֿאָרְעָכָאָד הוּבְּעַן אֵן צו שְׂוִימָעַן.

מיט שְׁרַעַקְעָוְדִּינְעָר נִיְּגָרְגִּיקִיט גִּיט מְעֻרְעַ אַן עַפְּעַן-אוֹף די פֿאָרְמָאָכְטָעַן האָנט אָוּן גַּדְיִיבְט אִיהָרָע אַיְינְגָּעַן נִיט. אוֹף דָּעַר דְּלָאָנִיעַ לִיגְט אַ צְוָאָמָעָנְגָּלְעָגְטָעַר, בְּלוֹוְאִינְקָעָר, פֿינְ-רְוּבְּעַלְדִּיגּעָר. זִי גִּיט אַ קְּיָקְ צָוּן וּוּאָסְעָר: אַ צְשָׁוְיִימְטָצָר בְּרִיְ-טָעַר פָּאָס שְׁטָרָאָמֶט שְׁוִין צְוִישָׁעַן רְבִינְסָ פֿאָרְעָכָאָד אָוּן פְּרִיסְ-טָאָן... אָוְנְטָעָרָן סָמְמָעַ דָּאָךְ פָּון פֿאָרְעָכָאָד, נִיט וּוּיִיט פָּון קָאָ-פִּיטָּאָן מִיט דָּעַר קָאָקְרָדָעְ, שְׁטָעהָת שְׁעַפְּטָעַלְעַז אָוּן פָּאָכָעַט צו אִיהָר אַרְאָפּ מִיט אַ וּוּיסְ טִיכְעָלְ. די פְּלִצְלִיכִיקִיט אָוּן פְּאָרְ-סְוּדְעָטְקִיט, מִיט וּוּלְכָעָר דָּעַר מְאָדָנָר אָרוֹחָל אַיְזָן גַּעֲקִומָעַן אָוּן אָזּוּעַק, די אָזְמָדְעַרְוּאָלְטָעַ הַילְּפָ, וּוּסָ עַר הַאָט אִיהָר גַּעְלָאָזּוּעַן פָּאָלָעַן אַיְן האָנט. אָנָן אַזְּאָ שְׁוּעָרָרְ מִינְטוּן פָּון נִיט — דָאָס אַלְּצָן הַאָט אִיהָר אַצְּינְד אָוְסְגָּזְעָהָן וּוּי אַ נְּסָ פָּון הַימְעָלָן. אַ צְוָטוּמָעַלְטָעַ אִי זִי גַּעֲבְּלִיבְּעַן שְׁטָעהָן אָוּן גַּעֲקוּקָט, מִיט בְּלָאָגְ-דְּזָשְׁעַנְדִּיגּעַ אַוְיָגָעַן, וּוּי דָּעַר פֿאָרְעָכָאָד מִיטָּן בְּרוּנְעָם פֿאָרְשָׁוּבָן-דָּעַל מִיט דָעַם וּוּיסְעָן טִיכְעַלְעַז רְיוּקָעַן זִיךְ אַפְּ אַלְּצָן וּוּיטָעַר. די שְׁוּאָרְצָעַ מְעַנְשְׁעַלְעַךְ אָוְנְטָעָרָן בְּלָעְכְּרָנְעָם דָאָךְ וּוּרְעַזְנָ קֶלְעָ-נְעָר, גִּיסְעָן זִיךְ צְוָנוֹיָהָן. נָאָר דָאָס וּוּיסְעַ טִיכְעַלְעַז פְּאָכָעַט-גָּאָךְ, וּוּי אַ צְוָבְּרָאָכָעַן פְּלִינְגְּעַלְעַ בְּיִ אֵן אָזְוּקָנָעָשׂוּבְּטָעַן מָלָאָךְ... אָזּוּלָּ-כָּעָ פְּלִינְגְּלָעָן הַאָט זִי גַּזְעָהָן בְּיִ די גַּוְיִעְשָׁקָעָ מְלָאָכִים, אוֹף די דְּרִיְיִי-קָאָפִּיְקָעָן בִּילְדָעָר, בְּשָׁעַת אַ יְאָרִידְ...

נָאָר אַט דְּעַרְנוּהָנְטָעָרָט זִיךְ שְׂוִין דָעַר פֿאָרְעָכָאָד צָוּן אַרְאָפְּגָעַלְעַזְוּנָעָם קָאָנָאָט פָּון פֿאָרָאָם. דָעַר "מְלָאָךְ" מִיט זִיךְ טִיכְעַלְעַז גִּיסְעָן זִיךְ צְוָאָמָעָן מִיטָּן קוּמָעָן אָוּן מִיטָּן רְוַעַדְר. צְוָויִי גְּרָוִיסָעַ קְנוּיְלָעָן פֿאָרָיָעָ פְּלִיהָהָן אָרוּסָ פָּון פְּיִיפְּרָר, אַגְּ

ערשת דערנאך דערהערט זיך אַ דָּקְפָּעֵלְטָעֵר טְרוֹבֶּעֶן: "טוֹ-טוֹ
טוֹ-טוֹ!" דאס הייסט: אַרְיבֶּנֶר בְּשִׁלְוָם דַּעַם קָאנְצָט... אַיך פָּאָהָר
קַיְין מָאָהָרְיוֹ!..

2.

או דעם רביינס פֿאָרְעָכָאָד אַיְן אָרוּעָךְ, דַּעַר עַוְלָם אַיְן זיך
זָוְגָאָנוּגָעָן, זָיְנָעָן נָאָר דַּי בְּאַלְגָּאָלָעָס אַהֲן "שִׂירְקָעָס" גַּעֲבָּהָיִ-
בָּעָן וַיְצַעַן אוֹיפָּךְ דַּי קָעְלָנִיעָס, אַיְבָּעָרָן הַוִּיכָּעָן, זָאָמְדִיגָּעָן בְּרָעָן.
זָיְיָעָרָע פָּעָרָד, מִיט דַּי אַוְנְטָרְגָּעְבָּוְנְדָעָנָע זָעְלָעָרָא אוֹיפָּךְ דַּי מָאָרָ-
דָעָס, הַאָבָעָן, מִיט פָּעָרְדִּישָׁעָר פְּאַרְלָעְגָּעָנְהִיט, גַּעוֹוָאָרְפָּעָן דַּי
לְאָגָנָע קָעָפָּה צָרוּף. זַיְהַאָבָעָן וַיְהַ, הַפְּנִימִים, שְׁטוֹמָעָרְהִיט פָּאָרָ-
עַנְטָפָעָרָט פָּאָר זָיְעָרָע בְּאַלְעָבָגָטִים:

— מִיר, פָּוּן אַוְנוֹזָר זַיְיט, הַאָבָעָן גַּעַטָּאָן אַלְץ וָאָס מַעַן
קָעָן, פְּדַי עַפְעָס צַו פָּאָרְדִּינָעָן. אַלְאָ וָאָס דַעַן — נִיט? קַיְיָעָן
מִיר הַאָבָעָר מִיט סִיעַטְשָׁקָע. אַזְנָע אַיְן אַפָּאָטָעָר. לְעַבָּעָן
מוֹעָן דָּאָךְ...

טְעַמָּא. זָוְגָאָלָס אַיְדָעָנָע, מִיט אַיְהָרָע צָוְיִי קָאָשִׁיקָעָס,
הָאָט זיך גַּעַלְאָזָט לוֹיְפָעָן אַיְן זָאָמָד צַו מַעְרָעָן, וַיְיַי אַגְּנוֹן מִיט
צָוְיִי אַפְּגָעָלָאָזָעָנָע פְּלִיגְלָעָן. זָוְגָאָלָס אַפְּגָעָלָס צַו פָּאָנְדִּרְכָּעָן, הָאָט זַי
אַרְאָפָגָעָשְׁטָעָלָט אַיְהָר גַּאֲנָעָע קָרָאָם, אַרְאָפָגָעָוּוִישָׁת דַעַם מַאֲגָנְסְבִּילָ-
שָׁעָן נָאָז מִיטָן פָּאָרְטָוָן, דָּעַרְנָאָךְ דַעַם שְׁוִיָּיס פָּוּן שְׁטָעָרָעָן אַזְנָע
אַשְׁמָוֹצָעָר גַּעַטָּאָן צָוָם קָלִינָעָם נְפָשָׁל אוֹיפָּךְ מַעְרָעָס אַרְעָםָס:
— נָאָ, — מַאְכָּט זַי — טָצָ... טָצָ... פָּעַטְעָר-שְׁעַטְפָּטָלָע וּוֹעַט
שְׁוִין אַפְּרָעָבָעָן אַגְּרָוָס דַעַם טָגָטָעָן דִּינָעָם. זָאָלָט נָאָר קַיְין
צָעָר נִיט הַאָבָעָן! טָצָ... טָצָ...

עַרְשָׁת דָא בְּאַמְּרָקְט זַי וַיְיַי מַעְרָע שְׁטָחָת וַיְיַי אַפָּאָרָ-
שְׁטִינְגְּרָטָע אַזְנָע אַיְהָרָע בְּרוּנָע, הַאָלָב-צָוְגָעָמָאָכְטָע אַוְיָגָעָן זַיְיָי
נָעָן פּוֹל מִיט טְרָצָרָעָן. גִּיט זיך צַו אַיְהָר טְעַמָּא אַ וְאָרָף,
אַפְּרָזָאָרְגָּטָע :

— וַיְיַיְנָסָט?... צָר הָאָט דִיר עַפְעָס גַּעַזְאָנָט? חַסְנוֹשָׁוָס —
עַפְעָס שְׁלָעָכָטָס?

— ווֹאָס רעדט איהָ? — מאכט מערע און די אַנגגעָן
פֿעַנְעַ טֶרֶעֶרֶן פֿאַלְעָן אַיהָר אַרְוִיס אַיְףּ דָעַר פֿאַטְשִׁילְעַ.
זַי עַפְעַנְט אַיְףּ דִי פֿינְפּ פֿאַרְקְלַעַמְטַע פֿינְגְעַר אַונְטַעַר טַעַ
מעַס פֿאַרוֹאַנדְעַרְטַע אַוְינְגַעַן:

— זַעַחַת!
טַעַמְעַ שְׁפִיצַת אָן דָעַם מְאַנְסְבִּילְשָׁעַן נָאָן. זַי דְעַרְזַעַת
אָ בְּלוֹיאַינְקָעַן פֿינְפּ-רוֹבְעַלְדִּיגְעַן. דָאָס גַּאנְצָע פֿנִים צּוֹשִׁינְט זַיְךְ
בֵּי אַיהָר:

— אָזָא בְּרִיטַע האָנט וַיְיַדְאַס האָט! אָזָא שֻׁפְטַעְלַע
דָאָס אַיְזָן אָ קְלָאָג צָוֵם נִיעַט-נְגִיד! גַּעֲמַעַט זַיְךְ לְעַרְנוּן בֵּי
שֻׁפְטַעְלַעַן. מִיר — אָ רַוְבָּעַל פֿאַר אָ בְּוַלְקָע מִיט אָ פֿאַר אַיְיָ
עַר, אָוָן דִיר — אָ פֿינְפְּעַלְלַע...

— אָ מְאַדְנָעַר מְעַנְשָׁן! — מאכט מערע מיט די פֿלִיְיכָעַס —
נַאֲר כְּוֹוִיס... מְעַג מְעַן דָאָס אַגְּנָעַהְמָעַן, צַי אַפְּשָׁר... וּוְיַיְלָ...

— רַעַד נִיט קִין נַאֲרִישְׁקִיט! — פֿאַלְט אַיְףּ אַיהָר טַעַמְעַ
אָן — סְהָאָט דִיר גַּאָט צּוֹגְעַשְׂקִיט. נַעֲכַטְעַן האָסְטוּן זַיְךְ גַּעַלְאָגְט

אוֹפּ דִין מַוְגַּ, אָוָן הַיְינְט — וּוְהַט?
— נַעַמְט, — מאכט מערע נַאֲר אַזְאַס הַסְּכָמָה — צַוְּבִיט

אוֹן רַעֲכַעַנְט אָפּ דָאָס „פֿעַרְטַעְלַעַן“. אַיךְ בֵין אַיְיךְ שְׁוַלְדִּיגְעַן...
טַעַמְעַ נַעַמְט קְלִינְגְּנָעַן אַין דַעַר לְעַדְעַרְנוּר בְּיַטְעַל אָוָן
טַעַרְן פֿאַרטְוֹן. אָוָן מַעַרְעַקְעַן אַלְץ נִיט קוּמָעַן צַי זַיְךְ פֿוֹן
פֿאַרוֹאַנדְעַרְטַעְנוּגָן:

— אַיהָר קְעַנְט אַיהָם?... מִיְינְנָה קָעַן זַיְךְ גַּאֲרַ פֿוֹן אַיהָם
נִיט אַפְּלוֹיְבָעַן. אָן אָ אַידְישָׁעַן בְּרִיףּ האָט עַר מִיר דָאָס גַּעַן
שְׁרִיבְעַן, פֿוֹן הַיְגַטְעַן-אַרְוּם... דָאָס האָט שֻׁפְטַעְלַעַן גַּעַמְאָכְט,
שְׁרִיבְעַט עַר, מַזְאָל אַיהָם אָוָן שְׁמַחְתְּלַעַן אַוּוּקְנַעַמְעַן פֿוֹן דַעַר
פָּגָס מִיט עַפְוָשָׁן, טְפִוִּי אַצְינְד, גַּעַלְוִיבֶט דַעַר אוֹבְעַרְשְׁטָעַר,

אַרְבְּבִיְיטַעַן זַיְךְ בֵּי גַּעַהְיַלְץ אַין וּוְאַלְד.,
— אָזָדוּ וּוְיִיסְט נַאֲרַ גַּאֲרַנִּיט וּוֹאָס פֿאַר אָ מְעַנְשָׁן דָאָס
איְזָן, — וּוְיִשְׁטַזְעַט טַעַמְעַ דִי נָאָזָן מִיט גְּרוּיס בְּאַגִּיסְטַעְרָנוּג —
אוֹ פֿאַר טָאָן אָ אַידְעַן אָ טַוְבָּה, וּוּעַט עַר דִיר לוֹיְפָעַן אַין
פֿיְיַעַר אָוָן אַין וּוּאַסְעָר. זַעַהְטָטָג, גַּנְדִּים האָט עַר גַּרְאַד פֿינְט...

אויפֿרְעַכָּן בֵּי אַגְּדָה אֲשֶׁר אִין וֹי בֵּי מִיד — אַגְּנָעָן
קָאָכֶת אֵין. נָאָר דַעֲדָעָן דַעֲרָפָן דַעֲרָפָן מַעַן נִיטָן! וּוֹאָרִים עַר אֵין
דַעֲךָ אַצְינָנָד... וּוֹיִיסְטָן דַעֲךָ מַסְתָּמָא...

שעפטען ?

— וווער דען? א' בורה אין ער. אונטלאָפֿען. נאָך פֿאַר
ימים-נוֹראַים אַיּוֹ ער אַונטלאָפֿען פֿוֹן אַסְטֶרָאָג. אַנְגַּעַטָּן זִיךְ אֵין
וּוּבְּעֶרֶשׁ קְלִיְּדָעָר מִיט אַ שְׁוּמָפֿעָר אָוֹן אַונטלאָפֿען. נאָר גַּאֲרָ-
נִיט. רעדען דערפּוֹן דאָרָףּ מעַן נִיט! כְּהָע! עַס הַקְּטָבִּי אַיִּה
אַ צוֹּרָה אַונטלוֹפֿעָן פֿוֹן אַרְעָסְטָן, וּוּ בַּיּוּ מִיר אַרְיָפְּמָאָכְעָן אַ
פֿעַנְגַּסְטָעָר... נאָר וּוּעָר דאָרָףּ עַס רעדען פֿוֹן אַזְוּלְכָעַ זָאָכָעַ?...
ער אַונְטוֹלִיפֿטָן מִינְכְּתָה, צִום עַרְשָׁעָטָן מַאֲלָ? הַיְּרוּשָׁלָם דַּעַר טַוִּי
בעָר וְאַל אָזְוִי לְעַבְעָן! אַיִּינְמָאָל, מִינְסְטָוּ. הַאֲטָעָר עַד בַּיּוּ מִיר
אַיְּבָּעָרְגָּעָנְכְּטִיגְּטָן, שְׁעַפְטָעַלְעַ?... אָזְוִי פִּילְטָרְיוּנְגָּטָעָר, רְבוּנוֹ-שָׁלָ-
צָוָּלָם, וְאַל מִין קָאָפְּעָל פָּאָרְדִּינְגָּן אַיּוֹ סִימְבָּרָ?... אַיּוֹ דַּעַר
פְּרָעָם, וּוּלְאַיְּךְ זָאָגָעָן... נאָר לְיעַדְעָן דַּעַרְפּוֹן דַּאָרָףּ מעַן נִיט.
אָזָא טְוִיבָּע-לְאָךְ וּוּ הַיְּרוּשָׁלָם דַּעַר גַּאֲלְדָשְׁמִיד וְאַל זִיךְ גַּעוּוֹן
דְּצָדוֹרְיוֹסְעָן, וְאַלְאַט עַר אָפְּשָׁר נִיט גַּלְאָפְּעָן מְסֻרָּן דַּעַם פְּרִיסְטָחוֹ
מִינְסְטָוּ?... נאָר גַּאֲרְנִישְׁטָן, רעדען דערפּוֹן אַיּוּ קִינְגָּרָ נִיט
מַחְוּוֹבָן. גַּעַדְעָנָק מִינְעָן וּוּעֶרֶטָּר: שְׁעַפְטָעַלְעַ וּוּעַט זִיךְ שְׁוִין אַיּוּ
מַאֲהָלְיוֹ פָּאָסְטָרְעָן פָּאָר נְחָן. אָזְוָס וּוּיְיסְטָו! אַלְעַ אֲדוֹנִים
אַוְן אַלְעַ "קְנֻפְּלָעַן" זִינְגָּן דָּאָךְ בַּיּוּ אַיִּה אַונְטָרְגָּעְקוּיְיפָט,
בַּבְּיִי אַיִּה אַוְן בַּיּוּ זִינְגָּן "חֶבְרָה". "צָעָטָן" הַיְּיסָעָן זִיִּי בַּיּוּ
אַיִּהָם... נאָר אָזְוָעָן אַיִּהָם אוּרְיךְ אַ וּוּיְינְגְּקָעָ אַרְיָין... נאָר גַּאֲרְנִיט.
— "זָעַטָּן" מִעַן אַיִּהָם אוּרְיךְ אַ וּוּיְינְגְּקָעָ אַרְיָין... נאָר גַּאֲרְנִיט.
אַ וּוּאָרט דַּאָרָףּ מִעַן דַּעַרְפּוֹן נִיט רעדען! מַאְלָעַ וּוּאָס וּוּעָר עַס
קְעָן דַּעַרְשָׁמְעָקָעָן... הַלְוֹאָי וְאַלְאַט עַר נָאָר גַּעוּוֹן אַיּוּ מַאֲהָלְיוֹ
בְּשִׁעתְמַעַן הַקְּטָבִּי גַּעַמְשָׁפְּט מִין קְאָפְּלָעָן. ער וְאַלְאַט, זָאָג אַיְּךְ
דִּיר, נִיט דַּעַרְלָאָזְעָן. צִי אָזְוִי, צִי אָזְוִי... אַיְּךְ וּוּיְיסָ נָאָךְ נִיט
צִי וּוּעָט עַר הַיְּרוּשָׁלָם אַינְגָּאנְצָעָן פָּאָרְשָׁוֹיְגָעָן פָּאָר דַּעַר מִסְרָה.
הַיְּרוּשָׁלָם הַיְּזָעָל קָעָן נָאָר, זָאָג אַיְּךְ דִּיר, אַוּזְעָקָעָהָן אַיּוּ שְׁבָתָ-
צְנָאָכְטָס מִיטָּן רְוִיכָן. אַיּוּ קוּיְמָעָן הַאֲטָה וּיךְ אַגְּנָעְצָנְגָעָן. גַּעה

וויס – צי די סאושע אין קוימען צי שעפטעלס חברה... נאר גאָרגנישט, רעדען דערפּון דערפּון מאָן ניט...
 שיטענדיג אָזוי מיט רײַד אָון וואָרנוונדיינ אַלע ווילע אָז... "רעדען דערפּון טאָר מען ניט אָון מען דאָרף ניט" האָט טעמע אָיסגעצעהַלט אָין קליינגעטל מערעס צוּבִּיטענען פֿינְ-רוּבעלדיינען. אָון פֿאנְדריכּע האָט באָקּומען אַ גּוֹרִיסּען הוּיפּעַן זילְבּער אָון קּוּפּערגעטל, אָנְשְׁטָאָט אַיהֲר פֿאָפּירָעַל. זינט מְהָאָט נְחֵן אָרְעַסְטְּרַט, האָט זֶי אָזָא הוּיפּעַן גַּלְעַט אָין די אוּיגּוּן ניט אָנְגּוּזְעַהָן. זֶי האָט דָאַס צוּגּוּנוּמָעַן אָון בָּצָהָלְטָעַן אָין אַ טַּיְ-כּוּלְעַ אָון אִין קְלִיְּדָעַל-קְשָׁעַנְעַ, אָון ניט אָן אַ פָּאָרְטָאַיְ-עַטְעַן גַּעֲפִיחַל פּוֹן מִיאָסָעַן זַיְך ... זֶי אַלְיָין האָט זַיְך דָּעַרְבִּי גַּעַוְאָנוּ-דָּעַרְתַּ, ווֹאָס זַי, מָעַרְעַ, סְפָּנְדָּעַרְטַס טָאַכְטָרַ, נְעַמְתַּ אַז אָזָא הוּי-פָעַן גַּלְעַט, אָון ווִיסְטַס אָפְּיַיְלַן ניט פּוֹן ווָעַנְעַן עַס שְׂטָאַמְטַ; ווֹאָס זֶי הערט זַיְך-צַיְך צֶוַּעַלְכַּע דִּיבְּרוּם פּוֹן זְוַנְדָּעַלְטַס הַיְּזָקַע אָון שְׂוִידְעַרְטַס ניט. זֶי אַלְיָין אַז עַפְעַס אָרְדִּין אַז דָעַם קְאַמְפָאַנְיַע, ווֹאָפּ מעַן רָעַדְתַּ אָזָי לִיכְיכַּט פּוֹן אָוְנְטָעַרְצִינְדָּעַן, פּוֹן גַּנְבְּעַנְעַן, פּוֹן לְוִיְּפּעַן פּוֹן אָסְטָרָאָג, פּוֹן אָוְנְטָעַרְקִוּפּעַן "קְנַעַפְלָעַן"... ווֹעַן דָעַר טָאַטְעַ האָט נָאָך גַּעֲלַבְטַס אָון ווֹעַן נְחַ אַז גַּעַוְעַן אָוְיַף דָעַר פְּרִיְיַ ווֹאַלְטַס זֶי זַיְך פְּרַעְעַזְוּלְכַּע דִּירַד דָעַרְשָׁרָאַקְעַן. אַצְיַנְד אָרְטַס אַיהֲר עַפְעַס ניט. די צְרוּתַהָּאָבָעַן זֶי טָעַמְפַ גַּעַמְאַכְטַס, פָּאָרַ-בִּיטְעַרְטַס זַי. זֶי אַז אָיסְגּוּהַזְגּוּרַט אָוְיַף בְּרוּיטַס אָון אָוְיַפְּנַס מְאַנְסַ-בִּילַ. גַּאַט ווִיסְטַס פּוֹן אַיהֲר ווֹעַט נָאָך ווֹעַרְעַן אָוְיַפְּ... אָוְיַפְּ נְחַ ווֹעַט נָאָך אָזָי גַּיְך אַהֲיִים ניט קוּמָעַן. דָעַר פָעַס אָוְיַף זַי אַלְיָין אָון טָעַמְעַס טְרִיאַס-וּוּעַרְטָעַר הָאָבָעַן זֶי אַינְגָּאנְצָעַן צַי-נוּמָעַן.

— אָז, — מְאַכְטַס זַי, מִיט הַאַלְבַּ-פָּאָרְשְׁטִירַעַטַע צִיְן, ווִישַׁעַן-דיַג זַיְך בִּידְיעַ אַוְיַגְעַן — אַיך האָבַשׂ ווֹיַן מַעַהַר קִין פָּח נִיט... אַיהֲר הָעָרַט, טָעַמְעַ? אַיך... אַיך ווֹעַל דָאַס ניט אָוְיסְהָאַלְטָעַן. עַס צִיהָט מִיך צֶוַּעַל-דָאַס בִּיְזַ... אָין לְעַצְטָעַן בְּרִיףַ שְׁרִיבְטַס נְחַ, אָז עַר רַעַכְעַנְטַס צֶוַּקְמָעַן אַהֲיִים אַרְוָם תְּמוּן מִיט שְׁמַחְלַעַ טּוֹרָעַרְיוֹ צְוֹאַמָּעַן. סְאַיְוַן נָאָך וּמְהָר ווִיסְטַס. די שְׁטוּבַ פְּאַלְטַס אַיְן-אוֹן די מְאַמְמַע —

— זינDIG ניט, — שְׁאָגַט אִיחֶד אַיבֵּר טֻמֵּעַ זָנְדָעַלַּס —
מיין קָאָפֶלְעַן, אַ וְּזָהָטָאָג דָּעַר מָאָמָעַן זַיְנָעַר, הָאָט מַעַן פָּגָר-
שִׂיקְט אָוִיפָּג גָּאנְגָעַץ עַהֲן יִאָהָר... כְּוֹעַל שְׂוִין, מַן הַסְּתָם, נִיט
דָּעַרְלָעַבְעַן אִיהָם צָו זָהָעַן. אָוָן דָּרְיְזָעַז מִיט צָוּיִ פִּיצְלָעַץ קִינְ-
דָּעַר מַנוּ זִיךְ שְׁלָעַפְעַן צָו אִיהָם טְוִיזְעַנְטָעַר מִילְּגָד קִינְ סִימְבֵּר...
שָׁא! — גִּיט פְּלוֹצְלִינְג טֻמְעַא אַ פְּאַטְשָׁס מִיט דִּי הענט אַיבֵּר
אִיהָרָע קָאָשִׁיקָעַט — וּוֹאָס שְׂוִיג אִיךְ וּוֹאָס? קָומ, קָומ! טְשָׁרָ-
נִיעַ דִּי טְרָעַפְעַרְקָע וּוּעַט דִּיר בָּאָלְד אַלְץ זָגְעַן. פָּאָר אִין פִּיאָ-
טָאָקָעַל... זְשָׁאָלְעַזְוּעַ נִיט, זָאָג אִיךְ דִּיר! אִיכְטָרָא, אָז גָּאַט הָאָט
דִּיר גַּעַהְאָלְפָעַן... .

— אָךְ... דִּי קָאָרְטָעַן-וּוְאָרְפָּעַרְקָע?

— קָאָרְטָעַן-וּוְאָרְפָּעַרְקָע! וּוֹאָס רְעַדְסָטוֹ וּוֹאָס? וּוֹ פִּין סִידָר
אָרוֹיס וּוּעַט זִי דִיר אַלְץ זָגְעַן... אַ שְׁטִיַּן, זָאָג אִיךְ דִיר, וּוּעַט
דִיר אַרְאָפְ פָוּן חָאָרְצָעַן. שָׁא! וּוַיִּסְטוֹ וּוֹאָס אִיךְ וּוּעַל דִיר זָאָ-
גַּעַן?... שְׁטָעָה דָא! בְּלִיְבָד דָא שְׁטָעָה אַ וּוַיְלָעְזָקָע. אַט-אַט בָּאָלְד
רוֹף אִיךְ זִי דִיר אָרוֹיס אַהֲרָצָו-צָא. וּוֹאָס? דָעַר פָּאָרְעָכָאָד? הָאָב
נָאָר קִינְ צָעַר נִיט. צָוָם פָּאָרְעָכָאָד פָוּן מַאְהָלָיו אָוִיפָּג אַרְשָׁע
איָוָן דָא נָאָר אַ גַּוְטָע שָׁעה צִיְיט.

דַּי "פָּאַקְּאַדְּ אֲבִרְבָּשֶׂסֶת"

1.

פָּדֵי קִינְעָר פִּין דַּי אַיְגָעָנָע אַיִן פַּרְעָמְדָא, אַיִן זָנוֹדָלֶס
הַיְּזָקָע, זָאַלְעָן זִיךְ נִיט אַרְיִינְמִישָׁעָן אַיִן דַּי וַיְיִבְּרָשָׁע עֲנִינִים
אַיִן נִיט אַפְּלָעָכְבָּן פִּין דַּי קַאַרְטָעָן, הַאֲט טֻמְעָ אַרוֹסְגַּעַשְׁטָעַלְט
אַקְּלִיְּגַנְטַשְׁקָעָן טִישָׁעָלָע אַיִן זָאַמְד, נַאֲחָעָנָט צָוָם וַאֲסָעָר,
פַּאֲרַשְׁאָטָעָנָט פִּון וַוְיִכְעָן בְּרָעָג אַיִן וַיִּתְּמַתֵּא פִּון נַיְגָעָרִיגָּע אַוִּי-
גָּעָן. אַנְשָׁטָאָס אַשְׁטוֹל — אַן אַיְבְּרָגְעָקְעָהָרְטָעָן צַעְבָּעָר מִיט
אַפְּגָעָבְּרָאַכְעָנָע אַוְיִצְּרָלָאָן. אַט אַוִּיפְּרָדָעָן דַּעַם דַּאְזָוְגָּעָן פְּסָא-הַמְּלָכָות
הַאֲט זַי אַוְעָקְנַזְוָעָצָט אַיהֲר קַעַטְנִיצָעָ, דַּי בְּלִיעָע גַּעֲפִינְגְּטָעַלְטָע
אַירְדָּעָנָע מִיט אַיהֲר טַעַשְׁעַל קַאַרְטָעָן. אַלְיָיָן הַאֲט זַי זִיךְ אַוְעָפָקִי
גַּעַשְׁטָעַלְטָע פִּון אַיִן זַיִיט טִישָׁעָלָ, מַעֲרָעָן מִיטָּן קִינְד אַיְפָּמָן
אַרְעָם — אַקְעָגָעָן זִיךְ.
— נָגָ, מַעֲרָעָ... — אַזְוֵי הַאֲט זַי גַּעַנְוָמָעָן אַונְטָעָרְוָאַרְעָ-
מָעָן פָּאַנְדָּרָעָס שְׁטוֹרְוִיְּעָנוֹת אַלְמָנָה — הַאֲסָט נִיט וַאֲסָסָרָא זַי
הַאֲבָעָן!

אַבְּגָעָר מַעֲרָע הַאֲט זִיךְ פָּאַרְט גַּעַשְׁעָמָט, גַּעַקְוּזְגַּעַלְטָ.
אוֹיבָדָי אַידָּעָנָע מִיט דַּי פִּינְטָעָלָאָן אַיִן בָּאַמְתָּא אַזְאָגָנְבָּאַתְּעָ,
קָעָן זַי נַאֲךְ אַיהֲר טַרְעָפְעָן, פִּון דַּי קַאַרְטָעָן אַרְוִיס, אַלְץ וַאֲסָס
עַס אַיִן גַּעַשְׁפָּהָן צְוִוְיָשָׁעָן אַיהֲר אַיִן קַיְשָׁקָעָ. בְּרָגָנָד אַיִן יִצְעָר
נַאֲכָת, נַאֲךְ דַּעַר סְעוֹדָה פִּון חַבְרָה-לוֹיָה... וַאֲלָט נַאֲךְ טֻמְעָ
דָּעָרְבִּי נִיט גַּעַוּעָן! אַבְּגָעָר טֻמְעָ שְׁטָעָהָט דַּא אַיִן שְׁפִיצָט

שווין די אויערטען זעהר ניגעריג. קען נאך א פרעםראע דערע-
הערען דעם אמת, ניט ווי מען דערצעהרט און ניט ווי זי-
אלין מאכט דעם אנטשטעל, נאך טזקע, ווי זי האט פאדרלי-
רען דעם קאָפַט אַ גוּטוֹעַ ווַיְלָאַ, געלאָעַן זיך אַ רומנוּעַן.

און שיער, שיער -

די בלוייע אידענע טאָס דערוילע איהר קלעפיגען
טעשעל קאָרטען גִּינְגִּיךְ; ווי אַ רֵּיחָעָוְדוּנְגָּעָר שערער צוועיגט
די קלינגען פון שער, אַיְדָעָר ער לְאַזְוֹת זַי אַרְאָפַט אַיבָּעָרָן קָאָס
אין די הָאָרָא, אַזְוֹי גִּינְגִּיךְ בָּאוּגָעָט זַי אַיְהָרָעָגְעָנְטָעָ, וְשָׁעַדְנָעָ אַזְוֹן
פָּעַטְינְקָעָ העונטלָאָךְ. אַפְּנָן די קאָרטען מישען זיך בַּיִ אַיְהָרָ וְיִ
אין וויכער : לְאַפְּ-לְאַפְּ, לְאַפְּ-לְאַפְּ.

אַבְּעָר מְעָרָעָ לְאַזְוֹת זיך ניט שערען.

- גִּינְגַּן, - מאכט זי אַזְוֹן ווּערְטָ רְוִיט - אַפְּשָׁר אַזְוֹן
אנְדָעָרָשָׁ מְאָגָּר.

- אַ מְאָדָנָעָר מְעָנֶשֶׁ בִּיסְטָגָ, - שָׁאָקָעָט אַוְיָף אַיְהָר
טָעַמָּעָ מִיטָּן בָּאַטְיכָעָלָטָעָן קָאָפַט - קָאָגָּסָט זיך אַזְוֹן קָאָגָּסָט
זַיְהָ, אַזְוֹן אַזְוֹן קָוָםָט צַוְּעָפָעָס -

די בלוייע אידענע, גִּינְגִּיךְ, טָאָסָעָנְדִּיגָּ, כִּיטְרָעָ אַ וְאַרְפָּהָ מִיטָּן
די שְׁפִּילְעָזְוּדִיגָּעָ אַוְיָגָעָ צַוְּעָמָעָן אַזְוֹן צַוְּעָמָעָן. טָעַמָּעָ אַזְוֹן
די טְרָעָפְּרָקָעָ צַוְּשְׁמִיכְלָעָן זַיְהָ, וְיִ גְּעַנְיָטָעָ בְּצָלִי-עֲבִירָהָטָעָ.
סְהִיטָּס : מִיר בִּידָעָ פָּאַרְשָׁתָעָהָעָן דָּאָךְ... אַהֲן אַ מָּאָן נְעַבְּצָהָן,
צַוְּיִיְנָגָ... שָׁעַמָּט זַי זַיְהָ, בְּפַ-כְּעָ...

אַבְּעָר פְּדִי דָּאָס פִּיאַטְאָקָעָלָ פָּאַרְדִּינְסָט זַאָל נִיט גַּעַהָן
פָּאַרְלְוִירָעָן, זַוְכָּט זַי, וְיִ אַ פִּישְׁעָר זַוְכָּט זַי פָּאַרְמָגְנִינָעָן דָּאָס
קָאָפְּרִיוֹנָעָ פִּישְׁעָלָ מִיט אַ פְּרִישְׁעָן וּוּרְיָמָעָל.

- אַטְ, אַזְוֹאַ מִין פָּאַקְאָדִיאָנָעָ ! - גִּיט די אַידָעָנָעָ אַ
הַוִּיבָּ מִיט די פְּעַטְעָ פְּלִיְיכָעָס - טְעַמְּעָ-לְעַבְּעָן, לְאַזְוֹת, אַיְךְ
וּזְעַל אַיְיךְ טְרָעָפְּצָן אָוְזִיסָטָ, וּזְעַט דָּאָס יְנָגָעָ וּוּיְבָעָל, די
קְרָאָסְטָוּוִיצָעָ, זַוְהָן אַזְוֹאַ בַּיִסְקִינְעָם נִיט אַפְּ. אַיְךְ טְרָעָפְּ
נָאָרָ, אַזְוֹאַ סְאִינוֹ דָאַ אַ פָּאַקְאָדָנִינְפָּט אַזְוֹאַ אַזְוֹאַ מְעָהָרָ גָּאָרְנִישָׁתָ.

- אַלְ, - צַוְּשְׁמָעַלְצָט זַיְהָ טָעַמָּעָ, וְיִ אַ שְׁפָרְטָעָ וּזְעָן

מען טשוכעט זי אויס צו נעמצען אַ פריש ביסעל בראנפערן –
מייט-מייט-מייטן גראעטען פבוד !

די בלוי-צושו אומענען אידגען צושוימט אין איהר צו-
קערדייגען שמייכעל. די רווייטש פינטעלעך אויף איהר נאָז
בליהען-אויף און איהרעו אויגעלאָך גלענצען. וואָרבענדיג מיט
בידיע הענט, טאָסט זי מיט גאָר אַ נײַער פרישקיט איהרעו
פארסמאָדערטעה, מאָכרעסדייגע קאָרטפֿן, "סָאָלְדָּאָטְסְּקָעַ" רופט
מען אָן צוועלכענע אָפְּגָּנְּגָּזְּטָעַ קאָרטפֿן. יֵאָ, צום שפֿילען טוֹ-
גען זי אָפְּשָׁר נִיט מעהָר, אָבעָר צום טראָפֿעָן – יֵאָ.

אָנגָעָטָאָסְט זיך זאָט – הוייבט זי אָן צו לעגען. אַ לְּעָק
דעם גראָבען פֿינְגָּעָר און אַ לְּעָג אַ קָּאָרט מִיטָּן פֿנִים צָרוּיָּה.
ביִי יעדען לְעָק און לְעָג כָּאָפְּט זיך איהר עפְּסָס אָרוֹיָּס אַ נִּיְּ-
אוּיסְטָעָרְלִישׂ ווֹאָרט. סְתָרִי-תּוֹרָה-שְׁעַפְּתְשָׁעַנִּישׂ. צָלִין פְּדִי מָאָכָּעָן
מעהָר אַיְינְדָּרְקָא אוּף צוֹ אַיְינְגָּעָשְׁפָּאָרט ווַיְבָעַל ווַיְמַרְעַ אַיְגָּ-
וּאָרִים מִיט טְעַמְּעָס הָאָרֶץ אָן מִיט טְעַמְּס גְּלוּבָעָן אַיְגָּ-
שְׁוִין לְאָגָג פֿאָרְטִּינוּ:

– דָּגָן-דָּגָן-טְרִי. מִי-קָּאָ-שָׁאָן. קָאָ-זָעָ-לְוָפּ. נָאָש-מִי-קָאָ-
טְרִי, דָּגָן, דָּגָן...

דָּעַר פֿנִים, ביִי דָעַר אַיְדָעָן, אַיְגָּ, בְּיִי אָז מִין קָאָרטָעָן
אָפְּשָׁר עֲכָעָנִישׂ, פֿאָרְזָאָרגָט. ווּאָרִים דָעַר גָּוָעָר יְאָהָר ווַיְסִטּ
וּאָס פָּאָר אַ מְזָל אַ מְעֻנְשָׁעָן קָאָן דָא אוּיסְפָּגָלְעָן !... אָן מִיט
אַמְּאָל גְּזִשְׁיָינִט זיך אַיְנְגָּנְגָּעָן, קְרִיגָּט מְעַנְשְׁלִיכָּן לְשָׁן :

– נָג, אַיְזָאָט, טְעַמְּעַ-לְּעַבְּעָן, זָאָל אַיְקָוּן צָוִי גַּעַ-
וְגַט זִיְּן, ווַיְיִדְיִי "פֿאָקָאָזָנִיעַ" פְּגָלָט שְׁטָעָנְדִיגָּ אָוִיס מִיט
אַיְנָעָם אַ שְׁוֹאָרְצָעָן יְוָגָעָן-מָאָן מִיט אַ בְּעַרְדָּעָן. אַ בְּיִ-אַוְיָג
הָאָס עָר גְּעוּוֹאָרְפָּעָן אוּף אַיְירָעָ אַ נְּאָחָעָנְטָעָ... מְסַתְּמָא אַ
טְּאָכְטָעָר, טְפּוֹ!

– חִישִּׁין... חִישִּׁין דָעַר דָאָקְטָאָר... – אַזְוִי הַוִּיפְּט אָן
טְעַמְּעַ גְּלִיְּךְ צוֹ טִיטָשָׁעָן, ווַיְיִאָר גַּמְבָּעָן. אָן פֿאָרְלָעָנְט
די הַגָּנְט אָונְטָעָר דָעַר גַּמְבָּעָן. – אֹוִי, הַגָּוִי זָאָלָעָן מִיר שְׁוִין
אַלְעָ אַזְוִי גְּזַוְונָט זִיְּן.

– אַיְזָאָט, – צְעוֹוֹאָרְעָמָט זיך די טְרַעְפְּדָרְקָעָ פֿוֹן אַזְוָאָ

הסכמה - אט איז א "פאקזואגניע" אויף א פערד... טויזן שערל איז שטענדיג א פאקטואגניע אויף א פערד... איז צעהנטעל איכעל איז א פאקטואגניע אויף טרעעהרטן, א סך טרעעהרטן! וועה מיל נישט... וארים ניינטעל איכעל איז אויך טרעעהרטן...

- אויך, טרעעהרטן! - שטפטעט טמע און וויויש א ביישיל זערמייט, וואס זי הוייט אן פינטצען מיט ביידע אוייסגעטלע איזט איזיגען און וויישען זיך מיטן ברעגן פארטונך די מאנטפלשע נא - קנאפ טרעעהרטן האט אונז דער פערד געקאסט?...

- נא, זעהט איהר דאך! - פלייט זיך ווייטער די קארטען-לענערקע - און אט איז נאך א פאקטואגניע! א סיינער מאנטוביל מיט געדיכטע ברעמען, שטופט זיך אומעטום... עפטעס א פעהלעэр האט ער... זעהט איהר דאך... אט איז די פאקט איזניע, מלך פיק...

מערין דאכט זיך, איז די בלוייע אידענע שפילט זיך אביסען אין באהעלטערלען. זאנט פלומרט אויס א קארטן, גיט צו פארטעהן, דעקט אויף א ברעגן שליעיר פון איהרעד סודות: "אייהר זעהט, דאכט זיך, מיט ביידע אויגען, א? אט איזו ווערט דאס געמאכט!... פונדעסטוועגן וועט איהר זיך אהן מיד ניט באגעטען..."

- שא! און אט איז א פאקטואגניע, איז... דער אלטער טראשעט! מיט... מיט א ביקס... א גרויסער שנוא. די פא-קזואגניע ווייזט, איז ווען ניט ער -

- הירשען דער טויבערן! - כאטט זיך ארויס בי מערין. זי איז אוייטער זיך פון פאָרוֹאוֹנְדֶּרְוָן. אן צנדערש מאָל וואָלט זיך זיך אפשר אַנגַעַשְׁטוּסָען, איז ג'ייכער קאָפֶן זיך איז, איז די מעשה מיטן פערד, מיט חישין דעם דאָקְטָאָר, מיט קאָפְּלָעָן איז מיט הירשען דעם טויבען איז א סוד פאָר גאנץ בראָד: פאָר גאנץ שקאָזָן, הייסט דאס. אַבעָּר דער, "מלֵאָן" פון רבינס פאָרָעָאָד, די פִּינְ-רוֹבָּנְגָּל, וואָס זיינען איהר זיך פון הימעל אַראָפְּגַּעַפְּלָעָן,

די "פאקזואניע" און אַלע איבעריגע שטיקלען פון דער בלוייער
אידענע האבען זי אינגעאנגען צוטומעלט.
אונ דיאלייע טראפעערקע, צהויצט און צוקאכט אינס
פלאס פון נבואה, מזקט זיך. אונ זי הערט גאָרגנישט אַרום זיך.
טייטעלט זי אַין די אויסגעלענטע קאָרטען און רעדט ווי פון
היז:

— און אַט אַין אַ פֿאָקְזּוֹןִיעַ מֵיט אַ לְּאָגְנֶעָן וּוּגָג...
שָׁא. אַ פריסטאו מֵיט אַ סְּקָרְפְּטָדָע מענשען אַין צוּוֹי
קִינְדָּעָר וּוּינְעָז... נָאָר אַלְּצָאָז וּוּתָם עֲנָדְגָעָן אַין דָּעָר פֿרְעָמָד
מֵיט גַּלְּיק אַין מֵיט הַצְּלָחָה. צְהַנְּתָעָלָה הָאָרֶץ וּוּיְזָט אַוְיכָי
הַצְּלָחָה, אַין מְלָפָה-שָׂעָרָה אַיְזָק אַ פֿאָקְזּוֹןִיעַ — אָז —
— נָאָר, זְעוּהָסְטָן! — אַזְוִי רַעַד טַעַמָּע צָוָעָרָן. זַי אַיְזָק
בָּגְנוּמָעָן פָּון דִּי גְּרוּסָע אַמְּתָן אַין פָּון גְּרוּסָע הַפּֿאָקְזּוֹנִיגָּעָן
פָּאָר קָאָפְּעָלָס הַצְּלָחָה אַין "סִימְבִּיר" ... אַין אַ מִינְשָׁ מַזְקָט זַי
דַּעֲרָבִי פָּון אַ גּוּטָה-אָצְעָנָע רְפָואָה מִיט צְוָקָעָרָוָאָסָע. אַלְּצָאָז
אַרְאָפְּגָנְעָשְׁלָגְנָעָן אַ גּוּזָאָצְעָנָע רְפָואָה מִיט צְוָקָעָרָוָאָסָע. אַז
פְּדוּי דָּאָס קָאָפְּרִיזָעָן קִינְד זַאָל זְעוּהָן בָּאַשְׁיְנָפְּרָלָאָךְ, אָז מַעַן
סְמָט זַיְךְ דַּעֲרָמִיט נִיט. אַדְרָבָא, מַעַן שְׁלִינָגָט אַדְרָאָפָּן
מַעַן וּוּכְרָט גּוּזָוָנָט.

אַבְּעָרָה מְעָרָע לְעָגָט זַיְךְ נָאָר אַ וּוּיְלָע אַיבָּעָרָה:
— וּוּאָס אַיְזָק דָּאָס... פֿאָקְזּוֹןִיעַ? צְאַיְיב וּוּאָס זָגָט מַעַן
דָּאָס?

די אַידענע גִּיט אַ קְרִים אַ לְּיָפָ אַ�ן אַ הוּיְבָ מֵיט אַיְזָק
פְּלִיְצָע, וּוּאַיְנָע זָגָט: אַזְוִי? מַיוּיל גַּאֲרָאָרָה אַרְוִיסְטְּרִיגָּעָן בַּיִּ
מִיר דָעָר סְוִד פָּון מַאֲכָעָן גַּאֲלָד? סְאָזָוּ בְּלָאָטָעָן!
נָאָר טַעַמָּע, זְוִינְדָּעָן-גַּאֲטָס-גַּנְבִּיכָּע, פִּיהְלָט זַי אַפְּיְסָעָל
אַיְן דָעָר רָאָל פָּון אַ גְּבָאִיטָע בַּיִּ גַּאֲרָאָר אַ גְּרוּסְעָרָדָר
קִיְּין גַּעַלְתָּן, פָּאָרְשָׁתָעָת זַיְךְ, נַעַמְתָּן זַי נִיט דַעֲרָפָאָר. זַי טָוָט
דָּאָס נָאָר מַחְמָת גְּרוּסָדְרָאָרָץ אַיְזָק אַיְבָּעָרָגְעָבָעָנִיקִיט. פָּאָר.
טִיטְשָׁת זַי דָעָר רְבִיצִינָס סְתָרִי-הַוָּרָה אַזְוִי:
— וּוּאָס וּוּיְסָטוּ, מְעָרָע! "פֿאָקְזּוֹןִיעַ"? אַ — וּוּאָרָט אַזְוִוָּן
או מַעַן וּוּאָרָפָט קָאָרטָעָן, מַעַן אַזְוִי זָגָעָן...

2.

יענט שוין מערע גוועק, שעמעוזיגערהייט, אויפן טישעג,
אָ קְוֹפֶּעֶרֶנֶעֶם פִּיאַטְאַקָּעֵל, אַיִּינֶעֶם פֿוּן דַעַם הַוִּיפָּעָן פִּיאַטְאַקָּעֵס,
וְאָס זַי הַאָט אֲקָאָרְשָׁת בַּאֲקִימָעָן צָוִיבְּטָעָן בַּיִּטְעָמָעָן.
די קָאַרְטָעָן-אִידְעָנָע גִּיט וְשַׂדְּנָע אַכְּפָּה דַי מַטְבָּע,
שְׁפִיט אַוְיף אַיְהָר אָן, צְוִילִיב הַצְּלָחָה וְוּעָגָעָן, אַוְן לְאָזָט אַרְאָפּ,
פְּלִינְק אַוְן גַּעֲנִית, אַיְן זַאַק אַרְיִין. עַפְסָס גַּאֲרְנִיט וְוִי אַרְבִּיצְיָן...
מַיוֹאָלֶט גַּעֲמָעָט שְׁוּעָרָעָן, אָז נַאֲר וּוּבְּעָר פֿוּן אַגְּרוּסָעָן
מִין טַעַן אָנוֹי. מַעְרָע בְּלִיְבָּט שְׁטָעָהָן אַגְּרְגָּע גַּונְצָפָּאָר-
וְאוֹנְדָּעָרט פֿוּן אָזָע כָּפָט-אָזָן-בָּאַחָתָאָט אַיְן זַאַק. גַּעֲהָרָט דָאָס
אוּיך, אָזָוי וְוִי «פָּאָקָאָזָנִיכְיָה», צַו די סְדוּדָות פֿוּן קָאַרְטָעָן-
וְוָרְפָּעָן?

אַבְּעָר די בְּלוּיע אִידְעָנָע לְאָזָט אַהֲרָן נִיט קִיְּין צִיִּיט
צִים טְרָאָכְטָעָן. «רַאֲ-דוֹאָ-טְרִי», גִּיט זַי אַזְּג; אַפְּנִים, פְּדִי
אֲפָאַגְּרָעָנְצָעָן אַיְהָרָע קָאַרְטָעָן-גְּבוֹאָות צְוִישָׁעָן אַיְין קָגְדִּין אַוְן
דָּעָר אַוְיִתְעָר — צְוִישָׁעָן טַעַמָּעָן אַוְן מַעְרָעָן. אַיְהָרָע פְּעַטָּע
הַעַנְתְּלָאָךְ צְוִיאָנָע זַיְר אַוְן צְוַאָפָּכָעָן זַיְר אַוְן צְוַטָּגָסָעָן זַיְר. די
גַּאנְצָע קְלִיעָפְּגָע טְזָלִיעָ קָאַרְטָעָן גַּעַתְּמָאָדָרָם. זַי גִּיט אַ
לְעָג די גַּאנְצָע טְזָלִיעָ אַוְן צְוַעַכְעָרָט זַי. אַוְן בְּאַלְדָּו וּוּעָרָט בַּיִּ
אַיְהָר פֿוּן פְּצָכָעָר אַפְּרִיקָּאָנִיגָּ פְּעַקְעָלָע וְוִי פְּרִיהָעָר, אַיְן זַי
טְחָסָט וּוּיְטָבָּר. אַיְהָרָע צְשָׂוֹאָמְעָנָע בְּרִיסָט שָׁאַקְלָעָן זַיְר,
אַיְהָרָע אַפְּגָהָעָנְגָהָעָן בְּאַקְעָן טְרִיסְלָעָן זַיְר. זַי קָאָכְטָ, דָאָכְטָ
זַיְר, אַינְגָּאנְצָעָן פֿוּן בָּאַגִּיסְטָרְוָונָג אַוְן גַּלְוּסְטָעְנִישָׁעָן צַו טְרָעָפָעָן
דָאָס וְאָס פַּס אַיְן גַּעַוְעָן אַוְן וְאָס וּוּעָט זַיְר. זַי גִּיט מַעְרָעָן
אַרְאָפְּנָעָמָעָן פֿוּן דָעָר טְזָלִיעָ. מַעְרָע הַוִּיבָּט אַוְיף אַהֲלָבָעָן
פְּעַקְעָלָע קָאַרְטָעָן מִיט אַצְּטָעָדְגָּרְהָרָהָן אַיְן לְעָגָט אָזָע
אוּיךְ טִיש. די בְּלוּיע אִידְעָנָע דְּצָקָט עַס אַבְּעָר מִיט דָעָר
צְוַיִּיטְעָר הַעֲלָמָת, הוּבָּט אָן גַּלְיִיר צַו לְעָקָעָן דַעַם גַּרְאָבָעָן
פִּינְגָּעָר אַיְן לְעָגָעָן די קָאַרְטָעָן מִיט די פְּנִימָעָר אַרְוִיָּה, אַלְזָן
מִיט שְׁעַפְּטָשָׁעָנִישָׁעָן אַוְן מִיט סְתְּרִיְתָוָה:

— מִיקָּשָׁן — קָאַרְטָוּפּ, שָׁאָקָ-צָ-אִים — נַאֲשָׁקִים... .

און פון די צלע סודות שווימט מיט אמאָל אַרוּוִיס אָ
מענשליכער לשונן:

— נא, בֵּי אַיְיךְ אַיְנוּ גָּאָר אָן אַנדָּעֶר "פֿאַקְאַזְוָגְנִיעַ"!
די ערשות פֿאַקְאַזְוָגְנִיעַ אַיְנוּ אוֹיְף גַּלְּיק. זָאַלְעַן מִיר שׂוֹין בִּידָּע
אוֹיְף לְעַבְעַן אַיְנוּ גַּזְוָנָת זַיְן... אָט אַיְנוּ דִּי מַלְפָה שַׁעֲרָל! אָ
פֿאַקְאַזְוָגְנִיעַ אוֹיְף אָט גַּסְטָר מַעֲרַכָּה... נָאָר דַּעַר חַתּוֹנָה, אָ
פֿנִים. וּאָרִים אָט אַיְנוּ אָונְגָּטֶר-שַׁעֲרָל. מַלְכָה אַיְנוּ אָונְגָּטֶר — אָ
חַתּוֹנָה. דַּעֲרָאָךְ אַיְנוּ דָּא אָפֿאַקְאַזְוָגְנִיעַ. שַׁטְּעהָט, אָפֿאַקָּא-
זָאַנְיָיעַ אוֹיְף אָט שְׁרָפָה. אָגְרִיסְטָר טַרְזָק פִּון אָט שְׁרָפָה...
טַעַמְעַט לְפָגַט צִוְּנוֹיָף אַיהֲרָע שׂוֹועָרָע הַעֲנָט אָוִינָן בּוּיָן,
אַיְבעָרָן פֿאַרְטָוָן, אַיְנוּ וּוּינְקָט-צָו צָו מַעֲרָעָן:

— נָגַּוְתָּ, וּאָסְ זָאַגְסְטִוִּוּ?

— טַאַקָּעָ... מַאְכָּתָ מַעֲרָעָ גַּרְוִיסְטָ אַיְיגָעָן אַיְנוּ גִּיט דָּעָרָיָ
שְׁרָאַקָּעָן אָ קָוֵק אוֹיְף דָּעָם מַוְטָּעָר-פֿלְעָק בֵּי אַיהֲרָ בְּרוֹזְסָט-קִינְד
אַיְפָן הַעַלְזָעֵל — דַּעַר רַוִּיטָעָר שַׁטְּעַמְפָעֵל פִּון שְׁרָעָק בְּשַׁעַת
דַּעַר שְׁרָפָה בְּיַיִם נִיעָם נָגִיד, בְּשַׁעַת דָּאָט קִינְד הַאָט נָאָר
גַּעַצְאַפְּעַלְתָּ בֵּי אַיהֲרָ אָונְגָּטָן הַאָרְצָן.

— אַיְנוּ אָט, — צִוְּנוֹגָט זִיךְּ דִּי אַידָּעָנָע גָּאָר הַאָפְרָעָ-
דִּינָּ — אָט אַיְנוּ דָּא אָן אַדְוָן מִיט "פֿאַלְעַטְעַן" (עַפְּאַלְעַטְעַן);
אַיְיךְ זָאָל שׂוֹין אַזְוִי גַּזְוָנָת זַיְן, וּוּסְ'אַיְנוּ דָּא אָפֿאַקְאַזְוָגְנִיעַ...
אָפֿאַקָּאָזָן — שָׁאָן! כְּיוֹאָלֶט גַּעַמְעַט שׂוֹועָרָעָן — דַּעַר זַעַלְבָּר
אַדְוָן וּאָסְ פְּרִיהָעָר בֵּי —

— דַּעַר פְּרִיסְטָאָהוּ. — זָאַגְטָ אָונְגָּטָר טַעַמְעַט — וּוּעָר דָּעָן?

— אַיְנוּ אָט אַיְנוּ אָפֿאַקְאַזְוָגְנִיעַ אָן דַּעַר אַדְוָן מִיטָּן
קְנוּעַפְּעַל —

— מַעֲרָעָן — שְׁרִיְיט אָוִיס טַעַמְעַט — דָּו הַעֲרָסְט? דָּאָס
קְנוּעַפְּעַל... נָו?

— ... אָן דַּעַר אַדְוָן מִיטָּן קְנוּעַפְּלָהָט זִיךְּ אַגְּגָעָוּצָט
אַיְפָן אָונְגָּטָר שַׁעֲרָל, אַיְפָן יַגְגָּעָן-מַאְן, וּאָסְ פְּרִיהָעָר... נָאָר
דַּעַר חַתּוֹנָה. קִומְעָן אַרְוִיס טַרְעָהָרָעָן. אָט אַיְנוּ זַיְדָאָס טַיְעָרָע
איַיכְעָלָע... צַעהַנְטָעָל אַיְיכְעָל, נָאָט, זַעַט!

— נָח... — שַׁעַטְמַשְׁעַט מַעֲרָעָן וּוּי אָפְּאַטְוִיבְּטָעָן.

די בלויע אידענע פון איין זייט אוין טעם פון דער צויזיטער זייט האבען זי אונגעאנצען צונומען, בעמערטק זי שוין אליין ניט, אז זי הוויבט אן צו טייטשען די סתרי-תורה-ווערטער אזווי ווי טעם זונדען-גאָטס-גנבייכע. די ליפען שעפּ טשען אוין דער קאָפּ אוין ערוגען וויט.

- אווי, וועה מיר ניט! - שרײַט פֿלוֹזִים אויף די אַיְדַעַנְעַ - אַ פֿאָקָזָזָנִיעַ אויף אַן אָוּמֶנְגִּיק... אַן אָוּמֶנְגִּיק גַּעַפּ-קִימַעַן פון אַ פֿערַד. דָא אויך - אַ פֿאָקָזָזָנִיעַ אויף אַ פֿערַד! טוין שערל!... עפּעס אַן אַנְשִׁיקָעַנְשִׁי, ניט פֿאָר קִינְעַם גַּעַדְאַכְטַ... - דער טַגְטַע, - שַׁפְּטַשְׁטַע מַעֲרַע אַן ווַיְשַׁט אַ טַּרְעַהָר. - "שְׁמַעַרְעוֹאַזְוֹ!" - פֿאָרְטִיְתַשְׁטַע טַעַמְעַ אַן שַׁאַקְעַלְטַ זַי זַיְךְ אלְיין מִיטַן קָאָפּ - שְׁמַעַרְעוֹאַזְוֹ האָט דָאַךְ אַיְהָם נַעֲבַעַךְ אַרְאָפְּגַעַשְׁלַעַפַּט אַין גַּרוּבָ... אַין אָזְעַרְטַ, ניט היינַט גַּעַדְאַכְטַ.

- אוין אַטְ! זַאַל אַךְ שוין אָזְוֵי גַּעַזְוַנְטַ זַיְין, - טַיְיַטַּשְׁטַ דִּי בָּלוּעַ אַיְדַעַנְעַ מִיטַן פֿינְגְּרַעַלְטַ אַן דִּי אַיְגַעַן בְּרַעַץ-גַּעַנְעַן בְּיַיְהָר - אַט אַין אַ פֿאָקָזָזָנִיעַ אויף נוֹיט אַן דְּחוּקָה אַן אַ פֿאָקָזָזָנִיעַ אויף אַיְינְעַם עַפְעַס אַ גַּעַלְעַן פֿאָרְשַׁוְוְן... צַגְעַטְשַׁעַפְעַט זַיְךְ... אַ פֿאָקָזָזָנִיעַ, אַן אַט-אַט אַין ער גַּעַקְוַיְהָן גַּאַר גַּאַהַעַט... אַיְגְּנַעַשְׁפָּגַרְט זַיְךְ, האָ? אַיְנְמָאַל פֿאָרְטַאַלְעַן. וּאָרְטַ, וּאָרְטַ.

די אַיְדַעַנְעַ שַׁטְּמַמְלַעַט פֿאָרְטַוְדַעַט. פון צַוְּפִיל אַנְטַפְּלַעַט קִינְגַעַן זַיְךְ, דָאַכְט זַיְךְ, ניט רַיְדַעַן, אוין ווֹאַרְפַעַן טַוְת זַי דָעַרְבִּי כִּיטְרַע אַוְיְגַעַן אויף מַעְרַעַן.

איַן מַעֲרַעַס פְּנִים הַוִּיבָעַן זַיְךְ אַן צַו בִּיטְעַן אַלְעַרְלַיְ... קָאַלְרַעַן: אַט-אַט זַאַגְטַ דִּי פֿרַעְמַדְעַ אַיְדַעַנְעַ אוַיס דַעַם גַּעַנְ... צַעַן אַמְתַ!... מַעֲרַע טַוְת נִיט ווַיְלַעַנְדִיגְ אַ טַּרְאַט צַוְּרִיק. אַבְּעַר די אַיְדַעַנְעַ, דָאַכְט זַיְךְ, זַעַהַת גַּאַרְגִּינִיט אַן פֿלִיְיסְט זַיְךְ ווַיְיַטְעַר: - די פֿאָקָזָזָנִיעַ ווַיְיַזְטַ, אַז דער גַּעַלְעַר מַעְנַשְׁ האָט אַיְךְ גַּעַוְאַלְטַ שַׁלְעַכְטַס טַאַן. גַּעַקְעַמְעַן כְּלוּמְרַשְׁט אַלְסַ אַ גַּעַטְעַרְטַ פְּרִיְינְט -

שיַי מַעְרַען שַׁטְּעַלְט זַיְךְ אַט דָאַס הַאָרְצַ: זַי ווַיְיַסְט אַלְזַ... זַי ווַיְיַסְט אַלְזַ. די גַּאַנְצַעַ מַעְשָׁה מִיט קַוְשַׁקְ-בְּרַאנְד!

- אפריהער, - טיעטלט די אידענע אין די קאָרטען
מייט א געאַלצעען שמייכעלע, האָט איהָ... איהָר האָט הייסט
דאָס, אֶזְוִי ווַיּוֹט די פֿאָקָזָן -

אָפָּעָד אַינְגִּיטָּען דער געפָּעהָרְלִיכָּעָר «פֿאָקָזָןְגִּיעָץ», דער-
הערט זיך א שטאָרָקָע טְרוֹבֶּעָן פֿון א פֿאָרָעָכָאָד, פֿון מְאַחַלְיוּוּר
וַיֵּיט הִנְטָעָרָן פֿאָרָאָם. בְּאַלְדָּן נָאָךְ דָּעָם - נָאָךְ צוֹויִי האָסְטִיבָּע
טְרוֹבֶּעָן, אַ גַּעֲשָׂרִי. אָוָן נָאָךְ אַ גַּעֲשָׂרִי. אַ סְּךְ גַּעֲשָׂרִיּוּן!
אַצְּינָד טְרוֹבֶּעָט שְׁוִין דער פֿאָרָעָכָאָד אַהֲן אוּפָּהָעָר אָוָן בְּצָטוּבָּט
אַלְעָם מעַנְשָׁלִיכָּע קְלוֹת. פֿון פֿאָרָאָם-זִיְּטָן דְּעַרְעָטָרָט זִיךְ אַ
קְרָאָן פֿון צְוִירָאָכְעָנָעָה הַלְּצָעָר, אַ צְוָאָמְעָנְפָּאָלָעָן פֿון שְׁוֹעָרָע
סְּלִוְפָּעָס אָוָן אַ גְּרָאָבָּעָר וּוְהַגְּשָׂרִי פֿון אַ מְאַנְסְּבִּיל, וּוְעַלְכָּעָר
גַּעֲחַת אִיבָּעָר אָוָן אַ דִּינָּעָם מְוֹרָאְדִּינָּעָן קוּוִיטָשׁ, אַוְיָאוִי!» דער
דְּזָוִינָעָר קוּוִיטָשׁ שְׁנוּיִידָּט דְּרוֹךְ, וַיְיִ אַ מְעֻסָּעָר, דָּאָס בְּרוּמִיגָּעָן
פִּיְּפָעָן פֿון פֿאָרָעָכָאָד, אָוָן רִיסְטָן זִיךְ אִיבָּעָר.

די בְּלִוְיָעָ אַידְעָנָעָ שְׁפָרִינְגָּט אַוִּיךְ. טְעַמָּע אָוָן מְעֻרָע
שְׁטָעַלְעָן זִיךְ אַוִּיךְ די צִיְּפָעָלָאָךְ. פְּדִי אַרְיָבָּעָר צְוִיקָּעָן זִיךְ
בְּעַרְגָּלָאָךְ זָאמָד, וּוָאָס לְיִגְעַן צְוִוִּישָׁן זַיְיָ אָוָן צְוִוִּישָׁן פֿאָרָאָם -

- הא? ווָאָס אַיז דָּאָס? ווָאָוָא אַיז דָּאָס?
אַלְעָם דָּרִי אַרְיָינְגָּעָטָאָנְגָּעָן וּוְיִבְּרָעָר טְשָׁוְכָּעָן זִיךְ אַוִּיס וַיְיִ
פֿון אַ שִּׁיפְּרוֹת. זַיְיָ קְיָוקָעָן זִיךְ אָוָט, צַוְּנוֹדָעָס הַיְּזָקָעָ אָוָן צַוְּ
די בְּאַלְעָגָאָעָס, אִיבָּעָר זְיִיעָרָעָ קָעָפָ, אַוְיִמְּן הוַיְכָעָן בְּרָעָן.
עַרְשָׁת - יְעָ, מְעַן לְיִפְּטָחָן אַלְעָם לְיִפְּעָן. פֿון אַלְעָם זְיִיטָעָן לְיִפְּטָחָן
מְעַן. בְּאַלְעָגָאָעָס, וּוָאָס וּוְאָרָטָעָן אַוְיִפְּן פֿאָרָעָכָאָד, שְׁפָרִינְגָּעָן,
פֿון דִּי קָעָלָנִיעָס, נְאָסְקָעָט-טְרָעָגָעָר שְׁפָרִינְגָּעָן פֿון דִּי לְיִיּוּעָס,
לְאַעַט-דְּרָעָהָעָר - פֿון דִּי פְּלִיטָעָן, פִּישָׁ-כָּאָפָּעָר - פֿון דִּי
שִׁיפְּלָאָךְ. אַלְעָם לְוַיְפָעָן צָוָם פֿאָרָאָם-צָו.
אָוָן דְּאָרָטָעָן וּוְיִיט, אַוְיִפְּן הוַיְכָעָן גָּאָנִיק פֿון אַנְשָׁעָלָס
הַיְּזָקָעָ, לְוַיְפָט אַרְוִוִּיס אַ אַידְעָנָעָ. די פֿאָרָאָמְשָׁטְשִׁיכָּעָ אַפְּנִים,
בְּאַשְׁעָ די פֿאָרָאָמְשָׁטְשִׁיכָּעָ! זַיְיִפְּהָרָת בְּיַדְעָ העַנְתָּ אָוָן שְׁרִיְּסָט
מוֹרָאְדִּיגָּ, וַיְיִ אַ פֿאָרָוֹאַונְדָּעָטָעָ חִיהָ:

- רָאָ-טְעָ-וּעָ-עָט!

א נאדרעל אין לעקאָך

1.

אַבְּאָלָע, אַנְשָׁעֵל דַּעַם פַּאֲרָאַמְשָׁצִיקָס אַיְנְגָעֶל, הָאָט אַנְגָעֶן-
חוֹיְבָעַן לְעַרְגָּעַן גַּמְרָא צַו נִין יָאָהָר. דַּאָס אַיְזַע גַּעַשְׁעָהָן הַיְיָ-
טַיגָעַן נָאָן-פְּסָת, בַּיִזְסָעֵל דַעַם זַגְאַיְקָעַן אַיְן חַדָּר. צַוְּלִיב אַזָּאָ-
שַׁמְחָה אַיְזַע צַוְּלִיב אַזָּאָגְחָת פָּוָן אַ קִינְדָּר הַאַבְּגָעַן שְׁוֹן, דָּפָר
פַּאֲרָאַמְשָׁצִיק אַיְזַע דַי פַּאֲרָאַמְשָׁצִיקָס, לְאַגְּגָג גַּעַזְוָאָלָט מַאֲכָ-
זָאָךְ אַוְן-בְּרַגְּנוּפָעַן פָּאָר עַטְלִיכָּע גַּעַטְעָ פְּרִיְנָט אַיְזַע פָּאָרָ-
מַלְמָד. אַבְּעָר בָּגָלְדָן נָאָס פָּסָח אַיְזַע מַעַן גַּעַוְעָן פַּאֲרָנוּמָעָן מִיט
אוַיסְפָּעָכָעַן אַיְזַע אַרְאָפְּלָאָזָעַן דַעַם פַּאֲרָאַמְשָׁצִיק. דַעַרְגָּאָךְ אַיְזַע גַּעַוְעָן
אַנְעָסָק מִיט בָּגָשְׁטָעָלָעָן אַגְּגָגָע אַיְזַע אַנְבָּגָסָעָן
אַיְלָהָם, אַנְשָׁתָּאָט דַעַם אַלְטָעָן. אַיְזַע דַי סַעְדָּה אַפְּנַגְּלָעָט גַּעַוְעָאָ-
דָעָן אַוְיָף הַיְיָנְטִיגָעַן פְּרִיְטָאָגָעָן פָּאָר וּזְאָרִימָעָס. זַסְעָלָעָן דָעָר זָאָ-
אַיְקָעָר וּוְעָט דָעָן לְאַזְעָן פַּאֲרָפָלָעָן וּוְעָרָעָן אַגְּגָאָלָאָ-
בָּרָאַנְפָעָן? עָר הָאָט דַאָס דַי לְעַזְטָע טָעָן גַּעַנוּמָעָן מַאֲחָנָעָן אַיְזַע
בִּית-מְדָרֵשׁ בַּיִם פַּאֲרָאַמְשָׁצִיק:

— רַ-רְבָּב אַנְשָׁעֵל שְׁ-שְׁוֹן דַעַם זַיְבָעַנְתָעָן בְּלָאָט
גַּמְרָא אַנְגָעָהוַיְבָעָן. אַיְזַע גַּאֲרָנִישָׂט.
וּוְיִ'צְדָעַן זַגְאַיְקָעַן שִׁיקְטָא אַיְהָם דָעָר רְבוּנוֹ של עוֹלָם
צַו אַזְעָלְכָעַ אַותְיוֹת, אַיְבָעָר וּזְעָלְכָעַ ערְפָלָט מִיט דָעָר צִינְגָ-
וּוְיִ'אַגְּדָעָר אַיְבָעָר אַגְּרָוּעָנָע. וּוְיִ'אַזְוִי אַזָּאָגְחָת מִיט
אַזָּאָגְחָתָן הָאָט דַאָס באַזְוּעָן דַוְרָכָצָאָרְבִּיטָעָן זִקְנָה, אַיְזַע צְוֹוִי

עטתכליכע פינגע אידען, אויסער קרובין.

מען אין גוקומען פינקטליך, ארום א זיגער איינס. פאָר
ווארימעס, פדי ניט מבטל צו זיין די קינדער פון מעבר-זיין
די סדרה אין חדר. באשע די פאָראַמְשְׁצִיכָּע האָט אַיְנְגָּהָאנָן.
עדעטלט אַ גרויסען קָאָרְבָּעָם לְעָקָךְ. אָוֹן אַלְיָין האָט זַי, מיט
אייהרע בריחשידיגע הענט, אויסגעבעאָקען אָן אַיעָרְפָּאָדָעָן,
געפְּלִיט מיט רעטהַלְעָךְ פון פָּסְחָדְגָּעָן האָגָּבָּגָּאָ-אַיְנוּגָּמָּאָכָּן מיט
איינְגָּעָר, צְשַׁנְּתַעַן טְלִיכָּע מאַינְרוֹטָע העינְגָּג, דָּעָר
גּוֹי פון פָּאָרָם, האָט פון מאָנָּאָפָּאָל גַּעֲבָּרָאָכְטָן צו שְׁלָעָפָּעָן אַ
צְּוּיִיָּה-קוֹאָרְטִיכָּע פֶּלְאָשׁ זַעֲכִיגָּעָר אָוֹן סְּאַיִן אַוּעָק בִּי אַנְשָׁלְעָן
איָן הַיּוֹקָע אַ סְּעוֹדָה אָזְוֵי וּוּ גַּאטָּהָט גַּעֲבָּאָטָעָן.

מייט דער נחטדיגנער זיבערקיטט. און נאכן ליעקֿאָן-אוּן
בראנפֿעַן בֵּי אַנְשֶׁלְעָן, ווֹאֶרט אוּף יַעֲדָן, בֵּי זִיךְ אַנְדָּעָר-
הַיִם, אַ פְּרִישָׁע בּוֹלְקָע אַדְעָר אַ פְּרַעְפִּיצָע מִיט אַדְרָעַתְשָׁע
אָנוּן אַ גַּעַבְרָאַטְעָנָס מִיט אַ סְךְ בְּרוּנָע צְבִיעַלְעִיּוֹן צָום טָנוֹ-
קָעָן, האָבעָן זִיךְ דֵּי אַיְינְגָעַלְעָדָעָן פְּיַעַנְעָ אַידָּעָן צְזֻעָּצָט אַרוּם
פָּוֹן דֵּי אַפְּעָנוּ פִּיכְעָר-שִׁיבְעָלְדִּיגָּע, פְּרַיעַרְשָׁע פְּעַנְסְטָעַרְלָעָךְ,
סְטִישׁ. פָּוֹן דֵּי אַפְּעָנוּ פִּיכְעָר-שִׁיבְעָלְדִּיגָּע, זְמַפְּטִינְגָּע
בֵּי אַנְשֶׁלְעָן אַין שְׁטוּב, האָבעָן אַרְיִינְגְּנָעְקוּט שְׁטִיקְלָעָן זְמַפְּטִינְגָּע
בְּלוֹקִיקִיט פָּוֹן דְּנִיעְפָּר, ווֹאָס זִינְגָּעָן אַיְינְגְּקָלְעָמָט, ווֹי ווֹילְדָע
סְאַפְּרָעָן, אַין דַּעַר רְוִיטְקִיט פָּוֹן דֵּי אַרְוּמְגָעָן לִיְּמָ-בְּרָעָגָעָס.
אַנְגְּנָעַשׂוֹאַלְעָנָן ווַיִּסְעַ ווֹאַלְעַגְּנָלְעָךְ האָבעָן, פְּאַרְבִּישׁוֹוּמְעַנְּדָגִי,
אַוְיךְ גַּעַכְפָּט אַ קּוֹק ווֹי אַידָּעָן האָבעָן הַגָּהָה פָּוֹן גָּאָטָס ווּלְעָט
אַוְיךְ פָּוֹן לְעַבְעָן. גְּרָאֶבְּלִיכְעָבָסְאָוּוּ קְוֹלוֹת פָּוֹן גּוֹיִים אָנוּ פָּוֹן
נְאַסְקָע-טְרַעְגָּע, הִירְזְעָרִי פָּוֹן פָּעָרְד אָנוּ אַ פְּאַרְבִּיְינְקְטָעָר רְעָ-
וּוֹעָן פָּוֹן קִיה האָבעָן זִיךְ גַּעַשְׁטוּפָט, ווֹי אַ צּוֹרִיסְעָנָר בְּרִיִּי.

טער ניגון. דורך אלע שפֿאַרְזְּקָעַס. אָט צוֹלָאָוט זיך אֶ בָּאנְדִּירָע
און רִיסְט זיך אַיבֵּעַר, אָן אָט צוֹטְרוּמִיִּתְצְּרָעָן זיך לְעַבְדִּיגָּע
טוֹרְבְּעָס אָן הָעֲרָעָן אוֹיף... אַיִן אַנְשְׁעָלָס הַיְּזָקָע, וּוּלְכָע שְׁתַּעַת
הַוִּיך אַוִּיך אֶ בָּעַרְגָּעַל, הַאֲבָעָן נָאָך דִּי דָּזְוִינְגָּע קָוְלוֹת מָדְנוֹעָ
פְּרִישָׁ אָן דִּיטְלִין אַפְּגָנָהְלִיכְתָּ. אָן דִּי גָּאנְצָע פָּרְבִּיגְנָע זָמְעָרָ
דִּיגְקִיטָּ, מִיט אֶלְעָ אַיהְרָע טַעַנְדָּר הַאָט צוֹנְעַדְבָּעָן אֶ בָּאוֹנוֹדְרָעָ
גְּעוּוֹרִיךְ צַו דָּעַר אִידְיִישָׁר שְׁמָחָה, זַי הַאָט בָּאַטְעָמָט דָּעַם לְעַ
קָאָך אָן פָּאַרְטִּיפָּט דִּי שָׁאַרְטִּיקִיט פָּוֹן וּכְצִינְגָּר בָּרָאַנְפָּעָן. דָּאָס
שְׁעַנְגָּע אָן גַּעַשְׁמַאְקָע הַאֲבָעָן זַיְךְ צוֹאַמְעַגְּגָאָסָעָן, צוֹלָם-הַבָּא
אָן צוֹלָם-הַזָּהָה הַאֲבָעָן זַיְךְ בָּצָהָעָפָט. אָן אַפְּלִילָו צְלַטְעָרָע אַיְדָעָן
בַּיָּמִים טִיש מִיט בְּלִינְדוֹוָאָטָע אַוְיָגָעָן אָן אַפְּגָנָעַטָּמָטָע גּוֹמָעָן,
הַאֲבָעָן זַיְךְ אַוִּיךְ דִּי אַוִּיסְגָּעוּוִיסְטָע וּוּנְטָן, אַרְוִיסְגָּעַקְוָת צָום קָאָ
לִירְטָעָן דָּרוֹיסְעָן:

— אָוּ-וּפְ! אֶ שְׁפָע, אָהָן עַיְנָהָרָע! אֶ דָּאַטְשָׁע, נִיט קִיְּין
שְׁטוֹבָ!

שְׁוִין לְאַנְגָּג אַיִן אַנְשְׁעָל דָּעַר פָּאַרְאַמְשָׁצִיךְ נִיט גַּעַזְעָסָעָן,
בַּיִּ אַטְישׁ, מִיט אַזְוִי פִּילְ שְׁעַנְגָּע אַיְדָעָן צוֹאַמָּעָן. זַיְנָט דָּעַר
דוּיְעָפָר הַאָט זַיְךְ גַּנְדִּירָהָט אַיִן מַעַן פָּאַרְהָאָוּעָט אַרְוִים פָּאַרְאָם
בִּיְתָאָג אָן בִּינְגָכָט; מַעַן אַיִן פָּאַרְגְּרָעָבָט צוֹוִישָׁן גּוֹיִים, וּוֹאָס
שְׁטוֹפָעָן זַיְךְ מִיט זַיְעָרָע פָּוֹהָרְלָעָץ אַרְיְבָעַצְוָהָהָרָעָן דָּעַם דְּנוֹעָ
פָּעָר אֶלְעָ אַוִּיךְ אַיִין מָאָלָ, אָן זַיְדָעָן זַיְךְ אַיִן דָּעַר מַגְעָן
אַרְיִין. מַעַן אַיִן בָּאַטְוִיבָט פָּוֹן דָּעַם קוֹפְּעָרָנָעָם אַיִן זַיְלְבָעָרָנָעָם
קָלָאָגָג פָּוֹן מַטְבָּעוֹתָלָאָן, וּוּלְכָע שִׁיטָּעָן זַיְךְ אַיִן דָּעַר לְזַדְעָנָעָר
תָּאַרְבָּעָלָע בַּיָּמִים גַּאֲרָטָע. דָּאָ נָעַם, דָּאָ גַּיב אַוִּיסְגָּאָב. מַעַן בָּאַפְּט
אָט דִּי „מְנוֹחָה“. מַעַן שְׁלִינְגָּט אַרְאָפָט דָּעַם „מְעִירִיבָה“. אַיִן בְּשֻׁתָּ
דָּאוֹנוֹעָן „שְׁחָרִיתָה“ — אַיִן שְׁוִין אַפְּגָנָעַטָּ. דִּזְמָאָלָס בְּרָעַנְט
מַעַן זַיְךְ אָן מַעַן בָּרְאָט זַיְךְ, אָן מַפְּזָן רַעַדְתָּ צַי דָּעַר וּוֹיְבָ
אוֹיְחָ שְׁטוֹמָ-לְשׁוֹן זַי וּוֹאָל גִּכְבָּעָר דָּעַרְלָאָגָרָעָן אַנְבִּיסְעָן:

— נָאָ אָ אָ! סְכִינָן! מְלָחָה! אַיִן, אַיִן!
מַעַן קוֹשֶׁת דִּי רְצֹוֹתָה, פָּוֹן „שַׁלְּ יְדָ“ אָן מַעַן טָאַפְּט דָּעַם
„שְׁלָרָאַשָּׁ“, אָן קְלָעָרָעָן קְלָעָרָט מַעַן גָּאָר פָּוֹן אַפְּטָרָאָגָעָן פָּאָכָט-

געַלְט דעם פרײַץ, פון קאָפִיקענע חובות בי' די זאָרעדשטיינֶר גוּיִים, וואָס זיינָען אַרְיבֵּרְגֵּעַפְּאָהָרָעָן אוּף באָרג. אַצְינֶד, צוֹ מעַן האָט דערלעַבְט אֹזָא נוֹחַת פון אַ קִינְדָּה: אֲפָאַלְעַ דער בָּכוֹר, דער יֹרֶשׁ זיינָעַר האָט אַנְגָּהוּבוּבָעָן צוֹ נִין אַחֲרַ גָּמָּרָא, האָט זִיךְ אַנְשָׁעָל גָּנוֹן בְּרִיְּטְלָעָךְ צוֹזָעַצְט מִיט די נִיעַ שְׂטִיוּוּל, וואָס זַיִינָרָע אַוְיְרְלָעָךְ האָבעָן נַאֲךְ נִיט פָּאָרָה-לוּירָעָן זַיִינָרָע רְוִיטָע פָּאָרָב... לְפָבָוד אֹזָא יוֹם-טוֹב אַיְן לְפָבָוד עֲרָב-שְׁבָת האָט עַר נַאֲךְ אַוְיסְגָּשְׁמִירָט די כָּאַלְיאּוּס מִיט וּאוֹרָה-וּוְעָלָה, אָויִן אֹזָא די שְׂטִיוּוּל זַעַחַעַן אוֹסְטְּלָילִיךְ פון דָאָס אַנְ-גַּעַלְגַּטְעַ פָּעַטָּס. עַר האָט אוּיךְ גַּעַפְּאַלְגְּטָבָעָן זַיִין וּוּיְיבָן אַרְאָפְּגָעַלְאָוָת זִיךְ צִוְּמָקָטָקָעָן פון פָאָרָאָם אַיְן אַוְיסְגָּשְׁמִירָט בִּידְעַ פָּאָרְשָׁוּאָרְצָטָעָה העַנְטָמָט מִיט נַאֲסָפָן זָמָדָה, אַיְן, וּוּי חַמִּידָה, אַוְיסְגָּעוּוּשָׁת זַיִי דָעַנְאָךְ מִיט אַפְּרַעַתְּלִיכָּעָר יִצְרָא-הָרָע-מִינְעָלָע אַנְ-בָּאַשְׁעָס בִּידְעַטָּעָן פָּאָרְטָוָה. דָאָס גִּיט אַלְעַמָּאָל צוֹ אַ בָּאוֹנוֹ-דֻּעָר טָעַם אֹזָא אַפְּשִׁיְּעָרָונָגְגָּ לְפָבָוד שְׁבָת. אַ בָּהָאַלְטָעָנָרָבָּא-גַּעַהָר בְּרָעָנָט אַיְן בִּידְעַנָּס אַוְיגָעָן, בְּשַׁעַת דֻּעָר מִצְּנָאָה וּוִישְׁטָדָה הַעַנְטָמָט אַנְ דֻּעָר וּוּיְיבָס פָּאָרְטָוָה. בָּאַשְׁעָוָה וּוּרְעָתָר אַיְן קַהְּרָתָה אַפְּ דָעַם קָאָפָּה. זַיִזְעָהָט אַיְנָמָס לִפְעָן אַ שְׁטוּמָעָן אַנְזָאָגָן אוּף הַיִּנְטָשָׁת צְוִינָאָכָּס, נַאֲךְ דֻּעָר פָּעַטָּר יִזְקֵךְ מִיט דֻּעָר גַּעַפְּלָטָעָר קִישְׁקָעָ...
...

2.

סְאַיְן נַאֲךְ אַפְּיָלוֹ צוֹ פָּרִיה צוֹ מַאֲכָעָן שְׁבָת. אַלְעַמָּאָל טָוט דָאָס אַנְשָׁעָל האָרט בי' לִיכְטַ-בְּעַנְשָׁעָן. נַאֲךְ לְפָבָוד דעם לְעַקָּאָן-אַיְן-בָּרָאַנְפָעָן האָט עַר הַיִּנְטָשָׁת גַּעַמָּאָכָּת שְׁבָת פָּאָרָה-פָּרִיה, אַיְן אַרְבְּגָעָנָבָעָן דָעַם גַּאנְצָעָן פָּאָרָאָם אַנְטָאָשָׁעָן זַיִן גּוּיִים וּוּלְכָעָר טָאָגָט אַיְן נַעַכְטִיגָּט אוּיפָּן פָּאָרָאָם. אַנְשָׁעָל וּוּרְעָתָר נַאֲךְ אַוְרְוָהִיגְגָּו וּוּעָן אַ פָּאָרְעָכָאָד גַּעַתְּ-אַנְ אַיְן טָוט אַ טְרוּב — מַעַן זָאָל אַפְּלָאָזָעָן דָעַם קָאָנָאָט וּוּאָס שְׁטָעהָט אַיְן וּוּגָג... דַּאֲמָאַלְסָט רִיסְסָט אַנְשָׁעָל אַרְבָּר אַיְמִיטָעָן לְחַיִּים-זָאָגָעָן, אַיְמִיטָעָן וּוּינְשְׁעַוּזְעַיְינְקָן מִיט פָּרָומָעָ אַיְדָעָן בַּיִּם

טיש, און לוייפט-צוו מיט דיא פעטע שטיוועל צום פענסטער. ער
מן מיט די אייגענע אויגען זעהן צי אונטשע איילט זיך צום
קאלווארט אויפן הוייכען ברגע, כדי אפטולאוזן די גאנצע מא-
גענצע ווי עס באדרף צו זיין.

ער זעהט, או דער ערל איז איספראונגען; לוייפט מיט די
לאפטיעס אָ פארסאָפערטר אָרויף דעם משופעדיגען ברגע. פונ-
דעסטוועגען וואַרימט ער איהם נאָך אונטער פונס אָפּענעם פען-
סטער:

— זשיוואָ, זשיוואָ, אַנטְּאָן!

עס ציטערט אין איהם היינט דאס הארץ, און אַנְשְׁלָעַן.
פארן נײַעם קאנקט ציטערט ער, ווי פאָר אָ טִיעֵר קִינֶּד. ער
ווײַיט אַלְּין נִיט פָּאָרוֹאָס... בְּפָרְט וּוֹעֵן די פָּאָרָעָכָדָעָן בּוֹן
דער "קָאָמְפָּגְנִיעַ" גַּעֲהָעַן-אָן. אַזְעַלְכָּע שׂוֹנוֹאַיִ-ישְׂרָאֵל קוּקָעַן דָּאָר
אַלְּעַמְּאָל די אוּיגען אוּס אָוִיף עַפְּעַס אָ פָּעַהְלָעַר. זַיִן וּוַיְיסָעַן,
אוֹ דַּעַר פָּאָרָאַמְּשִׁיךְ אַיִן אָ אִיד. חַלְשָׁת זַיִן זַיִן ער זַיִן אָ
קָאָפְּלָעַ פָּאָרְשָׁפְּטִיגָּעַן, וּוּלְעָן זַיִן האַבָּעָן אָ טִירְזָן אַיבְּעָרְצָן
הַאָקָעָן דעם אִידעָן קָאָנָט מִיט אָ שָׁאָרְפָּעָר הַאָקָעָן. אָזָא מַעַשָּׁה
הַאָבָּעָן זַיִן דָּאָר נִיט אַיְינָמָל אָפְּגָעָטָן אָנְשָׁלָס טָאָטָעָן, עַלְיָן.
הַשְּׁלָוֹן.

ער אַיִן נִיט אַיבְּעָרִיגְּ זַיִבְּעָר מִיט זַיִן שְׁוּעָר-פִּיסְגָּעָן גּוֹי,
בַּיִּ אָזָא אַיְדָעָלָעַ אַרְבִּיט. אָן אָוּסָעָר דָּעַם... זַיִנט נַעֲכָתָעַן
פָּאָרְנָאָכָט פִּינִּיגְּ אִיהם אָ מַאְדוֹעַ אָוּנְרָהִיגְּקִיִּיט. עַפְּעַס אָזָן
אַלְּטָעַר גּוֹי, וּוֹאָס הָאָט אָוּסְגָּוּזָהָן וּוֹי אָ מַכְשָׁף, הָאָט אִיהם
נַעֲכָתָעַן אַיְפָּן פָּאָרָאָט דָּעַרְצָהָלָט וּוֹעֵגָן אָן אָפְּגָאָט "אַרְיָה", צַו
וּזְעַלְכָּעָן דִּי אַמְּאָלִיגָּעָן רַוְּסָעָן הַאָבָּעָן זַיִן גַּעֲבָקָט, אָן מַקְרִיב
גַּעוּזָעָן אִיהם יַגְנָגָשׂ שִׁקְסָעַלְעַךְ... גַּעֲקְוִילָעַט אָן פָּאָרְבָּעָנָט. אַלְעַ
יַאָחָר אַנְהָוִיב וּוּיְעָסָעַ-צִיִּיט... אָן זַיִנט דִּי גַּעֲצָנְדִינְגָּר הַאָבָּעָן
זַיִן אָפְּגָעָטָוִיפְּט אָן גַּעֲוָאָרָעָן קְרִיסְטָעָן אַיִן בְּלִיצְיָעָן אָן
וּוּיְעָסָעַ-צִיִּיט בִּיּוּכָּרָט ער זַיִק מִיט דִינְגָרָעָן אָן בְּלִיצְיָעָן אָן
פָּאָרְלָאָנָגָט אָ קְרָבָן... בְּלוֹט פָּאָרְלָאָנָגָט ער. מַעֲנְשָׁלִיךְ בְּלוֹט...
דָּאָס הָאָט אָוִיף אַנְשְׁלָעַן גַּעֲמָאָכָט אָן אָוּסְעָרְגָּוּוּהָגְּלָכָעָן
איַנְדָּרוֹק. ער הָאָט דָּאָס צַו וּוּטְשָׁעָרָעָ דָּעַרְצָהָלָט בָּאַשְׁעָן זַיִן

ווײַב. “טָפֶג, טָפֶג!” האט באשע אויסגעשפיט. “צָוּם גּוֹיִס קָאָפֶר
צָוּם גּוֹיִס לְיִיב אָוָן לְעֵבָעָן! זַיְעַר אַפְגָּאַט אָוָן זַיְעַר חַזְרִישׁ
בְּלֹוֶת!...”

— אָוָן טָקָעָו! — צָוִי הָאָט זַיְךְ אַנְשָׁעֵל דְּפָרְנָאָךְ גַּעַט.
טרָאָכֶט, וּוְאָס אִין דָּאָס מִיְּן בָּאָבָעָס דָּאָגוֹת? אִיךְ בֵּין דָּאָךְ אָ
אִיךְ בֵּין אִיךְ...

פָּונְדָּעָסְטוּוּעָגָעָן עַדְעָרֶט אַיְהָם עַרְגָּעָצָוָאוֹ אָן אָוּמְרוּהִיגְקִיִּט.
אָן אָ וּוַיְנַקְעַלְעַ אִין קָאָפֶר זַיְצַט עַס בֵּי אַיְהָם פָּוָן נַעֲכָתָעַ אָן.
אָצִינְד, בִּים לְעַקָּאָר-אָוָן-בָּרָאָגָעָן, בְּשָׁעַת אִידָּעָן שְׂרִיעַן
צָו אַיְהָם “לְחִיִּים”, וּוּעָרֶט דָּאָס זַלְיָדָעַן קָוְלָכְעַל אַנְשָׁוִיְגָעָן,
פָּאָרְטָאִיעַט זַיְךְ וּוְאָס וּוּאָרִים. אָבָעָר בְּשָׁעַת אִידָּעָן זַיְנָעָן פָּאָרָ-
נוּמָעָן מִיט פָּאָרְבִּיסָּעָן, קָרִיכְט עַס וּוּיְתָעַר אָרוֹיסָס פָּוָן נַאֲרַצְעַט
אָוָן טָאָרָעָט:

— וּוַיְעַסְנָעַ-צִיִּיט... דְּזָנוּרָעָן אָוָן בְּלִיצָעָן... בְּלֹוֶת...
ס'וּוֹאָלֶט אָפְשָׁר גַּלְיְכָעָר גּוֹעוֹן צָו מַאֲכָעָן דָּעַם לְעַקָּאָר-
אָוָן-בָּרָאָגָעָן אָן אַנְדָעַר טָאָג. נַאָר זַוְסָעַל דָעַר מַלְמָד הָאָט זַיְךְ
אַיְינְגָעָסְעָן. פָּאָרְפָּאָלָעָן. גַּעַמְאָכָט אִין גַּעַמְאָכָט!
אָט דִי דָאָזִיגָע אָוּמְרוּהִיגְקִיִּט אָוָן דָּאָס אַיְינְצִיגָע וּוְאָס
שְׁטָעָרֶט אַנְשָׁעַל דָעַם פָּאָרָאָמְשִׁיךְ הַנָּהָה צָו הָאָבָעָן, מִיטָּן פָּוָן
לְצָן הָאָרָצָעָן, פָּוָן אַבְּאָלָסָס גְּדוֹלָה, פָּוָן כּוֹדָר בִּים טִישׁ מִיט
צָוִי פִּילְ קָרוֹבִים אָוָן שְׁעַנְעַ אִידָּעָן. פָּוָנְקָט וּוְיָעַר וּוְאָלָט מַוְרָא
גַּעַהָאָט אַנְצְוּבִּיסָעָן אַוְיףָאָס אַגְּהָאָלְטָעָנָעָן נַאֲדָעַל אָין זַיְסָעָן
לְצָעָן. דָעַרְפָּאָר שְׁרָעָקָט אַיְהָם צָוִי עַדְעַר טָרוֹבָאָס פָּאָרְעָכָאָד,
דָעַרְפָּאָר לְזִוְיפָּט עַר אַזְוִי אַפְט צָוָם אַפְעָנָעָם פָּעָנְסָטָעָר אָוָן אִיזְ-
דָאָנְקָבָאָר אַנְטָאָשָׁעָן זַיְן גּוֹי, וּוּעַלְכָעָר טָוָת דִי מַלְאָכָה נִיטָ-
עַרְנָעָר פָּאָר אַיְהָם. דָוְרָקָן אַפְעָנָעָם פָּעָנְסָטָעָר זַעַחַט עַר וּוְיָאנָ-
טָאָשָׁעָ לְאָוֹט אָפֶר דָעַם שְׁוּוּרָעָן דָעַמְבָעָנָעָם הַוִּיבָעָל אָוָן מַעַן
דָאָרָף. עַר גִּיט אַיְהָם אַ צִּיהָ-אָרוֹף, אָוָן דָעַר קָאָלְוּוֹאָרָאָט דָרְעָהָט
זַיְךְ אַוְיָחָד צְרוּיקָ, דִי מַאְשִׁינְעַרְיָעָ בָּאָרָאָפָּאָגָעָוָעָט, אָוָן דָעַר נַיְיעָרָ-
גַּעַפְעָכָט עַד קָאָנָאָט פָּאָלָט אָוָן דָנְיָעָפָר אָרִין. אָוָן וּוְיָאָר דִי
שִׁפְרָה גַּעַתְהָט דָוָרָךְ — נַעַמְתָּ אַנְטָאָשָׁעָ דָרְעָהָעָן דִי הַעַנְטָלְדִינְגָעָ-
רָאָד אָוָן דָעַר קָאָנָגָט צִיהָט זַיְךְ וּוְיָדָעָר אָוָן, מִיט אַ קוּוִיטָשָׁ פָּוָן

אייזערגע אקסען און מיט א טשפאקערוי פון פרישען דיעגעכץ.
פון גויס דאנפערקייט און ער יעדער מאָל' מאָבָד אַן-
טָאַשָּׁעַן מיט אַ פּוֹסָה, ווען יענער לאָוט זיך צוריק אַראָפּ צוֹם
פאראם. אַגְּשָׁעַל' מאַנוֹיָעַט אַיהם צוֹם אַ פֿינְגֶּר פון אַיִן
הָאָוֹט אַון מיט אַ פֿוֹלְעָן קָעֵלְיִשָּׂאָק אַין דָּעַר צוֹוִיטָעַר הָאָוֹט:

— פָּאָדי סִיּוֹדִי, אַנטָּאָן!
אַגְּטָאַשָּׁקָעַ זָאָזָט זיך נִיט בעטען, נִעְמָת אַראָפּ דִּי מַעַן-
געֲרָקָעַ פון קָאָפּ, גַּעַתְּחָטְצָוּ מִיט בְּלוּיָּז האָר אַון מיט אַ
גַּלְּיִקְּלִיכָּעַן פּוּזְעִירִישָׁעַן שְׁמִיכְעָל צוֹם אַפְּעַנְעָם פְּעַנְסְּטוּרָעַ, נִעְמָת
פָּאוּאָלִיעַ דָּעַם פֿוֹלְעָן קָעֵלְיִשָּׂאָק אַון הוֹיְבָט צוֹן צוֹוִינְשָׁעוּרָעַן:
— דָּאַיִ בָּאָן, שָׁאָפּ, שָׁאָבּ... וּזְאָמָ... (גִּיבּ גַּאְטָּת... אַז... אַז... אַז...)

ער פָּאָרוֹזָאַיקָעַט זיך פון צוֹפִיל' גַּעֲפִיהְלָעַן אַון גַּפְּינִינְט
נִיט דִּי נוֹטִיגָּעַ ברָכָה. שְׁטָעַתָּה עַר אַזְוִי אַגְּרָעַל' צוֹמִישְׁטָעָר-
הָיִיט אַון קַעְהָרָט פְּלוֹזְלִינְגָּו אַיבְּנָר דָּעַם פֿוֹלְעָן קָעֵלְיִשָּׂאָק אַין
גַּאֲרָגָעַל' אָרִיָּן. פָּאָרָגָאָסָעַן דִּי בּוֹשָׁה אַון זְשָׁעְדָּנוּקִיָּת מִיט אַיִן
מַאָלָעַ. עַרְשָׁת דָּאַגְּעָת אַיהם אוֹיפּ אַלְיכְּט אַין גַּוְיִינְשָׁקָעַן קָאָפּ.
נִעְפְּגָעַן דָּאַס פָּאָרָלְקָאָרָעַן וּוֹאָרט! גִּיט עַר אַטְרִיסְעָל מִיטָּן
גַּאֲנְצָעַן פָּאָק קָאָלְטָוּנְגָּוּאָטָעַ פָּאָקְלִיעַ-הָאָר, אַ וּוֹשָׁ דָעַם פִּיכְ-
שָׁעַן מְוִיל' מִיטָּן אַרְבָּעַ אַון אַשָּׁאָס אַפּ דִּי נִיט-פָּאָרָעָנְדִינְגָּטָע
וּוִינְשָׁוֹאָנִיעַ:

...זָאָרָאָווִיא אַי... וּסְיַאְקָאָהָא דָאָבָּרָא! (גַּעְוָונְט אַון אַל-
דָּאַס גַּוְטָּה).

בָּאַמְּעָרָקָט נִיט אַגְּשָׁעַל' פָּאָרָאַמְּשָׁקִיךְ, אָז דָעַר עַרְלָה וּוּרְט
מִיט יַעֲדָעַן קָעֵלְיִשָּׂאָק שׁוּפְרָעָר אוֹיפּ דָעַר בָּרָכָה, אָז דִּי אָוִי,
גַּעַן זִיְנָעַ וּוּצְרָעַן רְוִיטָעָר אַון דִּי טְרִיטָה וּוּקְעָלְדִּינְגָּר. מִילָּא,
אַיִן אַ אַידִּישָׁר שְׁטוּב אַ שְׁמָחָה, זָאָל דָעַר גּוֹי אַוְיָךְ הָנָהָה
הָאָפְּעָן!

ער בָּאַמְּעָרָקָט אַוְיָךְ נִיט, אָז דָעַר רִיחָ פָּוֹן זִיְנָעַ פְּרִישָׁ.
אוּסְגַּעַשְׁמִירָטָע שְׁטִיוּעַל מִישְׁטָט זיך גְּרָאָבּ אָרִיָּן, מִיט זִיִּין פְּרִיקָ-
רָעִיתָ, אַיִנָּם רִיחָ פָּוֹן לְעַקָּאָק אַון פְּלָאָדָעָן אַון מַאְרִינְגָּטָע
הָעָרִינְגָּה יַעֲטוּזְדָעָר מַאָלָעַ, וְעַן ער, אַגְּשָׁעַל, גִּיט אַ גַּעהְ צוֹם

פונסטער, טזט דער טראָנְגֶּעֶר רִיחַ אֲשֶׁר אֵין ذַי אַידַּעַ.
לֹפֶט אַידְישׁע נְצֹעֶר בַּיִם טִישׁ. מַעַן בְּלִיבֶט שְׁטַעַחַן מִיטַּא בַּיַּם
סָעַל שְׁטוֹרָעַ אָוְיגָעַן אָוְן מִיטַּפְּרִיסְעָנָעַ נְאָוְלָעָכֶר אַינְמִיטְעָן

דָּעַר וַיְינְשֻׁעוֹתָגְּנִיעַ אָוְן עַרְשַׁת דָּעַרְנָאָק קְוָמַט מַעַן צַו זַיַּךְ:

— אִיזַּיְ... אִיזַּיְ הִיסְטַּדְּסַ... הַכְּלָה, לְחַיִם טּוּבִים

וְלְשָׂלּוּם!

סִיאַזְנַטְדַּעַת דִּיוּעַלְבָּעַ פָּאָרְלַעֲגָעָנָהִיט פַּוּן דַּעַם גּוֹי,
לְהַבְּדִיל, נָאָר אַיְף גָּאָר אָן אַנְדָּעָר אָוְפָן. אַיְף אַיְדִּישְׁלִיכְעָן
אוֹפָן.

3.

מִיטַּזְסְּלָעַן דַּעַם מַלְמַד זַיְנָעַן גַּעֲקוּמָעַן, צַו אַנְשְׁלָעַן אֵין
שְׁטוֹב אַרְיַין, עַטְלִיכָּעַ חַדְרַ-אַינְגֶּלְעַן. ذַי גָּאנְצַע עַלְטַעַרְעַ פַּתָּה.
צַעַהַן-יִאָהָרִיגְעַן אָוְן אַפְּלִיְ... עַלְקַ-יִאָהָרִיגְעַן „גַּמְרָא-בָּחוֹרִים“. גַּעַ-
קְוָמַעַן זַעַנְעַן זַיִי לְפָבּוֹד אַבְּאַלְעַס אַנְהָוִיְבָעַן גַּמְרָא-לְעַרְנָעַן. זַיְעַר
אַיְנְגְּסְטָעַר חַבָּר אַיְוּ עַד גַּעַוְאָרָעַן. טַעַטָּעַס אָוְן מַאֲמָעַס הַאָבָעַן
זַיִי דָּאָס גַּנְאָדִיג דַּעַרְלוֹיְבַּט. זַיִי גַּעַהָעַן אַפְּלִיְוּ צּוֹם דַּנְיָעָפְרַעְ
אָוְן דְּפָרָצִי נָאָר פָּגָר וּפָרְמִימָעַס עַסְעַן. נָאָר נִישְׁקָשָׁה! ذַי קִינְ-
דָּעַר גַּעַהָעַן דָּאָר אַיְף אַלְעַקְּאַ-אָוְן-בָּרָגְנְסָעַן, וּפְעַלְעַן זַיִי דָּאָר.
טָעַן דַּעַרְוּיְיל וּוֹאָס אַיְבָּרְכָּאָפְעַן דָּאָס הַאָרֶן. אָוְן שְׁטִיפָעַן...
שְׁטִיפָעַן וּוֹעַט זַיִי זַוְּסָעַל דָּעַרְ רְבִי וַיְיָעַרְטַּר נִיטַּהָאָזָעַן. בַּיִם
וּוֹאָסְעַר מְזוּעַן קִינְדָּעַר הַאָבָעַן אָן אוְיגַ טַא זַאָלָעַן זַיִי זַיִקְ
גַּעַהָן גַּעַזְגַּטְשִׁינְקָרְהִיט.

גַּעֲקוּמָעַן אִיזַּיְאָנְקָט פִּיסְקְּלִיאַנִּיק, דָּעַר עַלְטַסְטָעַר צְוִישָׁעַן
די גַּמְרָא-בָּחוֹרִים. אָן עַלְקַ-יִאָהָרִיגְעַר לְגַגְגָעַן, מִיטַּא חַוִּיכָעַן
הַאָלֹג, וּוּלְכָעַר שְׁפְּרִינְגַּט אַזְוִי יִאָלְדִּישׁ אַיְף זַיְנָעַ הַיְנָעָרְשָׁע
פִּיס. דָּעַר קוֹל בְּרָעַכְתַּזְקָעַ שְׁוִין בַּי לְאָנְקָעַן פַּוּן פְּרִיחַצְיִיטִיגְעַ
בְּגַנְוֹתְקִיטִיט. גַּשְׁעַתְנַן רַעֲדַעַן הוַיְבַּט עַרְ, דַּאֲכַטְתַּזְקָעַ, אָן מַעַשְׁהָ-
מַאֲגַסְבִּיל, מִיטַּא בְּרוּם, אָוְן גָּאָר פְּלִזְגִּים גִּיטַּעַר אַקְוָאָקְזָעַ,
פָּאָלַט אַרְיַין אִין אַקְרַח אָוְן צְוֹפִיפְשָׁט זַיִק. רַזְפַּט מַעַן
אִיהם דַּעַרְפָּאַר — „פִּיסְקְּלִיאַנִּיק“.

געומען איז משקה בויילע – א געועצטער יאטעל, ביז
וועמצען בייד שפיציגע שליפען זייןען פאראונאקסען מיט גע-
קריזעטלעט הערטען. זי' וואקסען בי' איהם דארטען איז א
געדרעה. דוכט זיך דערפהאר, איז דאס זייןען יונגען הערגער
פון א בייקעל, וואס בייסען זיך איהם שיין אונטער הויט-און-האר
אונ אט-אט שנידען זי' זיך איהם ארויס. משקה-בויילע ווערט
גאנר עהנליך צו א יונגען בייקעל, ווען ער רצונגעלט זיך, אויף
אן אמרת אדער אויך צ-פלייסען, מיט זייןע חברים. ער לאנט
דאן אראס זיין הרטען קאפט מיט די שפיציגע שליפען איז
שטוויסט זיך און בוקעט זיך איז אין בויך אריין און און הארצען.
קיינער קען זיך נישט שטעלען אקעגען איז בייקישער טרא-
טנגיקע... א קול האט ער אויך אביסעל א מגושמדיגען, א
הייזעריגיבען. און אונ ער אויך כעסיג און גיט א פרען
ווא-אָס??, דוכט זיך זיך אויך אויט, אונ ער דערוועט: «מְאַחֲהָה?»

וּוֹאָ-אָס?”, דוכט זיך זיך אויט, און ער רעוועט: “מַה-אָה?”
געקמען איז אויך זלמנקע “סָאָוועכִין”, אֲדָעֶר זלמנגע
האו – אֲשָׁר עַקְעַד גַּעַר, צָפְלַדְגַּעַר אָוָן פְּלִינְקַעַר אַינְגַּעַל,
מייט צוֹשָׁר אַקְעַנְעַ בָּוֹלְטָן אַוְיגַעַן, וּוֹאָס קַעַן בָּאַוְועַגְעַן דֵּי הַוִּיט
פֿוֹן קָאָפַט, אָוּן ער ווֹילַ, אָוָן שָׁאָקְעַן אֲקָפְעַלְעַ מִיט דֵּי אוּיַּ
עַרְעַן. עַטְלַבְכַּע אַוְתִּיחַתְּ קַעַן ער נִיט שָׁאָרְךָ אַרְיסְרַעַדְעַן: אָנַּ
שְׁטַאַטַּט אֲשִׁין” זָאנַט ער “סִין” אָוָן אַגְּשַׁטְאַט אֲסְמַךְ דָּוָקָא –
“שִׁין”. אָוָן אֲשִׁים “לְמַדְרַעַת” ער גַּאֲרַ אַוְים וּוּי אֲשִׁים... אַוְיַּ
סְמֻעַת עַגְעַן זָאנַט ער “שְׁמַעַט עַגְעַן” אָוָן אַוְיַּפְּרַה שְׁלַמָּה – “סְלַמָּה”.
אַוְיַּפְּרַה לְעַרְגַּעַן – “וּוְעַרְגַּעַן”. אָוָן אֲוְסָכְט זִיךְ אַיהֲם אַזָּא
וּוְאַרְטַּוּ וּוּי רַאֲסַעַל – קַומְטַדָּס בֵּי אַיהֲם אַרְוִוִּיס – “רַאֲשַׂאוֹו”.
אַוְיַּפְּרַה אַיהֲם דַּעֲרַצְעַהְלַט מַעַן דָּס אַיִן חַדְרַ, אָוּן ער הַאַט אַיִן
שְׁבַתְדִּיגַעַן קִידּוֹשׁ גַּזְוֹכְטַא “שִׁין” אָוּן נִיט גַּזְפְּגַעַן. אַיִן גַּזְנַ
צָעַן קִידּוֹשׁ נִיטַּ... דַּהְיַינוּ: “יּוֹם הַסִּיסִּי” וַיְכִלוּ הַסְּמִים... וַיְכִלּ
אַלְהַמִּים בְּיוֹם הַסִּיסִּי... וַיְבִרְךְ אַלְהַמִּים אֶת יוֹם הַסְּבִיבִי וַיְקִדְשֵׁ
אָוּתוֹ... אָז יָא! ער הַאַט אַינְגַּנְגַּעַן פְּאַרְגְּגַעַן! אַיִן קִידּוֹשׁ
אַיִן סָגַם אַגְּנוֹבֵב אַיִן יָא דָא אֲשִׁין”. אַיִן אַיְגְּזִינְגַּעַר
שִׁין”, שִׁיעַר נִיט פְּאַרְגְּגַעַן... אַיִן שְׁבָרִי מְרוֹן!

*) סבירי מרגן.

או אינגלץ פָּרְיוֹולֶט זִיך לַוְסְטִיג-מָאכָעַן, בְּעַטְעַן זַיִ אֵיתָם
ער זָאָגָעַן שָׁאָלֶעֶץ". אֲנָה זְלָמְנָקָע! רַעַד וּוֹי אַ מְצָנָשׁ! וּוֹי
אָגָאנַט מַעַן שָׁאָלֶעֶץ?

— סָאוּוֹכִין! — ענטפערט אָפַל זְמַנְקָע זְהָר בְּרַאֲזוֹן. עֶרְאֵינוֹ כְמַעַט וְיַכְעֵר, וּוַיַּזֶּת אָוִסִּי. אָז בְּצַעֲדָר פָּנוּ אִיהָם הַאֲטָדוֹס נָאֵך קִינְגַּר נִיט אַרוּסִיגְעַרְעַדְתִּים.

קגטשעט מען זיך פאר געלעכטער, און מען אויז איהם
מכבד מיט „אונטער-פלעצלעך“. ס'הויסט מיטן קנייע אונטערן
דארען גועס. מען טוט דאס איגענטליך בלוייז צויב זיין
טובה וועגן. פדי אַפְּצָהָרֶטְעָזָן איהם. ער זאָל זיך אײַפֿ-
הערען אָזִי צו שרעקען. נאָר זַמְנָקָע שׂוֹצָקָט זיך פָּאָרֶט. ער
האָלֶט אַין אַיִן שרעקען זיך. רק ער קוֹקָט זיך אַרוֹם צי מען
זוֹל איהם ניט געבען אין „אונטער-פלעצלעך“.

געcumען איז אויך פִּיוֹקָע אֶרְטַס. דעם פַּעֲמֵץ אוירס
אַינְגָּל. אַ צְהַנִּיאָהָרִיגָּעַ מַזִּיק, אַ בְּרָאנְדַּ מִיט אַ פָּאָרַ פִּיִּ.
עֲרָדְיגָּע שׁוֹאַדְצָע אָוְגָּעַן. אַ כָּלִי — פּוֹלְ מִיטַּ שְׂקָאַצְעָרִי אָוְן
מַמְרוּיִי. אָוְן פָּאַדְעָקָט אַיז דָּאָס פּוֹן אָוְיבְּפָעַן מִיטַּ סְטָאָגַ
שְׁעַטְשְׁנָקִיִּת אָוְן מִיטַּ חַמְזוֹעַטְעַקִּיט. וּוֹי אַ הִיסְעָר טַעַפְעָלַ מִיטַּ
אַ שְׁוּרָעָן דַּעֲקָצָל. מַעַן דַּאֲרַף אַבְּעָר קְוִים-קְוִים אַ הוֹיְבַּטָּאָן
יִיְ פָּאַקְרִישָׁקָע. אָזְוִי גִּיט דָּאָס אַ זָּעַן מִיטַּ זָוְדִיגָּע פָּאַרְעַ, אָוְן
מַעַן בְּרָעַטַּן זִיךְ דַּי פִּינְגָּעַר אָפָּ...).

וזסעל דער מלמד האט זי דאס געבעראקט צופיהרען גלייך פון חדער אעהערצוץ. אלע מיט די חומשיים אונטער די פאכועס, נאכון מעביר-זיין די היינטיגע סדרה. אלע אועלכע שטילינקע. גאטס-ברכה ניט קיין גمرا-אנגלאען. ווי די שעפערלעך נאך און אטלען צוף זייןען זי איהם נאכגעאנגען. נאך אונטער-זיך, הינטער דעם רבינס פלייצעס, האט מען זיך דעם גאנצינ-קען וועג איבערגרערעדט אויפֿ אַמְּדָנוּנִים שטומ-לושן, פֿילְ מיט ווינקען און מיט הברות. מ'האַט אַפְּגָרֶעֶדֶט אויסצונזען היינ-טיגען לְעַקָּאַר-אוֹן-בראנפֿעַן בֵּין פֿאַרְאַם-שְׁצִיקָּן, כְּדִי צו באָקָע-גען זיך מיטן דנייעפֿער ווי עס געהרטן צו זיין. איינמאָל לְעַבְתָּן אויפֿ דער וועלט ! און תאָמֵער האַט זסעל דער מלמד גע-

טאטאטענער פאר אַלע זייןיע חביבים.

4

זוסעל דער מלמד גופה איז אaid מיט א שיטערער באָרד, ווֹאָס לְאַזּוֹת זִיךְרֵי אַיִּהְמָן אַרְאָפֶן אוּפִין האַדְעָזָן ווי אַדְיקָעָר אָזָן קוּרְצָעָר גְּרוּיְיכָעָר לְוָלְבָּ. דַּי גְּרוּאַבְּלִיכָּבָּ לִיְפָעָן שְׁטַעַקָּעָן זֶד בְּבֵי אַיִּהְמָן אַרְדִּוִּיס פּוֹן דַּי שִׁיטְעָרָעָפָּ פָּאַרְטָאַבְּאַקְטָעָ ווְאַנְגְּצָעָס. גַּע- דִּיכְטָ זַיְנָעָן בְּיִ אַיִּהְמָן נָאָר דַּי בְּרָעָמָעָן. אַ שְׁטְרָעָנָעָ פִּינְסָטָר- קִיְּיטָ לִיְגָט אַיִּין זַיִּ; אַזְּן אַוְיָף דַּי אַיְגְּנוּפְּאַלְעָנָעָ שְׁלִיפְּפָעָן אַיִּן אַוְיָף גְּרוּיְיכָעָר טְרוּקָעָנִיקִיט. דַּאֲכָט זַיִּ, אַזְּן אַזְּאָ אַיִּד קְשָׁעָן קִיְּנָמָאָל קִיְּין שְׁמִיכְעָלָן זַיִּ שְׁוִין יָאָ צְמָאָל — זַעַהַר זַעַלְעָן. אַזְּן אַזְּן צְשָׂמְחִיכְעָלָן זַיִּ שְׁוִין יָאָ צְמָאָל — גַּעַהַת דָּאס בְּיִ אַיִּהְמָן צְוָ נָיִט ווּי בְּיִ אַלְעָזָעָמָעָן. גַּעַנְזָוָעָן אַזְּן גַּעַשְׁמִיכְעָלָט. נִיְּין! נָיִט נָאָר מִיט דַּעַר צְוָנָג זְאַיְקָעָט רַ' זְוַסְּעָלָעָ, נָאָר אַוְיָף מִיט זַיִּן שְׁמִיכְעָלָ. אַ זְּאַיְקָעְוּוֹאַטְעָר שְׁמִי- כָּעָל אַזָּאָ. דַּהְיָינוּ, בְּשָׁעַת עַס קְוָמָט אַזְּן דַּי מְזֻלְּגָעָ מִינָּוּת, זַוְּ סְעָל דַּעַר מְלָמֵּד מוֹן אַ שְׁמִיכְעָלָ טְהָאָן: שְׁטַעַקָּט עַר קְוָדָם-פֶּלֶג אַqrְoּיס דַּי בְּולְטָעָ לִיְפָעָן זַיְנָעָ פּוֹן דַּי שְׁטִיטָעָר ווְאַגְּסָעָט אַזְּנָט מִיט זַיִּ אַצְּטָעָר. דַּעֲרָנָאָךְ הַוְּיָבָעָן דַּי גַּעַשְׁלָאָסְעָנָעָ לִיְפָעָן אַזְּן צְוָ שְׁאַקְלָעָן זַיִּ אַלְעָזָגְנָעָר אַזְּן גִּיכָּרָ, דַּי ווְאַגְּסָעָט צַוְּ הַאַזְּקָעָן זַיִּ, בְּזַוְּ דַּעַר מִיטָּעָן פְּנִים שְׁפָאַלְטָ זַיִּ אַיִּהְמָן, מִיט גַּבְּאָטָס הַילְּךָ, אַוְיָף אַזְּן אַנְטְּפְּלָצָקָט גַּעַלְבָּעָ נָיִט-גַּנְגְּנָעָץ צַיִּן... דַּעַר רְבִּי רַ' זְוַסְּעָל האָט, הַיִּסְטָ דָּאס, הַנָּהָה.

אנקוקענדיג אונז זאגאיקוועגן שמייכעל מיט אונעלכע
העווית קען מען דאך מיינען, או זוסעל אייז א לעקייש איד
און לאות קרייכען די תלמידים איבער זיין קאפו? אייז דאס,

במח'יה, א' גרויסעד טעות. ואארים, ווי נאָר עס קומט צוּט
לערנען שלאנט ער זיך און פאָטשט זיך און שמייסט זיך ספֿנוֹת-
לאָפְשָׁות. מִהְרַצֵּחַ שלאנט ער טאָמָעָר פֿאָרְקָהָט מעַן זיך בשעתן
לערנען, טאָמָעָר פֿאָרְהָעָרט מעַן. דאס וואָס ער קעַן ניט דער-
אָגָעָן מיט דער שׂוּעָרֶץ צוֹנָג, בשעת דער כעַס שְׁפָאָרָט אַיָּהָם
אָן, דערוֹאָגָט ער מיט די לאָקְשָׁעָן. ער האָלָט זיי דערפָּאָר
אלְעַמְּאָל גְּדִילִיט אָוְנְצָעָן טִיש אוּף דער פֿאָרְשָׁמָאַלְצָעָוּטָעָר
קְנִיעַ.

— אָמַמְהוֹתָה — צוֹשְׁרִיטָעָ ערִיךְ אָוָן כָּפֶט דָעַם
קָאנְטְשָׁוָק — אָמַחְוָה זָאָל אָוִיפְ אַיְיךְ קָומָעָן!
אוֹזָא מָנוֹל הַאֲטָעָ ערִ שְׂוִין רֵי זְסָעָל דָעַר וְאַיְקָעָ. דָעַר
יְבָנוֹ-שְׁלָעוֹלָם שְׁקָט אַיְהָם אַלְעַמָּאָל צָו גְּרָאָד יְעַנְעָ אַוְתָּהָוּ,
וְעַלְכָעָ ערִ קָעָן נִיט אַרוֹיסְרַעַדָעָן. דָאָס אַיְבָעַרְגָּעָן דָעַרְזָאָגָעָן שְׂוִין
רֵי לְאַקְשָׁעָן.

די גمرا-בחורים שמייסט ער ניט אויפן נאקעטען לייב. ניט. דאס ניט. פיעוק האט איהם דערפונ אַפְּגָעוּוּהָנֶט. געועען עא מעשה מיט פיעוק אורייס, וועלכען ער האט מיט בעוואָלט אַפְּגָעוּלִיגְט שמייסען. האט זיך איהם דער שיינְגָעֵץ איינְגָעֵבִי. סען אין דער פארשאַלְצָעוּוּטָעָר קנייע, ווי אַ בִּיאָזָר הַינְּטָעָל. דעמאָלט אַן שמייסט ער אויפן נאקעטען נאָר די קלענְעָר אַינְגָּלְעָד פָּוּן דער חומש-פָּתָה.

אין טאמער הוייט זיך א אינגעלאַן צו בעטען: "רבּי,
איך האָפּ אַ 'בלִינְדָּן טִישְׁרָקָעַ'... אַדְעָר: דער בויך טוֹט מֵיר
וואֹעה!" ענטפֿערט אַיהֲם אָפּ זוֹסֶעֶל אַיבָּרוֹן נַאֲקָעְטָעַן:
— מַמְּנוּסֶת אַיך עַס בְּ... בלִינְצָעַס בְּ... בְּשָׁעַת אַיך
שְׁמַיִּים דִּיך?

גוטע מאמעס זיערע דעם רבין אונטער די אויגען:
די קינדר ער איהים מיט צווענדענע ליבער, בענשען נאך די
שיגע בלינצעעס פיהילט ער פארט בשענן שמייסען. און קומען
בלינצעעס עטס ער טאקט ניט, גאר א שטיקעל טעם פון פליי
פובליגט און מאנגע גאנציג. מעהט באשינעטערליך, און קיין
און שםיסט וווײטער. די אויגען ווערטען בי איהם דענק

— געבענשט זאלען זיין זומעלס הענט. מסתמא פשר
פֿאַרדיינט.

— אָן אַקט, אָבער, מיט זומעלס תלמידים! פֿרעהט אויף
זַי אֵין גָּס, ווועט אִיהָר הַערְעָן גַּאנְצָן אַנדְעָרָע יִדְיוּת. אַזָּא
גַּוְּלָן אֶ רְבִּי, דָּקְאַט זַיְךְ. דַּי הוֹיט הַאֲטָט דָּאָן גַּעֲדָרְפַּט אָוְף זַיְךְ
צִיטְעָרָעָן... הַוִּיבְט זַיְךְ נִאְתַּט אָן! אָנוֹ, גִּיט אֶ פֿרְעָג: וּכְרָעָג:
זַיְינְעָן דַּי גַּרְעַסְטַע שְׁקָצִים אַין שְׁטָאַט? וּוועט אִירְקַד גַּאנְצָן שְׁקָלָאָוּ
עַנְטְּפָרָן: «זַוְּסָעֵל דַּעַם זַאְקִעְנָס תְּלִימִידִים לְעַלְעַלְעַן!»

פֿין דַּאנְעָן קַעַן מַעַן אַרְוִיסְדְּרִינְגָּעָן אֶ מּוֹסְרַהַשְּׁפֵּן. אָז אֶ
צַּו הַאֲרָטָע דִּיסְצִיפְּלִין אָוֹן אֶ קִינְדְּעָרְשָׁע גַּעְדוֹלָה אֵיז וּוּי אֶ קָאָ-
טְשֻׁעָרָע אָוֹן אֶ שְׁוּעָרְרָע שְׁטִיוּוּל. וּוֹאָס שְׁוּעָרְרָע דַּו טְרַעְטַסְט
אוּפְּךְ אִיהָר אָן, אֶלְעָזֶץ שְׁטָאַרְקָעָר אֵיז דַּעַר קְלָאָפְּ וּוֹאָס זַי דַּעַר-
לְאָנוֹגָט צּוּרִיק אִיבָּעָרָן קָאָפְּ. אָבער אַין דַּי צִיטְעָן פֿוֹן זַוְּסָעֵל
דַּעַם מַלְמָד אָוֹן אַנְשָׁעָל פֿאַרְאָמְשָׁצִיק הַאֲטָט נַאָּךְ קִינְגָּר אָזָע
מוֹסְרַהַשְּׁפֵּל נִית גַּעְוָאָלֶט אֶפְּלָעָרָן.

דָּאָס אֵיז גַּעַשְׁהָעָן אוּפְּךְ הַיִּנְטָן, פֿשְׂעַת דַּעַם לְעַקְאָץ-אָוֹן-
ברָאָנְפָעָן בַּיִּי אַנְשָׁלְעָן אַין שְׁטוּבָ, דַּי זְעַלְבָעָ קָאָטְשָׁעָרָע...
וּוֹעֵן דַּי עַלְטָעָרָע אִידָּעָן, מִיטָּן רְבִּין בְּרָאָשׁ, הַאֲבָעָן זַיְךְ

צְוֹעָצָט בַּיִּים טִיש אֵין גַּעַנְמָעָן מַאֲכָעָן «לְחַיִּים» אָוֹן וּוּינְשָׁעוּעָן
זַיְךְ, זַיְינְעָן דַּי גַּמְרָא-בְּחוּרִים גַּעַשְׁתָּאָנָעָן לְעַבְעָן דַּי עַלְטָעָרָע אֵיז
דְּעָן וּוּי דַּי גַּאֲרָגְרָע סְטָאַטְקָעָס, וּוּלְכָעָ טְרָאָגָעָן שְׁוִין אוּפְּךְ
זַיְךְ דַּעַם יָאָךְ פֿוֹן גַּמְרָא אָוֹן אַדִּישָׁקִיט. זַיְיָ הַאֲבָעָן זַיְךְ פֿוֹן
דַּי בְּגִילּוֹפִינְדִּיגָּע פֿרְעָמְדָע אִידָּעָן גַּעַלְאָזָעָן פֿאַרְהָעָרָעָן, פֿאַרְטִּיִּי.
טְשָׁעָן אֶ זַאְצָעָן גַּמְרָא. הַאֲ, שְׁקָצִים, עַכְבָּרְשִׁים, וּוֹאָס לְעַרְנָת אִיהָר?
בְּבָא-מְצִיעָא? אָנוֹ, זַאְגָּט אַקְאָרְשַׁט וּוֹאָס טִיטִישׁ: שְׁנִים אוֹחוֹזִין
בְּטַלְיָה? אֵיז וּוֹאָס זַאְגָּט אוּפְּךְ דַּעַם רְשִׁי?.. זַה אָוּמָר פְּלָה שְׁלִי
וּזה אָוּמָר פְּלָה שְׁלִי... גּוֹט. פִּינְ! זַהָּר שְׁעָן. נָא, מַאָך אֶ
ברָכָה!

פֿוֹן הַאֲרִיגָּע אָוֹן צּוּקְנִיְּשָׁטָע הַעַנְט הַאֲבָעָן דַּי אִינְגְּלִיצְ
בָּאַשְׁיִידָעָן גַּעַנְמָעָן דַּי שְׁטִיקָלָעָן לְעַקְאָץ, גַּעַמְאָכָט «בּוֹרָא מִינִי
מוֹנוֹנוֹת», אֶפְּגָעָוֹאָרָט בֵּין מַעַן וּוּעַט עַנְטְּפָרָן אָמָן. אִינְגְּעַטְוֹנְקָט

אין די בעכערליך און געמאכט "שהכל". גאט און לייט הא-
בען זיך געמענט פרעעהן מיט אוילכע געראטגען קינדער.

5.

אַבָּעֶר גַּאֲרֵ פְּלוֹצִילְגָּו, אַינְמִיטְעָן-דָּרְעָנָעָן, דָּאָרְךָ זִיךְ מֵאָ-
כָּעָן, אָז עַס גַּעַתָּה אָן אַ מַּאֲיָאוּעַ כְּמַעַרְעָ. טַאֲקָעַ דִּיעַלְבָּפָּ-
כְּמַעַרְעָ, וּצְלָכָעַ הָאָט דֻּעַם נַיְעַם-נְגִידָּס שְׁקָאַלְנִיק אַרְיִינְגְּוִיאָגָּט
צַוְּזַנְדְּעַלְ-גַּאֲטָס-גַּנְבָּ אַין הַיּוֹקָע אַרְיָין, אָן גַּעַמְאָכָט עָרְ זָאָלָ-
זִיךְ דָּאָרְטָעַן צְוַדְּרָאָפָּעַן מִיט אַ גַּאֲסָעָן-אַיְנָגָעָל... אַ דָּוְנָעָר הָאָט
אַ זָּעַץ גַּעַטָּאָן אָן וּדְעָר — אַ בְּלִיאָן אָן אַ דָּוְנָעָר. דִּי קְפָּלָ-
שָׁאָקָעָס זַיְנָעָן שְׁטָעָהָן גַּעַבְּלָדָעָן, דִּי גַּאֲפָלָעָן מִיט דִּי אַגְּבָּ-
שְׁטָאָכָעָנוּ שְׁטִיקְלָעָךְ הַעֲרִינוּגָה אַבָּעָן זִיךְ אַנְדָּרְעָנְגָּלָגָט. סִיוּעָ-
וּוִיעָס אַבָּעָן זִיךְ צְוִיפְּנְטָעָלָט אָן פְּרוּמָע אַוְיָגָעָן אַבָּעָן זִיךְ
פָּאָרְמָאָכָט. בָּאָוּאָקָסָעָנָעָ מִיְּלָעָר הַאָבָּעָן מְפִסְקָה גַּעַוְעָן אַינְמִיטְעָן
דָּעָר סְעוֹדָה אָן גַּעַשְׁעַטְשָׁעָט אַ נִּיעָ בְּרָכָה צָוְם אַוְיָבְּרָשְׁטָעָן,
וּוְעַמְעָס כּוֹחַ אָן גְּבוֹרָה סְאַיְן פִּילְ דִּי וּוּלָטְ. הַעֲכָר פָּאָר אַלְעָ-
מַעַן אַבָּעָן זִיךְ צְוָלוֹיְבָט וּזְסָעָל דֻּעַם זַאְקִינָס תְּלִימִידִים. זַיְיָ
פְּרִיהָעָר מִיט דָּעָר בְּרָכָה "עוֹשָׂה מְשֻׁהָ בְּרָאִיתָ", דָּעָרָאָק מִיט
"שְׁפָחוֹ וְגַבְוָרוֹתוֹ מֵלָא עַולְמָם".

דָּעָר רְבִי הָאָט גַּעַנוּמָעָן שְׁאָקְלָעָן מִיט קָאָפָ אָן בָּאָרְדָּ צַוְּ
זַיְנָעָ טִיְּעָרָעָתְלִימִידִים, וּוּלְכָעַ הַוְיָבָעָן אַזְוִי דֻּעַם פְּבָוד פָּוָן
זַיְן חָדָר צְוִישָׁעָן אַזְוִי פִּילְ עַהְרָלִיכָּע אַיְדָעָן. גּוֹטָ, הַיִּסְטָ עַס,
סְפִּין הָאָט אַיְהָר גַּעַדְשָׁנָט... אַבָּעָר מִיטְגָּמָאָל דָּעַרְוָתָהָן גַּאֲרָ-
אַלְעָ אַיְדָעָן בַּיִּם טִישָׁ, אָז אַנְשָׁלָעָן דֻּעַם פָּאָרָאָמְשָׁקָ אַיְוָ
עַפְעָס נִיטְ-גּוֹטְ-גַּעַוְאָרָעָן. עָרָ רָוקָט פָּוָן זִיךְ אַפְּ דֻּעַם קַעְלִישָׁאָק,
עָרָ שָׁאָרָט אַוְעָק דֻּעַם לְעַקָּאָק אָן דִּי הַאָנָט צִיטָעָרָת בַּיְ אַיְהָם.
— בָּאַשְׁפָּוּ — גִּיטְ עָרָ עַפְעָס מַאֲדָנָע אַ רְוָף דִּי וּוּיְבָ
זַיְנָעָ.

בָּאַשְׁעָ לְוִיפְטָ צַוְּ, גִּיט אַ קוֹק אַוְיָפָן מַאָן אַנְ פָּאָרְמָאָכָט
הַאָסְטִיגָּ דִּי אַפְּעָנָעָ פָּעַנְסְּטָעַרְלִיכָּעָן.

— ווֹאָס? — מַאֲכֵת זִי — שׂוֹן ווּיְמַטָּעֶר דָּעַרְמָאָנֶט זִיךְ?
שְׁפַּי וְאַל עַר ווּעַרְעָן, דָּעַר... אַלְטָעֶר גּוֹי דִּינְעָר! הָעָן, אָן אָנוּ...
שִׁיקְעָנִישָׁ!...

— גָּרְגִּינְשֶׁטֶן, — מַאֲכֵת אַנְשָׁעָלֶן, אָונָ דָּעַר פְּנִים אֵין אֵיהֶם
נָאָךְ אַלְצָ פָּצְרָקְרִימֶט, דִּי אַוְינְגָּעָן בְּלָאַנְדְּזָעָשָׁן אַיְבָּעֶר דִּי צִוְּגָעַ.
הַאֲקָטָעַ פָּעָנְטָעַלְעָן. עַס דָּוְנְעָרֶט אֵין עַס בְּלִיצְט, אָונָ עַס דַּאֲכֵת
זִיךְ אֵיהֶם, אָנוּ דִּי נָאַדָּעֶל אֵין ווּיְכָעָן חָאנְגִּילְעָקָאן, פָּאָר ווּלְלָעַ.
כָּעַר עַר הַאֲטַט מְוֹרָא גַּהְהָאָט, הַאֲטַט עַר פָּאָרֶט אַנְגְּבָּעִיסָּעָן אָונָ
אַרְאָפְּגָנְשָׁלְוָגְגָעָן. אַט שְׁטָעָקֶט זִי אֵיהֶם אַצְּנִיד אֵין הַאֲלָלָן...
וּוְעָרָעָן דָּאָךְ אִידָּעָן נִיגְגָּרִיגֶן אַוְינְגָּעָן אָן פָּוָנָגְנָדָעָר.
פְּרָעָגָעָן: ווֹאָס אַיְוִ? אַשְׁוֹאָקְרִיְּטָחָס-וּשְׁלוּם? יֵאָ, פָּאָרָן
מְעַנְשָׁעָן-גְּבוּרִים, ווֹאָס פָּאָר אַבְּלִיכְזָן אָונָ דָּוְנוּעָר הַאֲבָעָן זִיךְ מְוֹרָא.
יֵאָ, פָּאָרָן אַזְׁעַלְכָּעָ...

— כְּוֹוִיס ווֹאָס! — מַאֲכֵת בָּאַשְׁעָ — עַפְעָס אָן אַלְטָעֶר
גּוֹי הַאֲטַט אֵיהֶם אַנְגָּעָדְעָרְצָעָהָלָט... אָוִיס מְעוֹשָׁ אֵין עַר פָּוּן נְעָכָן
טָעָן אָן.

— עַיְן ה...הָרָע, גַּעַדְאָרְפַּט אַפְּשָׁפְּרָעָכָעָן! — גִּיט אָן צָחָה
וּסְעָלֶן דָּעַר מְלַמְּד — אִיִּים...מִיצָּעָר הַאֲטַט נִיטָּפָּאָרְגָּוָעָן אָזָא
גַּנְחָהָן.

עַרְשָׁת ווּעָן דָּעַר זְוּמָעָר-רָעָגָעָן אַיְוֹ אַוְוָעָק, אַזְׁוִי גִּיךְ ווִי
עַר אַיְזָ גַּעֲקָמָעָן, אָונָ דִּי זָוָן הַאֲטַט אַוְיְפָגְעָלְיְכָטָעָן — אַיְוֹ אַנְּזָ
שְׁעָלֶן גַּעֲקָמָעָן צָוּ זִיךְ. דָּעַר פְּנִים הַאֲטַט זִיךְ אֵיהֶם צְוָרִיק אַנְגָּעָה.
גַּאֲסָעָן מִיטַּא גַּעֲוָונְטָעָר רְוִיטְקִיְּט. עַר הַאֲטַט ווּדְיָעָר צְוָגְעָרְקָט
צָוּ זִיךְ דָּעַם קָעְלִישָׁאָק אָונָ דָּאָס פָּאָרְבִּיְּטָעָן. אָונָ אַרְיָעָב גַּעַ...
טָאָן זִיךְ דָּעַם שְׁטָעָרְעָן.

— סְאַיְן גָּרְגִּינְשֶׁטֶן, — מַאֲכֵת עַר — ווֹאָס גּוֹי, ווּעָן גּוֹי?
לְאַמְּרִיר בְּעַסְעָר נְעַמְּעָן נָאָךְ צָוּ קָאַפְּעַלְעָן!
פָּרְדִּי אַפְּצָאוֹוִיְּשָׁעָן דִּי לְעַצְּטָעָ שְׁפָרָ פָּוּן אַנְשָׁעָלֶן נִיטָּגָּוָט,
וּוְעָרָעָן, הַאֲטַט וּסְעָלֶן דָּעַר מְלַמְּד אַוְיְפָגְעָהוִיבָּעָן זִיְּנָן קָעְלִישָׁאָק,
צְוָשָׁאָקָעָלֶט זִיְּנָעָ לִיְּפָעָן אָונָ ווּאַנְסָעָס, פָּרְדִּי אַשְׁמִיכְעָלֶט צָוּ טָאָן...
עַר הַאֲטַט גַּעַהָאָט בְּדָעָה צְוָצְרוּפָעָן אַבְּאַלְעָן זִיְּנָן מְלַמְּד צָוּ זִיךְ,
אַקְנִיְּטָאָן אֵיהֶם אַיְן בָּעָקָעָלֶט פָּאָר אַלְעַמְּעָן אֵין דִּי אַוְיָגָעָן אָונָ

טאקע לאזען איהם פארטיטשען א זאץ גمرا, וויאס ער האט געלערענט. זאל דער טאטע זייןער, דער עס-הארץ, הערטען און באדען זיך אין נחת. ער גיט זיך א קעהר און א רוח: "אבאַלע!..." וואו אבאַלע? וווען אבאַלע? ניטא אבאַלע.

פרשת דא האבען זיך אידען אַרומגעזעהן, אז אלע גمرا-בחוריים זייןען פֿלִזְלִינְג פֿאָרְשָׁוֹאָנְדֶּעָן גַּעֲזָרְעָן פֿון שטוב, אינמייטען לְעַקָּאָר-אָוּן-ברָגְנָפָעָן. זיי האבען אויסגענויצט דאס שטייקען סומאָטָאָכָע און אַרְוִיסְגַּעְמָאָכָט זיך אלע בי איינעם.

כדי ניט אַוּוּקְצְּוּשְׁטָעַלְעָן מיט חָרְפָּה אוּפָּן טִיש דֻּעָם אַנְגָּגָאָסְפָּנָעָם קָעְלִישָׂאָק, האט ווּסְעָל דַּעַר זָאַיְקָעָר צָוְגָּרְעָפָעָן בָּאַשְׁעָ דֵי פֿאָרָאָמְשָׁצְיָיכָע, אַנְשָׁטָאָט דֻּעָם גִּמְרָא-בחור, אָוּן אוּס-גַּעַלְאָזָט צָו אַיהֲר זַיְן גַּאנְצָע וַיְנַשְּׁטוֹצָנִיעַ:

— ב...בָּאַלְעַבָּאָסְטָע, אַיהֲר הָעָרָת? אַיהֲר ווּעַט נָאָך ד...

דערלעבען נחת פֿון אַיעָר בחורפֿל! נ...גַּשְׁקָשָׁה!

יא, זיי יעדען זָאַיְקָעָן שִׁיקְט אִיהם אַלְפָמָאָל גָּאָט צָו פֿונְקָט אַזְעַלְכָע אָוּתוֹיָת, וַזְעַלְכָע ער קען ניט אַרְוִיסְרִידָעָן.

וּדָאָס גִּמְרָא-בַּתּוֹרִים קָעָנָעַן מַקְנָא זִין

7.

געוויס איז גוט צו זיין אויף לאַעֲקָאָר-אוֹן-ברָאנְפָּעָן בשעת עַלְטַפְּרָע אִידָּעָן לאָזָעָן זַיַּךְ וּוּאוּלְגָעָהָן. זַיְיָ שְׁמַעְצָעָן זַיְךְ דַּעְמָאַלְט וּיְיָ קָאָרְעָנָעָר האַנְגִּיג-לְעָקָאָר אֵין מוֹלִי. זַיְיָ קְנִי-פָּעָן זַיְךְ אַפְּלִיכְיָ מִיט פָּאָרְטָאָפְּקָאָטָע פִּינְגָּעָר אָוֹן מַסְוָרָן אַבְּיִסְעָלָע, גַּלְאָט אַזְוִי אֵין דָעָר וּוּעָלָט אַרְיִין. כְּדִי נִיט צְוִיפִּיל הַנָּהָה הָאָ-בָּעָן פָּוָן צָוָּם הַזָּהָה — וּוּאָרְפָּעָן זַיְיָ אַרְוִיפִּיל דִּי גַּזְנָצָע צָוָּם-הַבָּא אוּפִּי דִּי קִינְדָּעֶרְשָׁע קָעָפָּ. זַאָלָעָן זַיְיָ נִיט פָּאָרְגָּעָסָעָן דִּי יַזְגָּאָזָעָס... אַבְּעָר לְעָקָאָר אַיְן גַּעַפְּלָטָעָן פָּלְאָדָעָן קְרִינְגָּט מִזְנָן פָּאָרְט; אָוֹן אָ פָּעָרְטָעָל בְּעַכְּרָעָל בְּרָאנְפָּעָן, צָוָם אַיְינְטוּנְקָעָן אָ וּוּיְכָעָן שְׁטִיקָעָל אַיְיעָרְ-טָאָרָט, קְרִינְגָּט מַעַן אוּפִּין. אָוֹן דָעָם מַסְוָר-הַשְּׁפָּל — אֵין אַיְין אוּיָעָר לְאָזָעָט מַעַן אַיְהָם אַרְיִין אַיְן פָּוָן צְוִוִּיתָעָן אוּיָעָר טְרִיבִּיבָּט מַעַן אַיְהָם אַרְוִיסָּ.

יא. וּוֹאָס אַמְתָּא אַיְ אַמְתָּא, אַיְן דְּרוּיסָעָן, אוּיפָן פְּרִיְעָן בְּרָעָג דִּיְעָפְּרָע, אַיְ אַוִּיךְ נִישְׁקָהָה, צְוִוִּישָׁעָן אַגְּנוּ-דִּיְעָנְנוּ-וּ — מַוחְלָ דָעָם גַּזְנָצָעָן אַפְּגָנְקָנִיפָּעָנָעָם שְׁטִיקָעָל לְעָקָאָר! רָק זַיְיָ הַאָבָעָן מַוְרָא, דִּי עַלְטָעָר אִידָּעָן, אוּפִּי יַעֲדָר שְׁמָחָה, דִּי קְנִ-דָעָר זַאָלָעָן זַיְךְ נִיט קָאָלְיָעָמָעָכָעָן דִּי בִּיכְלָאָר. צְעַפְּיִצְלָעָן זַיְיָ יַעֲדָעָן שְׁטִיקָעָל אוּפִּי דָרִי חַלְקִים. אַוִּיךְ מִיד פָּאָרְזָאָרְגָּעָר! אָוֹן זַיְיָעָרָעָפְּרָומָעָ רִיְדָאָן אַוִּיגְלָאָר, וּוֹאָס זַיְיָמָעָכָעָן, מִישָׁעָן זַיְךְ אַרְיִין וּיְזָלָעָ אַיְנָם האַנְגִּידָגָעָן טָפָם פָּוָן דִּי גַּטְעָזָע-זַעָּן. גַּעַנְגָּו וּוּעָט זַיְיָ צַוְּמָאָכָעָן בְּרָכוֹת!

דער רעגען איזו דערוויל' ארייבער, דער קורצער ווארי-
מער מאילאוער רעגען, וועלכער בייזערט זיך קלומרט מיט
באסאוע דונערען און ווינקט איזוי שארכ מיט האסטיגע בלוי-
צען, און ציין לאקט ער גאר אין דער בלוייר באָרדיגער
כמַעַרְעַ...

פֿאָר דִּי נִיגּוֹרְגִּיעַ אַוְיגּוֹן פֿוֹן דִּי גְּמַרְאַ-
הַבְּעֵן זֶיך אַרְוִיְּסְגַּעְנְבָּעַט פֿוֹן אַנְשָׁלָס שְׁטוּב, הַאֲטַז זֶיך דָּרוּיִ
סְפַּן אַנְטְּרָקְט אַ בְּלוּי-פִּיאַלְעַטְעַר פֿאָס וּוּסָעָר, וּוּאָס לְוִיפְטַ
אוֹן שְׁלַעַנְגְּנַעַט זֶיך, אַוְין מַאֲכָתְדְּרַיְלְאַךְ אַוְין פָּלְשַׁוְקָעַט זֶיך
אוּפִיְּ דִּי שְׁטִיְּנְדְּלְאַךְ פֿוֹן בְּרָעַג מִיט אַ וִיסְעַר שְׁלַפְּפָעַרְדִּינְקִיט
פֿוֹן אַ לִיְּדִיגְ-גַּעַחַפְרַ, צוֹוְשָׁעַן שְׁיפְּלָעַן אַוְין לִיְּוּסָעַן פְּלִי-
טְעַן אַוְין צְעַשְּׁאַטְעַנְעַ גַּהְלִילִין אַיְּן עַרְ פְּאַרְקְלַעַטְ, דָּער שְׁפִי-
לְעוּזְדִּיגְעַר דְּנוּעַפְעַר, אַוְין לְוִיכְטַ פֿוֹן דְּאַרְטָעַן אַרְוִיסְ וּוּ שְׁטִי-
קָעַר טְיִיעַרְעַט עַמְּלָאַ, אַיְּבָעַר דִּי רְוִיטָעַ לִיְּמַ-בְּצָרְגַּ אַוְיִּףְ זְאַרְעַ-
טְשִׁיעַ, אַוְיִּפְןְ וּוּגְן קִין מַאְהַלְיָוָ, בִּיְזָעַרְטַ זֶיך נַאֲךְ דִּי אַזְוַעַקְ-
גַּעַלְאַפְּנָעַנְעַ כְּמַאְרָאַ, אַוְין אַנְטְּקָעַנְעַ אַיְּהָרְ לְוִיכְטַ שְׁוִין זֶיסְ דִּי
זֶוְן דָּוְרַךְ שְׁטִיפְעַרְישַׁע טְרַעְהָרָעַן. אַוְין אַ שְׁטִיקְ וּוּאַנְדְּעַרְלִיכְעַרְ
רַעַגְעַנְבִּוְיגְּעַן אַיְּן אַוְיסְגַּעַבְוִוְיגְּעַן אַיְּבָעַרְן טְוִנְקְפְּלָעַן זִיְּתַ הַיְמָלַלְ
אַיְּבָעַרְ דִּי רְוִיטָעַ בְּעָרָגְ, לִיבְטִיגְ אַזְוִי אַזְטַ זִינְעַן דִּי
קָאַלְיִרְעַן! אַפְּלִיְּ אִיטְשַׁע דָּער פְּאַרְבָּעַרְ, וּוּאָס בְּגַמְאַלְטַ בְּתִי-
מְדֻרְשִׁים אַיְּן שְׁקַלְאָוָן, הַאֲטַ נַאֲךְ אַזְעַלְכָעַס נִיט אַוְיסְגַּעְמָלַטְ...

דָּערְזָעָהָן אַזְעַלְכָעַ וּוּאַגְּנָדָעַר — הַאֲטַ פִּיוּקָעַ אַוְרִיסְ, פֿוֹן
גְּרוּיסְ בְּאַגְּנִיסְטְּעַרְנָגְגַּ, גְּלִיְּךְ גַּעַשְׁתְּעַלְטַ זֶיךְ אַוְיִּףְ בִּיְדַעְתְּ
מִיטְן קָאַפְּ אַרְאָפְ אַוְין מִיטְ דִּי פִּיסְ אַרְוִיְּ, אַוְין פָּאַרְוּאַרְפָּעַן דִּי
שִׁידְ אַוְיִּףְ הַינְטָעַן, צְוִילְבַּ גְּלִיכְגַּעַוְיכְטַ, אַזְוִי אַיְּן עַר אַפְּגָנָעַ-
גַּעַנְגָּעַנְעַ שְׁעַנְעַ טְלִיכְעַ טְרִיטַ, אַיְּבָעַרְגְּעַקְפְּלִיעַטַ זֶיךְ אַוְין וּוּידָעַרְ
גַּעַבְּלִיְּבָעַן שְׁטָעָהָן אַוְיִּףְ דִּי פָּאַדְעַשְׁוּוֹסְ.

הַאֲטַ זֶיךְ פִּיאַנְקָעַ-פִּיסְקִיְּאַנְקִיקְ מַתְקָנָאַ-גַּעַוְעָן, יַאֲלְדִּישְ אַ
וּוּרְפַּטְ גַּעַטְאַן זֶיךְ מִיטְ דִּי דָּערְעַ פִּיסְנָאַגְעָס אַיְּנָדְעַרְהָוִיְּ.
גַּעַזְאַלְטַ, הַיִּסְטַ עַסְ, נַאֲכָמָאַכְעַן דָּעַם זְעַלְבָעַן קִוְןַץ, אַוְין אַיְּן
גְּלִיְּךְ גַּעַנְיוֹקָטְ גַּעַוְאַרְעַן, אַפְּגָנָהָאַקְטַ זֶיךְ אַ זִּיטְ אַוְין שִׁיעַרְ
נִיט אַפְּגָנָבִיסְטַן זֶיךְ דִּי צְוָנוֹ בִּים אַיְּדָעַרְפְּלִעַן. הַאֲבָעַן דָּאַן

חברה גمرا-יינגען געמאכט אַ גרויס געלעכט ער. האט דאס
ז'אנקען שטארק פאָרדראָסטען: — איהר לאָסט? אַ? כ'האָפּ
זיך אָפשר שלעכט אויפגעהייבען?

אנגעההייבען האט ער, ווי זיין שטייגער אין, מיט אַ
באסאָען קוֹלְכָּעָל אָון אויסגעלאָזט מיט אַ הינרעשען קרעטה.
ולמאנקע-סָאָוועץָן חאָט אָפּלוֹ אַוִיךְ געחאָט בעדאה אַ
פרוב צי טאן זיינע פֿעהִיגִּיקִיטָן, בָּגוּוּיִיעָן, אָז ער אַין
מעהֶר בריה ווי ליַאנְקָע. זיינע פֿלִינְקָעַ מִיזְוִישׁ אַוְילְאָךְ האָבעָן
אַבעָר גַּלְיִיךְ בָּגָם עֲרָקָת, אָז דֵי חֲבָרִים זיינע וועלען אַיהם
נִיט שָׂאָנוּוֹעָן, סִי דָעַר קָוָנָךְ ווועט אַיהם גַּעֲלָנְגָעָן, סִי נִיט.
אָזוי צי אָזוי ווועט מען אַיהם גַּלְיִיךְ מְכַבְּדִי זַיִן פָּאָר זַיִן
בריהשקייט מיט אָן „אוֹנוֹטָרְפֶּלְעָצָלָן“... האט ער זיך בָּאָצִי.
טענוּ געכָאָט פָּאָר דָעַר מַחְילָה אָון אַפְּגַעַשְׁפְּרוֹגָעָן ווי אַ
גומענער קְנִיכְעָל:

— אָיווּ מִינְט אָפְשָׁוּ אָיוּ ווועט מִיוּ נָטוּעָן? פָּעַ, זָאנְט
עוֹו!

אנשעָל דעם פֿאָרָאָמְשָׁצִיקָס הוּיוֹ שְׁטַעַהַט אַבעָר צי הוּוַיָּה,
אוּ מעָן זאָל דָא אָוִיךְ אָן אָרט קענְגָעַן שְׁטִיפָעָן פְּרוֹזָק אָנוּ
פְּרִיָּה. ווי פְּזִין אַ הוּיכָעָן נְזָסָט וּזְהָטָהָה מעָן, פְּזִין אַנְשָׁעָלָס פָּעָן.
סְטָעָר, גַּלְיִיךְ ווֹאָס עַס טָוָת זיך אַנטָעָן. דָעַרְבָּעָר האָט פִּיוֹקוֹעָ
אוֹריִיס גַּלְיִיךְ גַּעֲגָעָבָעָן אָן עַזָּה מעָן זאָל זיך אַוּוּקָאָזָעָן
וּוִיטָעָר, בֵּין אִיבָּעָר זונְדָעָל גָּאָטָס-גָּנְבָּס הַיְּזָקָעָ. דָאָרְטָעָן,
הַינְטָעָר דֵי ווּרְבָּעָס, אָין מעָן פָּגְשָׁתְעָלָט פְּזִין גַּלְעָמָעָנָס
איְגָעָן. דָאָרְטָעָן אָין דֵי אַמְתָעָ פְּרִיָּעָ וּזְעָטָ. גַּלְעָ אַנְגָּעָלָאָדָעָנָעָ
לְיִוּסָס שְׁטָעָלָעָן זיך דָאָרְטָעָן אָט. מעָן בִּינְדָט פְּלִיטָעָן.
אַבְּאָלָעָ דעם פֿאָרָאָמְשָׁצִיקָס האָט זיך דָעַרְפִּיהָלָט נִיט
גָּאנְץ מְעָשָׁה-תְּכַשִּׁית. צוֹלִיב אַיהם אָין דָאָךְ עַפְעָס הַיְּינָט דָעַר
גַּעֲנָצָעָר לְעַקָּר-אָוֹן-בְּרָצָנְפָעָן אַין שְׁטוּבָ. מִיטָּאָמָאָל ווועט ער
גָּאָר אַוּוּקְלִוְיָבָעָן ווִיִּטָּה, הַינְטָעָר דֵי ווּרְבָּעָס, אָין לְאָזָעָן זיך
פְּאַרְפִּיהָרָעָן... ער קָעָן דָעַן נִיט פִּיוֹקוֹעָן?...

הַאָט ער גַּעֲנָזָמָעָן שְׁטָאָמְלָעָן:

— נײַן, נײַן. דער טאָטָע וועט... וועט... דער רבּי...

ס'היסט... ער מײַנט די מאָמע.

וְלֹמְנָקָעַס צִפְשָׁרָאָקָעַנְצָ אַוְיגָלָאָךְ הַאָבָּעָן אַוִיךְ גַּעֲנוּמוּן
אַרוּמוּפֶּעָן:

— ס'אַיְזַ אַדְךְ הַיְינָט פּוּיִיטָאָג. מַהְאָט נַאֲךְ קִין וּצְוּמוּסָ
נִיט גַּעֲגָעַסְעַן...

אַבְּעָר דָּא אַיְזַ שְׂוִין מַשְׁהָקָע-בוּיְלָע אַרוּסִיס מִיטַּ לְשׁוֹן:

— וּזְאָאָס? — הַאָט עַר גַּעֲגָעַנְצָ אַ רְעוּוֹז וּי אַ יְנָגָעַר
בֵּיךְ-דָּא אַפְּשָׁר אַוִיךְ שְׁפִילְעַן זִיךְ אַיְן סְטָאָטִיקָלְאָץ? גַּעֲנוּג אַבְּ-
גַּעֲהָעָרט זִיךְ זְסָעָלָס זְאַיקָּרְיָי... אַיְן חַדְרָה. הַיְינָט אַיְזַ אַדְךְ
פּרִיְיטָאָג! סִיְּ וּזְיִי וּזְאַלְטָע מַעַן שְׂוִין אַצְינְד נִיט גַּעֲלָעַרְעַנְט.
טָא זְאַלְעַן זִיךְ זַי אַלְטָע אַידְעַן מַאֲכָעַן לְחַיִּים אַוְן מִיר וּזְעַלְעַן
אַבְּיִיסָּעָל לְוַיְטָעַן... וּזְאָאָס?

— אַפְּרִיהָעָר רַעַדְתָּ עַר צָו, — הַאָט פִּיְיוֹקָע אַונְטָרְגָּעָ-
הַאַלְפָעַן אַיְן אַנְגָּעָוְיָוָעָן אַוִיךְ אַבְּאַלְעַן — מִעַט שְׁפִילָעָן, מִעַט
לְוַיְפָעַן, מִעַט זְגָהָן דַּעַם דְּנִיעָפָרָה! אַוְן וּי עַס קוּמָט צָו
עַבָּעָם — הַאָט עַר מָוָאָה...

דַּעַם בִּיְקִישָׁעַן פָּעַס זִינְגָּעַם הַאָט דַּעַרְוּיְילָעַ מַשְׁהָקָע-בוּיְלָע
אוּסְגַּעַלְאָזָט צָו וְלֹמְנָקָעַן. ער הַאָט זִיךְ פָּאַרְגָּנְבָּעַט הַיְנָטָעָר
אַיְהָם, אַרְאַפְּגַּעַבְּיִיגָּעַן דִּי פָאַרְאָזְקָסְעַנְצָ שְׁלִיְּפָעַן, אַיְן דָּאָס וּזְאָס
אַנְדָּעָרָע אַינְגַּלְאָץ טַוְעַן מִיטָּן קְנִי, הַאָט ער אַיְהָם גַּעֲטָאָן
מִיטָּן קָאָפְּ: דַּעַרְלָאָגָנָט אַיְהָם אַ רְעַכְתָּעָס, "אַונְטָרְפָּלְגָּעָל" פּוֹן
אַונְגָּעַן אַרוּסִיס :-:

— אַוְן בַּיְיָ דִּיר, "סָאַוּעַכְּן", פֿרְעָגָט מַעַן נִיט!
דָּאָס הַאָט גַּלְיִיךְ אַוְיפָּגָעָהִיבָּעַן דִּי דִיסְצִיפְּלָוִן אַיְן דָּכָר
כַּתָּה פּוֹן דִּי גַּמְרָא-בָּחוּרִים. אַלְעָעָס, וּי אַיְין מַעַנְשָׁ, הַאָבָּעָן זִיךְ
אוּסְגַּעַלְאָזָט הַיְנָטָעָר זְנוּדָעָלָס הַיְוָקָע, צְוִוִּישָׁעַן דִּי הַאַלְבָּ-
אַפְּגַּעַפְּלִיקָטָע וּזְעַרְבָּעָס. וּי דִי סְאַלְדָּרְטָעַן הַאָט מַעַן אַצְינְד
מִאַרְשִׁירָט. אַוְן וּזְאָס וּזְיִיטָעָר מַעַן אַיְזַ גַּעֲגָנָגָן, אַלְיַיְזָן
וְאַונְדָּעָר הַאָבָּעָן זִיךְ אַוְיפָּגָעָלְדָּרְעָוָעָט פָּאָר זְיִעָרָע דּוֹרְשְׁטִיגָּע
אוּגָּעַן.

2.

אויפן בּוֹרִיְיגְּרִינְעַם וּזְאָסָעֶר, אֵין אֲבָשִׁיצְטָעַן אַיִינְגּוֹס פֿוֹן טִיךְ, הַוִּידְעָן זִיךְ אֲסְךְ צַעַשְׂאָטְעַנְעַ אָזְנַעַן גַּעֲבָוְנְדְעַנְעַ בְּעָרָה וּעָנְעַס. אָוְנְטָעַן — אַנְגְּגָעוֹוִיקְטָפֶג, אוּבְּפָעַן טְרוֹקְעַנְעַ. גּוֹיִים אָזְנַעַן אַידְעַן, בְּאָרוּועַס בְּיַזְקָעַל גַּזְרָטְעַ, קְרִיבְכָּעַן אַיְבָּעַר זַיְיַי אָזְנַעַן בְּיַנְדְּעַן דַּי בְּעָרְוָעְנוּס אַיְנַעַן פְּלִיטְעַן. מִיטַּגְּעַשְׁתְּרִיקְטָעַ, פְּיִיכְטָעַ צַוְּיִיגְעַן פֿוֹן לְאֹזְשְׁ-בּוֹיְמָעַר בְּיַנְדְּעַן זַיְיַי. אוּפְּנַעַן בְּרָעַגְדָּעַת מַעַן אַפְּרִיהְעָרַט דַּי וּצְלָבַעַץ צַוְּיִיגְעַן אָזְנַעַן מַאֲכָתַ פֿוֹן זַיְיַי חַאְלָצְעַרְנַע שְׁטוּרִיקַ, צַוְּיַי שְׁפָוְנְדָעַס טְוֹעַן דָּאָס. בְּיַיְמַן דְּרָעַהְעַן פְּלָאָצַט דַּי גְּרִינְעַן הוֹיט אַוְיַי דַּי לְאֹזְעַס^{*}, אַבְּגָעַר דָּאָס וּצְפְּטִיגְעַץ הַאַלְעַזְעַ, אַיְנוֹוִיְינְגַּא, פְּלָאָצַט נִיטַּ. עַס צַעַשְׁפָאָלַט זִיךְ נַאֲרַ אַיְנַעַן הַאַלְצְיִיגְעַ פְּעַדְיִמְצָר אָזְנַעַן דַּי פְּעַדְיִמְצָר פְּאַרְדְּרָעְהַעַן זִיךְ בָּאַלְדַּ, וּוֹי אֲמִינַע פְּרִישַׁעַ קְלָעְפִּיגְעַע פְּעַנְקָעַ, אַיְן אַיְן לְאָגְנְגַּעַן בְּיִיטְשַׁן. דְּרָנוֹנָךְ לְאָזַות מַעַן צַוְּיַי אַזְעַלְכָּעַ בְּיִיטְשַׁעַן צַוְּנוֹוְפְּשִׁילְיִינְגְּלַעַן זִיךְ אַיְנוֹיְגַּעַם. מִיטַּגְּעַשְׁתְּרִיקְטָעַ, אַיְנַעַן צַוְּיִיגְעַר שְׁמַחַה כְּאָפָעַן זַיְיַי זִיךְ אַרְוֹם, וּוֹי צַוְּיַי בְּרִיזְעַרְיִיכָּעַ שְׁלַגְגְּגַעַן, אָזְנַעַן פְּילְעַן-אָוִיס דַּי פְּוֹסְטָעַ קְרִימְגְּגַעַן אַיְנוֹגָר בְּיַיְמַן צַוְּיִיטְעַן... אַיְן עַקְעַ, פֿוֹן אַזְעַטְפְּצַלְעַן בְּיִיטְשַׁן, וּוּדְרַט אַזְיַונְדַּר פְּאַרְבְּוִינְגְּעַן אַיְן אַן "אוּיְדַר", אָזְנַעַן דָּעַרְ, עַקְעַ וּוּדְרַט אַיְנוֹגְעַלְעַמְט אַיְנַעַן הַאַלְצְיִיגְעַן גַּעֲפְּלָעְכַּט אַזְוִי פְּעַסְטָר, אַזְוִי קִיְּין שְׁפִּיצְעַלְעַ פֿוֹן צַוְּיִיגָּשְׁתַּקְטַּק דַּאֲ מַעַהְרַ נִיטַּ אַרְוֹסִים. אַזְעַטְפְּצַלְעַן גּוֹט-אַוִּיסְגְּבָאָקְטַּ בּוֹיְגַּעַל אַיְן אוּרַקְנַעַן נִיטַּ שְׁעַנְעַר. פְּאַלְטַ אַרְאָפְטַ אָוְנְטָעַר דָּעַר שְׁפָוְנְדָעַן גְּרִינְעַ בְּיִיטְשַׁ מַיטַּגְּ שְׁטָאָרְקָעַר פְּעַטְלִיעַ. אַיְינַס נַאֲךְ אַיְינַס פְּאַלְעַן זַיְיַי.

אַטְ דָּעַרְמִיט בְּיַנְדְּעַן דָּאָס אַזְוִי קְוֹנְצִיגְגַּ דַּי הַאַלְבַּ-נוֹסְפַּט אָזְנַעַן אָזְנַעַן גּוֹיִים בְּעָרְוָעְנוּס צַוְּיִיגְעַן דַּי בְּעָרְוָעְנוּס; אָזְנַעַן אַטְ דָּעַרְמִיט בְּאָפְּסְטִיגְעַן זַיְיַי דָּאָס אַיְן רַאנְד גַּהְיַלְעַ אַיְבָּרַן צַוְּיִיטְעַן. אַזְוִי וּוּצְקָסְטַ אַזְעַט בְּיַסְלְעַכְוּוִיִּ אָוִיס אַיְן אֲ פְּלִיל-רַאנְדְּקָעַר פְּלִיטַ, מִיטַּגְּעַשְׁתְּרִיקְטָעַ, מִיטַּגְּעַשְׁתְּרִיקְטָעַ, פָּאָר דַּי גּוֹיִם, וּוּצְלָכַעַ לְאֹעַן זִיךְ אַזְוּקְ מִיטַּגְּ שְׁמַעַן, פָּאָר דַּי גּוֹיִם, וּוּצְלָכַעַ לְאֹעַן זִיךְ אַזְוּקְ מִיטַּגְּ.

*) פְּיִיכְטָעַ בּוֹשַׁ-צַחְיִיגְעַן.

ודdas געהיליך ארפאפ-וועסער. ביוקעל קיעעו און יעקטרינאַסלוֹזאוּ פאהרען זיי, וואו די סטעפען זינען גראיס און די וועלדרער – צוֹלטען, און געהיליך אין טיעער.

נוי אין דען דאס ניט אַלעבען אויף דער וועלט?
איין דען ניט בעסער צו פאהרען מיט פלייטען קיין קיעווע
טטאָגען און געטיגען אויפֿן ווּאַפְּרַט, אַיִדְעַר לערנען אַין חֶדֶר
וואֹו צוֹוֵי אַיְדַעַן האָפַען געפֿגען אַטְלִיתָה? מַן הַסְּתָמָם אַזְאָךְ
פְּאַרְשָׁמָאַלְצָעָמָעָן טַלִּיתָה וְהִ בִּים אַונְטַעַר-גְּבָאִי אַין לִיּוֹבָאָ-
וּוּוִיטְשָׁעָר בֵּית-מְדֻרְשׁ, בֵּי בָּעָרָע רַחֲמַיָּלָס... אַ וּוֹזְנָעָגָמְצִיאָהָו
סְסִים אַיְוֹן דָא אַיבְּעָר ווֹאָס צו שְׂלָגָעָן וְלִידְרַזְעָהָן דָעַר עַרְשָׁ-
שְׁוּוֹעָרָעָן זִיךְן, וּוּעָר סְחָאָט אַזְאָךְ אַונְטִיקָעָל דָרְזַעַהָן דָעַר עַרְשָׁ-
טָעָר. הַאֲדוֹשָׁעָן זִיךְן הָאָט מִעְן גַּעֲדָרָפֶט אַנְצְּרוּרָעָן אַזְאָךְ
פְּאַרְשָׁמָאַלְצָעָמָעָן טָרָאנְטוֹפּוּ! אַלְאָ ווֹאָס דָעַן? פְּרִי צוֹ רַיְסָעָן
אַצְּבָהָן-יעַהֲרִיגָע אַינְגְּלָעָךְ פָּאָר דִי אַוְיְרָעָן אַוְן פָּאָכָעָן אַיבְּעָר
זַוְּיִי מִיט דִי לְאַקְשָׁעָן אַיְזָן עַס אַוְיִיךְ אָן עַסְקָן. וּוּ שְׁרִיְיט זַוְּסָעָל
דָּדָעָר זַוְּאַיְקָרָו? זַוְּאָגָמְמָמוֹר! זַזְזָה אָוּמָר כְּפָולָה שְׁלִי
זַזְזָה אָוּמָר פּוֹלָה שְׁלִי! דָעַר זָאנְט דָעַר גַּאנְגָעָר טַלִּית
אַיְוֹן מִינְגָעָר אַיְן דָעַר זָאנְט: עַר אַיְן אַינְגָגָעָן מִינְגָעָר...
זָגָן ווֹאָלֶט דָעַן נִיט גַּלְיְיכָר גַּעֲוָעָן צו גַּעֲטִיגָעָן אַוְיִיךְ דִי
פְּלִיטָעָן אַיְן בָּקָעָן קָאַרְטָאַפְּלִיעָס אַיְן הַיִּסְעָן פְּרִיסִיק אַוְיִיךְ
אַוְיִסְגָּעָלִיגָעָט צִיגְעָל? גַּוְאָלְדוּ! פָּרָרוֹאָס הָאָט דָאָס דָעַר דְּבוֹנוֹ-
שְׁלַעַט-עוֹלָם צַוְּיִוָּרְעָז אַעֲשָׂרָה פְּלִיצָקָעָס זַוְּוּפִילְ דִּינָמִים מִיט צַוְּוּפִילְ
מִצְוֹת מִיט צַוְּוּפִילְ פִּירּוֹשִׁים אַוְיִיךְ יְעַטְוּוּדָר פְּשָׁוּטָר שָׂוָה?
אַיְן אַיִדְעַר דִי גָּמָרָ-בְּחוּרִים האָפַעַן זִיךְ נַאֲךְ זָאת אַנְ-
גַּעֲקָוֹקָט אַוְיִיךְ דָעַר אַרְבָּיִיט בֵּי דִי פְּלִיטָעָן, פָּאַרְכָּפָט זַיְ שׁוֹן
דָּדָעָר אַטְעָם פָּוֹן דִי נַאֲסָקָעָטָרְעָנָר אַיְן פָּוֹן זַיְעָר גַּלְיְיכִיךְ
לְעַבְעָן בֵּים בְּרָעָן דְּנִיעְפָּעָר. אַוְיִסְגָּעָוִיסָט זַיְנָעָן זַיְיִ, דִי
טְרָעָנָר, אַיְן מַעְלָהָ פָּוֹן קָאָפְ בְּיוֹקָעָל דִי פִּיס. אַיְן פָּוֹן דָעַר
אַנְגָּנוּבָדָעָטָר ווּיסְקִיְיט זַהְעָן זִיךְ נַאֲךְ אַרְדִּיסָט דִי רִיטָעָ
הַאֲרָטָעָ קָאַרְקָעָן אַיְן דִי אַפְּגָעָבָרְעָנָטָעָ פְּנִימָעָר. דִי בָּאַשְׁטִיוּוֹלְעָטָעָ
אַיְן בָּאַרְפִּיסָּס שְׁוּוֹרָעָגָר וְגַּלְיִים טְרָעָטָעָן שְׁוּוֹרָאָר אַיבְּעָר דִי קְלָאָטָ-

קעט, וואס זיינען אויסגעלאַיגנט באלכטן פון די אָנגגעלאַדדענע
 לְיִוּעַס צום זאָמְדִינְגָּעַן ברעה אָרָאָפַּ. די קלְאַטְקָעַס הויידען זיך
 אונטער דער מאָ פון אָנְגַּעַשְׁטְּרִינְגְּטָעַ לִיטְקָעַס אָוָן דֶּזְקָעַנְס
 אָוָן אָנְגַּעַפְּאַקְטָעַ זַעַק. דָּוכְתַּ זַיְךְ, אָוָן די פָּאַרְשָׂוֹוִיצְטָעַ טְרָעַנְגָּר
 טְוָעַן טְאַנְצְּעַנְדִּיגְזַּ וְיעַר שְׂוּעָר אָרְבִּיטִיט. אָונְטָעַר זַוְן אָוָן הַיְמָעַל
 גַּעֲהָעַן זַיְךְ אַמְּאַנְקָעַ מִיט די נְאַסְקָעַס אָוִיף די בְּרִיטִיט פְּלִיזְעַס.
 הָעָר אַ שְׁמָחָה אַפְּיִסְעָלְן הָאָרְעוּעָן וְיַיְךְ פָּעַרְד אָוָן פְּרָעהָן
 זַיְךְ. וְיַיְךְ הָאָט גָּאַט בְּרוֹךְ-הָוָה פָּאַרְשָׂאַטְהָעַן דָּעַם מַעֲנְשָׁעַן? מִיטָּן
 שְׁוֵוִיס פָּוָן דִּין גַּעַזְיכְּט זְאַלְטָמוֹ עַסְעַן בְּרוּיטִיט!... די נְאַסְקָעַס-
 טְרָעַנְדָּר לְאַכְּבָעַן זַיְךְ אָפְּבָעַר אָוִיס. פָּוָן דָּועַר קְלָלה הָאַבָּעַן זַיְךְ
 גַּאֲרַ גַּעַמְאַכְּט אַ בְּרָכוֹת. זַיְךְ טְאַנְגְּעַנְדָּן... אָוָן די נִיעַ אַוְיסְגַּעַלְיִינְגָּטָעַ
 בְּרָעַטָּר קְנָאַקָּעַן פְּרָעהָלִיךְ אָונְטָעַר זְיִיעַר טְרִיטִיט. אַיְינְגָּר נְאַכְּן
 אַנְדָּרְעַן גַּעַהָן זַיְךְ אַ הַאַפְּקָעְדוֹגְיָעָר שְׁרָעַנְגָּג. זַיְךְ לְאַדְעַן
 אָוִיס די לְיִיּוּעַס אָוָן טְאַרְגָּעַן אָוּוֹעַק די סְחוּרוֹת אַיְן די לְיִיּוּ
 דִּיגְעַן בְּהָרָעָן. זַיְךְ שְׁלַמְפָעַן אַרְבָּעָר זַעַק מִיט מַעְהָלָאָן אָוָן מִיט
 זְאַלְזָן, קוֹלְיִיעַס מִיט טְאַרְאַנְקָעַס, קָאַסְטָעַנְס מִיט טְשְׁוּעַקָּעַס, פְּעַק
 מִיט סִיטְץ אַיְינְגְּנִינִית אַיְן גַּעַפְּעַכְתָּעַן לְיִיּוֹגָנְד. אַלְזָן שְׁפִּיוֹן אָוָן
 שְׁתָאָף אָוָן גַּעַזְיִיגְזָּ פָּאַר שְׁטָאָט אָוָן פָּאַר דָּעַרְפָּעַר אָוָן שְׁטָעַט-
 לְאַךְ אָרוֹם שְׁקָאָוֹ, וּוּעַלְכָּעַ זַיְינְעַן וּוּיְיטָן וּוּאַסְעַר אָוָן אָפַּ
 גַּעַרְיסְּטָעַן פָּוָן שְׁאָסִיְּ,

ערְשָׁת אַצְּנָדָאָפְּנָן זַיְךְ די צְהָהָן-יעַהְרִיגָּעָ גְּמָרָא-בְּחוּרִים
 וְיַיְךְ דָּאָרָעָס זַיְינְעַן זְיִיעַר אָרְעַמְּס, וְיַיְשְׁפִּיצְיָוָן זְיִינְרָעָ
 אָוָן וְיַיְשְׁבָּאַכְּדִּיבָּ אָוָן אַוְיסְגַּעַלְיִינְגָּעַן די קְנִי זְיִינְרָעָ
 וּוּלְעָן זַיְךְ דָּאָס מַלחְמָה-הַאֲלָתָעָן מִיט גּוֹיִים, בְּשֻׁעַת מִשְׁיחָה וּוּצְטָ
 קְוּמָן? גּוֹיִ וּוּנְגִיבָּ פָּחָ הוּי זַיְךְ הָאַבָּעַן: אָוָן אָטָם, אָטָם די
 טְרָעַגְּעָר, זַיְךְ וּוּלְעָן שְׁוִין זְיִיעַר שְׁטָעַטְהָעָל בְּאַשְׁטָעַחָן? זַיְךְ
 וּוּלְעָן שְׁוִין גַּעַבְעָן אַוְיסְגַּאְבָּ וְיַיְשְׁגַּעַרְטָן צַוְּזַיְנִין.

אָוָן דָּאָ אַן אַ זְיִיט, אָוָן שְׁאַטְהָעָן סְוִין אַ וּוּרְבָּעָ, וִיצְטָמָאַ
 קוֹפְּקָלְעָ אַיְידָעָן אָוָן גּוֹיִים, אָוָן אַ הַאֲלָבָעָן קְרִיּוֹן הָאַבָּעַן זַיְךְ
 זַיְךְ אַוְיסְגַּזְעַטָּאָ. די עֲרָלִים אַחֲנָה הַיְתָלָעָן אָוָן די יִשְׂרָאֵלִים,
 לְחָבְדִּיל, אָוָן אָנְגַּעַרְקָטָעָ קָאַרְטָוֹזָעָן, לְאַעַטְהָעָן זַיְךְ אָרְיִין. וּגְ
 רִימְעָס הַיִּסְטָט דָּאָס, אַפְּנִים, בְּיַיְנִין. די גּוֹיִם טְוָנְקָעָן גְּרוּיסְטָ

לומודע שוארץ ברויט אין זאלץ אין בייסען פון גאנצען, פאר-
זיכטיג אונ געשמייך, ווי מען בייסט פון א מאנדעל-טארט.
זוי היטען זיך דערבי א בעקעלאז זאל ניט אראפפאלאזען. אונ
טאאמער גלייטשט זיך דער שארסקער צעקייטער ביסען, זוי
פאזרזעפען זי עס מיט ווועסער פון ליימנען קרייגלאז. זוי פאר-
זואראפבען די קולדאכטע קעפ אויף הינטען אונ לאזען זוי צורייק
אראפ מיט א ויסען קראען פון אויסגעהונגערטע הארעטשנ-
קס, וואס קיין געשמיינער זאך ווי ברויט מיט ווועסער הא-
בען זוי שוין לאנגע ניט פארווכט.

אוֹנוֹ דַי אִידעַן שְׁנֵיָדָעַן זַיְעַר וּוַיְסַעַּר עַזְבָּוּט מִתְּמֻשְׁעַרְלָאָךְ אוֹנוֹ פָּאַרְזּוֹפָעַן פָּוֹן שְׁמַאֲלָעַ הַאַלְאַטְשִׁיקָעָס מִיטַּקָּאָגְּ-
טָעַן שְׁצָבוֹ, אֶדְעָר מִיטַּזְיָעַר-מִילְּן. אַפְּרִיהָעַר דַעַרְהִיאָעַן זַיְיָ
דַעַם גַּוְעַמְעַן מִיטַּקְיָמְלִידְיָעַן בְּרוּיט אָונַן מִיטַּעַן אַפְּגַעַשְׂיִילְטָעָר
צִיבָעָלָעַ, דַי הַיְסָע בִּיטְעַרְקִיט שְׁפָאַרְט זַיְיָ אָן אַין פָּנוּם. דַעַר-
בְּגָאָךְ קִיהְלָעַן זַיְיָ זַיְקָ בַּי זַיְיָ אַין דַי גַעְדִּיבְעָגָע מַעְהַלְיָגָע בְּעָרָד
אָונַן דַעַר בְּרַכְתְּ-חַמּוֹן שִׁינְיָנַט שְׁוֹיָן בַּי זַיְיָ פָּוֹן דַי בְּרַעְמִיגָע
אוֹיגָעָן אַרְטִוִיט, נַאֲךְ אַיְלָעָר זַיְיָ הַאָבָעָן גַעַנְדִּיגָט דַעַם מַאֲלַצְיָיט
זַיְעָרָעָן. דַי מִילְלָעָר, בַּי דַי גַמְרָא-בְּחוּרִים גַוְיְעָפָן אָן מִיטַּ
וּוְאַסְעָר. דַעַר טָעַם פָּוֹן לַעֲקָךְ אָונַן פְּאַזְעָן, וּוֹאָס זַיְיָ הַאָבָעָן
אַקְאָרְשָׁט גַעַנְאָשָׁת, בַּי אָנְשָׁעָלְלָעַ דַעַם פְּאַרְאַמְשָׁצִיק, וּוּעָרָטְטָעָפָעָס
פְּרִיקְרָעָ אָונַן אַיְבָרְגִּיג. דַאֲסָ פְּרִיטָאָגְדִּיגָע גַעַרְאָטְעָנָס, וּוֹאָס
טוֹקְטָזַיְקָ אַיְבְּלַעַג-יְוִיךְ אָונַן וּוּאָרָט אַוְיָקְזָן זַיְיָ אַיְבְּדָעָרְהִים
מִיטַּע אַפְּרִישָׁע פְּוֹלְקָע בִּיְמַס טַעַלְעָר, וּוּעָרָט אַיְגָנָגְנָצָעָן פְּאַרְנוּעָ
פְּגָלָט. אָךְ, זַיְיָ וּוּאַלְפָעָן זַיְקָ בְּעַסְעָר צְגַעְזַעְעָס אָט דָא, מִיטַּ
דַעַר קוּפְּקָע אַגְּנָגָה אַרְעָוּטָעָג נַוְיָּים אָונַן אַיְדָעָן, וּוּאַלְפָעָן גַעַ-
שְׁמַאֲקָע גַעַקְיִיט קָאַרְעָנָעָם בְּרוּיט מִיטַּע זַעֲלָן אָונַן פְּאַרְזּוֹפָט מִיטַּ
קָאַלְפָעָן שְׁצָבוֹ, אָונַן מוֹחַל אַוְיָקְזָע אַלְעָגְדָעָר מַאֲכָלִים אָינַן דַעַר
גַעַרְעָר וּוּצְלָטָן! כְּפָן דַעַר עַרְד בִּיסְטָו גַעַנְמָעָן גַעַוּוֹרָעָן, אַוְיָקְזָעָן...
דַעַר עַרְד שְׁפִיְזָטוֹן זַיְקָ אָונַן צַוְּ דַעַר עַרְד קַעְרָסָטוֹן זַיְקָ אָומָ...
עַס מַאֲכָת נִיט אָוִיסָ! גַעַנְצָ גַוְיָט אָווִי.
אוֹמְבָאַקָּאנְטָע אַפְּעַטְיָהָעָן אָונַן אוֹיסְטָעַרְלִישָׁע גַבְרוֹת בְּרוֹיִ

אוייך אין די אינגעטלען לוייבער. פדי צו בזחאָלטטען אינגענער פאָרֶן צוּוִיטען די נִיט-אנשטענדיגע זשענדענקית און דעם אַיְבעָרְפְּלוֹס פָּונְ פָּחוֹת, כָּאֲפָטֵ מְעֵן זִיךְ רַצְגָּלָעַן, גַּלְאָט אָזְוִי, פָּפָוּן דָּעַר הַצְּלָעָר הוּאָט אַרוֹיס. לִיאַנְקָע דָּעַר הַוִּיכָּעָר מִיט זַלְמָעָנָקָע "סָאוּכָּץ" דָּעַט קָוָרְצָעַן, אָוֹן פִּיוֹקָע אָזְרִיס מִיט אַיְינָגָע בּוֹילָע. אַבָּאַלְעָז דָּעַם פָּאַרְאַמְשָׁצִים בּוֹלִיבֶּט שְׁתָעָהָן אַיְינָגָע אַלְיִין, אַבְּיִסְעָל פָּאַרְלָעְטָעָן. אָוֹן מִיט אַמְּאָלָּ פָּאַרְגָּעָסָט עַשְׂרָה, אָזֶן עַר אַיְן הַיִּנְטָ אַבְּעַל-שְׁמָהָה, אָזֶן אַידְעָן מַאֲכָעָן לְחַיִּים צְוָלִיב וַיְיָן אַנְהָוִיבָעָן פְּעָרָנוּן גּוֹמָא. עַר גִּיט זִיךְ אַוְאָרָף מִיט אַקְוִיטִיש אַוְיָךְ לִיאַנְקָע פִּיסְקְלַיאַגִּיק, רַיִּיסָט בֵּי אַיְהָם אַרוֹיס זַלְמָנָקָע-הָאָנוֹ פָּונְ די אַרְעָמָס, וּזְאָרְפָּט אַיְהָם אַרוֹיף, וּוֹי אַזְקָעָלְמָעָהָל, אַוְיָסְן רַזְקָעָן אָוֹן לְאֹזֶת זִיךְ לוֹיְפָעָן מִיט טַעַנְצָעַלְדִּיגָּע טַרְטִיט צַו די פּוּהָרָעָן, פּוֹנְקָעָן וּוֹי די נַאֲסָקָע-טַרְעָגָעָר מִיט זַיְעָ שָׁוּעָרָעָ מְשָׁאוֹת.

- אַפְתָּאָרְוֹאָנוּנָה ! — שְׁרִירֵת „סָאוּעֶכְץ“ אָוֹן מַאֲכָת מִיטָּדָה פִּסְלָאָךְ וּוּאָטָרָאָקָהָן.

געועס אונט מראגנט זיך אפ און זיין ?
זונעכץ שביביגנט אויף ווי א ספֿרְבוֹזְשִׁינְעַ. ער כאפט זיך פָּארְן
זונעכץ זיך גוֹלְבֶּעֶן זומד. די אונדער אַינְגְּלָאַךְ לְוִיפְּעַן אָן אַין סָסָּ-
זונעכץ זיך צוֹוָמָעַן. מיט זיין לְעַבְּדִינְגָּר מֵשָׁא צוֹוָמָעַן,
זונעכץ זיך אַיְוָס. פָּגָלְט עַד אָנוֹי-
זונעכץ זיך גוֹלְבֶּעֶן אִימְפְּעַט גַּעֲתָה אֵיתָם אוֹוָס. אַפְּגָלְט עַד אָנוֹי-
זונעכץ אַיְוָס גַּעֲתָה זיך גוֹלְבֶּעֶן ?

— איזו וועט מײַו ביט נזווען! — שרייט ער מיט נצחון.

2

אונ דא קומט דאס גראטסע וואונדער. א גלאיך וואל-גערט זיך אויפן וואסער, נאך קיניגער, אויסער זושען דעם זואקייענס גمراה-תלמיידים קווקען זיך אויף איהם ניט אום. צוינישען בליטען און קיינעס, פארשעטט. אין א סליין.

נינקען אויסנעם פון דניעפער, געפיגען פינע פאר ניינערינגע
 אויגען אָ בְּ אַרְפִּיסָּעָן גּוֹי, וְאָס דֵּי קִרְצָעָן מִיטְקָפֶס זַיְנָעַ, פָּוֹן
 אָן אַיְמְבָקָגָנְטָעָן שְׁטָףָה, זַיְנָעַ אַיְהָם צְפָלִיקָט אָוֹן צְשָׂנָעָ.
 פָּעָרָט, אָוֹן הַעֲנָגָעָן אַיְהָם אַרְאָפָּא אַיְן לְאַגְּנָעָ פָּרָעָנוֹ אָוֹן קָאָלָּ
 טָעָנָס אַיְבָּעָר זַיְנָעַ בְּ אַרְפִּיסָּקִיטָּה, זַיְנָעַ קִרְצָעָ פָּאַרְדִּיאָקוּעָ, אַיְן
 לְעַכְּעָר אָוֹן אַיְן לְאַטְעָס פָּוֹן פְּלַעְלִילִיָּ קָאַלְיָרָעָן, אַיְן אַיְהָם אַרְוָמָּ
 גַּעֲבּוֹנְדָעָן מִיט אָ צְוָאָמְעָגָעָקָנִיפְּלָעָט שְׁטָרִיקָעָט, אַיְן דִּי לְצָנָן
 דָּעָן, זַיְצָט עָר זַיְנָךְ צְוָיָּ אַיְנָמְיטָעָן זַיְנָעַ שִׁיפְּעָל אָוֹן דָּאָס שִׁיפְּעָל
 אָלְיָן אַיְן אַיְנָס פָּוֹן יְעֻזָּ "דִּישְׁעָהְבָּקָעָסָ", אַדְעָר קִילְעָטָשָׁ
 שִׁיפְּלָאָךְ, פָּוֹן מַעְנָשָׁעָן-פְּרָעָסָעָר אָוֹן רְוִיְתָה-חוֹיְתִּיגָּעָ, וּזְעָלָכָעַ מַעַן
 גַּעֲפִינָּט נַאֲר צְוָיָּשָׁן דֵּי בְּלַדְעָר אַיְן רָאַבְּיָנוֹאָן-קְרוֹנוֹאָ אָזְנָן אַיְן
 קְוֹפְּעָרָס מַעְשִׁוָּתָה, וּוֹאָס "אַיְוָן דֵּי "קָאַרְמָעָ" מִיט אָרוֹדָעָר אָוֹן
 וּוֹאָז דָּעָר "נָאָז" אַיְן - דָּאָס קָעָן מַעַן נִיט וּוּסָעָן, וּוֹיְלָאָז
 שִׁיפְּעָל הָאָט בְּטָבָעָ צְוָיָּ שְׁפִיצָנָעָ נְעוֹזָר אָרוֹף בִּידָעָ עַקְעָן.
 דָּאָס דָּאַיְוָגָעָ שִׁיפְּעָל פָּוֹנָם גּוֹי אַיְן נַאֲךְ אַוִּיסְעָר דָּעָם גַּעֲוָעָן
 אַיְבָּעָרְגָּעָשְׁפָּאָנָט, אַיְבָּעָר בִּידָעָ נְעוֹזָר, מִיט הַיְּצָעָרְדָּעָ רִיְּפָעָן,
 אָוֹן דֵּי רִיְּפָעָן - אַיְבָּעָרְגָּזְוִינָעָן מִיט אָ גַּעֲפָעְכָּטָעָן זָאָק. הָאָט
 דָּאָס אַוִּיסְגָּזָעָהָן הַאֲלָאָ-בִּיְּדָעְלִידָּג, הַאֲלָאָ-דָעְכָּלִידָּג, נִיט דָּאָס,
 נִיט יְעָנָעָס. מַשְׁמִפוֹת, בִּידָעָ זָאָכָעָן צְוָאָמָעָן, שָׁאָ! פָּונְקָט
 אָזְעָלָכָעָ שִׁיפְּלָאָךְ מִיט אָזְעָלָכָעָ דָעְכָלָאָךְ מַאְכָעָן חַדְדָ-אַיְנְגָלָאָךְ
 פָּוֹן אָ פָּאַפְּרָעָנָעָם דְּרִיְ-עַקְיָגָעָן הוֹתָן. אָוֹן פָּונְקָט אַיְנְדָעָרְמִיטָעָן,
 וּוֹי אַיְן אָזָא פָּאַפְּרָעָן שִׁיפְּלָאָעָ, זַיְצָט זַיְנָךְ אָט דָעָר בָּאַוּאָקָעָ
 נְעָר בְּרָאְדִּיאָגָעָ, זַיְנָעַ גַּזְוִיכָת אַיְן הַאָרָט אָוֹן פָּאַרְשָׁוֹאָרָצָת, וּוֹי
 דָעָר גַּעֲפָעְכָּטָר זָאָק פָּוֹן זַיְנָעַ בִּידָעָן. אַיְן אַיְן דֵי אַוִּיגָעָן
 לְגַנְט אַיְהָם אַוִּיסְגָּזָעָסָעָן אָ מִילְיכָיָן-בְּלוּיָעָ רְוִיְגִּיקִיטָה. אָוֹן כָּאָ
 פָּעָן כָּאָפָט עָר פִּישָׁ מִיט אָ וּוֹאָרְדָעָ*, אָוֹן בִּים סָאמָעָ בְּרָעָגָ
 אַיְן פִּיכְתָּעָן זָמָדָ, אַוִּיךְ דְּרִי בְּעָזִים-פְּלַעְקָנָעָרָ, אַוִּיסְגָּעָשְׁפָּרִיטָ
 וּוֹי אָ דְּרִיְפָס אָוֹן אַוִּיבָעָן צְוָאָמְעָגָעָבָגָדָעָן מִיט אָ דְּרָאָט,
 הַעֲנָגָט אָ פָּאַרְרוּיְכָעָרָט קָעָסָעָלָעָ, אַיְבָעָר אָ פְּלַקְקָעָרָל אָ קְנָאָקָעָ.
 דִּיגָס. אָוֹן אָס קָאָכָט זַיְנָךְ אָין קָעָסָעָלָו וּאָרִימָצָס. אָ מַאֲדָנָעָ
 סָאָרָט וּאָרִימָצָס! אָלְיָ אַיְן אַיְהָם צְוָאָמְעָגָעָמִישָׁת: זָאָרָג

* וּוֹנְטָקָג.

שטיילעך פלייש, קארטאפעיעס, געשניטענע בוראקס און פיש-לאך, פיזר-עקודיגע שטיילעך בעטס און קיילעכיגע גראיפען, בעבּלעך און גטריקענטש שוועטלעך. הפל, פֿלערליי מינימ, וואס מ'קען געפֿינען אין אַ שפֿינאָרוּע אַן פֿלְימְלָאָך אַן אַין בעקעלאָך, האבען זיך דאַ צוֹאָמְעָנוֹנוֹמָעָן צוֹ קָאָכָעָן זיך אַין אַין גַּעֲכָבָך, פֿאָרָן אַפְּנָעָרִיסעָנָעָם ערְלָה.

— נאָ — טראָכֶט זיך פֿיְוּקוּע אָוּרִיס — אַן אַמְתָּע גַּעֲכָעָץ פֿון אַ וּאְגַדֵּעָר, פֿון עַמְצָעָן וואָס רִיכְטָאָט אַפְּ גַּלוֹתָה!... פֿוֹנְקָט אַזָּא גַּעֲמִישָׁבָעָץ הָאָט גַּאֲטָט גַּעֲהִיסָּן שְׂטוּסָעָן אַן בְּאָקָעָן יְחוּקָאָל דָעַם נְבָיא, עַר זָאָל דְּעַרְמִיט וּזְיַעַן, וואָס דֵי זְיַנְגִּיעָע, פֿאָרָטְרִיבָעָנוּעָ אַידְעָלָאָך וּוּגְלָעָן עַסְעָן אַין דָעַר פֿרְגָּזָמָה... נְפָמָם, הָאָט גַּאֲטָט גַּעֲזָגָט, גַּעֲרָשָׁטָעָן אַן קָאָרָן אַון הִירּוֹש אַן זָאָךְ מִינִי פָאָטָרְקָוּס אַן בָּאָק זַיְיַזְמָעָן!... אַיִן, הִיסְטָ דָאָס, דָעַר עַרְלָה אַוְיךְ אַזָּא מִין סָאָרָט, פֿאָרָטְרִיבָעָנוּר?

אַבְּאָלָעָז דָעַם פֿאָרָטְמְשִׁיקָס אַיְן דָאָךְ אַבְּעָר אַ דְּנִיעָפָעָר, אַינְגָעָל, פֿאָרָט אַוְיסְגָּעָה אַזְעָוּעָט זַיְן צְוִישָׁעָן גּוֹיִים בְּיַמִּים פָאָרָט, קָעָן עַר דָאָךְ עַפְעָס וּזְיַעַר לְשָׁוֹן, אַיְן נִיגְעָרִיגָא אַיְן עַר דָאָךְ נִיט וּוּנִיגְעָר וּוּי דֵי אַגְּדָעָרְץ חַדְרָ-יוּגָעָן, מַכְטָט עַר נִיט קִיְּין שְׁהִוָּת אַן וּוּאָרְפָּט זַיְן אַיבְּעָר מִיטָּן מַאֲדָנָעָם גּוֹיִ, מִיט עַטְלִיכָּעָז גַּוְיְשָׁקָעָז וּוּרְטָעָר. שְׁטוּגָעָן דֵי גַּמְרָא-בְּחָוּרִים הַעֲרָעָן-דִּיגָּא, אַז אַט אַזְוִי לְעַבְטָעָר זַיְן דָוָרָה, דָעַר עַרְלָה. פֿרָאנְק אַיְן פְּרָרִי? לְעַבְטָעָר עַר זַיְן. זִינְט דָעַר דְּנוּעָפָעָר הָאָט זַיְן גַּעֲרִיחָרָט פָּאָהָרָת עַר אַזְוִי אַרְאָפָ-וּוּסָעָר. שְׁוִין אַ פָּאָר וּוּאָכָעָן, אַז עַר פָּאָהָרָת אַזְוִי. וּוּאוֹ עַר טָאָגָט דָאָרְטָעָן נַעֲכָתִיגָּט עַר נִיט. אַיְן שְׁלָאָפָעָן טָוָט עַר מִיטָּן קָאָפָ אַגְּטָעָר אַיְן בִּיְדָעָל, אַוְיָפָן דָעַק פֿוֹן זַיְן שְׁיְפָעָלָג, אַיְן מִיט דֵי פִיס אַגְּטָעָרְן צְוִוִּיתָעָן בִּיְדָעָל. טָאָמָפָרָדָר רַעֲגָנָעָט עָס — אַיְן אַוְיךְ דָאָךְ אַן עַצְחָה: וּוּאָרְפָּט מַעַן אַיְבָּעָר אַ פָּאָר זַעַק אַיְבָּעָר דֵי בִּיְדָעָל בִּיְדָעָל וּוּרְטָעָר פֿוֹן זַיְן צְוּגָעָדְקָטָעָ בִּיְדָעָל. אַיְן מַעַן שְׁלָאָפָט וּוּיְטָעָר. דָעַר דְּנִיעָ-פָעָר כּוּוֹאָלְיָעָט, דָאָס שְׁיְפָעָל קָאָטְשָׁעָט זַיְן וּוּי אַ וּוּיְגָעָלָעָט. זִינְט דָאָס אִיהָם אַיִן, וּי אַ לְּיִיְבְּלִיכָּעָמָע וּוּגְט אִיהָם דָאָס וּוּאָסָעָר אַיִן, מַוְּרָא?... פָּאָר וּוּמְעָן זָאָל עַר מַוְּרָא הָאָבָעָן? עַר

האט קיינעם קיין שלעכטס ניט געטאן. און גנבים וועלען בי' איהם אויך גאָרגנישט ניט געפינען. כיבע אט די צוּפֿיַּקְטַּע פְּלִיּוֹדְרָעָן. כָּאַ-הָאָ? אֲבָעָר וּצְרָר דָּאָרָף זַיְ?.. אַיְן קִיעָוּ וּוּעָט ער אָפֶשֶׁר אַנְקוּמוּן הַעַט-הַעַט סֻוֹף זָוְעָר. אִים אֵין צָלֵץ אַיְינָס. ער האט צִיְּט. בַּי' יַעֲדָעַן דָּאָרָף אַיְן בַּי' יַעֲדָעַ שְׂתָאַט רְוַהַט ער זַיְך אֹוִיס. אַיְגַּעַנְטַּילִּיך. ער האט ניט פּוֹן וּוּסָס אַוְיסְצְּרוֹהָעָן זַיְך. דָּעַר דְּנוּעַפְּעָר טְרִיבְּיַּט זַיְין שִׁיפְּעַלְעַ מַעַהַר וּוּ ער צָלֵץ. אַיְן דָּאָרָף פְּאַרְדִּינְט ער, כָּאַפְּט אַן עַטְלִיכְעַ צָשְׁצַלְעַאַך אַיְן פְּאַהְרָט וּוּיְטָעָר אַרְאָפְּ-וּוּאָסָר. דָּאָס שִׁיפְּעַלְעַ? דָּאָס האט ער זַיְך צָלֵין צְוָזְמָעַנְגָּמִיְּסְטְּרָעוּוּעָט. אַט האט ער אַ פְּוּשְׁקָעַלְעַ זָאַלְעַאַך, אַ פְּוּשְׁקָעַלְעַ צְוָקָרָד... פְּעַפְּרָד... אַ גַּאנְצָעַ בְּאַלְעַבְּאַטְּיַּשְׁ-קִיטְט. בַּעַ-הָעַ? דָּאָס זַיְינְעַן אַלְעַן פְּוּשְׁקָעַלְעַאַך פּוֹן שָׂוָה-וּוָקָס. אָז מעַן וּוּאַשְׁטַּז זַיְיַ נְגַט אֹוִיס אַיְן מַעַן שִׁיעַרְט זַיְיַ אֹוִיס מִיט זָוְמָד זַיְינְעַן זַיְיַ וּוּי נְיִאַינְקָע. נִימְשָׁאַוּאָ! בְּעַסְעָר וּוּ גַּלְעַזְרָעַ טַע-צָלְעַאַך אַיְן פְּאַרְצָעַלְיַּעַנְעַ טְעַפְּעַלְאַך, וּוּסָס הַאַלְטָעַן זַיְך אַיְן אַיְן בְּרַעְכָּעַן אַיְן פְּלַאַצְעַעַן, אַיְן צִיהָעַן אַיְן זַיְך אַן פִּיכְתְּקִיטְט. אַיְן אַט אַיְוָ אַ פְּוּשְׁקָעַלְעַ מִיט לְעַבְּדִיגָּע וּוּעָרִים, מִיט לְעַבְּעַלְעַאַך אַיְן דָּעַר אַיְיבְּעַרְשָׁטָעַ דְּעַקְעַלְעַ. אוֵיך אַ פְּוּשְׁקָעַלְעַ פּוֹן שָׂוָה-וּוָקָס. וּוּסָס אַנְדָּרָעַ וּוּאַרְפָּעָן אַרְוִיס אַיְן פָּאָר אִים אַ פְּלִי... פִּישְׁ האט לִיב אַ לְעַבְּדִיגָּעַן וּוּאָרִים. אַיְן אַז פְּוּשְׁקָעַלְעַ מִיט לְצָבָאַך, אַנְגַּעַפְּלַעְט מִיט פִּיכְתְּבַעְטַע, קָעַן אַ וּוּאָרִים אַפְּלַעְבָּעַן עַטְלִיכְעַ טָעַג. דִּי דְּנוּעַפְּרָ-פִּישְׁ זַיְינְעַן גַּעַשְׁמָאָק. יָא. אַיְן בְּרוּיט קוּיפְּט ער אַיְן שְׂטָאַט, שְׂנִידָט אוֵיך זָוְטָעַס, טְרִיקְעַנְט זַיְיַ אַיְן דָּעַר זַיְן אַיְן מַאֲכָט סְכוּמָעַס. הַאַלְטָעַן זַיְיַ זַיְך לְזָנָגָג. אַיְן וּוּאוֹ נְעַמְתָּ ער גַּעַלְט? גַּעַלְט אַיְוָ אַיְן אַיְדָעַלְעַ זַיְך. גַּעַלְט אַיְוָ אַ פְּעַלְעַנְעַ זַיְך. פּוּיְעָרִים הַאַבָּעַן ניט קִין גַּעַלְט. זַיְיַ בָּאַצְאַחַלְעַן אִים מִיט אַיְיעַר, מִיט בְּרוּיט, מִיט לְיִיוֹאַנד אוֵיך אַ הַעַמְדָה. פָּאַרְוּאָס בָּאַצְאַחַלְעַן זַיְיַ? פָּאָר אַרְבִּיטְט. אָז מעַן דָּאָרָף אַיְן ער אַ בְּגַנְדָאַר, קָעַן אַנְרִיְיַ פְּעַן אַ פָּאָס. אָז מעַן דָּאָרָף, קָעַן ער אַנְשָׁלָאַגְּעַן פָּאַדְקָאַוּעַס אַ פְּעַרְד, אַ קְּלִיאַמְקָעַ צְוַעַבְטַע מַאֲכָעַן, דְּעַקְעַן אַ דָּאָר, אַפְּפָרְבָּעַן וּוּסָס ניט אַיְן. אַלְעַן ער טָאַן אָז מעַן דָּאָרָף. אַט האט ער

פֶּלְעָרְלִי גַּעֲצִיגִג בֵּי זַיְךְ : אַ צוֹּיְנוּגָעַ, אַ הַצְּמָעַר, אַ דְּלָאַטָּעַ,
 אַ פְּעָנוּעָלַ... אַטְ, אִידְעַן זַיְיַהַבָּעַן גַּרְאַךְ גַּעַלְטַ, מְזֻמְנִים הָאַ-
 בָּעַן זַיְיַהַבָּעַן... נָאָר אִידְעַן זַיְיַנוּנַעַן אַ פְּאַלְקַ וּוֹאָס הָאַט מְוֹרָא... בֵּי
 זַיְיַהַבָּעַן דָּעַר עַיְקָר גַּעַנְעַץ קְלִיְדָעַר. קְוּקָעַן זַיְיַ אַוְיַף זַיְיַנוּגָעַ צַיְיַ
 רִיסְעַנְעַץ פְּלִיְדָעַרְעַן אַן הַקְּבָעַן מְוֹרָא... זַיְיַ מִינְיָנַעַן כָּאַ-הָאַ, אַזְיַי
 עַר אַיְוָן אַ הַאַלְגַּו-שְׁנִיְדָעַר. שְׁוּעָר קְוּמַט אַן צַוְּגָעַהַן צַיְיַ זַיְיַ
 אַזְיַי פְּרַגְעַת צַיְיַ אִידְעַן בְּעַטְעַן אַרְבִּיטִיט טָוַת עַר אַצְיַינְד אַן אַ
 פָּאָר גַּעַנְעַץ לִיְיַוְעַנְטַעַנְעַן הַיוֹזָעַן. אַכְּבָעַר דָּעַרְפָּאַר בָּאַצְּחָלְעַן
 אִידְעַן גַּוְטַן. דָּעַר מְזֻשִּׁיק אַיְוָן קָאָרְגַּן. פָּאָר אַן אַיְיַ צִחְתַּעַר
 דַּי נְשָׁמָה אַרְוִוִּיפַּט. פָּאָר אַ לְּאַבְּעַן בְּרוּוּיט מִיטַּ קְוּוֹסַס מְוֹן מְעַן
 בֵּי אַיְהַם אַרְבִּיטִיטַעַן אַ גַּנְגַּעַן טָאַג אַוְיַפְּן פְּעַלְהַד. אַתְּ, סְאיַי
 נִיטַּ פָּאָר אַיְהַם. צַר אַיְוָן זַיְיַ אַ מְעַנְשַׁ פָּאָר זַיְיַ אַן פָּאָהָרַט
 זַיְיַ אַרְאָפַט-וּוֹאָסָעַר. וּוֹיְטָעַר גָּאָרְנוּשַׁטַּט. פָּאָרְוֹאָס זַיְצַט עַר נִיטַּ
 אַיְיַ אַוְיַף אַיְיַ אַרְטַן? צַס זַיְצַט זַיְיַ נִיטַּ, קִינְדָּעְרַלְגַּן! דַּי, בָּאַ-
 בָּאַ" (וּוֹיְבַּ) אַיְהַם הַיְגַטְיָגַעַן אַנְהָוִיב וּוֹינְטָעַר גַּעַשְׁטָאַרְבָּעַן.
 דַּי קִינְדָּעַר זַיְיַנוּגָעַן - אַוְיַהַן. אַ חִילָּאת אַזְאַג אַיְיַ זַיְיַ אַרְיַהַן אַיְן
 הַאַזְאַג אַיְן הָאַט זַיְיַ דָּעַרְוֹאַרְגָּעַן. קַעַן עַר זַיְיַ פָּוּן דָּעַמְאַלְט אַן
 קַיְיַן אַרְטַן נִיט גַּעַפְיָגַעַן, פָּאָהָרַט עַר אַזְוִי אַיְן קִיְּפַוּ. אַוְיַף בָּאַ-
 הַאַמְּלָאַיַּע. דַּאַס הַאַרְצַן בָּאַרְוֹהָגַעַן. אַוְמְעַטָּוּם אַיְן גַּאַט. אַוְמְעַטָּוּם
 מְעַנְשַׁעַן. נִיטְשָׁעוֹאָס...

.4

דַּי גַּמְרָא-בְּחוּרִים זַיְיַנוּגָעַן גַּעַשְׁטָאַרְבָּעַן פָּאָרְגָּאַפְּטַעַן. מִיט זַיְיַעַר
 קִינְדָּעַרְשָׁעַן חֹשַׁחַ אַבָּעַן זַיְיַ נִעְבְּעַלְדִּיג גַּעַפְיַהַלְטַ, אַזְיַ אַדְאַגְּטַ-
 קַעַגְעַן זַיְיַ, אַיְנְמִיטַעַן קוּלְיַעַטְשׁ-שִׁיבְעַלְעַ, זַיְצַט אַ שְׂטִיקַ אַמְתָּחָר
 מְעַנְשַׁ, אַ רְוִיהַצְּרָ בִּירְגָּעָר פָּוּן גַּאַטְסַ עַרְדַּ, אַיְדָעַר מִהָּאַט אַוְיַף
 אַיְהַם אַגְּגָעַוְאַרְפָּעַן דַּעַט יַאֲךְ פָּוּן פְּצַוְתַּ, פָּוּן סְטָגְטַעְטַשְׁנַעְקִיטַ
 אַיְדָעַר עַלְטָעַרְעַ אַבָּעַן פָּאָרְקָנְעַכְט אַיְגָעַרְעַ, שְׁטָאַרְקָעַרְעַ -
 שְׁוֹאָכְבָּרְעַ, רַיְכַּע - אַרְיִמְעַ. אַפְּיַלוּ אַבְּאַלְעַן דַּעַט תְּכַשִּׁיט, דַּעַט
 אַתְּרוֹגַלְעַ פָּוּן הַיְגַטְיָגַעַן פְּעַקְעַ-אַוְן-בְּרַאַנְפָּעַן, הָאַט זַיְיַ גַּעַנוּמָעַן
 דּוֹכְטָעַן, אַזְיַ אַנְהָוִיבָעַן גַּמְרָא, וּוֹעַגְעַן אַן אַלְטָעַן טָלִית, וּוֹאָס

צוווי אפלט אידען האבען ערנעך-וואו געפינען, איז שוין, באמת ניט ווינר וויסט וואס פאָר אַ גַּלְיִק... אויף נאָטס וועלט זיין, מאָט אַיְיך אָוִיס, פֿאָרָן גַּרְעָסָרָע גַּלְיִקָּן. אַט, אַ גַּעַן, מאָדָנָע זַעֲך! אַ גַּוִּי, דַּאֲכַט זַיִד, ווַיִּסְטֵט נִיט פֿוֹן דַּי אַלְעַ זַעַן. אַפְּלוֹ ווּפְרַשְׂׂי אַזְוּן ווַיִּסְטֵט עַר אַוִּיך נִיט. אַוְן לְעַבֶּט פֿוֹנְדָעָסְטּוּזְגָּעָן פֿרָאנָק אַזְוּ פְּרַיִי. האָט פְּח צַו לְעַבָּעָן אַהֲן דָעַם... עַפְּעָס אַיְזָן דָא נִיט גַּאנְצַן גַּלְאַטְיִיג.

פֿוֹן בָּאָגִיַּסְטּוּרָנוֹגְן האָט קִינְגַּר פֿוֹן דַי אַינְגְּלַאַך קִיַּוִּין ווְאָרט נִיט גַּעַרְעָדָט. יַעֲתוֹדִידָר האָט עַפְּעָס פֿאָר זַיִד גַּעַטְרָאָכְט. אַיִּין פִּיוֹוְקָע אָוְרִיס האָט זַיִד מַעֲהָר נִיט גַּעַקְעָנָט אַיְנְהָאַלְעָן: - פְּרַעְגָּו אַיְהָם, - מַאֲכַט עַר צַו אַבְּאַלְעָן מִיט אַ פֿאָר-כָּאַפְּטָעָן אַטְעָמָ-פְּרַעְגָּן בַּיִּ אַיְהָם, ווּאָס טּוֹט עַר בְּשָׁעָה... בְּשָׁעָה עַר האָט נִיט ווּאָס אַו טְּאָן?

אַבְּאַלְעָן האָט פִּיוֹוְקָעָן גַּעַטְאָן דָעַם צַוְּלִיב. דַעַר עַרְגָּה האָט אַנְגַּשְׁטַעַט אַוִּיך אַבְּאַלְעָן זִינְעָר מִילְכִּיג. בְּלוּיעַ אַיְגָעָן:

- בְּשָׁעָה סְאִיּוֹן אַזְמָעַטִּיג ווְלִילְסָטוֹ זַעֲגָעָן, כְּלַאֲפִיעָץ? אַנְשָׁתָּאָט צַו עַנְטָפְרָעָן מִיט ווּוְעָרָטָר האָט זַיִד דַעַר גַּוִּי אַיִּין שַׁיְפָעַלְעַז גַּעַנְגָּבָעָן אַ פֿוֹינְג אַיִּין, אַרְוִיְסָגְעַזְגָּעָן פֿוֹן אַזְנָן טָעַר אַיִּין בַּיְדָעַל אַ חַאֲרַמְאַגְּנִיקָע מִיט צַוִּיִּין לְעַדְעָרָנוֹג פֿאָר-שְׁמָאַלְצָעַוּטָע אַוְיְעָרְלָאָן. פֿלִינְק אַזְוּנָת גַּעַנְיִת האָט עַר אַיִּין זַיִד דַוְרָכָגְעַשְׁטָוֹפֶט זַיְנוֹז בַּיְדָעַ פְּאַרְמָאַזְאַיִיְעַטְעַ גַּרְאָבָע פֿינְגָּעָר אַזְוּנָה אַ צִּיה גַּעַטְאָן. סְהָאָט זַיִד דַעַרְהָרָט אַ מִין ווּוִיטָעָר בְּיַעֲרָלִיִּין אַכְּרָר פֿוֹן יְוֹנוֹג פְּאַרְאָבָקָעָס. דַי אַנְדָעָר אַכְּטָפְרָעָן אַבְּגָעָר האָט בְּעַן גַּלְיִיד אַ לְוִיְּף גַּעַנְגָּבָעָן אַיְבָעָר דַי שְׁוֹוָאַרְצָעַ ווּיְגַ-פְּרַעְטָעַ לְאָך אַוִּיך דַעַר כְּלִי, אַזְוּנָה שִׁיקְסָעָס האָט זַיִד צַעַנְגָּבָעָן, עַרְגָּעָץ-וּאוֹ, אַוִּיך אַיְפָגָעָאַקְעָרָטָע גַּעַרְטָנָעָר... קִינְגַּר פֿוֹן דַי אַינְגְּלַאַך האָט זַיִד לְחַזְוּתָן נִיט גַּעַרְיכָט אַוִּיך אַזְוּ פֿלִינְקִיט פֿוֹן דַי פְּוּיְעָרִישָׁע פֿינְגָּעָר. פֿוֹן אַלְעַזְעָכְדִּיגָּע לְעַכְלַאַך, אַוִּיך דַעַר הַאֲרָמָאַשְׁקָע, האָט זַיִד אַ שָּׁאָט גַּעַטְאָן אַ גַּאנְצָעַ מְחַנָּה פְּרַעְהָאַיִן-קְוַרְצָע אַזְוּנְיִתְגָּ-גַּעַזְוִינְגָּעָן טָעָנָעָר. אַלְעַזְעָכְדִּיגָּע זַיִד אַזְעָלְכְּבָעַז אַפְּטִיגָּע, בַּיִּים הַאֲרָצָעָן-צִיהָעַנְדִּיגָּע. אַזְוּ קִילְעָכְדִּיגָּע זַיִד

גען זי זי דַּי רונדע פענטערלֶאָך אַין דער האָרְמָאַשְׁקָע, פֿוֹן
וועלְכָע זי שְׂפִּירְגְּגָעַן... ס'הָאָט אֲ צִיה גַּעֲטָאָן אַיבָּעָרָן גַּאנְגָּעָן
דָּנוּעָפָּעָר מִיט זַיְסָע הַפְּקוּרוֹת. שְׂטִיְנְדֶּלֶאָך בֵּי דַעַם בְּרוּג טִינְ
אוֹן אַגְּנְטָעָרְגָּעָשְׂוֹיְנְקָטָע לִים-בְּעָרָג אוֹיף יַעֲנָם בְּרוּג, וּוּעָרָ-
בָּס אַין מַאֲסְטָעָן, זַוְנְדָּעָן-גָּאָטָס-גָּוּבָּהָה הַיּוֹקָע אַין אַיהֲר בְּלָעָ-
כְּעָנְפָּר קַוְיָמָעָן אוֹיפָן דַּעְכָּעָלָה, אַלְעָה הַאָבָּעָן זַיְן אַגְּנְעָשְׂפִּיצָט,
אוֹיף דַּי צִיְפָּקָעָלֶאָך גַּעַשְׁטָעַלְט-זַיְן: הָא? וּאָס? טַאנְגָּעָן? אוֹיב
טַאנְגָּעָן אֲ הַאְבָּעָן זַיְגָּעָן מִיר אוֹיך דַּאֲ...!

דָּעָרְשִׁיטָעָרְט זַיְגָּעָן דַּי גָּמָּרְ-בָּחוּרִים גַּעַבְּלִיבָּעָן שְׂטָעָהָן.
דַעַם הַאָלָו בֵּי לִיאָנְקָע פִּיסְקְּלָאָגָּיק הַאָט זַיְן אַרְיָסְגָּזְיָיגָּעָן וּוְיִ-
בֵּי אֲגָנְעָר. מַשְׁהָקָע-בּוּלָע הַאָט אַרְאָפְּגָעָלְאָוֹת דַעַם קָאָפָּה וּוְיִ-
צְוָנוּבָּנְדָּעָן בִּיקְעָלָה. בֵּי זַמְּנָקָע "סָאָוּעָכָּץ" זַיְגָּעָן דַּי
שְׂרָעָקְעָדְיָיגָּע אַוְיָגָּעָן שְׂטָעָהָן גַּעַבְּלִיבָּעָן, נַאֲר דַי מַאְגָּרָע בְּאָ-
קָעָן הַאָבָּעָן זַיְן בֵּי אַיהֲם גַּעַנוּמָעָן גַּיְקָבָּעָוּגָעָן, וּוּ בֵּי אֲ-
הָאָוּן וּאָס אַיז מַעְלָה-גַּרְהָה. אַבְּאָלָעָה הַאָט שְׂטָלָה גַּעַקְלָאָפָּט זָוָם
טָאָקָט מִיטָּן פִּיסְעָלָה אַין זָאָמָה, אַין הַאָט דַאֲס אַפְּלִיְּוָן אַלְיָין
נִיט בָּאָמְעָרָקָט. וּוּ אַזְוִי קָעָן זַיְן אַזְוָאָזְלִינְגָּר גַּוְיְישָׁקָעָר
אַינְסְטְּרוּמְעָנָט אַרְוִיסְשִׁיטְמָעָן פֿוֹן זַיְן אַזְוָאָזְרָדְפָּן טַעְנוּרָעָ-
עָס מַאְכָּלָט רַיְדָעָן שְׂטִיְּיָין אַין בּוּסָם אַין וּוּסָעָרָ, אַין דָּרִיקָט
אוֹיסָס זַיְעָר זַוְמְעָרְדִּינָע, בָּאָהָגְלָטָעָנָע פְּרָעָהְלִיכְיָיט. דַי דִּינְעָ-
טָעָנָעָר פָּאָסָעָן זַיְן צַוְּדָה גַּרְיָגָע בְּלָעָטָעָר פֿוֹן דַי
וּוּעָרְבָּעָס, אַין דַי גַּרְאָבָּעָ — זַיְגָּעָן אַזְוִי רֹוִיט וּוְיִ לִיְּמָ-
בְּעָרָג אוֹיף "זַאְרָעַטְשִׁיעָ", וּוּ דַי אֲגָנְגָאָסָעָנָע פְּנוּמָעָר אַין
קָאָרְקָעָן פֿוֹן דַי נַאֲסָקָ-טְרָפְּגָעָר. שִׁיקְסָפָס אַין פְּאַרְוּבָקָעָס אַין
שְׂדִימְלָעָר — אַלְעָה הַאָבָּעָן זַיְן צְהָוְלָדְיָעָט אַין גַּעַהָן אֲ קָאָרָעָ-
הָאָהָ. אַין אַלְעָז נִיְעָ אַין נִיְעָ פְּרָעָהְלִיכָּעָ שְׂטִיפָּעָר שְׂפָרִינְגָּעָן
פֿוֹן דַעַם האָרְמָאַשְׁקָע. דַוְרָךְ דַי רַוְנְדָע "פָּעַנְטָעַרְלֶאָך" שְׂפָרִינְ-
גָעָן זַיְן. זַיְן הַוְיָדָעָן זַיְן אוֹיף דַי וּוּגְ-בְּרָעַטְעַלְאָך אַגְּנְטָעָר דַעַם
גּוֹיִס פִּינְגָּעָר. גּוֹט אַזְוִי, גּוֹט אַזְוִוי!

פִּיְיָוְקָעָן הַאָט דַאֲס גַּעַהָוִיבָּעָן וּוְיִ אַזְוָאָזְגָּעָן קְנִיְּכְלִיעָ-
ס'הָאָט גַּעַזְוִיגָּעָן בֵּי דַי קְנִי אַין גַּעַנְאָגָט אַין האָרְצָעָן.

— אָט — הַאָט עָר זַיְן גַּעַטְרָאָכָט, — אָט דַעַר אַיְבָּעָרְשָׁעָר

ווועט איהם, פִּיּוֹקָעַן, שְׁעַנְקָעַן דָּעַם גַּעֲזָגַט אֵין עֶר וּוּעֶט
 אַמְּאַל אַרְוִיס גַּאנְצַ מִיט דִּי בִּינְגָעַר פַּיַּן זַוְסָּעַל דָּעַם זַאֲקָעַנְס
 חַדְרַ אֵין וּוּעֶט וּוּעֶרְעַן אַ מַעְנַשׂ, וּוּעֶט פַּר, קַוְדָם-פֶּלֶג, אַנְטְּלוֹוי-
 פַּעַן פָּונְדָעָרְהָיִים אֵין פָּאָרְשָׁאָפָּעַן זַיַּן אַזָּא מִין שִׁיפָּעַל. צַוְּוִי
 בִּידְלָאָךְ אַוִּיף בִּידְעַ עַקְעַן וּוּעֶט עֶר וִיךְ, אַמְּ-יַרְצָח-הַשָּׁם, אַלְיַיְן
 אַוִּיפְמִיְּסְטָרְעוֹעַן. אַ גַּרְוִיסְעַדְרַ קְוִינְן! מַעַן שַׁלְּגָטְצַוְּ צַוְּוִי
 אַ, טַע רִיְּפָעַן אֵין מַעַן צִחְתַּ אַיְבָּעַר מִיט זַאָק. אֵן אַיְנוּרְגָּעַט
 קַעַסְעַלְעַ קְעַן מַעַן אַוּוּקְעַלְקָעַנְעַן פָּונְדָעָרְהָיִיט. אֵין וּאָס,
 דַּוְכַּט זַיַּה, קְעַן זַיַּן גַּלְיַיְכָעַר אֵין גַּעַוְנְטָעַר וּיְיַיְרְמַשְׁפָּעַן
 זַיַּן פִּיְּטָאָג אַרְאָפְ-וּוּגָסְעַר אֵין נַעַכְטִיגָּעַן, בִּינְגָכְט, אֵין שִׁיפָּעַל.
 לְעַ אַוְנְטָעַר אַ פְּעַלְעַן? וּוּאָס פַּאָּר אַ צְוָה, מַשְׁתִּינְס גַּעַזְאַגְט,
 הַאָבָעַן דַּאָס אַלְעַ תְּכִילִיתִים, מִיט וּוּצְלָכַע דַעַר טַגְטָע זַיְגָעַר,
 פָּעַטָּעַר אַזְוִיר, עַקְבָּעַרְתַּ אַיְהָם אַ קָּאָפְ, אַנְטְּקָעַגְעַן אַזְוּלְכַע צַוְּוִי
 פָּאָרְשָׁמָאַלְצָעַוּעַטַּע בִּידְלָאָךְ אַוִּיף בִּידְעַ שְׁפִיצָעַן פַּוֵּן שִׁיפָּעַל?
 אֵין וּוּאָס פַּאָּר אַ וּוּעֶרטַּ הַאָבָעַן אַלְעַ מַעַדְנִיכְעַס אֵין קוּפְּרָעַנוּעַ
 פָּעַגְדָּאָךְ אֵין פָּסְחָדִיגָּעַ פְּלִים פַּיַּן דַעַר מוּמָע-פִּיְּגָעַן אַנְטְּקָעַגְעַן
 אַזָּא פָּאָרְדוּרְיַיְכָעַרְטַּע קַעַסְעַלְעַ אַזְוִיר דִּרְיִי פָּלְקָעַגְעַר? הַיְּנַט דַּאָס
 גַּעַקְעַץ וּוּאָס עַס קַאָכֶט זַיַּה אֵין אַיְהָם! בַּעֲבָלָאָךְ מִיט פִּישְׁ
 מִיט צִיבְעַלְעַס מִיט פְּלִיְּשַׁ מִיט זַוְּעַר-קְרוּיַּת מִיט קַאַרְטָאַפְּלִיעַס,
 מִיט גַּרְוִיפָּעַן, מִיט הַרְוּשַׁ, מִיט שַׁוְּעַמְלָאָךְ אֵין פָּאַרְפְּעַלְאָךְ.
 סַמּוֹן דַּאָס הַאָבָעַן אַ וּוּאַגְּדָעַרְלִיכְעַן טַעַם פַּיַּן אַזְעַמְעַדְעַס
 צַוְּצָמָעַן, דַעַר מַזְמָעַן זַיְגָעַר פְּצַלְטַן נַאֲרַ קִיְּנַמָּאָל נִיט אַיְן צַוְּ
 קַאָבָעַן אַזָּא מַאְכַּל! דַאָס גַּאנְצַע עַרְבַּ-שְׁבָתְדִּיגַע צִיבְעַלְעַ-פְּלִיְּשַׁ
 מִיט דַעַר פְּרִישָׁעַרְ פְּרִעְפִּיצַע וּוּאַלְטַע עַר אַזְוּקְעַגְעַבְעַן פַּאָר...
 פַּאָר אֵין זַוְּפַּנְסַגְיִיס קַעַסְעַלְעַן נַאֲרַ שָׁאַ, שְׁטִילַ! מַעַן טַאָר
 גַּאֲרַ פַּיַּן אַזְוּלְכַע גַּלְסְטָעַנִּישָׁעַן הוֵיכָר אַוִּיפָּן קוֹל נִיט רַעֲדָעַן...
 אֵין אֵין רַעֲכָעַן מִיטָעַן שְׁוֹאַגְגַּה פַּיַּן פָּגְנְטָזְוִיעַ, אֵין
 מִיטָעַן טַרְאָגָעַן זַיַּה אַזְוִי הַוִּיכָר אַזְוִי דִּי פְּלִיגְלָעַן פַּיַּן דִּי פְּרָעָה-
 לִיכְעַ בְּלָאָ-טְעַנְעַר, הַאָט דַעַר בְּרַאֲדִיגְעַט פְּלַאֲגְלִינוֹג אַפְּגָעַבְאַכְבָּעַן
 זַיַּן מַזְנִיק, אַפְּגָעַשְׁטָעַלְטַע דָעַם פְּשֻׁׁׁפְּטַע-טָאַגְזַּעַן אֵין אַרְיִינְגְּנָעַוְאַרְפָּעַן
 זַיַּן חַאְרָמָאַנְיִיקָע צְוִירִיק אֵין שִׁיפָּעַל-בִּידְעַלְעַ אַרְיִין. דַעְרָוְעָהָעַן
 דִּינְגַּאֲרַ אַבְּעַר דִּי אַנְטְּוִיְּשָׁטַע פְּנִימְעַר פַּיַּן דִּי שְׁטָאַט-אִינְגְּלִיצְעַן אֵין

ז'ערע פארביינקטען אויגען, האט ער זי' דערקלערט זיין
אויפהערען שפילען בוזה הלשון:

- יאנא ריבא-טא דיזושט פושליאוּת!

ס'היסט: "ז', די פיש, איז ועהר שרעצקיידיג..." קען ער
דערפער מעהר ניט שפילען. יא, האט ער זיך א קראן גע-
טאן אין פאטעליצע, אין אנדערש מאָל אפרער... ער האט נאָך
היאנט ניט גענוג אַנגעכאנט אויף וואַריכעמעס.

פון גראיס דאנקערקיט, וואָס אָז פריעער בירגער פון
דונעפר רעדט אָזוי פֿרײַנְטִילִיך מיט זי', חד-שנעקעט, פֿאָר
דעם קורצען אֶבער שענעם קאנגעערט וואָס ער האט זי' דאָ
געגעבען, אין בּֿכּֿלְּפּֿרְּ צוֹ דערוּזְּעָן, אָז ווּסְּעָל דעם מלמדס
גמר-יכחה זיינען ניט פון יענע אַידְּעָן וואָס האבען מורה
פֿאָר יעדען באָרפוּסְּעָן גוי - האט אַבְּאָלָע דעם פֿאָרָם-משיקס
אַרְיוֹסְּגַּעַטְּפּֿט פון קעשענע אַ צוֹּוִיּוֹתְּפּֿיקְּעָנָעְמָעָט, אַיְּנָעָ פון
יענע אַרְאָם-גַּעַלְּטָמְטָבָעָת, וואָס מַלְּקָחָעָנָט אַרְויִס, ווּעָן מען
בְּאַדְּאָרָף, פון דער מַעֲמָעָס לְעַדְרָעָנָר טְאַרְבְּעָלָע אַונְטְּעָרָעָן
פֿאָרטְּוֹן... אין שֻׁמְּעוֹדִיג דערלְּאָגָּמָט עַס דעם גוי אַין דער
שׂוֹאָרְצָעָר לְגַּפְּעָ אַרְיִין. דערזעה הענדיג אָז בְּרִיטִיקִית פון אַ
יְּנוֹגְּפָרָעָן חַבָּר, האבען שׂוֹין די אַיְּבָרִיגָּע גַּמְּרָא-חַבָּרִים מֵעָהָר
זַיְּט גַּעֲקָבָעָט גַּעֲזָלְּטִינְעָן אַיְּבָרִ זַיְּן. די וּאַיְּלָטְּעָטִיקִית האט
זַיְּיָ אַלְּעָמָעָן אַנְגָּעָשְׁפָּאָרָט, אין יעדער אַיְּנָעָר האט גַּעֲנוֹמָעָן
טאָבעָן אין קַעְשָׁעָנָע אַיְּן אַפְּשָׁטָעָן דעם נַיְּ דאָס וואָס נַאָט
הַאָט גַּעֲבָאָטָעָן. וועָר אַ קָּפִּיקָּע, וועָר אַ גַּרְאָשְׁעָנְדָעָל.

אין דער אַפְּגָרִיסְּעָנָר ערְּלָא - זאָל ער דאָס קָאָטָש
אַפְּלִיכְּוֹ נַתְּפָעְלִיכְּוֹ וועָרָעָן! ער האט, דאָקט זַיְּן, גַּעֲוָאָרָט אויף
דעם, מִזְאָל אַיהם בְּאַצְּחָהָלָעָן פֿאָר זַיְּן בְּאַרְעָדְּפָוּזְּגִּיקִיט.

- נַג, וואָט, מַאְכָּט ער, סְפָאָסְּבָּא, מַאְכָּט ער, כְּלָאָפְּצָאִין
אין מעהר גַּרְנוֹיִשְׁתָּן... אַרְיִינְגָּעָשְׁאָטָעָן אַלְּעָגְּעָשְׁנְקָטָע
קָאָפִּיקָּעָס אַיְּן אַ בְּלָעְכָּרָנָר אוַיְּסָגְּעָשְׁיָרָטָר פֿוּשְׁקָלָע -
זַיְּן אַ פֿוּשְׁקָלָע פון שָׂוָה-וּוָאָסָס, אין גַּעֲנוֹמָעָן זַיְּן צָוִירָק צַיְּן
וּוּאָודָע. אַנְגָּעָטָשְׁעָפָעָט אַ פֿרִישָׁעָן וועָרִימָעָל אַיְּן פֿאָר-
וּאָרְפָּעָן. אַיְּן גַּרְנוֹיִשְׁתָּן, ווי נַיְּ אַיהם האט מען דאָ גַּעֲמִינָט.

אנטויישט פון אוז קאַלְטָקִיַּת און גַּלְּיִיכְּגִילְּגִיקִיַּת, נאָך'
אוֹץ שענער מתנה פון מזומנים. האבען זיך די גمرا-בחררים
אַפְּגַּנְּסַטְּרָאָגָעָן פון שִׁיפְּצָה, גַּעֲלָאָגָעָן דעם ערל שוֹוִיגָעָן אַיְינָעָט
אַלְּיַין אַיבָּעָר זַיִן פָּאָרוֹאָרָפָעָנָעָר וְאוֹדָעָ. אַיִן זַיִעָר צַעהָן-
יעַהְרִיגָעָן לְעַבָּעָן אוֹיף דָעָר וּוּלְעָט הַאָבָעָן זַיִן שָׂוִין אַגְּבָעָן-
זַעְהָן אַסְטָקָבָעָן. אַידִישָׁע - וּאָס וּפְטִילָאָמָגִיט זַיִן אַיז
זַיִן וּפְנִינָג אַיִן וּוּאָס מַגִּיט זַיִן - גַּעֲפָעָלָט זַיִן בְּרוּיט-
מַעַן זַיִן אַקְּפֵיָק - וּוּלְעָן זַיִן צָווִי. גִּיט מַעַן זַיִן בְּרוּיט-
בְּעַטָּעָן זַיִן אַחֲמָד, גִּיט מַעַן זַיִן אַחֲמָד - בְּעַטָּעָן זַיִן
צּוּפָר... אַיִן גַּוִּישָׁקָע בְּעַטָּלָאָר מִיט לְאַגְּנָעָט טָאָרְבָּעָס אַיִן מִיט
הַוִּיכָע שְׁטַעַקָּעָנוּס הַאָבָעָן זַיִן זַיִן אַוִין אַגְּנָעָזָהָן. יַעַנְע בּוֹקָעָן
זַיִן אַיִן גַּוִּיגָעָן זַיִן בִּזְוּקָעָן דָעָר עַרְדָּס פָּאָר יַעֲצָר סְקָאָרְנִיקָעָן.
פָּאָר אַגְּבָעָקְטָע בְּלִילְבָעָ; פָּאָרְגָּהָן זַיִן, מַחְמָת גְּרוּיס דָּאנְקָ-
בָּאָרְקִיָּת, אַיִן אַזְגָּעָדִיב כְּלִילְפָּצָן, פָּאָלָעָן צַי די פִּיס אַיִן
לוֹיְבָעָן גָּאָט אַיִן מַעֲשָׂלְכִּיבָע גַּוְתָּה אַרְצִיקִיָּת. אַיִן דָעָר דָאָ-
אַט דָעָר בְּרָאְדִּיאָגָע אַיִן שִׁיפְּצָה, אַרְיִינְגָּעָפָאָקָט אַיִן אַיִּהְמָ, דָאָכָט
זַיִן, אַוְצָא מַזְמָנָע מַטְבָּע אַיִן גַּאֲרָנִית! «סְפָאָסִיבָא» הָאָט עַרְ
נָאָר קוֹרֶץ אַפְּגָעָזָנָט. אַוְצָא מִין יְחִסָּן!...

אַבָּעָר קִיְּן אַיבָּרִיגָעָן פָּאָרְדָּרוֹס, אוֹיף אַוְצָא גָּאָה, הַאָבָעָן
די קִינְדָעָר מִיט זַיִן נִיט אַזְוָעָקְעָטָרָאָגָעָן. דָעָר אַרְימָעָר גּוֹי
אַיִן שִׁיפְּצָה אַיִן פָּאָרט נִיט עַהְנָהִיךְ גַּעֲוָעָן צַי קִיְּן שָׁוָם קְבָצָן
אַיִן דָעָר וּוּלְעָט.

אהא, מירן מאטש איז מאקס א גנב!!..

.1

מית הארצקיעמעניש האבען זיך די גمرا-בחורים אַפּוֹעַ-
רישען פון טייך און פונס נויעשקבען וואגלאָר אין זיין קוילעטש-
שיפעלע. דער אינדרוק און געווען גראיס. זיי האט זיך גע-
דוכט, און זיי רײַסען זיך דאָ אָפּ פון אַקוֹּאָל מונטערקייט און
פריהיט, וועלכען זיי וועלכען שווין מעהָר ניט געפֿינען אָוּרִ
זיך... און, כרי איפֿצומונגערען זיך און זיינע חברים, האט
פיווקע פְּלִיצְלִינְג אַ שְׁפְּרוֹנְג גַּעֲטָן, אָן אַין שְׁפְּרוֹנְג אָוְמָגָע-
דרעהט זיך מיטן פְּנִים צו די גمرا-בחורים.

— קינדרער, — האט ער אַקוֹּוּטש געגעבען, אַנטצייקט פון
זיין אַיגענעט אַינְפָּאָל — לאָמֵיר גָּאָר שְׁפִּילְעָן אַין פְּלִיטָעָן!
— אַין פְּוּוִיטָעָן, אַין פְּוּוִיטָעָן! — האט אַונְטְּרֶגֶעֶכֶּאָפָּט
ולמנקע "סָאָוּעָצָץ" מיט אַ ברען, פְּנִיקָּט ווי דאס וואָלֶט גע-
ווען זיין אַיגענער אוּיפְּתָג, ניט פְּיִוּקָעָס. אַונְטְּרֶגֶעֶכֶּאָפָּט אָן...
גַּלְּיִיך בָּזְדַּעַט זיין גַּעֲזָס אַין אַפְּגַּעַטְרָאָגָעָן זיך אָן אַ נִּיט,
וּוְיִלְּ זיינע אָוּמְרוֹהָהָגָע אָוִיגָּען האבען גַּלְּיִיך בָּזְמָרְקָט, אָן
משקהע-בוֹלְעָגָנְבָּעָט זיך פון הִינְטָעָן, כְּדֵי מְכַבֵּד צו זיין אַיהם
מית אָן "אַונְטְּרֶגֶעֶכֶּאָפָּט" פָּאָר אָזָא הספְּמהָ.
חברה גمرا-בחורים האבען אַלְעָ מספִּים-געווען, אָן ס'אַין
אַ גַּעֲזָגָק. נָאָר ניט אָזָוִי גַּיך טוֹס זיך ווי עס רעדט זיך. צו
אָזָא שְׁפִּילְ מָנוֹ מָעַן אָוִיסְטָאָן שִׁיך אָן זָקָעָן, פָּאָרָקָטָשָׁעָן די

מייטקעלען, אַנְגִּרִּיסָעָן פִּיכְטָעָ רִיטָּעָר, צוֹאָמָעָנָעָמָעָן הַעֲלָצָעָר. אֵין דַּי אַינְגֶּלְאָךְ הָאָט וַיְיָ אַבְעָרָ צוֹשְׁפִּילְטָ דַּי לְוִסְטָ מַוְן הָאָרְעָא-וּוָגְנִיעָא. וַיְיָ אַפִּיעָרָ הָאָט זַיִּי אַנְגָּעָנוֹמָעָן אַחַשָּׁק צַיְּרַעַצְּעָן זִיס אַונְטָעָר שְׂוּעָרָעָ מְשָׁאָהָת, וַיְיָ דַּי פָּגְרָשָׁוּוִיצְּטָעָ נַסְקָעָ-טָרָעָ-גָּעָר. הָאָט מַעַן מִטְּסִירָה-גַּפְשָׁ גַּעַנוֹמָעָן שְׁלַעַפְעָן בְּעַרְאוּעוּעָ שִׁיטְעָן פַּוְן דַּי קְלָאָפְטָעָרָס הָאָלִין, וַעֲלָכָעָ זַיְנָעָן אַנְגָּגְרִיעָא פָּבָרְינָס פָּאַרְעָכָאָד. וַלְמַנְקָעָ-סָאַעַכָּעָ. דַּעַר שְׂוֹאַכְּסָטָעָר, אַבְעָרָ דַּעַר פְּלִינְקָסְטָעָרָ פַּוְן זַיִּי אַפְּעָמָעָן, הָאָט, וַיְיָ אַזְּוּעוּרָ-קָעָ, גַּעַנוֹמָעָן קְלָעָטָעָרָן אַיְוָקָ דַּי וּוּרְבָעָ-בִּימָעָר אָוָן פְּיִיקְעָן זַיְעָרָעָ ?ָגְנָעָ בּוּגִיגָעָ צַוְּיִיגָעָן, אָוָן נַאֲךָ יְעַדְעָן אַרְאָפְגָנָעָוָאָרָ. פָּעָנָעָם צַוְּיִיגָעָ גַּעַשְׁרִיעָן פַּוְן גְּרִינָס אַרְוִיסָּס: (?ָזָעָס, - וָזָעָס, קִינְדָעָרָ פְּלָעָכָטָ לְאָזָעָס !)
קִינְדָעָרָ, לְאָזָעָס, פְּלָעָכָטָ לְאָזָעָס !
דָּאָס שְׂוּעָרְסָטָעָ אֵין אַבְעָרָ פָּאַרְטָ גַּעַוּוֹן דָּאָס אַרְאָפָ-לְקָחָעָנָעָן שִׁיטְעָן הָאָלִין. מִיהָאָט וַיְיָ גַּעַמְוֹזָט קְלִיְגָעָן אַוְן קָרְיָ-כָעָן מִתְּנָן רְוִיב אַיְבָעָרָ דַּעַר עַרְדָּ, וּוּאָרִים זַוְנְדָעָ-גָּאָטָסְטָ-גָּבָב זָאָל גַּעַוּוֹן דְּעַרְזָעָהָן פַּוְן פָּעָנְסָטְעָרָעָל אָזְזָעָן שְׁלַעַפְטָ דָעָם רְבִינָס הָאָלִין - וָזָאָס עַרְ, פְּלוּמְרָשָׁטָ, אַוְן זַיְעָרָ שֻׁמְרָ-חָנָמָ, וּוּאָלָט עַר אַנְגָּעָלָאָפְעָן אָוָן וּוּאָלָט גַּעַמְוִיקָטָ. עַר אַלְיָין מַעַג אָ, טָאָג אָוָן נַאֲכָטָ, בְּרַעְנָעָן פְּרַעְמָדָ הָאָלִין, אַנְדָעָרָעָ - נִיטָ. אַפְּיָלוּ שְׁפִילָן זַיִּק מִתְּ�ן רְבִינָס הָאָלִין - טָאָרָ מַעַן אַוְיךָ נִיטָ. דַּי אַרְבָּיִיטָ הָאָט דְּעַרְוּוֹיָלָ גַּעַפְלָהָתָ. שְׁעָנָעָ עַטְלִיכָעָ שִׁיָּיָ-טָעָן זַיְנָעָן שְׁוִין אַרְזָמְגָעָשָׁוֹוָאָמָעָן אַיִּן פְּלָאָכָעָן וּוּאָסְעָרָ, פָּאַרְ-שְׁטָעָלָטָ קְעָגָן שְׁטָרָאָם מִטְּ אַחֲלָבָעָרָ וּוּסְפְּצָלָעָ פַּוְן זָאָמָה, כְּדִי פָּס זָאָל זַיִּי נִיט אַזְוּקְטָרָאָגָעָן. אַבְעָרָ גָּאָרָ, אַינְמִיטְעָן-דְּעַרְיָנָעָן, רְוַקְטָ זַיִּק אָרוֹיָסָ פַּוְן צַוְּיִשְׁעָן דַּי וּוּיְיָטָרָעָ וּוּרְבָעָסָ, אַבְרָדָנָעָן קְעַפְעָלָעָ פַּוְן אַדְרָקִי-אַינְגָעָלָעָ מִטְּ אַיִּן הַעֲנָטָלָ אַיִּן מַוְילָ, דַּעְרָנָאָךְ - אַ פָּאָר בָּאַרְוּוִיסָעָ שְׁוּאָגְרָצָעָ פִּיסְלָאָךְ, מִטְּ אַזְקָעָן צַקָּ פַּוְן אַ גַּעַפְעָסָקָעָט הַצְּמָדָעָל אַיִּן שְׁפָגָלָטָ פַּוְן דַּי מִיטָ-קָעָלָאָךְ. דָּאָס נַפְשָׁל הָאָט אַרְיוֹסְגָּעָנוֹמָעָן דָּאָס הַעֲנָטָלָ פַּוְן מַוְילָ אַזְגָּ-גַּעַטְקָעָן מִטְּ אַ שְׁעַפְעַלְיִיאָוָעָן, שְׁפִיזָ-צְוָנָגָ-לְשָׁוֹן:
- אַיְכָל טָאָקָעָ גַּוְזָהָתָ, אַיְכָל !

— ווֹאָס ווַיְל עַר דָא, דָעַר ק...? — האָבען זיך די גمراָ-
בְּחוֹרִים אֲנוּגָעָשְׁפִּיצָט.

אֲבָאָלָע דָעַם פָּאָרָאַשְׂצִיקָס הָאָט אֶבְּעָר גְּלִיכָּר דָעַרְקָעַנְט
אַיִנְמָ נְפָשָׁל, אָז דָאָס אֵיז דָעַם שְׁכָנָס אַיִינְקָעָל. אָוֹן זַיִן לְשׁוֹן
הָאָט עַר אַבְּיְסָעָל אַוְיד פָּאָרְשָׁטָאָנָעָן. מַעַן אֵיז דָאָק עַפְּעָס שְׁכָנָים.
הָאָט עַר די גمراָ-בְּחוֹרִים בָּאַרְוחָיגָט.

— סְאֵין גָּאָרְנִישָׁט. סְאֵין יַעֲנְקוֹז. עַר זָגָט, אָז עַר זַעַחַט
טָאָקָעָ...
— וּוּעַלְכָעָר יַעֲנְקוֹז? — וּוּעַרְט נִיגְעָרְגִּיג לִיאַנְקָעָ-פִּיסְקָלִיאָנוֹן.

— שְׁש!... — וּוּאָרְעָנָט אֲבָאָלָע שְׁטִילְעָרְהִיָּט — סְאֵין זַיִן
דָעַלָּס אַיִינְקָעָל. זַיִן טָאָטָעָן הָאָט מַעַן דָאָס פָּגָרְשִׁיקָט אֵין
„סִימְבִּיר”... אַיִהָר וּוּיִיסְט דָאָק... פָּאָרָן דָאָקְטָאָרָס בְּעָרָד.

— וּוֹאָס? — גִּיט מְשַׁהְקָעָ-בּוּלְעָרְפָּרְעָהָלָן אַךְ רְעוּוֹעָ —
סְאֵין אָט דָעַר אַיְנָגָעָלָע מַיְתָן כָּאָמַעַט אַוְנְטָעָרָן הִי?

— יַאֲ-יַאֲ-סְאֵין עַר!

— כָּאַ-כָּאַ-כָּאַ!

— שְׁשָׁשָׁא! — מַאְכֵט אֲבָאָלָע אָוֹן קוּקָט זַיִךְ אַרְוּם — דָעַר
קְלִיְנָעָר קָעָן נָאָר לְוִיְפָעָן מְסָרָן... אָז מִיר שְׁלַעַפְּן הָאָלָן.
— אֵיךְ זַעה אַיִהָם „אָוֹעָ-מְאֹו“ (אַלְעָ מְאֹל) — שְׁוּקָעָט
זְלִמְנָקָעָ-סְאָוּעָכָץ. — אָז יַעֲנְקוֹז דָעַרְזָהָת הִירְשָׁעָל דָעַם גָּאָלָ-
שְׁמִיד אֵין מָאָרָק, לְוִיְפָט פָּר אַיִהָם נָאָךְ מִיט זַיִן פָּאָרְדְּרִיפָעָטָעָן
עַקְעָלָע אֵין שְׁפָעַנְצָעָר אָוֹן שְׁרִיטִיט: „מְסָרָה! דָו טָאָקָעָ אַךְ מְסָרָה!“
די גمراָ-בְּחוֹרִים האָבען אַגְּזִינְד בָּאַטְרָאָכָט יַעֲנְקוֹצָעָן מִיט
שְׁפָאָטִישָׁעָר נִיגְעָרְגִּיקִיִּט. לוּיט זַיִן גַּאנְגָעָן הָאָלָטָעָן זַיִךְ פִּינְטָ-
לְעָן מִיט דִי אוּגָעָן אָוֹן טָאָפָעָן זַיִךְ אַיִן שְׁפָאָלָט, האָבען זַיִי
קְלָאָר גְּזָעָהָן, אָז יַעֲנְקוֹז הָאָט אַגְּוּאָלְדָאָוּנוּם חַשְׁק צַי הָעָלָ-
פָעָן בּוּעָן דִי „פְּלִיטָעָן“. עַר, פָוָן זַיִן זַיִיט, אֵין מָוָן וּמוֹמָן,
מַעַן זַאָל נָאָר אַיִהָם אֵין וּוּאָנָק נְגַפְּעָן — שְׁפָרִינְגָט עַר מִיט
די שְׁוּאָרָצָע פִּיסְלָאָךְ גְּלִיכָּר אֵין וּוּאָסָעָר אַרְיִין. וּוּעַלְעָן אֶבְּעָר
זְוּסָעָל דָעַם מַלְמָדָס גָּמְרָאָ-לְעָרְנָעָר גַּעַהָן שְׁפִילְעָן זַיִךְ מִיט אַ
שְׁפָעַנְצָעָר-אַיְנָגָעָלָע! דָעַרְצָיו נָאָךְ — מִיט זְוּנְדָעָל-גָּאָטָס-גָּוּבָס אֵין-
גִּיקָּעָל. אַ וּוּאָזְשָׁנוּעָ מְצָחָה! הַיִּנְטָא אַפְּשִׁיטָא שְׁוֹין, אָז זַיִי אַלְעָ

ווײַיסען די מעשה, וואָס איז מיט יענקוּצָן געshawן אין תלמוד-
תורה. וואָרים באַלד נאָכדען, ווי מען האָט דעם טאטען זיינעם
אָרְעֶסְטִירֶט פֿאָר חִישִינֶס פֿערֶד, האָט מיט אַיהם דער מלמד,
אין תלמוד-תורה, גראָד גענומען לְעֵרֶנֶן „פֿתְחָ-אַלְף“. —
— אַיז, זאג-זשע, — מאָכֶט ער — יענקוּץ, וואָס שטעהט
אונטערן אלְף?

— אָ פֿאָסִיקָל טָקָע! — האָט זיך יענקוּץ דערפֿרעהט
און גענומען טִיטְלָען מיט בִּידָע הענטלְעָך אָונטערן אלְף.
— נעם אַרְאָפֶן דַּי הַעֲנֵט! — האָט דער מלמד אָ געשריי
געטאָן — סְאַיז נִיט קִין פֿאָסִיקָל, סְאַיז אָ „פֿתְחָ“. פֿתְחָ-אַלְף
מאָכֶט „אָ“. טָאָ זאג-זשע: פֿתְחָ-אַלְף מאָכֶט —

— אָ! — האָט יענקוּץ אָונטערן-געכָאָפֶט.

— שְׁרֵי אוֹיפֶּה אַיהם!

— אָ!!

— נאָך הַעֲכָר

— אָ-אָ!!! — האָט זיך יענקוּץ צוּקוּיטְשָׁעַט, פֿונְקָט ווי
מען וואָלְט אַיהם אָ קְנִיפֶן געטאָן אין בִּיכְעָל.
— אָט צוֹוי, — מאָכֶט דער רבִי — בִּיסְטוֹ אָ וואָויל
אַינְגָעַלְעָד. אָון וואָס אַיז דָּאָס? אָ-אָ-„בִּית“. גוֹט! אָון וואָס
שטעהט אָונטערן „בִּית“? ... טָאָ זאג-זשע: פֿתְחָ-בִּית —

— טָקָע באָ, טָקָע! ..

— שְׁרֵי אוֹיפֶּה אַיהם!

— בָּגוּ! — האָט יענקוּץ פֿרְעָהְלִיך געשריינַן.
צְוֹוי זיינען אַרְאָפֶן בְּשָׁלוֹם דער „גִּימְלָה“ אָון דער „דְּלָדָה“,
אַבְעָר ווי נאָר צְס אַיז געкомען צוֹם „הַיִי“, האָט יענקוּץ אַרְאָפֶן
געלָאָזֶט דַּי אַוְינְגָעַן, גענומען סָאָפָעַן מיטָן נְזֹעַל אָון אַיז שטעהט
געבלַּינְבָּעַן.

— אַיז זאג-זשע! — האָט אַיהם דער רבִי אָ טוֹרְקָע-גַּעַגַּע-

טָאָן — וואָס אַיז אָונטערן „חַיִי“?

אָון יענקוּץ — נִיט פֿוֹן אַרט.

הַאָט דער רבִי אַרוֹסְגַּעַכָּאָפֶט דַּי לְאַקְשָׁעַן:

— דו ווועט זאגען, צי ניט? גויעשקער קאָפֿ!...
 יענקוּץ האָט זיך נאָר אַ רוק געטָן, די צוֹשְׁרָאָקָעָן אוֹי,
 גען אויס: עדרעהט צו די "לְאַקְשָׁעַן" אונַ ערְפָּס געטהָמָעלָט:
 "אייכְ... איכְ טאָקָע... דער טאָטָע גַּזְגַּט...".
 דער רבִּי האָט אַיהם אַראָפְּגָעָלָאָזֶט אַ שְׂמִיךְ אַיבָּעֵר די
 פְּלִיעִיצְקָעַט. ערְשָׁת דָּאָמָּלָס האָט זיך יַעֲנְקוּץ צַכְּלִיפָּעַט:
 — אָ... אָ... כָּאָמָעַט!

אַ כָּאָמָעַט גַּאֲרַ?... דער רבִּי האָט אַיהם שִׁיעֵר נִיט גַּעַט
 מִמִּיתָה. אונַ אַרְוִיסְגַּעַווּיזָן האָט זיך שְׁפָעַטָּר, אָן יַעֲנְקוּץ אַיִן
 דָּאָט דִּי נְשָׁמָה שׁוֹלְדִּיגִּי. יעַנְקוּץ האָט גַּרְאַד יַאֲגַעַוָּסְט
 ווֹאָס אַונְגָּטָעָרָן "הַיִּי" גַּעֲפִינְט זִיךְ. ערְהָאָט נָאָר מָוָרָא גַּעַהָאָט
 אַרְוִיסְצְּוֹזָאנָן. סְהָאָט זיך אַרְוִיסְגַּעַווּיזָן, אָן אַינְדְּרָהִיִּים, בַּיִּ
 טָאָטָע-מִזְמָעַט, לִיגְטְּ טָאָקָע בְּאַחַלְטָעַן אַ כָּאָמָעַט אַוְנְטָעָר אַ קְוָפָעַ
 "הַיִּי" אונַ גַּעַהָעָרָעָן טָוָט דער כָּאָמָעַט דָּעַם דָּאָקְטָעָרָס
 גַּעַשְׁפָּגָן... נָאָר קְאָפָעַל האָט דָּעַם כָּאָמָעַט אַיִן אַרְשָׁעַ נִיט גַּעַט.
 קַעַנְטָאָפּוּעַצְעָן. צַוְּשָׁטָאָרָק האָבָּעָן זיך גַּעַוְאָרְפָּעָן אַיִן דִּי אַויִּ
 גַּעַנְטָאָס צַעְמָאַלְיָוּוּעָטָה הַאַלְּצָן פָּוָן כָּאָמָעַט אַיִן דִּי מַעַשְׁעָנָעָן
 פְּלִיטְעָרְלָעָן אַוְפָּן לְעַדְרָעָר. האָט אַיהם קְאָפָעַל-גַּנְבָּן גַּעַבְּרָאָכָט
 צַוְּשָׁלְפָעָן, שְׁטִילְעָרְהִיִּט, צְרוּרִיק, אַיִן בָּאַהֲלָלָעָן אַיִן שְׁטָאָגִּי,
 אַוְנְטָעָר הַיִּי. נָאָר יַעֲנְקוּץ, ווֹאָס קָרִיכְט אַיִן אַלְּעַט לְעַכְּבָּר אַיִן
 בְּאַבְּרָעָט זיך טָאָג אַיִן נָאָכְט אַיִן שְׁטָאָגָל, האָט דָּעַם כָּאָמָעַט
 דָּרְטָאָפָט אַיִן צְרִיְגַּעַלְאָפָעָן אַיִן שְׁטוֹב מִיט אַ שְׁמָהָה, אוֹיסִיִּ
 גַּעַשְׁרִיךְ אַ פָּאָרְסָאָפְּטָעָר ווּעַגְעָן דער מְצִיאָה ווֹאָס ערְהָאָט
 גַּעַפְּגָוּן:

— אוֹי, אוֹי, אייכְ טָאָקָע גַּיוּן גַּזְהָת אַ כָּאָמָעַט, טְאַ...
 קָעַ... אַיִן הַיִּי, טָאָקָע...

פָּאָר אַזְּגָּז בְּשָׂוְרָה האָט אַיהם קְאָפָעַל-גַּנְבָּן אַ כָּאָפֿ-גַּעַטָּאָן
 פָּאָרָן הַעַלְזָעָל מִיט דער האָרְטָעָר לְאָפָעָט. אונַ האַקְעַנְדִּיג מִיט דער צְוּוִיִּי
 לְעַמְעַשְׁקָעָפָן גַּעַנְצָעָן אַיְנְגָעָלָעָ. אונַ האַקְעַנְדִּיג מִיט דער צְוּוִיִּי
 טָעָר לְאָפָעָט אַיבָּעֵר דִּי מִיטְקָעָס, אַנְגָּעָזָאנְט אַיהם, אָן אַ מּוֹיל
 זָאָל ער זיך נָאָר דָּעַרְוּגָעָן צַוְּפָעָנָעָן, אַ וּוֹאָרָט זָאָל ער
 ווּגְעָן דער פְּשָׁרָעָר מְצִיאָה אַיִן הַיִּי קִיְּנְמָאָל נִיט אַיִן קִיְּנָעָם

ניט זאגען! ווארים ער ווועט איהם ממיין. ווי א פְּלִיג ווועט ער איהם צוקוועטשען.

קען מען זיך שוין פאָרַשְׁתַּעַלְעַן וואָס פֿאָר אָן אַגְּזַעַן אָזָא ר', יענקוֹץ מיט אָזָא לְעֶרֶנְגַּעַן עֲבָרִי האָט געהאט אין די אויגען פון זוסעלס גمراָ-בָּחוּרִים. נאר גאנטַיס. טשעפָען זיך מיט אָזָא דְּרַדְקִי-אִינְגַּעַלְעַה האָט אוֹיך ניט געטוויגט. אַוּזְקַטְרִיִּי בָּעֵן — אָוּדוֹאי אָונָ אָוּדוֹאי ניט. וואָרים ערְשַׁעַנְס: קען ער לְוִיפָּעַן מסְרַן דָּעַם זִידַן זַיְנוּם. אָונָ צוּוִיטַעַנְס: אִיז מען פון חדַר איהם אין גָּאַס אוֹיך ניט זיכער. וווען מען געהט פון חדַר וואָרְמַעַט עַסְעַן, קען אָזָא יְצַעַלְעַן נְאַכְּלִיפָּעַן, אָזָוי ווי ער לְוִיפָּט נָאָך הַיְרְשָׁעַל דָּעַם טְוִיבָּעַן, אָונָ שְׂרִיעַן מיט אַ פָּאָרְסְּמַאְרְקַעַט קוֹלְכָּעַל אָונָ בְּפָרְסִיהָ אָז... לְיאַנְקָע-פִּיסְקָלְאָגְנִיק, משַׁהְקָע בּוֹילָע עט קָאָמֶפ. האָבעַן גַּעַלְעַטְה האָלִיך בְּיִם פְּרִיסְטָאן. מעָהָר פָּעַהְלָת זַיְינְט!

האָט אָפְּאַלְעַד דָּעַם פָּאָרְאַמְּשְׁצִיקס גַּעַפְּנוּן אַ פְּשָׂרוֹה: ער האָט אַ וּוֹאָנָק גַּעַטָּאָן צַו דיַי חֲבָרִים אָונָ צַו יענקוֹן מַצְכָּט ער אָזָוי:

— נָא. טָא שְׁטוּה דָא אָזָוי אָונָ קוֹק!...
שְׁטוּה אָונָ קוֹק! אַ גַּעַשְׁמַאְקָעַ זַאְךְ פֿאָר יענקוֹן, שְׁטוּה אָונָ קוֹקָעַן בְּשֻׁעַת אַנְדָּרָעַ אִינְגָּלָאָךְ, עַלְתְּעַרְעַ אָונָ נְגִידְשִׁיעַ, מִיט פָּאָרְקַטְשְׁעַטְה הַיּוֹלָאָךְ, אָהָן שְׁפָאַלְטַעַן אָונָ אָהָן שְׁפָעַנְצָעָרָס, לְאָ... זַעַן זַיְזַי וּוּאוּיְגַעַהָן בֵּי אָזָא וּוּאוּנְדָּרְלִיכָּעַ המְצָאתָה, ווי בּוּיָעַן פְּלִיטַעַן. פְּלִיטַעַן פָּוּן שְׁיִיטָעַר-הָאָלִיך מִיט לְאֹעַץ-צְוַיְינְגָּעָן. פּוֹנְקָט אָזָוי ווי דיַי עַלְתְּעַרְעַ אִידָּעָן אָונָ גּוֹיִים טָעוֹן.

שְׁטוּהַת ער, נְעַבָּאָה, אָזָוי יַנְקָעִין, אַיִן גַּעַהְקָטַע צְרוֹת, אַ פָּאָרְאַומְּעַטְרָעַר, אַ בְּבָדִיג-פָּאָרְשְׁטוּסְעָנָעַר. אַיִן הַפְּנוּטָל הָאָלִיך ער אַיִן מְוִיל אָונָ זוִיגַט עַס פָּוּן הַאֲרַצְקָלְעַמְעַנְישָׁ, אָונָ מִיט דָעַר צוּוִיטָעַר הַעֲנַטְעַל פָּאָרְשְׁטוּפָט ער דיַי וּרְפָה זַיְינְעַ, דָעַם עַק פָּוּן זַיְן פָּאָרְפָּלְעַקְטָה הַעֲמַדְעַלְעַ אַיִן שְׁפָעַנְצָעָר-שְׁפָאַלְטָ, כְּדִי כָּאַטָּש אַ קָּאַפְּעַלְעַ פָּאָרְוִוִּישָׁעַן זַיְן קְלִיְּין-אִינְגַּעַלְשָׁגָּפָט; ווע-רְפָן פְּצָאַקְזָוּשׁ אָוִיפָּ אַ שְׁטִיקָל הַדָּר-בָּחוּר ווִיל ער. סִיאָז אָבעָר אָלִיך אָן אָמוֹזִיסְטָעַ טְרָחָה! דיַי מַזְקִים פָּוּן זָסְעַלְסָ חַדְרָ קְיֻעָן

זיך אפילו ניט אום. ס'ערט זיך גאנר ניט צי ס'געטאַסְקָעַט
עקבּלע שטעהט בי איהם אָרוֹס, צי ניט. זוכט יענקיין אָן
עצה צו פֿאָרָאִינְטֿעָרֶעָסְטֿרָעָן די נִיְּינְ-יָאָהָרִיגָּעָחָדָרְ-יְוָנְגָּעָן, מיט
זֵיַּין זַעֲקָסְ-יָאָהָרִיגָּעָר „פֿעָרָוָןְדָּעָלָה“, בֵּין עַס לְוִיפָּט אִיהם אוֹרָף
אַ גַּעֲדָאָנְקָעָל אַיְן קַעְפָּעָלָע. וְעַמְּט עַר אָרוֹס דָּס בְּרוֹזְדִּיגָּה הָעַנְּ-
טָעַל פָּזָן מוֹילָן, גִּיט זֵיך אַ פִּיק אִינְמִיטָּעָן בִּיכְעָל אָונְ רַצְדָּט
אָרוֹס הַיְּזָעְרִיגְלָעָךְ אַיְן פֿאָרָסְמָאָרָקָעָט פָּזָן גְּרוֹס אַוְיְפָרָעָגָגָן.
אָבָעָר אוֹיפָן פְּנִימְלָ צִיהָת עַר פְּנוֹדָעָסְטוֹעָגָעָן אָן אַ פֿאָרָהָמָעָ-
רישע מִינְעָן :

— אַיְכְּלָ טָקָעָ... אַיְךְ הָאָבָּ דָּא... טָקָעָ אָ... אָ...
פֿוֹפִיקָעָ!

דָּס אַיְן יַעֲנְקָזְצָעַס רִינְסְטָעָר מַצְמָעַ-לְשָׁוֹן. עַר הָאָט אַיְגָגָן-
צָעַן עַטְלִיכְעָ גַּעֲצָהָלְטָעָ וְעוֹרְטָעָר. אַיְן מִיט אַזְאָז וְעוֹרְטָעָר-בְּזָק מְזָ-
עָר, גַּעֲבָאָן, אַוְיסְדְּרִיקָעָן אַלְעָ זַיְנָע טִיפָּע בִּינְקָעָנְיָשָׁעָן, זֵיַּין הַיִּסְעָ
קְוָאָה אַיְן קַאְכִינְגָּע גַּלוּסְטָעְנְיָשָׁעָן פָּאָר אַזְאָז בְּאָפְטָעָ מִיט שְׂתָאָלְעָ
לְיִידְאָקָעָס, וּוֹאָס בְּלָאָזָעָן זֵיךְ אוֹרָף אִיהם אַיְן הַאָבָעָן אַזְוִיפִילָ-
וְעוֹרְטָעָר צָוָם רְעַדְעָן אַיְן אַזְוִיפִיל אַיְנְפָאָלָעָן בִּים שְׂפִילָעָן. אַיְן
אָט... אַגְּשָׁתָאָט אִיהם צָוָם פֿאָרָשְׁתָּעָהָן, אַפְּסָעָל רְחַמְנָהָת הַאָבָעָן
אוֹרָף אַזְאָז קַלְיְיִנְיָקָעָן וּוּיְ ערָאִיגָּן, מַאְכָעָן זֵיךְ גָּאָר חֻזְקָעָן
אַלְעָ זַיְנָע וְאוֹנְדָעָר אַיְן פָּזָן זֵיַּין רְעַדְעָן.

— אַיְן וּוֹאָס זַגְשָׁטוֹ? — גִּיט לִיאָנְקָעָ-פּֿיסְקָלְיאָנִיק אַ
קוֹוָאָקָעָ-אַיְן הָאָסְטָו אַ פֿוֹפִיקָעָ? טָצָ!... קִינְדָעָר, אַיְהָ
הָעָרָט?

— הָאָוּות אִיהם צָוָם מִיט די פֿינְגָּרְדוּעָךְ! — גִּיט אִיהם
וְלִמְינְקָעָ סַאְוָעָצָק אָן עַצה — עַר קָעָן נָאָר אַנְטוֹוְאַוְיְפָעָן!
גָּאָר אַיְן אַבָּאָלָע דָעַם פֿאָרָאָמְשָׁצִיקָס טְרִיכִיכָט אִיהם אַ
קַאָפְּעָלָע :

— שְׁטָעה זֵיךְ בְּעַטְעָר אַזְוִי אַוּן קוֹק!
וְעַהַת יַעֲנְקָזְצָעַס בָּאַשְׁיְנְפָעָרְלִין, אָזָן זֵיַּין קִילְעָכְדִּיגָּעָר, הָאָרָ-
טִינְקָעָר פֿוֹפִיקָעָל, וּוֹאָס עַר הָאָט אָן די מִיטְקָעָלָע אַוְנְטָעָרָן
הָעַמְדָצָלָע, הָאָט קִיְּין שָׁוָם אַיְינְדָרָוק אַוְיפָן עַולְמָ נִיט גַּעֲמָאָכָט,
רִיקָט עַר צְוֹרִיק אַרְיִין אַיְן הָעַנְטָעָל אַיְן מוֹיל אָונְ מִיט דָצָר

צוויטער — טאגט ער זיך ביימ שפֿאָלַט אַין די מײַטְקָעַס. אַון טראָכַט ווַיִּטְעַר אַ רְגַּעַלְעַז : מֵיט וּוְאָס צָר זָאָל דָּא מַאֲכָעַן שְׁטוֹינֶגֶן צְוַעַלְכַּע וּזְאַוְשָׁנָע יְאַטְעַן. בֵּין עַס פָּגָלַט אַיָּהָם ווַיִּטְעַר עַפְּחַס אַיָּן. רְעַדְתָּ ער דָּאָס אַרְוִיס פָּוּן גָּאַידְעַרְצֵל מֵיט אַ קִּינְ-דיַשְׁעָן בָּאַרְכְּלָעַן, פָּאַרְשְׁלִיגְגַּנְדִּינְג אַ "רְיִישְׁ" אַין אַ "כִּישְׁ" : — אַיכְ'... אַיכְ' טָאָקָע אוַיךְ גַּיוּעַן גַּיגְעָהָת אַין כִּידְעַר,
אַין תְּלִמְיִיד-תְּלִמְיִיד טָאָקָע !

בֵּי אַיָּהָם הָאָט דָּאָט גַּעֲמִינֶט צָו זָאָגַעַן, אַז ער, יַעֲנְקוֹץ, גַּעֲהַת שְׁוִין, גַּעֲלִוְיבַּט דָּעַר אַוְיְבָרְשְׁטָעַר, אַרְיךְ אַין חַדְרַ, אַין "תְּלִמְוֹד-תְּוֹרָה" לְעַרְנַט ער ; אַון סְאיַין נִיטָּא וּוְאָס צָו שְׁעַמְעַן זִיךְ מֵיט אַיָּהָם.

אַבְּעָר אַפְּלִיּוֹ די תְּלִמְוֹד-תְּוֹרָה הָאָט אוַיךְ נִיט גַּעֲמָאַכְט קִיְּין שְׁוּם רְוַשְׁמַן. וּוֹאָרִים די גַּמְּרָא-פָּחוֹרִים הָאַבְּעַן זִיךְ, וּוֹי פָּרִי הָעָרָ, גַּעֲשַׁלְעַפְט די שִׁיעַטְעַן הָאָלָץ, גַּעֲלַעַגְט זַיִּי פְּלַאַץ אַוְיְפַן וּוֹאָסְעָר, אַון אַוְיְפַן קְלִיְּנוּם מוֹשְׁלָם פָּוּן תְּלִמְוֹד-תְּוֹרָה אַפְּלִיּוֹ נִיט אַוְמְגַעְקוֹקָט זִיךְ . אַבְּעָר יַעֲנְקוֹץ הָאָט זִיךְ אַלְעַן נִיט מִיאָש-גַּעֲוָעָן פָּוּן וּוְיִיךְ צָו מַאֲכָעַן וּוְיִירְטַּר פָּאַרְשְׁטִינְגְּרַטְּ הָאָרָן.

— מַיִּין מַעְמָע — מַאֲכָט ער נָאָך אַ רְגַּעַלְעַז אַיְבָּרְלָעַן. גַּוְנָג — מַיִּין מַעְמָע מִיךְ טָאָקָע גַּיוּעַן גַּיגְעָבַט אַ פָּאַסְקָקָאַבּוֹק מִיט מִילְּךְ... אַיכְל גּוֹט גַּלְעַכְנַט, אַיכְל... אֹוי, סָאָרָא גַּעֲשְׁמָא-אַקְיִיטַן סְזָאָט גַּעֲזָאָלַט הַיִּסְעָן, אַז די מַעְמָע זַיְנָע. דְּרוֹיְזַע, זָוַן. דָּעַלְס שְׁנוּיָר, הָאָט אַיָּהָם גַּעֲגַבְעַן אַ טִּיעַרְעַן מַאֲכָל : אַ "פָּאַ-סְקָרָאַבְּיַק". אַוְיְסְגַּרְאַצְטַס פָּוּן דַּעַק בָּאָק-דִּיזְוָשַׁע, אַוְיְסְגַּבְּאַקְעַן אַוְן אַנְגַּעַבְרַאַקְט אַיָּן מִילְּךְ... וּוְיִיל ער הָאָט גּוֹט גַּעֲלַעַנְט. נָו ? הָאָט ער אַפְּשָׂר נָאָך אַלְעַן נִיט זַוְּחָה-גַּעֲוָעָן צָו שְׁפִּילְעַן זִיךְ מִיט אַנְדְּרָעַ לְעַרְנַעַר ?

אַבְּעָר אוַיךְ דָּאָס הָאָט נִיט גַּעֲנוּמָעַן. גַּעֲנוּמָעַן מֵיט וּוְאָס צָו מַאֲכָעַן נִיגְיְעַרְגַּג בָּאַלְעַבְּאַטְיִשְׁע קִינְדְּפָר ! אַ קָּאַרְעַנְעַם הַאַלְבַּ-פָּאַרְבְּרַעַנְטַע פָּאַסְקָרָאַבְּיַק, הָאָרָט וּוֹי אַ שְׁטִינְ, אַון שַׁוְּאָרַץ וּוֹי דִּי עַדְדַּ. אַז אַיְיָר-פָּאַרְפָּעַל אַינְמִיטַעַן וּוְאָך אַיְ זַיִּי זַיִּי נִיט קִיְּין נִצְשָׁעַרְיִי.

— פע! — מאכט ליאנקע-פיסקליאניק, דערהערענדיג פון אונטער. אונטער מאכט.

און זלמיגקע "סאועכץ" כאפט גלייך אונטער:

— איך טס אפייעז ניט קיין ואקסען מיט מיין!
— מיין זיידע, טאקט, — קען זיך אבער יענקויז ניט בארזהיגען — מיין זיידע געווען געקאכט אײַיך! אווי, אווי,
סאראָן צוּיטע! טאקט געקאכט מיט טיבעלע-שאָליכֿן... אַלְעַ גַּעַן-
קויפט טאקט...

דאָס האָט ער געוואָלט זאגען: אָוֹ דָּעַר זיידע זיינער,
מודנו ר' זונדעַל, האָט אָפָּגָעָקָאָכָט אִיעָר אַיִּינְצִיבָּלָעָכָן,
זינען דערפּוֹן די אִיעָר געוואָרָעָן זעהָרָרוּת, אָוֹן ער פָּאָר-

קויפט זיַּ אָזֶן פָּוֹן קָאָשָׁעָק.

אָהָן אָזֶן חִידּוֹשׁ קָעֵן מעָן אוּד נִיט שְׂטָאָרְבָּעָן פָּאָר אוּד
מעט. מִיט בִּינְדָּעַן פְּלִיטָעָן פָּוֹן שִׁיטָּצָן הָאָלָּזָן אָזֶן יִדְעָה,
זויַּ אָקָעָן אִיעָר אַיִּינְצִיבָּלָעָכָן, בְּשָׂוּם-אָפָּן נִיט קָאָנְקָוִי-
דִּירָעָן. טָעָן זיך די גָּמָּרָא-בָּחוֹרִים, וּפְהָרָא הָאוּת, זַיִּעָר וּכְ-
טִיגָּע אַרְבִּיָּט אָוֹן לְאָזָעָן יַעֲנָצָעָן אוֹיסְגִּיסָּעָן זַיִּינְפִּינְקָט
הָאָרֶן וּפְיִפְּלָעָ ער וּלוֹ. יַעֲנָצָעָן גָּוָּפָא האָט זיך אָבעָר אַרְיִינְגְּעָנוּ-
מעָן אַיִּינְ זַיִּינְ פְּאָרְעָקָשָׁנְטָ קְעָפָעָל: אַיִּינְמָאָל פָּאָר אַלְעָמָּל — ער
מוֹ אַרְיִינְגְּעָנוּמָּעָן וּוּרְעָן אַיִּינְ חִרְבָּה פְּלִיטָעָן-מָאָכָעָר! בָּאָרְהִימָּט

ער זיך וּוּיִיטָר:

— אִיכְּ אָוֹן די מָאָמָע טָאָקָע וּוּלְעָן גִּיוּוֹן גִּיפְאָהָרֶט סְפָעָ-
טָעָר טָאָקָע. מיַן סְוּוּסְטָעָרָל אִיכְּכָעָט... וּוּיִיט, וּוּיִיט צָום טָאָטָעָן
עַלְעָן מִּיךְ אַלְעַ פָּאָחָכָעָן! אוּי, אוּי, סָאָרָא וּוּיִיטִיקִיט!

דָּעָרְמִיט האָט ער זיך בָּאָרְהִימָּט, אָוֹ ער אַיִּינְקָוִז, די
מָאָמָע זַיִּינְ אָוֹן די שְׂוּסְטָעָרָל וּוּלְעָן טָאָקָע שְׂפָעָטָר אַוּוּקָ-
פָּאָהָרָעָן צָום טָאָטָעָן וּוּיִיט, וּוּיִיט, סִיהִיסְטָ: קִין סִיבְּרָא, וּוּאָהָיָן
מעָן האָט קָאָפְּלָעָן פָּאָרְשִׁיקָט.

גָּאָר אוּיך דָּאָס נְעַמְּט נִיט. פִּיְוּקָע אָוּרִיס בְּלִיְבֶּט אַ וּוּיִ-
לְעָ שְׂפָהָן, גְּלִיְכָט זיך אוּרִיס, שְׁפִיצָט אָן אַיִּינְ אוּירָא. אָבעָר
בָּאָלְדָּ בּוּיגָט ער זיך אַרְאָפָּ צַו די "פְּלִיטָעָן" אַיִּינְ וּוּאָסָעָר,
מִיסְטָרָעָוּט, אַיִּינְ הַעֲרָת יַעֲנָצָעָן וּוּי דָעַם קָאָטָעָר.

בלייפט יונקוץ שטעהן אָדעַשְׁלָאנְגָעָנֶר. ס'הויבט זיך
שיין אָן צו דאַכְטָצָן, אָן ס'איין אַיהם אויסגעגןגען דער גאנֶ
צער שטאָף, אָן אַצִינֶד ווועט ער שיין קוקען אָן שווייגען.
אַבער גָּאָר פֿלוֹצְלִינְגָו וווערטן אַלְעָ גָּמְרָא-בְּחָוּרִים אַיבָּעֲרָאַצְטָ פֿון
יענְקוּצָעָס פֿאַרְכְּלִינְעָטָעָן אויסְרוֹף:
— אָהָא! — שְׂרִיטָ ער אויס מיט בִּיזְעָן נְזָהָן — מֵיְן
טָאַטָּע אַיז טָאַקָּע אָגְבָּן!

3.

אָזָא משונחדיגע אָפְעָנָה אַרְצִינְקִים, אָזָא אויסטערלְישׁע
בָּאַרְיחָמָעָרִי, מיט אָזָא תְּמִימָוְתִּיגְעָר עַרְנְסְטְּקִיִּיט אַרְיוֹסְגַּעַשְׁרִיעָן,
מַאֲכָעָן אָגְרִיסָעָן אַיְנְדָרָק. דִּי שִׁיטָעָן הַאַלְץ גַּלְיִישָׁעָן זַיךְ
אַרוֹסִים, פֿון דִּי פֿאַרְהָאָזְוּעָטָעָן הַפָּנָט, בִּיְיִי דִּי גָּמְרָא-בְּחָוּרִים. אַלְעָ
אוֹיגָעָן גַּיבָּעָן זַיךְ אַזְּוֹאָרְפָּצָן זַיךְ. יַעַנְקוּצָקָוט אַוִּיף זַיךְ
הַאַרְטָט אָזָן בִּיזְעָן. דָּעָר גָּאַידְעָרָעָל אַיז בִּיְיִהְמָן אַנְגַּעַבְלָאָזָעָן,
דָּאָס קַעְפָּעָל אַיז פֿאַרְוָאַפְּרָעָן, דִּי אוֹיגָעָן בְּרָעָנָן. אַיז אַיְנְגָעָצָעָן
זַעַהַט ער אויס אַזְּוִי הַאַפְּעָרְדִּיג, וּוֹי אָגְנָגָעָר הַעַנְדָּעָל, וּוֹאָס
הַאַט אַקָּאָרְשָׁט גַּעֲגַעְבָּעָן אָקְרִי צִוְּמָה רַשְׁתָּעָן מַאְל אַיז לְעָבָעָן.
— וּוֹאָס? — גִּיט מְשַׁהְקָע-בּוֹילָע אָרְעוּוֹעָ אַזְּוִי בִּיקִישָׁ
פֿאַרְוָאַונְדָּעָרָט, אָזָן דָּעָר "וֹאָס" הַעֲרָט זַיךְ בִּיְיִהְמָן וּוֹי
"מַאְאָ...".

— אַיהֲרָה הַעֲרָט? — גִּיט לִיאַנְקָע-פֿיסְקָלִיאָגִיק אָקוֹאָק-
צָע. ער הוֹיְבָט אָן, וּוֹי זַיְן טָבָע אִיז, מיט אָשְׁטִיקָעָל באָס
אָזָן עַנְדִּיגָט מיט אָקוֹוִיטָשׁ — אַיהֲרָה... אַיהֲרָה הַעֲרָט?
— וּוֹי, וּוֹי? — פֿרָעָגָעָן אַיבָּעָר נִינְגִּיעָרִיג אַבְּאַלְעָ, פֿיְיָוָן
קָע אָזָן זַלְמִינְקָע-סָאָוּעָכָן. אַיְנָגָעָר דָּעָם אַנְדָּעָרָעָן שְׁלָאָגָעָן זַיךְ
אַיבָּעָר.

— דִּין טָאַטָּע? וּוֹי זַגְסָטוֹ?

— זַאְגָ, זַאְגָ! וּוֹאָס אַיז דִּין טָאַטָּע?

— טָאַקָּע אָגְבָּן מֵיְן טָאַטָּע! — עַנְטָפָעָרָט אָפְּ יַעַנְקוּצָ
גָּאָר הַאַפְּעָרְדִּיג. ער דָּעָרְפִּיהְלָט, אָז ער הַאַט דָּא בִּי אַלְעָמָעָן

אנגעטראָפַען אויף דער שוואָאַסְטָעַר טַרְוָנֶעָ, אויף אַ מּוֹרָאַדִּי
געַר נִיגּוּרִינִיקִיט הַקְּטָן עַר זַיֵּן אַנְגַּעַשְׁטוּיסְעַן. לְאַזְוֹת עַר זַיֵּן
אוועַק בָּאַרְיִהָּמָעָן אויף דַּעֲמֹזָעַלְבָּעָן דָּרָךְ, וַיְיַי אַ גּוֹטָעָר שְׂוִימָעָר
אַיִּין שְׂטִילְ-גּוֹוּאַרְעָנָעָ וּוֹאַסְטְּרָעָן.

— מַיִּין טַאַטַּע טַאַקָּע גְּעוּעָן גְּעַנְבָּעָט אַ «פַּעַכְדָּ»... מִיט
אַ כָּאַמְעַט אַיְכָּעַט טַאַקָּע... אַיכְ' גְּיוּעָן גִּיזְעָהָט אַיִּן הַיִּי דַּעַם
כָּאַמְעַט... אוִי, אוִי, סָאַרְאַא מַעַשְׁעַנָּע בְּלַפְּכָלָעָן! גְּיוּעָן גִּיגְלָאַגְּנָצְט...
אוִי, אוִי! אַיכְ' טַאַקָּע גִּיזְאָגָט דַּעַם רְבִינָן... דַּי מַאֲמָע מִיךְ «גַּיִּין
סָלָאָגָעָן»; אוִי, מִיךְ דַּי מַאֲמָע גִּיסְלָאַגָּעָן!

אוּעַלְכָּעַ מַיאָוָעַ סְדוּרָות פּוֹנְדָּעָרָהִים אַיִּוֹ שְׂוִין עַפְעָס
גַּאֲרָן אַנְדָּעָר מַעַשָּׂה! קְרִילְכָּעַן דַּי אַיְגָלָעָן אַרְוִיסְ פּוֹן וּוּאַסְעָר,
פָּאַרְגָּוּסָעָן אַיְגָלָגָעָן אַן זַיְעָר אַרְיְפָטוֹן, וַיְיַי בְּנִידָעָן בְּלַיְלָעָן מִיט
לְאַעַצְ-צְוּוּיְגָעָן, אוֹן דִּינְגָלָעָן אַרוֹם יַעֲנָקָעָן מִיט אַ פָּאַרְכָּאַפְּטָעָן
אַטָּעָם:

— דַּעְרָגָעָהָל, יַעֲנָקָעָן, דַּעְרָגָעָהָל!

— שֻׁעַם זַיִּן נִיט!

אוֹן יַעֲנָקָעָן שְׁעַמְתָּ זַיִּן אַ הָאָרָן נִיט. פָּאַרְקָעָהָרָט, עַר דְּרַעַחַת
זַיִּד אַרוֹם אוֹיֵף אַיִּין אַרְטָט, אַיִּם קְרִיזְוּעָלָ פּוֹן דַּי נִיגּוּרִינִיגַּעַ עַלְ-
טַעַרְעַ אַיְגָלָעָן, פְּדַי אַלְעַמְעַן צּוּפְרִידָעָן צַי שְׁטָלָעָן. עַר פָּאַרְ-
כְּלִינְעַט זַיִּד אַזְוָשׁ מַחְמָת גְּרוֹיסְ בָּאַגְּיִיסְטָרְוָרָגָג, וּוֹאָס עַר אַיִּן
פְּלַצְצְלִינָג אַזְוִי נַתְּעַלְהָ-גּוֹעַזְרָעָן. עַר שְׁמִידָט, אַזְוִי צַי זָגָעָן,
דָּאָס אַיְזָעָן אַזְוִי לְאָנָגָן וַיְיַי סְגִּילִיהָת.

— טַאַקָּע צַי אָנוֹן אַיִּין «סְטוֹבָה» גְּיוּעָן גִּינְעָהָט דַּעַר «פְּרִיְּ-
סְטוֹבָה» מִיטָן דַּעַסְיָאַטְנִיקִיק... צַוְּיִי דַּעַסְיָאַטְנִיקָעָס טַאַקָּע! אַלְעָ מִיט
קְנָעָפָה. אוִי, סָאַרְאַא קְנָעָפָה! יַוְנְסָקָעָ קְנָעָפָה. אוִי, אוִי, טְזִיְּ גִּינְגָלָגָט!
די מַאֲמָע מִינָעָ טַאַקָּע גְּיוּיִינָט. אוִי, טְזִיְּ גְּיוּיִינָט!..

— אוֹן וּוֹאָס הַאָבָעָן זַיִּי בַּיִּי אַיִּיךְ גַּעֲטָאָן אַיִּן שְׁטוֹב דַּעַר

פְּרִיסְטָאָוּ מִיט דַּי דַּעַסְיָאַטְנִיקָעָס? זַאָג, זַאָג יַעֲנָקָעָן!

— דַּעַר «פְּכִיסְטָאָוּ» גְּיוּעָן גִּיכָּאָפָט דַּעַם טַאַטָּעָן פָּאַרְן

אַרְבָּעָ אָוָן, אָוָן, אָוָן —

— אַיִּין וַיְאָס?

— פידיאם! דער "פריסטאָו" געסריינען... אוַי, אוַי, ט'ער
געסריינען! די מאמע ג'יפאָלט אוֹיף די קני די מאמע...
אוֹז אומפֿאָרְשֻׁעְמְטוּ דֶּרִיִּיסְטְּקִיִּיט פָּוּן אַ זַּעַקְסִּיָּאָהָרִיגְגָּעָן
סְמָאָרָק-אַיְנָגָעָלָע, אוֹז אָוּמְבְּרָחְמְנוֹתְדִּיג אַמְּתָא-אוּסְטָאָגָעָן פָּוּן שְׁטוּבָּה,
הָאָט אוֹיף די חֲבָרָה גְּמָדָא-פּּוֹחָרִים גְּעוּרִיקָּט וְיֵי אַ שְׂכָרוֹתָה. זַיִּי
הָאָבָעָן גַּעֲפִיהָלָט בְּחוֹשָׁה, אוֹז אַלְעָז עֲבָעָן אָפְּשָׁר דָּרְוָאָקָּ
סְעָנָעָ, קְלִינְגָּרָע, גַּעֲלָרְנְטְּעָרָע. אָבָעָר לִינְגָּרָע וְעֲנָעָן זַיִּי אָוּן
פְּחָדְנִים, לְגַבִּי אַט דַּעַם קְלִינְגָּעָם צַוְּצִיךְ מִיטָּן שְׁפָאָלָט אִין די
מִיטְקָעְלָעָן. זַיִּי הָאָבָעָן אַיְנָגָעָן אָוּפְּגָעָהָרָט אָפְּצָאָלָקָעָן
פָּוּן אַיִּהְמָ, אַיְבָּרְיוֹינְגָּעָן זַיִּיךְ. אִין די אַיְגָעָן הָאָט וְיֵי אַלְעָז
מַעַן צְעָפְּלָאָקָעָרָט אָן אָוּמְרִינְצָר פִּיעָרְעָל:

— דָּרְעָצָהָלָהָ, דָּרְעָצָהָהָ! — הָאָבָעָן זַיִּי יַעֲנְקָעָן גַּעַם —

צַוְּפָט פָּוּן אַלְעָז זַיְתָּעָן — אַיִּוֹ וּוֹאָס אַיִּוֹ גַּעֲוָעָן נַאֲכָדָעָם?
דָּרְעָוָהָת שְׁוִין יַעֲנְקָעָן גַּאנְצָקָלָאָר, אַז אַצְּינָד הָאָט עַד
זַיִּי אַלְעָמָעָן אַרְיְבָּרְגְּנוּוֹאַיְגָעָן. פָּוּן אַפְּרָשָׁעָמָעָן דָּרְדִּקְ-אַיִּנָּ
גַּעַלְעָ אַיִּוֹ צָר גַּאֲרָגְעָוָרָעָן אַגְּנָנְצָעָר הַעַלְדָּה. וּוֹאָרוֹם וּוֹעָר
זַיְינְגָּעָן זַיִּי אַלְעָז? יַאֲלָדָעָן זַיְינְגָּעָן זַיִּי. אָבָעָר עַר — זַיִּין טָאָטָע
איִז טָאָקָע אַגְּנָבָּה! אַצְּינָד מַאֲנָטָשָׁעָן זַיִּי בַּיִּ אַיִּהְמָ. מַהְאָט
זַיִּיךְ גַּעֲדָרְפָּט אַנְבְּלָאָזָעָן אַיִּין רַיְדָעָן וּוֹאָס וּוֹעֲנְגָּרָע. אָבָעָר די
שְׁמָחָה פָּוּן שְׁטָעָהָן אַזְוִי נַאֲהָעָנָט צַוְּלָעְבָּאָטִישׁ
אַיְנָגָלָעָץְ צִיחָת אַיִּהְמָ אַלְעָז שְׁטָאָרְקָעָר פָּאָרָן שְׁעַפְּעַלְיָאָזָעָן צַיְנָגָעָל:

— אַהָאָ, אַיכְ' טָאָקָע גִּיסְטָאָגָעָן לְעָבָעָן "פריסטאָו" —
אַיכְ'ה. דָּרָר פְּרִיסְטָאָו מִיךְ טָאָקָע נִיט גַּעֲטָשָׁעָטָט. דַּעַם טָאָטָעָן
גַּעֲטָשָׁעָפָעָט, מִיךְ נִיט גַּעֲטָשָׁעָפָעָט. בִּים פְּרִיסְטָאָו טָאָקָע אַ
שְׁוּעָבָּדָ, בַּיִּ דִימְצָטָנוּקָס אַוִּיךְ. אַוְ-אַוְ! דָּרָר פְּרִיסְטָאָו גַּעַם
מַאְכָט אַ קְוִילָּאָק דַּעַם טָאָטָעָן: אַוְ-אַוְ!... דָּרָר טָאָטָע גַּעֲוָאָלָט
"אַנְקָלְוִיְּפָעָן" דָּרָר טָאָטָע. דָּרָר פְּרִיסְטָאָו גַּיְגָבָט אַ צִּיהָה דַּעַם
שְׁוּעָבָּדָ. אוַי, אוַי, סָאָרָא "לְאַנְגָּעָן מַעַסְפָּעָן"! צִיפָּקָע גַּהְהָאָט מָוָאָ.
אַיכְ' טָאָקָע נִיט גַּהְהָאָט מָוָאָ. אַיכְ' גַּעֲקוֹקָט אוֹיף די קְנָעָפָ...
צְעָבָרָעָנָט זַיִּיךְ בַּיִּ פִּיְיָוקָעָן דָּרָר דָּוָרָשָׁת נַאֲךְ אַלְעָז אַיִּנָּ
צְעָלָהִיְּתָעָן. פָּוּנָקָט וְיֵי בִּים פָּעָטָעָר אַוְרִין — זַיִּין טָאָטָעָן, בְּשַׁעַת
יַעֲנָר לִיְיָעָנָט צִיְתָוָגָעָן. סְאַיִּז דַּאֲךְ עַפְעָס די עַרְשָׁתָעָ לְעַבְּדָיְגָעָ

סענסאציע אין פיווקעם צעהניאהרגען לעבען. קען ער איבער זיך מעהר ניט גזועעלטיגען. ער צופט יענקיוצען און שלעפען איהם:

— נו, זאג, זאג... און דער טאטע? ווּאָס האָט געטען דין טאטע?

און יענקייז לאָזט זיך ניט בעטען. ער זעהט נאר, און דער טאטע איז לא דער עיקר, מיט איהם אינטערעסירט מען זיך מעהר ווי מיט אלעמען. הוויבט ער ווּיטער און פון אַנְהַוִּיבָּן: — דעך טאטע גיוען גיגעסט אַנְבֵּיסָעָן... דער פֿכִיסְטָאָפָּן גיגעסט אַגְּסָרְרִיָּה: «פֿידִיאָם!» דער טאטע גיואָרְדָּן בליך. אוֹי, אוֹי, סָאָרָא בְּלִיְיכְּקִיטִּים! דער גאנצע אַנְבֵּיסָעָן גַּעֲלִיבָּט סְטָעָהָן. אַיכְל טָאָקָע אַוְּיְבוֹגְיְגָעָסֶט דֵּי גַּאנְצָע פְּאָסְטָמְעָטָעָן... צִיפְּקָע נִיט גַּעַוְּאָלָּט עַסְעָן. צִיפְּקָע נַאֲכַעַלְאָפָּט דֻּעַם טַאָטָעָן. דער טַאָטָע גַּיסְרִיעָן אוֹיף אַיהֲרָה: אֲהַיִם גַּעַהָּ אֲהַיִם!! טָאָקָע אַזְוּקָע מִין טַאָטָע מִיט דֵּי דִּיסְפָּטְנִיקָּעָס: רָאוֹ-דוֹאָה, רָאוֹ-דוֹאָה! אַלְעַ גַּעַן, לְאָפָּט קוּקָען. אַלְיָנָקָע «מַעֲנָצָן». אַיכְל אוֹיך גַּעַוְּעָן גַּלְאָפָּט קוּקָען. אַיכְל אוֹיך גַּיגָּהָט נַאֲכַן טַאָטָעָן... רָאוֹ-דוֹאָה, רָאוֹ-דוֹאָה! סְטָאָי!! אַיכְל נִיט מַרוֹא טָאָקָע.

דאָס באַלְעַבְּאָטָשָׁן פּוֹן יענקיוצע צִינְגָּלָעָן ווּעְרָת אַלְעַז האַסְטִיגָּר אַון דער צוּבְּעָר-קְרִיּוֹן פּוֹן גַּנְבָּה אַון אַרְעָסָט, פּוֹן פֿרִיסְטָאָפָּן אַון שְׂוּעָרְדָּעָן, ווּעְרָת אַלְעַז עַנְגָּעָר אַון עַנְגָּעָר. עַס ווּעְרָגָט אַין חָאָלָה, דאָס האַרְצָה שְׁלָאָגָט גַּעַשְׂוִינְדָּעָר. אַט אַט ווּעְרָגָט מַעַן דָּעַרְשִׁטְקָט פָּאָר נִיגְעָרִיגִּיקִיט. אַצְיָינְד דָּעַרְצְחָלָט שָׁוִין יענקייז ווי דֵי מַעַמָּע אַין גַּעֲלִיבָּעָן, «אַיְנִינְקָע אַלְיָין» אַין «סְטוֹפָּה», ווי זַי האָט זיך גַּעֲרִיסָעָן דֵי הָאָר פּוֹן קָאָפָּה, «גַּיְסְלָאָה-גַּעַן» זיך קָאָפָּה אַן ווּצְנָט.

נאָר משַׁהְקָע-בוּלָע ברעכט מִיט אַיִן מַאְלָה דָוָרָך דֻעַם עַנְגָּעָן פִּישְׁוֹפָּ-קְרִיּוֹן פּוֹן אַוְמְגַעְזְוַנְטָעָר נִיגְעָרִיקִיט. זַיִן פֿרָאָסְטָע נַאֲטָוָר קען מעהר ניט אַרְיְבָּעָרְטָאָגָעָן אַזְוּפִילִי אַוְיסְטָעָרְלִישָׁע סְדוֹתָה פּוֹן אַפְּרָעָמְדָעָר שְׁטוֹב. «גַּעַנוֹגָו!» — שְׁלָאָגָט ער אַיבָּעָר יענקיוצען אַין רַעַכְתָּעָן מִיטָעָן בְּרָעָן. דְּצְרָנָאָך לְאָזָט ער אַרְאָפָּט דֻעַם קָאָפָּה, ווי אַיְגָגָעָר בְּיִקְּ, אַין רַעַוּעָט צַי זַיְנָעָחָרִים:

— קינדרע! לא אמר נאָר שפֿילען אַין גַּנְבִּים!
וּוֹי אַ דערלַיְזָונָג קומט אָן "פּוֹילָעָס" אוּיפְּטוֹן. טַקְעַ
טַקְעַ!" — טַמְעַלְתֶּן מֵעַן זַיְק אַיְנָדָר אַיְבָּרָן צְוּוִיטָן. גַּעֲנוֹג
וּוְעַט זַיְן מִתְּ דִי פְּלִיטָעָן! קִינְדָּרָע, טַוְת אָן דִּי שַׁיךְ!"
— שאָ! — שְׂרִיטַ פִּיוֹוקָעַ — אַבְּעָרָ וּוְילָ זַיְן דָּעַר
גַּעֲגַבְעַטָּעָר פָּעָרָד? אָלָעַ שְׂוִיְינָעַן. קִינְגָּרָ וּוְילָ נִיטַּ זַיְן קִיְּין פָּעָרָד. אָ שָׁעַ
נָעַ מְעַשָּׂה, כְּלַעֲבָן! אַ גַּמְרָא-בָּחוֹר פָּוָן זַוְשָׁלְ דָעַם זַאֲקִעָּנָס
חַדְרָ וּוְעַט נָאָר וּוּעָרָעָן "אָ פָּעָרָד".
— אַיכְלַ טַקְעַ — אָ פָּעָרָד, אַיכְלַ! — קוּוִיטְשָׁעַט אָוִיךְ
יעַנְקוֹץ אָוֹן צִיְּהָט גַּלְיִיךְ אַרְוִיסָּט דָעַם עַק הַעֲמָד דָוָךְ דָעַם
שְׁפָאַלְתַּ אַיְן דִי מִיטְקָצְלָעָן. גַּעֲקִימָעָן דִי שָׁעה פָּוָן דָעַם פְּאַרְאָרָ
שָׁעַטְתַּ הַעֲמָדָלָעָן צַי פָּאַרְנָעָמָעָן אַ בְּבּוֹדִיגָּעָן אַרְטַּ אַיְן שְׁפִילָּ
אָ פָּעָרָד מָוֹן דָאָךְ הַאָבָעָן אָן עַק.
— גָּוט, גָּוט! — רַוְּפָעָן זַיְק אָפְּ חַבְרָה פְּתַלְיצָנִים. אָוֹן
גַּלְיִיךְ אַוְיפְּן אַרְטַּ פְּרוֹבָּט מֵעַן אַיְהָם אַוְיסָּ. מֵעַן צִיְּהָט אַיְהָם
פְּאַרְאָן עַק הַעֲמָד אָוֹן מֵעַן טְרִיבְּבָט אַיְהָם אָן: "הַיְנִיא-אָ!... מְפֻפּוֹ!
מְפֻפּוֹ! אָה, וּוְהָ! אָ טִיעָרָרְ לְאָשָׁעָקְ!"
פִּיוֹוקָעַ לְאָזָט אַבְּעָרָ מֵעַהָר נִיטַּ אַוְיסְפּוּבָעָן דָעַם "פָּעַרְ
דָעַלְ". סְחָאַט אַיְהָם אַרְוּמָגָעָכָאָפָּט דָעַר חַשְּׁקָפָן אָ נִיעָרָ שְׁפִיָּ
לְעָרִי. עַר פָּאַרְטִיְּלָט דִי דָאַלְעָן:
— לְאָזָט אַיְהָם אָפְּ, קִינְדָּרָע!... אָוֹן וּוְעַט זַיְן קָאָ-
פָּעַל-גַּנְבָּ ?
אָוִיךְ דָעַם זַיְנָעַן, צְוִישָׁעַן דִי בָּאַלְעַבָּטִישָׁעַ קִינְדָּרָע, אָוִיךְ
נִיטָאַ קִיְּין גְּרוּיסָּט בְּעַלְנִים. יַעֲדָרָ אַיְנָדָר וּוְילָ זַיְן אָ פְּרִיסָּ-
טָאוֹן, אָ דָאַקְטָאָר, לְכָלְ-הַפְּחוֹת אָ דָעַסְיָאָטָנִיק. נָאָר זַיְן אָ גַּנְבָּ—
פָעַ ! דָאָס — נִיטַּ.
— אַיכְ'גַּ, אַיכְ'גַּ... טַקְעַ! — רַוְּפָט זַיְק אָפְּ יַעֲנָקוֹץ אָוֹן
שְׁזַוְּפָט דָעַם עַקְעַלְעַ פָּוָן הַעֲמָד צְרוּרָק אַיְן שְׁפָאַלְתַּ פָּוָן דִי מִיטְ-
קָעַלְעַן. וּוְאַרְוּם אָ מְעַשָּׂ, מַעַג עַר אַפְּלָגָוּ זַיְן אָ גַּנְבָּ, קַעַג עַר,
בְּטַבְעַ, קִיְּין עַק נִיטַּ הַאָבָעָן.
— אֵי אָ פָּעָרָד אֵי אָ גַּנְבָּ? — וּוְאַינְדָּרָט זַיְק פִּיוֹוקָעַ.

— פֿעַ זָגֶט "עוֹו"! — הַעֲלֵפֶט זְלִמִּינְקָעַ-סָאָוּעָכָן, וְאָסָס
אוּמְעֻתָּוּם פְּאָסָט עָרַ זִיךְרַיִין אָוּן אַלְצָמָעַן הַעֲלֵפֶט עָרַ וְוִי אַ
מְשׂוֹרֵד הַעֲלֵפֶט אַ חָזָן.

— אוּי, אוּי, אַיכְלַ טַאַקָּעַ בִּידָעַ! — טַוְמָעַט זִיךְרַיִן
קוּץ מִיטָּ גְּרוּיסָתְהַלְבָהָות, מַעַן זַעַהַת פְּשׁוֹת, אָזֶן עָרַ אַיְן זִיךְרַיִן
מְפַקְּרַ פָּאָר טֻבָּת-הַפְּלָלָה. אָוּן כְּדִי בָּאַשְׁיָנְפָעָרְלָעַךְ צַו בָּאָוַיְזָעַן,
אָזֶן עָרַ טַוְגַּן זִיךְרַיִן, גַּעֲלוֹבָט דַּעַר אַיְבָעָרְשָׁטָעַר, פָּאָר בִּידָעַ שַׁעַנְעַ
זָאָכָעַן, הַוִּיבְטָעַר אָזֶן צַו וְוַאֲרָפָעַן מִיטָּן קַעְפָּעַל אַרְיוֹף אָוּן אַרְאָפַ
צָעַהְיַרְוָשָׁפַט זִיךְרַיִן דְּרִיְגָאָרְנְדָג: "אַיְהִ-הַיְהִ!" — דַּעֲרָבְּיִי פָּאָר
בְּרִיקְעָוּתָעַר מִיטָּ דַּי בָּאַרְוִוִּיסָעַ פִּיסְלָאָךְ אַוְיִיפְּ אַיְין אַרְטַּ
גַּאֲרַ אַ גַּוְטָעַר פָּעַרְדָּעַל, וְאָסָרְ רִיסְטַּזְעַ זִיךְרַיִן פְּיִיצָעַ
אַיְבָעָרְגָּאנְגָּה, שַׁטְּעַטְעַט עָרַ אַוְיִיסְעַ אַ פָּאָר גַּוְלְנִישָׁעַ אַוְיִיגָעַן, מַאֲכָטַ
אַ קְוַיְיָקָעַלְעַ אַוְיִףְדַּי אַיְנְגָלָעַן, נַאֲכָמָאַכְעָנְדָגָעַן אַפְּנִים קָאָפְלָעַן,
דַּעַם פָּאַרְשִׁיקְשָׁעַן טָאָטָעַן זִיְינָעַם. אַוְ-אַוְ! "זָקְנִין-צִין!" אַוְ-אַפַּ
"צָאָרַט פָּאָבְרִי!" אַיכְלַ, אַיכְלַ... אַיְיךְ סָלָאָגָעַן!
דַּי אַיְנְגָלָעַן קָאָטָשָׁעַן זִיךְרַיִן פָּאָר גַּעַלְעָכְטָעַר. אַיְין יַעֲנוֹקָזָעַ
אַיְן מַוְרָאָדָיָג עַרְנָסָט. עָרַ אַיְן אַיְבָעָרְגָּעְבָּעָן מִיטָּ לִיְּפָ-אַיְן-לְעַ
בְּעַן קְהַלְשָׁעַן וְוַוְילְזָיָן. נַאֲרַ דַּי עַלְטָעַרְעַ לִיְּדָקָעַסְטָעַרְעַן
בַּיְתָן. זִיְיַ הַוִּיבָעַן עָסָ נִיטָּן צַו אַיְן פָּאַרְשָׁטָעַהָן.
מַאֲכָטַ מַשְׁהָקָעַ-בּוֹיְלָעַ אַ סּוֹף צַו אַזְאָ חַוּזָקָ:
— לְאַקְוֹטַ מִיךְ, — גַּיטְ עָרַ אַ רְעוֹזָעַ — אַיְיךְ וּזְעַלְלַ זִיְין
דַּעַר גָּנוֹבַ!

עָרַ בּוֹיְגַט אַרְאָפַט דַּעַם קָאָפַט, וְוִי אַ קְוַיְיָגָרְבִּיךְ, בְּלָאָוּט
אַנְדַּיְ אַוְיִיגָעַן, אָוּן חַבְרָה גַּמְרָא-בְּחוֹרִים מִזְוֹעַן מַודָּה זִיְין, אָזֶן
קִיְיַן בְּעַסְעָרָעַן גַּנְבַּ אָוּן גַּוְלָהָן, אַנְשָׁטָאָטַ קָאָפְלָעַן, וְוַאֲלַטְעַמְעַן אָיְן
אַ גְּאַנְגָּעַר מִדִּינָה נִיטָּן גַּעַקְעַנְטָן אַוְיִסְזָוְכָעַן.
דַּי אַנְדָעַרְעַ רְאַלְעַן וְוַעֲרַעַן פָּאַרְטִיְילָטָט אַ סְקַ גִּיכָעָר,
לִיאַנְקָעַ פִּיסְקְלִיאַנְיקָ, אַ הַוִּיכָעַר אָוּן דַאְרָעַרְ מִיטָּ אַ הַאֲלָזָן פְּוֹן
אַ גְּאַנְגָּר, פָּאָסָט זִיךְרַיִן וְוִי קִיְיָנְגָרְנִיטָן צַו זִיְין דַּקְטָעָר-חַיְשָׁיִן —
דַּעַר בְּלָעַבָּאָסְטָן פְּוֹן פָּעָרְדָה. פִּיְיָוְקָעַ וּוּצָטַ וְיִינְעַן דַּעַר פְּרִיסְטָאָוָו.
אַפְּאַלְעַט-דַּעַם-פָּאַרְאַמְשָׁצִיקָס — אַ דַּעַסְיָאָטָנְיקָ. אָוּן זְלִמְינָקָעַ "סָאָ-

וועכץ" מיט די אַרומְלֵי פֿעָנְדִינְגָע אַוְיגָעַן — דער צִיגִינְגֶר אַין
אַרְשָׁעַ, ווֹאָס קְרִיפְטָאָפּ דעם גַּעֲנְגַּבְעַטְעַן פֿעָרְד אַוְן ווֹאָס דעם
כָּאַמְעַט ווַיל עַר נִיט קוּפְעַן.

דאָס שְׂפִיל האָט זיך אַגְּנָגְעוּהוּ הַיְבָעָן. פִּיסְקְלִיאָנְקִיק האָט אוַיס-
געַצְוִיגָעַן דעם האַלוּ זַיִד אַזְקְטָעָר-חִישִין, אוַיסְגַּעַשְׁמִירַט די שַׁיך
אַין נַזְסָעַן זַמָּד, אַמִּין "זָכְרַ-לְטִיטָּה", פְּדִי צַו דַּעֲרָמָאָגָעַן אַן די
טִיפְעַן קוּיטִינְגַּעַן קַאַלְאָשָׁעַן פֿונְגָם דַּקְטָעָר, נַאֲך דַּעֲרַגְבָּה, ווּעַן
ער האָט נַעֲבָעַן אַרְוָמְגַעְטִיאָפְעַט, אַהֲן זַיִן פֿעָרְד אַוְן שְׁלִיטְעַן,
אַין שְׁקַלְאָוּרְעַר בְּלָאַטְעַס... אַלְץ מַנוּ זַיִן גְּרִיבִית. דַּעֲרַנְאָך האָט
ער מְבָלוּמְרַשְׁט צַוְנְגְּבָנְדָעַן יַעֲנְקִיזָעַן — דעם לְאַשְׁעָק — צַו אַ
וּעֲרְבָּעַ. גַּעֲגַבְעַן אַיהֲם אַגְּבָ-אוֹרְחָה אַן "אוֹנְטְּרָפְלְעַצְעַל" אַוְן
אַ קוּוֹאָקָעַ גַּעַטְאָן: "טְפְּרָרוֹו!..". אַלְץ וַיִּעַס בָּאַדְאָרָף זַיִן.
פִּיוֹוקָעַ האָט זיך גַּעַשְׁתְּעַלְט אַיִן דַּעֲרַ פְּאַזְעַ פָּוּן אַ פְּרִיסְטָאוּ.
גַּעֲרָעָהָט, אַיִן בָּעַט אַיִן אַיְבָּעָר, די וּאַנְסָעַט. אַבְּאַלְעַ דַּעֲרַ
דַּעֲסִיאָטְנִיק האָט גַּעַנוֹמָעַן פְּאַלְעָן פָּוּן די פִּיס פָּאַר שִׁיפְרוֹת,
פָּלָאַנְטְּרִין זַיִד "אַיִן נַיְיעַם שִׁינְעַלְלָה" — פָּוּנְקָט וַיִּלְקָסְיִי דַּעֲרַ
סְטְרָאָזְשָׁנִיק. זַאֲלַעַס פָּעָהָלָעַן אַ הָאָר. אַוְן "סָאַוּעַצְיָה" האָט
גַּעַנוֹמָעַן שְׁפִיְעָן, דַּוְרָךְ די צִיְהָן, דַּרְעָהָעַן מִיט שְׁוֹאָרְצָעַ קוּ
קָעָדָס, וַיִּזְיַי אַמְתָהָעַ צִיגִינְגֶר, ווֹאָס קְוִיקָט די אַוְיגָעַן אוַיס-
נַאֲך עַפְעַס אַ גַּנְבָּהָלָע.

— נָוִי! — גִּיט פִּיוֹוקָעַ פְּרִיסְטָאוּ אַ קָּאַמְצָנְדָעָוּ, בָּאַ-
טְרָאַכְטְּפָנְדִינְג מִיט שְׁטְרָעָנָעַ בְּלִיקָעַן די גַּאֲנְצָעַ שְׁעָנָעַ חַבְרָהָצָעַ
נוּ, בּוֹילְעַ! סְ'הִיסְטָה: קַאֲפָעַל-גַּנְבָּה! גַּנְבָּה שְׁוִין צַו דעם פֿעָרְד
אַיִן לְאַמִּיך דִּיך פִּיהָרָעַן אַן אַסְטְרָאָג!

יַעֲנְקִיז האָט זיך מְבָלוּמְרַשְׁט גַּעַנוֹמָעַן רַיְסָעַן פָּוּן שְׁטָרִיק,
וּעַן "בּוֹילְעַ" האָט זַיִד צַו אַיהֲם גַּעַנוֹמָעַן גַּנְבָּהָעָן. אַלְץ אַיִן
גַּעַנְגַּגְעַן פְּשָׂוְרָה... נַאֲר אַיְמִיטָעַן דַּעֲרִינְגָעַן האָט זַיִד, אוּפְּנַ
הַוִּיכְפָּן בְּרַעְגָּן דַּנְיְעָפְרָן, הַיְנְטָעָר די וּוּרְבָּעָס, אוּרִיפְעָהָוִיבָעָן אַ
טוּרוּוֹאָגָעַ. אַ פְּאַרְעַכָּאָד האָט זַיִד דַּאֲרְטָעַן צַעְטְּרוֹבְעַט אַיְנָמָאָל,
צְוֹוִי מָאָל, דַּרְיִי מָאָל אַוְן פֿיעָרְמָאָל. נִיט וַיִּעַר שְׁטִינְגֶר
אַיִן צַעְטְּרוֹבְעַט זַיִד. אַוְן בָּאַלְעַ נַאֲכָדָעַם האָט זַיִד דַּעֲרָהָעָרָט אַ

אַ מאומדיינער טראָך, פונקט ווי אַ הילצערנער בּוֹנִין ווֹאַלְט
איַנגעפֿאלען אַון צוֹשָׁטָעָן זַיֵּךְ בְּצָרְגַּ-אַרְאָפּ. אַ סֶּךְ מַעֲנְשָׁלִיכּוּ
קוֹלוֹת הַאָבָעָן אוּפֿגְּעַשְׂרֵעַן, אַלְעַ בְּקָאְמְפָאָנוּ. נַאֲסָקָעַ-טְרָעַגּוּר,
בְּאַלְעַגְּאַלְעַס אַון פְּלִיטָעַן-בְּגַדְעַר הַאָבָעָן אַוּזְקָגְעַוּוֹאָרְפָּעַן זַיִעַר
אַרְבִּיט אַון גַּעַלְאַזְעַן זַיֵּךְ לְוִיפְּעַן עַרְגִּיזַּוּאוּ מִיט אַן „אַיִ-אַיִ-אַיִ-“,
וּוי אוֹף אַ שְׁרָבָה.

די גְּמָרָא-בְּחוֹרִים הַאָבָעָן זַיֵּךְ אַיבְּרַגְעַקְוּקְט מִיט שְׁרָעָק.
דאָס גְּאַנְצָעַ שְׁפִּילְ אַין „גְּנִיבִּים“ אַין שְׁטָעָהָן גַּעַלְאַבְּעָן.

— רַגְ-טַע-וּוֹעַ-עַט! — הַאָט זַיֵּךְ דָּרְהָהָרֶט אַ שְׁנִיְּדָצְנְדִיגּ,
וּוַיְבְּעַרְשִׁישְׁ גַּעַשְׁרִיִּי. עַרְגִּיזַּוּאוּ לְעַבְּעַן פָּאָרָם הַאָט אַזְוִי אַ
איַדְעַנְעַ גַּעַשְׁרִיּוּן.

— אוֹיַ-אוֹיַ! — הַאָט אַבְּאַלְעַ אַפְּגַּעַנְטְּפָעָרֶט מִיט אַ שְׁטִיִּי
לְעַרְעַן גַּעַשְׁרִי. אַיהֲם הַאָט זַיֵּךְ גַּעַדְאָכְט, אָז סְאִין דָּעַר מַאֲמָעָס
קוֹל, נַאֲר אַ מַּאֲדָנָעָר אַזָּא, אַ פָּאָרְשָׁטְצָלָטָר קוֹל. דָּעַרְפָּאָר
הַאָט עַד, נִיט-וּוַיְלָעַנְדִּיגּ, מִימְגַּעַשְׁרִיּוּן.

מִיט דָּעַר נַאֲקָעָטָר אַכְּוֹרוֹיּוֹת פּוֹן קִינְדָּרָה, וּוֹאָס הַאָבָעָן
זַיֵּךְ לִיְּבַּצְּוּ דָּעַרְגְּוִינְטְּגָעָוּזָעָן אַין יַעֲדָעָר זַאַץ. הַאָבָעָן נַאֲר עַטְלִיכּוּ
חַבְּרִים דָּעַם צַעַשְׁרָאַקְעָנוּם חַבְּרָעָלְזַיְעָרָעָן פָּאָרְטִיְּתְּשָׁטָה:

— בַּיִּי אַיִּךְ, אַבְּאַלְעַ?...

— בַּיִּי אַיִּךְ אַין שְׁטוּבָ!

— דִּין מַאֲמָע שְׁרִיּוּ!

אוֹן אַלְעַ קִינְדָּרָה הַאָבָעָן זַיֵּךְ הַעֲנְדוּם-פְּעַנְדוּם גַּעַלְאָזָט
לוַיְפְּעַן צָוֵם פָּאָרָם. נִיט אַיבְּעַר דיּ וּוּרְבָּעָס אַיְוּפְּן הַוִּיכּוּן
ברַעַג. נַאֲר אַוְגְּטָעָן, אַיְבְּעַרְן נַגְּטָעָן זַאַמְד, בִּים סַפְּמָעַ ווּאַסְעָרָן;
פְּדִי אַזְוִי-אַרְוּם אַפְּקִירְצָעָן דַּצְמַן ווּגַג. אַךְ, גַּעַפְּטָרָט אַזָּא
טַיְעַרְעַ שְׁפִּילְ!

נַאֲר מַעְהָר פּוֹן אַלְעַמְעַן אַיִּז גַּעַוְעַן אַנְטוּיִשְׁטַיְעַן-יַעַנְקָוּז,
זַוְנְדָעַלְגָּאָטָס-גַּנְבָּ אַיְנוּקָעָן. אַיְינְמָאָל אַיִּן לְעַבְּעָן — אוֹן אוֹיִךְ
דָּאָס מִאֵל הַאָט זַיֵּךְ אַיהֲם נִיט אַיְינְגָעַעַבָּעָן צַוְּשְׁפִּילְעָן,
מִיט גַּנְדִּישָׁע קִינְדָּרָה, בִּזְקָעָלְסָוּף. אַיְבְּרַגְוּוֹאַלְט, אוֹן דָּעַר

סאמע לעצטער, האט ער זיך. «אַפְגָּנְרִיסָּעֵן פֿוֹן שְׁטְרִיךְ», אַרוֹוִיס
פֿוֹן זַיִן פֿערדיישער רַאֲגֶן, אָוָן, אוּוַף אַלְעַ פֿיסְלָעַד מִיט אָן
אַרוֹיְסְנַעַשְׁטָעַקְטַּעַט עַקְעַלְעַ פֿוֹן דַּי מִיְּטָקָעַס, גַּעֲכָאָפְטַּעַט נַאֲכַלְוִיפְעַן,
פַּאֲבָרִיקְעֻזְעַן נַאֲךְ זַיִינַע אַקְאַרְשְׁטִיגַע, בְּכָבוֹדִינַע חַבְרִים.
— זַעַחַט, זַעַחַט! — האט ער פַּאֲרָצְוּוַיְפְּעַלְתַּע נַאֲכַגְעַ
שְׁרִיעַן — זַעַחַט «קִינְדְּעַךְ»! אַיכְ'לַע טַאֲקָע אַוְיךְ גַּלְוִיפְטַּע! אַיכְ'לַ
אַיכְ'כַּעַט קוּקָעַן! זַעַחַט, זַעַחַט!

לאַרְילָאָ דער אַפְנָאָט

1.

דאָנערשטאג פֿאָרנֶאָכט, אָ טָאג פֿאָרָן פֿרִיְיטָאָגְדִּיגְעָן „לַעֲקָךְ-אוֹן-בְּרָאָנְפָעָן“ לְכֻבוֹד זַיִן אַבָּאָלָעָן, הָאָט זַיִךְ אַנְשָׁעָל פֿאָרָאָמְשְׁצִיךְ דַּעֲרֵפְתָּהָלֶט צַפְעָס אַוְיסְטְּרָגְעָוּהָגְלִיךְ מִיד; אָ קְלַעַע מַעֲנוּיָשְׁ אַין הָאָרְצָעָן אַוְן אָ שְׂוּעָרְקִיטִיט אַין קָאָפְּ. סְקָעָן זַיִן, אָז סְאָיו גַּעֲקוּמָעָן פּוֹן דַּעַר פָּאָגָאָדָע. וּוֹאָרִים אַין דַּעַר לְוֹפְטָ אַזְוָזְגָּזְעָן אָ וּוֹאָרִים פֿיְיכְטִיקִיטִיט פּוֹן פֿאָרָאָ-אָ-רְעָגָעָן, וּוּלְכָעָר הָאָט זַיִךְ אַוְיסְגָּעָנְגָאָסָעָן עֲרֵשָׁת צְוָמָאָרוּגָעָן, בְּשַׁעַתְנָן לַעֲקָךְ-אוֹן-בְּרָאָנְפָעָן...

וּוִי עַס זָאָל נִיט גַּעֲווּעָן זַיִן, אַבְעָר דִּי פֿוּלְבָּלוּטִיגְקִיטִיט הָאָט אַנְשָׁלָעָן גַּעֲדְרִיקְט אַין דִּי אַדְרָעָן, אַוְן סְהָאָט זַיִךְ אַיִּהְמָ נִיט גַּעֲלוֹסָט צַוְעַן פְּרִיה וּוּטְשָׁעָרָע. זָאנְט צַוְאַהְמָ בָּאַשְׁעָ זַיִן וּוּיְיבָ:

— גַּעַתְּ, אַנְשָׁעָל, פֿאָהָר זַיִךְ דַּאְרָךְ אַהֲן צְוִיְּקָ מִיטָּן פֿאָרָאָם, וּוּסְטוֹ זַיִךְ דַּוְרְכְּלָוְפְּטָעָרָעָן. אַיךְ וּוּלְדַּעְרוּיְילְ גְּרִיְיטָעָן צּוּם טִישָׁ.

אַנְשָׁעָלְ הָאָט גַּעֲפָאָלָגָט דַּעַר וּוּיְיבָ אַוְן אַיְזָוָאָהָן אָ קָאָרְטָ� אַרְוִיְּפָ אַוְיפָּן פֿאָרָאָם, אַוְן זַיִן אַנְטְּבָּלוּזְטָעָן קָאָפְּ אַרְוִיְּסְגָּעָשְׁטָעָלָט דֻּעַם לִיְיכְטָעָן וּוּינְטָעָל, וּוּלְכָעָר וּוּהָטָ אַלְעָמָאָל אַוְיפָּן דְּנִיעְפָּר אַרְאָפְּ-שְׁטָרָאָמָ. אָהָן אָ הִיטָּעָל הָאָט זַיִךְ אַנְשָׁעָלְ שְׁטָעָרָעָן שְׁנִיָּיָהָן דִּיגְ צְוִיטְיָלָט אַוְיָפְּ צְוִויְיָיְ קָאָלְרָעָן. דַּאָרְטָ�עָן, וּוּאָוָ דַּעַר הָאָרְטָ�עָר

ראנד פון קארטוו זיצט, צו די שליעפּן אַרְוִיףּ — אַ מִלְכִיגָע
פרישׁע וויסקייט. און פון מיטען שטערען אַראָפּ — אַן אַפְּנָעַ
ברענטע קוּפּערנע רוּטְקִיט, וואָס לאָזֶט זיך אַראָפּ אַלְץ טונקעַ.
עד און ברוינער אָוֹן פֿאָרְלִירֶט זיך אַן דער בלויילעכָעַ
שׂוֹאָרְצִיקִיט פון באָרד אָוֹן ווֹאנְטָעַס. אַין דער דָזִיגָעַ אַפְּנָעַ
ברענטקִיט פֿין הוּאַט, האָבעָן מִיד גַּלוּיְיכָעַן, ווֹי סַפְּרִירָעַן אַין
קוּפּער אַיְגָעַפְּאָסֶט, זַיְנָעַ טַונְקָעַ-בלויַעַ אַוְיגָעַן. שַׁטְּעוּהָעַנְדִּיגַט
אוּפּ דער קַלְאָטְקָעַ, האָט בָּאַשְׁעַ דַּעֲרוֹתָהָן דָּאָס פֿאָרְבָּעַן-שְׁפִיל
אוּפּ אַיהֲרָ מַאֲנָס פְּנִים, האָט זַי צוֹ אַיהֲרָ דַּעֲרֵפְּהָלֶט אַ זַּיסְעַ
וּוַיְכִיקִיט, ווֹי אַין די פֶּלהָיאַחֲרָעַן.

— סַאָרָא ווַיְסַעַן שְׁטַעַרָעַן — מַאֲכָט זַי — דוּ האָסְטַ ?
איַהֲרָ בַּיַּנְקְשָׁאָפּט האָט זַי אַיהֲרָ גַּלְיִיךְ אַיבָּעָדְגָעַעַבָּעַן.
דָּאָס ווַיְנַטְּעַל האָט נַאֲךְ צַי אַיהֲרָ פֿאָרְפִּיהָרְעִישָׁ גַּעוֹוָאָונְקָעַן מִיטַּ
אַ בְּרוּגַ פֿון איַהֲרָ בלויַעַן פֿאָרְטָוֹךְ... אָט, גַּעהָט שָׁוֹן מִיטַּ
דַּעַר פֿרִישָׁעַר אַידְעָנַעַ דַּרְיַי קַינְדָּרְלָאָן, קִין עַיְ-הָרָעַ, אַין נַאֲךְ
אַלְץ אַוְיִ פֿאָרְפְּרָעְגָּעָלֶט אַין אַיהֲרָ ! עַר האָט פֿאָרְטָאָכְטָעָרְהָיִיט
אַ פִּיהָרְגָּעָטָאָן מִיטַּ דַּי פֿינְגָּעַר אַיבָּעָרָן שְׁטַעַרָעַן, ווֹי עַר ווֹאָלֶט
גַּעַמְיִינְטַ אַנְצְׁוֹטָאָפָּעַן דַּי אַפְּגָנְגָרְעָנְעָצָעַ ווַיְסִיקִיט, אַין שְׁמִיכִ
לְעַנְדִּיגַט אַ זַּאֲגַגְעַטָּאָן צַי אַיהֲרָ, אַיבָּעָר דַּעַר פֿאָרְעָנְטָשָׁעַ :
— באַשְׁינְקָעַ, אַ גַּעַזְוָנָט צַי דִּידְרָ ! סַאָינוּ דָא טַאָקָעַ אַ
מחיה !

דַּעַר פֿאָרָאָם האָט זַי גַּעַרְתָּהָרָט. אָוֹן בָּאַשְׁעַ האָט דַּעַם
מאָן אַלְץ צַוְּגַעַשְׁאָקָעַלְט :
— פֿאָהָרַ זַי דַּוְרַקְ גַּעַזְוָנְטָרְהָיִיט !

אוֹן שָׁוֹן קַלְעַטְעַרְעַדְגַּיְט, אַיבָּעָרָן מְשֻׁפְּעַדְגִּינְעַן זַאְמָד צָוָם
שְׁטוּבַ, האָט זַי זַי נַאֲךְ אַמְּלָאָ אַזְמָעְדָּרְהָתַ צַי אַיהֲרָ :

— פֿאָרְזָוִים זַי נִיטַּ, אַגְּשָׁעַלְ !
דַּעַר פֿאָרָאָמְשִׁיךְ אַיְוּ אַפְּגָעְטָרְאָטָעַן פֿון דַּעַר פֿאָרְרִיגְעַלְטָעַר
פֿאָרְעָנְטָשָׁע אָוֹן שְׁטִיל אַיְן בַּשְּׁיִידָעַן אַרְוִיףּ אוּפִין מִיטָעַן פֿאָרָאָמְ
נִיטַּ ווֹי אַ בָּאַלְעַבָּס, נַאֲרָ ווֹי אַ זַּיְטִיגָּעַר פֿאָסְאָזְיִיר. מִיטַּ דַּי
אוּגָעַן האָט עַר זַי אַוְיסְגָּעַזְוָכָט אַ לִיְדִיגָּעַ בָּאָנָק אַין צַוְּגַעַשְׁאָצָט
זַיְן. עַר האָט גַּעַזְוָאָלְט זַיְן אַלְיִין.

אַנְשָׁעַל אֵין זַעֲלַתְעַן-וּוֹעֵן גַּעֲפָאַהָרֶעֶן מִיט זַיִן אַיְגָעַנְעַם
 פָּאַרְאָם אַיְבָּעָרֶן דַּנְיָעָפָעֶר. טָאָג-אָיִינָ טָאָג-אָוִוָּס הָאָט עַר אַרְוִוָּס-
 בָּאָגְלִיְיִיט אָזְוִי פְּלִי מַעְנְשָׁעַן אָוֹן פָּוָהָרֶעֶן אַוִּיפָּס „זָאָרָעַטְשִׁיעַ”, אֵין
 אַיְהָם אַלְיִין הָאָט דָּאָס אַיְבָּעַרְשִׁיפָּעֶן זַיְקָ מִיטָּן פָּאַרְאָם אַיְסָגָעָ-
 זַעָּהָן, וַיִּזְיָה אַפְּרִיקְדָּעֶר וּוְאוּיְלְטָאָג. אָזְוִי, אַפְּנָנִים, עַסְט זַיְקָ צַוְּ-
 דַּעַר רִיחָ פָּוָן הַאָגִיגָה אַלְעָקָאָר-מַאְכָעָר, אָוֹן עַר פָּאַרְזָוָכָט נִיט
 זַיִן אַיְגָעַנְעַם סְחוּרָה יָאָהָרָעָן-לְאָגָג... דָּאָס פָּאַהָרֶעֶן אַיְבָּעָרֶן
 דַּנְיָעָפָעֶר, גָּלָאָט אָזְוִי זַיְקָ, הָאָט אַיְהָם, דַּעַרְפָּאָר, אַוִּיסְגָּזָעָהָן וַיִּ-
 אַפְּנָנִים אַיְגָעַלְשָׁקִיטָה. הָעָן! אַטְאָטָעָ פָּוָן קִינְדָּעָר הָאָט זַיְקָ אֵין
 מִיטָּעָן-דַּרְיָנְעַן צָעַשְׁטִיפָּט אָוֹן פָּאַחְרָתָה.
 קִיְּין סְךָ פָּאַסְטָוּשָׁרְעָן זַיִינְעַן דָּאָ, וּוּעַטְשָׁעַרְעָ-צִיִּיט, נִיט
 גַּעַוְעָן. גּוֹיִים פָּאַהָרֶעֶן נִיט אָזְוִי שְׁפָעָט צְרוּיקָ אִין דָּאָרָף אַרְיִין,
 אָוֹן אַיְדָעָן דָּאָוָנוּן מַעֲרִיבָה. נָאָר אִין אַיְדָעָנָה פָּוָן זָאָרָעַטְשִׁיעַ,
 וּוֹאָס פָּאַרְקוּיִיפָּט קִיבָּלָאָק אִון פָּאַהָרֶט אַרְוּם אַגְּנָעַצְעַן טָאָגְהָיָן
 אִין צְרוּיקָ אַזְמָוִיסָּט, אֵין דָּאָ גַּעַוְעָסָעָן אַיְבָּעָר אַיְהָרָעָ קָאַשְׁקָעָס
 אָוֹן גַּעַדְרָעַמְעָלָט. אַגְּוִי אַיְוָן גַּעַוְעָסָעָן אֵין זַיִן לִיְיָדְגָעָן וּוּאַגְּעָן
 אָוֹן גַּעַקְיִיט אַבְּיִגְעָלָ. צְטָלִיכָּעָ קּוּלִיעָס אָוֹן פָּעַסְלָאָק זַיִינְעַן גַּעַ-
 וּוֹעֵן אַגְּנָעַוּזְאַרְפָּעָן, אֵין אַגְּוִי זַיִט, אֵין אַיְיָן קוּפָּעָ – אַיְגָנְהָאָגָן-
 דַּעַלְעַטָּעָ סְחוּרָות פָּאָר אַקְרָאָם, אַוִּיךְ אַוִּיפָּס „זָאָרָעַטְשִׁיעַ”. דַּעַר
 קָרְעָמָעָר אַלְיִין אֵין דָּאָ מִיטָּעַפְאַהָרֶעֶן. כְּדִי גִּיכָּעָר אַרְבִּעְעָצָיוָ-
 פָּעַלְעָן זַיְקָ אַוִּיפָּס יְעַנְעַם זַיִט, הָאָט עַר גַּעַהָאַלְפָעָן אַנְטָאָשָׁעָן, דַּעַם
 גּוֹיָ פָּוָן פָּאַרְאָם, צִיהָעָן דַּעַם קָאָנָאָט. דַּצְרָר פָּאַרְאָם הָאָט זַיְקָ וַיִּ-
 אַגְּנָעַשְׁפָּאַלְטָעָן פָּוָן דַּעַר גְּרוּיְעָר קָלְאָטְקָעָ, אָוֹן אַגְּבָּוּרְעָר פָּאָס
 וּוֹאָסָעָר הָאָט זַיְקָ גַּעַנוּמָעָן אַוִּיסְבָּרִיְּתָעָן צְוִוְישָׁעָן אַיְהָם אָוֹן דַּעַם
 בְּרָעָגָ. דַּעַר פָּאָס אֵינוֹ גַּעַוְאָרָעָן אַלְיָן בְּרִיטָעָה. דַּיְ וּוּלְעַט הָאָט
 זַיְקָ אַזְוִיגָּד גַּעַטְאָן אָוֹן דַּעַם פָּאַרְאָם אֵינוֹ גַּעַבְלִיבָּעָן הַעֲגָעָן
 צְוִוְישָׁעָן הַימָּעָל אָוֹן וּוֹאָסָעָר אָוֹן צְוּוִי בְּרָעָגָס. אַגְּמָינְקָעָלָעָ
 הָאָט זַיְקָ גַּעַדוֹכָט, אֵין עַר רִיחָרֶט זַיְקָ נִיט פָּוָן אַרְטָה.
 צְוִוְרִידָעָן וּוֹאָס קִיְיָגָעָר שְׁטָעָרָט אַיְהָם נִיט, הָאָט אַגְּשָׁעָל
 טִיף אֵין זַיְקָ גַּעַאָטָעָט דַּעַם פִּיכְטָעָן גְּרוֹזָן פָּוָן דַּנְיָעָפָעֶר, וּוֹאָס
 גַּיט זַיְקָ אַפְּ מִיט אַפְגָעַשְׁתָאַגְנָעָנָעָם טִיָּה. עַר הָאָט זַיְקָ צְוִוְהָעָרָט
 צּוּם גַּעַזְגָּעָלָעָ פָּוָןָם שְׁטוֹרָאָם אַוְנָטָעָר דִּי שְׁאָרָפָעָ נַעֲזָרָפָעָן

די פאראם-לייוזט. גערוך און קלאנג האבען זיך שלעפערדייג גענומען צוֹנָאַמְפּוֹגִיסְעַן אין דער פֿאַרְגָּאַכְּטָלִיכְעֶד לְיכְטִיגְקִיט. «אָה, אַ מְחִיה!» האט פֿאַר זיך אונטערגעטומְרָעַט אַנְשָׁעַל פֿאַרְאַם-שְׂצִיק.

נאָר דָּא אַיּוֹ דער פֿאַרְאַם אַרְיִינְגָּעַפְּאַהֲרָעַן אֵין דִּי גַּעֲצַת שְׁטוֹרָאַהְלָעַן פּוֹן דער פֿאַרְגָּאַנְגָּעָנֶר זֹן. בֵּין אַהֲרָעַן האָט דַּעַם פֿאַרְאַם גַּעֲוֹעַן באַשְׁאַטְעַנְטַן דַּעַר הַוִּיכְעָר, מְשֻׁפְּעַדְגָּעָר בְּרוּגְגַּעַן פּוֹן דער שְׁטָאַטְישָׁעַר זַיִת. די פֿלוֹצְלִינְגָּעַ רְוִיטָעַ שְׁטוֹרָאַהְלָעַן האָט אַ זַּעַן גַּעֲטָאַן אַנְשָׁלָעַן אֵין דִּי הַאַלְפַּ-פֿאַרְמָאַכְּטָע אַיְגָעַן. ער האָט זיך שְׁטָאַרְקַּעַרְסְּמָרְעַט אֵין פֿאַוְאַלְיָעַ צְרוּיקַ אַוְיְגָעַרְיכְּעַן דִּי פֿאַרְקְּלַעְמָטָע וּוַיְעַס. וּוי דָוְרָךְ אַ פֿאַרְהָאַנְגַּג פּוֹן רְוִיטָעַ מְאַרְאַלְעַטְעַן עַל האָט ער פֿאַר זיך דַּעֲרוֹזָעָהָן אַ וּוַילְדַּ-צּוֹמָאַלְיְזָוּוֹתְעַטְעַן עַק הַימָּעָל. צְעוֹדָרְפָּעַנְעַן מְשֻׁוְּנָהְדִּינְגַּע וּוְאַלְקְּעַנְדְּלָאַךְ האַבָּעַן גַּעֲלִיתָה וּוי אַפְּגַּעַפְּוּלְרַטְעַ קוּפָּעַר, וּוי גָּאַלְד אֵין וּוי פְּסַחְדִּיגְעַר וּוַיִּן... בִּיסְלַעְכּוּוֹיְזַן האָפָּן זיך דִּי צְוַשְׁיְבַּרְטָע שְׁטִיקָעַר צּוֹמָעְנְגָּאַן-סָעַן, פֿאַר זַיְנָע אַיְגָעַן, אֵין אַ מִין גּוֹלֵם, וּוֹאָסַ זַיְצַט אַוְיָךְ אַ קִּילְעַבְדִּינְגַּע שְׁטִיקַ פֿאַרְעַ... פּוֹן דַּעַם גּוֹלְמָס פּוֹסְטָע אַוְיָגָעַן קוּקָט אַדוֹרִיס דִּי בְּלוּקִיטַ פּוֹן הַימָּעָל. פּוֹן זַיְנָע גַּרְאָבָע אַרְעַמְסַס קָאַפְּעַט מִיט בְּלֹוטַ, אֵין צַו זַיִן מְגַשְׁמַדְגַּעַן צְוָפָעַן וּוְאַלְגָּעַעַן זיך פֿאַרְבְּלַוְטִיגְטַּע פְּגָרִים...

— פָּעַ! — מאָכַט אַנְשָׁעַל, פּוֹן אֹזְ אַיְנְבִּילְדוֹנְג אַז זיך אַלְיַיְן, אֵון זִיט אַ טְרִיאַסְעַל מִיט זַיִן קוֹזְלָאַטְעַן קָאָפַּ. ער גִּיט זיך אַבְּיַסְעַל אַ הוִיב אֵון האָט בְּדַעַה אַיְבְּרַצְוּבְּיַטְעַן דַּעַם אַרטַּן, פְּדַי דָּאָס אַוִּיסְטַּעְרַלְישַׁ בְּיַיְד אֵין הַימָּעָל זַאַל אֵיהם נִיט שְׁטַעַן. אַבְּעַר צּוֹזָעַמְעַן מִיט אֵיהם האָט עַפְעַט אַ צּוֹק גַּעֲטָאַן אַוְיָךְ דַּעַר קוּפָּע אַגְּגָעַוְאַרְפָּעַנְעַן סְחוּרוֹתַן אַן דַּעַר זַיִת. די מְעַרְבַּ-לִיכְ-טִינְגִּיקִיט האָט אַצְּינְדַּן רְוִיט בְּאַגְּאַסְעַן דִּי גַּאנְצָעַ קוּפָּע, אֵון צַוְּוִיַּעַן צַוְּוִי קוּלִיעַס מִיט טְאַרְאַנְקָעַס, אַיְנְגַּעַוְוִיקְלַטְעַ אֵין רָאָגָזָשַׁעַס, אַחֲט אַגְּנָעַ בְּרִזְדִּיגְ-גְּרוּיעַ בְּאָרְד, וּוֹאָס אַוְיָבָעַן, לְעַבְעַן דַּעַר גָּאָמַּבָּע, אֵין זַי בְּרִיאַתַּמְ, צְוַשְׁיְבַּרְטַּמְ, וּוי רְוִיחָע פֿאַקְלִיעַ, אֵון דִּי שְׁפִּיְעַן אַיְהָרָע לְאַזְעַן זיך צְרָאָט אֵין גַּעֲדַרְעַתְמַעְ קָאַלְטָוָס, וּוי אַפְּ...

געלאזונען, אויפגעדרעהטה גראבע שטראיך. און די קאָלטונג
שטראמען ביזן גאָרטעל, איבער אַ פֿאָרְצִיִּיטְנֶגֶר סֻעְרְמִיאָגָע, מִיט
הִירְשְׁ-בִּינְדְּלָאַךְ אַנְשְׁטָאָטְקָנָעַ. וַיְיָ פָּוֹן אָונְטָעָרָן פָּאַל פָּוֹן פָּאַ.
ראָם אֵין דָּעַר קָאָפְּ אַוְיסְגָּעוֹזְקָסְעָן.

.2

פָּוֹן פְּלוֹצְלִיכִיָּת הָאָט זִיךְ אַנְשָׁעָל אַ צָּפָעָל גַּעֲטָאָן:
— כְּטָאַ טָּאָם? (וּוְצָרָאַזְדָּרָט?) — הָאָט עַר הַיּוֹצְרִיגְן
אַ פְּרָעָג גַּעֲטָאָן אֵין זִין אַיְיָגָעָנוּם קוֹל נִיט דָּעַרְקָעַטָּן.
— דָּאַ טָּאַי, דָּאַ סּוֹואַי! (אַ יְעַנְעָר, אֵן אַיְיָגָעָנוּר!) —
הָאָט אַהֲם דָּעַר פָּעַנְקָעַנְעָר קָאָפְּ אַפְּגָעַנְטָפָעָרְטָן מִיט יְעַנְעָם הַלְּ
כִּיגָּעַן אַלְטִיטְשָׁקָעַן קוֹלְכָּעַן, וּוֹאָסְ דָּצְרָמָאנָט אֵן אַ קוֹקָצָוּעַ אֵין
אֵן דָּאַס פִּיְּפָעַן פָּוֹן אַ הַילְצָעָרָנוּם פִּיאַל אַינְדָּעָרוּוּיְתָעָן.
מחמת דָּעַר גּוֹריִיקִיָּת פָּוֹן דָּעַר סֻעְרְמִיאָגָע, צוֹיְשָׁעָן די
גּוֹרְיָעַ רַאֲגָאָזְקָעָס אֵין קוֹלְיִיעַס, הָאָט אַהֲם אַנְשָׁעָל פְּרִיהָעָר נִיט
בָּאַמְּעָרָקְט. אַיִּין גּוֹריִיקִיָּת הָאָט פָּאַרְשָׁלָוְגָעָן דִּי צּוֹוִיטָע. אַצְּינָד,
אַיִּנָּם שְׁפִּילְ פָּוֹן דִּי רַוְּתִּילְכָּעַ שְׁטָרָאָהָלְעָן, הָאָט עַר זִיךְ אַרְוִוִּיטִ
גּוֹפְּרִיְגָט אֵין אַגְּגָעָנוּמָעָן אַ גַּעַשְׁתָּאָלְטָטָן, וּוֹאָס גַּעַהָעָן מִיטָּן בְּרַעַגְדָּנִיעָ
פָּוֹן יְעַנְעַץ אַלְטִיטְשָׁקָעַ גַּעַשְׁתָּאָלְטָטָן, וּוֹאָס גַּעַהָעָן אֵין דָּצְרָצָה-
פָּרָע אַוִּיפְּ «בָּאָהָאָמָּלְיִעְסָד» אֵין זִיגָעָן אֵין בְּעַלְעָן אֵין דָּצְרָצָה-
לְעַן מַעֲשָׂות... נָאָר אַנְשָׁלָעָן הָאָט זִיךְ גַּעַדְאָכָט, אָוֹ דָּעַר אַלְ
טִיטְשָׁקָעָר הָאָט זִיךְ דָּאַ בְּפִיוֹן אַזְוִי פָּאַרְטָאִיצָט, פְּדִיְּ דָּעַרְנָאַךְ
פְּלוֹצְלִינְגְּ אַרְוִיסְצְּזִוְּאָקָסָעָן אֵין אַיְבָּעָרְשָׁרָעָקָעָן אַיִּהְמָ...
— וּוֹאָס זִיכְטָו עַפְעָס צוֹיְשָׁעָן דִּי קוֹלְיִיעַס, דִּיעַד? — מַאֲכָט
צַּו אַהֲם אַנְשָׁעָל — אַט זִיגָעָן דָּאַקְ בְּעַנְקָ! ...
— אַ דָּאָנָּק, גּוֹטָעָר מַעֲנָשָׁן! — עַנְטָפָעָרְט אַהֲם דָּעַר גּוֹי
מִיט אַ וּוֹיִיטָעַן קוֹל פָּוֹן אַ בּוֹיכְרִיְידָעָר — פָּאַרְ מִינְעָז קוֹצְנִיקָעַ
לִיטְקָעַלְעַץ אַיְוָ בעַסְעָר צַּו זִיכְעָן אַוִּיפְּ דָּרְעָרָד. אַ וּוֹאַנְדָּעָרָעָר
בֵּין אֵיךְ. נִיט גּוֹעֲוָרִינְט צַּו זִיכְעָן אַוִּיפְּ בְּעַנְקָ. אַזְוִי אַיְוָ מִיר
לִיְּכָטָעָר. אַ גּוֹעֲוָוִוְהִיְהִיט אַזְוָאַ. וּוֹאָזְ זִיכְעָן דָּאַ בְּזָנָק אֵין

פעלד?... אַט זִין אֵיךְ מֵיר אָוֹן קוּק אָזֶן אוּף גָּאַטֶּס וּוּאַלְקָעַן
דְּלָעַן. אָוֹן אָפְּשָׁר נִיט גָּאַטֶּס — שְׁדִים וּוַיִּסְעָן וּוּעֲמַנְסָן!
— פָּאַרְוֹאָס שְׁדִים וּוַיִּסְעָן וּוּעֲמַנְסָן? — שְׁפִיצָת זִין אָנֶן.
שְׁעַל אָן.

— אַט, כָּעֵכָעַ... פָּוֹנְקָט וּוַי בְּלוֹט גַּעַתְּפָן זִין... זַעַהַט
דָּאַן! "נִיעַ קְדָּאָבָרִי יַעֲפְּטָא!"... נִיט צָוָם גַּוְטָעָן אִין דָּאַס, גַּוְ
טָעָר מַעַנְשָׁן! נִיט צָוָם גַּוְטָעָן. וּוּאַלְטָט דָּא אַ קְלִוְיסְטָעָר גַּוְטָעָן
נַּאֲהַעַנְטָן, וּוּאַלְטָט אֵיךְ אָוּעָק זִין צְלָמָעָן. נִיט צָוָם גַּוְטָעָן, זָאָג אֵיךְ
דִּיר, אִין אָזֶן הַיְמָעָן...

דָּעַר גַּוְיִה האָט גַּעַרְצָט אָוּף אַ זִּינְגְּעַנְדִּיגְ-גַּעַצְזִיגְעַנְעָם
רוֹסִישׁ מִיט דָעַם טִיפָּעָן שָׁאַל פָּן אַ בּוּךְ-רִידְעָר, בְּשַׁעַת נְבוֹאָה
זָאָגָעָן. אִין רִידְעַנְדִּיגְ אָזֶן, האָט עָר גַּעַשְׁטָאַטְעוּוּסָט פָּן אַוְנְעַטָּן אַרוֹויָה,
פָּאַרְשָׁעַנְדָּג אָוֹן פָּאַרְטָאַיְעָט, מִיט אַ גְּרִינְלִיכְעָן הַאֲלָבְ-שְׁמִיכְכְּעָלִינְגָעָן
קוּק פָּן אַ וְשָׁאָבָעָ, וּוּאָס מַאְכָט זִין גַּעַפְגָּרָט אַינְמִיטָעָן שְׁפִירְגָּעָן,
פְּדִי מְזָאָל זִין נִיט בָּאַמְּרָקָעָן; אַבְּעָר וּוַי נָאָר מַעַן מַאְכָט אַ צָּוָם
נַּאֲהַעַנְטָעָן טְרָאָט, אָזֶן גִּיט זִין אַ שְׁפְּרוֹנָגְ-אָרוּף, צְוֹצָנְצִיגְ מַאֲלָ
מַעַהַר וּוַי אַיְחָר אַיְגָעָן גְּרוּסָט... פָּוֹנְקָט אָזֶן אַיְזָס שְׁוּיְינְגָעָן
אָוֹן פָּאַרְגְּלִיוּוֹעַרְטְּקִיִּט פָּן אַלְטִיטְשָׁקָעָן פְּלוֹצְלִינְגָן אַיבְּעַרְגָּנוּגְנָגָעָן
אַיְן רִידְעַוְדוֹדְגִּיקִיִּט אָוֹן בָּאַרְעַדְעַוְדוֹדְגִּיקִיִּט, וּוַי נָאָר قַנְשָׁלָל האָט
אַיְהָם אַ וּוּאָרט גַּעַזְגָּט. דִּי רַעַשְׁתָּאָן גְּרִינְעָן צִיָּן אַיְן פָּאָרָ
וּוּלְקָטָעָן מוֹילָ, צְוּוִי אַנְטְּקָעָגָעָן אָזֶן, האָבָעָן זִין אַיְן רִידְעָן
אַנְטְּבָלִיזָט אָוֹן צְוֹנְעַנְגָּבָעָן אַיְהָם דִּי עַהֲנְלִיכְקִיִּט פָּן אַ צִּשְׁצָעָרָ
שְׁנָאָבָעָל אַנְשָׁטָאָט לִיְפָעָן. דִּי קָאַרְיָאוּוּ פִּינְגָעָר האָבָעָן גַּעַרְאָ.
בָּעַלְט אַיְן דָּעַר לְוַפְּט פָּן בִּידָעָ זִיְתָעָן בָּאָרָד.

אַנְשָׁלָעָן האָט גַּעַנוֹמָעָן זְוִיגָעָן אַונְטָעָרָן לַעֲפָלָעָ פָּן אָזֶן
שָׁגְמָקְעָרִי. «וּוּאָס בָּאַלְעַבְאַטְשָׁפָט עַד דָּאָרטָעָן?» טְרָאָכָט עַר זִין
מִיט אַ גַּעַפְיָהָל פָּן נִיט-גַּוְטָקִיִּט. «וּוּאָרְפָּרְעָגָט בֵּי אַיְהָם?»
אָוֹן פּוֹנְדָעַטְוּוֹפָעָן, כְּמַעַט קַעְגָּעָן אַיְגָעָנָם וּוּלְעָן, גַּעַוּעַנְדָעָט
זִין צָוָם גַּוְיִן נַּאֲכָלָמָאָל:

— קוּם, זְעַן זִין בְּעַסְעָר... אַט דָּאָ! וּוּאָס האָסְטוֹ זִין
פָּאַרְקְלִיבָעָן צְוִישָׁעָן סְחוּרוֹת? אָן, דָעָר "קְוּפִיעָן" (סּוּחָר) קָעָן
נָאָר מִיְּנָעָן אָן דָו וּוּלְסָט עַפְעָס לְאַטְכָּעָן...

מייט אַ קְרָעַכְעַלְעַ האָט זיך דער אלטיטשעכֶר אויפֿגעַהוּיַּי
בען פון צוישען די קוליעס, און אַנְשָׁעֵל אִין נְשָׂתָומָס-גַּעוֹוָאַרְעָן.
לְוִיט דָּעֵר לְאַנְגָּעָר צָרוֹה, מִיט דָּעֵר פְּלַאֲקָסְעַנְדָּר בָּאָרֶד, האָט
מען גַּעֲקָעַנְטָ מִינְגָּעָן, אָז סְ'אִין אַ גַּרְיסָעָר גּוֹי. אָון אויפֿגעַ
שְׁטָעַלְטָ האָט זיך גַּאֲרָ אַ קְלִיְּן גַּוְיְצָעַלְמָיט לְאַפְּטִיכְעַלְעָךְ אוֹיףַ
די פִּסְס. אִין נָאָךְ מַעֲהָר קְלַעַנְעָר האָט עָר אַוְיסְגַּעַזְהָן דִּירָךְ
זַיְינָן אַיְנְגַּעַבְוִינְגְּנוּקִיָּט אַיְבָּעָר זַיְינָן — אַ רְוַיְצָר פְּלָאַיְ
קָעָן פָּוּן אָן אַפְּגַּעַנְזָצְחָן בְּזָוּזִים. אַ וּוֹילָעָ אִין עָר צָוִי גַּעַיְ
שְׁטָמָגָעָן אָון קִין אָוִיגָּנִיט אַרְאַפְּגַּעַנְזָמָעָן פָּוּן אַנְשָׁלְעָן, דָּוְרְכָּגָעַ.
נוֹמָעַן אִיהָם מִיט אַ מַוְתָּגָר גַּרְינְקִיָּט. אָון, קוּקְעַנְדִּיגָּ אָזּוֹי, גַּעַיְ
נוֹמָעַן טְרִיטְלָעָן אָזְ אַגְּשָׁעַלְסָ בָּגָאנְק, סְמָאָר-סְמָאָר מִיט דִי לְאַפְּ
טִיעַלְעַד. צְגַעַשְׁלַעַט זַיְינָן, אַרְאַפְּגַּעַלְאָזָט דִי טָאָרְבָּעָ פָּוּן פְּלִיאַצְעַן,
דָּרְגָּנָאָךְ — זַיְינָן אַלְיַיְן. נִיט-בְּאַקְוּזָם אַוְזָקְגַּעַזְעַצְטָ זַיְינָן גַּלְיַיְךְ
גַּעַנְוּמָעָן רִידָּעָן מִיט זַיְינָן קְבָּרְ-קְוּלְכָּעָלְ:

— נִיט גַּעַוְאוֹיָונְט בֵּין אֵיךְ צַוְּצָעַן אוֹיףַ בְּעַנק. אַרְ
כָּאַ-כָּאַ ! די קְנוּעָ בְּדָעַכָּן, די זִוְיְינָן צִיהָעָן. אַוְיְטְגַּעַלְפָרְטָהָאָ
בְּעַן גַּעַנְשָׁעַן בְּעַנק. גַּאֲטָס עָרְד גַּעַפְּצָלְטָ זַיְינָן נִיט. אַלְיַיְן זִוְיָעַן
זַיְינָן אִין אַ צְוַיְיָטָעָן פָּאַרְגָּנָעָן זַיְינָן.

אַנְשָׁעַלְמָיט האָט זיך דָּרְפִּיהְלָט אַוְהַיִימְלִיךְ אִין דָּעֵר דָּאַזְיְגָעָר
שְׁכַנְיִשְׁאָפְט, וְאָס עָר אַלְיַיְן האָט צַוְּזַיְקָן. דָּעֵר שְׁאָרִיְ
פְּינְקָעָר שְׁרָעָק פָּוּן פְּרִיהָעָר אִין טָעַמְפָגְעַוָּאָרָעָן, אַבְּעָר צְעֻוָּאָקָ
סָעַן זַיְיךְ אִין אַ שְׁוּעָרְמוֹטִיגְקִיָּט. די גַּאנְצָעָ אַוְיסְזִיכְט אַוְיַיְךְ אַ
גַּוְטָעָר וּוּעַטְשָׁעָר, נָאָכוֹן "דָּוְרְכְּלַופְּטָעָר זַיְיךְ". אוֹיףַ בְּגַעַשְׁן אִין
דָּעֵר קָאָרְגְ-בָּאָלְיִיכְתָּעָנָם בְּעַט. אִין פָּעָטָס פָּאַרְדְּזָוְנְקָעָלְט גַּעַוְאָ
דָּעָן, אַפְּגַּעַרְוּקָט זַיְיךְ אִין אַ זִוְיָתָס. מַאֲכָט עָר צָוָם אַלְטִיטְשָׁקָעָן מִיט
פָּאַרְדָּאָכְט :

— עַפְּסָהָאָבָא אֵיךְ דיַיךְ נִיט גַּעַוְעָהָן אַרְוִיְפֿגְּנָהָן אַוְיַפְּ
פָּאָרָאָם. סְ'אִין מִיְּנִין פָּאָרָאָם. אִיךְ בֵּין דָּעֵר פָּאַרְאַמְשָׁצִיק.
— האָסָט גַּעַוְעָהָן! — עַנְטָפְעָרָט דָּעֵר גּוֹי מִיט אַ זְשָׁאָפְעָ
שְׁמִיכְעַלְמָ אִין די אַוְיָגָעָן — האָסָט גַּעַוְעָהָן, גַּוְטָעָר מַעְנָשָׁן! דִּין
קָאָפִיקָעָ פָּאָרָן אַרְיְבָעָרְפָאָהָרָעָן האָבָא אֵיךְ דיַיךְ נִיט גַּעַגְבָּעָט!
הָאָסָט גַּעַרְעָדָט מִיט דָּעֵר וּוּיְיָבָ דִּינְגָעָר, צְגַעַנְזָמָעָן דיַיךְ קָאָפִיקָעָ

און געקוקט אויף דיין וויב. נו, וואס איז דא וואס צו רעדען?
מאליגא-בעפֿאָ... אַ מאָלִינָעַ האָסְטָה, ניט קיין וויב.
אוֹזַק אַמְּפֵלִימָעַנְטַה האָט אַנְשָׁלְעַן אַבְּיִסְעַל צוֹשְׁטְרִיכַת. הען!
אוֹזַק תְּרַח, ווַיִּסְתַּחֲמֵן אַזְּקִיךְ אֶתְלָק אַין ווַיְבָרֵךְ!... מַאֲכָת עַר
צָוּם גּוֹי אַבְּיִסְעַל צוֹטְרַיְלִיכְעָד:

— ניט פון אונזערע מקומות, דאכט זיך?
אַבְּפָרְדָּעָר אַלְטִיטְשָׁקָעָר האָט זיך ניט גַּעַלְאָזָעָן אַנטְאָפָעָן.
עד האָט זיך גַּעַלְיִיטְשָׁטָם פון האָנטָן:
— פון דְּגַנְעַן צַי פון דָּאָרְט. סְאַיז אַלְצָאַינְסַ, פון ווַיִּט
זַיְנְעַן מִיר. הַעַט-הַעַט גַּאֲרַד ווַיִּט... אַ בּוּם האָט גַּאֲט בַּאֲשָׁאָ
פָּעָן מִיט ווֹאַרְצְעַלְצָן, ווֹאַקְסָט עַס. פִּיסְעַלְצָק האָט גַּאֲט אַ מעַנְזָ
שַׁעַן גַּעַגְעַבָּעָן, גַּעַטְעַט עַר. יַעֲדָרְעָן דָּאָס זַיְנִיגָּעָן, טַאַקְטָא,
כַּאֲזָאַן!

— וואס מיינְסְטוֹ, דִּיעַד, דַּעֲרְמִיט צַי זַגְעָן? — שְׁפִיצְט
זיך אַנְשָׁעַל ווַיְדָעַר אָן.

— כַּיְמִין גַּאֲרַנִּישָׂט. אַ בּוּם, זַאֲגַ אֵיך, שְׁטַעַחַת אוֹפְּפָאַין
אָרְט, קומְט אַחֲאָק אַיְן האָקָט עַס אָפַ, אַיְן אַ מעַנְשָׂ לַיְיפָט,
לַיְיפָט פון פּוֹיט אַיְן קַעַן אוֹפְּפָאַין ניט אַנטְלִיְּפָעָן. טַאַקְטָא, גַּוְתָּעָר
מעַנְשָׂ?

— בִּיטְטָ שְׁוִין אָודָאֵי אַיְן דִּי אַכְּצִיגְעָר! — מַאֲכָת אַנְשָׁעַל
מִיט אַ בַּאֲהַאֲלַטְעַנְטָם קוּוּטָש — כְּהָאָבָּ מוֹרָא צַי זַגְעָן:
אָודָאֵי? אָן?

— אַפְּשָׂר אָן אַכְּצִיגְעָר! — עַנְטְּפָעָרְטָ דַּעַר דִּיעַד מִיט אַ
כִּיטְרָעָן שְׁמִיכְעַלְעָן.

— אַיְן אַפְּשָׂר טַאַקָּעָ אַיְבָּעָר דִּי אַכְּצִיגְעָר?

— אַפְּשָׂר — אַיְבָּעָר.

— זַאֲגַ שְׁוִין דֻּעַם אַמְּתָה! אַפְּשָׂר דִּי גַּעַנְצָעַ נִין צְעהַנוּ
דְּלִיגָּ?

— אַפְּשָׂר דִּי גַּעַנְצָעַ נִין! אַ בְּטָא יְעַהָּא זַגְעַעַט, כַּאֲזָאַין?
אַיְן אַונְזָעָרְעָ צִיְּטָעָן האָט מַעַן קִיְּן חַשְׁבּוֹנָהָט ניט גַּעַפְּהָרָט. ניט
גַּעַטְיִנְטְּעַלְעָט מִיט פַּעַדְעַרְלָאָן. גַּעַלְעַבָּט אַיְן גַּעַלְעַבָּט. צְלִיב וואס

צעהלען? גאט צעהלעט. און או ס'קומט די צייט — צעהל יא,
צעהלו נויט. כי-כii... .

עפֿס א פֿאַסְקוֹדְנוֹר גּוֹיַעַלְעָעַ, קְלֻעֶרֶת בֵּי זִיךְ אֲנְשָׁעַל,
צָונְגַעַלְעַט זִיךְ וּוְיַאֲשָׁוָאַרְצַן יְאָחָר, אַבְּיַאֲשָׁעַז הַאֲטַמְּן
געַשְׂקַט אַוְיסְלַאֲפְטַעַרְעַן זִיךְ... אַנְגַעַלְעַטְרַאֲפַעַן אַוְיכְ דַעַר אַמְתַעַר
לוֹפְטַן. טַפּוֹ זָאַל עַר וּוּרְעַן:

פאר פֿאַרְדְּרַאֲסִיגְקַיִתְ הַאֲטַעַר אַרְאַם וּוּיְטַעַר אַטְשַׁעַפְעַז
געַטְאַן:

— בִּיטַט אַפְּשַׁר אַ... אָן אַלְטַעַר «זְנַאֲכַעַר»? אַזְא...
וּוּלְכַעַר —

— אַ זְנַאֲכַעַר נִיט אַ זְנַאֲכַעַר, — גִּיט וּוּיְטַעַר דַעַר
גּוֹיַעַלְעַז אַ קְוַקְ מִיט אָן אָנְהַיְמַלְיךְ פֿיְעַרְלִיל אַין דִי אָוְיגַעַן —
אָן וּוּיְטַעַן טַוְעַן מִיר נִיט וּוּנְיַגְעַר וּוְיַאֲזַעַר. אַ בְּחַמָּה פַּוִּין
מִישְׁקַעַס**) קְעַנְעַן מִיר אַפְּשַׁפְּרַעְכַּעַן אָן אַמְעַנְעַן קְעַנְעַן מִיר
זָאנְעַן, וּוּאַס שְׁפַעְטַעַר וּוּטַעַן זִין. פֿאַעַן אַזְעַלְעַע וּוּאַס מִינְעַן:
עַךְ, מִירַן נַאֲךְ לְעַבְעַן אָן הוּלְיַעַן. אָן קְוַק — אַ גְּרִיבְעַלְעַע
וּוּאַרְטַעַן שְׁוִין אַוְיכְ אַיְהַם אָן אַ גְּרַאְבַּ-אַיְזַעַן גְּרַאְבַּט. אַ בְּלִיאַסְקַעַן
אָן אַ גְּרַאְבַּע, אַ גְּרַאְבַּע אָן אַ... אַה, קְוַק! זְאַרְטַעְשִׁיעַ,
דַאֲכַט זִיךְ!

.3

אָין מִיטַעַן גּוֹיַטְשַׁעַן זִיךְ אַזְוִי פַּוְן דִי הַעַנְטַע אָן רִידַעַן
פֿאַרְשַׁטְעַלְטַעַרְהַיִת, אָין דַעַר גּוֹיַעַלְעַ פֿלְזַלְיַגְגַע אֲנְשָׁוּגַעַן גַּעַוָּא.
רַעַן. דַעַר לִימְיַגְעַר וּזְרוּעַתְשַׁעַטְ-בְּרוּעַ אָין אַגְּנַעַלְעַפְעַן וּוְיַאֲרוּטַע
בְּאַלְיוֹכְטַעַן כְּמַאְרַע. דַעַר פֿאַרְאַם הַאֲטַע אַ צִיטַעַר גַּעַטְאַן. אַנְגַעַע-
שְׁטוּסַעַן זִיךְ, מִיט זִין אַפְּגַעַהוּבְעַלְטַעַן זִיטַע, אָן דַעַר הַוִּיכְעַר
קְלֹאַטְקַעַ. דַעַר פּוּיְעַר מִיט זִין פְּעַרְד-אָן-וּוּגְעַל אָין אַרְאַפְגַעַן.
פֿאַהַרְעַן פַּוְן מִיטַעַן פֿאַרְאַם. דַעַר בְּאַקְאַלְיִי. קְרַעַמְעַר הַאֲטַע אַרְאַפְגַעַן.

*) אַ וּיְסַלְעַר. עַתְחָאָס צְוִישַׁעַן אַ רּוֹפָא אָן מַכְשַׁף.

**) אַ שְׁוּעַרְעַז הוּיְט-קְרַאנְקַהִיט בֵּי בְּהַמּוֹת.

געקייקעלט זייןע פצעלאַך און קוליעס. דאס וויב זייןש האָט שווין אויף איהם דא געווארט מיט אַ לײַדיגען האָנט-זועגעל. בײַידע האָבען עס געניט אַנגעל-אָדערן איז אַוועקנעהפֿהרט צום שליאָר, ווֹאָס שנידיט זיך אַריין צוּוּשׁן צוּוּי לִימינע בערגן-לאַך. אָבער ניט אַנשעל, ניט דער אַלטער גוּעלע — קִינעֶר פֿוֹן זַיְיַ בַּיַּדְעָן האָט זיך ניט געריהרט פֿוֹן אָרט. אַינעֶר, דְּאַכְט זיך, האָט געווארט, אָז דער צוּוּיטער זַאַל זיך פריהער אויף-הוּבָּעָן. ווי אויף אַ ווֹיגְבָּרָעָט זַיְנָעָן זַיְיַ בַּיַּדְעָ גַּזְעָסָעָן, גַּע-האלטען גַּיְיכְּגָעוֹיכְּט, טָאמָעָר הַיְבָּשָׂת זיך אַינעֶר אוּת, אוּי פָּאַלְטָעָר דַּעַר צוּוּיטער אַרְנוֹטָר. דָּרְפָּאָר, דְּאַכְט זיך, האָט יַעֲדָעָר אַיְנָעָר מָרוֹא גַּהְאָטָט... עַרְשָׁת אָז דַּעַר פָּאָרָאָט אֵין אַינְגָּזָעָן לִידְיגָּג גַּעַוְאָרָעָן, דַּי אַידְעָנָעָמַיט דַּי קִיכְעָלָאַך אֵין דַּי קָאַשְ׀י-קָעָס אֵין אַוְועַקְעָגָנָגָעָן, אָזָן אַנְטָאָשָׁע אֵין אַרְיָין צַו זיך אֵין בְּוֹדָקָע, האָט זיך דַּעַר אַלְטִיטְשָׁקָעָר גַּוְיְצָלָעָ אַזְמָגָעָקָזָט אָזָן גַּע-נוּמָעָן צִיהָעָן דַּי שָׁוֹעָרָעָ טָאָרְבָּע אַוְיָפָן רַוְקָעָן. אַנְשָׁעָל האָט גַּע-וואָלָט ווֹאָס גִּכְעָר פְּטוּר ווּצְרָעָן פֿוֹן אִיהם, אֵין ער צַו אִיהם צְוּגָּעָגָגָעָן:

— קָוָם, — מָאַכְטָעָר — דִּיעָד! כְּוֹעֵל דַּיר הַעֲלָפָעָן אַרְאָפָגָעָהָן פֿוֹן קְלָאָטָקָע. זַי אֵין דָא זַעַהָר מַשְׁופְּעָדִיג. לְאָז מַיך בְּעַסְעָר הַאלְטָעָן דִּין טָאָרְבָּע. לְאָז!

— אַ דְּאַנְקָ, אַ דְּאַנְקָ גַּוְעָר מַעַשׂ! — זַיְגָּט דַּעַר גַּוְיְעָלָעָמַיט זַיְיַן בְּוִיכְּרָעָדְעָרִישָׁעָן קוֹלְכָּל, אָז אַלְיָין בְּוִינְגָט ער זיך אֵין אַיבָּעָר זַיְיַן בְּעַזְוּים-שְׁטַעַקָּעָן, ווי אַ דְּלָדָ. מָאַכְט אַ טְּרִי טַעַלָּע אָזָן גִּיט אַ קְלָאָפָ מִיטָּן שְׁפִּין פְּלָאָקָעָן, אַ קְלָאָפָ אָזָן אַ טְּרִיטְעָלָע. אַזְוִי לְאָזָט ער זיך אַרְאָפָ פֿוֹן דַּעַר קְלָאָטָקָע. אַנְשָׁעָל זַעַחַת פְּמָעַט נִיט דַּעַם אַלְטָעָנוֹס קָאָפָ, אַזְוִי נִידְעָרִיג אֵין ער אִיהם אַרְאָפָגָעָבָיָגָעָן. נַאֲר דַּוְכְּתָעָן דַּוְכְּתָעָן זיך אִיהם פָּאָרט, אֵז דַּעַר גַּוְיְעָלָע קִיקְט אִיהם נַאֲר קָאָפָ-אַרְאָפָ, ווי אַ קְוָנְצָעָנָמָאָכָעָר. דָוָרָק זַיְנָעָ דִּינָעָ, אֵין אַנְטָשָׁעָס פָּאָרְבָּונְדָעָנָעָ פִּיסְלָאַך; דָוָרָק דַּי דִּיסָּעָן פֿוֹן דַּעַר סֻעְמָיָעָן קוּקָט ער אוּפָ אִיהם אַזְוִי... אֵין דַּי פְּלָאָקָסָעָנָע בָּאָרְד זַיְנָעָ קַעַהָרָט דַּי קְלָאָטָקָע מִיט אַיְהָרָעָ קָאָל-טוֹנָס.

— וואָס בְּאַדִּין אֵיךְ אֲיָהֶם דָּא אָזְוִי? — בִּיזְעַרְתּוֹ זִיךְ אָנָּה
שׁעַל אַיִן הַאֲרַצְעַן — אַיִן אָזֶה עַר וּוּעַט דָּא בְּרַעֲכַעַן הַאֲלִיְּאָוִינְגָּא?
קָעַן אָונְטָעַר זַיִן בְּרוֹדִיגָּעַר טָאָרְבָּע — בֵּין אֵיךְ בְּדַלּוֹת, וּוּי?
פָּונְדָּעַסְטוּוּגָעַן טָרָאָגֶט עַר אֲיָהֶם נָאָךְ דִּי אַלְטָע טָאָרְבָּע,
וּי אָשְׁמַשׁ, לְהַבְּדִיל, דֻּעַם טְלִיחַ-זְעַקָּעַ נָאָךְ אָגְבָּא.

אָרָאָפֶן דַּעַר קְלָאָטְקָע טָוָת זִיךְ פְּלַאְצְלִינְגָּן דַּעַר גּוֹי אָ
דְּרֻעָה-אָוִיס, וּוּי אָפָּאָרְבּוּגְּטָעַר טְשָׂוָאָק, אַיִן קוֹקָט אָן אָנְשָׁלָעָן
פָּאָרְשָׁעַנְד, פַּיַּן אָונְטָעַן אָרוֹפִּין:

— נָא — מַאְכַּט עַר — דַּו וּוּלְסָט דָּאָךְ גָּאָר נִיט הַעַלְּ
פָּעַן, גּוּטָעַר מְעַנְשָׁן! אַיִן הַאֲרַצְעַן שְׁלִיטָטוֹ מִיךְ אָזֶן מִיְּן טָאָרְ
בַּע טָרָאָגֶטְוּ מִיר נָאָךְ... אָזָּאָס?.. מְדָאָרְפַּן נִיט, גּוּטָעַר מְעַנְשָׁן
אָנְשָׁעַל וּוּעַט פָּאָרְצְטָעַרְתּוֹ פָּוָנָס גּוֹיִס קוּקָעַלְעַ אָזֶן פַּיַּן
זַיִינְעַ רַיִד. יְעַנְעַר וּעַט אֲיָהֶם, הַפְּנִים, דּוֹרָן-אָזָן-דּוֹרָן. עַר קְרִינְטָ
חַשְׁקָה, אָנְשָׁעַל, אָוּאָרְפַּן צַוְּתָּן דִּי שְׁוּעוּרָעָט טָאָרְבָּע דֻּעַם גּוּיְצְעַלְעַ
אָיִן קָאָפֶן אָרְיִין, פְּלַעְתָּעַן אֲיָהֶם דֻּעַם מָה. אָנְשָׁטָאָט דֻּעַם שְׁטָאָט
מַעְלָט עַר גָּאָר :

— נַיְיַן נַיְיַן. נִיטְשָׁעוֹא. לְאָזֶן!

— אָה, — מַאְכַּט דַּעַר גּוּיְעַלְעַ אָן אָנְשָׁטָאָט, אָזֶה עַר
גּוּוּבֶּט אֲיָהֶם שְׁוִין — פְּאָמִיק זִיךְ גָּאָר צְוּעַצְעַן אָקָאָפְּעַלְעַ.
וּוֹאָט טָוּטָאָטְשָׁקִי! אָט דָּא אַיִן זְמָד. אָה! דַּעַר בָּאָנָק דִּינְיָנְעַר
הַאָט מִיךְ מִיד גּוּמָאָכָת. וְאוֹהָהָן צַוְּאָלְיָלְעַן הַאָב אֵיךְ נִיט.

— אֵיךְ אַוְיךְ נִיט! — מַאְכַּט אָנְשָׁעַלְעַ, אַיִן אַיִן הַאֲרַצְעַן
גּוּרְיוּשָׁעַט עַר זִיךְ, אָזֶה עַר טָוָת נִיט דָאָס וּוֹאָס עַר וּוֹלְלָ.

נִיט דִּיְדָעַנְדִּיגָּן מַעְהָר קִיְּין וּוּאָרט, זְעַצְט זִיךְ דָאָס גּוּיְעַלְעַ
אָרָאָפֶן אַיִן זְמָד, וּוּי אָקִינְד, מִיט אַוְיסְגַּעַשְׁטָרַעַקְעַט, בָּאַשְׁטְרִיָּה.
קְעַלְטָעַ פִּיסְלָאָךְ אָזֶן לְאַפְּטִיעַלְעַךְ. אָנְשָׁעַל לְאַזְוָת לְעַבְעַן אֲיָהֶם
אָרָאָפֶן דִּי טָאָרְבָּע, אַיִן, נִיט-זַיִינְעַנְדִּיגָּן אָזֶן נִיט-וּוּיסְעַנְדִּיגָּן וּוּי
אָזְוִי, זְעַצְט עַר זִיךְ אַוְיךְ צַוְּלַעַבְעַן אַלְטִיטְשְׁקָעַן. אָבְעַר נִיט
אוֹיפָה דְּרַעְדָּה נָאָר אוֹיפָה אַנְגַּעַזְיְגַּעַנוּם קָאנְגָּאָט פַּיַּן פְּאָרָאָם, וּוֹאָס
לְאָזָות זִיךְ דָאָרָאָפֶן בַּיִּם עַק קְלָאָטְקָע, אַנְגַּעַזְבּוּנְדָעַן מִיט אַיִן
זְעַרְנָעַ פִּיסְטָ-גְּרָאָבָעַ קִיְּתָעַן אָזֶן אַיִן-אַיִן גְּרָאָבָעַנְעָם שְׁוּעַרְעָן
אַנְקָעָר. דָאָס אַיִן דַּעַר גְּאַנְצָעָר הַאַלְטָפָן קָאנְגָּאָט אוֹיפָה דַּעַר

זיט דניעפר, אויף זארעטשיע, און אַנגעツזיגען אייז ער דא
ווײַ אַ מְוָרָדִיגַּ דִּיקַּע סְטוּרְגַּע.
אַונְטָעֶר אַנְשָׁעֶלֶס אַנְגָּעָסְעָנָעָם גּוֹף גִּיט זִיךְ דָּעֶר קָאנְגָּט
אַ וַיְגַּ אָוָן אַ בְּרוּם וַיְגַּ אַ בְּאַנְדוּרָע. אַ שְׂוִידָעֶר לְוִיפְטָ אַרְוִיסָּט
פּוֹן אַונְטָעֶר אַנְשָׁעֶלֶס גְּעוּס אָוָן לְוִיפְטָ אַוּעָק אַיבָּעָרָן קָאנְגָּט.
הֻתְּ-הַצְּטָ וַיְיַיט, בֵּין אוּפְּ יְעַנְּסָמָם זִיט דְּנִיעָפָר.
— וַיְגַּסְטָ זִיךְ, אַ? — קָוְקָט אַיְהָם אַן דָּעֶר אַלְטִיטְשָׁקָעָר
מִיט זִינְעָ זְשָׁגְּבָע-אוּגְּלָאָך — וַיְגַּ זִיךְ, גְּוֹטָעָר מְעַנְשָׁ, וַיְגַּ זִיךְ!
— אָפְּשָׁר גְּעַבְּעָן אַיְהָם גָּאָר אַיְן מְאַרְזָע אַרְיִין? — טְרָאָכָט
אַנְשָׁעֶלֶס בִּיּוּרָהִיט — אַזְּגָּ אַלְטָעָר פְּלָבָ! וַיְיַדְּאָס קָוְקָט, וַיְיַדְּאָס דְּבָרָט!

אַנְשָׁטָקָט דָּעָם בְּוֹרְטָשָׁט עַר גָּאָר אַרְוִיסָּט:

— מִין קָאנְגָּט — וַיְגַּ אַיְן מִיקְ, אָז אַיְן וַיְילָ!
— וַיְגַּ זִיךְ, גְּוֹטָעָר מְעַנְשָׁ! — חֹורֶט אַיְבָּעָר דָּאָס גְּוַיְעַלְעָ
פְּלוֹמְרָשֶׁט פָּגְרָשָׁעָט — בִּיּוֹזָר זִיךְ נִיט אוּפְּ אַן אַלְטָעָן מָאָן!
אַיְךְ זָאָג נָאָר... וַיְיַעַר בְּרוּמָט, דָּעֶר קָאנְגָּט! וַיְיַעַר חַיה-רַעַה
אַיְן שְׁטִיְיגַּ. זַיְיַ מִיט אַיְהָם פָּאַרְוִיכְטִיגַּ, גְּוֹטָעָר מְעַנְשָׁ! אַיְבָּעָר
גְּוֹאָלָד הָאָסְטָוָא אַיְהָם אַנְגָּעָדְרָהָט אָוָן אַנְגָּעָזְזִיגָּעָן אַיְהָם. אַיְן
עַר בֵּין. אָה-אָה-אָה! נִיט אַלְעָ וַיְיַעַסְעָן דָּאָס. נִיט אַלְעָ הָאָבָעָן
אַן אַוִּיעָר. אַיְיךְ אַ שְׁטִיְין הָאָט אַ נְשָׁמָה, אוּפְּ אַ “אַיסְטָוקָאָן”^{*)}
אַ הָאַלְצָעָנָעָר. אַ שְׁנָאָה טְרָאָגָעָן זַיְיַ אַוִּיפְּן מְעַנְשָׁן, אַוִּיבָּעָר
קָאָמָנְדָעָוָעָט צְוֹפִיל אַיְבָּעָר זַיְיַ. נִיט אַיְיךְ בִּיּוּרָ שְׁנָה זָאָל
זַיְיַ אַוִּיסְנָעָרָעָט! אַךְ-כָּאָ-כָּאָ, הָאָסְפָּאָרִי פָּאָמְלָוִי!

אַנְשָׁעֶלֶס זִיךְ צְגָעָהָעָרט אַ דְּעָדְרִיקְטָעָר. אַיְהָם הָאָט
זִיךְ גְּעַונְמָעָן דְּוֹכְטָעָן, אָז עַר אַיְן שְׁוִין לְאַנְגָּג פְּוֹנְדָעָרְהִים,
זְעהָר לְאַנְגָּג, אָוָן דָּעֶר גְּנָעָר שְׁפָאָצִיר מִיטָּן פָּאָרָאָס אַיְבָּעָר
דְּנִיעָפָר, דָּעֶר בְּלוּטְיָגָעָר וּוּאַלְקָעָן מִיטָּן פָּוֹסְטָז אַוִּיגָּעָן פְּרִיהָעָר
אָוָן, דָּעֶר מְאַדְנָעָר גְּוַיְעַלְעָ, דָּא בְּיִים צְנָקָעָר, אַיְן עַפְּס אַיְן
שְׁוּצָרָעָר חָלוּם, פּוֹן וּוּלְכָעָן עַר קָעָן זִיךְ בְּשָׂוּם-אַוְפָּן נִיט אוּפְּ
כָּפָעָן. עַר וַיְיל זִיךְ אַוִּיפְּהָוִבָּעָן פּוֹן עַק קָאנְגָּט אָוָן לְוִיפְּעָן

*) גְּוַיְמָ.

זו אונטאשען אויפֿן פָּאַרְאָם אָוֹן קָעֵן נִיט. ער האט פָּאַרְאָרָעַן דעם ווילען אייבער זיך. צינעקללעט אָוֹן ער, פָּאַרְאָפֶּאנְטָעַרט זיך, ווי אַ פְּלִינְג אַין שְׁפִינְגוּבֶס, אָוֹן דֵי גְּרִינְעַ שְׁפִינְג מִיט שְׁפִינְג אַוְיגְּלָאָך — דָאָס גּוֹיעַלְעַ, צִיהַת פָּוֹן מַוְילְגָּאָז נִיעַ אָוֹן נִיעַ קְלַעְפִּיגַע פְּעַדְמָעַר אָוֹן מַאֲכָתַ מִיט דֵי גְּאַפְּקָעַלְגָּאָר, שְׁפִינְט דֵי פְּעַדְמָעַר, פָּלָאַנְטָעַרט זַיִ אַרְוֹם אֵיכָם. ווֹאָס ווַיְלַעַג נַאֲך? ווֹאָס דְּרִשְׁעַנט ער דָא אָזְוִי?

4.

דער פָּאַרְאָם אָוֹן דְּעַרְוּוֹיְלַעַט גַּעַשְׁתָּאָנוּן צְנוּעַפְּעַנְטָעַט צַו
דער קְלַעְטָקָע אָוֹן נִיט גְּרִירָהָרַט זַיִּק פָּוֹן אָרט. דער פָּאַרְאָם
פָּאַהָרָת נִיט גְּלָאָט אָנוֹי, אָוּמוֹיסְט. ער ווֹאָרט שְׁטָעַנְדָּיג בֵּין עַס
וועילען זַיִּק אַנְקָלִיְבָּעַן פָּאַסְגּוֹזְשִׁירָעַן אָוֹן פְּוַהְרָלְעַק אַוְיפַּעַד עַמ
זַיִּיט, אַדְעָר בֵּין אָוּמְגַעְדוֹלְדִּיגַע אַיְבָּרְפָּאַהָרָעַר ווּעַלְעַן אֵיכָם אַ
דְּרוּפַּעַן פָּוֹן יְעֻנוּם זַיִּיט. נַאֲך נִיט דָא, נִיט דָאָרטָעַן ווַיְנַעַן
יעַצְט, ווּעַטְשָׁעַרְעַץ-צִיִּיט, קִיְּין פָּאַסְגּוֹזְשִׁירָעַן נִיט גּוֹעוֹן. אַנְטָאָ
שַׁע, דער גּוֹי פָּוֹן פָּאַרְאָם, האט זַיִּק אַוְיכַּן גְּלָאָזְעַן ווּאוֹלְגָּהָן,
בֵּין זַיִּק אַין בּוֹדְקָע. אַיְבָּרְגָּעְכָּאָפְּט דָאָס הָאָרֶץ. האט אַנְשָׁלָעַן
אָוֹן זַיִּין צְוַתְּשָׁעַפְּעַנְיִיש — דָעַם גּוֹיעַלְעַ — קִיְּנוּרַ נִיט גּוֹעַ
שְׁטָעַרט. בִּידְעָ, ווי צְוַתְּמַעְגַּנְעַפְּעַנְטָעַט, האָפְּעַן אַתְּ הַיְבָשׁ ווַיִּ
לְעַ גַּעַשְׁוִוִּיגַע.

דער שְׁטוֹרָאָם פָּוֹן דְּנִיעַפְּעַרְעַר האט שְׁטִיפְּעַרְיש אָוֹן ווּצְהָמָה-
טִיג גַּעַמְוּרְמָעַלְעַט אַוְיפַּעַט שְׁטִינְגְּלָאָך בַּיִּם בְּרָעַג. אַוְנְטָעַר דָעַר
הָאַלְעַדְנָעַר קְלַעְטָקָע האט זַיִּק דָאָס גַּעַמְוּרְמָעַל אַפְּגָנְעַבְּעַן נַאֲך
טוּרְיוּעְרִיגְעָר, הַילְכִּיגְעָר, ווי פָּוֹן אַ גְּרוֹיסְעָר אַגְּנָעַשְׁפָּאַלְטָעַנְעָר
הָאַרְפָּע, ווּעַן מַעַן בְּלָאַנְדוּשָׁעַט מִיט פָּאַרְקָלְעַמְטָע פִּינְגָּעָר אַיְבָּרָע
אַיְהָרָע סְטוּרָנָעָס. צְוִישָׁעַן דֵי הָאָרְטָע גְּרָאָזְעָן אָוֹן זַמְּדָ בַּיִּם
סָאמָע ווּאָסָעָר, אָיוֹן עַפְּעַס דְּרוֹכְגַּעַלְאָפְּעַן, אַ ווּאָסָעָר-שְׁצָוָרָע,
אָפְּנִים. אַ פָּאַרְטְּרוּיְמָטָעַר פִּישְׁ האָט זַיִּק דְּצָרְשָׁרָאָקָעַן, אַפְּגָעָ-
שְׁפָרָוָגָעָן פָּוֹן בְּרָעַג אָוֹן דָעַר טִיפְּעַנְיִיש אָרְיִין — פְּלִיּוֹן! אָן
אַוְמְבָאַקָּאנְט, הָאַלְבָ-שְׁלֹעַפְּעַרְיָג פּוֹיגְעָלָי, אָוֹן דֵי ווּרְבָּעָס, האָט

אוינגעיטערט פונס פליין און א פליה געטאן: פִּרְרִידֶר!
איין טאן האט זיך איזו געקייטעלט מיטן צויעטן. און
אַלְעַ זְרִיָּה: דאס נישטערען פון דער שצערע, דער שפֿרְזְבָּג פון
פיש און דער פליה פון פּוֹיגַעַלְּ האָפְּבָּעָן זיך געשוינד צוֹגָן.
מענונגאָסְעָן אַין אַין פָּאָרְסְׂוּדְעָטָן אַוּונְטְּלִיכְעָן אוּפְּשְׁרָעָקָן.
דאָס האָט זיך אַיבְּפְּרָגְגְּבָּעָן צְנַעַלְס אַינְגְּלִיכְעָר גַּעֲשְׁפָּאַכְּטָן.
קִיְּט, וֵי אוֹף אַיבְּפְּרָגְגְּבָּעָן סְטוּרְגָּעָס. עַד האָט אַינְגְּאַגְּזָעָן
אוּפְּנְשְׁוִידְעָרָט. דער קָגָאנָט, אוֹף וּלְכָן עַד זִיצְט, האָט דָעַם
שִׁידָעָר אוּפְּנְעַכְּבָּאָפְּט אַין אַוּעְקְנְעַטְרָאָגְעָן אַיהֲם אַיְחָד יַעֲנַט
זִיט דְּנוֹעַפְּרָר. «וּאָס טוֹט זיך מִיטָּמֵר?» קָלְעַטְרָת בַּי זיך אָנָּן.
שָׁעַל, אַין אַרְיוֹסְרִידְעָן טוֹט עַד עַפְּסָס גַּאֲרָאַנדָעָס:
— דַּי לְפָשָׁץ טָגָאנָט, אַ גוּטוּט פָּאָגָאנָדָעָו וּוּטָסָגָאנָן זַיִן.

אַדְעָר אָפְּשָׁר אַ רְגָּגָעָן... וֵי מִינְסְּטוּ?
אַנְשְׁטָאָט צְנַטְּפָרְעָן האָט זיך נָאָר דאס גַּוְיְלָע צְוִיכְיָי.
קָעַט אַין דער גְּרִיְּעָר פְּעַנְקְעַנְרָאָר אַבָּרָד. אַונְהִימְלִיךְ אַין דְּרִיבְגָּעָן.
אַנְשָׁוְלָס וּוּיְצָעָן אַיְזְנְגְּנְעָן פָּאָרְגְּלִיוּוּצָרָט גַּעֲזָוָאָרָעָן. אַ מָּאָט.
קִיְּט האָט זיך אַיהֲם צְוָגָאָסְעָן אַיבְּעָר אַלְעַ אַבָּרִים.
— וּאָס לְאַכְּסָטוּ עַפְּסָס. דִּיעְדָּע? — האָט עַד אַיהֲם מִיד,
פְּמַעַט שְׁלַעְפְּצָרְגָּב אַ פְּרָגָג גַּעַטָּן.

— פִּישׁ שְׁפִּרְגְּגָעָן. שְׁצִירָעָס האָפְּקָעָנָעָן. פּוֹיגַעַלְּאָךְ מַאֲכָעָן:
פִּרְרִידֶר... אָ? אַ שְׁוּשְׁקָעְנִישָׁ אַין אַ קְּוּשְׁקָעְנִישׁ. «שְׁאָפְּטָט דָאָס
כְּלָאָפְּטָט» אַין אַין דער אַמְּתָן: «נִי טָאָ, נִי טִיאָ, נִי דְּרוֹהָאָ» —
נִיט דאס, נִיט יַעֲנַט, נִיט עַפְּסָס צְנַדְרָשׁ, סִיאָוָן עַד אַלְיָיִן.
עַד!... וּוּגְלָגְעָרָט זיך דָאָ, עַרְגָּעָץ-וּאוֹ אַין גְּרָאָן, אַונְטָעָר דָעַר
קָלְאַטְקָעָ אָפְּשָׁר, אַין טְשִׁיקְעַוּוּט...
אַ קִיְּהָלָע פִּיכְתְּקִיָּת האָט אַנְשָׁלָעָן אַרְיוֹסְנְעַשְׁפָּאָרָט אוּפְּנָן
שְׁטָעָרָעָן אַן אוֹף דַּי שְׁוּעָרָעָ דְּלָאָנִיסָט.
— וּוּעָר אַין דָעַר «עַרְ?» — פְּרָעָטָמָעָן עַד מִיטָּמָעָן
בְּעַר אַפְּגָעַשְׁטָאָרְבָּעְנִיָּת — וּאָס רַעֲסָטוֹ, וּאָס?

וואַסְלָאָוּנוּן פֿאַלְקַן. בְּצָהָאַלְטַן עַר זִיךְן פֿוֹן דֶּאָמְלָס אֵן אֵין וּמָלֵךְ. קְוֹמֶט זְוֻמְעָר לְאֹזֶט עַר זִיךְן אַרְאָפַן אוּיְףַן בְּרַעֲגָס פֿוֹן טִיְּן. וּוְאַלְגָּעָרַט זִיךְן אֵין קוֹסְטָעַס אָוֹן טַשְׁיקָעָוּצַט. וּוְאוֹ מְהַאָט אַיְהָם דָּעַרְטְּרוֹנְגָּקָעַן, דָּאַרְטָעַן לְוַיְעָרַט עַר...

אַנְשָׁעַלְלַן הָאָט אַוִּיסְגָּעָרִימַט דִּי אַוְיגָעַן אוּיְףַן דִּי וּוּפְרַבְּעַס בַּיְּן דָּעַר זַיְיט, וּוְאוֹ דִּי שְׂצָרָעַ אִין אַקְאָרְשַׁט דְּרוֹכְנְגָּעָאָפָעַן. אָוֹן דָּעַר גּוּיְצָלַעַ, פְּוֹנְקָט וּוְיִי עַר וּוְאָטַן זִיךְן גַּעַשְׁפִּילַט מִיטַּן זַיְין שְׁרָעַק אָוֹן נִיְּגָרִיךְקִיטַּת, הָאָט דִּי וּוּרְטָעַר גַּעַזְוִיגָּעַן מִיטַּן זַיְין קִיקְאָוּעַ-קְוִילְכָּעַל :

— קְוֹק בְּעַטְעַר נִיטַּן, גַּטְעַר מַעַשְׁן ! וּוּעַסְט אַיְהָם סִיְּ-זַיְיַיְּן נִיטַּן וּמָהָן. עַר אִין גְּרִין אָוֹן דִּי קוֹסְטָעַס גְּרִין. זַיְין בָּאָרְד בְּלִיחָת וּוְיִי בְּעַזְן אֵין מַאיַּי : אַמְּאָל בְּלוֹי אָוֹן אַמְּאָל וּוּיְיסַּס, אֵין דִּי העַטְן זַיְינָעַן בַּיְּן אַיְהָם רְוִיטַּה וּוְיִמְּאָחָן. בְּלוֹמָעַן אֵין פְּעַלְדַּה. סִידָעַן מִעְן טְרַפְּט אַיְהָם אָן, סִידָעַן מִעְן בְּלִיְּדִינַּת אַיְהָם, דְּעַמְּאָלַט דְּעַרְעָפָתַן מִעְן אַיְהָם. צָוָם לְעַצְעַן מִאָל דְּעַרְעוּתַהָּ מִעְן אַיְהָם... אַךְ-כָּאָ-כָּאָ, דִּי שְׂוּעָרַעַ זַיְינְד אַגְּזָעָרַעַ !

— וּוּעַר אִין עַר דָּאָס דִּיְין... דָּעַר... דָּעַר...

— דָּעַר יַאֲרִילְאָ??. וּוְיִי קְוֹמְסָטוֹ צַי וּוּסְעַן ? אַיְינָעַן, פְּרָאָ-וּאַסְלָאָוּנוּן, וּוְאָסָּה הָאָבָעַן אַיְהָם פֿוֹן דָּאָרְךָ פְּאַרְטְּרִיבָעַן, וּוּיְסָעַן שְׁוִין נִיטַּן מַעַהָר. הַיְּינָט וּוְיִי זָאָלְסָטוֹ וּוּסְעַן ? דַו בִּיסְטַן דָּאָרְךָ נִיטַּן קִיְּן פְּרָאָוּוּאַסְלָאָוּנוּר, אָן אַסְטָאָרָאָזָאָגָּנָעָר * בִּיסְטַה אַךְ-כָּאָ-בָּאָן אָן אַפְּגָאָט אָזָאָגָּנָעָן אַמְּאָל. אָין פְּאַלְעָשִׁישַׁ אֵין עַר גַּעַן. וּוּעַן אֵין גַּעַדְיכְּתָעַן וּוּאָלְדַּה, בַּיְּן דָּעַר בְּעַרְעוּנָא, בַּיְּן דִּי פְּגַ-סְּקָעַר בְּלָאָטָעַס. דָּאָט פֿאַלְקַן הָאָט אַיְהָם דָּאָן גַּעַדְינַט. "טְשָׂוֹדַ" הָאָט דָּאָס פֿאַלְקַן גַּעַהְיִיסָּעַן, דָּאָס יַעַצְטִינָעַ רְוֹטִישַׁ פְּרָאָוּאָ-סְלָגָוּנָעַ פֿאַלְקַן. פִּינְגְּטָעַרְעַז מַעַגְשָׁעַן דְּאַמְּאָלָסָט גַּעַוּצָן. דַעַם טִיְּוֹעַלְלַן הָאָבָעַן וּיִי גַּעַדְינַט. דַעַם גְּרִינָעַם טִיְּוֹעַלְלַן זְוֻמְעָר. יַאֲרִילְאָ הָאָט עַר בַּיְּן זַיְיַי גַּעַהְיִיסָּעַן. פֿוֹן אַיְגָגָעַן דַעַמְּבַפְּלָעַ. גַּעַן זַיְיַי אַיְהָם אַוִּיסְהָאָקָעַן מִיטַּן אַשְׁטִיְּגָרָעַר הָאָקַן. נִיטַּן גַּעַן. וּוּעַן נִאָךְ קִיְּן אַיְיָעַן אוּיְףַן דָּעַר וּוּלְטַן, נִאָר אַקְרַעְמָעַן,

* אַךְ אִיד.

אַנְגָּבָזֶנְדָּעַן אֵן אַ פְּלָאָקָעַן: אֵן אַוִּיסְגָּעָהָאָקָט הָאָט דַּעַם אַפְּגָּאָט
 אֵן אַלְטָעַר, גַּאֲר אַלְטָעַר „וַיַּדְוֹן“, דַּעַר מַכְשָׁפָ וַיַּכְרָעָר. יַגְגָּע
 „צַעְקָעָס“^{*)} הָאָט מַעַן אֵיהֶם דַּעַרְצָו גַּעֲמֹזָט פְּרָעָנְגָעַן, אַיְינָע
 מִיט הַצְּלָע הָאָר — דַּעַר טָאָג, אַיְינָע מִיט טְזָנְקָעָלָע — דַּי נַאֲכָט.
 קִיְּין מַאֲנְסָבְּיל הָאָבָעַן זַיִ נִיט גַּעֲטָאָרָט וַיַּסְעָן. גַּאֲר יַגְגָּיְנָקָע
 קִיְּין דַּעַר נַאֲך. צַוְּיִי קְרָבָנוֹת יַעֲדָעַן נִיְיעַם אַפְּגָּאָט
 דַּעַר „וַיַּדְוֹן“ אַוִּיסְגָּעָהָאָקָט יַעֲרִילָאָן: מִיטָּן שְׂתִּינְגָּעָרָנוּם הָאָקָט
 אַיְינָמָאָל אֵין לַיְיבָ, צַוְּיִי מַאֲל אֵין הַאָלָץ. אַיְינָמָאָל אֵין לַעַ
 בְּעַדְיָגָעַן פְּלִישָׁ, צַוְּיִי מַאֲל אֵין דַעַמְבָ. צַוְּיִי הָאָט עַר גַּעֲהָאָקָט
 אֵן גַּעֲהָאָקָט. קִיְּין גַּאנְצָ בַּיַּינְדָּעָלָע אֵין אֵין דַי קִינְדָּעָר נִיט
 גַּעֲבָלִיבָעַן. צַעְהָקָטָע אֵין מַזְטָעָר-גַּעֲקָעָט זַיִנָּעַן זַיִ לַעֲבָעַן
 דַעַמְבָ גַּעֲלָעָגָעַן. אֵין לַיְיבָ אֵין מַאֲל מִיט דַעַר הָאָקָט, אֵין
 הַאָלָץ — צַוְּיִי. אַפְּגָּעָגָעָבָעַן זַיִעַר לַעֲבָעַן אֵין בְּלוּט, דַי הַאָצָרִי
 גַּע, פָּאָר אַשְׁטִיק הַאָלָץ! אֵין דָאָס פָּאָלָק אָרוֹם אֵין גַּעֲלָעָגָעַן
 אַוִּיסְגָּעָצְיוֹגָעַן אַוִּיפָּחָרָעַן דַעַר עַרְד אֵין גַּעֲבָרָעָלָט בֵּין דַעַר אַפְּ
 גַּאֲתָאָיָן פָּאָרְטָג גַּעֲוָאָרָעַן. מִיט אַוִּיגָּעַן, מִיט אַמְּוֹלָי, מִיט
 הַעֲנָט אֵין פִּיס. אַלְעַן וַיַּס בָּאָדָרָף צַוְּיִן. אַלְעַן אַבָּרִים
 זַיִנָּע — מִיט מַיְידָעָלָשׁ בְּלוּט בָּאַשְׁפָרִיצָת. רֹוִיט אַזְוִי וַיַּדְעָר
 מַאֲהָן אֵין וַיַּעֲסָנָע-פְּעָלָה. דַּעְרָנוֹאָךְ פְּלָעָנוֹת מַעַן אֵיהֶם אַוִּיפְשָׁטוּ
 לְעַן אַוִּיפָּחָר אַבָּרְגָּעָל אֵין מַיְפָלָעָט אֵיהֶם פָּאָרְבָּרָעָנָעַן דַי צַוְּיִ
 הָאָקָטָע לַיְיָבָעָר פָּאָר אַקְרָבָן. צַוְּזָמָעַן מִיט דַּרְיָאָצָהָן מַעֲסָטָ
 לְעַר הַירָּוּן פְּלָעָנוֹת מַעַן דָאָס פָּאָרְבָּרָעָנָעַן. וַיַּיְפָלָגְגָעַ לְבָנָות
 אֵין אַחֲרָה, אַזְוִי פִּיל מַעֲסְטָלָעַן. נִיט גַּעֲוָעַן נַאֲך דַּמְאָלָסָט
 קִיְּין קָאָרָן אֵין „טְשָׂוָד“. נַאֲך הַירָּוּן אֵין דַּמְאָלָסָט אַוִּיפָּחָר
 פְּעַלְדָּעָר גַּעֲוָאָקָסָעַן...

5.

אַגְּשָׁעָל הָאָט דַעְרָפִיחָלָט, אָז דַי הָאָר שְׁאָקְלָעַן זַיִך אֵיהֶם
 אַוִּיפָּן קָאָפ. עַר הָאָט זַיִך אַמְּגָעָדָרָעָט צָום מַעֲרָב-הַיְמָעָל. דַּאֲרָ
 טָעַן וַוַּאֲוַעַר הָאָט פְּרִיהָעָר גַּעֲזָהָעָן דָאָס מַשְׁוְנָהָדִיג בַּילְד:

^{*)} מִידָּלָעָן.

אַ רְוִיטָע גּוֹלֶם. גַּעֲשַׁתְאַלְט מֵיט פּוֹסְטָע אַוְיגָעַן, מֵיט פָּאַרְבְּלוֹטִיגַּן.
טֻע וּאַלְקָעַנְדָּלָעַן צַוְפּוֹסְעַן... צַי הָאָט נִיט דָּאַס וּאַלְקָעַן-בִּילְד
אַ וּעְלִיכָּעַן-נִיט-אַיְזָן צַוְאַמְעַנְהָאָגָן מֵיט דָעַם, וּאַס דָעַר גּוֹי דָעַר-
צַעְהָלָט דָאַס? קִיְּין זָכָר פּוֹן פְּרִיחָצְרְדִּיגַּע צַעְגָּלְהִתְעַזְּזָבָן
אַיְזָן שָׂוִין אַפְּבָעַר מַעַהַר נִיט נַאֲךְ גַּעֲבְּלִיבָּעַן אַיְן הַימָּעַל. נַאֲךְ אַפְּסָס
גַּעַלְעַז לִיכְתִּיגְקִיּוֹת הָאָט נַאֲךְ גַּעֲטְלִיעַט אַיְן עַק מַעַרְבָּן, אַפְּבָעַר
שְׁתָאַטְיִישׁ הַיּוֹצָה, אַוְיפָּק יַעֲנַעַר זִיטָן דְּגַעַעַפְּרָעַר.

הָאָט עַר זִיךְ וּוַיְמַעַר אַקְצָחָר גַּעַטְאָן צָום גּוֹיְלָע. יְעַ
נַעַר הָאָט נַאֲךְ פְּלוֹמְרָשָׁט אַונְטָעַרְגּוֹזְעַט אַוְיפָּקְעַן זִינְד
פּוֹן דִּי אַמְּאַלְיִגְעַז „טְשָׂוָּדָר“, בְּשַׁעַת מַאֲכָעָן אַן אַפְּגָנָט. אַוְן אַיְנָ-
דָעַרְמָתָן — גַּעַסְמָאַקְעַוּזָט יַעֲדָעָס וּאַרְט, יַעֲטוּדָעָר גַּרְיוֹזָמָע
אַיְנְצָלָהִיט, וּאַס עַר הָאָט אַוְיסְדָעַצְעַהָלָט. „אַיְ פְּאַשְׁלָג אַי
פְּאַשְׁלָג!“ — שָׁזְמָקְעַוּזָט דָעַר אַלְטְמַשְׁקָעָר. וּוְיַיְ נַאֲר מַהָאָט
אַיְהָם דָאַס מַעַנְשָׁצָע-פְּלִישָׁא אַוְן הִירָּוּ פָאַרְבְּרָעָנָט, דָעַם יַאֲרִילָא,
הָאָט זִיךְ אַנְגָּעָהַיְבָעָן אַיְוּמָ-טָוב, אַ הַוְּיִגְנָעָקָעָפָן קְלִיְּין אַוְן
גַּרְוִיס. נִיט קִיְּין מַעַן נִיט קִיְּין וּוַיְבָ, נִיט קִיְּין בְּרוּדָעָר נִיט
קִיְּין שְׁוּעַטְעָר. אַלְעַ אַיְנָאַיְגָעָם, אַלְכָאַכָּאַ!
אַן עַקְעַל הָאָט אַנְשָׁלָעָן אַרְמוֹנָנוֹמָעָן. עַר הָאָט זִיךְ
אַ בְּסָעָל אַוְיסְגַּעַטְשָׁוְכָעָט פּוֹן זִין מַאְטָקִיִּט, אַנְגָּעָנוֹמָעָן אַ בְּיַיְן
לִיכְעַן טָאָן:

— אַוְן פּוֹן וּוְאַגְּנָעָן וּוְיִסְטָו דָאַס אַלְיַז, דַו אַלְטָע שְׁקָרְבָּעָ?
— אַ-אַס? פּוֹן וּוְאַגְּנָעָן וּוְיִסְטָא אַיְ? — הָאָט זִיךְ זִיךְ דָאַס
גּוֹיְלָע אַ הָאָר נִיט בָּאַלְיִרְגָּט — פּוֹן טָאַטָּעָן וּוְיִסְטָא אַיְךְ דָאַס.
אוֹן מַיְן טָאַטָּע פּוֹן זִידָעָן. אוֹן דָעַר זִידָעָ פּוֹן עַלְטָעָר. זִידָעָן.
טָאַקְטָא, גּוּטָעָר מַגְנָשָׁא, מַיְר וּוּיִיְ-יִיסְעָן! אוֹן דַו הָאָט גַעַ-
מִינְטָא אַ לְעַשְׁזָן! אַ פּוֹינְגָעָל, כִּיבִּיכִי, אַ שְׁצָרָע — אַיְן גְּרָאָן.
סְאַיְן עַר, דָעַר פָּאַרְשָׁטוּסְעַנְגָּר, אַיְן דְּגַעַעַפְּרָעַר גַּעַטְרוֹנְקָעַנְגָּר
אוֹן זִיְדָעָרְטָרְגָּנְקָעַנְגָּר. יַאֲרִילָא אַלְיַיִן. פּוֹן צָאְרָגְרָאָד*) זִיְנָעָן
גַּעַקְיָמָעָן הַיְלִינָע פְּאַפְּעָן אַוְן גְּלָחִים. אַיְן גַּאֲלָדָעָן בְּרָאַקְאַטָּעָן

*) אַמְּאַלְיִגְעַר קָאנְסָטָגְנִיגְאָפָּל אַיְדָעָר דִּי טְפָרְקָעָן הָאַבָּעָן אַיְהָם אַיְנוֹ-
גּוֹנוֹמָעָן.

אנגעטאן. מיטן הייליגען צלט און דער רעכטער האנד און
מייט רויכער-פאגען און וויראך און דער לינקר. צענאנגען
זינגען זיך איבער דער ברײטער רוסישער ערדר. אריינגע-
טריבען דעם "טשוד" און אליען גנדערע איננוואינער און דנייע-
פער אריין. אפנצעטובלט זיך און אפנעקיריסטעט. אפגעוואשען
פונ זיך דאס אומשולציג בליך פון קינדרער, דורך די "ווע-
דונס" געשאכטנען. די אפנצעטער אראפצעעלעט פון די בערג-
ליך מיט שטריך. איבער די בלאטעס געציגען און און דנייע-
פער מיט שווערעד אונגעבענדען שטיינער אריינגעוואָרבען. בי-
זערת ער זיך פון דאמאָלט און יאָרִיכָא. ווען דאס גראַינָס צע-
וואָקסט זיך. קרייכט ער אָרוֹיסָס פון זיך בעהעלטער, זאָרִימָט
זיך גראַין פְּרִיָּה און דער ווּעָסָנָעָן זיך אָהָדִינְקָעָן (*) אָ גִּיפָּ-
שינע און קיקט אָרוֹיסָס מיט פָּאָחָנָע אָוִינְגְּלָעָן. אָן אַיהם געהט
אוּיך די וועלט. גַּלְעָדָר אָין פֶּרֶאָזָוָאָסָלְגָוָונָעָ קָלוּיסְטָעָרָס קָלִינָ-
געָן, צִינָעָן אָין צָפָעָן פָּאָלָעָן זיך. פַּצְלָדָר בְּלִיהָעָן, אָלָעָן
אַחֲן אַיהם. אָינוּ ער אָין כָּפָס. בְּלָאָט וְלָאָ ערָאָ אָ קְרָבָן וְלָאָ
ער! שְׁשִׁישׁ... דַּו הָעָרָסָת?

אין הארטען גראָן, בִּים ווּאָסָר, האט באַמת עפָּס אָ
שייט געטאן. זיך אָונְגָעָטָרָאָטָעָן שְׁלָאָגָן. ווער וועטַען האט
דאָ נָאָכָנְמָאָכָט? די שְׁלָאָגָן דעם גַּוְיִילָעָן דאס גַּוְיִילָעָן
די שְׁלָאָגָן? אַנְשָׁעָל האט זיך אָין דעם נִיט גַּעֲקָעָט אָפָּאָגָן.
רעָקְלִיְיָעָן, וואָרים אָן אָיבְּרָגָזְשָׁרָאָקָעָן אָמְסָעָן-פּוּינָעָל
איוֹ אָוִינְגְּפָלוּינָעָן מיט אָ גַּעַשְׂרִי: "צְוֹאָצְוֹאָצְוֹאָן!". אָינוּ
אָוּעָק.

- ס'איוּ ערָאָ - האט דאס גַּוְיִילָעָן אָוִינְגְּפָלוּינָעָט די
אוּינָעָן אָון אָרִינְגְּעָקָעָט אָנְשָׁעָל בֵּין מָאָרָקָעָן די בִּינָעָר. -
ס'גַּעַהָעָרט? ..

אַנְשָׁעָל האט קִיְּן וואָרט נִיט גַּעֲקָעָט אָרוֹיסְלָאָזָעָן. דאס
הָאָרֶץ האט זיך אָין אַיהם אָפָּגָעָטָעָט, אָנוּ ס'גַּיְעָלָעָן האט אָ
וּוְיִלְעָטָשָׁקָעָ אָוִינְגְּוּוֹאָרט, וְזַה וְאַלְטָה הָנָהָה גַּעַהָעָט פָּוּן זַיְעָן

(*) שְׁלָאָגָן.

איינעם געה ימען כה, און וויטער. גענומען פלאנטערען ארטום
אנשלען זיין קיעפיגען שפנוייעס:

— דאס איז נאר א פיפס זיינער, אן גאנזאג. ער קען
זיין שאנד ניט פארגעטען. ער קען דעם פרוואָסַלְגּוֹנוּעַם פאַלְקַ
נט מוחה זיין. מיט בִּיצְעָן און דונערען צביביינער ער זיין,
ווען עס קומט די צייט. זיינע אוינען און זיין קול איז עס.
און ווער עס קומט איהם אן אין וועג, ווען ער ציעושעט
זיך —

— פֿאַדְאַוּזְ-אַיִ פֿאַרְאָ-אַסְמִילְ!

פֿון דעם צויתען ברעה דנייפער האט דער דאַזיגער
רוּף דערגריכט. אַ הִלְכְּ-בְּרוּמִיגֶּר און אַיסְגַּזְזִיגֶּנֶר רֻף
פֿון אַ גְּזַוְּגַטְעַן, אַומְגַּדְלֵרְגַּעַן פְּאַסְצְּוֹשִׁיר. וַיְיַפְּן אַ צְוַיִּיִּ
טָעַר וּוּלְעַטְטַ אַהֲרָן מִונְטָרָר אַרְיִינְגְּהַלְכַּט צְוִישַׁעַן
אנשלען און זיין צוֹטְשַׁעְפְּנִישְׁ-נוּעַלְעַ; אַיבְּרוּגְּרִיעִיסְּעַן פְּלוֹזְ-
לְנָגְגַּעַן צְלָעַ אַנְגְּנַפְּלָאַנטְעַרְתָּעָ שְׁפִינְזּוּפְּסַ; אַנְשָׁעַלְעַדְטַ זִיךְ אַ וַיְשַׁ
געַטְאַן דעם פֿוּים מִיט דער גַּאנְצָעַר דְּלָאַנְיַעַ: הָאָ? וַואָ אַיִן
ער דאס דאַ אַיִן דער וּוּלְעַטְטַ?

פֿון בְּוֹדְקָעַ אַוְיָפָן פְּאַרְאָם אַיִן אַרְיִיסְטַלְאַפְּעַן אַנְמַשְׁעַ
מִיט אַ פְּוִיגְעַן מַוְילְ בְּרוּיטָ אַן מִיט אַן אַנְגְּנַעַצְגְּרַעַנְדַּר לְזָמָ-
טָעַרְגָּעַן אַיִן הָאַנְטָ.

— כָּאוּזָין! — האט אַנְמַשְׁעַ אַ רֻף גַּעַטְאַן מִיט אַ פְּאַרְ-
שְׁטַאַפְּטָעַן מַוְילְ — הַזְּקָאַיְוָשָׁן! (בְּאַלְעַבָּאַם, מען רופט!).
— אַיִן גַּעַהַ! — האט זִיךְ אַנְשָׁעַלְעַד גַּיִיךְ אַפְּגַּעַרְפָּעַן אַיִן,
וַיְיַפְּן קִיְּטָעַן בְּאַפְּרִיטָ, אַ רִיס גַּעַטְאַן זֵיךְ פֿון זִיין זִיין
אוֹיָפָן עַק קָאנְאַט אַן אַהֲן "אַ גְּטוֹעַ נַאֲכָתָ" צַו זַאֲגָעַן דעם
מְפַלְוָמְרָשָׁט פְּרִיאַנְטְּלִיכְעַן נְוּעַלְעַ, אַ שְׁפִרְוָנְגָן גַּעַטְאַן אַרוֹיךְ דָעַר
מְשֻׁפְּצָדִיגֶּר קְלָאַטְקָעַ. אַין אַיְלָעַנְיָשָׁן האַט ער נַאֲךְ פְּאַסְפְּעַיָּט
אַפְּגָעַן בִּידְעַ פְּעַטְלִיכָּסָ, וַאֲסָ הַאֲלָטָעַן פְּעַסְטָ דעם פְּאַרְאָם
בְּיִםְ בְּרָעַגְ, צְוַנְעַלְאַפְּעַן צָוָם קָאנְאַטָּ, אוֹיָפָן דִּי טְשַׁעַטְשָׁאַטְקָעַנָּעַ
רַעַדְלָעַ, אַיִן גַּעַנְוּמָעַן צְיהָעַן מִיט אַלְעַ פְּוּחוֹת. דָעַר פְּאַרְאָם

* גַּיבְעַדְעַר דַּעַם פְּאַרְאָם.

האט זיך גלייך אפונעטה פאָלטערן, פון דער טוינקעלער קלטאַטוף
 אין אַ נאָך-מעהֶר-טוינקעלען ווּאַסערדיינען דרייַֿיעַךְ גענומען
 שניידען זיך אין שטראָם מיט די צוֹוַיִ שפֿיצְיגַע נזוער פון
 די אונטערשטַע פֿיוּוּס. אַנטאָשׁוּ מיט דער אַנגעטַזְונְדָעַנְעַר
 לאַמְטַעַרְגַע אַן הַצְּנַט האָט אַגְּוַעַקְוַט זַיִן בָּאַלְעַבָּאַס אַפְּיַסְפַּלְעַ
 פָּאַרְוּזְוָאַזְנְדָעַרְטַן, ווּאַס יַעֲנַדְרַה האָט זיך נִיט דערוֹאַרט בֵּין צָרַ
 אַנטַּפְּן, ווּעַט טַאַן אַזְּזַבְּ גַּרְאַבְּ מְלָאַכָּה. דערזַעַן לְעַבְּעַן זַיִן
 אַזְּזַבְּ נַחַתְּעַט זַיִן טְרִיבְּעַן דִּינְעַר, אַן אַגְּעַטְזְּגַעְדַּעְן הַיְּמִישׁ לִיכְ
 טַעַל אַונְטַעַרְן גַּלְאַן, אַיְוַ אַנְשַׁעַל אַגְּנַאנְצַעַן גַּעַקְוַמְעַן צַי זַיִן.
 ער האָט זיך באַוִּינְט, אַזְּ עַר האָט דַעַם מַאֲדַנְעַם גַּוְיַעַלְעַ אַפְּלִיכְ
 קִיְּין גַּוְטַּ-גַּאַכְּטַן נִיט גַּזְאַנְטַן, אַנטְלַאַפְּעַן פּוֹן אַיְהַם ווּיְ פּוֹן אַ
 פּוּרְעָנוֹנִיות. האָט עַר זַיִן פָּאַרְשַׁעַמְתַּה פָּאַר זַיִן אַינְגַּעַלְשַׁעַר שְׂרָעַ
 קַעְדִּינְקִיטַּ, אַומְגַעַדְרַעַת זַיִן צּוֹם אַוְוַעַקְגַּעַשְׁוָאַמְעַנְעַם בְּרַעַגְ
 גַּעַוְאַלְטַ צְׁוֹרְרִיְּעַן דַעַם אַפְּטַעַן גַּוְיַעַלְעַ אַ גַּוְטַּ וּוּאַרט. דַעַר
 זַעַהַט עַר גַּאַר, אַנְשַׁעַל, אַזְּ דַעַר אַלְטַיטַשְׁקַעְר אַיְוַן שְׁוִין מַעַהַר
 אוּפְּן זַעַמְדִיגְעַן בְּרַעַגְ נִיטְאַ, גַּאַר עַר לְוִיְּפַט גִּינְגַּן, ווּי אַ
 יַּעֲשַׁעַרְקַּעַ, מִיט דַעַר שְׂוֻעָרְגַּר טָאַרְבַּע אַוְיַּפְּן פְּלִיכְצַע צּוֹם
 שְׁלִיאַן, ווּצְבַּעַר שְׁנוֹיִידַט זַיִן אַרְיִין צְׁוַיְשַׁעַן צְׁוֹוַיִּי בְּפְרַגְּגַעַן,
 אַ הַיְּבַשְׁעַן שְׁטִיק ווּיְטַ פּוֹן בְּרַעַגְ אַוְן נִיט קִיְּין אַיְגַעְבּוּגַע.
 נַעַר אַיבָּעַר זַיִן שְׁטַעַקְעַן לְוִיְּפַט עַר, גַּאַר אוּסְגַעְגַילְיכְטַן, ווּי
 אַ רְיַעַודְיַגְ פְּוַיְצְרַלְ, אַ זְּעַכְיִינְרַ...
 אַ בְּלִיְּבַט אַנְשַׁעַל שְׁטַעַהַן אַ פְּאַרְגַּאַפְּטַעַר. דַעַר קַאַגְּאַט
 גַּלְיטַשְׁטַ זַיִן אַיְהַם אַרוֹיסַ פּוֹן דִּי הַעַנְט אַוְן שְׁטוֹפְט אַיְהַם אַפְּ
 פּוֹן זַיִן מִיט זַיִן גַּאנְצַעְר אַיְמַפְּעַדְיַגְעַר קְרַאַפְּטַן, קַלְיטַשְׁעַנְדִּיְגַּז זַיִן
 אַיְבָּעַר דִּי רַעַדְלַאַן. זַיִן אַרט פְּגַרְעַמְט אַנטְאָשׁוּ אַן צִיהַט
 ווּיְטַעַר.
 — ווּאַס טַוְט זַיִן דָא הַיְּנַט? — שְׁטוֹינְט אַנְשַׁעַל פְּאַרְגַּאַט.
 שְׁצִיק הַיְּיך אַוְיַּפְּן קוֹגַע. אַקְאַרְשַׁט האָט דָאַךְ דָאַס דָאַס פְּוַיְצְרַל קוֹמִים.
 קְוִים גַּעַשְׁלַעַפְט דִּי לְאַפְּטַיְעַלְעַץ זַיְגַע, אַוְיַעְבּוּגַע נַעַזְעַן ווּי
 אַן אַלְטַעַ קַאַטְשַׁעַרְ.
 — אַנטְאָשׁוּ! אַפְּשַׁר ווּיְסַטְּזַ... אַפְּשַׁר קַעַסְטוּ אַיְהַם, אַט
 יַעַנְעַם דָאַרְטַעַן, דַעַם אַלְטַיטַשְׁקַעַן דִּיזְדַּ?

— אַ כְּתָא֙ יַעֲהָא֙ זְנוֹגִיעַת֙, בָּאָרֵין֙! — הַוִּיבֶּט֙ אַנְטָאָשׁוּ מִיט֙
דַּי פְּלִיְּצָעַס — וּוַיְיָוֶת אָוִיס אַ וְאַגְּלָעַר, אַ בָּאָהָאָמָאָלִיעַץ אָפְשָׁר...
— אַ וְאָס? — צִינְדָּט זִיךְ אַנְשָׁעֵל פְּלוֹזִים אָן — אַ שָׁעַ
נָעַר בָּאָהָאָמָאָלִיעַץ! אַ מְכַשֵּׁף זָאנְ אַיךְ דִּירְ! אַ טְפָוְ זָאַל עַר
וּוְרָעַן! קִיְּין נְטָעַר מְעַנְשָׂ זָאַל אַיְהָם נִימְ קְנַנְעַן!... וְאָס
גְּלָאָצָטוּ מִיךְ אָן מִיט דִּינְעַ קְוּקָעָרָס, וְאָס? צִיהָ, צִיהָ, צִיהָ!

פָּעָרְדִּישָׁעַר קָאָפְ אַיְינָעַר! צִיהָ!

וְאַדְלָאָס קְרִבֵּן

1.

אֲנַגְעָקָוּמָעַן אַיְזַ דָּאָס אַיְבָעַר אֲנַשְׁלָעַן גָּאָר פְּלִיזְלִינְגַּן אָוֹן
פָּונְקְטַ צָוַיְ אַמְגָעַרְיכַּט, וּוּי דִּי פְּרִיהָעֶדְגִּיגַע זָמָעַרְ-כְּמָעַרְ, וּוּי
דִּי קְרוֹצָעַ דָּוְנְפָרְעָן אָוֹן בְּלִיזְעַן, וּוּלְכָעַ האַבְּעָן אַיְהָם צָוַיְ
אֲנַגְעָשָׂרָאָקְפַּן. עָרַ האָט שְׁוִין אַיְן דָּעַם פְּרִיהָעַר גְּעוֹזָהָעַן אָן אָנְ-
הַוְּיָב פָּוּן דָּעַם מְכַשְּׁפֵס נְבוֹאָות, אָן אַנוֹאָג — אָז זַיְיַ הַוְּיָבָעַן
אָן מְקֻיִּים צַיְוּ וּוּעָרְעָן...
וּוּי יַעֲדָע גְּרוֹיסַע גְּעַשְׁעָהָעַנִּישַׁ האָט זַיְיַ דָּאָס אֲנַגְעָחוֹיַ
בָּעַן פִּין אַ קְּלִיְינִיגְקִיטַ, פָּוּן גָּאָר אַ קְּלִיְינִיגְקִיטַ:
וּוּנְעַן אֲנַשְׁלָעַל פָּאָרְדָּאָשְׁצִיךְ האָט זַיְיַ שְׁוִין גְּעהָאָט אֲבִיסְעַל
בָּאוֹרְוַהִגְטַ, דָּאָרְף זַיְיַ גְּרוֹאַד זַוְסְעַל דָּעַם מְלַמֵּד פָּאָרְוּוּלְעַל אָן צַיְ
פָּאָרְגְּלַעְתָּעַן דָּעַם שְׁלַעְכְּטָעַן אַיְנְדוֹרְקַ, וּוּאַס זַיְיַנְעַ גְּמָרָא-תְּלִמְדִידִים
הַאַבְּעָן גַּעַמְאַכְט אַוִּיכְ פִּי שְׁעַנְעַ אַיְדָעַן אַרְוֹם טִישַׁ, מִיט זַיְיַפְרַ
אֲרוֹיְסְגַּנְבָּעַנְעַן זַיְיַ פִּין שְׁטִיבַה בְּשַׁעַת דָּעַר קְּלִיְינְעַר סְוּמָאַטְאַכְעַן.
סְטִיטִישַׁ! אֲזַוְּלְכָעַ יְוָגָאַטְשָׁעַס! אַזְוַי מְבִישַׁ זַיְיַ אַיְהָם אָוֹן דָּעַם
כְּבוֹד פִּין דָּעַר תּוֹרָה פָּאָר טָאָטָעַ. מְפַעְמָעַן אַיְן דִּי אוּגְעַן, אַיְן
רַעֲכָטָעַן מִיטָּעַן לְצָקָאַן-אַיְן-בְּרָגְנְפָעַן! אַיְן מִילָּא, אַיְן חָדָר, אַיְן
אַס-יַרְצָחָהָשַׁם בְּגַלְדַ נָאַךְ שְׁבַת, וּוּטַעַט עָר זַיְיַ שְׁוִין מִיט זַיְיַ
אֲפְרָעָכְנָעַן אַוִּיכְ דַעַר וּוּלְטַטַ. אַיְבָעַר וּוּי אַזְוַי טִיטְשַׁטְ מַעַן
אַוִים אַזְוַאַשְׁקָאַצְעָרַיִ, אַזְאַ בּוֹשָׁה אָוֹן חָרְפָה פָּאָר פְּרָעָמְדָע
אַיְדָעַן. מַעֲנָשָׁעַן קַעְנָעַן דָאַךְ בָּאַמְתַ מִינְעַן, אָז פָּאָר אַיְהָם,

דעם רבין זיינערען, האבען די שענצע תלמידים לעך מורה ווי-פֿאָר דעם פֿאָראָגַאָהָרְגָּעָן שְׁנִי... האָט ער זיך קְוָדָם-פֶּל צְוָי-שְׁמֵיכְעַלְתָּן מִיט זַיִן זְכָאִיקָּעָן שְׁמֵיכְעַל, וּוּלְכָאָר אַיְזָה בַּי אֲיָהָם אַלְעַמְּאָל אָן הַקְּדָמָה פֿאָר אָ ברִיטָעָן שְׁמוּסָה. עַס הַיִּסְטָה: ער האָט אָ צִיטָעָר גַּעֲטָאָן מִיט דָעָר אַוְיבָּרְשָׁטָעָר לְיפָ, דְּזָרְנָאָךְ מִיט בַּיְדָע לִיְפָעָן צְיוֹאָמָעָן; צְעוֹוִיגָּט זַיִךְ אָנוֹן צְעַשְׁאַקְעַלְתָּן דַּי שְׁיטָעָר וּוּאַנְסָעָס אָזָן אַוְימְגַעְשְׁפָאַלְטָעָן דַּי פֿאָרְרוּכְעַרְטָעָן צְיַין. אָזָן בָּאָלְדָה האָט. ער זַיִךְ צְעַרְעַדְתָּן אָזָן צְעוֹזָאִיקָּפָט אָזָן פֿאָר-שְׁלָאָגָעָן אַלְעַמְּצָעָן דַּעַם קָאָפְ, מִיט נְסִים וּנְפָלוֹת פָּזָן זְיַינָעָטָעָן תְּלִמְדִיזִים: דָאָכָט זַיִךְ שְׁקָצִים, אָ ? יְנַגְּאָטְשָׁעָס. קָעָן מַעַן דָאָךְ מִיְּנָעָן גַּדְגָּאת וּוּיסְטָה וּוּאָס. אַבְּפָרְ קִינְדָּצָר בְּלִיְבָעָן קִינְ-דָּעָר! מִיר זְיַינָעָן נִית בְּעַסְעָר גַּעַוּעָן, וּוּי? מַעַן מַ...מוֹן וְאַ-גַּעַן... דַּעַם אַמְתָה, מַזְוַן מַעַן זְאָגָעָן, קָאָקָעָט, אַיר הַעֲרָתָה? קָאָקָעָט-הַאָבָעָן זַיִ אַיְזָעָרָנוּ. אָט, דָאָכָט זַיִךְ, לְיאָגָעָן, לְיאָגָעָן פָּ... פִּיסְקְּלִיאָנִיק רְזָופְטָמָעָן אַיָּהָם אָזָן חַדְרָה. דָאָכָט זַיִךְ 80% לְאָקָשָׁן! פְּרִיעָרָת ער בַּי אַיָּהָם נִית צְנוּמָעַלְטָעָן דַּי אַמְתָה קְשָׁיאָה? אַיִּנְ-מִיטָעָן בְּ...בְּלָאָט גַּמְרָא. ער, זְוָסָעָל, אַיְזָן פְּשָׁוֹת צְעַטְוּמָעַלְתָּן גַּעַ-וּאוֹרָעָן, אַיְזָן טְרָעָפְטָ וּוּאוֹ ער האָט ער דָאָס גַּעַפְוָנוּן, מִיט גַּעַנְצָעָ-דְּרִישִׁיג בְּלָאָט וּוּיְיָטָר. אַיְזָן דָאָךְ אַסְיָּמָן, אָזְ לְיאָגָעָן האָט עַס הַיִּינְטָן גַּנְעָמָט, לְמַשָּׂה, מְשַׁהָּקָעָ-בּוּלְעָ. זְהָהָט, דָאָכָט זַיִךְ, אַוִיסָּ-וְיִ אַבְּיָקָעָן. קָעָן מַעַן דָאָךְ מִיְּנָעָן – גַּאֲרָנִישָׁתָן. אַ פְּאָרְשָׁטָאָפְ-טָעָקָפְ. נַעַמְתָה ער גַּאֲרָמִית הַתְּמִדָּה, נַעַמְתָה ער. זְעַצְתָּ זַיִךְ אָן אוֹרִיךְ אַ הַאָרְגָּעָן שְׁטִיקָעָל גַּמְרָא אָן חַזְרָת בַּיּוֹ ער וּוּיסְטָה עַס אוֹרֶף אוֹיסְוּעָנִיגָּמִיט... מִיט... אַלְעַ פְּיַצְעַלְעָן. הַיִּנְ-גַּעַהָ רַוַּח אַיָּהָם „בּוּלְעָ“! אַ אַידִישָׁעָר בּוּלְעָ, עַה? נָגָ פָּוּן פִּיְיָוקָעָ-אוֹרִיס אַיְזָן שְׁוִין אַפְּגָנְעָרָעָט. אַ בְּ-בְּרָקָנְד אַ יְנָגָ אַ-פִּיעָרָ, זָגָ אַיְךְ אַיְיךְ. כָּאָטָש, דָאָכָט זַיִךְ, אַ סְטָגְטִיקָה. בְּבָחִינָת הַאָגָעָל פָּוּן מִצְרָיִם. כֻּכְעָ, אַוְיבָּעָן אַיְזָן, שְׁטִילָ, פִּיןָ, אַוְן אַ העֲלִישָׁעָר פִּיעָר בְּרָגָנְט אַיְזָן הַאָגָעָל... אַזְוִי אַיְזָן דְּרִיךְ-אָרָקְ, אַזְוִי אַיְזָן לְעַרְגָּעָן, אַזְוִי אַיְזָן שְׁטִיפָּעָן, לְהַבְּדִילָה. נָאָר וּ...וּאָס

טוגן איר, אז קעפטע ווי פִּיְוּקָע? קִין וואנדער ניט?
געמט אפִילו זומנקי-האן. רעדט ווי אַדרקֵי-אינגעלאַ.
רשוי איז בײַ איהם "ראָסִי" און פֿאָרָהָעָרט איהם אַקָּארשָׁט!
אַ זֶּפּוֹן! חורן חורט ער קִינְמָלְגָּן. ער וועט אַיד בעסְר
שפְּילְעָן מיט קְנֻעַלְעָךְ אָונְטְּרָעָן טִיש. גַּעֲדַעַנְקָט אָפְּעָר בע-
סְעָר פֿאָר אַלְעָמָעָן. אָז מַעַן פֿאָרְגָּסָט עַפְּעָס אַיז ער דַּער אַזְּנוֹ-
טַּעַזְּזָאָנָה. וַיְיִפְּלַל מְאַלְּהָאָט ער שְׁשָׁוִין גַּעֲרָאָגָעָן מַיט דַּי
"אַקְשָׁעָן" פֿאָר אָז אַוְנְטְּרָזְגָּעָן? נַאֲר סְחַלְפָט נִיט...
וּוֹי יַעֲדָעַר וְאַיְקָעַר הָאָט ער מאָרְיךָ גַּעַוּעַן. זַוְסָּעַל דַּער
מַלְמָד, אָז לִיב גַּעַחַט מאָרְיךָ צַוְּיִין. אַיז שְׁעַנְעָן אַידָּעָן
אַזְּרָום טִיש האָבָעָן דְּעַרְזָוָט דַּי? עַצְּטָע קַעְלִישָׁקָעָס, גַּעַזְוִיגָּעָן
ברַעַקְלָעָךְ פָּון דַּי בְּעָרָה, מִיט נְחַתְּדִיגָּע בָּאוּוּגָנוּגָעָן אָזְן מִיט
שִׁינְעַנְדִּיגָּע פְּנִימָעָר אָזְן גַּעַמְכָּט אָזְן אַנְשָׁעָלָה, אָז זַיְיָה אָבָעָן
איַן אַלְעָ נְסִיס וּוְאָס רַ' זַוְסָּעַל דְּעַרְצָעָהָלָת זַיְיָ דָּא. זַיְיָה אָבָעָן
אַגְּבָּ, פֿאָרְדִּיטָּא צַיְנָד דַּי גַּוְטָע פֿאָרְבִּיְיָסְעָכָעָן, מִיט וּוְלְכָעָן
בָּזְשָׁע דַּי פֿאָרָם-שְׂכִיכָּע הָאָט זַיְיָ מְכָדָ גַּעַוּעַן, אַיז קִין זַיְאָ
נִיט גַּוְוֹאָלָט גַּעַמְעָן זַיְיָ צָוָם הָאָרְצָעָן. אַ פְּלָעָן מְאָגָעָן זַיְאָ
גָּאָט אַפְּהִיטָּעָן פָּון אַוְיְפָרְעָגָג אַיז צַוְּיִיפְּעָל! הָאָבָעָן זַיְיָ זַיְיָ
סְעָלָס רִיד גַּעַלְאָזָט רִיבָּעָן אַיבָּעָר זַיְיָ, וּוֹי אַ וּזְרִימָעָן שְׁפָרָעָיִ-
רְגָעָן. זַיְאָ ער זַיְיָ רַעְדָעָן גַּעַוְנְטַעְרָהִיט.
אַזְּנָה וּוֹעֵן דַּער מַלְמָד אַיז שְׁוִין אַזְּוִי, פָּאַוְאָלִיעָ, דְּעַרְגָּזָן-
געַן בֵּינוֹ צָוָם אַינְגָסְטָעָן אַיז אַיְדָלְסָטָעָן פָּון זַיְיָ גַּמְרָא-פְּתָה,
צַוְּאַבְּאָלָע אַנְשָׁעָלָס, צָוָם מִיטְעַלְפְּוָנָקָט פָּון הַיְינְטָגָעָן לְעַקְעָךְ-
אוֹן-ברָאנְפָּעָן, הָאָט אַ וּוְינְטָלָע אַן אַטְמָס-גַּעַטָּן דַּוְרָךְ דַּעַם
אַפְּעָנָעָם פְּעַבְּסָטָעָר אַיז אַרְיִינְגָּמִישָׁט אַיז זַוְסָּעָלָס רִיד אַ וּיְיָ
טַּעַן גַּעַרְוִישָׁ פָּון אַ מַּשְׁחִין אַיז שְׁטִילְעָן "פָּאָר-פָּאָר" פָּון
וּפָאָסְלָעָרָדָר.

אַנְשָׁעָס בְּלוּעָ אַוְיגָעָן זַיְינָעָן גַּלְיִיךְ גַּעַוְאָרָעָן אַוְרָהָגָג.
די שְׁוֹאָרָצָע וּוֹעֵס הָאָבָעָן גַּעַנְמָעָן פְּינְטָלָעָן. קִינְנָעָר פָּון זַיְינָעָן
בְּעַסְתָּה הָאָט זַיְיָ אַפְּילָו נִיט אַזְמָעָקָטָק. נַאֲר ער אַלְיִין הָאָט
דְּעַרְכָּאָפָּט מִיט אַיְינָר, אָז אַ פֿאָרָעָכָאָד קוּמָט אַן... נִיט
אוֹסְגָּרְוָהָט, וּוֹי ער אַיז הַיְינָט גַּעַוּעַן, נַאֲר דַּעַם גַּעַטְיְגָעָן

שנומעס מיט דעם מאדנעס גוי אויפן פארדאָם און אַנגגענֶשְׁראָקען
דורך דעם קורצען שטודען, וואָס האָט זיך אַקָּאָרְשְׁטַ צְרִיבְּעָרַ
געטראָגָעַן אַיְבָּעַר זיין שטוב, האָט אַיהם אַצְּינָה, דער ווַיְיטָעַר
סַפְּעָן פֿוֹן פַּאֲרָעָכָּאָדָּה, גַּעַשְׂוִינְדָּעַלְתַּ דָּזְרָךְ רַ' זַוְסָעַלְסַ זַאֲקָעַ
וּזְגָטָעַ רֵיִד, וּוֹי בְּלִיכְזָעַן דָּזְרָךְ פַּאֲרָמָאָכְטַעַץ לְאַדְרָזְן-שְׁפָאַגְּלָטְעַן...

האָט רַ' זַוְסָעַלְסַ דָּעַר מַלְמָד דָּעַרְעָהָן, אָנוּ דָּעַר בְּאַלְעָבָּאָס
הערט זיך ניט מעהר צו צו די מעלה פֿוֹן זײַן אַיְגָעָנָעַם
זוּהָן. «אָ, יְאָ», מַזְוְעַלְתַּ אַנְשָׁעַלְטַ פַּאֲרָאָמְשְׁצִיקַּ, אָנוּ ערְ קָוְקָט
גָּאָר צָוָם אַפְּעָנָעַם פַּעַנְסָטָעַר, האָט עָר זיך צו אַיהם צְגָעָרְקָט
געהנטער אָנוּ פְּרִינְטְּלִיךְ אַנְגָּעָנוּמָעַן פַּאֲרָאָט קְנָעָפְלַעַ:

— אַיהֲרַ הַעֲרָט דָּאָךְ, — מַאֲכָתַ צוֹ אַיהם רַ' זַוְסָעַלְסַ
אַיהֲרַ מַיִינַט אַפְּשָׁר, רַ' אַנְשָׁעַלְטַ, כְּוֹאָלְטַ צְוַיִּים פְּרִיהַ אַנְגָּעָהוּיְבָּעָן
גָּמְרָא מִיט אַיְיָעַר אַבְּאַלְעָן? נַפְּרָא אֵיךְ כְּכָאָפַעַ זיך דָּאָפַעַ
פָּסָחַ, אָנוּ ערְ קָוְקָט פַּלְוְרָמָשְׁטַ אַיְן חָ... וּמָשַׁ אָנוּ הַעֲרָט זיך גָּאָר
צַוְוִי דִי עַלְטָעָרְעַ כְּתָהַ חַזְרָתַ אַיהֲרַ בְּלָאָטַגְמָאָרַ.
וּ... וּוֹאַזְהָיַן קָוְקָטָוּ? זָאָגַ אֵיךְ. וּוֹאָזַגְלָטְסָטוּ קָאָפַעַ? זָאָגַ אֵיךְ.
קָוְקָט, זָאָגַ אֵיךְ אַיְן «מַשְׁפְּטִים» קָוְקָטַ אָנוּ וְאָסַרְשִׁי מַאֲכָתַ
מִפְּחַ קָוְיָפְעַן אַ אַיְדִּישָׁעַן קָנְגָטָטַ... הַעֲרָט עָרְ מִיןַ, מַיִינַט אַיהֲרַ?
בֵּין אֵיךְ אַיהם דָּאָךְ מַכְבָּרְ מִיטַ... מִיטַ אַ פָּאָטַשַּׁ.
אַ רְבִּי! שְׁוֹוִיגַטַּ עָרַ. וּוֹיַנְטַ אַפְּלִיַּו נִיטַ אָנוּ הַעֲרָט זיך בְּגָנְבָה
צַוְוִסַּ דִי גָּמְרָא-אַיְנָגְלָעַךְ לְעַרְנָעַן. שְׁרִי אֵיךְ דָּאָךְ שְׁוַיְוַיַּן:
שְׁשִׁיגְאַץְן! וְאָסַרְשִׁטְסָטוּ זיך צַוְוִי, וְאָסַרְשִׁטְסָטוּ דָעַן
עַפְעַס? וּוֹצְרָתַ ערְ רְוִיטַ וּוֹי אַ בְּוֹרָאָקַ, וּוֹצְרָתַ ערְ רְוִיטַ... אָונַ...
אוֹן... אָונַ... —

.2

דָּאָס סַפְּעָן פֿוֹן פַּאֲרָעָכָּאָד דָּעַרְהָעָט זיך נַעַהְעַטָּעָר אָנוּ
אַנְשָׁעַלְטַ פַּאֲרָאָמְשִׁצִּיקַּ קָוְקָט זיך אַרוּם וּוֹי אַ גַּעַפְּאַגְּעַנְעָרַ. ערְ
פְּרוּכָתַ זיך אַ בִּיסְעַלְעַ אַ הוַיְבָּ-טָאָן אָנוּ דָּעַרְפִּיהָהָטַ.
גָּאָר צְגָעָקִיְּטָעַלְטַ צַוְוִי רַ' זַוְסָעַלְעַן... וּוֹיִיסְטַ ערְ נִיטַ וְאָסַרְשִׁטְסָטוּ
זָאָלַ דָּאָטָאָן. ערְ אַיְן בְּאַזְרָגַטַּ פַּאֲרָן קָאנְגָטַ אָנוּ רַ' זַוְסָעַלְעַן

וילך ער אויך ניט מביש זיין. שפיצט ער אן בידע אויערן,
אי הערט מען ניט אנטאשעס לאפטיעס, ווי זיין טיאפען אַרויף
זום קאָלוואָראָט אַויפֿן הייכען ברעה? נאָר עפֿעַס הערט מען
זיין ניט. ער האָט ציַיט דער ערַף, ימַח שמו ווּכוֹרְוַן! פֿרַעַמְדַע
הענט זיינען פֿאָרַט ניט אַיְגַעַנְעַן... זיַצְת ער, אַנְשָׁעָלֶן, ווי אויך
היסע קוּוִיהַלְעָן, אָוָן די אַוְיגַעַן זיַינַע לְוִוְיפֿעַן פֿוֹן פֿעַנְסְטַעַר צוֹ
פֿעַנְסְטַעַר.

— מיר דאָכְט זיך... הערט, הערט!... — אַזְוֵי ווּלְ ער
איַבְּעַרְשַׁלְאָגָעָן ר', זוֹסְלָעָן.

נאָר ר' זוֹסְעָל לאָזַט זיך ניט. פֿעַסְט זיַצְת דעם בעַלְעַט.
בָּאָס קְנַעַפְעַל אַיְן זיַין מְלַמְדִישָׁעַר האָנט. אַיְן ער אַלְיַין קְוַקְט
אַזְוֵי חַנִּיפֿהַדִּיגַזִּים ר', אַנְשָׁלְעָן אַיְן די אַוְיגַעַן אַרְיַין. ער
לוּוּבַט אַבְּאַלְעָן, אַונְטַעַר די אַוְיגַעַן, אַיְן זַאֲקִיעַט האַנְגִּידִיגַז:
— זַאֲגַע אַיך צוֹ אַיְעַר בְּכוֹרַל זַאֲג אַיך. טוֹ זַאֲג-זַעַם
שַׁיְגַעַץ, זַאֲג אַיך: שָׁנְנִים אַוחֲזִין בְּטַלִּית, זַאֲג אַיך. זַוְתָּה
זַאֲג אַיך, אָוּמָר: אַנְיַיְמַתְּהִי, זַאֲג אַיך...

— פֿאָך — פֿאָן! פֿאָך — פֿאָך! — אַטְעַמְט שַׁוְעַר דַעַר
פֿאָרָעַכָּאָד. אַצְיַינְד — עַרְגַּעַצְחוֹ נִיט ווּוִיט הַינְטַעַרְן שְׁטוֹב. אַיְן
אַנְשָׁעָל פִּיהַלְט ווִי אַחִיה-רַעַה גַּנְבַּעַט זיך צוֹ זיַין נִיעַם קָאנְגָט.
שְׁפִרְיַינְגַט ווִיַּיך אָוּן כִּיטְרַע אַיְן די זַעַדְנוּקִיט אַטְעַמְט אַיהֲר
פֿוֹן גַּאֲרַגְעָל. נאָר דַעַר פֿאָרָעַכָּאָד פֿוֹן דַעַר גַּוְיְשַׁקָּר «קָאמִ
פָּגָנִיעַי» סַאֲפַעַט אַזְוֵי!..

קָעַן זיך שוֹין דַעַר פֿאָרָאַמְשִׁיךְ מַעַהְר נִיט בָּגָהָרְשָׁעָן
אָוּן, אַזְמַגְעַרְיכַט פֿאָרָן עַוְלָם אַרְוָם טִיש אָוּן פֿאָר זיך אַלְיַין
גִּיט ער, אַינְמִיטַעַן «שָׁנְנִים אַוחֲזִין בְּטַלִּית», אַ רְעוּעַ צֻם אַפְּעַ
נוּם פֿעַנְסְטַעַר:

— אַנְטָא-אָן!
בְּלִיְבָעַן דַאָך אַלְעַט זַיְצַעַן פֿאָרָצִיטַעַרטַע פֿוֹן אַזְוֵא פְּלַזְזַ.
לִיכְעַן עַמְּהַאֲרַצְיַשְׁעָן בְּרוּם. די גַוְטַע פֿאָרְדִּיאָוָגְבִּי די שְׁעַנְעַ
אַידְעַן בְּיִם טִיש אַיז גַּעַשְׁטַעַרטַט. סָאִיְוַן קָאָר ווי דַעַר טַאגַן

או "אנטַן" פאסט זיך ניט אהער. פון וואגנען האט זיך דא
אין מיטען-דריגען גענומען אין "אנטַן"?
ר' אונשעלס אויגען ווערטען אבער ווילד. אנטַן ענטפערט
נית! אונטַנט איהם גיט די חיה אָ טרוּפֿעָ אָוִיפָּן דְּנִיעָפְּצָרָן:
— טו-טו-טו!

ס'איין אָ פֶּלְמֹרְשְׁטָעָן וּוְאָרְגְּוָנָגָן פון גויעשקען פָּרָעָכָּאָרָן.
וְאָרִים אַינְדָּעָרָאָמָּתָן וּוְילָן גָּאָרָ נִיטָן דֵי שׂוֹנוֹ-יִשְׂרָאֵלָן מַעַן זָאָלָן
אָפְּלָאָזָעָן דָעַם קָאָגָטָן, ס'איין נָאָרָ פָּוּן יַוְצָא וּוְעָגָעָן. אַיְבָּעָרָהָאָן
קָעָן וּוְילָעָן זַיִן אִיחָם...
דָעַרְשָׁרָאָקָעָן פָּוּן דָעַם פָּרָאָמְשָׁצִיקָס קוֹק מַעַהָר וּוְ פָּוּן
זָיִן קוֹל, גָּאָזָט אִיחָם ר' זָוְסָעָל אָפָּ דָעַם גַּעֲפָאָגָעָנָעָם קָנָאָפָּן.
אוֹן בָּאָפְּרִיטָן, וּוְיִגְּזָעָן אָפְּגָנְרִיסָעָן, שָׁפְּרִינְגָּעָן
אָנְשָׁעָל אַיְףָן, שְׁטָעָלָט זַיִן דִּיבָּאָם, לְוִיפָּט צָוּ מִיטָן דֵי נָעוֹאָרָן
וּוְעַלְתָּעָן שְׁטִיוּוֹאָלְעָס צָוָם פָּעָנְסָטָעָר אוֹן בְּרִיאָט נִיטָן מִיטָן זַיִן
קוֹל:

— אַנְטַּאַשָּׁעָן, מַעַן טְרוּבְּעָתָן!

אָ נִיטָן-דיִיטְלִיכְבָּר בְּוֹרְשְׁתָּעָן עַנְטְּפָעָרָט אִיחָם אָפָּ פָּוּן זָאָמָן.
דִּיגְעָן שְׁטָעָגְלָעָן, וּוְאָס פְּהִירָתָן אַרְיָףָן בְּרָעָגָן, פָּוּן פָּאָרָאָם זָנוֹם
קָאָלְוָאָרָאָט.

— אַנְטַּאַן!! — רְצֻוּעָט אָנְשָׁעָל אָוֹן צָעָפָלָט זַיִן פָּאָרָן
פָּצָס, וּוְגְרוּיס אָוֹן גַּעֲזָבָט עָרָ אַיִן.
אָצְיָינְדָן עַנְטְּפָעָרָט אִיחָם אַנְטַּאַשָּׁעָן קוֹל עַרְנָעָצָוָאָן אָ פָּאָרָן
גָּאָסְעָנָהָר, אָ שִׁיטְעָרִינְקָעָר קוֹל:

— אִירְוָה יַעֲטָא... בָּאָ-אָרְדִּין!

וְאָרָ ר' זָוְסָעָל דָעַר מַלְמָד פָּרָשְׁתָּעָהָט נָאָר נִיט גַּזְעַן
קָלָאָר וּוְאָס פָּאָר אָ בְּהָלָה ס'איין דָא פָּלְזְצְלִינְגָן אַנְגְּעָקְוָמָעָן אַרְיָףָן
ר' אָנְשָׁלָעָן, וּוְאָס קָאָכָט עָר זַיִן אָזָוִי, וּוְאָס צָעָפָלָט עָר זַיִן גָּזָן.
וּוְאָס פָּאָרְשְׁתָּעָהָט אָ מַלְמָד אִין דֵי עֲנֵנִים פָּוּן פָּאָרָאָם אָוֹן
קָאָגָטָן עָר וּוְיִיטָן נָאָר, אָוֹן עָרָ האָט מִיטָן עַפְּסָס נִיט יַוְצָא.
גַּעֲוָעָן פָּאָרָן פָּרָאָמְשָׁצִיקָן, עַפְּסָס אִין מִיטָן אִיחָם דָעַר עַמְּ-הָאָרָן

* אָמְ-אָ גַּעַה אִין, בָּאָלְעָבָאָס.

שטארק ניט צופרידען. שארט ער זיך צו צום פענסטער און
האָט בעדעה אַנְצָוֹנָעַמָּעַן דעם באַלְפֶבָּאָס פֿאָרָן אַפְּגָעָלְאָזָעַנָּעַם
קְנוּעַפְּלָעַל, אַזְוִי גְּזָר וּוּעָר וּוּפְטָזָר זִיךְ אַבְּיִסְעָל בָּאַרְזָהִיגְזָעַן. אַקְּלוֹן
געטעקע מִינְגָּע צִיהָת ער אוּפְּרָזָק אָן אַונְגִּיט אַמְּאָךְ מִיט
איין האָנט בטולדייג. ס'הייסט: "נִיטָּאָ רְאַנְשָׁעַל וּוּאָס צָו קָאָ-
כָּעֵן זִיךְ!"... אָן מִיט דְּפָר צְוִוִּיטָעַר האָנט רִיחָרֶט ער אַיהם
אָן בַּיִּם אַרְבָּעַל:

— מה רֻעָש, רְאַנְשָׁעַל!... אַיְן הַפְּרָט אַיְהָר דָּאָךְ!
טָמִיטָהָשׂ זָאָג אַיךְ צָו אַיְצָר בְּחוֹת, זָאָג אַיךְ, זָאָג אַיךְ,
אָוּמֶר —

אַנְטָפָאָט צָו עַנְטָפָעַרְעָן אַיהם גִּיט זִיךְ גָּאָר אַנְשָׁעַל אַוְאָרָף
אָן אַ דְּרָעָה-אוּס צָו רְאַנְשָׁעַל, וּוּי אַ שְׁלָגָגָן וּוּאָלָט אַיהם
אַ בִּיס-גַּעֲטָאָן. ער ברִיחָת אַיהם אַפְּ מִיט אַ מְוֹרָאָדִיגְעָן קוֹיק
פָּוּן אַ מעַנְשָׁעַן וּוּאָס טְרִינְקָט זִיךְ, אוּפְּקָאַיְינָעַם וּוּאָס שְׁטָעַחַת
דָּעַרְבִּי אָן גַּלוּיְיבָט נִיט אָן טְרִיבָט גָּאָר קָאַטָּאָוּעָס.

אַיְהָר!... — גִּיט ער אוּפְּקָאַיְינָעַם שְׁפָרָק אָן גָּרָאָב אַ גָּעָ-

שְׁרָיִ — שְׁלִים —

ער פָּאָרָעָנְדִינְגַּט נִיט דעם בִּיּוֹעַן זִידָעָל-וּוּאָרט, אַנְשָׁעַל
פָּאָרָאַמְשָׁצִיךְ. ער פָּאָרָשְׁלָנְגַּט אַיהם אַיְן אַ דְּרָעְשִׁיקְטָעַן בְּרוּם
פָּוּן אַ פָּאָרָוָוָנְדָעָטָעַר חַיה. אַיְן פָּעַטָּעַן שְׁטִיעָוּל וּוּאָרְפָּט ער
דָּעַרְבִּי אַרְוִיפְּ, וּוּי אָן אַגְּנָעָזְיִינְגָּעַם בּוּיְגָעַן, אוּפְּנָעַן פָּעַנְסָטָעַר-
שְׁוּעָל אָן מִיטָּן צְוִיְּשָׁעַן בָּאַשְׁטִיוּעַלְעָטָעַן פָּוּס גִּיט ער וּוּיָד
אַ שְׁפְּרִינְג אַונְטָעַר. ער פְּלִיהָת אַזְוִי אַרְוִיס וּוּי אַ פִּילְלָאָרְכָּן
אַפְּעַנְעָם פָּעַנְסָטָעַר אָן פָּאָרָשְׁוֹנְדָט פָּוּן רְאַנְשָׁעַל אַוְיָגָעַן.

דָּעַר מַלְמָד בְּלִיְּבָט שְׁטָעַהָן מִיט אָן אַפְּגָעָה אַגְּנָעָמָעַם קִיתָן.
אוּפְּקָאַיְינָעַט פָּוּן אַ בָּעֵל-גְּנוּפָה אַזְוָעָל אַיְן
הָאָט ער זִיךְ אַיְגָגָנְצָעַן נִיט גַּעֲרִיכָּת. אַיהם זְעהָת דָּאָס אַוְיס
עַפְּאָס מִעְשָׁה-קְוָנְדָס... דָּרְחָת ער זִיךְ אַוְיס, רְאַנְשָׁעַל, צָו דִּי
גִּיט וּוּעַנְגָּעָר פָּאָרָוָוָנְדָעָט שְׁעַנְגָּעָר אַיְדָעָן בַּיִּם טִישָׁ, אָן
גִּיט אַמְּאָךְ מִיט בִּיְדָעְ פְּלִיצָעָס. ס'הייסט: "אַיְהָר זְעהָת דָּאָן
אָן עַמְּה-הָאָרֶץ בְּלִיְּבָט אָן עַמְּה-הָאָרֶץ!"

3.

מית אין בלאנדשענדיגען קוק שון זומדייגען בערגען אראפ, און אונשעל טופס די גאנצע לַגְנָע: דער פארעכָּאָד לוייט מיט זיין פולען דאמף. נאָר אַ וועלכָּע צעהן קֶלְאָפְטָעָר טילְעָן אִיהם אָפּ פָּונָם נִיט אָפְגָּלָאָזָעָנָעָם קֶגְנָאָט. אוּפָּן סָאָמָּע דָּוִיט-גַּעֲפָאָרְבָּטָעָן נָאָזָה פָּוֹן פָּאָרְעָכָּאָד שְׁטָעהָת גְּרִיטִיט, וַיַּאַתֵּא יְעָנָה, אַ גַּעֲזָוְנָעָר מַאְטָרָאָס מִיט אַ בְּרִיטָעָר הַאָק אָזָן אוִיסְגָּע-שְׁטָרְעָטָעָן אָרָעָם. די האָק גַּלְאָנָצָט מַעֲרְדָּעָרְלִיךְ אָזָן דָּנָר זָוָן אוּן די צִיְינָר בַּיּוֹם גַּוְיְשָׁקָעָן מַאְטָרָאָס גַּלְאָנָצָעָן אוּיךְ. מִיט אָזָן עֲמָנָגְעָרְעָדְטָעָר רְשָׁפָוֹת בְּלִיאָסָקָעָן זַיִי בִּידָע. צּוּפְרִידָעָן, אָפָּנִים, וְאָס מַחְאָט פָּאָרְשָׁפְטִיגְט אָפְלָאָזָעָן דָּעָם וְשִׂידָאָזָקָעָן קֶאָלוֹוָאָרָאָט אָזָן אָט-אָט וּוּאָט מַעַן דָּעָם קֶגְנָאָט אַיבְּגָרָהָקָעָן, אָזָן סָאָמָע מִיטָעָן, אָזָן אַנְטָאָן דָּעָם אַידָעָן אַ רְעָכָט בִּיסְעָלָהָיוֹק... דָּעָר גַּוְיְשָׁקָעָר פָּאָרְעָכָּאָד קֶלְעָרָט גַּאֲרָזָהָאָלָה. טָעָן זַיִן אִימְפָעָט, פָּאָרְקָלְעָנְדָעָן דָּעָם גָּאנָגָן. וְהָאָרְאיָה: לַעֲפָנָן דָּעָר הַעֲנָטָלְדִּיגָּעָר רָאָד פָּוֹן רְזִידָעָר שְׁטָעהָת דָּעָר קָאָפְטִיטָעָן אָלִיָּן, מִיט זַיִנָּע גָּאָלְדָעָנוֹעָן עֲפָלְלָעָטָעָן אָזָן קֶאָקָרְדָע אָזָן שְׁטִיעָרָט אוּפָּן סָגְמָע מִיטָעָן דִּינְעָפָרָעָר, אַוְיָחָד דָּעָם דִּיקָעָן אָזָעָר פָּונָם אַידָעָנס פְּרָנָה שְׁטוּרָמָט עָרָ. דָּעָר אַרְאָפְגָּבְעָוִינְגָּעָנָעָר קָאָזָרָקָעָט זַיִן טְרָפָהָנָעָם פְּנִים. נָאָר אַנְשָׁעָל פִּיהָלָת, אָזָעָר שְׁמִיכְעָלָט דָּאָרְטָעָן פָּוֹנָקָט אַזְוִי רְשָׁעוֹתָדִיגָּר, וַיַּדְעָר מַאְטָרָאָס אוּפָּן נָאָזָה פָּאָרְעָכָּאָד, צּוּוִישָׁעָן דִּי אַנְקָעָרט. אַ גַּעַ... הַיְמָעָר פָּאָרִים פָּאָרְבִּינְדָט זַיִי בִּידָעָן...

דָּעָר פָּאָרָאָס שְׁטָעהָת אַ צּוֹנְעָנְדָעָנָעָר, הַאָרְט בַּיִּ דָּעָר מְשׁוּפְעָדִיגָּעָר קֶלְאָטָקָעָ. גַּוְיִים אַוְיָחָד אַוְיָסְגָּבְעָטָעָ פַּוְהָרָעָן אָזָן אַידָעָנָס מִיט קֶאָשִׁיקָעָס מַאְכָעָן אַוְיָחָד אִיהם דְּזָרְשָׁרָקָעָן מִיט דִּי הַעֲנָט. אַ טִּילְ פָּוֹן זַיִי הוּוּפָעָן צּוּרִיק אַרְאָפְ-קֶלְאָטָקָעָ. אָזָן אַוְיָחָד דָּעָם זַוְמְדִינָעָן שְׁטָעָגָן, וְאָס פִּיהָרָט פָּוֹן פָּאָרָאָס צִוָּם קֶאָלוֹוָאָרָאָט, דְּרָאָפָעָט זַיִק אַנְטָאָשָׁע מִיט זַיִנָּע לַגְּפָטִיעָס צָוָם חַוִּיכָעָן בְּרָעָג, אָזָן בּוּיְשָׁעָט, מַחְמָת גְּרוּיסָ פְּלִיְיסִיגְקִיט, מִיטָן גְּרוּיסָעָן קֶאָפָ...
...

ערשת אצינד איי זיך דער פאראַםַשְׂץִיךְ מַשְׂעָר, אָז זַיְן
גוי איו שיכור, אָז ער האט זיך אַיבְּעַרְגַּעֲטְרוֹנְקָעַן מִיטּ דִּי גְּרוּוּיִ
סֶעֱכָּעֵשְׂקָעַס בְּרַצְנְפָעַן, וְאָס עַר, אַנְשָׁעַלְגַּלְיִין, האט אַיהֲט
דַּעֲרַלְאַנְגַּט דַּוְרְכָּן אַטְעַנְגָּם פְּעַנְסְּטָעָר. גַּעַשְׁפִּילְטַזְיךְ מִיטּ דַּעְרָ
פּוֹיעַרְשָׁפָר נִיכְטָעַרְקִיטִיט, פְּאָר וּאַרְמָעַם, אָזָן אָטְיךְ! פְּאַרְשְׁפִּילְטַ
זַיְן...

— פְּאַרְלְוִירְעַן דַּעַם קָאנְגָּט! — גִּיט אַנְשְׁלַיְעַן אַבְּלִיזְ אַין
צְוַהְיַצְטָעַן קָאָפְּ — דַּעַם גּוֹי אַיבְּעַרְגַּעְטְרוֹנְקָעַן אָזָן אַלְיִין פְּאַרְ
זַאֲמַט זַיךְ אַיבְּעַרְן מַלְמַד... אָוִי, אָזָן אַומְגְּלִיךְ... אַוְיִין
מַכְשָׁפָס קָאָפְּ!

די דָּאַיְיגָע פְּאַרְצְוֹוַיְפְּלוֹנְגַּג גַּעַדְיוּרְעַת נַאֲר אִין קְלִיְינְעַ
רְנוּעַלְעַ. אָזָן בְּאַלְדְּ קְוֹמֶט אַנְשָׁעַלְגַּלְיִין זַיךְ זַיְן. אַ נִּכְטְּעַרְפַּר פִּינְטְּעַלְ
פְּלַאֲמַט אַיהֲט אַוְיִף אִין צְוַתְּמוּעַלְטָעַן מוֹחַ אָזָן פְּאַרְיְוֹגְנְדָעַלְטַז זַיךְ
אִין הַגְּסְטִיגְעַר עַקְשָׁנּוֹתָה. וּוֹי אַפְּגַּעַלְאַזְעַנְגָּר דַּקְמַף אִין אַמָּאַ
שִׁין, כָּאָפְּט דָּאָס אַיהֲט אַוְיִף אָזָן טְרִיבְּט אַיהֲט אַיְמְפְּצָטִיגְ, אַרְאָפְּ
בְּעַרְגְּעַגְ, זַיךְ דַּעַר מַאֲשִׁינְגְּעַר מִיטָּן קָאַלְוַאַרְאָטְ, אַונְטָעַרְן שִׁין-
דָּעַלְ-דָּעַכְעַלְ. שְׁפְּרִינְגְּנְדִּיגְ, וּוֹי אַ דַּעַרְשְׁאַזְעַנְגָּר בְּעַרְ, מַעַטְ
עַר פְּוֹנְדְּעַסְטְּוֹעַנְגָּעַן אָפְּ דַּעַם גַּעַבְּלִיבְּעַנְגָּם שְׁמַח צְוַיְשָׁעַן קָאנְגָּט
אָזָן צְוַיְשָׁעַן דַּעַר גְּאַוְשְׁעַנְדִּיגְעַר הַאָקְ; צְוַיְשָׁעַן אַיְהָם, אַנְשְׁלַיְעַן
אָזָן קָאַלְוַאַרְאָטְ. דָּאָרְטָעַן — אַ וּוּלְכָעַ פִּינְפִּיקְלָאַפְּטָעַר גַּעַבְּלִיִּ
בְּעַן אָזָן דָּאַ — אַ זַּיְבְּעַן-אַכְּבָטַ... דָּאָרְףַּ מַעַן, הַיִּסְטַזְדָּאָס, פָּאָסְ
פְּעַיְעַן גַּיְכָעַר וּוֹי דַּעַר דַּקְמַף!

סְ'אַיְוּ אַ קוֹרְצָעַ רְגַעַ פָּוֹן וּוּטַ-גְּלוּוֹףַ צְוַיְשָׁעַן אַ מעַן-
שְׁעַן מִיטּ אַפְּעַנְעַ אַוְיִגְעַן אָזָן אַ בְּלִינְדְּעַר בְּיִזְעַר מַאֲשִׁין; צְוַיִּ
שְׁעַן אַ וּוּלְעַן פָּוֹן בְּלֹוט אָזָן פְּלִישַׁ אָזָן אַ בְּרוֹטָאַלְעַר קְרַאְפְּטַ...

וּוּרָע וּוּמְעַן וּוּצָט אַיְבְּרִיאַגְעַן? וּוֹי אַ שְׁוֹוָאַרְצָעַר וּוּכְבָּר טְרָאַגְטַז זַיךְ אַנְשָׁעַלְגַּלְיִין, אָזָן דָּאָס
סְּאַפְּעַן פָּוֹן פְּאַרְעַכָּאָד פְּגַּרְפָּאַלְגַּט אַיהֲט, דָּאָכְטַז זַיךְ, בְּיִ דִי
פִּיאַטְעַס. כָּאָטָש יְעַנְגָּר לְוִוִּיפְטַז גַּאֲרַ אַונְטָעַן, אַוְיִפְן וּוּצְסָעַר,
אָזָן צָר — דָּאַ אַיְבְּעַן אַוְיִפְן זַאֲמָד. פָּאָרְ-פָּאָרְ! אַטְעַמְטַז נַיךְ
די מַאֲשִׁין אָזָן אַינְ אַנְשָׁעַס בְּרַעְנְגַּנְדִּיגְ אַוְיִעְרָעַן קְלִינְגַּט עַס
עַפְעַס מַשְׁוֹנְהַדְיִיגְ קָאָפְּוִיר: כָּאָפְּ! כָּאָפְּ! פּוֹנְקָט וּוֹי אַ

גרויס, ביז'ן-לְאַכְעָנֶדֶע בְּעִיטֵּי וְאַקְטֵּז נַךְ אֵיכֶם גַּעֲיאָגֶט: כָּאָפָּה, כָּאָפָּה, דַּעַם אִידְלִיק! פָּגָרְטוֹמָעֵל אֵיכֶם! שְׁנִינֵּר אֵיכֶם בְּעֵר זַיְן פְּרוֹסָה! הַאֲקָא אִיבָּעָר דַּעַם קָאנְגָּט וְזַי אָן אַדְעָר, אָן דָּאָס גָּאנְצָע בְּלֹזֶט זַאְל אַוְיסְרִינְגָּעָן אִין דְּנוּעָפָּעָר... אָן כְּדִי צַוְּבָּאָרְעָכְטִיגָּעָן אֵיהָר פָּאַרְבְּרָעָכָן, גִּיטָּזִי נַאֲקָמָאָל אַטְרָוּבָּעָן צַעֲרָעוּצָט זַיְךְ מִיט אַפְּוּז: — טַז-טַז-טַז!

ס'הִיסְטָן: זַי האָט גַּעֲוָאָרְעָנָט אַפְּצָוְלָאָזָעָן דַּעַם קָאנְגָּט בָּאַצְּיִתְעָנָס... קִינְגָּעָר האָט זַיְךְ אִבָּעָר נִיט אַפְּנָגְרוּפָעָן. אַין זַי נִיט שְׁוֹלְדִּיגָּן.

אנשְׁעָל פִּיחַדְט דָּאָס זַעַחַר גּוֹט, אַין זַיְנֵעַ אוַיסְגָּעַשְׁמִירְטָע, פָּוּנְשְׁטוּבָּגָּרְדוּןְגָּוָאָרְעָנוּ, שְׁטִיוּעָלָגָּוָאָרְעָנוּ וְוַאֲבָעָן זַיְךְ אַינְדָּעָרְלִיגָּוָט. טָעָן, זַי אַונְטָעְרָגְעָשָׂאָסְגָּוָעָפָּלְגַּלְעָן צַאָפְּלָעָן זַיְךְ אַין פְּלִיאָ-טָעָרָעָן אַין זַאְמָד. אַין דִּי רְוִיטָע, לְאַכְעָנְדִּיגָּעָן, זַי מִיט בְּלוֹט אַוְיסְגָּעַשְׁמִירְטָע וּוַיְאַסְלְגָּרְעָדָעָר פָּוּנְשְׁטוּבָּגָּרְדוּן אַין זַי אַין וְאַסְטָעָר, רְזָדָעָרָן זַעַדְנוּעָ אַין שְׁוִים, זַי דִּי פְּלִיגְלָעָן פָּוּנְאַט רְוִיבָּה. פִּישְׁ נַאֲכָן קְרָבָן:

— פָּאָל-פָּאָל-פָּאָל!

— אַיְיָגָּאי! — רִיסְטָן זַיְךְ אַרְוִיסְטָן אַוְועָה-גַּעַשְׁרִי פָּוּנְ-אַונְשָׁעָלָס קִינְגָּעָר בְּרוֹסָט. ס'אָאוּ אַגְּשָׁרִי פָּוּנְטִיפְּסָטָעָן צַעַר אַון שְׁרָעָק. עַד פִּיחַדְט שְׁוִין צַאְגִּינְד, אָז סְיִי דַעַר קָאנְגָּט, סְיִי עַד צְלִיְין זַיְנֵינָעָן אַין גַּעֲפָאָהָר. נַאֲר אַפְּהָאָטָלָעָן זַיְנֵי חַוִּיףָן קָעָן עַד שְׁוִין נִיט מְפָהָר. ס'אָינוּ שְׁטָאָרְקָעָר פָּוּנְאַיְם. דַעַר בִּינְגָר גִּיסְטָן פָּוּנְגָּעָט טְרָאָגָט אֵיכִינְד כְּמַעַט גַּעַגְעָן אַיְזָעָנָם וּוְילְעָן, עַס לְאָזָט אֵיכֶם אַפְּלִיאָו נִט מְעַהָּר אַוְמְקוּעָן זַיְךְ, אַפְּמָעָסָטָעָן דַעַם גַּעַבְּלִיבְּעָנָם קְלִיְינָם שְׁתָח מִיטָּן אַוְגָן. יַעֲדָעָר צִיטָעָר מִיט דִי וּוְיעָס אַיְזָנִיד טִיעָר. עַד פִּיחַדְט נַאֲר מִיט צְלָעָ צְוִיהִיצְטָעָ חֹוְשִׁים אַון מִיט אַלְעָ פָּאַרְשָׁוּזְטָעָ אַבָּרִים אָז... אַט-אַט-אַט!

פָּוּנְהִינְטָעָן דְּעַרְגְּרִיכְט צַוְּאֵיכֶם נַאֲר בָּאַשְׁעָס אַגְּשָׁרִי:

— אַ-נְּשָׁעָל! צַו ע... ע...

דַעַם סְוֻף פָּוּנְאַיְד גַּשְׁרִי הַעֲרָט עַד שְׁוִין נִט מְעַהָּר.

אין זיין אונגענשליכען אימפעט צו רاطעווען זיין אינגענטום,
זיין פרנסטה, דעם הונדערט-רוּבָּעַלְדִּיגָּעָן קאנקט, וואס ער האט
געלאזוט מאצען צומ ערשטען מאל נאכן טאטענס טויט, פאר-
געסט ער אינגענצען אויף זיך צליין. ער פאלט פממעט אדרויף
אויפן שעורערן דעמאגענעם הויבעג. מיט דער צפאפעלדיגער לינ-
קעקר האנט טשעפעט ער אפ דעם איזערנעם צוויי-פודיגען גע-
וויכט. און מיט דער רעכטער — כאפט ער אן דעם נויט-פֿאַ
קאנטען אויסגענעלעטען און נאכעבייגען האלצערנעם אַרְעָם אַין
גיט אַ הויב.

ער דערהויבט אבער ניט... די גאנצע וועלט פאלט
איין. ווי צווי, א?... אַנְשָׁטָאַט דער פֿלִיסְנֶגֶר פֿוּקְעָרִי פֿוֹן
בְּאַפְּרִיטָע הַאַלְּעַצְיָנָר, רַעֲדָע אָוֹן וְאַלְגָּעָר-הַצְּלָצָעָר מִיטָּן
הַאַסְטִינְגָּעָן שְׂטִיפְעָרִישָׁעָן פֿלוֹישָׁק פֿוֹן קָאנְגָּט אַיְן וְאַסְעָר, שְׁפִּינְ-
גָּעָן גַּאֲרָא אוֹחֵן הַימָּעָל אָוֹן ערָד, אַיְגָעָר אַקְעָגָעָן אָנְדָעָרָעָן אָוֹן
מִישָׁעָן זַיְךְ צְוָאָמָעָן אַיְן אַיְן מַטְנָעָקִים. ווי פֿוֹן אַ מְוַאָדִי-
גָּעָן פְּאַטְשָׁה הוּבָעָן אָן צַי שִׁיסְצָן דְּוִיטָע אָפָן גְּרִינְגָּעָן
פֿוֹן דִּי אַוְיגָעָן אָוֹן גְּלָאָקָעָן צְוָקְלִינְגָּעָן זַיְךְ קוֹרָץ אַיְן שְׁמַרְצָ-
לִיךְ אַיְן בִּידָע אַוְיעָרָן, אַיְם גִּיהָנוּם-גַּעַשְׁוִינְדָעָל פֿוֹן פֿונְקָעָן
אוֹן גְּלָעָקָד אָוֹן עַפְעָט אַ זְוִינְגָּעָן שְׁמִינִי זַיְךְ בְּלִיא, ווי
דוֹרָךְ אַ בְּרִיטָעָן שְׁפָאָלָט, דַעַר אַוְיסְגָּעָרִיסְעָנָר קָאַלְוָוָרָאָט.
בִּידָע אַקְסָעָן דְּרוֹעָהָעָן זַיְךְ אַצְּנָד נִיט שְׁטָעָהָעָנדָג, נַאֲרָ לִי-
גְּנָנְדָהָג... אַיְין אַקס אַיְן רְוִיט, גְּלָאָהָעָנדָג וְרוּיט, ווי דַעַר נַעַכְ-
טִיגָּעָר וְאַלְקָעָן-גּוֹלָם מִיט דִי פּוֹסְטָע אַוְיגָעָן... פֿוֹנוֹם מַעֲרָבָ-
הַיְמָעָל אַיְן ער אַרְאָפְגָעָפָאָלָעָן... טְרָרָאָן! אַיְן אַט בְּרָעָנָעָן
שְׁוִין אַיהם צְוָוָסָעָן צְוָוִי גַּעַשְׁבָּטָעָן שִׁיקְסְלָעָן...

— טפוג, טפוג! — מacakt אונשען מיט א מורהידיגער שפלדריגקיט. ווי מיט א הייסעד שעפעעל שמיין ליגט ער אָפַע-גענאנען ציפוסען פונם זעלביביגען אָפַגְאָט. צווזעמען מיט דִי שייסקסלעך טוקט ער זיך אין ג'וּט. אָבער אַנשטאטן אויסצֶי-שפַּיעַן, מאכען גאר דִי וויטאנדיגען לייטען "בּוֹסְ-בוֹל" אונן אַקלעפֿיגער און רויטער דיעגאָט בּלענעטל זיך אויף זיי. וואָס אָיז דאס פָּאָר אַדייגאָט? אָה, יָא... פָּון דער שווארצער

קייל'עכדייגער לאך אין דער אונטערשטער קָאָז. וואו די אקס פון קאַלּוֹאָרָאַט האָט זיך אַלְעַמָּאָל געטזקעס אַין פֿעַטֶּעֶר סְמָאָלָע, לְוִיפֶּט גָּאָר אַצְינֵד אַ גַּעֲדִיכְטָעַ רְוִיטְקִיִּיט. זַי שְׁמַעְתָּ נָאָך בְּרָאָנְפָעַן, אַין שְׂטִיקְלָעַךְ לְעַקָּאָךְ שׂוּוּמָעַן אַין אַיְהָר... דַּעַר גַּעֲטְגַּעַר גַּוְיְצָעַ מִיט דַּעַר פְּלָאָקְסְּעַנְאָר בְּאָרְד, גַּעֲדְרָעָת אַין גַּעֲטְגַּעַר וּוֹי אַן אַלְטָעַר צְעוּדִיקְעַלְטָעַר קָאנָאָט, שְׁפִּרְגְּנוּט צְשֻׁוְיכְּבָרַט וּוֹי אַן אַלְטָעַר צְעוּדִיקְעַלְטָעַר קָאנָאָט, שְׁפִּרְגְּנוּט אַרוֹיס פִּון אַונְטָעַר דַּעַר קָאָז, קְוִילְעַט זַיְךְ אַיבָּעָר. מִיט די זְשָׁאָבָעַ-אָוִיגָּעַן גַּעַמְתָּ עַר אַיהֲם דָּרוֹךְ, אַנְשְׁלָעַן; אַין מִיט דַּעַר פְּאָסְקוּדָעַר בְּאָרְד וּוִישְׁתָּעַר דַּעַר אַיהֲם דַּי קְלָעְפִּיגְעַע בְּלְעַזְלָעַן פִּון דַּי לְיְפָעַן, קִיצְעַלְתָּ אַיהֲם אַין הָאָלוֹן מַאֲכָתָן: יָאָרְלִי - רַיְל - כִּי-כִּי, אָ?... אַונְ פִּון זַיְן יְפָזַעַן רִיחְרָעַלְעַ שִׁיט זַיְךְ מִיט שְׁנִיְּדָנְדִּינַע וּוּיְטָאָגַעַן אַין שְׁגָרְבָּעַן.

- קָאָקָ-קָיִי, - שְׁטָגְמַעַלְתָּ אַנְשְׁלָעַל בְּלְעַזְלָעַנְדִּיגַּ, עַר וּוֹי זְאָגָעַן: קִיְּין בְּעַסְעָרָעַן קְרָבָן פָּאָר דִּין מִיאָוָסָעַן "יָאָרְלִיָּא", וּוֹי אַיְדִּישָׁעַן פְּאָרָאָמְשָׁקִין, הָאָסְטָו זַיְךְ שְׁוִין נִיט גַּעֲקָעַנְתָּ אַוְיְזָבָעַן?... נָאָר אַרוֹיסְזָאָגָעַן דָּאָס קָעַן עַר נִיט. דַּעַר גַּוְיְצָלָעַ וּוֹרְגָּט אַיהֲם.

- בָּאָ-אָשָׁ!... - שְׁרִיְּטַ-אָוִיפַּ אַנְשְׁלָעַל מִיט די לְעַצְמָעַת. דָּאָס האָט עַר גַּעְוָאָלְטָאַט אַ רְוַעַן-טָאָן: "בְּפָשָׁעַן טְרִיבָּאַ אַוְעַק דָעַם גַּוְיְצָלָעַ!" אַונְ האָט נִיט דָעַרְוָפָעַן. וּוֹאָרִים אַלְעַפְּאָרְבָּעַן אַונְ מָאָסָעַן וּוּוּרָעַן מִיטְאָמָאָל פְּלָאָזְקָאָז אַונְ דִּין אַונְ שְׁוָאָרָן. אַין דַּעַר נִיט-מִשְׁתְּדִיגָּעַר פְּלָאָקְיִיט בְּלִיְּפֶט אַיבָּעָר נָאָר אַיְן קְלָעְפִּיגְעַבְּלְעַזְלָעַ אַוְיָפָן מוֹיָה. "פּוֹקְקִי!" מַאֲכָתָן דָּאָס לְעַצְמָעַבְּלְעַזְלָעַ - אַונְ פְּלָאָצָט.

4.

געַשְׁעַהָן אַיְזָדָס, אוִיפַּ וּוֹאָס די רְשַׁעַוְתְּדִיגָּעַ מַאנְשָׁאָפָט פִּון פְּאָרָעָכָאָד האָט זַיְךְ אַלְיִין נִיט גַּעֲרִיכְתָּ. דָּאָס עַרְשָׁטָעַ פְּאָרָעָכָאָד מִיט דַּעַר בְּרִיְּטָעַר הָאָק האָט זַיְךְ אַרוֹיסְגָּעַוְיִזְעַן אַלְסָ צַו שְׁוֹאָרָאָקְעַגָּעַן דָעַם נִיעַם קָאנָאָט. דַּעַר פּוֹיסְטַ-דִּיקָעָר, פְּרִישַׁ-דוֹרְכְּגַעְעַפְּעַטָּעַר פְּעַנְקְעַנְאָר זַיְיךְ אַיְזָ

אַפְגָעַת פְרִוְנְגָעָן אַגְטָמָעָר דָעֵר שְׂטָאַלְעָנָעָר שָׁאָרָף וַיְיַ אַ שְׁוֹעָרָה
וּבְגִינְגַעַ אַגְגָצְזִיגְגָעָנָעָס פְרִוְזְשִׁינָעָ. נָאָר אַיְין דְּרִיטָעָל פָוָן זַיְן

בְוִינְגִינְדָר מַסְיְוִיקִיְתָה הָאָט זַיְךְ גַּעֲלָאָזָעָן אַנְהָאָקָעָן.

אַ שְׁוֹאָוָגָג טָאָן דִי הָאָק אַ צְוִיְיטָעָן מֶאָל הָאָט שְׁוַיָּן
דָעֵר גַּוְיִשְׁקָעָר מַאְטָרָאָס נִיְט פָאַסְפָּיעָט. דָעֵר קָאַפִּיטָאָן אַלְיַיָּן
הָאָט זַיְךְ פָאַרְרָעְכָפָנָט, פָאַרְפָּלָאַנְטָרָט זַיְךְ אַיְן זַיְן אַיְגָעָנָעָר
חָשְׁעוֹת. עָרָה הָאָט זַיְךְ נִיְט פָאַרְגָּעְשְׁטָעָלָט, אָז אַ שְׁזִידָאָוּסְקָעָר
קָאַנְטָעָל וּוּעָט זַיְךְ אַזְוִי אַנְטָקָעְנְשְׁטָעָלָעָן אַ קְרִיסְטָלְיִכְעָן
שָׁאָרְפָּעָן אַיְזָעָן. הָאָט עָרָה דְעַרְפָּאָר נִיְט בָּאוּזָעָן אַפְגָזְשְׁטָעָלָעָן
בָּאַצְיִיטָעָנָס דָעַם דָצָמָת. אָוָן מִיט פָוָלָעָן אִימָפָעָט אַיְן דָעֵר
שְׁפִיָּן נָאָז פָוָן פָאַרְעָכָאָד אַגְגָצְזִיגְגָעָנָעָס פָאַנְקָעָנָעָם צִוָּמָ. אַיְן סָכָמָעָ מַיָּ-

טָעָן בְּרִיאַת פָוָן דְנִיעְפָּעָר.

אָוָן אַט וּוֹאָס דִי פּוּעָרִים אַיְן נָאַסְקָעָ-טְרָעָגָר אַוִיפָּן
שְׁטָאַטִיְשָׁעָן דְנִיעְפָּעָר-בְּרָעָגָה הָאָבָעָן גַּעֲזָהָעָן מִיט זַיְעָרָ אַיָּ-

גַּעֲנָעָ אַיְגָעָן:

פָוָן שְׁטוּרְמִישָׁעָן שְׁטוּסִים אַיְן קָאַנְקָט אַיְן דָוָרָ זַיְן מַאְוִיסָ-
דִיְגָעָן שְׁמִיךְ אַוִיפָּ צְרוּקָ אַיָּזָ, קוּדָם-כָּלָ, דָעֵר פְּרָעָהְלִיכָעָר
מַאְטָרָאָס, מִיט דָעֵר הָאָט אַיְן הָאַגְּנָט, אַרְאַגְּנָשְׁלִיְיָדָרָט גַּעֲוָאָ-
רָעָן פָוָן, נָאָז אַיְן וּוֹאָסָעָר אַרְיָן. וַיְיַ אַן אַרְבָּעָסְעָלָ פָוָן אַ
קִינְדָעָר-בְּגָעָן הָאָט דָאָס אַיְהָם אַרְטִיסְגָּעָשְׁנוּעָלָט... אָוָן דָעֵר
אַגְגָצְזִיגְגָעָנָפָר רְוִיְטָרָן נָאָז פָוָן פָאַרְעָכָאָד גַּוְאָא אַוִיפָּגָעָ-
שְׁפָרִוְנָגָעָן צַוִּי קְלָאַפְּטָעָר הָוִיָּן, אַזְוִי אָז דָעֵר גַּאַנְצָעָר פָאַרְעָנָט
פָוָן פָאַרְעָכָאָד הָאָט זַיְךְ אַוִיפָּגְעָשְׁטָעָלָט דִיבָּאָם, וַיְיַ אַ שְׁוַיָּטָ-
דָעָרְשָׁרָאַקְעָנָעָר פָעָרָד. אַלְעַז פָאַסְאַזְוִירָעָן, וּוּלְלָכָעָה הָאָבָעָן זַיָּ-

בָּשְׁעָתָ-מְעָשָׁה, גַּעֲפָנוּגָעָן אַגְטָמָעָן וּוּיְסָעָן, מְשֻׁפְעָדִיָּן-גַּעֲוָאָרָעָנָעָם
דָצָאָ, זַיְגָעָן מִיט קוּוֹתָה אַיְן גַּעֲוָאַלְדָעָן אַוְמְגָעָפְלָעָן אַוִיפָּ-
הִינְטָעָן, צְוֹזְעָמָעָגְעָקְוִיקָעָט זַיְךְ אַיְן שְׁרִיְעָנְדָגָעָר קוּפָעָ-

דָעֵר קָאַפִּיטָאָן אַלְיַיָּן מִיט זַיְן שְׁטוּרְמָעָן הָאָבָעָן זַיְךְ אַפְגָעָרִיסָעָן

פָוָן דָעֵר הָעַנְטָעַלְדִּינְגָעָר רָאָד בִּים רְוִדָעָר אָוָן אַוִיךְ אַוּוּקָגָעָ-

קְוִיקָעָלָט זַיְךְ אַיְם הַוִּיפָעָן מְעָנְשָׁעָן.

אַבְעָרָ, וַיְיַ נָאָר דִי פָאַרְרִיסָעָנוּגָעָן נָאָז פָאַרְעָכָאָד הָאָט

זוידער אַ פֿאָל-גַּעֲטָן אֵין שְׁטוֹרָם, הָאָט זִיךְ דָּעַר מַוְּרַאְדִּינְגֶּר
 שְׁמַיְץ פֿון קָאנְגָּט אַרְיְבָּעָרְגָּטְרָאָגָּעָן פֿון אַונְטָעָרְשָׁטָעָן טִילְ
 פָּאָרָעָכָּאָד אַיְבָּעָר זַיְן לִיְיכְּטָעָן, בְּלָעְכָּרְנָעָם דָּאָךְ. וּי אַ בָּאָ
 פְּלִינְגְּלָטָעָז וּוְעָרָג-שְׁלָאָגָּה הָאָט זִיךְ דָּעַר צְעִוָּשְׁעָטָעָר קָאנְגָּט אַ
 זְוָאָרָג-גַּעֲטָן אַיְבָּעָר דָּעַר גַּזְנְצָעָר לְעָנוֹג פֿון פָּאָרָעָכָּאָד אֵין
 דָּוְרְכָּנְעָבְּרָאָכָּעָן, אָוּמְגָּעוֹאָרְפָּעָן אֵין אַרְאָפְּגָּעָשָׂאָרָט אַלְּץ וּאָס
 אֵינוֹ אִיחָם גַּעֲשְׁטָאָגָּעָן אֵין וּוְעָגָּה אַלְּץ וּאָס לִיְיכְּטָ
 שְׁפָעְנְדָּלָעָךְ גַּעֲפְּלוּוּגָּעָן אֵין וּאָס שְׁוּעָר — הָאָט
 זִיךְ אַונְטָעָרְטָעָנִיגְ אַיְינְגְּבָּוּגְעָן, אַדָּעָר אָוּמְגָּעְפָּאָלָעָן. דִּי לְוַפְּטָ
 דְּרָעְתָּעָן פֿון דִּי קָאִיְוָעָס, וּוּעְלְכָּעָטָרָעָן אַרוֹיָס אַיְבָּעָרָן
 דָּאָךְ, וּי רִיזְגָּעָ בְּלָאָזְ אַיְנְטָרְוּמְעָנְטָעָן, הָאָפְּעָן זִיךְ צּוּקְרִימָטְ
 דִּי גּוֹמְעָן רְעַטְוָגְגָ-גְּאָרְטָלָעָן זַיְנְעָן גַּעֲפְּלוּגָּעָן וּי וּוּיסְעָ בְּיַיְן
 גָּעָל מִיטְ שְׁוֹאָדָעָ אַוְיְשְׁרִיפְטָעָן. נָאָר דָּעַר שְׁוּעָרָרְ דְּרִיךְ
 קְוִימָעָן הָאָט זִיךְ קְרָאָכְפָּנְדִּיגְ אַרְאָפְּגָּעְבָּוּגָּעָן אֵין מִיטְ אִיחָם
 צּוּאָמָעָן — דָּעַר פָּאָרָאוּרְ פִּיעָרָ. עַפְּעָס אֵינוֹ דָּקְרָתָעָן גְּלִיכְ
 קָאָלִיכְ גַּעֲוָאָרָעָן אֵין פִּיעָרָ, זְוָאָרָמָ ערְ הָאָט אַנְגָּעוּהוּבָּעָן
 כְּרִיפְעָן אֵין זְשִׁפְעָן אַהֲן אַוְיְחָצָרָ, וּי אָן אַסְטָמָעָ-קְרָאָנְקָעָרָ.
 אֵון בָּאָדָר נָאָכָן אַיְנְפָאָלָעָן פֿון קְוִימָעָן הָאָט זִיךְ, אַונְטָעָרָן
 בְּלָעְכָּרְנָעָם דָּאָן, דְּרָהָעָרטָ אַפְּרִישָׁעָר גַּזְוָאָלָדְ: "רָאָטוּמִישָׁאָ"
 (רָאָטוּמָעָטָ). סְחָאָט זִיךְ דָּעְרָגָאָקָ אַרְוִיְסָגְעָוְוִיְזָעָן, אָן גַּעֲוָאָיָעָט
 הָאָט דָּאָס נִיטְ קִיְּן אַנְדָּרְצָרָ, וּי דָּעַר קָאָפְּיָטָאָן מִיטְ זַיְן
 אַיְגָּעָנָעָם פְּבוּדָ. ערְ הָאָט זִיךְ דָּעַר עַרְשָׁטָעָר גַּזְוָאָלָעָן פֿון
 דָּעַר צְוָאָמְעָנָגְעָפְּלָעָנָעָר קְוּפָּעָ פְּגָסָאָזָשְׁרָעָן אֵין אַ וּאָרָףְ
 גַּעֲטָאָן זִיךְ צָוָם אַפְּגָנְלָאָזְעָן דָּעַם עַרְשָׁטָעָן, פָּאָרְקָלְעָמָט אַ פָּסָ
 דִּינְגָּרָ קְוִימָעָן גַּעֲטָרְאָפְּעָן דָּעַם עַרְשָׁטָעָן, פָּאָרְקָלְעָמָט אַ פָּסָ
 אֵין דָּעַר קָאָלִיכְ גַּעֲוָאָרְנָעָר פִּיעָרָ הָאָט אִיחָם אַפְּגָנְעָרְבָּרְצָטָ
 מִיטְ זְוִידָגָעָ וּוּאָסְעָרָ... אַמְּטוֹרָאָס הָאָט גַּעֲמוֹנָת אַיְבָּעָרְנָעָמָעָן
 דִּי קָאָמָאָנְדָעָ בְּיַיְם רְזָדָעָר אֵין אַרְוִיְסָגְעָפְּרִירָט דָּעַם פָּאָרָויָמָ
 גְּלִיכְתָּעָן פָּאָרָעָכָּאָד אַוְפָּנָ מִיטָּעָן טִיךְ. וּוּאָרִים דָּעַם צּוּקָּלִיכְ
 טְשָׁעָטָעָן קָאָפְּיָטָאָן הָאָט מְעָן גַּעֲמוֹנָת אַרְאָפְּטָרָאָגָּעָן אֵין דִּי
 קָאָיְוָטָעָסָ.

אַבְּגָעָקָאָסָעָט צְוִי אַלְּץ וּאָס שְׁמַעְקָט אַרוֹיָס אֵין שְׁפִּיצָת

זיך איבערן דאך, האט נאך דער צויגטער קאנקט אַ שמייך
געטאן דעם משפטועדיינען הינטערטייל פון פארעכאָד, אַ גלייטש
געטאן זיך איבער דֵי אַנגעטויגענע לְיִוועגןטען, וואָס בעשיצען
דעם באָגאָזש, אַין, ווי מיט אַ מעסער, אַפְנַצְנִיטַעַן דֵי פֶּלְגָּ
טערנדיגע רוסישע פָּהָהָן אויפָּן וויסען שטאָגן. אַון וווען דער
פארשעההמטער צוֹשְׁנוֹדְעָנָעָר פָּרָעָכָּאָד אַיִּז, קוּיטָם מִיטָּן לְצְבָּעָן,
אַנְטְּלָאָפָּעָן פון דעם צוֹבְּשָׁעוּוּטָעָן אַון פְּלִינְגְּקָעָן מַזִּיק, האט
זיך נאָך דער זיגְרִיכְעָד קָאנְקָט גַּעֲוִיגַּט הַינְטָעָר אַיִּחָם, אַהֲן
אַין צוֹרִיךְ, ווי אַ מַוְּרָדִינְגָּר אַומְרוֹ. סְהָאָט זיך גַּעֲדָאָכָּט, אָז
עד רופֶט שְׁפָאָטִישָׁ נאָך דעם אַנְטְּלָאָפָּעָן: «וְוִילְסָט אָפְשָׁר
נאָך?» אַין, ווַיְגַעְנְדִּיגְן זיך אָזְוִי, האט ער פָּאָוָאָלִיעָ גַּעֲנוּמָעָן
אַרְאָפְזִינְקָעָן אַינְמִיטָעָן דְּנִיעְטָעָ. דאָס אַלְיִין אַין גַּעֲוָעָן אַונְגָּעָן
וועהָנְלִיךְ. וואָרים אויב פָּאָלָעָן פָּאָלָט אַלְעָמָאָל דער קָאנְקָט
מיט אַין גִּיכָּעָן פְּלִיּוֹשָׁק אַין ווָאָסְפָּעָר אַרְיִין...
מענְשָׁעָן, וואָס קָעָנָעָן דֵי גַּעֲנָעָץ מַאֲשִׁינְעָרִיעָ פָּוָן פָּאָרָאָם,
הָאָבָעָן זיך אַזְיִינְד אַזְמָגְעָקָוּט צוֹם קָאַזְוָאָרָאָט אַונְטָעָרָן דֵעָ-
כָּעָלָעָ, אוֹפָּן חַוְיכָעָן בְּרָגָג, ווֹאָפָּעָר קָעָנָעָט ווּעְרָט, בְּטָבָעָ,
אַפְגָּנְעָלָאָעָן. אַינְם עַרְשָׁתָעָן טָמְעָל אוֹפָּן דְּנִיעְטָעָר האט מעָן
אַינְגָּנְצָעָן פָּאָרָגְעָסָעָן אוֹפָּן פָּאָרָאָמְשָׁצִיךְ, וואָס אַיִּז אַקָּאָרָשָׁט
גַּעֲלָאָפָּעָן ווּעְטַ-גְּלוּיָּךְ מִיטָּן גַּוְיְשָׁקָעָן פָּאָרָעָכָּאָד, פָּאָר אַלְעָ
ברָעָג-לִיִּיט אַין דֵי אוֹיְגָעָן.

בְּגַשְׁעָס פְּלִזְלִיכְעָר גַּעֲשָׁרִי הָאָט ווי אַלְעָמָעָן אַ קְעָהָר
געטָאָן פון אַנְטְּרִוְנְגָעָנָעָם פָּאָרָעָכָּאָד צו אַגְּנָעָלָס רַעַזְלָעָנָס אוֹפָּן
בעְרָגָעָ. אַן דער אַפָּעָנָעָר טִיר פון אַגְּנָעָלָס הַיְּזָקָעָ, עַפְעָס
מַאֲדָנָעָ פָּאָרָגְלִיּוּטָמָ, ווי פָּאָרָטְשָׁעָפָעָט אַן שְׂוּעָלָ, אַיִּז גַּעַשְׁטָאָ-
נָעָן דֵי פָּאָרָאָמְשָׁצִיךְ, אַיהֲרָע הָאָר זַיְנָעָן גַּעֲוָעָן צְוָלָאָשָׁעָט,
אַיהֲרָע בִּיְדָע אַרְעָמָס אַוְיְסְגַּעַשְׁטָרָעָט אַון מִיטָּן בְּרִיטִית-אוֹפְגָעָ-
רִיסְעָנָעָם מוֹילָהָאָט זַי גַּעֲשָׁרִעָן ווי אַחְיהָ:

— אַיִּז! אַיִּז! זַיְנָעָן, דָּאָטָעָוּ—עַט!

נִיט ווִיִּיט פון אַיהֲרָע, אַין אַפָּעָנָעָם פָּעָנְסְטָעָרָל פון הַיְּזָקָעָ,
הָאָט זיך אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָוּפָט אַגְּנָאָעָר הוַיְפָעָן אִידְיָשָׁע קָעָפָט מִיטָּן
לְאַגְּנָעָ בעָרָד. זַיְעָרָע אַלְעָמָעָן אַוְיְסְגַּעַשְׁטָוּפָט אַוְיְגָעָן הָאָבָעָן

געשטראט, אין דערזעלבער ריכטונג, וואויהין באשע האט אויס-. געשטריךט איהרט בידע ארעמס. הייסט דאס, אzo זיי גלאַז עה ען ערַעס פון בערגען אראָט... עפֿעס גאָר שרעקלַי- בעס זעהן זיי, וואָס האָט נאָרנִיט צוֹ טָן מיטן פֿאָראַזְמֶגְלִיךְ- טען פֿאָרָעָכָאָד.

האָט מען זיך פון גלאַז זיטען אַלְאָז געטאָן צוֹ דער היילצערנֶר מאַשְׁינֶריעַג, ניט וויט פון אַנְשָׁעָלָס שטוב, וואויהין אַנטָאָשָׁע, דער גוי פון פֿאָראָט, האָט זיך שוין פריהער אַרוּפִַי- געקוּראָפְּקָעַט, מיט זיין שיפּוּרָעַן קָאָפּ אָונֵן מיט די "ニיכְטָעַרְעַ".

דאָס וואָס מ'האָט דָאָ דערזעהן, אין שאָטען פון קַיִַיְלַעֲכְדִּיגָּעָן שינְדָּעָלִי-דָּעַכְעַלְעַ, האָט שטאר געמאָכָט דאס בְּלוּט אַלְעַמְעָנוֹס אַדְעָרָעָן, פון שטוייס, מיטן נאָז פון פֿאָרָעָכָאָד, איז דער מגוּשְׂמָדוּרִיגָּעָר קָאָלְלוֹוֹאָרָאָט אַרוּיסְגֶּעַרְיסְעַן געוֹאוּרָעָן פון זיינָע גַּיְתְּשִׁינְגָּע אַקְסָעָן-לְעַכְעַר, נאָךְ אַיְדָעָר דער קָאנָט האָט זיך גענוּמָצָן אַפְּוּרִיקְלָעָן פַּזְן זיין רָגְנָדָעָן קַיִַּאְפְּקָעַ-בוֹךְ...

אוּיסְגֶּעַרְיסְעַן האָט זיך דער קָאָלְלוֹוֹאָרָאָט, אָונֵן אַנטְקָעָגָעָן אַיהם אַיז אַוְיְגַּעַשְׁפָּרָגָעָן דער שׂוּעָרָר דַּעֲמָבָעָנֶר הַוּבָעָלָ, וועַלְכָּעָן אַנְשָׁעָל האָט נאָרָאָ בָּאוּזְיָעָן אַפְּצָוֹתְשָׁעָפָעָן פָּזָגָם אַיְזָעָרָ- נעָם צוֹוִי-פָּזְדִּיגָּעָן גַּעֲוִיכָט. צוּוִישָׁעָן אַזְוַלְכָּעָן צוֹוִי קַלְעַצְעַרְ, וויְ זִי אַרוּיסְגֶּעַשְׁפָּרָזְגָּעָן אַקְסָפָן קָאָלְלוֹוֹאָרָאָט אָזָן – הַוּבָעָלָ, האָט אַנְשָׁעָלָס אַרְיָמָעָ קָאָפּ אַרְיָנְגָּעָטְרָאָפָעָן, וויְ אַגְּזָס צוּוִישָׁעָן הַאָמָעָר אָונֵן קָאָוּזְדָּלָעָ. דער שטוייס פון פֿאָרָעָכָאָד – דאס אַיז גַּוּוּעָן דער רַיוּגָּעָר שְׁמִידָ.

מיט מעַנְשְׁלִיכָּע גַּעֲהָרָן אָונֵן בְּלוּט אַיז דער גַּרְאָבָעָ. קָאָלְלוֹוֹאָרָאָט גַּעֲוָעָן באַשְׁפְּרִיצָט. וויְ אַן אוּיסְטְּעַרְלִישָׁעָר ווִילְדָ- אוּיסְגַּהְאָקְטָעָר אַפְּגָאָט פַּזְן מַעַנְשָׁעָן-פְּרַטְסָעָר האָט עָרָ דָאָ אַזְיַינְד גַּעֲהָוִיעָרָט. זָאת אָונֵן גַּרְיוֹזָם מַיאָסָ, מיט אַן אַגְּנָעָשׂוֹאַלְעָנָעָם בְּוּיָּה, אַרְוָמְגָעָנָאָרָטָעָל מִיט פְּאָרְבְּלִוְוִיגְטָעָ שְׁטָרִיקָ. אָונֵן לַעֲבעָן אַיהם אַיז שְׁטָרָצָם גַּעֲשְׁטָגָעָן דער לאָפְּטִיטָט זַיְינָעָרָ, דער הוּי בעָלָ. צוֹוִי וויְ עָרָ אַיז אַוְיְגַּעַשְׁפָּרָזְגָּעָן נַאֲכָן שְׁטָוִיסָ, צוֹוִי אַיז פָּר שְׁטָעָהָן גַּעֲלִיבָעָן: דָאָר אָונֵן קְרַעְפְּטִיגָּ וויְ אַתְּלִין פֿאָרָ-

טג'יעט-ביין און געהארכוּם. גרייט, דאָבַט זיך. אויסצופִּיהָרֶעֶן
 אַ צוֹוִיתָן בְּאַפְּעָהָל פָּוֹן זִין אוַיסְגַּעַצְוִיגַּעַנְעָם חַרְשָׁעָר.
 דער קְרָבָן זַיְעָרָר, אַנְשָׁלַּע פַּאֲרָאַמְשָׁקִס קַעַרְפָּעָר, אַיְזָן
 דָּא גַּעַלְגָּעָן אַ בִּיסְעָלָע אַן אַ זִּיט. נַאֲכָן טַוִּיטְלִיכְעָן קַלְאָפָּ
 האָט עַר נַאֲך, אַפְּנִים, גַּעַלְעָבָט אַ פָּאָר מִינּוֹת, גַּעַוְאַרְפָּעָן זִיך.
 אַ גַּבָּר אַ אִיד גַּעַוְעָצָן! פָּוֹן זִין גַּעַזְגָּעָן אַגְּעָבָרָעָן.
 טעָן פְּנִים אַיְזָן אַבָּעָר פְּמַעַט מַעַר גַּאֲרִישָׁת גַּעַוְעָן צַוְּעָר-
 קַעַנְעָן. אַיְזָן וְאַונְד. אַיְזָן קְנוּילָן בְּלִיטָן אַוְן הָאָר. גַּאֲרָ זַיְעָנָ
 פְּרָרִישָׁ-גַּעַוְאַרְוּלְעָט שְׂתִיוּעָלָהָאָבָעָן, מִיטָּזַיְעָרָ פַּאֲרָשְׁטוּבְּעָט,
 טַעַמְפָעָ נַעֲזָר, גַּעַקְוֹקָט אַרוֹדִיךְ נַזְמָן קִיְיַעַכְדִּיגְעָן דַעַכְלָעָ אַוְיךְ
 דֵי סְלַפְּעָס. מִיטָּאַמְעָר טַעַנָּהָאָבָעָן זַיִי גַּעַקְוֹקָט צַוְּ
 דַעַם, וְאַס זַיְצָט אַוְיבָּעָן:
 – אַט, אוַיסְגַּעַשְׁמִירַט לְכֻבוֹד שְׁבָת! אַיְזָן וְאַס?... אַומָּה-
 זַיְסָט אַוְיסְגַּעַשְׁמִירַט,

פענטש און זיין לולער בדוויט-געבעל

1

דעם זעלגען פרײיטאג, אָ קורצעע צייט אַידער אַגשעל
פֿאָרָאַמְשִׁיךְ אֵין גַּהֲרָגֶעֶת גַּוּוֹאָרָעָן, הָאָט נָאָךְ מַאיַּר-פֿעַנְטָע גַּעַ-
הַאַלְטָעָן אֵין רַעַכְתָּעָן מִיטָּעָן אַנְבִּיסָּעָן. עַר הָאָט אַרְיִינְגָּעָאַכלָּט
זַיְּן שַׂוְאַרְצָעָז זַיְּעַרְלִיכָּעָז, פָּרַעַפְּיִיצָּעָז, פָּוּן פְּרַאַסְטָעָן וּוּיְצָעָן-מַעהָלָז,
מִיט אָן עַרְבָּ-שְׁבַּתְּדִיגָּעָן לְוַגְּגָעָן-גַּעַבְּרָאַטָּעָן. נִיט קוּקְעַנְדִּיגָּז אָוִיךְ
דָּעָם, וּוֹאָס טְרִיאַנְעָז זַיְּן פְּלוֹגִיתָטָעָז רַוְּפָט אִיהָם: לִיְּמַעְנָעָר גַּוְּלָטָז,
דָּאַלְצָעָרָנוּ צָוָה, בְּלִיעָנָעָר אַינְדִּיךְ וּכְדוֹמָה, נָאָךְ אַזְעַלְכָּעָז מִינִי
קָלְאַגְּעַדְיִיגָּעָז צְוַנְעַמְעַנְיִישָׁעָן, אֵיזְ פֿעַנְטָעָז, אֵין הַלְּכוֹת אַכְּלָה, גַּאֲרָ-
גַּיְּטָעָז גַּוְּלָטָז וּוּי מַעַן קַעַן מִיְּנָעָן. וְהָא רַאְיָה: עַר הָאָט וּזְהָרָ-
בָּאַהֲזָוּעָטָעָז גַּעַרְיִסְעָן פָּוּן דָּעָרָגְרִיסְעָדָעָז פְּרַעַפְּצָעָז וּוּיְלָדָעָז, אַבְּעָרָ-
אַפְּעַטְּשִׁילְכָּעָז שְׁטִיקָעָר, אָוֹן פָּאַוְאַלְיָעָז גַּעַטְוָנְקָט אֵין דָעָר שַׂוְאַרְצָ-
בָּרוּגְיָעָר לְוַגְּגָעָן-יְיָוָן, מִיט אָסְ צִיבְעַלְעָז אַיְּגָעַבְּרָאַטָּעָן. סָאַיְּ-
אָסְ וּאַלְוּוּעַלְעָר אַבְּעָר גַּעַשְׁמַקְעָר מַאְכָל, וּוֹאָס אַפְּיָלוּ אַרְיִימְעַלְיָיטָ-
פָּאַרְגְּיִינָעָן זַיְּן דָּאָס פָּמָעָט אַלְעָז עַרְבָּ-שְׁבָתָז צָוָם אַנְבִּיסָּעָן. מִיט אָ-
פְּרִישָׁעָר, פּוֹכְקָעָר בּוֹלְקָעָר, אַדְעָר מִיט אָסְ פְּלַאַכְעָר פְּרַעַפְּצָעָז בָּאָ-
שְׁמִירָט מִיט קָאַנְיִפְּלִיעָז, פָּאָסְטָז זַיְּן אָזָא זַגְפְּטִיגָּז גַּעַקְעָץ גַּאֲרָ-
אַן אַנְטִיקָּז. אָזָא אַנְבִּיסָּעָן נִיט שָׁוִין דָעָם פָּאַדְעָר-גַּעַשְׁמָאָקָז פָּוּן
די בִּינְאָכְטִיגָּעָז גַּעַפְּלָטָעָז פִּישָׁ אָזָן פָּוּן מַאְרָגְעַנְדִּיגָּעָר טַשְׁאַלְעָנָטָז.
פָּאַרְטִּיפְּט אֵין דָעָר טַעַלְעָר מִיט לְוַגְּגָעָן, הָאָט מַאיַּר פָּעָ-
טָעָז, וּוּי אָזָס בִּים טַוְנְקָצְלָעָן זַאַשְׁיקָן, אַלְעָז וּוּיְלָעָז אַוְיְפָגָעָ-
עָז.

חויבען זיין האמפטנעם קאָפּ און בהמחש אַומגעקיקט זיך. פון אונטער זיין פֿאָרְשָׁאָרֶט הִיטָּלָע, ניט קיין ווינטערדייגע ניט קיין זומערדייגע. נאָר סאמּ אַהֲלָבּ ווֹאַטְעַנְעַ אָן אַהֲן אַ קָּזָ� רָאָקּ, האָבעַן אַיהם פֿון אַלְעַז זַיְתְּנַע קאָפּ אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָעַקְטּ פֿעַקּ לְעַזּ רְוִיטְלִיכְעַ, נִיטּ גַּעַשְׂוִירַעַנְעַ הָאָרָ. אוּףּ דָּעַר פֿאַטְלִינְצְּיעַ אַ שְׁטוּבְּיִינְעַר פֿעַקְעַלְעַ, אָן פֿעַקְלַעַ – אַיבְּעַר שְׁטָעַרְעַן אָן אַיעְרַעַן. זַיְנַע בְּלוּוּלִיכְעַ אַוְיְגְּלַעַן האָבעַן אַצְּנַדְעַר אַרְוִיסְגַּעַשְׁטָרָהְלָטּ פֿון דִּי ווַיְיַטְּאַגְּדִיגְעַ בְּרַעְמַעְן מִיטּ גְּרוּסְטַעְנוּגּ. אַפְּעַר וְעַחַן האָט זַיְנַע בְּלָאַנְדוּשְׁגַּדְיָה קְקַפְּלַעַן קְיַיְנַעַם נִיטּ גַּעַזְהָן. ניט טְרִינְעַן זַיְנַע בְּרוֹגְזְדִּיגּ וַיְיַבְּעַלְעַ, דִּי סְוַחְרַטְעַ פֿון צִיגְעַן-מִילְּן; ניט דִּי קִינְדְּעַר זַיְנַע. אַצְּנַדְעַר האָט עַר גַּעַזְהָן פְּאָר זִיךְ נַאֲר אַ בְּרוֹטְאַלְעַ-צְעַרְעַתְעַנְעַ פְּרַעְפִּיצְעַ אָן אַ הַוִּיפְעַן, אֵין בְּלוּטְאָוָן אַיְבְּעַלְעַ, אַיְנְגָעְקָאַכְטָעַ לְגַוְגְּעַן... דִּי פְּרַישְׁעַ פְּרַעְפִּיצְעַ האָט גַּלְּיטְשִׁיגּ גַּעַקְוִיטְשָׁעַט אַונְטְּעַר זַיְנַע שְׁטָאַרְקָעַ צִיְּן אָן דִּי מְגַוְשְׁמָדְיִינַע פִּינְגְּרָאַר, וּוֹאָסּ האָבעַן אַיהם גַּעַדְיַנְטַע אַלְסּ מְעַטְּרַעְעַ. גַּאֲפְעַלְעַ, האָט עַר גַּעַקְוִשְׁתּ וּוֹי אַ גַּר קַוְשְׁתּ צִיכְּזָה.

נאָר עַפְעַס אַיְנְמָאָל צְוַיִּי מֶאָל האָט זַיְנַע פֿאָרְפְּרַעְסָעַן אוּינְגַּעַל יִאָר דְּרַכְאַפְּטַע אַ בְּאוּפְּגָוָגְגָן... הִגְּנַטְעַר דָּעַר אַפְּעַנְגָּרַעְרַע פֻּעַנְסְּטָעַר. דָּאָס האָט דָּעַר "קְרַאַסְטּוּוּעַ", דָּעַר נִיעַר פֿאַדְלַעַע פְּעַרְדּ זַיְנְעַר, "שְׁמַעְנְדִּיקְעַס" יְוִרְשָׁ, גַּעַוּאַרְפְּעַן מִיטּ זַיְנַע אַיְנְיַע אַוְיְרִינְעַן קאָפּ, פְּדִי אַרְיִינְצְּגָוְנוּטְעוֹזָן זִיךְ מִיטּ דָּעַר דְּאַרְעַר מְאַרְדָּעַ אֵין אַגְּנַטְעַר גַּעַבְּגַּנְדָּעַנְעַם וְעַקְעַלְעַ סִיעַטְשָׁקָעַ מִיטּ האָבעַר, אָן צַו דְּעַרְגְּרִיכְעַן בְּיוֹקָעַל דִּי שְׁרִירַים. פֻּעַנְטָעַן האָט זִיךְ אַבְּעַר אַוְיְסְגַּעַדְוָכְטּ, אָזּ דָּאָס כְּרַאַפְּרַעְטַע עַר זִיךְ גָּאָר, דָּעַר קְרַאַסְטּוּעַ זַיְנְעַר; אָזּ דָּאָס ווַיְנַקְּטַע צַו אַיהם: "וְעַהְסָטּ, בְּאַלְעַבָּסּ, דִּי עַסְטּ וְאַרְיְמָעַס אָן אַיךְ אַוְיַּקְעַדְתָּ". עַסְעַן מִיר זִיךְ אַזְוִי בְּיַדְעַ!..." אַזְוָאָ חַבְּרוֹתָא בְּיִי דִּי פֿרְיַיטְאַגְּדִינְעַ גַּעַצְיְבַּעַלְעַטְעַ לְגַוְגְּעַן האָט פֻּעַנְטָעַן פֿאַרְדְּרָאַסְעַן. וּוֹאָסּ גַּלְּיִכְתּ עַר זִיךְ עַפְעַס. אַזְוָאָ פֿאַדְלַעַע פֿון דָּאָרָה, צַו אַ אַידְעַן?... וּוֹאָסּ ווַיְנַקְּטַע צַר אַיהם. דָּעַר שְׁלִימְזָל?

הָאָט פֻּעַנְטָע מְפִסְקַּה גַּעַוְעַן אַיְמְיַעַן אָן אַ בְּרוּסּ

געטאן אויפַן פערד פון האָלֶן אַרוּסִים, מיט זיין ווילעַדְעַן לְשׁוֹן,
ניט צוֹדרִיקַעַנְדִּיגַּ דַּעֲרֵבִי צַיִן אָונַן לִיפְעָן:
— עַרְיוּ-זַעַם-מַיְ-נַי-כָּאַלְעַ! רַעַס-אַ-דוֹ-רַעַס!
ס'הָאָט גַּעַהַיִיסָּעָן: «פְּרִיה זַיְקַ מִיר נִיט, כָּאַלְפַּרְעַ! פְּרַעַס
אוֹ דוֹ פְּרַעַסְתִּ!»

אין אַ מַּאֲדָנוֹץ זַקְןִי דַּי «כָּאַלְפַּרְעַ» האָט אַיהם גַּלְיִיךְ
פָּרָשְׁתָּאַנְעַן. אוּפְגַּעַהַעַרטְּ צַיְּ וּוּאַרְפַּעַן מִיטְן קָאָפַּ, אַינְגַּאנְצָעַן
מִיאָשׁ גַּעַוְעַן זַיְקַ פָּוֹן דַּעֲרַכְאַפְּעַן דַּי רַעַשְׁתַּלְעַךְ סִיעַטְשָׁקָּאַ, אָונַן
געַבְּלִיְעַן אַזְוִי שְׁטַעַהָּן, דַּעַם קָאָפַּ אַיְנְגַּעַנְוָרְעַטְ אַיְן טַאַרְבַּעַ
אָונַן גַּעַטְאָכָּט. עַרְעַטְ אַזְוִי, קַעַנְטִיגַּ, גַּעַוְאָלְטַ דַּעַרְטַאַכְטַעַן,
דַּעַרְ פִּירַ-פִּיסְיְגַּעַר פִּילְאָזְאָפַּ, בֵּין וּוּאַנְעַנְטַ עַרְ וּוּעַטְ זַיְקַ אַזְוִי
מוּטַשְׁעַן אַיְיךְ דַּעַרְ וּוּעַטְ? צַוְּלִיבְ וּוּאָסַ עַרְ לְעַבְּטַ אָונַן צַוְּלִיבְ
וּוּעַמְעַן?... וּכְדָוָהָה, נַאֲךְ צַוְּלַכְעַ פְּעַרְדִּישַׁע שָׁאָלוֹת. מִהָּאָט
אַיהם אַבְּעַר צַוְּלַאְגַּנְגַּן נִיטְ גַּעַלְאָזְעַן טַרְאָכְטַעַן. שְׁטַעַן-פְּלִיגְעַן
הַאָבְּעַן זַיְקַ בְּאַגְּזַטְ מִיטְ זַיְקַ פָּאַרְגְּלִיוּוּרְטְּקִיטְ אָונַן גַּעַנוֹמָעַן
אַיהם בְּיִסְעַן מִיטְ פָּאַרְאִינְגְּטַעַ פְּחוֹתָה. קַיְיַן גַּוְרִיסְעַן עַקְ האָט
געַבְּאָךְ פְּעַנְטַעַס קְרָאָסְגַּוְעַיְצַן נִיטְ גַּעַהְהָטָה. דַּאָס וּוּאָס אַיְיךְ
אַרְאָפְגַּעַהַגְּגַעַן אַיְבָּעַר דַּי דַּעַרְעַ לִיטְקָעַס האָט אַוְיסְגַּעַזְהָעַן וּוּי
אַ פָּאַלְשָׁעַר אַפְּגַּנְטְּרָאַגְּגַעַנְעַר צַפְּ. מִיטְ אַזְוָעַ עַקְ קַעַן אַ דָּאַרְפִּיְ
שְׁעַרְ פָּעַרְדְּ גַּעַגְעַן שְׁקָלְאָזְוּעַרְ פְּלִיגְעַן קַיְיַן סְךְ נִיטְ אַוְיִיפְתָּאָן.
בְּפְרַט — יָעַנְעַ הַאָבְּעַן נַאֲךְ דַּעַרְשְׁמַעַטְ, אָזְ וּוּאַרְפַּעַן מִיטְן קָאָפַּ
לְאָזְוֹת דַּעַרְ בָּאַלְפְּבָּאָס אַזְוִי נִיטְ... האָט דַּעַרְ «קְרָאָסְגַּוְעַיְצַן»
גַּעַמְזּוֹת אַוְיסְשָׁלְאָגְעַן מִיטְ דַּי הַינְּטַעַרְשְׁתַּעַ פִּיסְ, פָּאַרְבִּיקְעֻוּחָן,
אוּףְ אַיְיַן אַרְטַּ, צַוְּיִשְׁעַן דַּי הַאַלְאָבְּלִיעַס. פְּעַנְטַעַס קְלָאַגְּיִינְגַּעַר
אָונַן נִידְעַרְגַּעַר וּוּעַגְּלַעַלְ האָט אַבְּעַר קַיְיַן צַוְּפְּרִיעַ בְּאַוְוּגְגַּוְגְּעַן
נִיטְ עַרְלוֹיְבָּטְ. הַאָבְּעַן זַיְקַ דַּי פָּאַדְקְפּוּעַס אַפְּגַּנְעַלְקְלַעְפַּטְ אָן דַּעַרְ
פָּאַדְעַרְשְׁטַעַר אָקְסַ, דַּאָס האָט פְּעַנְטַעַס נַאֲךְ מַעְהָר צּוּרִיכְצַטְ:

— כָּאַלְעַ! דַּוְ-טִיְּסַ, צַיְּ דַּוְ טִיְּסַ-נִּיְּ?... ס'הָיִיסָּטְ:

כָּאַלְעַרְעַ! דַּוְ שְׁטַעַהַסְטַ, צַיְּ דַּוְ שְׁטַעַהַסְטַ נִיטְ?

אָונַן גַּיְבַּ נַאֲרַ אַ קְוּקַ! דַּעַרְ «קְרָאָסְגַּוְעַיְצַן» אַיְ שְׁוִין אַזְוִי
אַנְגַּעַשְׁרָאַקְעַן פָּוֹן דַּי «מַעַנְשְׁלִיכְעַ» פְּגַטְשַׁ, מִיטְ וּוּלְכַעַ פְּעַנְטַעַ
אַיְזַיְקַ נַוְהָגַ מְכַבְּדַ צַיִן זַיְנַעַ פִּירַ-פִּיסְיְגַעַר בְּרוּיטַ-גַּעַבְּרַ,

או ער האט אויפונעהרט צ'ו בריקען זיין, דאס אויך און גע-
לאווען די בייסינגע פלייגען זיין זאלען איהם צאפען דאס אַלטָּע
גיט-געונגעט בלוט פון די אַדערען. ער האט נאָר פילאָזאָפֿיש
געדרעהט מיט זיין איין-איינציגען אויער איבערן קאָפּ. קיִן
צוויטען אויער האט ער, ברוך השם, ניט געהט. אַ וואָלֶךְ,
האָט דאס איהם אַמְּאָל אַפְּגַּעֲבִישׁען אַין ווינטערדיגען וואָלֶךְ,
אַין ווילדען אַנטְּלוֹויפֿעַן פון טויט אַין דאס געשעהן... אַין
ס'איַן געווען איינגע פון דעם פערדס מעלהות, פאָר והאָס פענטע
האָט איהם, ווי אַלְעַט מְאָלֶךְ, איינגעחאנזעלט פאָר גאנצע ויבען
קארבען...

געברוייכענדיג אַזְוֵי, יאַהֲרֻעְלָגָנָג, אַיִן אַזְוּעַבְּעָן
אויער, צי הארכען אַזְוּאַכְּזָדְעָנָקָעָן, האָט איהם דער "קרָאָ-
סָקוּוּיָּעָן" געמוות דאַפְּעַלְתָּן אַנְשָׁטְרָעַנְגָּעָן. דערפָּאָר אַיְן ער איהם
?עַנְגָּעָר גַּעַוְאָרָעָן ווי בַּיִּי אַ גַּעַוְהָנוּלִיְּכָעָן פָּערְדָּר, פָּמַעַט שְׂטָעָן-
דיַג שְׂטָרָאָם גַּעַשְׁטָאָנָעָן אַוְיָף דער פָּערְדִּישָׁעָר פָּטְלִינִיכָּעָן, אַזְוּעָהָן
פָּוּן אַ חִיה מִיט אַיְן האָרָן.

דאָס דרעָהן אַצְינְד מיט דעם דאַזְיָגָעָן האָרָן האָט גַּעַזְאָלָט
פָּאָרְדִּיטָּעָן:
"עַט! אַבְּיִסְעָל מַעַהָר פָּערְדִּישָׁע בְּלַוְתָּן די אַדְעָרָעָן
אַדְעָר ווּנְגִינְגָּר... אַבְּיִ פָעַנְטָע זָאָל נִיט זַיִן אַין כָּפָס..."

2.

מיט דעם לְעַצְּטָעָן שְׂטִיקָעָל פָּרָעְפִּיצָעָה האָט פָעַנְטָע, ווי
מיט אַ שְׂוֹאָם, קָוְנָצִיג אַוִּיסְגָּעָוִיָּשָׁט דאס רַעַשְׁתָּעָל שְׂוֹאָרְצָעָט
לוֹגָעָן-יְוִיךְ פָּוּן טְעַלְעָר, אַפְּגַּעֲבִישׁעָט דעם גַּרְאָבָעָן פִּינְגָּעָר אַזְוּ-
שְׂלֹוקָעָרְצָעָנְדִּיג, אַפְּגַּעֲבָוָרְטָשָׁעָט זַיִן אַין טְשָׁאַינִיק-הַאַקְעָנְדִּיגָעָן
בעַנְשָׁעָן, פָּוּן ווּלְכָעָן קִיַּין שָׁוֹם פָּאָרְשָׁעָר פָּוּן לְשׂוֹן-קְדוּשָׁה וואָלֶט
קיִן וואָרט נִיט פָּאָרְשָׁטָגָנָעָן. אַפְּגַּעֲבָנְשָׁט - האָט זַיִן פָעַנְטָע
אַ הוֹיָב גַּעַטָּאָן מִיט זַיִן קְלִיאָצִיגָעָן גַּוְעָף אַזְוּנְטָע
נִיט צִים בָּאַלְקָעָן, נִיט צּוּם ווֹיָב:

— נא, כמו-זאפרען-שעשות-זו-ראאםשטשייך. אַ גוֹאַל-
אייפעל-דע-פֿרָאַם עַס-אוּפִי שְׁעַשְׁאַטְקָעַ!
מייט דעם האט ער זיך, אַיגַעֲנְטַלְךָ, גַּזְוָאַלְט פַּאֲרָעֵנְטָה.
פַּעֲרָן פָּאַר טְרֵיְינָעַ זַיִן אַשְׁת-חִילָּה, דַּי שְׁטָאַלְכָּעַ סְוָהַרְטָעַ פַּיַּעַן-
צְגַעַן-מִילָּה, אָז אַוְמִזְיסְט חַסְ-וּשִׁים האט ער דַּי פְּרִישָׁעַ פְּרִיכָּ-
פִּיצְעַ מִיט לְוָנְגָעַן-גַּעֲקָבָץ נִיט גַּנוֹסְטָעַן. אָט פָּאַהְרָט ער אַפְּ-
פִּיהְרָעַן "טְשַׁעַטְשַׁאַטְקָעַ" צַו אַנְשָׁעַל פַּאֲרָאַםְשְׁטְשִׁיךָ. סְ'הִיסְטָה: אָז
וּוֹאַרְצְעַלְדִּיגָּעַ האַיִלָּן אֶזָּא, וּוֹאָס אַיְוָגָעַן צַו מַאֲכָעַן רַעַדְלָאַךָּ-
פַּאַרְן קַאנְגָּטָם... פָּאַר אַיְגָעַן הַוּצָאות האט ער זיך שְׂוִין אַ בָּאַ-
רְיָהָם-גַּעֲטָאַן מייט זַיִן בַּאַחֲאָעוֹגָנְטִיקִית אַיִן סְוָהַרְיִשְׁעַ עַנְגִּים:
אַ גַּוְאַלְדָה, וּוּפִילְ דַעַר פָּאַרְאָם עַסְטָ-אוּפִי טְשַׁעַטְשַׁאַטְקָעַ!

נַאֲר פַּוִּין זַיִן הַעֲמַעַטְנָעַר בָּאַרְיִי-דָעְוָדְרִיגְקִיט אִיז גַּאֲרֻנִישְׁטָ-
גַּעַוְאָרָעָן. טְרֵיְינָעַ האט אוּפִי אַיִםָה, זַיִנט אַ פָּאַר חַדְשִׁים, גַּעַ-
טְרָאַגְעַן אַ שְׁוֹעֵר הַאֲרָזָה. האט זַי אַפְּיִילְ זַיִט אַוְמַנְעָקְוָקָט
אַצְיִינְד אַוּפִי אַיִדְרָ פַּלְוָמְרָשְׁטָעַן בְּרוּיט-גַּעֲבָעָר, אַוִּיפָּן בַּאַחֲאָעוֹגָנְטָעַן
טְשַׁעַטְשַׁאַטְקָעַ-פִּיהְרָעַר, אַוִּין פָּאַר-זַיִךְ אַ בּוֹרְטָשְׁ גַּעֲטָאַן:

— פָּאַרְצְעַדְיָנָעַר מִינְגָּעָר! צְגַעַן קַעַנְסָטָה גַּבְּנָעָן! ...
מַאֲרַ-פַּעֲנָטָעַ האט זַיִךְ שְׁוֹעֵר אַ קְרָאָן גַּעֲטָאַן אִין דַּי
פְּצַקְלָעַךְ הָאָר אַוּפִי זַיִן פָּטְלִינְצָעַ מִיט דַעַם זְעַלְבָעַן הַלְּבָ-
צְעַהַנְדִּילָגָ פִּינְגָּעָר, וּוֹאָס האט אַיִם אַקְאַרְשָׁת גַּדְיִינְט אַלְסָ-
מְעַסְעָרָ-גַּאֲפָעָלָ. סְ'אַיְוָן קְלָאָר וּוּדְעָר טָאָן: זַיִן טִיחַ-סְוָהַרְיִשְׁעַ
בַּאַמְעָרְקָנְגָגָ, אָז דַעַר פָּאַרְאָם עַסְטָ-אַוּפִי אַ סְקָטְשַׁעַטְשַׁאַטְקָעַ,
הַאָט אַוּפִי טְרֵיְינָעַן קִיַּין שָׂוָם אַיִנְדוּרְקָ נִיט גַּעַמְאָכָט, אַוִּין 8-לָאַ-
בְּלִיְיבָט וּוּי גַּעַוְעָן. דַעַר בְּרוּגוֹ הַלְּאָטָן. אַן אַוּפִי אַיִהָר
מַעַלְקָדְיָנָעַר צִיגָהָט זַי גַּאֲזָנָה זַיִט קִיַּין פָּאַרְקִירְיִשְׁקָעַ אַיִן
טוּרָ אָז קוּן זַי גַּאֲרָ נִיט פָּאַרְגָּעָסָעַן דָּאָס, וּוֹאָס אַיִן גַּעַשְׁחָהָן.
זַי דְּרָאַפְעָט זַיִךְ נִיט מַעַהָר, וּוֹאַרְפָּט זַיִט קִיַּין פָּאַרְקִירְיִשְׁקָעַ אַיִן
קָאָפָט, דְּעַרְלָאַגְנָט אַיִם שְׂוִיְגַעַנְדִּילָגָ דָאָס עַסְעָן. אַוִּין דּוֹקָא אַט
דַּי שְׂוִיְגַעַדְיִינְקִיט, אָט דַּי קָאַלְטָעַ פָּאַרְבִּיסְעַנְקִיט שְׁרַעַקָּעַ
מַאֲרַ פַּעֲנָטָעַן אַוִּין מַאֲכָעַן אַיִם אַפְּהָעָנְדִּילָגָ זַיִגָּע גַּעַנְיִטָּעַ
לְגַפְעָס הַוִּיבָּעָן זַיִךְ אַיִם נִיט אַוּפִי צַו כַּפְעָן דָאָס וּוּיָבָ, וּיְ-
מַעַן כַּאֲפָט אַ הוֹהָן אַיִן וּוּינְקָעָלָ, פָּאַרְפַּעְנָטָעַן זַי, צַוְיִוְיִוְיִוְיִי זַי

שטיינגרד און, און אַריינָנוֹאָרְפָּעֵן זֶי אַ גַּעֲבָנְדָעֵנַץ אַין בָּעֵט,
ביו זי ווועט זיך באָרוּהִיגָּעָן אַין נִיט "קְרִיכְכָּעָן מַעֲהָר אַין הַיּוֹק" ...
אט דאס אַין דאָך דאָס גַּאנְצָע אַומְגָלִיק ווּאָס זֶי אַין רַוְּהִיג
און "אַין הַיּוֹק" קְרִיכְכָּט זֶי נִיט מַעֲהָר!

אנגעהויבען האָט זֶי דער גְּרוּסְפָּר ברוֹזָן נַאֲך ווּינְטָעָר
צִיְּמָן, שְׁבַת-שִׁירָה פָּאָרָנָאָכָּת, ווּעַן דִּי קְרָאָהָעָן האָבָּאָן "שְׁמַעַן"
דְּרִיקָעָס" פְּלִישָׁצָן אוּסְטוּפִיכָּעָט אוּף יַעֲנָעָר זִיְּמָט אַזְעוּרָע. דאס
אַפְּגָעָלִיזְטוּ גַּעַלְט פָּאָר שְׁמַעַן דְּרִיקָס פְּמַעַן, דְּרִיִּי רַוְּפָעָל מִיט
פָּעָרְצִינְג קָאָפִיקָעָס, האָט דָאָך פָּעַנְטָאָג, בָּאָלְדָן נַאֲך לִיכְמָ-בְּעַנְשָׁעָן,
בָּאָהָאָלְטָעָן אַונְטָעָר טְרִינְגָּס אַ שְׁבַתְּדִּינְגָּעָן לִיכְטָעָר, פְּדִי דִּי
מִילְּן-סְוָהָרָטָע זַיְּנָע זָאָל דאס נִיט צְוָנְעָמָעָן אַין נִיט אוּסָס-
בָּרְיִינְגָּעָן אוּף אַיהָרָע אַפְּגָעָלִיזְטוּ גַּעַלְטָאָקָאָס. אַ גַּאנְצָעָן שְׁבַת-
שִׁירָה אַין דאס גַּעַלְט גַּעַוְעָן זִיכְעָר ווּ אַין אָן אַיְּזָרְגָּעָר
קָאָסְטָעָן. מָאָן אַון ווּיְבָהָאָבָּעָן זֶיךְ נִיט דְּעַרְוּוּגָט אַנְצְׁזָרִירָהָרָעָן
די שְׁבַת-לִיכְטָעָר. טְרִינְגָּעָן האָט גַּעַמְפָּכָט אַ פְּרוּמָעָן פִּיסְקָעָלָע.
מעַן ווּאָלְט גַּעַקְעָנָט מִינְגָּעָן, אָן זֶי האָט אוּף דֻּעָם גַּעַלְט אַיְּנָ-
גַּאנְצָעָן פָּאָרְגָּעָסָעָן. אַין דער אַמְתָּחָן האָט זֶי אַפְּבָעָר גּוֹט גַּעַ-
טְשִׁיקְעָוּפָט, גַּעַוְאָרָט, אָן מָאִיר זָאָל אַוּעָקָנְגָּהָן דָּאָוּנָעָן מַעֲרִיב
אַין בִּית-מַדְרָשָׁ... פָּעַנְטָאָג האָט זֶיךְ אַפְּבָעָר נִיט גַּעַבְלִיבָּעָן זִיצְעָן
אָרָט. נַאֲכָן כְּמַזְרָנָעָם שְׁלַשְׁ-סְפָּדוֹת אַין עָרְגָּבָעָן אַין גַּעַ-
אַינְדָּעָרְהָיִם, אַפְּגָעָלִיזְטוּרָט דֻּעָם עַרְשָׁטָעָן שְׁטָעָרָעָן אַין גַּעַ-
שְׁטָעָלָט זֶיךְ דָּאָוּנָעָן מַעֲרִיב בֵּי זֶיךְ אַינְדָּעָרְהָיִם. אַין אָט
דאָין צְוִוִּישָׁגָן מָאָן אַון ווּיְבָהָאָבָּעָן פָּאָרְגָּעָקָוּמָעָן דָּעָר אַמְתָּחָר
וּוְעַט-גַּעַלְיוֹף: וּוּנְעָר פָּוֹן זֶיךְ בִּידְעָן וּוּפָט פְּרִיחָאָר אַרְוִיסְבָּאָגְּלִיָּה
טָעָן דֻּעָם שְׁבַת-קְדָשָׁ פָּוֹן שְׁטוֹב אַין צְוָנְעָמָעָן דאס גַּעַלְט פָּוֹן
אַוְנְטָעָרָן לִיכְטָעָר. ווּ נְאָרָמָאִיר פָּעַנְטָאָג האָט זֶיךְ, מִיטָּן פָּנִים
צָוָם מַוְּרָח-וּוְעַנְטָאָג, גַּעַשְׁטָעָלָט שְׁמוֹנָה-עָשָׂרָה, האָט טְרִינְגָּעָן, זֶיְנָע
רִיחָרְצְוֹדִיגָּעָ אשָׁתְ-חִילָּ, גַּעַוְעָמָעָן בְּרָאָקָעָן דֻּעָם "גַּאֲטָ פָּוֹן
אַבְּרָהָם אַין יְצָחָק אַין יְקָבָן..."

הָאָט מָאִיר פָּעַנְטָאָג אַינְמִיטָעָן שְׁמוֹנָה-עָשָׂרָה דָּעָרָה הָעָרָט
וּוּ זֶיְנָע ווּיְבָלָע פִּיפָּס מִיטָּן שְׁנוּבְּגָלָע. אַין אַיְּהָם אַיְּגָגָע-
פָּגָלָעָן דִּי דְמִים: עָרְגָּבָעָן דָּאָס מִינְטָ מַעַן

דאָס געלאַט אונטערן לײַיכטער: ער האָט אינגעַנצעָן פֿאָרגעַטּען.
אוֹ אָחָן זִיְּן מַעֲרֵיב קָעָן דִּי אִידעַנוּ אָוַיךְ אוַיסְקּוּמָעַן. קָעָן
אַרוֹיסְטֶרְיִיבָּעָן דָּעַם שְׁבַת אַיְּנָעַ צְלִיְּן. האָט ער אַבְּיִיטָלְלָן צְוָוָה
שְׁפָעַט גַּעֲנִיםָעַן אַונְטָעָרָאַיְּלָעַן זִיךְ. יָאָגָעָן דִּי בְּרָכוֹת אַין דָּעַר
שְׁטִילָעָר שְׁמוֹנוֹה-עָשָׂרָה בְּאַרְגָּרָאָפָּה. ער: "הַיְּפָ—הַיְּפָ" אָוַן "פְּלִיפְּ—
פְּלִיפְּ" מִיט דָּעַר שְׁוֹעָרָר שְׁלִימִינִיעָר צְוָנָגָן, אָוַן זִיךְ, טְרִינִיעָן,
זִיְּן אַשְׁתַּחַיל: "צִיףְּ—צִיףְּ" אָוַן צִיףְּ—צִיףְּ!", אוֹ סְאִיזְׁ גַּעֲגַנְגָעָן
אַ רְוִיךְ...

נָאָר וּוֹאָס פָּאָר אַ פְּאָגְלִיְּךְ צְוִישָׁעָן דִּי מַהְרָהּ פָּוָן
טְרִינִיעָס שְׁנוּעַבְּעַלְלָעָ אָוַן דָּאָס פְּעַכְיִיגָּעָ עַבְּרִיגָּעָ פָּוָן צְוָאָ גּוֹלָם וּוְיִ
פָּעַנְתָּעָ אִיְּן! ער — אַ וּוֹאָרט, זִיךְ — פִּינָּה, שְׁוַיְּן אַפְּגָעָרְעָדָט
דָּעַרְפָּוָן וּוֹאָס דִּי וּוּבְּעַרְשָׁע תְּפִילָה אַלְיִין אָוַן אַ סְּךְ קִירְצָעָר
אָוַן בָּאַקְוּוּמָעָר אַפְּגָוּפְּרָעַפְּלָעָן. נָאָר אַיְּדָעָר אַזְנוֹעָר צְעִיאָגְטָעָר
אָוַן פָּאָרְסָאַפְּטָעָר מַאיְּרָ פָּעַנְתָּעָ אִיְּן דָּעַרְלָאָפָּעָן בְּיוֹן וּלְמַשְׁגִּינִים
אֶל תְּהִי תְּקוֹהָ, אִיְּן טְרִינִיעָ פָּאָרְטִינִיגָּעָ גַּעֲוָאָרָעָן מִיט אַיהֲרָ
מוֹצָאִי-שְׁבָתְדִּיגָּעָן גַּפְּבָעָט, אַ דְּרָעָה גַּעַטְאָן מִיטָּן עַק פָּוָן שְׁבָתָ-
דִּיגָּעָן קְלִיְּדָעָל, אַ רְיֵב גַּעַטְאָן אַ שְׁוֹעַבְּעַלְלָעָ, כְּדִי וּוּזִיעָן גָּטָט
אָוַן מַאיְּרָן, אַיהֲרָ מַאן, אוֹ בִּי אַיהֲרָ אִיְּן שְׁוֹן אַזְמָדָעָר-
וּוּאָכָעָן.

אִיְּן בִּי דָּעַם שְׁטָעַכְעַדְיִיגָּעָן שְׁיַיְּן פָּוָן שְׁוֹעַבְּעַלְלָעָ הָאָט
פָּעַנְתָּעָ, צְוָיִין גַּרְוִיסָּעָן שְׁרָצָק, דָּעַרְעָהָן מִיט זִיְּנוּ אַיְּגָעָנָעָ
וּוּתְּאָגְדִּיגָּעָ אַוְיְלָעָן, אָוַן טְרִינִיעָס לְנִיקָּעָ העַנְטָעָלְלָהָאָט אַ רְוִיךְ
גַּעַנְעַבְּעָן דָּעַם שְׁוֹעָרָעָן מַעְשָׁעָנָעָם לְיִיכְטָעָר, פָּוֹנְקָט יְעַן עַמְּ
לְיִיכְטָעָר... אָוַן בָּאָלָד נָאָכָרָעָם אִיְּן דִּי שְׁוֹעַבְּעַלְלָעָ אַוְיְגָעַלְאָשָׁעָן
גַּעַוְאָרָעָן.

וּוֹעֵן פָּעַנְתָּעָ אִיְּן, אִיְּן אַ רְגַּעַן אַרְזָום, אַוְיְגָעַלְאָפָעָן... נִיט
אַוְיְגָעַלְאָגָעָן, נָאָר אַוְיְגָעַלְאָפָעָן שְׁמוֹנוֹה-עָשָׂרָה, אַפְּאָרְפְּרִיהְיִגְּעָן
שְׁפִּיְּ-גַּעַטְאָן אִיְּן "עַלְיִינוּ" אָוַן אַ וּוֹאָרָף גַּעַטְאָן זִיךְ צְוָם שְׁמִישָׁ,
הָאָט ער אִיְּן דָּעַר טְוֹנְקָעְלְקִיְּת אַנְגָּנְעַתָּפָט אַ לְיִידְיִגְעָ טִישְׁטוֹן.
אַונְטָעָר בִּידְעָ לְיִיכְטָעָר — אַ לְיִידְיִגְעָ טִישְׁטוֹן. דִּי דְּרִי רְבוּעָלָ
מִיט פְּעַרְצִיגְׁ קְאָפְּיִקְׁסָזְזִינָעָן עַרְגָּעָץ-וּוֹאָגָרְשָׁוֹאַונְדָּעָן גַּעַוְאָ-
רָעָן. אַוְעַקְעַבְּלְיוֹגָעָן אִיְּן חַשְּׁן אַרְיִינוּ... אִיְּן דִּי פָּאָלְדָעָן פָּוָן

טרײַנעס קַלְיַידָעַ? אַין אֲשֶׁר שְׂפָאַלַּט פֹּון וּזְאנַט? אַונְטָעַר אֲצַבַּעַן?
 קַאַפְּעַנְסַ? וּזְעַר קָאַן דָּאַס וּוִיסְעַן? בִּים אַנְגַּעַזְגַּדְעַנְעַם לְעַמְפָעַל
 הָאָט פָּעַנְטָע, בְּרוּמְעַנְדִּיג, אַיְבָּעַרְגָּעַטְאַפְּט אַלְעַ קַלְיַידָעַן פִּין
 וּוַיְיַב, אַוִּיף אַיהֲר נְופָא אָנוּן אַוִּיפָּן וּזְאנַט. עַר הָאָט אַיְבָּעַרְגַּעַץ
 קַעַהְרָט אַלְעַ בְּצַבְעַכְעַס אַין דֵּי בְּעַטְעַן, גַּעַשְׁאַרְט מִיטַּא שְׁטַעַ
 קָעַן אַונְטָעַרְן אַלְמָעַר, אַוִּיף דֵּי פְּאַלְיַיצָּעַס גַּעַנִּישְׁטָעַרְט. אַן אַוִּימַ
 זִיסְטָע טְרַחְחָה! דָאַס אַפְּגַּעַלְיַיְזָטְעַ גַּעַלְט אַיְזַוִּי אַין וּזְגַסְעַר
 אַרְיַין. אַוִּיף אַלְעַ סְטַרְאַשְׁוַׁנְקָעַס, אַוִּיף זַיִן פְּאַקְעַן מִיטַּן קַלְיַאַק
 אָנוּן מִיטַּן גַּאַרְטָעַלְ, אָנוּ אַטְיַא גַּעַתְעַט עַר זַיִן פְּאַרְפָּעַנְטָעַן, הָאָט
 עַר גַּעַקְרָאַגְעַן נָאַר אַיְינְטַזְעַלְעַ תְּשֻׁבָּה:
 — אָנוּ צַס וּוּטַהְלָעַטְעַן בֵּי קַוְיְפָעַן אֲפָרְד, זַעַסְטוּ
 וּוַיְסַעַּן... פְּרִיהַעַר — אֲמַכְּה!

3.

מִיט עַטְלִיכָּע טָעַג שְׁפָעַטָּע, וּוּעַן טְרַיְּנָעַס אַפְּגַּעַצְיַיְלָעַט
 קָאַזְעַס הָאַבְּעַן גַּעַנְוָמָעַן צַיְּגַעַשְׁמָקָע מַעַלְהָ-גְּרָה זַיִן. הָאָט פָּעַנְטָע
 בִּי דָעַר שְׁוֹאַרְצָעַר קָאַזְעַס, אַוִּיף אַיהֲר בָּאַרְד, גַּעַפְיַעַן סִימְנִים
 פָּיַן קַלְיַעַן. מִיט זַיִן גַּלְיַיכָּעַן שְׁכַל הָאָט עַר תִּפְאַפְּרַשְׁתָּאַגְעַן,
 אָנוּ דֵּי צִינְגָּעַן עַסְעַן קַעַסְט אַוִּיף זַיִן חַשְׁבָּן, אַוִּיף דַעַט
 גַּעַלְט פֹּון אַונְטָעַרְן שְׁבַּתְדִּיגָּעַן לִיְכָטָעַר. הָאָט עַר וּוַיְיַטְרָגְעַן גַּעַ
 נְמַעַן קַעַהְרָעַן וּוּצְלָטָעַן אָנוּ נִשְׁתְּבָרָעַן אַיְן אַלְעַ וּוַיְנַקְעַלְעַן.
 דָאַס מַאַל הָאָט אִיתָם גַּאַט גַּעַהְקָלְפָעַן אָנוּ עַר הָאָט דָאַס גַּעַלְט
 גַּעַפְוָגָעַן. אָנוּ אַדְרָבָא, טְרַעַטְט וּוֹאַ?... מַעַן זַאַל זַיִן מִיט צַחַן
 קַעַפְ, וּוֹאַלְטָט מַעַן צַס אַוִּיךְ נִיט טְרַעַפְעַן. אָנוּ דַזְקָא בְּעַנְטָעַ,
 מִיט זַיִן אַיְינְ-אַיְינְגִּיצְעַן. קַאַפְּ פֹּון אֲגַולְם, הָאָט יָאַ גַּעַטְרָאַפְעַן.
 עַר הָאָט דָאַס עַנְטְּדָעַט אַונְטָעַר אֲן אַיְבָּעַרְגָּעַקְעַהְרָטָעַר בְּלָעַ.
 כַּעַנְעַר פְּעַנְדְּעַלְעַט אַוִּיף דָעַר וּזְאנַט, אַנְגַּעַזְגַּדְעַנְעַן בִּים אַרְיַעַלְ.
 אַוִּיף אֲשֶׁר אַטְוֹאַק. אָט וּוֹאַס דֵּי אַיְדָעַנְע אַיְזַבְּגַל צַבְּ
 צַוקְלָעַהְרָעַן! אֲהַוְיָעַן בְּלוֹטִינְג גַּעַלְט בְּאַחַלְטָעַן אַיְן אֲפָעַן
 דְּעַלְעַ... פֹּון דֵי דְרִי רַזְבָּעַל מִיט פְּרַצְגָּן קַאַפְּיַיקָּעַס הָאַפְעַן
 אַבְּגָר אַצְינְד גַּעַפְעַהְלָט גַּאנְצָע אַכְזָיג. אַפְנִים אַוִּיף קַלְיַעַן פָּאַר

די קאועס אויסגעבראכט. אוץ פארשווונדרונג פון זיין מילך. סוחרטע האט פנטען צריינגעבראכט אין מורה דיגען גרים מצאן. און פארשווארען האט ער זיך, אויף דער וויבס ציגען, צו געמען פון זיין זיך נקמה און אויפשטיילען דעם כבוד און דעם נאכפאליגער פון זיין גושגנדענעט פערעל אוף זיך ער לייב און לאבדען...

האט ער זיך פארטאייט, פנטען, געמאכט זיך, און אויף די אכזיג קאפיקעס האט ער שוין אינגעאנצען מוחה-גפווען; און אין דער אמרתען אויסגעקיקט אויף אַ שעהלע, וווען טריינע טראגט פאנאנדער ציגען-מילך טאר אירער דעריגען קינדרען. פנטען האט זיך דאן שטיל אירינגעמאכט אין דעם וויבס שטעלכעלע, אַבעלאזען דעם פינח-אָרשיינגענעט גארטעל פון די לאבדען און געפונדען די שווארכען ציג, די גראסטע און די בעסטע מילך-געבערין. אירער אַ היינטיגע-וועיגער-געבוירענע, ציגעלע - אַ "האָדוקע", וואס טראגט אַ צוימעל אין מוייז, כדי זי זאל ניט זוינען, האט ער אויך געפונדען, מיט אירר מאמען אינאיינעם און מיטן זעלבגען גארטעל. אונו האט ער זיך בידען אַוועקגעטראגען אויף דער קלאנציגער פֶּלְיִיצָע און פאָר��ויפט פֿאָר פֿיר מיט אַ האָלָּב רֶזֶבֶּל; מוטער און קינד אויף באָלְדִּיגָּר שְׁחִיתָה. ער האט אַפְּלוֹ אַפְּגַּזְוָוָרָט בֵּין מֵהָאָט דער וויבס ציגען געקוילעט פֿאָר אַיהם אַין די אויגען הינטער די יאָטְקָעָה. וואָרים בִּיאָטָג אַין דאָס קוּלְעָר-שְׁטוּב, הינטערן שטאט, געשלאָסען. אַין אַ "בְּהַמָּה-דְּקָה"^{*} ערלויבט מען זיך צו שצטצען דאָ אויפֿן אָרט; אויף צו להכזיס דעם נײַעם פריסטאו מיט זייןע זאָקָאנָעס...

פארשפריציט פון ציגענע בליט, זאָט מיט נקמה און מיט זיבען רובעל און צעהן קאָפִּיקָעס אַין קעשגען, האט זיך פֿעַן-טוּזְעַנְגַּלְאָזָּעָט מיטן שליך, וואָס פֿיְהָרֶט אַיבָּעָרָן, אָונְטָעָר-בָּאָרגָן, צוישען דנייעבער און אָזָּרָע. טיאָפּ-טיאָפּ מיטן זיך שטײַן וואָלְעָט, בֵּין ער אַין אָזָּוּ אַגְּזָקְוָמָעָן אַין מאָקָאָרוֹקָעָט, אויף אַ דָּאָרְפִּישָׁעָן יָאָרִיךְ, פֿאָר פֿאָסְכָּפּ.

^{*}) קְלִינִעַ בְּחֻזּוֹת

פָּוֹן מַקְאָרָאָוֹקָע קִיּוֹן שְׁקָלָאוֹ אֵין שְׁוִין מַאֲרִיךְ-בָּעָנוֹת
אַנְגָּנוּקָמוּמָעַן צְוִירָק רִיְּטָעָנְדִּיגֶּ אָוִיףֶּ זַיִּין אַיְּנָגָעָהָעָנְדָלְטָעַן
קְרָדָסָאָוִיעַץֶּ. אֵין אָוִיעָרָהָאָטֶּ טָאָקָעֶ דָּעַם פָּעָרֶד גַּעֲפָהָהָט
אֵין כָּמַעַט דָּצָר גַּזְנָצָר עַקְּ; אַיְּנָגָעָפְּלָעָנָעַ בָּקָעָסָט הָאָטֶּ עָרָ
אָוִיךְ גַּהָּאָטֶּ. דָּעָרְפָּאָרֶ, אָבָּפָּרֶ, הָאָטֶּ עָרָ אַיְּנָגָעָנָעַן גַּעֲקָאָסָט
אַזְּחִיבָּעָן קָאָרְבָּעָן. פָּעָנְטָעַס אַיְּבָּגָעַן זַיִּעְבָּעַן קָאָרְבָּעַן... וּוְאָרִים הָעַ.
כָּעָדָר פָּוֹן דָּעַם הָאָטֶּ עָרָ קִיְּנוֹמָאָלֶ, זַיִּונְטָעַן עָרָ לְעָבָטָן פָּאָרֶט
פָּעָרְדָּ נַיְּטָבָּצָאָהָלֶטֶ. אַוְן אַגְּרָיוֹנוֹגָעָקָעֶ אָוִיףֶּ "כָּאָרְטָשֶׁ" אֵין
אַיְּהָם נַאֲךְ דָּאָס מַאֲלָגָעָבָעָן אֵין קַעַשְׁנָעַ. דָּאָס רַעַשְׁתָּ פָּוֹן
אַוְנָטוֹטָעָן לִיְּכָתָעָר אֵין פָּוֹן דִּיְּ פָּאָרְקָוּפְּטָעַ צִגְעָלָפָן הָאָבָעָן
אָוִיףֶּ בַּיְּדָעָ זַאֲכָעָן גַּעֲקָלָעָקָטֶ.

אויפן גאנק פון אפטהייך, ביימ טאטמאן אָרײַנְפֿאָהָר אִין
מארק איז געשטאנגען דאס אָפְטֵיַיך-העלעפֿערצעל גראָד דצְמָאָלְסָט,
ווען פונטע אַין אָנגֶעֲרִיטָען אויף זַיְן נַיְעַם אַדְלָעָר. סַאיַן
שׂוֹן גּוֹעַן פָּאָרְנוֹגְּכְּפִין, אַוְן אַיְפָן רַוִּיטְלִיכְבָּעַן גְּרוֹנְטָפָן
אָדָּר-הִימָּעָל האָט אַיהם דער טַוְנְקָעָל-גְּרוֹיְפָר פָּעָרָד, מִיט אַיְן
אוֹיְסְגַּשְׁטְּרָעְקָטָעַן אָוִיעָר אַיְפָן קָאָפָּ, אָוִיסְגַּזְוָהָן וּיְ אַפְּאָן-
טַטְּסְטִישָׁע הִיה מִיט אַיְן הָאָרְגָּן, פָּוֹן וּוּלְכָנָר עַר האָט ערְגָּעָץ-
וּוֹאוֹ גַּעַלְיִינָט. אַין וּוּלְכָנָר בָּוֹן? דאס האָט עַר זַיְן נִיט
גַּעַלְקָנָט דַּעֲרָמָאנָעַן. פָּעָנָט מִיט זַיְן קְלָאָצִיגְבָּעַן גּוֹף האָט אַיהם
אָוִיךְ אָוִיסְגַּזְוָהָן פָּאָרְסְׁוֹדָעָט. אָרוֹיְפְּגַּעְכָּאָפָּט זַיְן, וּיְ אַהֲלָבָעָר
קְעַנְטָאָרוֹר^{*)}, אַיְפָן רַזְקָעַן פָּוֹן דער חַיָּת, אַוְן אָנְגָּעָקְוָמָעַן פָּוֹן
אַפְּרַעְמָדָעָר וּוּלְטָט. עַרְשָׁת מַאֲרָגָעָן בִּיטְמָאָג, וּוֹעֵן עַר האָט דַּי
חַעַלְבָּעָר הִיה דַּעֲרָוָהָן. אַיְנְגַּשְׁפָּגָט אַין פָּעָנָט וּוּפָעָנָעָ, אַיְן-
מִיטָּעַן הַעַלְבָּעָר. בְּגַלְוָכְמַעְנָעָם מַארְק, עַרְשָׁת דְּצְמָאָלְסָט האָט עַר זַיְן
פָּאָגְּנָדְעָרְגָּעָלְגָּכָט, דאס אָפְטֵיַיךְ עַרְכָּעָל...

פונט נושא איז אין יענעם אָווענט אַראָפּגָעַשְׁתִּיגְעַן פֿון זיינ געה ימיס פֿולען פערד הארט פֿאָר דער טיר פֿון זיין הייזקע. דעם אַפְּגָעַבְּנוֹדְעָנוּם גַּרְטָעֵל אַגְּגָעַרְיִיט איז האנט. ער איז געווען זייכער, איז זיין ריחערוזיג ווייבצעע ווועט זיך איהם

*) מִצְנָשׁ-פַּעַרְדָּה.

ג'יליך אַ ווֹאָרֶף טָן אֵין פְּנִים אָוֹן אֲנַהוַּיְבָעַן קוּוִיטְשָׁעַן אָוֹן דְּרָאָפָעַן זַיִן, פָּאָר דָּעַר שֻׂוָּאָרְצָעַר מַעְלָקָעְדִּיגָּעַר צִיְּגַן, ווֹאָס עַר הָאָט פָּאָרְקוּיְפַט. אָוִיב יָא — ווֹעַט עַר זַי, מִיט גָּאָטָס הַיְּלָגָן, אָוֹן אָחָן שָׁוֹם שְׁהִיּוֹת פָּאָרְפָּעְנְטָעַן אָוֹן אַרְיִינְנוֹוָאָרְפָּעַן אֵין בְּעַט, בֵּין זַי ווֹעַט זַיְךְ בָּאָרוּהָיְגָעַן. עַר הָאָט אָבָעַר דָּאָס מַאְלָג נִיט גַּעַטְרָאָפָעַן. טְרִיאַנְעַה הָאָט נָאָר גַּעַשְׂוִיְגָעַן, נִיט גַּעַנְטָפְעָרָת אָרוּף זַיִן גּוֹטְ-גָּאָזְוָעָנָט. דָּעַרְלָאָגָנָט וְעַטְשָׁעָרָעָז אָוֹן קִיְּינָן ווֹאָרָט נִיט גַּעַרְעָדָט. דָּאָס הָאָט פְּעַנְטָעַן גַּשְׁרָאָקָעַן מַעְהָר ווַיְיָ קּוֹלוֹת. גַּעַוְאָלְדָעַן, מַעְהָר ווַיְיָוָרְפָּעַן אִיהָם לְיִמְעַנְעַה פָּאָקְרִישָׁקָעַס אִין לְיִימְעַנְעַם קָאָפְּ.

זַיְגַּנְט דָּעַם אֵינוֹ צְוִיְּשָׁפָן זַיְיָ אַרוּקָה אַ שְׁטוּמָעָר בְּרוּגָן. סְהִיְיסְטַט פְּעַנְטָעַה הָאָט יָא גַּבְּאָלָאָבָאָטְשָׁעַט, פָּאָרְעָנְטָפְעָרָת זַיְיָ, אַמְּאָלָא אֵין ווֹאָלָא, אָוִיף דָּעַר בָּאָגָאָנְגָּגָנָעָר פּוֹלוֹה. אָבָעַר טְרִיאַנְעַה הָאָט נִיט גַּעַנְטָפְעָרָת. אַיְהָר צִיגְעַנְעַה מַיְּלָךְ-וּוִירְטָשָׁאָפָט הָאָט זַיְיָ טָפָקָעַ פָּאָרְלָעְנָעָרָט, אָבָעַר בָּאָקְלָאָגָט הָאָט זַיְיָ אָוִיךְ נִיט. אָוֹן אָזְזָעַט פְּעַנְטָעַה הָאָט גַּעַנוּמָעַן צּוֹשְׁתָעָהָן צַוְּאִיהָר, הָאָט זַיְיָ אִיהָם גִּיפְּשִׁיגְ-שָׁגָּרָת, ווַיְיָ אָזְזָעְזָוְנְדָעָנָעַ שְׂוּוּבְּעַלְעַ, גַּעַגְעַבָּעַן צַוְּפָאָרְשָׁתָעָהן:

— פְּרָעָסָעַן-פְּרָעָס! נָאָר אֵין מִקְּרָה גַּפְּה אִיךְ נִיט... .

— עַס-נִי-נִעַז? — הָאָט פְּעַנְטָעַ אַוְיְגָעְעַפְעָנָט זַיִן גּוֹלָמָ-

שָׁעַן מוֹלָה. — ווֹאָס-הַיִּס-נִי-גָּז?

טְרִיאַנְעַה הָאָט נִיט גַּעַנְטָפְעָרָת.

— בֵּין-וּוֹאָן-סְטָוְ-נִי-גָּעַז? (בֵּין וְחַאנְעַן וְעוֹסְטוֹ נִיט גַּעַהָן?).

— בֵּין דַו ווֹעַסְטַט מִיר נִיט אַפְּקָוִיְפָעַן מִינְעַה צִיגְעַן.

אוֹזְוִי הָאָט טְרִיאַנְעַה גַּעַפְּטָקָעָנָט.

אַ שְׁעהָנָעַ מַעְשָׁה! גַּעַה שְׁפָאָר-אָפְּ פּוֹן דִי גְּרוּיְסָעָ פְּרָנְסָוָת

מִיטָן "קְרָאָסָאָוִוִּיעַץ" אָוִיף אַ מַעְלָקָעְדִּיגָּעַר צִיְּגַן מִיט אַ צִּיגְעַלְעַץ.

עַר הָאָט אָבָעַר מִיט טְרִיאַנְעַן גָּאָרְנִישָׁט נִיט גַּעַקְעָנָט מַאְכָעָן.

שְׁוּעָר אֹזְאָסְלָוָט, ווַיְיָ פְּעַנְטָעַ אֵין, נַאֲכְזָוְלִוְיְפָעַן אַ בִּיּוֹעַ קָאָז;

קְרִיכָעָן נָאָק אַיְהָר אָוִיךְ דִי זְוּמְעָרְדִּיגָּעַ דְּכָעָר.

— קְכִי-רְרַשְׁ-סָס! — זִידְט טְרִיאַנְעַג. אָוֹן פְּעַנְטָעַ קְרָאָצָט

זַיְיָ אֵין פָּאָטִילְגִּינְזָעָן.

4.

דער קיזצער וואָרִימֶרֶר רעגען, וועלכער אוּן היינטיגען
סְפִּידִיטָאָג, נָאָך וְאַרְיִמְעָס, אַרְוִיסְגַּעֲפָאַלְעָן, מֵיטַּדִּי עַרְשָׁתָּע
וּמַעְרְדִּיבָּגָע דְּנוֹגָעָרָעָן אָוֹן בְּלִיצָּעָן, הָאָט פָּעָנְטָעָס פָּעָרָד אָוֹן
וּזְוֹנָעָל אַפְּגַּעַלְיוֹכְבָּעָט, וְיִמְתַּח אַפְּסָעָל וְזָסָעָר. פָּוֹן אַיְבָּרָ-
דָּאַשְׁוָּגָה הָאָט אָוֹש דָּעָר קִיטָּעָמִיט זַיְינָן אַפְּגַּעַשְׁמִיסְעָנָעָם
הַהָּאָרָן, צָבָעַדְקָט אַיְינָן לִיטָּקָעָמִיט זַיְינָן אַפְּגַּעַשְׁמִיסְעָנָעָם
גַּבְּרוֹנָעָן, וְיִפְּנַי אָן אַלְטָעָר רַעַשְׁטָע. נָאָר פָּעָנְטָעָס הָאָט זַיְיךְ
וּזְוֹנָגָיְגָי וְאָס גַּעַזְאָרְגָּט, טָאָמָעָר וּוּעָט זַיְיךְ דָּעָר פָּעָרָד פָּאַרְקִיהְלָעָן.
פָּעָר אִיז אַפְּלִילְוָה נִיט אַרְוִיסְגַּעֲלָקְפָּעָן צָבָעַדְקָעָן אַיְהָם פָּנָן אַיְהָם
אַזָּקָה. בֵּין דָּעָר רַעַגְעָן אִיז אַינְגַּאנְגָּעָן נִיט אַרְיִבְּרָעָר, הָאָט זַיְיךְ
פָּעָנְטָעָס נִיט גַּעַרְהָרָט פָּוֹן אָרטָן. נִישְׁקָשָׁה אַפְּעָרָד פָּאָר זַיְיבָּעָן
רַיְבָּעָל מַעְגַּז גַּעַוְאִינְגָּעָן! פָּאָר זַיְינָה סְחוּרָה אַיְן וּזְוֹנָעָל הָאָט
עַד אַלְעַמְּאָל אַפְּנָעָמָן... פָּאָר זַיְינָה אַיְן וּזְוֹנָעָל הָאָט
פָּעָנְטָעָס אַוְיִיךְ נִיט גַּעַהְטָוָס וְאָס מָוָרָא צְיוֹ האָבָעָן. תְּשֻׁעָתָאַטְקָעָ-
הַעַלְצָעָר וּזְוֹרָעָן פָּוֹן וּזְסָעָר נִיט קָאַלְיָץ. אַפְּיִיעָר וּוּעָט זַיְיךְ
אוּיךְ זַיְוִי לִיכְיַת נִיט נְגַמְּעָן.
אַיְן וּצְעַן עַר הָאָט מִיט מַזְלָא אַפְּשִׁימִין גַּעַטְאָן דָעַם «קְרָאָ-
סָגְוִיעָן», אַיְן דִּי נִיטַּ-גַּעַשְׁמִירְטָע רַעַדְעָר הָאָבָעָן זַיְיךְ גַּעַרְהָרָט
פָּוֹן אָרטָן, אַיְן שְׁוִין גַּעַוְאָרָעָן אַזְיִגְעָר צְוָויִי.
נִיטָּאָקְיִין מִפה אָחָן אַרְפָּאָה, אַיְן צְוָויִי גַּוְטוּת
הָאָט דָּעָר רַעַגְעָן גַּעַהְאָט אוּרִיף זַיְינָה גַּעַשְׁפָּגָן. עַרְשְׁתָּעָנָס, הָאָט
עַר פָּאַרְיאָגָט דִּי פְּלִיגְעָן פָּנָסָמָעָס פָּעָרְדָּס רַוְקָעָן אַיְן נָאַזְוָלְעָכָר;
אַיְן צְוִוִּיטָעָן, הָאָט עַר גַּוְטָּס אַפְּגַּעַנְעָצָט דִּי נִיטַּ-גַּעַדְיִינְגָּאַצְטָעָ-
אַקְסָעָן פָּוֹן זַיְינָה בִּירְעַרְגָּעָן וּזְוֹנָעָל. הָאָבָעָן דִּי מַאֲסִיּוּת, נִיטַּ-
גַּלְיִיכְעָרָעָד נִיט צְוָויִי. מַאֲוִימְדִיגָּג גַּעַשְׁרִיעָן בֵּי דָעַם עַרְשָׁתָעָן
אַרְוִיסְפָּאָהָה, אַגְּנָטָעָר אַזָּא נִיטַּגְּוּזְעַהְגָּנְלִיכְיָרָר מַשָּׁא, וְיִבְּוּמְעָרָ-
וּזְוֹרְצָלָעָן. אַבְּעָר אַפְּפָאָהָרָעָנְדִּיגָּג אַז הַזְּנָדָעָרָטָקְלִיפְטָחָר, הָאָבָעָן
זַיְיךְ דִּי אַקְסָעָן דְּעַרְוּאַרְיִימָט, אַיְן דִּי רַעַדְעָר הָאָבָעָן זַיְיךְ מָוָרָא.
דִּיְגָן צְשָׁרְעָיָן אַיְן צְעַנְרִילְצָט אַיְן צְעַקְוּיְתָשְׁעָט, אַזְוִי, אַז דָּעָר

פערד האט אַ צְצָוּמָעַלְטָעַר גַּעֲנוֹמָעַן דְּרִיְעַן מֵיט זַיִן אַיִּינַן.
איינזיגען אויער, און פֶּנְטוּץ האט, שִׁילְטָגְנְדִּיגַ, גַּעֲכָפֶט נְפָצָעַן
די אַקְסָעַן פֿוֹן דִּי בְּלָאַטְקְפֶּלְעַן אַיִן גַּסְסַן. אַונְ שְׂקָלְאַוּעַר
בָּגָלְעַבְגָּטִים-לִיְּדִיגְגָּהָעָר, וְאָסָס כָּאָפָעַן אַ דְּרִימְעַל נְאָכְן פְּרִיִּיָּ
טָאנְדִּיגְעַן אַנְבִּיסְעַן, הַאָפָעַן מֵיט זַיְעַרְעַ אַוְיגְּעַן בָּגָנְלִיטָן
פֶּנְטוּץ מַאְרְשָׁרוֹט, פָּאָרְבִּי דִּי שְׁטִיבָעַר; בָּאַנְגְּלִיט אַונְ נְאָכְעַן-
שְׁאַלְטָעַן:

- אַ נְכְּפִי אַוְיפִּי דַעַם קִיְּמָעָנָם גַּוְלָמַן גַּיְעַ מִינִי
סְחוּרוֹת - אַוְיסְגָּעַרְאַצְּטַט...

אויער פֶּנְטוּטָס וּפֶגְעַלְלָעַן, דַאַס מַאַיִל, בָּאַמְתָה, גַּעֲוֹעַן
אַנְגָּעַלְאַדְעַן עַפְסָס גַּאֲדָנוֹעַ אַנְטִיקָעַן. עַס הַאָפָעַן זַיִךְ אַוְיפִּי
אַיִּיחָם נְעַטְרוּמָט טְשִׁיקָאַוְעַז פָּאַרְזְּפָהָעַנִּישָׁן. מְשֻׁוְהָדִיגַע שְׁוֹגָרְץָן-
בְּרוּינָע פִּיסְקָעָס מֵיט קַעְצִישָׁן וּוּאֲנְצָעָס. פָּאַרְדְּרָעַהָתָעַ לְאַפְסָס
אוֹן הַאָרְטָעַ מַאְרְדָעַס מֵיט גְּרוּיסָע, הַאָרְגָּעַ בְּרָאַדְעַוּקָעַס. מַוְאָ-
דִּיגְעַן פּוֹיסְטָעַן הַאַלְצִיְּגָן-פָּאַרְקָלְעַמְטָעַ, מֵיט אַרְוִיסְגָּעַשְׁתָּקָעַטָּע
„פְּיִיגְעַן“. רַיוִינָע קַעְפַּן פֿוֹן הַיְּשָׁעָרִיקָעַן. בְּלִינְדָעַ שְׁנוּיצָעַן פֿוֹן
חַיּוֹת פָּזָרָן מְבוֹלָן, מֵיט הַצְּרָנָעָר אַנְשָׁטָאָט אַוְיגְּעַן. אַיִן דַאַס אַלְץָן
איּוֹ גַּעַלְעַגְעַן שְׁוּטָר-פָּאַרְקָרָאַמְטָע אַיִן פָּאַרְפָּלְאַגְּנְטָעָרָט אַיִינָס אַיִּינַן
צְוּוּיְיטָעַן.

נִיט אַלְעַ אַמְצָוּפְרִידָעַן אַגְּלַעְבָּגְטִים הַאָפָעַן אַפְּעַר גַּעַ.
וְאַוְסָט, אָז דַאַס אַיִן דִּי טְשַׁעַטְשָׁאַטָּקָע - אַוְיסְגָּעַרְאַפְּעַנְעַ
וּוְאַרְצָלְעַן פֿוֹן מִינִי וּוְאַלְ-בּוּטָעַר, וְאָס זִיכְעַן טַיף אַיִן דָעַר
עַרְדָּה, וּוּ דִי רַוְיעַ שְׁטִיקָעַר אַיִּינַן, אַיִן זַיִינְעַן זַוִּי שְׁוּעָר אַונְ
דוּיְעָרָהָאָפָט וּוּ אַיִּינַן. אַונְ, בְּרַעְבָּנָדִיגַ שְׁטָאַל-אַינְסְטוּרָוּמְעַנְטָעַן
אוֹן הַעַקָּה, וּוּעַרְטָ פֿוֹן דִּי דְּזַיְגָעַן וּוְאַרְצָלְעַן גַּעַטָּקָט אַונְ גַּעַ.
שְׁנִיצְטָ פְּלָעַרְלִיָּי רַעְדָלָעַן אַונְ וּוְאַלְגָּדְרָהָעַלְצָעַר, פָּאָר לִיְוּוּסָ
אוֹן בְּעַרְלִינְעָס, פָּאָר קָגְנָטָעַן אַונְ אַנְקָרָס; דָּאָרְטָעַן, וְאוֹ
גַּעַוּהָנְלִיְיכָע הַעַלְצָאָר וּוּעַרְטָ גַּיִּכְאַפְּגָעָנָגָעָט אַונְ אַיִּינַן וּוּעַרְטָ
פָּאַרְזָוָעָרָט.

מְהַאַט נְאָרְקָאָר גַּעַזְוָהָן, אָז קִיְּין גַּעַוּהָנְלִיְיכָע קְלַעְצָעָר
זַיִינָעַן דַאַס נִיט, אַיִן אָז קִיְּין גַּעַוּהָנְלִיְיכָע וְאָגָ פֿוֹן הַאַלְעַ
הַאָפָעַן זַיִּיךְ נִיט, אַט-דִּי עַרְדִּיגַע פָּאַרְזָהָעַנִּישָׁעַן. אַט-דִּי

אוייסגערטאגענע אָדערען פון געוועזונע בוימער. נאך צינידן אָפַגְעַשְׁתָּאָרְבֶּעָנָע, טְרִיסְלָעָן זַיִן זַיִן אֵין פְּגַטְעָס ווּגְעַלְעָס פָּאָר-
דְּרַחְתָּ אֵין פָּאָרְקָשָׁנְט אֵין זַיִן אֵילִין. אָוֹן זַיִן הַכְּלָמָעָן נאך
כְּנָעָר גְּלִיוּעָרָעָן קְרוּם אֵין זַעֲדָנָע, פּוֹנְקָט ווּזַיִן הַכְּלָמָעָן נאך
אָרוֹמְגָנוֹנוֹמָעָן גְּרוֹיסָע פִּיכְטָע שְׂטִיקָעָר עָרָד, עַרְגָּעָז-וּוֹאוֹ אֵין דַי
סְּפִּיעָנִישָׁעָן פָּוּן ווּאָלָד.

אונטנער זיין ער לאסט האט דאס פענטעס פוייעריש וועגן
איזו געשערין איזן דער "קראסזוייעץ" זינער איז פון דער
הויט געררכען; בעמגט לאנגע טרייט און קורצע קנייע. האט
זין פס אונגעוזהן ווי אויסטערלישע קרייכענדיגע בזועונגגען
פון א גראיסער קאץ איבער דער גאנער גסס. איזו האט ער
געבעאך אונגעידינט פאָר דאס בייטעל סיעטשען, וואָס ער האט,
גיט זומט צו ווערטן, אַקְאָרְשֶׁט געועסן פון דער צַ-טִיפְּנָעַ
טַאֲרָבָעַ.

און פונטער אליין, און אויגנערוחטהר, און אונגעשטאטפעטר
אליט פרעפֿיצע און געקָקטע לונגען, געהט נאך בעים זיט פון
זונעל, בידע הענט און בייטש-שטעקעל פארדווארפּען אויפּן
גריטען הינטען. מעשה דעַלעבָס נאך וואָריםמע שפְּרִיזֶע ער
אָך. און זאָל עס איהם אָפְּלוֹ אָרטען, וואָס זיין נײַעַר ברוֹיט-
געבעדר מוטשעט זיך אָזוֹי. נײַאַ נײַאַ! כָּלְעַדְגָּע פָּרְדָּל!
כָּלְעַרְדִּינְעַ פָּרְדָּל — ברומט ער נאָר אוּת. אָפְּנָעַצְנְדִּיג
די אָקסען מיט וואָסער פון בלאטקָפּ. און דער לַיְמָנָעַר קאָפּ
קלעדרט נאָר פון טריינָע אַיגַּנְשָׁפְּרָטְקִיט. ווי לְאָגָג קעַן דאָס
אָנוֹי דּוּיעַרְעַן?

- עט, קָלְעַרְתָּ עַר, זִי טְשֵׁוִין בַּעֲסַר וּמָרָעָן!
 אֲבָעָר זַעַהָר זַיכְעָר אַיְזָה עַד נִיט... פָּזָן קָלְעַמְצָנִישׁ גִּיט
 עַד אֲפִיךְ דַּעַם בְּרוֹתְגַעְבָּר זַיְינָעַם מִיטָּן בִּיטְשָׁ-שְׁטַעְקָעָל אַיְנָה
 מִיטָּעַן אַיְינְגַעְפָּלְגָּנָעָם בּוֹיךְ:
 - גַּעַכְאַלְאַזְדוֹ-גַעַיס! סְהִיְיסְטָן: גַּעַתָּה, כָּאַלְעָרָעָ, אָז דִּי
 גַּעַסְטָן!

פָּאַל אַהֲרֹן

1.

שווין פֿאַרְקָעֶרְעֻוּפְנְדִיג זיך מיטן קְרָאַסְטָוּוּיִיעַץ צום דנייע. פער און דערזעהענדיג פון דערזוייטענס דעם פֿאַרְאַמְּשָׁצִיקס הייזעל, האט מאיר פֿעַנְטָע, נאָר אָומְגָעֵרְכְט, אַגְּנָעַשְׁטִיסְעַן זיך אָן פֿאַלְאַהֲיִקְעַן — די גַּפּוּזְעַנְצָוּזָע וּאָסְעַרְטְּרָעְגְּזָרִין צוּוִישַׁעַן אִידִישַׁע בְּגַלְעַבְּאַסְטָעַס בְּיִם בְּרַגְעַן אַזְּגָרָע.

אַגְּנָעַשְׁפָּאָרִיט מיטן רַזְקַעַן אָן אַזְּוִים פּוֹן אַ קְרוּוּיט-גַּדְרַטְעַן אָונִ מִיט בְּיִדְעַ הענט גַּעַתְּאַלְמָעַן זיך אָן אַיְהָר קְאַרְאַמְּיסְעַד, אָזְּוִי אַיְזַׂ זַׂ אַ נִּיט-גִּיכְתְּעַרְעַז גַּעַשְׁתָּאַנְעַן אָונִ אַ קְאַפְּצָלָע גַּע- שָׁאַקְעַלְתַּזְׂ אַיְזַׂ זַׂ אַיְזַׂ גַּעַוְעַן בְּאַרְוּסָע אָונִ אַיְהָר צַעְפְּלִיקְטַׂע קְלִידְעַל אָונִ פֿאַרְטָן הַאֲבָגַעַן זיך אַיְהָר, נַאֲסַע פּוֹן רַעְגַּעַן, גַּע- קְלַעַפְּט אַיְן פֿאַרְמָאַרְעַטְעַן לְיִיבְּ. דַּאֲסַ גַּעַוְיכְּט אַיְזַׂ בַּיְּ אַיְהָר גַּע- וּעַן רַוִּיט זַׂ אַיְגְּנַעַל אָונִ די אַוְיְגַעַן הַאֲבָגַעַן שְׁוִין לְגַגְגָעַ פֿאַרְ- לְוִירַעַן יַעֲדַעַן אוּסְדוּרְקָה. דַּעַר אַלְטָעַר קְאַרְאַמְּיסְעַד, אָט דַּעַר זַׂלְבָּעַר, מִיט וּזְלַכְּעַן כּוֹזְדָעַר — אַיְהָר גַּעַזְצָלִיכְפָּר מַאֲן — האָט זַׂ אַזְּוִי גַּעַשְׁמָאַק גַּעַשְׁלָאַגְּעַן אַיְן וּוַיְנְטָר, אַיְזַׂ גַּעַוְעַן אַלְעַן, וּאַס סְאַיְזַׂ אַיְהָר אַיְבְּרַעְגַּעְבְּלִיבַעַן פּוֹן אַיְהָר גַּעַנְצָעַר קְאַרְיְזָרָעַ, אַלְסַ אָן אַיְנְגַעְפְּגַדְעַוְעַט וּאָסְעַרְטְּרָעְגְּזָרִין אַיְן אִידִישַׁע הייזעל. אָן דַּעַם זַׂלְבָּעַן קְאַרְאַמְּיסְעַל האָט זַׂ אַיְזַׂ דַּאֲסַ אַצְּינַד אַגְּנָעַ- הַאֲלַטְעַן, אַפְּגַעְגַּאְסַעַן פּוֹן רַעְגַּעַן, וּאָן אַ רְעַטְזָנָג-הַאֲלָזָבָשָׁע טְרִינְקַעַן זַׂ אַ, וּאָן דַּעַם לְעַצְטָעַן זַׂכְּרַ פּוֹן אַ גְּלִיקְלִינְקָעַן לְעַבְעַן

מיט כוועדרן, דאמאלט... וווען זי האט נאך געגעסען וווײַיסע
חללה ביימ אראפנעםן לייכטער פון שבתדייגע טישען, און
פצעטע שיריהם פון טשאָלענט נאך וווײַרמעס...
פענטש האט זיך א ווילע אַפְּגַּעַשְׁפָּלֶט און בָּגָּטְרָאַכְּט
די גויה ביימ צוים. זינט א געווייסער צייט האט ער עפֿעַס
געפֿיהָלֶט אַמְּדָנָע רַחֲמָנוֹת צו פָּאַלְאַחִיקְעָן, ניט דערפֿאָר, חַס
ושלום, וואָס ער האט געטראָגעַן אַבְּיַיְהָאָרָן אָוִית טַרְיִינְעָן
זוין וויב, פָּאָר אַיהֲרָה אַרטְקִיט אָונְ אַפְּזָנְדָעָרָעַן זיך פון אַיהֲם,
גַּאֲרָד דערפֿאָר, ווילְ פְּמַעַט אַיִּין שְׁלִימָזָל האט אַצְּינֵר פָּאַרְבָּנוֹ
דְּדָעַן אַיהם אָונְ פָּון דַּי גַּוְעַשׂ ווּאַסְעַרְטַרְעַגְעָרִין. די פְּעַלְעָן פון
שמבענדְּרִיקָעַן אָונְ פָּון כוועדרס הינקעדיינְגָּר קְלִיאַטְשָׁע, ווועלכְּבָּעָן
יאָקָע האט אַפְּגַּעַשׂ גַּוְעַן אַין שְׁבָט, ערְבָּ שְׁבָט-שִׁירָה, האט פָּאָר
אַיהם, אַזְוִי ווי פָּאָר פָּאַלְאַחִיקְעָן, גַּעַחַת אַיִּין בִּיּוֹעָן פּוּלָּעָן
יזאָ. די זעלְבָּעָן מְכוֹחָה האט זיך אַוְיסְגַּעַדְסָעָן אַיִּיף זַיְעַדְעָן
בייעדְנָס קָעָט. די רוּחוֹת פָּון די "גַּעַשְׁזָנְדָעָעָן" האבען זיך פְּשָׁוֹט
אַגְּנוּזָעָצָט אַוְיכָן זַיְעַדְעָן אַמְּאַלְיָגָן בָּאַלְעַבְּגָטִים: אַפְּגַּעַעַרְתָּ
טַרְיִינְגָּעָס הָאָרֶץ פָּון פְּנַטְעָן, אָונְ כוועדרס הָאָרֶץ – פָּון פָּאַ
לְאַחַתְּיִקְעָן...

אויפהויבענדיג זיך פון די מורהדייניג קלאפֿע, וואָס כוועַד
דערער, איהר גענצעליךער מאָן, האָט אין איהר אַרייניגבעגעט
עכּרב שבת-שירה, האָט זיך שווין איהר ברויט-געבער געפונען אַ
האַלאָבּ-משוגענען. ער איז אַרומגעַלְאַפְּעַן אַיבָּעַר די אַידישע
גאָזעַן ווילְד אָונְן צוֹפְּאַטְּלַעְטַּמְּ, אָונְן מִיטְּן קַאֲרָאַמִּיסְטֶּלְעַן גַּפְּטַרְיְּבִּעְן
סַאֲרָאַקְעַס, ווֹאוֹ נַאֲר עַד האָט זיך דַּעֲרוֹצָהָעָן: בֵּי מִיסְטַּ
גַּרְדִּיבָּעַר, אַיְחָד צוֹימַעַן, בֵּי חַוִּירִים אַוְיכָה די רַוְקָעַנְסַ... רַק סַהָּאָט
זַיְחָךְ אַיהֲם גַּזְדָּבָּט, אָן די סַאֲרָאַקְעַס פִּיקָּעַן דַּאֲטַס רַוְיהָעַ פְּלִישַׁ
פָּוֹן זַיְנַן סִיוּעַר קְלִיאַטְּשַׁע, ווֹאָס ער אַלְיַיְן האָט פַּאֲרִקְוִיְּפַטְּ...
"דַּעֲרוֹצָהָעָן" (הַאַלְמָן) אָזְוִי האָט כוֹעַדְעַר גַּעַשְׂרִיעַן אָונְן נַאֲכַגְּיִיאַגְּטַ
זַיְקָה מִיטְּן קַאֲרָאַמִּיסְטֶּלְעַן נַאֲך יַעֲדַעַן פּוֹינְגַּעַן.

זיך בי איהם אין כטע האט איהם אויסגעזעהן ווי שוואָרצעע פַּוִּילְעָם, וואָס פַּלְאַטְעָרָעָן אַיבָּעָר אַנְבָּהָה. פַּאֲלַחַיְקָעַ האט בעמאות צוֹצָמָעָרְוָפָעַן אַלְעַ גַּוְיְשָׁעַ שְׁכָנִים מֵאַלְעַ בַּיִּכּוּעַדָּרָעָן אַפְּגַּעַמְעָן דַּעַם קַאֲרָאָמִיסְעָל אַוְן אִיהם אַלְיַין בִּינְדָּעָן. אַמְּפָתָה לְעַת אַיְן עַר אַזְוִי גַּעֲגָעָעַן אַגְּבִּינְדָּעָר אַוְן פַּאֲלַחַיְקָעַ האט אִיהם גַּעֲגָעָעַן צּוֹם טְרִינְקָעַן פָּוֹן אַיְין אַיבָּרְגָּעַבְּלִיבְּעָנָעַט קְרוּגָה. כּוּעַדְעָר אַיְזָ אַבְּיִסְעָל גַּעֲקָוּמָעַן צּוֹ זִיךְ ; נַאֲרַ לְאַגְּנָגָה האט דָּאַס נִיט גַּעֲדִיעָרָט. ווי נַאֲרַ מִהְאָט אִיהם גַּעֲלָאָזָעַן פְּרִיָּה, האט עַר זִיךְ אַגְּנָעָשְׁפָוֹרָט אַיְן ווי נַאֲרַ עַר האט זִיךְ אַוְסְגָּעָנִיכְטָעָרָט, האט עַר ווִידָּעָר גַּעֲנוּמָעַן בְּוּנְטָעוּנָן, טְרִיבָּעָן סְפָּרָאַקָּעָס פָּוֹן טִיר אַוְן פְּעַנְסְטָעָר, אַוְן שְׁלָאָגָעָן זִיךְ זַיִבָּ. פָּוֹן טְרַאָגָעָן ווְאַסְעָר אַיְן דִּי אִידְיָשׁ הַיְּזָעָר אַיְזָ שְׁוִין גַּעֲרוּעָן אַפְּגַּעַרְעָדָט. אַ קְּלָאנְגָּן אַיְזָ אַוְעָק אַיבָּעָר שְׁטָאָט, אַזָּן בַּיִּכּוּעַדְעָרָן האט זִיךְ גַּעֲרִיהָרָט אַקְּלַיְאָפְקָעָ אַיְן מַה, אַזָּן עַר בְּרוּכָת פְּלִימָן אַוְן שְׁלָאָגָט זִיךְ . טִיר אַוְן זִיךְ פָּוֹן אִיהם אַפְּגַּעַשְׁאָקָעָט אַיְן גַּעֲנוּמָעַן שְׁלִיסָעָן אַוְיפָּן שְׁלִיטָעָן.

הַאָט פַּאֲלַחַיְקָעַ דְּזָרוּעָהָן, אַז אַוְיַף אַיְהָר גַּעֲזָלְיִיכְעָן מִאָן אַיְזָ מַעְהָר נִיטָּא וואָס צְוִי פַּאֲרַלְאָזָעָן זִיךְ , האט זִיךְ אַלְיַין גַּעֲנוּמָעַן אַדְבִּיטָעָן. אַיְנוֹעַ אַלְיַין גַּעֲשָׁעָט מִיטָּן אַזָּוֶב, אַיְנוֹעַ אַלְיַין אַיְגַּעַשְׁפָאָגָט זִיךְ אַזָּן שְׁלִיטָעָן אַוְן גַּעֲשָׁלָעָט.

נַאֲרַ אַוְיַף צְוָא וְעַלְבָּסְטָטָעַנְדִּיגְיָיטָ פָּוֹן פַּאֲלַחַיְקָעַן האט כּוּעַדְעָר אַוְנְטָרְגָּעָרְאָבָעָן, צְפָטָרָעָן אַיְן זַיִן פַּאֲרַפְּלָאַגְּנָקָיָט אַלְעַ אַיְהָרָע ווְיִבְּרִישָׁעָ רַעַכָּת. וואָרים כּוּעַדְעָר האט גַּעֲנוּמָעַן אַרְוֹמְגָעָהָן צְוִי דִּי אִידְיָשׁ בְּאַלְעַבְּאָסְטָעָס אַוְן טְרַאָסְקָעָן מִיטָּן קַאֲרָאָמִיסְעָל אַיְן דִּי לְאַדְעָן, מֵאַלְעַ אִיהם אַפְּגַּעַעַן פַּאֲלַחַיְקָיָס פְּאַרְדִּינְסְטָעָן. וואָרים עַר, אַזְוִי האט כּוּעַדְעָר גַּעֲזָלְדָּעוּעָט, אַיְן אַיְהָר גַּעֲזָלְיִיכְעָר מִאָן!...

פָּאָר אַזְוּלְכָעָ זַאֲכָעָן, ווי אַיְנָמָאָהָנָעָן גַּעַלְתָּ. אַיְזָ עַר גַּרְאַד גַּעֲוָעָן קְלָאָר, אַוְיַף דַּעַם זַיִגְעָן בַּיִּ אִיהם אַלְעַ קְלַיְאָפְקָעָס אַיְן מַוח גַּעֲוָעָן גַּאֲנָץ. דָּאַס גַּעַלְתָּ האט עַר גַּלְיַיךְ אַזְוּקָגָעָ טְרַאָגָעָן אַיְן שְׁעָנָק אַוְן פְּאַרְשִׁיפָּוֹרָט... אַיְן טָמְאַדְרָהָאָבָעָן באָ.

געבעאָסטעס רחמנות געהאָט אויף פֿאַלְאַהִיּוֹקָעֵן אָזֶן נִיט גַּעֲוָאַלְטַן
אויסצעהָהַלְטַן דִּי אָנוּגָּעָהָאָרְעָוּעָטָעָגָּרְעָנָס אַהֲרָגָּעָצְלִיכָּעָן
מָצָן, פֿלְעָגָט זִיךְ כּוּזְדָּעָר אַרְיִינְגְּנוּבְּצָעָן, אַדְעָר אַרְיִינְרִיסָּעָן
זִיךְ אִין אוּפְּגַּעַשְׁלָאָסְעָנָעָט טִירָעָן אִין אַיְבְּעָרְקָעְהָרָעָן דִּי פֿוּלְעָ
וּאָסְעָרְ-פֿעָסְלָעָךְ אִין אִידִישָׂעָ פֿירְהָיוּזָעָן, אַמְבוֹל אַגְּגָעָמָאָכָּט.
הָאָטָט מָצָן זִיךְ סֻףְ-פֿלְלָ-סֻףְ אָפְּגַּעַשְׁאָקָעָלָט פֿוֹן פֿאַלְאַהִיּוֹקָעֵן,
אָזָוִי וּוְיִ פֿוֹן כּוּזְדָּעָרְן, נִיט גַּעֲוָאַלְטַן הָאָבָעָן קִיְּן שָׁוָם מְגַעַּ-
וּמְשָׁא מִיטָּן זִיךְ בִּידָעָן.

2.

פֿאַלְאַהִיּוֹקָעֵן מַעֲרָכָה הָאָטָט אָזָוִי, זִינְט יְעַנוּם שְׁלִים-מוֹלְדָּ-
דִּינְגָּעָן עַרְבָּ-שְׁבָתָה, גַּעֲהָאַלְטַן אִין אִין זִינְקָעָן. פֿוֹן דָּעָרְ הִינְקָעָ-
דִּינְגָּעָרְ קְלִיאַטְשָׁקָעְ מִיטָּן גַּעֲשָׁפָאָן אִין גַּעֲבְּלִיבָעָן אַפְּסָעָל אָוִיךְ
אַ הָאָנָטְ-שְׁלִיטָעָל. דָּאָס פֿעָסָעָל אִין דָּעְרָנָאָךְ אַיְינְגָּעָשְׁמָאַלְצָעָן
גַּעֲוָאַרְעָן אִין בְּלוּזָעָ צְוָוִי עַמְּרָעָמָן מִיטָּן אַלְטָעָן. קְאַרְאַמִּיסָעָל
אוּפְּנָן אַגְּגָעָוּהָתָאָגְּתָעָן אַקְסָעָל. אִין עַמְּרָעָהָטָט כּוּזְדָּעָר
שִׁיפְּוּרָעָהָיִט צּוּבָּרָאָכָעָן. אִין אַהֲרָ אַיְבְּרָגְּעָבְּלִיבָעָן דָּעָרְ צְוָוִיְּ-
טָעָרְ עַמְּרָעָ. מִיטָּן לְעַצְטָעָן עַמְּרָעָמָן פֿלְעָגָט זִיךְ נָאָךְ, וּוּאַ-נִּיטְ-וּאָגְ-
אַרְיִינְבְּרָעְנָגָעָן אַ בִּיסָעָל וּוּאָסָעָר, אִין אַן אַרְיִמְּרָעָ אִידִישָׂעָר
הָוִיְּן, פְּאָרָ אַ סְקָאַרְיִנְקָעָ, פְּאָרָ אַ שְׁטִיקָעָל צּוּקָעָ, פְּאָרָ אַ גְּרָאָ-
שָׁעָן. אָזֶן מִיטָּן פְּרִיְּ-גַּעֲוָאַרְעָנָעָם קְאַרְאַמִּיסָעָל הָאָטָט זִיךְ כּוּזְדָּעָר
גַּעֲהָאַלְטַן אִין אִין בּוּקְעָרָעָן. בֵּין סְ'הָאָטָט אַיְחָם דָּעְרָעָסָעָן צְ-
שָׁלָאָגָעָן זִיְּן גַּעֲזָעָלִיךְ וּוּבְּיָבְּ אָהָן אַ תְּכִילָה, אָהָן אַ שָׁוָם אָוִיסְ-
זִיכְטָמָאָרְ אָוִיךְ אַ פְּאָרְ קְאַפְּיִיקָעָס, הָאָטָט עָרְ זִיךְ אַגְּנָצָעָן אַזְוּעָקָ-
גַּעֲוָאַרְפָּעָן.

מַחְמַת דִּי גְּרוּיְסָעָ צְרוֹתָה, וּוּאָסָהָאָפָעָן זִיךְ אָוִיךְ אַהֲרָ
אוּסְגַּעַגְּאָסָעָן, הָאָטָט פֿאַלְאַהִיּוֹקָעֵן אַלְיָין גַּעֲנוּמָעָן טְרִינְקָעָן, גַּעֲהָאָ-
רָעוּעָט, גַּעֲבָּרָגָּנָט וּוּאָוּ נָאָרְ סְ'הָאָטָט זִיךְ גַּעֲלָאָעָן, אוּסְגַּעַמָּאָ-
שָׁעָט בֵּין גַּוְתָּעָמָן שְׁנָשָׁעָן אָזֶן פְּגָרְזְוּיְיִפְעָן. בֵּין זִיךְ אִין אַיְגָמָאָלְ-
אַנְיִידָּרָגָעָפֿאַלְעָן, אַ שִׁיפְּוּרָעָ, מִיטָּן לְעַצְטָעָן פֿוֹלְעָן עַמְּרָעָ אַיְפָן
לְעַצְטָעָן אִידִישָׂעָן שְׁוּעָל. דָּאָס וּוּאָסָעָר הָאָטָט זִיךְ צְעָפְּלִיזְבָּעָט

און די הילצערנוו כפַי האט זיך צעשאטען און קליפאפקעס. איין אידער איבערגעטליגען פון דער גאנצער וואסער-באלעבעטיש. קיטט דער בלוייזר קאראמיסטע, מיט וועלכען כוועדר האט זי צווני ליבליך געשלאגען. האט זיך צו איהם צזגעטוליעט ווי זיך דער לאצטער האפונג אין איהר פאָרלוירענעט (יעבען), ווי צום לאצטער צייכען פון איהר פריהערדיגען גליק. קרים און אונבעאָקווֹפַס ווי דער קאראמיסטע און געוווען זיך באָנְצָעָן זיך מיט איהם און אַרְוָמְגַעַלְאַנְדוּשָׁעַט אַבְּעָר די גאָסָעָן. שפָּאָרֶת אָן אִהְמָ אָן אַרְוָמְגַעַלְאַנְדוּשָׁעַט אַבְּעָר די גאָסָעָן. אַידְיָשׁ חֲדַר-אַינְגָּלְעָךְ פְּלַעְגָּעָן אֵידְ בְּגַבְּהָ אַרְוִיסְטְּרָאָגָעָן אַשְׁטִיקָעָלְ בְּרוּיטָ אָונְטָעָרָן רַעַקָּעָה, אָוָן וַיְיכָהָרְצִיגָּעָן בַּאַלְעָבָָאָס. טעם – אַ קְעִילִישָׂאָק מְשָׁהָ זיך אַטְכָּאָיָעָן זַיְעָר גַּעַוּעַזְעָנָעָן וַיְאַסְטְּרָעָגָעָרָן.

אין דער שיטערער בלְאָטָע פון דער גְּרוּיטְעָר שְׂטָאָטִישָׁר קָאנְגָּוּעָ, פְּלַעְגָּטְ פָּאָלָאָהִיקָּע וּוֹעַן-גַּיְתָּ-וּעַן דערקען אַיְתָּה גַּעַוּעָ-זעַנְעָם גַּעַזְעַלְיָכָעָן מָאָן – כוּוֹדָעָר. פְּלַעְגָּטְ זיך זיך וַיְיִנְעַדְגָּי אַיְתָּה בְּעַרְבּוּיְגָעָן אַיְבָּעָר אִהְמָ אָוָן עַפְּעָט נִיְּט-גַּיְתָּהִיקָּע זיך, אָן פון כַּטְעָמָה אָטָמָעָן זיך אַרְוִיסְגַּעַלְאַרְטְּרִיכָּעָן פָּאָר נִיְּט-צָחָהָלָעָן דִּירָה-גַּעַלְטָ, אָן די קִינְדָּעָר האָבָעָן דָּאָרְפִּישָׁע "קְוּמָעָס" *) צִיְּגַעַנְוִימָעָן זיך זיך, אָן זיך אַלְיָין נַעֲמָנָת אָוָן דָּרוּיסָעָן, אַיְתָּה מְדֻרְשָׁ אָוִיפָּן גָּאנִיק, וּוֹיָיָל פון פָּרָאָוָאָסְלָאָזְוּגָעָם קְלוּיסְטָרָ-טְרִיבָּטָמָעָן זיך אַוּזָק. שְׁטִינְגָּעָר וּוֹאָרְפָּט אַיְהָר דָּעָר קְרִיסְטָלִיְּ-כָּעָר "זָוָאָנָאָר" **) נָאָר, וּוֹעַן זיך גַּעַתְּהָ נָאָר נָאָהָעָנָט זָאָר... כוּוֹדָעָר האָרכָט אָוִיס אַיְהָר שְׁלֹוֹכָעָן אָוָן פִּינְגָּטָ מִיט שְׁוּעָרָעָ אַוְיָגָעָן. פָּאָלָאָהִיקָּעָסְ וּרְוִיהָפָר פְּנִים מִיט דָעָר דָוִיט-אַפְּגָעָרְעָנְטָעָר הוּוִית זַעַת אִהְמָ אָוִיס וּוֹי אַשְׁטִיקָפְּלִישָׁ פון זַיְנָן גַּעַשְׁגָּדְעָטָעָר סִיוּעָר קְלִיאָטָשָׁע. אָוָן פְּלַזְלִינְגָּסְ כָּאָפָט עָר זיך אַוְיָפָן פון זַיְנָן הַינְהָעָר-פְּלָעָט, הַוִּיבָּט אַוְיָפָן אַפְּרָבָלָאָ-טִיגְטָעָן קָאָטָהָאָר, פָּאָרְקָלָעָמָט אַקְנָאָכִיגָעָן קוֹיָאָק אָוָן צְרוּעָ-וּעַט זיך :

*) קְרוּבִּים. **) דָעָר גַּלְאָקָעָן-קִינְגָּרָה.

— אָוִידִי, וּוְאַרְאָנָא! אָוְבִּין—גַּן!...*

אנטליופט פאלגוטייקע און בלאנדזשעט וויטער אָרוּם מיט
אייהר קאראמייטעל, וויא פאָרוֹוָאָגְּלַטְּעַ נְשָׁמָה, ווּאָס קְעֵן צַי
דריה ניט קומען. טאטטעס מוסרין מיט אייהר די קינדעֶר: «אט
זעעהסט ווּאָס פּוֹן אַ מענשען ווּערט... בְּשָׁעַת, הַיִשְׁטַּדְּסָ...
וּוּערט דָּס אַנְגָּרוֹפּוּן...» בְּשָׁעַת ווּאָס? אַוְן ווּאָס ווּערט «אנְ
געַרְוּפּוּן...» דָּעַר מְשֻׁלְּפָגָט זִיךְ גָּאָר נִיט צָוֵם נְמַשְׁל. ווּאָרִים
וואֹז זענען דָּא בַּי אִידְעַן ווּאָסְעַרְטְּרַעְגַּעַר, ווּאָס האָבעַן זִיךְ
אָזוֹז נִידְרִיגְ אַרְאָפְּנַעַלְאֹות? נִאָר אִידְישַׁע קִינְדְּעַר זִינְעַן שְׁוִין,

מסתמא, אַלְיִין מישיג ווֹאָס מען מײַינט דערמיט. צוקונענדיג אָזָא געפֿעלענקייט, האבען זיך אַידישע באַלעבָּאָסטעס אַ פָּאָר מֵאַל צוֹזָמָעָנְגָּעָרעדט : «לְאָמֵיר אַ פָּרוֹבְּצָאָן ! פָּון כּוּעָדָעָן זַיְגָּעָן מֵיר פָּטוֹר גַּעֲזָאָרָן אַיז... אָפְּשָׁר ווּעַט פְּאַלְאָחִיְּקָע צְוֹרִיק ווּעַרְעַן אַ מְעֻנָּשׁ, אַ ? » – האָט מען אַיהֲר גַּעַשׂ שְׁעַנְקָט אָן אַלְטָק קְלִיְּדָל, גַּעַבָּרְגֶּט אַ פָּאָר עַמְּרָה, גַּעַנְבָּעָן אַיהֲר עַמְּלִיכָּע ווּכְיכָּע שְׁמַעְטָעָס, אוַיסְצָבָעָטָעָן אוַיְפָּן אַקְסָעָל אָוָן. אַיהֲר אַטְמָעָר פְּאַרְטְּרִינְקָט זַי. אַגְּשָׁתָאָט דַּעַם האָט מען אַיהֲר דַּצְּרָלָאנְגָּט אַא גַּוט שְׁטִיקָעָל בְּרוּיט, אַבְּיטָעָל זְוִיעַרְמִילָּךְ, אַ גַּעֲקָעָץ. דַּעְרוֹעָהָן אָזָא פִּיבּוֹד פְּלַעַגְתָּן זיך פְּאַלְאָהִיקָּע פְּאַרְקְרִימָעָן ווּי פָּון לְוִיטָּעָסִיג, אָזָן מִיט אַ גַּעַבְּכָדִינְגָּן פְּנִים גַּעַנוּמוּן בְּעַטְלָעָן מען זָאָל אַיהֲר בְּעַסְעָר גַּעַבָּעָן אַ קְלִיְּן פִּיצְעָלָעָל בְּרוּיט. אַוִּיףָ ווֹאָס טּוֹיגָא אַיהֲר אַזְוִיפְּלָל שְׁבַּתְדִּיגָּע חַהָּה, אַזְוִיפְּלָל קְרִופְּנִיק ? אַן עַבְּרָה ? אַיְאָ, אַיְיָן פִּיצְעָלָעָל בְּרוּיט ווּיל זַי, אַט אַזְוִי גְּרוּוּיס ווּי אַיהֲר שְׁפִּיצָּן נָאָגָעָל, נִיט מַעָּהָר. אָזָן אַ... גַּרוּסָעָן קַעְלִישָׁאָק בְּרָאנְפָּעָן. ווּאָדִים סְאַיְן אַיהֲר שְׁוּעָר אוַיְפָּן האָרְצָעָן אַיְן אַיהֲר, אָזָן זַי ווּוִיסְטָן אַוִּיףָ ווּוְלְכָעָר ווּפְלָט זַי אַיְן. מְפַלְעָגָט זיך אַיבְּעַרְקוּעָן, שְׁאַקְלָעַנְדִּיגָּן מִיטָּן קָאָפָּ, אָזָן נָאָכָן נְפָנְדָעָסְטָוּ�וּנָעָן נָאָגְגָעָבָעָן אָזָא בְּיטָעָר האָרְצָה ווּי זַי אַיְן.

* אונעך, וואָאנע ! כיועל דייד ממיין !...

איידער מ'האט איהר אונגעאנסען, האט זי זיך שוין פאַסמאָקע. וועט, איז איבערן פוֹלְעָן קעלֿישאָק אויסדנרכזעהָט די גאנצע פינסטערט מערכה איהר. וואָס? די כרייפּקע אין האָרצּען? דאס האט איהר כוועדר מיטן קאָראָםיסעָל אַפְּגַּעַשְׁלָאָגּוּן די לִיגּוּנּוּן. דאס איז גָּרְנִישֶׁט... דער עיקָר איז דאס זויפּען בראנפּעָן! אָט וואָי עס שטעקט אַחֲר גאנצּער אָומְגְּלִיקָע. זוינט כוועדר האט זיך פֿאָרְבִּינְקָט נאָך זיינּוּ גַּעַשְׂגַּדְעַנְדָּר קַלְּיאַטְשָׁע אַיְן גַּעַנְמַעַן שְׁפּוּרָן, אַיְן ער פּוֹן זִינְגָּן אָרָאָפּ, די בָּאָטָע אַיְן צְוּפָּאָלְעָן גַּעַוְאָרְעָן, די קַנְּגַּדְעָר — צְוָשְׁפִּיטָא. הַפְּלָל, אַיְן די אוּיגָּעָן אַיְן אַהֲרָן דָּעַמְּאָלָט אָן פֿינְסְטָעָר... אָ, גּוֹטוּ מַעֲשָׁעָן! זָאָל מַעַן נָאָר זַוְּהָן צָוּ וָאָס בְּרוֹצְפּעָן דָּעַרְפִּיהָרָת: פֿרִיהָר — כּוֹעָן, אַצְּינְד — זיך אַלְיָין.

אַפְּגַּעַשְׁלָאָגּוּן אֹזָא שְׁעָנוּ דָּרְשָׁה אַיבָּעָר דָּעַם גַּדוֹיסְעָן שָׁאָדָעָן פּוֹן אַלְקָאָהָאָס, פֿלְעָגָט פֿאָלָאָהָיִקָּעָמָכְעָן אַ פרּוּמָעָמִי. גַּעַלְעָ, פֿאָרְקִנְיִיטְשָׁעָן די לִיפּוּלְעָן. סְקַעְלָט זִי, הַיִּסְטָט דָאס, אָפּ פּוֹן דָער דָאַזְיִיגָּעָר פֿלִיסְגִּיקִיט. אַיְן אַינְמִיטָעָן בְּרַעְכָּעָן זיך אֹזָוי — גַּעַנְעָבָעָן פְּלוֹצְלָנְגָן אַ קַעְהָר אָרִיָּן דָעַם דְּפָרְלָאָגְּנָטָעָן קַעְלִישָׁאָק, אֹזָא אַידִישָׁע וּוּבִיעָר פֿלְעָגָעָן נְבָהָל וּנְשָׁתָוּם וּוּרְעָעָן פּוֹן אֹזָא מַאֲנְסְּבִּילְשָׁעָר גַּעַנְטִיקִיט בֵּי אַקרְאָנְקָעָר גּוֹיָה.

פֿאָרְגָּאָסָעָן די עַרְשָׁטָן נִיכְטָרִיקִיט אֹזָא פֿאָרְבִּיטָעָן מִיט אַ פֿיְצָעָלָעָר בְּרוּיטָן, פֿלְעָגָט זיך פֿאָלָאָהָיִקָּעָא נַעַם-שָׁאָן בְּעַטְלָעָן מִיט גַּאָר אַ נִיעָרָר פֿרִישְׁקִיט: הַפְּלָל, האָרְצְגָּעָן, גַּאֲלָדָעָן מַעַנְנָה, שְׁעָן, מַזְאָל זִי רַאֲטָעוֹן, אַ זִינְגָּעָנְשָׁה נַשְּׁמָה זָאָל מַעַן טְרִיטָּס. טָעָן! מַעַן זָאָל אַהֲרָן גַּעַבָּעָן נאָך אַ קַעְלִישָׁאָק. וּוּאָרים אַט-אָעָט זיך אַהֲרָן דָאס חַוִּית, עַקְת זיך אַהֲרָן, קִיכְ-קִיכְיִים...

איַהֲרָע, אוּגָעָן האָבָעָן אַבְּעָר דְּנָרְבִּי בְּאַקְיָמָעָן אֹזָא וּשְׁעָדָן. נַעַם בְּלִיאָסָק, אֹזָא אַידִישָׁע בְּאַלְעָבָאָסְטָעָס פֿלְעָגָעָן זיך דְּעַרְשָׁרָעָן. קָצָן פָּאָר דָער פּוֹלְעָר פֿלְעָשָׁעָל אַיְן אַלְמָעָרָל אַיְן בְּעַטְעָן פָאָלְעָהָיִקָּעָן זִי זָאָל מוֹחָל זִיינּוּ אַיְן אַוּעָקָגָעָהָן. אָט אַיְן בְּרוּיטָן אֹזָא אַיְן אַ צְיִבְעָלָעָ... זָאָל זִי מוֹחָל זִיינּוּ אַיְן אַפְּטָרָאָגָעָן זִיך. אֹזָא פְּלוֹצְלִיכָּעָר קַעְהָר אַיְן די אַונְטָעָרָה אַנְדְּזִוְּגָעָן, מַפְּחָה אַגְּיָעָם קַעְלִישָׁאָק, פֿלְעָגָט בֵּי פֿאָלָאָהָיִקָּעָן אַרוּסְטוּפָעָן אַקְאַבְּגָעָן

גרימצארן. ווֹאָס הַיִּסְט אֶזְעָקָעָהָן? פָּאָר אַיְהָר בְּלֹוִיטִיגָּעָר פָּרָאַן
אוֹ זָאָל מֵעַן אַיְהָר בָּאַצְּחָהָלָעָן! יָאַ, מִיט בְּרוֹצְנֶפְּעָן אֲדָעָר מִיט
מוֹמְנוּמִים! אַט דָּא אוֹיפֶּן אַרטָּו! אַלְטְּגָעָבָאַקָּעָנָעָם בְּרוֹיט זָאָלָעָן זַיִּי
אַלְיַיִן עַסְעָן, דִּי זַשְּׁידָעָס...

בַּיִּי אַזְּאָר סְקָאַנְדָּאַלְוָעָעָן הַאָט מֵעַן זַיִּק שָׂוִין גַּעֲמוֹת וּוּנְגָן
דָּעַן נָאָךְ מַאֲנְסְּבִּילְשָׁע הַיְּלָךְ. מִהָּאָט אַפְּגָעָנוּמָעָן דִּי גַּעֲבָאַרְגָּטָע
עַמְּעָר אָוֹן אַרְוִיסְגָּעוֹוָאַרְפָּעָן זַי מִיט אַיְהָר אַנְגָּעָשָׁפָאַלְטָעָנָעָם קָאַ-

רָאַמִּיסְעָל אַיְיךְ דָּעָר גָּאָס.
בַּיִּי דִּי צְוָנָהָאַקָּטָע טִירָעָן פְּלָעָגָט נָאָךְ פָּאַלְאָהִיקָּע, אַ
הַיְּבָשָׁע וּוּיְלָעַפְּ, שִׁילְטָעָן אַזְּן פְּלוֹיכָעָן אַזְּן זַיְדָעָן אַלְעָז וּשְׁידָעָס
פָּוֹן הַוִּיְגָן, פָּוֹן גַּאנְצָן שְׁטָאָט אַיִּינָן פָּוֹן דָּעָר גַּעֲנָצָר וּוּלְטָלָט. דָּעָר-
נָאָךְ פְּלָעָגָט זַי זַיִּק, מִיד אַיִּינָן הַאַלְבָּשְׁ-שִׁיכָּר, אַנְשָׁפָרָעָן עַרְגָּעָצָ-
וּוֹאַי אַיִּינָן אַ צְוִים אַיִּינָן שְׁטִילְיִינְקָרְהִיט יָאַמְּעָרָן אַיִּינָן שָׁאַקְלָעָן זַיִּק
אַיִּיבָּעָר אַיְהָר קָאַרְאַמִּיסְעָל, וּוּי אַיִּיבָּעָר אַ צּוּבָּרָאַכָּעָן פְּלָעָגָן.
סָאַיִּוּ גַּעֲוָעָן אַ נִּידָּעָן גַּוְיְעָשָׁע קִינָה, אַחֲן אַנְהָוָבָּאָן אַחֲן
אַ סּוֹף, אַחֲן וּוּרְטָצָר אָוֹן אַחֲן אַיְהָגָּאָלָט. אָוֹן לְאָנָג אַיִּוּן כְּמוֹר.

נָע אַיִּז עַס גַּעֲוָעָן וּוּי אַנְאַטְּיַעְדִּיגָּעָר רַעֲגָן.
אַיְדִּישָׁע קִינְדָּעָר, וּוֹאָס הַאָבָעָן מִיטָּן רַוִּישָׁעָן לְעַהְרָעָר
גַּעֲלִיְיָעָנָט אַיִּן דָּעָר כְּרַעַטְסָאַמְּטִיעָט דִּי מַעַשָּׁה פָּוֹן פּוֹשְׁקִינָס
גַּאֲלָדָעָן פִּישְׁעָלָעַ, הַאָבָעָן אַיִּינָן פָּאַלְאָהִיקָּע, בְּשָׁעַת אַזְּאָט שָׁאָקָי
לְעַן זַיִּק, גַּעֲוָהָעָן אַנְעַהְנִילְכִּיקִיט מִיטָּן דָּעָם אַלְטָעָן פִּישְׁעָרָס
הַוּלְטִיקָּע, וּוּלְכָעָר סְהָאָט זַיִּק פִּיהָעָר פָּאַרְוָאַלְטָהָט הַאָבָעָן אַגְּנוֹ-
אַעֲקָרִיטָע, דָּעַרְנָאָךְ הַאָט זַיִּק פָּאַרְגָּלוֹסָט וּוּרְעָעָן אַ "מַעַשָּׁ"
אַעֲקָרִיטָע, דָּעַרְנָאָךְ — "דוֹוָאַרְיאַנְקָעַ", דָּעַרְנָאָךְ — אַ קִּיּוּרְטָע,
גַּאֲלָדָעָן פִּישְׁעָלָע. לְסּוֹף אַיִּז זַי וּוּידְעָרָמָאָל גַּבְלִיְבָעָן זַיְצָעָן
בַּיִּי אַיְהָר צּוּבָּרָאַכָּעָנָעָר קָאַרְיִיטָע... יָעָנָע — בַּיִּי דָּעָר קָאַרְיִיטָע

אוֹן פָּאַלְאָהִיקָּע בַּיִּי אַיְהָר קָאַרְאַמִּיסְעָל.
וּוּי אַזְּוִי הַאָט זַיִּק דָּאָס דִּי קִינְדָּעָר גַּעֲקָנָט אַוִּיסְדוּכְטָעָן
אַזְּאָאָזְאָ ? וּוּעַן אַיִּז דָּאָס פָּאַלְאָהִיקָּע גַּעֲוָעָן אַ דּוֹוָאַרְיאַנְקָעָן
אוֹן וּוּעַן אַ קִּיּוּרְטָע, אוֹן וּוּעַן אַיִּז דָּאָס אַיְהָר דִּי וּוּפָלָט גַּעַ-
וּוּעַן צַיִּוּנִינָג ? קִיְּין קְשִׁוּת זָאָל מֵעַן בַּיִּי קִינְדָּעָר נִיטָּפָרָע

גען. מיט זיינער אויגען האבען זי אליין גזעהן, אז פאלאַ-
הייקע האט געהאט אָ כאטקעלע בים בריג אָזערע, געוואוינט
דאָרטען מיט איהר קוועדען, געהאט אָ סייעע קליאַטשע אַיִן-
געשפאנט אין אָ נײַעט שְׁלִיטען, מיט אָ גוטעד פֿעַסְעַל אויפֿן
שְׁלִיטען אָזֶם ווינטער, אָזֶן אָוּף אָ וועגעל מיט רעדער — אָזֶם
זומער. אָזֶן פֿלוֹצְלִינְגֵּה האט זיך אַלְּזָן גענומען שמעלצען. פֿין
כאטע אָזֶן פֿערד אַיְזָן געפֿלִיבְּעַן אָ פֿאָס אָוּף אָ שליטען אַחֲן
האַלְּאַבלִיעַס. פֿון פֿעַסְעַל זְיַינְעַן גַּעֲוָאַרְעַן צוּווִי עַמְּדָרָס אָזֶן
קַאַרְאַמְּיסְעַל. פֿון דִּי צוּווִי עַמְּדָר — אַיְזָן אַיְינְגְּנָעַר עַמְּדָר,
וּאָס מעַן טַרָּאָגַט מיט דָּר בַּלְּיוֹזָעַר האַנט. גַּעֲוָאַרְעַן אָזֶן עַר-
געצְוָאוֹ פֿאַרְפֿאַלְעַן גַּעֲוָאַרְעַן אָזֶן אָזֶן וּצְצַט פֿאַלְּאַהִיקָּע אָזֶן ווינט
אייבְּער איהר אַנְגַּעַשְׁפַּאַלְעַנְעַם קַאַרְאַמְּיסְעַל. הַיְינְט וּאָס דָּארָךְ
מעַן מַעַרְתָּה?... דִּי אַלְּטַעַטְשָׁקָע פֿון דָּעם "גַּאלְדָּעָנוּם פֿישְׁעַלְיָה" מיט
די בִּינְעָר!

3

דערזעהונדייג איצט פֿאַלְּאַהִיקָּע אין אָ ווינקעל, אָ נאָסָע
פֿון רַעֲגָעַן, מיט דִּי בַּאֲרוֹוּפְּטָע פֿיס אַיְזָן בַּלְּאָטָע, האט מאיר
פענטען אָ טַיאַכְקָע גַּעֲטָאָן אַיְזָן האַרְצָען. ער האט אַיְזָן דָּרָר גַּוְיהָ
דערזעהונד דעם אָפְשִׁיגְעַל פֿון זְיַינְעַן גַּעֲפְאַלְעַנְקָיִיט בַּיִּ
טרַיְינְעַן זְיַינְעַן וּוַיְיב אַיְזָן דִּי אוּגָעַן. האט ער גַּפְלָאַזְעַן גַּעֲהָן דעם
"קַרְאַסְאָוּיְעַן" זְיַינְעַם, שְׁלַעַפְּעַן דעם פֿוֹלְעַן וּוְעַגְעַל מיט טַשְׁעַי-
טַשְׁאָטָקָע, אָזֶן אַלְּיִין אַיְזָן ער צַוְּגַעַנְגַּעַן צוּ פֿאַלְּאַהִיקָּע אַיְבְּער-
דָּרְדָּעַן מיט איהר... אָפְשָׁר ווַיל זַי קִימָעַן מַאֲגָעַן, פֿאָר טַשָּׁאָ-
לָעַנְתָּן, אַרְאַפְּצָזְגָעַמְעַן דִּי שְׁבַּתְּדִיגְעַ לִיְיכְטָרָ פֿון טִישׁ, אוַיסָּ-
מַעַלְקָעַן טַרְיִינְעַס צִיגָעַן, בַּרְעַגְעַן אָ פֿאָר עַמְּדָר וּוְאַסְעָר אָוּף
פֿאַלְּעַ... נִישְׁקָשָׁה, אָ שְׁטִיקָה וּוּטָט זַי קִרְגִּיגָעַן, אָזֶן אָפְשָׁר
אָ גַּלְּאָן צִיגְעַנָּעַ מִילְּךָ אַיְזָן. טַרְיִינְעַ וּוּטָט זַי נִיט פֿאַעַולָּהָן. צִי-
געַע מִילְּךָ אַיְזָן אָ גַּפְוָונְטָץ זַק...
פענטע האט דָּאס אַיְזָן איהר אַדְיִינְגְּדָבָרִים, מיט זְיַינְעַן גַּוְלָמִ-
שָׁעָר צִוְּגָג, אָוּף פֿוֹיעָרִישׁ, ער האט דָּעָרְבִּי זַעַהָר אַיְדָעָל גַּע-

לויבט זיין פלוניההטע. און געהאָט דערפּון אַ מאָדְנָע הנאה. זינט טריינע האָט זיך פון איהם אַפְּגַעַקְעָהרט, רעדט ער פון אַיתָה, אונטער דֵי אויגען, מיט גויסס רעספֿעַקט; אַפְּלִוּ מיט אֹזֶק פֿאָרִי פֿאָלְצָנָע נשמה ווי דֵי וואָסְעַרְטְּרַעְגְּרַעְכָּע. אַבעָר פֿאָלְאָהִיְקָע אַין פון זיין רִיטְעַרְלִיכְקִיְתַּ צָום ווַיְבַּ אַהֲרָן נְתַפְּעַל גַּעוֹאָרָעָן, אַון דֵי גַּעַזְוָנְטִיקִיְתַּ פון צְגַעַנָּע מִילְּךָ הָאָט זיך אָוָך נִיט אָפְּגַעַ. שָׁאָצַט. זיך האָט נָאָר טַעַמְפּ גַּעֲרִימְט אַיהֲר צִיגְּעַלְרִוְיטָעָן, קְנָאָ-כִּיגְעָן פְּנוּים, גַּעֲהַוְיְבָעָן דָּאָס אַיְגְּגַעְלְעַפְּט קְלִיְדָעָל פָּוּן נְאָסְעָן לִיבָּ. אַון, קְלָאָפְּעַנְדִּינְגָּ מִיטָּן קָאָרָאָמְטָעָל צָום טָאָקָט פָּוּן יְעָדָעָן ווֹאָרט, האָט זיך גַּעֲבָרְטְּשָׁעַט: ווֹאָס טִוְּגָ אַיהֲר אִידְישָׁשׁ חַלָּה, ווֹאָס טִוְּגָ אַיהֲר? אַוְיףּ כְּפָרוֹת דָּאָרָףּ זיך דָּאָס הָאָבָעָן! אַון ווֹאָס פְּאָר אַ טַּעַם האָט צְגַעַנָּע מִילְּךָ הַשְּׁתָּחָנָה. זְאָלָעָן דָּאָס דֵי דָעָ-רִינְגָּ אִידָּעָן זְוִיאָקָעָן. יָאָ. אַיהֲר, פֿאָלְאָהִיְקָעָן, זְאָלָעָן בְּפַ-סָּעָר דֻּעָרְלָאָגְגָעָן אַ בעְכָּרְלָ, "פֿיְסָגָכָאָוּעָ הַאָרְעַלְקָעָ" (*). אַט ווֹאָס? אַיְינָן פֿיטְשִׁמְאָנְטִישִׁקָּעָן שְׂטִיקְפָּלָעָ ברְוִיטָ מִיט זְאָלָץ צָום פֿאָרְבִּיסָעָן. אַט אֹזֶק זיך אַיהֲר שְׁפִּיצָ נְאָגְצָל דֵי גְּרוּיסָ. דָאָ-מְאָלָסָט ווּעַט זיך מְעַלְקָעָן צְגַעָן. אָז נִיט מְעַגְעָן דֵי פֿאָהָאנָע שְׁבַתְדִּינָעָ לִיְכְּטָעָר שְׁטָעָהעָן בֵּין אַיְבָעַרְצִיאָהָר טְרָאִיצָע. אַנְרִיהָ-רָעָן ווּעַט זיך זְיַינְטָ. אָט, מְעַג זיך לאָפְּנָיָעָן אָוִיך אָן אָט. מְעַנָּ-זיך דָאָ קְרִיגְעָן טְרִיאָסְצָע אַון —

נִיט פֿאָלְאָהִיְקָעָן האָט פֿאָרְעַנְדִּיגְט אַיהֲר שְׁוּעַרְעַן-זִיך, נִיט פְּעֻנְטָע — זְיַינוּעָ דִּיפְלָאָמְטִישָׁע אַונְטְּרַהָּאנְדְּלָוְגָעָן. ווֹאָרים פְּלַזְלִינְגָּה האָט זיך דֻּעָרְהָעָרט אַ גְּרוּיסָ טְרוּבְּעָרִי פָּוּן אַ פְּאָ-רָעָכָאָד אַוְיפּן דְּנִיעְפָּר. מִיט אַ גְּדִיבְּכָטָעָן, קְוּרִיךְ-אָטְעַמְדִינָעָן באָס האָט דְּעָרָפְּרָעָר גַּעַרְעוֹוּט, אַנְגְּנוּאָגָט אַומְגָלִיךְ אַון אַנְגְּנוּמָאָכָט אַ טְרָעַוְאָגָעָ. אַון בָּאָלָד נָאָכָן טְרוּבָעָן האָבָעָן זיך דֻּעָרְהָעָרט גַּעַוּאָלְדָעָן, אַון סָאַיְוָה גַּעַוּאָרָעָן אַ גְּרוּיסָ גַּעַלְוִיךְ פָּוּן אָלָעָ זִיךְ טָעָן. פְּעַנְטָע אַיְזָוְיְבָעָן שְׁטָעָהעָן מִיט אָן אַפְּנָגָעָם מְוּלָּי. מְעַנָּ-דָאָרָףּ שָׁוֹן באָמָת זִיךְ אַ לִיְמָעָנָעָר גַּוְלָּם נִיט זיך העָרָפָן, אַון פָּוּן אָרוּם אַנְשָׁעָלָס הַיְזָקָע טְרָאָגָעָן זיך דֵי קִוְּוֹתָה. פְּוֹנְקָט דָאָרָ-

(*) פְּסַחְדִּיגָּעָן שְׁנוֹאָפָּס.

טען, וואויהין ער פיהרט אצינד זיין וועגעל מיט טשעתשאַטקע...
 די אידעלע אונטערהאנדונגען אַריינツויזהען פֿאַלאַהִי-
 קען אין אַ געונט ליעבען און אין אַ בּשרער פרנסה, זענען
 אָנוֹי אַרום גראָפּ אַיבּערנְגּרְיסְעָן גּוּווּאָרְעָן. מאַיר פֿעְנְטָאַס, מִיטְן
 בּּיְתְשׁ-שְׂטַעְקָעֵל אַונְטְעָרָן אָרְעָם, האָט זִיךְ גּוּנוּמוּן יָאנְגּוּן נָאָכְן-
 אָוּזְקּוּגְעָרְךָבּּעָנוּם «קְרָאָסְגּוּעָן» זִיכְנָעָם. נָאָךְ מאַירָן — פֿאַלאַ-
 הַיְיָקָע אַ בָּאוּוּסְעָ מִיט אַיהֲרַ קְאָרָאַמִּיסְעָל אַיְנָהָן.
 נָאָכְלוּיְפּעְנְדִיגּ, אָן אוּסְגּוּשְׁוּכְעַטָּע מִיט אַיהֲרַ אַיְנְגָעָ-
 קְלַעְפְּטָעָן קְלִיְידָעָל אַיְנָהָן נָאָסְעָן לְיִיבּ, האָט זִיךְ מִיט אַיהֲרַ
 קְאָרָאַמִּיסְעָל בָּאוּנְצָט וּי אַנְטָע, «בָּאָבָעָ» מִיט אַ צְיוּגְרוּסְעָן
 שְׂטַעְקָעָן. עַטְלִיבָעָן קְלִיְינָעָן טְרִיטְעָלָעָן מִיט דִי פִּיסָּן אָן אַיְנָהָן
 סְעָן שְׁפָאן מִיטְן קְאָרָאַמִּיסְעָל פָּאָרָאָוִיט. אָנוֹי האָט זִיךְ גּוּגְעָיאָנט
 פֿעְנְטָעָן מִיט זִיכְנָעָם וְעוּגָעָל.

אוֹיף דער אוּסְגּוּשְׁוּכְעַטָּר, זְוּמְעָרְדִּיגּ-בָּאָכְלוּיְכְּטָעָנָר
 גָּאסְ הַאָבָעָן זִיךְ צְוּזָמָעָן גּוּשָׁפָעָן אָן אוּסְטְּעָרְלִישָׁעָ קָאָמָ-
 פָּאָנִיגּ, אַ משׂוֹנְהָדִיגּ-מְאָחָלָעְרִישָׁע גּוּפָעָ, פָּוּן דָּעָרַ פֿאַרְקְעָהָרְטָעָר
 זִיְיטָ מְאָחָלָעְרִישָׁ... דִי וּלְדָעַ וּאָרְצָלָעָן פָּוּן דָּעָרַ טְשַׁעַטְשַׁאַטְקָעָ
 אוּפָן וְעוּגָעָל, דָּעָרַ גְּרִילְצְעָנְדִיגּעָר קוּוִיטָשָׁ פָּוּן דִי טְרוּקָעָנָעָ
 אַסְקָעָן, דָּעָרַ אַיְנָ-אוּירְדִּיגּ, גּוּוּיְינָרַ פָּעָרָד, וְאָסְ טְיִיטָלָטָ מִיט
 זִיכְנָעָם, «הַאָרָן» אַרְאָפּ-וּוּגּ, פֿעְנְטָעָ דָּעָרַ גּוּלָם מִיט זִיכְנָעָם
 גּוּגְעָרְטָעָלָעָן גּוּזָעָם, וְאָסְ האָצְקָעָט זִיךְ בּּיְםָ לְוִיפְעָן אָזְוִי
 אַזְמְגַעְלִימְפָעָרָט, פֿאַלְאָהָיְקָעָס נָאָכְטָאָנָעָן מִיטְן אַיסְגּוּזְיְגָעָנוּם
 קְאָרָאַמִּיסְעָל אַנְשָׁטָט אַ שְׂטַעְקָעָן אָוּן אַיהֲרַ אַיְנְגְּעָלְפֿעָטָעָר
 סְיִיטְצְעָנָרַ קְלִיְידָעָל אָוּן נָאָסְעָן, פֿאָרָמְאָרְעָטָעָן לְיִיבּ — דָּאָסְ
 אָלִיזְ האָט זִיךְ צְוֹוִיְמָדְנוּעָ גּוּפְאָסְט אַינְגְּוּעָם, אָזְוִי אַיסְגּוּ-
 פֿילְטָ האָט זִיךְ צְוֹוִיְטָעָן דָּאָסְ צְוֹוִיְטָעָן וּי אַפְגְּנְרִיסְעָן פָּוּן אַ גְּרָאָ-
 טְעָסְקָעָרַ פָּאָנְטָאָזְיִיעָ האָט דִי גּוּגְנְצָעָ גּוּפָקָע אַיסְגּוּזְוָהָן. אָוּן
 אָט אַיְילָט זִיךְ עַרְגְּעַצְוֹאָה: האָקָ-הָאָזָ אַוְן טִיאָפּ-טִיאָפּ, אַרְאָפּ,
 גָּאסְ צָום בְּרָעָגְן דְּנִיעְפָּעָרְ-צָגּ, פָּוּן וּוּגְנָעָן עַטְרָאָגָעָן זִיךְ דִי
 גּוּרְיִיסָּע גּוּוּאָכְלָדָעָן.

דער אידנבלר

.1.

ווײַ צָוֵ אַ רְוִיטְעֵן מִיטְפְּלְגָנְקָט פָּוֹן אַוְמֶנְגִּיק זַיְנְעֵן זַיְךְ דָא צְנוֹאַמְפְּנְגָעָלְאָפְּעֵן אַסְלָפָן אַוְנְעָרָעָה הַצְּלָדָעָן, אַוְן גַּלְגַּז וּוּאַסְטְּוָאַינְט אַוְן הַאָרְעוּעָט אַוְן גַּעַת אָסְ שְׁלִינְגָּאוּן-שְׁלִינְגָּאוּן בְּפִים בְּרָעָגְדְּנִיעָפְּרָעָה.

אַנְשָׁעָלָס צְקוֹאַלְיְעַטְשְׁעַטְעָר גַּנְפָּה אַיְזָן גַּעַוּעָן דָעָר דָאַיְגָעָר מִיטְפְּלְגָנְקָט. צָוֵ אַיְהָם הַאָט מַעַן זַיְךְ, פָּוֹן גַּלְגַּז שְׁטְעָגְעָלְעָפְּרָעָה. גַּעַטְרָאַגְּעָן מִיטְ שְׁרָעָק אַוְן נִיגְעָרִיךְיִיט. נַאֲסְקָעָטְרָעָגָעָר זַיְנְעֵן גַּעַלְאָפְּעָן וּוּעַט-גַּעַלְוִיחָה מִיטְ לְאַזְפָּדְרִיעָר, בְּגַלְמָעָלְאָכְבָּעָס אַוְן בְּגַלְעָגָלְעָס. פָּגְסָזְוָשְׁרָעָן, וּוּאַס זַיְנְעֵן אַנְגָּעָזְמָעָן מִיטְן פָּאָרָה-אַוְמֶנְגִּיקָּטָן. פָּגְרָעָכָאָד; אַוְן גַּזְלָכְבָּעָ – וּוּאַס הַאָבָעָן זַיְךְ גַּעַטְרָאַגְּעָנָה. קְלִיבָּעָן פָּחָהָרָעָן אַיְן אַרְשָׁע אַוְן זַיְנְעֵן גַּעַבְיָבָעָן, מַחְמָת אַחֲן אַ קוּיְמָעָן אַיְן אַהֲן אַ פִּיְפָעָר הַאָט דָעָר פָּגְרָעָכָאָד וּוּיְטָרָן גַּיט גַּעַקְעָנְטָ פָּאַהָרָעָן.

יְעַטְוּוּעָדָעָר פָּוֹן דִי אַנְגָּעָלְאָפְּעָנָה הַאָט גַּעַזְעָהָן דָעָם פְּרָעָמְדָעָן אַוְמֶנְגִּיק מִיטְ אַגְּדָעָר אַוְיָגָעָן. אַבָּעָר אַיְן בָּאַגְּלָה-טָעָנְעָר גַּעַפְּהָלָה הַאָט זַיְךְ אַלְעָמָעָן אַוְיְסְגָּעָלְיִיכְתָּ. דָאַס גַּיְפָטְגָּי-זִיסְעָ אַוְן פָּגְרָבָאַגְּעָנָה בָּגְוָאַסְטָזִין... אַז יְגָעָר אַיְזָן גַּעַטְרָגָעָט גַּעַוְאָרָעָן אַיְן "איַן" בֵּין נִיצְׁלָהָן גַּעַוְאָרָעָן... צִוְּזָעָן מִיטְ שְׁטוֹינְגָּנוֹג אַוְן בְּחֵדְהָאָט זַיְךְ דָאַס גַּעַמְשָׁת, וּוּאַס אַ מעַנְדָּשָׁן-לְעָפָעָן אַיְזָן גַּוְיִ וּוּנְגִי וּוּפְרָתָה... אַבָּעָר גַּעַלוּיְבָט דָעָר אַוְיְבָעָרְשָׁטָעָר! מִיטְ מִיר הַאָט דָאַס נִיט גַּעַטְרָאַפְּעָן!...

וּי חיות פון אַלְעָרְלִי גְּרוֹיסֶן, פון אַלְעָרְלִי רָאַסֶּן
אין פחות, וואס רָגְטָעוּוּן זַיֵּךְ אַיְףְּ אַלְעַצְּטָעַן פָּעַלְזָשְׁטִינְ,
אַיְנְמִיטָעַן אַמְבוֹה, אַזְוִי הָאָט דָּא יַעֲדָרָרָרָר פָּאַרְגְּוּסֶן אַזְּ
זַיְנָעַ צִיְּן, אַזְּן זַיְנַן גִּיפְּט אַזְּן נַעֲגָעַ. אַוִּיסְגָּלְגִּילִיכְטָה הָאָט דָּעַר
פָּרָעַמְדָעַר אַוְמְגָיָק אַלְעַמְעַן. אַ שְׁטִילְעַזְן שְׁלוֹם גַּעֲמָכְטָה צַוְּיִישָׁעַן
פָּאַרְקָאַכְטָעַן הָעָרָצָעַר.

דָּא, בַּיִם אַוִּיסְגָּלְגִּילִיכְטָה קָאַלְוָאַרָּאַט פָּוּן קָאנְצָט, הָאָ-
בָּעַן זַיְנַה הִיְנַט, צָוֵם צַוְּיִיטָעַן מָאָל, גַּעֲטַרְאַפְּעַן אַזְּלָכְטָפְּרָ-
בִּיסְעַנְעַ שְׁוֹנוֹאַיִם וּוּי פְּרָאַקְעָ, דָּאָס מוֹפְּקָרָ-אַיְנְגָעָלָ, אַזְּן דָעַם
נַיְיעַם-גְּנִידָס בְּחֹרֶל מִיטְדָעַר צַוְּדָרָאַפְּעַטָּר בָּאָקָ. מִתְגָּעַלְלָעַטָּט
מִיט אַלְעַמְעַנְסָן נַיְגָעַרְגִּיקִיט אַזְּן שְׁרָעָקָהָט דָעַם נַיְיעַם-גְּנִידָס
שָׁקָאַלְנִיק אַיְנְגָאַנְצָעַן פָּאַרְגְּוּסֶן, אַזְּ צָרָהָט, מִיט אַ וּוּילְעַ
צְוִירִיק, גַּעֲשָׂוֹאַיְרָעַן אַפְּצָרוּכָעַנְעַן זַיֵּךְ מִיטְן שְׁלָפְּפָרָעָלָ, עָרָ-
גַּעַעַן-וּוֹאַוְ אַיְנַה אַ גַּעַסְעַלְעַץ, דָעַרְפָּאָרָ, וְאַסְיַעַנְגָּרָהָט דָעַט אַיִתָּם
אַזְוִי פָּאַרְשָׁעָהָטָן, אַזְוִי בָּאַקְרְבִּיטָן דָעַם פְּנִים פָּאַר לִיְמָעַן אַיְ�
דִּי אוּיגָעַן.

דָּא זַיְנָעַן אַנְגָּעַלְאַפְּעַן זַוְּנְדָעַלְ-גָּאָטָס-גָּוּבָ, מַוְשָׁע זַיְנַה טָאָכָ-
טָעַר אַזְּן טָעַמְעַ זַיְנַה זַוְּיִיבָ. דִּי בְּלָוִיעָ קָאַרְטָעָן-טְרָעַפְּרָקָעָ מִיטְדִּי
וּוּיְנְפָעַרְלָעָן אַוִּיפְּנָן פְּנִים, מִיטְדִּי פִּינְטָעַלְעָן אַוִּיפְּנָן קָלְיִיד אַזְּן
מִיט אַ נִּיטְ-דְּעַרְטָרָאַפְּעַנְעָר טְפָאַלְעָטָקָרָעָן אַזְּן הַקָּאנְטָן. אַזְּן
פָּאַנְדְּרִיכָעָ מִיט אַיהְרָ קִינְזָ אַוִּיפְּנָן אַרְעָם - וּוּפְּלָכָעָ אַיְוּ דְּזָרָךְ
דָעַר סְוַמְאַטָּאַכָּעָ נִצְוָלָ-גַּוְאַזְעָן פָּוּן דָעַר צְבָ-קָלְגָעָר טְרָעַפְּרָ-
קָעָ, פָּוּן אַיהְרָ אַוִּיסְזָאַגְּעָן סְוּדוֹתָן פָּוּן חָדָר... שְׁפָעַטָּעָר אַ וּוּילְעַ
זַיְנָעַן צְזָעַקְוּמָעַן זַוְּסָעַלְסָ תְּלִמְדִידָן פָּוּן דָעַר עַלְעַרְעָרָ פְּתָהָה,
וְאַסְיַעַנְגָּרָהָטָן זַיֵּךְ פְּרִיהְעָרָ אַרְוִיסְגָּעַנְבָּעָט אַיְנְמִיטָעַן לְעַקָּאָר-אַוְן-
בְּרָאַנְפָעַן אַזְּן אַיְנְמִיטָעַן טִיטְשָׁעַן גָּמָרָ, אַזְּן גַּעַלְאַפְּעַן שְׁפִילְעַן
זַיֵּךְ אַוִּיפְּנָן בְּרָעָן דְּנִיעְפָּרָ, וּוּדִי דִּי דְּרָדָקָ-אַיְנְגָעַלְעָן; לִיאַנְקָעָ-
פִּיסְקָדְצָנִיק מִיט דִי לְאַגְּנוּגָהָלִים אַזְּן אַנְגָּעַלְאַפְּעַן; נַאֲךְ אַיִתָּם-
מְשָׁהָקָעָ-בּוּלְעָ, פִּיוּוֹקָעָ, וּלְמַנְקָעָ-הָאָזָן דָעַם פָּאַרְאַמְשָׁצִיקָס
אַיְנְגָעָלָ - נַאֲךְ זַיִ. עָרָ אַיְוּ גַּלְאַפְּעַן אַ בְּלִיכְעָרָ פָּוּן דָעַר
מְאַמְכָס גַּעַשְׁרִיְעָן, וְאַסְיַעַנְגָּרָהָטָן דָעַרְהָעָרָט אַיְנְדָעָרְוּוּיְטָעָן,
גִּיטָּ-וּוִיסְעַנְדִּין אַפְּיָלוֹ, אַזְּנָר אַיְוּ שְׁוִין אַ יְתָוָם. אַזְּן נַאֲךְ זַיִ

אלעמען איז נאכגעלאפען יענקוּן, זונדעַס אײַנִיקָעל, מיטן
עקעל-אָרוֹיס פון די צוּשְׁפָּלְטְּעֵנַץ מִיטְקָעֵלָן. אַ פָּרֶסֶפֶּע-
טָעָר, מיט דריינע שפְּרִינְגְּעַלְעַך איז ער נאכגעלאפען נאָך די
בָּגְלָעְבָּאָטִישׁ קִינְדָּעָר, אָוֹן גַּשְׂרִיעַן אַ פָּרֶסֶמֶרְקָעַטָּר: «אַיכְ'
טָאָקָע אָוֹך גַּיּוֹעַן גַּיּוֹתָה אַיכְ'!». סְהִיטָּס: ער ווֹיל אָוֹיך
זַעֲהָן...»

זַסְעַל דָּצָר מַלְמָד הָאָט אַבָּאָלָעַן דָּעַרְעוֹתָן צְוִוִּישָׁן די
אַנְגָּעָלָאָפָעַנְעַן אַינְגָּלְעַן. אַיז ער אַיהֲם אָרוֹיס אַנְטָקָעַגָּעַן, אַיבָּעָר-
גַּשְׂנִיטָעַן דָּעַם וּוֹעַג צָוֵם הָרוֹג אָוֹן אַנְגָּעָכָאָפָט אַיהֲם צִיטָע-
רָעַנְדִּיגָּ פָּאָרָן אַרְבָּעָל:

— גַּגְגָּהָה! — הָאָט ער זִיךְ פָּאָרוֹזָאִיקָעַט פָּוֹן אוּפְרָעָ-

נוֹגָג — די מַמְּמַמְּמַמְּמַמְּ...!

מִיט אַ גְּרוֹיסָעָר אַינְגָּרְלִיכָּעָר אַנְשָׁטְרָעַנְגָּג אַיז ער בַּיִּי-
גַּעֲקָומָעַן די פָּאָרָקְרָאָמְפָטָע צָוֵג זִינְג אָוֹן זִיךְ קָלָאָרָעָר אָרוֹיס-
גַּעֲרָדָת:

— גַּעַת, אַבָּאָלָעַן! צָו דָעַר מַאֲמָעַן גַּעַת בָּעַסְעָר! די מַאְ-

מַע — אַיהֲר אַיז נִיטְ-גָּוֹט גַּוּוֹאָרָעָן!...

פָּוֹן עַרְגָּעַזְ-חוֹאָפָע אַיז אַנְגָּעָלָאָפָעַן וּוֹאִיטָעַק, דָעַר צִיוֹוִילָעָר
ברִיחָ-טָרָעָגָעָר, מִיט דָעַר אַיְבָּגָעָר פִּיקָּעָן אַין מוֹיל, מִיט אַ
צְוָטוּמָעַלְטָקִיָּת אַין די פִּיאָּלָעָט-בְּלוּיָּע אַוְיָגָעָן; אַיז לְעַבְעָן אַיהֲם,
אַלְס אַן אַזְנְטָעָרְפִּיהָרָעָר — זַעֲוָעָל שְׁמִיסָעָר. זַעֲוָעָל הָאָט זִין,
קַעְנְטִיגָּר, וּוֹנְגִי-וֹאָס גַּעֲנוּמָעַן צָוֵם הָאָרָצָעַן דָעַם אַזְמָגְלִיכָּק פָּוֹן
אַגְּשָׁעַלְסָ מַשְׁפָּחָה. ער אַיז אַינְגָּנְצָעַן גַּעַוְעָן פָּאָרָה-וּוּעָט, וּוֹי
אַן אוּבָּעָר-סָאָרָוָעָר אַוִּיפָּאָר אַחֲתָ�ה. דָעַר פְּנִים הָאָט בַּיִּי אַיהֲם
גַּעֲפָלָאָמָט, די אַוְיָגָעָן גַּעַבְרָעָנָט, דָאָס הַיטָּעָלָע גַּעַוְעָן פָּאָרָ-
שָׁאָרָט. נָגָה! ער הָאָט שָׁוֵן פָּאָסְפָּעִיכָּט זַעֲהָן. ער ווִיסְט שָׁוֵן...»

טו זָאָל זַיְדָע-וּאִיטָעָק אָוֹיךְ זַעֲהָן אָוֹיךְ ווִיסְטָעָן!

חִיה-שְׁרָהָקָע די מְשֻׁגְעָנָע אַיז אַרוֹיס-גַּעַרְקָרָאָכָעָן פָּוֹן אַ
הַינְּטָעָר-גַּעַסְקָע, מִיט אַיהֲר פַּעַקְעַלְעַ שְׁמַעְתָּעָס אַוְיָפָן אַרְעָם —
פָּאָרָבָוְנָדָעָן וּוֹי אַ זַּיְגָ-קִינְדָּה אָוֹן צְוָעָט-לְזִיעָט צָוֵם בְּרוֹסָט וּוֹי
אַ זַּיְגָ-קִינְדָּה. די דִּינְיָנְקָע קְנוּיְטָשְׁפָּלְעַךְ אַרְוֹם אַיהֲרָע בּוֹלְטָע
אוּגָעָן הָאָבָעָן גַּעַטְאָנְצָט, די דִּיקָע לִיפְעַן הָאָבָעָן זִיךְ בְּאַוּגָעָט

געשלאַסענערהייט. אַט-אַט פְּלִצְצָת זַי אַרְוִיס מֵיט אַ משׂוֹגָעָנָם גַּעֲלַעַטערעל! האַט זַיך אוּף אַיְחָר, נִיט קִין אַנדְעַטְרַזְרַז וּזְאוּעַל שְׁמִיסָּעָר, צַעֲשִׁרְיָעָן: «אַזְוֹעַק פָּוָן דָּאנְעַט דָּוּ מְשׂוֹגָעָת דָּוּ!» אַיְחָם, דָעַם אַרְוִיסגַּעַטְרַיבַּעַנָּעָם «שְׁמִיסָּעָר», האַט זַיך מֵיט. אַמְּאָלַ פַּאֲרֶגְלּוּסְט צַו קָאַמְּאַנְדְּרוּעַן. אַוְן זָלְעַן טַקְעַ אַוְיך אַנְהָ דָעַרְעַ וְעַהְעַן וּוּי עַר מְאַכְטַס פַּאֲרֶאַנְדְּקָעַס. לְעַגְתַּ אִין דָעַם לְעַ. בָּעַן פָּאָר אַ פַּאֲרָאוּמְגַּלְקִיטָּעַ פָּאַמְּלִיעַ.

נַאֲר אַין רַצְכְּתָעַן מִיטָעַן בְּרַעַן פָּוָן פַּאֲרִיאַגְּעַן חִיה-שְׁרַהְקָעַן האַט עַר, מֵיט זַיְנָע שָׁאַרְפִּינְקָע אַוְיגְּעַן דְּעַרְקָעַנְט, אַיְנָן אַ וּוֹאָל. קָעַן פָּוָן שְׁטוּבָ, אַיְנָן דָעַר וּוּיְטָעַנָּס, דָעַם דַּאֲקְטָאָרְס קָאַרְעַטְעַ. האַט עַר זַיך אַ וּוֹאָרַך גַּעַטְאָן צַו אַיְחָר, וּוּי אַ יָּאָגְדְּ-הָנוֹת נַאֲר אַן אַנְטְּרוּנְעַנְעַר חִיה. אַוְן אַיְנָן אַ מִינְיוֹת אַרְוּם אַיְזְ שְׁוִין דַּאֲקָטָאָר חִישִׁין אַנְגַּעַפְאַחֲרָעַן מֵיט זַיְנָע צְוִיקְנְעַפְוּנְעַנְעַר, נַיְיָ-אַיְבָּעָר-לְאַקְיְרַטְעַר קָאַרְעַטְעַ, מֵיט זַאְוּעַל דָעַם שְׁמִיסָּעָר, וּוּלְכָעַר האַט זַיך אַנְגַּעַחְצָגְּעַן וּוּי אַ מְשָׁרָתָ פָּוָן הִינְטָעַן. זַאְוּעַל אַיְזְ דָעַר עַר-שְׁטָעַר אַרְאַפְּגַּעַשְׁפּוֹנְגָּעַן. הַעֲכָסְטַל גְּלִילִיקָּד, וּוֹאָס עַר אַיְזְ גַּעַפְּאָה-רַעַן עַטְלִיכָּעַ קָלְאַפְּטָעַר מֵיט דָעַם דַּאֲקְטָאָר «אַיְנָן קָאַרְצָטְעַ», האַט עַר הַאַפְּעַרְדִּיגָּן גַּעַנוּמָעַן שְׁטוּסָעַן מֵיט בִּידְעַ גַּעַנוּנְטָעַ אַיְלָעַנוּבְּיָעַנָּס, וּוּי אַ סְּטָרְקוּשָׁנִיק:

— לְאַזְוַת, לְאַזְוַת, לְאַזְוַת! דָעַר דַּאֲקְטָעַר גַּעַתְּה! דָעַר דַּאֲקְטָאָר!

הַיְשִׁין גַּופָּא האַט זַיך פִּיְיָעַרְלִינְ-פִּינְסְטָעַר אַוְן אַ בְּלָאָט. גַּעַלְבָּעַר גַּעַלְאָזְעַן גַּעַהָן נַאֲך זַאְוּלְעַן — זַיְנָע נִיט-גַּעַדְנוּנְעַנְעַם לְאָקְאי, אַוְן האַט זַיך אַפְּיָלוּ נִיט אַוְמְגַעְקָוּקָט אוּרִיךְ זַיְנָע אַמְּאָלַיְנָע פְּרִיְינְט אַוְן יַעַצְטִיְגָּעַ פַּאֲרָבִיסְעַנְעַי שְׁוֹנוֹאָמָּס — אוּרִיךְ זַוְּנָע דַּעַלְ-גַּאֲטָס-גַּנְבָּ אַיְנָן זַיְנָע מְשָׁפָחָה, וּוּעַמְעַנָּס זַוְּהָן אַוְן בְּרוֹדְעַר עַר האַט פָּאָרָן גַּעַנְגְּבָעַטְעַן פָּעַרְד פַּאֲרַשְׁיָקָט קִיןְ סִיבִּיר... פַּאֲרַקְעָהָרָט, דָעַר פַּאֲרָבִיסְעַנְעַר שְׁוֹנוֹאָ אַלְיָיִן, סְחִיסְטָ: זַוְּנְגַּל-גַּאֲטָס-גַּנְבָּ, האַט זַיך דּוֹקָא יִאָצְטָוּמְעַלְט. עַר האַט אַזְשָׁ אַרְאַפְּגַּעַכְאָפְט דָאָס הַיְיָ טַעַל פָּאָרָן דַּאֲקְטָאָר. פּוֹנְקָט אַזְוִי וּוּי עַר האַט דָאָס גַּעַטְאָן אַמְּאָלַ, וּוּעַן הַיְשִׁין פְּלַעַנְט אַרְיִינְקָוּמָעַן הַיְיָלָן מַושְׁעַן זַיְנָע טָאָכָּ.

אייז דאס געשעהן דערפֿאָר, ווּאַס אַצְינֵד אַיְז עַר גַעֲוֹעַן
דעַרְשִׁיטְעַרט פּוֹן פֿרְעַמְדוֹעַן אַומְגַלְיךְ? צַי מְחַמֶת גְּרוּיס דְּרָךְ-אָרֶץ,
וּאַס זַיְינַן שְׂנוֹא גַעַת רַאֲטְעוֹעַן אַ גַעְנוּיְקְטַעַן מַעֲנְשָׁעַן, בְּשַׁעַת
עַר, זַונְדָעַל, מִיט זַיְינַע הַאֲמְעַטְנַע הַעַנְטַקְעַן דָא גַעֲרַנִישַׁט הַעַלְלַעַן?
פּוֹן? וּוּי עַס זַעַל נִיט גַעֲוֹעַן זַיְינַן — עַר הַאֲטַפְּרָן דַאֲקְטָאָר
אַרְאַפְּגַעְכְּאָסְט דָאָס הַיְטַעַל. אַוְן קַוקְעַנְדִיגְאָס אַוְוִיְאָס הַאֲטַפְּ
מַעַן, זַיְינַן וּוּיְיבַ, אַרְאַפְּגַעְלְאָזְט אַיְהָרְאָסְבַילְשַׁעַן נַאֲזַן אַוְן צַוְגַעַן.
שַׁאֲקַעַלְטַט מִיטַן קָאָפַ, וּוּי בְּשַׁעַת תְּחִינְתָּוֹתְזַאְגַעַן. אַוְן מַוְשַׁפְעַן, חַיְיַיְהַ
שִׁינְס נַאֲכְתִּינְעַט פְּאַצְיְעַנְטְקַעַ פּוֹן פְּאַרְטַעַנְטַעַנְטַעַלְט זַיְיךְ מִיטְ
בְּלָאָזְעַן דִי דִיקְלִיכְעַט לִיפְעַן אַיְהָרְאָסְבַילְשַׁעַן צַוְפִינְטַעַלְט זַיְיךְ מִיטְ
דִי שַׁעַנְעַ אַוְיְגַעַן אַוְן אַכְאָפְט גַעַטְאָן זַיְיךְ פְּאַרְטַעַנְטַעַן, וּוּי
זַיְיךְ וּוּאָלְטַט גַעַוְאָלְטַט אַפְשְׁטַעַלְעַן אַיְהָרְאָסְבַילְשַׁעַן שְׁלוּקְעַרְעַן, פּוֹן
וּוְעַלְכְעַן חַיְשַׁין הַאֲטַפְּרָן זַיְיךְ זַאוּיְיַיְלְאָגְגַעַן גַעַהְיִילְט אַוְן נִיט אַוְיְסְגַעַן
הַיְילַט. נַאֲרַסְהַאֲט זַיְיךְ אַיְהָרְאָסְבַילְשַׁעַן צַוְגְּנוּגְעַבְעַן.

— אַיְיךְ! — הַאֲטַפְּרָן דָאָס בַיְ אַיְהָרְאָס שְׁאָלְגַעְטַעַן פּוֹן
הַאָלְזַי אַרְוִיס אַוְן אַזְוִי שְׁטַאָרְקַן, אַזְוִי אַיְהָרְאָסְבַילְשַׁעַן זַיְינַעַן
אַוְנְטַעְרְגַעְשְׁפְרְוָנְגַעַן וּוּי אַכְוָאָלְיַעַן.

נַאֲרַסְהַאֲט יַעֲנְקֹז, מִיטְן עַקְעַלְעַט, הַאֲטַפְּרָן זַיְיךְ נִיט פְּאַרְלְוִיְיַי
רַעַן, עַר הַאֲטַפְּרָן אַיְן חַוְשִׁינְעַן, מִיטְ דַעַם שְׁוֹאָפְעַצְעַן בְּעַרְדְּעַלְעַט,
דְעַרְקַעַנְטַט דַעַם גְּרוּיסְגַעַן שְׂנוֹא פּוֹן זַיְיעַרְהַוִיְזַן, וּוּפְעַנְעַן וּוּמְעַמְעַן
זַונְדָעַל זַיְינַן זַיְידַע, טַעַמְעַ זַיְינַבְאָפְעַט, מַוְשַׁעַ זַיְינַן מַוְעַמְעַן אַיְזַי
אַיְינְגַעַן מַצְמַעַ רַעַדְעַן אַוְיסְאַלְדָאָס-בִּיְזַן, מִיטְ בִּיטְעַרְנִישַׁ אַיְזַי
מִיטְ שְׁוִים בַּיְם מוֹילַ. הַאֲטַפְּרָן עַר, נִיט קַלְעַרְעַנְדִיגְאָס קַיְיַן סַךְ, גַלְיַיךְ
גַעַמְאַכְטַט אַ קַלְאַקְעַלְעַט אַוְן צּוֹסְטְרַאַשְׁעַט זַיְיךְ הַינְטַעַרְן דַאֲקְטָאָרְס

פְּלִיצְעַ:

— אַז-אַז! צַוְקִין-צַוְקִין! אַיְכְלַיְלַי דִיךְ סַפְאַ —
נַאֲרַסְהַאֲט זַיְינַן לִיְיְבַלְכְעַן זַיְידַעַן הַאֲטַפְּרָן יַעֲנְקֹז, אַיְגְּמִיטְעַן
דְעַרְיְנְעַן, גַעַכְאַפְט אַזְאָסְמַאָלְיַי אַיְבְּעַרְן קַעְפְּעַלְלַעַן, אַזְוִי עַר הַאֲטַפְּ
זַיְיךְ פְּאַרְדְּרַעְתַּחַט אַיְזַיְעַן אַוְן גַעַלְאָזְעַן דַעַם “סַלְאָגְעַן” אַוְיַיְהַ
אַז אַנְדָעַר מַאֲלַי.

2.

ארום דעם פאָרבלוטיגעטען קַלְוּאָרָאַט, ווי אַרום אַ טְּרָפָהּן
מושב פון אין אָומְבָּאָקָאנְטָעָן אָפָּנָאָט. אִיז מַעַן גַּעַשְׁתָּאָגָעָן רַאֲדָר
איַן רַאֲדָר. אוֹיף קַעַפְּ אִיז מַעַן גַּעַשְׁתָּאָגָעָן אַיְן גַּעַדִּיכְטָ גַּעַוְּרוֹ
דוֹשָׁעַט, ווי אַ בִּינְשְׁטָאָק. אוֹיף דִּ פְּנִימָעָר פָּוָן דַּעַר אַיְנוּוּפָּנִיגָּ
סְּטָעָר מַעַנְשָׁעָן-רַאֲדָר אִיז גַּעַוְּעָן אַנְגָּשְׁרִיבָּעָן שְׂרָעָק אַוְן שְׂפָלְדִּיגָּ
קִיטָּ, אַוְן אוֹיף דִּ דְּרוֹיסְעַנְדִּיגָּעָ — וּשְׂעַדְנוּ נִיגְעָרִיגָּ
קִיטָּ. נַאֲךְ אַ מִיּוֹתְּ צְזֻקוּעָן זִין, הַאָבָעָן זִיךְ דִּ אַיְנוּוּנִיגְסְּטָעָ
צְוֹוְהָעָר גַּעַכְּאָפְּט פָּאָר דִּ קַעַפְּ, אַוְיסְגָּעָדְרָעָהָט דִּ פְּאָרְקְרִימְטָעָ
פְּנִימָעָר צָוָם עֲוֹלָם אַוְן אַזְוֵי אַרְוִיסְגַּעַשְׁטוֹפְּט גַּעַוְּאָרָעָן דַּעַר דִּ
נִיְיָ-אַנְגָּעָלָאָפְּעָנוּ פְּוֹנְדְּרוּסָעָן, וּוּפְלְכָעָ האָבָעָן פָּאָרְנוּמָעָן וִיעַרְ
אָרָט.

דעם מאַיְמָדִיגָּעָן אַיְנוּדְרָוָק פָּוָן אַנְשָׁעָלָס צְעַטְּרוֹשְׁצְעַטָּעָן
שָׁאָרְבָּעָן הָאָט נַאֲךְ פְּאָרְשְׁטָאָרְקָט אַוְטָאָשָׁעָ — דַּעַר יְנוּגָּרָן גַּוְיִ
פָּוָן פָּאָרָאָט. ער אִיז דָא נַאֲךְ אַלְעַן גַּעַשְׁתָּאָגָעָן, אַנְגָּשְׁפָּרָט אַן
אַ סְּלוֹפְּ, אַוְנְטָעָר דַּעַם אַפְּעָנָעָם דְּעַכְּלָעָ פָּוָן דַּעַר הַאַלְצְעָרָנָר
מַאֲשִׁינְעָרִיעָ. אַ הַאַלְגָּבְּגַעְלָשְׁטָעָר אִיז ער גַּעַשְׁתָּאָגָעָן מִיטָּ אַוְן
טָעָרְגָּעְבָּוְיָגָעָן קְנִיעָ, עַפְעָט אַזְוֵי וּוּאַטְּעַ-וּוּיְיךְ, אַחֲן בִּינְעָרָ. אַוְן
גַּעַצְלָמָט הָאָט ער זִיךְ אַוְן דְּרִיבָּנָעָ גַּעַצְטָעָרָת. פָּוָן דִּ לִיקְעָנָעָ
לְאַפְּצִיעָס בָּיוּ דִּ צְעַפְּלָאַשְׁעָטָעָ קְוִידָעָס זִיןָעָ. פָּוָן דִּ אַיְבָּעָרָ
גַּעַכְּאָפְּטָעָ שְׁרִירִים בְּרָאָנְפָעָן, בִּיְ אַנְשָׁעָלָס פְּעָנְסָטָרָ, בְּשַׁעַת דַּעַר
פְּרִיהָרְדִּיגָּעָר שְׁמָחָה, הָאָט ער זִיךְ שְׁוִין אַיְגָּגָנָעָן אַוְיסְגָּזְבִּיכְּ
טָעָרָת. נַאֲךְ דַּעַר גַּעַדְאָנָק, אֹז זִין אַקְאָרְשְׁטָדִיגָּעָ שִׁיפְרוֹת אַוְן
פְּוּלְקִיקִיט הָאָט דַּעַם בְּאַלְעָבָאָס זִיןָעָם גַּעַזְוָאוֹגָעָן צְיַ פְּאַרְלְוִיְּפָעָן
אַיְהָם דַּעַם וּוּגָן אִיז גַּעַהְגָּעַט וּוּרְעָן אוֹיף אַן אַרְטָ — הָאָט
אַיְהָם שִׁיפְרוֹעָר גַּעַמְאָכָט וּוּיְיָן. דַּעַרְפָּאָר הַאָבָעָן זִיךְ אַיְהָם דִּ
קְנִיעָ אַוְנְטָעְגָּבְּוִיָּגָעָן. ער הָאָט אַבְּעָר פְּוֹנְדְּעָסְטָוּוֹעָגָעָן קְלָאָר
גַּעַפְּהָלָט, אֹז דַּוְרָךְ דַּעַם אִיז ער, אַנְטָאָשָׁעָ, אַלְיָין נִיצְׁוָלָגְעָרָאָ
רָעָן פָּוָן אֹזְאָ מִיאָסָעָן טָוִיט. אָוָם אִין רַגְעָלָעָ אִיז דָאָס גַּעַ
גַּנְגָּעָן... דַּעַרְפָּאָר הָאָט ער זִיךְ אַזְוֵי פְּלִיְּסִיגְגָּעָן גַּעַזְלָמָט.

אַיְבָּעָרָן הַרְוָגָן הָאָט זִיךְ אַזְיָינְדָא אַיְגָּעְבָּוְיָגָעָן חִישִּׁין דַּעַר

דאקטאָר. זיין שווארץ בערדעלע און זיין געלבליכער פנים זיינען פֿאַרְשׁוֹוֹאַרְנְדֶּעָן גַּפּוֹאַרְעָן אֵין אַ רְוִיטְלִיכְעָן שָׁאַטְעָן... נָאָרְ בְּגַּלְּדָהָאָט עַר זִיךְ צְוִירִיק אַוִיסְגְּלִיכְיכְטָה, וּוַיְשַׁוְּנְדִּיגְ דִּי פֿאָרְ בְּלַגְּטִיכְגְּטָעָה דְּלַאֲנִיעָה מִיט אַ וּוַיְסֻעָּר נָאָזְ-טִיכְבְּלָעָה. אַ מְוִתְנָעָ-רוּיטָעָר פְּלַעַק אֵיזָ אַרְוִיסְגְּעַטְרָעַטָּעָן אוּףְ דָּעַר קְלָאָרְקִיְּשָׁתְ פַּוּן בָּצְטִיסְטָה. אַוְן חִישֵּׁין דָּעַר דָּאַקְטָאָר הָאָט דָּאָס גַּטְעָ טִיכְעָלָעָגְ גְּרוּטְמְוִיטָה גַּעַלְקָעָן פָּאַלְעָן, וּוּי אַ שְׁמוֹצִינְעָן שְׂטִיקָעָל פָּצְפִּיר.

— נָגָנוּ? — הָאָט מַעַן דָּעַרְשְׁטִיקָט גַּעַנוֹמָעָן פַּרְעָגָעָן פַּוּן
אַלְעָ זַיְתָעָן.

חִישֵּׁין הָאָט אַ מַאַךְ גַּעַטְאָן מִיט דָּעַר אַוִיסְגְּעַוְוִישְׁטָעָר
הָאָנָט אַוְן גַּעַנְטְּפָעָרְטָן נִישְׁתָּצְוּ דָּעַר זַעַךְ:

— רִיחָרְטָן גַּאֲרְנִישְׁתָּאָן בֵּין וּוְאַגְּנָעָן דָּעַר פְּרִיסְטָאָוָו וּוּעָט
קוּמָעָן. מְמָאוֹ מַאֲכָעָן אַ פְּרָאַטְקָאָלְ.

הָאָט מַעַן פְּאַרְשְׁטָאַגְּעָן, אָזְ פָּאָרְ אַגְּשָׁלָעָן, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, אַיְן
קִיְּין פִּיצְעָל הָאָפְעָנוֹנוֹגְ מְעוֹהָרְ נִיטָּאָ. דָּעַרְפָּאָר הָאָט דָּעַם בְּרִיסְיָה
טָאוֹסָוּ נָאַמְעָן גַּהְאָט אַ בָּאַלְדִּינְעָ וּוַיְקוֹנוֹ. וּוּי דָוָרְ אַ פִּישְׁוֹ
הָאָפְעָן זִיךְ דִּי נִיְגְּעָרִינְעָ פְּאַרְגְּאַנְדְּגָרְגָּרְקָט אַיְן אַ בְּרִיאְתָעָרָעָן
קְרִיּוֹ:

— שְׁשָׁאָ, אִידָּעָן. דָּעַר פְּרִיסְטָאָוָו... אַ פְּרָאַטְקָאָלְ.
אַצְּיִינְדָּה הָאָט מַעַן זִיךְ שְׁוִין גַּעַשְׁטוּפָט וּוּי לְעַבְעָן אַ פָּאָרְ
פִּישְׁוּפְטָעָ גַּרְעָנִיךְ, וּוּאֹזְ דִּי גַּוְיְישָׁקָעָ שְׁנָאָה, פַּוּן פְּאַרְעָכָאָד צְוִי
אִידָּעָן, אַוְן דָּעַר אִידְיִישָׁעָר פָּחָ-הַפְּרָנָסָה, פַּוּן אַנְשָׁלָ פְּאַרְאַמְשָׁצִיךְ,
הָאָפְעָן זִיךְ מִיט אֹזְאָ גַּוְאַלְדָאָנוֹנוֹמָה כְּחַזְוָקָמְעַנְגָּשְׁטוֹסָעָן אַיְן
בִּיְדָעָ זַיְנָעָן זִיךְ אַרְוִיסָהָאָלָב אַוְן גַּאנְ-פְּאַרְטִילִינְטָ פַּוּן אֹזְאָ
צְוָזְמָעַנְשָׁטוֹסָיָה. דָּעַר פְּאַרְעָכָאָד — אָהָן אַ קְוִימָעָן, דָּעַר קְאָפִיָּה
תָּאָן — אָהָן אַ פּוֹסָ, אַוְן אַנְשָׁלָעָלָגְעָן — אָהָן לִיְבָ-אַוְן-
לְעַבְעָן.

דָּעַרְשִׁיטָעָרָטָ פַּוּן אֹזְאָ שְׁטָרָאָףָ פַּוּן גַּאַטְ אַיְבעָרָ אַ אִידָּעָן,
וּוֹאָסָה הָאָט אַקְאָרְשָׁטָ גַּעַלְעָבָטָ אַוְן גַּעַמְאָכָט „לוֹיִים“, הָאָט זִיךְ
פְּרָאַיקָעָ — דָּעַר מַוְפְּקָרָ-אַיְנָגָעָל, בְּפִיוֹן גַּעַהְאַלְטָעָן נָאַהְעָנָט צָוָם
נִיְיעָם-גְּגִידָס שְׁקָאָלְגָנִיק. כְּמַעַט גַּעַבְעָטָעָן זִיךְ בֵּי אַיְהָם מִיטְ דִּי
אַוְינָעָן: «נָאָ, שְׁלָאָגְ מִיךְ שְׁוִין אַן!...». עַר הָאָט דָּעַרְמִיטָ גַּעַ-

וואָלט אַפְּקוּמָעָן אֶלְעָזִינְג זִינְד, דָּאָס אַנְטְּלוֹפְּפָעָן אֵין דָעַר פְּרָעָם,
דָּאָס מָאָכָעָן לְעַדְעָרָנוּ רַעֲנַצְעָלָעָן פָּוּן גָּמְרָא-טָאָוְלָעָן אֵין אַלְטָעָן
בֵּית-מַדְרָשָׁ.

אַבְּעָר בַּיִם נִיעָם נְגִידָס בְּחוֹרָעָל אֵין דָא אַוְיךָ אַוְעָק
דָעַר גָּאנְצָעָר גִּיפְט. וֹאָס פָּאָר אָ בְּאַטְרָעָף הַאָבָעָן דִּי פָּאָר קָעָ
צִישָׁע דְּרַאְפָעָן אַוְיפָּן בָּאָק, אַקְעָגָעָן אַזְוִי פִּיל אַוְיסְגָּעָגָעָן בְּלוֹט?
אַקְעָגָעָן אַזָּא מָוְרָאְדִּיגָעָ מַאְסָקָעָ פָּוּן גַּעַהְיָרָעָן אָונָהָאָר — אַנְשָׁתָאָט
אַפְּנָים?... עַר הַאָט אַפְּלוּ בַּיִם זִיךְ בָּאַשְׁלָאָסָעָן, נָאָךְ הַיִּנְטָ
פָּאָר לְיכָט בְּעַנְשָׁעָן, אַיְבָּרְצָוְבָּעָטָעָן זִיךְ מִיט דָעַר "עִזִּים", סְחִיסְטָ
מִיט זִין אַיְגָעָרְצָר שְׂוּעָטָעָר מִיט דִי בָּאַמְּבָעָלָעָךְ אֵין דִי בְּלִיִּי
כָּעַ אַרְצָרָעָן. צְהָאָגָעָן אַיהֲר וּוְילָעָר, אָזְוּמָעָר וּוּעָט עַר אַיהֲר
דָּאָס מַיאָוָסָעָ גָּמְרָא-לְיִדְעָלָעָ, מִיט "קָאוּקָזָוָעָ", שְׁהָלָכָה לְגַנְגָהָ,
זִיכְטָ זִינְגָעָן.

אָוּן מַעְרָעָ, דִי שְׁטוּרְיוּנָעָ אַלְמָנָה מִיטָּן קִינְד אַוְיפָּן הַאַנְטָן,
הַאָט בַּיִם זִיךְ וּצְפוּלָט מַעְהָר נִיט צָו קָלָאָגָעָן זִיךְ פָּאָר טַעַמָּעָן
אַוְיףָ אַיהֲר בִּיטְעָרָעָן מַזְלָ, וֹאָס אַיהֲר מַאְזָן זִיכְצָאָן זִיךְ אֶלְעָזָן אֵין
אַסְטָרָאָג אַזְוִי זִין אַיְנָעָ אַלְיָן, אָהָן בְּרָנָסָה. מִיטָּאָר נִיט זִינְדָיָ
גָּעָן! אָטָ, נִיט פָּאָר קִינְנָעָם גַּעַדְצָאָט, אָ טַاطָעָ פָּוּן קִינְדָעָ!
וּוִי אָ בְּלִיְץ פָּוּן הַיְמָעָלָהָאָט דָּאָס אַיהֲר גַּעַטְרָאָפָעָן. אָהָן וִידָיָ
אַזְוּעָק פָּוּן דָעַר וּוּצְלָט. אַבְּעָר פָּאַנְדָּרָעָ וּוּעָט נָאָךְ קּוּמָעָן, סּוֹף
זּוּמָעָר, מִיט גָּאָטָס הַיְּחִיָּה, וּוּעָט עַר קוּמָעָן...

אַפְּוּוֹאָרָטָעָנְדִיגָעָ דָעַם פְּרִיסְטָאָוָ, נָאָךְ וּוּלְכָעָן וּצְאוּעָל שְׁמִיִּיָּ
סְעָר אֵינוֹ מִיט אַזְוִי פִּיל חַשְׁק אַזְוּעַקְעַלְאָפָעָן, הַאָט חִישִּׁין דָעַר
דָּאַקְטָאָר, דָעַר פָּאַרְזָעָסָעָנָעָר בְּחוֹר, מִיט פָּאַרְטָרְאַכְטָעָ אַוְיָגָעָן גַּעַ
כָּאָפָט אָ קָוק אַוְיךָ מַושָׁעָן, אָט אַזְוִי זִיךְ דִי גַּעַוְנוּזָעָנָעָ פָּאַצְיָעָנָט
קָעָ זִינְעָ מִיט דִי שְׁעָנָעָ הַיְּפָטָעָן, מִיט דִי קָלְיִינָעָ העָט אָוּן
מִיט דִי פְּלִישָׁגָעָ לְיִפְעָן, וּוּלְכָעָ פְּלָעָגָט זִיךְ אַזְוִי וּוּיְבָרִישָׁ
פּוֹיל אָוּן בָּאַטְעָמָט אַוִּיסְטָאָן, וּוִי נָאָר עַר פְּלָעָגָט אַיהֲר גַּעַבָּעָן
אַ צִיְּבָעָן, אָזְוּעָרָעָן, אָזְוּעָרָעָן זִיךְ אַוְיסְהָעָרָעָן... אָזְ, פָּוּן דִי שִׁזְׁוּכִים,
וֹאָס גְּרוּנוּמָ דָעַר שְׁדָכוּן זָכָט פָּאָר אַיהֲר, אָזְוּעָרָעָן גַּעַרְנִישָׁ
גָּנִיט גַּעַוְאָרָעָן. וּוּעָן מַושָׁע זָאָל זִיךְ אַוְיפָּהָעָרָעָן צִוְּיָהָאָזָעָן פָּאָר
אַיהֲר פָּאַרְשִׁיקְטָעָן בְּרוּדָעָר, וֹאָלָט עַר זִיךְ וּוּיְיָטָעָר גַּעַהְיִילָט. עַס

אייז איהם געוווען גאנץ ליב צוצוֹטּוֹלִיעַן זיך צו איהר פולער ברוסט מיט איין גליהענדיגען אויער, אויסהערען דאס האָרֶץ און די לונגען און אויסרוּהען זיך אין איין און דערעטלבע צייט פון אלע קלײַנשטעטעלדייגע רכילות, פון קראָל דעם דאָקִ טאָרס אינטְרִיגָּעָס... זאָל ער, דער קראָל, ווערטן רַאֲפִינְגָּר איהם, חישינגען, ארט דאס אצינְד אָהָר אויך ניט.

מושע, די אָפְנוּפָאָהָרְעֵנְגָּע שענְקִיט, האָט זיין פָּאָרְבָּעָנְקָט טען קוֹק דערכָּאָפָּט, און דאס קְנִיטְשְׁעַלְעַ פון פְּרִיקְרָעִיקִיט, ביִ אַיְהָרָע זָאָטָע לִיפְעָן, אַיְן פָּאָרְשָׂוֹאָנְדְּגָּע גַּעֲוָאָדָעָן. טְרֻעָהָרָעָן האָבָּעָן זיך אַיְהָר גַּעַשְׁטָלְטָן אַיְן די אוּגָּעָן: אַיְהָר אַיְזָאָרט גַּעַוְוָעָן בעַסְעָר, וּוּעָן זַי אַיְזָאָטְנָעָן אַזְוִי נָאָהָעָנָט צו אַזָּא אַיְדָעָלָעָן מעַנְשָׁעָן: נָאָר קָאָפְּעָל דָּעָר גַּנְבָּ, אַיְהָר אַיְגְּעָנָעָר בְּרוֹ דָעָר, האָט זיך אַרְיִינְגָּעָמִישָׁט אַיְן קָאָלְעַי גַּעַמְאָכָּט... וּוּאָס אַיְזָאָרט אַצְינְד גַּעַבְּלִיבָּעָן? קָאָשִׁיקָּעָס מִיט בִּינְגָּעָל אַיְן מִיט רַוְּיָטָע אַיְיָעָר?.. רַעַכְת אַוִּיך אִיהם, אוּפָּן גַּבָּ!

מאַיר פָּעָנְטָע, וּוּלְכָדוֹר אַיְז אָבְּיָסְעָלָע צַיְשְׁפָעָט אַנְגְּגָעָפָּאָה- דָעָן מִיט זַיְנָע טְשָׁעַטְשָׁאָטָעָה-הָעַלְצָעָר פָּגָרָם, האָט גּוֹלְמִיש גַּעַפְּנִיטָלָט מִיט די וּוּיְתָאָגְדִּיגָּע אַיְגְּלָעָן, גַּעַקְרָאָצָט זיך טְעַמְּפָע אַיְן דָעָר בָּאוֹאָקְסָעָנָעָר פָּעַטְלִינוֹצָע. קְדוּמָּפָּל האָט אִיהם אַרְזָוָמָּה גַּעַכְאָפָּט דָעָר צָעָר פָּזָן אַז אַיְזִיסְטָעָר טְרָחָה: אָט, גַּעַבְּרָאָכָט סְחוּרָה פָּאָר אַנְשָׁלָעָן, אַיְן אַנְשָׁעָל — הָעַט-הָעַט!.. אַוִּים אַנְ- שָׁעָל!..

נָאָר בִּיסְלָעָכוֹיוֹן האָט אִיהם דאס פְּרָעָמְדָע אַומְגָלִיק דוּ-כִּ גַּעַנוּמָעָן, וּזַיְך גַּעַמְאָכָט דאס הָעַטְעַטְנָעָה האָרֶץ, וּוּי וּזְאָסָעָר מְאָכָט וּזַיְך פָּאָרְטִיקְעַנְטָע לִיְהָם. עַר האָט, דָא אַוִּיך אַן אָרט, גַּעַנוֹן-מעַן טְרָאָכָטָעָן אַיְבָּרָצְוָעָטָעָן זיך מִיט טְרִיאָנָעָן, אַזְוִי וּוּי גַּאָט האָט גַּעַבְּאָטָעָן. אָפְּקוּיְפָּעָן אָמְעַלְקָעְדִּיגָּע צִיגּוּ וּוּעָט צָר אַיהָר. מַעַג עַס דּוֹנָעָרָעָן אַיְן בְּלִצְעָן, מַעַג עַס! נָאָר הַיָּינְט בִּינְגָּאָכָט, פָּאָר דָעָר שְׁפָתְדִגְעָר וּוּטְשְׁצָרָעָ, וּוּעָט עַר זַיְך אַיהָר שְׁוּעָרָן: "דוּ הָעָרָסָט, טְרִיאָנָע? עַס מַעַג דּוֹנָעָרָעָן אַיְן בְּלִצְעָן!!.. גַּאָט הָעַלְפָט מִיר אַלְעַמָּאָל אַוִּיך אָט פָּעָרָד, וּוּעָט צָר מִיר הָעַלְפָעָן אַוִּיך אָט צִיגּוּ אַוִּיך!" אָט אַזְוִי וּוּעָט ער זַיְך אַיהָר שְׁוּעָרָעָן.

אנגענשפארט אויפן קאראםיסעל אין שאקלענדיג פרום מיט קאָט, האט פֿאַלְאַהִייקע, די וואָסער-טרענזרקע, אויך חוויז-בּהשובה געווען: זי ווועט געמען אויף באָרג צוּווַי ניעז ערמֶרֶס ווועט זי געמען. נישקעה, בנימין דער קראֹעַמֶּר ווועט רחמנות האָבען!! מיט די ניעז ערמֶרֶס ווועט זי אַנהויבען טראָגָעַן ווּאַי סעד אין די אַידִישׁ הַיּוֹנָעָר, בייז זי ווועט זיך צוּרִיךְ אַרוּפִּי-טְלָאָגָעַן אויף אַ פֿאַסְעָל מיט אַ ווּעַגְלָעַ אַוְיף רעדעלען. בראנָנוּ פֿעַן ווועט זי מעַהֲר אַין מַוְיל נִיט געמען, אַון כוּוֹדָעָר אַין קָאנָאוּ ווועט זי מעַהֲר נִיט זָכוּן. זָאָל דער דָּאָרְטָעָן דִּרְיכְּנִיעָן, דער פִּיאַנִּיצָּעָן!

און פְּדִי צוּ מאָכָעַן אַ גוּטָעָן פֿאַטְשָׁאָנְטָעָק אַיז זי גַּלְיִיךְ צוּגָעָן-גָּוּנָעָן צוּ פֿעַנְטָעָן אַון פֿיְינְרַלְיךְ דָּעֵרְקְּלַבְּרָט אַיהם, אַיז זי גַּעַמְט אַן זִין אַיְינְגַּאַזְדָּגָנָג, ווֹאָס ער האָט זי אַיְינְגַּעַלְאַדְעָן פרְּהִיאָר, בְּיִם צוִּים: הַפְּלָל, מַאֲרָגָעָן פֿוֹנְקָט עַלְפַּצְיָה אַזְיִיגְדָּר קִומְט זי אַרְאָפְּנָעָמָעָן דִּי שְׁבַּתְדִּיגָּעָ לְיִיכְתָּעָר. קִין בְּרָאָנְפָעָן ווּיל זי נִיט. זי ווּיל גָּאָל אַ גָּלָאָ צִיגְעָנָעָ מַילְךְ ווּיל זי. צִיגְעָנָעָ מַילְךְ אַיז טָקָע גַּעֲוָונָט אַון זַעַהֲר גּוֹט צוּ כְּרִיפְקָע. דָּאָס ווִיסְט זי. אַון פְּדִי צוּ בְּאַשְׁטָעַטִּיגָּעָן אַיהֲר פֿרְוּמָעָן בְּאַשְׁלוֹס האָט זי זִיךְ גַּרְוָנְטַלְיךְ אַוִּיסְגָּעָנְיִיצְט אַין גַּאֲסָעָן פֿאַרטְוָן: אַט זָאָל זי אַזְוִי לְעַבְעָן אַון גַּעֲוָונָט זִין!

יעַדְעַר אויף זִין שְׂטִיגְעָר האָט תְּשׁוֹבָה-גַּעַטְאָן מִיט אַ באַהְאַטְעַנְעָר אַון וַיְסַעְרֵר קְלַעַמְעַנִּיש אַין האַרְצָן, נִיט גַּעַוְאָלָט מֹדֶה זִין זִיךְ אוּפְּפָן גַּרְאָבָעָן צִיקָּר. אַון דער צִיקָּר אַיוּ בַּיְּעַדְעַן אַיְינָעָם גַּעֲוָונָן: אַיךְ... אַיךְ לְעַבְעָן נָאָךְ!

און אַיְנְמִיטָעָן דָּעָר גַּעַדְיכְּטָעָר מַעֲנְשָׁעָן-רָאָד, ווֹאָס בְּרוּמָט פֿוֹן שְׁרָעָק אַון קְרַעְכָּעָן אַין נִיגְעָרִיקִיט, ווֹאָס כּוּוֹאַלְיִינְטָט קָאָפְּ-שָׁאָקְקָעָנִיש, הַעַנְטָ-פְּאַכְעַנִּיש אַון פְּלִיְּצָ-חוּבְעַנִּיש, ווֹאָס קִרְיִמְט זִיךְ מִיט אַמְתָע אַון גַּעַמְאַכְטָע פֿרְוּמָע מִינָעָס אַון אַיז בָּאַנוּמָעָן פֿוֹן דָּעָר נִשְׁתְּגִיקִיט פֿוֹן אַ מְגַנְשָׁעָן לְעַבְעָן אַון פֿוֹן תְּשׁוֹבָה-גַּעַדְאַנְקָעָן, — אַיְנְמִיטָעָן אַט דָּעָר רָאָד אַיז גַּעַלְגָּעָן צָעָן ווֹאָרְפָּעָן, מִיט דָּעָר גַּעַנְצָעָר גַּרְוִיזָמְקִיט אַון נִיט-קָאָרְקִיט פֿוֹן אַזְוִק נִיט-גַּטְיְרַלְעָן טוִיט — אַנְשָׁעָלָ דָּעָר פְּאַרְאָמְשָׁצִיק. אַין זִין

בריט-פלִיצִיגָעֶר קערפֿער, אַחֲן אַ שׁוֹם מענשְׁלִיכָּר צָורה, נָאָר
מֵיט אַיִן רַיְינְגָעֶר בְּלוֹט-וְאוֹנד הָאָט, דַּאֲכָט זִיךְ, טַעַמְפּ אָוֹן אַיִינְ
געַשְׁפָּאָרֶט גַּעֲקוֹקָט אַיִן קִיְּלַעַכְדִּיגָּעֶן שִׁינְדָּעָלְ-דַּעַכְעָלְץְ :
— אָט, אַ קְרָבֶן אוֹסְגָּזּוֹכֶט זִיךְ ! .. פָּאָר זַיִן אַלְעַמְעַן
אַ קְרָבֶן ..

.3

אַיִן אַ הַעֲבָרָר שָׁעה אַרְוֹם הַאֲפָעָן שָׁוֹין אַיִן אַנְשָׁעָלֶס
פָּאָרִיתּוּמְטָעָר שְׁטוֹב גַּעֲבָרָעָנְטָן נְשָׁמָה-לְיִיכְטָן. צְוִישָׁעָן דִּי שִׁירִים
פָּוֹן «לְעַקָּאָךְ-אָוֹן-בְּרַצְנְפָעָן» אַוְיָפְנָן טִיש הַאֲפָעָן זִיךְ גַּעֲבָרָעָנְטָן. זַיְעָר
גַּעַלְבְּלִיכָּר, בִּיְתָאִיגָּעָר גַּלְאָנְצָן הָאָט אַפְּבָר בְּאָשָׁעָן גַּעַשְׁרוֹאָקָעָן,
וּוֹי דָעָר אַפְּשִׁיָּן פָּוֹן אַ נְאַהַעַנְטָעָר, נָאָר-נְאַהַעַנְטָעָר שְׁרָפָה, אַיִן
וּוְעַלְכָּעָן אַיִּהְרָ מְאָן בְּרָעָנְטָן נָאָךְ לְעַבְּדִיגָּעָרְהִיט .. זַי פְּלַעַנְטָן
דֻּעְרָפָאָר אַלְעַז וּוַיְילָע, וּוֹי פָּוֹן זַיְגָעָן גַּעַרְהִירָט אַוְיִשְׁרִיעָן :
— אַט אַ רְוִיטָן .. אַ ! .. נִיְין, נִיְין ! דָא—אַטְעָוָעָט אִיהָם ! ..
אַיִן שְׁטִיק בְּלוֹט ! .. גּוֹאָלָד, רְבוּנוֹ שְׁלָ עַולְמָ !
מֵיט דִּי דַּאֲזִיגָעָ שְׁטָמְלַעַנְדִּיגָעָ אַוְיסְגָּשְׁרִיעָן הָאָט וּזִי גַּעַן,
מִיְנְטָן צָוּ זַאֲגָעָן, אָזְנָט וּוֹעַט דָאָךְ מִן-הָסָתָם נִיט דַעַלְאָזָעָן,
פָּוֹן אַיִּהְרָ אַקְאָרְשָׁט גַּעַזְוָנְטָעָן אַיִן לִיבָּעָן מְאָן זָאָל מִיטָּאָמָּאָל
וּוְעַרְעָן אַיִן שְׁטִיק רְוִיטָעָ שְׁמוֹעָ ! .. נִיְין, עַס קְעָן נִיט זַיְין !
מְקָעָן אִיהָם נָאָךְ אַודָאִי רְאַטְעָוָעָן ... אַוְן צְוִישָׁעָן אַיִן אַוְיסְגָעָן,
שְׁרִיְיָ אַוְן דָעַם צְוֹוִיְטָעָן הָאָט זַי זַי גַּעַוְאָרְפָעָן אַיִן סְפָאָזְמָעָם,
אַדְעָר גַּעַלְעָנְעָן אַיִן טִיפְעָר חַלְשָׁותָן.

דִּי שְׁעַנְעַ אַדְעָן, וּוֹאָס הַאֲפָעָן דָא מֵיט אַ קְרָצָעָר וּוַיְילָע
צְוִירִיק גַּעַמְאָכָט «לְחַחִים», פָּאָרְבִּיסָעָן מֵיט בְּאַשְׁעָס לְעַקְעָבָר אָוֹן
גַּעַוְיְנְשָׁעוּעָט אַיִּהְרָ אַל-דָּאָס-גּוֹטָס, הַאֲפָעָן דִּי זַעַלְבָעָ פְּרִישָׁעָ אַיִּ
דָעָנָע גַּעַמְזּוֹת אַצְיָינְד מִינְטָעָרָעָן. דָאָס הָאָט אַוְיסְגָּשְׁעָהָן וּזִי אַ
בִּיְזָעָר חַלְמָ, סִיְיִ זַיִן, סִיְיִ אַבָּאָלָעָן, דָעַם פְּלַזְלִיכָּעָן תְּוּמָ,
וּוְעַלְכָּעָר אַיִּז גַּעַזְעָסָעָן דַעְרְבִּי אָוֹן גַּעַזְוִינְטָן, אַחֲן שָׁוֹם הַעוֹוִיתָ,
אַחֲן קְרָאָמָּפּ, נִצְרָ מֵיט אַ פָּאָרְגְּלִיוּוֹצְרָט-אַוְיסְגָּזְוִינְעָם פְּנִימְלָ.
דָעָר שְׁאָרְפָעָר אַיְבָּעָרְגָּאָנָג פָּוֹן שְׁפִילָעָן זַיִן פְּלִיטָעָן אָוֹן שְׁטִיָּ

פען מיט די חברה — צו אט די ברענצענדיגע ליכט, נאכן טאטען, האבען זיך נאך ניט פֿאָטוּפֿיעַט איז זיין מִזְטָעַן גֶּמֶרְאַן קָעֵפְצָן.

וואוועל-שמישער דער ליידיג-געעהר, וואס קיינער האט איהם ניט געשיקט איזן קיינער האט איהם דא ניט דערוווצרט, איז פון עריגץ-וואו אַנגָּעַלְאָפָעַן מיט אַ שְׁפָאָגָעַלְ נִירְאָר בְּשָׂוֹרָה: — נאך — שיסט ער אויס אַ פֿאָרָסָפָעַטָּר — דער פריסטאָוּ האט שוין געמאָכָט אַ פֿרָאָטָאָקָאָל אַוְיפָּן פֿאָרָעָכָאָד. אַיצְטָעָר גַּעַתָּר אַחֲרָה!

— פּֿיסְסָ! — קְרִימְט אִיהם אַיבָּעָר אַיְנָעָר פָּונְ דִּי אַנְגָּעַלְאָפָעַן אַידָּעָן אַינְ שְׁטוּב — גְּרוּסְטָע יְשֻׁוּתָה! גַּעַתָּג גַּעַתָּג נְרָאָפָּעָר יְנוּגָּה דִּי!

דאַס האט זיך אַנְגָּעַבְּיְזָעַרט אויף זָאוּלָעָן ניט קִין אַנְ דַּעֲרָעָר וּוּ רְ' יִשְׂרָאֵל דַּעֲרָגָאֵי, וּוּלְכָעָר אַיז מִיט בערעד-רְחַמְּאָלָס זַיְן סָגָן, אַנְגָּעַקְוּמָעָן אוּפָּן פֿאָרָאָמְגָלְקִיטָּעָן פֿאָרָעָד, כָּאָד, פָּונְ מְאַהְלָיו. אַיְנָעָר פָּונְ דִּי לְעַצְתָּע אַיז ער אַנְגָּעַלְאָפָעַן מִיט רְ' בערען אַפְּצָזָאָגָעָן, "ברָוָן דִּין אַמְתָה" אַיבָּעָרן "קְדוּשָׁ". אַבָּעָר בְּיִדְעָה האבען שוין בְּיִם אוּסְגָּעָרִיסְעָנָעָם קָאַלְוָאָרָאָט אַן-גַּעַטְרָאָפָעָן לְיִקְסִין דַּעַם סְטָרָאָזְנִיק, מִיט דִּי אַנְגָּשָׂוָאַלְעָנָע בעקלְצָן. יְנָעָר האט גַּהְהַלְלָעָטָע אַין אַיְן פֿאָכָעָן מִיט זַיְן פֿאָרָזָאָוּרָעָטָר שָׁאָשָׁקָע, קִיְּנָעָם ניט צַוְּגָעַלְאָזָוּט צָוָם גַּהְהַלְלָעָטָע. בְּכָלְל — גַּעַמְאָכָט אַן אַנְשָׁטָעָל, אַז אִיהם, לְיִקְסִין, אַיז זַעַהָר שָׁוּעָר צו אָונְטָעָרְקִיְּפָעָן.

— הָעֵי הָעֵי רְאָזָאָרִיס! *) — אַזְוִי האט לְיִקְסִי הַיְּזָעָרִים גַּעַשְׁרִיעָן, אַיבָּעָר גַּעַלְאָפָעַן מִיט פֿאָיכְטָעָן, אַן אַ פֿאָרָמְאָטָעָטָעָן גַּעַבְּלָאָזָעָן מִיט בְּיִדְעָה גַּעַשְׁוָאַלְעָנָע בעקלְלָעָך.

בְּיִי דַּעֲרָ קָאָרְגָּעָר לְיִכְטִיגְקִיט, אָונְטָעָן דַּעֲכָלָע, האבען גְּבָאי אַז אַיבָּעָר-שְׁמָש, אַין דַּעֲרָ צַוְּאָמְעָנְגָעָפָאַלְעָנָע מְזָשִׁי-נְרָיעָ, בָּאָמְעָרָקָט נָאָר אַ רְוִיטְ-רְאָזְוִיגָעָן קְנוּיל, מִיט הָאָר אַז קְנָאָכָעָן-שְׁעַרְבְּלָעָך אַוְיסְגָּעָמִישָׁט. אַן, שְׁוִידְעָרָעָנְדִיגָמִיט אַלְעָ

*) עֵי, עֵי, צַוְּעָתָאִיך!

אברים, אָרִינְגֶּעַכְּאָפֶט זיך אין אַנְשָׁעָלֵס היוקע, אַ קּוֹק צוֹ טָאָן
וְאָס ד אַ רְט עַן טוֹט זיך. אָלֶס גְּבָאי פּוֹן לְיִוּבְּגּוּוּטְשָׁעֵר בִּיתִי
מְדֻרְשִׁ, וְאוֹג אַנְשָׁעַלְדַּעְתִּ דַעַר קְדוּשַׁ הָאָט שְׁטוּנְדִּיגַּ גַּעֲזָעוּוֹנְטַ
עַר זיך דָא דְעַרְפִּיהְלַט בְּאַרְכְּטִיכְגַּט אַכְּטָוֹנְגַּ צַו גַּעֲבָעַן אוּפַּךְ אַלְעַ
גַּעַנְץ אַיְבְּעַרְגָּעַ טְוָמְלַעַר אַנְשָׁוֹבַ

נְאָר בְּעַרְעַ-רְחַמְּיָאלַס, מִיט דַעַר נְאָפָּלְעָנְקָעַ אַוְיְפַּן קָאָפַּ
הָאָט אַיְהָם נִיט גַּעַלְאָזַט אַנְטוּיְקִילְעָן זַיְינְ גַּעַנְצָעַ גְּבָאיְשָׁעַ בְּאָ
הַעֲוֹעַטְקִיטִיט. עַר הָאָט אַיְהָם שְׁטָאָרָק אַ צְּהִ-גַּעַטָּאָן פָּאָרָן אַרְ
בְּעַל אַוְן אַנְגַּעַשְׁטָעַלְט אַיְף אַיְהָם דִי קְלוּגַּעַטְשָׁקָעַ פְּעַטַּעַ שְׁפָעַלְ
טְעַלְעָן, אַנְשָׁטָאָט אַוְיְגָעַן.

— קּוֹמֶט, — מַאְכֵט עַר שְׁטִילְעַרְהִיאִיט — רְ' יִשְׂרָאֵל! לְאָ
מִיד בְּעַסְעַר טָאָן וְאָס יַעֲקֹב אַבְּינוֹ הָאָט גַּעַטָּאָן...
עַרְשָׁט דָא הָאָט רְ' יִשְׂרָאֵל דְעַרְזָעָהָן, אָז דִי שְׁעַנְעַ אַיְ
דַעַן רַוקָעַן זיך פָּאוּאָלְעַ אַרְוִיס פּוֹן שְׁטוֹב. נִיט גַּעַוּוֹן קִיְיָן
סְך בְּעַלְגִּים צַו שְׁטָעַהָן מִיטָן פְּרִיסְטָאָו אַיְן זַיְינְ גַּדְלָ-אַמוֹתָן.
זַיְינְ טְרֵפָהָנָם נְאָמַעַן הָאָט קִיְינְרָגְּ נִיט גַּעַקְעַנְטַ הַעֲרָעָן.

— וַיְבָרֶחֶת יַעֲקֹב!!... — טִיְתָשְׁת אַיְהָם בְּעַרְעַ-רְחַמְּיָאלַס
אַיְינְ — נְוִיטִיגַּ דְּזָרְפַּט אַיְהָר דַעַר צְוָרָ-הַיְהּוּדִים זָאָל אַוְנוֹ
שְׁטָעַלְעָן פָּאָר צְדוֹתָן, שְׁלַעַפְּעָן אַיְן סְטָאָן... אָ?
רְ' יִשְׂרָאֵל הָאָט גְּלִיְין אַפְּגַעַשְׁאָצַט דִי פְּאַרְזִיכְטִיכְגִּיקִיט פּוֹן
זַיְינְ סָגַן. פְּאָרָט אַ אִיד אַ בְּעַלְ-אַכְסָנִיה גַּעַוּוֹן אַיְן דִי יַוְנָגָ
זַיְינְדִיְגָעַ יַאֲהָרָעָן! גַּעַחְאָט אַוְ טָאָן מִיט נְאָטְשָׁאָלְסְטוֹאָ.

— אָוְמִ-הָוּ! — מַאְכֵט עַר צַו רְ' בְּעַרְעָן, מַעהָר מִיט נָאָן
אוֹן אַוְיְגָעַן וּמִיט דִי לִיפְעָן, גִּיט זַיְיך שְׁעַמְעוֹדוֹדִיגַּ אַ וּוַיְשָׁ דִי
בָּאָרְד מִיט אַלְעַ פְּנִיפְּ פִּינְגָּר אַוְן מַאְכֵט זַיְיך שְׁטִילְעַרְהִיאִיט אַרְוִיס
פּוֹן טִירַ.

נְאָר דִי אַנְגַּעַלְאָפְעַנְעַ קלְאָג-אִידְעַנְעַס הָאָבָעַן זַיְיך פּוֹן אַרְטַ
נִיט גַּעַרְיָהָרֶת. שְׁטָאָרָק עַר פָּאָר אַלְעַ מְאָסְבִּילְעַן הָאָבָעַן זַיְיך זַיְיך
אַרְוִיס גַּעַוּוֹזָעָן. זַיְיך זַיְינְ גַּעַבְלִיבְעַן אַרְוּם דַעַר פָּאָרָא-מְשִׁיכְכַּע,
כְּדִי צַו הַעֲלָפְעַן אַיְהָר וּזַיְינְעַן אַוְן מִינְטָעָרָעָן זַיְיך.

4.

פארשעטט, פון זיינער איגענער פחדנות פאר א "קונעפער", האבען זיך ר' ישראָל און בער-ער-רחמיאָס אַוועקנעלאָזוט אין שטאָט אַריין איבער דִ הוייכע קֶלאָטטעס, וואָס ציהען זיך אי-בער אַיְבִּיגָּע בלְאַטְקָעָס און קֶאנָגָוּקָעָס, אַרוֹם דְּנוּעָפָר. בֵּין-דע האבען זיִי גַּשְׁפְּרִיּוֹת מִיט צוֹשְׁפְּרִיטָע, נִיט-זִיכְעָרָע טְרִיטָע. אַין דִ הַעֲדָצָעָר זַיְנָעָן גַּעוּעָן פָּאַרְקָלְעָמָט פָּוּן אַל-דָּאָס גַּעוּעָ. אַלְיָין זַיְנָעָן גַּעוּעָן אַין סְפָנָה אַוְפָן גַּוְיעַשְׁקָעָן פָּאַרְעָכָאָד, מִיט וּוּלְכָעָן זַיְנָעָן אַגְּגָעָקָומָעָן.

— דָאָס גַּעַלְט אַין גַּאוֹן? — גִּיט מִיטְאָמָּל אַ פרָּעָג בְּצָע-דָע-רְחַמְּיָאָס, אַין אַין דִ פָּעַטְשׁוּ שְׁפָעַלְטָעַלְעָן אוֹיפָף זַיְן פְּנִים קְרִיכָעָן אַרוֹיס אַ פָּאָר אַוְיגָלָעָן.

ר' ישראָל האָט זיך אַ בָּאַפְּגָעָטָאָן צוֹם בּוּזָם. סְחָאָט גְּרִילְיָיך גַּעֲקָעָנט טְרָעָפָעָן, אָו בשעה "פָּאַלְעָן כּוּרְעִים", אַין אַין קוֹפָע פָּוּן מעַנְשָׁעָן אַין פָּעַקְלָעָך אַוְפָּאָן פָּאַרְעָכָאָד, זָאָל דָאָס גַּעַלְט אַרוֹיספָּאַלְעָן, אַדְעָר אַרוֹסְטָגְגָעָבָעָט וּוּרָעָן. דָאָס גַּעַלְט אַיְנָה גַּעוּעָן גַּאנְץ — דָאָס טִיעָר גַּעַלְט, וואָס זַיְיָה יְדָע האָבעָן צוֹאָמְעָנְגָעָנוּמָעָן, צוֹוְישָׁעָן מִאַהֲלִיוּכָר חַסִּידִים, אַוְפָן לְיֻבָּאָוּוּתְשָׁעָר בֵּית-מִדְרָשָׁ...

— לְמַעַן-הַשֵּׁם, — דְּעַרְמָאָהָנֶט אַיהם וּוּיטָעָר ר' בערָע — מַאְרָגָעָן זָאָךְ קְרִיאָת-הַתּוֹרָה — "גּוֹמָל-בְּעַנְשָׁעָן"!

— אַם-יְרַצָּח-הַשֵּׁם! — עַנְטָפָעָר אַיהם ר' ישְׁרָאָל פָּאָר, קְלָעָרְטָעָרְהִיאִיט — אַין וּוּיְסָט אַיהָר, ר' בערָע, וואָס אַיך וּוּל אַיך זָאָגָעָן? סְאַיְן אַנוּן אַזְוִי בְּאַשְׁעָרָת... דְּעַרְפָּאָר וּוּאָס מִיר זַיְנָעָן גַּעַפְּאַהָרָעָן נִיט מִיטָּן פָּאַרְעָכָאָד פָּוּן ר' לִיְיְבָלָעָן זָאָל לְעָבָעָן. וּוּ קְוֹמָעָן מִיר חַסִּידִים צַוְּפָאַהָרָעָן מִיט אַזְוּתְקָעָנָע גּוֹלְנִים, וּוּ דִי "קָאָמְפָאַנִּיעָ". לִיְיָיט? אַיְוֹ אַט... רְחוֹמָנָא יְצִילָנוּ!

— אַין וּוּרָע אַין שְׁפָעַלְטָעַלְעָן — גִּיט ר' בערָע אַ פרָּעָג אַין פָּאַרְקָוּוּתְשָׁט אַין שְׁפָעַלְטָעַלְעָן.

ר' ישְׁרָאָל גִּיט אַ מַאְךְ מִיט בִּידָע פְּלִיאִיצָע.

— קושקע ! — דערמאנט איהם בערעד רחמיאלס — קישקע !
 בראנד !
 — אָן, אָא ! — דערמאנט זיך ר' ישראַל און בלײַבט
 שטעהָן אויף דער מיטען קלְאַטְקָע — אָזָא פָּאָרָן !
 — אַיבָּעָר איהם פֿאָרְשָׁפְּטִיגֶּט ! — קלְאַטְקָע ר' בערעד מיטען
 פֿאָרְעָסָאָל אָן בְּרָעַט אַרְיִין !
 — אַיבָּעָר איהם גַּעֲמוֹת נַעֲמָעַן אֵבְּלַעַט בַּיִּדְעָר
 קָאַמְפָּאַנְיָע !
 — אֵבְּלַעַט אַונְגָּוּרְעַנְצִיעַ-בְּלַעַט אויף אַהֲרֹן אָן צְרוּרִיק !
 — אֵבְּלַעַט קָעָן !
 — יְמָח שְׁמוֹ וּזְכוּרָיו זָאָל עַר וּוּרְעָעָן !
 — זַוְּפָט נָאָך בְּפְרָהָסִיה פָּוֹן פְּלַעַשְׂעָל, גַּרְחָרְפָּה !
 — אַוְּיָפָן שְׁוּעָל פָּוֹן לְיֻבָּאָוּוּתְשָׁעָר בֵּית-מְדֻרְשׁ דָּאָרָף מַעַן
 אִיהם מַעַהַר נִיט אַרְוִיפָּאָזָעָן !
 — אֵבְּלַעַט זָאָל גַּאֲרַטְעָן בְּרָאַנְפָּעָן אֵין כָּאַלְיָזּוּעָן !
 — אֵבְּלַעַט אָן אַשְׁאָנְדָעָן !
 גַּבָּאי אָן אַוְּיָבָעָר-שְׁמָשׁ זַיְנָעַן אָזָי גַּעַשְׁטָאַנְעָן אַוְּיָפָן מַיִּט
 טָעָן קלְאַטְקָע, אַנְגָּזָנְדָעָן פָּוֹן הַיְּלִיגָּעָן צָאָרָן, אַוְּיסָגָעַטָּהָמָת
 זַיך אַיְיָנָעָר אַקְעָגָעָן דַּעַם אַנְדָעָרָעָן אָן גַּעַלְאָפָט מִיט דַּי פָּגָא
 רָאָסָאָלָעָן אֵין דַּי פּוֹלַע בְּרָעַטָּר. אָן וּוּרָר וּוּיְסָט וּוּ לְאָנְגָּב
 אָזָא זַיְגָעָן אֵין צְוָויִי קוֹלוֹת עַס וּוּאָלָט נָאָך גַּדְוִיעָרָט, וּוּעָן נִיט
 בערעד-רחמיאלס מִיחּוּשׁ ...
 בערעד-רחמיאלס האָט מִיטָּאָמָּל צַוְּגַעְדְּרִיקָט דַּי גַּאֲלָקָע פָּוֹן
 פֿאָרְעָסָאָל צָוָם האָרְצָעָן אָנוּ מִיט דַעַר רַעַכְטָרָה האָנט האָט עַר
 זַיך פְּלִינְק גַּעַנוּמָעָן טָאָפָעָן אֵין דַעַר הַינְּטָר-קַעַשְׁעָנָע, אֵין סָאָ-
 מַעַשְׁפָּאָלָט פָּוֹן קָאָפָאָטָע, האָט עַר פָּוֹן דָאָרְטָעָן אַרוּסָגָעָכָאָפָט
 אַקְלִין מַאֲנָאָפָאָלָקָע-פְּלַעַשְׂעָלָע. מִיט וּזְאָקְעָלְדִּיגָּע גִּיכָּע טְרִיטָּ
 פָּוֹן אֵא קָאַטְשָׁקָע אַרְאָפָגָעָלָאָפָעָן פָּוֹן עַק קלְאַטְקָע, צַוְּגַעְדְּפָאָרָט
 זַיך צַוְּאָצָוּמָה, גַּעַמְאָכָט שְׁהָפָל אָן אֵא זַוְּפָּגְטָן, דָעַנְאָגָר —
 בּוֹרָא מִינִי מְוֹנוֹת אָן פְּאָרְבִּיסָעָן.
 דָאָס אַיְוָן פְּאָרְגָּעָקָומָעָן אָזָי פְּלַזְצְלָוָגָן, אָז ר' ישראַל האָט
 גַּלְיִיד אַוְּיָפָן אַרְט נִיט פְּאָרְשְׁטָאַנְעָן וּוָאָס דָא אַיְזָן פְּאָרְגָּעָקָומָעָן.

געמיינט, ר' בערע-רַחְמַיָּאֵלֶּס האט דערזעהן דעם פריסטאוו פון דערזעהן-ימענס, אַדער חס-וישום אַז הוונט... נאָר אָז ער האט זיך אַרומגעזעהן, האט ער פרעהיליך אַנגעניאָגט ר' בערען בײַם צוים אָון אַנגענאנגען אויף אִיהם מיט אַפְּאטערלַיך-צּוּבְּלַהֲתָעַן שְׂמִיָּה. כעל אין דער לְאַנְגָּעָר ווַיְסַעַּר באָרֶד.

— געריעכט, ר' ברע! — מאכט ר' ישראָל אָון הויבט זיך אויך אָן טאָפַען אין דער הינטער-קָעְשָׁעָן — גערעכט ווי די וועלט!

פֿאָר דַּי פֿאָר טַעַג, ווֹאָס ער האט פֿאַרְבְּאָכְט אַין מַאְחָלָיו, לְטוּבָת דעם לְיֻנוּבָאָוּשָׁעָן בֵּית-מְדֻרְשָׁן, האט ער פון ר' בערע-רַחְמַיָּאֵלֶּס עָפָעַס אַפְּגַּעַלְעַרְעַנְט. ער האט זיך אויך אַרומגעזעהן, אָז ס'איַז נִיט קִיְּן תְּכִלִּת צַו פִּיהְלָעָן זיך שוואָך אויף דַּי עַלְטַעַרְעַץ יַאֲהָרָעָן; אָז מעַן מוֹזֵעַ זיך אַנְהָוִיבָעָן הַילְעָן פִּין גַּילְדַּעַנְאָדָעָר ווִי ס'גַּעַהְעַרְט צַו זַיִּן. האט ער נַאֲכַגְּעַתָּאָן זַיִּין אַוְיְבָעָר-שָׁמֶש, פֿאַרְשָׁאָפַט זיך אַמְּאַגְּפָאָלְקָעָן מִיט אַשְׁטִיקָאָלְלַעַךְ אַין דער הינטער-קָעְשָׁעָן, אָון לְאַכְּטָאָצְּנִיד פָּן אַלְעָלָה וְלֹאָתָהָן אַין דער ווּעָלָט.

בערע-רַחְמַיָּאֵלֶּס האט גַּאֲר אַנְגַּעַקְוָאַלְעָן קוּקָעַנְדִּיג ווִי זַיִּין בְּכָבוֹדְיָגָעָר תַּלְמִיד, אֹזָא אִיד מִיט אַשְׁעַנְעָר באָרֶד ווִי ר' ישְׁרָאֵל אַיִּז, גַּעַהַת אוֹיפֵּץ דַּרְךְ, ווִי ער מאכט "שְׁחַפֵּל" אָון "בּוֹרָא מִינִי מַזְוְנוֹת", פְּגַנְקָט אַזְוִי ווִי ער, לעבען זעלבען גַּאֲרַטְעָן. צוים בַּיּוֹם עַק קְלַאַטְקָעָן. אַלְעָזָזְוִי ווִי ער.

— אָ? — מאכט ער מִיט אַקְלוּגָעַטְשָׁקָעָר הַעֲוִיחָדָע צַו ר' ישְׁרָאֵל — ווֹאָס זַאֲגָט אַיְהָר עָפָעַס. גַּבָּאי? אָן אַיְינְפָּאָל, אָ? — ווֹאָס זַאֲל אִיךְ אִיךְ זַאֲגָעָן! — פָּאַסְמַאְקָעַוּעַט זיך דַּי ר' ישְׁרָאֵל נַאֲכָן בּוֹרָא-מִינִי-מַזְוְנוֹת — אַיְהָר האט מִיךְ מִמְּשָׁ גַּעַרְאַטְעַוּעַט!... מַלְעַבְטָא אָפְּ קִיְּן צִין-הָרָעָ נִיט, אַזְוִי פִּילְיַאָה-רָעָן אָון מִקְומָת אַזְוִי שָׁפָעַט צָוּם שְׁכָלִי! דְּאַכְּט זיך אַזְוִי פְּרָאָס-טָע זַאֲך. מַגְעַהָט אַין גָּזָס —

— ס'כָּאָפַט אָן בַּיּוֹם הַאֲרַצָּעָן! — הַעַלְפָט אַוְנְטָעָר ר' בע-רַחְמַיָּאֵלֶּס.

— מאכט מעַן ש-הַפְּכָל!

— און טאָקע דעם אַמְתָּן בָּרוֹא מִנִּי מַזּוֹּ-נוֹת! — הַעֲלֵפָט
וַיַּגְעַן ר' בערע.

— יְאָא ! אָוֹן ס'וּעַרְתָּא לִיכְבָּט אֵין דַי אָוִיגְעָן ...

— און די דاكتוּרים? — גיט ר' בערע אַ פרעג און
אַ ווינק מיט ביידע אויגען-שפעלטעלען. ער האט דאס געטאן
וואו אַ הויכער סָאַרט רבִַי, וואָס פֿאַרעהרט זײַגעם אַ תלמיד אָן
הַדְוִי.

— צו אַלְדִּי קָאָדֵיך זָאָלָעַן זַי גַּעהָעַן! — עַנְטַפְּעַרְט גַּליַּיך
אַפְּ ר' יִשְׂרָאֵל. פּוֹנְקַט אַיִן פִּינְטַעַל גַּעֲטַרְאָפְּעַן.

— אַטְאָ... כִּי-כִּי! — שְׁמַלְצֵת זִיךְ ר' בָּרֶעֶת פָּאָר נָחָת,
וְוֹאָס זַיִן גְּרוּיסָאַרטִינְגָּר תַּלְמִיד גַּעֲדַפְנָקָט שָׁוֵין אוַיסְטוּנְגִּי דִּי
גַּנְגַּצְעַת תּוֹרָה וְוֹאָס עַר הַאַט מִיט אַיִם אַיְנְגָעַנְאַלְטָ, סִי וּוּי
מִמְּנָן הַיְּלָט זִיךְ פָּוּן גִּילְדָּעָןְאַדְעָר, סִי וּי מַעַן שִׁילְטָ דִּי דָּאָקִי
טוּרִים.

א הודושערוי פון דניעפר-זיט האט ר' ישראלין דער מאנט פון וואגענט זיינט קומען אצינד אונ וואס זיין האבען אקארשט גועעהן... דער פריסטאגו, אפנימ, איז אונגעקומען צום הרוג און ס איז דארט גוואודען א ניעדר טומעל, ניעז גע-שריען. האט ער פארשעטט אראפגעלאזט די אויגען און אפ-געזיפקט אינימיטען חורן ר' בערטע תורה:

— אָם, מיר דא זינגען זיך צווק מיט "עלום-הזה" און
דארטען נעהפֶך ... ר' אַגְשָׁעֵל, עלייו-השלומים...

אריסנסחוואומען אָ פָאַר שׂוֹאַרְצָאַפְּלָעַן.

— עולם פמנהנו נהוגו!*) — האט עד פארטראקט אחוייב
געטאן בידע ברעמען אchan א סימן פון האר. אונ בידע, גבאי
אונ אויבער-شمץ, האבען זיך, שויגענדיג, אווענגעלאוזן אורייף.

***) די וועלט פיהרט זיך וויא איהר שטייגער איז!**

גאַט, מיט די דיקע פֿאָרֶעֶסְטַּלְעֵן אָונְטַּעַר די פֿאָכְוּעָס. יעדער
איינער האָט בְּאַטְּפָאַכְּט, ווי אָזִוי עַד זָאַל דָּעַרְצָהְלַעַן דָּעַר אַל-
טִישְׁקָעָר זִינְגַּר דִּי מַעֲשָׂה-נוֹרָא, ווֹאָס האָט אַקָּאָרְשַׁט גַּעֲטָרָא-
פָּעַן בִּים פָּאָרָאַם, אַוְן די סְפָּנָה אַין וּוְעַלְכָּעָר זַיִּילְיַן זִינְגַּן
גַּעֲוָעָן. יָא... דָּעַרְצָהְלַעַן דָּצָרְפִּי מַעַן אָזִוי — אֵי עַס זָאַל מַעַן-
כָּעַן אַ גְּרוּיסְעַן רֹוַשְׁמָ, אֵי דִּי אִידְעַנְסָס זָאַלְעָן זַיִּיךְ נִיטְזָוָה-
שְׁטָאַרְקָן גַּעֲמָעָן צָוָם הָאָרְצָעָן עַרְבִּשְׁבָּת, פָּאָרְ לִיכְטְּ-בְּעַנְשָׁעָן...
סְּאַיְן שְׁוִין אָפְּבָרְגָּעָן אַן אָוּמוּסְטַּע פָּאָרוּבְּטִינְגִּיט.
נַּאֲךְ אִידְעַר דָּעַר גְּבָאִי אַוְן אַוְיְבָרְ-שְׁמָשׁ זִינְגַּן דָּעַרְגָּאָגָעָן צַו
זַיִּיךְ אַחֲיִים, אֵי שְׁוִין חִיה-שְׁרָהְקָעָדִי מַשְׁוְגַּעַן פָּאָרְלָאָפְּעָן זַיִּי
דָּעַם וּוְעַג אַוְן צְעַטְרָאָגָעָן דִּי נִיעָס אַיְבָרְגָּלְעָ אִידְיִישָׁ גַּעַט-
לְעָן. בִּיְיַי דָּעַר אַזְעָרָע אַוְן אַרְוֹם דָּעַם לִיְוָבָאָוּוּתְשָׁעָן בִּית-מַדְרָשָׁ
אַיִּין דִּי אַפְּעַנְעָן פָּעַנְסְּטַּעַר הָאָבָעָן זַיִּיךְ אָרוּסְגָּעַשְׁטָעַקְטָן נִיטְ-דָּעַרְ
צְוָאָגָעָן קַעַפְּ פָּוּן וּוְיְבָרְגָּעָן אַוְן אָוּנְטַּעַר דִּי נַּאֲסָעָהָר הָאָבָעָן
צְעַשְׁרָאָקְעָן אַוְיְרָעָן פָּאָרְגָּוּמָעָן דָּאָס פָּאָסְקוּדְוִינְקָעָ אַיִּון בִּיְיַי
לִיְדָעָלָא, ווֹאָס חִיה-שְׁרָהְקָעָזְגָּט-אוּסְטָן צְוִוִּישָׁעָן צְוִימָעָן אַיִּון הַיְנָה-
טָעַר-הַוִּיפָּעָן :

„נִימְשָׁאַינְגָּעָ“) האָבָא אַיךְ אַ קּוֹק גַּעֲטָאָן
דָּא, אַוְיְבָטְטָ דָּא!
פָּאָרְ דִּי לְפָקָאָךְ, פָּאָרְן בְּרָאָנְפָעָן
דָּא, טָאָקָעְ דָּא!
אוּסְטָן פָּאָרָאַם אַוְן פָּאָרְעַבְאָדָעָן,
אַיְבָאָ, אַבְּכָאָ-כָּאָ!
נַּאֲךְ רַ' אַנְשָׁלָעָן דָּעַם פָּאָרְאַמְשָׁץְיךְ —
אוּסְטָן צַוְּ לְאַנְגָּעָן וְאַהֲרָ!
—

עַנְדָּע — צְוִוִּיתָעָר טִיְּלָא „עַמִּי-הָאָרְצִים“

^{*}) צְוָפְּעָלִיגָּ.

אָנָּה לֹת :

ז"ט								
5	—	—	—	—	—	—	—	צוֹנוֹי ווְאַסְטֶרֶטֶן (אנשטיין 8 ח' קרמלה)
9	—	—	—	—	—	—	—	זִידָעַן-אַיטְינֶן
22	—	—	—	—	—	—	—	די גָּאנְצָע בְּרִיף-צַעֲרַעַמְאָגַע
38	—	—	—	—	—	—	—	די בָּאָרֶד הַאָט אֵיהֶם גַּרְאַטְטוּוּנֶט
55	—	—	—	—	—	—	—	סְלִילְצְטָע צִיגְּגָלֶש גִּיט מִילֶךָ
69	—	—	—	—	—	—	—	וְאַיטְעָקָס אַ צְוִיְּטָע מְשָׁה
76	—	—	—	—	—	—	—	זָאָס סִידְרֶל
86	—	—	—	—	—	—	—	די טְעוֹדָה פּוֹן "חַבְרָה-קְדוּשָׁא"
104	—	—	—	—	—	—	—	חַבְרָה-זּוֹיה אַיז זֶיךְ מְשָׁה
124	—	—	—	—	—	—	—	קְוַשְׁקָע כָּפֶט דָּעַם פְּסָק
145	—	—	—	—	—	—	—	די בָּאַלְאָדָע פּוֹן צְוּויִי פֻּרְד
164	—	—	—	—	—	—	—	אַ פָּאָרְשָׁוּוּכְטָעָר שְׂבַת-שִׁירָה
183	—	—	—	—	—	—	—	פְּרָהְלִינְג בִּים דְּנוּיְפָעָר
193	—	—	—	—	—	—	—	מְעַן דְּרֻעָהָט אַ קָּאנָאָט
207	—	—	—	—	—	—	—	זְוַנְדָּל גָּאָטְס-גְּנָבָן
220	—	—	—	—	—	—	—	אַ רְפּוֹאָה צָום פֻּרְד
234	—	—	—	—	—	—	—	פָּאָרְנָאָצְדָּעָן גְּהָעָן
253	—	—	—	—	—	—	—	וְאַרְטָן, וְאַרְטָן פָּאָנְדָּרָע וּוְעַטְ קְוּמָעָן...
265	—	—	—	—	—	—	—	וּוְ אַזְוִי מְעַן הַיִּלְתָּגְלִילָה גִּילְזָנָאָדָעָר
280	—	—	—	—	—	—	—	קְלָאַסְטָנוּנְקָאָמָפָ אַין זְנוּרָלָס הַיִּזְקָעָן
299	—	—	—	—	—	—	—	אַ פְּמָאָדָע פּוֹן דְּבִינְס פָּאָרְנָאָד
310	—	—	—	—	—	—	—	די פָּאָקָאָזָנָע
319	—	—	—	—	—	—	—	אַ נְפָדָעָן אַיְן לְמָקָאָד
335	—	—	—	—	—	—	—	וְאַס גַּמְרָא-בְּחוּרִים קְיַעַנְנוּ מְקָאָן זִין
353	—	—	—	—	—	—	—	אַהָא, מִין טָאַטָּע אַיז טָאַקָּע אַ גְּנוּבָן!
371	—	—	—	—	—	—	—	יְאַרְלִיאָאָדָע אַפְּגָאָט
392	—	—	—	—	—	—	—	יְאַרְלִיאָאָס קְרָבָן
409	—	—	—	—	—	—	—	פְּעַנְטָע אַזְן זִין נִיעָר בְּרוֹאַט-גַּעֲבָעָר
423	—	—	—	—	—	—	—	פְּאַלְאָהָרִיקָן
434	—	—	—	—	—	—	—	לְטָר אַיְינְגְּגָלוּפּ

